

འཁྱུངས་
རབས་
དེབ་
ཐེར་
ནོར་
བྱུང་
ཐེར་
ག།
2015

ཕྱི་སྐད་བརྒྱ་ལྷན་གྱི་པོ་མ་ཅན། སྤང་ཆ།

༢༠༡༥_༣_༢༩ ལ་ཤེས་རབ་དར་རྒྱས་ཀྱིས།

༡༡། །འཕགས་མཆོག་འཛིན་ཏེན་དབང་ལུག་ཀྱལ་མཆོག་བརྟུ་བཞི་པ་
ཆེན་པོ་གང་གི་ཞལ་སྤྲ་ནས་ཀྱི་ཆོས་སྤིད་ཀྱི་མཛད་པ་དུ་མ་ལས་
བརྩམས་པའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ཅུང་ཟད་བརྗོད་པ་
གྲུ་འཛིན་ཞིང་གི་ཉིན་བྱེད་
ཅས་བྲ།

སྒྲུང་ཆ།

ཤེས་རབ་དར་རྒྱས།

གསལ་བཤད།

དུས་ལུན་གྱི་ཆ་ནས། ཐོག་མར་ལྷ་བ་ལྷ་དང་ཕྱེད་ཀའི་རིང་། ལས་ཞོར་དགོང་ཞོགས་གཉིས་སུ་ངལ་བ་
བསྟེན་ཅིང་། དེའི་རྗེས་ཀྱི་ལྷ་འོ་དྲུག་ལྟག་རིང་འབད་པས་འབྲི་ཁུལ་བྱས་ཀྱང་། འབྲི་ལུན་འོ་མ་ལྷ་བ་མིལ་པོ་
བརྒྱད་ལས་མས་ཙམ་ལས་མ་བྱུང་སྟབས་དུས་ཆོད་ཀྱིས་མ་སྟོགས་པ་དང་། ཆ་ཆེན་གྱི་ངོས་ནས། རང་ཉིད་ལ་
འབྲི་ཐེངས་གཅིག་གིས་འཐུས་པར་བྱེད་པའི་འབྲི་རྩལ་ཆད་ལྡན་མེད་པ། ལས་ཀའི་ཆ་ནས། གནས་ཚུལ་རིང་
ཐུང་དུ་མ་ཡང་ཡང་འབྲི་སྟོན་དང་སྟོར་གཅོག་དགོས་པའི་ཁར། ཁུངས་དང་བསྟན་ཏེ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བབ་ལ་བརྟག་
པ་དང་། རྟོག་མཁན་གྱི་དང་བ་དང་བྱུང་བ་དངོས་ཀྱི་རང་བཞིན་གཉིས་སྟོན་སྒྲིག་དགོས་པ་སོགས་ཞོར་གྱི་བགྱི་
བ་དང་བསམ་གཞིག་སྒྲ་ཆོགས། གཞན་ཡང་མཐུན་པའི་རྒྱུ་འབྱུང་ངེས་ཀྱི་ཕྱི་ཆེན་གང་མང་ཞིག་བསམ་དོན་
ལྟར་དུས་ཐོག་དུ་མ་བྱུང་བ་སོགས་རང་གིས་མ་འཛོན་པ་ལ་ཁག་དཀྱིས་མང་ཙམ་ཡོད་པས། པར་སྟུན་ཟིན་
པའི་མཛད་ནཱ་སྟོད་སྟངས་གཉིས་ལ་ཁུས་དག་དང་བསྐྱར་ཞིབ་བྱ་ཐབས་བྲལ་བའི་ཁར། དུས་ཀྱིས་ཉེ་བར་
གཏུགས་པའི་དབང་གིས་མཛད་ནཱ་སྟོད་ཆའི་མཐུག་ནས་སྟངས་ཆ་མིལ་པོ་ཤར་འབྲིའི་ཐབས་བསྟེན་ཏེ། མཐར་
ལས་མཐུག་བསྟུ་བ་དང་པར་རྩ་བཅོ་བ་གཉིས་དུས་གཅིག་ལ་ཇ་དྲག་གིས་བསྐྱབས། དེར་བརྟེན། ཆད་ལྟག་ནོར་
གསུམ་ཤོར་བར་རྟོག་མཁན་ལ་དགོངས་སེལ་ཁུ་བ་ཙམ་ལས་ཐབས་གཞན་མ་རྟེན། དེ་ལྟར་འདྲ་འདྲིར། མཛད་
ནཱ་པོད་ལྷ་ཕྱི་གཉིས་ཀྱི་ཡི་གེ་ལ་ཁུས་དག་རགས་ཙམ་བགྱིས་པར་མ་ཟད། དཀྱུས་དང་ཞབས་གཉིས་སུ་དོན་དུ་
མ་ཞིག་གསར་སྟོན་ཁུས་པའི་ཁར། **ལྷ་སྟེན་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཆོག་གི་སྐྱེ་ཆེད་ལོ་རྒྱུས་གྲགས་ཙན་ <<ཀ་ལིམ་
པོང་གི་ཐུག་པ་ལས་བཅོ་བཞུ་ལྷ་མ་གྲགས་པའི་ངའི་པོད་དོན་འཐབ་ཚོད་ཀྱི་བྱུང་བ།>> ཞེས་པ་ལས་ཀྱང་
དཀྱུས་ཞབས་གཉིས་ཀར་ལུང་འདྲེན་མང་ཙམ་གྱིས་བསྟན་ཏེ་རྟོག་མཁན་གྱི་ཐུགས་རེ་ཅུང་ཟད་སྐོང་ཞི་ཐུབ་ཀྱི་
འབད་པ་ལྡན་བྱ་བསྟེན་པ་བཅས།**

སྤྱི་ལོ་ 2015 ལྷ་བ་ 7 ཆེས་ 23 ཉིན།

མཛད་ནཱ་སྤྲད་ཆའི་དཀར་ཆག།

བཅུ་གསུམ་པ། ལུགས་གཉིས་བྱུང་དུ་འབྲེལ་བའི་མང་གཙོའི་སྤྲད་གཞུང་གསར་འཛུགས་ སོགས་ཀྱི་དེམ་བར་བྲེ་བ།

80. ཆོས་སྤྲད་བྱུང་འབྲེལ་སོགས། 8
81. ཆོས་སྤྲད་བྱུང་འབྲེལ་གྱི་མང་གཙོའི་སྤྲད་གཞུང་གསར་འཛུགས། 16
82. གངས་ཅན་པའི་ཤེས་རིག་གི་ཉིང་བཅུད་མ་བོར་བའི་བོད་ཀྱི་སློབ་དཔེ་གསར་བཟོ། 29
83. འདབ་གཤོག་གཉིས་ལྡན་གྱི་ཤེས་ཡོན་བསྟི་གནས་བཅན་གྱོལ་བོད་མིའི་སློབ་གྲྭ་གསར་འཛུགས། 32
84. བོད་སློབ་བྱུང་འཛུགས་ཀྱི་དགོས་དོན། 49
85. ཕྱི་རྒྱལ་དང་རྒྱ་གར་གྱི་སྤྲོད་སློབ་དུ་བོད་སྤྲུག་ཆེད་གཏོང་། 52
86. ཕྱི་སྐད་དང་ནང་དོན་རིག་པའི་བསྟི་གནས་སྤུང་བསྟན་སྤྲུབ་སྤྲོད་གསར་འཛུགས་སོགས། 54
87. བཅན་གྱོལ་བོད་མིའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་ཉེན་གཤིས་ཆགས་གསར་འཛུགས། 58

བཅུ་བཞི་པ། ཆོས་སྤྲོགས་ཀྱི་སློབ་གཉེར་ལྟེ་གནས་གསར་འཛུགས་སོགས་ཀྱི་ དེམ་བར་བྲེ་བ།

88. ཆོས་སྤྲོགས་སློབ་གཉེར་གྱི་ལྟེ་གནས་གསར་འཛུགས། 66
89. བཤད་སྤྲུབ་བྱུང་འབྲེལ་གྱི་བསྟན་པའི་མཛད་ཁུར་བསྐྱེད་བཞེས། 78
90. ཆེད་སྦྱོང་རིགས་གཅིག་ཀྱང་འཛིན། 82
91. བཞུགས་སྐར་ཐེག་ཆེན་ཆོས་སྤྲོད་གཞུག་ལག་ཁང་ཆེན་མོ་གསར་བཞེངས། 86
92. བོད་མིའི་སྤྱི་ཆོགས་སུ་གཙོ་བོར་བསྐྱེད་པའི་ཆོས་སྤྲོགས་ཀྱི་མཛད་པ་ཐོར་བྱ། 92

བཅོ་ལྔ་པ། བྱུང་མེད་ཀྱི་འགན་ཁུས་དང་བཅུན་མའི་སློབ་གཉེར་སོགས་ལ་སྤྲུགས་ཁུར་བསྐྱེད་ བཞེས་ཀྱི་དེམ་བར་བྲེ་བ།

93. བྱུང་མེད་ཀྱི་འགན་ཁུས་དང་དགེ་སློང་མའི་སྤྱོད་རྒྱ། 125

94. བཙུན་མའི་གཞུང་ཆེན་སློབ་གཉེར་དང་། དགེ་བཤེས་མའི་དམ་འདོག་གསར་གཏོད། བཙུན་མའི་འཇང་དགུན་ཆོས། དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་ནང་ལ། མཁས་བཙུན་བཟང་གསུམ་ལྡན་ལ། དགེ་འདུན་པའི་ཆོན་རིག་ཟབ་སྦྱང་། ཆོས་བརྒྱད་ཁག་གི་གཞུང་ཆེན་བསྐྱོད་སྤོང་།.....	133

བཙུ་བྱུག་ལ། ཆོས་གསུམ་རང་སྦྱོང་དུ་བྱེད་པའི་གཉིས་སྟན་དབུ་མའི་ལམ་དང་འཆེ་མེད་ཞི་བའི་ཐབས་ལམ་སོགས་ཀྱི་རིམ་བར་བྲེ་བ།

95. གཞི་རྩའི་དགོངས་གཞི་དང་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་ཐར་ལ།.....	137
96. དབུ་མའི་ལམ་སོགས་ཀྱི་དགོངས་འཆར་ལམ་སྟོན།.....	139

བཙུ་བདུན་ལ། གསན་བསམ་ཉམས་བཞེས་སོགས་ཀྱི་རིམ་བར་བྲེ་བ།

97. ཡོངས་འཛིན་རྣམ་པའི་མདུན་ནས་གཞུང་ཆེན་གསན་བཞེས།.....	150
98. རིས་མེད་ཆོས་བརྒྱད་ཀྱི་སྒྲ་མ་གཞན་ཀྱི་བྱང་ནས་ཟབ་ཆོས་གསན་བཞེས།.....	160
99. རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་སྤྱི་བྱེར་གསན་བསམ་ཉམས་བཞེས་དང་ཐུགས་སྦྱོང་སྦྱོང་དུ་བརྒྱལ་བའི་རྒྱལ་སོགས།.....	171
100. ཐུགས་གཅིགས་ཆེས་ཆེར་མཛད་པའི་གནས་དུ་མ།.....	190
101. ཡོངས་འཛིན་དམ་པའི་བཀའ་བློན་རྗེས་སུ་བྱོན་ཏེ་ཆེ་བའི་ཡོན་ཏན་ལ་བསྟུགས་ལ།.....	193
102. རང་ཆོས་རོ་སྦྱོད་དང་གཞུང་བཤད་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པར་མཛད་ལ།.....	197
103. ལོག་རྟོག་ཐེར་འདོན་དང་ལེགས་བཅོས།.....	204
104. དཀར་སྦྱོང་དང་མི་འདིགས་སོག་གི་སྦྱིན་ལ།.....	210

བཅོ་བརྒྱད་ལ། རྒྱལ་བ་ཡབ་སྐུས་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་འབྲེལ་བ་སོགས་ཀྱི་རིམ་བར་བྲེ་བ།

105. རྒྱལ་བ་ཡབ་སྐུས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་རོ་མ།.....	216
106. ཀུན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་སྐུ་ཐེང་བཙུ་པའི་གཤེགས་རྒྱུན་དང་ཡང་སྐུ་ལོ་མའི་རྒྱལ་འཛིན།.....	223

བཅུ་དགུ་བ། ཐུགས་དམ་འཕྲིན་ལས་གནད་བསྐྱལ་དང་བོད་མི་སྤྱི་ཚོགས་
སོགས་ཀྱི་དེམ་པར་བྲེ་བ།

107. མཆོག་གསུམ་ཆོས་སྤྱང་གི་གསོལ་འདེབས་འཕྲིན་བསྐྱལ་ལྷགས་ཚུམ། 232
108. བོད་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཟུར་དུ་མ། 238
109. རོལ་རྒྱལ་དང་འབྲེལ་བའི་ལོགས་ཉེས་ལྷང་དོར་གྱི་ལམ་སྟོན། 260

ཉི་ཤུ་བ། བྱམས་བཅེ་དང་རྗེས་འཛིན་གྱི་དེམ་པར་བྲེ་བ།

110. ལ་གོང་ས་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མའི་བྱམས་བཅེ་དང་རྒྱ་ལྷོ་བཟང་བཀྲ་ཤིས་བཟའ་ལྷ་གཉིས། 288
111. གཡུང་རྒྱུང་བོན་དང་རྒྱལ་བ་རྫོ་ནང་པར་གཟིགས་སྟོང་། 295

ཉེར་གཅིག་བ། འཛམ་གླིང་བྱམས་བཅེས་སྟོང་བའི་མཛད་བཟང་གི་
དེམ་པར་བྲེ་བ།

112. གངས་ཅན་མགོན་པོ། 303
113. འཛིག་རྟེན་མགོན་པོ། 308
114. འཛམ་གླིང་ཁྱོན་ལ་སྤྱི་སེམས་སྤེལ་བའི་མཛད་བཟང་། 312
115. ཐུགས་བསྐྱེད་ཆེན་པོ་གསུམ། 318
116. གཞེངས་རྟགས་དང་དམིགས་བསལ་ཆེ་བསྟོད་བྲག་འབྲེར། 328

ཉེར་གཉིས་བ། རྒྱལ་མཆོག་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་མཛད་ཆེན་བཞིའི་
དེམ་པར་བྲེ་བ།

117. འཛིག་རྟེན་ཀུན་རྒྱ་ཞི་བདེ་སྤེལ་བའི་མཛད་ཆེན། 330
118. ཆོས་ལུགས་ཐམས་ཅད་གསོ་བར་མཛད་པའི་མཛད་ཆེན། 332
119. རང་པའི་གཞུང་ལུགས་དང་ཆོན་རིག་ཟུང་འབྲེལ་གནང་བའི་མཛད་ཆེན། 339
120. ཆོལ་གསུམ་བོད་མིའི་བྱས་པ་གཅིག་རྒྱ་བསྐྱེལ་བའི་མཛད་ཆེན། 345

**ཉེར་གསུམ་པ། དབྱང་གངས་བརྒྱ་དང་བརྩ་གསུམ་གྱི་བར་དུ་བཞུགས་པའི་མནལ་ལྷས་ལུང་བསྟན་དང་
གསོལ་འདེབས་གྱི་རིམ་བར་བྱེ་བ།**

121. མགོན་པོ་མཆོག་མནལ་ལྷས་དང་རྩོ་གྲུབ་ཆེན་གྱི་ལུང་བསྟན། 350
122. བརྟན་བཞུགས་གསོལ་འདེབས་བསྐྱལ་བཟང་ཉི་གཞོན་བསྐྱུ་བའི་པོ་ཉ། 352

**བྱུར་རྒྱུ། འཕགས་པ་སྦྱན་རས་གཟིགས་ནས་རྒྱལ་དབང་སྦྱ་ཐེང་རིམ་ཁྱོན་བར་གྱི་ཐུགས་བསྐྱེད་
དང་དགོངས་གཞིའི་རིམ་བར་བྱེ་བ།**

123. འཕགས་མཆོག་སྦྱན་རས་གཟིགས་ནས་རྒྱལ་མཆོག་ལྷ་བའི་བར་གྱི་ཐུགས་བསྐྱེད་དང་དགོངས་གཞི། 354
124. རྒྱལ་བ་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོ་མཆོག་གི་དགོངས་གཞི་སོགས། 363
125. རྒྱལ་མཆོག་བདུན་པ་སོགས་གྱི་དགོངས་གཞི། 376
126. རྒྱལ་མཆོག་བརྩ་བཞི་པ་ཆེན་པོའི་དགོངས་གཞི། 380
127. ལུང་ཁྱེད་དབྱང་ཡིག ། 385

རྒྱལ་མཆོག་བརྒྱ་བཞི་པ་ཆེན་པོའི་མཛད་ནཱ་ གྲུ་འཛིན་ཞིང་གི་ཉིན་ཁྱེད།

བརྒྱ་གསུམ་པ། ལུགས་གཉིས་ཟུང་དུ་འབྲེལ་བའི་མང་གཙོའི་སྲིད་གཞུང་གསར་འཛུགས་
སྐོས་ཀྱི་རིམ་བར་སྤྱོད་པ།

ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་སྐོས་ཀྱི།

འདིར་མགོན་པོ་མཆོག་གླུ་ན་གཞོན་པའི་དུས་ནས་བོད་ཁ་བ་གངས་ཅན་གྱི་ལྗོངས་ཆེན་པོ་དེ་ཉིད་ལུགས་
གཉིས་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་ཡང་དག་པའི་དམངས་གཙོའི་ལམ་སྲོལ་དུ་སྦྱར་བར་བཞེད་པའི་མཛད་བཟང་གི་དོན་ལ་གོ་བ་
ཡང་དག་པ་སྟེ་བར་བྱ་བའི་སྒྲིག་། ཐོག་མར་གང་ཟུང་དུ་སྤྲེལ་བའི་ལུགས་གཉིས་དང་། ཚུལ་རི་ལྟར་ཟུང་དུ་སྤྲེལ་བ།
མང་གཙོའི་གོ་དོན་བཅས་སྒྲིང་ཅན་བྱས་ན། ཐོག་མར་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་སྤྱི་ལོ་ 1960 ལྷ་བ་ 6 ཆེས་ 15 ཉིན་
སློབ་བྱུག་ཆོར་སྤུལ་བའི་བཀའ་སློབ་ལས། “ལུགས་གཉིས་ནི་ཆོས་ཀྱི་ལུགས་དང་སྲིད་ཀྱི་ལུགས་ཀྱིས་ལ་ཟེར། ཟུང་
འབྲེལ་ནི་ཆོས་སྲིད་ཀྱི་ལུགས་གཉིས་པོ་དེ་ཡ་མ་བལ་བར་འཛིན་སྐྱོང་བྱེད་པའི་དོན་ཡིན། ར་ཆོ་བོད་ལ་སྲིད་གཞུང་གིས་
དར་བ་དེ་ཅན་གྱིས་ཆོས་དར་རྒྱས་ངེས་པར་དུ་དགོས་པ་ཡིན། འདི་ནི་ར་རང་ཆོ་བོད་པའི་བྱད་ཆོས་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་
རེད།” ཅས་བཀའ་སྤུལ་བ་ལྟར་བསམ་དགོས།

དེ་ཡང་མགོན་པོ་མཆོག་ནས་ཆོས་སྲིད་ཀྱི་ལུགས་གཉིས་དར་ཞིང་རྒྱས་དགོས་པ་དམིགས་དོན་དུ་བཟུང་
སྟེ། དེ་གཉིས་ཡ་མ་བལ་བར་འཛིན་སྐྱོང་བྱེད་པ་བོད་ཀྱི་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་དོན་དུ་བཀའ་
སྤུལ་བ་འདི་ལྟ་བུ་གཞན་དུ་མཐོང་རྒྱ་མེད། དེ་ནི་ཐབས་རྒྱས་གང་ཞིག་གིས་རི་ལྟར་“དབང་སྦྱར་བ་”མ་ཡིན་པར་རི་
ལྟར་“སྐྱོང་བ་”འི་ཚུལ་དེ་རེད། འདི་ལྟ་བུ་དག་ལ་ངེས་ཤེས་ཆེད་ན་མགོན་པོ་མཆོག་བོད་ཀྱི་དབུ་མིང་དུ་བཞུགས་པའི་
དགོས་དོན་དང་། འཛམ་གླིང་གི་སྤྱི་འགོ་ཀྱན་ངང་གིས་འདུ་བའི་གནད་ལ་ཡང་ངེས་ཤེས་བདེ་སྒྲགས་ཏུ་ཆེད་ཐུབ། བོད་
ཀྱི་ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་དོན་སྤྱན་མོང་པའི་དབང་དུ་བྱས་ན། སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེས། “ཆོས་
དང་མཐུན་པའི་ཆབ་སྲིད་བསྐྱར་རྒྱ་ཞིག་ལ་ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་ཟེར་གྱིན་ཡོད།” ཅས་གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན། དེས་ན།
དོན་ལ་ཟུང་དུ་སྤྲེལ་བའི་ཆོས་དེ་ཅི་ཡིན་སྟུམ་ན། དེ་ལ་མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

སྤྱིར་བཏང་བཤད་ན། མི་ལ་རང་ཆས་སུ་ཡོད་པའི་བཟང་པོའི་ཡོན་ཏན་འདི་དག་གཞི་རྩར་བཞག་ནས་དེ་དག་གོང་
འཕེལ་དུ་གཏོང་བ་དང་རྒྱས་པ་ཆེ་དུ་གཏོང་བའི་དོན་ལ་ཆོས་ལུགས་ཁག་གྲུང་བ་ལྟ་བུ་ཞིག་མཐོང་གིན་འདུག། ར་ཆོ་

ལ་ལྟན་སྤྱེས་ཀྱི་བཟང་པོའི་ཡོན་ཏན་ཡོད་པ་འདི་དག་གཞི་རྩར་བཞག་ནས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་རྣམས་ཐོན་ཡོང་
བར་བརྟེན། ཡ་རབས་ཀྱི་བསམ་སྒྲོ་དང་བཟང་པོའི་སྤྱོད་པ་གཞི་ལ་བཞག་ནས་(མང་གཙོའི་རྩ་ཁྲིམས་)བཙོས་པ་ཡིན་
ན། མིང་ལ་ཆོས་ཞེས་བཏགས་རུང་མ་བཏགས་རུང་དོན་དག་ཆོས་ཀྱི་སྤྱིང་པོའི་ཐོག་སྤྱོད་ཀྱིན་ཡོད།¹ ཅེས་དང་། “སྤྱིར་བཏང་
མང་གཙོའི་རྩ་ཁྲིམས་འགྲོ་ལྟངས་དེ་ཆོ་ནང་བཞིན་མ་ཡིན་པར། ང་ཚོའི་[མང་གཙོ་]འདི་འཆེ་མེད་ཞི་བའི་ཡ་རབས་ཀྱི་ལྟ་བ་
རྩ་བར་བཞག་ནས་གོ་རིམ་བསྐྱིགས་པ་ཡིན་ན། དོན་གྱི་ཆ་ནས་རྣམ་ཀུན་ང་ཚོའི་ཁ་རྒྱུན་ལ་ཡོད་པའི་ཆོས་སྤྱིད་བྱུང་འབྱེལ་
ཞེས་པའི་གོ་དོན་དེ་སྤྱིར་བཏང་བ་ཞིག་ཡིན།”² ཞེས་དང་། “ཆོས་ཞེས་པ་འདི་ཡ་རབས་སྤྱོད་བཟང་དང་བྱམས་བརྟེན། བཙོད་
བསྐྱེད། ཆོག་ཤེས་བྱེད་དགོས་པ་སོགས་ཡིན། དེ་ནི་ཁོར་ཡུག་སྤྱོད་དང་སྤྱི་ཆོགས་ཞི་བདེ། དབུས་སྤྱུག་གི་བྱུང་པར་
ཆེན་པོ་མི་ཡོང་བར་བྱེད་པ་སོགས་ཕྱོགས་མང་པོ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད།”³ ཅེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་ཡ་རབས་ཀྱི་
བསམ་སྒྲོ་དང་བཟང་པོའི་སྤྱོད་པ། འཆེ་མེད་ཞི་བའི་ལྟ་བ་སོགས་ཆོས་ཀྱི་སྤྱིང་པོའམ་དགོས་དོན་དུ་གྱུར་པ་རྣམས་
གང་བྱུང་དུ་སྤྱེལ་བའི་ཆོས་སྤྱི་བཀའ་སྤྱེལ། འདི་ལྟ་བུ་དག་ནི་ད་ལྟོ་བར་དུ་གཞན་སྤྱེས་ཀྱི་བསྐྱེད་པ་སྤྱེས་པའི་
གནད་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན། སྤྱིད་ནི།

ཆོས་སྤྱིད་གཉིས་ལྟན་ཞེས་པའི་སྤྱིད་དེ་དབྱིན་སྐད་དུ་ politics ཟེར་བའི་སྤྱིད་རྒྱས་དེ་མིན་པར་འདིག་རྟེན་སྤྱིད་
ལུགས་ཀྱི་སྤྱིད་ལ་གོ་དགོས་ཤིང་། དེར་དུས་སྤྱིད་རྒྱས་པལ་ཆེར་གཡོ་འབྱུལ་གྱི་ཐབས་རྒྱས་ལ་བརྟེན། ཆོས་སྤྱིད་
གཉིས་ལྟན་ཟེར་བ་འབྱུང་མི་ཐུབ་ཟེར་མཁན་ཡང་འདུག །ང་ཚོས་ཆོས་སྤྱིད་བྱུང་འབྱེལ་བྱེད་པའི་སྤྱིད་ནི་དེ་འབྲེལ་སྤྱིད་
རྒྱས་(politics)མིན་པར་འདིག་རྟེན་སྤྱིད་ལུགས་ཀྱི་སྤྱིད་ཡིན་པས། དེ་དང་ཆོས་བྱུང་འབྱེལ་ཡོང་དགོས་ལ། ཡོང་ཐུབ་
པ་ཡང་ཡིན།⁴ ཞེས་རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་རིགས་སོགས་པན་རྒྱུན་བར་གྱི་ཐོབ་ཤོར་དང་རྒྱལ་པམ་རྩོད་པའི་གཡོ་
འབྱུལ་གྱི་ཐབས་རྒྱས་དེ་མ་ཡིན་པར་འདིག་རྟེན་རྒྱལ་བཞིན་དུ་སྤྱོད་པའི་ཐབས་རྒྱས་ལ་གསུངས། གལ་ཏེ་ཆོས་སྤྱིད་
བྱུང་འབྱེལ་ཞེས་པའི་སྤྱིད་དེ་སྤྱིད་དོན་པ་པལ་མོ་ཆེས་སྤྱོད་ཅིང་འདིག་རྟེན་ཡོངས་ལ་བྱུགས་པའི་སྤྱིད་དེར་གོ་ཆོ།
ཆོས་དང་ལྟན་དུ་སྤྱོད་མི་ཐུབ་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ་ཡང་། གོང་དུ་གསུངས་པ་ལྟར་གྱི་རོ་བོ་ངོས་འཛིན་ཐུབ་ན། བོད་ཀྱི་
ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་“ཆོས་སྤྱིད་བྱུང་འབྱེལ་”ལམ་“ལུགས་གཉིས་བྱུང་འབྱེལ་”ཀྱི་ལམ་སྤོལ་ལ་ལྷན་ཀ་ཡོང་ས་མེད་
ལ། ཆོས་མེད་སྤྱི་བ་རྣམས་དང་དམར་གོས་བྱོན་པ་དག་གི་ཡོག་འབྲེལ་ཡང་རང་སར་མི་ཞི་བའི་གནས་མེད། དེ་ལྟ་
བུ་ནི་ཆོས་སྤྱིད་ཀྱི་དབུ་ཁྲིད་དུ་བཞེངས་པ་དང་མཁས་དབང་གི་བྱལ་མགོར་བཞུགས་པ་སྤྱེས་ཀྱི་མི་རྣམས་པའི་
གསར་གཏོད་ཆེན་པོ་ཡིན། ཆོས་སྤྱིད་བྱུང་འབྱེལ་གནད་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་ལ། མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

¹ 1990 ཟླ་བ་ 5 ཆེས་ 29 ཉིན་སྤྱི་འཐུས་ལྟན་ཆོགས་ལ་སྤྱེས་པའི་བཀའ་སྤྱོད། བཀའ་སྤྱི་ལས་གསུམ་ཀྱི་བཀའ་སྤྱོད་དེ་བ་གཉིས་པ་ལས་བྱུངས།
² 1991 ཟླ་བ་ 5 ཆེས་ 29 ཉིན་སྤྱི་འཐུས་ལྟན་ཆོགས་སྤྱེས་པའི་བཀའ་སྤྱོད། མང་གཙོའི་ལམ་གྲུ་ལས་བྱུངས།
³ 2000 ཟླ་བ་ 12 ཆེས་ 1 ཉིན་ཆོས་བརྒྱུད་དབུ་ཁྲིད་ཀྱི་ཆོགས་ཆེན་སྤྱིང་སྤྱེས་པ་ལས་བྱུངས།
⁴ 1964 ཟླ་བ་ 1 ཆེས་ 28 ཉིན་སྤྱོད་བྱུང་ལས་དོན་ཡལ་རྒྱས་གཏོང་ཕྱོགས་ལ་སྤྱེས་པའི་བཀའ་སྤྱོད་ལས་བྱུངས།

ཡ་རབས་སྟོང་བཟང་དང་བྲལ་བའི་སྤྲོད་དོན་གྱིས་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་བདེ་དོན་ཚུལ་བཞིན་སྦྲུབ་མི་ཐུབ། དེར་སངས་ཚུས་
པ་ཁག་གཅིག་གིས། ཚུས་ལ་སྤྲོད་དོན་གྱི་བསྐྱེད་ལྗན་ཞུགས་ཏེ་ཡ་རབས་སྟོང་བཟང་འཛིན་ཞིག་ཏུ་འགྲོ་བར་འདེགས་
སྤང་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། དེའི་དབང་གིས་ཚུས་དང་སྤྲོད་གཉིས་མཉམ་སྟོང་བྱེད་པ་ལ་མི་འདོད་པའི་སྤྲོད་གཉིས་ཡོང་གིན་ཡོད་
པ་འདི་ནི། རང་འདོད་ཅན་དང་འགལ་བ་ཅན་གྱི་བསམ་སྒྲུབ་ཞིག་རེད། ཚུས་ལུགས་ཐམས་ཅད་ནི། སེམས་ཅན་ལ་
ཞབས་འདེགས་དང་པན་བདེ་སྦྲུབ་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན་པས། གལ་ཏེ་དེ་དག་སྤྲོད་དོན་དང་ཁ་བྲལ་ན་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་བདེ་
དོན་སྦྲུབ་པའི་ཆ་རྒྱུན་ལྡན་ཞིག་དོར་བ་ཡིན། ... ཚུས་སྤྲོད་ཐུབ་འབྲེལ་བྱ་རྒྱུ་ནི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་བདེ་དོན་བསྦྲུབ་རྒྱུར་
པན་ཐོགས་ཆེ་བའི་ཆ་རྒྱུན་ཞིག་ཡིན། སྤྲོད་དོན་པ་ཚོ་ཡ་རབས་ཀྱི་བསྐྱེད་ཁྲིམས་དང་སྤྲོད་དོན་གཉིས་ཐུབ་འབྲེལ་གྱི་
ཐོག་ནས་ལས་ཀ་བྱེད་སྐབས་རང་ཉིད་ཡ་རབས་སྟོང་བཟང་གི་སྤྱི་འཕྲིད་པ་ཡག་པོ་ཞིག་ཡོང་བར་བྱེད་དགོས། ... གལ་
ཏེ་སྤྲོད་དོན་པ་ཞིག་ཡ་རབས་སྟོང་བཟང་གི་བསྐྱེད་ཁྲིམས་དང་ཁ་བྲལ་ན། སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་མི་པོ་ཉེན་ཁ་ཏུ་ཅང་ཆེ་བའི་
རྩིས་འབྲེལ་ངན་པ་ཞིག་ཡོང་རྒྱུ་ཡིན་པ་ཤེས་གསལ་རེད། ཡ་རབས་སྟོང་བཟང་ཞེས་པ་འདི་ནི་ཚུས་ཁས་ལེན་མིན་ལ་
མ་ལྟོས་པར་ཆང་མས་ལག་ལེན་དུ་བསྐྱར་འོས་པ་ཡིན།⁵ ཞེས་བཀའ་སྩལ་ཏེ། དགོངས་ཚུལ་འདི་ནི། འཇམ་གླིང་གི་
ཚུས་སྤྲོད་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་གཉིས་ན་ཆེན་པོའི་ཆོ་ལོ་བཞེས་པ་སྤྲུམ་ཀྱང་མ་དགོངས་པའི་གནད་དོན་གལ་ཆེན་ཞིག་
ཡིན།

ལུགས་གཉིས་ལྡན་པའི་དམངས་གཙོ་འཛུལ་མང་གཙོ་ཞེས་པ་ཅི་ཡིན་སྟེ། ཡགོངས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོའི་
བཀའ་གསུང་དྲི་མ་མེད་པ་རྣམས་བསོད་ནམས་ཀྱི་བགོ་སྐྱལ་དམ་པར་ཐོབ་པ་དག་ལ་སྤོངས་ཆོད་ཀྱིས་ཤོད་པའི་ངལ་

⁵ བཀའ་སློབ་སྤྲོད་གི་ཁོར་བྱ་ལས་ཤངས་ལ། གནད་དོན་མཉམ་བསྐྱེད་པའི་རུང་བ་ཞིག་ནི། ཡགོངས་མཆོག་ནས། “དེར་སངས་ལུལ་གྱི་ཁ་ཤས་ནང་
ཐོབ་གོ་ས་དང་། དུལ་དངོས་ཀྱི་ཁེ་བཀ། འབྲེལ་སྤྲོད་གི་གཏམ་སྟེན་གྲགས། ཐོབ་ཐང་སོགས་ཡོངས་ཐབས་ལ་དམིགས་ཏེ་སྤྲོད་པ་དང་བྲལ་བ་སྤྲོད་
དོན་ནང་འཇུག་ཞུགས་བྱེད་པ་དེ་ལུགས་ཐག་རིང་པོའི་བསམ་སྒྲུབ་བཟང་བ་ཡིན་ན་ཡག་ཉག་ཤིག་གཏན་ནས་མིན། དེ་ལྟར་ཡོང་བའི་རྒྱ་རྒྱུན་
གཞན་ཡང་ཡོད་དེ། སྤྲོད་དོན་པས་འོས་ཤོག་ལ་སོགས་པའི་ཁེ་བན་ཡོང་རེས་བསྐྱེད་ཏེ་གཞན་གྱི་བདེ་སྟོང་གྱི་དབང་དུ་སོང་བ་དང་། རང་ཉིད་
ཀྱིས་ཀྱང་ཅུང་ཅུང་རང་རྒྱུགས་མ་ཐོན་པའམ་སྟོང་མ་རྒྱུགས་པའི་ཉག་རེད། ལུགས་པར་མང་ཆོགས་ཀྱིས་བཟག་དབྱེད་མ་བྱས་པར་སྦྲུག་ལང་དུ་
བཏང་བ་བཅས་ཀྱིས་ཡིན། སྤྲོད་དོན་པ་དེ་རིགས་སྤྲོད་དོན་ནང་ཞུགས་པའི་རྩིས་སྤྲོད་དེ་དག་ཉིད་པའི་ཕྱོགས་གཏོགས་དང་བཅས་པར་ངོ་
དགའི་སྤྱེལ་ལང་འཁྲུག་པ་དང་། རང་ཉིད་དང་ཆོགས་པའི་ཁེ་བན་ཆེད་དུ་སྐབས་རེར་རྒྱུན་ཤོད་དགོས་པའི་གནས་ཚུལ་ཡོང་གིན་ཡོད། ཕྱོགས་
འགལ་ཆོགས་པར་དགའ་མིན་དགའ་མདོག་གིས་སྟོན་བརྗོད་དམའ་འབེབས་བྱེད་དགོས་པ་བཅས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཡོང་གིན་ཡོད་པ་དེ་ལྟ་བུ་བྱས་
ན། ཚུས་པའི་གནས་སྤངས་གང་འདྲ་ཞིག་ཆགས་སོང་ངམ། དེའི་རྒྱུན་པས་དགོན་པའི་ནང་ཤོག་ཁག་ཐོན་པ་དང་། རྩིས་འབྲེལ་མང་ཆོགས་ཀྱི་ནང་
དུ་འཇོག་ཁག་ཐོན་པ་དེ་དག་སྤྱི་ཚོགས་བདེ་འཇགས་ལ་པན་ཀྱིན་འདུག་དང་གཞོན་ཀྱིན་འདུག་པར་བསམ་གཞིག་ནན་པོ་བྱེད་དགོས། ཚུས་
པས་མི་འཛོན་འཛོན་མདོག་གིས་སྤྲོད་དོན་ཤོག་ཁག་གི་ནང་ཞུགས་ཀྱིན། རང་གི་ཕྱོགས་གཏོགས་ཀྱི་ལས་ཀ་གང་བྱས་པ་ལ་ལུགས་མ་ཐུབ་ཀྱིས་
རྒྱབ་སྐྱོར་བྱེད་དགོས་པ་དང་། རང་ཉིད་ལས་གནས་ལ་བསྐྱོད་པའོག་བྱེད་མཁན་ནམ་འོས་འཕེན་མཁན་དེ་དག་གི་ངོ་སྤྲོད་དགོས་པ། ཕྱོགས་འགལ་
ཆོགས་པར་ཁ་གཏད་ལྟ་བུར་ངོས་འཛོན་དགོས་པ་བཅས་དེ་དག་ཚུས་པ་ངོ་མཁེ་བྱ་ལས་ཤིག་ཡིན་མིན་མཐུབ་མོ་ནང་དུ་བཀྲུག་སྟེ་བསམ་སྒྲུབ་
བཏང་ནས་རང་གིས་རང་ལ་དྲི་བ་བཏོད་དགོས།” ཞེས་གསུངས་པ་འདི་སྟེ། བཀའ་སློབ་སྤྲོད་གི་ཁོར་བྱ་ལས་ཤངས།

བ་བསྟན་མི་དགོས་ཀྱང་། གཞིས་སུ་བཞུགས་ཤིང་དམར་ལུགས་ཀྱི་འོག་ཏུ་ཚུད་པ་དང་། རྒྱལ་བ་དོན་གྱི་བདག་པོའི་
བཀའ་དགོངས་ཉོགས་པའི་སྐལ་བ་ལྷན་ཅིང་ཡང་མེད་པ་དུ་མ་ཞིག་ད་དུང་ཡང་ཡོད་པའི་ས་ཁྲིའི་ཅམ་བྱས་ན།
རང་ཅག་གིས་དམངས་གཙོའམ་མང་གཙོ་ཞེས་འོད་པ་ནི། དབྱིན་སྐད་དུ་ Democracy ཞེས་པ་སྟེ། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་
འཕེལ་འགྱུར་དང་གནས་བབ་ཐ་དད་པ་སོགས་ཀྱི་དབང་གིས་གོ་དོན་ལ་གཅིག་ཏུ་ངེས་པ་མེད་ཀྱང་། ཅ་བ་ཡར་དེད་
ན་པལ་ཆེར་སྟོན་པ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཞལ་བཞུགས་པའི་སྐབས་སུ་ Greek གི་སྐད་དུ་ demokratia ཞེས་བྱུང་པའི་
བར་དུ་ཐུག་ཆེག་ཁ་ཕྱལ་ཏེ་དེའི་དོན་བཤད་ན། demos ཞེས་པ་དམངས་དང་། kratia(kratos) ཞེས་པ་དབང་ཆ་
དང་དབང་སྐྱར་གཉིས་ཀར་གོ་བས་དབྱིན་སྐད་དུ་ rule of the people ཞེས་པ་སྟེ་“མི་དམངས་ཀྱི་དབང་སྐྱར་ལམ་
སྟོལ་”ཞེས་པའི་དོན་དུ་བཤད། དེའི་ཁ་གཏད་ནི། aristokratia ཞེས་པ་སྟེ་ aristos ནི་“ལེགས་པོས་”ཏེ་མཐོ་རིམ་
པའམ་དམར་རྩེན་དུ་བཤད་ན་སྐྱེ་བྱག་ལ་གོ་ཞིང་ kratia ཞེས་པ་གོང་ལྷན་ཡིན་པས་དོན་ནི་ rule of an elite ཞེས་
པ་སྟེ་“མཐོ་རིམ་ཀྱི་དབང་སྐྱར་ལམ་ལུགས་”ལ་བཤད། བོད་ཀྱི་དམངས་གཙོའམ་མང་གཙོ་ནི། གོ་བདེར་བཤད་ན།
དམངས་ལ་དབང་ཞིང་དམངས་ཀྱི་བདེ་དོན་གཉེར་བའི་ལམ་སྟོལ་ཞིག་ལ་ཟེར། དེ་ལ་མགོན་པོ་མཆོག་ནས། “ངོས་
ཀྱིས་འཛིན་གྲིང་འདི། འཛིན་གྲིང་འདིའི་མི་དམངས་དུང་སྤྱར་བདུན་ཅུར་ཉེ་བ་དེ་དག་ལ་དབང་བ་ལས། རྒྱལ་པོ་དང་ཆུ་མ།
དཔོན་པོ་བཅས་ལ་དབང་བ་མིན་ཞེས་འོད་ཀྱིན་ཡོད། ཡུལ་ལུང་གྲེ་བྲག་བ་སོ་སོར་ཆ་བཞག་ནའང་། ཡུལ་ལུང་གྲེ་བྲག་བ་དེ་
དང་དེའི་མི་དམངས་ལ་དབང་བ་ལས་རྒྱལ་པོ་དང་ཆུ་ཆེན་ལ་དབང་མེད། ང་ཆོ་བོད་ལ་ཆ་བཞག་ནའང་། བོད་དེ་བོད་རྒྱ་ཆེའི་
མི་དམངས་ལ་དབང་བ་ལས་རྒྱ་ཆེན་དང་། སྤར་གྱི་རྒྱལ་པོའི་རྒྱལ་རྒྱུད་ལ་དབང་མེད།”⁶ ཅེས་བཀའ་སྤྱི་བ་དང་། སྤྱི་ལོ་
1964 ལྷ་བ་ 10 ཆེས་ 9 ཉིན་བཀའ་ཤག་དང་སྤྱི་འཐུས་ལས་བྱེད་སོགས་ལ།

ད་ལྟ་རྒྱ་གར་ལ་ཡོད་དུས་ནས་སྤྱི་ལ་དབང་བའི་ལས་ཕྱོགས་སུ་སེམས་ཐག་ཉེ་བྱ་གཏོང་བ་དང་། དེའི་གནས་ཚུལ་དང་
བརྩམས་ཆས་གོས་ལ་སློབ་ལ་ཞིག་བྱེད་དགོས། འདི་ངོས་ཀྱིས་དམར་པོའི་ལྟ་བུའི་རྗེས་སུ་ཞུགས་སྐྱའི་འདོད་ཚུལ་སྟོན་
ལ་ནས་ཡང་མིན། དམར་པོའི་ལྟ་བུ་ནི་དངོས་གཙོ་འབབ་ཞིག་སྟེ། ཚོ་འདི་དང་འཇིག་རྟེན་འདིའི་སྐོག་གི་ཐབས་ཚུལ་ཙམ་
ལས་ཆེ་བྱི་མའི་བདེ་ཐབས་སྐྱབ་མི་ཐུབ། ... སྤྱི་ག་འདྲེགས་ལ་བཅན་དབང་བྱེད་པོར་འདུ་ཤེས་ན་མོར་འཁྲལ་རེད། ལས་
བྱེད་ལ་ཟེར་བ་མང་ཆོག་གསུམ་གྱི་དཔོན་པོ་དང་སྤྱི་པོ་གཏོང་མཁན་ཞིག་མིན། ལས་བྱེད་ལ་ཡིན་ན་མང་ཆོག་གསུམ་གྱི་
གཡོག་པོ་དཀའ་ངལ་དང་ལེན་བྱེད་མཁན་ཞིག་ཡིན། ལས་བྱེད་ལ་ཡིན་ཕྱིན་མི་སྤྱིར་བཏང་བ་ལས་ལྷག་པའི་སྤྱིར་
སྟོབས་དང་སྤྱོད་ཚུལ་བཟང་པོ་ཞིག་ངེས་པར་དུ་ཡོད་དགོས། ཞེས་གསུངས།

གྲུ་ལོ་ 1961 ཟླ་བ་ 3 ཚེས་ 12 ཉིན་གྲུ་འཕུས་དང་ལས་བྱེད་རྣམས་ལ། “གཞུང་ཞབས་ཟེང་བ་འདི་མི་མང་
 གི་མགོ་ཁྲིད་དེ་གཞུང་དང་མི་མང་ལ་ཞབས་བྱེ་ཞུ་མཁན་ཞིག་རེད་ཅེས་གཏོགས། མི་མང་གི་མགོ་ལ་སྡོད་མཁན་དཔོན་པོ་མ་

⁶ མིད་ཀྱི་ཐུགས་འགན་ཅིས་སྟོན་གནང་བའི་སྐབས་ཀྱི་བཀའ་སྟོབ་ལས་དངས།

རེད།” ཅེས་དང་ཡང་། སྤྱི་ལོ་ 1965 ཟླ་བ་ 4 ཆེས་ 11 ཉིན་སྤྱི་ཤར་ཁག་གི་འཕུས་མི་རྣམས་ལ། “ཆོས་ཕྱོགས་
ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་སེམས་ཅན་གཞན་གྱི་ཞབས་འདེགས་ཞུ་མཁན་ལས་སེམས་ཅན་གྱི་དཔོན་པོ་ཡིན་སྟེ་
པའི་འདུ་ཤེས་མེད་པ་ལྟར། ལས་བྱེད་པ་རྣམས་ཀྱང་མང་ཆོགས་གྱི་ཞབས་བྱེ་ཞུ་མཁན་ལས་དཔོན་པོ་ནམ་ཡང་མིན། ང་
ལས་བྱེད་པ་ཡིན་པས་འདྲ་འདྲའི་ནང་ནས་མི་འདྲ་ཅམ་གྱིས་སྟོ་གོས་ལེགས་པ་ཞིག་དགོས་སྟེ་པ་དང་། མང་ཆོགས་ལ་
གཉའ་གཞོན་བཟུ་གཞོག་གཏོང་བའི་བསམ་ཚུལ་བཟུང་ན་ཡིན་ཏུ་ཞོར་འཁུལ་རེད།” ཅེས་བཀའ་སྩལ།

དེ་ལྟར་“སྤྱི་ལ་དབང་བའི་ལམ་ལུགས་”དང་། སྤིང་གཞུང་ནི་དབང་སྦྱར་བ་མིན་ཞིང་། ལས་བྱེད་རྣམས་
དམངས་ལ་སྤྱི་ཞུ་བ་མཁན་ཡིན་པ་སོགས་ཀྱང་དམངས་གཙོའི་ཆ་ལག་ཏུ་བསྟན། བོད་མི་མང་སྤྱི་འཕུས་ལྟན་
ཆོགས་གྱིས་བཏོན་པའི་<<བཅན་བྱོལ་བོད་མིའི་མང་གཙོའི་བྱང་བ་བརྗོད་པ་>>དེ་བ་སྤེང་གཉིས་པ་ལས།

འཛིན་ཏེན་འདིར་ཆབ་སྤིང་གི་ལྟ་བུ་དེ་སྤིང་ཅིག་ཡོད་པ་ཐམས་ཅད་སྟོས་ས་སྟོས་འཛིན་གི་ལེགས་ཉེས་ཅམ་ལས་སྟོན་
གྱི་ཆ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བ་ཞིག་མེད་མོད། འོན་ཀྱང་། སྤྱི་འཛོ་ཐམས་ཅད་གྱི་ཆེ་འདིའི་བདེ་སྤྱིང་ཐུན་ཆོགས་ནས་
བཟུང་སྟུག་བསྟུལ་རྒྱ་བཅས་ཟད་པའི་ཐར་པ་མཆོག་གི་བར་སྤྱི་རྒྱའི་ལེགས་ཆོགས་གྱི་གཞི་རྩ་ཉག་གཅིག་ནི། གང་ཟག་
བྱེ་བྲག་པ་སོ་སོའི་སྟོ་གསུམ་གྱི་རང་དབང་དང་། བན་ཚུན་འཆེ་མེད་ཞི་བདེར་འཆོ་བའི་བྱམས་བརྩེའི་གཞི་རྩ་ལ་ཐུག་པ་
ནི་སྟོས་མེད་དང་། དེའི་སྤྱི་སྤྱི་ཆོགས་གྱི་ཐག་གཙོད་མང་མོས་ལ་བརྟེན་པའི་མང་གཙོའི་(སྐབས་འདི་ནས་བཟུང་བཅའ་
ཁྲིམས་ནང་“དམངས་”ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་“མང་ཏུ་”བསྒྱུར་ཡོད་པས་དཔེ་དེ་བའི་འདིའི་ནང་ཏུ་འང་མཆོམས་འདི་ནས་བཟུང་
ལུང་འདྲེན་ཡིག་ཆས་མཆོན་པའི་སྐབས་བབ་གསལ་བརྗོད་སོགས་ཅི་རིགས་སྐབས་“མང་”ལྟར་བྲིས་ཡོད།)ལམ་སྟོལ་
འདི་ཉིད་ཏུས་སྐབས་འདིར་ལེགས་ཤོས་སུ་སྤང་བས། དེས་མེད་ཆོས་ལུགས་རྣམས་གྱིས་བསྟན་པའི་འཆེ་མེད་བྱམས་
བརྩེའི་ལམ་དང་། འདྲ་མཉམ། རང་དབང་ལ་བརྟེན་པའི་མང་གཙོའི་སྤིང་ལུགས་གྱི་བྱུ་བ་མཐའ་དེ་བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་

གཞི་རྩའི་ལྟ་བུར་བཟུང་ཡོད། ཅེས་གྲུག་རྟགས་སུ་དམངས་དང་མང་གི་འགྱུར་མཆོམས་གསལ་བཤད་དང་བཅས་
བཞོད། བཅའ་ཁྲིམས་དེ་ནི་སྤྱི་ལོ་ 1991 ཟླ་བ་ 6 རང་སྐབས་བཅུ་གཅིག་པའི་སྤྱི་འཕུས་ལྟན་ཆོགས་གྱིས་གཏན་
འཁེབས་གནང་བ་ཞིག་ཡིན། ཡགོང་ས་མཆོག་གིས།

རྩ་བའི་ང་ཆོའི་མང་གཙོ་ཡག་པོ་ཞིག་ཡོད་དགོས་ན། མི་གཅིག་གིས་མཐར་ཐུག་གི་དབང་ཆ་ཡོངས་རྫོགས་འཛིན་པ་
འདི་འགྲིག་གིན་མེད་སྟབས། རྩ་ཁྲིམས་ཐེན་བྲིས་དེའི་ནང་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆའི་དབང་ཆ་དེ་མི་མང་གི་འཕུས་མི་སུམ་ཆ་
གཉིས་གྱིས་མོས་མཐུན་ཐག་གཙོད་གྱི་འོག་ནས་བསྒྱུར་བཅོས་གཏོང་རྒྱ་ཡོད་པ་ཞིག་བཞོད་ཡོད། དེ་ནི་མང་གཙོའི་ངོ་
པོ་མཆོན་པའི་ཆ་རྒྱུན་གཙོ་བོ་ཞིག་ཡིན། ... མ་འོངས་པའི་བོད་ནི་དེ་སྟོན་ངོས་ནས་བཤད་ཐིན་པ་ལྟར་མི་མང་གིས་
ངོས་བསྟན་བྱས་ཏེ་གཞུང་གི་མགོ་ཁྲིད་བསྟོད་དགོས་ཞེས་ཐག་བཅད་ནས་ཡོངས་བསྟུགས་བྱས་ཡོད། དེ་ནི་རྩ་དོན་གཅིག་
ཡིན། དེའི་སྟོར་ངོས་ནས་བསྒྱུར་ཏུ་འགྲེལ་བཤད་རྒྱག་དགོས་དོན་མི་འདུག་རུང་། དེ་ལྟར་བྱས་ན། མང་གཙོའི་ངོ་པོ་
ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ཞིག་ཆང་གིན་ཡོད་པར་མ་ཟད། ཕྱོགས་གཞན་དག་མང་པོ་ནས་དགེ་མཆོན་ཡོད་པ་ཞིག་ཀྱང་

ཡིན།⁷ ཞེས་དང་། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེས་སྒྲ་བྲང་ཞིག་གི་ངོ་བོའི་ཐོག་ནས་དབང་ཆ་བརྒྱུད་ན་མང་གཙོའི་ལམ་དུ་འགྲོ་མི་
ཐུབ། རི་ལྷོ་ཡིན་ཞེ་ན། མང་གཙོ་ནི་དེས་པར་དུ་འགྲན་བསྐྱར་གྱི་ལམ་ལ་ཞུགས་ཏེ་དོས་མི་འགྲན་བསྐྱར་གྱིས་ཐོན་
དགོས་པ་ཡིན། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་དོས་གཞི་འགྲན་བསྐྱར་ནང་ཞུགས་ན། མི་མང་ཆེ་བས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ལ་དོས་
ཐོག་འཕེན་པ་རེད། གལ་ཏེ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེར་ངོ་ཚྏ་ལ་བྱེད་མཁན་གྱི་མི་ཞིག་བྱུང་ན། དེ་ཐོ་རོག་དཀར་པོར་ཐོན་རྒྱ་
རེད། གཅིག་བྱས་ན། སྤྱོད་བརྗོད་ཐོག་རྒྱུའི་ཉེན་ཁ་ཡང་ཡོད།⁸ ཅེས་མང་གཙོའི་ཆ་ལག་དང་མང་གཙོའི་ལམ་ནས་དབྱ་
ཁྲིད་འདེམས་ལུགས། སྐབས་དེའི་བོད་མིའི་གནས་བབ་བཅས་གསལ་བར་གསུངས།

<<མ་འོངས་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ལམ་སྟོན་དང་ཅ་ཁྲིམས་སྤྱིར་དོན།>>⁹ ལས་མགོན་པོ་མཆོག་ནས། “༡༩༩༣
པོར་ཅ་ཁྲིམས་ཟེན་གྱིས་རྒྱལ་བ་ཞིག་གསལ་བསྐྱབས་དང་འབྲེལ། བཅོན་ཁྲིམས་གཞུང་གི་ཆབ་སྲིད་འཛིན་སྐྱོང་མང་གཙོའི་
ལམ་སྟོན་གང་ཐུབ་ཐོག་བོད་མི་མང་སྤྱི་འཐུས་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་འགན་འཁུར་འོག་དེ་སྤེལ་ཅེ་སྟོར་དང་། ཐོད་སྟོར་ཞེས་པའི་
གཞུང་གི་སེར་མོ་བ་དང་སྤྱི་བོའི་ཡོང་སྤངས་ལམ་སྟོན་དང་། བོ་མིང་རྟིང་བ་བཅས་ཕྱིར་བསྐྱབས་ཐོག་མང་གཙོའི་གཞུང་
གི་སྤྱི་གསལ་དང་མཐུན་པའི་གཞུང་ཞབས་བཀོད་སྤྱི་གསལ་སྟོན་གསར་གཏོད་བྱས། ཅ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཟེན་གྱིས་དེའི་ནང་དུ་
རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཁེ་ཕན་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་དོན་དུ་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མའི་འགན་འཁུར་ཁྲིམས་ལུགས་ལྷོ་སྤེལ་ལྷན་ཚོགས་ཀྱིས་སྒྲུངས་ཆོག་
རྒྱ་བཀོད་ཡོད། སྐབས་དེའི་མང་ཚོགས་ཀྱི་སྒྲོ་འཆབ་གནས་བབ་དང་བསྐྱར་ཏེ་གཞུང་གི་འགན་དབང་གཙོ་བོ་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མར་
ཡོད་པ་འཁོད་པར་བརྟེན་མང་གཙོའི་ལམ་སྟོན་དོས་ཀྱི་རེ་འདོད་ཡོངས་སུ་ཁེངས་པ་ཞིག་བྱུང་མེད།” ཅེས་བཀའ་སླུལ།
ཐོང་གསལ་དག་ལས་ཤེས་པ་ནི་མགོན་པོ་མཆོག་གི་ཐུགས་ལ་ཡོད་པའི་མང་གཙོའི་དོན་དེ་རེད།

དམངས་གཙོའམ་མང་གཙོ་ཞེས་པའི་དོན་ལ། བོད་མི་རྣམས་ཀྱིས་ Democracy ཞེས་པ་དམངས་གཙོར་
བསྐྱར་ཏེ་ཐེ་ཆོམ་ཅི་ཡང་མེད་པར་ཡུན་རིང་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་ཀྱང་། དུས་ཕྱིས་དགོས་དོན་དུ་མ་དང་གོ་ཚུལ་གནས་
བབ་འབྲེལ་མིན་དང་བསྐྱར་ནས་སྤར་གྱི་དམངས་གཙོ་དེ་མང་གཙོར་བསྐྱར། དམངས་ཞེས་པ་ཡང་རྒྱ་གར་གྱི་རིགས་
ཐོད་པའི་སྐབས་ཚམ་ལས་བེད་མེད་དུ་བཏང་། སྤྱིར་སྤེལ་ལུགས་ཀྱི་ཐད་ནས་བཤད་ན། ཡུལ་ལུང་ཞིག་གི་ལམ་
ལུགས་ལ་གོ་རྒྱ་དུ་མ་ཡོད་པ་དེ་མི་ལེགས་པའི་ཆ་ཡིན་ཡང་། བརྒྱ་ཆད་དམ་འཁྱུར་ཆོག་ཐ་དད་དུ་བྱུང་བ་འདིས་དོན་
ཐ་དད་དུ་མི་གོ་ཐབས་མེད་ཡིན། ཐ་དད་དུ་གོ་བའི་དོན་ནི། མཐོ་རིམ་པ་ལས་དམངས་གཙོ་བོར་བྱེད་པ་དང་། བསྐྱར་
གཞི་གང་ལས་མང་བ་གཙོ་བོར་བྱེད་པ་ཞེས་པ་གཉིས་རེད། གལ་ཏེ་“དམངས་གཙོ་”འདི་མི་འདོད་ན། བཅོས་

⁷ 1991 ཟླ་བ་ 5 ཚེས་ 29 ཉིན་བཀའ་སླུལ། བཀའ་སྤྱི་ལས་གསུམ་གྱི་བཀའ་སློབ་དེབ་གཉིས་པ་ལས་བྲངས།

⁸ 2000 ཟླ་བ་ 12 ཚེས་ 1 ཉིན་ཆོས་བརྒྱད་དབྱ་ཁྲིད་ཀྱི་ཆོགས་ཆེན་སྤྱི་འཐུས་པ་ལས་བྲངས།

⁹ 1992 ཟླ་བ་ 2 ཚེས་ 26 ཉིན་གཏན་འཁེབས་མཛད་ཅིང་། དེའི་བར་བཞུགས་ཀྱི་དུས་ཡུན་དང་སྤྱི་གསལ་ཞེས་པའི་སྤེལ་ཆོན་དུ། “བར་བཞུགས་
ཀྱི་སྤེལ་འཛིན་དེར་དོས་ནས་བོད་ཀྱི་མངའ་དབང་དང་། དོས་ཀྱི་མིང་གནས་རྗེས་འབྲེལ་སྤེལ་གཞུང་གི་འགན་དབང་ཡོངས་རྫོགས་ཁྲིམས་ལུགས་
ལྷོ་སྤེལ་སྤྱོད་བྱ་རྒྱུ།” ཞེས་འཁོད།

དགོས་པ་དེ་མ་དེ་“གཙོ་”ཡིན་པ་ལས་“དམངས་”མིན། དམངས་བཅས་ན་ཅ་དོན་ཞིག་འགྲོ་ལ། གཙོ་བཅས་ན་སྤྲོད་
ལུགས་ཀྱི་དོ་བོ་རྒྱུ་གསལ་དུ་འགྲོ།

བད་སྤྲོད་རིག་པའི་སྤྲོད་ནས་བཤད་ན། “དམངས་”ནི་བྱིངས་འདུས་པའི་ཆོགས་པའམ་སྤྱི་ལ་ཟེར་ཞིང་།
“མང་”ནི་གངས་ཀའི་འཛོམ་ཆད་ཀྱི་ནས་པ་སྟོན་བྱེད་ཅམ་ཡིན། ཀླུ་པོའི་ལམ་ལུགས་སོགས་དབང་ཆ་གཅིག་སྤྲོད་
དམ་སྤྲོད་དབང་སྤྲོད་འཛིན་ཀྱི་ལམ་སྤྲོད་ལ་ཆོལ་བ་དང་། འགྲོ་བ་མིའི་སྐོར་ཐང་ཅོད་པ་སོགས་ཀྱང་གོང་དུ་བཤད་
པའི་“དམངས་”ཀྱི་གོ་བ་དང་པན་ཚུན་རྒྱ་འཐབ་ནས་ཡོད། གོང་དུ་བཤད་པའི་དམངས་དང་མང་གི་གོ་བ་གཉིས་ལས་
ཤེས་བྱུབ་པ་ནི། དམངས་གཙོ་བོར་བྱེད་པ་ནི་སྤྲོད་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་བའམ་ཅ་དོན་ཏེ་གཞུང་དེ་ཉིད་དམངས་ལ་དབང་བ་
དང་། མང་བ་གཙོ་བོར་བྱེད་པ་ནི་ལམ་ལུགས་དེའི་ནང་གི་ལག་ལེན་བྱེད་སྤྲོད་ཤིང་ཤིག་སྤྲོད་ཤིང་གསལ་དང་གྲོས་
ཐག་གཅོད་པ་སོགས་ཀྱི་སྐབས་སུ་དོ་གངས་མང་པའི་འདོད་སྤྲོད་གཙོགས་འཛིན་བྱ་རྒྱུ་དེ་རེད། བསྐྱུས་ན། དང་པོ་
ནི་ཅ་དོན་དང་གཉིས་པ་ལག་ལེན་བྱེད་སྤྲོད་ཤིང་། འགའ་ཞིག་གིས། “མང་”ལ་དེ་སྤྱིའི་“དམངས་”ཀྱིས་བསྟན་པའི་
གོ་དོན་དེ་ཉིད་ཡོད་ཚུལ་བསྐྱུས་ཀྱང་། བྱང་པར་སྟོན་པའི་རྒྱ་ཆོག་དང་དོ་སྟོན་པའི་མིང་རྒྱུ་གི་ཤེས་པ་བྱེད་
པའི་སྟོན་དུང་ཡང་སོ་ན་གནས་ཡོད་པས་ས་རྒྱ་དེ་ཅམ་ཆོད་དཀའ།

མོན། དམངས་ཞེས་པ་དོན་ཀྱིས་རི་ལྟར་བྱུང་ངམ་སྟུམ་ན། དེ་ཡང་བོད་ཀྱི་ཐ་སྟོན་བཅོ་སྟངས་ཀྱི་འགྲོས་
ཤིག་ལས་བྱུང་བ་སྟེ། སྤྱི་བ་པར་བྱེད་པ་ལ་“སྤྱི་བས་”དང་། གོད་པ་འབྲང་བའམ་རྒྱག་པར་བྱེད་པ་ལ་“རྒྱགས་”¹⁰
འཆིང་བར་བྱེད་པ་ལ་“ཆིངས་” འཆོས་པར་བྱེད་པའམ་འཆོས་རུས་པའི་དོན་ཅན་ཀྱི་“ཆོས་”ཟེར་བ་ལྟ་བུ་ནམས་ནི་
བྱེད་ལས་དང་རུས་པ། རྒྱ་བ་བཅས་ཅི་རིགས་ཀྱི་ཆ་ནས་མིང་རྒྱུ་དུ་བཅོས་ཤིང་། དེ་དག་གི་འབྱུང་ཁུངས་ནི་རང་
རང་གང་དང་འབྲེལ་པའི་བྱ་ཆོག་ནམས་ཡིན། དུང་རྒྱགས་དང་མཆོན་མ་ལ་“ལྟས་”དང་། བཟའ་བར་བྱ་བ་ལ་“ཟས་
”ཟེར་བ་ལྟ་བུར་ཡང་འགྲོས་དེ་ལྟར་དུ་བསམ་དགོས་ཏེ། དེ་ཡང་ཡར་དེད་ན། བྱ་ཆོག་ལྟ་དང་ཐ་གཉིས་ལ་བྱུག་ཡོད།
དེ་དག་ལས་སྤྱི་ལ་ཆོག་ཏུ་འཇུག་རུང་བ་ནམས་ལ་བྱེད་ལས་དང་རུས་པ་¹¹གཉིས་ཀའི་སྤྲོད་ནས་ཤེས་དགོས། གཞན་
ཡང་མང་པོ་ཆོགས་པ་ལ་མང་ཆོགས་ཟེར་བ་ལྟ་བུ་བསྐྱུས་ཆོག་གི་སྟོན་མིང་རྒྱུ་བྱུབ་པ་ཡང་ཡོད། ཡང་
གཅིག་བཤད་ན། མང་ཆོགས་དང་མང་ཇ། མང་འབྱེད་ཅེས་སོགས་ནི། བཅུ་ལྷག་གསུམ་ལ་སུམ་ཅུ་ཞེས་པ་ལྟར་

¹⁰ རྒྱགས་བྱེད་པའམ་རྒྱགས། དམག་རྒྱགས་སོགས་ལས་ཤེས་པར་བྱ་ཞིང་ཆོན་པོ་ལ་རྒྱགས་པ་ཟེར་བས་ཀྱང་མཆོན་དགོས།
¹¹ འདིར་རུས་པ་ཞེས་པ་ནི། གཙོད་བྱུབ་དང་མི་བྱུབ་ལ་ཆོད་དང་མི་ཆོད་ཟེར་བ་དང་། འབྲི་བྱུབ་དང་མི་བྱུབ་ལ་སྤྲིས་དང་མི་སྤྲིས་ཟེར་བས་མཆོན་
ཏེ་སྤྱི་ལ་ཆོག་གཞུགས་ཅན་ལ་བསམས་ན་གོ་སྟོན།

ཆོག་བར་ཐོག་མའི་སྤྱ་གཉིས་དུ་སོང་བའི་དབང་གིས་ཡིན་པ་ལྟར་བཀའ་ཆོག་ཀྱང་། དམངས་གཙོ་མང་གཙོར་སྐྱར་བ་དག་གི་ཞེ་སྤྱད་ས་ན་འགྲེལ་ལུགས་འདི་མེད།

འདིར་ཤོད་དགོས་པའི་“དམངས་”ནི། གོང་གསལ་གྱི་འགྲོས་དང་མཚུངས་པར་མིང་རྒྱུ་དུ་བཅོས་པ་སྟེ། དེ་ཡང་གངས་འཛོར་གྱི་བྱེད་པར་¹²སྟོན་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་ཆོག་“མང་”ཞེས་པ་ཡིད་ལ་བཞག་སྟེ། མང་པོ་འདུས་པའི་ཆོག་ས་བཤམ་སྤྱི་སྟོན་བྱེད་ལ་“དམངས་”ཞེས་གཏན་འབེབས་བྱས། དམངས་རིགས་ཞེས་པའི་“དམངས་”ཀྱང་མང་པོ་འདུས་པའི་སྤྱི་ཞིག་ལ་གོ་བ་ལས་ཆོག་རང་སྟེང་ན་“དམན་པ་”འམ་“ངན་པ་”འི་དོན་མེད། གསལ་བར་བཤད་ན། མང་པོ་འདུས་པའི་རིགས་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་ལ་“དམངས་རིགས་”ཞེས་བརྗོད། དེ་ཡང་ཆོས་རྗེ་བླ་སྟོན་གྱིས། “ཞིང་ལ་སོགས་པ་དམན་པའི་ལས་བྱེད་པ་དམངས་རིགས།” ཞེས་དང་། རྒྱལ་ཆབ་རྗེས། “ཞིང་མོ་བ་ལ་སོགས་ལས་ངན་པ་ལ་སྐྱོར་བ་དེ་དག་ནི་དམངས་རིགས་ཞེས་བྲགས།” ཞེས་པ་ལྟར་དམན་པའམ་ངན་པ་ནི་ལས་ཀའི་རིགས་ཉིད་ཀྱི་སྟེང་ནས་འཛོག་པ་མ་གཏོགས་ལས་དེར་འཇུག་པའི་གང་ཟག་གི་ངོ་ཐོའི་སྟེང་ནས་མི་འཛོག་ཤེས་པ་ཞི་བརྒྱུ་བ་ལས། “འཆོ་བའི་ཐབས་སོ་ཅན་ལ་ཡང་། འཛིག་རྟེན་ན་ནི་རིགས་ཞེས་བསྟན། ཤེས་ན་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ། ཤེས་ལས་དབྱེ་བ་ཡོད་མ་ཡིན།” ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། སྟོན་རྒྱ་གར་དུ་ཁ་དོག་གི་སྟེང་ནས་རིགས་གཉིས་བཤད་ཅིང་རིམ་གྱིས་ལས་ཀྱི་སྟེང་ནས་རིགས་དུ་མར་འབྱེད་པའི་ཚུལ་བྱུང་། དམངས་རིགས་ཞེས་པ་རིགས་ངན་དུ་ཅི་ཡང་ཐ་སྟོད་རང་སྟེང་ན་ངན་པའི་དོན་མེད་པ་ནི། དཔེར་ན། གསར་དུ་འབྱོར་བ་ཞེས་པའི་ཐ་སྟོད་ལ་ངན་པའི་དོན་མེད་ཀྱང་། བར་སྐབས་ཤིག་འགའ་ཞིག་ནས་“གསར་འབྱོར་”ཞེས་སྟོན་པ་བྱུང་སྐབས་ཐ་སྟོད་དེ་མི་སྟོན་པར་གྱུར་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། མི་རིགས་ནག་པོ་ཞེས་པའང་དེ་མཚུངས་ཡིན། མདོར་ན། རྒྱ་གར་བས་དམན་པར་བཅིས་པའི་ལས་དེ་དག་བྱེད་མཁན་གྱི་རིགས་དེའི་ཁོངས་སུ་ངོ་གངས་མང་བ་འདུས་པའི་ཆ་ནས་མང་འདུས་ཀྱི་སྤྱི་དེ་ལ་“དམངས་རིགས་”ཞེས་བརྗོད། དེས་ན། ཆོག་གི་དོན་དང་དོན་གྱི་འབབ་ས་གཉིས་ནས་དུ་ཡང་གཅིག་དུ་བསྐྱེ་མི་རུང་སྟམ་སྟེ་དབྱེད་འཆའ།¹³

ཉེ་རབས་བཅན་གྱོལ་བོད་མིའི་གཞུང་འབྲེལ་ཡིག་ཆ་དག་ལས་འབངས་མིར་ཐོབ་དབང་ཡོངས་སུ་སྤྱད་ཀྱང་“དམངས་”ཀྱི་ཆོག་གི་བདག་དབང་ཕྱིར་བསྐྱུས་ཏེ། “མང་”ལ་ཐོབ་དབང་གོ་བབ་ཅི་འདོད་དུ་གནང་བ་ནི་ཕྱོགས་སུ་ལྷུང་བ་ཞིག་རེད། གང་ལྟར། བཅན་གྱོལ་གྱི་མཁས་པ་དག་གིས་ Democracy ཞེས་པར། མང་ཆོག་ས་མ་

¹² དབྱིབས་དང་ཁ་དོག་དང་གངས་འཛོར་ཆོད་སོགས་ལ་བྱེད་པར་གྱི་ཆོས་ཟེར་ཞིང་། ངོ་ཐོ་ཞེས་པ་ནི་རང་བཞིན་དང་གནས་ལུགས་ལྟ་བུར་མི་གོ་བར་དོན་ནས་དངོས་པོ་འམ་ཆོས་དེ་ཉིད་དུ་གོ་དགོས། དེས་ན། མང་པོ་དང་མང་པོ་འདུས་པའི་སྤྱི་གཉིས་ལ་བྱེད་པར་ཆེ་བ་ལྟར་མང་དང་དམངས་གཉིས་ལ་ཡང་དེ་ལྟར་དུ་བལྟ་དགོས།

¹³ མཁས་དབང་ཐམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེས་མཛད་པའི་“དམངས་གཙོ་འམ་མང་གཙོ་”ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་དམངས་ཀྱི་དབྱེད་པ་དབྱིས་ཕྱིན་པ་ཞིག་ད་ལྟའི་བར་སུས་ཀྱང་བྱེད་བྱུབ་མེད་པས། མཁས་པའི་ལུགས་ཀྱི་དབྱེད་བརྗོད་ལ་གཞིགས་འདོད་ན་ལྷགས་ཚོམ་དེ་ཉིད་ལ་གཞིགས་འཆའ།

དམངས་ལ་དབང་བའི་ལམ་ལུགས་དང་། མང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཐག་གཅོད་གཙོ་བོའི་ལམ་ལུགས་ཀྱི་གོ་དོན་གཉིས་སྡེ་ཕྱིར་
བྱུང་བ་ཞལ་གྱིས་བཞེས་ཀྱང་། “མང་གཙོ་”ལ་ཁེ་དབང་མང་དུ་གནང་བ་ཅི་ཡིན་སྟུང་ན། གཅིག་དུ་ཁ་ཆོན་གཅོད་
དཀའ་ཡང་མོངས་ཆོད་ལྟར་བྱས་ན། དེ་ནི་རྒྱལ་ཆེ་བའི་དགོངས་གཞི་ཞིག་སྟེ། དེ་ཡང་ཡགོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་
པོ་མཆོག་པོད་ཀྱི་དབུ་ཁྲིད་དུ་གཏན་ཆགས་པར་བཞུགས་ཏེ། གཤམ་འོག་གི་སྲིད་ལུགས་དེ་ Democracy ཡི་ལམ་
ལུགས་ཤིག་ཡོང་བའི་ཐུགས་རེ་གནང་ཡོད་ཆོད་དུ་མཛོད་ལ། དེ་ལྟ་བུའི་ལམ་ལུགས་ནང་དུ་ MAJORITY རྟེ་
གངས་“མང་བ་”གཙོ་གནད་དུ་གྱུར་བ་ཀྱང་གསལ་ཡིན། རྒྱལ་བ་དོན་ཀྱི་བདག་པོས་མི་ལོ་མང་པོའི་རིང་ལུ་ཚུགས་
རིམ་ལྟར་གནང་ཡང་། ཐོད་མི་ཆོས་མགོན་པོ་མཆོག་གི་སྐུ་དབང་མཆོན་གནས་ལ་འགྱུར་བ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་གཏོང་མ་
འདོད་པ་དང་། ཡགོང་ས་མཆོག་དབུ་ཁྲིད་དུ་བཞུགས་པ་ཙམ་གྱིས་རང་ཅག་གི་སྲིད་གཞུང་དེ་ Democracy ཡི་
གཞུང་ཞིག་མིན་པའི་ཁས་ལེན་ནམ་ཡང་བྱས་མེད། ཡང་གཞུང་འབྲེལ་ཡིག་ཆ་དག་ན། “ཡུལ་མིའི་རྒྱལ་ཁབ་”དང་
“ཡུལ་མིའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སློམ་གཞི་དང་མཐུན་པ་”ཞེས་འབྱུང་བར་ཡང་དོན་གནད་ཅིག་ཡོད་པེས་སྟུང་ཡང་མངས་
པར་འགྱུར་བས་མ་བྲིས།

ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་མང་གཙོའི་སྲིད་གཞུང་ གསར་འཛུགས།

སྤྱི་རྒྱུ་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་ཐོད་རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱད་ཆོས་སྤྱིར་པོར་
བྱས་པའི་སྲིད་གཞུང་སྟེ། འཛིན་སྐྱོང་བཀའ་ཤག་དང་། ཁྲིམས་བཟོ་ཁྲིམས་ཆོགས། ཁྲིམས་ལུགས་དབང་འཛིན་ཆེས་
མཐོ་ཁྲིམས་ཞིབ་ཁང་སྟེ་ཀ་བ་གསུམ་ལྟར་གྱི་མང་གཙོའི་གཞུང་ཞིག་རིམ་པས་གསར་འཛུགས་གནང་བཞེད་གྱིས་
ཐོག་མར་སྤྱི་ལོ་ 1959 ཟླ་བ་ 4 ཆེས་ 25 ཉིན། བཞུགས་སྐར་རྩིང་པ་མ་སུ་རིར་མགོན་པོ་མཆོག་དབུ་བཞུགས་
གྱིས་སྐུ་ཁང་པ་ཆེ་དབང་རབ་བཏུན་དང་། གཡུ་ཐོག་བཟའི་སྡེ་དོན་གྲུབ། སྤྱི་གཅོན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་སོགས་
གནད་ཡོད་ལྟར་འཛུམས་ཐོག་ཆོས་དོན་ལྟར་ཁང་དང་། ཕྱི་སྲིད་ལྟར་ཁང་། ལྷན་སྲིད་ལྟར་ཁང་། དཔལ་འབྱོར་འདུ་
འགོད་ལྟར་ཁང་། ཤེས་རིག་ལྟར་ཁང་བཅས་གསར་འཛུགས་གནང་རྒྱུར་གཏན་འབེབས་གནང་བ་ ལྟར་བཀའ་
བསྐུར་རིམ་སོང་གིས་ཤེས་རིག་ལས་ཁུངས་མིན་པའི་ལྟར་ཁང་ཆེ་བ་བཞི་དང་། བདེ་སྐྱེད་དང་ལྷེ་ལིའི་སྐུ་ཆབ་
དོན་གཅོད་ཁང་གཉིས་བཅས་གསར་འཛུགས་བསྐྱུངས། སྤྱི་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 10 ཆེས་ 4 ཉིན་བཞུགས་སྐར་ན་
སར་ཤེས་རིག་ལྟར་ཁང་དང་། རིམ་གྱིས་གོང་གསལ་ལྟར་ཁང་ལྷེད་དུ་རྩིས་ཞིབ་དང་། ལས་བྱེད་བདག་གཉེར་
ཁང་། འོས་བསྐྱུགས་སོགས་གཞན་རྣམས་ཀྱང་གསར་འཛུགས་བསྐྱུངས།

གོང་གསལ་དག་ལས་ཆོས་དོན་ནམ་ཆོས་རིག་ལྷན་ཁང་ནི། བོད་བསྟན་སྲིད་ཀྱི་དོན་དུ་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་སྤྱི་
ཁྱེ་སྤྱོད་པ་སྟེ། དགོན་སྡེ་ཁག་ལ་གཟིགས་སྐྱོང་དང་། བསྟན་སྲིད་ཀྱི་ཞབས་རིམ་སྤྱོད་པ། རིག་གཞུང་བདག་སྐྱོང་གྲེང་
པ་སོགས་ཡིན། དེའི་གཟིགས་སྐྱོང་ཁབ་ཁོངས་སུ། དེར་གི་སྐབས་སུ་རྒྱ་བལ་འབྲུག་གསུམ་དུ་ཆོས་བརྒྱུད་ཆེན་པོ་
བཞི་གཡུང་དྲུང་བོན་དང་བཅས་པའི་དགོན་སྡེ་ནམས་དང་རྩ་ས་བོད་ཀྱི་ཆོས་གར་ཆོགས་པ། ལྷོ་ལོ་བོད་ཁང་། ལྷར་
ཁ་དབུས་བོད་ཀྱི་ཆོས་མཐོའི་གཙུག་ལག་སློབ་གཉེར་ཁང་། རྩ་ས་བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་། རྩ་ས་ཁོར་གླིང་བོད་ཀྱི་
རིག་གཞུང་གཅེས་སྐྱོང་ཁང་། རྩོམ་གྲིང་འཇམ་དབྱངས་བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་གཅེས་འཛིན་ཁང་བཅས་ཡོད།

ནང་སྲིད་ལྷན་ཁང་ནི། གཞིས་ཆགས་གསར་འཛུགས་དང་དེ་དག་གི་ཉིན་རེའི་འཆོ་བའི་བདེ་སྤྱུག་གཟིགས་
སྐྱོང་། ལས་རིགས་དང་ལག་ཤེས་གསར་འཛུགས་དང་ཡར་རྒྱས་རོགས་འདེགས། ལྷར་ཡོད་སྤྱི་བརྟན་སོགས་ཏེ་
ལས་གཞི་ཏ་ཅང་རྒྱ་ཆེ་བའི་ལྷན་ཁང་ཞིག་ཡིན། དེ་ལ་སྤྱི་ཤིལ་ལས་ཁུངས་ནས་འདོན་སྤེལ་གནང་བའི་<<བཅན་གྱོལ་
ནང་གི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ་>>ཞེས་པ་ལས།

ད་ལྟའི་ཆར་རྒྱ་བལ་འབྲུག་གསུམ་ནང་སོ་ནམ་གཙོ་གྱུར་གྱི་གཞིས་ཁག་ ༡༤ དང་བཟོ་ལས་ལ་བརྟེན་པའི་གཞིས་ཁག་
༡༤ གཞན་བོད་མིའི་སྤྱོད་སྐྱེད་གྲངས་ ༡༩ ཆས་གསོ་ཁང་ ༡༥ བཅས་ཡོད་པ་དང་། མི་འབོར་བསྡེམས་ ༡༩༥༤༤
ཡོད་པ་འདི་དག་གི་གང་ཅིའི་གནས་སྐྱེད་ལ་གཟིགས་སྐྱོང་འགན་འཁུར་ཞུ་སྤྱོད་ཡིན། སྤྱི་ལོ་ ༢༠༠༤ ལྷ་ ༡༩ ཆོས་
༩ ཉིན་རང་གཞུང་བཀའ་ཤག་ནས་བོད་མིའི་སྤྱི་གཞུགས་ཀྱི་ལས་ཁུངས་མ་ལག་ཁབ་ཁོངས་དང་བཅས་པའི་སྤྱི་གཞུགས་
འཛུགས་བསྐྱར་བཅོས་དང་ལས་བྱེད་ས་མིག་གཏན་འབེབས་གནང་བ་ལྷར་ནང་སྲིད་བཀའ་སློན་གྱིས་དབུ་འཛིན་འོག་
དྲུང་ཆོས་འགན་འཁུར་ཐོག་ནང་གསེས་ལས་བཞོམ་སྡེ་ཆོན་གསུམ་དང་ཆོན་པ་དགུ་དེ་དག་གི་ནང་ལས་བྱེད་ས་མིག་

གྲངས་ ༥༡ གཏན་འབེབས་ཡོད་པ་བཅས་ཡིན། ཞེས་གསལ། སྤྱི་ལོ་ 1961 ལོར་བོད་གཞུང་གི་སྤྱན་རྟེན་ཁང་གི་ཆར་
གཞི་གསར་འཛུགས་གནང་བ་ནས་ད་ལ་ཐུག་གི་བར་དུ་བོད་ཀྱི་སྤྱན་རྟེན་རིག་པའི་བྱེད་སྐྱོལ་མཐའ་དག་འཛིན་སྐྱོང་
སྤེལ་གསུམ་དང་། ལྷག་པར་དུ་ལག་ལེན་སྤྱན་བཅོས་ཀྱི་ཐོག་ནས་བོད་མི་དང་ཡུལ་མི་རྒྱ་གར་བ། སྤྱི་རྒྱལ་བ་བཅས་
འགོ་བ་བགྲང་གིས་མི་ལང་བ་ནད་ཀྱི་འཛིགས་པ་ཆེན་པོ་ལས་བསྐྱབས་ཤིང་སྐྱོབ་བཞིན་པ་སོགས་ཆོགས་སྡེ་གཞན་
ཡང་མང་དུ་ཡོད་ཀྱང་མ་གྲིས།

བོད་མི་མང་སྤྱི་འཐུས་ལྷན་ཁང་གསར་འཛུགས་གནང་ཚུལ་ལ། བོད་ས་ཕག་ལྷ་བ་ ༡༩ ཆོས་ ༡ སྤྱི་ལོ་
1960 ལྷ་བ་ 2 ཆོས་ 3 ཉིན། གནས་མཆོག་རྩི་རྩེ་གདན་དུ་སྤྱི་ཁོར་ཡ་གོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ལ་
བཅན་གྱོལ་བོད་མིའི་གནས་ཡུལ་ས་ཁུལ་ཡོངས་ཀྱིས་བརྟན་བཞུགས་བསྟར་འབུལ་དང་འབྲེལ། བུ་ཁུལ་མཐུན་
ལམ་རྩི་ཆེ་ཆེ་གསྤེལ་འགྱུར་མེད་ལྷགས་ཀྱི་གོང་བུ་ལྷ་བུར་ཞུ་རྒྱུའི་དམ་བཅའ་“མནའ་གན་མཐུ་མོ་ཆེ་”ཞེས་སུ་
གྲགས་པ་དེ་ཉིད་ཐོག་མར་འབུལ་ལམ་ཞུས། སྐབས་དེར་མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

པོད་འདིར་སྤར་ལྟར་མ་ཡིན་པར་ཆོས་སྤྱི་གཉིས་ལྡན་གྱི་མང་གཙོའི་གཞུང་ཞིག་དགོས་པ་གཤམ་ཆེར་བརྟེན། རྒྱ་
ཆེའི་མི་མང་གི་དོ་ཆབ་མང་མོས་འདེམས་བྱས་པའི་འཕུས་མིའི་ལྷན་ཆོག་གསལ་ཤིག་དགོས་གཤིས་སྤྱི་འཕྲོས་
ཆོས་ལུགས་ཆེན་པོ་བཞི་ནས་འཕུས་མི་རེ་དང་། ཆོས་ཁ་གསུམ་ནས་འཕུས་མི་གསུམ་རེ་བཅས་ཁྱེད་རང་རྣམས་
ཁྱེད་སོ་སོར་བྱིར་ཡོག་ཟེན་འཕུས་མི་མང་གི་ཁྱོད་དུ་ཤེས་ཡོན་འཛོན་ཐང་དང་རྒྱལ་གཅེས་ལྷག་བསམ་ལྡན་ལ།
མང་ཆོག་གསལ་གྱི་ཡིད་ཆེས་སློ་གཏད་འཕེར་བ་ཅི་ཡོད་ནས་འདེམས་བྱས་མིང་ཐོ་འོས་གངས་འཕུས་འབུལ་

དགོས། ཞེས་སྒྱུར་དུ་བོད་རིགས་ཆོས་གསུམ་ཆོས་བརྒྱད་དང་བཅས་པའི་ཁྱོད་ནས་འཕུས་མི་བཅུ་གསུམ་
ཙམ་ལེགས་འདེམས་གཏན་འཁེབས་དགོས་ཚུལ་སྤྱུལ། དུས་དེ་ནི། བཅན་གྲོལ་བོད་མི་ཀྱན་གྱིས་རྟག་དུ་“ཡགོང་
ས་མཆོག་ནས་གསོལ་རས་སུ་སྤུལ་བའི་མང་གཙོའི་ལམ་ལུགས་”ཞེས་པའི་ལོ་རྒྱུས་བྱུང་བའི་ཉིན་དང་པོ་དེ་རེད།
འབངས་ཀྱི་ངོས་ནས་མང་གཙོ་ཚོད་ལེན་གྱི་རྣམ་འགྱུར་ཙམ་ཡང་མེད་པར་མགོན་པོ་མཆོག་རང་ངོས་ནས་དེ་
ལྟར་མཛད་པ་ནི་འཇམ་སྤིང་གི་དབུ་ཁྲིད་གཞན་གྱིས་མི་སྤྱོད་པའི་མཛད་པ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན། དེ་ལྟར་བོད་
རིགས་ཆོས་རང་རང་གི་ཆོས་ཁ་དང་ཆོས་བརྒྱད་ཀྱི་ཁྱོད་ནས་སྤྱི་འཕུས་སྐབས་དང་པོ་དྲག་འདེམས་བྱས་ས་དག་
བཀའ་རྒྱུ་བཞི་ནས་འཕུས་མི་རེ་དང་། ཆོས་ཁ་གསུམ་ནས་གསུམ་རེ་བཅས་བསྐྱོམས་འཕུས་མི་ ༡༣ བདམས་ཐོན་
བྱུང་།

བོད་ལུགས་ཀྱི་སྐབ་ ༡ ཆོས་ ༡༣ སྤྱི་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 9 ཆོས་ 2 ཉིན་གྱི་སྤྱི་ལོའི་ཆུ་ཚོད་ ༤ པའི་སྟངས་
འཕུས་མི་རྣམས་ཀྱིས་སྤྱི་ནོར་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་སྤྱི་མདུན་དུ་མཛལ་བྱུག་དམ་འབུལ་ཞུས་པ་
དང་འབེལ་བོད་ཆོས་སྤྱི་གཉིས་ལྡན་གྱི་མང་གཙོའི་གཞུང་དབུ་བརྟེས་པའི་དགའ་སྟོན་མཛད་སྟོ་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱེད་ས་
ཤིང་སྤྱང་དོར་ཞུ་སྟོའི་བཀའ་སློབ་ཞིབ་དུ་སྤུལ་བ་ནི།

ཁྱོད་ཆོ་མི་མང་འཕུས་མི་རྣམས་འདི་ཁྱལ་ཡོད་པའི་བོད་ཆོས་ཁ་གསུམ་གྱི་མི་མང་རང་ནས་འོས་འདེམས་དྲག་
རེས་ཀྱིས་འོས་འཆར་ལུལ་ཐོག་ངོས་ནས་ཀྱང་རེ་མེམས་ཆེན་པོས་བསྐྱོས་ཏེ་མི་མང་སྤྱི་འཕུས་གཏན་འཁེབས་ཡག་པོ་
བྱུང་ཡོད། དེར་སང་གི་དུས་འདིར་ང་ཆོས་བསམ་སློ་མང་པོ་བཏང་སྟེ་ལས་དོན་མང་པོ་ཞིག་བྱེད་དགོས། ང་ཆོས་སྤྱི་
དོན་རྒྱལ་ཆེ་ཙམ་སྤྱོད་པར་བྱེད་པ་ལ་བསམ་སློ་རྒྱ་ཆེ་ཙམ་ཞིག་ངེས་པར་དུ་གཏོང་དགོས། ཁྱོད་ཆོ་ཆང་མ་མི་མང་
ནས་དྲག་རེས་ཀྱིས་བདམས་པའི་འཕུས་མི་དྲག་གསལ་ཤིག་སྤྱུག་རེད།

ད་རེས་ཀྱི་ཆོག་གསལ་འདུ་འདི་ནི། གཤམ་ཆེ་གནད་ཆེ་ཞིག་ཡིན་པ་ལས་གསལ་གཏམ་སྟོང་པ་ཞིག་ཡོང་བའི་དོན་དུ་
མིན། བོད་གཞུང་འདི་དོན་དམ་མཆོན་ཉིད་ཆང་བ་ཞིག་དགོས། དེའི་ཕྱིར་དུ་མི་མང་གི་འཕུས་མི་ཡོད་པའི་ཆོག་གསལ་
འདུའི་སྤྱི་གཞུགས་ཤིག་ཀྱང་ངེས་པར་དུ་དགོས་པ་འདི་ལ་དགོ་མཆོན་ཏེ་ཆང་ཆེན་པོ་ཡོད། ད་ཆ་ཆོག་གསལ་འདུ་དངོས་
སྤྱི་ཆོག་གསལ་རྒྱ་འདི་ལ་ངོས་རང་དགའ་པོ་བྱུང་། ད་ལྟ་ཆོག་གསལ་འཕུས་གསུམ་བཞི་འབྱོར་རྒྱ་བསྐྱད་ཡོད་ཀྱང་། ཁྱོད་ཆོ་མང་
ཆེ་བ་འདིར་འབྱོར་ནས་བསམ་སློ་ཞིབ་ནན་བཏང་སྟེ་ད་པན་ལོ་གཅིག་ལྷག་ཙམ་གྱི་ནང་བོད་སྤྱིའི་ལས་དོན་ཐོག་དག་
སྟོན་གང་དང་གང་འདྲ་བྱུང་བ། སྟོན་བྱུང་སྟངས་གང་འདྲ་ཡིན་པ་སོགས་སྤྱོད་པས་ནད་ངན་པར་བརྟག་ཞིབ་ནན་ཏན་

བྱས་ཏེ་ནད་ཀྱི་འབྱུང་ཅ་ཅད་ཆོད་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཕྱེད་དགོས། དེ་མིན་སྐད་ཆ་སྟོང་པ་ཆོག་སྐམ་པོ་བརྒྱ་སྟོང་མང་པོ་
བཤད་ཀྱང་པན་པ་མེད།

ཁྱོད་ཆོས་ངེས་པར་རང་ལ་ནད་དག་པོ་བྱུང་དུས་སྐྱོན་བཅོས་ཐབས་ཤེས་ཅི་ལྟར་ཕྱེད་དགོས་པས་མ་པ་དེ་བཞིན་
རང་འཛིན་བོད་བསྟན་པ་ཆབ་སྲིད་སྤྱི་དོན་གྱི་ཐོག་ཏུ་དོན་དམ་པའི་པན་ཐོགས་ཡོང་ཐབས་ཤིག་ཕྱེད་དགོས། ད་ལྟའི་ཁྱོད་
ཆོས་ལས་དོན་སྤྱི་ཐོམ་དང་འབྲེལ་བའི་ཞིག་ལ་གཤམ་གསུམ་པའམ་ཟབ་མེ་ཐོབ་པའི་རང་དུ་ལུས་ན། ཉིན་གཅིག་སོང་
གཉིས་སོང་། རྒྱ་བ་དང་ལོ་སོང་ནས་ནས་ཞིག་ཉན་ཉན་འཁུམ་མ་འདུས་པ་ཞིག་ཆགས་རྒྱུ། དེ་དུས་འཕྲིས་དགས་
ནས་འཁྱོད་ཀྱང་བྱ་ཐབས་རྩ་བ་ནས་མེད་པ་ཞིག་ཡོང་། ད་པན་ང་ཆོས་དུས་སྐབས་དང་བསྟན་པའི་ལས་དོན་བཟང་པོ་
སྐབས་མཆམས་སོ་སོར་འབྲལ་འབྲལ་ལག་ལེན་མ་ཐུབ་པའི་སྟོན་བྱུང་ཡོད། འོན་ཀྱང་ཁྱོད་ཆོས་མ་འཕྲུགས་པ་ཞིག་
ཅིས་ཀྱང་ཕྱེད་དགོས། ཁྱོད་ཆོས་སོ་སོའི་མིག་གི་མདུན་དུ་མཐོང་བ་གཅིག་ཕྱ་གཞིར་བཟུང་གིས་བསམ་སྒྲུག་དོག་པོའི་
སྐད་ཆ་གང་བྱུང་མང་པོ་བཤད་པས་དགོས་པ་མེད། སྟོང་པོ་སྤྱི་དོན་གྱི་ཐད་ལ་འབྲལ་ཕྱགས་གང་ཅིའི་བསམ་སྟོར་རྒྱ་ཆེ་
ཙམ་ཞིག་བཏང་སྟེ། དཔེར་ན། མགོ་ཕྱེད་སྤྱད་དང་སྤྱད་ཀྱི་དེས་ལས་འགན་གང་དང་གང་སྒྲུབ་དགོས་སོགས་འདི་
དང་འདི་ཞེས་པའི་བསམ་སྟོར་རྒྱ་ཆེ་ཞིག་བཏོན་ཐུབ་ན། དེ་ནས་གོས་བསྐྱར་དོན་པན་གྱི་ཐབས་རྩས་སྟོན་ཐུབ་ཀྱི་རེད་
བསམ་པ་ཡོད། ང་རང་ཆོས་ལས་ཀ་དང་། མི། སྤྱིག་འཇུགས་སོགས་གང་སར་སྐྱོར་བཅོས་དགོས་ངེས་ཤིག་མ་བྱས་
ན་གཏན་ནས་མི་འགྲིགས། ད་ལྟ་ཆོགས་འདུའི་དུས་ཆོད་དང་ཉིན་ཆད་གཏན་འབེབས་ཡོད་ཀྱང་དགོས་ངེས་ལ་དུས་
ལུན་ཅི་ཙམ་འགོར་ཡང་འགྲིག་གི་རེད།

ད་ལས་གྱི་ཆོགས་འདུ་འདི་གཞན་གྱི་སྐད་ཆ་མང་པོའི་སྟོན་སེལ་ཆེད་དུ་མ་ཡིན། དེ་ཡིན་ན་ཕྱེད་སྟངས་འདི་འབྲེལ་
མ་རེད། དེར་བརྟེན། ཁྱོད་ཆོས་དོན་ངོ་མའི་ཐོག་ཏུ་ལས་འགན་ཁུར་དགོས་པ་དང་། དོན་དམ་གྱི་ལས་འགན་ཁུར་
མཁན་མང་པོ་ཞིག་ཡོང་ཐུབ་པའི་ཐབས་ཤེས་ཕྱེད་དགོས། ཁྱོད་ཆོ་ཆེད་མངགས་འདིར་འཛོམས་དགོས་པའི་དོན་དག་
སྟོང་པོ་གང་ཡིན་པར་བསམ་སྟོར་ནན་ཏན་གཏོང་དགོས། ཞིབ་པའི་གནས་ལུགས་སྟེ་འཕྱུགས་ནས་སང་ཉིན་ཆོགས་འདུར་
བརྗོད་ཀྱི་རེད། དེ་དང་གོས་གཞི་ཡིག་ཆ་བཅས་ལ་བསམ་ཞིབ་ནན་ཏན་བྱས་ཏེ། ད་ལྟའི་ཁྱོད་ཆོས་ང་རང་ཆོའི་ལས་
དོན་ཁ་ཆ་གལ་ཆེ་དེ་དག་གང་འབྲེལ་བྱས་ནས་སྒྲུབ་པར་དགའ། གང་འབྲེལ་བྱས་ན་འབྲུབ་ཐུབ་པ་སོགས་བྱ་བའི་གནད་
གསལ་པོར་བཏོན་ཐུབ་པ་ཞིག་ཕྱེད་དགོས། ད་ལྟའི་བསམ་སྟོར་གཏོང་རྒྱ་གང་ཡོད་བཏང་། ཟུང་བ་དཀྲུག་རྒྱ་གང་ཡོད་
དཀྲུག་ནས་དོན་དག་སྟོང་པོ་ཡོད་པ། བོད་སྤྱི་དོན་ལ་པན་ངེས་ལ་ཆ་བའི་སྐད་ཆ་བཤད་རྒྱ་གང་ཡོད་ཤོད་དགོས།
དགོས་མེད་ཀྱི་སྐད་ཆ་སྟོང་པ་མང་པོ་བཤད། ཡི་གེ་ཟང་ཟང་མང་པོ་བྲིས་ན་ཁྱོད་རང་ཆོར་ཆང་མས་རེ་བ་བཅོལ་ནས་
འདིར་ཆེད་མངགས་ཡོང་བའི་དགོས་པ་མ་ཆང་བ་རེད། གང་ལྟར། ཁྱོད་ཆོས་དོན་དམ་མི་མང་འཕུས་མའི་གོ་ཆོད་པ་
ཞིག་བྱས་ཏེ་ལས་དོན་ཐོག་ལ་འབྲས་བྱ་མཛོན་རྒྱ་ཡོད་པ་ཞིག་ངེས་པར་དུ་ཕྱེད་དགོས། དེ་རིང་ངོས་ནས་བཤད་རྒྱ་འདི་
ཙམ་ཡིན། འཕུས་མི་ཆང་མ་འཛོམས་མཆམས་ང་ཆོ་སྐད་ཆ་སྟོན་སྟོན་ཡོང་གི་རེད། ད་ཁྱོད་ཆོས་བསམ་སྟོར་ཟབ་པོ་
དང་། བརྒྱུད་པོ། རྒྱ་ཆེ་ཙམ་ཞིག་ངེས་པར་དུ་གཏོང་དགོས། ཞེས་པེབས།

བོད་ཀྱི་ཆོས་སྤྱི་དུ། དཔལ་འབྱོར། ཤེས་རིག་སོགས་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་སློ་ཡངས་ཤིང་རྒྱ་ཆེ་བ་ཞིག་ལེགས་པར་བྱེ་བའི་
ཁུལ་དུ་ཡོད་ཀྱང་། ད་དུང་ཤེས་ལྡན་བོད་མི་ཆོར་ལེགས་ཆའི་བསམ་ཚུལ་ཅི་ཡོད་བསྐྱུ་གསོག་ཐོག་རྗེས་སུ་བོད་ནང་
ཁུལ་གྱི་སྤྱན་རྒྱ་ཆོར་གོ་བསྐྱར་ལེགས་པར་བྱས་ཏེ་དངོས་གཞིའི་གཏན་འབེབས་ལག་ལེན་བྱེད་དགོས།¹⁵ ཞེས་སོགས་བཀའ་

སློབ་རྒྱས་པར་སྦྱལ། ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1964 ཟླ་བ་ 1 ཆེས་ 30 ཉིན།

ང་ཆོ་མང་གཙོ་ཟེར་བ་དེའི་ནང་ངས་པར་དུ་འགྲོ་དགོས། དེ་ཡང་མང་གཙོ་ཟེར་བའི་སྐྱུར་བཅས་དེ་ངས་པར་དུ་བྱེད་
དགོས། མང་གཙོའི་ངོ་མོ་ལྡན་པའི་ཐབས་རྒྱས་བྱ་དགོས། ཉིན་རེ་ཉིན་རེའི་འཆོ་བ་སྐྱེལ་སྤངས་ཀྱང་མང་གཙོའི་ངོན་ལ་
ཕན་པའི་བསམ་སློ་གཏོང་དགོས། དེ་སྤེལ་ལས་ཀྱི་བྱེད་སྤངས་ནང་བཞིན་ཆང་མས་སྐྱུག་བསྐྱམས་ཏེ་སྤྱོད་བ་ཡག་པོ་མ་
རེད། དཔེར་ན། དེ་སྤྱི་ཆབ་མདོ་ས་ཤོར་སྐབས་ཆབ་མདོ་ཤོར་ཟེན་ཀྱང་། བཀའ་ཤག་ནས་སྐྱུགས་སློ་བཏང་སྟེ་ཆབ་མདོ་
ནས་བཏང་བའི་རྒྱུ་འབྱེད་ཡང་ལེན་མི་མེད་པའི་དཔེ་ཡན་གནས་སྐྱུགས་ཅམ་དུ་ཁྱེས་པ་ཡིན། ཞེས་སོགས་བོད་མི་ཐམས་
ཅད་མང་གཙོའི་ལམ་དུ་བསྐྱོད་པར་འབད་བཅོལ་བྱེད་དགོས་པའི་སྐུལ་མ་ནན་ཏན་དུ་མཛད།

དེ་ནས་ཀྱང་སྐྱུ་མཐུད་དགོངས་བཞེས་ཐབ་མོས་གཞིས་ཆགས་སོ་སོའི་མི་དམངས་ཀྱི་བདེ་སྐྱུག་ལ་ཆེད་
མངགས་ལྟ་ཏྲག་སོགས་ལ་དམིགས་ཏེ། སྤྱི་ལོ་ 1964 ཟླ་བ་ 2 ཆེས་ 8 ནས་བོད་མི་སྤྱོད་སྤྱར་ཆེ་ཁག་ནང་མང་
ཆོགས་ནས་རང་རང་གི་འདོད་བབ་དང་མཐུན་པར་ཐད་ཀར་འོས་འདེམས་བྱས་པའི་སྤྱར་འཐུས་འདེམས་བསྐོས་བྱེད་
པའི་ལམ་སློལ་གསར་འཛུགས་¹⁶དང་། སྤྱི་ལོ་ 1964 ལོ་སྟེ་སྤྱི་འཐུས་སྐབས་གཉིས་པ་ནས་བཟུང་ཆོལ་ཁ་རེ་ནས་
དམིགས་བསལ་བྱད་མེད་སྤྱི་འཐུས་རེ་དང་། མགོན་པོ་མཆོག་ནས་ཐད་བསྐོས་གནང་བའི་སྤྱི་འཐུས་གཅིག་བཅས་
འཕར་སྟོན་མཛད་དེ། ཆོལ་ཁ་རེ་ནས་འཐུས་མི་ ༤ རེ་དང་། ཆོས་བརྒྱད་རེ་ནས་ ༡ བཅས་ ༡༤ དེའི་སྟེང་ཐད་
བསྐོས་ ༡ བཅས་འཐུས་མི་བཅུ་བདུན་དུ་བྱུང་། དེ་ལ་ཐད་བསྐོས་སྤྱི་འཐུས་ནི་རྩ་སྟོད་ཚུ་དབར་རིན་པོ་ཆེ་དང་།
དབྱུས་གཅོང་བྱད་མེད་སྤྱི་འཐུས་ནི་ཐོང་རིང་རིན་ཆེན་སློལ་མ་དང་། མདོ་སྟོད་བྱད་མེད་སྤྱི་འཐུས་ཡབ་ཆང་བདེ་ཆེན་
སློལ་མ། མདོ་སྟོད་བྱད་མེད་སྤྱི་འཐུས་སྐྱུག་ལྟ་ཆེ་རིང་སློལ་མ་བཅས་ཡིན།

སྤྱི་ལོ་ 1969 ལོ་སྟེ་སྤྱི་འཐུས་སྐབས་བཞི་པ་ནས་ཐད་བསྐོས་གནང་བའི་ལམ་སློལ་མཆམས་འདྲིག་མཛད།
སྤྱི་འཐུས་སྐབས་ལྔ་པའི་དུས་སྐབས་ཏེ་སྤྱི་ལོ་ 1974 ཟླ་བ་ 5 ཆེས་ 10 ཉིན་སྤྱི་འཐུས་མིའི་དམིགས་
བསལ་ཐོབ་དབང་དེ་ཉིད་མི་དགོས་པར་སྤྱི་སློལ་ལྟར་པོ་མོ་དབྱེར་མེད་ཀྱི་ལམ་ནས་ཆོལ་ཁོངས་རེ་ནས་འཐུས་མི་
བཞི་རེ་དང་། ཆོས་བརྒྱད་ཀྱི་འཐུས་མི་སྤྱར་ལྟར་བཞི་བཅས་ ༡༤ འདེམས་བསྐོས་བྱ་དགོས་པའི་གསལ་བསྐྱུགས་
གནང་། སྐབས་དེ་ཤིང་ནས། བོད་མིའི་མང་གཙོའི་ལམ་སློལ་དེ་མཆེན་ཉིད་ཡོངས་སུ་ཆང་བ་ཞིག་ཡོང་སྤྱོད་བོད་

¹⁵ བཅན་བྱོལ་བོད་མིའི་མང་གཙོའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ་ལས་བྱངས།

¹⁶ བཅན་བྱོལ་བོད་མིའི་མང་གཙོའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པར་གཞིགས།

མིར་འཆམས་པའི་གནད་དོན་ཐད་བསམ་གཞིག་ནན་ཏན་དུ་བྱེད་དགོས་པ་དང་། གཞན་གྱི་ལེགས་ཆ་གང་ཡོད་ཡོངས་སུ་བསྟུ་ལེན་བྱེད་དགོས་པ། མགོན་པོ་མཆོག་ནས་སྤྱི་འཐུས་འོས་མིར་གཏན་འབེབས་མཆན་ཏྲགས་གནང་མི་དགོས་པ་སོགས་ལ་གོ་བསྟུར་བྱེད་དགོས་པའི་བཀའ་སློབ་ཡང་ཡང་ཕེབས་པར་བརྟེན། སྤྱི་ལོ་ 1974 ཟླ་བ་ 11 ཆེས་ 21 ཉིན་ནས་བྱུང་མེད་འཐུས་མིའི་དམིགས་བསལ་ཐོབ་དབང་མི་དགོས་པ་སོགས་གསལ་བའི་བསྟུར་བཅས་འོས་བསྟུའི་སྤྱི་གཞི་གཞན་འབེབས་ཀྱིས་ལག་བསྟར་གནང་། དེ་ནི་བྱུང་མེད་ཀྱི་འཐུས་མི་མི་དགོས་པར་གཞིགས་པ་མ་ཡིན་པར་གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་ཡང་དག་པའི་མང་གཙོའི་ལམ་སྲོལ་དུ་འབྲིང་བའམ་འཐུས་སྒོ་རེ་ཆང་དུ་གཏོང་གནང་མཛད་པའི་སྤྲད་ཡིན།

གཡུང་དྲུང་བོན་གྱི་ཕྱོགས་ནས་ཆོས་བརྒྱད་གཞན་དང་གཅིག་མཚུངས་ཀྱི་འཐུས་མིའི་ཐོབ་དབང་དགོས་ཚུལ་ཡགོང་ས་མཆོག་དང་འབྲེལ་ཡོད་ཁག་ལ་རེ་སྟུལ་ཞུས་པར། མགོན་པོ་མཆོག་ནས་སྤྱི་འཐུས་རྒྱན་ལས་ལ། བོད་མི་མང་སྤྱི་འཐུས་ནང་ཆོས་ལུགས་འཐུས་མི་དགོས་མིན་དང་། གལ་ཏེ་དགོས་པར་མཐོང་ཆེ་གཡུང་དྲུང་བོན་གྱི་རེ་སྟུལ་ལའང་གོ་བསྟུར་ཞིབ་ནན་བྱེད་དགོས་པའི་བཀའ་སློབ་ཕེབས་པས། སྤྱི་ལོ་ 1974 ལོ་སྤྱི་འཐུས་རྒྱན་ལས་ཀྱིས་གོ་བསྟུར་གནང་ཡང་བོན་གྱི་རེ་དོན་ལེགས་འབྱུང་མ་བྱུང་། སྤྲུང་ཡང་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་བཀའ་དགོངས་ལྟར་སྤྱི་འཐུས་རྒྱན་ལས་ནང་གོས་མོལ་ནན་ཆེར་གནང་བར་བོན་པོའི་སྤྱི་འཐུས་གསར་འཛུགས་ལ་མང་མོས་ཀྱི་རྒྱབ་སྐྱོར་མ་ཐོབ། ཚུལ་དེ་སྤྱི་འཐུས་རྒྱན་ལས་ནས་སྤྱི་ལོ་ 1975 ཟླ་བ་ 1 ཆེས་ 11 ཉིན་ཡགོང་ས་མཆོག་ལ་སྟན་ཤིང་ཞུས། དེའི་རྗེས་སུའང་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་སྤྲུང་ཡང་བོན་འཐུས་ཐད་དྲུང་གོ་བསྟུར་གནང་དགོས་པའི་བཀའ་སློབ་ཕེབས་ཀྱང་ཕྱིར་འབྱུངས་ཅིམ་ལས་ཐག་མ་ཆོད། དེ་ལ་<<བཅན་ཤོལ་བོད་མིའི་མང་གཙོའི་བྱུང་བ་བརྟེན་པ་>>

ལས།

དེ་རིང་སྤྱི་ཟླ་བ་ 1 ཆེས་ 16 ཉིན་རྒྱན་ལས་ཆོགས་འདུའི་སར་རི་འགའ་བཀའ་བསྟུར་ཞིབ་ཆ་བྱུང་དོན། གཙོ་བོ་ཆོས་སྤྱི་བྱུང་འབྲེལ་ཞེས་མང་གཙོའི་ཅ་ཁྲིམས་ནང་འཁོད་ཆོག་དོན་གྱི་ཆོས་དེ་ངོས་འཛིན་ངེས་གསལ་མི་བདེ་བ་དང་། གཞན་ཡང་འཕྲལ་ལུགས་ཀྱི་དགེ་སྦྱོན་དགོངས་འཆར་མང་དག་ལ་བརྟེན་དགོངས་ཚུལ་ཅེ་མཐུན་ཡོང་མིན་མ་ཐད། དེ་རིང་རྒྱན་ལས་ཆོགས་འཛུམས་རྒྱས་པ་མ་བྱུང་སྟབས་རྗེས་འཆར་ཆོགས་འདུ་རྒྱས་འཛུམས་སྐབས་བསྟུར་དུ་དགོངས་བཞེས་བཀའ་བསྟུར་གནང་རྒྱ་གནང་ཞེས་གསལ་འདུག །ཅེས་པ་ལྟར་གཡུང་དྲུང་བོན་གྱི་ཕྱོགས་ནས་རེ་སྟུལ་བསྟུར་མར་ཞུས་པ་དང་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་གོ་བསྟུར་ཞིབ་ནན་བྱེད་དགོས་ཞེས་ཡང་ཡང་བཀའ་ཕེབས་པའི་བྱུང་དོན་ནི་དེ་ཅིམ་དུ་ཐད་པར་བྱུང་། སྤྱི་ལོ་ 1975 ཟླ་བ་ 9 ལོ་བཀའ་དགོངས་ལྟར་བོན་འཐུས་ཐད་སྤྱི་འཐུས་རྒྱན་ལས་ཀྱིས་གོས་མོལ་གནང་ཡང་མཐར་“བོན་ཆོས་འདི་བཞེན་ཆོས་རིག་གང་དུ་ངོས་འཛིན་བྱ་

གི་ཡོད་དུང་། དེ་ཉིན་ཆོས་རིག་བཀའ་ལློན་ཆོག་པ་འདུར་ངོ་མེད་པ་མེད་སྟབས་དགོངས་བཞེས་གནང་རྒྱུ།” ཞེས་ནས་
འགྲུངས་སུ་བཏང་བའི་ཚུལ་<<བཅན་གྱོལ་བོད་མིའི་མང་གཙོའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ་>>དེ་བ་སྤེལ་དང་པོར་གསལ།

སྤྱི་ལོ་ 1977 ལྷ་མ་ 3 ཆོས་ 21 ཉིན་བོད་གཞུང་གི་ལོ་འཁོར་ལས་བསྐྱེམས་ཐེངས་བརྒྱད་པའི་སྟེང་། གང་
ཅིའི་ལམ་སྟོན་གྱི་དང་། ལྷག་པར་དུ་མགོན་པོ་མཆོག་ལ་ཕྱག་རོགས་སྤྲོད་སྟོན་ལྟ་བུ་ཞིག་དགོས་པའི་སྐོར་ལས་
འཕྲོས་པའི་དགོངས་འཆར་གནང་། དེ་ལ་མགོན་པོ་མཆོག་ནས། “དེ་ནས་གཏམ་གསར་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ལ། ད་རེས་དུས་
ཆོད་ལྟོད་ལྟོད་རང་མི་འདུག་མ་གཏོགས་གོ་བསྐྱར་གྱི་དུང་གཅིག་ལ། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་དང་བཀའ་ལག་དབར་མི་ཞིག་ཟེར་
བ་དེ་ལ་མཆོན་པའི་སྐད་ཆའི་བཟོ་འདྲུ་པོ་ཞིག་ཡིན་ན་ཡང་། སྐད་ཆ་དེ་མ་བཤད་རང་བཤད་རེད།”¹⁷ ཅེས་སྟུག་། འདི་ནི་
ཕྱིས་སུ་མི་དམངས་ཀྱིས་ཐད་ཀར་བདམས་པའི་བཀའ་ལློན་ཁྲི་བས་འགན་དབང་སྤར་ལྷག་བཞེས་ཏེ་མགོན་པོ་
མཆོག་གི་སྟེང་གན་ཡོད་པ་དུ་མེད་པ་ནས་མཐར་སྤྲོད་ཀྱི་ཐུགས་འགན་ཡོངས་རྫོགས་མི་དམངས་ཀྱིས་བདམས་པའི་
དབུ་ཁྲི་དེ་ལ་ཅེས་སྟོན་གནང་བའི་བར་གྱི་ལོ་རྒྱུས་འཕེལ་རིམ་གྱི་དབུ་འཇུག་སྟེ་ལྟ་བུ་ཡིན། ལར་ནས་ཆབ་སྤྲོད་ཀྱི་
ཐུགས་འགན་གཞན་ལ་ཅེས་སྟོན་གནང་བཞེད་ཀྱི་བཀའ་ལློན་འདི་ལྟ་བུ་སྤྱི་ལོ་ཆིག་སྟོང་དགུ་བརྒྱ་ལྷག་ཙམ་ནས་
མཛོད་པར་མི་གསལ་བའི་ཚུལ་གྱིས་ཐོར་ཅམ་རེ་ལན་དུ་མར་མེད་པ་ཡོད། ཡང་སྟུ་མཐུད་ནས།

རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེར་རོགས་གྱེད་མཁན་མི་ཞིག་དགོས་ཀྱིན་ཡོད་པ་རེད་དེ། རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་གཞོན་པ་ཞེས་ལབ་ཤིས་ཀྱིན་
མི་འདུག །རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་ཟེར་བ་དེ་མི་གཅིག་གི་མིང་ཡིན་སྟབས། རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་གཞོན་པ་ཞེས་ལབ་ན། རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་
ཟེར་བ་དེ་གོ་སའི་མིང་ཆགས་གསལ་གྱེད་ཀྱིན་འདུག །དེས་འགྲིག་གིན་མི་འདུག །མི་དེས་རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་གཙོས་
པའི་ཕྱི་མིར་ཐུག་འཕྲད་བྱ་རྒྱུ་དང་། རིས་མ་བསྐྱེད་པ་སར་གདོང་ལེན་གྱེད་མཁན་ཡིན་པའི་སྐད་ཆ་རེད། དེར་སྤྲོད་སྟོན་
ཞེས་ལབ་ན་ནི་ང་ཚོར་རྒྱ་གར་གཞུང་ནས་ལམ་མེད་བསམ་འཆར་ཡོང་གི་རེད། ཅེས་ཕྱག་རོགས་བསྐྱོ་བཞག་གནང་བཞེད་
དེའི་གོ་བབ་ཀྱི་མིང་རི་ལྟར་འདོགས་མིན་སོགས་ཀྱི་དགོངས་ཚུལ་གསུངས། དེ་ལྟར་དགོངས་བཞེས་མཛད་པ་ནི།

བསམ་ཚུལ་དེ་ཡོང་དགོས་པའི་རྒྱ་མཆོན་ནི། མ་གཞི་ལོ་གཅིག་སྟོན་ནས་དེ་འདྲའི་བསམ་སྟོན་ཐན་བྱ་འཁོར་ཡོང་གིན་
འདུག །རིས་ཀྱི་གནས་སྟངས་དེ་ཕྱོགས་གཅིག་ནས་ལྷ་མ་རེད། ཆོས་པ་རེད། ཆོས་ཀྱི་ཐོག་ནས་སོ་སོའི་མི་ཆེ་སྤྱེལ་
ཀྱིན་ཡོད། ... མི་དྲག་པ་ཞིག་བྱུང་རོགས་བྱས་ན། ཕྱོགས་གཅིག་ནས་རིས་ལ་སྐར་དོན་ཐན་བྱ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད། དེ་
གང་ཡིན་ཟེར་ན། མཆོས་པ་བསྐྱེད་སྐབ་ལ་སྟོན་རྒྱུ་དེ་ཡིན། དཔེར་ན། ཐུགས་ཉམས་ལེན་གྱེད་མཁན་གྱིས་ཆེ་དང་
སྐབ་པ་མཉམ་པ་ཞིག་གྱེད་ཐུབ་པ་བྱུང་ན་ཐུན་སུམ་ཆོག་པ་རེད་དེ། དེ་འདྲུ་མ་བྱུང་ཡང་ལོ་གསུམ་ཕྱོགས་
གསུམ་ཟེར་བ་ལྟ་བུ་ལོ་ཁ་ཤས་ཕྱི་མཆོས་ནང་མཆོས་པ་ཅད་དེ་སྟོན་པའི་ཐུགས་སྟོལ་ཞིག་ཡོད་པ་རེད། སྤྱི་
གོང་མ་ཡང་འདྲིགས་གྱེད་བསྐྱེད་ཆེན་ཐོག་མར་གནང་བ་དེ་ལ་བར་ཆད་བྱུང་། ཡང་བསྐྱར་གནང་སྟེ་སྤྱི་ལོ་སྟོན་སྤྱི་
མེར་རང་ལ་ཡང་མན། བོད་སྤྱི་པའི་དོན་དག་ལའང་མན་པ་བྱུང་བ་རེད། ... གཙོ་ཆེ་གོས་ང་རང་ཚོར་རོགས་པ་

¹⁷ འདི་དང་གཤམ་གྱི་ཕུང་རྣམས་བཀའ་སྤྱི་ལས་གསུམ་ལ་སྟུལ་བའི་བཀའ་ལློན་པོ་དང་པོ་ལས་བྱུངས།

མི་དྲག་པ་ཞིག་བྱུང་ན། གང་ཅིར་གོ་བསྐྱར་དང་། གཡམས་གཞོགས་གཡོན་འདེགས་བྱེད་མཁན། དབྱང་བ་གཡམས་
པ་ལྟ་བུ་ཞིག་བྱུང་ན་ཡག་པོ་རེད། ཅེས་བཀའ་སྩལ་བ་ལྟར་ཡིན།

སྤྱི་ལོ་ 1977 ལྷ་བ་ 10 ཆེས་ 5 ཉིན་གཡུང་རྒྱུད་པོན་གྱི་སྤྱི་འཐུས་ཐོག་མ་གཡུང་རྒྱུད་ནཱ་རྒྱལ་བདམས་
ཐོན་བྱུང་སྟེ་དམ་འབུལ་ཞུས་ཤིང་། སྐབས་དྲུག་པ་དང་བདུན་པའི་ཆོལ་ཁ་དང་ཆོས་བརྒྱད་གྱི་སྤྱི་འཐུས་བསྐྱོམས་ ༡༧
དུ་གྱུར། སྤྱི་ལོ་ 1979 ནཱ་བ་གཞུང་ཆོལ་མཛད་ཁུར་དུས་ཡུན་ལོ་ལྔ་པ་བསྐྱུར། སྤྱི་ལོ་ 1981 ལོར་ཆོས་བརྒྱད་གྱི་
འཐུས་མི་ཐོག་མ་སྤར་ལྟར་དང་། ཆོལ་ཁའི་འཐུས་མིའི་ཐད་སྡོན་འགོ་དང་དངོས་གཞི་གཉིས་ཀར་ཆོལ་གསུམ་དབྱེར་
མེད་ཀྱིས་འོས་འཕངས་ཏེ། ཆོལ་ཁ་རེ་ནཱ་འཐུས་མི་གཉིས་རེ་འོས་འདེམས་བྱ་གཏན་འཁེལ་བའི་གསལ་བསྐྱགས་
གནང་། དེ་ལྟར་ཆོལ་ཁ་རེར་གཉིས་རེ་སྟེ་ 6 དང་། ཆོས་བརྒྱད་ལྔ་པ་གཅིག་རེ་སྟེ་ ༥ ཐད་བསྐྱོས་ ༡ བཅས་སྐབས་
བརྒྱད་པའི་སྤྱི་འཐུས་ཀྱི་གྲངས་འཛོར་ ༡༩ སུ་གྱུར། དེ་ལ་མི་མཐུན་པའི་བསམ་ཚུལ་མང་དུ་རྫོང་མཁན་བྱུང་བར་
བརྟེན་པ་གོང་ས་མཆོག་ནས།

བར་སྐབས་འཐུས་མི་རྒྱལ་བསྐུས་བྱས་པ་རེད། འཐུས་མི་རྒྱལ་བསྐུས་བྱས་པའི་རྗེས་སུ་ཆོག་མཁན་འདུ་ཆོག་མཁན་པ་དང་པོ་
རེད། དེའི་སྐོར་ལ་བར་ལམ་སྐད་ཆ་མང་པོ་ལྷགས་བྱུང་། མདོ་དོན་ཡང་སྟོང་། འཐུས་མི་རྒྱལ་བསྐུས་བྱེད་པ་དང་འཐུས་
མི་འདེམས་ཕྱོགས་ཀྱི་སྐོར་ལ་ཐག་གཅོད་དོས་ཀྱིས་བྱས་པ་མ་གཏོགས། གཞན་སུ་གཅིག་གིས་ཀྱང་དབང་ཡོད་བཤད་
མེད། སྤྱི་ཆོག་ཀྱི་ནང་ཁ་གསལ་མགོ་མཆོས་པ་ཡིན་འགོ། ཁ་གསལ་དགོག་གཏམ་ཡིན་འགོ། གང་ལྟར། སྐད་ཆ་མང་པོ་
ཞིག་ཡོད་གིན་ཡོད། བཅོས་བསྐྱར་མང་པོ་གཏོང་བའི་ཐག་གཅོད་དོས་ཀྱིས་བྱས་པ་རེད། ཐག་གཅོད་བྱེད་དགོས་པ་དེ་
ཡང་མང་ཆོག་མཁན་ནཱ་བསམ་ཚུལ་ཤུགས་ཆེར་བྱུང་སྟེ་དོ་མ་སྟོགས་པར་ཐག་གཅོད་བྱེད་དགོས་བྱུང་བའང་མིན། དང་
པོ་བཀའ་ཤག་ལྷན་ཆོག་ཀྱི་ཐོག་ལ་དོས་ཀྱིས་སྐུལ་སྐོར་བྱས་པ་ཞིག་རེད། དེ་བྱེད་དགོས་དོན་ནི། བར་སྐབས་དོས་
སྐོར་ལམ་དགོས་པའི་གནས་ཚུལ་མང་པོ་ཞིག་བྱུང་བའི་རྒྱུ་ཀྱིས་དེ་ལྟར་བྱས་པ་ཡིན། ད་དུང་རིམ་བསམ་མ་འགྲིག་མ་
འཐུས་པའི་གནས་ཚུལ་ཤོད་མཁན་ཡོད་མདོག་ཁ་པོ་རེད། ... དོས་ཀྱིས་འུད་ཤོད་བཤད་པ་མིན། བོད་སྤྱི་པའི་དོན་ལ་
སུ་འིན་ཆེ་ཟེར་ན། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་འིན་ཆེ་ནཱ་བསྐྱད་ཡོད་མ་གཏོགས། སུ་གཅིག་གིས་ནཱ་འཕང་བཅད་པ་མེད།
དོས་རང་གི་དོས་ནཱ་ཀྱང་བྱས་ཡུས་ཤོད་རྒྱ་མེད། རང་ཉིད་ལས་དང་སྟོན་ལམ་གྱིས་བསྐྱོས་པ་ཞིག་རེད། ད་ལྟ་བར་དུ་
རྒྱར་ཐག་བྱས་ཡོད་ལ། མ་འོངས་པར་ཡང་བོད་སྤྱི་པའི་དོན་ལ་རྒྱར་ཐག་བྱེད་བསམ་པ་ཞིག་ཡོད་པ་མ་གཏོགས།
ཕྱོགས་ལྷུང་གྲོག་གྲོག་བྱེད་བསམ་པ་ཅ་བ་ནཱ་མེད། བཅོས་ལྷན་འདས་དབང་པོར་བཞག་པའི་ཐོག་ནཱ་དོས་རང་དགོ་
སྐོར་བྱས་པའི་ཁུལ་ཡིན་པས་དེ་ལྟར་བྱེད་ཤེས་ཀྱི་མ་རེད། དོས་ཀྱིས་སུ་ཡང་འིན་རྒྱུད་དུ་ཅ་བ་ནཱ་གཏོང་གི་མ་རེད།
གང་ལ་གང་འཆོམས་ཀྱིས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེར་ཆ་འཛོག་དང་ཡོད་ཆེས་བྱེད་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན། བར་སྐབས་ཐག་
གཅོད་དེ་ནཱ་མས་ཆང་མ་དོས་ཀྱིས་བྱས་པ་ཡིན། འོན་ཀྱང་། ལྷགས་པ་ལྷ་ཚུགས་བྱེད་ཀྱི་མ་རེད། བསྐྱར་བཅོས་གང་
ཡང་གཏོང་གི་རེད། མིས་སྤྲིག་འཇུགས་བཅོས་པ་དེ་ལ་མིས་བསྐྱར་བཅོས་གཏོང་ཆོག་པར་ཡོད་ཆེས་གཅོང་མ་ཡོད་པ་
ལས། མིས་བཅོས་པའི་སྤྲིག་འཇུགས་ལ་རང་ཉིད་འཛིགས་སྤར་བྱས་ཏེ་སྟོན་པར་ཡོད་སྟོན་མེད། མི་ཁ་ཤུགས་ཆེན་པོ་

ཁ་ལས་ཀྱིས་དབྱང་ཤེད་ཀྱི་བྱ་སྤྱོད་བྱས་པ་དེ་སྤང་བར་རྩ་བ་ནས་འགྲོ་གིན་མི་འདུག། དབྱང་རྒྱ་མི་བཅན་པོ་རེད། འོན་ཀྱང་། ང་ཆོས་སྤྱབ་རུང་མ་སྤྱབ་རུང་རྒྱ་མཆན་གྱི་ཐོག་ནས་རྒྱ་མིར་ཁ་གཏད་གཅིག་གིན་ཡོད། ང་ཆོས་ད་ལྟ་ཡ་རབས་དང་བྱང་བཅེན་གྱི་སྤྱད་ཆ་ཤོད་ཀྱིན་ཡོད་པ་ལས། དབྱང་གཅིག་ཤུར་ཆ་འཛིན་ཐབས་མི་འདུག།¹⁸ ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ། བཀའ་སློབ་འདི་ལས་སྤྱབས་དེའི་ལས་ཀྱི་སྤྱེ་མོ་བ་སོགས་ཀྱི་བྱེད་བབ་གསལ་པོར་ཤེས་སྤྱོད་པ་ལ། དེ་ནས་ཀྱང་སྤྱགས་པམ་བྱུང་བའི་ཚུལ་ལ།

གང་ལྟར་ངོས་སློ་པམ་དགོས་པའི་རྒྱ་མཆན་གཅོ་ལོ་གཅིག་འཕུས་མིའི་ནང་ནས་ང་ཆོའི་སྤྱི་ཆོགས་ནང་འགྲིག་དང་མ་འགྲིག་པའི་གནས་ཚུལ་བྱུང་བའི་སྤྱབས་སུ། ཁ་མར་བལྟས་ཏེ་མ་བྱེད་མ་དག་བཟོད་པའི་ཆབ་ཏུ་ཤོག་སྤྱབས་རྒྱུ་འཆང་བྱེད་དུས་བྱུང་མཆར་ཞིག་མཐོང་གིན་འདུག། གཞུང་གི་འགྲོ་སོང་གི་ཆ་ནས་ཀྱང་དཀའ་ངལ་ཆེན་པོ་ཡོད་པར་བརྟེན། རྩ་བའི་གྲངས་འཁོར་ཏུ་བཏང་ན་བསམ་པ་དེ་ཕྱོགས་གཅིག་ནས་འགྲོ་སོང་གི་ཕྱོགས་ལ་བསམ་སློབ་བཏང་། ཕྱོགས་གཞན་ནས་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་དཔར་པོ་བཤད་ན། འགངས་ཆེ་ས་ཞིག་ལ་སྤྱག་དུས། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་གཅིག་བྱས་མགོ་དག་ཤུད་དགོས་ཀྱིན་འདུག་མ་གཏོགས། སློ་རོགས་གྲོས་རོགས་བྱེད་མཁན་སུ་ཡང་མི་འདུག་ག། བག་སྒོ་པོ་ཡོད་པའི་སྤྱབས་སུ། དཀོན་རྒྱུན་སྤོང་བ་ལ་ཁ་མང་བའི་ཆོད་ཀྱིས་སྤྱད་ཆ་མང་བ་བཤད་ན་ཆོ་འདུག་གམ། ཞེས་སྤྱི་འཕུས་འགའ་རེས་སྤྱེ་བྲིད་དེ་མང་ཆོགས་ནང་དཀོན་རྒྱུན་བསྐྱངས་པའི་ཚུལ་སོགས་གསུངས། ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1984 ལོ་བ་ 9 ཆོས་ 6 ཉིན་བཞུགས་སྐར་ཐེག་ཆེན་ཆོས་སྤྱིར་གཙུག་ལག་ཁང་དུ། བཀའ་ཤག་དང་སྤྱི་འཕུས། ཆོལ་གསུམ་དང་གཞོན་ནུའི་འཕུས་མི་བཅས་ལ།

ངོས་ཀྱིས་ལས་བསྐྱོམས་ཆོགས་འདུ་ཞིག་གི་སྤྱང་ལ་ཐག་ངོས་ཀྱིས་བཅད་པ་ཡིན་ཞེས་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་རེད། སྤྱབས་དེར་མདོ་སྟོང་ཁོངས་ནས་མི་གང་ལ་གང་འཆམས་ཤིག་གིས་འདིའི་ཐོག་ལ་ནམ་རྟོག་འབྲུ་པོ་སྤྱེས་ཏེ་ནད་མ་ཁྱོགས་པའི་བསམ་ཚུལ་བཤད་པ་རེད། དེ་ནི་སོ་སོ་རང་བཞིན་གྱི་གཤེས་ཀ་སྤྱག་སྤྱབས་དོག་པ་དང་། རང་ཤེད་ཀྱི་ཐོག་ནས་བྱུང་བའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ཆགས་བསྐྱད་ཡོད། ད་ལྟའི་ལས་ཐོག་པ་འདི་ཡེ་ཤེས་དབྱིངས་དབྱུང་ཐེར་བའི་ཐོག་ནས་བསྐྱོ་རྒྱ་ཆགས་པ་རེད། ད་ཆ་འཕུས་མི་གསར་བསྐྱོ་བྱེད་པའི་མཆམས་འདིར་ཡང་བསྐྱར་རྒྱ་བཞི་སྤྱང་དུག་གི་ཆོགས་པའི་ཐོག་ནས་མདོ་སྟོང་མི་མང་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་ཡིན་ཞེས་ངོས་ལ་ཡི་གེ་སྤྱད་བྱུང་། དེའི་ནང་སོ་སོའི་སྤྱང་བ་དག་བསྐྱད་པའི་བསམ་ཚུལ་མང་པོ་ཞིག་བཀོད་འདུག། གཉིས་ནས་མདོ་སྟོང་མི་མང་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་ཡིན་མིན་ཡང་བརྟག་དབྱུང་བྱེད་དགོས་པ་ཞིག་རེད། གང་ལྟར་བསམ་ཚུལ་འདི་འབྲུ་ཞིག་ཡོད་གིན་ཡོད་པར་བརྟེན། ངོས་ཀྱིས་མདོ་སྟོང་གི་འཕུས་མི་འདི་དག་ཡེ་ཤེས་དབྱིངས་དབྱུང་བྱས་ནས་ཐག་བཅད་ན་དགོས་པ་གང་ཡང་མི་འདུག། ངོས་ཀྱིས་ལམ་སངས་ཐག་གཅོད་མི་དགོས་པར་བྱས། སྟོན་ལ་འདིར་སྤྱི་འཕུས་ཆོས་མགོ་བྲིད། ཆོལ་ཁ་སོ་སོ་དང་གཞོན་ནུ་(ཆོགས་པ་)དང་བཅས་པའི་ཁོངས་ནས་མི་གང་འཆམས་ཤིག་མཉམ་དུ་ཆོགས་ནས་གང་དགའ་ཇི་ཤེས་གོ་བསྐྱར་ཞིག་བྱས་ན་བསམ་གྱིན་འདུག། ... འཕུས་མི་ནམས་ཆོལ་གསུམ་སྤྱན་མོང་གི་ཐོག་ནས་བསྐྱོས་པ་

¹⁸ འདི་དང་གཤམ་གསལ་དག་བཀའ་སྤྱི་ལས་གསུམ་ལ་སྤྱུལ་བའི་བཀའ་སློབ་ཤོད་དང་པོ་ལས་བྱངས།

ཡིན་ན། ཆོལ་ཁ་སོ་སོའི་མི་གངས་ཉུང་དུ་འགྲོ་གིན་མེད་པ་དང་། མི་འགྲོ་ནཱ་ས་ཀྱང་རང་ཁོངས་སོ་སོ་ནས་སྤར་རྒྱན་
སྤེལ་བ་མ་གཏོགས་འགྱུར་བ་འགྲོ་གིན་མེད་ཀྱང་། ཆོལ་ཁ་གསུམ་གྱི་མི་མང་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་ཐོག་ནས་འོས་འདེམས་
བྱས་ཏེ་འཕུས་མི་བསྐྱོས་པ་ཡིན་ན། རྒྱ་གར་ནང་དབུས་གཙང་གི་མི་གངས་མང་བ་ཡོད་པར་བརྟེན་ཁམས་པའི་འཕུས་
མི་ནཱ་ས་དབུས་གཙང་གི་མི་ལ་ཆོག་མཆན་ཞུ་དགོས་པ་ལྟ་བུ་ཆགས་ཀྱིན་འདུག་ཅེས་བསམ་ཚུལ་ཤོད་ཀྱིན་ཡོད་པ་
རེད། བསམ་ཚུལ་དེ་ངོ་ཐོག་ཡིན་ན། མདོ་སྟོད་ལས་མདོ་སྟོད་པ་མི་གངས་ཉུང་བར་བརྟེན་ནད་མ་ཐེག་པ་ཤུགས་ཆེ་
ཤོས་ཨ་མདོས་བྱེད་དགོས་ཀྱང་། ཨ་མདོའི་ནང་མང་ཆེ་བས་བསམ་ཚུལ་དེ་ཤོད་ཀྱིན་ཡོད་པ་མ་རེད། ཅེས་འཕུས་མི་ཉུང་འཕྲི་
གནང་སྐབས་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་སོགས་གསལ་སྟོན་མཛད། དེ་ནས་ཀྱང་ཆོས་གཞི་མི་འབྲ་བའི་ཆོལ་ཁའི་རྟོག་སྒྲེང་རི་
སྟེད་ཅིག་མངོན་གསལ་ཡིན་མིན་དང་ཆེ་ཆུང་ལ་མ་སྟོས་པར་གཅིག་རྗེས་གཉིས་མཐུད་དུ་བྱུང་སྟེ། རྗེ་འབངས་
གཉིས་ལ་མཛད་དཀའ་དང་སྐྱུང་ལ་མང་དུ་བྱུང་ཡོད། དེ་ནས་ཀྱང་ཆོས་སྲིད་ཀྱི་དོན་ཐམས་ཅད་ལུང་ཆན་དང་ཆོས་
བརྒྱད་ལ་ཁ་བསྐྱར་བ་དང་། ཆོས་བརྒྱད་དང་ལུང་ཆན་ཀྱི་དོན་ནཱ་ས་ཀྱང་ཆབ་སྲིད་ལ་མདོག་བསྐྱར་བ། འཐེན་
འཁྲེང་དང་ཕྱོགས་ཞེན་“ལ་རྒྱ”ལ་བསྐྱར་བ་སོགས་མང་དུ་བྱུང་།

སྤྱི་ལོ་ 1986 ལོར་བཀའ་སློན་ནཱ་ས་མི་དམངས་ནས་ཐད་ཀར་འོས་འདེམས་བྱེད་པའམ། ཡང་ན། སྲིད་
དོན་ཆོགས་པས་གཞུང་འཛིན་སྲིད་སྐྱོང་བྱ་རྒྱུའི་སྐོར་བསམ་ཞིབ་གོ་བསྐྱར་དགོས་པའི་བཀའ་སློབ་སྤྲུལ། སྤྱི་ལོ་
1987 ཟླ་བ་ 9 ཆོས་ 4 ཉིན་སྤར་ཡང་ཕྱག་རོགས་སྲིད་སློན་ལྟ་བུ་ཞིག་དགོས་པར་བཞེད་པའི་གནད་དོན་ཐོག་
བཀའ་མོལ་གནང་། དེ་ལ་མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

ལོ་ཤས་སྟོན་ལ་ངོས་ཀྱིས་ལས་བསྐྱོམས་ཆོགས་ཆེན་ཞིག་གི་སར་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་དང་བཀའ་ཤག་གི་བར་ལ་སྲིད་
སྟོན་སོགས་མིང་གང་བཏགས་རུང་མ་བཏགས་རུང་མདོ་དོན་ཡང་སྟོང་། གཞུང་གི་སྤྱི་གཞུགས་ཀྱི་འགན་འཁྲེང་ཐུབ་
མཁན་དེ་འབྲ་ཞིག་བྱུང་ན་ཡག་པོ་འདུག་ཅེས་ལབ་རྒྱུ་བྱུང་། སྐབས་དེར་བསམ་སྒྲུའི་ནང་ལ། ངོས་ཀྱིས་ལོ་གསུམ་
ཕྱོགས་གསུམ་ལྟ་བུའི་མཆོམས་བསྟེན་སྐབ་ཅིག་ལ་སྟོད་ཐུབ་ན་ཡག་པོ་ཞིག་མི་ཡོང་ངམ་བསམས་ནས་དེ་འབྲའི་རེ་བ་
ཞིག་བརྒྱབས་པ་རེད། ཡིན་ནའང་། དུས་སྐབས་བདེ་པོ་ཞིག་མ་བྱུང་བར་ལུས་པ་རེད། ད་ཆ་གནས་ཚུལ་དེར་བསྐྱར་དུ་
བསམ་སྒྲོ་གཏོང་རྒྱུའི་དུས་ཆེད་ཅིག་སྟེ་གིན་མེད་དམ་བསམ་ཀྱིན་འདུག ། ... དེ་དང་ཆབས་ཅིག་བོད་མི་བཅོན་གྱི་ལ་
བའི་སྤྱི་གཞུགས་ཤིག་ཡོད་པ་འདི་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ཡོད་མིན་ལ་མ་སྟོས་པར་མཆན་ཉིད་ཆང་བ་ཞིག་དང་བརྟན་པོ་

བཟོ་རྒྱུ་འདི་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེན་པོ་འདུག ། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། སྐབས་དེ་ཤེད་ནས་བཅོན་གྱི་ལ་བོད་མིའི་སྤྱི་གཞུགས་ལ་
འགྱུར་བ་ཤུགས་ཆེར་གཏོང་བའི་དགོངས་པ་བཞེས་ཏེ། སྤྱི་ལོ་ 1989 ལོར་ཡགོང་ས་ཏཱ་ལའི་བླ་མའི་འགན་དབང་ལ་
བསྐྱར་བཅོས་བྱེད་པའི་ཅ་ཁྲིམས་བཟོ་འགོད་ཆོགས་རྒྱུང་འཕྲུལ་འཛུགས་དགོས་པའི་བཀའ་སློབ་སྤྲུལ་བ་སོགས་མང་
གཙོ་ཡང་དག་པའི་ལམ་དུ་འབྲིང་པའི་ཐབས་ཚུལ་སྟོ་ཅི་རིགས་ནས་མཛད། དེ་ལྟར་བྱིན་གི་རྒྱུ་སྟོ་ཆོགས་དང་
ཁྱད་པར་དུ་མང་གཙོ་ཡང་དག་པའི་ལམ་དུ་འབྲིང་སྟོད་ལམ་སྟོན་དང་། བཞེངས་ཕྱོགས་གསལ་ནས་གསལ་དུ་གཏོང་།

གནང་མཛད་པས་པོད་གཞུང་བཀའ་ཤག་གིས་པོད་མི་འདུས་སྡོད་ཁག་དང་། གཞུང་གི་སྤྱི་ཞུ་བ་བཅས་ལ་མང་གཙོའི་འགོ་སྐྱོངས་དང་མཐུན་པའི་ཡར་རྒྱས་གཏོང་ཕྱོགས་སྐོར་བསམ་འཆར་ཅི་ཡོད་ལྷག་འདོན་དགོས་པའི་འཛིན་སྐྱེལ་གསལ་བསྐྱགས་གནང་།

སྤྱི་ལོ་ 1990 ལྷ་བ་ 5 ཆེས་ 11 རྩ་ཆེས་ 17 བར་གངས་སྤྱིད་དུ་བཀའ་ཁྲོན་དང་བཀའ་ལྷན། སྤྱི་འཐུས་དང་སྤྱི་ལྷན། ལྷན་ཁང་ཁག་གི་བྱང་ཆེ་འགན་འཛིན། རྩ་སའི་ལས་ཤེད། ཕྱོགས་མཐའི་གཞིས་མགོ་བདེ་དོན། ཁོངས་གཏོགས་ཁག་། ཆོས་བརྒྱན་མཁན་འཐུས། ཆོགས་པ་ཁག་དྲུག་གི་སྤྱི་ཚབ། ས་གནས་མི་མང་གི་སྤྱི་ཚབ། གསར་འཕྱེར་འཐུས་མི་སོགས་ཁྱིམ་མི་གངས་ 364 སྐོར་འཆོགས་གནང་བའི་ཐོག་སྤྱི་ལོ་གསལ་བསྐྱགས་གནང་བ་ལྟར་སྤྱི་སྤེལ་གྱི་བསམ་ཤོག་ཁག་ 12 འབྲུལ་མཁན་བྱང་བ་རྣམས་ཀྱི་གཙོ་གནད་ཕྱོགས་བསྐྱོམས་སྤྱོད་སྤྱོད་ཐོག་དང་མགོན་པོ་མཆོག་ནས་བཀའ་སློབ་རྒྱས་པར་སྦྱེལ། བཀའ་སློབ་ཀྱི་སྤྱི་དོན་ནི། <<བཅན་ཤོལ་པོད་མིའི་མང་གཙོའི་བྱང་བ་བརྗོད་བ་>>ལས།

- 1) ཅ་ཁྲིམས་ལ་སྤྱོད་འཕྲིའི་བསྐྱར་བཅས་ཀྱི་ཆོགས་ཆུང་ཞིག་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་བསྐོ་གཞག་གནང་རྒྱ་དང་། བཅན་ཤོལ་ལ་སྡོད་ཅིང་གི་ང་ཆོའི་སྤྱིག་འཇུགས་ཀྱི་འགོ་སྐྱོངས་འདི་འབྲུལ་ཞེས་པའི་ཁྲིམས་ཡིག་ཅིག་བཅོ་རྒྱ་གཏན་འཁེལ་གནང་བ།
- 2) ད་སར་སྤྱི་འཐུས་རྣམས་མི་མང་ནས་འདེམས་བསྐོ་བྱས་རྗེས་མཐའ་མ་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་ཡེ་ཤེས་དབྱིངས་དབྱང་གི་ཕྱག་ཏུགས་གནང་རྒྱ་དེ་ད་ནས་མ་དགོས་པར་མང་མོས་ལ་གཏན་འཁེལ་གནང་རྒྱ་དང་། ད་ཡོད་སྐབས་བཅུ་པའི་སྤྱི་འཐུས་རྣམས་ད་རེས་ནས་མཆོག་འཛོག་གིས་སྤྱི་འཐུས་གསར་པ་འདེམས་བསྐོའི་ལས་འགོ་ལམ་སང་འཇུགས་རྒྱ་དང་འབྲེལ་སྤྱི་འཐུས་ཀྱི་གངས་འཁོར་སྤར་ཆ་གནང་རྒྱ།
- 3) སྤྱི་འཐུས་སྤྱི་དཔྱོན་བསྐོ་གཞག་མ་དགོས་པར་བཀའ་ཁྲོན་ཁྲི་བ་ཞིག་བསྐོ་རྒྱ་དང་། དེ་ཡང་བཀའ་ཁྲོན་རྣམ་བཤམ། ཡང་ན་དེའི་ཐོག་འོས་འདེམས་པ་ཁ་གསལ་གནང་འོས་གནང་སྟེ་དེས་འདེམས་བསྐོ་གནང་རྒྱ་དང་། ད་ནས་བཀའ་ཁྲོན་རྣམས་འོས་འདེམས་ཤེད་དགོས་པ་དང་། དེ་ཡང་ཕྱིན་ཆད་སྤྱི་འཐུས་རྣམ་བཤམ་འདེམས་གནང་རྒྱར་གཏན་འཁེལ་གནང་སྟེ། ཡགོང་ས་ཡ་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་ཐད་ཀར་བསྐོ་གཞག་གནང་བའི་ད་ཡོད་བཀའ་ཁྲོན་རྣམ་བཤམ་ཕྱི་ལོ་ 1980 ལྷ་ 4 ཆེས་ 4 ཉིན་དགོངས་ཁྱའི་སྤྱོད་ལྷ་འབྲུལ་ལམ་ཁྲུས་པ་ལྟར་དགོངས་འཁོལ་སྦྱེལ་བ་ཆོགས་ཆེན་ལ་ཡོངས་བསྐྱགས་གནང་ཐོག་ད་ནས་བཀའ་ཁྲོན་ཀྱི་གངས་འཁོར་བདུན་ལ་རེས་ཤིང་། ད་རེས་དམིགས་བསལ་ཆོགས་འདུ་འདི་ཐོག་ནས་བསྐོ་གཞག་གནང་རྒྱ་དང་། དེ་ཡང་འོས་ཀྱི་བརྒྱ་ཆ་བདུན་ཅུ་ལོན་དགོས་པ་བཅས་བཀའ་སློབ་ལེབས། ཅས་གསལ་བ་ལྟར་དང་། བྱད་མེད་སྤྱི་འཐུས་ཀྱི་དམིགས་བསལ་ཐོབ་ཐང་མེད་པར་གྱུར་བ་དེ་སྤར་གསོ་དགོས་པ་སོགས་ཀྱང་བཀའ་སྦྱེལ།

སྤྱི་ལོ་ 1991 ཟླ་བ་ 5 ཆེས་ 29 ཉིན། སྤྱི་འཐུས་ལྷན་ཁང་དུ། ས་དག་བཀའ་རྒྱུ་ལོན་དང་བཅས་པའི་
འཐུས་མི་གཉིས་ལ་བཅས་ཆོས་བརྒྱད་ཀྱི་སྤྱི་འཐུས་ 10 དང། ཆོལ་ཁ་རེ་ནས་འཐུས་མི་བཅུ་རེ་བཅས་ཆོལ་ཁའི་སྤྱི་
འཐུས་ 30 ཡོ་རོབ་ནས་སྤྱི་འཐུས་ 3 བྱང་ཨ་རིའི་ཁུལ་ནས་སྤྱི་འཐུས་ 1 མགོན་པོ་མཆོག་ནས་ཐད་བསྐོས་ 3
བཅས་སྤྱི་འཐུས་ ༤༤ ཡོད་པ་བཅས་ཀྱིས་བཅའ་ཁྲིམས་གཏན་འབེབས་ལ་ཁུར་འགན་ཆེ་བཞེས་དགོས་པ་སོགས་
ལ་མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

ཅ་བ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆའི་གནས་སྐྱབས་སྐོར་གྱི་ལོ་ 1964 ལོའི་གསུམ་བཅུའི་དུས་དྲན་གྱི་ཡོངས་བསྐྱེད་གསུང་
བཤད་ནང་དོས་ནས་གསལ་པོར་བཤད་ཡོད། གཞུང་འབྲེལ་གསུང་བཤད་ནང་། ཕྱིན་ཆད་ཡ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆའི་སྤྱི་ག་
འཛུགས་འདི་གནས་དང་མི་གནས་ཅ་བ་བོད་མི་མང་གིས་ཐག་གཅོད་བྱ་རྒྱ་རེད་ཅེས་བཤད་ཡོད། དོས་རང་སྐྱེད་གྱི་
དོས་ནས་སྤྱི་ནང་གི་མི་མང་པོ་ཞིག་ལ་ཕྱིན་ཆད་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆའི་གནས་སྐྱབས་འདི་སྐྱབས་དེའི་དགོས་མཁོ་ལ་
བསྐྱེད་ནས་མི་མང་གིས་ཐག་གཅོད་བྱ་རྒྱ་ཞིག་ཡིན་པ་ལས། དོས་ནས་སྤྱི་ག་འཛུགས་འདི་སྤྱི་མཐུན་གནས་རྒྱུར་དོ་སྤྱང་
དང་ཐབས་ཤེས་བྱེད་དགོས་དོན་གང་ཡང་མེད་ཅེས་བཤད་ཡོད། དེ་སྤྱི་ཞིག་ནས་དོས་ཀྱིས། “དོན་གྱི་བདག་པོ་
”ཞེས་པའི་རང་ཆའི་ཁ་རྒྱུན་ལ་ཡོད་པ་འདྲིར་བསྐྱར་བཅོས་གཏོང་དགོས་ཞེས་བཤད་ཡོད། “ གནས་ཚུལ་དེ་འདྲར་
བསམ་སྒྲོ་གཏོང་སྐབས་དེའི་ཆོས་ Secularism ཞེས་པ་འདྲིར་མཁས་པ་ཆོས་གོ་དོན་ལེན་སྐྱབས་འདེམ་ན་
ཡོད་ས་རེད། ར་ཆོས་ཆོས་ལུགས་རིས་མེད་ཅེས་བར་བསྐྱར་ཡོད། དེ་ལ་བསམ་སྒྲོ་གཏོང་རྒྱ་ཡོད། བོད་དུ་བརྗོད་པའི་
འཆེ་མེད་ཞི་བའི་ལུ་བ་འདི་ཆོས་ཀྱི་སྤྱི་པོ་ཆགས་ཡོད། ཅེས་སོགས་བཀའ་སློབ་རྒྱས་པར་སྐྱེ། འདིའི་ཆོས་ལུགས་
རིས་མེད་ཅེས་པ་ནི། ཆོས་བརྒྱད་ཀུན་ལ་སྤྱི་གཞུང་གིས་ལྟ་ཚུལ་དང་བདག་སྐྱོང་གཅིག་མཚུངས་འདྲིན་པ་དང་།
ཀུན་ལ་ཐོབ་དབང་གཅིག་མཚུངས་ཡོད་པའི་དོན་ཡིན། དུས་སྐབས་དེ་ནི། སྤང་བ་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཕྱི་ལོ་བོད་དང་།
སྐོས་སྤྱི་བཅན་བྱོལ་བོད་མིའི་ལོ་རྒྱུས་སྤྱི་གི་དཀྱིག་མཆོམས་ཆེ་ཤོས་ཤིག་སྟེ། བཅན་བྱོལ་བོད་མིའི་བཅའ་ཁྲིམས་
གཏན་འབེབས་དང་། མགོན་པོ་མཆོག་གིས་སྤྱི་འཐུས་གཅིག་ནས་གསུམ་གྱི་བར་ཐད་བསྐོས་གནང་བ། ཆོལ་ཁོངས་
རེའི་སྤྱི་འཐུས་བཅུའི་ཁོངས་སྤྱི་བྱེད་མེད་གཉིས་ལ་ལ་ཐོབ་དབང་དམིགས་བསལ་གནང་བ། ཁྲིམས་ཞིབ་ཁང་
འཛུགས་གཏན་འཁེལ་བ། བཀའ་སློབ་འདེམས་བྱོགས་བསྐྱར་བ་སོགས་གནད་དོན་མང་ཙམ་ཞིག་ལ་འགྱུར་བ་ཆེན་
པོ་གཏོང་གནང་མཛད།

སྤྱི་ལོ་ 1991 ཟླ་བ་ 6 ཆེས་ 14 ཉིན་བོད་མི་མང་སྤྱི་འཐུས་ལྷན་ཆོགས་ནས་བཅའ་ཁྲིམས་གཏན་འབེབས་
གནང་བར་ཟླ་བ་ 6 ཆེས་ 28 ཉིན་ཡལོང་ས་མཆོག་གིས་བཅའ་ཁྲིམས་རིན་པོ་ཆེར་མཆོན་ཏུགས་གནང་སྟེ་མཐའ་
མའི་གཏན་འབེབས་མཛད། སྤྱི་ལོ་ 1992 ལོའི་བར་དུ་མང་གཅོའི་ཀ་བ་གསུམ་ལས་ཁྲིམས་བཟོ་དང་འདྲིན་སྐྱོང་
ཡོད་ཀྱང་ཁྲིམས་ལུགས་དབང་འདྲིན་མེད་པས། ཡལོང་ས་མཆོག་ནས་ཁྲིམས་ཞིབ་པ་ཆེ་བར་བཀའ་བྱུར་སྒོ་བཟང་
དར་རྒྱས་མཆོག་མཆོན་འདྲིན་གནང་བར་སྤྱི་འཐུས་གོས་ཆོགས་ཀྱིས་མོས་མཐུན་རྒྱུ་སྐྱོར་གནང་བ་ལྟར་ལོ་དེ་གའི་

ཟླ་བ་ 3 ཆེས་ 10 ཉིན་ཁྱིམ་ས་ཞིབ་པ་ཆེ་བས་ཡལོང་ས་མཆོག་གི་མདུན་དུ་གསར་མཇུག་ལས་ཁུར་དམ་འབུལ་
ཁུས། སྤྱི་ལོ་ 2001 ལོར་བཀའ་སློན་ཁྲི་བ་མི་དམངས་ཀྱིས་ཐད་ཀར་འོས་འདེམས་བྱེད་པ་དང་། བདམས་ཐོན་བཀའ་
སློན་ཁྲི་བས་བྱུག་རྒྱལ་ས་བཀའ་སློན་གཞན་གྱི་འོས་གཞི་བཏོན་པར་སྤྱི་འཐུས་ལྷན་ཆོག་ས་ནས་གཏན་འབེབས་གནང་
བའི་ལམ་སྲོལ་གསར་གཏོད་མཛད་དེ། མཁས་དབང་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གིས་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་སྤར་མ་
བྱང་བའི་དམངས་ཀྱིས་བདམས་པའི་བཀའ་སློན་ཁྲི་བ་ཐོག་མའི་མཆོན་སྟེན་བཞེས་པ་དང་ཆབས་ཅིག་མགོན་པོ་
མཆོག་ནས་“བྱེད་བཀའ་ཡོད་”དུ་ཕེབས་པའི་དགོངས་བཞེས་མཛད་། སྤྱི་ལོ་ 2011 ཟླ་བ་ 3 ཆེས་ 11 ཉིན་མགོན་
པོ་མཆོག་ནས་བོད་མི་མང་སྤྱི་འཐུས་ལྷན་ཆོག་ས་ལ།

ད་ལས་བཅའ་ཁྲིམས་བསྐྱར་བཅོས་སྐབས་བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་སློམ་གཞི་ལ་འགྱུར་བ་བཏང་ནས་ཆབ་སྲིད་དང་འཛིན་སྐྱོང་
གཉིས་ཀའི་འགོ་ཁྲིད་མང་ཆོག་ས་ཀྱིས་འོས་འདེམས་བྱས་པའི་མི་སྣ་དུས་ཡུན་ངེས་ཅན་དུ་བྱ་རྒྱུའི་ཆ་རྒྱུན་བསྐྱུན་ཏེ།
བཅའ་ཁྲིམས་ཡུལ་མིའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སློམ་གཞི་དང་མཐུན་པ་ཞིག་ངེས་པར་བཟོ་དགོས་ཤིང་། དེའི་འོག་རྗེས་འབྲེལ་
དོན་ཆོན་གཞན་དག་དང་། ཁྲིམས་སྒྲིག་གཞན་ཁག་བསྐྱར་བཅོས་བྱ་རྒྱུའི་ཆེད་ཆོག་ས་ཚུང་ཟུར་འཇུག་ས་མ་ལས་
རིམ་རྗེ་དགོས་ཆོག་ས་དུས་འདི་རང་དུ་གཏན་འབེབས་ལག་བསྟར་ངེས་པར་བྱུང་བ་དགོས་རྒྱུ། དེ་ལྟར་བྱང་མཆོམས་
མ་འོངས་བོད་ཀྱི་ཅུ་ཁྲིམས་འཆར་ཟེན་དང་ཆབ་སྲིད་ལམ་སྟོན་སོགས་ངོས་ཀྱིས་སྤེལ་བའི་སྲིད་དོན་གྱི་ཡིག་ཆ་འགའ་
ལས་རང་བཞིན་རྒྱུ་མེད་དུ་འགྱུར་དང་། དགའ་ལྷན་པོ་བྱང་ཞེས་པའི་མིང་བྱང་ཡང་སྐབས་བསྐྱུན་འགྱུར་བ་གཏོང་
དགོས། དེ་དོན་ཡིད་འཇགས་འཆལ། ཞེས་པའི་གསུང་འཕྲིན་སྤེལ་ཅིང་། མི་ལོ་བརྒྱ་ལྷག་དུ་མའི་རིང་གི་བོད་གཞུང་
དགའ་ལྷན་པོ་བྱང་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ལེའུ་ཆེན་པོ་དེ་ཉིད་ཀྱི་མཇུག་ལེགས་པར་བསྐྱུས་ཏེ་དམངས་ཀྱིས་བདམས་པའི་
སྲིད་སྐྱོང་གི་ལམ་སྲོལ་གསར་གཏོད་དང་། རྒྱ་ན་པ་མའི་སྐབས་ནས་བྱུག་ས་བཅོན་གནང་བའི་ཡང་དག་པའི་མང་
གཙའི་ལམ་སྲོལ་བཟང་པོ་སློ་ཀྱན་ནས་འཐུས་ཚང་དུ་བསྐྱར་བར་མཛད་། སྤྱི་ལོ་ 2011 ཟླ་བ་ 8 ཆེས་ 8 ཉིན་སྲིད་
ཀྱི་བྱུག་ས་འགན་ཡོངས་སུ་ཅིས་སྲོད་གནང་བའི་དུས་དེར། བོད་མིའི་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀྱི་མངའ་བདག་སྤྱི་ཙོར་ཡལོང་
ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས། “དངོས་གནས་ངོས་ཀྱི་མི་ཆེད་ནང་། རིང་ནས་སྤྱིང་དུ་བརྒྱགས་པའི་འདོད་པའི་
དོན། ཞེས་བརྗོད་པའི་འདོད་དོན་གཅིག་དེ་རིང་དངོས་སུ་བྱུང་བྱུང་པ་བྱུང་།” ཞེས་བཀའ་སྤྱད།

གངས་ཅན་པའི་ཤེས་རིག་གི་ཉིང་བཅུད་མ་པོར་བའི་བོད་ཀྱི་ སློབ་དེབ་གསར་བཟོ།

སྤྱི་ཙོར་ཡལོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་མ་སུ་རིར་ཞབས་སོར་འཁོད་འཕུལ་སློབ་བྲུ་གསར་འཇུག་ས་
བྱུང་མ་ཐག་བོད་དགེ་མ་བྲུ་བ་ཆེ་དབང་འགྱུར་མེད་དང་། ཨ་རི་བ་སྐུ་ཞབས་ཀྱིས་གཉིས་ཀྱིས་འཕུལ་སེལ་སློབ་ཆོན་

འཕྲིམས་ཏེ་སྐབས་བརྒྱུ་ཤིས་སྟོབ་ཁྱིད་གནང་བཞིན་ཡོད་ཀྱང་། མོད་སྐྱལ་ནུམས་པ་གནང་དེར་སྒྲུང་འབྲེལ་གྱི་ཤེས་
ཡོན་ཆོད་རྒྱུ་སྟོན་པར་མི་འགྲུང་པར་སྟོབ་དེའི་གསར་པ་ཐོ་གནང་དཔེ་མ་པར་གཟིགས་ཏེ། ར་སྟོན་སྟོན་ཐ་འི་པོ་
ཆེ་ག་སྐྱལ་ནས་བཞུགས་སྐྱུང་མ་སྐྱུ་རིང་བཀའ་འགྲུག་གནང་ཞིང་། སྟོབ་དེའི་གསར་པ་ཐོ་ཆོགས་ཆུང་གི་གཙུ་འགན་
པར་འཕྲོ་བཞག་དང་། བཤོན་པོ་མཆོག་གི་བཀའ་དཔེ་ངས་སྐྱུང་ཆོས་བརྒྱུད་ཁག་གི་སྐྱུ་ཆོབ་དང་མཁས་པ་སྟོར་ཅན་
གཞན་ཡང་བརྒྱ་བཟོད་གིས་སྟོབ་དེའི་གསར་པ་ཐོ་ཆེ་ཅ་འཛིན་གཏན་འཁེབས་གནང་། དེ་མ་<<མོད་གཞུང་གིས་རིག་
པས་ཁྱེད་མ་འག་དང་བཅས་པའི་ལོ་རྒྱུས་>>པས།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོའི་ཕྱི་ཟླ་ ༡༢ བར་སྐྱོན་ཚོགས་ཤིག་ཆེད་དུ་བསྐྱེད་གནང་། སྐྱོན་ཚོགས་དེའི་ནང་བཀའ་ཤུགས་
 རྒྱུ་ལྡན་པའི་བཀའ་ཤུགས་ཚུ་བ་དང་། མ་སྐྱེ་རིམ་དང་ཐོན་ལུང་སྐོབ་ལུ་ལོ་སྐོབ་སྒྲི། ཐོན་གྱི་ཚོས་བསྐྱེད་ཆེན་པོ་བཞིའི་ཁོངས་
 གྱི་མཁས་པ་བཅད་བཞུགས་བདུན་འཛེམས་སྐྱེལ་སྒྲི་དང་། དགའ་ཤར་རྩེ་སྐད་སྐྱེལ་སྒྲི། རོར་ཐར་ཅེ་མཁན་པོ། རུ་སྟོད་སྟོད་
 རྒྱ་སྐྱེལ་སྒྲི། གསལ་འཕྱར་མེ་ལོང་གསལ་རྟོག་གི་ཚོས་སྒྲིག་པ་ཁུ་བྱ་བ་མཐར་ཕྱིན་ཟླ་སྟེ། ལྷ་ལུང་སྟོ་བཟང་ལུན་ཚོགས་
 བཅས་མཉམ་ཞུགས་གནང་ཡོད། སྐྱོན་ཚོགས་དེའི་ཐོག་གོ་བསྐྱེད་གནང་མཐར་གཤམ་གསལ་དོན་ཆེན་བཞི་འཆར་
 འབྲུལ་ཞུས་པར་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་བཀའ་བཅོས་སྐྱོན་བྱ་དང་བཅས་ལག་བསྟར་བྱ་འཕུས་ཀྱི་ཕྱག་རྟགས་སྐྱེལ།
 དོན་ཆེན་བཞི་ནི། ༡) ཐོན་སྐྱེལ་ཆེར་ཐོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་སྟོབ་ཁྱིད་ལྟེད་སྐབས། དེར་དུས་དང་འཆམས་པའི་ཐབས་ལས་
 གསལ་བ་དང་ལུང་འབྲེལ་གྱིས་སྟོབ་ཁྱིད་བྱ་རྒྱ། ༢) ཐོན་ཡིག་སྟོབ་དེའི་ནང་ཐོན་གྱི་ནང་ཚོས་དང་། རྒྱལ་རབས་ལོ་
 རྒྱུས། སྐྱོན་དག་སོགས་ཀྱང་དེས་པར་ཚུད་པར་བྱ་དགོས་ཤིང་། སྟོབ་ཆོན་དེ་དག་འཛིན་རིམ་དང་ཐོན་པ་རོ་སྟོད་ཀྱིས་
 རིམ་བས་འཛིན་རིམ་མཐོ་མར་བསྐྱེད་སྐབས་གོ་བ་གཉིང་རྟགས་ཐུབ་པར་བྱ་རྒྱ། ༣) འཛིན་རིམ་བདུན་པ་མན་དུ་
 འཛིན་རིམ་རེར་ཐོན་ཡིག་སྟོབ་དེའི་གཅིག་གིས་འཕུས་པར་བྱ་རྒྱ་དང་། སྟོབ་དེའི་དེའི་ནང་གོང་དུ་བཤད་པའི་སྟོབ་ཆོན་
 ཆང་མ་ཚུད་པར་བྱ་རྒྱ། འཛིན་རིམ་བསྐྱེད་པ་ནས་རྒྱལ་རབས་དང་ནང་ཚོས་སོགས་སྟོབ་ཆོན་དེའི་སྟོབ་དེའི་ལོགས་
 སུ་ཚོས་སྒྲིག་བྱ་རྒྱ། ༤) སྟོབ་དེའི་ཚོས་སྒྲིག་ལྟེད་ཐོའི་ཚོགས་ཚུང་གསལ་འཕྱུགས་བྱ་རྒྱ། ཞེས་གསལ་བ་ལྟར། རུ་སྟོད་སྟོད་
 རྒྱ་རིན་པོ་ཆེ་དང་། བདུན་འཛེམས་རིན་པོ་ཆེ། རྩེ་སྐད་རིན་པོ་ཆེ། རོར་ཐར་ཅེ་སྐྱེལ་སྒྲི། རུ་སྟོད་མ་ཐུབ་བསྐྱེད་ཐོར་
 བཟང་བཅས་མཁས་པ་དུ་མ་ལས་བྱུང་བའི་སྟོབ་དེའི་གསལ་རྟོགས་ཚོས་ཚོགས་ཚུང་གསལ་འཕྱུགས་གནང་སྟེ། བཞུགས་
 སྐར་དྲ་རས་ས་ལར་སྟོས་འཕམ་ཕྱག་ལས་ཀྱི་དབུ་རྟགས། དེ་ལ་<<འའི་མི་ཆེ་དང་ཆེ་རབས་སུ་མ།——ཐོན་གྱི་སྐྱེལ་
 སྒྲི་ཞིག་གི་ལོ་རྒྱུས་>>ཞེས་པ་ལས་རུ་སྟོད་སྟོད་རྒྱ་རིན་པོ་ཆེས། “རོར་ཐར་ཅེ་རིན་པོ་ཆེ་དང་བདུན་འཛེམས་རིན་པོ་ཆེ་
 གཉིས་རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་དང་། རྩེ་སྐད་རིན་པོ་ཆེ་བཅས་སྟོད་དང་སྐྱོན་དག་། ཁོ་ལོ་ཆོས་འཕྱུང་ཚོས་སྒྲིག་དུ་ལས་བགོས་
 གནང་།” ཞེས་དང་། “སྐྱེལ་གསུངས་ཀྱི་ནང་དུ་ལས་དོན་བྱུང་པར་བྱས།” ཞེས་གསུངས། སྟོག་སྟེང་རུ་སྟོད་མས། “སྐྱོན་ནས་
 ལོ་འཁོར་གཅིག་རིང་སྟོབ་དེའི་གསལ་རྟོགས་ཞབས་ཞུའི་འཕྱར་ལེན་ཞུས་པ་ཡིན། དེ་ལས་དབུས་རྩེས་རོ་སོ་ཐོན་དོགས་ཀྱིས་

དངོས་ཤུགས་ནས་འགོ་བཙུག་ཆེན་ཆེན་ལྟར་ཐབས་གནང་མི་མང་པོ་བྱུང་།”¹⁹ ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་སྐྱེ་བའ་སྤྱི་ཚོགས་ལ་
གདོང་ལེན་གནང་སྟེ་འབད་བ་བསྟེན་པའི་འབྲས་བྱུང་། སྤྱི་ལོ་ 1961 ཟླ་བ་ 11 ཚེས་ 20 ཉིན་དམའ་རིམ་འཛིན་གྲུའི་
སློབ་དེབ་ནས་མགོ་བཙུགས་ཏེ་པར་སྤྱོད་བྱ་གཏན་འཁེལ།

དེ་ལྟར་སློབ་བྱས་སྐབས་ནས་སློབ་གྲྭ་གསར་འཛུགས་དང་སློབ་དེབ་གསར་བཟོ་གནང་བ་དེ་ནི་བོད་ཀྱི་བྱུང་
བ་རིང་མོའི་ནང་སྤར་མ་བྱུང་བའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་མཛད་རྒྱུ་ཆེན་པོ་ཞིག་སྟེ། ད་ལྟའི་བཅའ་བྱུང་བོད་མིའི་ཤེས་ཡོན་
ཀྱི་ས་བོན་ནམ་གོ་མ་རིམ་དང་པོ་དེ་ཡིན། སློབ་དེབ་དེ་དག་གི་ཡིག་འབྲུ་རེ་རེས་མི་རིགས་ཀྱི་ཤ་ཞེན་དང་འབྱུང་
འགྱུར་གྱི་རེ་བ་སྤྱོད་ཞིང་ལེགས་པའི་ཆ་མད་བྱུང་བས་མགོ་འཛུགས་ཀྱིས་པོར་བྱས་ཡོད་ཀྱང་། ཐོག་མའི་ལས་གཞི་
གང་ལ་ཡང་སློབ་ཆ་ཡེ་ནས་མེད་པ་ཞིག་ཤིན་ཏུ་དཀའ་བས། སྤྱི་ལོ་ 1972 ལོར་སློབ་དགེ་བྱམས་པ་ཆོས་གྲགས་
དང་རི་ཁ་སློབ་ཐབས་བསྟན་འཛིན། རིགས་སློབ་དབྱེ་དགེ་སློབ་ཐབས་བྱ་མཆོ། ཆོས་དགེ་ཡེ་ཤེས་ནམ་རྒྱལ་བཅས་ཀྱིས་
བསྐྱར་ཞིབ་ཐེངས་གཅིག་གནང་། སྤྱི་ལོ་ 1988 ལོར་རི་ཁ་སློབ་ཐབས་བསྟན་འཛིན་དང་། སྐྱེ་སྤྱི་ཡིག་ཆ་དགེ་བྱུང་
གཞིན་རྒྱལ་མཆོན་བྱམས་པ། བོད་དགེ་བསྐྱོད་རྩེ། བོད་དགེ་དག་དབང་ཆོས་གྲགས། ཤེས་རིག་ཚལ་སྤྱི་གཞི་ལས་
བྱེད་ཀྱི་སློབ་ལས་བཅས་ཀྱིས་སྤྱར་ཡང་འཛིན་རིམ་དང་པོ་ནས་ལྷ་པོའི་བར་གྱི་སློབ་དེབ་ལ་བསྐྱར་ཞིབ་ཐེངས་
གཅིག་གནང་། སྤྱི་ལོ་ 1993 ལོར་ཆོག་མཁན་ཚུང་གསར་འཛུགས་ཀྱིས་འཛིན་རིམ་དུག་པ་ནས་བརྒྱུད་པའི་བར་གྱི་སློབ་
དེབ་ལ་བསྐྱར་ཞིབ་དང་འཕྲི་སྟོན་སྐབས་བསྟན་གནང་། དེ་ནས་ཀྱང་གོ་བསྐྱར་དང་བསྐྱར་ཞིབ་རིམ་པར་གནང་བ་
སོགས་གཞན་ལས་ཤེས་པར་བྱ།

སྒྲུང་མར། སློབ་དེབ་དེ་དག་ནི་སྤྱི་ལོ་སྟོ་ཁ་དང་འཆོས་རྒྱུ་པར་ཐད། འཁྲིད་མཁན་དག་གི་ཡང་མཁས་པ་
ཞིག་མིན་ཆེ་འགྲེལ་བ་ཤད་རྒྱག་དཀའ་བའི་ལྷན་ཀ་དང་འཁར་ར་བསྟན་མར་བྱུང་། གནད་འགག་ནི། སློབ་དེབ་གསར་
བཟོ་སྐབས་ཡགོང་ས་མཆོག་དང་གྲན་རབས་ཆོས། རྒྱ་མིས་གཏོར་བཞིན་པའི་བོད་ཀྱི་ཆོས་དང་། ཤེས་རིག་གི་ཉིད་
བཅུད་ཐམས་ཅད་བོད་སྤྱི་ཚོས་འཛིན་སྐབས་པའི་སྤྱི་གཞི་རེ་བཅངས་ཡོད་པས། རྒྱ་དམར་གྱི་བཀོད་སྤྱི་གཞི་ལོག་བཟོས་
པའི་སྟོན་གྱི་བོད་ནང་གི་སློབ་དེབ་གསར་བཟོའི་དཔལ་པོ་དཔལ་མོར་བསྟོད་པ་ལྟ་བུ་རྒྱན་བཟོས་བཅས་སྤྱར་དང་།
མཐོ་ཅི་རྒྱུད་དང་རྒྱུད་ལ་བསྟོད་པའི་སྟེ། གསར་བཅོས་ལོ་རྒྱུས་རྒྱུ་མ་སོགས་ཀྱིས་ཁེངས་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་སྤྱི་ལོ་
བཟོ་མི་འདོད་པ་དེ་ཡིན། གཞན་ཡང་། སྐབས་དེ་ཤིང་དུ་ཐོག་མར་བྱུང་བའི་གསུང་སྟེལ་“བོད་མི་རིགས་ཀྱི་སོན་ཅ”
“ཞེས་བཤམ། “མ་འོངས་བོད་ཀྱི་སོན་ཅ”ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་སྟེང་ནའང་བོད་སྤྱི་ཚོགས་ལ་བཅོལ་བའི་སྤྱི་གཞི་རེ་དང་
ཡིད་ཆེས་རི་ཅམ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་རེས་པར་ཤེས་དགོས། དེ་ལྟ་བུའི་མྱོད་ཉིག་ཉིག་གི་སྤྱི་གཞི་རེ་དང་ཡིད་ཆེས་ཆེན་

¹⁹ བྱ་བ་ལས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་རྣམ་གཞག་ལས་བྱངས།

པོའི་འོག་དེར་རབས་ཀྱི་ལམ་སྲོལ་ལ་སྤྱོད་གོམས་དང་སྤྱོད་བཟུང་མ་ཐོབ་པའི་སྲོལ་རྒྱན་མཁས་པ་ཆོས་བཞག་པའི་
མཛད་རྗེས་ལ་བཀའ་བློན་རྗེས་བཞུ་བ་ལས། དེ་དག་ནི་འཁར་ར་དང་སྤྱོད་ཆོག་པོར་བའི་གནས་མིན།

འདབ་གཤོག་གཉིས་ལྷན་གྱི་ཤེས་ཡོན་བསྟེ་གནས་བཅན་སྲོལ་བོད་མིའི་ སྲོབ་བྲུ་གསར་འཛུགས།

དགོན་ཕྱེ་གསར་བཞེངས་མ་གནང་བར་ཐོག་མར་སྲོབ་བྲུ་གསར་འཛུགས་གནང་བར་རྒྱ་མཚན་མང་དུ་ཡོད་
ཀྱང་། འདས་པའི་ལོ་རྒྱུས་སྤྱིའི་ཐད་ནས་སློང་ན། བོད་རྒྱུ་པའི་སྐབས་ཀྱི་བོད་མིར་དེར་རབས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་མེད་པས་
རྒྱལ་ཁབ་བཅའ་མི་རིགས་ཤིག་ལ་དགོས་དེས་ཀྱི་གནས་ལུགས་ནམས་མཐོང་མ་བྱུང་བ་དང་། འཛམ་གླིང་སྤྱིའི་ལམ་
སྲོལ་ལྟར་ཡར་རྒྱས་གསར་གཏོད་ཀྱི་འདུ་ཤེས་མེད་པ། རྒྱལ་མཆོག་གོང་མའི་དུས་གསུམ་གསལ་གཟིགས་ཀྱི་
གསར་གཏོད་ལ་འགོ་ག་རྒྱུ་རྣམས་དངོས་ལུགས་ཅི་རིགས་ནས་བཅུམས་པས་ཡར་རྒྱས་ལས་ལྷོག་སྟེ་ཉམས་
ཉེས་སུ་གྱུར་ཡོད། དེ་བྱུང་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཐད་ནས་སློང་ན། གདན་སའི་མཁན་སླ་ཐེ་བའི་དབང་འཛིན་པ་འགའ་ཞིག་
གིས་བོད་གངས་ཅན་སྤྱོད་པའི་འཕགས་པ་སྤྱོད་རས་གཟིགས་ཀྱི་གདུལ་ཞིང་དང་། སླ་མ་ཆོས་སྤྱོད་འདུ་བའི་ཞིང་
ཁམས་ཡིན་པས། སྤྱིའི་གཤོད་འཆེ་གང་ཡང་འདུག་མི་སྤྱོད་སྟམ་པའི་བག་ཆགས་དན་གོམས་རང་རྣམས་འབའ་ཞིག་
སྤྱོད་དུ་བཅངས་པས། མཐར་འཁོར་ལོ་ལྷན་པས་མི་ཁེབས་པའི་གནས་སུ་གྱུར་བ་དང་། མི་སྤྱོད་དེ་བྱུང་བའི་སྤྱོད་ནས་
བཤའ་ན། དེར་རབས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་མེད་པས་འཛིག་རྟེན་ཀྱན་མ་གཟིགས་ཤིང་། སྤྱོད་སྤྱོད་ལུགས་མི་མཁུན་ཡང་ཐེ་
གཏོགས་དབང་ཡོད་གནང་རྒྱུ་མཉེས་པའི་བོད་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་མཁས་པ་འགའ་ཞིག་གི་མཛད་སྤྱོད་འབྲས་བྱ་དང་
བཅས་པའང་རྒྱ་མཚན་གཅིག་ཏུ་བསྡུར་ཆོག་ཤིག་ལས་ཅམ་བཤའ་ན། ལྷག་བསམ་མ་དག་པ་ག་ལ་ཡིན་ཏེ་ཆོས་ལ་
ཞེན་ཆེ་བ་དང་། བྱ་བྱེད་ཀྱན་“སྤྱོད་ལམ”ལས་བརྒྱལ་མི་རུང་བ། “སྤྱོད་མེད་གསར་སྲོལ་”བྱས་ན་མི་ལེགས་པ་
སོགས་སུ་བསམས་ཏེ་བཟོ་ལས་དཔག་དོན་སྲོབ་བྲུ་སོགས་གང་ཞིག་རྒྱ་བསྐྱེད་གསར་གཏོད་གནང་ཆེ་དེ་མ་ཐག་
འགོ་ག་རྒྱུ་བཟོས་པ་དང་། ལྷག་བར་དུ་བོད་མི་ས་མཐར་སྤྱོད་མཁན་རྒྱ་ནག་གི་སོ་རྒྱལ་བའི་གཡོ་འོག་ཏུ་འོར་ཏེ་སྤྱོད་
ཕྱིར་ཕྱི་སྤྱོད་སྲོབ་བྲུ་གསར་འཛུགས་དང་། ལས་གཞི་གསར་གཏོད་ལ་འགོ་ག་རྒྱུ་ཡང་ཡང་བསྐྱབས་ཡོད། དེ་ལ་སྤྱོད་
ནས་ཡོང་ས་སྤྱོད་མཁན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས། སྤྱི་ལོ་ 1964 ལྷ་བ་ 1 ཆོས་ 17 ཉིན་བོད་ཀྱི་དགོ་ཆུན་འོས་སྤྱོད་
བ་ཆོར་སྤྱོད་པའི་བཀའ་སྲོབ་ལས།

ལྷག་བར་སྤྱོད་ཐེང་བཏུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོར་ཡང་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྤྱོད་སྤྱོད་ལ་ལེགས་ཆའི་བཅོས་བསྐྱར་མཛད་རྒྱུའི་དགོངས་
པ་ཡོད་ཀྱང་དེ་དག་ཕྱག་ལེན་ལ་འཁེལ་བ་བྱུང་ཡོད་པ་མ་དེད། དོས་ནས་ཀྱང་ཞི་འཛམ་གྱི་ཐོག་ནས་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྤྱོད་

བསྐྱབས་པར་བརྟེན། མོད་གཞུང་ནས་སྐར་ཡར་པའི་མོན་བཏར་མེ་མོད་སྤྱལ་པལར་སྐྱལ་པར་བྱ་དེའི་ཁྲི་ལྷན་ཡིག་

²⁰ རྟེན་ལོར་(Bangalore)དུ་སློབ་སྦྱོང་ཆོར་སྤུལ་བའི་བཀའ་སློབ་ལས་དངས།

སློབ་སྦྱང་དུ་མི་གཏོང་ཐབས་མེད་དུ་གྱུར་བ་སོགས་དེར་རབས་ཤེས་ཡོན་སྦྱང་བའི་ལས་ལ་དཀའ་ངལ་མང་ཅུང་བྱུང་
ཡོད།

མ་འོངས་པའི་ཐད་ནས་སྒྲེང་ན། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས། མ་སྤྱིར་བོད་སློབ་དང་པོ་གསར་འཛུགས་སྐབས།
འཛམ་གླིང་སྤྱིའི་འགོ་ལུགས་དང་མཐུན་པར་དམངས་གཙོའི་ལས་སློབ་འཛིན་སྦྱང་ལེགས་པར་བྱེད་ཐུབ་པ་ཞིག་ཡོང་
བ་ལ་“རྒྱ་ཆེའི་བོད་མི་མང་ཆོག་ལ་དེར་དུས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་ཆད་ཡོངས་པ་ཞིག་མེད་ཐབས་མེད།” ཅེས་བཀའ་སྤྱད་པ་
ལྟར་དེར་དུས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་སློབ་མེད་ཐོག་། “དེ་དང་ཆབས་ཅིག་བོད་མི་རིགས་རང་ཉིད་ཀྱི་ཡི་གེ་དང་ནང་ཆོས་གཙོ་བོར་
གྱུར་བའི་རིག་གཞུང་གི་རྣམ་གྲངས་མང་དག་ཡོད་པ་རྣམས་ཀྱང་ངེས་པར་དུ་སློབ་སྦྱང་བྱས་ཏེ།” ཞེས་བཀའ་སྤྱད་པ་
ལྟར། འཛམ་གླིང་ན་ཆེས་རིན་ཐང་བྲལ་བའི་བོད་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཤེས་རིག་གི་ཉིང་བཅུད་དང་ལྡན་པ་སྟེ།
མདོར་ན། གནའ་དེར་གི་ཤེས་ཡོན་འདབ་གཤོག་གཉིས་ལྡན་དུ་སྦྱེད་སྤྱོད་གནང་སྟེ། བོད་གངས་ཅན་པ་རྣམས་ཤར་
ཁུབ་སྤྱིའི་འཕེལ་ཕྱོགས་ལས་གྲུབ་དུ་མ་སྦྱང་བར་འཛམ་གླིང་གི་མི་གྲལ་དུ་ཆུད་པ་དང་། སྤོན་ཐོན་གྱི་གསུམ་སྟེབ་ལ།
འབྱུང་ཐོན་དཔེགས་བསལ་ཅན་དུ་འགྱུར་བར་བྱ་རྒྱ་བཅས་ཡིན། དེ་ལ་སྤྱི་ཚོར་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་
མཆོག་ནས། “འདས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ནང་ལ་ང་ཆོ་བོད་མི་རིགས་འཕུས་ཤོར་ཆེན་པོ་ཕྱིན་ཡོད། ད་ལྟ་དང་མ་འོངས་པར་ཤེས་
ཡོན་གང་ཅིའི་ཐོག་ནས་འཛམ་གླིང་གི་མི་གྲལ་ལ་ཆུད་ཐུབ་པ་ཞིག་བྱེད་དགོས་ཀྱིན་ཡོད་པ་རེད།”²¹ ཅེས་སྤར་ནས་ཐུགས་
ལ་བརྒྱགས་པའི་དགོངས་བཞེད་དེ་ཉིད་བསྐྱར་དུ་བཀའ་སྤྱད་པ་ཡང་།

མ་འོངས་པའི་བོད་དེ་ལེགས་ཉེས་རྗེ་ཡོང་ད་ལྟའི་བོད་ཐུག་རྣམས་ལ་རག་ལས་ཡོད། ཕྱིན་ཆད་ང་ཆོས་དེར་དུས་འཛམ་
གླིང་གི་ཆབ་སྤྱོད་སྦྱངས་ཀྱི་ལེགས་ཆ་རྣམས་རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ལེགས་ཆའི་སྤྱིར་བཏགས་ནས་འཛམ་
གླིང་དམངས་གཙོ་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གི་གདན་གྲུབ་དུ་སྤྱོད་ཐུབ་པ་ཞིག་ངེས་པར་བྱ་དགོས། འོ་ན། ང་ཆོའི་ཆབ་སྤྱོད་
སྦྱངས་དེ་འཛམ་གླིང་གི་ཆབ་སྤྱོད་ཕྱོགས་དང་མཐུན་པ་ཅུང་གིས་ཆོག་གསུམ་ཞེ་ན། དེ་ཅུང་གིས་ཆོག་ཐབས་མེད།
དེ་ཅུང་གིས་ཆོག་ན་བོད་ཐུག་རྣམས་ཆ་བཞོས་ཀྱིས་རྒྱ་གར་ནང་གི་སློབ་བྲླུ་ཁག་ལ་བཅར་ན། ང་ཆོའི་དཀའ་ངལ་
རྣམས་ལས་སྤྱོད་ཐོག་ནས་ཉིན་གཅིག་ལ་སེལ་ཐུབ་ཀྱི་རེད། ང་ཆོས་ལས་སྤྱོད་པ་དེ་དོར་ཏེ་དཀའ་ངལ་ཆེན་པོའི་སློ་
ནས་བོད་ཀྱི་སློབ་བྲླུ་ལྟར་དུ་བཅུགས་པ་འདི་ལ་དགོས་པ་གང་ཡང་མ་བྱུང་བ་རེད།²² ཅེས་དང་། གཞན་ཡང་། བར་
པོར་བརྗོད་ན། རྒྱ་གར་ནང་ལས་དོན་རང་ལུལ་ལས་ལེགས་ཅུང་ཡོང་གིན་ཡོད་སྐབས། ང་ཆོས་སློབས་པ་འདི་ལས་
ལྷག་ཅུང་དང་ཆེ་ཅུང་བཟུང་ནས། རྒྱ་གར་ནང་གཟི་བརྗེད་དང་ལྡན་པའི་འདི་ཕྱི་གཉིས་ཡོད་ཅིག་འཛུགས་སྐྱོན་གྱི་ཆེད་
དུ་སློབ་བྲླུ་བཅུགས་ཡོད་སྐབས་དང་། དེ་ཡང་རྒྱ་གར་ནང་ཁུལ་གྱི་སློབ་བྲླུ་དང་སྤྱིར་བཏང་གི་སློབ་བྲླུ་གཞན་ལས་ཆད་
མཐོ་བ་ཞིག་ཡོང་བར་བྱ་དགོས་སྐབས་དུ་སློབ་སྦྱངས་བསྐྱེད་རྒྱ་ཤིན་ཏུ་གསུམ་ཆེ། དེ་ལྟར་བྱུང་ན། ཨ་རི་བཅས། དཔྱིན་རྗེ།

²¹ 1977 ཟླ་བ་ 6 ཆེས་ 11 ཉིན་སྟེན། ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་བའི་བཀའ་སློབ་བོད་དང་པོ་ལས་བྱངས།

²² 1964 ཟླ་བ་ 1 ཆེས་ 17 ཉིན་དགེ་རྒྱན་འོས་སྦྱང་བར་སྦྱལ་བའི་བཀའ་སློབ་ལས་བྱངས།

རང་རེའི་བོད་མི་ཆུས་མ་ཆ་བ་ཆེ་སར་སྡོད་མི་དགོས་པའི་ཆེད་ས་ཁུལ་བསིལ་སར་གནས་སྐབས་གཞིས་ཆགས་སྒྲུབ་པ་
 དགོས་སྒྲོར་རྒྱ་གར་གཞུང་ལ་རོགས་རམ་སྐྱབས་འདུག་ཤུས་པ་ལྟར་དེ་ཡོང་ཐབས་སུ་འབྲལ་སེལ་ལམ་བཟོ་དང་
 བཅས་ལ་དྲགས་ཁུལ་དུ་བསྐྱོད་དགོས་ལ། སུ་གུ་ཆུས་ས་ཁད་ཐག་རིང་དུ་མཉམ་ཁིད་བྱེད་དགོས་ན་པ་མ་བུ་སྒྲུག་
 ཆང་མར་དགའ་ངལ་ཆེ་བར་བརྟེན། རོས་ནས་འདིར་དམིགས་བསལ་བཅན་གྱིལ་བུ་སྒྲུག་གསོ་སྦྱང་ཁང་ཞིག་གསར་
 འདུགས་བུ་རྒྱུའི་ཁོངས་སུ་འཛིག་ཉར་བྱས་ན་ཡག་པོ་འདུག། དེ་སུ་གུ་དང་པ་མ་ཆོའི་འདོད་པར་བྱིན་ན། གནས་སྐབས་
 པ་མ་བུ་སྒྲུག་གཉིས་ཕྱིགས་ཀྱི་དཀའ་སྒྲུག་སེལ་སྒྲུབ་བ་དང་། སྒྲུགས་སུ་སུ་གུ་ཆུས་རང་མགོ་ཐོན་རེས་ཀྱི་འགོ་སྐྱེངས་
 ཤེས་རྒྱ་ཉག་གཅིག་ཐོག། བོད་ཆོས་ལྡན་རྒྱལ་ཁབ་རང་དབང་རང་བཅན་དང་། བོད་ཀྱི་མི་རིགས་རང་དབང་རྒྱུད་འཛིན་
 བྱེད་མཁན་བོད་མི་གོ་ཆེད་པ་ཤ་སྟག་བྱུང་སྟེ། མ་འོངས་པ་ན་ཁོ་ཆོས་རང་གི་མེས་པོ་དང་པ་མ། ཁུ་ཁང་། སྤིང་མོ། ཡ་
 བེ། གཅེན་པོ། གཅེན་མོ་བཅས་ཀྱིས་ཤ་སྟག་དང་སྟོག་གི་འགོ་སོང་གཏོང་དགོས་བྱུང་བའི་གནས་ཚུལ་སྒྲུག་པོ་འདི་
 དག་ནམ་ཡང་མ་བརྟེན་པའི་སློ་ནས་མི་རབས་གོང་མའི་བཀའ་འདྲིན་གསལ་སྒྲུབ་རྒྱུར་རོས་རང་ཡིད་ཆེས་ཡོད། དེ་འབྲེལ་
 རྒྱ་གར་སོགས་ཕྱི་རྒྱལ་ཁག་གི་གཞུང་དང་། མི་མང་ཞི་བདེ་ལ་དགའ་བ་ཆུས་ནས་རང་རེ་བོད་པ་སྒྲུག་ཐོག་འདིར་
 འཆོ་སྦྱོབ་སོགས་ཀྱི་རོགས་རམ་གནང་བའི་བཀའ་འདྲིན་གསལ་རྒྱ་ཡང་ནམ་ཡང་བརྟེན་གྱི་མ་རེད་བསམ་གྱིན་འདུག།

²³ 1964 ཟླ་བ་ 1 ཚེས་ 28 ཉིན་སློབ་གྲུའི་ལས་དོན་ཡང་རྒྱས་གཏོང་ཚུགས་ཐད་སླེབ་པའི་བཀའ་སློབ།

ཆེན་པོས་སྒྲུལ། ཟས་གདོང་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་སྒྲ་སྒྲུལ་དགེ་བཤེས་ཞལ་གྲངས་བཅུ་གཉིས་ཙམ་ལ་སྒྲུལ་ཅུ་བ་དང་
ཉགས་ཀྱི་འཇུག་པའི་གཞུང་ཁྲིད་ཞིབ་རྒྱས་གནང་།²⁴

སྤྱི་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 5 ཆེས་ 17 ཉིན་འཇུག་སྒྲུལ་གྱི་བོད་མི་ལམ་བཟོ་བའི་སྤྱ་གྲུ་ ༡༡ ཙམ་འབྱོར། ཆེས་
20 ཉིན་གྱིས་བ་རྣམས་ལ། “བོད་ཀྱི་བསྟན་པ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལས་འགན་དེ་བོད་མི་ཆང་མས་འབྱེད་དགོས། བོད་མི་པོ་མོ་
དང་འག་ཞན། གལ་རིམ་སོགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་རྩ་བ་ནས་མེད། ཁྱོད་ཆོ་བུ་བུ་མོ་གང་འདྲ་ཡིན་ཡང་ཆང་མས་མཇུག་ལ་ང་ཆོ་
བོད་ཀྱི་བསྟན་པ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལས་འགན་འཁུར་མཁན་ཞིག་ཡིན་སྟེ་ལའི་ངང་ནས་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་དགོས།” ཞེས་བཀའ་
སློབ་སྒྲུལ། དེ་ནས་ཕྱོགས་མཐའ་གཞན་ནས་སྤྱ་གྲུ་ ༡༠༠ ཙམ་ཞིག་འབྱོར་བར་དེ་མ་ཐག་སྤྱི་གཅན་མོ་ཆེ་རིང་སློལ་
མར་བཀའ་བཀོད་གནང་སྟེ་བུ་བཙུལ་ཁང་གསར་འཇུགས་བསྐྱངས། ཐོག་མའི་སྐབས་འབྲལ་གྱི་འགྲོ་ཐོན་སྤྱ་སྒྲིལ་
དང་། རྒྱན་གྱི་འགྲོ་ཐོན་རྒྱ་གར་གཞུང་དང་རྒྱ་གར་ཆོག་ཁག་ཁག་ནས་ནར་གཏོང་གནང་། དེ་ནས་ཀྱང་བསྐྱད་མར་བོད་
སྤྱ་ག་མང་པོ་འབྱོར་ཏེ་མཐར་ལོ་དེ་གའི་ནང་བུ་ ༡༤༤ དང་བུ་མོ་ ༡༣༣ རྟེན་བསྐྱེད་ཀྱིས་བ་ ༤༤༡ ཙམ་འདུས་བར་
གཙོ་བོར་མ་མ་ཆོ་དང་སྤྱི་གཅན་མོ་ཆེ་རིང་སློལ་མ་བཙས་ཀྱིས་ལྟ་སྦྱོང་གང་ལེགས་གནང་བ་དང་། རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་
མོ་མཆོག་ཀྱང་ཡང་ཡང་ཕེབས་ཏེ་སྤྱ་གྲུ་རྣམས་ལ་གཟིགས་སྦྱོང་ཆད་མེད་གནང་བར་མ་ཟད། སྤྱ་གྲུ་ནད་མནར་
ཟུངས་ཟད་དེ་ཐོན་མཆམས་འག་སྤྱི་མ་ཡོང་བར་དུ་གཟིམ་ཤག་ཏུ་གཅན་ཉར་གྱིས་གཟིགས་སྦྱོང་བྲན་མེད་བ་
གནང་བའི་ལོ་རྒྱུས་མདུན་དུ་བྱུང་བ་མང་དུ་ཡོད། གྱིས་བ་མང་ཙམ་ཞིག་བཞུགས་སྐར་དྭ་ས་ནས་མ་སྤྱི་རིའི་སློབ་གྲུར་
གཏོང་གནང་མཛད་པར་སྤྱི་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 6 ཆེས་ 15 ཉིན་སྤྱ་གྲུ་དེ་དག་ལ།

ཁྱོད་ཆོས་ཉིན་མཆོན་དུས་དུག་ཏུ་མ་བཟེད་པར་བྱས་ནས་བསམ་སྒྲོ་གཏོང་དགོས་པ་ཞིག་ཡོད། དེ་ནི་ལུགས་གཉིས་
ཆོས་སྲིད་ཟུང་དུ་འབྲེལ་བའི་བོད་རྒྱལ་ཁབ་དང་། རྒྱ་ཆའི་མི་མང་ལ་ཞབས་འདེགས་ཞུ་བའི་ཆེད་དུ། ངས་སློབ་སྦྱོང་ལ་
ཏུར་བཙོན་མཐར་མོན་བ་ཞིག་ངེས་པར་དུ་མ་བྱས་ན་རྩ་བ་ནས་མི་འགྲིག་བསམ་དགོས་པ་དེ་ཡིན། ལུགས་གཉིས་
ཆོས་སྲིད་ཟུང་དུ་འབྲེལ་བའི་བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་འགན་དབང་དེ་ནི། བོད་མི་པོ་མོ་རྣམས་གཞོན་ཆང་མར་ཡོད། མོ་མོ་དང་
འག་ཞན་ལ་ཁྱད་པར་རྩ་བ་ནས་མེད། ཁྱོད་རང་ཆོ་བུ་མོ་རྣམས་ནས། ངས་ཡོན་ཏན་གང་འཆམས་ཤིག་སྐྱེད་པ་ནས་
ཁྱིམ་གྱི་ཨ་མ་བྱས་ཏེ་བསྐྱད་བསམ་པའི་བསམ་སྒྲོ་རྒྱུ་ཆུང་དེ་འདྲ་བཏང་ན་མི་འགྲིག་ །ང་ཡང་མི་ཞིག་ཡིན་བསམ་པའི་
སྒྲོ་སྒྲོབས་བསྐྱེད་དེ་བོད་ཀྱི་བསྟན་པ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཞབས་འདེགས་སྤུས་སྤུབ་པར་བྱེད་དགོས། ཁྱོད་ཆོས་རྩ་ཆོ་རྒན་པའི་
ལས་མཇུག་འཛིན་སྤུས་བ་ཞིག་ངེས་པར་དུ་བྱེད་དགོས། ཞེས་བཀའ་སློབ་ཐབ་མོ་སྒྲུལ། ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 6
ཆེས་ 29 ཉིན་མང་ཆོག་ལ་སློབ་གྲུ་གསར་འཇུགས་དང་གྱིས་བ་རྣམས་ཀྱི་གནས་སྐྱེད་སྐྱོར་ལ།

²⁴ ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་རང་རྣམ་དུ་གསལ།

རྒྱ་རམ་ས་ལར་ང་ཆོས་བོད་མིའི་བྱ་སྤྲུག་གསོ་སྦྱོང་ཁང་ཞིག་གསར་དུ་བཙུགས་ཏེ། དེར་བཅན་བྱུང་པ་མི་ལམ་བཟོ་
བ་ཁག་གི་སྤྱ་གུ་པོ་མོ་མང་པོ་བསྟུ་འགྲུག་བྱས་པ་ཡིན། སྤྱ་གུ་ཆོ་ཐོག་མར་འབྱོར་སྐབས་སལ་ཆེར་ལུས་གཙུག་པོ་དང་།
སྟེན་པ་འབྲེལ་ཞིག་འདུག །ཡིན་ནའང་། བདུན་རེ་གཉིས་སོང་ནས་སྤྱ་གུ་ཆོ་ཐོ་ཏོག་ལ་རྒྱ་བརྒྱབས་པ་ནང་བཞུགས་ཀྱང་པོ་
དང་སྟོང་རྩེ་པོ་ཆགས་འདུག ། དེའི་སྐབས་དོས་ཀྱི་སེམས་སུ་སྟུན་རས་གཟིགས་ཀྱིས་གདུལ་བྱའི་སྐྱེ་བོ་འདེམ་ནོར་
ཐེབས་མི་འདུག་བསམ་པ་བྱུང་། དེ་བཞིན་ལམ་བཟོ་ཁག་ལ་ཡང་མི་རིགས་གཞན་དག་གི་ལས་མི་དང་བོད་པའི་བར་
ལས་ཤུགས་ཆེ་ཆུང་གི་བྱུང་བར་ཆེན་པོ་བྱུང་འདུག ། ཚུལ་འདི་དག་ལ་བརྟེན་ནས་ད་ཆ་དོས་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་གཏིང་རང་
ནས་ང་ཆོ་བོད་རིགས་ཐེར་བ་འདི་དོན་དམ་ཀྱི་བྱུང་བོ་རེད། གང་བྱས་ཀྱང་མི་འཛོན་པ་དང་། མི་ཤེས་པ་རྩ་བ་ནས་མི་
ཡོང་ཐག་ཆོད་རེད་སྟེ་ལུས་པའི་ཡིད་ཆེས་སྤར་ལས་བརྟན་པ་ཞིག་སྤྱེས་བྱུང་། ཞེས་བཀའ་སྩལ། བོད་ཀྱི་སློབ་བྲལ་ཁག་ཏུ་དགེ་
ཀན་ཆད་ལྡན་ཡོང་བར་དམིགས་ཏེ་མ་སུ་རིའི་སློབ་ཁོངས་ནས་ཤེས་ཆད་ཅེར་སོན་སློབ་བྲལ་བཙུ་ཙམ་སྤྱི་ལོ་ 1961
ཟླ་བ་ 1 ཆེས་ 23 རས་ལོ་བྱེད་རིང་དགེ་ཀན་དོས་སྦྱོང་བྱ་བར་ལག་ནའོ་ཞེས་བར་རྒྱ་གར་ཀྱི་སློབ་བྲལ་སྟུན་བྲགས་
ཅན་ཞིག་ཏུ་ཆེད་གཏོང་མཛད་དེ། སློབ་སྦྱོང་བྱུང་མཆམས་བོད་སློབ་ཀྱི་དགེ་ཀན་དུ་བསྐོས་བཞག་གནང་། དེ་ནས་སྤྱི་
ནོར་ལ་གོང་ས་སྐུབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་སྤྱ་སྟེར་གཟིམ་ཆུང་ནས་མ་རྩ་གསོལ་རས་གནང་སྟེ། སྤྱི་ལོ་ 1961
ཟླ་བ་ 5 ཆེས་ 23 ཉིན་ཤེས་རིག་པར་ཁང་གསར་འཛུགས་གནང་སྟེ་སློབ་མར་མཁོ་བའི་དཔེ་དེབ་སོགས་པར་སྟུན་
དང་། ལོ་གཉིས་ཀྱི་རྩེ་སུ་དེའི་ཁོངས་གཏོགས་ཙོམ་སྐྱུར་ལྡན་ཆོགས་གསར་འཛུགས་གནང་སྟེ། འགོ་བ་མའི་ཐོབ་
ཐང་དང་འབྲེལ་བའི་ཡིག་ཆ་དང་རྒྱན་ཤེས་སོགས་སྐུབས་འབྲེལ་གང་མཁོ་ནམས་བོད་སྐྱུར་དང་དབྱིན་སྐྱུར་གྱི་ལས་
དོན་ཡང་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱབས། བོད་ནང་དུ་དམར་གཞུང་གིས་སློབ་རྒྱན་རིག་གནས་ཀྱི་ཆ་ལག་ཐམས་ཅད་རྩ་གཏོར་
བྱེད་བཞིན་པར་བརྟེན། སློབ་རྒྱན་ཤེས་རིག་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་དོན་བསྐྱབ་རྒྱ་དེ་རིམ་གྱིས་ཤེས་རིག་པར་ཁང་གི་
ལས་འགན་གཙོ་བོར་བྱུང་།

སྤྱི་ལོ་ 1963 ཟླ་བ་ 7 ཆེས་ 8 ཉིན་ནས་ཟླ་བ་དྲུག་གི་རིང་ཆོས་བརྒྱད་རིས་མེད་ཀྱི་བླ་སྤྱལ་དགེ་འདུན་པ་
ཞལ་གངས་ ༣༠ ཙམ་ལ་དགེ་ཀན་དོས་སྦྱོང་སྐབས་དང་པོ་གོ་སྤྱིག་གནང་བར། ཁེ་ན་ཏུ་ནས་ཡིན་པའི་ལུས་འཛུཾ་
ཞེས་བས་དེང་རབས་ཀྱི་སློབ་ཁིད་བྱེད་ཕྱོགས་འཆད་ཁིད་གནང་ཞིང་། མཛུགས་ཏུ་སློབ་བྲལ་ཁག་ཏུ་དངོས་སྦྱོང་དང་
མཐར་ཡིག་དག་གཉིས་ནས་རྒྱགས་སྦྱོང་འབྲེལ་བཞེས་བསྐྱུངས་ཏེ་སློབ་བྲལ་ཁག་ཏུ་ཆེད་གཏོང་མཛད། དོས་སྦྱོང་བ་
རྣམས་ལ་མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

སྦྱང་པོ་མདོར་བསྐྱས་ཏེ་བཤད་ན། སྟུན་པན་བོད་ཀྱི་རིས་མེད་དགོན་ཁག་ཆོའི་ནང་ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་སྤྲུགས་དང་བཅས་
པའི་གཞུང་ལུགས་རྒྱ་ཆེན་པོར་སློབ་གཉེར་བྱེད་མཁན་མང་པོ་ཡོད་ཀྱང་། རྒྱ་ཆེའི་བོད་མི་མང་ཆོགས་ནང་ཆོས་སྤྱིད་ཀྱི་
ཤེས་ཡོན་ཅན་ཤིན་ཏུ་ཉུང་བའི་དབང་གིས་ལས་དོན་གང་ཅིར་མང་ཆོགས་ཀྱིས་ལུས་པ་འདོན་མ་ཐུབ་པས། ང་ཆོར་
འཐུས་ཤོར་དང་གྲོང་གུན་ཆེན་པོ་པོག་ཡོད། མ་འོངས་པར་ང་ཆོའི་བོད་མི་མང་ཆོགས་རྣམས་ཆོས་སྤྱིད་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་

ངེས་ཅན་ཡོད་པའི་སྤྱི་ཚོགས་ཤིག་འབྱུང་ཐབས་མི་བྱ་བུ་མེད་ཡིན་པས། ཁྱོད་ཆོ་དགེ་ཞུ་འོས་སྤྱོད་བྱེད་མཁན་ཆོས་
བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ཆོས་སྤྱི་གཉིས་ཀའི་གོམས་གཤེས། རྒྱལ་རབས། ཆོས་འབྱུང་། འཛམ་གླིང་གི་གནས་ཚུལ་
སོགས་ཆང་མར་སྤྱད་སྟེ་ཕྱིན་ཆད་ང་ཆོའི་བོད་སྤྱུག་ཆོའི་ཤེས་ཆ་དཔྱད་ནས་གོང་མཐོར་གཏོང་བྱེད་པ་བྱེད་དགོས།²⁵ ཞེས་
བཀའ་སྤྱུལ། སྤྱི་ལོ་ 1964 ཟླ་བ་ 1 ཆོས་ 28 ཉིན་རྒྱ་གར་ཁྲུལ་གྱི་བོད་རིགས་སློབ་གྲའི་ལས་དོན་ཡར་རྒྱས་གཏོང་
ཕྱོགས་ཀྱིས་མཆོན་པའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་གི་སྤྱད་དུ་དམིགས་བསལ་ཆོགས་འདུ་བསྐྱོངས་ཏེ་གནའ་རབས་བོད་ཀྱི་
ཤེས་རིག་གི་འཁྲིད་གཞི་དང་ཁྲིད་ཐབས་སོགས་ཀྱི་ཐད།

སློབ་སྤྱུག་ཆོས་གནས་སྐབས་དོན་རིམ་བཞིན་མ་རྟོགས་ཀྱང་། ས་བཅད་གོ་རིམ་ཅམ་དང་ཆོག་ཅམ་སློ་ངེས་བྱུང་ན། རེ་
རྒྱས་སུ་གཏོང་སླ་བས་རེ་ཞིག་དགོན་མཆོག་འཛིགས་མེད་དབང་པོའི་བྱུང་མཐའ་ཅམ་ནས་ཁྲིད་ན་ལེགས་སམ་སྟུམ།
ས་རྒྱུང་བཀའ་བོན་བཅས་ནས་དགོངས་ཚུལ་འདྲ་མིན་ཡོད་སྤྱད་དུང་། འདི་ནི་འཕགས་ལུལ་དུ་སྤྱར་ཡོད་ཕྱི་ནང་གི་བྱུང་
མཐའ་རིམ་སྤྱི་མ་ཆད་པའི་གནས་ལུགས་འཆད་པ་ཞིག་ཡིན་པས་འགལ་བ་གང་ཡང་མེད། ... ཁྲིད་སྤྱད་མཆོན་དོན་
གཞན་ཞིག་ཞུས་ན། མཛོན་རྟོགས་རྒྱུ་དུ་བྱམས་པ་མགོན་པོས་ལུམ་གྱི་གདམས་ངག་འཆད་ལུགས་དེའི་མིང་དུ་ཡང་
གདམས་ངག་ཅེས་བཏགས་ཡོད་ལ། དོན་དུ་ཡང་སེམས་ལ་ཐན་ཆེ་བར་སྤྱང་། དེར་ཐོག་མར་བདེན་གཉིས་བཤད་པ་
ལྟར། རང་ངེས་ཀྱང་མདུན་ན་ཡོད་པའི་དངོས་པོ་ཅོག་ཅེ་ཤོག་སུ་སོགས་ལ་སྤྱར་ཏེ་དེ་དག་ཆལས་འདུས་པའི་ལྟོས་
བྱུང་ཡིན་པ་དང་། མིང་རྒྱང་བཏགས་ཡོད་ཅམ་ཡིན་པའི་གནས་ལུགས་ལེགས་པོར་བཤད་ན། ང་ཆོས་བཅོམ་ལྷན་
འདས་དང་སྤྱི་སྤྱུབ་སོགས་ཀྱི་ལུང་འཛེན་མ་བྱས་ཀྱང་། དངོས་ཡོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་བཤད་པ་དེར་བྱ་སྤྱུག་ཆོ་དང་། ཕྱི་
རྒྱལ་ཆོན་རིག་པ་མཁས་པ་སུ་འདྲ་ཞིག་གིས་ཀྱང་མ་རེད་ཅེས་བརྗོད་མི་བྱུང་། ཅེས་སྤྱུལ། དེ་ལྟར་སྤྱི་ལས་སོགས་སྤྱི་སྤྱེར་
ཀྱི་གནས་སྤྱད་སྤྱུང་གང་ལ་ཡང་འཛེམ་པ་སྤྱི་ཅམ་ཡང་མེད་པར་ཆ་ཆ་ལུང་ལུང་གྱི་ནམ་པ་ལུང་བཞེས་ཏེ་འབྲེལ་ཡོད་
དགེ་ལས་སློབ་མ་དང་བཅས་པར་བསྐྱབ་བྱ་ལམ་སྟོན་དང་སྟེ་འཁྲིད། ཕྱི་འབྲེལ་མི་སྤྱི་དང་ཆོགས་པར་མཇུག་འཕྲད།
གནས་ལུལ་རྒྱལ་ཁབ་ལ་འབོད་སྤྱུལ་སོགས་གནད་སྟོ་ཐམས་ཅད་གནས་དུས་དང་ཡོངས་སུ་མཐུན་པར་མཛད་པས་
དུས་སྤྱད་ནང་བསམ་ལུལ་ལས་འདས་པའི་འཕེལ་རྒྱས་ཆེན་པོ་བྱུང་བས་བྱུགས་ལ་དབྱེས་ཆོར་ཆེན་པོ་འབྱུངས། དེ་
ལ་སྤྱི་ལོ་ 1964 ཟླ་བ་ 4 ཆོས་ 22 ཉིན་མ་སུ་རིར་སློབ་སྤྱུག་ཆོག་སྟོང་ཅམ་དང་མི་དམངས་འདུ་འཛོམས་སར།

རང་རེར་བཅན་གྱོལ་བ་ཞེས་པའི་མིང་ཞིག་ཐོགས་པ་དང་། སློབ་གསོ་ཞེས་མིང་སྟན་པོ་ཞིག་བཏགས་པ་ལས་དོན་དུ་
རང་ལུལ་བྲལ་ནས་མི་ལུལ་དུ་འབྱུངས་པའི་སྤྱད་པོ་རང་རེད། རང་རེ་གྲ་འགྲིག་པོ་དང་། ལུན་སུམ་ཆོགས་པ་མེད་པའི་
དུས་སྐབས་དཀའ་ངལ་ཆེན་པོའི་ངང་གནས་པའི་གནས་ཚུལ་འདིར་དཔག་ན། ལོ་གཅིག་རིང་གང་ཅི་ནས་ཉ་ལས་པའི་
ཡར་རྒྱས་ཆེན་པོ་བྱུང་བར་སྤྱོད་པ་སྤྱི་ལོས་ཤིང་། གཞི་བརྗོད་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། ཡར་རྒྱས་དེ་དག་ཆང་མས་འབད་
བཅོན་བྱས་པའི་འབྲས་བུ་ཡིན་པ་ལས། མི་རེ་བྱུང་གིས་བྱས་པ་མིན། ཡར་རྒྱས་དེ་དག་གི་ནང་ལ་འདིར་ཡོད་དགེ་

²⁵ ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་བའི་བཀའ་སློབ་དེབ་དང་པོ་ལས་བྱུངས།

སློབ་བོད་མི་ཆང་མས་ཀྱང་ཞལ་འདེབས་ལྟ་བུ་མེད་པ་མིན་པས་ངོས་ཀྱིས་ཆང་མར་ཡང་ཐུགས་རྩེ་ཆེ་ལྷ་རྒྱ་ཡིན། ཞེས་དང་། ཡང་། “ངོས་ཀྱིས་གསལ་པོར་བརྗོད་ན། བར་སྐབས་མ་སྟེ་རིར་བྱ་བྱིས་འཇུགས་རྒྱུ་ཤི་གོས་འཆར་བཞོད་དེ་ལོ་འདིའི་ནང་བྱ་བྱིས་ ༤༠ ཅམ་འཇུགས་རྒྱུ་ཅིས་གཞི་ཡིན། འོན་ཀྱང་། བྱ་བྱིས་ ༡༢ ཅམ་བཅུགས་ཟིན་མཆོམས་ད་ཆ་མ་སྟེ་རིར་བྱ་བྱིས་འཕར་འཇུགས་མི་ཡོང་བ་ཞེས་ས་གནས་གཞུང་ནས་རེ་འདུན་གནང་བུང་།” ཞེས་ཀྱང་བཀའ་ལྷུང་ཏེ་དགོངས་གཞི་ཡངས་ཤིང་རྒྱ་ཆེ་ལ་ཡར་རྒྱས་ལ་ནམ་ཡང་ཆོམ་བར་མི་མཛད་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ། སྐབས་དེར་མ་སྟེ་རི་ས་གནས་གཞུང་གིས་བྱ་བྱིས་བསྐྱར་མ་མི་འཇུགས་པའི་རེ་སྐུལ་འབྲུལ་དོན་ནི། ས་གནས་དེ་ཉིད་གྲང་གསེང་ལྟ་སྒོར་དུ་འགོ་ས་སྟན་གྲགས་ཅན་ཞིག་ཡིན་པས་རྒྱ་གར་གྱི་མི་སྣ་ཆེ་གསུམ་མང་དུ་ཡོང་བ་དང་། བོད་མི་ཆོས་གཙང་སྤྱོད་བསྟེན་སོགས་ཀྱི་ཐད་དོ་སྣང་དེ་ཅམ་མ་བྱས་པས་ཡིན་པ་མགོན་པོ་མཆོག་ནས་གསུངས། སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་མཁས་དབང་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གིས།

སྤྱི་ནོར་ལ་གོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོས་བཅོན་བྱོལ་དུ་ཞབས་སོར་འཁོད་མ་ཐག་བོད་རིགས་ན་གཞོན་རྣམས་ལ་སློལ་རྒྱན་དང་། དེང་རབས་གཉིས་འཛོམས་ཀྱི་སློབ་སྦྱང་བྱ་ཡུལ་བོད་མིའི་གཞི་རིམ་སློབ་གྲུབ་འཇུགས་གནང་རྒྱུའི་མཛད་འཕྲིན་རྒྱབ་སྐྱོར་ཆེན་པོ་བསྐྱེད་པར་མ་ཟད། སྐབས་དེའི་མཛད་གཙོ་རྣམ་པས་ཀྱང་ལ་གོང་ས་མཆོག་གི་སྒྲ་ན་མེད་པའི་ལམ་སྟོན་གཞིར་བཟུང་དུས་ལྟར་བྱང་དུའི་ནང་བོད་སློབ་ཁག་མང་གསར་འཇུགས་དང་བོད་རིགས་དགེ་ལྡན་རྣམས་ལ་དེང་རབས་དང་མཐུན་པའི་འོས་སྦྱང་། སློབ་ཁག་ཡོངས་ལ་ཆོས་དགེ་ཆད་ལྡན་བསྒོམ་འཇུགས་གནང་བ་སོགས་འབད་ཅོལ་འུགས་སྦྱང་གནང་འབྲས་སྤྱ། ལྷ་ལོ་ ༡༩༤༤ ལོར་ཤེས་རིག་ཆོག་ཆེན་ཐེངས་དང་པོ་རྩ་ས་སྤྲུལ་ལྷ་ཤར་(Swarg Ashram)དུ་ཆོག་གསུང་མཛད་སྐབས་བཅོན་བྱོལ་དུ་འབྱོར་མ་ཐག་པའི་ལོ་ལྷའི་རིང་བོད་མིའི་ཤེས་ཡོན་སློབ་སྦྱང་གི་ལས་དོན་གསར་གཏོད་དང་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་གྲུབ་འབྲས་རྒྱབ་སྐྱོར་ཆེན་པོ་གཟིགས་ལམ་དུ་གྱུར་པར་མ་ཟད། འབྲུང་འབྲུར་གྱི་འཆར་གཞི་ཐུགས་དམིགས་ལྡན་པའང་མང་པོ་སྤྲིག་གཞོན་གནང་བུལ་པ་བྱུང་ཡོད།²⁶ ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་རྩེ་འབངས་གཉིས་ནས་མི་ལོ་དུ་མའི་རིང་འབད་བཅོན་རྒྱུ་སྤིང་གནང་བའི་འབྲས་བྱུར། དེང་རབས་ཤེས་ཡོན་གྱི་ཐོག་གྲུབ་འབྲས་མད་དུ་བྱུང་བ་ཐོན་པར་མ་ཟད། བྱ་བྱིས་རྣམས་ཀྱི་ཕྱི་ལོ་ཀྱན་སྦྱོང་དང་ལ་རབས་གཞན་པན་སོགས་ནང་བསམ་སློབ་འདུ་ཤེས་འཛིན་སྦྱངས་བཅས་ཀྱི་ཐད་དུའང་གཞན་གྱིས་སྤྱོད་པར་དཀའ་བའི་གྲུབ་འབྲས་ཆེན་པོ་ཐོན།

སྤྱི་ལོ་ 1965 ཟླ་བ་ 4 ཆོས་ 8 ཉིན་ནས་བཅུན་མ་གཉིས་ཐེ་བའི་ཆོས་བརྒྱད་རིས་མེད་ཀྱི་སྒྲ་སྐུལ་དགེ་འདུན་ཞལ་གངས་ ༡༤ ཅམ་ལ་གོང་མཚུངས་དགེ་ལྡན་འོས་སྦྱང་སྐབས་གཉིས་པ་གོ་སྤྲིག་གནང་སྟེ། འོས་སྦྱང་གི་དུས་ལྟར་ཟིན་པ་དང་རྒྱགས་སྦྱོང་སོགས་སྤར་བཞིན་གནང་། སྐབས་དེའི་བོད་མིའི་སློབ་གྲུབ་སློབ་མའི་གངས་འཕོར། གནས་ལུལ་རྒྱལ་ཁབ་ལ་བཀའ་བློན་རྩེས་བྱུང་། འཕགས་བོད་གཉིས་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་འབྲེལ་བ་

²⁶ ཤེས་རིག་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་བའི་གལ་ཆེའི་ཡིག་ཆ་ཕྱོགས་བསྐྱིགས་ལས་བྱུངས།

སོགས་ཀྱི་ཐད་ལ་སྤྱི་ལོ་ 1966 ཟླ་བ་ 5 ཚེས་ 9 ཉིན་པན་ཅ་མ་རིར་བཅོ་ལས་སློབ་བྱ་དབྱ་འབྲེད་གནང་སྐབས་
བཀའ་སློབ་ལས།

རྒྱ་གར་དང་འབྲུག། འབྲས་སྤྱོདས་བཅས་པར་བོད་མི་སྤྱོད་སྤྲུག་ལྷ་བཙུ་བརྒྱལ་བ་ཡོད་པ་རྣམས་ནམ་ཞིག་རང་ཡུལ་དུ་
ཕྱིར་ལོག་མ་ཐུབ་བར་ཁྱིམ་མཆོས་ཡུལ་ཁག་ནང་རང་མཁོ་རང་འདང་ཐོག་ནས་གཞིས་བྱ་དགོས་ཤིང་། ... རྒྱ་གར་
གཞུང་ནས་ལྷག་བསམ་དཀར་ཞིང་གཏོང་བོད་ཆེ་བའི་སློ་ནས་ཉིན་སློར་འབྲས་སྤྲུག་དུ་མའི་འགྲོ་བྱོན་བཏང་སྟེ། གཏན་
འཇགས་སློབ་བྱ་བདུན་ནང་བོད་སྤྲུག་པོ་མོ་བཞི་སྤྱོད་སློར་དང་། གཞིས་ཆགས་སོགས་ཉིན་མའི་སློབ་བྱ་ཁག་ནང་བོད་
སྤྲུག་ཆིག་སྤྱོད་བརྒྱལ་བར་སློབ་སྤྱོད་གི་མཐུན་ཆེན་སློབ་སླུབ་གནང་བཞིན་ཡོད། འདི་ལྟ་བུའི་ལ་ཆ་དང་བྲིན་འཇགས་ཆེ་
བའི་རོགས་རམ་གནང་བ་ནི་བོད་མི་རྣམས་ནས་དུས་ནམ་ཡང་བརྟེན་མི་ཐུབ་ལ། གནས་ཚུལ་འདི་དག་མི་ལོ་ 1900
ཅམ་གྱི་གོང་ནས་བྱུང་བའི་བོད་ཉིན་མཛའ་གོགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རིང་པོའི་ནང་གཙོ་གལ་ཆེ་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ལུ་གསལ་བ་

ཞིག་ཏུ་འཁོད་རེས་ཡིན། ཞེས་བཀའ་སླུལ། སྤྱི་ལོ་ 1967 ལོར། “བོད་མའི་གཏན་འཇགས་སློབ་བྱ་ཁག་རྒྱ་གར་རྒྱལ་
ཡོངས་འབྲིང་རིམ་སློབ་བྱའི་ཡིག་རྒྱགས་སུ་ཞུགས་ཆོག་པའི་ཐག་གཅོད་སྟོན་ཟེན་ཐོག་། བོད་ཡིག་ཀྱང་རྒྱ་གར་ནང་ཁུལ་གྱི་
ཡིག་སྐད་ཁག་དང་མཚུངས་པར་རྒྱགས་སློབ་བྱས་འབྲས་བཀའ་འཁྲོལ་བྱུང་། དེར་བརྟེན། འཛིན་རིམ་དགུ་པ་ནས་བཟུང་འབྲིང་
རིམ་སློབ་བྱའི་སློབ་ཆ་ན་གཞིར་བཟུང་སློབ་ཁྲིད་དགོས་པར་བརྟེན།” ཞེས་ཤེས་རིག་ལས་ཁུངས་མ་ལག་དང་བཅས་པའི་
ལོ་རྒྱུས་ཞེས་པར་གསལ་བ་ལྟར་བྱུང་འབྲས་རྣམས་གསལ་ནས་གསལ་དུ་བྱུང་། འདི་ལ་བོད་མའི་གནའ་བོའི་ཤེས་
རིག་སློབ་གསོ་ལ་བསམ་གཞིག་བྱས་ཆེ། གནའ་དེང་གི་ཤེས་ཡོན་གཉིས་ཀར་གཙོ་འདོན་བྱེད་པར་དུས་ཆོད་ཀྱིས་
སློབ་སྤྲུག་དཀའ་བ་དང་། སློབ་མའི་རྒྱུད་ལ་དངོས་གཙོའི་འདུ་ཤེས་ཀྱི་འཕྲུགས་ཆེན་རང་བཞིན་གྱིས་སོག་རེས་བ་སོགས་
ལེགས་ཉེས་ཀྱི་ཆ་གཉིས་ཀ་ཡོད་པར་ཐེ་ཆོམ་མེད་ཀྱང་། བཅན་བྱོལ་དུ་བྱུང་བའི་མི་རིགས་ཤིག་ལ་མཆོན་ན།
དགོས་དབང་ཁྱད་པར་བའི་སྐབས་ཀྱིས་སློབ་བྱ་བྱུང་རྒྱག་གནང་སྟེ་གནས་ཡུལ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱི་མཚུངས་ཡིག་
རྒྱགས་སུ་འཛུལ་ཞུགས་ཐུབ་པ་ནི་སླ་ན་མེད་པའི་བྱུང་འབྲས་ཡིན།

སྤྱི་ལོ་ 1969 ལོར་ཤེས་ཡོན་གྱི་ཆད་གཞི་གོང་མཐོ་དང་སྤར་ལས་ཆད་ལྡན་དུ་གཏོང་བར་མཁས་སྤྱོད་
གཉིས་ལྡན་གྱི་མི་སྣ་ཆད་བསྐྱོང་གིས་བཟོ་སྤྱོད་དང་དགོངས་ཚུལ་གསུངས་པ་ལག་བསྟར་གནང་བས་སྤར་བས་
བཅན་བྱོལ་སློབ་བྱའི་ཤེས་ཡོན་ལ་པན་རུས་ཆེན་པོ་བྱུང་། ལོ་དེར་བོད་སྤྲུག་འགའ་ད་ལྟའི་འཛིན་རིམ་བཙུ་གཉིས་པ་
དང་མཚུངས་པའི་འཛིན་རིམ་བཙུ་གཉིས་པའི་ཡིག་རྒྱགས་ཁོངས་སུ་ཞུགས་ཏེ། བོད་སྤྲུག་དུ་མས་ཨང་རིམ་དང་པོ་
དང་གཞན་རྣམས་ཀྱིས་ཨང་རིམ་གཉིས་པའི་བྱུང་འབྲས་ལོན་ནས་ཆང་མ་མཐོ་སློབ་དུ་ཆུད། དེ་ནི་བོད་སྤྲུག་ཆོ་གཞི་
རིམ་སློབ་བྱ་ཐོན་པ་དང་རྒྱ་གར་མཐོ་སློབ་དུ་བཏང་བ་ཐོག་མ་དེ་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ། 17ལ་ཏཱ་མའི་གཏན་སློབ་ཀྱི་
སློབ་བྱུག་ཆོས་“སློབ་བྱུག་གི་མེ་ལོང་”ཞེས་པའི་ཉིན་རེའི་ཆགས་པར་ཞིག་འདོན་སྟེལ་བྱས་པ་སོགས་བྱུང་འབྲས་སྤྱོད་

ན་མེད་པ་བྱུང་། གྱི་ལོ་ 1970 ལོར་ཡིག་རྒྱགས་གྲུབ་འབྲས་ཡང་རིམ་དང་པོ་ཐོབ་པ་རྣམས་འབྲུང་འབྱུང་གཞུང་གི་
ལས་ཁྱེད་དང་དགོ་ཆུ། ཡང་རིམ་གཉིས་པ་རྣམས་གཏན་སློབ་དང་ཉིན་སློབ་ཀྱི་དགོ་ཆུ་དུ་གཏོང་རྒྱུར་དམིགས་ཏེ་
གཞུང་ནས་སློབ་ཡོན་སྤྱར་ནས་མཐོ་སློབ་དུ་གཏོང་རྒྱུ་དང་། ཡང་རིམ་གསུམ་པ་རྣམས་ལས་གནས་གཞན་དུ་གཏོང་
རྒྱུའི་མིན་རྒྱས་གཏན་འབེབས་གནང་། གྱི་ལོ་ 1971 ལོར་ཉེ་བའི་གཙུག་ལག་རབ་འབྲས་པ་སྟེ་ B.A ཞེས་པ་ཐོན་
མཁན་ཡང་དུ་མ་བྱུང་། དེ་ལྟར་འབད་པ་བསྐྱེད་མར་གནང་བས་ཕྱོགས་གཙུག་ཅད་ནས་བོད་སྐད་ཆོའི་ཤེས་ཡོན་ཐོག་
པལ་ཆེར་དམིགས་དོན་ལས་ལྷག་པའི་གྲུབ་འབྲས་ཆེན་པོ་བྱུང་། དེ་ལ་མཁས་དབང་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་
ནས། “གྱི་ལོ་ 1970 ལས་ 1970 ཅམ་གྱི་བར་བཅན་བྱོལ་བའི་མི་ཆེ་པོ་རིམ་བཅུ་ལྷག་དང་པོའི་ནང་གཏན་ཉིན་གྱི་སློབ་
གྲྭ་ཁག་མང་གསར་འཛུགས་དང་། སློན་མེད་ཀྱི་སློབ་དཔེ་གསར་བཟོ། བོད་མིའི་དགོ་ཆུ་འོས་སྤྱོད་སྤྱེས་བྱས་པ་སོགས་
སྐབས་དེའི་མཐུན་ཆེན་གྱི་གནས་བབ་ལ་གཞིགས་པའི་ཏ་ལས་པའི་ལས་དོན་མང་པོ་བྱས་ཡིད།”²⁷ ཅེས་ཆུན་རབས་
རྣམས་ལ་བསྐྱགས་བརྗོད་གནང་བ་ལྟར་ཡིན།

གྱི་ལོ་ 1975 ལོར་བཅན་བྱོལ་བོད་མིའི་གཏན་འཛགས་སློབ་གྲྭ་དང་ཉིན་སློབ་ 30 དང་། སློབ་མ་ 2000
དགོ་ཆུ་ 400 ཅམ་དུ་འཕེལ། གྱི་ལོ་ 1976 ལོར་རྒྱ་གར་གྱི་མཐོ་སློབ་ཁག་དུ་དགོ་ཆུ་འོས་སྤྱོད་ཐོན་ཐེན་པའི་
སློབ་མ་ 30 ཅམ་རྒྱ་རམ་ས་ལར་ཆེད་བསྐོང་གིས་ཆེ་བ་དུག་ཅམ་ལ་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་དང་ནང་ཆོས། རྒྱལ་རབས་
ཆོས་འབྲུང་སོགས་ཀྱི་ཐོག་ཟབ་སྦྱོང་སྤྱད་རྒྱུ་སློབ་དགའ་ཆེད་གཏོང་མཛད། ཡགོང་ས་མཆོག་དང་བོད་གཞུང་གི་
དགོངས་གཞི་གཙོ་བོ་ནི། བོད་ཀྱི་སློབ་གྲྭ་ཁག་གི་སློབ་དགོ་ཆུ་མཐོ་དམན་ཡོངས་རྫོགས་བོད་མིས་བྱེད་སྐྱབ་རྒྱུ་དང་།
སློབ་ཆུ་རྣམས་ཀྱང་བོད་སྐད་ཀྱི་ལམ་ནས་ཁྱིད་སྟོན་གནང་རྒྱུ་དེ་ཡིན་པས། སློབ་གྲྭ་ཁག་དུ་གཞན་གྱི་རོགས་དངུལ་
ཡོད་ཐོག་སྤྱི་སྤྱོད་ནས་ཀྱང་བྱས་འབྲུང་དངུལ་འབོར་ཆེན་གསོལ་རས་སུ་སྤུལ་བ་སོགས་བོད་མིའི་ཤེས་ཡོན་ཐོན་སྐྱེད་སྐྱགས་
ཁུར་ཆད་མེད་གནང་། གྱི་ལོ་ 1977 ཟླ་བ་ 6 ཆོས་ 11 ཉིན། བཞུགས་སྐར་ཐེག་ཆེན་ཆོས་སྤྱིང་དུ་དམིགས་བསལ་
ཆོགས་འདུར་བཅར་བའི་སློབ་གྲྭའི་འགན་འཛིན་དང་སློབ་དགོ་ཆུ་ཁག་ལ།

ངོས་ཀྱི་ནམ་རྒྱན་རྫོད་སྤྱས་ལྟར། མི་ལ་ཤེས་བྱ་ཡོན་ཏན་ཞིག་བྱུང་བ་ཡིན་ནའང་ཤེས་བྱ་ཡོན་ཏན་ནི་ལག་ཆ་ལྟ་བུ་
ཡིན། ལག་ཆ་དེ་བོད་སྤྱོད་གང་འདྲ་ཞིག་ལ་བྱེད་དང་མི་བྱེད་ཅ་བའི་ལྷག་བསམ་ལ་རག་ལས་པ་ཡིན་པས། མི་ཁོ་རང་
གི་གཞི་ཅའི་བསམ་སྟོན་གཏོང་སྤངས་ལྷག་བསམ་ལག་པོ་ཞིག་བྱུང་བ་ཡིན་ན། དེ་ལ་རྒྱུ་ཅམ་གྱིས་ཤེས་བྱ་ཡོན་ཏན་ཆེན་
པོ་དང་ལག་པོ་ཞིག་བྱུང་བ་དེའི་ཆོད་ཀྱིས་རང་ཉིད་ཀྱང་ཆེ་འདྲིར་སྦྱིད་པ། ཆེ་བྱི་མ་ཁས་སྤངས་པ་ཡིན་ན་གྱི་མར་ཡང་
པན་པ། ཆེ་འདྲིར་སྦྱིད་པ་དང་བྱི་མར་བདེ་བ་ཡོང་རྒྱུ་དང་། རང་ཉིད་གང་དུ་གནས་པའི་སྤྱི་ཆོགས་སམ་ཡུལ་དེའི་ནང་

²⁷ ཤེས་རིག་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་བའི་གལ་ཆེའི་ཡིག་ཆ་ཕྱོགས་བསྐྱིགས་ལས་བྱངས།

ལ་ཡང་པན་ཐོགས་ཡོད་པ། སྤྱི་ཞབས་འདེགས་སྐབ་ཐུབ་པ། སྤྱི་ཚུག་བསྐྱེད་མེད་ཐུབ་པ། ཁེ་པན་མང་ཙམ་སྐབ་
ཐུབ་པའི་པན་ཐོགས་ཡོད་གི་རེད། ... མིའི་བསམ་བློ་སྤྱད་དག་པོ་ཆོས་བྱས་ཏེ་ཡོང་དགོས་ཟེར་ནས་ཆོས་བཤད་པ་
གཅིག་བྱས་འགྲིག་གི་མ་རེད། སློན་ལམ་དང་འདོན་པ་བཏོན་པས་ཀྱང་པན་གྱི་མ་རེད། ཅེས་སོགས་རྒྱ་མཚན་དང་བཅས་
ཏེ། བོད་སྤྱག་རྣམས་ཤེས་ཡོན་དང་ལྷག་བསམ་གཉིས་ལྡན་དུ་བསྐྱེད་སྤྱད་པར་འབྲེལ་ཡོད་ལས་བྱེད་ཐམས་ཅད་
ཀྱིས་འབད་བཅོམ་སྟོང་མེད་ཏུ་དགོས་པའི་ལམ་སྟོན་མཛད། དེ་ལྟར་སྤྱི་བར་གསུམ་དུ་ཐུགས་བཅོམ་ཆེན་པོ་གནང་
བར་བཅོམ་བྱེད་གི་གནས་བབ་གང་ཅིའི་ཐད་གཞན་གྱིས་བསྐྱབ་དཀའ་བའི་བྱུང་འབྲས་རི་སྟོང་ཅིག་བྱུང་ཡང་། དུས་
རྒྱུན་བཀའ་ལས། “ཡར་རྒྱས་ལ་མཐའ་མེད་པས་ཆོག་ཤེས་ནས་ཡང་བྱ་མི་རུང་ལ། རོ་བོ་གི་དུས་ཚོད་ཡོད་མཚམས་སྤར་
ཡང་འཆར་ཅན་ལྟ་བུར་བྱེད་པ་ནི་བོད་མིའི་སློན་ཆ་ཡིན་”ཞེས་བཀའ་གནང་བ་ལྟར། སྤྱི་ལོ་ 1977 ཟླ་བ་ 6 ཆོས་ 11
ཉིན་ཡང་སློབ་གྲྭ་ཁག་གི་དགེ་ལས་བཅས་ལ།

ར་རང་ཆོ་རྒྱ་གར་ལ་འབྱོར་ནས་བཅོམ་བྱེད་པ་ཆགས་པའི་ལས་ཀ་དང་པོ་དེ་ཤེས་ཡོན་དང་གཞིས་ཆགས་གྱི་ལས་ཀ་
གཉིས་པོ་དེ་གལ་ཆེ་ཤོས་སུ་བཅིས་ཏེ་བྱས་པས། སློབ་གྲུའི་ལས་ཀ་འདི་དག་ད་ལྟའི་བར་པལ་ཆེར་ཡག་ཐག་ཆོད་བྱུང་
ཡོད། སྤར་མེད་གཞི་ཅ་ཚུགས་པ་རེད། ད་དུང་ར་ཆོས་གཞི་ཅ་ཚུགས་ཡོད་སྐྱམ་སྟེ་ཆོག་ཤེས་བྱས་པས་མི་འགྲིག་པར་
མིང་དོན་གཉིས་མཚུངས་གྱི་གནས་ཆད་ཡོངས་པ་བཟོ་དགོས། ཞེས་འདས་པའི་ལོ་རོ་དེ་དག་གི་རིང་བྱུང་འབྲས་མི་
དམན་པ་སློན་སོན་བྱུང་ཡང་ད་དུང་སྤྱི་མཐུད་དགོས་པའི་ལམ་སྟོན་ཐེབས། འོན་ཀྱང་། ལོ་རྒྱ་རིམ་སོང་གིས་དམིགས་
ཡུལ་དང་གནས་གཞི་མཁོ་ཆས་སོགས་གང་ཅིའི་ཐད་རྒྱ་སྟེད་གནང་ཡང་། ནམ་ཞིག་ནས་མགོན་པོ་མཆོག་གི་
དགོངས་གཞི་ལྟར་དེ་ཙམ་ཡར་སྐྱེད་མེད་པར་བྱུང་། དེ་ལ་བཀའ་སློན་གྱི་ཐུར་མཁས་དབང་ཐམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེ་
མཆོག་གིས།

གོང་དུ་ཁྱས་པ་བཞིན་བཅོམ་བྱེད་དུ་འབྱོར་ཏེ་དང་ཐོག་ལོ་གྲངས་བཅུ་ལྷག་ཙམ་གྱི་རིང་ཤེས་ཡོན་གྱི་ལས་དོན་གང་ཅིར་
ཆ་ཆ་ཕྱར་ཕྱར་ལྟ་བུས་བྱུང་འབྲས་མི་དམན་ཙམ་བྱུང་ཡོད་ཀྱང་། རིམ་བཞིན་ལས་གྱི་སྟེ་མོ་བ་དང་། སློབ་སྤྱག་པ་མ་
བཅས་སོ་སོའི་འཆོ་ཐབས་གྱི་མདུན་ལམ་འགྲིག་ཙམ་བྱུང་སྐབས་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་སྤྱགས་རྒྱུང་རིང་པོའི་དམིགས་ཡུལ་
རྣམས་རིམ་བཞིན་བརྗེད་པ་དང་། ཤེས་ཡོན་སློབ་སྟོན་གྱི་ལས་དོན་རྣམས་ཀྱང་འཆར་ཅན་ཆོ་ག་ལྷག་ལེན་གྱི་རྣམ་པར་
བྱུར་ནས་སྤྱི་ལོ་ 1980 (ལོ་རབས་བདུན་པའི་)དཀྱིལ་ཙམ་ནས་འཕུས་ཤོར་འགོ་འགོ་ཚུགས་ཏེ་བར་སྐབས་གཞི་རིམ་ཤེས་
ཡོན་གྱི་གནས་ཆད་དང་། ལ་རབས་བཟང་སྟོང་ཆེས་ཉམས་དམས་སུ་བྱུར་སྐབས། སྤྱི་ལོ་ 1990 གྱ་གྲངས་ནས་བརྒྱུད་
དཀའ་ངལ་འདིའི་སྐོར་དབུ་ཁྲིད་རྣམ་པ་དང་། སྤྱི་ལམ་བྱེད། དགེ་ཆེན། སློབ་སྤྱག་པ་མ་ཡོངས་ལ་ཆོར་སྤང་གསལ་
པོ་བྱུང་ཡོད་པར་མ་ཟད། གང་དགའ་ཅི་ལེགས་ཀྱི་གོས་བསྐྱར་བཟོ་སྟེ་སྤྱི་ལོ་ 1990 ལོ་ལྷུག་ཀྱང་དོན་པན་ལྡན་པའི་
ཐབས་བྱས་ལག་བསྟར་ཐུབ་པ་དམིགས་བསལ་མ་བྱུང་།²⁸ ཞེས་གསུངས།

²⁸ ཤེས་རིག་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་བའི་གལ་ཆེའི་ཡིག་ཆ་ཕྱོགས་བསྐྱིགས་ལས་བྱངས།

ཡར་རྒྱས་རྒྱུ་ལྟར་བཤམ་འཕེལ་རྒྱས་མེད་པ་ནི་འབྲེལ་ཡོད་དགོ་ལས་ཀྱི་ལས་ཀའི་ཆ་ནས་ཡིན་པར་གསལ་ལ།
སྐབས་དེར་ཡ་རབས་བཟང་སྟོང་ཉམས་པའི་རྒྱུ་གཅིག་ནི། གནའ་རབས་བོད་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་ལ་ཐུག་ཡོད། དེ་ཡང་
གནའ་དང་གི་ཤེས་ཡོན་གཉིས་གཅིག་པན་གཅིག་གྲོགས་སུ་སྦྱབ་ལུགས་མ་ཤེས་པར་གཅིག་སྒྲངས་ན་གཞན་འདྲོར་
དགོས་པ་དང་། གཉིས་ཀ་སྟོང་གཅིག་ཏུ་ཡོང་མི་སྲིད་སྟམ་པའི་འདུཤེས་སྦྱེས་པ་དང་། འཛིག་ཉེན་ལྷ་ཚུལ་དང་འཆོ་
གནས་ཀྱི་དམིགས་ལུལ་མི་གཅིག་པ་སོགས་བསྟར་མར་བྱུང་བ་དེ་ཡིན། ཡལོང་ས་མཆོག་གིས་སྤྱི་ལོ་ 1975 ཟླ་བ་
5 ཆེས་ 26 ཉིན་རྒྱུ་མེད་བོད་རིགས་སྟོབ་གྲུ།

འགའ་ཞིག་ནས་ང་ཚོའི་ལུགས་སྟོབ་ལས་ལེགས་པ་གཞན་མེད་པས་བོད་པས་རྒྱབ་སྟོགས་པའི་ཤེས་ཡོན་སྒྲངས་ན་
པན་ཐོགས་མེད་ཅེས་ཤོད་མཁན་ཡོང་གིན་འདུག་སྟེ། དེ་ཡང་སྟོགས་གཅིག་ཏུ་སྦྱང་བའི་སྐད་ཆ་རེད། ཡང་ང་ཚོས་རྒྱབ་
སྟོགས་པའི་ལང་མོ་བྱེད་ཐུབ་པ་ཞིག་བྱུང་ན་དེ་ལས་ལྷག་པ་མེད་ཚུལ་ཤོད་མཁན་ཡང་ཡོང་གིན་འདུག་སྟེ། དེ་ཡང་
མཐའ་ལ་སྦྱང་བ་རེད། ཅེས་བཀའ་སྟུལ། དེ་ལྟར་མི་རབས་ཀླན་གཞོན་དུ་མ་ཞིག་གི་འདོད་སྟོགས་སོ་སོར་གྱུར་པའི་
སྐབས་སུ། དགོ་ལས་འབྲེལ་ཡོད་སྟེ་འཕྲུགས་སོགས་ཀྱིས་སྟོ་རིག་སྒར་ལྷག་བསྐྱེམས་ཏེ་གསར་གཏོད་དང་མཐུན་
མཆོངས་བྱེད་མ་ཐུབ་པས། ལོ་དུ་བཤད་པའི་རྒྱུ་ཅ་དེ་དག་གི་སྟེང་དུ། རྒྱབ་སྟོགས་ཀྱི་གཞུང་གཉེར་སྟོབ་གྲུ་མང་
པོའི་ནང་དུ་ཆོས་ལུགས་ཁྱིད་སྟེལ་མི་ཆོག་པར་བྱས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཤེས་པ་དང་། གནའ་སྟོབ་ལ་དང་བཤགས་པའི་
བོད་མི་གསར་བཞེ་བར་བསྟར་པ་དུ་མ་ཐོན། ཆོས་དགོ་ནམས་ཀྱང་གྲུབ་འབྲས་རི་བཞིན་མ་ཐོན་པས་ཡིད་ཐང་ཆད་
ཅིང་སྦྱིད་ལུག་པར་གྱུར། དེ་ལྟར་ལོ་ཟླ་རིམ་སོང་གིས་མཐར་མཐོན་པོ་མཆོག་གིས་ཐུགས་རེ་ཆེས་ཆེར་གནང་བའི་
རིགས་ལམ་ཆད་མ་དང་ནང་དོན་རིག་པའི་སྟོབ་གསོ་དེ་དགོང་ཞོགས་ཀྱི་ཞལ་འདོན་ཅམ་གྱི་ངོ་བོ་དང་། ཆོས་དགོ་
ནམས་དགོན་གཉེར་རམ་དགོ་བསྟོས་འགྲིག་བདག་ལྷ་བྱུར་གྱུར། དེ་དང་ཆབས་ཅིག་བོད་གངས་ཅན་པའི་སྐད་ཡིག་
གཉིས་ལ་ཡང་ཉམས་ཆག་ཆེན་པོ་བྱུང་། དེ་ནི་རྒྱ་གར་གྱི་ཡིག་རྒྱལ་ས་ཁོངས་སུ་འཕྲེལ་དགོས་པས་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་
གཉིས་ལ་གཙོ་འདོན་མ་ཐུབ་པའི་ཁར། མ་ཁོངས་པའི་ལས་རིགས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་གལ་ཆེན་དུ་མཐོང་བ་དང་། སྟོབ་
མའི་སྟོ་ཁ་དང་མཐུན་པའི་གོ་བདེའི་འཆད་ཁྱིད་བྱེད་མ་ཐུབ་པ། སྤྱིས་ཀྱི་དབུ་ཁྱིད་པལ་མོ་ཆེ་གནའ་རབས་ཀྱི་ཤེས་
ཡོན་དང་སྐད་ཡིག་གི་གོ་ཆད་ཞན་པ་སོགས་ཀྱི་རྒྱུ་ཀྱིས་ཡིན་ནམ་སྟམ་ཡང་ཁ་ཆོན་གཅོད་དཀའ། སྤྱི་ལོ་ 1982
ཟླ་ 7 ཆེས་ 22 ཉིན་གཞོན་རུའི་འགན་འཛིན་ལྷན་ཆོགས་ལ།

སྤྱིར་བཏང་ཆ་སྟོམས་བྱས་ནས་བཤད་ན། ང་རང་ཚོ་སོ་སོའི་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་ཐོག་ལ་དོ་སྣང་བྱེད་མཁན་དགོན་པོ་
འདུག། དེ་ནི་ད་ལྟའི་ཆར་ཉིན་རེ་ཉིན་རེའི་འཆོ་བའི་ནང་ལ་དེ་ཅམ་དགོས་མཁོ་མེད་པ་ལྷ་བྱུར་མཐོང་སྟེ་སྟོང་ཡངས་
དང་སྤང་རྒྱུ་དུ་སོང་ནས་འཐུས་ཤོར་འགྲོ་གིན་མེད་དམ་བསམ་གྱིན་འདུག། དེ་ལ་དོ་སྣང་ངེས་པར་དུ་བྱེད་དགོས། ང་
ཚོས་རྒྱ་མི་ལ་པར་མཐུབ་པོ་བཙུགས་ཏེ་ང་ཚོའི་རིག་གཞུང་ཅ་གཏོར་གཏོར་གིན་འདུག་ཅེས་ཤོད་ཀྱིན་ཡོད། རྒྱ་མི་ཚུར་

ཡོང་སྟེ་བྱེད་རང་ཆོས་རིག་གཞུང་ག་ཆད་ཤེས་ཀྱིན་ཡོད་ཅེས་དེས་ན། མགོ་འཕྱར་ནས་སྤྲད་དགོས་བྱུང་ན་ངོ་ཆ་སོ་
ཆགས་པ་རེད། བོད་ནང་ལ་བྱེད་མི་ཆོག་པའི་བཀག་སྡོམ་ཡོད་པའི་རྒྱུ་ཀྱིས་བོད་པ་ཆོས་བོད་ཡིག་དང་བོད་ཀྱི་རིག་
གཞུང་སློབ་སྦྱང་བྱེད་རྒྱུར་འཕུས་ཤོར་བྱིན་པ་རེད། ང་ཆོར་མིའི་ལུང་པར་བཀག་སྡོམ་བྱེད་མཁན་སུ་ཡང་མེད། བཀག་
སྡོམ་བྱེད་མཁན་མེད་པའི་གནས་ཚུལ་འོག་ནས་འཕུས་ཤོར་བྱིན་ན་ངོ་ཆ་སོ་པོ་དང་གྲུང་ཆེན་སོ་རེད། ཅེས་བོད་ཀྱི་སྤྲད་ཡིག་དང་
རིག་གཞུང་གི་ཐད་ནས་ཉམས་ཞེན་དུ་འགྱུར་བཞིན་པའི་རྒྱལ་གསུངས་ཤིང་། མཁས་དབང་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེས།
 ལ་གོང་ས་མཆོག་གི་ལམ་སྟོན་དེའི་འོག་གསར་བཞེད་འགྱུར་འགྲོས་དེ་སྤར་ཡང་རྒྱུན་སྒོལ་པལ་བ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་དུ་མ་
བཅུག་པར་ལོ་རེ་བཞིན་མདུན་ནས་མདུན་དུ་བཏོད་ཐུབ་པ་ཞིག་བྱེད་རྒྱུ་དེ་བཅན་ཤོལ་གཞུང་གི་སྤྱི་ཞུ་བ་རྣམས་ཀྱི་
སྐུ་པས་བབས་ཀྱི་ལས་འགན་ཞིག་ཡིན་ནའང་། ལས་བྱེད་དང་པ་མ་གཉིས་ཐད་ནས་བཅན་ཤོལ་དུ་གཞིས་ཆགས་པ་
རྒྱལ་སྤྱི་ལ་འཆོ་ཐབས་དང་། དཔལ་འབྱོར་གྱི་དཀའ་ངལ་རིམ་སེལ་བྱུང་བ་དང་མཉམ་དུ་ཇ་བྲག་གི་ཆོར་བ་ཡལ་ཏེ་
བོད་མིའི་ཤེས་ཡོན་གྱི་ལམ་སྟོལ་ཐོག་དགོས་ངེས་ཀྱི་འགྱུར་བ་དང་། ཡར་རྒྱས་གང་ཡང་གཏོང་མ་ཐུབ་པར་མ་ཟད།
ལམ་སྟོལ་འདིའི་ནང་ནས་ཐོག་མར་བྱུང་བའི་གྲུབ་འབྲས་ཀྱི་གནས་ཆད་ཅམ་ཡང་རྒྱུན་འཛིན་མ་ཐུབ་པར་ཉམས་ཆག་
བྱིན་པའི་གནས་སྤངས་འདི་ནི་ང་ཆོའི་མི་རབས་ཀྱི་ལས་འགན་མ་འགྲུབ་པ་ཞིག་ལ་ངོས་འཛིན་མི་བྱ་མཐུ་མེད་རེད།²⁹ ཅེས་

ཕྱོགས་ཡོངས་ནས་ཉམས་ཆག་ཏུ་གྱུར་པའི་སྟོན་གནད་གསུངས། ལ་གོང་ས་མཆོག་ནས་སྤྱི་ལོ་ 1983 ལྷ་ 10 ཆོས་
15 ཉིན་ང་ས་བུ་སྤྲུག་བྲིས་སྤྲོད་སྤྲུག་ཆོར།

 ང་ཆོ་བོད་མི་རིགས་དེར་དུས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་ཐོག་རྗེས་ལུས་ཆེན་པོ་ཐེབས་ཡོད། རྗེས་ལུས་ཆེན་པོ་ཐེབས་པ་འདི་ང་
ཆོས་མི་ཐོག་གཅིག་གཉིས་ཀྱི་ནང་ནས་ཡར་གསོ་ཐུབ་པར་བྱེད་དགོས། ལོ་བརྒྱ་སྤྲུག་མང་པོའི་ནང་ལ་འཕུས་ཤོར་བྱིན་
པ་དེ་མི་ཐོག་གཅིག་གཉིས་ནང་གསོ་ཐུབ་པ་ཞིག་བྱེད་དགོས་པས། སྤྱིར་བཏང་འཛམ་གླིང་ནང་སློབ་སྦྱང་བྱེད་མཁན་བུ་
བུ་མོ་འབྲ་འབྲའི་ནང་ནས་མི་འབྲ་ཅམ་གྱིས་ཤུགས་བསྐྱེད་འབད་བཅོན་བྱེད་དགོས། ... འཛམ་གླིང་ས་ཁུལ་གཞན་དག་
ལ་མི་དང་མིའི་བརྟེ་བའི་བསམ་སློ་དེ་སྟོན་མ་སྤྱི་ལོ་ལྷ་བཅུ་དང་བྲུག་ཅུའི་ནང་གི་གནས་ཚུལ་དང་མི་འབྲ་བར་དེང་སང་
བསམ་སློ་གསར་པ་ཞིག་སྤྱི་བའི་སྐབས་ཡིན་པས། ང་ཆོ་བོད་པའི་བྱ་གཞི་དེ་བས་ཀྱང་བྱམས་བཅེ་དང་གཞན་མན་
གྱི་བསམ་པས་རང་གི་སེམས་ལ་ཞི་བདེ་ཡོད་པ་ཅམ་དུ་མ་ཟད། འཛམ་གླིང་འདིའི་སྤྱི་དངོས་འབྲེལ་དོན་དང་ལྷན་པའི་
བསམ་པ་ཅན་དང་མན་པའི་བསམ་པ་ཅན་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་ཐུབ་པའི་འབད་བཅོན་ངེས་པར་དུ་བྱ་དགོས། ཞེས་མི་རིགས་གཞན་
གྱི་སྤྱ་གཞི་དང་མི་འབྲ་བར་སློབ་སྦྱང་ཐོག་འབད་བཅོན་བྱེད་དགོས་པ་སོགས་ཀྱི་ལམ་སྟོན་མཛད། སྤྱི་ལོ་ 1984 ལྷ་

9 ཆོས་ 11 ཉིན་ཤེས་རིག་ལས་དོན་གལ་ཆེད་སྤྲད་ཆོགས་འདུར་འབྱོར་བའི་ཆོགས་མི་རྣམས་ལ།
 ཁ་སང་བཀའ་ཤག་དང་སྤྲད་ཆ་བྱུང་བ་བཞིན། ང་ཆོས་རིག་པ་བསྐྱེམ་དགོས་པའི་དུས་ཆོད་ལ་བསྐྱེབས་ཡོད། བར་
ལམ་ཞིག་ནས་སློབ་བྱ་ཐོན་མཁན་དང་། ད་ལྟ་སློབ་བྱའི་ནང་ཡོད་བཞིན་པའི་སློབ་སྤྲུག་ཆེད་ཤེས་ཡོན་འཕུས་ཤོར་འགོ་
གིན་འདུག་ཅེས་སྤྲད་རྒྱུ་དགོས་པའི་གནས་ཚུལ་ཡོངས་གྲགས་ཤིག་བྱུང་བ་རེད། ... ང་ཆོས་དཔེར་བཏུ་ས་དེ་རྒྱ་

²⁹ ཤེས་རིག་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་བའི་གལ་ཆེད་ཡིག་ཆ་ཕྱོགས་བསྐྱེགས་ལས་བྱངས།

གར་གྱི་སློབ་བྱ་རེད། རྒྱ་གར་གྱིས་ལུ་བ་སྤྲོགས་ཀྱི་སློབ་བྱ་རྩ་གིན་ཡོད་པ་རེད། དཔེ་བལྟ་ས་མཐར་ཐུག་ལུ་བ་སྤྲོགས་
གྱི་སློབ་བྱ་ཆོའི་ནང་ལ་ཆ་བཞག་ན། རིགས་གཅིག་གིས་ཆོས་བསྐྱབས་ན་འགྲིག་གི་མ་རེད་ཅེས་ཤོད་ཀྱིན་ཡོད་པ་དང་།
དེར་སང་ནི་ཆོས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་གལ་ཆེན་པོ་འདུག་ཅེས་ཤོད་ཀྱིན་ཡོད། ཅེས་སོགས་བོད་སྤྱུག་ཆོས་སྤྱོད་ལམ་སོགས་ལ་
སྤྱོན་ཆེན་པོ་འབྲུང་བཞིན་པ་དང་། སློབ་ཚན་ཡིག་སྐྱར་བྱེད་སྤྲོགས། འབྲེལ་ཡོད་ལས་བྱེད་ཀྱི་བསམ་སྤྱོད་སོགས་ཀྱི་
ཐད་ཐུགས་སློ་མ་ཁེངས་པའི་བཀའ་སློབ་མང་དུ་གནང་། སྤྱི་ལོ་ 1985 ཟླ་ 4 ཆོས་ 6 ཉིན་ལོ་འཁོར་ལས་བསྐྱམས་
ཆོགས་ཆེན་ཐེངས་བཅུ་བཞི་པའི་སྤྱི་ལོ་

དུས་ཆོད་ཁག་པོ་ཡོད་པའི་སྐབས་ལ་ང་ཆོར་རང་གི་ཉམས་སྤོང་གིས་མ་འདང་བ་དང་། ཤེས་ཚད་ཀྱིས་མ་འདང་བའི་
དཀའ་ངལ་བྱུང་ན་ཡང་། ལྷག་བསམ་གྱི་ཐོག་ནས་གཉུག་བསྐྱེད་ས་ཏེ་ལོ་བསྐྱེད་ནས་ཡོང་དུས་གཞི་ཙམ་མེད་པ་ཞིག་ལ་
གཞི་ཙམ་གསར་པ་ཞིག་ཆགས་ནས་གང་ལྟར་ཙམ་ཙམ་ཞིག་ཚུགས་བསྐྱེད་ཡོད། གཞི་ཙམ་འདིའི་ཐོག་ནས་ང་ཆོས་ད་དུང་ཡར་
རྒྱས་གཏོང་ཐུབ་ཀྱི་རེད། བྱེད་མ་ཐུབ་པ་ཙམ་པ་ནས་ཡོད་པ་མ་རེད། དེ་འདྲའི་དུས་ཆོད་ལེའུ་གསར་པ་ཞིག་གི་སྐབས་ལ་
སློབ་ཡོང་དུས་ཆེད་མས་དམིགས་བསམ་ཀྱིས་ལུགས་བསྐྱེད་ནས་ཏུར་ཐག་བྱེད་དགོས། ང་ཆོ་བཙུག་ཀྱི་པའི་གནས་
སྐབས་འདིར་གལ་ཆེ་ཤོས་སློབ་སྤྱོད་གི་སྐོར་དང་གཞིས་ཆགས་ཀྱི་སྐོར་དེ་རེད། དེའི་ཐོག་ལ་གྲུབ་འབྲས་ཨང་གི་དང་
པོ་བྱུང་ཡོད། ཡིན་ནའང་བར་ལམ་ཞིག་ནས་ལས་ཀ་ཆགས་ཚུད་མེད་པར་འབྲས་ཤོར་དུ་འགྲོ་གིན་ཡོད་པ་ཞིག་མཐོང་
གིན་འདུག། ... སྤྱོན་མ་པལ་ཆེར་དུག་ཅུ་རེ་གཉིས་ཙམ་ལ་ང་ཆོའི་ཤེས་རིག་གི་ཆོགས་འདུ་དང་པོ་དེ་འཆོགས་པའི་ས་
སྐབས་ལ། སློབ་ཚན་ཆེད་མ་བོད་ཡིག་བརྒྱད་ནས་བསྐྱབ་ཐུབ་པ་ཞིག་བཟོ་དགོས་ཀྱིན་འདུག་ཅེས་བཤད་ཡོད། ཡིན་
ནའང་། ལག་ལེན་འཁེལ་མ་ཐུབ་པ་རེད། ལམ་སངས་སློབ་ཚན་ཆ་ཆེད་མ་བྱུང་ན་ཡང་དཔེར་ན། སང་གནངས་འཛིན་གྱའི་
ནང་བསྐྱབ་རྒྱའི་དོན་དག་དེ་ནམས་དོ་དགོང་སང་དགོང་འབྲལ་འབྲལ་བོད་ཡིག་ཏུ་བསྐྱར་ནས་སྤྱི་བར་ལས་མ་བྱུང་
དུང་བརྒྱབས་ཏེ་ཕྱིན་པ་ཡིན་ན། རིས་པས་རིས་པས་བོད་སྐད་ནང་སློབ་ཚན་ཆ་ཆེད་སློབ་ཐུབ་པ་ཞིག་ཡོང་གི་རེད། ཉི་
མ་དང་པོ་རང་ནས་ལམ་སངས་ཆ་ཆེད་དང་སྤྱི་དག་པོ་ཞིག་ཡོང་བའི་རེ་བ་བརྒྱབས་ཏེ། སྤྱི་དག་པོས་དེ་མ་འབྲུབ་
པའི་བར་ལ་བསྐྱགས་བསྐྱེད་པ་ཡིན་ན་དུས་འགྲུང་རྗེས་ལུས་ཐེབས་རྒྱའི་ཉེན་ཁ་ཡོད་པ་རེད་ཅེས་སྐད་ཆ་བྱུང་། ད་པལ་
ཆེར་དེ་འདྲ་རང་ཆགས་འདུག། མའི་ལུང་བར་བསྐྱབས་ནས་ལོ་ཉི་ལྔ་ཙམ་དུག་འགྲོ་གིན་ཡོད་ཀྱང་། སློབ་ཚན་མང་པོ་
ཞིག་གི་ནང་ལ་བོད་སྐད་ཀྱི་ཐོག་ནས་བསྐྱབ་རྒྱའི་ཡར་རྒྱས་ད་ལྟོ་ཐུབ་ཀྱིན་མི་འདུག། ཅེས་བཀའ་ལླུ། ཡང་སྤྱི་ལོ་
1985 ཟླ་བ་ 6 ཆོས་ 23 ཉིན་ཡང་ཤེས་རིག་ཆོགས་ཆེན་ཐེངས་གསུམ་པའི་ཐོག་སྤྱི་བར་ལས་ཀྱང་།
མཐོ་རིམ་སློབ་གྲའི་བར་དུ་སློབ་ཚན་ཆེད་མ་བོད་ཡིག་ནང་སློབ་ཐུབ་པར་འབད་བཙོན་དགོས་པའི་ལམ་སྤྱོན་སྤར་
ནས་གནང་ཡང་། དེ་ལྟར་མ་བྱུང་བར་འབྲས་ཤོར་དུ་སོང་བའི་རྒྱལ་བཀའ་ལླུ། དེ་ལ་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་ཟམ་གདོང་
རིན་པོ་ཆེས།

ཐོག་མའི་རྩ་དག་གི་དུས་སྐབས་སུ། གཞན་གཡར་བྱས་པའི་ལམ་སློལ་ཚུ་ངན་ལམ་ཤོར་ལྟ་བུ་གོམས་གཤིས་སུ་
འཇགས་ཏེ་དེ་ལས་གཞན་པའི་ལམ་སློལ་ཞིག་བསམ་ཞིབ་ལག་བསྐྱར་བྱ་དགོས་མཐོང་མ་ཐུབ་པའོ། མཐོང་ཡང་བྱེད་

མ་མོད་པའི་དབང་གིས་མི་ལོ་བརྒྱ་ལྷག་ཁ་ཤས་དེ་སྤར་འདས། ཡལོང་ས་སྤྱབས་མགོན་ཆེན་པོས་དུས་གསུམ་གསལ་གཟིགས་ཀྱི་བཀའ་སློབ་ནན་བསྟུན་གནང་འབྲས་སུ། མོད་སྤྱག་ཁྲིམ་སྡེས་གཞི་རིམ་འཛིན་གྲུ་དང་པོ་ནས་ལྷ་པའི་བར་སློབ་སྦྱང་གི་སྐད་ཡིག་མོད་སྤྱང་དུ་བསྐྱར་བའི་རྒྱལ་ཆེད་ཀྱི་བཞུག་བསྐྱབ་སྤྱབ་པ་བྱུང་ཡང་། ཕྱི་ནང་གི་འགལ་ཆེན་དུ་མའི་དབང་གིས་འཛིན་རིམ་དུག་པ་ཡན་སློབ་སྦྱང་གི་བརྒྱུད་ལམ་གཞན་སྐད་ལ་བརྟེན་དགོས་པའི་ཉམ་ངའི་གནས་ལས་དུ་ལྷ་ཡང་ཁོ་ལ་མ་སྤྱབ། ཅེས་བཅན་བྱོལ་པོད་མིའི་གཞི་རིམ་གྱི་ཤེས་ཡོན་སྤྱི་དབྱུས་ཀྱི་ཆེད་དུ་བརྗོད་པའི་གཏམ་དུ་གསུངས། ཕྱི་ལོ་ 1990 ཟླ་བ་ 9 ཆེས་ 3 ཉིན་ཡལོང་ས་མཆོག་ནས། “ད་བར་ང་ཆོས་སློབ་གྲུ་བརྒྱགས་པ་འདི་དག་ལ་གང་ལ་གང་འཆམས་ཀྱི་གྲུབ་འབྲས་ཐོན་ཡོད།” ཅེས་སོགས་སྤར་གྱི་ལས་དོན་ལ་གྲུབ་འབྲས་བྱུང་བ་དང་། གཞུང་གི་ལས་བྱེད་ཀྱི་ཁོངས་སུ་འདར་གཞིན་སྤྱི་མང་ཅན་བསྐྱབས་ཡོད་པ་ལ་སོགས་བསྐྱགས་བརྗོད་མཛད་དེ།

ཡིན་ནའང་། བར་སྤྱབས་ང་ཆོད་སློབ་གྲུ་ཁག་ཆོད་ནང་ལ་ཤེས་ཡོན་གྱི་གནས་ཆད་འདར་གིན་མི་འདུག །ཤེས་ཡོན་གནས་ཆད་སྐྱོད་དུ་འགྲོ་གིན་ཡོད་པའི་སྐད་ཆ་ཞིག་ལྷགས་ཀྱིན་ཡོད་པ་རེད། ང་ཆོས་མོད་ནང་ལ་རྒྱ་མིས་རིག་གཞུང་ཅ་མེད་གཏོང་གིན་འདུག་ཅེས་སྐད་ཆ་གིན་ཡོད་ཀྱང་། སྤྱབས་རེར་མོད་ཡིག་གི་ཆོས་བྲིས་དང་། དཔེ་དཔ་ཐོན་སྐྱེད་པོད་ནང་ལ་ཡོད་པ་དེ་ཆོད་གསལ་ལེགས་པ་ལྷ་བྱ་དང་། ང་ཆོ་རང་དབང་ལུང་པའི་ནང་ལ་མོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་སྤྱང་སྦྱོབ་བྱེད་རྒྱ་དམིགས་ལུལ་གཙོ་བོ་ཡིན་ཟེར་མཁན་གྱི་སློབ་གྲུ་ཁག་ནས་ཐོན་མཁན་ཆོ་མོད་ཡིག་གི་ཤེས་ཆད་ཞན་པ་ལྷ་བྱ་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་ཆགས་ཡོད་གིན་ཡོད་པ་རེད། ཉེ་ཆར་རྒྱ་གར་ཤེས་རིག་སློན་ཆེན་ལ་ཆེད་མངགས་མཛུགས་ཀྱི་སློབ་གྲུ་ཁག་གི་ཤེས་ཆད་སྐྱོར་ལ་ཞིབ་འཇུག་གནང་དགོས་ཀྱིན་འདུག་ཅེས་བསམ་འཆར་ཞུས་པ་ཡིན། ཞེས་ཤེས་ཡོན་གྱི་གནས་སྤངས་སྤར་ལས་རྗེ་ཞན་དུ་འགྲོ་བཞིན་པར་སྤྱགས་འཆབ་པའི་རྣམ་པ་གསུངས། གནས་སྤངས་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་ཕྱི་ལོ་ 1991 ལོར་བཅན་བྱོལ་པོད་གཞུང་སྤྱི་གཞུགས་ཀྱིས། “ཤེས་ཡོན་སློབ་སྦྱོན་ཡར་རྒྱས་གཏོང་ཐབས་སུ་དོན་དམ་པོད་ཀྱི་གཞི་ཆེད་དགོས་མཁོ་དང་འཆམས་པའི་ཤེས་རིག་གི་སྤྱི་དབྱུས་ཡང་དག་ཅིག་བཟོ་རྒྱུ་”གཏན་འཁེབས་གནང་། དེ་ལྷ་ནའང་། དམིགས་དོན་དང་བསམ་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་མང་དུ་བྱུང་བའི་དབང་གིས་ལག་བསྟར་གནང་མ་སྤྱབ་པར་ལུན་རིང་ལུས། དེ་ལ་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་མཁས་དབང་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ནས།

གཅིག་དུ་ཡང་དག་པའི་ཐབས་ལམ་གཞན་གང་ཡིན་གསལ་རྟོགས་མེད་པ་དང་། ལྷག་པར་ན་གཞིན་ཆོར་སློབ་སྦྱང་སྦྱོད་པའི་དགོས་དམིགས་ནི་རང་གི་འཆོ་ཐབས་སུ་གཡོག་ལས་འཆོལ་རྒྱ་ཉག་གཅིག་ཡིན་པར་ཨ་འཐས་སུ་འཛིན་པའི་དབང་གིས་དུ་ལྷ་འམ་སློལ་ལ་འགྱུར་བ་སྤྱོད་ཅེས་བཏང་ཆེ་འགྱུར་འགྱུར་མཐོ་སློབ་དང་གཡོག་ལས་ཀྱི་གོ་སྐབས་ལ་གཞོད་དོགས་ཀྱི་འཛིགས་སྤང་ཁོ་ནས་བསམ་དཔྱད་མ་རྒྱས་པར་རེ་ཞིག་ནར་འགྱུར་དང་། ཕྱི་ལོ་ 1992 ལོར་ཤེས་ཡོན་སྤྱི་དབྱུས་ཟིན་བྲིས་ཆོགས་རྒྱུར་ཞིག་ཟུར་བརྒྱགས་ཀྱིས་ 2007 ཕྱི་ཟླ་ 4 པའི་ནང་བཅན་བྱོལ་པོད་མིའི་ཤེས་ཡོན་སྤྱི་དབྱུས་ཞེས་པའི་ཟིན་བྲིས་ཤིག་བཟོ་འགོད་གནང་འདུག་ཀྱང་། དེ་ནི་དེ་ཡོད་ཀྱི་སློམ་གཞིར་ཟུར་རྒྱན་ལེགས་བཅོས་ཅན་ལས་གསར་བརྗོད་རྣམ་པ་མ་མཛོན། ཞེས་གསུངས།

སྤྱི་ལོ་ 1992 ལོར་སློབ་གྲྭ་ 15 ཅམ་དང་སློབ་སྤྲུལ་ 32330 ཅམ་དུ་འབེལ་ཁིང་ཕྱི་རྒྱལ་དུ་སློབ་སྦྱོར་དུ་གཏོང་བ་དང་དགོ་ཆུན་ལོས་སྦྱོར་སྦྱོར་བ། འཛིན་རིམ་དུག་པ་ནས་བརྒྱུད་པའི་བར་གྱི་རྒྱལ་རབས་ཆོས་འབྱུང་དང་ནང་ཆོས་རིགས་ལམ་གྱི་སློབ་དེབ་ལ་བསྐྱར་ཞིབ་སོགས་གནང་། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་འབྱུང་འབྱུར་རྒྱ་རིགས་དང་སོག་རིགས་གཉིས་ལ་འབྲེལ་ལམ་ཟབ་མོ་འཛིན་དགོས་པས། སློབ་གྲྭ་འགར་རྒྱ་སོག་གི་སྐད་ཡིག་གཉིས་སློབ་སྦྱོར་གྱིད་དགོས་ཚུལ་གསུངས་པར། 17 ལ་ཉལོ་མེད་གཏན་སློབ་དུ་རྒྱ་ཡིག་སློབ་ཁིད་གྱི་མགོ་བཙུགས།

སྤྱི་ལོ་ 2003 ལོ་ནས་དབུ་འཇུགས་གྱིས་ནང་དོན་རིག་པའི་དགོངས་དོན་གྱིས་མང་བཏིང་། ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོའི་དགོངས་གཞི་དང་བཞེད་པ་སློབ་མེད་པ་དག་སྦྱིང་པོར་བཟུང་། བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་ལྷན་རྒྱུ་སོགས་གྱི་བཞེད་ཕྱོགས་ནས་ལེགས་ཆ་སྤྲངས། རྒྱབ་ཕྱོགས་ཡུལ་གྲུ་ཁག་གི་ལེགས་ཉིས་དབྱེ་འབྲེད་གྱི་ཆོད་ལྟའི་གྲུབ་དོན་དུ་མས་ཟུར་བརྒྱན། བཅན་བྱོལ་བོད་མེད་ཤེས་ཡོན་སྡེ་ཆོན་ཁག་དང་མཁས་པ་སྦྱོར་རྒྱས་ཅན་དང་། ཕྱི་ནང་མང་ཆོགས་བཅས་གྱི་དགོངས་ཚུལ་གྱིས་ཁ་བསྐྱངས། མ་འོངས་པའི་བོད་དེ་འཆེ་བ་མེད་པའི་སྤྱི་ཆོགས་དང་བོད་མེད་དོན་དམ་གྱི་དགོས་མཁོར་འཆམས་པའི་གནས་བབ་དུ་མ་དམིགས་ཡུལ་དུ་བཟུང་། སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་མཁས་དབང་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེས་གཙོ་འགན་བཞེས། བོད་མི་དམངས་སྤྱི་འཐུས་ལྷན་ཆོགས་ནས་འཕྲི་སྤྱོད་སྤྱི་མོས་གྱིས་གཏན་ལ་པབ་པ་བཅས་སྤྱི་ལོ་ 2004 ཟླ་བ་ 9 པའི་ནང་ད་ལྟའི་“བཅན་བྱོལ་བོད་མེད་གཞི་རིམ་གྱི་ཤེས་ཡོན་སྦྱིང་བྱས།” ཞེས་བ་དེ་ཉིད་ཡོངས་སུ་གཏན་འབེབས་གནང་། ཤེས་ཡོན་སྦྱིང་བྱས་དེ་ཉིད་གཞིར་བཟུང་གིས་དགོ་ཆུན་རྣམས་ལ་ལོས་སྦྱོར་གནང་། ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་ཐུགས་སློབ་རྒྱ་ཆེན་དང་འབྲེལ་སློབ་གྲུའི་མིང་བྱང་སྤྲུལ། རང་དབང་གིས་འདུས་པའི་བོད་སྤྲུལ་ 13 ཅམ་སློབ་འཇུག་གཏན་འཁེལ་གནང་བ་སོགས་གྲ་སྒྲིག་རྣམས་ལེགས་པར་གྲུབ་མཐར་སྤྱི་ལོ་ 2005 ཟླ་བ་ 10 ཆོས་ 10 ཉིན། “ཤེས་དཔོན་གཙུག་ལག་དཔེ་སྟོན་སློབ་གྲྭ།” ཞེས་བ་གསར་འཇུགས་གནང་། སྤྱི་ལོ་ 2009 ཟླ་བ་ 12 ཆོས་ 27 ནས་ཉིན་ལྟའི་རིང་ཆོགས་ཆེན་ཆོགས་ཉེ་ཆོས་དགོ་ཆོད་ལྷན་བསྐྱོ་གཞག་དང་། སློབ་དགོ་རྣམས་ལ་ཆོན་རིག་དང་འབྲེལ་བའི་ཟབ་སྦྱོར་གང་མང་ཐོག་རིགས་ལམ་གྱི་སློབ་ཁིད་ཁྱབ་གདལ་དུ་གཏོང་བ། “རིགས་ལམ་གྱི་གཞུང་ལུགས་དང་ཐབས་ཚུལ་རྣམས་དེང་རབས་གྱི་སློབ་ཆོན་དང་སྦྱར་ཉེ་སློབ་ཁིད་བྱ་ཕྱོགས།” དཔྱིན་ཡིག་སློབ་ཆོན་རྣམས་སྐད་ཡིག་གཉིས་པའི་ཚུལ་གྱིས་སློབ་ཁིད་བྱ་རྒྱ་སོགས་གྱི་ཐད་བཟོ་སྦྱོང་དང་བྱོས་ཆོད་དུ་མ་བཞག །

དེ་ལྟར་བཅན་བྱོལ་དུ་ཤེབས་མ་ཐག་ནས་ཉིན་དང་མཆོན་མཐུད་ནས་དགོངས་བཞེས་དང་ཐབས་འཆོལ། རོགས་སྦྱོར་འབོད་སྤྲུལ་སོགས་རྒྱན་མ་ཆད་པར་གནང་སྟེ་གཏན་ཉིན་སློབ་གྲྭ་དང་མཐོ་རིམ་སློབ་གཉེར་ཁང་། ཤེས་རབ་དགའ་ཆལ་སློབ་སྦྱིང་ཁང་གསོག་སྐར་སློབ་གྲྭ། བོད་རིགས་ཁ་ཆེད་སློབ་གྲྭ་སོགས་ད་ལྟའི་བར་དུ་རྒྱ་གར་དང་།

བལ་ཡུལ། འབྲུག་བཅས་སུ་སློབ་བྱ་ཁྱོན་བསྡུས་པ་བརྒྱ་ལྷག་བརྒྱུ་མ་བུ་གསར་འཛུགས་གནང་བ་ལས་སྐབས་དོན་སྤྲོ་
ཆོག་གི་དབང་གིས་སློབ་བྱ་ ༡༧ ཕྱིར་བསྐྱུ་གནང་། སྤྱི་ལོ་ 2013 ལོར་འགྲེམ་སྤེལ་གནང་བའི་<<ཤེས་རིག་ལས་
ཁུངས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་བའི་གལ་ཆེའི་ཡིག་ཆ་སྤྱོད་པ་བསྐྱིགས་>>ཞེས་པར།

རྒྱ་བལ་འབྲུག་གསུམ་ཁུལ་དུ་ཤེས་རིག་ལས་ཁུངས་སུ་དེབ་འགོད་ཡོད་པའི་གཞི་རིམ་སློབ་བྱའི་གངས་ཆ་ལ་དུས་ནས་
དུས་སུ་འཕར་ཆག་ཅི་རིགས་བྱུང་དང་འབྱུང་བཞིན་ཡོད་པ་ལྟར། ད་ལྟའི་ཆར་སྤྱོན་འགྲོའི་སྤྱི་ཆོན་ཁག་ཟུར་དུ་མ་བཅིས་
པའི་སློབ་བྱ་ཁག་ ༡༧ དང་། དེ་དག་དུ་སློབ་སྤྲུག་པོ་མོ་གངས་ ༡༩༩༩ ཡོད། སློབ་སྤྲུག་གི་རྩ་འཛུགས་ཀྱི་བརྒྱ་ཆ་ ༡༡
རྒྱ་བལ་ཡུལ་མིའི་སྤྱ་གྲ་དང་། བརྒྱ་ཆ་ ༡༩ བོད་ནས་གསར་འབྱོར་སྤྱ་གྲ། དེ་ཕྱིངས་བརྒྱ་ཆ་ ༩༩ སྐབས་བཙོལ་བོད་
སྤྲུག་ཡིན། སློབ་བྱ་དེ་དག་དུ་དགོ་ལས་གངས་ ༡༩༩༩ ཡོད་ཁོངས་ནས་བོད་རིགས་དགོ་ལས་གངས་ ༡༧༩༩ ཡོད།
གོང་ཁྲུས་གངས་མོའི་ནང་མེད་པ་སློབ་ལོ་བརྒྱུ་མ་བུ་འདི་དམིགས་བསལ་སློབ་ཁང་ཤེས་རབ་དགའ་ཆལ་སློབ་སྦྱིང་དུ་ད་ལྟ་
སློབ་སྤྲུག་གངས་ ༩༩༩ དང་དགོ་ལས་གངས་ ༩༩ ཡོད། ཅེས་དང་། བོད་ནས་གསར་འབྱོར་བའི་སློབ་མར་བདག་

སྤྱིར་གནང་བའི་ཐད་ལ།

སྤྱི་ལོ་ ༡༩༩༠ ནས་ད་བར་བོད་ནས་གསར་འབྱོར་བའི་སློབ་བྱའི་ལོ་ཆད་ཅན་སྤྱ་གྲ་ ༡༩༩༩ བོད་ཁྱིམ་གཉིས་སུ་
སློབ་འཛུགས་བྱུང་ཡོད་པ་ནས་སློབ་སྤྲུག་གངས་ ༩༩༩༧ ད་ལྟ་བོད་ཁྱིམ་གཉིས་སུ་ཡོད་སྤྱ་གྲ་དང་། དེ་དག་ལ་བོད་ཁྱིམ་
གཉིས་ནས་གཞིགས་སྤྱིར་སློབ་ཁྱོན་ནང་གཏོང་གནང་སྤྱ་གྲ་རེད། དེ་བཞིན་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༩༠ ནས་ད་བར་སློབ་བྱའི་ལོ་ཆད་
བརྒྱུ་མ་བུ་འདི་གསར་འབྱོར་གཞིན་སྤྱ་གྲ་གངས་ ༩༩༠༡ ཤེས་རབ་དགའ་ཆལ་སློབ་སྦྱིང་དུ་སློབ་འཛུགས་བྱུང་ཡོད་པ་ནས་
སློབ་སྤྲུག་གངས་ ༩༩༩ ད་ལྟ་སློབ་ཁང་དེར་ཡོད་སྤྱ་གྲ་དང་། དེ་དག་ལ་ཤེས་རིག་ལས་ཁུངས་བརྒྱུད་རང་གཞུང་ནས་
སློབ་ཁྱོན་ནང་གཏོང་གནང་སྤྱ་གྲ་ཡིན། ཞེས་གསལ། སློབ་དེབ་དང་འབྲེལ་བའི་ཐད་ལ། སྤྱོན་འགྲོ་ནས་འཛིན་བྱ་
བརྒྱུད་པའི་བར་གྱི་བོད་ཡིག་སློབ་དེབ་རྣམས་ཅོམ་སྤྱིག་དང་བསྐྱར་ཞིབ་གནང་སྤྱི་ཐོག་འཛིན་བྱ་ ༩ བ་ནས་ ༡
པའི་བར་གྱི་ཆོན་རིག་དང་ཨང་ཅེས་སློབ་དེབ་རྣམས་བོད་སྐད་དུ་བས་སྐྱར་འགྲེལ་སྤེལ་གནང་ཡང་། སློབ་བྱ་ཁག་
གིས་དཔྱེན་སྐད་སོར་འཛོག་བྱས་པས་ཕན་མེད་དུ་ལུས་པ་དང་། དེ་བཞིན་སློབ་དེབ་གཞན་འགའ་ཞིག་ཀྱང་བོད་སྐྱར་
ཤེད་བཞིན་པ་སོགས་གོང་གསལ་ཡིག་ཆར་གསལ། མདོར་ན། ༧གོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས།

རོས་ཀྱིས་རྒྱན་དུ་ཤོད་སྤྱ་གྲ་ལྟར། ང་ཆོར་བསྟོད་བསྐྱེད་མེས་བཏང་ན་ཡག་པོ་རེད། རང་གིས་རང་ལ་བསྟོད་པ་བཏང་
ན་འོས་བབ་གང་ཡང་མི་འདུག ་་་ སྤྱི་ཡོངས་ནས་བལྟས་ན་ང་ཆོ་གཞན་ལས་སྤྲུག་པའི་བྱས་རྗེས་ཡོད་པ་ཞིག་དུ་
བྱུང་ཡོད། འཛམ་གུ་སྦྱིང་འདྲིའི་སྐད་ལ་བཅན་གྱོལ་བ་མང་པོ་ཡོད། ང་ཆོ་བོད་པའི་གངས་ཀ་ལ་ཆ་བཞག་ན། ཏ་ཅང་
ཉུང་ཉུང་སྟེ་བཅན་གྱོལ་བ་ཉུང་ཤོས་ཀྱི་གསལ་ཤིག་རེད། ཡིན་ནའང་། བྱུ་འབྲས་དང་ཆོགས་རྒྱུད་མིན་སོགས་ཀྱི་ཐོག་
ནས་བཤད་ན། བོད་པ་བཅན་གྱོལ་བ་དེ་ཆོགས་རྒྱུད་ཤོས་དང་ཡར་རྒྱས་ཆེ་ཤོས། རོགས་རམ་གང་བྱུང་བ་རྣམས་ནང་

ཐོག་སྒྲན་པའེལ་བྱས་ནས་བྱལ་འབྲས་མཐོང་རྒྱ་ཡོད་པ་བྱང་ཡོད།³⁰ ཅེས་བཅན་ཁྱོལ་བོད་མིའི་སྤྲིག་འཇུགས་ཀྱི་གནས་
སྟངས་དང་། སློབ་བྱ་དང་དགོན་ཕྱེ་སོགས་སྤྱོགས་བསྐྱེམས་ཀྱིས་བལྟས་ན། རུས་བྱང་ནང་གཞན་ལ་མེད་པའི་བྱལ་
འབྲས་ལུལ་དུ་བྱང་བ་ཐོན་ཡོད་པའི་ཚུལ་བཀའ་སྩལ།

བོད་སྐད་ཟུར་འཇུག་ས་ཀྱི་དགོས་དོན།

མགོན་པོ་མཆོག་ནས་སྤྱི་ལོ་ 1959 ནས་བཅན་པོལ་བོད་མིའི་སློབ་གྲྭ་རྒྱུར་འཇུག་ས་མཛད་པ་ལས་བརྒྱམས་
 ཏེ་བར་མཆོམས་མེད་པར་འཛམ་གླིང་ཕྱིལ་པོར་ཤེས་ཡོན་གཉིས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་དང་བན་འབྲས་སོགས་ཞིབ་འཇུལ་
 དང་རྟེན་སྦྱལ། བསྟེ་གནས་གསར་འཇུག་ས་ལ་མཐུན་ཆུན་སློབ་བསོགས་མགོ་བྱེད་དུ་བསྟན་པ་སུས་ཀྱང་བྱ་དགའ་
 བའི་མཛད་པ་རྒྱབས་པོ་ཆེ་སློབ་བཞིན་པ་འདི་ནི་བོད་མི་ཙམ་དུ་མ་ཟད། འཛམ་གླིང་སྤྱི་འགོ་ཀྱན་གྱི་ལེགས་ཆོགས་
 ཀྱི་དབལ་ལྷན་པ་མེད་པ་ཞིག་ཡིན།

གོང་དུ་མིས་པ་དག་ལས་ཐོད་སྟོབ་ཆུར་བརྟུགས་ཀྱི་དགོས་དོན་མི་གསལ་བ་མིན་ཡང་ངེས་པའི་དོན་དུ་སྒྲར་
ཆུར་ཟད་བརྟོད་ན། དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1964 ཟླ་བ་ 1 ཚེས་ 28 ཉིན་མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

འོན་ཏྲུ་བོད་མི་རིགས་རང་ཉིད་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་དང་གཟི་ཡོད་མ་ཉམས་པའི་བོད་སྐྱུག་འཆར་ཡོངས་ཡོང་བའི་ཆེད་དུ་སློབ་
 གྲྭ་འདི་འདྲ་བཅུགས་པ་རེད། ... ར་ཆོས་བོད་མི་རིགས་སྤྱིའི་བསམ་སྒྲོ་དོར་ནས་མི་བྱེ་བྲག་པ་གཅིག་ལ་བསམ་སྒྲོ་
 བཏང་བས་འགྲིག་ན། བོད་སྐྱུག་ནམས་རྒྱ་གར་པའི་སློབ་གྲར་བཏང་། རྒྱ་གར་གྱི་མི་སེར་དུ་ཞུགས། རྒྱ་གར་པའི་ལས་
 འོན་བྱས་ན་སླེར་གྱི་འཆོ་བ་འགྲིག་ཅམ་ཞིག་ཡོང་སྲིད་ཀྱང་། དེས་མི་རིགས་ཙམ་ཐུག་དུ་འཇུག་ཉེན་ཡོད། བོད་སྐྱེད་
 དང་རང་གི་ཤེས་ཡོན་ཁྱད་ཆོས་ལྡན་པ་དེ་མ་ཤེས་ན། དེར་སང་རྒྱ་གར་ནང་ཡོད་པའི་སྤར་གྱི་བོད་རྒྱུད་རེད་ཅེས་པའི་
 ཉ་མང་ཟེར་བ་དེ་ཆོ་ནང་བཞེན་ཡོང་རྒྱུ་རེད། དེ་ལྟར་བྱུང་ན་ཁ་ནས་མི་རིགས་དང་མི་རིགས་ཞེས་ཟེར་གྱིན་ཟེར་གྱིན་
 ལ། འོན་དུ་མི་རིགས་ཕྱ་བརྒྱབས་པ་རེད། ཅེས་བཀའ་སྩལ་བ་ལྟར་བོད་མི་རིགས་གསོན་གནས་ཡོང་བའི་ཆེད་ཡིན་
 པ་སློམ་མེད་ཡིན། ཡང་གཅིག་བཤའ་ན། ཤར་རུབ་གྱི་མི་རིགས་སྤྱིས་སྤྱོད་བའི་ཤེས་ཡོན་ཅམ་མ་ཡིན་པར། བོད་
 མིས་ཡུན་རིང་བདག་གཅེས་བྱས་པའི་ཤེས་རིག་གི་ཉིང་བཅུད་ཅུང་ཟད་ཀྱང་བོར་བརྒྱག་དུ་མ་བཏང་བར་སློབ་སྐྱུག་
 ཆོའི་རྒྱུད་ལ་བཞག་སྟེ། “རང་རེར་སྤར་ཡོད་ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་ཆོས་ནི་མི་ཉམས་རྒྱུན་སྤྱོད་བྱེད་པ་ལས་གསར་དུ་བཟོ་
 སྐྱབ་མི་དགོས་པ་འདི་གཤོག་པ་ལ་གཅིག་དང་། དེར་དུས་རིག་གསར་གྱི་ཆ་ནས་རང་རེ་རྗེས་ལུས་ཐེབས་ཡོད་པས་སྤར་

³⁰ 1992 ཟླ་བ་ 10 ཚེས་ 23 ཉིན་བོད་སྐད་ཀྱི་ཁྱེད་ལ་གསུངས།

མེད་གསར་དུ་སྐྱབ་དགོས་པའི་འདབ་གཤོག་ཡ་གཅིག་བཅས།”³¹ ཞེས་བཀའ་སྩལ་བ་ལྟར། གནའ་དང་ཤེས་ཡོན་འདབ་གཤོག་གཉིས་ལྟན་དང་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་ཅ་དོན་སྐྱབ་སྐྱབ་པ། འཛིག་རྟེན་སྤྱི་ལ་པན་བདེ་སྐྱབ་པ་སོགས་མཐར་གཏུགས་ན་རང་གཞན་ཀྱང་ཀྱི་བདེ་སྤྱིད་སྐྱབ་མཁན་ཀྱི་བོད་མི་ཆད་ལྟན་ཞིག་ཏུ་གསོ་སྦྱོང་གནང་བའི་ཆད་ཡིན། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས།

བདེ་སྤྱིད་བསྐྱབ་སྐྱའི་དོན་དུ་མི་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་བསམ་སྒོ་གཏོང་སྐྱའི་རྣམས་པ་ཞིག་ཡོད་པ་ཡིན་ཅང་། དེའི་ཁ་སྐོང་ལྟ་བུར་ཤེས་ཡོན་ཟེར་བ་ཞིག་བྱང་བ་ཡིན། དེ་དུས་རབས་ནས་དུས་རབས་སྤེལ་ཏེ་ཡར་རྒྱས་ཕྱིན་ཡོད། ཡང་སྤྱིང་ཤར་སྤྱོད་གས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཟེར་ནའང་རུང་། ལུབ་སྤྱོད་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཟེར་ནའང་རུང་། ཕྱི་རོལ་གྱི་ཡོན་ཏན་ཟེར་ནའང་རུང་། བད་གི་ཡོན་ཏན་ཟེར་ནའང་རུང་། གང་ལྟར་ཡང་སྤྱིང་ཤེས་ཡོན་གྱི་རིགས་ཆང་མའི་ཅ་བའི་སྤྱིང་པོ་དེ་མི་ལ་བདེ་སྤྱིད་ཅིག་ཡོང་བའི་དོན་དུ་པལ་ཆེར་རེད།³² ཅེས་ཤེས་ཡོན་སྤྱིའི་དགོས་དོན་གསུངས་ཤིང་། སྤྱི་ལོ་ 1959 ལོར་མ་སུ་རིར་

བོད་སློབ་དང་པོ་གསར་འཛུགས་སྐབས་ཀྱི་བཀའ་སློབ་ཏུ།

ད་ཕྱིར་ང་ཆོས་སྒར་བཞེན་གྱི་རྒྱལ་ལ་འབྲེལ་བ་མ་བྱས་པར་རང་ཉིད་གཅིག་བྱར་སྡོད་སྐབ་ཐབས་གཏན་ནས་མེད་པས། ང་ཆོའི་ཁྱིམ་མཆེས་རྒྱ་གར་གྱི་སྐད་ཡིག་དང་། འཛམ་གླིང་དུ་བྱུང་བ་རྒྱ་ཆེ་ཤོས་དབྱིན་རིའི་སྐད་ཡིག་། འཛམ་གླིང་གི་ཆབ་སྲིད་དང་དཔལ་འབྱོར། ཆོན་རིག་ལ་སོགས་པའི་དེད་དུས་ཀྱི་ཤེས་བྱའི་རྣམས་གངས་གཙོ་ཆེ་བ་ཆང་མ་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་དགོས་ཤིང་། དེ་དང་ཆབས་ཅིག་ང་ཆོ་བོད་མི་རིགས་རང་ཉིད་ཀྱི་ཡི་གེ་དང་། བད་ཆོས་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་རིག་གཞུང་གི་རྣམས་གངས་མང་དག་ཡོད་པ་རྣམས་ཀྱང་རེས་པར་དུ་སློབ་སྦྱོང་བྱས་ཏེ། དོན་སྤྱིང་ང་ཆོའི་བོད་སྐད་ཀྱི་གཞོན་མི་རབས་གསར་བ་འདི་དག་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ལྟན་གྱི་ཤེས་ཡོན་ཅན་ལ་སྤྱོད་ཡོང་ཐབས་ལ་འབད་བཅོམ་བྱེད་དགོས། ཞེས་

དང་། ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1963 ཟླ་བ་ 10 ཆོས་ 13 ཉིན་སིམ་ལའི་བྱ་གསོ་ཁང་དུ། “བོད་སྐད་ཀྱི་ཆུང་འདི་རྣམས་རང་གི་པ་མེས་ཀྱི་ཆོས་དང་གཤེས་ལུགས་བཟང་པོ་རྣམས་དང་། དེད་དུས་རིག་གསར་གྱི་ཤེས་ཡོན་འདབ་གཤོག་བྱང་ལྟན་དུ་བྱས་ནས། དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་འཛིག་རྟེན་གྱི་དགྲ་མཁར་མི་རིགས་གཞན་དང་འབྲེལ་ཆུང་ཅི་བདེར་འཕུར་སྦྱོད་བྱེད་སྐབ་པ་དང་། འཛམ་གླིང་ཞི་བདེ་དང་། རང་ཡུལ་བདེ་སྤྱིད་དུ་སྦྱོང་བའི་ཞབས་འདེགས་རྒྱུ་པོ་ཆེ་སྐྱབ་མཁན་ལ་སྤྱོད་ཡོང་བའི་རེ་བ་ཡོད།” ཅེས་གསུངས་ཏེ། སྐབས་དེ་ཅུམ་ནས་བོད་སྐད་ཆོ་འཛམ་གླིང་ཞི་བདེ་སྐྱབ་མཁན་དུ་གསོ་སྦྱོང་གནང་བའི་སྐབས་རེ་ཆེན་པོ་བཅངས། སྤྱི་ལོ་ 1964 ཟླ་བ་ 1 ཆོས་ 28 ཉིན་བཞུགས་སྐར་དུ།

གནད་གལ་ཆེ་ཤོས་ནི། བོད་རིགས་ཆོ་མི་རིགས་རང་གི་བྱང་ཆོས་དང་ལྟན་དགོས་པ་དེ་ཡིན། བྱང་ཆོས་ཅི་ཡིན་སྐྱུམ་

ན། རང་རིགས་ཀྱི་བྱང་ཆོས་ནི། འདི་ཕྱི་གཉིས་ཡོད། ཆོས་སྲིད་གཉིས་ལྟན། ལུགས་གཉིས་བྱང་ལྟན། ཞེས་གསུངས། གཞན་ཡང་དུས་དང་གནས་བབ། གསུང་ཡུལ་གང་ཟག་གི་སྒོ་བྱང་སོགས་ལ་གཟིགས་ཏེ། “བོད་པའི་རྣམ་པ་མི་ཡལ་

³¹ 1964 ཟླ་བ་ 4 ཆོས་ 22 ཉིན་མ་སུ་རིར་སློབ་སྐྱོད་ཆེན་ཆུང་ཅུམ་འདུས་པར་སྤྱུལ།

³² 1972 ཟླ་བ་ 10 ཆོས་ 20 ཉིན་རྟ་ས་དཔེ་མཛོད་དུ་གསུངས།

བ་ཞིག་” དང་། “བོད་གཤེས་མི་ཡལ་བ་ཞིག་” གཞན་ཡང་། “ཆོས་སྲིད་གཉིས་ལྡན་གྱི་སྲིད་གཞུང་འཛིན་སྐྱོང་ཐུབ་པ་ཞིག་” ཅེས་སོགས་བཀའ་སླུལ་བ་ལས་བོད་སློབ་ཟུར་འཕྲུགས་གནང་བའི་དགོས་དོན་ཤིན་ཏུ་གསལ། ཡང་གོང་ཆོས་ཉིན།

ཡང་དེ་རིང་གཤམ་ནན་ཆེན་པོས་བརྗོད་རྒྱུ། རང་ཅག་བོད་མི་རིགས་ནི་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ལྡན་གྱི་མི་རིགས་ཏེ་ཅང་རྒྱལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན། ཆོས་སྲིད་གཉིས་ལྡན་དེའི་ཆེད་དུ་རང་རེའི་མེས་པོ་གོང་མ་ཆོས་སློག་ལ་མ་སྟོས་པའི་དཀའ་ལས་ཆེན་པོ་བརྒྱབ་སྟོན་ཡོད། དེ་ནི་མ་འོངས་པར་ཡང་རང་རེར་དེས་པར་དུ་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན་པས། གྲོན་གོས་བརྗེ་བ་ལྟ་བུ་བྱ་རྒྱུ་མིན། མི་ཡ་རབས་སྤྱི་དག་ཅིག་གི་ཕྱི་འདོད་ན། ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་འཆོ་བར་སྤྱོད་རྒྱ་གཤམ་ཆེ། ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་དུ་སྤྱད་ན། འདི་ཕྱི་གཉིས་ཡོད་ཡོང་གི་རེད། སྤྱི་བ་སྤྱི་ཡོད་པ་རིགས་པས་སྤྱོད་ཐུབ་པ་ལ། སྤྱི་བ་ཕྱི་མར་པན་པོ་ཆོས་མ་གཏོགས་གང་ཡང་མེད། ... ཡང་འགའ་ཞིག་ནས། བོད་མི་ཆོས་ནང་པའི་ཆོས་ཕྱེད་དགོས། བོད་མིས་ཆོས་ཕྱེད་པ་མི་རིགས་རང་ཉིད་ཀྱི་གོམས་གཤེས་སྤྱད་སྐྱོབ་བྱས་པ་ཡིན་ལ། རང་གི་པ་མེས་ཀྱི་ཆོས་ཀྱང་ཡིན། ཞེས་ཟེར་ན། དེ་ནི་རྒྱ་མཚན་ཡང་དག་པ་མིན་ཞིང་གཏིང་ཟབ་པའང་མིན། འོ་ན། ཅི་ཡིན་སྟེ་ན། མི་ཡི་རིགས་ཀྱིས་སྤྱི་བ་སྤྱི་ཡོད་པ་རིགས་པས་སྤྱོད་ཐུབ་པ་ལ། སྤྱི་བ་ཕྱི་མར་ཆོས་ལས་གཞན་གང་གིས་ཀྱང་པན་པོ་ཐོགས་པ་དང་། ཆོས་ནི་མིའི་རིགས་ཅམ་དུ་མ་ཟད། སློག་ལྡན་འགྲོ་བ་ཡོད་ཆད་ཀྱི་འབྲེལ་ཡུན་གྱི་པན་བདེ་སྤྱོད་ཐུབ་པ་ཡིན་པར་དེས་པ་རྙེད་དགོས་པ་ལས། གོམས་སློབ་ཡིན་ཞེས་སྐྱོངས་ཞེན་བྱས་པས་མི་འགྲིག། །དེ་ལྟར་ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་དུ་ཉམས་སྤྱོད་པས་ན་འདི་ཕྱི་གཉིས་ཡོད་དང་། མི་ཡ་རབས་བཟང་པོ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་དེས་པས་དེ་ཆང་མས་མེས་པ་ཞོག། ཅེས་ཆོ་འདིའི་བདེ་ཐབས་སྤྱོད་པ་དང་རབས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་དང་། འབྲེལ་ཡུན་གྱི་བདེ་ཐབས་སྤྱོད་པ་ཆོས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་གཉིས་ལ་བརྟེན་ནས་འདི་ཕྱི་གཉིས་ཡོད་དང་མི་ཆེ་དོན་ལྡན་དུ་འགྱུར་བའི་ཚུལ་ཡང་གསུངས།³³ ཡང་སྐབས་དེར། “ཆོས་

³³ སྤྱིར་ཆོས་ལ། སྤྱིར་བྱའི་ཆོས་ཏེ་སེམས་རྒྱུད་འཆོས་པའི་ཚུལ་སྟོན་པ་“སྤྱོད་ཚུལ་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཆོས་”དང་། ཉམས་སྤྱོད་བྱའི་ཆོས་ཏེ་གཞུང་ལུགས་ནས་བསྟན་པའི་དོན་ཉམས་སྤྱོད་པ་“སྤྱོད་པ་ཉམས་ལེན་གྱི་ཆོས་” འབྲེལ་བྱའི་ཆོས་ཏེ་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་བསྟན་དོན་གང་ཉམས་སྤྱོད་པ་ཏེ་རང་རྒྱུད་ལ་སྤྱོད་པ་“བྱུང་དོན་ཉམས་སྟོན་གྱི་ཆོས་” རིགས་པའི་ཆོས་ཏེ་དངོས་དོན་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་འཆོལ་བའམ་གཏན་ལ་འབེབས་པ་“གཏན་ཆོག་པ་རིགས་ལམ་གྱི་ཆོས་” ལག་ལེན་གྱི་ཆོས་ཏེ་རང་གཞན་ཀུན་ལ་མི་འཆོ་བ་ལ་རབས་བཟང་སྤྱོད་དང་། བྱམས་བཅེ་སྟོང་ཟེ། གཞན་པན་ལྷག་བསམ་སོགས་“ཀུན་པན་ཚུལ་ལྡན་གྱི་ཆོས་”ཞེས་སོགས་མང་དུ་བཀའ་ཆོག་། བསྟན་ན། ཆོ་འདིར་འཛིན་ཉིན་ཐམས་ཅད་བདེ་བར་བྱེད་པ་དང་། ཕྱི་མར་འབྲེལ་བྱ་བཟང་པོ་རྙེད་པར་བྱེད་པའི་ཆོས་གཉིས་སུ་དབྱེ་ཆོག། འདི་ལྟར་ཡང་ཤེས་དགོས་ཏེ། འུ་ཀྱ་གོས་མེད་བྱམ་ཟེ་སྟེ། །གསུམ་པོ་རྣམས་ཀྱི་ཆོས་ཡིད་དང་། །མིག་དང་རྣ་བ་ཡིས་འཛིན་པ། །དེ་ཕྱིར་ཐུབ་པའི་གཞུང་ལུགས་སྤྱོད། ཞེས་ལུང་འཛིན་མཛད་དེ་སྟོན་པ་འུ་ཀྱ་ཐུབ་པའི་ཆོས་ནི། གཅེར་བྱ་བ་དང་བྲམ་ཟེའི་ཆོས་ལུགས་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་པར་སེམས་ཀྱིས་བྱེད་པའི་ཆོས་ཏེ། ཐུབ་པའི་གཞུང་ལུགས་ནི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་གནས་ལུགས་ཟབ་ཅིང་རྟོགས་དཀའ་བ་རྣམས་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་ཐོས་པ་དང་། རིགས་པ་ཡང་དག་གི་རྒྱ་ལས་མི་འདབ་བར་བསམ་པ་དང་སྟོམ་པའི་སྟོ་ནས་དབྱིས་ཕྱིན་པར་གཏན་ལ་འབེབས་དགོས་པས་ཤིན་ཏུ་སྤྱོད་པར་གསུངས་པ་དང་། ཡང་། ཆོས་ནི་མཛོད་ན་མི་འཆོ་བར། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་གསུངས། ། ཞེས་པ་དང་། ལུང་ཆོག་གཞན་ཡང་འདྲས་ཏེ། སྤྱིག་པ་ཅི་ཡང་མི་བྱ་བར་དགོ་པ་ལུན་སྤྱོད་ཆོག་པར་སྤྱད་དེ་རང་ཉིད་ཀྱི་སེམས་རྒྱུད་ཡོངས་སུ་འདུལ་བར་བྱེད་པ་དེ་ནི་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་བསྟན་པ་ཡིན་ཞེས་གསུངས། སྤྱིག་པ་ནི་

ཞེས་པ་ནང་བསམ་སྒྲིལ་གྱི་བྲག་ཅིག་”ཅེས་དང་། ལན་རེར། “ཆོས་ཞེས་པ་ནང་གི་ཡོན་ཏན་ཏེ་བྱམས་སྤྱིང་རྩེ་དང་། གཞན་པན་ལྷག་བསམ།” ཞེས་དང་ཡང་། “ཆོས་ནི་སྒྲིག་ལྷན་འགྲོ་བ་ཡོད་ཆད་ཀྱི་འབྲལ་ཡུན་གྱི་པན་བདེ་སྤྱོད་ཐབས་ཤིག་”སོགས་ཀྱང་སྐབས་བསྐྱེད་གྱིས་གསུངས་ཏེ་ཐབས་ལ་མཁས་ཤིང་གོ་རྒྱ་ཐབ།

ཕྱི་རྒྱལ་དང་རྒྱ་གར་གྱི་སྤྱི་ཚོམ་དུ་བོད་སྤྱུག་ ཆེད་གཏོང་།

སྤྱི་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 12 ཆེས་ 5 ཉིན། “ཕྱི་རྒྱལ་དུ་གཏོང་རྒྱུ་འོས་སྤྱུག་གངས་ལྷ་འཕྲོས་ ༥༠༠ ཅམ་ལ་ཆ་འཛིག་བྱས་ན། དེའི་ཁོངས་ནས་སྤྱི་དོན་དང་། ཁྱིམ་སྤྱུགས། སྤྱོད་པ་ཆེད་ལ་སོགས་པ་རིག་གནས་སྤྱི་ཚོམ་སོ་སོར་སྤྱོད་གཉེར་བ་གངས་འབོར་འདི་དང་འདི་ཞེས་པ་དང་། ཡང་ལོ་གཉིས་གསུམ་ནས་ཕྱིར་ལོག་བྱས་ཏེ་འཛིན་བྱ་འདི་ལ་སྤྱོད་སྤྱོད་པའི་དགོ་ཆུང་འདི་ཅམ་ཞེས་དང་། ལོ་བརྒྱ་སྐར་ནས་ཐོན་པའི་མཐོ་རིམ་དགོ་ཆུང་འཕེར་བའི་གངས་འབོར་འདི་ཅམ་ཟེར་བ་ལྟ་བུ་ནང་གསལ་སྤྱི་ཚོམ་དེ་ཕྱི་ལྷན་གྱིས་འཆར་གཞི་བཀོད་ན། དེ་ལ་བསྐྱེད་ནས་མི་འགྲོ་གཏོང་སྤྱུགས་དང་། སྤྱོད་སྤྱོད་གསར་འཛུགས། དགོ་ཆུང་གོ་སྤྱི་བྱ་བར་པན་ཁུད་ཡོང་།” ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་སྤྱོད་འཁོར་བཅན་བྱོལ་དུ་ཞབས་སོར་འཁོད་མ་ཐག་རྒྱ་བལ་འབྲུག་གསུམ་དུ་སྤྱོད་སྤྱོད་གསར་འཛུགས་གནང་བ་ཅམ་དུ་མ་ཟད། འབྲལ་སྤྱུགས་ཀྱི་དགོས་དོན་སྤྱི་མང་སྤྱུགས་ལ་དགོངས་ཏེ། བོད་སྤྱུག་བརྒྱ་སྤྱུག་དུ་ཕྱི་རྒྱལ་དུ་གཏོང་བའི་དགོངས་བཞེས་ཀྱང་མཛད། སྤྱི་ལོ་ 1964 ཟླ་བ་ 10 ཆེས་ 9 ཉིན་བཀའ་སྤྱི་ལས་བྱེད་དང་བཅས་པ་ལྷན་འཛོམས་སར།

ང་ཆོའི་ཆོས་དང་ཤེས་རིག་བཟང་པོའི་ཆ་ནས་སྤྱི་ལ་ཡང་འགྲམ་རྒྱ་ལྷན་དགོས་པ་མེད་ཀྱང་། འཕར་འབྲུག་སྤྱི་ཚོམ་ཆེ་བའི་འཛམ་གླིང་འདི་ལ་བསྐྱེད་དགོས་སྤྱོད་དེད་དུས་ཀྱི་རིག་གསར་ནམས་རང་རེར་དགོས་མཁོ་ཆེན་པོ་ཡོད། ང་ཆོ་རིག་གསར་དང་ཕྱི་རྒྱལ་ཡིག་གིས་སོངས་ཏེ་ཡིད་སྤྱུག །ཞེ་ཐང་ཆད་པའི་དབང་གིས་བོད་སྤྱུག་གཅིག་སྤྱོད་དུ་གཏོང་ཡུལ་རྙེད་ཀྱང་དགའ་སྤྱོད་དང་བཅས་ཏེ་གཏོང་བཞིན་ཡོད། གལ་ཏེ་གཤོག་སྤྱོད་ཅུང་ཟད་སྤྱི་མཆོམས་རང་མགོ་གང་ཐོན་གྱིས་འཕུར་ཏེ་ཕྱི་ན་ཐབས་སྤྱོད་པོ་དང་སྤྱོད་པའི་འབྲུག་ཡོང་གི་རེད། ང་ཆོས་རེ་བ་ཆེན་པོ་དེ་འབྲུག་བྱས་མེད་ན་བྲག་ཀྱང་། དེ་ལྟ་མིན་པར་ང་ཆོས་རང་གི་མི་དམངས་སྤྱུག་བསྐྱེད་ལས་གྲོལ་ཐབས་དང་། རང་གི་ལུང་པ་ལ་པན་ཐབས། ཆོས་སྤྱི་དགཉིས་ལྷན་གྱི་མི་རིགས་ཤིག་གནས་པ་ལ་པན་ཆེད་རེ་བ་ཆེན་པོ་བྱས་པའི་བོད་སྤྱུག་ཅིག་གིས་དེ་

གང་ཞིག་རང་གཞན་ཅི་རིགས་ལ་འཆེ་བར་བྱེད་པ་དང་དགོ་བ་ནི་པན་པར་བྱེད་པའི་དོན་ཏེ། དེ་གཉིས་ཀྱང་བསམ་སྤྱོད་གང་ཞིག་གིས་བྱངས་པའི་བདེ་སྤྱོད་གི་འབྲས་བྱུང་ཆ་ནས་བལྟ་དགོས་ལ། དགོ་སྤྱུག་དང་འཆེ་མི་འཆེ་གང་དུ་འགྱུར་བ་ནི་ཀྱན་སྤྱོད་ཉིད་ཀྱི་སྤྱི་ནས་ཤེད་འབྱེད་དགོས་ཞེས་ཕྱི་ནང་གི་མི་རིགས་ནམས་ལ་ཡང་ཡང་བཀའ་སྤྱུགས། སེམས་འདུལ་བ་ནི་རང་གཞན་ཀྱན་ལ་དངོས་བརྒྱུད་ཅི་རིགས་ནས་གཞོད་ཅིང་འཆེ་བའི་སེམས་ཀྱི་འབྲེལ་སོ་གང་ཡིན་བཅོས་ཏེ་ཉོན་མོངས་པའི་དབང་དུ་མི་འགྲོ་བར་བྱེད་པའི་དོན་དུ་གསུངས།

ལྷ་རྒྱལ་ན་ཏེ་ཅང་སྒོ་པམ་ཡོང་གི་རེད། ང་ཆོས་རེ་བ་ཆེན་པོ་བྱས་ཏེ་སྒོ་བ་སྦྱོང་ལ་བཏང་བའི་བོད་རིགས་རྒྱལ་ཁབ་
སར་སྤོང་བ་དང་། དཔེགས་ཡུལ་འབྲུབ་ཐབས་འདི་ཆེད་དུ་ཁྱོད་རང་ཆོས་མིག་དཔེ་བཟང་པོ་ཞིག་རིས་པར་འདོན་དགོས།

ཁྱེད་རང་ཆོས་གཟབ་གཟབ་ཀྱི་རྒྱ་གལ་ཆེན་པོ་འདུག། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། དེ་ལྷ་རྒྱུ་ལོ་ 1970 ལོའི་བར་དུ་རྒྱལ་ཁབ་
བཅུ་སྟག་ལྷག་གི་ནང་བོད་སྤྱུག་ ༤༠༠ ནས་ ༥༠༠ བར་གོང་གསལ་ལས་རིགས་རྒྱལ་སྦྱོང་བར་ཆེད་གཏོང་མཛད་
ཅིང་། དེ་ལྷ་རྒྱུ་ལོ་བར་རྒྱལ་ཁབ་ཆེད་པར་གཏོང་བཞིན་ཡོད། དེ་དག་ལས་ཁག་གཅིག་ནི་པ་མ་དང་འཆོ་བའི་གནས་སྤངས།
བོད་ཀྱི་ཅ་དོན་དང་སྤྱུ་གྲུའི་མ་འོངས་པའི་བདེ་ཐབས་སོགས་ལ་དགོངས་ཏེ། ཕྱི་རྒྱལ་འབྲོར་ལྷན་ཁྲིམ་ཆང་ཁག་ལ་བྱ་
ཆབ་ཀྱི་ངོ་བོ་ལྟ་བུར་གཏོང་གནང་མཛད་པ་རྒྱལ་སྤོང་། དེ་ཡང་བོད་ཀྱི་བྱ་བུ་མོ་ཆོ་རང་དགར་འགྲོ་ས་ཞིག་བཅུ་ལ་
ཏེ་བཏང་བ་མ་ཡིན་པར་བོད་ཀྱི་སྤྱད་ཡིག་དང་རིག་གཞུང་སོགས་ཀྱིས་པ་རང་སྤྱོད་ནས་ཅ་བསྐྱུག་དུ་མི་འགྲོ་བ་དང་།
བོད་མིའི་བྱམས་སྦྱོང་དང་གོམས་གཤེས་རྒྱ་གནས་ཡོང་སྤྱད་པ་ཆབ་པ་ཆབ་དང་། ཆོ་ཁག་ཆེ་སར་ཆོས་དགེ་
བཅས་ལྷན་དུ་གཏོང་གནང་མཛད། དེ་ལ་སྤྱུག་ལྟ་བུར་ཆོག་གས་བཟུལ་གྱི་<<མི་ཆེའི་བྱང་བ་བཟོད་པ་>>ལས།

སྐབས་དེར་བོད་མི་བཅོན་པོལ་བ་རྒྱལ་སྤོང་གི་བྱ་བུ་གསེ་སྦྱོང་དང་། སྒོ་བ་སྦྱོང་གི་དཀའ་ངལ་སེལ་སྤྱད་སྤྱི་གཅན་པོ་
སྤྱུག་འཆོར་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གིས་བྱུགས་ངོ་མཁེན་པའི་སྤྱད་སི་(Swiss)མི་རིགས་ཡིན་པའི་ཁོར་ཁར་ཨ་ཕི་མན་
ཀྱིས་ཐབས་ཤེས་ངོ་སྤྱོད་ཀྱི་རོགས་རམ་བྱས་ཏེ་དེ་ས་བཅོལ་ཁང་གི་ཁོངས་ནས་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོ་
སྤྱད་སི་པ་སེ་ག་ལོ་ཅི་ཀྱིས་པའི་ཁྲིམ་སྤྱི་(Pestalozzi Children's Village)ཞེས་པའི་རོགས་རམ་ཆོག་པའི་འོག་
དུ་གསེ་སྦྱོང་དང་སྒོ་བ་སྦྱོང་གི་གོ་སྐབས་ཐོབ་སྟེ་པ་ཆབ་དང་མ་ཆབ་ཆོས་དགེ་བཅས་བསྐྱོ་བཟོད་གནང་། དེའི་རྒྱུ་ལ་
ལ་ཁོག་ཁར་ཨ་ཕི་མན་ཀྱིས་སྤྱད་ཡང་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོ་དུ་གསེ་སྤྱུག་ཅུ་སྟོར་སྤྱད་ཇ་ལན་ཁྲིམ་(Switzerland)འབྲོར་
ལྷན་ཁྲིམ་ཆང་ཁག་གི་བྱ་ཆབ་ལྟ་བུར་ལོ་དུས་མ་བསྐྱེད་པར་སྒོ་བ་སྦྱོང་དང་གསེ་སྦྱོང་བདག་གཉེར་བྱ་རྒྱུར་སྤྱོད་ཏེ་
རང་གི་བྱ་བུ་གནང་བཞིན་ཐོབ་ཐང་སྤྱོད་རྒྱུའི་གན་རྒྱ་བཞག་། དེ་ནས་གོང་བཞིན་ཨིང་ལན་(England)དང་། བ་རན་
སི།(France) འཇར་མན་(Germany)བཅས་ཀྱི་ཀྱིས་པའི་ཁྲིམ་སྤྱིའི་ཆོག་པ་ཁག་གིས་བྱ་བུ་མོ་ཆོ་ཁག་རེ་དང་།

པ་ཆབ་པ་ཆབ་བཅས་སྤངས། ཞེས་གསལ། བོད་སྤྱུག་དེ་དག་ཕྱི་རྒྱལ་དུ་གཏོང་གནང་མཛད་པར། ཕྱི་མི་ཤ་ཆ་ཅན་
དུ་མས། ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་ཁོར་ཡུག་ནང་བོད་གཤེས་ཡོངས་སུ་ཉམས་ཏེ་ཅང་མེད་པན་མེད་དུ་འགྱུར་ཉོན་ཆེ་བས་དེ་ལྟ་མི་
ལེགས་ཞེས་ཞུས་ཀྱང་། གསན་འཛོག་མ་གནང་བར་སྤྱི་མཐུན་གཏོང་གནང་མཛད་དེ་འདས་པའི་ལོ་རྒྱུ་རིང་མོའི་ནང་
བོད་ཀྱི་ཅ་དོན་ལས་འགྲུལ་ལ་པན་རྒྱས་ཆེན་པོ་ཐོན་ཡོད་ཅེས་སྤྱུག་ལྟ་བུར་ཆོག་གས་བཟུལ་གྱིས་གསུངས་པ་ལྟར་
ཡིན་ལ། དེ་དག་གི་ཁྱོད་ནས་བོད་ཞེན་དང་ལ་རྒྱས་སྤྱུག་ཅིང་། ཅ་དོན་ཅོད་ཤུགས་ཅན་མང་དུ་བྱུང་བ་ནི་ཀྱང་གསལ་
དུ་གྱུར་ལ། དེ་དག་གི་བྱ་རྒྱུད་འབྲེལ་ཡོད་དང་བཅས་པའི་ཁྱོད་ནས་ཀྱང་གཤེས་འཛོན་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱུག་བསམ་ཅན་
མང་ཅམ་ཐོན་ཡོད། དེ་ལ་ལ་གོང་ས་མཆོག་གིས།

དེ་བཞིན་ཕྱི་ཀླུ་ནང་བོད་ཐུག་འགའ་ཤས་ཁ་ཐོར་ནས་ཡོད་པ་རྣམས་ལ་མཆོན་ན། ར་ཞིང་ངོས་ཡོ་རོབ་ནང་འགྲོ་
སྐབས་ཁོང་ཆོར་ཐུག་འཕྲད་བྱུང་། ཐུག་མ་ཐག་ཏུ་ང་ཆོའི་བོད་རང་བཙན་ག་དུས་ཡོང་གི་རེད་དམ་ཞེས་བྲིས་ནས་མིག་
ཅུ་བཏང་། སྐད་ཆ་མཐུག་སྐྱེལ་མ་ཐུབ་པ་བྱེད་མཁན་ཁ་ཤས་བྱུང་། སྡོད་ས་ཕྱི་ཀླུ་དུ་བསྐྱེད། ཕྱི་ཀླུ་གི་མི་དང་བཟའ་
ཆོ་འབྲེལ་བ་དེ་འདྲ་ཡང་འདུག་སྟེ། སེམས་ཤུགས་དེ་བོད་རང་བཙན་གི་དོན་དུ་བསྐྱེལ་ནས་སྡོད་མཁན་དེ་འདྲ་ཁ་ཤས་
འདུག། དེ་ཆོའི་གས་ནི་དངོས་གནས་ངང་གནས་སེམས་ཤུགས་ཡོད་པའི་རྟགས་རེད། དེ་ག་ནང་བཞིན་ཕྱི་ཀླུ་གི་མི་
བོད་པ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་མཁན་པལ་ཆེ་བས་བོད་པའི་སྐོར་སྐད་ཆ་ཡོང་དུས་བསྐྱེད་པ་བརྟེན་བྱེད་མཁན་མ་གཏོགས།
སྐད་ར་གཏོར་མཁན་སུ་གཅིག་མི་འདུག།³⁴ ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། དེ་ལྟར་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་དང་
ཡལ་གཞིས་ཆང་། བོད་མི་ཀྲན་རབས་འདས་གསོན། རྒྱ་གར་དང་ཕྱི་ཀླུ་སྤྱི་སྡེར་བཙས་ཀྱིས། འཆི་གསོན་ཆགས་
འཛིག་གི་ཉིན་ཁའི་གནས་སྐབས་ཀྱུན་ཏུ་བོད་མི་རིགས་ལ་བྱམས་སྤོང་སྤྲོ་ན་མེད་པ་གནང་བ་དེ་ནི་མས་དུའང་བརྟེན་
དུ་མི་རུང་བ་ཞིག་ཡིན་ལ། སློབ་གྲྭ་གསར་འཛུགས་ཀྱི་སྐབས་སོགས་སུ་སྤྱི་སྡེར་གི་བྱུག་དུལ་འཁོར་ཆེན་ཐོན་
དུལ་དུ་གཏོར་གནང་མཛད་པའང་ཤེས་ཤིང་བཟོས་པའི་གནད་ཡིན། གར་ལྟར། ཀླུ་བ་དོན་གི་བདག་པོའི་
གཞིགས་རྒྱ་མཐའ་མེད་པའི་མཛད་འཆར་དང་བྱུག་ལེན་རྣམས་དུས་ཐོག་ཉིད་དུ་རྟོགས་མཁན་དགོན་ཡང་།
ལེགས་མཛད་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འབྲས་བུ་དུས་ལས་མ་ཡོལ་བར་སྤྱིན་པ་མིག་མཐོང་དུ་གྱུར་པས་མངོན་པར་མི་བསྟོད་
པ་མེད་པར་གྱུར། སྤྱི་ལོ་ཆིག་སྟོང་དགུ་བརྒྱ་དུ་ཉི་མཛད་ནས་བརྒྱད་ཅུའི་ཀྱ་གའས་བར་དུ། བོད་རིགས་སློབ་གྲྭ་
ཉུང་ཞིང་སློབ་ལོ་རན་པའི་བྱིས་པ་མང་དུ་འཕེལ་བ་སོགས་ཀྱི་དབང་གིས་བོད་ཐུག་ཡོངས་རྫོགས་སློབ་འཛུགས་གནང་
མ་ཐུབ་པར་བརྟེན། བོད་ཐུག་བརྒྱ་ཐུག་མང་པོ་རྒྱ་གར་དུ་ཡོད་པའི་ཡེ་ཤུའི་སློབ་གྲྭ་སོགས་སློབ་གཉེར་ཁང་སུམ་ཅུ་
ལྷག་གི་ནང་ཆེད་གཏོར་གིས་ཤེས་ཡོན་འཕུས་ཤོར་མེད་པར་གནང་། དེ་དག་ལས་སློབ་མཐར་ཕྱིན་པ་རྣམས་ལ་བོད་
ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཤེས་རིག་གི་སློབ་སྦྱོང་དེ་ཅམ་ཐོབ་མེད་ཀྱང་གཞུང་དམངས་གཉིས་ཀའི་སྤྱི་ཞུར་སྤྱན་པའི་
ཤེས་འཛོན་ཅན་མང་དུ་ཐོན་ཡོད།

ཕྱི་སྐད་དང་ནང་དོན་རིག་པའི་བསྟེན་གནས་ཐུབ་བསྟན་བཤད་སྐྱབ་སྒྲིང་
གསར་འཛུགས་སོགས།

མགོན་པོ་མཆོག་ནས་བོད་མིའི་འབྲལ་ཐུགས་ཀྱི་བདེ་ཐུག་དང་ཉིན་རེའི་འགྲོ་འདུག་སྦྱོང་གསུམ་ལ་
གཞིགས་རྟོག། ཟས་གོས་གནས་མལ་བཞོད་སྤྱིག། ཤེས་རིག་དང་བཟང་གོམས་བདག་ཉར་མཛད་དགོས་པ་སོགས་

³⁴ 1974 ཟླ་བ་ 3 ཆེས་ 12 ཉིན་གསུངས། སྤྱི་བཀའ་ལས་གསུམ་བཀའ་སློབ་དེབ་དང་པོ་ལས་བྱངས།

54

གནང་སྒོ་མཐའ་ཡས་ཀྱང་། “འདྲན་པ་མཆོག་དེས་དཀའ་བ་དཔག་མེད་ཀྱིས། །ནན་ཏན་སྤྱིང་པོར་མཛད་ནས་བསྐྱབས་པ་
འདི། །ཐབས་གང་ཞིག་གིས་འཕེལ་བར་འགྱུར་སྟམ་པའི། །རྣམ་པར་དཔྱོད་པའི་ཉིན་མཆོན་འདའ་བར་ཤོག།”ཅེས་སྒྲོན་པ་
ལྟར། རྒྱུ་གླིང་དང་འཕགས་པའི་ཡུལ་སོགས་སྤར་“འགྲོ་བའི་སྤྱག་བསྐྱེད་སྟམ་གཅིག་ལ། །བདེ་བ་ཐམས་ཆད་འགྱུར་
བའི་གནས་”ཆེན་པོར་གྱུར་པ་“བསྟན་པ་རིན་ཆེན་མཆོག་གིས་མ་བྱུང་བའོ། །བྱུང་ཀྱང་ཉམས་པར་གྱུར་པའི་ཕྱོགས་དེར་
ཞི། །སྤྱིང་ཆེན་པོས་ཡིད་རབ་བསྐྱོད་པ་ཡིས། །པན་བདེའི་གཏེར་དེ་གསལ་བར་བྱེད་པར་ཤོག །”ཅེས་པ་ལྟར། རི་ལྟར་
གསལ་བའོམ་འཕེལ་བར་བྱེད་སྟམ་དུ་ཡང་ཡང་རྣམ་པར་དཔྱོད་པས་ཉིན་མཆོན་འདའ་བར་མཛད། ལུང་གི་བསྟན་པ་
དར་བར་ཐོས་བསམ་སྒོ་བ་གཏེར་ཀྱིས་ལུང་དོན་རྟོགས་དགོས་པ་དང་། རྟོགས་པའི་བསྟན་པ་རྒྱས་པར་སྒོ་བ་སྐྱབ་
ཉམས་ལེན་ཀྱིས་རྟོགས་པ་རྒྱུད་ལ་སྒྲིལ་དགོས་ཤིང་། དེ་གཉིས་ཀའི་མེད་མི་རུང་གི་ཐོག་མའི་བརྒྱུད་ལམ་ནི་དགེ་ཆུན་
ཀྱིས་བདེ་སྒྲོད་པ་དང་སྒོ་བ་མར་བདེ་དོན་འཕྲོད་པར་བྱེད་པའི་སྐད་ཡིག་ཉིད་དུ་གཟིགས་པས། བོད་ཀྱི་སྐྱེས་ལོ་ཆོས་
ཐོག་མར་དབྱིན་རི་དང་རྒྱ་གར་ཀྱི་སྐད་གཉིས་སྤྱིང་དགོས་པའི་དགོངས་བཞེས་རྒྱ་ཆེར་མཛད། དེ་ལྟར་བསྟན་པ་དར་
ཞིང་རྒྱས་པར་མཛད་པའི་དགོས་དོན་ནི། ཆང་ལ་མ་ནོར་བའི་མདོ་སྤྱད་ལྷན་བྱུང་འབྲེལ་གྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་རང་
གིས་སྤྱངས་ཤིང་གཅིག་ལུས་དོན་ཉམས་སུ་ལེན་པ་ཅམ་མ་ཡིན་པར། ཕྱི་དངོས་པོས་སྤྱག་ཀྱང་ནང་བདེ་བས་ཐོངས་
པའི་སྒྲིལ་འགྲོ་གཞན་དང་གཞན་ལ་ཡང་ཚུལ་རིམ་ལྔ་བ་བཞེན་དུ་སྒྲོན་པ་དང་བསྟན་དོན་ཉམས་སུ་སྤྱངས་པའི་སྒོ་ནས་
རྒྱུད་དུལ་ཞིང་ཞི་བ་དང་། སྤྱི་ཆོགས་བདེ་ཞིང་སྤྱིད་པ་སོགས་ཡིན། དགོས་དོན་དེ་དག་སྤྱགས་ལ་བརྟགས་ཏེ། མདོ་
སྤྱད་པའི་གནས་ཕྱི་སྐད་དང་བཅས་པ་སྤྱང་སའི་སྒོ་བ་གཏེར་ཁང་ཞིག་མེད་ཐབས་མེད་པར་དགོངས། དགོངས་
གཞི་དེ་ཉིད་ལེགས་འགྱུར་དོན་འཁྲོལ་ཡོང་བར། ཤེས་རིག་ལྷན་ཁང་གིས་གཙོ་འགན་བཞེས་ཤིང་། དབྱིན་རི་བ་ཕི་
ཀྱིར་(Peter)ཞེས་པ་གཞན་པན་ལྷག་བསམ་ཅན་གང་དེས་གྲོན་དཔུལ་སོགས་ཐབས་འཛོལ་གནང་སྟེ། སྤྱི་ལོ་ 1961
ལོར་ཏུ་ལ་ཏཱེ་སེར་ཐུབ་བསྟན་བཞུགས་ཀྱིང་ཞེས་པ་གསར་འཛུགས་བསྐྱུངས། དེ་ལ་<<མི་ཆེད་ལོ་རྒྱུས་ལས་
འཕྲོས་པའི་གཏམ་ཐབས་རྒྱས་སྤྱིང་སྟོབས་ཀྱི་འབྲས་བུ>>ཞེས་པ་ལས།

བཅན་གྱི་ལོ་བོད་མིའི་ཁྱོད་དུ་ཆོས་ལུགས་རིས་མེད་ཀྱི་སྐྱེས་ལོ་དགུང་ལོ་ཆུང་ཆུང་དེ་ཆོ་མ་འོངས་རྒྱལ་བསྟན་འཛིན་
སྤྱིང་སྟེལ་བའི་ཁྱུང་ཆེན་བདག་གིར་བཞེས་དགོས་པར་གྲུབ་མཐའ་རང་རང་གི་བཞེད་གསོལ་མ་ཉམས་པར་བྱག་དཔེ་
གསན་བཞེས་དང་། ལྷག་པར་གཞུང་ཆེན་བཀའ་ཤོད་ལ་གསན་སྤྱིང་གནང་རྒྱུ་འཕྲས་ཤོར་བྱིན་ན་སྤྱི་སྤྱིར་གང་ཐད་ལ་
གྱོད་གྲུན་ཆེ་བ་ཡོང་རྒྱུར། དེ་དང་ཆབས་ཅིག་ཕྱི་རྒྱལ་སྐད་ཡིག་ལའང་གསན་བཞེས་གང་ཐུབ་ཅིག་མ་བྱུང་བྱིན།
ལུགས་ལུལ་བསྟན་པ་སྤྱི་དང་སྒོ་བ་སུ་སྐྱེས་ལ་གཞོན་ཏུ་རང་ཉིད་ལའང་སྤྱིང་ལ་འདྲ་མིན་སྤྱི་ཆོགས་འཕྲད་པར་དོགས་
ནས་རིས་མེད་སྐྱེས་ལ་དགུང་ལོ་ ༡༩ མན་ཆད་འཛོལ་ཞིབ་བསྟུ་བྱུང་ཀྱིས་སྤྱེས་སྤྱི་གངས་ ༢༩ ལུང་བ་དེ་རྣམས་ལ་
རང་གཞུང་ཤེས་རིག་ལྷན་ཁང་ནས་མཉམ་རྟོགས་ཀྱིས་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༩༡ ལོར་ཏུ་ལ་ཏཱེ་སེ་ཀེ་ལ་ཤ་ཁང་ཁོངས་རྣམས་སྤྱི་

ལྷན་ཁྲིམས་ལྷན་པ་ལྟ་བུར་ལྷན་ཁྲིམས་འཛིན་པའི་སློབ་གཉེར་ཁང་ཞིག་ཟུར་དུ་བཅུགས་ནས། དེའི་དཔེ་ཁྲིད་དག་གི་ཆུང་ལྷན་སློབ་ཁང་གྲུང་ཏུ་དག་བཤེས་བསྟན་པ་བསྟན་འཛིན་དང་། རིག་གནས་དག་གི་ཆུང་ལྷན་སློབ་ཁང་གྲུང་ཏུ་མཐུ་སྟོབས། འཛིན་སློང་ལྷན་རོགས་བཀའ་བརྒྱུད་ཨ་ཁོ་སྤྱལ་སྤྱ། དཔྱིན་ཉིན་དག་གི་ཆུང་ལྷན་སློབ་ཁང་སླར་སློབ་ཁྲིམས་མི་ལོ་མོ་བཅས་ཀྱིས་འཛིན་སློང་སྤྱི་དང་། ལྷན་པར་དཔེ་ཁྲིད་དང་སྐད་ཡིག་སློབ་སློང་སོགས་སློ་ཀྱན་ནས་ཆགས་ཚུད་སྤྱང་ལྷན་ཐོན་བསྐྱེད་པན་ཐོགས་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་དང་། སློབ་གྲུའི་ཁང་སྤྱང་དང་། བཟའ་བཅའ། དག་གན་ལས་བྱེད་ཀྱི་སོགས་ཐོབ་སོགས་འགྲོ་སོང་ཡོངས་རྫོགས་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༤༡ ལས་ ༡༩༤༥ བར་ལོ་ལྔའི་རིང་། མི་མི་མི་མི་གར་ཤི་གི་རང་ཉིད་ནས་རོགས་ཆོགས་ཁག་ལ་ཐབས་ཤེས་ཀྱིས་འགན་འཁུར་གཙང་མ་གནང་བས། སྐབས་དེར་སྤྱི་སློང་ཡོངས་ཀྱི་དཀའ་ངལ་སེལ་བའི་ལྷན་བསམ་བཟང་པོས་རམ་འདེགས་པན་ཐོགས་ཆེན་པོ་བྱུང་བར་བྱིན་བསམ་རྗེས་བྱན་ཡོད། ཅས་གསལ་བ་ལྟར་བཀའ་བརྒྱུད་དུང་བ་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཨ་སློང་རིན་པོ་ཆེ། ས་སྤྱ་མཐུ་སྟོབས་རིན་པོ་ཆེ། རྟིང་མ་འཆི་མེད་རིན་པོ་ཆེ། དག་ལྷན་པ་འབའ་ལ་ཁ་སྤྱལ་སྤྱ་སོགས་ཀྱིས་སློབ་གཉེར་གནང་། དེ་བཞིན་དུ་ཕྱི་རྒྱལ་ལྷན་སྤྱུ་ཁག་ཏུ་ཡང་སྤྱུ་སྤྱུ་ལྷན་པ་དམིགས་ཅན་དུ་མ་སློབ་སློང་དུ་གཏོང་གནང་མཛད། དཔེ་མཆོན་ཅམ་ཞིག་བརྗོད་ན། ཤར་བ་སྤྱལ་སྤྱ་དང་སྤྱ་མ་ཀྱན་དགའ། ཁམ་ལྷང་རིན་པོ་ཆེ་བཅས་ཨ་རིར་ཆེད་གཏོང་མཛད་པར་བཞེད་དེ། དེ་དག་གི་ཆོས་དག་དང་གཞིགས་སློང་གནང་བར་མཁས་པའི་དབང་པོ་དག་བཤེས་ལྷན་གྲུབ་བཟོད་པ་མཆོག་ཐེབས་དགོས་པའི་བཀའ་ཐེབས། དེ་ལྟར་སྤྱལ་སྤྱ་གསུམ་དང་དག་བཤེས་བཟོད་པ་བཅས་སྤྱི་ལོ་ 1962 ཟླ་བ་ 5 ཆོས་ 2 ཉིན་ཨ་རིའི་ཞེ་ཅུ་ཡོག་ཏུ་འཕྱོར། དེ་ལ་སྤྱི་ལོ་ 1962 ཟླ་བ་ 5 ཆོས་ 3 ཉིན་གྱི་ཆགས་པར་སྟན་གྲགས་ཅན་ཞེ་ཅུ་ཡོག་དུས་བབ་ཅས་པའི་སྤྱང་།

བོད་ལུགས་ཀྱི་ན་བཟའ་ཁྲོན་པའི་དགོ་འདུན་པ་བཞི་ཙམ་ Farmingdale, N.J. ཞེས་པའི་ཉེ་སར་ཡོད་པའི་དགོན་པའི་ནང་ལོ་གཉིས་ཀྱི་རིང་དབྱིན་སྐད་སློབ་སྦྱོང་བྱ་བར་ཁ་སང་འདིར་འབྱོར། ཁོང་ཚོ་[སློབ་ཡུན་རྫོགས་མཆམས་]སྤྱི་ལོ་ 1959 ནས་རྒྱ་དམར་གྱིས་བཙན་གཞོན་བྱས་རྗེས་སྐབས་བཙུལ་དུ་གནས་ཡུལ་རྒྱ་གར་དུ་སྤྱིར་ལོག་བྱ་བ་ཆར་ཡོད་པ་དང་། སློབ་སྦྱོང་ཆུང་ཆུང་འདི་ནི་གནང་བའི་རྒྱལ་ཁབ་[བོད་]ཀྱི་ཆོས་སྤིང་གཉིས་ཀྱི་དབུ་ཁྲིད་ཡགོང་ས་རྒྱ་ལའི་སླ་མས་ཆེད་གཏོང་གནང་བ་ཞིག་རེད། ཁོང་ཚོ་གནས་ཁྱུ་ Pan American Airways ཞེས་པའི་ནང་ཕྱི་ལི་ནས་རྒྱ་རན་སིའི་རྒྱལ་ས་ Paris བརྒྱད་ནས་ནེུ་ཡོ་ཀ་དུ་འབྱོར། སྤྱི་ལ་གཟན་དམར་ལོ་དང་སྟོད་འགག་སེར་ལོ་ འཕམ་ཐབས་དམར་ནག ། རུབ་ལུགས་ཀྱི་ལྷན་བཙས་མནའམས་པའི་དགོ་འདུན་པ་བཞི་སྟེ་དགྲའ་ལོ་སྤུམ་ཅུ་སོ་བདུན་དུ་ཕེབས་པ་གཙང་པ་ལྷན་སྐབ་བཟོད་པ་དང་། དགྲའ་ལོ་ཉིར་ལྷར་ཕེབས་པ་ཐར་ཅེ་ཀྱང་དགའ་འཇུར་མེད། དགྲའ་ལོ་བཙུན་དུ་ཕེབས་པ་ཁམ་ལུང་སྐལ་སྤྱུ། དགྲའ་བྲངས་བཅུ་བཞིར་ཕེབས་པ་སེར་སྐད་བསྐྱར་འཛིན་འཕྲིན་ལས་བཙས་ནེུ་ཡོ་ཀ་རྒྱལ་སྤྱི་གནས་ཐང་དུ་འབྱོར་ཏེ་གནས་ཁྱུ་ནས་མར་འབབ་སྐབས། ལོ་འཕམ་གོང་ནས་ཨ་རིར་བཙའ་བཞུགས་གནང་།

མཁན་ཡལོང་ས་རྒྱལ་འཛིན་གཅེན་པོ་སྐྱེས་མཆོང་རིན་པོ་ཆེ་ཐུབ་བསྟན་འོར་བུ་མཆོག་ནས་ཐེབས་བསྐྱུ་གནང་། ཞེས་གནས་ཚུལ་གསལ་ཐོན་བྱུང་།³⁵ ཆོག་ས་པར་དེ་ལྟ་བུའི་སྤྲོད་བོད་ཀྱི་གནད་དོན་དང་འབྲེལ་བའི་གནས་ཚུལ་ཐོན་པ་ནི་ཡལོང་ས་མཆོག་གི་མཆོན་མཐོང་ལས་བྱུང་བའི་བོད་དོན་དེའི་བསྐྱེད་སྐྱོང་གི་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན།

སྐུ་སྐྱེ་ནཱ་ས་ཀྱིས་དབྱེན་ངའི་སྐད་ཡིག་སློབ་གཉེར་གནང་ས་ནི། སྤྱི་ལོ་ 1958 ལོར་དགེ་བཤེས་དབང་རྒྱལ་མཆོག་གིས་ཕྱག་བཏབ་པའི་དགོན་པ་དེ་ཡིན་ལ། ནང་དོན་རིག་པའི་དགེ་ཆེན་ནི་དགེ་བཤེས་སྐུ་བྱུ་བ་བཟོད་པ་དང་། དབྱེན་དགེ་ནི་ནང་པའི་གཞུང་ལུགས་མང་པོ་དང་ལྷག་པར་དུ་ཀུན་མཁྱེན་སྒྲ་མ་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པའི་གསུང་བྱུ་བ་མཐའ་ཆེན་མོ་དང་། དབུ་པར་གྱི་གཞུང་སོགས་ལ་མཁས་པའི་སློབ་དཔོན་དང་ལོ་རྒྱུ་བ་ཆེན་པོ་ཨ་རིའི་སྐུ་ཞབས་ Jeffrey Hopkins སོགས་ཡིན། ལོ་གཉིས་རིང་གི་འགྲོ་བྱོན་ཡོངས་རྫོགས་དགེ་བཤེས་དབང་རྒྱལ་གྱིས་ཐབས་འཛོལ་གནང་སྟེ་ Tolstoy Foundation ཞེས་པའི་ཐེབས་ཆ་ཁང་ནས་ནང་གཏོང་གནང་། དེ་ནས་ཀྱང་ལོ་གཉིས་ཀྱི་འགྲོ་བྱོན་བསྐྱེད་མར་གནང་བར་བཞེན་ལོ་བཞེད་རིང་སློབ་སྦྱང་གི་གོ་སྐབས་ཐོབ། སློབ་སྦྱང་བྱུ་བ་མཆོང་ས་དགེ་བཤེས་དབང་རྒྱལ་མཆོག་གིས་ཡལོང་ས་མཆོག་ལ། དགྲུང་ལོ་བཟེས་པ་དགེ་བཤེས་བཟོད་པ་དང་ཐར་ཅེ་ཀུན་དགའ་འགྲུང་མེད་གཉིས་ཨ་རིར་བཞུགས་ཆོག་པའི་བཀའ་འཁྲོལ་ཞུས་པར་མགོན་པོ་མཆོག་ནས་དེ་བཞེན་མཛད། གཞན་གཉིས་ཕྱིར་རྒྱ་གར་དུ་ཐེབས་པ་སོགས་ཞིབ་དུ་དགེ་བཤེས་བཟོད་པའི་རང་རྒྱལ་དབྱེན་དེབ་དུ་གསལ། དེ་མཚུངས་སྐུ་སྐུ་ལོ་གཞོན་གཞན་འགའ་ཞིག་ཀྱང་ཕྱིའི་ཡུལ་གྱི་གཞན་དུ་སློབ་སྦྱང་དང་། སྐུ་སྐུ་དགེ་བཤེས་དང་མཁན་པོ་སོགས་མཁས་པ་ཅི་མང་ཕྱིའི་སློབ་ཆེན་སོགས་སུ་ཆེད་གཏོང་མཛད། དེ་ལྟར་གཟིགས་རྒྱུ་རིང་བའི་ཐུགས་བསྐྱེད་ལ་བཞེན་ནས་ད་ཆ་ཕྱི་མི་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་རྗེས་འཇུག་མཁས་པ་དང་ལོ་རྒྱུ་བ། ཉམས་ལེན་བ། བོད་དོན་ཅོད་ལེན་པ་སོགས་མང་དུ་ཐོན་པར་མ་ཟད། བོད་ལུགས་ཆོས་ཆོག་ས་ཀྱང་བཟང་གིས་མི་ལང་བ་བྱུང་སྟེ་གངས་ཅན་པའི་ཤེས་རིག་གོམས་སློལ་དང་བཅས་པར་ཆེ་མཐོང་དང་རྒྱུ་སྐྱོར་ཆད་ལས་བཞུལ་བ་བྱུང་། དེ་ལ་མགོན་པོ་མཆོག་ནས། “རུབ་ཕྱོགས་སུ་ཡོད་པའི་རྒྱ་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་ཆོས་ཆོག་ས་རྒྱལ་ཁྱེད་ཀྱི་མི་རིགས་རང་ཉིད་གང་དུ་གནས་པའི་སྤྱི་ཆོག་ས་ཅམ་ལས་བཞུལ་བྱུ་བ་མེད་ལ། རུབ་ཕྱོགས་མི་རིགས་ཀྱི་སྤྱི་ཆོག་ས་སུ་ཡོད་པའི་ནང་བསྟན་ཆོས་ཆོག་ས་ཡིན་ན། བལ་ཆེར་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་ཆོས་ཆོག་ས་ཡིན་པས་ཁྱེད་ཅེས་བཞེད་ཆོག །དེ་ནི་བོད་མི་རིགས་སྐད་ཡིག་དང་བཅས་པའི་གཟི་བརྟན་ཡིན།” ཞེས་སོགས་བཀའ་སྤྱུལ། དེ་ལྟ་བུའི་མཛད་པ་ལ་བཞེན་ནས་འཇམ་སྤྱིང་ཆོས་ལུགས་ཁག་གི་ཁྲིད་ནས་རྗེས་འབྲང་འཕེལ་ཆད་སྤྱར་ཤོས་དེ་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་དུ་གྱུར། དེ་ལྟར་བོད་མི་རིགས་

³⁵ The New York Times ཞེས་པའི་ཆོག་ས་པར་འདྲ་བཤུས་ LIKE A WAKING DREAM ཞེས་པར་གསལ། 57

རིག་གཞུང་དང་བཅས་པ་འཛམ་གླིང་རིམ་མོ་འདིའི་སྤྱི་འཐུས་གནས་དང་དར་རྒྱས་སུ་མཛད་པའི་ཕྱག་རྒྱུ་སྤྱི་འཐུས་སུ་མ་བྱུང་བ་བཟང་ལས་འདས་པ་འཛིན་གནང་མཛད། དེ་ལ་སྤྱི་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 7 ཚེས་ 1 ཉིན།

ཕྱག་དཔེ་གཞིགས་མཁན་སྒོ་གསར་རྣམས་ཀྱིས། ཉིན་རྒྱུ་དང་དབྱིན་རིའི་སྐད་ཡིག་ཀྱང་རེས་པར་དུ་སྒོ་བ་སྤྱིང་བྱ་
དགོས། ད་པན་བོད་དུ་སྒྱོན་པ་སངས་རྒྱུ་ཀྱི་ཆོས་ཟབ་མོ་དེ་རང་རིགས་ནང་ཁྲལ་ནས་དོན་རྟོགས། ཉམས་ལེན་བྱ་བ་
པ་ཅམ་གྱིས་འགྲིག་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཀྱང་། ད་སྐབས་དེ་འདྲ་མིན་ལ། སངས་རྒྱུ་ཀྱི་བསྐྱེད་པ་རིན་པོ་ཆེ་ནི་བོད་ཅམ་མིན་
པར་འཛམ་གླིང་རྒྱལ་ཁབ་ཡོངས་ལ་དར་ཁྲབ་དགོས་པ་དང་། དར་ཁྲབ་བྱེད་འོས་པ་ཞིག་ཡིན། དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་དོན་
ཟབ་མོ་ཡང་དག་པ་འདི་དག་བོད་རིགས་གཅིག་ཕྱ་མིན་པར་མར་གྱུར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་རེས་པར་དུ་རྟོགས་
དགོས་པ་ཞིག་ཡིན། དེས་ན། དཔེ་ཆ་བ་ཆོས་བོད་ཀྱི་འགྲོ་ལུགས་དང་། བོད་དུ་བསམ་སྒོ་འཁྱེར་སྤྱོད་ཀྱི་ཁོ་ནའི་
དབང་དུ་མ་སོང་བར་དུས་བསྐྱེད་བསམ་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱེད་ཀྱིས་ཕྱི་རྒྱལ་ཁག་དུ་སྒྱོན་པ་སངས་རྒྱུ་ཀྱི་བསྐྱེད་པའི་ཕྱ་
ཚུགས་ཐབས་ལ་འབད་དགོས། འདི་ཡང་བོད་རང་དབང་རང་བཅོན་སྤྱི་འཐུས་གནས་དང་། ལུགས་གཉིས་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་སྒོལ་
བཟང་མི་ཉམས་གོང་འཕེལ་འབྱུང་ཐབས་ཀྱི་དོན་གནད་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན། ཞེས་བཀའ་སྩལ། ཁྲབ་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་གཞི་རྩ་
ཚུགས་པའི་བོད་དོན་སྐྱབ་ཚུལ་ནི། འདི་ལྟ་བུ་དག་ལ་ཟེར་བ་ལས་ཁྲོམ་གཞུང་དུ་དུས་ཟུང་ནང་ངར་ངར་དང་། ཨ་ཐང་
ཆད་ཆད་ཀྱི་སྐད་འབོད་སོགས་ཕྱི་འཛམ་གླིང་གི་འགྲལ་སྤྱོད་ཅམ་ཞིག་བོད་དོན་རྩྭ་ལེན་གྱི་ཐབས་ཚུལ་ཟབ་མོར་
ངོས་འཛིན་བྱས་ན། རང་ཉིད་བསམ་རྒྱ་ཆུང་ཞིང་མིག་རྒྱ་ཟུང་བའི་དན་རྟགས་ངོ་མ་སྟེ། བྱེས་བཞུགས་བོད་མིའི་
ཁྲོད་ནས་ཅལ་ཆུང་གྲུང་མེད་ཅེ་རེ་ལོང་བ་འགས་རང་ཉིད་བསམ་སྒོ་བ་སྤྱོད་ཐོན་ཅན་ཞིག་ཡིན་ཁྲལ་གྱིས། ཡགོང་ས་
མཆོག་ཀྱང་རྒྱ་གར་གྱི་རང་དབང་རྩྭ་ལེན་པ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་རྟོན་རྒྱུ་ཉིད་དང་། ཨ་རིའི་མི་རིགས་ནག་པོའི་ཐོབ་ཐང་
རྩྭ་ལེན་པ་སྤྱི་འཐུས་ཁོ་ལོ་ཐེ་ཁོ་ལོ་འཛིན་(Martin Luther King)། འབར་མའི་དམངས་གཙོ་རྩྭ་ལེན་པ་ཨུང་སུ་
སུའུ་ཀྱི་(Aung San Suu Kyi)སོགས་དང་འདྲ་བར་ཁྲོམ་གཞུང་དུ་ཕེབས་ཏེ་གསུང་འབོད་དང་ཞབས་བསྟོད་ཁྲོམ་
སྐོར་སོགས་གནང་དགོས་པར་བཤད་པ་ནི། དགོད་བྱོ་བའི་གཏམ་དང་མི་ཤེས་པའི་མཆང་ཆེན་པོ་ཕྱིར་འདོན་བྱས་པ་
ཅམ་དུ་ཟད་དོ།

བཅན་བྱོལ་བོད་མིའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་རྟོན་གཞི་གཞིས་ཆགས་ གསར་འཛུགས།

ཐོག་མར་བོད་མི་བཅན་བྱོལ་བ་རྒན་པ་པལ་མོ་ཆེ་གནམ་གཤེས་དང་འཆོ་ཐབས་ལ་དམིགས་ཏེ་ཡགོང་ས་
མཆོག་གིས་འབོད་སྐུལ་གནང་བ་ལྟར་རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་བཞེད་སྤྱོད་འོག་སྐད་ཏྲུ་དང་ཀྱུ་ལྷ། ཅམ་པ། སེམ་ལ་
སོགས་སུ་ལམ་བོར་བཏང་ཡང་། མགོན་པོ་མཆོག་ནས། “བར་སྐབས་དེར། རྒྱ་གར་བྱང་རྒྱུད་ཀྱི་མངའ་སྡེ་ཁག་དུ་བོད་

མི་སྣོང་ཕྱག་དུ་མས་ལས་བཅོམ་ལས་ཀ་བྱེད་བཞིན་པའི་སར་ལྷ་སྟོར་ལན་མང་བྱས་པའི་ཐོག་མ་དེར། ཆོ་ཁག་རེ་རེའི་ནང་དུ་
ཕྱ་གྲུ་དང་པོ་མོ། བྱ་བཅུ་ན། ཞིང་པ་དང་གཞུང་ཞབས་སྡེ་དང་པ་བཅས་མཉམ་བསྐྱེད་ཀྱིས་བཅོད་སེམས་ཆེན་པོའི་ངང་ཉིན་མོ་ཆོ་
བའི་ནང་ལས་ཀ་བྱེད་པ་དང་། མཆོན་མོར་གྱར་ཆུང་ནང་འཆང་ཁ་བརྒྱབས་ཏེ་སྟོད་པ་བཅས་མཐོང་བས་སེམས་ལ་བཅོད་
དཀའ་བའི་སྟོ་ཕྱག་ཆད་མེད་སྟེ།³⁶ ཞེས་བཀའ་སྤྱོད་པ་ལྟར་བོད་མི་ལས་བཅོ་བ་ནམས། ས་ཆུ་མ་འཕྲོད་པ་དང་།
ནད་ཀྱིས་མནར་བ། རི་གཟར་དུ་ལས་ཀ་བྱ་དགོས་པ། བཀ་རི་གས་གཏོར་བྱེད་སྐབས་སྟོག་གི་ཉིན་ཆ་བས་ཆེ་བ།
ཟས་བཅུད་ཀྱིས་མ་འདད་བར་ཕྱ་གྲུ་མང་པོ་ཤི་གོད་བྱུང་བ་སོགས་དཀའ་ངལ་ཅི་མང་གཟེགས་པར་བརྟེན། གང་སྐྱར་
གཞིས་ཆགས་གསར་འཛུགས་དགོས་པར་དགོངས་ཏེ་རྒྱ་གར་གཞུང་ལ་ནན་སྒྲུབ་བསྐྱར་མ་གནང་། དེ་ལྟར་བོད་མི་
༣༠༠༠ ཙམ་རྒྱ་གར་སྟོ་ཕྱགས་སུ་གཏོང་འཆང་ལ་སྟོན་དུ་ལས་བཅོ་ཁག་ནས་མིང་ཐོ་བསྐྱར་ཏེ་བོད་མི་ ༥༠༠ ཙམ་
འགོ་གཏན་ཁེལ་ཏེ་ཡགོང་ས་མཆོག་ལ་མཇལ་ཁ་ཞུས། གཞིས་ཆགས་ཀྱི་མིང་ལ་“ལུགས་རྒྱང་བསམ་འབྲུབ་གླིང་
”ཞེས་བཏགས་ཏེ། གཞིས་ཆགས་གསར་འཛུགས་གནང་དགོས་པའི་ལུགས་དོན་དུ། “ལུ་འཛིན་ལུ་ཕྱག་ཆོར་སྟོབ་
སྟོར་གི་གོ་སྐབས་མེད་པ་དང་། བོད་ཀྱི་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་། མི་རིགས་རང་བཞིན་གྱི་གོམས་གཤེས་བཟང་པོ་མཐའ་དག་
སྐྱར་སྟོབ་དར་སྟེལ་བྱུང་བ་བཅས་ཀྱི་ཆེད་དུ་གཞིས་ཆགས་བྱ་རྒྱུ་གལ་འགངས་ཤིན་ཏུ་ཆེ།” ཞེས་སོགས་གསུངས། བོད་
མི་ཆོ་བཀའ་སྟོབ་ཐབ་མོ་སྟོང་བཅངས་ཀྱིས་སྟེ་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 12 ཆོས་ 16 ཉིན་སྟོ་ཕྱགས་སྟེལ་གོ་བ་ཁུལ་དུ་
འབྱོར་བར་མའི་སོར་ལུགས་རྒྱང་བསམ་འབྲུབ་གླིང་དང་། སྟེ་ལོ་ 1962 ཟླ་བ་ 2 ཆོས་ 7 ཉིན་ཏི་ཏུ་དར་རྒྱས་གླིང་།
སྟེ་ལོ་ 1962 ཟླ་བ་ 3 ཆོས་ 10 ཉིན་ཅ་ལང་ཀུན་བཟང་གླིང་། སྟེ་ལོ་ 1963 ཟླ་བ་ 1 ཆོས་ 26 ཉིན་མར་སྐར་པན་
བདེ་གླིང་། སྟེ་ལོ་ 1963 ཟླ་བ་ 5 ནང་ཨོ་རི་ས་ཕུན་ཆོགས་གླིང་སོགས་རིམ་བས་གཞི་ཆགས་ཅི་མང་གསར་
འཛུགས་བསྐྱངས། གཞིས་ཆགས་དང་མི་འཕྲོར་མང་དུ་འཕེལ་བ་དང་བསྐྱར་སྟོབ་བྱ་དང་དགོན་སྟེ། ལས་ཁུངས།
དེང་རབས་བཅོ་ལས་སྟེ་ཁག་སོགས་སྐབས་བསྐྱར་ཀྱིས་གསར་འཛུགས་བསྐྱངས་ཏེ། འཆོ་བ་དང་བོད་ཀྱི་ཆོས་རིག་
བསྟན་མིང་དང་བཅས་པར་མད་དུ་བྱུང་བའི་བྱུང་འབྲས་ཆེན་པོ་ཐོན།

གཞིས་ཆགས་ཐོག་མར་འཛུགས་སྐབས་པལ་མོ་ཆེ་རས་གྱར་དང་སྐྱག་མའི་ཁང་བྱར་བསྐྱར་དེ་ཤིང་ནགས་
གཅོད་འབྲེག་དང་ས་གཞི་ཁོད་སྟོམས་ཀྱིས་ས་ཁོད་ཞིང་སར་བསྐྱར་བ་དང་། འཆོ་བའི་དགོས་མཁོར་དམིགས་པའི་
བཅོ་ལས་ཁང་ཆེ་ཆུང་སྐྱ་ཆོགས་གསར་འཛུགས། སྐན་ཁང་དང་བྱ་སྐྱག་བདག་ཉར་ཁང་སྐྱབ་པ་སོགས་ལས་དོན་སྐྱ་
མང་རྒྱ་གར་གཞུང་དང་བྱེ་རྒྱུ་ཀྱི་རོགས་སྟོར་ལ་བརྟེན་ནས་བཅོན་ཤོལ་གཞུང་གིས་དུས་རྒྱུང་ནང་ལེགས་བྱུང་།
ཆེས་ཐོག་མའི་དུས་སུ་བོད་མི་མང་ཙམ་ཞིག་གིས། གཞིས་ཆགས་ཞེས་པ་བོད་མི་ནམས་རྒྱ་གར་དུ་གཏན་སྟོད་བྱ་

³⁶ བཅོན་ཤོལ་གྱི་རང་དབང་དུ་གསལ་བ་པལ་སྐྱར་གྱིས་བྱངས།

བའི་དོན་ཡིན་ནམ་སྟེ་འགྲོ་འདོད་མ་སྟེས་པ་དང་། སོང་ཡང་འགའ་ཞིག་སྟོས་བྱེད་པ་སོགས་དཀའ་ངལ་ཆེ་
ཅམ་འཕྲད་པར་སྒྲུང་།³⁷ དེ་ལྟ་ནའང་། རྒྱལ་པོ་མཆོག་ནས་སྤྱི་དགོས་དམིགས་བཀའ་སློབ་ཡང་ཡང་སྟུལ་བ་
དང་། གནད་དོན་ཅི་མང་རེ་གསལ་དུ་གྱུར་བ་སོགས་ལས་སློ་དོགས་ཡོངས་སུ་བསལ། ཞིང་ལས་སྤྱོད་ལུགས་ཀྱང་
འཕྱུལ་ལས་ཅན་དུ་བསྒྱུར། རྒྱ་གར་དང་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་སློབ་གཉེར་ཁང་དུ་འཕྱུལ་ལས་སློབ་སྦྱོང་དུ་བཏང་བ་རྣམས་ཕྱིར་
འབྱོར་ཏེ་གཞིས་ཆགས་སུ་འཕྱུལ་ལས་ཀྱི་ལས་དོན་གཉེར། གཞིས་མི་མང་པོས་དབྱར་དུས་ཞིང་ལས་དང་། དགུན་
དུས་ཆོང་ལས་གཉེར་བའི་མགོ་བཙུགས། ཆོས་སྤྱིད་ཀྱི་འདུ་འཛོམས་དང་པན་ཚུན་རོགས་རམ་ལྟ་ཉོག་སོགས་རྒྱུན་
མ་ཆད། ཆོས་གསུམ་ཡུལ་ཡུང་དང་ཆོས་བརྒྱད་སོགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་མེད་པར་གཉེན་སྦྱིག་སོགས་ནང་ཁུལ་མཐུན་
སྤྱིལ་ཤིན་ཏུ་དམ། གན་པས་གཞོན་པ་སྦྱོང་ཞིང་གཞོན་པས་གན་པར་བཀྱར་བ་དང་། མི་གཤེས་ངང་ཚུགས་ལྡན་པ།
རང་རིང་པ། རྒྱན་མི་སྤྲོ་པ། བསྐྱེད་མི་བྱེད་པ། སྤྱིག་ལ་འཛེམ་ཞིང་དགེ་བར་རང་གིས་འཇུག་པ། ངལ་ཚོལ་ལ་
དགའ་ཞིང་བསྐྱོད་ཚུགས་པ་སོགས་བོད་མིའི་གནད་པོའི་སྟོན་དང་གཤེས་ཀྱི་བཟང་པོའི་ཡོན་ཏན་གྱིས་འབྲེལ་ཡོད་རྒྱ་
གར་བ་ཀུན་གྱི་ཡིད་དབང་ཅིག་ཅར་དུ་སྟོགས།

སྐབས་དེ་དག་ཏུ། མཛད་སྒེལ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཡང་མགོན་པོ་མཆོག་བོད་མི་བཅོན་བྱེད་པ་རྣམས་ལ་སེམས་
གསོ་དང་སློབ་སྟོན་གནང་བར་ཡང་ཡང་གཞིས་ཆགས་ཁག་ཏུ་ཆེབས་བསྐྱར་གྱིས། ཆོས་སྤྱིད་ལས་འཕྲོས་པའི་
འཕྱུལ་ལུགས་ཀྱི་དགོས་དོན་རྣམས་ཞིབ་འབྲེལ་དང་། འཕྲོད་བསྟེན་དང་སྦྱོང་ལམ། ཤེས་ཡོན་དང་བསམ་བའི་འབྲེར་
སོ་སོགས་ཉིན་དང་རྒྱུན་གྱི་འཆོ་བར་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་ལམ་སྟོན་སོགས་སློ་གྲུན་ནས་པ་མས་རང་གི་བྱ་སྤྱོད་ལ་
བཅངས་པ་ལས་ཀྱང་སྤྱོད་པའི་བྱམས་བཅེས་བསྐྱངས། སྤྱི་ལོ་ 1962 ཟླ་བ་ 3 ཆོས་ 20 ཉིན་རྒྱ་གར་གྱི་ཕྱོགས་སུ།

མི་རིགས་ཤིག་དང་ཡུལ་གྱི་ཞིག་གི་དོན་གནད་ཡིན་པས་དུས་ཡུན་སྔན་བྱ་འགོར་སྤྱི། ཅ་དོན་ཆེན་པོ་དེ་དག་དེ་རིང་
སང་ཉིན་ཅམ་ལ་ཡོང་མི་སྤྱོད་ཀྱང་། མཐའ་མའི་རྒྱལ་ཁ་འཛོམས་རྒྱ་ཉག་གཅིག་རེད། རོས་ནས་ཀྱང་བོད་གངས་ཅན་གྱི་
བསྟན་འཛིན་བདེ་དོན་ལ་འབད་བཅོན་གང་ཡོང་བུས་པར་བུས་ཡུས་མིན་ཡང་། ད་པན་འབྲུབ་ཆོད་གང་ལེགས་ལྟ་བུ་
བྱུང་སོང་། ... ཕྱོགས་གཅིག་ནས་བསམས་ན། བོད་ནང་གི་སྤྱོད་རྒྱ་ཆོ་གནས་ཚུལ་གང་འདྲ་ཞིག་གི་ཐོག་ཏུ་གནས་ཡོད་
དམ། ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་ལ་རང་དབང་སྤྱོད་ཅམ་ཡང་མེད་པར་བཤེས་སྟོན་ཡི་དུགས་ཀྱི་གནས་སུ་མཆིས་པ་དང་།
རྣམ་འགྱུར་བཟང་ངན་སྤྱོད་ཅམ་ལ་ཡང་ལུས་སྟོག་འདོར་གྱིན་ཡོད་པ་རེད། ད་པན་རྒྱལ་བསྟན་ཆབ་སྤྱིད་ཀྱི་དོན་དུ་
བོད་མི་ཁྱིམ་མང་པོའི་ལུས་སྟོག་རྒྱ་དམར་ནས་སྟོགས་ཐེན་པ་རེད། ཅེས་དང་། སྤྱི་ལོ་ 1964 ཟླ་བ་ 2 ཆོས་ 28 ཉིན་
ཡང་སྤྱོད་ཕྱོགས་སུ། “བོད་ནང་ཡོད་པའི་རྒྱ་ཆེ་མི་དམངས་ཆོས་མི་རིགས་རང་དབང་གི་དོན་དུ་ཉེན་ཁ་ཆེན་པོ་དང་། ར་ཅག་
གཤུག་རྩལ་གྱི་འོག་ཏུ་རང་སྟོག་སློབ་བཏང་གི་སློན་ནས་ད་དུང་པར་ཁོད་སུ་མཐུད་བྱེད་པ་དེ་དག་ང་ཆོའི་བསམ་སློབ་ནང་དུ་

³⁷ སྐར་ལྷུང་ཁང་གི་གཤེག་ནས་བོད་ཀྱི་བཀའ་སློན་ཁྱིམ་བར་གྱི་ལོ་རྒྱུས་བཤད་པར་གསལ།

ངེས་པར་དུ་རྟོགས་པར་བྱེད་དགོས།” ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ། སྤྱི་ལོ་ 1964 ལྷ་བ་ 9 ཆེས་ 28 ཉིན་མའི་སོར་གཞིས་
ཆགས་སུ།

ཏང་ག་རི་(Hungary)ལྷ་བུར་མཆོན་ན། 1944 ནས་ 1946 བར་ལ་ངོ་ལོག་བྱུང་ནས་བཅན་གྱིས་བ་འབྲུམ་ཐུག་
མང་པོ་བྱུང་ཡོད་ཀྱང་། ཁོང་ཆོང་ལྷ་བ་ཁག་སེང་འབྲུམ་མེལ་གྱི་གསོག་སྐར་ལྷ་བུ་བཅོས། དེ་ནས་མི་སོ་སོ་རང་རང་
ལས་ཀ་གང་ཐོབ་སར་ཕྱིན་པ་རེད། དེ་དག་སྐད་ཡིག་དང་ཤེས་ཡོན་མཐུན་ཆུན་འཛོམས་པའི་ཁྱད་པར་ཐུག་བྱུང་
ཡོད་ཀྱང་། གཙོ་ཆེ་ཤོས་མི་རིགས་ཅ་སྟོང་འགྲོ་བའི་ཉིན་ཁ་ལས་སྤྱི་བ་དགོས་པའི་དམིགས་ཡུལ་གང་ཡང་མེད་
སྟབས་ལས་ཀ་སྤྲོད་མཐུག་བསྟོན་པའི་བྱུང་བ་རེད། ང་ཆོ་དེ་ལྷ་བུ་གཏན་ནས་མ་ཡིན། ... ཕྱོགས་གཞན་
ནས་བཞུགས་ན། ང་ཆོ་གཞན་ཡུལ་དུ་ལོ་བུ་ཉིས་བཅུ་སྟོར་སྤྱོད་དགོས་པ་ཡོང་གི་མ་རེད་དེ། གལ་ཏེ་ལྷ་བུ་བྱུང་ན། ད་ལྟ་
ང་ཆོས་གཞིས་ཆགས་བྱེད་སྐབས་ཀྱི་འཆར་ཅིས་ཡོད་པ་འདི་ལྷ་བུའི་ལེགས་པོ་ཞིག་བྱུང་ན། ལོ་ཉིས་བཅུ་སྟོར་སོང་
ཡང་། རྒྱ་མ་བོད་མ་ཡིན་པའི་མི་རིགས་གཅང་མ་ཞིག་དང་། ཤེས་རིག་ཡིན་ཅུང་རྒྱ་མ་བོད་མ་ཡིན་པར་བོད་ཀྱི་ཤེས་
རིག་གཅང་མ་ཞིག་སྤྱོད་ཐུབ་ཀྱི་རེད། ང་ཆོས་བསམ་སྒྲོ་སྤྲུག་ས་ནས་བཏང་ན། ང་ཆོར་དཔེར་བལྟ་ས་ཞིག་ཡོད། ཡི་ཟི་
རལ་(Israel)ཞེས་པའི་ཡུལ་མི་དེ་རྣམས་དཔེ་མི་སྤྱི་བའི་བྱུང་པོ་ཞིག་བྱུང་འདུག ། ཁོང་ཆོའི་ཡུལ་དུ་དམག་ཆེན་
གཉིས་པའི་རྩེ་སྤྲུལ་མ་གཏོགས་རང་བཅན་མ་བྱུང་བ་རེད། དེའི་གོང་ལོ་སྟོང་ཐུག་ལྷག་གི་རིང་ཁོང་ཆོའི་མི་རིགས་
མཉམ་ཁུབ་བྱེད་མ་ཐུབ་པར་འཇམ་སྤོང་གི་ས་ཕྱོགས་མང་པོར་ཁ་འཁོར་དུ་སྤྱོད་དགོས་བྱུང་ཅུང་། ཁོང་ཆོས་རང་གི་མི་
རིགས་དང་། ཆོས་ལ་གཅེས་སྤྲུམ་ཏ་ལས་པའི་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱས། གཉིན་སྤྱི་བའི་སྐབས་སོགས་གང་ཅིའི་ཐད་ནས་
རང་རིགས་ལ་གཅེས་ཞེན་ཆེན་པོ་བྱས་ཏེ། མཐར་ཁོང་ཆོའི་ཡུལ་དུ་རང་བཅན་གྱི་གོ་སྤྲུལ་ཐོབ་མ་ཐག་ས་ཕྱོགས་
མང་པོར་ཡོད་པའི་མི་རིགས་རྣམས་ལམ་སང་མཉམ་འཛོམས་ཁུབ་སྤྱོད་བྱས་པ་རེད། ཅེས་ཕྱི་ཀླུ་གྱི་གནས་བབ་དཔེར་

སྐབས་ཏེ་འབྲེལ་བཞུགས་སྤྱོད་བཀའ་སྤྲུལ། དེའི་འཕྲོར།

དེ་ནས་རྒྱ་གར་ཡུལ་མི་ཆོར་མཐུན་སྤྱི་བའི་རྒྱ་གར་ཆེན་པོ་ཡིན། མི་བྱེ་བྲག་པ་མི་རེ་རེའི་ཆ་ནས་བོད་མིར་མཐོང་
ཅུང་ཁྱད་གསོད་བྱེད་མཁན་ངེས་པར་ཡོང་གི་རེད་དེ། ཅ་བ་ནི་ང་ཆོས་རྒྱ་གར་འཕགས་པའི་ཡུལ་ཞེས་འབོད་པ་ལྟར།
“བོད་མི་དགེ་སྤྱུག་དང་། རྒྱ་གར་བ་ང་ཆོའི་དགེ་ཆུན་ལྷ་བུ་ཡིན།” བསམ་སྒྲོ་བཏང་ན། རྒྱ་གར་འཕགས་པའི་ཡུལ་དུ་
བཅོམ་ལུན་འདས་བྱུང་མེད་ན། ང་ཆོའི་བོད་དུ་ལུན་པའི་སྤྱི་བའི་སྤྱོད་ཀྱི་རེད། ང་ཆོས་མགོ་བཟུག་བཟུག་བྱེད་མི་
ཐུབ། དེ་བཞིན་རྒྱ་གར་རང་དབང་གི་ཡུལ་འདི་བོད་དང་ལོ་སྟོང་ཐུག་རིང་གི་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ཉིན་ལོན་གྱིས་ང་ཆོ་
བཅན་གྱིས་བར་ཁྱར་ཏེ་མི་ཡུལ་དུ་བསྐྱེད་པའི་ཆེ་བྱིས་མཆོས་རྒྱལ་ཁབ་འདྲའི་ནང་ནས་མི་འདྲ་ཅན་གྱིས་ང་ཆོར་

བདག་སྤྱོད་དང་། གཅེས་སྤྱོད་བྱེད་པ་འདི་དག་བཀའ་བློན་ཆེན་པོ་རེད། ཅེས་གསུངས། ད་ལྟའི་ཆར་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་
རྒྱ་གར་བ་འདུས་ཆོགས་ཆེ་བའི་སར་“རྒྱ་གར་ནི་དགེ་ཆུན་དང་། བོད་ནི་ཡིད་ཆེས་འཕེར་བའི་དགེ་སྤྱུག་ཡིན།” ཞེས་ཡང་
ཡང་གསུངས་པར་གཞན་ཕྱོགས་པ་འགའ་ཞིག་གིས་སྤྱི་བའི་བྱུང་དུ་དེ་ལྷ་བུ་གསུངས་པའི་དགོས་དོན་ཅི་ཡིན་ནམ་སྟེ་
སྟེ་ཏང་སངས་སངས་ལྷ་བུར་བྱེད་ཀྱང་། དེ་ནི་མི་ལོ་བཞི་བཅུ་ལྷ་བུའི་རྩེ་སྤྲུལ་གསར་དུ་གསུངས་པ་ཞིག་མིན་པ་

གོང་དུ་བྲངས་པའི་དུག་ཅུ་རེ་བཞི་ལོའི་བཀའ་སློབ་ལས་ཤིན་ཏུ་གསལ་ལ། ཉང་བ་སངས་རྒྱུ་པའི་ཆོས་ཚུལ་དང་ཕྱ་
སྟོགས་པའི་གྲུབ་མཐའི་བཤད་བ་སོགས་རྒྱ་གར་རང་དུ་ཉམས་ཉེས་སུ་གྱུར་ཡང་། བོད་གངས་ཅན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ད་
དུང་ཡང་རྒྱན་འཛིན་དང་དར་སྤེལ་ཚུལ་བཞིན་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པས། “ཡིད་ཆེས་འཕེར་བའི་དགེ་སྤྲུག་”ཅེས་
གསུངས་ཞེས་ཀྱང་དུས་ཕྱིས་བཀའ་སྤྲུལ། ཡང་གོང་ཆོས་ཉིན།

གཙོ་ཆེ་ཤོས་མང་ཆོགས་དང་མགོ་ཁྲིད་ཀྱི་བར་གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་ཤེས་རྟོགས་ངེས་པར་དགོས་ཀྱིན་འདུག། ཁྱེད་
ཆོས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་གཤེས་ཀྱི་རིམ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། ངོས་ཀྱིས་ཀྱང་མི་མང་ལ་བསམ་ཚུལ་ཅི་ཡོད་ཤེས་
དགོས་པ་ལས། སྤར་གྱི་སྤྲུག་སྤྲུག་བྱེད་པར་ཉ་ལས་རྒྱ་མེད། མ་གཞི་ཡུལ་དུས་དང་མི་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་ལ་ལྟོས་ཏེ་སྤམ་
ཅམ་བྱས་ནས་ལས་དོན་སྤྲུབ་དགོས་པ་ཡང་ཡོད་གི་རེད་དེ། སྤྱིར་བཏང་མང་ཆོགས་ཀྱི་མགོ་ཁྲིད་བྱ་དགོས་ན། མང་
ཆོགས་ཀྱིས་ངོས་ངོ་ཤེས་དགོས་ལ། ངོས་ཀྱིས་ཀྱང་མང་ཆོགས་ངོ་ཤེས་དགོས། ངོས་སྤྲུག་སྤྲུག་ཏུ་བསྐྱད་ནས་རྒྱལ་བ་
རིན་པོ་ཆེའི་བསམ་སྒྲོལ་དང་གནས་ཚུལ་གང་འདྲ་ཡོད་པ་རྣམས་ཁྱེད་ཆོས་མ་ཤེས་ཤིང་། གདོང་ཡང་ལེགས་པོ་ཞིག་མ་
མཐོང་། སྤྲུག་དང་སྤྲུག་ཅེས་བརྗོད་དེ། སྤྲུག་ལེགས་པོ་ཡོད་པ་ཡང་མ་ཤེས། སྤྲུག་རུལ་པ་ཡིན་པ་ཡང་མ་ཤེས་པར་མགོ་
རུལ་སྤྲུག་ཡིས་མ་ཆོར་ཞེས་བ་དེ་ཡོད་གིན་འདུག། དཔེར་ན། ང་ཆོ་སྤྲུག་བྲགས་ཏེ་ཆབ་མདོ་ཤོར་གྱིན་ཡོད་ཀྱང་ལྷ་སར་
བཀའ་ཤག་སྤྲུགས་སྒྲོ་བཏང་ནས་བསྐྱད་ཡོད་པ་རེད། ང་ཤོད་མཐའ་འགག་དེ་འདྲ་ཞིག་ལ་སྤྲུག་ཡོད་ཀྱང་། འདིར་སྤར་
ལམ་ཡིན་ཞེས་སྤྲུགས་སྒྲོ་ཚུགས། སྤྲུགས་སྒྲོ་ཉི་མ་རེ་བྱུང་འགྲངས་ན་ཡང་མི་འགྲིག་པར་བྱས། དེ་ཆོ་རུལ་པ་མིན་ན་
གང་ཡིན། འདི་འཕྲོས་བཤད་ཡིན། གང་ལྟར་ཆང་མ་གསལ་པོ་བྱས་ན་ལེགས་པོ་རེད། ངོས་རང་གི་གཤེས་ཀྱི་ར་
མཆོན་ནའང་། ངོས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ཡིན་ཞེས་མཐོ་ཉམས་བྱེད་འདོད་གང་ཡང་མེད། ཅེས་གནད་དོན་མང་པོ་བཀའ་སྤྲུལ།

སྤྱི་ལོ་ 1964 ཟླ་བ་ 10 ཆོས་ 27 ཉིན། “ད་པན་ལོ་ཤས་རིང་ང་ཆོའི་སྤྲུགས་ཀྱི་དོན་གནད་གང་འཆམས་ཡར་
རྒྱས་ཕྱིན་ཡོད་ཀྱང་། ཆོས་སྤྲུགས་ལ་ཡང་ཡར་རྒྱས་ངེས་ཅན་ཞིག་ཅེས་ཀྱང་གཏོང་དགོས་པས་མང་ཆོགས་ནས་ཆོས་ཀྱི་
ཤེས་ཚད་ངེས་ཅན་ཞིག་ཡོད་ཐབས་ལ་འབད་དགོས།” ཞེས་དང་། དེ་ཡང་“སངས་རྒྱུ་ལ་དད་བ་བྱས་ན་སྤྱིད་པོ་ཡོད་གི་
རེད། ཅེས་པ་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་པར་རྒྱ་འབྲས་ཞེས་པ་ཞིག་བཤད་ཡོད། རང་ཉིད་བདེ་བ་འདོད་ན། བདེ་བ་དེའི་རྒྱ་གང་ཡིན་ཅད་
བཅད་ནས་དེ་སྤྲུབ་དགོས་པ་དང་། སྤྲུག་བསམ་མི་འདོད་ན་དེའི་རྒྱ་སྤོང་བ་ལ་འབད་དགོས།” ཞེས་སོགས་རྒྱ་འབྲས་རྟེན་
འབྱུང་གི་རྣམ་གཞག་ཤེས་པའི་ཐོག་ནས་ཆོས་སྤྲུབ་ཚུལ་ཤེས་དགོས་པར་གསུངས། དེ་ནས་ཀྱང་།

བཙམ་ལྡན་འདས་རང་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ནས། དགེ་སློང་དག་གམ་མཁས་རྣམས་ཀྱིས། །བསྐྱེད་པ་བཅད་བརྟུན་བའི་གསེར་
བཞིན་དུ། །ལེགས་པར་བརྟགས་ལ་ང་ཡི་བཀའ། །སྤང་བར་བྱ་ཡི་གུས་ཕྱིར་མིན། ། ཞེས་བསྐྱེད་པ་བཅད་བརྟུན་བ་ལ་
སོགས་པའི་སློན་ནས་གསེར་ལ་བརྟག་དབྱེད་ཞིབ་ཏུ་བྱེད་པ་དེ་བཞིན་དུ། ངས་བསྟན་པའི་ཆོས་འདི་རྣམས་ཀྱང་ཡང་དག་
པ་ཡིན་མིན་རིགས་པ་དང་། རྒྱ་མཚན་མང་པོའི་སློན་ནས་བརྟག་དབྱེད་བྱས་ཏེ་བདེན་པར་འདུག་ན་ཉམས་སུ་ལེན་དགོས་
པ་ལས། ང་ལ་གུས་པ་ཅམ་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱར་མི་བྱུང་ཞེས་གསུངས་འདུག་པ་དེ་ནི། བདེན་པ་ཡང་དག་དང་ལྡན་པའི་

སློབས་པ་ཆེན་པོའི་གསུང་ཡིན། ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ་བ་དང་། འཛིན་ཉེན་བཀོད་པ་པོ་འདོད་པའི་ཆོས་ལུགས་ནི་“ལྷ་
ཆོས་དང་”དེ་མི་འདོད་པའི་ནང་པའི་བསྟན་པ་ནི་“མི་ཆོས་”ཡིན་ཞེས་ཀྱང་ལན་དུ་མར་གསུངས་ཏེ་གོ་རྒྱུ་ཡིན་ཏུ་ཟེམས།
ཡང་།

མི་དགེ་བཅུ་སྟོང་གི་ལག་ལེན་འདི་ནི། མཐོ་ཤིས་དང་ཐར་པར་བཟོད་པའི་སྐྱེས་ཀྱི་གདང་བུ་དང་པོའི་ཆོད་དེ་ཡིན་པས།
ཆང་མས་དེ་འདྲ་ཞིག་ཨེ་ཐུབ་ཨེ་ཤེས་བཟུང་གོས། དེ་ལྟར་བྱུང་ན་ནང་པ་སངས་རྒྱུ་པའི་ཆོས་དར་སའི་ཡུལ་བོད་ཁ་
བ་ཅན་དུ་སྐྱེས་པའི་དགོས་དོན་ཆང་བ་ཡིན། ང་ཆོས་སྤར་བསྐྱེད་པའི་དུས་བབ་དུས་བབ་གི་སྐབས་སྤར་བ་ནཱ་ཉིག་མེད་པ་
ལྟ་བུས། རྒྱ་མཚན་རི་བཞིན་མི་ཤེས་ཀྱང་ཆོས་དད་བྱེད་པ་དེ་ཙམ་གྱིས་མི་འགྲིག་། དེས་འདྲང་གིན་མེད། དེས་གཞོད་
ཀྱིན་འདུག །རང་ཉིད་ནང་པ་ཞིག་དང་ཆོས་པ་ཞིག་བྱེད་འདོད་ན་ཅེས་ཀྱང་ཆོས་ངོ་ཤེས་པར་བྱེད་དགོས་ལ། མི་དགེ་
བཅུ་སྟོང་གི་ལག་ལེན་དེས་པར་དུ་བྱ་དགོས། དེ་ལྟར་མིན་པར་རང་ཉིད་ནང་པར་ཁས་སྐྱོངས་ནས་སྟོང་ལོག་ལ་སྟག་
བྱས་ན། བོད་མི་རིགས་ཙམ་མིན་པར་འཛམ་གླིང་ནང་པ་ཡོངས་ཀྱི་ཞབས་འདྲེན་ཆགས་ཀྱི་རེད། མི་དགེ་བཅུ་སྟོང་གི་
ལག་ལེན་མི་ཐུབ་ན། ང་ནང་པ་མིན་ཞེས་བརྗོད་ན་ལེགས་ཤོས་རེད། ལམ་འདི་གཉིས་ལས་མེད་པས་དེ་དོན་ཆང་མས་
སྟོང་པའི་བྱེད་དགོས། ཞེས་ལམ་སྟོན་ཟབ་མོ་མཛད། ཡང་། “ང་ཆོས་བྱེད་རྒྱ་དེ་ལ་ཆོས་ཀྱི་འཆོ་བ་དང་། སྲིད་ཀྱི་འཆོ་བ་
གཉིས་ཡོད་པ་ནས། སྲིད་ལ་ཤུགས་སྟོན་བྱེད་པ་ནང་བཞིན་ཆོས་ཀྱི་ཐོག་ལ་ཡང་ཤུགས་སྟོན་ཆེན་པོ་བྱེད་དགོས།” ཞེས་
དང་། “ང་ཆོས་ལུགས་པའི་སྐད་ཡིག་མ་ཤེས་ན་ངོ་ཆ་རྒྱ་དང་། སྐམ་ཤོར་རྒྱ་གང་ཡང་མི་འདུག །བོད་པས་བོད་ཡིག་མ་
ཤེས་ན་དངོས་གནས་ངོ་ཆ་པོ་རེད།” ཅེས་སོགས་ཀྱང་གསུངས། སྤྱི་ལོ་ 1977 ལྷ་བ་ 7 ཆོས་ 31 ཉིན་མོན་ལྷོ་འདོད་
རྒྱ་གླིང་དུ་སེར་རྒྱ་འདུས་ཆོགས་ཆེན་པོའི་སར།

སྐབས་འདུག་ལྷ་རྒྱ་འདྲ་ཡོད་ན། ལྷ་མ་སྐད་གསུང་ཆེ་བ་ཞིག་གི་རྩ་འབྲུལ་གྱིན་བཟུང་ན་སྐར་པ་ཞིག་ལ་བབས་པ་
རེད། དང་པོ་ཡིན། དེ་ལས་སྐར་མོ་ལྷ་ལས་འབྲུལ་རྒྱ་མེད་ཀྱང་དགོན་པ་ཞིག་ལ་ཕུལ་ན་དེ་ཡག་གི་རེད། དགོན་པ་དེའི་
གྲ་པ་བརྒྱ་ཉིས་བརྒྱ་ཞིག་གི་དོན་དག་ལ་མན་འགྲོ་གི་རེད། ངོས་ཀྱིས་ལྷ་མར་སྤང་པོ་བྱས་ནས་བཤད་པ་མིན། ངོས་
རང་ཡང་ལྷ་མ་ཞིག་ཡིན་པའི་སྐད་ཆ་རེད། བསམ་སྟོ་ཡག་པོ་བྱས་ནས་ཐོངས་དང་། རྒྱུད་ནས་བཤད་པའི་ལྷ་མའི་
མཚན་ཉིད་ཆང་བ་ཉན་ཉན་ཡོང་གི་རེད་དེ། སྤྱིར་བཏང་ལྷ་མ་ལ་ཕུལ་བ་དེ་བྲག་མཛོད་ཀྱིས་བཟས། རྗེས་སུ་བྲག་
མཛོད་དེ་གྲ་པ་ལོག །ལྷ་བྲང་ལྷ་བྲང་ཐེར་ནའང་བྱིས་ཆང་ཞིག་གི་བཟོ་འདྲ་པོ་ཞིག་ཆགས་ཀྱིན་འདུག །དེ་ཞབས་འདྲེན་
ལྷ་མཁན་མ་རེད་དམ། ལྷ་མའི་ཙག་ཙེའི་སྐད་ལ་བཞག་པའི་དངོས་པོ་དེ་བྱིས་ཆང་གསོ་བྱེད་ཅིག་ཆགས་པ་ཡིན་ན་ངོ་
ཆ་པའི་གནས་མ་རེད་དམ། ཞེས་སྤྱི་དོན་དང་ཆོགས་སྡེ་གཙོ་བོར་འཛིན་དགོས་པའི་བཀའ་བཟང་ཡང་ཐེབས། སྤྱི་
ལོ་ 1999 ལྷ་བ་ 10 ཆོས་ 7 ཉིན་ཉོན་སེར་རབ་རྒྱས་གླིང་གི་གཞིས་མི་རྣམས་ལ།

འདིར་གཞིས་ཆགས་ནང་ཡོད་པའི་སྟོ་ལགས་དང་སྟོ་ལགས་ཆོས་དུས་ལུན་འདིའི་རིང་ལ་བོད་སྤྱི་པའི་དོན་དག་ལ་
སེམས་ཤུགས་བསྐྱེད། མཐུན་ཆུན་འདོམས་མིན་གྱི་དཀའ་ངལ་ལ་མ་སྟོས་པར་སྟག་བསམ་ནས་དག་གི་ཐོག་ནས་ལྷ་མ་
པ་མེད་པའི་འབད་བརྩོན་བྱས་པ་ཅ་ཆེན་པོ་རེད། དོན་གོ་ཆང་ཡོད། དེ་དང་ཆབས་ཅིག་གཞོན་སྐྱེས་འཆར་ཡོངས་བྱེད་

མཁན་ཆོ་ཡང་། སྤྱི་ལ་མཐུན་སྤྱི་ཆ་ཐམས་ཅད་ནས་སྤྱི་མཆོག་ས་པ་རང་ཆོའི་འདོད་པ་ཁེངས་པ་ཞིག་ཁག་
པོ་ཡིན་ནའང་། སྤྱི་བ་བྱ་ཁག་ནང་སྤྱི་བ་སྤྱོད་བྱེད་སྤྱི་བོ་སྐབས་བྱུང་བ་དང་། ... གཞིས་ཆགས་ནང་མི་རབས་གསར་བ་
འཆར་ཁོངས་བྱེད་མཁན་འདི་ཆོད། ཐོག་མར་རང་ཆོས་གཞིས་ཆགས་བཅུགས་པའི་སྐབས་སུ་དམིགས་ཡུལ་བཟུང་བ་
བཞིན། རྒྱ་གར་གྲོང་ཁྱེར་ཀལ་ཀ་ཏ་དང་ཨོམ་ཨྱེ། ཕྱི་ལོ་སོགས་གྲོང་ཁྱེར་དེ་ཆོའི་ནང་སྤྱི་ཉེ་འཆར་ཁོངས་བྱེད་མཁན་
གྱི་སྤྱི་བྱ་ཆོ་དང་མི་འབྲེ་བར་བོད་པའི་གོམས་གཤིས་གྱི་བྱི་མ་ཤུགས་ཆེ་བ་ཡོད། འདི་རང་ཆོས་དང་བོ་ནས་གཞིས་
ཆགས་བྱུང་དུ་བཅུགས་པའི་དགོས་པ་དང་དམིགས་ཡུལ་རེད། རྒྱ་མཆོན་དེ་འབྲེ་ལ་བརྟེན་ནས་རང་ཆོས་བོད་པ་རང་ཉིད་
ཁེ་གཏང་གི་གཞིས་ཆགས་བཅུགས་པའི་ལག་རྒྱུ་ལ་གཞིས་ཆགས་ཆོའི་ནང་ནས་མི་རབས་གསར་བ་འཆར་ཁོངས་
ཡོང་མཁན་ཆོར་རང་ཉིད་བོད་པ་ཡིན་བསམས་པའི་འདུ་ཤེས་མི་ལམ་ཚུན་ཆད་ལ་ཡོད་པ་ཞིག་དང་། བོད་པའི་འདུ་
ཤེས་ཡོད་པའི་ཐོག་ནས་བོད་པ་རང་གི་ཁྱད་ཆོས་དང་། བོད་པའི་ངོ་བོ་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པ་གང་ཡིན་པ། རང་ཆོ་འདིར་
བཅན་ཤོལ་བ་ཆགས་དགོས་པའི་རྒྱ་སྤྱི་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཆོ་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་དོ་སྣང་དང་བརྟག་དབྱེད་བྱེད་དགོས་པ་
ཞིག་རེད། རང་ཆོས་བོད་སྤྱི་བའི་རང་དབང་གི་དོན་དག་ལ་འཐབ་ཅོད་བྱེད་པ་འདི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་དང་བྱུང་དུ་
འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་ལ་བརྟེན་ནས་འདས་པའི་ཡོ་བཞི་བཅུའི་རིང་འབད་ཅོལ་བྱས་པ་རེད། ... བྱས་པའི་བྱུབ་འབྲས་
ཀྱང་རང་ཆོས་མིག་གིས་མཐོང་རྒྱུ་ཡོད་པ་ཞིག་དང་། འཛམ་གླིང་འདིའི་སྐར་ལ་བོད་མི་བཅན་ཤོལ་བར་མི་མཐོང་
ཆ་འཛིག་འོས་པ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ་བ་ལས་བོད་མིའི་གཞིས་ཆགས་ཀྱི་བྱུབ་འབྲས་སོགས་ཤེས་ལ།
མགོན་པོ་མཆོག་གི་དགོངས་གཞི་ཡང་ཤོགས་ཅམ་ཞིག་ངེས་ཀྱས། དེ་ལྟར་རྒྱ་བལ་འབྲུག་གསུམ་དུ་བོད་མིའི་སྤྱོད་
སྐར་གསར་འཛུགས་གནང་བར་མ་ཟད། ཕྱི་རྒྱལ་ཡུལ་བྱུ་ཁག་ཏུ་འབྲང་བོད་རིགས་མི་ཉུང་བ་ཞིག་ཆད་གཏོང་མཛད།
དེའི་ཚུལ་ལ་སྤྱི་ནོར་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས། <<བཅན་ཤོལ་གྱི་རང་དབང>>ལས།

དེ་ལྟར་པལ་ཆེར་མི་ཡོ་བཅོ་ལྗེའི་རིང་། བོད་མི་བཅན་ཤོལ་བ་རྣམས་སྤྱན་ནག་གི་དུས་སྐབས་སུ་གནས་དགོས་བྱུང་ལ།
རང་ཡུལ་བོད་དུ་ཕྱིར་ལོག་རྒྱུ་ནི་དེད་ཅག་བཅན་ཤོལ་དུ་འབྱོར་བའི་སྐབས་ཀྱི་རེ་བ་ལས་རྒྱང་རིང་དུ་རྒྱར་པའི་ཆོར་
སྤང་བྱུང་། མཆོན་མོའི་དུས་ཆོད་ནི་གཟུགས་པོའི་རྒྱས་པ་སྤར་གསོ་བྱེད་པའི་དུས་སྐབས་ཡིན་པ་ལྟར། སྤྱན་ནག་གི་ལོ་
ཟླ་དེ་དག་གི་ནང་དུ་གཞིས་ཆགས་འཛུགས་སྤྱོད་ཀྱི་ལས་གཞི་ལ་བྱུབ་འབྲས་ཆེན་པོ་ཐོབ། རིམ་གྱིས་བཅན་ཤོལ་བ་
མང་པོ་ལས་བཟོའི་ལས་ཀ་ནས་རྒྱ་གར་ནང་གི་གཞིས་ཆགས་ཁག་ཏུ་གཏོང་བྱུབ་པ་བྱུང་། དེར་མ་ཟད། བཅན་ཤོལ་བ་
ཉུང་ཤས་ཤིག་རྒྱ་གར་དང་ཁ་བྲལ་ཉེ་འཛམ་གླིང་གི་ཡུལ་བྱུ་ཁག་ཏུ་བོད་མིའི་གཞིས་ཆགས་རྒྱང་ཁག་དུ་མ་འཛུགས་
པར་བསྐྱོད། ད་ལྟ་ཨ་རི་དང་ Canada གཉིས་སུ་པལ་ཆེར་བོད་མི་ ༡༩༠༠ ཅམ་དང་། Switzerland ལ་ ༣༠༠༠
ཅམ། དབྱིན་ཇིའི་ལུང་པར་ ༡༠༠ བཅས་དང་། Republic of Ireland ནང་བོད་མིའི་བྱིམ་ཆང་ཞིག་ཡོད་པས་མཆོན་
ཏ་ལམ་ཡོ་རོབ་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཆང་མའི་ནང་བོད་མི་དུ་མ་རེ་གནས་སྤྱོད་བྱས་ཡོད། ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ་བ་ལྟར་ཡིན། དེ་ནས་
ཀྱང་སྐབས་མཆོམས་རེར་གནས་སྤངས་དང་བསྟན་ནས་རྒྱལ་ཁབ་འགའ་ཞིག་གི་མགོ་གཅོ་གནད་ཡོད་དག་ལ་
འབོད་སྤྱུལ་གནང་སྟེ་བོད་མི་མི་ཉུང་བ་ཞིག་གཞུང་འབྲེལ་གྱིས་བསྐྱོད་དེ་གཞིས་ཆགས་ཡོད་ལ། རང་ངོས་ནས་སྤྱོད་

བྱུང་མཆོག་འཕྱུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་འཛུགས་བྱུང་འཛིན་ཞིབ་གི་ཉིན་ཤེད། ལྷན་ཆ།

པ་ནི་དེ་བས་མང། གཞུང་འབྲེལ་གྱིས་བཏང་བའི་ཁྲོད་ནས་མང་ཙམ་ཞིག་ནི། བོད་ཀྱི་ཅ་དོན་ཆེད་ལུས་སྟོག་ལ་མ་
ལྷོས་པར་བདེན་དོན་ཚད་མཁན་ཆབ་སྲིད་བཅོན་མ་བྱུང་པ་དག་ཡིན་ལ། བོད་ནས་ཐད་ཀར་སྤྲོན་བཅོས་སྟོགས་ཀྱི་
སྤྲད་དུ་བསྐྱོད་དེ་གཞིས་ཆགས་པའི་ཆབ་སྲིད་བཅོན་བྱུང་བོད་ཞེན་ཅན་དུ་མ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་པ་བཅས་བསྐྱུས་ཏེ་བྲིས་
སོ།།

བརྩ་བཞི་པ། ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་སློབ་གཉེར་གྱི་གནས་གསར་འཛུགས་སོགས་ཀྱི་ རིམ་བར་སྤྱོད་པ།

ཆོས་ཕྱོགས་སློབ་གཉེར་གྱི་སྤྱི་གནས་གསར་འཛུགས།

སྤྱི་ལོ་ 1959 ལོར་བཅན་གྲོལ་དུ་ཕེབས་སྐབས། གདན་ས་ཆེན་པོ་གསུམ་གྱིས་གཙོ་སྐོས་པའི་ཆོས་བརྒྱད་
ཁག་གི་སྒྲ་མ་དགོ་འདུན་ཆོས་ཀྱི་དམངས་པོ་ཞིག་མཆོམས་མ་ཆད་པར་སྐུ་རྗེས་འབྲངས་ཏེ་འབྱོར་བ་ནམས་སྐུ་པོ་པོ་མོ་
དང་མཉམ་བསྐྱེད་ཁ་འཐོར་དུ་ཕྱིན་ཏེ། སངས་རྒྱུ་ཀྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་འཛིན་སྐྱོང་སྤེལ་གསུམ་ལ་འཇུག་པོར་
བྱུང་ཆེ་བོད་མི་རིགས་ཅམ་དུ་མ་ཟད། འཛམ་གླིང་སྤྱིའི་བདེ་དོན་ལ་ཡང་གྲོང་གུང་ཆབས་ཆེན་པོ་གཏེས་ལ་བཞེན།
དགོ་འདུན་གྱི་སྤྱི་གནས་འཛུགས་དགོས་པའི་དགོངས་བཞེས་དང་བཀའ་སློབ་རིམ་ཕེབས་གནང་ཡང་། དེ་ཞིག་སློབ་
གྲྭ་དང་གཞིས་ཆགས་གསར་རྒྱག་ཐོག་ཐུགས་བརྩོན་ཆེས་ཆེར་གནང་རྒྱ་ཅམ་ཞིག་སྤྱར་བཞེས། དེ་ལྟར་གནང་བར་
རྒྱ་མཆོན་གཉིས་ཏེ། དང་པོ། བོད་ས་བརྟན་བརྩུང་མ་ཐུབ་པ་ནི་གནད་རབས་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་རྒྱད་དུ་ཕྱིན་
བས་མིན་པ་དང་། གཉིས་པ། དགོན་སྡེ་འཛིན་སྐྱོང་ལ་མི་ལོ་སྐྱོང་ཐུག་གི་ཉམས་སྐྱོང་ལོ་རྒྱུས་ཡོད་པས་དཔལ་འབྱོར་
སོགས་ཀྱི་མཐུན་ཆེན་འཛོམས་ན་དཀའ་བ་མེད་པར་གསར་རྒྱག་ཐུབ་པར་དགོངས་པ་དེ་རེད།

སྤྱི་ལོ་ 1959 ལོའི་གཞུང་འབྲེལ་འབྱོར་ཐོར་གསལ་བ་ལྟར་ན། གདན་ས་ཆེན་པོ་གསུམ་གྱིས་མཆོན་པའི་
ཆོས་བརྒྱད་ཁག་ནས་སྒྲ་གྲྭ་ 1300 ཅམ་རྒྱ་གར་དུ་འབྱོར་ཡོད་པར་ཀུན་གླིང་འོད་ཟེར་རྒྱལ་མཆོན་གྱིས་གྲིས་འདུག་
པ་ལྟར་དང་། དེ་ནས་<<བཅན་གྲོལ་གྱི་རང་དབང>>དུ་གསལ་བ་ལྟར་ན། མི་རིང་བར་ཆོས་བརྒྱད་ཁག་ཡོངས་ནས་
དགོ་འདུན་པ་ 6000 ཅམ་བཅན་གྲོལ་དུ་འབྱོར། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་དེ་དག་གི་སློབ་གཉེར་དང་འཆོ་ཐབས་
སོགས་ལ་དམིགས་ཏེ་རྒྱ་གར་གཞུང་ལ་དེ་སྐུལ་གནང་བར་དགོ་འདུན་ཞལ་གྲངས་ 300 ལས་མང་བར་སྐྱོབ་གསོ་མ་
གནང་ཡང་། བསྐྱར་དུ་དེ་སྐུལ་མཛད་པས་ 1400 ཅམ་ལ་སྐྱོབ་གསོ་ཐོབ་སྟེ། མ་འགྲངས་པར་རིས་མེད་ཆོས་བརྒྱད་
ཁག་གི་སྒྲ་གྲྭ་ནམས་ཀྱི་མདོ་ཕྱོགས་གཞུང་ཆེན་བཀའ་པོད་ལྗེའི་གསན་བསམ་སློབ་གཉེར་ལ་དམིགས་ཏེ། ཐུག་ས་
(Buxa)ཞེས་པར་“ནང་བསྟན་ཤེས་རིག་འཛིན་སྐྱོང་སློབ་གཉེར་ཁང་ཐོས་བསམ་ཐར་འདོད་གླིང་”ཞེས་པའི་ཆོས་
སྒྲར་དེ་ཉིད་གསར་འཛུགས་བསྐྱངས། དེ་བཞིན་དུ་ཁ་ཉའོ་མེ་ཞེས་པར་རྒྱད་གྲྭ་སྟོད་སྟོད་གཉིས་དང་། ནམ་རྒྱལ་
གྲྭ་ཆང་སོགས་སྤྱུགས་ཕྱོགས་ལ་ཐོས་བསམ་གཙོ་བོར་གནང་བ་ནམས་ལ་དམིགས་ཏེ་སྐུབ་སྡེ་རྩེ་རྩེ་ཞིག་གསར་
འཛུགས་བསྐྱངས། སྤྱི་ལོ་ 1960 ལོ་བ་ 6 ཆོས་པ་ 29 ཉིན་ཁ་ཉའོ་མེར་སྐུན་རས་གཟིགས་ངན་སོང་ཀུན་གྲོལ་
དང་ཡོན་ཏན་གཞིར་གྱུར་མའི་བཀའ་ཁྲིད་གནང་སྐབས།

པོད་དུ་སྐལ་བ་བཟང་པོ་རེད། དགེ་འདུན་པ་ཆོ་ལ་དཀའ་ངལ་དམིགས་བསལ་གང་ཡང་མེད། ད་ཆ་པོད་དུ་བཞུགས་སྐབས་ཀྱི་བསམ་སྒྲུབ་བསྐྱར་བཅས་བཏང་སྟེ། ལམ་བཟོའི་ལས་རོགས་སུ་ཐེབས་སྐབས་པ་དེ་ཡག་པོ་རེད། སྐབས་སར་ས་སྤྱོད་ཉིང་མ། དགེ་ལུགས། བཀའ་བརྒྱུད་པ་བཅས་ཀྱི་སྒྲ་སྤྲུལ་དགེ་འདུན་ཆོ་གཅིག་བཞུགས་སྐབས་དང་། ཁ་ལ་ཉའོ་སེར་རྒྱུད་གྲུ་སྟོང་སྤྱོད་དང་ནཱ་རྒྱལ་གྲུ་ཆོང་། སྤྲུགས་ཕྱོགས་ཀྱི་དགེ་འདུན་གཞན། དེ་མིན་དགེ་བཤེས་དང་དཔེ་ཆ་བ་ཁག་གཅིག་བཅས་ས་གནས་ཁག་ཏུ་བཞུགས་སྐབས་དང་། དེ་དག་གི་འགའ་ཤམ་ལག་ཤེས་བཟོ་ལས་སུ་ཞུགས་པ་བཅས་ཡག་པོ་རེད་བསམ་གྱིན་འདུག ། ... ཆང་མས་རང་གི་སྟོ་གོས་རང་གི་ལས་ཁུངས་འཁྱོལ་བ་ཞིག་ཤེད་པ་དང་།

ཆང་མ་སྤྱིང་འཇགས་སུ་སྟོང་སྐབས་ན། དེ་ནས་པོད་ཀྱི་བསྐྱར་བ་ཆབ་སྲིད་ལ་ཞབས་འདེགས་པན་རུས་ཐོན་པ་སྐབས་སྐབས། ཅེས་

སེར་སྤྱོད་ཆང་མས་རང་ཁ་རང་གསོ་ཤེད་སྐབས་དགོས་པའི་བཀའ་སློབ་སྤྲུལ། དེ་ནས་ཀྱང་།

རང་པོ་པོད་ལ་ཆོས་ཡག་པོ་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ཆོས་དང་མཉམ་པའི་སྤྱི་རྒྱས་འཛིན་སྟོང་ཇི་བཞིན་ལག་ལེན་དུ་འཁེལ་བ་བྱུང་མེད། སྤྱི་ཤེད་ཐད་ལ་ཁོར་འཁྱུལ་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད། ལྷག་པར་རྒྱལ་བ་སྤྱོད་མ་དགོངས་པ་གཞན་དོན་དུ་གཤེགས་ཐེས་ནས་པོད་རྒྱལ་ཁབ་གཞུང་དང་། པོད་མི་དམངས་སྤྱི་དོན་གྱི་ལས་ཀར་ཆགས་ཚུད་པོ་ཞིག་ཅ་བ་ནས་བྱུང་མི་འདུག །བར་སྐབས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་གང་འདྲ་བྱུང་བ་ཤེད་ཆོ་ཆང་མའི་དགོངས་པར་མངའ་གསལ་རེད། ངས་ཀྱིས་གསལ་པོར་ཞུས་ན། གདན་ས་ཆོའི་ཁོངས་ནས་ཆོས་གཞིས་ཡིན་ཞེས་ས་ཁང་མི་སེར་མང་པོ་ཞིག་བདག་ཏུ་བཟུང་། དེས་སྤོབ་གཉེར་བ་སོགས་དགེ་འདུན་དམངས་ལ་པན་བ་ཆེན་པོ་ཡོད་ཞུས་ཀྱིས་གཞུང་དང་མི་དམངས་སུ་ལ་ཡང་ཁོ་དབང་མ་སྤྱད་པར་དམ་པོར་བཟུང་བ་དེས་བསྐྱར་བ་ཆབ་སྲིད་ལ་ཞབས་འདེགས་སྐབས་ཀྱིན་ཡོད་ཞུས་པ་དེ་

ཡང་ཁོར་འཁྱུལ་ཆེན་པོ་ཡིན་པར་མཐོང་གིན་འདུག ། ཅེས་ཆོས་ཤེད་དགེ་འདུན་གྱི་སྤྱེ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་སྤར་སྟོལ་ནོར་

འཁྱུལ་ཅན་དེ་དག་ཡོ་བསྐྱར་གནང་སྟེ་དམངས་སམ་སྤྱི་དོན་ལ་པན་བ་སྐབས་དགོས་པའི་བཀའ་སློབ་ལམ་སྟོན་མཛད།

གང་དུ་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་བསྐྱར་བ་ཉམས་པའམ་སྤར་མ་དར་བའི་གནས་སུ་ཉི་མ་ལྟར་གསལ་བར་ཤེད་པ་ལ་ཐབས་དང་སྟོ་གྲོས་ཁོ་ནར་བཞེན་པ་ལས་སྤོངས་ཆོད་དང་ཁ་བྱུགས། དཔུང་ཤེད་སོགས་ཀྱིས་གང་ཡང་མི་ཕྱིན་པར་གཞིགས་ཏེ། སྤྱི་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 7 ཆོས་པ་ 1 ཉིན་ཁ་ཉའོ་སེར་ཆོས་ཁུ་བ་ཆོའི་ཁོངས་ནས་སྤྱོད་དགེ་འདུན་པ་དཔེ་གཞིགས་གནང་མཁན་ཆོར་ཆེད་དམིགས་ཀྱིས།

ང་ཆོས་རང་གི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཁས་ལེན་རིགས་གཞན་ལ་གདམས་པར་ངོ་ཆ་དང་ཞུས་པ་ཤེད་དགོས་པ་གང་ཡང་མེད། རང་རེའི་ཆོས་ནི་རིགས་པ་ཡང་དག་གི་ཁུངས་དང་ལྡན་པ་ཡིན། འོན་ཀྱང་། རིགས་ལམ་གྱི་སྟོ་སྟོན་ཆད་གྲུ་སའི་ནང་གི་བརྗོད་རྒྱུ་འཆར་ཅན་ཁོ་ན་བཟུང་བསྐྱར་པས་མི་འགྲིག །རང་རེས་སྤྱི་ནང་སྟོད་བཟུང་གང་ས་ནས་ཞིབ་གསལ་ཁུངས་གཏུགས་བྱ་རྒྱ་ཡོད་རུང་། བ་རོལ་པོར་འདོད་ཚུལ་ཅི་ཡོད་ང་ཆོས་རྟོགས་པར་བྱས་ཏེ། དེ་ནས་པ་རོལ་པོའི་བརྗོད་བབ་ཀྱི་གནད་དང་བསྐྱར་ཏེ་རང་ལུགས་འདོད་ཚུལ་གདམས་མཁས་པ་བྱུང་ན་གཞི་ནས་པ་རོལ་པོའི་ན་བ་དང་ཡིད་ལ་འཇུག་ཆེ་བ་ཡོང་། དཔེར་ན། སྟོད་ཀྱི་བཀོད་པ་ཆགས་སྤངས་ལ་ང་ཆོའི་སྤར་བས་ཀྱི་གཞུང་ལས་གསུངས་པའི་འདོད་ཚུལ་དང་མི་འདྲ་བར། དེང་འཛམ་སྤྱི་ཡོངས་ཀྱི་མཐོང་ཚུལ་ལ། ད་ལྟ་རང་ཅག་གནས་པའི་

འཛམ་གླིང་འདི་ཉིད་ཀྱི་བཀོད་པ་ནི་ས་རྒྱུ་པོ་རིལ་རིལ་ཞིག་ཡིན་པར་འདོད། ཡིན་ནའང་། འདི་ལ་ར་ཆོ་ཡ་མཆོན་རྒྱ་གར་ཡང་མེད། སྟོན་པས་ཀྱང་རི་རབ་ལ་སོགས་པ་སྤང་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་འགའ་ཞིག་གསུངས་ཡོད། མདོན་པ་མཛོད་དང་དུས་འཁོར་གཉིས་ཀྱི་གསུང་ཚུལ་མི་འདྲ་བར་མ་ཟད། གནས་ས་སྤྱིང་ལོག་གོ་ཚྭ་གཏུག་གནས་པའི་འདིག་རྟེན་དག་ཀྱང་ཡོད་ཅེས་གསུངས་ཡོད། མཁའ་ལ་རྒྱང་བརྟེན་དེ་ལ་རྒྱ་ཡི་ཕུང་པོ་བརྟེན། །དེ་ལ་ས་ཆེན་འདི་བརྟེན་དེ་ལ་འགྲོ་བ་བརྟེན། ། ཞེས་ཀྱང་གསུངས་ཡོད་པས། བྱུག་དཔེ་གཟིགས་མཁན་ཆོས་ངེས་པར་དུ་དགོངས་པ་རྒྱ་ཆེ་ཙམ་བཞེས་ཏེ་རང་ལུགས་ཀྱི་གཞུང་གར་ཡང་རུང་བ་ཞིག་ཅ་བར་བཟུང་བའི་སྟོན་སྒྲུབས་བབས་འཛམ་གླིང་སྤྱི་ཡོངས་ཀྱི་མཐོང་

རྒྱལ་དང་འགལ་བ་མེད་པའི་ཁས་ལེན་འགྲོ་ལུགས་ཤིག་འཆོལ་དགོས་པ་ཡིན། ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ། སྤྱི་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 12 ཆོས་པ་ 5 ཉིན་འཛིན་སྐྱོང་ཆོས་དོན་སོགས་ལ། “ཆོས་དོན་ལྟ་བུ་ནས། སྤྱག་ས་དང་ཁ་ལ་ཉལ་སེ། ལམ་བཟོ་བཅས་ལ་མ་རྟུན་པའི་བཀའ་རྟེན་ས་དགའི་ཆོས་པ་གར་ཡོད་རྣམས་ཀྱི་འཆོ་ཐབས་ཁུངས་འཁྲོལ་བའི་ཐབས་ལམ་གར་ཡོད་བརྟག་དབྱེད་ཀྱིས། བཟའ་ཆང་དང་འབྲེལ་བའི་ཆོས་བྱེད་རིགས་མཆོ་སྒྲུ་སོགས་གར་འོས་སུ་གཞིས་ཆགས་ཡོང་ཐབས་ཁུང་ལེན་བྱས་ན་སྟུག།” ཞེས་ཆོས་བརྒྱུད་རིས་མེད་ཀྱི་བྲིམ་པ་ཆོས་བྱེད་རྣམས་ལ་ཡང་བདག་སྐྱོང་དང་གནས་གཞི་བཀོད་སྤྱིག་གནང་དགོས་པའི་ལམ་སྟོན་མཛད། དེའི་འཕྲོད། “འདི་འདྲ་ཞིག་བྱས་ཨེ་ཆོག་སྟུག་པ་དང་། འབྲུབ་ཨེ་ཡོང་སྟུག་པ། རྒྱ་གར་གཞུང་ནས་རི་འདྲ་ཞིག་ཟེར་ཡོང་སྟུག་པའི་དོགས་པ་དང་། མ་རུས་པའི་བྱེད་སྤྱངས་རྣམས་དོར་དགོས།” ཞེས་གཤམ་ལོག་ལས་བྱེད་ཆོར་སྤྱིང་དུས་བསྐྱེད་པར་མཛད། དེ་ནས་ཀྱང་། “གསེར་རིན་པོ་འདྲ་ཡོད་པའི་ཐོག་ནས་སྟོབ་ཀྱའི་སྟོར་སོགས་སུ་གར་འཆོམས་བཅང་ཡོད་ཅིང་། ད་དུང་བོད་མི་རིགས་དང་། ཆོས། ཤེས་རིག་གི་ཆེད་དུ་དགོས་ངེས་ལ་འབྲུམ་སྤྱག་མང་པོ་བྱིན་ཀྱང་དགོས་སར་མན་པ་ཡིན་པས་གཏོང་དགོས། དེ་མིན་དགོས་མེད་རིགས་ལ་སྟོར་མོ་གཅིག་ལ་ཡང་སེར་སྟོ་ཡོད།” ཅེས་ཀྱང་བཀའ་སྤྱུལ། འདིར་གསེར་རིན་ཞེས་གསུངས་པ་ནི་བོད་ས་མ་ཤོར་གོང་སྐྱ་རྒྱ་གསེར་དཔུལ་མང་ཙམ་རྒྱ་གར་དུ་བསྐྱུལ་ཏེ་རྗེས་སོར་དཔུལ་བརྗེས་གནང་བ་དེ་ཡིན།

མགོན་པོ་མཆོག་གི་དགོངས་གཞི་དངོས་ནི། སྤར་ལམ་དཔེ་གསལ་ལྟར་ཆོས་བརྒྱུད་ཁག་གི་དགེ་འདུན་རྣམས་འབྲེལ་མེད་ཁེར་སྟོད་མ་ཡིན་པར་མཉམ་གནས་དང་། ཆོས་བརྒྱུད་ཀུན་ལ་ཐུགས་འདིས་དག་སྤང་། ཉན་ཁུལ་མཐུན་ལམ་དམ་གཅིང་འོ་རྒྱ་གཅིག་འབྲེས། གནས་དུས་དང་མཐུན་པར་བསྐྱར་བཅོས་ཀྱིས་བྱི་ནང་གི་སྐད་ཡིག་དང་གཞུང་ལུགས་རབ་འབྲུམས་ལ་སྟོབ་གཉེར། མདོར་ན། འབྱུང་འབྱུར་བོད་མི་ཡིན་ནོ་ཅོག་གིས་སྤར་སྟོལ་མི་ལགས་པ་གར་ཡིན་ཙམ་འཛོག་གིས་ཆོས་དང་རིག་གནས་གར་ཅིར་སྟོབ་གཉེར་བྱ་དགོས་པ་དེ་རེད། དེར་བརྟེན། བུ་སྤྱག་རྣམས་ལ་བོད་སྟོབ་བྱར་འཇུགས་ཀྱིས་གནའ་དེང་གི་ཤེས་ཡོན་གཉིས་ཀ་སྟོད་སའི་ཁོར་ལུག་བསྐྱུན་པ་དང་། གོང་དུ་བྲིས་ཟེན་པ་ལྟར་སྤྱི་ལོ་ 1961 ལོར། ཁ་ལ་ཉལ་སེར་ཐུབ་བསྟན་བཤད་སྐྱབ་གླིང་གསར་འཇུགས་ཀྱིས་སྤྱུལ་ཁག་ལ་ནང་པའི་གཞུང་ལུགས་ཙམ་མ་ཡིན་པར་བྱི་སྐད་སྟོབ་གཉེར་སོགས་ཀྱི་གོ་སྐབས་ཀྱང་བསྐྱུན་པར་མཛད། དེ་ནས་

གྲང་<<མི་ཆེ་པོ་ལོ་སྐྱུས་པས་པལོས་པའི་གཏམ་ཐབས་ལྟས་སྒྲིང་སྒྲེབས་ཀྱི་པལས་ལུ་>>ཞེས་པར་གྲག་སྒྲིང་འོད་ཟེར་
སྐུལ་མཆན་གྱིས།

སྐྱུག་ས་ཚོས་སྐར་དུ་གཞུང་ཆེན་བཀའ་ཤོད་ཁག་གི་སློབ་གཉེར་གནང་སྤངས་སྤར་གྱི་བཞེད་སློབ་རྟིང་བ་དེ་རང་ལ་ལུ་
 ཚུགས་མ་བྱས་པར་དེར་དུས་ཀྱི་ནམ་པར་ཅུང་ཟད་ཁ་བསྐྱར་བྱས་ན་འབྲེལ་སྤང་ཅན་དུ་མ་ཟད། སྐྱུགས་རྒྱང་རིང་པོའི་
 རོག་དུ་པན་རྒྱབས་དགོ་མཚན་ཆེ་བ་འབྱུང་རེའི་རོག་རིང་མིན་ལྷ་རྩ་ཏ་མིར་རང་ཅག་ཤོད་མིའི་རིག་གཞུང་འཛིན་སྐྱོང་
 མཛོ་རིམ་གཙུག་ལག་སློབ་གཉེར་ཁང་གསར་འཛུགས་གནང་རྒྱ་ཚུགས་གཏན་འཁེལ་བ་ལྟར། ཞེས་པ་ལྟར་སྐུ་སྤྱིར་གཟེམ་
 རྒྱུ་དང་རྟོགས་ཚོགས་ཁག་ནས་ཕྱོན་དདུལ་མཐུན་འབྱུར་ལྷག་གཏོང་མཇུག་དེ་མཛོ་རིམ་སློབ་གཉེར་ཁང་འཛུགས་
 པའི་རོག་མའི་བྱ་སྤྱིག་དུ། སྐྱུག་ས་ཚོས་སྐར་དུ་བཞུགས་པའི་རིས་མེད་ཆོས་བརྒྱུད་ཁག་གི་མཁན་རྣམས་དགོ་བཤེས་ལོ་
 གཞོན་ཁོངས་ནས་དག་འདམས་ཀྱིས་དགོ་འདུན་ཞལ་གྲངས་ ༥༩ ཅན་མ་སྐུ་རིང་བསྐྱོངས་ཏེ་ཟབ་སྦྱོང་འཛིན་བྱ་
 ཚུགས་པར་སློབ་ཁིད་ཀྱི་གཙོ་འགན་མཁས་བྱུ་ཆེན་པོ་ཁྱ་བླ་མ་བསྟན་འཛིན་རྒྱལ་མཚོག་ནས་བཞེས་ཤིང་།
 གཞུང་བཀའ་ཤོད་ལྗེའི་སློབ་ཁིད་གནང་། རྒྱབས་རྒྱབས་སྐུ་ཡོངས་འཛིན་རྣམས་པ་གཉིས་དང་ཕྱི་རྒྱལ་མཁས་དབང་
 ལྷན་ཐུགས་ཅན་རྣམས་གདན་ཞུས་ཀྱིས་ཆོས་སྐྱུགས་གཞུང་ཆེན་གྱི་བཤད་བ་དང་དེར་དུས་ཀྱི་སློབ་གཉེར་གནང་
 རྒྱུ་གས། དེ་བཞིན་དུ་ཤོད་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་དང་སྟན་སུམ་སོགས་ཅ་སྟངས་རིག་གནས། འཛམ་གླིང་སྤྱིའི་ལེས་
 པར་བྱ་བའི་གནས་ཀྱང་འཆད་ཁིད་བསྐྱུངས། དེ་ལྟར་ཆོས་དང་ཅ་སྟངས་རིག་གནས་ཀྱི་ཟབ་སྦྱོང་བྱུ་མཚམས་རྒྱ་གར་
 གཞུང་གི་མཐུན་འབྱུར་ལོག་རིམ་གྱིས་སྤར་ཏ་ཤོད་ཀྱི་མཛོ་རིམ་སློབ་གཉེར་ཁང་གསར་འཛུགས་བསྐྱུངས། དེ་ལྟར་
 སྤར་གྱི་དགོན་སྡེ་རྣམས་ཀྱི་མ་ཆག་བྱུ་མ་ཉམས་པར་བསྐྱར་གསོ་མ་གནང་བར་ཕྱོགས་སྒྲ་ཆོགས་ནས་བཅོས་བསྐྱར་
 གནང་བའི་དགོངས་པ་འབྱུངས་ཚུལ་རྗེ་ལྟར་ཡིན་སྟེ། སྤྱི་ལོ་ 1964 ཟླ་བ་ 1 ཚེས་ 17 ཉིན། “དགོན་སྡེ་རྣམས་
 སློབ་གྲུའི་རྣམ་པར་བསྐྱར་ཏེ། ལྷིང་པོར་ཆོས་རྒྱལ་བསྟན་འཛིན་སྐྱོང་སྡེལ་པའི་ལམ་ཕྱོགས་བརྟན་པོ་ཞིག་བཟུང་དགོས།”
 ཞེས་དང་། སྤྱི་ལོ་ 1964 ཟླ་བ་ 1 ཚེས་ 28 ཉིན་བཞུགས་སྐར་དུ་ལེས་རིག་དཔེགས་བསལ་ཆོགས་འདུའི་སྤྱིང་།

དེ་ཡང་ར་ཚོས་ཚོས་དགོས་པ་ཞེས་པའི་དོན་ནི། དགོན་པ་དང་ལྷ་ཁང་བཞེངས་པ། གྲྭ་བར་ཚོས་གཞིས་དགོས་ལུགས།
 གླེང་དགོས་པ། དེ་ལ་ཕྱག་མཛོད་དང་གསལ་དཔོན་དགོས་པ་སོགས་ཀྱི་དོན་གཏན་ནས་མིན། དེ་ནམས་ནི་རྩལ་པའི་
 ལས་དུ་བསྐྱོད་ཟེན་པ་ཞིག་ལས། དགེ་མཚན་སྤྱི་ཅེ་ཅས་མེད་པ་དངོས་གྲུང་ལོ་རྒྱུས་ནས་ར་འབྲིང་གསལ་པོ་གྲུང་ཟེན།
 གླེང་པར་གྱིས་གྲུང་ན། གླེང་དང་ཕྱག་མཛོད་སོགས་དགོས་པ་མེད་ལ། ལྷ་ཁང་བྲང་པའི་ནང་ཡོད་ན་རྒྱུ་དུ་དགོས་
 དོན་མེད། དགོན་པ་ཞེས་ཞག་ཅི་ཡིང་དེར་སྟོན་པ་ལས་སྟོབ་ཀྱི་ཁག་དུ་དགེ་འདུན་གྱི་བཞི་གནས་ལུན་སྤྲུལ་ཚོགས་པ་
 ཞིག་རྒྱགས་ན་དེ་ག་ལེགས། དེ་ནས་ཆེས་མཛོའི་སྟོབ་ཀྱི་བཅུ་གས་པས་ཚོག་ཁྱེད་དང་སྤྱི་བ་པ་མཉམ་པར་ཉམས་ལེན་
 གྱེད་མཁན་ཚོ་ནི་གནས་གང་བཟང་དང་རྒྱ་གང་བཟང་དུ་སྟོན་པ་ལས། མཐའ་གཅིག་དུ་དགོན་པ་ཞིག་གི་ནང་སྟོན་པའི་
 དེས་པ་གང་ཡང་མེད། སྤར་རྒྱ་གང་གྱི་རྒྱ་ལྷ་སོགས་ཀྱི་ར་ཚོས་ཀྱི་སྟོབ་ཀྱི་རང་ཡིན། བོད་དུ་ཡོད་པའི་གང་ན་ས་ཆེ་

ཁག་ཆོ་ཡང་ཆོས་ཀྱི་སློབ་གྲུ་ཁོ་ན་ཡིན་ཅུང་། ལེགས་ཆའི་དོན་དང་རྣམ་འགྱུར་རྣམས་མ་ཐོན་པར་དེའི་ནང་ཆོང་ལས་
དང་། འབྲུ་གཉེར། དཔུལ་གཉེར། མི་སེར་གྱི་མགོ་ཆོས་ཤེད་པ་སོགས་གཞིས་ཆགས་ཀྱི་གནས་ལུལ་ལྟ་བུའི་རྣམ་
འགྱུར་རན་པ་རྣམས་ཐོན་དུས་རུལ་གཡའ་ཕོག་པ་གསལ་པོར་སྟོན་གྱིན་འདུག །གནས་ཚུལ་དེ་ལྟ་བུས་ཕྱིན་ཆད་ཁུངས་
མི་འཁྱོལ་བས་མ་ཆད། སྤྱི་ཆོགས་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ལ་ཡང་སྟོན་འབྱུང་ངེས་ཡིན། ཞེས་བཀའ་སྩལ། དེ་ལྟ་བུའི་ལྟ་
སྟེས་སུ་མངའ་བའི་ཐུགས་སློབས་དང་གཟིགས་རྒྱུ་། ལོ་རྒྱུས་ལས་བསྐྱབ་བྱ་བ་ཞེས་པའི་མཁྱེན་དཔྱད། དུས་བསྟན་
བཅོས་བསྐྱར་མཛད་པའི་ཐུགས་སྟོབས། སྒྲུང་དོར་འཛོལ་མེད་ཀྱི་སྤྱང་བྱུང་། ཐུགས་ཐག་རང་གཅོད་ཀྱི་ཆོད་སེམས་
སོགས་ནི་སུས་ཀྱང་འགྲན་དཀའ་བ་ཞིག་ཏུ་མངོན། འདི་ལོའི་སྟོན་ལམ་ཆེན་མོའི་གསུང་ཆོས་ཀྱི་སྐབས་སུའང་།

ང་ཆོས་དགོན་པ་ཞེས་ལབ་པ་ཡིན་ན། མིའི་སྒོ་ལ་དེ་ནི་སློབ་སྤྱིང་བྱེད་ས་ཞིག་ཡིན་སྟེ་མ་འཆར་བྱུང་བར་བྱེད་དགོས་
ཀྱིན་འདུག་ཅེས་ནས་རྒྱ་ཁྱུ་བཞིན་ཡོད། རྒྱ་ལེ་རྒྱ་ཞེས་ལབ་ན། རྒྱ་གར་གྱི་མིའི་སེམས་ལ་དེ་རིམ་གྱོ་བསྐྱབ་ས་ཞིག་ཏུ་
མི་མཐོང་བར་སློབ་སྤྱིང་བྱེད་སའི་ལྟེ་གནས་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་མཐོང་གིན་ཡོད། ང་ཆོའི་ཆོས་ཤེད་པའི་རབ་བྱུང་ཕོ་མོའི་
དགོན་པ་གང་ཡིན་ཡང་། སྤྱི་ཆོགས་ནང་ལ་དེ་ནི་སློབ་གཉེར་བྱེད་སའི་ལྟེ་གནས་ཤིག་ཡིན་སྟེ་མ་འཆར་བར་དང་། ལུང་དང་
རྟོགས་པའི་བསྟན་པ་བཤད་སྐབས་གཉིས་ཀྱི་སྟོན་པ་འཛིན་སྤྱིང་སྟེ་ལ་གསུམ་བྱེད་ས་ཞིག་ཡིན་སྟེ་མ་འཆར་བར་སྤྱིང་
སྐབས་པ་ཞིག་ཡིན་དགོས། ཞེས་མི་ལོ་ལྟ་བུ་ལྟ་གི་གོང་ནས་གསུངས་པའི་དགོངས་གཞི་དེ་ཉིད་དུང་ཡང་

བསྐྱར་སྒྲོས་མཛད། དེ་ལྟར་ན། ལོ་རབས་དྲུག་ཅུ་པའི་ནང་དུ་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་སློབ་གཉེར་ལྟེ་གནས་རྣམས་སློབ་གྲུའི་
རྣམ་པར་བསྐྱར་ཐབས་མཛད་པའི་དགོངས་གཞི་ཡང་ཡོངས་སུ་ཤེས་ཀྱིས། དེ་ལྟ་བུའི་དགོངས་པ་རྒྱ་ཆེར་བཞེས་
ཀྱང་། སྐབས་དེ་ཉིད་དུ་དགོངས་གཞི་རིམ་བཞིན་མ་རྟོགས་པའི་ཚུལ་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་ན་རྒྱར་ཅམ་རེ་གསལ་ཡང་འདིར་
མ་བྲིས། མཛད་པ་དེ་ལྟར་དུ་བསྐྱངས་པའི་ཅ་དོན་ནམ་དགོངས་གཞི་ནི། “སྤྱིར་བཏང་བཙོན་ན། དེང་དུས་འཛམ་གླིང་
འདིར་མདོ་ཐུགས་རྒྱུང་དུ་འབྲེལ་བའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་སྤྱི་དག་པོ་ནི་རང་རེ་ཕོད་གངས་ཅན་པར་མ་གཏོགས་མེད་པ་
ལྟ་བུ་ཡིན། ང་ཆོའི་གཅེས་ནོར་གཞན་ལ་ངོམ་རྒྱ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི་དེ་འདྲའི་ཆོས་དང་། དེ་དང་འབྲེལ་བའི་ཤེས་རིག་གཉིད་ཐབ་
འདི་རང་ཡིན། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་འཕམ་ཆོས་འདི་དག་དར་རྒྱས་གོང་འབྲེལ་དུ་གཏོང་དགོས་པ་ནི་ཅ་དོན་ངོ་མ་དེ་ཡིན།”
ཞེས་བཀའ་སྩལ་བ་ལྟར། ནང་པའི་ཆོས་དང་ཕོད་གནའ་རབས་ཀྱི་ཤེས་རིག་གཉིས་སྤྱང་སྟོབ་དང་འཕེལ་རྒྱས་སུ་
མཛད་རྒྱ་དེ་ཡིན། སློབ་གཉེར་ལྟེ་གནས་ཀྱི་བཀོད་པ་ཡང་སྤར་གྱི་མཆོར་པོ་དང་ཁ་ཁ་ཐ་ཐེང་ལྟ་བུ་དག་བསྐྱར་སྤྱན་
གནང་བ་མ་ཡིན་པར་རྒྱས་སྟོས་མེད་ཅིང་དོན་མེད་ཀྱི་འགྲོ་གྲོན་མི་གཏོང་བ་སོགས་ནི་ཅ་དོན་ཉིད་དུ་བཞེས་ཏེ། “ཐབ་
རྒྱུང་རྒྱུང་ལ་མེ་ཆ་པོ་ཞེས་པ་ལྟར་དགོས།” ཞེས་དང་། “ཟླ་རྒྱན་མང་བྲགས་ཏེ་བཞུགས་ས་སོགས་ཀྱི་དཀའ་ངལ་བྱུང་ན་
དགོན་པ་གསར་རྒྱག་དང་རྒྱ་བསྐྱེད་མི་གནང་ཐབས་མེད་ཡིན་ཡང་། དང་པོ་དགོན་པ་བརྒྱབས་ཏེ་དེ་ནས་ཟླ་རྒྱན་འཛོལ་བར་
འགྲོ་བ་འདི་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་ལས་གོ་སྟོན་ཡོད།” ཅེས་སོགས་ཡང་ཡང་བཀའ་སྩལ།

དམངས་ལ་ཆོས་འཆད་སྤངས་ཀྱང་ཐེ་ཆོས་དང་དོགས་འདྲི་ཅམ་ཡང་མེད་པའི་སྡོན་གྱི་བོད་མིར་འཆད་
ལུགས་དེ་ག་སོར་འཛོགས་ཡིན་པར། མ་རྟོགས་པ་དང་ལོག་པར་རྟོག་པ་སེལ་བའི་ཐབས་ཅུལ་དུ་བཏོན་ཏེ། ཆོས་
དད་ཡོད་མེད་དང་ནང་པའི་རྗེས་འབྲུག་ཡིན་མིན་སོགས་ལ་མ་ལྟོས་པར་དོན་གཉེར་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་འཆད་ཐུབ་པ་
དང་འཆད་ཤེས་པ། འཆད་པ་གནད་དུ་འགྲོ་བ། འཆད་པས་དང་བ་འདྲེན་པ། མདོར་ན། འབྲེལ་བས་གཞུང་བསྐྱེད་སྤྱད་པས་གནད་གྲོལ།
དགག་གཞག་གིས་གཏན་ལ་པལ། ཅོད་སྤོང་གིས་ཐེ་ཆོས་ལྷ་མོ་ཚུན་ཆད་ནས་ཡོངས་སུ་
བསལ་ཐུབ་པ་ཞིག་དགོས་པའི་ཚུལ་ཡང་ཡང་བཀའ་སྩལ། སྤྱི་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 12 ཆོས་ 1 ཉིན་ཁ་ལ་ཉའོ་སེ་རུ་
སེར་སྤྱི་མི་དམངས་ལ་སྤྱན་རས་གཟིགས་རན་སོང་ཀྱན་གྲོལ་གྱི་རྗེས་གནང་དང་ཡོན་ཏན་གཞིར་གྱུར་མའི་བཀའ་
ཁྲིད་སྩལ་བའི་སྡོན་འགྲོ་ཆོས་བཤད་དང་འབྲེལ་ཏེ།

སྡོན་པ་སངས་རྒྱལ་གྱིས་གསུངས་པའི་ཆོས་ནི་རིགས་པ་ཡང་དག་དང་ལྷན་པ་ཁོ་ན་ཡིན། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་
འཁོར་བའི་སྤྱག་བསྐལ་ལས་སྦྱོལ་བའི་ཐབས་དམ་པ་དང་། རང་རེ་བོད་པ་རྣམས་ལ་ཡོད་པའི་ཆོས་ཀྱང་དེ་ཁོ་ན་ཡིན་
པས། འདི་ལ་ང་ཆོས་ཞེ་ཐག་པ་ནས་དད་པས་འབད་དགོས་པ་ཡིན། སྤར་འཛམ་གླིང་ཆོན་རིག་པ་ཆོས་ཆོས་ཟེར་བ་དེ་
དངོས་དོན་དང་འགལ་བས་ཆོན་རིག་དང་མི་མཐུན་ཚུལ་བཞིན་ཡོད་ཀྱང་། དེར་སང་ཆོན་རིག་པ་འགས་གནས་ཚུལ་དེ་
ལས་ཡོངས་སུ་སྤྲོག་སྟེ་ཆོན་རིག་གིས་བརྟག་ཞིབ་བྱེད་སྐབས་སེམས་ཅན་ཤི་བ་ནི་མར་མེ་ཤི་བ་དང་མི་མཐུངས་པར་
ཤི་བའི་རྗེས་སུ་སེམས་ཀྱི་རྒྱན་ཞིག་ཡོད་ཐག་ཆོད་དང་། དེ་བརྟགས་ནས་ཤེས་པར་བྱེད་པ་ལ་ཆོས་ཀྱི་གནད་དོན་ནས།
ཆོས་ཀྱི་རིགས་པའི་འགྲོ་ལུགས་རྟོགས་དགོས་ཞེས་ཇོད་སྤྱོད་ཡིན་འདུག །དེས་ན། ཟླ་མ་དགེ་བཤེས་དང་དཔེ་ཆ་བ་
སོགས་ནང་པའི་ཆོས་ཀྱི་གནད་དོན་ལ་སྤྱོད་སྤྱོང་བ་ཆོས་གཞུང་ལས་གསུངས་པའི་རིགས་པ་ཡང་དག་རྣམས་སྤྱོ་བོ་ཐ་
མལ་པའི་མཐུན་སྦྲང་གི་ཆོས་ལ་གཏུགས་ཏེ་ཆོས་སྡོན་དགོས། དེར་སྐབས་ཕྱི་མི་གཞན་དག་ལ་ལམ་རིམ་གྱི་གསུང་
རྒྱན་རི་ལྟ་བུ་བཞེན་བཤད་ན་མི་འགྲིག །དོས་ཀྱི་བསམ་པར། དང་པོ་ཆོས་དེ་ཡང་དག་པ་ཡིན་པར་རིགས་པའི་རྒྱ་
མཆོན་དང་བཅས་གསལ་བར་དོ་སྤྲད། པ་རོལ་པོ་ཆོས་ལ་ཡིད་ཆེས་བྱུང་ན་དེ་ནས་ཆོས་ཉམས་སུ་ལེན་ཐབས་ལམ་
རིམ་བཞེན་བཞིན་དགོས་པར་བསམ་གྱིན་འདུག །ང་ཆོས་དེར་དུས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དང་བསྟུན་ཏེ་གཞི་བདེན་པ་གཉིས།
ལམ་ཐབས་ཤེས་གཉིས། འབྲས་བུ་སྤྱོ་གཉིས་ཏེ་གཞི་ལམ་འབྲས་གསུམ་ལས་ཕྱི་མ་ཕྱི་མ་སྤྱོ་མ་སྤྱོ་མ་ལ་བརྟེན་ནས་
འབྱུང་བས་རྒྱ་མེད་པར་རང་འཁྱུངས་ལྟ་བུ་མིན་ཞིང་། གཞི་བདེན་པ་གཉིས་ཀྱང་རིགས་པ་མཐར་ཐུག་མཐུན་སྤྱད་དུ་
གཏུགས་ཏེ་དམ་པའི་ཆོས་འཆད་སྤེལ་བྱེད་དགོས། ཆོས་ཀྱི་གནད་དོན་ཤོད་མཁས་པ་ཞིག་བྱུང་ན། ཚུལ་འདི་ལྟ་བུའི་
སྡོན་པ་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་ཀྱང་ནང་ཆོས་ལ་ཡིད་ཆེས་དེས་རྟེན་ཐུབ་པའི་རེ་བ་ཡོད། ཅེས་ཐབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་ལ་ཕྱི་ནང་ཀྱན་
གྱི་གནད་གཟིགས་པའི་བཀའ་སྤྱོད་མདུན་དུ་བྱུང་བ་སྩལ། ཉམས་ཞིབ་པ་ཆོས་འཛམ་གླིང་གི་ཆོས་བརྒྱད་ཆེན་པོ་དག་
གི་ཁྲིད་ནས་རྗེས་འབྲུག་པ་འཕེལ་ཆད་མཐོ་ཤོས་དང་སྤར་ཤོས་བོད་བརྒྱད་ནང་བསྟན་ཡིན་པར་བཞིན་པ་ཡང་།
མགོན་པོ་མཆོག་ནས་འཆད་ཐབས་མདུན་དུ་བྱུང་བ་འདི་ཉིད་གཞིར་མཛད་ཅིང་། འཆད་པོ་གཞན་ལ་ཡང་དེ་བཞིན་

གདམས་པའི་བཀའ་འདྲིན་ཉག་གཅིག་ལས་བྱུང་བ་ཡིན། སྤྱི་ལོ་ 1963 ཟླ་བ་ 11 རང་ཆོས་བརྒྱན་ཁག་གི་སྐྱ་ཆེན་
འདུས་པའི་ཆོག་མཆོག་དང་པོའི་སྤྲོད་སྟངས་ནང་བསྟན་ཤེས་རིག་འཛིན་སྐྱོང་སློབ་གཉེར་ཁང་དེ་ཉིད་སྤར་སྟོན་གྱི་
དགོན་པའི་རྣམ་པ་དོར་ཏེ་སློབ་བྲལ་ལྟ་བུའི་སློབ་གཉེར་ཁང་གི་རྣམ་པ་རེ་གསལ་དུ་བཏང་སྟེ། བོད་རིགས་ཙམ་མ་ཡིན་
པར་ནང་ཆོས་དོན་གཉེར་ཅན་གྱི་ཕྱི་ཀླུ་མི་རིགས་ཀྱང་འཛུལ་ཞུགས་ཆོག་པ་དང་། ཆོས་འཆད་སྤངས་ཀྱང་གོང་དུ་
གསུངས་པ་ལྟར་གནང་དགོས་པའི་བཀའ་སློབ་ཟབ་མོ་སྟེ། དེ་ཡང་།

བཤད་སྤངས་ལའང་ངོས་རང་སྤྲོད་ཀྱི་མཐོང་ཚུལ་བྱས་ན། བོད་དང་རྒྱ་གར་གྱི་ཡོད་སྤངས་མི་འདྲ་ལ། རྒྱ་གར་མཁས་
པའི་གཞུང་དང་བོད་ཀྱི་གཞུང་ཡང་མི་འདྲ། དཔེར་ན། མཛོན་རྟོགས་རྒྱ་དང་དབྱུག་མ་འཛུགས་པ། སྤྱིད་འཛུགས་ལ་སོགས་
པར་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ལག་ལེན་གོ་རིམ་གྱི་ངེས་པ་མ་མཛད་པར་ལོག་རྟོག་སེལ་ཆེད་དགག་གཞག་གི་རིམ་པ་རྒྱ་ཆེར་
མཛད་ཅིང་། རོ་བོ་དང་དབྱེ་བ་ལ་སོགས་པ་སློབ་པའི་མཐའ་དབྱེད་ཏེ་སློབ་པའི་སྤྲོད་སྟངས་གཙོ་བོར་མཛད་པ་
ལས་ལག་ལེན་བྱ་ཐབས་གཙོ་བོར་མ་མཛད། བོད་ཀྱི་མཁས་པས་མཛད་པ་རྗེའི་ལམ་རིམ་དང་དྲགས་པའི་ཐར་རྒྱ།
སྐྱོང་ཆེན་པའི་ཡིད་བཞིན་མཛོད་སོགས་སུ་དགག་གཞག་གི་སློབ་པ་གཙོ་བོར་མ་མཛད་པར་ཉམས་སུ་ལེན་ཚུལ་གྱི་
རིམ་པ་གཙོ་བོར་མཛད་འདུག །དེ་ནི་སྤྱི་ཆོག་ཀྱི་གནས་སྤངས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཡིན་ཆོད། རྒྱ་གར་དུ་ནང་ཆོས་ཁས་ལེན་
མི་བྱེད་མཁན་དང་། ཁས་སྤངས་ཀྱང་དོགས་སློང་ཅོད་འདི་བྱེད་མཁན་མང་པོ་ཡོད་སྟབས་དགག་གཞག་ཅོད་སྤྱོད་དེ་
ལྟར་མཛད་ཅིང་། བོད་དུ་བསྟན་པ་དཀར་འཇམ་ཡུག་གཅིག་ཏུ་དར་བས་ཐོག་མ་ནས་ཆོས་ལ་ཡིད་ཆེས་ཉམས་ལེན་
བྱེད་མཁན་ཡིན་པ་གཞིར་བཞག་གིས་བསྟན། དེ་ནི་གདུལ་བུའི་རིགས་མི་འདྲ་བ་དང་སྤྱི་ཆོག་ཀྱི་གནས་སྤངས་མི་
འདྲ་པའི་ཁྱད་པར་ཡིན། ད་ཆ་རང་རིམ་སྤར་རྒྱ་གར་གྱི་མཁས་པ་ཆོས་ཆོས་འཆད་ལུགས་ལྟ་བུར་བྱེད་དགོས་པའི་

དུས་ལ་བསྐྱེབས་པར་མ་ཟད། མ་འོངས་པར་བོད་དུ་འདྲེན་བཞིན་བྱ་དགོས་པར་བསམས། ཞེས་བཀའ་སྟེ། དེ་ལྟ་བུའི་
དགོངས་ཚུལ་ཟབ་མོ་དེ་དེས་ཕྱིན་པར་རྟོགས་ཏེ་རི་བཞིན་ལག་བསྟར་བྱས་ཡོད་མེད་ཡོད་དཀའ་ཡང་། རིམ་གྱིས་
འཛམ་གླིང་གི་ཕྱོགས་ཡོངས་ནས་ནང་ཆོས་ལ་དོན་གཉེར་བྱེད་མཁན་མང་དུ་འཕེལ་བ་དང་ཆབས་ཅིག་དོགས་འདི་
དང་དགག་གཞག་བྱེད་མཁན་མང་དུ་བྱུང་བ་ན། ད་གཟོད་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་དགོངས་གཞི་དེར་ཏ་ལས་མཁན་མང་
དུ་བྱུང་། བོད་བརྒྱན་ནང་བསྟན་གྱི་འཕྲིན་ལས་བོད་ས་ལས་ཡོངས་སུ་བཞུགས་ཏེ་འཛམ་གླིང་ཁོན་ལ་ཁྱབ་བཞིན་པའི་
སྐབས་འདིར་གོང་གསལ་དགོངས་གཞི་དེ་ཉིད་ཀྱི་སྤྲོད་ནས་འགོ་རྒྱུ་ལས་ཐབས་གཞན་མེད་པས་སྤར་སྟོན་ལ་འགྲམ་
ལྷག་ལན་མང་མི་གཞུ་ཐབས་མེད་དུ་བྱུང་། ཡེ་ཤེས་དབྱིངས་དབྱེད་དང་དུས་གསུམ་གསལ་གཟིགས་ཞེས་པའང་འདི་
ལྟ་བུའི་དགོངས་ཚུལ་དག་ལ་ཟེར་བ་ལས་གཞན་ཅང་མིན། ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1965 ཟླ་བ་ 4 ཆོས་ 11 ཉིན།

ང་ཆོས་བསྟན་པ་འཛིན་སྐྱོང་སྟེལ་གསུམ་བྱེད་སྤངས་ཀྱང་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་ངོ་མ་དང་མཐུན་པའི་ཐོག་ནས་བྱ་
དགོས། ཡུལ་གྱི་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་འགྱུར་བཞིན་པ་ཡིན་ནའང་། ང་ཆོས་བྱེད་སྤངས་སྤར་གྱི་དེ་ཁོ་རྟེན་སྟུག་སྟོན་
བརྒྱབས་ཏེ་བསྟན་ན་མི་འགྲིག །དེས་པན་ཐོགས་ཐན་བྱ་འབྱུང་ཡང་། སྤྱི་ཡོངས་མང་ཆོག་ལ་སྐབས་ཆེན་པོའི་པན་

ཐོགས་འབྱུང་བར་དགལ། དེས་ན། ཆོས་ཀྱི་འགན་ཁུར་གྱི་རིགས་ཅུང་ཤས་ཞིག་ལ་འཁྲི་བ་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་པར་ཆོས་ལ་
དད་ཆོས་ཡོད་པའི་མང་ཆོགས་ཆང་མར་ནང་ཆོས་ཀྱི་གནད་འགག་ནམས་སློབ་སྟོན་གྱི་རྒྱུ་ཤུགས་སྟོན་གྱི་དགོས་པ་
གལ་ཆེན་པོར་མཐོང་གིན་འདུག། ཅེས་སྒྲ་བྲུ་ནམས་ཀྱིས་བོད་མིའི་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་པོར་ཆོས་ཀྱི་གོ་རྟོགས་སྤེལ་རྟེ་
འཛིན་སྟོང་གནད་དགོས་པར་བསྐྱར་དུ་གདམས། དེ་ལྟར་ཐོག་མའི་ཆར་སྤག་ས་དང་ཁ་ལ་ཉའོ་སེར་ཆོས་སྐར་དང་།
སྐར་ཁར་མཐོ་རིམ་སློབ་གཉེར་ཁང་གསར་འཛུགས་བསྐྱངས་པ་སོགས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་རྒྱས་པ་དང་འགྲོ་བ་
བདེ་བའི་འཕྲིན་ལས་རྒྱབས་པོ་བསྐྱངས། དེས་ན། སྐབས་དེའི་སློབ་གཉེར་ཁང་གཙོ་བོ་སྤག་ས་ཆོས་སྐར་གྱི་སློབ་
གཉེར་སོགས་ཀྱི་ནམ་པ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་སྟེ། <<སྤག་ས་ཆོས་སྐར་གྱི་བྱང་བཞུགས་ལུ་ཕྱེད་བ་>>ལས།

སྤག་ས་སློབ་གྲུའི་ནམ་པ་སྟོན་སྐབས་སྤར་སློབ་གཉེར་གནད་སྤངས་དང་མི་འབྲ་བར་འཛིན་རིམ་བརྒྱད་དང་། འཛིན་
རིམ་རེ་རེའི་སློབ་ཆོན་ནང་གཞུང་ཆེན་བཀའ་པོད་ལྟ་ལྟ་སློབ་ཆོན་ལྟ་དང་། དེ་མིན་རིག་གནས་ཀྱི་སློབ་ཆོན་གཞན་
བཅས་དེ་སྟོན་དང་མི་འབྲ་བའི་སློབ་ཆོན་མང་བ་དང་། དགོ་ཆུ་ཡང་རང་གི་འདོད་པ་ལྟར་མ་ཡིན་པར་དགོ་ཆུ་རིམ་
མོས་ལ་བརྟེན། ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་འཛིན་གྲུའི་གངས་དང་སློབ་ཆོན་སྤྱི་ལྟར་དང་། དཔེ་ཁྲིད་དགོ་ཆུ་
བསྟན་ཚུལ་དང་སློབ་ཡུན་སོགས་ཡོངས་སུ་བསྐྱར་རྟེ་དང་རབས་ཀྱི་ནམ་པ་ཅན་དུ་མཛད། དེ་ནི་དུས་བདེ་ཞོད་
འཇགས་ཀྱི་སྐབས་ལྟར་མི་ཆེ་དགོན་པར་སྟོད་དལ་གྱིས་བསྐྱལ་བ་དང་། སློབ་གཉེར་གྱི་ཕྱི་ཕྱོད་ཐམས་ཅད་དགོན་
པར་སྟོད་པ་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་པར། སློབ་གཉེར་བ་ཁེ་གཙང་གིས་དུས་སྤྱང་ནང་འབྲས་བུ་གཡུང་དུ་ཐ་བ་ལོན་པར་མཛད་
རྒྱུ་དེ་རེད། སྐབས་དེར་སྤག་ས་ཆོས་སྐར་གྱི་དགོ་འདུན་ནམས་ནི། ས་རྒྱ་མ་འཕྲོད་པ་དང་མཐུན་ཆུན་ཞན་པ། རང་
ཡུལ་གཉེན་ཉི་དང་བཅས་པར་བྲལ་བའི་སྤྱི་སྤྱུག་ཆེ་བ་སོགས་དཀའ་ངལ་ཆད་ལས་བཞུགས་བ་བྱུང་ཡང་། སློབ་གཉེར་
ཀྱི་ཞོར་དུ་བསྟན་སྤྱི་ཀྱི་ཞབས་རིམ་སྤར་པོ་རྒྱས་སུ་མ་གྲགས་པ་ལྟ་བུ་བསྐྱབས་པ་སོགས་བཀའ་འཛིན་ཞིག་དུ་ཆེ།
ལྷག་དོན་དུ་ཁྱེས་ཀྱི་དགོན་སྡེ་ནམས་ཀྱི་གཞི་འཛིན་གྱི་ཐོག་མའམ་བཙན་གྱིས་དུ་བསྟན་པའི་མེ་རོ་གསོ་མཁན་ཞི་
གཅིག་དུ་བྱུང་བ་ཅན་ལ་བསམས་ཀྱང་བཀའ་འཛིན་ནི་གཞིས་ཁྱེས་བོད་འབངས་ཀྱི་ཁྱེས་གསལ་དཀའ་བ་ཞིག་ཡིན།
སྤག་སའི་གྲུབ་འབྲས་ནི། <<སྤག་ས་ཆོས་སྐར་གྱི་བྱང་བཞུགས་ལུ་ཕྱེད་བ་>>ལས།

དེ་ལྟར་གྱི་ལོ་ ༡༩༤༡ ནས་ ༡༩༤༩ བར་སྤག་སའི་སྟོན་ལམ་ཆེན་མོའི་སྐབས་དགོ་བཤེས་ལྟ་རམས་ཨང་རིམ་དང་པོ་
ཐོབ་མཁན་གྱི་མཆོན་རིམ་གཤམ་གསལ། འབྲས་སློ་མང་བཀའ་རམས་སྟོར་དཔོན་ཀ་བཞི་མ་ཆོས་མཛད་དགོ་འདུན་
སྟོ་གོས། སེར་གྱིས་གཙང་བ་དགོ་བཤེས་བཟོད་པ། འབྲས་སློ་སྤྱི་གོ་བོ་དགོ་བཤེས་ཆེ་དཔག་ལྟ་སྐྱབས། འབྲས་སློ་
སྤྱི་ཉག་རེ་དགོ་བཤེས་དག་དབང་ཕུན་ཆོགས། སེར་སྤྱད་རྒྱལ་འོང་དགོ་བཤེས་དག་དབང་ཐེག་མཆོག། འབྲས་སློ་
མང་བྱང་ཆུ་དགོ་བཤེས་སྟོ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས། སེར་སྤྱད་པ་བོང་ཁ་མཆོག་སྤུལ་དག་དབང་སྟོ་བཟང་འཕྲིན་ལས་བསྟན་
འཛིན། སེར་གྱིས་ལ་བ་དགོ་བཤེས་སྟོ་བཟང་ཕུན་ཆོགས། སེར་སྤྱད་སྟོ་ར་དགོ་བཤེས་སྟོ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས་བཅས་
དང་། བཤད་རམས་པ་ཀཱ་བཀའ་བརྒྱུད་དགོ་སྟོར་དག་དབང་མཁས་གྲུབ་ཕུན་ཆོགས། སྟོ་སྤུལ་ཀཱ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་

མཆོག། བཀའ་བརྒྱུད་དགེ་བཤེས་ཡེ་ཤེས་ཆོས་དར། བསོད་ནམས་དར་རྒྱས་བཅས་མཁས་དབང་རྣམས་ཡིན། ཞེས་གསུངས་
པ་ལྟར་དུ་ཤེས་དགོས། དེ་ལྟར་འདུང་། སྤྱག་སའི་གནས་བབ་གང་ཅིའི་ཐད་ནས་བོད་མི་གསར་དུ་འབྱོར་བ་རྣམས་ལ་
འཕྲོད་པོ་མ་བྱུང་བར་ནད་མནར་སོགས་མི་འདོད་པའི་རིགས་མང་དུ་བྱུང་བས། བོད་གཞུང་ནས་ཐབས་ཤེས་ཡོད་ཀྱི་
ཅལ་སྤྲུགས་ཀྱིས་མཐར་སྐྱིལ་ 1969 ཟླ་བ་ 12 ནང་རྒྱ་གར་གྱི་ཕྱོགས་སུ་སྤོས་ཏེ་གཞིས་ཆགས་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་ལྟར་
གནས་གཞི་བཟུང་། དེ་ལ་སྐྱིལ་ 1971 ཟླ་བ་ 1 ཆེས་ 8 ཉིན།

ར་ཆོའི་བསམ་སྒོ་ལ་སྤྲུག་སར་སྤོབ་གཉེར་གྱི་མཁན་ཁྲི་གཙང་གི་རིས་མེད་ཆོས་སྐར་སྤོབ་གཉེར་ཁང་ཡག་པོ་ཞིག་
བཙོས། དེ་ལ་མཐུན་ཀྱིན་ཡང་དམིགས་བསལ་གྱི་ཐོག་ནས་བསྐྱབ་རྒྱའི་བསམ་སྒོ་འཁོར་བ་རེད། ཡིན་ནའང་། སྤྲུག་
སའི་ས་གནས་ཆགས་བབ་ཀྱིས་ཆ་བ་ཆེ་ཞིང་། གང་ཅིའི་མཐུན་ཀྱིན་མ་འདྲོམས་པའི་དབང་གིས་དགེ་འདུན་མང་པོ་
འདས་གྲོངས་སུ་གྱུར། མང་པོ་ཞིག་ནད་པ་ཆགས། དགེ་འདུན་མང་པོ་སྤྲུགས་སེམས་མི་བདེ་བ་སོགས་དཀའ་ངལ་ཆེན་
པོ་བྱུང་བར་བརྟེན་ཆོས་སྐར་དེ་རྒྱ་གར་ནང་སྤོ་ཐབས་བྱས་ཀྱང་། ལྷན་ཁར་ཉིས་བརྒྱ་ལྷག་ཙམ་ཞིག་མ་གཏོགས་ཡོངས་
རྫོགས་མ་ཆུང་སྟབས། དགེ་འདུན་གྱིངས་རྣམས་ཀྱི་འཆོ་ཐབས་བརྟན་པ་ཞིག་རང་གལ་ཆེ་བར་བསམས་ནས་བོད་མིའི་
གཞིས་ཆགས་ཀྱི་ས་ཆའི་སྐར་ལ་སྤོ་རྒྱུ་དང་། བོད་མི་སྤྱི་འགྲེའི་ས་ཁང་སྐལ་ཐོབ་ལེན་རྒྱུ་གཏན་འཁེལ་བ་རེད། དགེ་
འདུན་རྣམས་རྒྱ་གར་གྱི་ཕྱོགས་སུ་སྤོ་སྤངས་དེ་ལྟར་རེད། ཅས་དང་། <<བཅན་བྱོལ་གྱི་རང་དབང>>ལས།

སྐྱིལ་ 1963 ལོར་ངོས་ཀྱིས་ཆོས་བརྒྱུད་ཆེན་པོ་བཞི་དང་གཡུང་རྩུབ་བོན་བཅས་ཀྱི་དབྱེ་ཁྲི་བྲལ་ཆེན་དང་སྐྱེ་ཆ་བ་
འདུས་པའི་ཆོགས་འདུ་ཞིག་བསྐྱོངས་ཏེ། དེ་ད་ཅག་གིས་ཉིན་ཤས་རིང་བོད་ཀྱི་ནང་པའི་རིག་གཞུང་གི་རྣམ་པ་མི་འདྲ་བ་
རྣམས་གཅེས་སྐྱོང་དང་ཡར་རྒྱས་ཡོང་བར། སྤྱི་ལ་ཡོད་པའི་དཀའ་ངལ་དང་དེ་དག་སེལ་ཐབས་བཅས་ལ་གྲོས་བསྐྱར་
བྱས། མཐུག་ཏུ་བོད་མི་རང་ཉིད་ཀྱིས་རང་ལ་དགོས་ངེས་ཀྱི་མཐུན་ཀྱིན་རྣམས་ཇི་བཞིན་སྤྱབ་སྤྱོད་ན་ཆོས་འདི་གནས་
སྤྱབ་ངེས་སྟམ་པའི་སྤོ་སྤང་ཆེན་པོ་བྱུང་། དེར་བརྟེན། ངོས་ཀྱི་དགོན་པ་(རྣམ་རྒྱལ་གྲུ་ཆང་)དེ་གསར་རྒྱག་གྲུབ་མ་ཐག་
ཐོག་མར་རྒྱ་གར་གྱི་ཕྱོགས་ཀར་ན་ཏུ་ཀ་(Karnataka)མངའ་སྡེའི་ནང་སྤྲུག་ས་ཆོས་སྐར་ནས་ཐེབས་པའི་དགེ་འདུན་
པ་ ༡༣༠༠ ཡོད་པ་རྣམས་ལ་དགའ་ལྷན་དང་འབྲས་སྤྱངས། སེ་ར་ཆོས་སྐར་བཅས་བསྐྱར་བཞེངས་བྱས། ད་ནི་བཅན་
བྱོལ་དུ་འབྱོར་ནས་མི་ལོ་སྟམ་ཅུ་འདས་ནས་བཞི་བརྒྱ་པ་མགོ་བརྟུགས་ཏེ། དགེ་འདུན་པ་ ༤༠༠༠ ལྷག་ཡོད་པའི་
དགོན་སྡེའི་གནས་སྤངས་འཕེལ་རྒྱས་ཆེན་པོ་འབྱུང་བཞིན་པའི་སྐབས་ཡིན། ཞེས་དགོན་པའི་འཕེལ་རིམ་མདོ་ཙམ་

གསུངས་ཤིང་། གྲུ་པའི་གྲངས་འཁོར་ལས་སྤྲུག་ཀ་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་ཚུལ་ཡང་བཀའ་སྤྱུལ། བོད་ཀྱི་ཆོས་རིག་བདག་
སྐྱོང་གནད་པའི་ཁོངས་ནས་དཔེ་མཛོད་ཁང་གསར་རྒྱག་མཛད་པའི་ཚུལ་ལ་ཡང་གོང་གསལ་དཔེ་དེབ་ལས།

ལོ་རབས་དྲུག་ཅུ་པའི་མཐུག་ཙམ་ལ་རིག་གཞུང་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་གཞི་གཞན་ཞིག་མགོ་འཛུགས་བྱས་པ་ནི་བོད་
ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་ཡིན། དེར་སྤྱི་མོའི་སྤྲུགས་བམ་སྐྱོང་སྤྲུག་བཞི་བརྒྱ་ཙམ་བདག་གཉེར་བྱས་ཡོད་པར་མ་ཟད། བོད་
ཡིག་དང་དབྱིན་ཇིའི་དཔེ་དེབ་ཀྱང་པར་སྐྱུན་བྱས་ཡོད། ད་ལྟ་སྐྱིལ་ 1990 ལོ་འདིར་དབྱིན་ཇིའི་དཔེ་དེབ་ཉིས་བརྒྱ་པ་
དེ་པར་སྐྱུན་བྱས་ཡོད། བོད་མི་སྐྱབས་བཅོལ་བ་རྣམས་བོད་ནས་ཡོང་སྐབས། འབྲལ་སེལ་དགོས་ངེས་ཀྱི་དངོས་པོ་

རྒྱལ་མཆོག་གི་དེའི་ཆབ་ཏུ་ཐང་ག་དང་དཔེ་ཆ། མཆོད་ཆས་སོགས་ཁྱེད་ཡོད་ལ། དེ་རྒྱལ་མོམས་སྒོལ་ལྟར་ཐོག་
མར་ངོས་རང་ལ་སྤྲད་ཅིང་ངོས་ཀྱིས་འབྲེལ་ཡོད་ཆོགས་སྤེ་སོ་སོར་བགོ་འགྲེམ་བྱས། བོད་ལུགས་ལྟར་བཞེངས་པའི་
དཔེ་མཛོད་ཁང་དུ་འགྲེམ་སྟོན་ཁང་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་ལ། དེའི་ནང་དུ་སྐྱབས་བཙུང་བ་རྒྱལ་མཆོག་གི་སྤྱོད་པ་ལྟར་གདན་འདྲེན་
ཞུས་པའི་དངོས་སོ་མང་པོ་སྤྲངས་ཡོད། ཅིས་བཀའ་སྤྱུལ། དེ་ལྟར་དགོན་པ་དང་དཔེ་མཛོད་ཁང་སོགས་གསར་
བཞེངས་གནང་སྟེ། ཆོས་བྱེད་དག་འདུན་པ་རྒྱལ་མཆོག་གི་སྤྱོད་པ་འདྲིན་སྤྱོད་སྤྱོད་ལ་གསུམ་གྱི་ལམ་ནས་སྤྱི་སྤྱིར་ཀྱན་
གྱི་དོན་རྒྱལ་མཆོག་གི་ཆེ་བསྐྱབས། དེ་ལྟར་ཀུན་དང་། སྤྱོད་པ་དུ་མ་ནས་མགོན་སོ་མཆོག་གི་ཐོག་མའི་དགོངས་གཞི་དང་
མཆོངས་པ་ཞིག་བྱུང་མེད་ཆོད་དུ་སྤྱང་བས་སྤྱི་ལོ་ 1977 ཟླ་བ་ 3 ཆོས་ 21 ཉིན།

ལྷག་པར་གཞིས་ཆགས་ཁག་གི་ནང་ལ་དགོན་པ་ཆེན་པོ་རྒྱག་པ་དང་། དགོན་པ་ཆེན་པོ་ཆོས་དང་དོན་བྱེད་གྱིན་ཡོད།
གདན་ས་ཆོར་ངོས་ཀྱིས། དགོན་པ་བརྒྱབས་ན་ཡག་པོ་རེད་དེ། རྒྱལ་སྤྱོད་དང་དོན་བྱེད་ན་མི་ལགས་ཞེས་སྟོན་མ་
ནས་ལམ་རྒྱ་བྱུང་། འོན་ཀྱང་། སོ་སོའི་དད་པ་དང་ཞེན་ཁོག་གི་ཐོག་ནས་འདི་ཕྱིའི་བསོད་ནམས་གསོག་པའི་གཞི་རེད་
བསམ་པ་ཡོད་ཀྱི་རེད་དེ། གང་ལྟར་། རྒྱལ་སྤྱོད་དང་དོན་གང་ལ་གང་འཆོས་ཡོད་གིན་ཡོད་པ་རེད། ཟླ་བ་ལང་ཁ་
ལས་བརྒྱབས་ཡོད། ཉེ་ཆར་ཀར་ན་ཀ་(Karnataka)ནས་ཡོང་བའི་རོགས་རམ་ཆོགས་མི་ཞིག་དང་སྤྲད་ཆ་བྱུང་།
མོན་ལྟ་ཤིང་སྤྱོད་པོ་ཆོ་བོ་དེ་ཆོ་དཀའ་ལས་ཁག་པོའི་སྤྲང་ལ་བསྐྱད་ཡོད་ཅིས་ཆོད་སྐྱབས། གཞིས་ཆགས་དེའི་ནང་ལ་
ཁང་པ་ཆེན་པོ་དེ་འབྲེལ་པོ་འདུག ། དེ་ཆོར་དཔེ་ཡོད་ནས་ཁང་པ་བརྒྱབས་པ་རེད། ང་ཆོས་ལྟ་གནས་ཚུལ་ཤེས་
གྱིན་འདུག་སྟེ། ཞལ་འདེབས་བསྐྱུ་སའི་མི་ལ་ལབ་པར་འགྲོ་དུས་ཁག་པོ་འདུག །ངོ་ཆོ་བོ་འདུག་ཅིས་ཟེར་གྱིན་
འདུག །ཁག་མི་འདུག །དངོས་གནས་རེད་ཅིས་ལབ་པ་ཡིན། དགོན་པ་གྲུ་ཆོང་དང་ཟླ་བ་ཁྱེད་དེ་དག་བཟུ་གཞིག་
གཏོང་མཁན་དང་། ས་གནས་དེར་ཡོད་པའི་རྒྱ་ཆེའི་མི་དམངས་དེ་དག་བཟུ་གཞིག་སྤྱོད་མཁན་གྱི་བཙོ་འབྲེལ་ཆོགས་
ན་ཡག་པོ་གཏན་ནས་མི་འདུག །ཅིས་དང་། ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1979 ཟླ་བ་ 3 ཆོས་ 14 ཉིན་ལོ་འཁོར་ལས་བསྐྱེམས་

ཆོགས་ཆེན་ཐངས་བཙུ་པའི་སྟེང་།

ངོས་རང་ལ་ཆ་བཞག་ན། བོད་པའི་སྤྱི་ཆོགས་རྒྱུད་པའི་ནང་ལོ་ཉི་ཤུ་ཅུ་ལྟར་མ་བསྐྱེབས་བར་འཆར་ཡོངས་བྱས་པ་རེད།
ངོས་རང་དེའི་ནང་གི་ཟླ་མ་མཐོ་ཤོས་བྱས་ནས་བསྐྱད་པ་རེད། ད་ཆ་མིའི་ལུང་པར་བསྐྱེབས། གནས་ཚུལ་མང་པོ་ཞིག་
རང་ཉིད་ཀྱིས་མཐོང་ཐོས་དང་ཉམས་སྦྱང་བྱུང་བའི་རྗེས་ལ། ལ་དྲགས་དང་ཁུ་རུ་ལ་བསྐྱེབས་པའི་སྐྱབས་སུ་ཐབས་སྤྱོད་
པོ་དེ་ལྟར་གང་འབྲེལ་ཡིན་ནས་བསམ་པ་ཡོད་གིན་འདུག །ང་ཆོར་ཉག་པར་སྤྲད་ཆ་ཡོད་གིན་ཡོད་པ་ལྟར། ང་ཆོས་ཆོས་
ཀྱི་སྤྱོད་དོན་དེ་ཐོན་དགོས། ཅ་བ་དེ་ཐོན་དགོས། ཅ་བ་དེ་ཐོན་ཐུབ་ན་ངེ་སྤྱོད་མིའི་བདེ་བ་སྐྱབས་བསྐྱེད་ཀྱི་ཅ་དོན་ཞིག་
ཡོད་ཡོད་ཀྱི་བར་དུ་ནང་པ་སངས་རྒྱལ་པའི་ཆོས་ཀྱི་གཟི་བརྒྱུད་དེ་སྤྱོད་ཐུབ། ཅ་དོན་བརྒྱལ་ནས་དགོན་པ་དེ་ལྟར་གསོ་
བཙུང་སའམ་མི་ཆེ་བསྐྱུལ་ས་ལྟར་ཞིག་ཆགས་པ་ཡིན་ན་གཏན་ནས་མི་འགྲིག ། དེར་སང་འཛམ་གྱི་སྤྱོད་འདིར་མི་ཆེ་
སྤྱོད་པའི་ཐབས་ལམ་ཏུ་ཅང་མང་པོ་ཡོད་པས། མི་ཆེ་དགོན་པའི་ནང་ལ་སྤྱོད་དགོས་དོན་མེད། ཅིས་བཀའ་སྤྱུལ། དགོན་
པའི་ནང་བཞུགས་ཏེ་སྤྱོད་པ་གཉེར་གནང་སྐྱབས་སོགས་ཀྱི་ཐང་ལ་སྤྲད་ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1997 ཟླ་བ་ 12 ཆོས་ 9 ཉིན།

དགེ་སྤྲུག་ལ་དཔེ་མེད་ཁྱེད་པའི་སྐྱབས་སུ། རོས་ཀྱིས་ཉག་པར་ཞུ་བཞིན་པ་ལྟར། མོག་མར་ཁ་དོག་དཀར་དམར་འཁྱིད་སའི་སྤྲུག་གྱུ་ཆོ་ནས་བཟུང་སྟེ། དམིགས་ཡུལ་ལམ་སྟོན་གསལ་པོ་བྱེད་པ་གལ་ཆེ། འབྲེལ་སེལ་རིགས་པའི་ཆུལ་འདོན་པ་གཅིག་སྤྲུལ་ཡིན་པར་གཙོ་བོ་སེམས་རྒྱུད་འདུལ་བའི་དོན་ལ་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་ལྟར། དང་པོ་ནས་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་པའི་དམིགས་ཡུལ་དགོས་པ་དང་ཉིང་དགོས་ཞེས་བཤད་པ་བཞིན་ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་རྒྱ་དང་། དེའི་ཆ་རྒྱུན་ལ་སློན་སྤྲུབ་པ་ཞིག་དགོས་པ་མ་གཏོགས། ར་རྒྱལ་དང་སྤྲུག་དོག་། འབྲུན་སེམས་འཕེལ་བའི་དོན་དག་ལ་བྱིན་ན་ཤིན་ཏུ་ཐབས་སྟོ་པོ་རེད། དེ་ནི་ལྷ་བདུད་དུ་བབས་ཟེར་བ་ལྟ་བུ་ཡིན། དཔེ་ཆར་བལྟས་པ་ཉོན་མོངས་ཀྱི་གཉེན་པོར་མ་སོང་བར་ཉོན་མོངས་ཀྱི་ཐོགས་སུ་བྱིན་ན་ཤིན་ཏུ་ཐབས་སྟོ་པོ་རེད། དེ་ཆོའི་ཐོག་ལ་བྱེད་རང་ཆོ་ཆང་མས་ཡག་པོ་ཞིག་གཞན་རོགས་གཞོངས་ཞུ་བ་ཡིན། ཞེས་དང་། སྤྱི་ལོ་ 2014 ཟླ་བ་ 11 ཆེས་ 29 ཉིན་ཇེ་སྤྱོད་མ་སློབ་ཐང་གྲགས་པའི་དཔལ་ཀྱིས་རྒྱུད་འབྲེལ་ཆེན་མོ་མཛད་ནས་མི་ལོ་ ༤༠༠ འཁོར་བའི་དུས་དྲན་མཛད་སྒོའི་སྐབས་དཔལ་ལྷན་ཉོན་རྒྱུད་གྲུ་ཆང་དུ། “བསྟན་པ་འཛིན་སྦྱོང་སྒྲེལ་གསུམ་བྱེད་ཟེར་བ་དེ་གཞན་གྱི་ཡིད་འཕྲོག་པ་ཞིག་ཡིན་དགོས། དེ་ནི་བསྟན་པའི་དོན་ཁ་ནས་བཤད་སྤྲུབ་པ་ཅམ་མ་ཡིན་པར་རང་གི་རྒྱུད་དུལ་བ་ཞིག་དགོས། དེ་ལྟར་བྱི་མི་རྣམས་ཀྱིས་ནང་པའི་བསྟན་པ་ཟེར་བ་དེ་སེམས་རྒྱུད་འདུལ་བྱེད་དམ། སེམས་རྒྱུད་བཟང་ཕྱོགས་སུ་སྦྱར་བྱེད་ཅིག་རེད་ལྟམ་པའི་ཆོར་བ་སྦྱེད་སྤྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན་དགོས།” ཞེས་དང་། ཡང་ཐོས་བསམ་སྤྱི་དང་བྱེད་དུ་དབུ་མའི་གཞུང་ལ་སློབ་གཉེར་བྱེད་ཚུལ་ལ། སྤྱི་ལོ་ 2014 ཟླ་བ་ 12 རང་སྟོ་ཕྱོགས་དགའ་ལྷན་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་སྤྲིང་དུ།

དབུ་མ་ནི་ཉ་ཅང་གལ་ཆེན་པོ་རེད། དབུ་མ་ལ་འཇུག་ཅེས་པའི་འཇུག་བྱའི་དབུ་མ་དེ་རྩ་བ་ཤེས་རབ་རེད། རྩ་བ་ཤེས་རབ་ལ་བྱགས་ཆེ་ཅམ་ཞིག་བལྟ་དགོས། དབུ་མ་འཇུག་པ་དང་གྲུ་ཆང་རང་རང་གི་ཡིག་ཆ་གཅིག་སྤྲུབ་བལྟས་ནས་བསྟན་ན་མི་འགྲིག་། རྩ་བ་ཤེས་རབ་ལོ་ལ། དེའི་རྒྱ་འབྲེལ་ཆེག་གསལ་ནི་མཐའ་ཆོད་པ་སྤུལ་ཏུ་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན། ཆེག་གསལ་ནང་གི་དགག་པ་དགག་ལན་གནང་བ་སོགས་ལེགས་པར་ཤེས་པ་ལ། སློབ་དཔོན་ལེགས་ལྷན་གྱི་ཤེས་རབ་སྟོན་མེར་བལྟ་དགོས། དེ་ལེགས་པར་ཤེས་པ་ལ་སངས་རྒྱུ་བསྐྱེད་ཀྱི་བྱ་རྒྱུ་པ་ལི་ཏར་བལྟ་དགོས། གཞུང་དེ་དག་གི་ཆོག་ཉུང་དུ་བཅད་སྟེ་དགོངས་པ་ཡོངས་སུ་འདུ་བར་བྱས་པ་རྩ་ཤེའི་རྒྱ་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཆོ་རེད། དེར་མང་ཅམ་བལྟ་དགོས། གྲུ་སའི་ནང་ལ། དབུ་མ་ལ་འཇུག་པ་ཞེས་པའི་འཇུག་བྱའི་དབུ་མ་དེ་རྩ་བ་ཤེས་རབ་ཡིན་པར་ཤོད་ཀྱིན་ཡོད་པ་རེད་དེ། དབུ་མ་འཇུག་པ་གཙོ་བོ་བྱས་ཏེ། རྩ་བ་ཤེས་རབ་ལ་དོ་སྣང་མེད་པའི་བཟོ་འདྲ་ཞིག་རེད། དེ་ནོར་འདུག་། ཡིན་གཅིག་མིན་གཅིག་རྩ་བ་ཤེས་རབ་ལ་བལྟ་དགོས། ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ་ལ། སྐབས་གཞན་དུ། ཇེའི་ལེགས་བཤའ་མཛད་དུ་བྱུང་བ་རྣམས་དང་། དེ་དག་ལ་རི་ལྟར་སློབ་གཉེར་བྱེད་དགོས་པའི་གོ་རིམ་སོགས་ཀྱང་ཞིབ་ཏུ་གསུངས། གཞན་ཡང་། བོད་ཀྱི་དགེ་འདུན་པ་ཆོས་གསན་བསམ་སློབ་གཉེར་དང་ཆབས་ཅིག་ཡེ་ཤུའི་ཆོས་པ་རྣམས་དང་མཚུངས་པར་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་ཞབས་འདེགས་བསྐྱབས་ཏེ་ཀུན་གྱི་མིག་དཔེར་འོས་པ་ཞིག་ཡོང་སྤྲུབ་པར་བྱེད་དགོས་པ་དང་། མང་ཆོགས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་དང་འཕྲོད་བསྟེན་ལ་ཡང་འགན་ཆེ་ཅམ་བཞེས་དགོས་པའི་བཀའ་སློབ་ཡང་ཡང་ཕེབས་བས་དེ་ནི་ཕྱོགས་དུ་མ་ནས་ཀུན་གྱིས་སྟོན་པའི་གནས་སུ་གྱུར་པ་མིག་མདུན་དུ་ཡོད་པ་འདི་ག་ལགས།

གོང་དུ་ཟུར་ཅམ་བཞེད་པ་ལྟར། མགོན་པོ་མཆོག་ནས་དགོན་པ་རྣམས་སློབ་གྲུའི་རྣམ་པར་སྦྱར་དགོས་ཞེས་
པ་ནི། རོག་མ་ནས་དེ་རིང་གི་ཉིན་མའི་བར་དུ་གནང་བའི་ལམ་སྟོན་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན། སློབ་གྲུའི་རྣམ་པ་ཞེས་པར་གོ་
ནིར་ཐེབས་མི་རུང་སྟེ། དེ་ནི་སློབ་གཉེར་གྱི་ཐད་ཁོ་ན་ནས་གསུངས་པ་ལས་སྦྱ་བའི་འཆོ་བ་ལྟར་བྱ་དགོས་པའི་དོན་
མིན། གསལ་པོར་བཤད་ན། ཆོ་ག་ཤུག་ལེན་ཅམ་ལ་གཙོ་འདོན་བྱས་ཏེ་སློབ་གཉེར་མི་བྱེད་པ་དང་ལུགས་སློབ་གྱི་
རྣམ་པར་སྦྱར་པ་སོགས་དོན་གཤམ་ཆུང་བའི་རིགས་རྣམས་དོར་ཏེ་སློབ་གཉེར་ཉིད་གཅིགས་སུ་འཛིན་པ་དང་། དགོན་
པར་ལུགས་པ་ཀུན་གྱིས་བྱེད་སྟོ་ཐམས་ཅད་སློབ་གཉེར་དུ་བསྒྲིལ་བ་ལས་མི་ཆེ་སྟེ་ལ་བའི་ཐབས་ཅམ་དུ་མི་འཛིན་པ།
ཤེས་ཡོན་གྱི་ལམ་ནས་དེར་རབས་སྟེ་ཆོགས་ནང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པའི་ཆེ་བ་འདོན་སྟབས་པ་དང་། རྟོགས་རེ་བ་
ཅམ་མ་ཡིན་པར་སྦྱབ་པ་ཉམས་ལེན་གྱི་སྟོ་དང་གནད་ཐམས་ཅད་ཤེས་ཤིང་། འཛམ་གླིང་སྤྱིར་མིག་དཔེ་བཟང་པོ་སྟོན་
ཀུས་པའི་ཆོས་པ་རྣམས་མ་ཞེ་གཅིག་གསོ་སྦྱོར་བྱེད་པའི་དོན་དུ་རེད། དོན་གྱི་དབང་དེ་དག་ལ་གཟིགས་ཏེ་མགོན་པོ་
མཆོག་ནས། རོག་མ་ནས་ད་ལྟའི་བར་དུ་དགོན་པའི་འགྲོ་ལུགས་ཐམས་ཅད་དཔལ་རྒྱ་ལེན་དང་ཡོངས་སུ་མཆུངས་
པའི་སློབ་གྲུའི་རྣམ་པ་ངས་ཅན་ལྟར་པའི་ལམ་སྟོན་ཅན་དུ་བསྦྱར་དགོས་ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ་ལ། དཔལ་རྒྱ་ལེན་ལ་ནང་
པའི་སློབ་གཉེར་ཁང་ཆེན་པོ་ཞེས་དང་། དེ་ནས་ཐོན་པའི་མགོན་པོ་སྟེ་སྦྱ་བ་སོགས་མཁས་གྲུབ་རྣམས་ལ་ནང་པའི་
སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་ཞེས་ཡང་ཡང་གསུངས། དེ་ལྟ་ནའང་། རྒྱུ་སྒྲ་ཆོགས་ཀྱི་དབང་གིས་དགོངས་གཞི་དངོས་ལག་
བསྟར་བྱེད་པ་སྟག་ས་ཆོས་སྒྲར་དང་སྒྲར་ཏའི་ལོ་ངོ་དུ་མ་ལས་བྱུང་མེད། གཤམ་ཏེ་མགོན་པོ་མཆོག་གི་དགོངས་
བཞེད་ལྟར་ཆོས་མཐོན་ནང་བསྟན་གཙུག་ལག་སློབ་གཉེར་ཁང་གི་རྟོགས་སུ་གསར་གཏོད་དང་མདུན་སྟོན་གནང་སྟབ་
ཡོད་ན། ད་ལྟར་འཕྲད་པའི་དཀའ་ངལ་པལ་མོ་ཆེ་ཡོང་དགོས་དོན་མེད། ཤེས་ཡོན་གྱི་ལྟེ་གནས་ཆེན་པོ་འདི་འཆོ་
གནས་བཟན་བརྗེད་ཡོང་དགོས་ན། མེད་དུ་མི་རུང་བའི་ཆ་རྒྱུན་ནི། མི་ལོ་བཅུ་ལྷག་གཉིས་ལ་ཉེ་བའི་མའི་ལས་མང་
བར་དཀའ་སྟུག་སྒྲ་ཆོགས་བསྟན་པའི་ཤེས་ཡོན་དེ་སྟེ་ཆོགས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་དང་མཐུན་པར་བེད་སྟོད་སྟབས་པ་ཞིག་
དང་། ལག་འཁྱེར་གྱི་གོ་བབ་དང་མཐུན་པར་འཆད་ཅོད་ཅོང་གསུམ་ལ་རང་རྒྱ་ཆ་མཉམ་དུ་འཕེར་བའི་མཁས་པ་སྤར་
ལས་མང་ཅམ་སྟེད་སྤྱིར་བྱ་རྒྱ་དེ་ཡིན། དེ་ཡོང་བར། དེར་རབས་ཡིག་རོག་གི་ཤེས་ཡོན་ལམ་ལུགས་ལ་སྦྱོར་གོམས་
ཟབ་མོ་དགོས་པ་སྟོན་མེད་ཡིན།

མདོར་ན། དགོན་སྡེ་ཅི་མང་བསྐྱར་གསོ་གནང་སྟེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་རྒྱ་ཆེར་དར་ཞིང་
འཕེལ་བར་མཛད་པ་དེ་ནི་བཅན་ཁྱོད་དུ་མི་ལོ་ལྔ་བཅུ་ལྷག་བཞུགས་པའི་རིང་གི་གྲུབ་འབྲས་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ཡིན་ལ།
ཐོད་གྱི་རྗེ་འབངས་གཞུང་གསུམ་ལ་དགོས་པ་དང་འཛམ་གླིང་སྟེ་ལ་ངོས་དུ་ཡོད་པ། མི་རིགས་ཀྱི་གསོན་ལུགས་ངོ་
མ་སྟེ་མཁས་སོགས་ཀྱང་འདི་ཉིད་ཡིན། དེ་ལྟར་དགོན་སྡེ་རྣམས་རིམ་གྱིས་འཕེལ་ཏེ་ད་ལྟའི་ཆར་ཆོས་རིག་ལྟར་

ཁང་གི་གཟིགས་སྐྱོད་བཀོད་ཁུབ་འོག་ཡོད་པ་གཅིག་ཕྱར་ཡང་རྒྱ་བལ་འབྲུག་གསུམ་དུ་རྟིང་མ་ལ་དགོན་པ་ ༡༣
དང་། བཀའ་བརྒྱུད་ལ་ ༡༥ ས་སྐྱུ་ལ་ ༣༠ དགེ་ལུགས་ལ་ ༤༩ རྡོ་ནང་ལ་ ༣ བོན་ལ་ ༡ རིས་མེད་ལ་ ༡༩ བཅས་
དགོན་པ་ཆེ་སྒྲ་བསྐྱེམས་ ༩༡༡ དང་། ཆོས་བྱེད་གྲུ་བཙུན་སྒྲགས་གསུམ་བསྐྱེམས་ཁྲི་བཞི་ཡས་མས་ཅམ་ཡོད།
གངས་འབོར་འདི་དག་ནི་ཆོས་རིག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་བཏོན་པའི་གནས་ཚུལ་སྤྱི་བཞིར་བྱས་ཏེ་བཀོད།

བཤད་སྐྱབ་བྱུང་འབྲེལ་གྱི་བསྟན་པའི་མཛད་ཁུར་ བསྐྱེད་བཞེས།

བཅན་གྱི་ལ་དུ་མེབས་མ་ཐག་ནས་མཛད་པ་རྩི་སྟེད་ཅིག་ཆ་ཆ་ཕྱར་ཕྱར་གྱིས་བསྐྱེད་པ་ཐམས་ཅད་གྱི་
འབབ་སའམ་གཞི་གཙོ་བོ་ཞིག་ནི། འགོ་བ་མ་ལུས་པའི་འབྲེལ་ཡུན་གྱི་པན་བདེ་ཐམས་ཅད་གང་ལས་འབྱུང་བའི་
སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་གསོན་གནས་དར་རྒྱས་ཡོང་བར་མཛད་པ་དེ་ཡིན། དེ་ཡང་མགོན་པོ་མཆོག་གིས་
གིས་ཉིན་མོར་མཛད་བྲེལ་གྱི་བར་གསེང་དག་ནས་ཡོངས་འཛིན་རྣམས་གཉིས་ཀྱིས་གཙོ་སྤྱོད་བྱ་དམ་པ་དག་གི་
བྱུང་ནས་དབང་ལུང་མན་ངག་སོགས་གསུམ་ཞིང་གཞན་ལ་སྦྱེལ། བཞེས་པ་གནང་བའི་སྐབས་ཚུན་ཆད་དུ་དཔེ་
གཟིགས་རྒྱན་མ་ཆད་པར་གནང་། གཞན་རྣམས་གཉིད་དུ་ཡུར་བའི་སྐབས་སུ་མན་ལ་ལས་བཞེངས་ཏེ་ཐུགས་དམ་
ཉམས་བཞེས་མཛད། དགེ་འདུན་གྱི་སྤེ་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་ཆོས་བྱེད་རྣམས་ལའང་རང་རང་གི་རུས་པ་དང་མཐུན་
པར་བཤད་སྐྱབ་གཉིས་ཀྱི་སློན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་འཛིན་ཅིང་སྤེལ་བར་བྱེད་དགོས་པའི་ལམ་
སྟོན་ཡང་ཡང་མཛད། དེ་ལ་མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

མཁས་མཆོག་དབྱིག་གཉེན་གྱིས། སྟོན་པའི་དམ་ཆོས་རྣམས་གཉིས་ཏེ། །ལུང་དང་རྟོགས་པའི་བདག་ཉིད་དོ། །དེ་འཛིན་
བྱེད་པ་སྤྱོད་པ། །སྐྱབ་པར་བྱེད་པ་ཁོ་ན་ཡིན། །ཞེས་པའི་ཁོ་ནའི་སྤྱི་གཞན་ལྡན་རྣམས་གཙོད་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ལ། དེའི་
དོན་ནི་ལུང་རྟོགས་ཀྱི་བསྟན་པ་གཉིས་བཤད་པ་དང་སྐྱབ་པ་གཉིས་ཀྱི་སློན་པའི་འཛིན་པ་མ་གཏོགས་དེ་མིན་པའི་ཐམས་
གཞན་མེད་ཅེས་པའི་དོན་ཡིན། དེར་བརྟེན། ལྷ་ཁང་དང་སྐྱེ་ཆེན་སོ་བཞེངས་པ་སོགས་ཡག་པོ་རེད་དེ། སྤྱོད་པ་གསུང་
འཁྱོད་པ་མི་འདུག་ཅེས་ཤོད་ཀྱིན་ཡོད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཉམས་སུ་ལེན་ཞེས་པ་སྐབས་སུ་མཆོག་ཞེས་པ་གཅིག་ལུས་
འགྲིག་པ་ཡིན་ན། སྐྱེ་ཆེན་སོ་ཞིག་བཞེངས། དེ་ནས་དེའི་མདུན་ལ་ལུས་ཀྱི་བ་སྤྱོད་པ་དང་མིག་ནས་མཆོག་མ་

འབྲུགས་པར་བྱས་ཏེ་སྐབས་སུ་མཆོག་ཞེས་ལབ་སྟེ་བསྟན་ན་འགྲིག་གི་རེད་དེ་དེས་མི་འགྲིག།³⁸ ཅེས་སོགས་ཆོས་བྱེད་པ་
ཞེས་པ་མེས་ལ་བཙས་སྐྱར་གཏོང་བ་དང་། དེ་ཡང་རང་གི་འདོད་པས་དང་དུ་སྦྱངས་ཏེ་ཐོག་མར་མེས་ལ་བསྐྱར་

³⁸ ཆོས་ཆོགས་མེངས་བཙུ་གཅིག་པའི་སྟེང་སྐྱེ་ཆེན་དང་སྐྱེ་ཆེན་རྣམས་ལ་གསུངས།

བཅོས་བཏང་བའི་ཕན་ཡོན་དང་། བསྐྱར་བཅོས་མ་ཐེབས་པའི་ཉེས་དམིགས། གཉེན་པོ་བསྐྱེད་ཏེ་བསྐྱར་བཅོས་གཏོང་བའི་ཐབས་སོགས་ཤེས་པར་བྱས་ནས་ཡིན་ལུགས་དཔྱད་པའི་རྣམ་དཔྱད་ཀྱི་རྣམས་པ་ཆ་ཆང་བར་བཅད་སྟེ། ཀྱིས་སེམས་མ་དུལ་བར་བྱེད་པའི་ཉོན་མོངས་ཀྱི་ཆ་རྣམས་རིམ་གྱིས་བཅོས་སྐྱར་བྱེད་པ་ལ་ཐེར། དེས་ན། བསྐྱར་བཅོས་གསུམ་སྟོན་པའི་གཞུང་སྡེ་སྟོན་གསུམ་ལ་སྟོབ་གཉེར་བྱས་ཏེ་ཉམས་སྲུལ་ལེན་དགོས་པ་ཡིན་པས། རོག་མར་སྟོབ་གཉེར་བྱེད་དགོས་པ་དང་དེ་ནས་གང་བསྐྱབས་པའི་དོན་རྣམས་ཉམས་སྲུལ་ལེན་དགོས་ཞེས་གསུངས། ཡང་།

སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་ཐོབ་པར་ཤོག་ཅེས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་དེ་རྗེ་ལྷ་བྱ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། དེ་རྒྱ་གང་ལས་འབྱུང་བ་སོགས་མ་ཤེས་ན། ཆོག་ཙམ་དུ་གྱུར་ཏེ་སེམས་ཀྱི་གཏིང་ནས་དོན་གཉེར་དང་སྟོབ་པ་མི་ཡོང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་ཐོབ་པ་ལ་རྒྱ་རྒྱུན་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དང་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་ལྷ་བ་སོགས་སྟོན་དུ་འགྲོ་དགོས། སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་གི་གཞི་མ་ལྷ་བྱ་ནི་ཁམས་བདེ་གཤེགས་སྟེང་པོ་ཡིན་ལ། དེ་ཡོད་པའི་སྟེང་ལ་ཐབས་ཤེས་ཀྱི་ལམ་ལ་བརྟེན་ནས་ས་བཙུ་ལམ་ལྷ་བསྟོན་པ་སྟེ་མདོར་ན། ཤེས་རབ་སྟོང་པོར། གཏེ་གཏེ་སྤར་གཏེ་སྤར་སྤོ་གཏེ་སྤོ་སྤྲོ་སྤྲོ་³⁹ ཞེས་གསུངས་པའི་རྣམ་མཁུན་ཀྱི་སའི་བར་དུ་བསྟོན་ཆུལ་དེ་དག་སྟོབ་སྟོང་བྱས་ཏེ་ཤེས་པར་བྱེད་དགོས། དེ་ལྷ་བྱའི་ས་ལམ་བསྟོན་ཆུལ་གྱི་རིམ་བཤེས་ན། ད་གཞོད་ཉིན་རེ་ནས་ཉིན་རེར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་བྱེད་ཅེས་པའི་འགྲོ་སྐྱངས་འདི་ཡིན་སྟེ་སའི་ལམ་ལ་ལྷ་བྱ་དེ་ཆ་ཆང་བར་སྟོབ་ལ་འཆར། དེའི་སྟེང་དུ་སྤྲུགས་ཀྱི་སྟོན་པ་བཏབ་སྟེ་ཞི་ལྷག་རྒྱང་འབྲེལ་གྱི་ཉིང་རེ་འཛིན་སྐྱར་དུ་ཐོབ་པ་དང་། ཁྱད་པར་དུ་སྤྲུགས་སྟེ་མེད་ཀྱི་ལམ་གཉེག་མ་ལྷན་ཅིག་སྟེས་པའི་འོད་གསལ་མཛོད་དུ་བྱས་ཏེ་ཉམས་སྲུལ་བྱས་ན། རགས་པའི་སེམས་ཀྱིས་བསྐྱལ་བ་ནས་བསྐྱལ་པའི་རིང་དུ་ལམ་ལ་གོམས་ཤིང་བསྟོན་ནས་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཆོགས་བསགས་པའི་ཆོད་དེ་ལོ་ཁ་ཤས་ཀྱི་ནང་ལ་འབྱུང་བྱུང། ནང་བ་སངས་རྒྱས་པའི་ཆོས་འདི་རྫོངས་དང་ཀྱི་ཆོས་མིན་ཡང་། དེ་དག་མ་ཤེས་པའི་ཐོག་ནས་ཉམས་སྲུལ་ན་རྫོངས་དང་ཆགས་པ་རེད། རྫོངས་དང་ཀྱི་ཆོས་ཀྱིས་ཉམས་སྲུལ་ལེན་པ་རང་ལ་ཡང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་མི་སྟེར་ལ། ནང་བ་སངས་རྒྱས་པའི་ཆོས་ཀྱི་མཆན་མཐོང་ཡང་གོང་མཐོང་སྟེ་མི་བྱུང། སངས་རྒྱས་པའི་ཆོས་ནི་རིགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་བསམ་སྟོབ་བཏང་སྟེ་འགྲོ་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན་པས། ང་ཆོ་ཆན་རིག་པ་དང་མཉམ་དུ་གོ་བསྐྱར་བྱས་ཏེ་ལྷན་དུ་འགྲོ་བྱུང་གིན་ཡོད། དེ་ལྷ་བྱའི་སྤྲུལ་ཀ་དག་པའི་ཆོས་དེ་མཆོད་གཤོམ་སྟེང་བསྐྱེད་ནས་འདོག་རྒྱ་ཞིག་མིན་པར་སྟོབ་སྟོང་བྱེད་དགོས།⁴⁰ ཞེས་སོགས་རྒྱ་མཆན་དང་བཅས་ཏེ་ལམ་སྟོན་ཐབས་མོ་མཛད། བཤད་སྐབས་གཉིས་ཀྱིས་བསྐྱེད་པ་འཛིན་པའི་ཆུལ་མི་དམངས་དང་གྲུ་བཙུན་དུས་མ་རྣམས་ལ་ལམ་སྟོན་མཛད་པ་ཙམ་མ་ཡིན་པར། ཆོས་བརྒྱུད་ཁག་གི་དབུ་ཁྲིད་སྟེ་ཆེན་དང་དེ་དག་གི་སྐུ་ཆབ་རྣམས་ལ་ཡང་།

³⁹ གཏེ་ནི་སོང་ཞིག་སྟེ་ཆོགས་ལམ་དུའོ། གཏེ་ནི་སོང་ཞིག་སྟེ་སྟོར་ལམ་དུའོ། སྤར་གཏེ་ནི་པ་རོལ་དུ་སོང་ཞིག་སྟེ་མཐོང་ལམ་དུའོ། སྤར་སྤོ་གཏེ་ནི་པ་རོལ་དུ་ཡང་དག་པར་སོང་ཞིག་སྟེ་སྟོར་ལམ་དུའོ། བརྟེ་སྤྲོ་ནི་བྱང་ཆུབ་དུ་གཞི་ཆུགས་ཏེ་མི་སྟོབ་ལམ་མཛོད་དུ་བྱས་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་ལ་གནས་པར་བྱས་ཞེས་པ་སྟེ། མཁས་པ་དག་ལ་འདི་ལྷ་བྱ་མི་མཁོ་ཡང་མི་དམངས་ལ་དམིགས་སོ།

⁴⁰ སྤྱི་ལོ་ 2013 ཟླ་བ་ 11 ཆོས་ 3 ཉིན་འཇང་དགུན་ཆོས་སྲུ་ཐེབས་པའི་བཙུན་མར་སྟེ་བའི་བཀའ་སྟོབ་ལས་བྱངས།

སྤྱི་མོ་སྤྱབས་མེ་པ་བོང་ཁ་རིན་པོ་ཆེའི་བྱག་བཞེས་ལ་བཀྲ་ཤིས་ཆོས་སྤྱིང་ལ་ལྟ་ཡི་ནལ་འཁྱོར་གསུང་བའི་སྤྱབས་ལ།
འཆི་བ་ཆོས་སྤྱིའི་ལམ་འབྱེར་ལྟ་བུ་གནད་ཆེ་སར་དབུ་མཛད་ཀྱིས་འདོན་བ་མ་བསྐྱལ་བར་དུས་ལུན་གང་འཆམས་རིང་
མཉམ་པར་བཞག་སྟེ་བཞུགས་པའི་བྱག་སྒྲོལ་ཡོད། གདན་སའི་བྱ་ཆང་གཞུང་གི་ཐོག་ནས་སྤར་དེ་འབྲེའི་བྱག་སྒྲོལ་
ཡོད་ཀྱང་རུང་མེད་ཀྱང་རུང་། དེ་ལྟ་བུའི་སྒྲོལ་བཏོད་སྐབ་ན་ཤིན་ཏུ་ལེགས་ཞེས་བཤད་པ་ཡིན། ... སྤར་བོད་ལ་ཡིན་
ནའང་། རྒྱུད་སྤྲད་ཀྱི་དབྱར་གནས་འཆོགས་ས་ཚུ་མིག་ལུང་ལ། རྫོགས་རིམ་གྱི་ཁྱིད་ཡིག་བརྒྱུད་ཅམ་ཞིག་ཡོད་པ་རེད།
དེར་དབྱར་བྱི་མའི་སྤྱབས་སྒྲོལ་བ་གཅིག་དང་བྱེད་ཀ་ཅམ་གྱི་རིང་མཆམས་ཁང་དུ་བཞུགས་ཏེ་སྤྲགས་བསྐྱང་བ་ཅམ་མ་
ཡིན་པར། གསང་འདུས་རིམ་ལྟ་དང་རྒྱ་རོ་ཆོས་དུག་། བྱག་རྫོང་འཁོར་ཆེན་གྱི་རྫོགས་རིམ་སོགས་ཉམས་ལེན་པ་རང་
གི་འདོད་མོས་ལྟར་ཉམས་བཞེས་སྤྱིང་བའི་སྒྲོལ་ཡོད། དེ་ནི་རྫོགས་པ་བརྟེན་པར་བྱེད་པའི་དོན་རེད། གལ་ཏེ་ཉམས་
ལེན་པ་གང་ཞིག་མཆམས་ཁང་དེ་གར་གཤེགས་པ་ཡིན་ན། རྫོགས་པ་བརྟེན་ནས་ཕྱང་པོ་འཇུག་ལུས་ལ་གཤེགས་
ཡོད་ཀྱང་རུང་མེད་ཀྱང་རུང་། མཆམས་ཁང་འདག་སྤྱར་བྱས་ནས་འཛོག་པ་རེད། དེ་ལྟ་བུའི་བྱག་སྒྲོལ་ཡོད་པ་ཡིན་
དུས། དགེ་ལུགས་ཀྱི་མཁན་པོ་ཆོ་འདིར་མེད་ཀྱང་གཙོ་བོ་ཁྱི་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཆོས་མེ་རྣམས་པ་གཉིས་འདིར་ཐེབས་ཡོད་
པས། རྗེས་མར་བྱ་ཆང་སོ་སོའི་ནང་མཆམས་ཁང་ལྟ་བུ་གསར་རྒྱག་བྱས་ཏེ། མཆམས་བྱེད་སྤྱངས་ཀྱང་སྤྲགས་
བསགས་ནས་སྤོད་པ་ཅམ་མ་ཡིན་པ་དང་། དུས་ཀྱང་སྒྲོལ་ནས་ལོ་གསུམ་སོགས་དུས་རེས་མེད་དུ་བཞུགས་ཆོག་པ་
སོགས་དགེ་ལྟེན་གྱི་སྤྲུགས་ནས་ལུགས་རྒྱག་སྐབ་ན་བཟང་། ས་སྤྱི་ལ་གཞོགས་གཅིག་དེར་བཤད་བྱ་དང་གཞོགས་
གཞན་དེར་སྤྱབ་ཁང་འབྲེའི་ཆེ་ཐག་ཆོད་ཅིག་ཡོད་པ་རེད། ... རྗེས་མར། བྱ་ཆང་སོ་སོས་ས་ཆ་དཔེན་ས་ཞིག་ཏུ་སྤྱབ་
ཁང་བརྒྱབས་ཏེ་ཞི་གནས་སྒྲོལ་མཁན་ལྟ་བུ་དེ་འབྲེའི་པར་དུ་དགོས་ཀྱིན་འདུག།⁴¹ ཅེས་སོགས་གདན་སའི་དགེ་འདུན་
པ་བྱེ་བྲག་པའི་གནས་ཚུལ་ཅི་ཡིན་ལ་མ་ལྟོས་པར་སྤྱི་བའམ་སྤྱི་གཤམ་འཇུགས་ཀྱི་ངོས་ནས་འཆད་ཉན་ཁོ་ན་གཅིགས་
འཛིན་མི་གནད་བར་སྤྱབ་པ་ཉམས་བཞེས་ལ་ཡང་ཐུགས་སྤྱང་ངེས་པར་དུ་གནད་དགོས་པའི་ཐད་ལ་ཡང་རྟེན་སྤྱལ་
དང་ལམ་སྟོན་མཛད། ཡང་གདན་སའི་ནང་དུ་མདོ་རྒྱུད་པ་མ་ཡིན་པར་སྤྲགས་ཀྱི་གཞུང་ལ་ཡང་འཆད་ཉན་གནད་
དགོས་པའི་ཚུལ་ལ།

དེ་བཞིན་དུ། སྒོ་མང་མཁན་པོ་ལ་སྒོ་མང་བྱ་ཆང་རང་ལ་སྤྲགས་ཀྱི་གཞུང་འཆད་ཉན་བྱེད་པའི་བསམ་ཚུལ་ཞིག་
འདུག། དེ་ཏ་ཅང་ཡག་པོ་འདུག་ཅེས་ལབ་པ་ཡིན། སྤྱིར་བཏང་གདན་ས་ཆོའི་ནང་ལ་མདོ་རྒྱུད་རྒྱུད་འཆད་ཉན་བྱས་ཏེ།
སྤྲགས་ཀྱི་གཞུང་ལ་འཆད་ཉན་བྱེད་དགོས་བྱུང་ན། རེས་པར་དུ་རྒྱུད་བྲལ་འཇུག་ནས་ལྟ་བ་མ་གཏོགས། བྲལ་ས་རང་ལ་
སྤྱིར་པ་སོ་སོས་འཆད་ཉན་བྱེད་པ་ཡོད་སྤྱིང་ཀྱང་དེ་མིན་དམིགས་བསལ་གྱི་བྱག་སྒྲོལ་མེད། དེར་བརྟེན། དེ་དུས་སྒོ་
མང་མཁན་པོ་ལ། དེ་ཏ་ཅང་ཡག་པོ་རེད། རྒྱུད་པ་བྲལ་ཆོས་འབྲེལ་པ་བཞི་སྤྲགས་སམ་གསང་འདུས་སྒོན་གསལ་
གཙོ་བོར་གཞིགས་ཀྱིན་ཡོད་པས། ཁྱིད་རང་ཆོས་སྤྲགས་རིམ་ཆེན་མོ་གཙོ་བོ་བྱས་ནས་གཞིགས་པ་ཡིན་ན། དེ་འདུས་

⁴¹ འདི་དང་གཤམ་གསལ་ཆོས་ཆོགས་ཐེངས་བཅུ་གཅིག་པའི་སྟེང་སྤྱི་ཆེན་དང་སྤྱི་ཆམས་ལ་གསུངས།

ཆེན་པོ་ཡོད་པ་ས་ཤིན་ཏུ་ལེགས་ལ། དེའི་སྤྱིང་དུ་གཞན་གང་ཞིག་སྟོན་དགོས་ཀྱང་བསྐྱོན་ཆོག་ཅེས་བཤད་པ་ཡིན། ཞེས་
གསུངས། དེ་ལ་དཔལ་ལྷན་བཟུང་གིས་སྒོ་མང་གྲུ་ཆང་གི་མཁན་རབས་དོན་དགུ་པ་ཡོངས་ཀྱི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་
ཆེན་པོ་ཡོན་ཏན་དམ་ཆོས་མཆོག་ལ་དེའི་ཚུལ་བཀའ་འདྲི་ཞུས་པར།

དཔལ་ལྷན་སྒོ་མང་གྲུ་ཆང་དུ་སྐགས་ཀྱི་འདྲིན་གྲུ་དེ་སྤྱི་ལོ་ 2011 ལོར་གསར་འཛུགས་བྱས། དེ་ལ་རྒྱུད་སྤྱོད་ལོག་མའི་
འདྲིན་གྲུ་དང་བསྐྱེད་རིམ་འདྲིན་གྲུ། རྫོགས་རིམ་འདྲིན་གྲུ་བཅས་གསུམ་སྟེ་རྒྱུད་སྤྱོད་ལོག་མའི་འདྲིན་གྲུས་དཔལ་ལྷན་
ཆོས་རྒྱུད་སྐགས་ཀྱི་ས་ལམ་དང་སྐགས་རིམ་ཆེན་མོ་ལས་རྒྱུད་སྤྱོད་ལོག་མ་གསུམ། བསྐྱེད་རིམ་འདྲིན་གྲུས་མཁས་གྲུབ་
རྒྱུད་སྤྱོད་རིམ་དངོས་གྲུབ་རྒྱ་མཚོ་དང་། སྐགས་རིམ་ཆེན་མོ་ལས་བསྐྱེད་རིམ་ཀྱི་སྒྲོར་སོགས། རྫོགས་རིམ་འདྲིན་
འདྲིན་གྲུས་རིམ་ལྡན་གསལ་སྟོན་དང་སྐགས་རིམ་ཆེན་མོ་ལས་རྫོགས་རིམ་ཀྱི་སྒྲོར་ལ་འཆད་ཉན་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་ལ། ད་
ལྟོ་བར་དུ་འདྲིན་རིམ་གསུམ་ཅན་མཐར་ཕྱིན། ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་ཡང་ཡང་ལམ་སྟོན་དང་སྐལ་འདེད་གནང་བ་
ལས། ས་དགེ་བཀའ་རྒྱུད་རིམ་སྤྱི་མ་ཆད་པའི་སྤྱི་བ་སྤྱོད་མང་པོས་མཆན་ཉིད་ཀྱི་གཞུང་ཆེན་མོ་རྣམས་ལ་ཐོས་བསམ་
སྒོ་བ་གཉེར་དང་། གདན་སའི་གྲུ་ཆང་འགར་སྤྱི་བ་ཁང་གསར་རྒྱག་བྱེད་པ་སོགས་མདོར་ན། སུར་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྤྱི་
མ་གྲུང་བའི་མཛད་རྒྱུས་སྤྱི་བ་མཛད་པ་འདྲིན་གནང་མཛད།

གཞན་ཡང་རིམ་སྤྱི་མ་ཆད་པའི་ཆོས་བྱེད་ཡོངས་ལ་གཞུང་ཆེན་མོ་ཐོས་ཤིང་ཐོས་དོན་དབེན་པ་བསྟེན་ཏེ་
ཉམས་སྤྱི་བ་སྤྱི་བ་དགོས་པར་ཡང་ཡང་བསྐལ་བ་དང་། སྤྱི་སྤྱོད་ཡིག་ཆ་དང་ཆོས་དོན་ལྷན་ཁང་ནས་མཐུན་ཆེན་
སྤྱི་བ་དབེན་པའི་རི་སྤྱི་བ་དུ་ལོ་མང་སྤྱི་བ་ལ་གཞིལ་བ་དང་། རང་ངོས་ནས་སྒོ་མ་སྤྱི་བ་ཅེ་གཅིག་ཏུ་གནང་སྟེ་རྣམ་
འགྱུར་པ་ཆེན་པོར་གྱུར་བའང་མང་དུ་བྱུང་། དེ་ལ་མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

རྟ་རམ་ས་ལའི་བྱ་བའི་བ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་དམིགས་བཀར་གཏུམ་མོ་སྒོ་མ་མཁན་མིན་ཡང་། སྒོ་མ་ཀྱི་ཞོར་ལ་གཏུམ་
མོ་བསྒོ་མས་ནས་ཉམས་སྤྱི་བ་འཆོམས་ཐོན་ཡོད་པ་དེ་དག་ལ་བརྟུག་དབྱེད་བྱས་པ་དང་། འབྲུག་པ་བཀའ་བརྒྱུད་ཀྱི་
ཁོངས་ཀྱི་ལུ་མ་ན་ལིར་ཨ་ཐོ་རིན་པོ་ཆེའི་གདན་སའི་ནང་ཡོད་པའི་ཉམས་ལེན་པ་ཁ་ཤས་ལ་ཡང་བརྟུག་དབྱེད་བྱས།
རུམ་ཐེག་གི་ཆང་ཁོངས་འཕོ་དཀར་རིན་པོ་ཆེར་ཡང་པལ་ཆེར་བརྟུག་དབྱེད་བྱས་ཡོད། གང་ལྟར། ཉམས་ལེན་པ་ཁ་
ཤས་ལ་དངོས་སྤྱི་བ་བརྟུག་དབྱེད་བྱས་པའི་གྲུབ་འབྲས་གཞན་དང་མི་འདྲ་བ་ཞིག་བྱུང་ཡོད། སྒོ་མ་བརྒྱབས་པའི་འབྲས་
བྱར་སྤྱི་བ་བཏང་གི་མིའི་གཞུགས་པའི་ནང་མེད་པའི་ཤོད་ཆད་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཡོད་པ་དང་། སྤྱི་བ་པའི་འགྱུར་བའང་མི་འདྲ་
བར་ཡོད་པའི་གནས་ཚུལ་ཐོན་པ་དེ་དག་རྒྱུ་སྤྱི་བ་ཆེན་པོ་དུས་དེབ་ཐོག་བཀོད་ཡོད། བྱ་ཐབས་དེ་དག་ནི་བཟང་
ཕྱོགས་ཀྱི་འགྱུར་བ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན། གཉམས་ལེན་པ་ཆོས་ཆེན་རིག་པའི་བརྟུག་དབྱེད་བྱེད་པའི་ཆེད་དུ་ཉམས་ལེན་
བྱས་པ་མིན་ཡང་། མཆོག་གི་དངོས་གྲུབ་དོན་དུ་གཉེར་ཏེ་ཉམས་ལེན་བྱས་པའི་སྤྱི་བ་རྣམས་བསྟན་པ་སྤྱི་བ་དོན་དུ་
དམིགས་ནས་ཆེན་རིག་པ་དང་འབྲེལ་བ་བྱེད་དགོས། དེའི་ཐད་ཆོས་རིག་ལྷན་ཁང་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་དགོས་པ་དང་།
སྒོ་གཞུ་པོར་གནས་པའི་ཆེན་རིག་པ་ཆད་ལྷན་གྲུས་ཞབས་དང་ལྷན་པའི་ཐོག་ནས་བརྟུག་དབྱེད་བྱེད་པར་ཡོང་
སྐབས། ཉམས་ལེན་པ་རང་ཉིད་ས་གནས་གང་དུ་ཡོད་ཀྱང་སྤྱི་བ་འབྲེད་བྱེད་སྤྱི་བ་པོ་སྐབས་དང་ཆ་ཆེན་བསྟན་

དགོས། དེ་ལུགས་ཆང་མས་ཕྱར་གྲུ་མཉམ་འདེགས་ཀྱིས་ཐུགས་སྦྱང་གནང་དགོས། རང་པའི་ལྟ་བུའི་རྣམ་གཞག་རྒྱ་ཆེ་
ཞིང་བསྐྱེད་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་འདི་ཉམས་ལེན་བྱས་པའི་འབྲས་བུ་དངོས་སུ་མཐོང་རྒྱ་ཡོང་དུས་འགྱུར་བ་ཆེན་པོ་ཞིག་འགྲོ་
ལ། མིག་མཐོང་ལག་ཟེན་གྱི་བྱ་བ་འབྲས་ལ་ངོ་མཆོར་མི་སྤྱེ་བའི་གནས་མེད།⁴² ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ། མགོན་པོ་མཆོག་ནས་ངེ་
ལྟར་ཐུགས་ཁུར་བསྐྱེད་པ་ལྟར་འབྱུང་འབྱུར་ཆོས་བརྒྱད་ཁག་གི་སྤྱུལ་ཆོས་ཀྱང་དེ་བཞིན་ཁུར་བསྐྱེད་གནང་
དགོས་པའི་ལམ་སྟོན་ཡང་གནང་། དེ་ལ་སྤྱི་ལོ་ 1997 ཟླ་བ་ 1 ཆོས་ 23 ཉིན།

ཁ་ཐོན་རྒྱ་གར་ལྟོ་ཕྱགས་ཁུལ་དུ་སྟོན་སྐབས། ཡོངས་འཛིན་རྣམ་པ་གཉིས་ཀྱི་ཡང་སྤྲིད་དང་། དེ་བཞིན་ཀ་ལུ་རིན་པོ་
ཆེ་དང་དེ་མོ་རིན་པོ་ཆེའི་ཡང་སྤྲིད་ལྟ་བུའི་སྤྱུལ་རྒྱུ་ཆུང་ཆུང་ཆོར་དེང་སང་ངོས་ནས་ག་རེ་མངགས་ཀྱིན་ཡོད་ཅེ་ན། སྤྱུལ་
རྒྱུ་ཆུང་ཆུང་ལོ་བཅུ་ནས་བཅོ་ལྔའི་བར་ཡིན་པ་ཆོས་ད་ནས་བསྐྱབ་པ་སྟོབ་གཉེར་ཡག་པོ་བྱེད་པ་དང་ཆབས་ཅིག་སྤྱུལ་པ་
ཉམས་ལེན་ཡག་པོ་བྱས་ན་ལོ་ཉི་ཤུ་སྤྱུལ་རྒྱུ་སོང་བའི་མཆོམས་དངོས་གནས་ཆོས་པ་དག་སྟོང་རྣམ་དག་ཅིག་ཆགས་
དུས། ... སྤྱུལ་པ་ལོ་ན་རྒྱུ་ཆུང་ཆུང་འདི་ཆོའི་གསལ་ལ་འགན་ཆེན་པོ་བསྐྱེད་པ་ཡོད་ཅེས་ངོས་ཀྱིས་ཆོས་ཕྱགས་ནས་གཞིན་
སྤྱུལ་ཞུ་གིན་ཡོད། སྤྲིད་རིན་པོ་ཆེའི་ཡང་སྤྲིད་རྒྱུ་ཆུང་ཆུང་དེ་ལ་ངོས་ཀྱིས། ད་ནས་ལོ་སྤྱུལ་རྒྱུ་བཞི་བཅུ་སོང་བའི་
མཆོམས་ལ་མཐའ་མར་ངོས་འཛིན་རྒྱུ་ཡོད། དེའི་སྐབས་ངོས་ཀྱིས་ཁ་ཆེམས་འཛིན་ས་ཁྱེད་རང་བྱེད་དགོས་པས། དེ་
ཅེས་ཀྱིས་བསྐྱབ་པ་སྟོབ་གཉེར་ཡག་པོ་བྱས་ཏེ་སྤྱུལ་པ་ཉམས་ལེན་བྱས། བསྐྱར་བ་བཤད་སྤྱུལ་གཉིས་ཀྱི་ཐོག་ནས་
འཛིན་སྐབས་མཐའ་གྱི་བྲ་བ་ཡག་པོ་ཞིག་བྱུང་ན། ངོས་རང་སྟོབ་དེ་པོ་བྱས་ཏེ་ཁ་ཆེམས་འཛིན་ས་ཡོང་གི་རེད་ཅེས་
བརྟོག་པ་ཡིན། ཡང་སྤྲིད་སྤྱུ་གྲུ་རྒྱུ་ཆུང་ཆུང་ཡིན་ཡང་མང་པོ་བཤུམས་སོང་། ངོས་རང་ཡང་སེམས་པ་སྟོབ་པོ་བྱུང་། ཞེས་བཀའ་
སྤྱུལ། དེའི་རྗེས་སུ་དཔལ་རྒྱལ་བ་ཀམ་པ་མཆོག་དང་ཡོངས་འཛིན་སྤྲིད་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱུལ་སྤྱུ་གཉིས་ལ་སངས་རྒྱུ་
ཀྱི་བསྐྱར་པའི་དོན་དུ་ཐུགས་ཁུར་བསྐྱེད་དགོས་པ་སོགས་ཀྱི་ལམ་སྟོན་མཛད་པ་ཡང་ཀུན་གྱིས་བརྟན་རིས་མཛུལ་དུ་
ཡོད་པ་དེ་ག་ལགས་པས། འདིར་རེ་རེ་བཞིན་བརྟོག་པའི་ངལ་བ་བསྐྱེན་མི་འདོད།

ཆེད་སྟོང་རིགས་གཅིག་རྒྱུ་འཛིན།

རིགས་གཅིག་རྒྱུ་འཛིན་ནི། སྤྱེ་ཁག་གང་ཞིག་གི་རྒྱང་གཞིའི་ཤེས་ཆ་ད་སྤྱེད་ཤེས་ཆ་མེད་ཀྱི་བྲག་པར་ཆེད་
སྟོང་བྱས་ཏེ་དེ་ཉིད་དེ་ཕྱིས་ཕྱིན་པའམ་རང་རྒྱ་འཕེར་བར་བྱེད་པ་དེ་རེད། སྤྱི་ལོ་ལྔ་པོར་ས་སྤྱུལ་མགོན་ཆེན་པོ་
མཆོག་ནས་སྤྱི་ལོ་ 1983 ཟླ་བ་ 10 ཆོས་ 9 ཉིན་རྒྱལ་ས་སྤྱི་ལོར་གཞིན་ལུ་ཆོགས་འདུའི་སྐབས་སྤྱུལ་པའི་བཀའ་
སྟོབ་ལས།

⁴² 2003 ཟླ་བ་ 1 རང་ངོས་མེད་ཆོས་ཆོགས་ཐངས་བརྒྱད་པའི་སྤྱེད་གསུངས།

ད་ཆ་ང་ཆོ་རིམ་པ་གསར་པ་ཞིག་ལ་སློབ་ཀྱིན་ཡོད། ཁ་སང་ Switzerland ལ་གཞིན་ཅུར་ཐུག་པའི་སྐབས་ལ་ཡང་
ངོས་ཀྱིས་དེ་ལ་བརྒྱུ་བྱུང་། དེ་རིང་འདིར་ཡང་ལ་བ་ན་བསམས་བྱུང་། ང་ཆོ་ཁྱ་གར་ལ་འབྱོར་འཕུལ་གྱི་དུས་ཆེད་དེའི་
སྐབས་ལ་གཞིས་ཆགས་བྱེད་ཀྱི་དང་། སློབ་གྲྭ་ཁག་འདུགས་སྐྱེའི་ལས་ཀ་བྱས་པ་རེད། དེའི་སྐབས་ལ་དེ་ཕྱིན་རི་བྱ་རེ་
ཁྱོ་རེ་ཐུན་བྱ་ཤེས་མཁན་ཞིག་བྱུང་ན་དེས་མི་གོ་གང་ལ་གང་འཆོམས་ཆེད་ཀྱིན་ཡོད། དེ་འདྲ་བྱས་ནས་ཕྱིན་པ་རེད། ད་
ཆ་ལོ་ཉི་ཤུ་ཅུ་ཕྱིན་པའི་སྐབས་འདིར་གནས་ཚུལ་དེ་ཡོད་ཆར་བ་རེད། སྤྱིར་བཏང་སློབ་གྲྭ་འགྲིམས་ཏེ་འཛིན་གྲུ་བཅུ་
བའམ། བཅུ་གཉིས་ཐོན་པའི་ཤེས་ཆ་དེ་གིས་མི་འགྲིག་པར་ད་ཆ་རིགས་གཅིག་ཀྱང་འཛིན་གྱི་མཁས་པ་ཐོན་དགོས་
ཀྱིན་འདུག། དེར་སང་ང་ཆོ་བོད་པའི་གནས་སྐབས་ཐུན་བྱ་ཆད་མཐོ་རུ་ཕྱིན་ཡོད། དཔེར་ན། དཔལ་འབྱོར་གྱི་གནས་
སྐབས་ལ་མཆོན་ན། ས་ཞིང་དང་ལག་ཤེས་ཅན་ཅིག་མིན་པར་གཞི་རྒྱ་ཆེ་བའི་འཆར་གཞི་གསར་པ་འདིར་རྒྱ་དང་།
ཐབས་ལམ་གསར་པའི་ཐོག་ནས་དཔལ་འབྱོར་ཡར་རྒྱས་གཏོང་བྱེད་ཀྱི་འཆར་གཞི་ཐོན་ཀྱིན་ཡོད། དེ་བཞིན་བོད་
པའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འཐབ་ཅོད་ལ་ཆ་བཞག་ན་ཡང་། ཁྱུ་ལ་སྤྱིའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འགོ་སྐྱོང་སེམས་མཁན་དང་། ཁྱུ་ལ་སྤྱིའི་
ཁྲིམས་ཀྱི་འགོ་སྐྱོང་སྤྱད། འགོ་བ་མའི་ཀུན་སྲོད་ཐོབ་ཐང་གི་སྒོར། ལས་ཁུངས་འཛིན་སྲོད་གི་ལས་དོན། བཟོ་ལས་
འདུགས་སྐྱོན་སོགས་ལས་རིགས་སྤྱོད་ཆོགས་པ་སོ་སོར་དམིགས་བསལ་གྱིས་སློབ་སྲོད་བྱས་ཏེ་རིགས་གཅིག་ཀྱང་
འཛིན་པའི་ལས་བྱེད་མཁས་པ་ཐོན་དགོས་ཀྱིན་འདུག། དེར་སང་ང་ཆོར་དེ་འདྲའི་ཅུས་པ་མ་འདར་བའི་དཀའ་ངལ་
འཕྲད་ཀྱིན་འདུག། རིགས་གཅིག་ཀྱང་འཛིན་པ་ཐོན་རྒྱུར་དོ་སྣང་བྱེད་དགོས་ཀྱིན་འདུག། དཔེར་ན། ཡོ་རོབ་ནང་ལ་
བསྐྱེབས་ཆར་བའི་ཐུ་གྲུ་ཆོའི་ནང་ནས་གཞི་ཅའི་སློབ་སྲོད་གི་ཆ་རྒྱུན་ཡག་པོ་ཡོད་པ་དང་། ཆོ་རིག་བཟ་ཞིང་མེས་
ལུགས་ཡོད་པ་དེ་འདྲ་འདེམ་སྤྱུག་གིས་མཐོ་རིམ་རིགས་གཅིག་མཁས་པའི་སློབ་སྲོད་བྱེད་རྒྱུའི་མཐུན་ཆེན་སྲོད་རྒྱ་
གཞན་འགག་ཆེན་པོ་འདུག། ཅིས་བཀའ་སྤྱུལ། དེ་ལྟར་བོད་ཐུག་ནམས་ཀྱིས་རིགས་གཅིག་ཀྱང་འཛིན་བྱེད་དགོས་
པའི་བཀའ་སློབ་སྤུལ་བར་མ་ཟད། དེའི་སློན་ནས་དགོན་སྡེ་ཁག་ལ་དེ་བཞིན་དུ་སྤུལ། དེ་ཡང་མདོ་སྤྱུགས་གཉིས་ཐད་
ནས་རིགས་གཅིག་ཀྱང་འཛིན་བྱ་བར་གཞུང་ཆེན་བཀའ་སློབ་ལྟུང་སྤྱི་ཡོངས་ཀྱི་མང་གཞིའི་སྤྱིང་རེ་རེར་དམིགས་
བསལ་གྱིས་མཁས་པར་བྱ་བ་དང་། ཡི་དམ་གྱི་ལྷ་རེ་རེར་བརྟེན་པའི་རིམ་གཉིས་ཀྱི་ལམ་དང་དབང་ལུང་མན་
ངག་། དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་སྤྱུལ། བསྐྱེད་མཆོམས་དང་ཆོ་ག་བྲུག་ལེན་སོགས་ཡི་དམ་གཅིག་གི་ཆོས་སྒོར་གྱི་ཆ་ལག་
ཡོངས་སུ་ཤེས་པའི་རིགས་གཅིག་ཀྱང་འཛིན་བྱ་དགོས་པའི་ལམ་སྟོན་མཛད། དེ་ཡང་རིས་མེད་ཆོས་བརྒྱུད་ཁག་གི་
དབུ་ཁྲིད་ཆོའི་ཆོས་ཆོགས་ཐེངས་བཅུ་གཅིག་པའི་སྤྱིང་མགོན་པོ་མཆོག་ནས། “སློན་མར་པར་ཕྱིན་རིགས་གཅིག་ཀྱང་
འཛིན་དང་དབུ་མ་རིགས་གཅིག་ཀྱང་འཛིན་ལྟ་བུ་རིགས་གཅིག་ཀྱང་འཛིན་བྱེད་ཐུབ་པ་བྱུང་ན་ཡག་པོ་རེད་ཅེས་ངོས་རང་གི་
བསམ་ཚུལ་ཞུས་པ་ཡིན། རིགས་གཅིག་ཀྱང་འཛིན་བྱས་ན་དུས་ཆེད་ཀྱིས་ལྷ་ཁོམ་ཡོད། དཔེར་ན། པར་ཕྱིན་རིགས་གཅིག་
ཀྱང་འཛིན་བྱས་པ་ཡིན་ན། བསྐྱེད་འགྱུར་ནང་ལ་ཡོད་པའི་རྒྱ་འགྲེལ་ཉེར་གཅིག་སོགས་ཆ་ཆར་ལྷ་ཐུབ་པ་ཞིག་དང་། དེའི་
ཁུངས་ཀྱི་མདོ་དེ་དག་བཅས་ཆ་ཆར་ལ་རྒྱས་ཡོད་པ་ཞིག་ཡོད། དེ་བྱུང་ན་ལེགས། གཞན་སྤྱོགས་ཅན་སྤྱོགས་ཅན་ཞིག་ཆར་
མས་མཐུན། གཞུང་གཅིག་གི་ཐོག་ལ་དམིགས་བསལ་གྱིས་རིགས་གཅིག་ཀྱང་འཛིན་བྱས་པ་མིན་པས། [འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་

།གཞུང་ཆ་ཆང་ཞིག་མ་མཁའ་པའི་བཟོ་འདྲ་པོ་ཞིག་ཡོང་གིན་འདུག། སྡོན་མ་ལོ་མང་པོའི་གོང་ལ་ཀན་བསྐྱ་ཀླུ་མཆོག་
བཞུགས་པའི་སྐབས་ནས་བསམ་འཆར་དེ་བཤད་པ་ཡིན། འོན་ཀྱང་། དེ་ལྟ་དེ་ལྟར་ལུས་པ་རེད། དེ་ལོས་ཀྱང་ལོ་འདི་ཙམ་དུ་
བསྐྱེབས་པ་རེད། སྡོན་ཀན་བསྐྱ་ཀླུ་མཆོག་བཞུགས་པའི་སྐབས་ནས་བཀའ་མོལ་ཞིག་བྱུང་བ་རེད་དེ། ལག་ལེན་འགའ་
མཁན་ད་པན་མེད་པའི་བཟོ་འདྲ་ཞིག་རེད། ད་དེ་ལྟར་མ་བཞག་པར་འགྲུལ་སྐྱོད་ཅུང་ཙམ་ཀྱག་དགོས་ཀྱིན་འདུག། །ཤེས་སོང་
ངས།” ཞེས་བཀའ་སྩལ། ཡང་མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

ནས་ཀླུ་ལྷ་བཞིན་པ་ལྟར། དབང་ལུང་ཁྱིད་ཀླུ་སོགས་ཅུང་ཟད་རེ་ཐོབ་ཟིན་པ་ནས་ས་བསྐྱ་ཀླུ་ལ་བསམས་ནས་
འབུལ་གྱིན་ཡོད་པས། ཁྱིད་རང་ཆོ་དབང་དང་ཁྱིད་ཉན་མཁན་ཆོའི་ནང་ནས་ཀྱང་སྤྱི་སྤྱོམ་ཙམ་དུ་མ་བཞག་པར་རིགས་
གཅིག་ཀྱང་འདྲིན་བྱེད་ཐུབ་ན་ཡག་པོ་རེད་བསམ་གྱིན་འདུག། དཔེར་ན། འདིགས་བྱེད་དང་གསང་བ་འདུས་པ། བདེ་
མཆོག་གི་ཆོས་སྐྱོར་སོགས་དེ་དང་དེ་འདྲ་བའི་དབང་ལུང་མན་ངག་ནས་ས། རང་ཉིད་ཀྱི་མོས་པ་དང་ལས་འབྲེལ་ཡོད་
མེད་སོགས་ལ་བརྟག་དབུད་ཡག་པོ་བྱས་ཏེ། དངས་ལྷག་པའི་ལྟ་མཆོག་འདི་དང་འབྲེལ་བའི་ཆོས་སྐྱོར་ཡོངས་རྫོགས་
དམིགས་སུ་བཀའ་ནས་འདྲིན་སྐྱོང་སྤེལ་གསུམ་བྱེད་སྟམས་པའི་སྐོ་ནས་སྐོན་ལམ་ཡག་པོ་བརྒྱབས། དེ་ནས། དེ་དང་
འབྲེལ་བའི་བསྟེན་པ་བཏང་། དཔེ་ཆར་བཞུས། བྱག་ལེན་སྐོབ་པ་སོགས་ཆང་མར་རིགས་གཅིག་ཀྱང་འདྲིན་བྱས་ན་
ལེགས། དཔེར་ན། གསང་བ་འདུས་པའི་སྐོར་ལ་ཡིན་ན། གསང་འདུས་ཀྱི་མགོའི་དཀྱིལ་འཁོར་བྱི་སྐྱབ་བྱེད་པ་ནས་
བཟུང་སྟེ་བསྐྱེད་རྫོགས་ཀྱི་སྐོར་སོགས་ཆ་ཆང་བར་མི་གཅིག་གིས་རང་མགོ་ཐོན་པ་ཞིག་དང་རང་རྒྱ་འཕེར་བ་ཞིག་བྱ་
ཀྱུ་དང་། དེ་དང་འབྲེལ་བའི་བསྟེན་པ་གཏོང་བ། དེ་ཡང་ལས་རྒྱུད་གི་བསྟེན་པ་ཙམ་མ་ཡིན་པར་བསྟེན་ཆེན་གཏོང་བ་
དང་། དེ་འབྲེལ་གྱིས་ཉིན་རེ་བཞིན་དུ་སྐྱབ་བཞེད་ནས་འབྱོར་མ་བྱུང་ཡང་སྐྱབ་གཉིས་ཙམ། དེ་ལྟར་མ་བྱུང་ཡང་མ་མཐར་
སྐྱབ་གཅིག་གི་ནལ་འབྱོར་ཆག་མེད་དུ་བྱས་ཏེ། སྤྱིན་ཆད་གསང་བ་འདུས་པའི་སྐོར་ལ་བཀའ་འདྲི་ཞུས་ན་མི་འདི་ལ་
དབང་ལུང་མན་ངག་གང་ཞིག་ཡིན་ཀྱང་ཆ་ཆང་བར་ཡོད་ཅེས་ལམ་སང་རོ་སྤྱོད་བྱེད་ས་ཡོད་པར་བྱེད་དགོས། གཞན་
སྤྱི་སྤྱོམ་སྤྱོམ་ལ། གསང་བདེ་འདིགས་གསུམ་སོགས་ཀྱི་དབང་ཐོབ་ཡོད་མཁན་མང་པོ་ཡོད་པ་ལ། རོ་ཐོག་འདིགས་
བྱེད་ཀྱི་འབྲུལ་འཁོར་དང་སྤྱིན་སྟེག། གཏོར་མའི་ལས་ཆོག་སོགས་ཆ་ཆང་བ་ཞིག་ཅད་གཅོད་བྱེད་སྐབས་མུའུ་མོ་
འཇུགས་ས་མེད་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་འདུག། རང་ཆོས་དེ་ལྟར་བྱེད་མི་རུང་སྟམ། མི་སྤྱིར་བ་སོ་སོའི་གནས་ཚུལ་ཁ་ཁ་
རེད། བསྐྱར་བ་སྤྱིའི་ངོས་ནས་བཤད་ན། མི་གཅིག་གིས་ཡོངས་རྫོགས་ཤེས་ཐུབ་པ་ཁག་པོ་ཡིན་པས། ལྷ་མ་སྤུལ་སྤྱི་
མཁན་པོ་དགེ་བཤེས་ཆོས་རང་ཉིད་ཀྱི་ཁམས་དང་མོས་པ་སོགས་ཀྱི་སྟེང་ནས་འདི་དང་དང་ལས་འབྲེལ་ཡོད་པ་དང་
སྐབས་བབས་ཡིན་སྟམས་པའི་ཐོག་ནས་རིགས་གཅིག་ཀྱང་འདྲིན་བྱེད་ཐུབ་ན་ཡག་པོ་རེད། གཞུང་པོ་ཉི་ལྷ་ལ་ཡང་
རིགས་གཅིག་ཀྱང་འདྲིན་ཐོན་ཐུབ་ན་ཡག་པོ་མིན་ནམ་ཞེས་སྡོན་མ་ནས་བསམ་འཆར་ཞུ་ཀྱུ་བྱུང་ལ། དབང་ལུང་མན་
ངག་དེ་ཆོའི་གས་ལ་ཡང་དེ་ལྟར་བྱུང་ན་ཡག་པོ་མིན་ནམ་བསམས་བྱུང་།⁴³ ཞེས་བཀའ་སྩལ། དེ་ལྟར་སྐོབ་བྱ་དང་དགོན་
སྟེ་བཙས་པར་རིགས་གཅིག་ཀྱང་འདྲིན་ཐོན་བསམ་གཞིག་དང་འབད་བཙོན་བྱེད་དགོས་པར་ཡང་ཡང་སྤུལ་མ་ལམ་

⁴³ རྟོགས་གསང་འདུས་དབང་ཆེན་དང་ཁྱིད་གནད་སྐབས་ཤིག་གསུངས། གསུང་འཁོར་ནས་བཤུས།

ལྷོན་མཛད་ནས་ལོ་དུས་རིམ་སོང་གི་མཐའ་སྟེ་ཉི་ལམ་ད་གཞིང་ལག་བསྟར་བྱེད་མགོ་བཙུགས། རོན་དངོས་བཤད་
 བ། མགོན་པོ་མཆོག་ནས་དུས་ལས་མ་ཡོལ་བར་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་ནས་གང་ཅིའི་ཐད་བཀའ་སློབ་ལམ་སྟོན་དང་རྟེན་
 གུལ་ཡང་ཡང་མཛད་ཀྱང་། མགོ་བོད་མི་དམངས་དང་བཅས་པས་སློར་མ་ཆུད་པའམ་གནས་ཚུལ་རང་བཞིན་པ་ཞིག་
 དུ་མཐོང་བ། ཡང་ན། སྤར་ལམ་མིན་པ་སོགས་རི་ལྟར་ཡང་བཞེད་པ་ལྟར་མ་གྲུབ་པ་མང་དུ་ཡོད། གལ་ཏེ་ཐམས་
 ཅད་ལམ་སྟོན་ལྟར་རི་གསུང་བཀའ་སླབ་ལུས་ཡོད་ཆེ། ད་ཆ་པོད་མི་རིགས་འདི་མགོན་པོ་མཆོག་གི་ཐུགས་རེ་ལྟར་
 བར་ཤེས་རིག་དང་སློ་གསུམ་གྱི་སྤྱོད་ལམ་སོགས་ཀྱི་ཐད་ནས་གོ་ལ་རྒྱུམ་པོ་འདིའི་སྤར་སུས་ཀྱང་འགྲན་དཀའ་བ་
 ཞིག་དུ་གྱུར་ཡོད་པ་ནི་གདོན་མི་ཟ་བ་ཞིག་ཡིན། དེ་ལྟར་མ་གྱུར་བས། མགོན་པོ་མཆོག་གི་ཞལ་ནས་སྐབས་ཤིག །
 “པོད་པ་ཆོར་བཤད་ན་གོ་བན་འཕྲོད་ཀྱིན་མི་འདུག །མགོ་མེར་ཆོར་བཤད་ན་ཡག་པ་རེད།”⁴⁴ ཅེས་བཀའ་གནང་བའི་ལོ་
 ལྷུས་ཤིག་གྱུར་ཡོད་ལ། དེ་དང་ཕྱོགས་མཚུངས་པ་ཞིག་སྤྱི་ལོ་ 1973 ཟླ་བ་ 10 ཆེས་ 24 ཉིན་ན་ས་དཔེ་མཛོད་
 ཁང་དུ་ཤེས་རིག་ཆོགས་ཆེན་གཉིས་པའི་ཐོག་བཀའ་སླུག་ དེ་ལ།

གལ་ཏེ་ཐོད་རིགས་ནང་ནས་སྐྱ་གུ་གཞོན་པ་ཞིག་གི་བསམ་སྒྲུབ་འདི་ནང་། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེར་ཆོས་ཀྱི་ཐོག་ནས་བསམ་སྒྲུབ་གང་འདྲ་ཡོད། སྤྱི་ཀྱི་ཐོག་ནས་བསམ་སྒྲུབ་གང་འདྲ་ཡོད། སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཐོག་ལ་བསམ་སྒྲུབ་གང་འདྲ་ཡོད། མ་འོངས་པའི་ཐོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཐོག་བསམ་སྒྲུབ་གང་འདྲ་ཞིག་ཡོད་མེད་ཤེས་འདོད་ཡོད་པ་དང་། ད་ལྟའི་གནས་སྐབས་ལ་ཅད་གཅོད་བྱེད་དགོས་བྱུང་ན། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེར་ཐུག་སྤྱིང་བའི་ཕྱི་མི་ཞིག་གིས་ངེ་བ་ངེས་ལན་བྱས་པའི་ཆོས་བྱིས་དབྱིན་ཇིའི་ཡི་གེ་ཞིག་ལ་བལྟས་ན་མ་གཏོགས་སལ་ཆེར་ཤེས་ཀྱི་མ་རེད། ཐོད་ཡིག་ནང་ལ་སྤྱིར་བཏང་གཞིས་སྐར་ཁག་ཏུ་སྐད་ཆ་བཤད་པ་སོགས་སྔན་བྱ་མ་གཏོགས་གཞན་ཤེས་ཐབས་མེད་པ་རེད། གོ་ཚྭ་གནས་ཤེས་དགོས་མཁན་ཆོས་མཤེས། གནས་ཚུལ་དང་འབྲེལ་བ་དེ་ཅུ་མེད་པ་ཆོས་ཤེས་པ་ནི་འོས་པོ་དང་འཇུག་པོ་ཞིག་མི་འདུག །ངོས་ཀྱིས་བར་ལམ་དེ་འདྲ་ཞིག་རྒྱ་ཡོང་གིན་འདུག །ཅེས་མགོན་པོ་མཆོག་གི་དགོངས་པ་ཐབ་མོ་རྣམས་ཤེས་དགོས་ཤིང་འོས་པའི་ཐོད་མིས་མཤེས་པར། ཐོད་ཀྱི་ཅ་དོན་གནས་ཚུལ་དང་དེ་ཅུ་མེད་པ་ཆོས་ཤེས་པ་མེད་པའི་ཕྱི་རྒྱལ་བ་ཆོས་ཤེས་པ་ལ་ཐུགས་དེ་ཅུ་མི་སྟོན་པའི་རྣམ་པ་བཀའ་སླུག་གནས་སྐབས་དེ་ལྟ་བུ་བྱུང་བའི་རྒྱ་མཆོན་སོགས་ཞིབ་ཏུ་སྐབས་དེའི་བཀའ་སྟོན་པ་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ།།

⁴⁴ 2013-7-15 ཉིན་ཨོ་ལི་ཡ་རང་དབང་རྒྱུ་འཕྲིན་གྱི་དབུས་རྒྱུ་གསར་འགྱུར་ལས་ཁོས།

བཞུགས་སྐྱར་ཐེག་ཆེན་ཆོས་སྤྱིར་གཙུག་ལག་ཁང་ཆེན་མོ་ གསར་བཞེངས།

དེ་ས་བཞུགས་སྐྱར་ཐེག་ཆེན་ཆོས་སྤྱིར་གཙུག་ལག་ཁང་ཆེན་མོ་དེ་ཉིད་གསར་བཞེངས་དང་། དེ་ལས་
འཕྲོས་པའི་དོན་རྒྱུ་ཟད་བརྗོད་པ་ནི་འདྲིར་གཞི་ལ་དུ་མེད་པའི་དོན་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན། དེ་ཡང་<<རྒྱ་གར་ཉི་མ་ཅལ་
མང་འཕྲེ་རྟ་རམ་ས་ལ་ཐེག་ཆེན་ཆོས་སྤྱིར་གཙུག་ལག་རྟེན་དང་བརྟེན་པར་བཅས་པའི་ལོ་རྒྱུས་དཀར་ཆག་དང་
གསུམ་འབྲེན་པའི་ཤིང་རྩ་>>ཞེས་པ་ལས། “འགྲོ་བ་མིས་མཆོན་པའི་སེམས་ཅན་ཡིན་མོ་ཅོག་བདེ་བ་འདོད་པ་དང་སྤྱད་
བསྐྱེད་མེ་འདོད་པ་ལ་སྤྱད་ཡིན་ལ། བདེ་སྤྱད་གཉིས་རྒྱ་རྟེན་ལ་བརྟེན་ནས་འབྱུང་བས་བདེ་བ་འདོད་པས་དེའི་རྒྱ་སྤྱད་དགོས་
པ་དང་། སྤྱད་བསྐྱེད་མེ་འདོད་པས་དེའི་རྒྱ་སྤྱིར་དགོས་ཤིང་། བདེ་སྤྱད་གི་མཐར་ཐུག་པའི་གཙོ་བོའི་རྒྱ་རྟེན་སེམས་དུལ་མ་
དུལ་འདི་ལ་ཐུག་པས། བདེ་བ་འདོད་པ་དང་སྤྱད་བསྐྱེད་མེ་འདོད་པས་སེམས་འདུལ་བའི་ཐབས་ལ་འབད་དགོས། སེམས་
འདུལ་བའི་ཐབས་ཤེས་སྟོན་གྱི་སྤྱི་བྱ་དམ་པ་མང་པོས་རྣམ་གྲངས་དུ་མ་བསྟན་ཡོད་པའི་ནང་ཆོན་ཐུབ་པ་བཅོས་ལྡན་འདས་
གྱི་དམ་པའི་ཆོས་འདི་རྒྱ་ཆེ་བ་དང་། གཞི་ལས་འབྲས་བུའི་རྣམ་གཞག་ཐམས་ཅད་རྒྱ་མཆོན་ཡང་དག་པའི་ལས་ནས་བསྟན་དུ་
ཡོད་པ་ཡིན་ཅིང་། ཆོས་འདི་བྱང་ནས་ལོ་ཉིས་སྟོང་ལྷ་བརྒྱ་གསུམ་འདས་བྱུང་། ད་ལྟའང་འཛམ་གླིང་འདྲིར་ནང་པ་དྲུང་སྤྱར་ལྷ་
ཅམ་ཡོད་པ་ཡིན། སངས་རྒྱུ་བཅོམ་ལྡན་འདས་གྱི་རྗེས་འབྲང་བས། གཞི་བདེན་པ་གཉིས་དང་བདེན་པ་བཞི་ལ་བརྟེན་ནས་
ཐབས་ཤེས་བྱུང་འབྲེལ་གྱི་ལས་བརྒྱུད་འབྲས་བུ་བྱང་ཆུབ་མཛོན་དུ་བྱ་དགོས་པ་ཡིན་ལ། དེ་ལྟ་བུའི་ཚུལ་རྣམས་སྤྱད་པ་ལ་
ཤེས་དགོས་པས། བདེ་བར་གཤེགས་པའི་སྤྱི་གསུང་ཐུགས་གྱི་རྟེན་བཞེངས་ན། མཛོང་ཐོས་བྱན་རེག་གི་སེམས་ཅན་མང་
པོར་དགེ་བའི་བག་ཆགས་གསར་དུ་འཛོག་པ་དང་། བག་ཆགས་སད་པར་བྱེད་པ་དང་། བན་པ་གསོ་བའི་རྟེན་དུ་བྱེད་པ་
སོགས་སྤྱིར་འབྲལ་ཡུན་གྱི་དགོས་པ་མང་པོ་ཡོད། བྱེ་བྲག་ཏུ་བོད་ཁ་བ་གངས་ཅན་པའི་སྤྱ་སྤྱལ་རྒྱལ་ཀུན་སྤྱིར་རྗེའི་རང་
གཞུགས་མགོན་པོ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་སྤྱང་བརྟན་འཕགས་པ་རང་བྱུང་ལྷ་ལྡན་དུ་གཤམས་པ་སྤྱ་སའི་གཙུག་ལག་ཁང་གི་རྟེན་
གཙོའི་གས་སུ་བཞུགས་པ་བྱེ་ལོ་ ༡༩༦༦ ལོར་སྟོར་བཞིགས་སོང་བའི་དབུ་ཞལ་འཛོར་གྲར་རྒྱ་གར་དུ་ཕེབས་པ་ནང་
གཞུངས་སྤྱིར་པོར་བཞུགས་པའི་འཕགས་པའི་སྤྱ་བརྟན་ཞིག་བཞེངས་པར་སྟོོ་ཞིང་། སྤྱ་བརྟན་བཞུགས་ཡུལ་ཡང་གཙུག་ལག་
ཁང་ཀུན་གྱིས་མཇལ་མཆོད་བྱ་ཡུལ་ཞིག་མེད་ཐབས་མེད་པ་དང་། ལུལ་འདྲིར་ཆོས་གྱི་འཆད་ཉན་བྱ་ཡུལ་ཁང་ཁུངས་ཐན་བྱ་
ཆེ་བ་ཞིག་དགོས་མཁོ་ཆེ་བ་བཅས་ལ་བརྟེན་བྱེ་ལོ་ ༡༩༦༩ བོད་རབ་བྱུང་བཅུ་དྲུག་པའི་ས་བྱ་ལོར་གཙུག་ལག་ཁང་འདི་
བཞེན་གསར་དུ་བཞེངས་བསྐྱར་བཞིན་པའོ།” ཞེས་གཙུག་ལག་ཁང་ཆེན་མོ་དེ་ཉིད་བཞེངས་པའི་དགོས་དམིགས་
དགོངས་གཞི་གསལ་བར་གསུངས་པ་ལྟར་གསར་བཞེངས་མཛད་དེ། ཐུགས་རེ་རྗེ་བཞེན་སྤྱི་འགྲོ་མཐའ་ཡས་པར་
ཟད་མི་ཤེས་པའི་ཕན་བདེ་སྤྱིར་དང་སྤྱིར་བཞེན་པ་ནི་མིག་མདུན་དུ་གསལ་བ་འདི་ག་ལགས། ནང་རྟེན་གསར་
བཞེངས་གྱི་ཐད་དུ་དཀར་ཆག་དང་གསུམ་འབྲེན་པའི་ཤིང་རྩ་ལས།

ཉིན་འབྱུང་རང་དབང་དུ་འདོམས་པའི་བསྟན་པའི་བདག་པོ་སྟོན་པ་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱི་སྐུ་བརྟན་པད་སྒྲགས་ཀྱི་སྐུ་
ཆད་ལ་མི་གི་དགུ་ལྷག་ཙམ་ཡོད་པ་སྐུ་རྒྱ་ཟངས་ཆ་གསེར་ཙན་བཟོ་བཀོད་ཆད་མཐུན་བྱོན་གཙང་གསལ་བཞེངས་
གཙང་ཁང་དབུས་སུ་བཞུགས་སུ་གསོལ་ཡོད། སྤར་བོད་རྗེ་ཆོས་ཀླུ་ཁྱི་སྤོང་ལྷེ་བཙན་སྐུ་དུས་བསམ་ཡས་གཙུག་
ལག་ཁང་བཞེངས་པའི་ཆེ་སྟོན་དཔོན་བསྐྱེད་འཕྲིན་ལས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་མངའ་བ་ཙམ་དུ་མ་ཟད། ཀླུ་མཆོག་དགེ་
འདུན་རྒྱ་མཆོ་དཔལ་བཟང་པོས།

རིག་འཛིན་གྲུབ་པའི་དབང་སྒྲུག་པད་མ་འབྱུང་། །ལྷ་བརྒྱའི་གཙུག་རྒྱན་དཔལ་ལྷན་མར་མེ་མཛད།།
རྗེ་རྗེ་འཆང་དབང་སྟོན་བཟང་གྲགས་པའི་དཔལ། །སྐྱ་ཆོགས་སྐུ་ལ་པའི་གར་མཛད་དེ་ལ་འདུད།། ཅེས་
གསུངས་པ་དང་། རྒྱུགས་མཚུངས་པའི་ཆེན་ཐམས་ཙན་མཁུན་བ་སྟོན་བཟང་ཆོས་ཀྱི་ཀླུ་མཆོན་དཔལ་བཟང་པོས་ཀྱང་།
སྟོན་ཀྱི་དུས་སུ་གྱུར་པ་ན། །རིག་འཛིན་པད་མ་འབྱུང་གནས་ཏེ།།
དེ་ནས་དཔལ་ལྷན་མར་མེ་མཛད། །དེང་སང་དུས་ཀྱི་ཐ་མ་ལ།།
སྟོན་བཟང་ཀླུ་བ་ཀྱན་ཀྱི་ཡབ། །སྐྱ་ཆོགས་སྐུ་ལ་པའི་སྟོན་གར་ཀྱིས།།

མཁས་དང་གྲུབ་པའི་རྣམ་པར་རྟོག་། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། །གངས་ཙན་ཀྱི་ལྗོངས་སུ་སྤར་སྐུ་ལ་པའི་
རོལ་གར་སྐྱ་ཆོགས་པའི་སྟོན་ནས་བསྟན་འགྲོའི་བདེ་དོན་རྒྱབས་པོ་ཆེ་མཛད་པའི་བཀའ་འཛིན་མཆོག་ཏུ་ཆེ་བ་དང་། །དེང་
གི་སྐབས་སུ་ཡང་། །བོད་ལྗོངས་སྐྱ་སྟོན་དབང་དུ་སྐུར་བཞིན་པའི་མི་དང་མི་མེན་མ་རུང་བའི་བསམ་སྦྱོར་དན་པ་བྱེ་མའི་
འཆང་བྱ་ལྟར་རང་ཞིག་ཏུ་གཏོང་བའི་ཐུགས་རྗེ་དང་འཕྲིན་ལས་སྐུ་ལ་པའི་སྤྲད་དུ། །ཟངས་ཆ་གསེར་མའི་གྲུ་རུ་སྤྲད་སྤྲོད་
ཐེལ་གཞོན་ཀྱི་སྐུ་བརྟན་པད་སྒྲགས་སྐུ་དཔངས་ལ་མེ་གི་བཙུ་གཉིས་ལྷག་ཙམ་ཡོད་ཅིང་གཟི་བྱིན་འབར་བ་གསལ་
བཞེངས་ནང་གཟུངས་སྤྱི་ལྟར་ཐོག་། །གྲུ་རུའི་སྐུ་བརྟན་འབུམ་ཐག་ལྷག་དེས་ཙན་གཙང་ཁང་རྒྱབ་མར་ཞལ་བོད་རྒྱུགས་
ཤར་གཟིགས་ཀྱིས་བཞུགས་སུ་གསོལ་ཡོད། ཅེས་སྟོན་པ་ཐུབ་པའི་དབང་པོ་དང་གྲུ་རུ་རིན་པོ་ཆའི་སྐུ་བརྟན་གཉིས་

ཀྱི་སྟོར་གསུངས། །ཡང་དཀར་ཆག་དད་གསུམ་འཕྲེན་པའི་ཤིང་རྟ་ལས།

སྤར་བོད་རྗེ་ཆོས་ཀླུ་སྟོང་བཙན་སྐུ་པོས་བཞེངས་ཤིང་། །སྤར་ལྷན་ར་ས་འབྲུལ་སྤར་གཙུག་ལག་ཁང་གི་གཙང་ཁང་
བྱང་མར་བཞུགས་སུ་གསོལ་ནས་མི་ལོ་ཆིག་སྟོང་སུམ་བརྒྱ་ལྷག་གི་རིང་བོད་ལྗོངས་སྐུ་འགྲོའི་མཆོད་ཡུལ་བསོད་
ནམས་ཀྱི་ཞིང་དུ་ཉམས་ཆག་འཕོ་འགྱུར་མ་བྱུང་བར་བཞུགས་པའི་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་རང་བྱུང་ལྷ་ལྷན་⁴⁵ཞེས་སྤྲོད་ན་

⁴⁵ ཡི་གེ་དག་ན་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་རང་བྱོན་ལྷ་ལྷན་ཞེས་ཀྱང་འབྱུང་ལ། །རང་བྱུང་དང་པོ་ནི། །ཆོས་ཀླུ་སྟོང་བཙན་ཀྱི་བཀའ་བཀོད་ལྟར་སྐུ་རྒྱ་མཛད་
དུ་བྱུང་བ་རྣམས་སྐྱ་གོན་བྱས་ཀྱང་བཟོ་བོས་དངོས་སུ་ལྷན་དུ་སྐུར་མ་དགོས་པར་རང་བྱུང་དུ་གྲུབ་པའི་སྐུན་རས་གཟིགས་ཀྱི་སྐུ་སྟེ། །དེ་ལ་ཞེ་ཞལ་
བཞི་དང་ཁོ་ཞལ་བདུན་བཙས་ཞལ་བཙུ་གཉིས་དང་ཙུག་བརྒྱུད་ཡོད། །རང་བྱུང་གཉིས་པ་ནི། །རྒྱ་གར་ཡུལ་ཀྱི་སྟོན་རྒྱུགས་སུ། །སི་རྒྱ་ལ་ཡི་རྒྱ་
མཆོའི་འགམ། །རང་བྱུང་ཁ་སྐྱའི་རྒྱུ། །སྤང་ཆེན་ཉལ་པའི་བྱེ་མའི་འོག་། །ཙན་སྐུ་ཀྱི་སྟོང་པོ་ལས། །གྲུབ་པའི་རང་བྱུང་སྐུན་རས་
གཟིགས། །རོ་མཆར་ཙན་ཞིག་དེ་ན་བཞུགས། །དེ་ནི་ཀླུ་པོའི་ཡི་དམ་ཡིན།། །ཞེས་པ་ལྟར་སི་རྒྱ་ལ་ནས་སྐུན་བྱངས་པའི་ཙན་སྐུ་ཀྱི་སྟོང་པོ་
ལས་རང་བྱུང་དུ་གྲུབ་པའི་སྐུན་རས་གཟིགས་ཀྱི་སྐུ་ཞལ་བཙུ་གཉིས་དང་ཙུག་བརྒྱུད་ཙན་ཏེ་དེ་ཉིད་གོང་གསལ་རང་བྱུང་བཙུ་གཉིས་ཞལ་གི་

ཐུགས་གཞུང་སུ་བྱས་པ། རང་བྱུང་གཞན་རྣམས་ནི། བས་བཟའ་ཁི་བཅུན་མོང་བཅན་གྱི་ཐུག་པ་གཤས་པ་ནས་ཐེམ་པ་གསུམ་པ་དང་། རྒྱ་བཟའ་
ཀོང་མོང་བཅན་གྱི་ཐུག་པ་གཤོན་པ་ནས་ཐེམ་པ་བཞེ་པ། དེ་ནས་ཆོས་རྒྱལ་མོང་བཅན་ཉིད་རང་བྱུང་བཅུ་གཅིག་ཞལ་གྱི་ཐུགས་ཀར་ཐེམ་པ་ལྷ་
པ་ཞི། དེ་ལྟར་ན། རང་བྱུང་ལྷ་ལྟ་ཞེས་ཟེད་ཀོ།

པར་བསྐྱེས་ཏེ་དམ་ཡེ་དབྱེར་མེད་དུ་བསྐྱབས་པ་ལགས། ཞེས་གནས་མཆོག་བཞུགས་སྐྱེད་ཐེག་ཆེན་ཆོས་སྒྲིབ་གཙུག་ལག་ཁང་རྟེན་དང་བརྟེན་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིབ་དུ་གསུངས། རྒྱ་མཐོང་གཙུག་ལག་ཁང་གི་ནང་རྟེན་སྐྱོར་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ནི་གོང་དུ་གསུངས་པ་ཙམ་ག་ལ་ཡིན། དེ་ལ་ངོ་མཆར་བ་དང་ཡིད་སྦྱོང་དགོས་པ་གཉིས་ཀ་ཡོད། དེ་ཡང་མགོན་པོ་མཆོག་ནས་སྤྱི་ལོ་ 2007 ཟླ་བ་ 1 ཆེས་ 11 ཉིན་རྒྱ་གར་གྱི་སྤྱིགས་སེ་ར་ཆོས་སྐྱེད་དུ་གདན་སའི་མཁན་པོ་ལས་ལྷུང་ལྷུས་དགེ་འདུན་དང་གཞུང་སའི་བཀའ་སློན་ཁྲི་བ་སོགས་སེར་སྤྱོད་གཞན་མང་དུ་འདུས་པར།

ཡང་ཡོ་རྒྱུས་གཞན་ཞིག་བཤད་ན། བྱེད་རང་ཆོས་མཛོད་གསལ་བཞུགས་སྐར་དུ་ཡོད་པའི་ཐེག་ཆེན་ཆོས་སྤྱིར་གཙུག་ལག་ཁང་འཛུགས་སྐྱབ་ཞུས་ཏེ་གཙང་ཁང་དབུས་སུ་ཉེན་གཙོར་བསྟན་པའི་བདག་པོ་སྟོན་པ་ཐུབ་པའི་དབང་པོའི་སྤྱང་བརྟན་དང་། དེ་ནས་ཞལ་ཤར་བོད་ལ་ཕྱིགས་ཏེ་སྤྱགས་རྗེ་ཆེན་པོ་རང་བྱུང་ལྷ་ལྷན་གྱི་སྤྱང་བརྟན་དང་། སྟོབ་དཔོན་སྤྱགས་རྗེ་ཆེན་གྱི་སྤྱང་བརྟན་བཞེངས་ཡོད། སྟོན་པ་ཐུབ་པའི་དབང་པོ་ནི་བརྟན་པའི་བདག་པོ་ཡིན་པས་དབུས་སུ་བཞུགས་སུ་གསོལ་བ་དང་། སྤྱགས་རྗེ་ཆེན་པོ་རང་བྱུང་ལྷ་ལྷན་གྱི་སྤྱང་བརྟན་བཞེངས་དོན་ནི། ལྷ་སར་རིག་གནས་གསར་བརྗེའི་ལས་འགུལ་མ་བྱུང་གོང་ཅམ་དུ་ངོས་ལ་མི་ལམ་གྱི་མཆོན་མ་ཞིག་བྱུང་བ་དང་། གནས་རྒྱུད་ཆོས་སྦྱོང་གིས་དྲ་རམ་ས་ལ་ནས་ལྷ་ལྷན་གཙུག་ལག་ཁང་ལ་དམིགས་ཏེ་རབ་གནས་བྱེད་དགོས་པའི་ལུང་བསྟན་ཡང་ཡོད། གླུ་བས་དེའི་མི་ལམ་ནང་། ངོས་རང་ལྷ་སའི་རྫོང་ཁང་དུ་བསྐྱོད་པ་དང་སྤྱགས་རྗེ་ཆེན་པོ་རང་བྱུང་ལྷ་ལྷན་གྱི་སྤྱང་བརྟན་དུ་བསྐྱེབས་སྐབས། སྤྱགས་རྗེ་ཆེན་པོ་རང་བྱུང་ལྷ་ལྷན་གྱིས་ཡར་ཤོག་ཅེས་སྟུན་འཛུགས་གནང་གིན་འདུག་ལ། མི་གསོན་པོ་རྣམས་འདུག ཅེས་སོགས་དང་། སྤྱི་ལོ་ 2011 ལྷ་བ་ 2 ཆེས་ 5 ཉིན་གྲགས་ལོ་ཕྱོ་ཕྱིགས་དགའ་ལྷན་དགོན་པར།

རིག་གནས་གསར་བཟེམ་བྱུང་ཁོང་གི་དཔྱད་མོ་ཞིག་དེ་མི་ལམ་དུ། རོས་རང་ལྟ་ས་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་བསྐྱེད་ས་ནས་
མཆོད་མཇུག་དུ་བསྐྱོད་པའི་སྐབས། གཙུག་ལག་ཁང་གི་འཕགས་པ་རང་བྱུང་ལྟ་ལྟོན་གྱི་མཛུགས་དུ་བསྐྱེད་ས་མ་ཐག་སྐྱེན་
རས་གཞིགས་རང་བྱུང་ལྟ་ལྟོན་གྱི་སྐབས་ཀྱི་ཉེ་ཉིད་ཀྱིས་རོས་ལ་ཡར་ཁོག་ཅེས་པའི་བདེ་ལ་སྐྱེན་འཇུག་སྐྱོན་གྱི་འདུག་
པས་ཏ་ཅང་དགའ་པོ་བྱུང་སྟེ། ཡར་ཁོག་ཏེ་རང་བྱུང་ལྟ་ལྟོན་གྱི་མགྲུབ་ལ་འཇུག་ནས་བསྐྱེད་ས་ཏ་ཅང་སྐྱིད་པོ་དང་
དགའ་སྟོལ་གཉིས་ལྟོན་གྱི་ཆོར་བ་དཔྱད་ས་བསལ་བ་ཞིག་བྱུང་། རང་བྱུང་ལྟོན་གྱི་ཞལ་ནས།

བཙོན་འགྲུས་བཅའ་ས་པའི་བཙོན་འགྲུས་གྲིས། །བརྟན་སྡོམ་ལེ་ལོ་མ་མཆིས་ཤིང་། །

སྟོབས་དང་ལྷན་པའི་ལུས་སེམས་ཀྱིས། །བརྩོན་འགྲུས་པ་རོལ་ཕྱིན་རྫོགས་ཤོག །ཅེས་པའི་ཆོགས་སྲུ་
བཅད་བ་དེ་ཉིད་གསུངས་པས་རོས་ནས་ཀྱང་མཉམ་དུ་འདོན་བ་ཞིག་མིས། དེའི་རྗེས་རིག་གནས་གསར་བརྗེ་བྱུང་སྟེ་
རང་བྱུང་ལྷ་ལྷན་གྱི་སྐྱབས་ཀྱི་ཉིད་འཛོར་ཞིག་ཏུ་སོང་བ་དང་། ལྷ་བས་དེར་སྤྱན་རས་གཟིགས་རང་བྱུང་ལྷ་ལྷན་གྱིས།
སེམས་ཤུགས་མ་ཆག་ཅེས་གསུངས་བ་ཡིན་འདུག ། རིག་གནས་གསར་བརྗེ་མ་བྱུང་གོང་གནས་ཆུང་གི་བཀའ་ལླང་
ཞིག་ཏུ་གཙུག་ལག་ཁང་ཉམས་ཉེས་སྲུ་འགྲོ་བའི་ཉེན་ཁ་འདུག་པས། རྩ་རམ་ས་ལ་ནས་རབ་གནས་བྱེད་དགོས་ཞེས་
གསུངས་བ་ལྟར་རབ་གནས་ཐངས་ཁ་ཤས་བྱས་ཤིང་། ལུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་སྐྱབས་ཀྱི་གསར་བཞེངས་ལྷས་བ་དང་ཆབས་

ཅིག་དེའི་ཉི་འཁྱིས་སུ་བོད་ཀྱི་བསྟན་སྲིད་ཀྱི་དོན་དུ་དམིགས་ནས་སློབ་དཔོན་གྱི་སྤྱོད་བྱེད་ཞིག་ཀྱང་བཞེངས་པ་ཡིན། ཞེས་བཀའ་སྤྱད། ལོ་རྒྱུས་འདི་ལོན་དུ་མར་གསུངས་ཀྱང་ཡིག་ཆོགས་ལ་འདིགས་ཏེ་མ་བྲིས། འདིར་གྲུ་རུ་སྤང་སྲིད་ཟེལ་གཞོན་བཞེངས་དགོས་པའི་རྒྱ་མཆོན་དང་འབྲེལ་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཤིག་ཡོད་པ་ནི། གོང་དུ་བྲིས་པ་ལྟར་བོད་ས་མ་ཤོར་གོང་མཁའ་བཅུ་བཅེ་ཆོས་ཀྱི་སློབ་སྤྱོད་ཀྱིས་ལྷ་སའི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་སྤྱོད་ཏེ་ཉིད་བཞེངས་དགོས་པའི་ལུང་བསྟན་ཕུལ་ཀྱང་། ཆོས་ལུགས་འཐེན་འཁྱེར་སོགས་ཀྱི་རྒྱུ་པས་གཤམ་འོག་ཆོས་མགོན་པོ་མཆོག་དང་མཁའ་བཅུ་བཅེ་ཆོས་ཀྱི་སློབ་སྤྱོད་ཀྱི་བཀའ་དགོངས་རིམ་བཞིན་བསྐྱབས་མེད་པ་དེ་ཡིན། དེ་ལ་མགོན་པོ་མཆོག་ནས། དེ་ལྟ་སྤྱི་ལོ་ 1959 ལོའི་གོང་དུ་ལྷ་ལྷན་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་མཁའ་བཅུ་བཅེ་ཆོས་ཀྱི་སློབ་སྤྱོད་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་བསྟན་སྲིད་ཀྱི་དོན་དུ་གྲུ་རུ་སྤང་སྲིད་ཟེལ་གཞོན་ཞིག་གསར་བཞེངས་ཐུབ་ན་ཡག་པོ་འདུག་ཅེས་པའི་བཀའ་མོལ་ཞིག་བྱང་བ་རེད། སྐབས་དེར་གྲུ་རུ་སྤང་སྲིད་ཟེལ་གཞོན་ཞེས་པ་དེ་སྤྱིང་གཞི་ཅན་ཞིག་ཡིན་པས་བསམ་ཡས་སུ་ཡོད་པའི་གྲུ་རུ་དང་འབྲེལ་བའི་རྒྱ་གར་མ་ཞེས་པ་དེ་ཅོད་མེད་ཡིན་སྟབས་གྲུ་རུ་སྤང་སྲིད་ཟེལ་གཞོན་བཞེངས་པ་ལས་གྲུ་རུ་དང་འབྲེལ་བའི་རྒྱ་ལེགས་པ་ཡོད་ཅེས་གཙུག་ལག་ཁང་གི་དཀྱིལ་འཁོར་མཐེལ་དུ་གྲུ་རུ་དང་འབྲེལ་བའི་རྒྱ་རུ་དང་འབྲེལ་བའི་རྒྱ་བཞེངས་ཟེལ་རྩེས་མཁའ་བཅུ་བཅེ་ཆོས་ཀྱི་སློབ་སྤྱོད་ཀྱིས་གྲུ་རུ་དང་འབྲེལ་བའི་རྒྱ་རུ་སྤང་སྲིད་ཟེལ་གཞོན་ཞེས་ཞུས་སྐབས། མཁའ་བཅུ་བཅེ་ཆོས་ཀྱི་སློབ་སྤྱོད་མཆོག་གིས། ད་ནི་རྒྱལ་དབང་མཆོག་དང་སྤྱོད་འཁོར་འགྲུགས་བསྐྱབས་ཤིག་རྒྱ་གར་དུ་མེད་པས་ཐུབ་ཤིང་ཆེ་ཞེས་གསུངས་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་བྱུང་བ་རེད། དེས་མི་ཆོད་པར་ད་དུང་རྩོམ་པོ་ཆེའི་བཞུགས་ཁྱིའི་ཕྱོགས་བཞིར་མཆོད་རྟེན་ལྟེ་བཞེང་དགོས་ཞེས་གསུངས་ཡོད། འོན་ཀྱང་། སྐབས་དེར་དེ་ཆོས་མགོ་མཁའིགས་པོ་བྲས་ཏེ་ཁོང་ལ་གསར་ལུས་ཡོད་པས། ལྷ་མ་སྤྱོད་སྤྱོད་པ་དེས་གསུངས་པར་དེ་ཅུ་ཆ་འདྲི་བྱ་རྒྱུ་མེད་ཅེས་བརྗོད་དེ་མཆོད་རྟེན་རྣམས་ཀྱང་མ་བཞེངས་པར་བཞག་པ་རེད། དེ་ལྟར་གྲུ་རུ་སྤང་སྲིད་ཟེལ་གཞོན་བཞེངས་བསྐྱབས་པ་ཐུབ་པར་བརྟེན་དངོས་གནས་རྟེན་འབྲེལ་ཞིག་ཉིས་པ་འབྲེལ་སྤྱོད་པ་ཞིག་ཡོད།⁴⁶ ཅེས་བཀའ་སྤྱད། དེ་ལྟར་བཞུགས་སྐར་དུ་རྟེན་བཞེངས་གནང་བའི་སྐབས་སུ་འཇོག་པ་ལྟགས་ཀྱི་འཐེན་འཁྱེར་དང་རིས་སུ་གཅོད་པའི་འདུ་ཤེས་ཀྱིས་རང་རྒྱུད་རང་གིས་དཀྱུགས་ཤིང་གཞན་རྣམས་ལོག་ལམ་དུ་བྲིད་པ་དང་། ལ་གོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་མཆོག་ལ་ཡང་ཐུགས་པམ་མཛད་དཀའ་དང་དབུ་སྐོར་ངན་གཡོ་སྤྱོད་ཆོགས་ཞུས་འདུག་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་སྤྱོད་པའི་གནས་སུ་ཆེ་སྟེ། དེ་ལ་མགོན་པོ་མཆོག་ནས། སྤྱི་ལོ་ 2007 ལྷ་བ་ 1 ཆོས་ 11 ཉིན་རྒྱ་གར་གྱི་ཕྱོགས་སེ་ར་ཆོས་སྐར་དུ།

གཙུག་ལག་ཁང་དུ་སློབ་དཔོན་གྱི་སྤྱོད་བྱེད་བཞེངས་འཕམ་འོས་ལ་ལྷེ་ལི་ནས་དགེ་ལུགས་པ་འགའ་ཞིག་ནས་ཕུལ་ཟེར་བའི་ཡི་གེ་ཞིག་འཁྱེར་བྱུང་། དེའི་ནང་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་རྩི་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱོད་བྱེད་བཞེངས་དགོས་ཀྱང་གྲུ་རུ་རིན་

⁴⁶ 2011 ལྷ་བ་ 2 ཆོས་ 5 ཉིན་རྒྱ་གར་གྱི་ཕྱོགས་དགའ་ལྷན་ཤར་ཅེ་གྲུ་ཆོད་དུ་གསུངས་པ་དོལ་རྒྱལ་སྐོར་ལམ་སྟོན་བཀའ་སློབ་དེབ་གསུམ་པ་ཞེས་པ་ལས་བྱངས།

པོ་ཆེའི་སྤང་བརྟན་བཞེངས་པ་མི་འགྲིག་པའི་སྐོར་མང་པོ་འཁོད་འདུག། ཨ་ཁ་ཁ་སྐྱམ་བ་བྱུང་། ངས་ནས་གཙུག་ལག་
ཁང་དུ་གྲུ་བུའི་སྤང་བརྟན་བཞེངས་པ་ནི་དགེ་ལུགས་པའི་དོན་དག་ཤོད་ཀྱིན་མེད་ལ། རྟེན་མའི་དོན་དག་ཀྱང་ཤོད་ཀྱིན་
མེད། བོད་ཁ་བ་གངས་ཅན་གྱི་དོན་ལ་བསམས་ཏེ་སློབ་དཔོན་ཐུགས་རྗེ་ཅན་གྱི་སྤང་བརྟན་བཞེངས་པ་ཡིན། འོན་ཀྱང་།
ཐུགས་སྤང་གི་སློབ་གནོད་པ་ཆེན་པོ་དེ་འབྲེལ་གྱི་སྤྱོད་ཡོང་གིན་འདུག། ཅེས་དང་ཡང་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས། སྤྱི་ལོ་

2011 ཟླ་བ་ 1 ཆེས་ 13 ཉིན་སྤྱ་རྩ་ཏ་སིར་ཆོས་ཁུ་བ་བདུན་སྟོང་བཀལ་བའི་སར།

སྤྱ་ལོ་སྤྱག་ལུང་བྲག་གི་དབུ་མཛད་དེ་ཉིད་ལ་རེ་བ་ཆེན་པོ་བྱས་ཏེ་རྣམ་རྒྱལ་གྲུ་ཆང་ལ་གནས་སྐབས་སྟོན་ཅེས་བཞོད་
བ་ཡིན། ཁོ་རང་སྤྱད་ཡག་པོ་ཡོད་ཀྱང་རྗེས་སུ་གཤེས་ཀ་སློབ་མཁན་དུ་གྱུར་ནས་ཕྱི་ལིར་ཡོད་པའི་དགེ་ལུགས་
ཆོགས་པ་ནས་ཡིན་ཞེས་འཁོད་ཅིང་། གཙུག་ལག་ཁང་དུ་རྗེ་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱ་བཞེངས་དགོས་པ་ལས་སློབ་དཔོན་རིན་པོ་
ཆེའི་སྤྱ་བཞེངས་ན་འགྲིག་གིན་མི་འདུག་ཅེས་གསལ་བའི་ཡི་གེ་ཞིག་ངོས་ལ་འབྱོར། དེའི་སྐབས་སུ་རིག་གནས་
གསར་བཞེད་རྗེས་སུ་རྗེ་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱ་གདུང་དགའ་ལྡན་ལ་གཏོར་བཤེག་ཕྱིན་པའི་སྐབས་ཀྱི་སྤྱ་བུས་རེད་ཅེས་སྤྱ་
བུས་འགའ་ཞིག་ཀྱང་འབྱོར། རྗེས་སུ་དོགས་པ་ཞིག་ཀྱང་བྱུང་། དེ་ཡང་རྗེ་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱ་བུས་ཡིན་ཞེས་སྤྱ་ཕྱི་གཉིས་
འབྱོར་ཞིང་། སྤྱ་བུས་གཅིག་མཚུངས་ལ་སྤྱ་བུས་གཅིག་ལ་ཞག་ཆེ་ཅུང་ཟད་ཡོད་ལ། སྤྱ་བུས་ཅིག་ཤོས་ལ་ཞག་ཆེ་
གཉན་ནས་མེད་པར་དཀར་རྒྱུད་ཞིག་འདུག་པས་ཐེ་ཆོམ་ཅུང་ཟད་བྱུང་། སྤྱིས་སུ་ཤར་འབྱོག་མི་ཁྱེད་གཤེགས་དེས་
ལན་ཞིག་འབྱོར་བར་རྗེ་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱ་གདུང་གཏོར་བཤེག་མ་བྱུང་བར་ད་ལྟ་བུའི་ཞུགས་ཡོད་ཅེས་པའི་གནས་ཚུལ་དང་།
དེ་ལྟ་བུ་ཁག་ཁགས་ནས་གོ་ཤོས་བྱུང་། ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ། <<མཛད་ནཱ་གྲུ་ཆེན་སྟོང་རྗེའི་རོལ་མཆོ་>>ལས་ཡགོང་

ས་མཆོག་གིས།

དེའི་ཡས་མས་སུ་རྗེ་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱ་བུས་ཆལ་བུ་ཞིག་ཀྱང་བོད་ནས་ཚུར་འབྱོར་བྱུང་བས། སྤྱ་བུས་ཆལ་བུ་དེ་
བུའི་ཞུགས་ལུལ་གསེར་གྱི་མཆོད་རྟེན་ཞིག་བཞེང་གི་ཡིན་ཞེས་སྤང་ཏོག་དུ་ཡོད་པའི་གསེར་དུལ་རྣམས་ཀ་མི་ཀ་ཏར་
ལེ་འགྲུར་བྱས་པའི་སྤྱག་མ་གསེར་ལེབ་ཅུག་ཆེན་པོ་ཞིག་འདུག་པ་དེ་བཏང་ནས་གསེར་གྱི་མཆོད་རྟེན་ཞིག་བཞེང་རྒྱུའི་
འཆར་གཞི་དེ་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱང་། ཕྱི་ལི་ནས་ཡི་གེ་དེ་འབྲེལ་འབྱོར་བར་བརྟེན། ངས་གཤེས་ཀ་སློབ་འདོད་ལྟ་བུས།
ད་དེ་གཡུག་བཞག་ན་བསམ་བ་བྱུང་། རྗེས་སུ་གསེར་དེ་གང་དུ་ཡོད་མེད་ཤོད་རྒྱུ་ཡང་མི་འདུག། ཅེས་གསལ་ལ། རྗེ་སྤྱ་མའི་སྤྱ་
གདུང་གཏོར་བཅོམ་གྱི་ཚུལ་ནི། རིག་གནས་གསར་བཞེ་མགོ་བཙུགས་ནས་ཉིན་གངས་བརྒྱུད་ཅམ་ལས་མ་སོང་བར་
རྒྱ་དམར་ལོག་སློན་ཅན་དིང་ལི་ཟེར་བས་རྒྱ་བོད་ལས་བྱེད་ཁག་གཅིག་ཁྲིད་དེ་དགའ་ལྡན་དུ་སྤྱ་གསུང་ཐུགས་རྟེན་
གཏོར་བཤེག་དུ་བསྐྱོད་དེ། རྟེན་དང་བརྟེན་པ་གཞན་རྣམས་ཙ་གཏོར་ཟིན་ཀྱང་སྤྱིས་དབང་བྱུང་བར་བཤེག་གི་
སྐབས་ཀྱིས། རྗེ་སྤྱ་མ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་སྤྱ་གདུང་རིན་པོ་ཆེ་བུའི་ཞུགས་པའི་ཕྱིའི་རྟེན་ལ་གནོད་འཆེ་སློབ་མི་བཟོད་
བ་བྱུང་ཡང་། བར་གྱི་སྤྱ་གདུང་ཉིད་ལ་གནོད་འཆེ་མ་བྱུང་བ་དང་། སྤྱིས་སྤྱི་ལོ་ 1969 ལོར་རྒྱ་དམར་ལོག་སློན་ཅན་
སྤྱ་བུའི་ཞུགས་པས་སྤྱི་ཁྲིད་པའི་སྤྱ་དམན་བསོད་ཟད་དག་གིས་སྤྱ་གདུང་ཉིད་གཏོར་བཅོམ་དང་ཞུགས་འདུལ་ཞུས་
པའི་ཚུལ་རི་འབྲུར་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་<<དགེ་སྤྱིག་ལས་ཀྱི་ཁྱོད་བ>>ཞེས་བར་གསལ་བར་འཁོད་འདུག་པས་

དེར་བཟུ། གང་ལྟར། ཤེས་རྒྱུད་གདོན་གྱིས་བརྒྱུམས་པའི་ཉམ་སེམས་དང་སྟོ་སྟོད་དང་དུ་མངས་ཏེ་རུས་པ་པལ་པ་
ཞིག་དུར་ཁོད་དམ་གཞན་གང་ཞིག་ནས་བསྐྱུགས་ཏེ་རྩེ་བཅུན་ཅོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་སྐུ་རུས་སུ་བཅས་ནས་ཡགོང་ས་
མཆོག་ལ་སྤུལ་བའི་བྱ་ངན་དེ་ལྟ་བུ་ནི་སྟོན་ལ་དུ་གནས་པའི་སྐུ་བོ་སུ་ཞིག་ཡིན་ཡང་སྐུ་བ་ག་ལ་རུས། ཡང་གྲུ་རུའི་སྐུ་
བཅུན་དང་འབྲེལ་བའི་ཐད་ལ་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས།

ལྟ་སྐུ་ས་དབང་ཆེན་པོའི་སྤུལ་སྐྱུགས་ར་སྐུལ་སྐུ་སྟོ་བཟང་བསྟན་འཛིན་ཁོ་རང་ཡོངས་གྲགས་རེད། དོལ་རྒྱལ་སྟོར་ལ་
ཏ་ཅང་ལུགས་ཆེན་པོ་བྱེད་པ་དང་། རྒྱ་གཞུང་ལའང་བསྟོན་བསྐྱུགས་ཏ་ཅང་ཆེན་པོ་བྱེད་མཁན་ཞིག་རེད་འདུག །རྒྱ་
གཞུང་ནས་ཀྱང་སྟོས་འཁེལ་པོ་ཞིག་ཏུ་ཅི་གིན་འདུག །ཁོ་རང་ཡང་སེ་ར་དགོན་པར་སྟོབ་གསོ་གཏོང་བར་བསྟོན་ཡོད་
པ་དང་། པལ་ཆེར་ཁོས་བརྒྱུད་སྐུལ་བྱས་པ་རེད་ཟེར་གྱིན་འདུག །གང་ལྟར་བོད་མི་ཞིག་གིས་བྱས་པ་ཐག་གིས་ཆོད།
ག་རེ་བྱས་ཡོད་པ་རེད་ཟེར་ན། བསམ་ཡས་གཙུག་ལག་ཁང་གི་གཡས་གཡོན་ཞིག་ལ་སྟོབ་དཔོན་གྱི་སྐུ་ཆེན་པོ་ཞིག་
བཞེངས་ཡོད་པ་དེ་བཞིག་ཡོད། ཤེས་སོང་ངས། ཡང་དེའི་རྩེས། རྒྱ་བ་གཅིག་གཉིས་ཅམ་གྱི་གོང་ལ་མིན་ནམ། སྟོད་
ཁུལ་གྱི་ས་ཆ་ཞིག་འདུག་པར་ངོས་གྱིས་དེའི་པར་མཐོང་བྱུང་། པལ་ཆེར་བྱང་ནས་སྟོར་ཁ་ཕྱོགས་པའི་རི་ཆེན་པོ་ཞིག་
འདུག ། དེའི་སྟེང་དུ་སྟོབ་དཔོན་གྱི་སྐུ་ཆེན་པོ་ཞིག་བཞེངས་ཡོད་པ་དེ་རྒྱ་དམག་གིས་རྩམ་མེ་བརྒྱབས་ནས་གཏོར་
འདུག །དེ་གཏོར་བའི་ཉིན་མོར་བཅེངས་འགྲོལ་དམག་གིས་གཡས་གཡོན་གང་ས་ནས་མཐའ་བསྐོར་ཏེ་པར་སོགས་ཅ་
བ་ནས་རྒྱག་ཐབས་མེད་པར་བཅོས་ཏེ་སྟོབ་དཔོན་གྱི་སྐུ་དེ་གཏོར་འདུག །རྒྱ་མི་གྲུང་ཁན་གྱི་ཆོས་ལ་ངོ་ཚྏ་ལ་བྱས་ནས་
གཏོར་བ་ཡིན་ན་ཐུབ་དབང་གི་སྐུ་ཡང་གཏོར་དགོས། འོན་ཀྱང་། སྟོབ་དཔོན་གྱི་སྐུ་དམིགས་བསལ་བྱས་ཏེ་གཏོར་བ་དེ་
ནས་ལུགས་ལྟ་ཆོགས་པ་དེའི་ནང་འབྲེལ་བ་བསྐྱེབས་ཡོད་པ་གསལ་པོ་ཡིན།⁴⁷ ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ། མོངས་པ་འཐེན་འབྲེར་
དང་རྒྱལ་གདོན་གྱིས་རྒྱུད་བརྒྱུམས་ཏེ་ལས་ངན་ཆབས་པོ་ཆེ་དེ་ལྟ་བུ་རང་གིས་གསོག་ཅིང་གཞན་ལ་བབྱིད་དུ་
འདུག་པ་འགའ་ཞིག་ད་དུང་ཡང་གང་སར་མཐོང་ཐོས་སུ་ཡོད་པ་ནི་བོད་ཀྱི་ཅ་དོན་ལེགས་ལམ་དུ་མི་འགྲོ་བའི་འགོག་
ཀྱིན་ཆེན་པོར་གྱུར་ཡོད།

བོད་མིའི་སྤྱི་ཆོགས་སུ་གཙོ་བོར་བསྐྱུངས་པའི་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་ མཛད་པ་ཐོར་བ།

འདིར་མཛད་པ་དུ་མ་ཞིག་གྱེ་བྲག་ཏུ་བརྒྱུད་པར། ལུགས་ཀྱི་བོད་རྒྱ་ ༥ ཆོས་ ༤ སྤྱི་ལོ་ 1960 རྒྱ་བ་ 6
ཆོས་ 28 ཉིན་རྟེན་ནས་ཆེབས་སེབས་གྱིས་ཁ་ལ་ཏའོ་སེར་ཉིན་ལྗེའི་རིང་གཞིགས་སྟོར་དང་ཡོན་ཏན་གཞིར་གྱུར་

⁴⁷ 2008 རྒྱ་བ་ 1 ཆོས་ 7 ཉིན་འབྲས་སྐྱུངས་སུ་མཁན་པོ་ལས་བྱུང་དང་དཔེ་ཁྱིད་དགེ་ཆུན་ནམས་ལ་གསུངས་པ་དོལ་རྒྱལ་སྟོར་གྱི་ལམ་སྟོན་
བཀའ་སྟོབ་གཉིས་པ་ཞེས་པ་ལས་བྱུངས།

མའི་བཀའ་ཁྲིད་དང་འཛིགས་བྲེད་ཀྱི་དབང་། སྤྱན་རས་གཟིགས་རན་སོང་ཀྱན་གྲོལ་གྱི་རྗེས་གནང་དང་། ལྷ་བ་ 7
ཆེས་ 1 ཉིན་སྤོལ་དཀར་ཡིད་བཞིན་འཁོར་ལོའི་ཆེ་དབང་དང་བཀའ་སློབ་སྦྱལ། ལྷ་བ་ 8 ཆེས་ 25 ཉིན་རྟ་སར་
བཅན་གྲོལ་བོད་མི་ཉིས་བརྒྱ་ལྷ་བཅུ་ཡས་མས་ཅམ་ལམ་བཟོར་བསྐྱོད་བར་ཆེས་ཀྱི་དོན་ལས་འཕྲོས་པའི་སེམས་
གསོ་དང་ལམ་སྟོན། རྗེས་འཛིན་གྱི་བྱགས་སྟོན་སོགས་མཛད། མཛད་བྲེལ་ཆེ་དབང་གིས་ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་བྱང་རིན་
པོ་ཆེར་ཁྱུ་ལྷ་མཛད་བར་ཡོངས་འཛིན་མཆོག་ནས་ལྷ་བ་ 12 ཆེས་ 7 ཉིན་སྤྱག་ས་ཆེས་སྐར་དུ་ས་དགེ་བཀའ་
ཉིང་གི་དགེ་འདུན་ཆེག་སྟོང་ལྷ་བརྒྱ་ཐམ་བར་མགོན་པོ་མཆོག་ནས་སྦྱལ་བའི་སྤྱག་ཐམ་བཀའ་ཡིག་སྟོན་སྟོན་དང་
གཞུང་སའི་མང་ཇ་སྐྱེ་འབྱེད་དང་བཅས་པ་འབྲུལ་གནང་མཛད།

སྤྱི་ལོ་ 1961 ལྷ་བ་ 11 ཆེས་ 15 ནས་ 17 བར་དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་དབང་ཆེན་གནང་བར་ཉེ་རྟོར་
སྐྱོར་དཔོན་རིན་པོ་ཆེས་དཔལ་གསང་བ་འདུས་པ་དངོས་སུ་མཛད། ཡོངས་འཛིན་སྤྱིང་རིན་པོ་ཆེས་སྐྱེ་ལྷ་མཛད་བྱ་
བཞེས་པར་ལྷ་བ་ 11 ཆེས་ 17 ཉིན་མགོན་པོ་མཆོག་ནས་རྟ་སར་བཞུགས་པའི་ཆེས་བྲེད་དགེ་འདུན་པ་རྣམས་དང་
ལྷན་ཅིག་བཞུན་བཞུགས་སུ་ཉེ་བོད་སྤྱི་བྱེད་གནད་དོན་གཉན་འཕྲང་གི་དུས་སུ་སྐྱེ་ཆེ་ཡུན་བཞུན་དགོས་པའི་
གསོལ་འདེབས་སུ་ལྷ་བ་ 12 ཆེས་ 2 ཉིན་བཅུ་པའི་ལྷ་མཆོད་དང་སྤྱབས་བསྐྱེད་རྟ་སའི་པོ་བྲང་རྩིང་བ་ Swarg
Ashram དུ་དགེ་འདུན་ཞལ་གྲངས་སྤྱུ་ཅུ་ཐམ་བར་བསྐྱེད་རྫོགས་ཀྱི་བསྐྱབ་སྟོམ་སྦྱལ། ཉིན་དེའི་དགོང་ཚོར་ལྷ་
མཆོད་ཆོགས་འབྲུལ་དང་གནས་བཅུ། གསང་བའི་འཛིགས་གསུམ་དང་དུས་འཁོར་སྟོན་ལམ་བཅས་གསུངས། སྤྱི་
ཉིན་བསྐྱབ་བྱ་སྤྱུ་ཅུ་སྟོར་དང་། དེའི་སྤྱི་ཉིན་དགེ་འདུན་ཉི་ཤུ་བརྒྱལ་བར་བསྐྱེད་རྫོགས་ཀྱི་སྟོམ་པ་སྦྱལ། ལོ་དེ་
གཅིག་སྤྱང་ཡང་དགེ་འདུན་ཞལ་གྲངས་ 342 ཅམ་ལ་བསྐྱབ་གཞི་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་དགེ་སྟོང་གི་སྟོམ་པ་སྦྱལ་ཉེ་
བསྐྱེད་པ་ལ་བྱ་བ་རྒྱ་ཆེར་མཛད། ཆེས་ 7 ཉིན་བཞུགས་སྐར་པོ་བྲང་མདུན་ཐང་དུ་སེར་སྐྱ་ 400 ཅམ་ལ་སྤྱན་རས་
གཟིགས་རན་སོང་ཀྱན་གྲོལ་གྱི་རྗེས་གནང་སྦྱལ། ཆེས་ 24 ནས་ཉིན་གཉིས་རིང་གནས་ཆུང་དང་དགའ་གདོང་སྐྱ་
ཉིན་གཉིས་ཀྱིས་གསོལ་འདེབས་ཞུས་ངོར་དད་ལྷན་ལྷ་བཅུ་ཅམ་ལ་འཛིགས་བྲེད་དཔའ་བོ་གཅིག་པའི་དབང་ཆེན་གྱི་
སྟོ་གོན་དང་དངོས་གཞི་བཅས་སྦྱལ།

སྤྱི་ལོ་ 1962 ལྷ་བ་ 1 ཆེས་ 1 ཉིན་ལ་དྲགས་པ་དང་གར་ཞ་བ། བོད་མི་དད་ལྷན་མི་གྲངས་བརྒྱ་ལྷག་
བརྒྱལ་བར་མཛད་ཁ་སྦྱལ། སྐབས་དེར་གཟིགས་དཔེ་དགོན་པས་རྗེ་ལྷ་མའི་གསུང་འབྲུམ་སོགས་མདོ་སྤྱགས་ཀྱི་
གཞུང་ཆེན་ཁོངས་ནས་གནས་སྐབས་གང་མཁོ་རྣམས་ཐབས་འཆོལ་གནང་བར་ཕྱོགས་སོ་སོར་བྱག་བྲིས་སྦྱལ།
འབྲུང་འབྲུང་གྱི་བསྐྱེད་དོན་ལ་དགོངས་ཉེ་རིས་སུ་མ་ཆད་པའི་ཆེས་བརྒྱད་ཁག་གི་གཞུང་ཆེན་བྱག་དཔེ་རྣམས་གང་
ཞུས་ཀྱིས་ཐབས་འཆོལ་དང་བར་སྐྱེད་དགོས་པའི་བཀའ་མངགས་ཀྱང་མཛད། སྤྱི་ལོ་ 1962 ལྷ་བ་ 2 ཆེས་ 7 ཉིན།

སྤར་ལམ་བཞེན་ཆོས་གསུམ་ཟན་བརྟག་གནང་བར་ཡོངས་འཛིན་ཁི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་སྐུ་ཕྱར་ཉིན་ཆབས་མེད་ཀྱང་།
མགོན་པོ་མཆོག་དང་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆའི་སྐུ་ཕྱ། བོད་སྤྱིའི་བདེན་དོན་དང་བལ་ཡུལ་བོད་མི་བཅས་ལ་ངན་
དོགས་ཡོད་ཚུལ་མངོན་པས། ཉིན་དེ་ནས་གནས་ཚུང་འཕྲིན་སྐུལ་བདེ་གཤེགས་རིགས་ལྷ་མ་ནཱ་རྒྱལ་གྲུ་ཆང་གི་
ཆོགས་འདོན་བྱེད་དགོས་པའི་བཀའ་ཤེབས། འདིར་གནད་དོན་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་འདྲ་ཡང་མ་གྲིས། ལྷ་བ་ 2 ཆོས་
17 ཉིན་དགེ་འདུན་བརྒྱ་དང་ལྷ་བཙུ་ཅམ་ནས་བརྟན་བཞུགས་སུལ་བ་དགེས་བཞེས་དང་། བ་བོང་ཁའི་སྐུལ་སྐུ་
སོགས་ལ་བསྟེན་རྟོགས་བསྐྱབས། ལྷ་བ་ 2 ཆོས་ 21 ཉིན་རྒྱལ་བ་ཀམ་པ་མཆོག་ལ་མཛུལ་འཕྲད་དང་། ཕྱི་རྩོར་
འབའ་བ་སྐལ་བཟང་ལེགས་བཤད་ཀྱིས་ཕྱག་དཔེ་པར་སྐྱེན་བྱེད་བཞེན་པར། སྤགས་ཕྱོགས་ཀྱི་ཕྱག་དཔེ་ནམས་གང་
བྱུང་དཔར་འབྲེམ་མི་རུང་བ་དང་། གནས་དུས་སོགས་ལ་དགོངས་ཏེ་ཕྱག་དཔེའི་དབུ་ཞབས་སུ་ཡི་དམ་ལྟའི་སྤང་
བརྟན་དཔར་ན་མི་ལེགས་པའི་བཀའ་སློབ་ལམ་སྟོན་མཛད། ལྷ་བ་དེ་གའི་ནང་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆའི་སྐུ་ཕྱར་
དེ་ཕྱར་དངས་སྐྱེད་མ་བྱུང་བར་ལྷ་རྩ་ཁྱ་སེར་ཤེབས། དེ་ལ།

དེ་སྟོན་གྱི་ལྷ་བཙུ་གཉིས་པའི་ནང་ཐོན་མཛུལ་ལ་ཤེབས་སྐྱབས་སྐུ་ཆེ་ཡུན་དུ་བརྟན་པའི་གསོལ་འདེབས་ནན་ཏན་ཞུས་
མོད། ཡོངས་འཛིན་རྩོ་རྩེ་འཆང་ཆེན་པོ་གསེར་ཞལ་འཆོ་བཞུགས་མ་གནང་ཆེ་ཁོ་བོས་ད་དུང་རྒྱལ་བསྟན་སྐྱེད་དང་། བྱེ་
བྲག་འཛམ་མགོན་སྟན་བརྒྱད་ཀྱི་གདམས་པ་རི་སྟེད་ཅིག་ཞུ་རྒྱུར་བཤད་པ་དང་། བསྟན་སྤྱིད་ཉག་མ་འདི་འདྲི་སྐྱབས་
ཁོ་བོ་ལོ་ན་མ་ཞིང་། བྱེ་ཕྱག་ཐང་བསྐྱར་ལྷ་བྱའི་གནས་སུ་འགྱུར་དོགས་སོགས་ཀུན་རྟོག་གི་རི་མོ་སྤྲོ་ཆོགས་པ་ཞིག་
ཤར་བར་བརྟན་དེ་འཕལ་དེ་དོན་ལྡར་གྱི་ཞུ་ཡིག་དང་། དངོས་སུ་སྟན་གསོལ་ཞུ་དགོས་ལུགས་སྟོབ་སྟོན་བགྱིས་ཏེ། ཞེས་
ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆའི་ནཱ་ཐར་དུ་མགོན་པོ་ཉིད་ནས་བཀའ་གནང་བ་ལྟར། བྲག་གཡལ་རིན་པོ་ཆེ་བརྒྱད་དེ་སྐུ་
ཆེ་ཡུན་བརྟན་གྱི་གསོལ་འདེབས་འབུལ་གནང་མཛད་པར། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ནས། “གྲུས་བ་སོ་སོ་སྐྱེ་བོ་མ་
མལ་པར་སོང་གཤེས། སྐྱེ་འཆི་ལ་རང་དབང་བལ་ཡང་། རིང་འཆོའི་བགོ་སྐལ་གྱི་སྤྱི་ཞུ་རི་བཞེན་འབྲུབ་པའི་གསོལ་འདེབས་
ཞུ་ལུས་ལྟར། མགོན་པོ་ཐུགས་རྗེའི་གཏེར་ཆེན་ཁྲེད་ནས་ཀྱང་དེ་དོན་ལྡར་སྐྱབས་འཇུག་གཞར་ཡང་འདོར་བ་མེད་པ།” ཞེས་
སོགས་གསལ་བའི་ཕྱག་གྲིས་ཤིག་ཕྱིར་ཡགོངས་ཆེན་པོར་འབུལ་གནང་མཛད། ལྷ་བ་ 4 ཆོས་ 17 ཉིན་ཆོལ་
གསུམ་བོད་མི་སྐྱེ་མགྲིན་ནས་ཡ་ལྷ་མཆོད་ཆོགས་འཁོར་དང་འབྲེལ་བའི་བརྟན་བཞུགས་སུལ། ལྷ་བ་ 5 ཆོས་ 14
ཉིན་ཅམ་པ་ཞུལ་དུ་གནས་སྟོད་བོད་རིགས་ཡོངས་ལ་ལམ་རིམ་བསྐྱུས་དོན་གྱི་བཤད་ལུང་དང་བདེན་ཆོག་སྟོན་ལས།
གནས་ཚུང་འཕྲིན་སྐུལ་བཅས་ཀྱི་ལྷགས་ལུང་སྐུལ། ལྷ་བ་ 5 ཆོས་ 19 ཉིན་བཞུགས་སྤར་པོ་བྲང་ཆོམས་ཆེན་དུ་
ནཱ་གྲའི་དགེ་འདུན་ནམས་ཀྱིས་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་སྐུབ་མཆོད་རྒྱས་པ་གནང་བའི་ཆོགས་མགོན་དུ་ཞབས་
སོར་བཀོད། ལྷ་བ་ 5 ཆོས་ 25 ཉིན་སྤང་རྟོག་ཞུལ་སྟོད་བོད་མི་ལས་ཀྱི་སྟེ་མོ་བ་འགས་བརྟན་བཞུགས་སུལ་བར་
ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཆོག་གྲའི་དབུ་བཞུགས་རྩོ་རྩེ་སྟོབ་དཔོན་མཛད། ལྷ་བ་ 9 ཆོས་ 20 ཉིན་ཉི་ཏོང་

གི་ནང་པའི་སློབ་གཉེར་ཁང་ཞིག་ནས་བཀའ་བསྟན་གྱི་ཕྱག་དཔེ་དེབ་གངས་བརྒྱ་དང་ང་གཅིག་ཕུལ་བར་ལེགས་གསོལ་གྱི་ཉིན་དུ་རྗེའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོའི་ཕྱག་དཔེ་བཅས་བཀའ་ལན་གནང་། ལྷ་བ་ 10 ཆེས་ 12 ཉིན་སིམ་ལའི་ཁུལ་སྡོད་པོད་རིགས་དགེ་སློབ་དང་སེར་སྐྱ་ལམ་བཟོ་བ་སོགས་མི་གངས་སུམ་སྟོང་ལས་མས་ལ་ཡོན་ཏན་གཞིར་གྱུར་མ་དང་གནས་ཆུང་འཕྲིན་སྐུལ། འཇམ་དབྱངས་གང་སྟོ་མ། བདེན་ཆོག་སྟོན་ལམ། མ་ཁི་བཅས་གྱི་ལྷགས་ལུང་སྐུལ། ལྷ་བ་ 10 ཆེས་ 22 ཉིན་མ་ན་ལིར་ཉ་གང་མང་ཆེ་ཐར་དང་། གྲུ་ལུར་ཐེབས་ཏེ་པོད་རིགས་ལམ་བཟོ་བ་སེར་སྐྱ་བཞི་སྟོང་ལྷག་ལ་ཡོན་ཏན་གཞིར་གྱུར་མ་དང་སྟོ་སྟོང་ཆོག་བརྒྱད་མ། གང་སྟོ་མ། བདེན་ཆོག་སྟོན་ལམ། གནས་ཆུང་འཕྲིན་སྐུལ། མ་ཁི་བཅས་གྱི་ལྷགས་ལུང་སྐུལ། ལྷ་བ་ 10 ཆེས་ 23 ཉིན་མཆོ་བརྒྱར་མཆོ་སྟོར་དང་གྲུ་རུའི་ལྷ་ཁང་དུ་སྟོང་མཆོད་འབུལ་གསོལ་དང་འབྲེལ་ཐུན་དུག་དང་བཟང་སྟོད་ཡན་ལག་བདུན་པ། བསམ་པ་ཐུན་འབྲུབ་མ། བདེན་ཆོག་སྟོན་ལམ་བཅས་གསུངས། སྐུ་བ་གྲུ་བརྒྱད་ནས་ཉིན་བདུན་གྱི་རིང་གྲུ་རུའི་ཆོགས་འཁོར་དང་བསམ་པ་ཐུན་འབྲུབ་མ་གསུང་རྒྱུར་བཀོད་མངགས་དང་མཐུན་འབྲུར་མཛད།

ལྷ་བ་ 10 ཆེས་ 26 ཉིན་ཉིན་དུག་རིང་གདན་སའི་དགེ་བཤེས་བརྒྱ་དུག་ཅམ་གྱིས་བཅན་ཕྱོལ་དུ་སྐགས་གྱི་ཚྭ་རྒྱགས་ཐོག་མ་ཕུལ་བར་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་དང་གསེར་གོང་མཆོན་ཞབས་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྷན་ཅིག་ཚྭ་རྒྱགས་བཞེས། སྐག་ས་ནང་བསྟན་ཤེས་རིག་འཛིན་སྟོང་སློབ་གཉེར་ཁང་ཐོས་བསམ་ཐར་འདོད་སྲིད་གི་མཁན་པོ་བརྒྱད་ནས་དབྱར་གྲོལ་བའི་སྟོངས་རྒྱའི་མཇལ་ཁ་དང་འབྲེལ་ལྷ་བ་ 10 ཆེས་ 30 ཉིན་བརྟན་བཞུགས་ཕུལ་བར་དགེ་མཉམས་ཆེན་པོ་མཛད། ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་དང་སྐག་སའི་མཁན་པོ་བརྒྱད། སྐགས་གྱི་ཚྭ་རྒྱགས་འབུལ་མཁན་དགེ་བཤེས་རྣམས། ར་སར་གཏན་བཞུགས་སྐྱུ་ལྷ་དགེ་བཤེས། རྣམ་གྲའི་དགེ་འདུན་པ་བཅས་དང་ལྷན་ཅིག་གཟིམ་ཆུང་དུ། རྒྱལ་བསྟན་ཆབ་སྲིད་གྱི་ཞབས་རིམ་དུ་ཐབ་ལམ་སྐྱེ་མཆོད་དང་འབྲེལ་བའི་འབུལ་ཆོགས་གངས་གསོག་གིས་རྒྱལ་བ་སྐུ་བཅས་གྱི་ཕྱགས་རྗེ་བསྐུལ། རྣམ་གྲུ་པན་བདེ་ལེགས་བཤད་སྲིད་གི་འདུས་སྦྱིས་པོད་བསྟན་སྲིད་མི་རིགས་དང་བཅས་པའི་ཞབས་རིམ་དུ་བདུན་ལྷག་བཞིའི་རིང་ཕུར་པའི་གཏོར་སྐུ་བརྒྱུ་བ་གནང་སྟེ་ལྷ་བ་ 11 པའི་ལྷ་མཐུག་གཏོར་རྒྱག་གནང་བར་མགོན་པོ་མཆོག་ནས་རྟོ་རྟོ་སློབ་དཔོན་མཛད།

མགོན་པོ་མཆོག་ནས་གནས་ཆུང་དང་དགའ་གདོང་སྐྱ་ཉིན་གཉིས་གྱིས་ལུས་བཅངས་གནང་རྒྱུར་འཕྲིན་ལས་རྒྱལ་པོ་གཙོ་པོར་བྱས་པའི་སྐྱ་ལྷའི་སྟོག་འཁོར་དང་། ཡོན་ཏན་རྒྱལ་པོ་གཙོ་པོར་བྱས་པའི་སྐྱ་ལྷའི་སྟོག་འཁོར་རེ་གསར་བཞེངས་དགོས་པའི་བཀའ་བཀོད་གནང་བ་ལེགས་པར་གྲུབ་སྟེ། པོད་ལྷ་ 10 ཆེས་ 34 ལྷ་ལྷ་ 12 ཆེས་ 21 ཉིན་དགའ་ཐུན་ལྷ་མཆོད་གྱི་ཉིན་མོར་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་ནས་འཁོར་ལོའི་སྐུ་བཆོག་མཛད་དེ་སྐྱ་ཉིན་གཉིས་ལ་གནང་། དེ་སྟོན་པོད་དུ་གསར་བཞེངས་གནང་བ་མགོན་པོ་མཆོག་ནས་འབུལ་མེད་བསྐྱམ་རྒྱའི་སྐྱ་ལྷའི་ཞལ་ཐར་

ཆོད་དགུ་པ་ནས་བརྒྱ་གཉིས་བར་གསུངས། ཞེས་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་དུ་གསལ་བ་ལྟར་དང་།
ཡང་མགོན་པོ་མཆོག་གི་མཆོན་ལམ་དང་ཆོས་སྒྲིང་གནས་དགའ་གཉིས་ཀྱི་བཀའ་ལུང་བཅས་ལ་བརྟེན་ཆེས་ 21
ཉིན་མགོན་པོ་མཆོག་དང་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་བྱང་ནས་རྣམ་གྲུའི་འདུས་ཆོག་ཡོངས་དང་ལྷན་ཅིག་“དཔལ་
རྩེ་འཛིགས་བྱེད་ཆེན་པོའི་སྒོ་ནས་བསེལ་ལྷན་གངས་ཀྱི་ར་བས་བསྐྱར་བའི་ལྷོངས་སུ་གདུལ་བྱའི་བསོད་ནམས་ཀྱི་རྟེན་དུ་
བཞུགས་པའི་རྟེན་མཆོག་རྣམས་ལ་རབ་དུ་གནས་པའི་ཆོ་ག་དག་ལེགས་རྒྱ་མཚོའི་ཆར་འབབས་”མཛད་པར་ལྷ་ལྷན་དུ་
ཕྱག་ནས་འཐོར་བ་སོགས་ཉུགས་མཆོན་བྱེད་པར་ཅན་བྱུང་ཞེས་ཀླན་རབས་ཀྱི་དག་ལས་ཐོས། ཡང་གནས་ཆུང་དང་
དགའ་གཏོང་བསྐྱར་སྤྱང་གཉིས་ཀྱི་བཀའ་ལུང་ལྟར་ཆེས་ 28 ཉིན། ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེས་རྩེ་མོ་སྒོ་བ་དཔོན་
གནང་ཉེ་མ་སྤུལ་དག་བཤེས་དང་རྣམ་གྲུ་གསུང་ཞབས་བཅས་ནས་མཁའ་འགྲོ་བསུ་བཞོག་གི་བརྟན་བཞུགས་སུལ་
བར་སྤྱ་ཆེ་ལུན་བརྟན་ཀྱི་གཡར་དམ་མི་བྱེད་པ་ཐུགས་ལ་བཏགས། ལྷ་བ་ 9 ཆེས་ 13 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་
པོ་ཆེ་དང་རྩེ་མོའི་ཆོས་བྱེད་ཡོངས་དང་ལྷན་ཅིག་ Vietnam ལྷོ་མའི་སྟོན་པའི་རྩེ་འཛུག་རྣམས་ཀྱི་བདེན་དོན་རི་
བཞིན་འབྲུབ་པར་མཆོག་གསུམ་རྒྱལ་བ་རྒྱ་མཚོའི་ཐུགས་རྩེ་བསྐྱུལ་ཞིང་འཐབ་ཅོད་དམག་འཁྲུག་⁴⁸ ལྷུང་དུ་ཞི་བའི་
ཐུགས་སྒོན་མཛད། ལྷ་བ་ 10 ཆེས་ 6 ཉིན་བོད་རིགས་དམག་དོན་སྒོ་བ་སྤྱོད་བ་རྣམས་དང་། ཆོས་ 7 ཉིན་ཨ་མདོ་
བ་སྤྱི་ནས་སྤྱ་ཆེ་ལུན་དུ་བརྟན་པའི་གསོལ་འདེབས་དག་དུ་ཁྱས་པར་དགེས་མཉེས་ཆེན་པོས་དེ་ལུགས་ཞལ་བཞེས་
མཛད། ལྷ་བས་དེ་ལྟེད་དུ་ མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

ཆོས་འཁོར་དཔལ་ཀྱི་སྤྲ་སར་འབྱུང་བའི་གནོད་འཆེ་བཞོག་ཆེད་སྤྱ་ཆོག་དང་འབྲེལ་བའི་སྤྱ་བུམ་སྤྱ་ཆོག་དང་། སྤྱ་
གཏོར་ཐབ་ནན་དགོས་ལུགས་གནས་དགའ་གཉིས་ནས་ལུང་བསྐྱུལ་བྱུང་དོན་ལྟར། དབྱར་གནས་རིང་སྤྱ་ཐེབས་ནས་
ཡོད་ལ་སྤྱ་གཏོར་སྤྱ་བསངས་བཅས་རྒྱན་དུ་སྤྱབ་སྤུས་སྟེང་ཆོས་ཉེར་གཉིས་ནས་བཟུང་ཉིན་ལཱའི་རིང་། བཟང་དུག་
སོགས་སྤྱ་རྩེས་འཛོམས་པའི་བུམ་སྤྱབ་ཀྱི་ཆོ་ག་ཁོ་ལོ་ཅག་ནས་བགྱིས་པར་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་ཀྱང་ཉུག་ཤེབས་
ཀྱིས་ཐུགས་སྒོན་བསྐྱུངས། གནས་ཆུང་གི་ལུང་དོན་ལྟར་བོད་མིའི་སྤྱོད་སྤྱར་ཁག་ནས་ཞལ་འདེབས་སུལ་འགྱོར་སྟེང་
གཞུང་ནས་མཐུན་ཆེན་སྤྱར་ཏེ། ཁོ་ལོ་དང་རིས་མེད་ཆོས་ལུགས་ཁག་གི་ལྷ་མ་མཁན་པོ་སོགས་དག་འདུན་བརྒྱ་ལྷག་
བཞུལ་བ་དང་། ལས་ཁུངས་ཁག་གི་ལས་བྱེད་པ་རེས་འཁོར་བཅས་ནས་ལྷ་མཆོད་དང་འབྲེལ་བའི་ཆོགས་འབུམ།
བསམ་སྤྱོད། བར་ཆད་ལམ་སེལ། འཕགས་བསྟོད། བདེན་ཆོག་སྟོན་ལམ་བཅས་ཉིན་བརྒྱ་གཅིག་གི་རིང་གངས་གསོག་
བགྱིས་སྤྱ་བས་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ཆོགས་སུ་ཤེབས་ཏེ། སྤྱི་སྟོན་བསྐྱར་འགྲོའི་དག་མཆོན་ལྷ་མཐོར་སྤེལ་བར་

⁴⁸ དམག་འཁྲུག་དེ་ནི་ Vietnam བྱང་མས་དམར་ཤོག་ལ་མོས་པ་ཆེན་པོ་བྱས་པར་བརྟེན་ལྷོ་བྱང་གཉིས་བར་དུ་སྤྱི་དུ་ལུགས་འདོད་ཕྱོགས་
མཐུན་མིན་ཁ་སྤྱོད་དུ་གྱུར་ཏེ། སྤྱི་ལོ་ 1954 ནས་ 1975 ལ་ དམག་འཁྲུག་མཆོམས་མེད་དུ་བྱུང་ཞིང་མཐར་ལྷོ་མ་པམ་ཉེས་སུ་སོང་བ་དང་བསྐྱར་
དམག་ཐག་ཆོད།

མཛད། ཅེས་གསུངས་པ་སྟེང་དང་། བོ་བུ་དེ་བརྟན་སྲུང་དང་མྱངས་དཔག་གི་མཆོཅ་སྲུང་སྟུབ་པར་མཛད། ཟླ་
བ་ 11 ཚེས་ 8 ཉིན་བོད་མི་ཆེག་སྟོང་བཟལ་བར་སྟོལ་བསྟོད་དང་འཕགས་བསྟོད། བདེན་ཆེག་སྟོན་ལམ། བ་ཁེ་
བཅས་ཀྱི་སྟུགས་ལུང་སྟུལ། ཟླ་བ་ 11 ཚེས་ 9 ཉིན་ས་དགེ་བཀའ་ཉིང་པོན་དང་བཅས་པའི་ཆོས་བརྒྱད་ཆེན་པོ་ཁག་
གི་ཟླ་ཆེན་ཞུས་ཀྱི་ཆོགས་ཆེན་དང་པོའི་སྟེང་། བོད་བརྟན་སྲིད་སྤྱིའི་བདེ་ཐབས་དང་ཆོས་ལུགས་པན་ཚུན་དཔ་
ཆེག་པོ་ཚུ་གཅིག་འདྲེས་དང་མཐུན་ལམ་དོག་ཅ་གཅིག་སྤྱིལ་དགོས་པ་སོགས་ཆོས་སྲིད་ཀྱི་གནད་ལས་འཕྲོས་པའི་
བཀའ་གསུང་མད་དུ་བྱུང་བ་ཐེབས་པར་ཀུན་གྱི་དང་བ་ཅིག་ཅར་དུ་སྟོགས། ཚེས་ 13 ཆོགས་ཐེབས་ཟླ་ཆེན་ཞུས་
ཀྱིས་བརྟན་བཞུགས་གནད་སྟོན་ལུལ་བར་དཀྲེས་མཉེས་ཆེན་པོ་མཛད། ཚེས་ 14 ཉིན་ཆོགས་འདུ་ནས་སྟེལ་བའི་
སྤྱི་བསྐྱགས་ཁོས་ཆོད་ཡིག་ཆར་མགོན་པོ་མཆོག་དང་ས་སྐུ་བདག་ཁྱི་རིན་པོ་ཆེ། ཀམ་པ་རིན་པོ་ཆེ། ཡོངས་འཛིན་
སྟེང་རིན་པོ་ཆེ། བདུད་འཛོམས་རིན་པོ་ཆེ་བཅས་ནས་མཆོན་རྟགས་འགོད་གནང་མཛད་ཅིང་། མཐུག་བསྟུན་གསུང་
བཤད་དང་མཐར་བསྟན་འབར་མ་དང་གིས་བརྗོད་གསུངས་པ་བཅས་ཆོས་བརྒྱད་ནང་ཁུལ་དཔ་མཐུན་སྲར་སྟུག་ཡོང་
བའི་མཛད་འཕྲིན་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱངས།

མགོན་པོ་མཆོག་ནས་བཀའ་བསྐྱུལ་ཏེ་སྤྱི་ལོ་ 1964 ཟླ་བ་ 3 ཚེས་ 15 རས་ཉིན་བཅུ་ལྔ་ཡི་ཡོངས་འཛིན་
 གི་ཡུང་རིན་པོ་ཆེ་དང་ནུམ་གྲུ་ཆོག་མཁའ་ནས་པོད་སྟོང་བཅུ་ལྔ་མ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་གཟབ་གསོལ་བསྐྱུལ་པ། ཟླ་བ་ 4
 ཚེས་ 20 ཉིན་ཀམ་པ་རིན་པོ་ཆེས་ཁོང་རང་ཉིད་ཀྱི་སྤྱི་ཚེ་ཞིག་ལྷ་དཔར་སྤྱི་མེད་བཅུ་གཅིག་པའི་ཡང་སྤྱུལ་དུ་ངོས་
 འཛིན་གནང་བའི་གསོལ་འདེབས་སྤར་ལུས་ལྟར་དབུ་སྤྱི་གཙུག་སྤར་བཞེས་ཏེ་ལྷ་དཔར་སྤྱུལ་སྤྱི་བཅུ་འཛིན་གསལ་
 པ་བཤམ་སྤྱུལ་ཅེས་མཆོན་སྤྱུལ། ཟླ་བ་ 5 ཚེས་ 6 ཉིན་སྤར་ནས་ངོས་འཛིན་གནང་བའི་ཡོངས་འཛིན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་
 མཆོན་ཀྱི་སྤྱུལ་སྤྱི་དབུ་སྤྱི་གཙུག་སྤར་བཞེས། བཀའ་བསྐྱུལ་ཏེ་ཟླ་བ་ 5 ཚེས་ 18 རས་ཉིན་བདུན་ཀྱི་ཡི་ཡོངས་
 འཛིན་གྱི་རིན་པོ་ཆེ་དབུ་བཞུགས་ཀྱིས་འདུས་མང་ནས་རྒྱལ་བཅུ་ཆལ་མིང་ཀྱི་དོན་དུ་སྤར་མ་ནུས་ཀྱི་བསྐྱར་
 བཤམས་ཡངས་གསོག་གནང་། ཟླ་བ་ 5 ཚེས་ 28 ཉིན་ཀྱི་སྟོང་སྤྱི་གཤེགས་མིང་མོན་པེ་རུ་པ་ཐུ་བཅོ་གསལ་
 དུ་གོ་སྤྱི་གུས་པའི་སར་ཆེབས་བསྐྱར་ཀྱིས་སྤྱི་ཞབས་པེ་རུ་པེ་སྤྱི་ཆེ་མོ་པེ་རྒྱས་མདོར་བསྐྱུས་དང་ཀྱི་མར་དགོ་པའི་
 རྒྱལ་སྟོན་སོགས་མཛད། ཟླ་བ་ 6 ཚེས་ 24 ཉིན་པོ་བཅོ་མས་ཆེན་དུ་དགོ་སྟོང་བཟུ་ཐག་སྤྱུལ་པ་སངས་རྒྱས་
 ཀྱི་བཅུ་པ་རིན་པོ་ཆེ་འཛིན་སྟོང་ཁྱེད་ཚུལ་དང་། རྟོམ་ཁྱིམས་གཙང་སྤར་དགོས་པ་སོགས་ཀྱི་བཀའ་སྟོབ་ཞིབ་རྒྱས་
 སྤྱུལ། ཟླ་བ་ 7 ཚེས་ 13 ཉིན་མཁན་པོ་དང་ཆོས་བཟུད་ཁག་གི་བླ་སྤྱུལ་སོགས་དགོ་འདུན་ཞལ་ཡངས་སུ་མ་ཅུ་སྟོར་
 པ་སྤྱུལ་ས་ཆོས་སྤར་དེ་ཉིད་ཆོས་ཀྱི་སྟོབ་གྲུ་ཆེན་མོར་བསྐྱར་བའི་མད་བཀའ་སྟོབ་དང་བཀའ་བསྐྱར་ཞིབ་རྒྱས་གནང་།
 ཚེས་ 30 ཉིན་སྤྱུལ་སའི་བླ་སྤྱི་ནས་བཅུ་བཞུགས་སུ་པ་པོ་ཡོངས་འཛིན་གྱི་རིན་པོ་ཆེས་དེ་རྗེས་དཔོན་མཛད།

ཟླ་བ་ 9 ཆེས་ 22 ཉིན་ཉི་ཤོད་གི་སློབ་གཉེར་བ་ཞིག་གིས་མཛུམ་བཙུག་ལྷན་པར་ཆོས་ཀྱི་སློབ་གཉེར་གནང་སྟེ་
གང་ཤེས་གཞན་ལ་སྟོན་དགོས་པ་སོགས་ཀྱི་བཀའ་སློབ་དང་ལམ་རིམ་ཆེན་མོའི་ཕྱག་དཔེ་བཙས་སྟེ། ཟླ་བ་ 10
ཆེས་ 5 ཉིན་དགེ་སློང་བརྒྱད་ཅུ་ལས་མས་ཙམ་ལ་ཀླུ་བསྟན་ཤིན་ཏུ་ཉག་པའི་སྐབས་འདིར་བོད་ཀྱི་དགེ་འདུན་
པར་ཕྱི་ནས་བརྟམ་ཐབས་སྣ་ཆོག་གསུངས་ཀྱི། དགེ་འདུན་རྣམས་ཀྱིས་སྟོན་པའི་བཀའ་ལ་སློབ་གཉེར་དང་བསྐྱབ་
གསུམ་གྱི་ཉམས་ལེན་ཚུལ་བཞིན་མ་བགྱིས་པའི་འབྲས་བུ་ཡིན་པ་སོགས་ལས་འཕྲོས་ཏེ་སྒྲུབ་དོར་གྱི་ལམ་སྟོན་ཞིབ་
ཏུ་སྟེ། ཟླ་བ་ 11 ཆེས་ 21 ཉིན་སྤྱི་གཅན་མོ་ཆེ་རིང་སློབ་མ་མཆོག་དབྱིན་ལན་དུ་སྤྱུ་གཤེགས་པར་ཕྱི་མར་
ཡོངས་སུ་དགེ་བའི་ཐུགས་སློན་གནང་། ཆེས་ 25 ཉིན་པོ་བྲང་དུ་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རྩོམ་ཆེ་འཆང་ཆེན་པོ་དང་ལྷན་ཅིག་
ཐབ་པ་དང་རྒྱ་ཆེ་བའི་སྟོར་ལས་འཕྲོས་པའི་བཀའ་མཆིད་དང་། དེ་ནས་རྩོམ་གདན་དང་སྤྱར་ཆ་སོགས་སུ་ཆེབས་
བསྐྱར་གྱིས་གནས་གཞིགས་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་གི་མི་སྣར་མཛུམ་འབྲུག་སོགས་དུས་རྒྱུན་བཞིན་མཛད།

དགའ་ལྷན་ཁྲི་ཐོག་གོ་བྱུག་པ་རྩེ་བྱང་ཐུབ་བསྟན་ཀྱང་དགའ་མཆོག་ལྷ་སར་རྒྱ་མིའི་བཙན་འོག་ཏུ་ཞི་བར་
གཤེགས་པར་བཏེན། བོད་གཞུང་ཆོས་དོན་ལས་ཁུངས་བརྒྱུད་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེར་རྒྱལ་བ་གཉིས་པའི་
རྒྱལ་ཆབ་ཁྲི་རབས་གོ་བདུན་པ་དང་། རྩོམ་གདན་བོད་དགོན་དགའ་ལྷན་འཕེལ་རྒྱས་གླིང་གི་མཁན་པོའི་མཆོན་
གནས་གཉིས་ཀ་བཞེས་པའི་གསོལ་འདེབས་མཛད་པར་བོད་ཤིང་སྤྱལ་ཟླ་བ་ 9 ཆེས་ 3 གྱི་ལོ་ 1965 ཟླ་བ་ 3
ཆེས་ 6 ཉིན་རྩོར་གདན་བོད་དགོན་དུ་ཁྲི་མཁན་གཉིས་ཀྱི་མཆོན་བཞེས་མཛད་སྟོན་བསྐྱུངས། འདི་ནས་བཟུང་ད་ལྟའི་
བར་གྱི་དགའ་ལྷན་ཁྲི་རབས་ཕྱི་མ་རྣམས་འཕགས་ཡུལ་གྱི་གདན་ས་ཁག་ནས་ཐེབས། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས།

འཇམ་མགོན་རྒྱལ་བ་གཉིས་པའི་རྒྱལ་ཆབ་ཏུ་མཛོན་པར་བཞེངས་པ་དང་ཆབས་ཅིག་རྩོར་གདན་མཁན་པོའི་ཁྲི་ཐེབས་
ཀྱི་མཛད་སྟོན་བོད་གཞུང་སྤྱི་ཆབ་ཏུ་ཆོས་དོན་བཀའ་སློན་ལས་རོགས་གསེར་གོང་མཆོན་ཞབས་རིན་པོ་ཆེ་ནས་རྩས་
བརྒྱུད་ཀྱི་བཀའ་འབྲུལ་བསྐྱུངས་ཤིང་། དེ་ནས་བཀའ་སློན་ལས་རོགས་དམ་པ་སྟོན་མོ། བཀའ་བྱུར་ཐུབ་བསྟན་ལོར་
བཟང་། གདན་ས་གསུམ་དང་། རྒྱུད་གྲུ་སྟོན་སྤྲད་བཙས་ཀྱི་མཁན་པོ་ལས་སྟེ་སོགས་ཆེད་བཙུག་རྣམས་ཀྱིས་མཛུམ་
དང་འབྲུལ་བཞེས་གནང་། སྤྱི་བས་རྩེ་ཁྲི་བྲང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཀྱང་ཞབས་གསུམ་ཆེད་གཉེར་མཛུགས་མཛུམ་དང་དང་།
མཛུམ་ཉེན་གསུམ། དབུ་བཏ་སོགས་འབྲུལ་ལམ་ཁྱུ་གནང་མཛད། མཛད་སྟོན་གྲུབ་རྩེས་བྲང་རྒྱལ་ཆེན་པོའི་ཤིང་དུང་དུ་
སྤྱུ་མགོན་རྣམས་ཀྱིས་དབུས་གཉེན་མར་གནས་པ་དང་། སྟོན་བྲང་མང་དུ་འདུས་པར་བྲང་རྒྱལ་ལམ་རིམ་ཆེན་མོའི་དབུ་
ནས་བཀའ་འབྲུག་དབུ་འཛུགས་ཙམ་མཛད་པ་སོགས་འཇམ་མགོན་རྒྱལ་བའི་རྒྱལ་ཆབ་ཁྲི་ཐོག་གོ་བདུན་པའི་མཆོན་
བཞེས་ཁྲི་འདོན་དང་། རྩོར་གདན་བོད་དགོན་གྱི་མཁན་པོའི་མཆོན་ཁུར་བཞེས་པའི་མཛད་སྟོན་ལོགས་པར་གྲུབ་སྟེ་ཆེས་

བརྒྱུད་ཉིན་རྩོར་གདན་ནས་མེ་འཁོར་བརྒྱུད་རྩེ་སར་ཐེབས་ཐོན་མཛད། ཆེས་བཅུ་གཅིག་ཉིན་ཁྲི་ཐོག་པོའི་སར་ཐེབས། ཞེས་དགའ་
ལྷན་ཁྲི་ཐོག་གོ་བདུན་པ་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་དུ་གསུངས། ཆེས་ 16 གཞུང་ས་ནས་སྟག་ཕྱའི་
དག་སྒྲུང་ཆེ་དཔག་མེད་ནང་སྤྱུབ་འཆི་མེད་ལྷ་ལྷའི་ཆོག་དང་འབྲེལ་བར་མཁའ་འགྲོའི་བསུ་བརྒྱུག་བརྟན་བཞུགས་

རྒྱས་འབྲུལ་ཞུས། བཀའ་ལག་ནས་ཆོས་སྲིད་ཀྱི་བྱ་བ་གང་ཅིར་སྒྲུབ་དོར་ཚུལ་བཞིན་བྱེད་དེས་ཀྱི་ཁས་ལེན་དང་།
མགོན་པོ་མཆོག་སྐྱེ་ཆེ་ཡུན་བརྟན་ཡོང་བའི་གསོལ་འདེབས་ལྷགས་བྲག་ཏུ་སྤུལ་བར། མགོན་པོ་མཆོག་ནས་རྒྱལ་
སྲོན་མཉམ་འབད་དམ་གཙང་ངོ་སྒྲོག་མེད་པའི་ལས་ཁུར་བཞེས་ན་སྐྱེ་ཆེ་ལ་སེམས་ངལ་མི་དགོས་པའི་བཀའ་སློབ་
ཟབ་མོ་སྤུལ། བོད་ཆུ་ ༡ ཆོས་ ༡༤ ཆུ་བ་ 3 ཆོས་ 18 ཉིན་སྤར་སྒོལ་ལྟར་བཞུགས་སྤར་དུ་ས་ཐེག་ཆེན་ཆོས་སློང་
དུ་ཡོངས་འཛིན་དོ་རྗེ་འཆང་ནས་ཡགོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་མཆོག་གི་སྐུ་མདུན་དུ་ཁྱི་ཕེབས་གསར་མཇལ་གྱི་
མཛད་སྒོ་བསྐྱེད་སྤྲུངས། དེ་ལ་མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

སྤོ་ཆུ་ཆོད་བརྒྱད་ཐོག་ཡོངས་འཛིན་དོ་རྗེ་འཆང་དབུ་བཅ་དང་། སྐྱེ་ཆོས་བཞེས་ཏེ་ཆོས་མཆོད་དུ་ཕེབས་ཏེ་སྐུ་ཕྱག་
གནང་བའི་ཕྱག་ལན་སྤུལ་རྗེས་ཐོག་མར་ཁྱི་ཕེད་མཐུལ་ཏེན་གསུམ་དང་། སྤུ་མཐུད་དོར་གདན་དགའ་ལྷན་འཕེལ་རྒྱས་
སློང་གི་མཁན་པོའི་གསར་མཇལ་ཏེན་གསུམ་མཇལ་དར་དང་། འཁོར་ལོ། ཆོས་དུང་སོགས་བསྐྱེད་ཏེ་བཞུགས་ཁྱིར་
ཞབས་སོར་འཁོད། གསོལ་ཇ་ཕེབས་རྗེས་ཆོས་དོན་བཀའ་སློབ་ལས་རོགས་མཆོན་ཞབས་གསེར་གོང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་
དབུ་བསྐྱུལ་གནང་སྟེ་རྩ་མཆོད་གངས་ཅན་གྱི་རྟ་གསུངས་ཐེན་རྗེས་གསོལ་ཇ་དང་། བཞེས་འབྲས་ཕེབས་རྗེས་སྤར་
ཡང་གསེར་གོང་རིན་པོ་ཆེས་འབྲས་མཆོད་བདག་སོགས་འཁོར་བཅས་བསྐྱུལ་གནང་མཛད། བཀའ་སློབ་བཞི་དང་།
ཆོགས་གཙོ། ཆོས་ལུགས་ཁག་། ཆོལ་གསུམ་སྤྱི་འཐུས་བཅས་པས་ཁྱི་རིན་པོ་ཆེར་མཇལ་དར་རེ་སྤུལ་ཏེ་རང་གྲལ་དུ་
འཁོད་ཐིག་བ་ན། རྣམ་གྲུ་མཁན་སློབ་དང་། གསུང་བཟང་བ་རྣམས་ཡར་བཞེངས་ཏེ་ཁོ་པོ་དང་མཉམ་དུ་ཡོངས་འཛིན་
རིན་པོ་ཆེའི་ཞབས་བརྟན་གསོལ་འདེབས་དང་། སློ་བཟང་རྒྱལ་བསྟན་མ། དེ་རྗེས་ཆང་མས་དབུ་ཞུ་བཞེས་ཏེ་འཛིགས་
བྱེད་ཤིས་བརྗོད་རོལ་དབྱངས་དང་བཅས་གྲུབ་པ་དང་། ཁོ་པོས། རང་གི་ཅ་བའི་ཆུ་མ་མཆོག་ལ་མཇལ་དར་དང་། སྤང་
མདུད་བཅས་གྲུས་པ་ཆེན་པོས་ལག་བསྟར་གྱིས་སྤུལ། ལེགས་སྤྱེས་ཏེན་ཆས་རྣམས་སྤུན་སྤར་བསྟར། ཆུ་བྱང་ཞབས་
གས་རྣམས་ལ་ཡང་སྤང་མདུད་བྱིན། དེ་ནས་ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་རིན་པོ་ཆེའི་སྤང་དུ་གཞུང་ཞབས་ལས་བྱེད་ཡོངས་
ནས་ཏེན་འབྱུང་མཇལ་དར་སྤུལ། དེ་ཉིན་ཆུ་བྱང་དུ་སྤྱབས་རྗེ་ཁྱི་བྱང་དོ་རྗེ་འཆང་ངོ་ཕེབས་ཀྱིས་མཇལ་དར་ནང་མཛོད་
འཕྲིན་ལས་དར་རྒྱས་ཏུགས་ཅན་སྲིད་ན་རིང་བ་དང་། ཏེན་དོད། རྗེའི་རྣམ་ཐར་དད་པའི་མཐུག་རོགས་ཀྱི་ཕྱག་དཔེ་

བཅས་འབྲུལ་གནང་མཛད། ཅེས་སློང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་དུ་གསུངས། ཆུ་བ་ 4 ཆོས་ 7 ཆོལ་གསུམ་ཆོས་
ལུགས་བཅས་ཀྱི་སྤྱི་འཐུས་ནས་མགོན་པོ་མཆོག་ལ་བརྟན་བཞུགས་དང་། ཆོས་ 13 ཉིན་མདོ་སྟོད་ཆུ་སྤར་ནས་
བརྟན་བཞུགས་སྤུལ། ཆུ་བ་ 9 ཆོས་ 1 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་གཟིམ་ཆུང་དུ་ཆེད་ཕེབས་ཀྱིས་གྲུ་
རིན་པོ་ཆེའི་གསོལ་འདེབས་བསམ་པ་ལྟན་འགྲུབ་མ་དང་བར་ཆད་ལམ་སེལ་གྱི་བསྐྱེད་ལུང་གསན་ཏེ། ཕྱི་ལོར་དུ་ས་
ནས་ཆེབས་ཕེབས་ཀྱིས་ཏེ་ཁུལ་ Pathankot ཞེས་པར་ཞབས་སོར་འཁོད་མཆོམས། སྤྱ་གི་སི་ཐན་གྱིས་རྒྱ་གར་ལ་
ཆུར་ཁོལ་དམག་ཐིང་མགོ་བཙུགས་ཏེ་གནམ་གྲུ་ནས་དམག་མི་སར་འབབ་པ་སོགས་འཛིགས་སྤང་ཅན་གྱི་གནས་
ཚུལ་དེ་བྱུང་། བསམ་པ་ལྟན་འགྲུབ་མ་དང་བར་ཆད་ལམ་སེལ་གྱི་ལུང་གསན་པ་ཡང་འབྲལ་གྱི་དགོས་པ་དེ་ལྟ་བུར་

གཟིགས་ཡོད་པའི་སྐྱམ། ཆེས་ 9 མཆོན་གྱི་ཚུ་ཆོད་བཅུ་གཅིག་ཅུ་ལ་ལྷ་གི་སི་ཐན་གྱིས་དྭ་སའི་ཉེ་འཁྱིས་གྱི་ཡོལ་
ཞེས་པར་རྒྱ་གར་གྱི་དཔག་སྐར་ལ་དམིགས་ཏེ་འགད་རྩས་གཉིས་འཕངས་པས་མི་གཉིས་དང་ཕྱགས་ཐོག་དུ་མ་
བསད། དེ་ནས་ཀྱང་ཉིན་གཤམ་རིང་གནས་གྲུ་ནས་དྭ་སའི་ཉེ་འགམ་གྱི་གྲོང་གསེབ་འགར་འགད་རྩས་འཕངས་པ་
སོགས་གནས་བབ་ཇོ་དག་དུ་གྱུར་པས། རྒྱ་གར་གཞུང་ནས་ཡུལ་པོ་ཆེ་མཆོག་གི་བཞུགས་གནས་ལྷེ་ལིར་ཉིན་
གཡོལ་དུ་སློང་གོས་ཚུལ་གསུངས། ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་བསྟེན་མཆོམས་སུ་
བཞུགས་ཏེ་གྲོལ་བ་ལ་ཉིན་གངས་བཅུ་ཅུ་ལས་མེད་པའི་མཆོམས་སུ། ཡུལ་པོ་ཆེ་མཆོག་གི་བཀའ་བཀོད་ལྟར་སྐྱེའི་
གཅེན་པོ་སློང་བཟང་བསམ་གཏན་མཆོག་ལྷེ་ལི་ནས་དྭ་རམ་ས་ལར་ཆེད་པེབས་གྱིས་ཆེས་ 20 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་
ནས་གཉིས་དང་རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོ་སྐུ་འཁོར་བཅས་ལྷེ་ལིར་གདན་ཞུ་གནང་། བོད་རྒྱ་ ༤ ཆེས་ ༢༣ ཟླ་བ་ 11 ཆེས་
15 ཉིན་ལྷེ་ལི་བོད་ཁར་གི་སློང་འབྲེད་ཉིན་འབྲེལ་མཛད་སློང་ཡོངས་འཛིན་ནས་གཉིས་དང་རྒྱ་གར་ཤེས་རིག་སློན་
ཆེན། བེ་རུའི་སྐུ་མོ་ཨིན་ཉི་ར་ལྷན་ཉི་སོགས་སྐུ་མཁོན་ནམས་དང་ལྷན་བཞུགས་གྱིས་ཤེས་བཞོན་ཞལ་འདོན་
སོགས་མཛད། ཟླ་བ་ 12 ཆེས་ 26 ཉིན་རྡོ་རྗེ་གདན་བོད་དགོན་དགའ་ལྷན་འཕེལ་རྒྱས་གླིང་དུ་ཞབས་སོར་འཁོད་
མཆོམས་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་མཆུལ་འདེགས་འབུལ་མཛད། ཕྱི་ཉིན་རྒྱལ་བའི་གཟིམ་རྒྱུད་དུ་སྐར་ཡང་
མཆུལ་འདེགས་འབུལ་དང་། དེའི་ཕྱི་ཉིན་དགོན་པ་རྒྱ་བསྐྱེད་གྲུབ་པའི་ཉིན་འབྲེལ་དུ་བཀའ་ཤིས་གསོ་སྦྱང་དང་རབ་
གནས་སོགས་མཛད། ཆེས་ 31 ཉིན་བོད་བསྟན་མིང་གྱི་སྐྱེའི་རིམ་གྲོར་དགོངས་ཏེ་རྡོར་གདན་མཆོད་ཉིན་ཆེན་མོའི་
དུང་དུ་མགོན་པོ་མཆོག་དབུ་བཞུགས་ཐོག་དགེ་ལུགས་ཡོངས་འཛིན་ནས་གཉིས་དང་ས་སྐུ་བདག་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ།
ཉིང་མ་བདུད་འཛོམས་རིན་པོ་ཆེ། བཀའ་བརྒྱུད་འབྲུག་པ་སྐུགས་སྐུ་དང་ཀ་ལུ་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་དང་ཆབས་ཅིག་
སློང་མཆོད་རྒྱས་པ་འབུལ་གནང་གིས་སྐུགས་སློན་གནད་སློན་མཛད།

ཕྱི་ལོ་ 1966 ཟླ་བ་ 3 ཆེས་ 22 ཉིན་ནས་གཟུང་འཁོར་གཅིག་རིང་ཡོངས་འཛིན་ནས་གཉིས་སོགས་དང་
ལྷན་ཅིག་བོད་བསྟན་མིང་གྱི་དོན་དུ་རྩམ་དཀར་དང་མགོན་དཀར། ནམ་སྐུ་བཅས་ཀྱི་སློན་གཡང་སྐྱབ་མཛད་དེ་
སིང་ཞེའི་དགེ་ལེགས་ཆར་དུ་བསྐྱེལ་བའི་སྐུགས་སློན་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱངས། ཟླ་བ་ 6 ཆེས་ 4 ཉིན་གྱི་ཕྱི་རྡོར་ཡོངས་
འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྷན་ཅིག་རྒྱ་རན་སའི་སློག་བརྟན་བཟོ་སྐྱབ་པ་ཞིག་གིས་བོད་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་ཁག་གི་བྱེད་
སློ་བརྟན་པའ་བཀྱིས་པ་སྐྱབ་འབུལ་ཞུས་པར་གཟིགས་ཏེ་གདང་། བོད་རྒྱ་ ༤ ཆེས་ ༢༣ ཟླ་བ་ 11 ཆེས་ 5 ཉི་ལྷ་
བབས་དུས་ཆེན་གྱི་ཉིན་མོར་དྭ་ས་མེག་ལོར་ལྷན་གླིང་གསར་བཞེངས་མཆོད་ཉིན་རིན་པོ་ཆེར་རབ་གནས་མཛད།
ཟླ་བ་ 12 པའི་རྒྱ་མཁུག་ཡོངས་འཛིན་ཁྱིཾ་རིན་པོ་ཆེ་ཨི་ཏ་ལི་(Italy)དུ་བཞུགས་པར། མགོན་པོ་མཆོག་ནས་ཡེ་
ཤུའི་རྒྱ་ཆེན་ལ་མཛལ་འཕྲད་དགོས་པའི་བཀའ་ཡིག་འབུལ་གནང་མཛད་པ་ལྟར་ཡོངས་འཛིན་མཆོག་དང་། ས་ལྷ་བ།

དཔལ་ལྷན། གསུང་སྐུར་ནམ་མཁའ་འོ་རྩ་བ་ཅས་སྒྲ་ཆེན་དེ་ཉིད་ལ་མཇལ་འཕྲད་གནང་། དེ་ལ་ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་
བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་ལས།

ཡེ་ཤུའི་ལྷ་ཁང་ཆེན་པོའི་བྱུང་ཞིག་ཏུ་སློབ་(Pope)ཀྱི་པོ་བྲང་རྒྱ་ཁྲིན་ཆེ་ཞིང་། ཐོག་བརྟེན་མ་མང་པོ་ཅན་དེའི་སློ་སྤང་
རིམ་པ་རྣམས་བརྒྱུད་སྤེང་ཐོག་ཏུ་འབྱོར་སྐབས་མགོན་གཉེར་ལྷ་བྱ་ཞིག་གིས་ཁྲིད་དེ་གཞིམ་རྒྱུད་པ་ཞིག་ཏུ་ངང་ཅམ་
བཞག་ཇེས། སློབ་ཀྱི་སར་བཏང་བྱུང་བ་སློབ་ཉིད་བཞེངས་ནས་འདུག་པར་མཇལ་དར་ནང་མཛོད་དང་། འབྲུལ་རྟེན་བོད་
ཀྱི་རོལ་མོ་སྤྱབ་ཆོལ་རྒྱ་རྟེན་ཆ་གཅིག་ལུ་ཉེ་མཇལ་འཕྲད་ཀྱིས་དེད་ཆོ་ཆང་མ་ཞབས་སྟེགས་ཐོག་མཉམ་འཁོད་ཇེས།
སྐུབས་མགོན་ཏུ་ལའི་སྒྲ་མའི་བཀའ་བཞིན་དུ་ལམ་ཆེད་བཅར་ཁྱེད་ནི་སྒྲ་ཆེན་མཆོག་ལ་འཆམས་འདྲི་ཁྱེད་དང་
འབྲེལ་ང་ཆོ་བོད་མི་ཆོས་བྱེད་ཀྱི་ལུང་པ་སྟོམས་རྒྱུད་ཞིག་ནང་རྒྱ་ནག་དམར་པོའི་རིང་ལུགས་འཛིན་པས་བཅན་གཞོན་
ཆབས་ཆེའི་རྒྱན་པས་བོད་མི་མང་པོ་ཞིག་སྟོས་ཀྱང་སྐབས་ཡེ་ཤུའི་ཆོས་ཆོག་ཁག་ཁག་ནས་སློབ་གསོའི་རོགས་པར་
གནང་བར་ཐུགས་ཇེ་ཆེ་ཞེས་དང་། ཕྱིན་ཆད་ཀྱང་རང་རྩེ་ཆོས་བྱེད་གཅིག་གྱུར་ཀྱི་གནས་ལ་བརྟེན་རང་མོས་ཆོས་ལ་
བརྟེན་ནས་འཛམ་གླིང་ཞི་བདེར་གནས་ཐབས་ལ་དགོངས་བཞེས་དེས་སར་ཡོད་པ་ཞེས་བཛོད་པར། ཁོང་ནས་ཏུ་ལའི་
སྒྲ་མས་འཆམས་འདྲི་གནང་བ་ལ་ཉ་ཅང་དགའ་པོ་བྱུང་། ངས་ཀྱང་ཏུ་ལའི་སྒྲ་མ་དང་། བོད་ཀྱི་སྟོར་ལ་དོ་སྤྲང་སེམས་
ཁྱར་བྱེད་བཞིན་པ་ཡིན། ཁྲིད་ཆོར་རོགས་རམ་ཁྱེད་གོས་པ་གང་འདུག་ཅེས་དང་། ཁྲིད་རང་སྟེར་ལ་རོགས་རམ་ཁྱེད་
དགོས་པ་འདྲ་མི་འདུག་གམ་ཞེས་དྲིས་བྱུང་བར། དེད་རང་སྟེར་ལ་རོགས་རམ་ཁྱེད་གོས་པ་མེད། ང་ཆོ་བོད་ཀྱི་ཆོས་
བྱེད་བྱས་འབྱོར་ཁྲིན་ཆེར་འཆོ་གོས་ཀྱི་རོགས་རམ་གནང་འོས་དགོངས་པར་འཇགས་པ་ཞེས་སོགས་བཛོད་དེ་མཇལ་
འཕྲད་རྒྱ་ཆོད་གཅིག་མ་ཟེན་ཅམ་རིང་མཐུན་ལམ་ལུགས་ལེགས་ལྷ་བྱ་བྱུང་སོང་ཞིང་། ཁོང་ནས་ཡགོང་ས་མཆོག་ལ་
འབྲུལ་རྒྱའི་དཔར་དེབ་དང་། འཆམས་རྟགས། ཁོ་པོ་རང་ལའང་དདུལ་ཀྱི་རྟགས་མ་བཅས་གནང་བ་བདག་གིར་ཁྱེས། ཞེས་
གསུངས། སྤྱི་ལོ་ 12 ཆོས་ 27 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་ཨི་ཏེ་ལི་ནས་དྭ་སར་ཕེབས་འབྱོར་གྱུ་བ་
མཆམས་ཡོངས་འཛིན་མཆོག་གི་གཞིམ་རྒྱུད་ཆེབས་སྐུར་བསྐྱེད་སྤེད། ཆོས་ 29 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་
ཆེ་རྒྱལ་བའི་པོ་བྲང་དུ་ཆེད་ཕེབས་ཀྱིས་རྒྱལ་ཕྱོགས་ཁྱེས་དུ་བཞུགས་པའི་བོད་ཀྱི་སྒྲ་སྤྱུལ་དགེ་བཤེས་དང་། བོད་མི་
སློབ་སྤྱུག་།གཞིས་ཆགས་སོགས་ཀྱི་གནས་སྤྱངས། ཡེ་ཤུའི་སྒྲ་ཆེན་དང་མཇལ་འཕྲད་སོགས་ཀྱི་སྟོར་སྟོན་གསལ་
གནང་།

སྤྱི་ལོ་ 1967 སྤྱི་ལོ་ 3 ཆོས་ 14 ཉིན། མགོན་པོ་ཐུགས་ཇེ་ཆེན་པོའི་སྤྱང་བརྟན་འཕགས་པ་རང་བྱུང་ལྷ་
ལྷན་དུ་གྲགས་པ་ལྷ་ལྷན་གཙུག་ལག་ཁང་གི་རྟེན་གཅོད་གསུ་བཞུགས་པ་སྤྱི་ལོ་ 1966 ལོར་རྒྱ་དམར་ཀྱིས་
གཏོར་བཤིག་བཏང་བའི་ཞི་ཞལ་གཅིག་དང་ཁོ་ཞལ་གཅིག་བཅས་བོད་མི་གཅིག་ནས་གཉིས་བརྒྱུད་ཀྱིས་བཞུགས་
སྤྱང་དྭ་སར་ཕེབས་འབྱོར་ལ་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་དང་ལྷན་ཅིག་མཆོད་འབྲུལ་རྒྱ་ཆེར་མཛོད། དེ་ལ་མགོན་པོ་
མཆོག་ནས།

[ཡོངས་འཛིན་གྱི་རིན་པོ་ཆེ་]ཆོས་བཅུ་གཅིག་ཉིན་དུ་སར་ཞབས་སོར་འཁོད། ཉིན་གཉིས་ཀྱི་རྒྱུ་ཁོ་སོའི་སར་
ཐེབས་ཏེ་དོན་དང་ལྷན་པའི་བཀའ་མཆོད་ལྷན་པར་བསྐྱེད། དེ་ཉིན་ལྷ་སར་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་རང་བྱུང་ལྷ་ལྷན་གྱི་དཔལ་
ཀྱིས་གཏོར་བཞིག་བཏང་བའི་རྩ་ཞལ་དང་། ཁོ་ཞལ་བཅས་ཀྱི་བྱུང་བུ་ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེ་ནས་མཆོད་བསྐྱེད་
རྒྱ་སྐྱོར་དང་འབྲེལ་མཆོད་འབྲེལ་མཛད་སྐབས་ཁོ་སོ་བཅས་དགོས་ཚུལ་ཐེབས་པ་ལྟར་བཞུགས་བསྐྱེད་བསྐྱེད། ཞེས་
གྲིང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་དུ་བཀའ་ལྷན་ལ། ཟླ་བ་ 3 ཆོས་ 29 ཉིན་ལྷའི་རིང་མགོན་པོ་མཆོག་གི་བཀའ་
འབྲེལ་ལྟར་ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་བྱུང་རིན་པོ་ཆེ་དང་སྐབས་རྗེ་དེའི་མགོ་མཁུན་བཅེ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་དོ་རྗེ་སྒྲོབ་
དཔོན་གཙང་ལྷེ་རྣམ་གྱི་འདུས་ཆོག་ས་དང་བཅས་བསྐྱེད་སྤྱོད་ཀྱི་དོན་དུ་བོད་སྐྱོང་བཟོན་མ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་
གསོལ་མཆོད་རྒྱས་པ་བསྐྱེད། དེ་ནས་ཀྱང་། ཉིན་ལྷའི་རིང་གནས་རྒྱུ་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོའི་བཀའ་ལྱུང་
ལྟར་བོད་སྐྱོང་ས་བསྐྱེད་སྤྱོད་སྤྱི་ལོ་ལྔ་པའི་མགོན་པོ་མཆོག་དབུ་བཞུགས་ཐོག་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་
དང་དེའི་མགོ་མཁུན་བཅེ་རིན་པོ་ཆེ། རྣམ་གྱི་འདུས་ཆོག་ས་བཅས་ནས་ཕྱར་པའི་གཏོར་སྐབས་མཛད། དེ་ལ་
མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

གནས་རྒྱུང་གི་ལུང་དོན་བཞུགས་སྤྱོད་སྤྱི་ལོ་ལྔ་པའི་གཏོར་སྐབས་དུ་རྒྱལ་ལས་རབ་གྲིང་པའི་ཕྱར་པ་ཡང་སྤྱོད་སྤྱོད་
ལྷའི་སྐོ་ནས་ཁོ་སོས་གཏོར་སྐབས་ཉིན་ལྷའི་བཀྲིས་པའི་སྐབས་སྤྱོད་ཆུ་ཆོད་དགུ་ནས་དགོང་བོའི་ཆུ་ཆོད་བརྒྱུད་བར་དཔལ་
པ་གཞན་རྣམས་དང་ལྷན་དུ་ཆོག་ས་དབུས་སུ་ཐེབས་ཏེ་བསྐྱེད་འགྲོའི་བདེ་སྤྱོད་ལ་ལོག་པར་འཁུ་བའི་མི་དང་མི་མིན་གྱི་
བསམ་སྐྱོར་རན་པ་ཅི་མཆིས་མེག་མེད་དུ་ཞི་བ་སོགས་ཀྱི་ཐུགས་དམིགས་མཛད། ཅེས་གྲིང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་དུ་
གསུངས། ཡགོང་ས་མཆོག་གི་བཀའ་དགོངས་བཞུགས་ས་དགེ་བཀའ་རྒྱུང་སོ་སོའི་མ་དགོན་འཇུགས་རྒྱུའི་གྲོས་ཆོད་
སྤྱི་ལོ་ 1965 ལོར་རྒྱུ་གདན་དུ་ཐག་ཆོད་ཟིན་ཀྱང་། དགེ་ལུགས་མ་དགོན་འཇུགས་རྒྱུ་དུས་འབྲུངས་སུ་སོང་བས་
སྐབས་འདི་ཤེད་དུ། དགེ་ལུགས་མ་དགོན་རིང་མིན་འཇུགས་གཏན་འཁེལ་བར་གྲུ་ཆོད་དུག་གི་རྒྱུ་ལས་འཇུགས་མི་
བསྐོ་བཞག་གིས་ཡགོང་ས་མཆོག་ལ་སྐྱོན་གསེང་ཞུས། ཟླ་བ་ 4 ཆོས་ 29 ཉིན་རྒྱལ་བའི་སོ་བྱང་དུ་མང་ལུལ་སྤྱོད་
གོང་རོ་བོའི་སྐྱོ་བརྒྱན་བལ་ལུལ་ནས་གདན་དྲངས་པར་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་དང་ལྷན་དུ་མཆོད་འབྲེལ་ཞུས་
གསོལ་སོགས་མཛད། དེ་ལ་ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་བྱུང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་ལས།

(བོད་ཅིས་)ཟླ་བ་གསུམ་པའི་ཆོས་ཉི་ཤུ་ཉིན་གྲོང་འཕགས་པ་ལ་ཏི་བཟང་སོ་ཞེས་རང་གྲོན་འཕགས་པ་མཆོད་
བཞུགས་པ་གྲུལ་དེ་ཉིན་སྤྱོད་གོང་རོ་དགའ་ཆོས་སྤྱིའི་དགེ་འདུན་རྣམས་ནས་གདན་དྲངས་ཏེ། བལ་ལུལ་དུ་ལོ་ཤས་
བཞུགས་པ་འདི་སྐབས་དུ་ས་པོ་བྱང་དུ་གདན་ཞུ་བསྐྱེད་པར་སྐོས་སྤྱོད་ཐེབས་བསྐྱེད་དང་། ཡགོང་ས་མཆོག་དང་།
ཡོངས་འཛིན་གཉིས། རྣམ་གྱི་ཆོག་ས་ཡོངས་བཅས་ནས་མཆོད་འབྲེལ་ཞུས་གསོལ་མཛད། ལྷ་ས་ནས་བལ་ལུལ་
བརྒྱུད་རོ་སོ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་རང་བྱུང་ལྷ་ལྷན་གྱི་ཞལ་ཞི་ཁོ་གཉིས་སྤྱོད་ཐེབས་ཐོག་། འདི་སྐབས་སྐར་ཡང་ཐུགས་རྗེའི་

ཁོ་ཞལ་གཅིག་དང་། བྱམས་པ་མཆོད་བཞིའི་གས་དཔལ་སྐྱ་གཅིག་གི་ཞབས་འགོ་གཡས་པ། ཐུགས་རྗེའི་སྲོག་གིང་
དུས་བྱ། རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོས་རྗེ་བཙུན་ཤེས་རབ་སེང་གེར་རྒྱུད་ཀྱི་བཤའ་བྲུ་འཛུགས་པར་བཀའ་བསྐྱོ་མཛད་སྐབས་
སྐལ་བའི་གསང་འདུས་ཀྱི་གསེར་སྐྱ་བཅས་ཡེ་ཤོང་ས་ཆེན་པོའི་ཕྱག་དུ་བྱོན་པ་མཛུ། ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་ཉེན་ཉིང་
བྱིན་ཅན་དུ་མ་འཕགས་ཡུལ་དུ་གདན་ཞུ་བའི་བཀའ་འདུག་ལས་མ་ཁི་དུང་སྐྱབ་ཀྱི་སྐབས་འཕགས་པ་ལ་ཉི་བཟང་
པོ་ཡང་ཡང་མཛུ་བ་དང་། གཙུག་ལག་ཁང་དུ་གསང་བ་འདུས་པའི་དབང་ཆེན་སྐལ་སྐབས་ཤོང་གསལ་གསང་བ་
འདུས་པའི་གསེར་སྐྱ་དང་རྗེ་བཙུན་ཤེས་རབ་སེང་གེར་དབུ་ཞུ། ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆའི་ཕྱག་སྤྱོང་བཅས་
གདན་ཞུས་ཀྱིས་ཁྱི་ཙོག་སྤྱོད་བཞུགས་སུ་གསོལ་བ་སྐལ་ལྷན་གདུལ་བྱའི་བསོད་ནམས་ཀྱི་དཔལ་དུ་ཡང་ཡང་ཤར་
བ་རོ་མཛར་བཀའ་འདུག་གི་དུ་ཆེ། རྒྱ་བ་ 9 ཆེས་ 22 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆའི་བྱང་དུ་མགོན་པོ་མཆོག་
མི་འགྲུང་བར་ཉི་ཉོང་དུ་ཆེབས་སྐྱར་བསྐྱར་རྒྱུའི་ཚུལ་ལས་འཕྲོས་པའི་བཀའ་མོལ་དང་། རྒྱ་བ་ 11 ཆེས་ 4 ཉིན་
ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་གཟིམ་རྒྱུད་དུ་ཕེབས་བཅར་གྱིས་སྤྱོད་བཞུགས་ཐོག་ཡོངས་འཛིན་མཆོག་སྐྱ་ཆེ་
ཡུན་བཟན་གནང་དགོས་པའི་ཞུ་སྐུལ་ནན་ཏན་མཛད། དེ་ནས་ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་རང་རྒྱལ་ལས།

ཆེས་ཉེར་གསུམ་ཉིན་ཡེ་ཤོང་ས་མཆོག་ཤེས་རབ་སྐྱར་གྱིས་བར་ལམ་ཐས་ལན་ཏར་(Thailand)ནང་པའི་ཆོས་
ཆོགས་སུ་ཆེབས་བསྐྱར་བསྐྱངས་པའི་མཛད་རིམ་དང་། ཐུགས་དེའི་རྒྱལ་པོ་ཚུན་ཆད་སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་ཆོས་དང་དགོ་
འདུན་ལ་གུས་བཀྲའ་ཆེ་བ་དང་། གནས་བཟན་སྤེ་པའི་དགོ་འདུན་ཆེས་མང་ཞིང་། དེ་དག་ཞི་དུལ་བཙུན་ཚུགས་ཅན་
མཐོང་ན་དང་བ་འཕྲེན་པ། འདུལ་བའི་ཀྱན་སྤྱོད་གཙང་བ་སོགས་རོ་མཛར་ཆེ་ཚུལ་དང་། ཞི་ལྷག་ཉིང་འཛིན་དང་། བྱང་
ཐུགས་སོ་བདུན་སོགས་ལས་བཅུམས་པའི་ཆོས་ཀྱི་བྱི་ལན་མཛད་ལུགས་བཀའ་ཕེབས། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལོ་དེའི་རྒྱ་
བ་ 11 ཆེས་ 14 ནས་ཆེས་ 17 བར་ Thailand རྒྱལ་ཁབ་དུ་བསྐྱངས་པའི་མཛད་འཕྲིན་དང་གཟིགས་སྐྱར་ཅི་བྱང་
སོགས་ཀྱི་ཐད་ཞིབ་མོལ་མཛད།

བོད་ས་སྤེལ་རྒྱ་བ་ 9 ཆེས་ 9 སྤྱི་ལོ་ 1968 རྒྱ་བ་ 2 ཆེས་ 29 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་མཆོག་
རྒྱལ་བའི་པོ་བྱང་དུ་ལོ་སར་མཛུ་ཕྱག་དུ་ཕེབས་གིང་ཆོས་གཏོར་གསུང་ཆོག་ལྷན་དུ་གནང་། མཛད་སྤྱོད་བྱུང་རྗེས་
གཟིམ་རྒྱུད་དུ་སྤྱོད་བཞུགས་ཀྱིས་སྤྱི་བྱའི་དོན་མང་ཐོག་བཀའ་མོལ་ཞིབ་སྤྱོད་མཛད། དེ་ལ་ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་བྱང་རིན་
པོ་ཆེ་མཆོག་གི་རང་རྒྱལ་ལས།

སྤྱི་བྱའི་གནས་ཚུལ་སྐྱ་ཆོགས་དང་། ལྷག་པར་བྱང་འདས་སྤོང་ཉིད་ཡིན་མིན་དང་། བྱུ་མཐའ་ལོག་མའི་འདོད་པ་ལྟར་
ཀྱི་གང་ཟག་རང་སྐྱ་བྱུ་བའི་རྗེས་སུ་བྱུ་བར་འཛིན་པས་བསྐྱེད་པའི་ཉོན་མོངས་དང་། ཐལ་འགྱུར་བའི་བཞེད་པ་ལྟར་
ཀྱི་གང་ཟག་རང་བཞེད་ཀྱིས་བྱུ་བར་འཛིན་པའི་འཛིན་པས་བསྐྱེད་པའི་ཉོན་མོངས་གཉིས་ལ་བྱང་པར་ཡོད་མེད་དང་།
ཐལ་འགྱུར་བའི་ལུགས་ལ་ཉོན་མོངས་ཐམས་ཅད་རང་བཞེད་བྱུ་བར་འཛིན་དང་མཚུངས་ལྷན་དུ་གསུངས་པས་དེ་ལྟར་ན་
བྱུ་མཐའ་ལོག་མས་བཞེད་པ་ལྟར་ཀྱི་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་སྤོང་པས་ཉོན་མོངས་མཛོད་གྲུར་བ་ཅམ་ཡང་སྤོང་མི་

ནུས་པར་ཐལ་བ་སོགས་ཀྱི་སྐོར་ལས་བཅུམས་པའི་བཀའ་འདྲི་མང་ཙམ་ཕེབས་པར། ཟུང་འདས་སྟོང་ཉིད་ཡིན་མིན་ལ་
བཞེད་པ་མི་མཐུན་པ་ཡོད་པ་དང་། གོང་གསལ་ཉོན་མོངས་གཉིས་ལ་སྤྲ་རགས་ཀྱི་བྱད་པར་ཡོད་པ། ཐལ་འགྱུར་པའི་
ལུགས་ལ་གྲུབ་མཐའ་ལོག་མའི་འདོད་པ་ལྟར་གྱི་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་སྐོམ་པས་ཉོན་མོངས་རགས་པ་མགོ་ནོན་པ་
ཙམ་ལས་སྟོང་མི་ནུས་པས་མཛོན་པ་ནས་བཤད་པའི་དགྲ་བཙུམ་ཞེས་འཛིན་པ་ཡིན་ཚུལ་སོགས་སྟོར་ཤར་ཆོད་འགའ་
རེ་གསོལ་བ་དོན་མཐུན་ཞིག་བྱུང་མིན་ནི་མི་ཤེས། ཞེས་གསུངས། སྐུ་བཙུང་མཆོད་དཔོན་མཁན་པོ་སྤུབ་བསྟན་བསོད་
ནམས་དང་རྣམ་གྲ་སྤྱི་མགིན་ནས་གསོལ་འདེབས་སུལ་བ་ལྟར་བོད་ཟླ་ ༡ ཆེས་ ༡༥ ཟླ་བ་ 3 ཆེས་ 14 ཉིན་ནས་
ལམ་རིམ་ཆེན་མོའི་བཀའ་བློན་དབུ་འཛུགས་བསྐྱུངས་ཤིང་། ཆོས་སྤྱིད་ཀྱི་མཛད་བྲེལ་སྟེ་མང་གི་བབ་ཀྱིས་ཆོས་
མཆོམས་གཟུང་འཁོར་དུ་མ་རེ་འཛིན་གནང་མཛད་དེ་མཐར་ཟླ་བ་ 6 ཆེས་ 9 ཉིན་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པར་མཛད། ཟླ་བ་
5 ཆེས་ 17 ཉིན་ནས་འདྲུ་གསོ་ཁང་གི་དུས་འཛིན་ཉིན་འབྲེལ་མཛད་སྟོར་ཆེབས་སྐུར་བསྐྱུངས་ཤིང་། མཛད་སྟོ་གྲུབ་
རྗེས་དེ་གར་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་སྟན་དུ།

ལ་གོང་ས་མཆོག་ནས་ལམ་རིམ་སོགས་སུ་ཉོན་འབྲེལ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་དེ་ཉོན་འབྲེལ་ཆར་གཅིག་གི་དབང་དུ་
བྱས་ན། ཆོ་གསུམ་ལས་ལྟག་པའི་བཞི་ལྔ་སོགས་ལ་རྫོགས་པ་མི་སྤྱིད་པར་གསུངས་པ། དཔེར་ན་དཔུལ་པའི་བར་དོ་
དགེ་བའི་སྟོབས་ཀྱིས་ལྟའི་བར་དོར་འཕོས་པ་ལྟ་བུའི་ཆོ། འབྲུབ་བྱེད་སྟེད་ལེན་གྱིས་དཔུལ་པའི་བར་དོར་གསོས་
བཏབ་ཟིན་ཅུང་། དཔུལ་བར་མ་སྐྱེས་ཤིང་། དེ་ནས་ནམ་ཞིག་དཔུལ་བར་སྐྱེ་ཆོ་ཡང་བསྐྱར་གསོས་འདེབས་དགོས་
སམ་སྟོན་པའི་སྟེད་ལེན་གྱིས་གསོས་བཏབ་པ་དེས་གོ་ཆོད། དེ་ལྟར་ན་ཆོ་བཞི་ལྔ་སོགས་ཀྱིས་རྫོགས་པར་ཡོད་
དགོས་པ་དང་། སེམས་ཙམ་པས་འདོད་པའི་ཕྱི་དོན་སྟོར་ལ་གསུང་སྟེང་མང་ཙམ་བྱུང་བར། གོང་གསལ་སྟེད་ལེན་
ཀྱིས་ཡང་བསྐྱར་གསོས་འདེབས་དགོས་བཟོ་ཡང་། དེས་ཆོ་བཞི་ལྔ་རྫོགས་པར་ཐལ་མི་དགོས་འདྲ་ཞེས་འབྲལ་སེལ་

ཀྱི་ལན་ཞིག་གསོལ། ཞེས་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་རང་རྣམ་དུ་གསལ་བ་ལྟར་མཛད། དེ་ལྟར་མགོན་པོ་མཆོག་ནས་
ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་ནམ་མཛལ་ལ་འགོ་བ་སྤྱི་དང་བོད་མའི་བདེ་སྤྱག་། ལྷག་པར་དུ་ཟབ་ཆོས་ཀྱི་གནད་ལས་
འཕྲོས་པའི་བགོ་བ་ཉག་གཅིག་མཛད་པ་ནི། གོང་གསལ་དག་ལས་གསལ་བར་རྟོགས་ནུས། ཟླ་བ་ 7 ཆེས་ 2 ཉིན་
སྤག་ས་ཟླ་སྤྱི་ནས་སྐྱེ་ཆོ་མི་ཤེས་དེ་རྗེས་ཁམས་སུ་བཏུན་པའི་གསོལ་འདེབས་སུལ་བར་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་
ཆོ་ཡང་ཆོགས་མགོན་དུ་ཕེབས། ཆོས་ 6 ཉིན་དགྲང་གངས་སོ་བཞེར་ཕེབས་པའི་སྐུའི་འབྲུངས་སྐར་ཉིན་ཡོངས་
འཛིན་མཆོག་ཆད་ཕེབས་ཀྱིས་མཛལ་དར་སྟོན་འབུལ་དང་། ཕྱི་ཉིན་དུས་འབྲེལ་གསོ་སྟོང་གྲུབ་རྗེས་ཡོངས་འཛིན་དོ་
རྗེ་འཆང་ཆེན་པོ་དང་ལྟན་དུ་མདོ་སྤགས་ཀྱི་དཀའ་བའི་གནད་ལས་བཅུམས་པའི་གསུང་སྟེང་སྟོན་བཞུགས་མཛད།

བོད་ས་སྟེལ་ཟླ་ ༡༡ ཆེས་ ༡༠ སྤྱི་ལོ་ 1968 ཟླ་བ་ 12 ཆེས་ 29 ནས་སྤྱི་ལོ་ 1969 ཟླ་བ་ 1 ཆེས་ 5
བར་དུ། ཅུ་བྱ་དགེ་བཤེས་རིག་འཛིན་བསྟན་པ་མཆོག་གིས་ཁྱེས་རོར་བཞུགས་སྐར་ན་སའི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་རྒྱ་རོ་
ཆོས་དྲུག་གི་བཀའ་བློན་ཀླུ་པར་སྟུལ། ཀླུ་རོང་མཁན་ཟུར་དག་དབང་བསམ་འཕེལ་དང་ཤག་སྟོར་མཁན་པོ་ཉི་མ་

ཀླུ་མཆོག་གཉིས་ནས་གསོལ་འདེབས་སུལ་བ་ལྟར། བོད་ས་བྱ་ལྔ་བ་ ༤ ཆེས་ ༡༥ གྱི་ལོ་ 1969 ལྷ་བ་ 5 ཆེས་ 31 ནས་ལྷ་བ་ 6 ཆེས་ 9 བར་རྟ་སར་འདུས་པ་ཆེན་པོར་སྟགས་རིམ་ཆེན་མོའི་བཤད་ལུང་སྟུལ། དེ་ལ་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ལས་མགོན་པོ་མཆོག་ནས་རིང་མིན་སྟགས་རིམ་ཆེན་མོའི་བཀའ་ཁྲིད་གནང་གཏན་འཁལ་བར། ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་པོ་བྱང་དུ་གནད་ཅུ་མཛད་དེ་དཀའ་གནད་དུ་མའི་ཐོག་དོགས་གཅོད་མཛད་པར་ཐེ་ཆོས་ཀྱི་མདུད་རྒྱུ་ཡོངས་སུ་གྲོལ་བར་མཛད་ཅེས་གསུངས། ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་དུ། ཡོངས་འཛིན་མཆོག་ནས་གཏུག་མར་གནས་པའི་དགེ་འདུན་དང་། རྒྱུད་ལྷན་སྟངས་སྟངས་སྟགས་སྟགས་འདུས་ཀྱི་དགེ་འདུན་ཁྱོན་ཆེར་རྗེའི་གསུང་སྟགས་རིམ་ཆེན་མོའི་བཤད་ཁྲིད་དབུ་འཇུགས་བསྐྱེད་རྒྱུར་བརྟེན། ཡོངས་འཛིན་མཆོག་ནས་སྟགས་རིམ་ཆེན་མོ་དཀའ་ལྷན་པར་རྟེན་མ་ཞིག་འབུལ་གནང་མཛད་པའི་ཚུལ་གསལ།

གྱི་ལོ་ 1969 ལྷ་བ་ 7 ཆེས་ 6 ཉིན་དགྲང་གངས་པོ་ལྷ་ར་ཕེབས་པའི་འཁུངས་སྐྱར་ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྷན་བཞུགས་ཀྱིས་བཀའ་མཆིད་ལྟག་པོར་མཛད། མགོན་པོ་མཆོག་གིས་བཀའ་བསྐུལ་ཏེ་ལྷ་བ་ 7 ཆེས་ 15 ནས་ཉིན་བདུན་ཀྱི་རིང་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་དབུ་འཇུགས་ཀྱིས་གནས་ཚུངས་ལྷ་ཆང་གི་དགེ་འདུན་པ་རྣམས་ཀྱིས་བསྟན་སྟོན་གྱི་ཞབས་རིམ་གནད་སྟོན་བསྐྱབས། ལྷ་བ་ 10 ཆེས་ 24 ཉིན་སྟོན་པས་ཤེར་ཕྱིན་གསུངས་པའི་གནས་བྱ་ཁྲོད་ལུང་པོའི་རིང་གནས་གཟིགས་མཛད། ལྷ་བ་ 11 ཆེས་ 1 ཉིན། ལུ་ལྷ་ལ་མ་རིན་པོ་ཆེས་ལུས་པ་ལྷར་བྱང་པེས་ལེགས་བཤད་སྟོང་པོའི་ལྷགས་ལུང་སྟུལ། ཆེས་ 2 ཉིན་བདེན་བཞེད་ཆོས་འཁོར་བསྐྱོར་བའི་གནས་ས་ར་ན་ཐར་ཕེབས། ཆེས་ 4 ཉིན་ལྷ་ར་ཏ་མཐོ་རིམ་སྟོན་གྲུར་བཀའ་སྟོན་དང་། ཆེས་ 5 ཉིན་སྟོན་པ་ལྷ་དན་ལས་འདས་པའི་གནས་རྒྱ་མཆོག་གྲོད་དུ་གནས་གཟིགས་བསྐྱེད། ཆེས་ 12 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་རྟོ་རྟོ་འཆང་ཆེན་པོ་སོགས་དང་ལྷན་ཅིག་བཞུགས་སྐྱར་ཐེག་ཆེན་ཆོས་གླིང་གཙུག་ལག་ཁང་གི་ཉིན་གཅོར་བཞུགས་སུ་གསོལ་རྒྱུའི་སྟོན་པ་ཐུབ་པའི་དབང་པོ་དང་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ། ལྷ་རྒྱུ་སྟངས་སྟངས་གཞོན་གྱི་སྟངས་བརྟན་བཅས་ལ་འབུལ་རྒྱུའི་གསུངས་སྐྱབ་དང་། ལྷ་བ་ 12 ཆེས་ 14 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་བྱང་དུ་ཞབས་སོར་བཀོད་དེ་བདེ་མཆོག་ཆེ་ལྷ་དཀའ་པོའི་སྟོན་ཆེ་སྐྱབ་མཛད་པའི་ཆེ་རིལ་འབུལ་གནང་མཛད་ཅིང་། འཛིགས་བྱེད་ཀྱི་ལྷགས་བསྟན་སྐྱབས་མནལ་ལྷས་བཟང་པོ་བྱང་རྒྱལ་དང་། དབུ་མ་ཅ་ཤེ་ལྷུ་ཆེན་དང་འཇུག་ལྷུ་དགོངས་པ་རབ་གསལ། བྱང་པེས་ལེགས་བཤད་སྟོང་པོ་བཅས་གཟིགས་པར་ལྷ་བའི་སྟོར་ལ་སྐྱར་ཐུགས་དོགས་མ་ཆོད་པ་འགའ་ཤས་དགོངས་པར་ཡོངས་སུ་རྒྱལ་བའི་རྒྱལ་སོགས་ལྷ་གནང་མཛད་པར། “དམ་པའི་ཁྱད་ཆོས་སྟོན་མེད་པོ་མཆར་མཆོག་ཏུ་ཆེ་བ་དད་ལྡན་གྱི་གསོལ་སུ་སྟོན།” ཞེས་ཡོངས་འཛིན་མཆོག་གིས་གསུངས།

ས་ཤུ་བོད་རྒྱ་ ༡༩ ཆེས་ ༡ ལྷི་ལོ་ 1970 རྒྱ་བ་ 1 ཆེས་ 15 ཉིན་སྟོན་པ་ཐུབ་པའི་དབང་ལོ་དང་ཤུ་རུ་མིན་
པོ་ཆེའི་སྐར་པ་རྒྱན་གསར་པ་ཞེས་ལེགས་ཤུབ་ཀྱིས་བཀའ་ཁྲིམ་གསེང་སྤྱོད་མཛད། ཉིན་མོ་དེར།

ལྟར་སྒྲོལ་པ་ལྟར་རྒྱལ་མཆོག་སྐྱེ་ཐེང་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་གསེར་སྟོང་ཞབས་ཀྱི་དེ་སྐབས་གཞུང་པའི་ཉེན་སྐྱེས་
 ཆེན་པོའི་བྱིན་ཉེན་ཁོངས་ནས་གསོལ་རས་བྱུང་བ་དང་། དེད་རང་གནས་ཉེན་ཁག་མཛམ་བསྟོན་སྐབས་བྱུང་བའི་
 འཕགས་པོད་སྐྱེས་ཆེན་དུ་མའི་བྱིན་ཉེན་རྣམས་རྒྱ་གར། ས་དག། བཀའ་རྙིང་། བཀའ་གདམས་སོགས་སྡེ་ཆོན་མ་
 འདྲེས་པར་དཀར་ཆག་དང་བཅས་ཁྱེད་ལ་སྐྱབས་ལྷན་གྱིས་གྲངས་སུ་མ་བརྒྱ་ཉི་ཤུ་ཐམ་པ་གོས་སེར་སྐྱིལ་འཕོག་བཅས་
 ལ་གོང་ས་མཆོག་ལ་གུས་འབུལ་ཞུས། ཞེས་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་དུ་གསུངས་པ་ལྟར་དང་། ཟླ་
 བ་ 1 ཆེས་ 17 རས་ཉིན་གསུམ་གྱི་རིང་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་མགོན་པོ་མཆོག་ནས་རྩི་རྩེ་སྟོབ་དཔོན་མཛད་དེ་ཡོངས་
 འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་དང་། “དཔལ་ལྷན་སྟོད་རྒྱུད་གྱི་མཁན་པོ་དང་རྒྱ་མས་གཙོས་པའི་རྒྱུད་སྟོད་དགེ་འདུན་སུམ་ཅུ་སོ་
 གཉིས་བཅས་ནས་དཔལ་འཁོར་ལོ་བདེ་མཆོག་གི་སྐུ་མཆོད་དང་འབེལ་བའི་རབ་གནས་དགེ་ལེགས་ཆར་འབེབས་ཀྱི་ཆོ་
 གསལ་ལྟ་རྣམ་པར་དག་པའི་སྟོན་པ་ལེགས་འཁོར་ལོ་ཉེན་དམ་ཆེག་གི་གཟུགས་བརྙན་ལ་གཉིས་སུ་མེད་པར་བསྐྱེམ་པའི་
 སྟོར་དངོས་རྩིས་གསུམ་སྟོན་རྒྱས་སུ་མཛད་”ཅེས་ཡོངས་འཛིན་མཆོག་གི་རང་རྣམ་དུ་གསུངས། ཆེས་ 30 ཉིན།

ཆེས་ཉིད་གསུམ་ཉིན་མཚུར་སུ་ཀམ་པ་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྷ་དཔལ་། ཀ་ཐོག་སི་ཏུ། འུར་པ་རྒྱལ་ཆོག་། ཀོང་སྤྱལ་རིན་པོ་ཆེ་
བཅས་ཐུན་སར་ངོས་འཕྲད་དུ་ཕེབས་པར་གསོལ་སྟོན་གཟབ་འབྲལ་འབྲེལ་སྟོན་མངལ་ཁྲུས་ཤིང་། ཀམ་པ་རིན་པོ་ཆེ་
ནས་ཡལོང་ས་མཆོག་དགྲའ་སྤྲེག་ཏུ་ཕེབས་ཉིད་བརྟེན་ཞབས་བརྟན་གསོལ་འདེབས་ཤིག་གསུང་ཚུལ་དགོས་ཞེས་རྟེན་
བཅས་བསྐྱལ་གནང་བཞིན། འཕགས་པའི་གནས་བརྟན་བརྩ་དུག་ལ་གསོལ་འདེབས་དང་འབྲེལ་བའི་ཞབས་བརྟན་སྟོན་
ཆོག་དྲང་སྲོང་བདེན་པའི་དབྱངས་སྟོན་ཞེས་པ་ཞིག་ཀྱང་བཅུམས། ཞེས་ཡོངས་འཛིན་མཆོག་གི་རང་རྣམ་དུ་གསལ་བ་
ལྟར་ཉེ་ཞོར་དུ་ལོ།

ཨ་མདོ་དགེ་སྤྱིར་སྤྱིན་པ་རྒྱ་མཚོ་དང་དབང་ཤོད་རྒྱལ་བརྟན་གཉིས་ཀྱིས་ལོ་དྲུ་མའི་གོང་ནས་ཡང་ཡང་གསོལ་འདེབས་སྤུལ་དོན་ལྟར། ཤོད་སྤྱད་གསུམ་གྱི་རྒྱ་ ༩ ཆེས་ ༡༩ ལྷི་ལོ་ 1970 རྒྱ་བ་ 3 ཆེས་ 20 ཉིན་ནས་བཀའ་ཆོས་དབུ་འཛུགས་ཀྱིས་ཆེས་ 21 ནས་ 23 བར་ཉེ་བོད་རྒྱ་ ༩ ཆེས་ ༡༥ དབང་གི་དངོས་གཞིར་འཁེལ་བར་མཛད་དེ་ཐེག་ཆེན་ཆོས་སྤྱིར་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་སྐལ་བ་དང་ལྷན་པའི་ཆོས་ལུ་བ་ཁྱི་སྤུལ་དུ་མར་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལའི་དབང་ཆེན་སྤུལ། དེ་ནི་སྐུ་ཆེ་འདི་ཉིད་ལ་ལྟོས་པའི་དུས་དབང་ཐངས་གསུམ་པ་དང་། བཅོན་ཁྲོལ་དུ་སྤུལ་བ་ཐངས་དང་པོ་ཡིན། དེ་ལ་མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

ངོས་ཀྱིས་བདག་གི་མཁན་ཆེན་རྒྱུ་ཡུལ་གྱི་རིན་པོ་ཆའི་སྐྱེ་མཉུན་ནས་དུས་འཁོར་དབང་ཆེན་ཞུས་ཏེ་བསྟེན་པ་
བཟང་། ལྷ་དམིགས་བསལ་གྱིས་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་རིམ་གཞིས་ཀྱི་ལམ་ལ་ཉམས་ལེན་བྱས་ཏེ་ཆེན་པོ་བྱེད་ཐུབ་པ་ལྟ་
ཡོང་བ་མི་འདུག་སྟེ། ལས་དང་སློན་ལམ་གྱི་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། ངོས་སྐྱེ་གང་ལ་བསྐྱེད་པས་ནས་དུས་

འཁོར་དབང་ཆེན་དང་པོ་དེ་རྩ་རམ་ས་ལར་བྱས་པ་རེད། དེ་དུས་དུས་འཁོར་དབང་ཆེན་ཆར་བའི་གཞུག་དེར་མི་ལམ་
ལ། དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་རྒྱལ་ཆོན་པར་བསྟུས། ལྷ་ཆོག་ཆར་མ་ཆར་ནས་སྟེགས་བུའི་སྟེང་བསྟན་དེ་
སྟོན་ལམ་ཤིས་བརྗོད་ཅིག་འདོན་པ་རེད། དེ་དུས་ངོས་སྟེགས་བུའི་སྒྲུང་ལ་བསྟན་འདུག། རྣམ་གྲུ་པན་བདེ་ལེགས་
བཤད་སློང་གི་དགོ་འདུན་པ་ཆོས་དེར་ཤིས་བརྗོད་འདོན་པའི་ཆབ་ལ་ཞུ་བ་སྟུས་གསུང་གིན་འདུག་པ་ཞིག་མིས།
དེའི་རྗེས་སུ་སེམས་ལ། ཡ་ད། རིམ་པས་དུས་འཁོར་དབང་ཆེན་མང་པོ་ཞིག་བྱེད་དགོས་པ་ཡིན་པར་འབྲས་སྟུས་པའི་
ཆར་བ་བྱང་⁴⁹ ཞེས་བཀའ་སྟུལ། ལྷ་བ་ 8 ཆོས་ 6 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་སློང་རིན་པོ་ཆེར་རྒྱུད་སྟེ་གཉིས་པ་སྟུང་
རྒྱུད་ཀྱི་གཙུག་པོ་རྣམ་སྟར་མངོན་བྱང་གི་དབང་རྒྱན་ཤིན་ཏུ་དགོན་པས་ལས་རྒྱུད་གནང་སྟེ་བཀའ་དབང་སྟོན་སྟོལ་ཡོང་
བའི་གསོལ་འདེབས་འབུལ་གནང་མཛད། ལྷ་བ་ 10 ཆོས་ 5 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་སློང་རིན་པོ་ཆེ་པོ་བྱང་དུ་གདན་
ཞུས་ཀྱིས་ཐབ་དོན་གྱི་དོགས་གཙུག་མཛད་དེ་ཐུགས་དོགས་ཡོངས་སུ་སངས་པར་མཛད། ལྷ་བ་ 12 ཆོས་ 23 ལྟ་
ཆོས་ 28 བར་མོན་རྩྭ་འདོད་རྒྱ་སློང་བོད་མིའི་གཞིས་སྤར་དུ་ཐབ་ཆོས་དང་། བཀའ་སྟོབ། གདན་སའི་དགོ་འདུན་པ་
ཅི་མང་དགོ་སྟོང་གི་དངོས་པོར་བསྟུབས་པ་སོགས་ཆོས་སྤྲིད་ཀྱི་མཛད་པ་རྒྱ་ཆེར་བསྟུངས། མའི་སོར་བསམ་སློང་
གཞིས་མི་སྤྱི་དང་ཨ་མདོ་འཕེལ་རྒྱས་ཁྱིམ་ཆར་བཅས་ཀྱིས་དུས་དབང་ཐེངས་བཞི་པ་སྟོན་སྟོལ་ཡོང་བའི་གསོལ་བ་
ཕུར་ཚུགས་སུ་བཏབ་པ་ལྟར་རྒྱ་གར་ལྟོ་ཕྱོགས་མའི་སོར་ཕུགས་རྒྱུད་བསམ་འབྲུག་སློང་དུ། བོད་ཕུགས་ཁྱི་ལྷ་བ་ 11
ཆོས་ 12 ལྟ་ 13 སྤྱི་ལོ་ 1971 ལྷ་བ་ 1 ཆོས་ 10 ལྟ་ 13 བར་སྟོན་འགྲོའི་གསུང་ཆོས་དང་སྟོན་གོན་དངོས་
གཞི་དབང་བཅས་ལེགས་པར་སྟུལ། བོད་ལྷ་བ་ 12 ཆོས་ 10 ལྷ་བ་ 2 ཆོས་ 5 ཉིན།

ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་འདི་ཉིན་ནས་བཟུང་ལོ་གསུམ་ཕྱོགས་གསུམ་རིང་ལྷ་རེའི་ཡར་མར་གྱི་ཆོས་བཙུ་གཉིས་ནས་
ཤར་ལ་ཆོགས་འཁོར་གྱི་དོད་དུ་གྱུར་ཆོགས་གཟབ་པ་རེ་སྟུང་རྒྱུའི་མཐུན་ཁྱེན་དུ་ཆོས་བཙུ་རེར་སྟོར་བཅོ་ལྷ་རེ་ཅིས་
ཉིན་སྟོར་ཆོག་སྟོང་བརྒྱ་དང་ཉི་ཤུ་ཅ་ལྷ་གསོལ་རས་སྟུལ་ཏེ། ཆོས་དུག་གི་གཏུམ་མོ་དང་འབྲེལ་བའི་རྩོགས་རིམ་གྱི་
ཉམས་བཞེས་རྒྱན་སྟོང་མཛད་བཞེད་སོགས་པོར་བ་གསེར་གཟིགས་ཀྱི་བཀའ་སྟེགས་ཐེབས་ལན་དུ། ཞེས་སོགས་ཡོངས་
འཛིན་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་རང་རྣམ་དུ་གསལ་བ་ལྟར་དང་། ཡོངས་འཛིན་སློང་རིན་པོ་ཆེར་ཡང་དམ་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་
ཐར་དུ། “ཆོས་བཙུ་བཞི་ཉིན་ཁོ་བོས་ཆོགས་གསོག་ཆེད་སྟུབས་རྗེ་མཆོག་ལ་ལོ་གསུམ་ཕྱོགས་གསུམ་རིང་ལྷ་རེར་ཆོས་
དགུ། བཙུ། ཉིད་དགུ་བཅས་ལ་གསོལ་ཆོགས་རྒྱས་པ་རེ་འབུལ་རྒྱུའི་གསོལ་དོད་ཕུལ་བ་དཔྱེས་བཞེས་མཛད།” ཅེས་
གསལ་བ་ལྟར་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་ཕྱོགས་དང་སྟོ་སྟོ་ཆོགས་ནས་བསྟོན་ཅིང་བཀྱར་བའི་རྣམ་ཐར་མད་དུ་བྱང་།

ལོ་དེར་དགུང་བྱངས་སོ་བདུན་གྱི་དགུང་ཀེག་ཏུ་འཁེལ་བས། ལྷ་བ་ 3 ཆོས་ 9 ཉིན་བོད་གཞུང་བཀའ་ཤག་
གིས་གཙུག་ལས་བྱེད་དང་སྤྱི་འཐུས་ལྷན་ཆོགས་བཅས་ནས་བཟོན་བཞུགས་རྒྱས་འབུལ་ཞུས། སྐབས་དེ་ཡིད་དུ།

⁴⁹ 2014 ལྷ་བ་ 7 ཆོས་ 11 ཉིན་ལ་དུགས་སུ་དུས་དབང་སྟོན་པ་རྗེས་འཛིན་གྱི་སྐབས་གསུངས།

དགེ་ལུགས་ལུགས་བཟང་རིག་གཞུང་གཅེས་སྤྱོད་ཆོག་པ་ནས་ཀྱང་རྒྱ་སྤྱར་ཏེ་རྣམ་གྲུ་ཆོག་པ་ཡོངས་ནས་གྲུབ་རྒྱལ་
ལུགས་ཀྱི་ཆེ་དཔག་མེད་ཀྱི་སྒོ་ནས་སྤྱོད་པ་ཉིན་གསུམ་གནང་རྗེས་བརྟན་བཞུགས་སྤུལ་བར་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་
པོ་ཆེ་ནས་མཐུལ་ལུགས་བཤད་དང་། མཆོན་ཞབས་གསེར་ཀོང་རིན་པོ་ཆེས་རྩས་བརྒྱད་མཐུན་འགྱུར་སོགས་
གནང་། ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་མཐུལ་རྟེན་གསུམ་འབྲུལ་གནང་མཛད། ལྷ་བ་ 7 ཆོས་ 6 ཉིན་དགྲུང་
གངས་སོ་བདུན་དུ་ཕེབས་པའི་འཁྲུངས་སྐར་དུས་ཆེན་ཉིན་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་ནས་མཛུལ་དར་འབྲུལ་གནང་
མཛད་ཅིང་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་དོན་གནད་ལས་འཕྲོས་པའི་བཀའ་མོལ་ཞིབ་གླེང་མཛད།

པོད་ལྷ་ 1 ཆོས་ 1 སྤྱི་ལོ་ 1971 ལྷ་བ་ 9 ཆོས་ 27 ནས་ཉིན་གངས་ཉི་ཤུ་ལྷག་གི་རིང་བཞུགས་སྐར་ཐེག་
ཆེན་ཆོས་གླིང་གཙུག་ལག་ཁང་དུ། དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་འགྲེལ་པ་བཞི་སྤྱགས་ཀྱི་བཀའ་བློན་ཟབ་མོ་ཞིབ་
རྒྱས་སུ་སྤྲུལ། ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་ལས།

ལྷ་བ་བརྒྱད་པའི་ཆོས་བརྒྱ་བདུན་ཉིན་ཐེག་ཆེན་ཆོས་གླིང་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་གསང་འདུས་ཙ་
རྒྱུད་འགྲེལ་པ་བཞི་སྤྱགས་ཀྱི་གསུང་ཆོས་སྤུལ་བའི་ཆོས་ཁྱེད་ཆེད་ཕེབས་རྒྱུད་གྲུ་སྟོད་སྤྱད་ཀྱིས་གཙོས་པའི་འདུས་པ་
ལྷ་བརྒྱ་བརྒྱལ་བར་སྤྱབས་རྗེ་ཡོངས་འཛིན་དགའ་བློ་གླིང་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱོད་པ་དང་། སྤྱོད་ཆོའི་གཞུག་ཐུན་མོང་ནས་རྒྱ་
ཡོན་སྤྱར་ཏེ་བསྟེན་བཀྱར་དང་འགྲེལ་ལྷ་མཆོད་ཆོག་པ་འཁོར་དང་བཅས་པའི་མཆོད་སྤྱོད་རྒྱས་འབྲུལ་ཐོག ། ལྷར་
བཅས་སྤྱོད་ཞིའི་རྣམ་འཛུལ་ཆེན་པོ་མཆོག་དགྲུང་སྤྱོད་འགྲེལ་རྒྱུ་ཀྱི་ཚུལ་བཞེས་སྤྱོད་མོ་ཅམ་མེད་པར་གསང་གསུམ་
འཕོ་བྲལ་དོ་རྗེའི་ཁམས་སུ་བརྟན་པའི་གསོལ་འདེབས་ཀྱི་ཆོ་ག་ལེགས་པར་བསྐྱབས་ཤིང་འབྲུལ་མཆོན་ཀྱི་བདོག་པའི་

སྤྱོད་པ་བསྟེན། ཞེས་གསལ། ལྷ་བ་ 10 ཆོས་ 6 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་ཐུན་མོང་ནས་བརྟན་བཞུགས་
རྒྱས་འབྲུལ་མཛད། དེའི་རྗེས་མགོན་པོ་མཆོག་ནས་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་ཆེར་གསོལ་འདེབས་འབྲུལ་གནང་མཛད་
པ་ལྟར་ཆོས་ 23 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་མཆོག་ནས། ཐེག་ཆེན་ཆོས་གླིང་དུ་སེར་སྐྱ་དུག་བརྒྱ་ཅམ་ལ་འཛིགས་ཤེད་
དཔལ་པོ་གཅིག་པའི་དབང་གི་སྟོན་པོ་དང་ཕྱི་ཉིན་དངོས་གཞི་བཅས་སྤུལ། ཆོས་ 31 ཉིན། “རིན་པོ་ཆེ་རིང་མིན་དོར་
གདན་དུ་ཕེབས་རྒྱུར་བརྟེན་ཆོས་སོ་གཅིག་ཉིན་ལྷ་འོ་རྒྱ་ཆོད་བརྒྱ་གཅིག་ཐོག་གདན་འུམ་ལྟར་ཁོ་བོའི་སར་ཕེབས་ཏེ་རྒྱ་
ཆོད་བཞི་དང་ཕྱེད་བར་མདོ་སྤྱགས་ཀྱི་དགའ་བའི་གནད་དུ་མ་ཞིག་གི་སྒོར་ལ་གསུང་མོལ་བསྐྱུངས་ཏེ་ཡིད་ཀྱི་རེ་བ་སྒོར་བར་
མཛད།” ཅས་གླིང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་དུ་གསུངས་པ་ལྟར་མཛད། ལོ་འདིར་ན་སར་བཀའ་ཆོས་རི་སྟོད་སྤུལ་བར་
ཆོས་ལུགས་འཐེན་འཁྲེང་ཀྱི་དབང་གིས་སྤྱགས་མི་སྟོན་པ་དུ་མ་ཞིག་ཀྱང་བྱུང་། དེ་ཡང་རྒྱུད་སྟོད་མཁན་པོ་ལས་ཐོག་
པ་རྣམ་གྲུ་མཁན་རྒྱར་བྱ་དོ་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ནས།

ཕྱི་ལོ་ 1971 ལོར། ཡསྐབས་མགོན་ཡར་བལྟལ་བ་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུས་བཞུགས་སྐར་ན་སའི་ཐེག་ཆེན་ཆོས་གླིང་གཙུག་
ལག་ཁང་དུ་ལྷ་མ་མཆོད་པ་སོགས་ཀྱི་བཀའ་ཆོས་གྲུབ་མཆམས། སར་ཉིན་ནས་སྤྱོད་འདུག་གི་བཀའ་བློན་གནང་རྒྱ་
ཡོན་ཡང་། བཀའ་བློན་དེ་ཉིད་ཁྱུ་ལྷ་མ་རིན་པོ་ཆེའི་ཞལ་སྤྱོད་ནས་གསན་པ་དང་། གལ་ཏེ་བརྒྱུད་པ་གཙང་མ་འཛིན་

དགོས་སྒྲུབ་པའི་མཁྲགས་འཛིན་ཅན་དེ་འདྲ་ཡོད་ཆེ་མ་ཡོང་ན་འགྲིག་ཅེས་སོགས་ཀྱི་བཀའ་གསལ་ཕེབས། དེར་
བརྟེན། ཁ་ལ་ཉལ་མེད་ཆེ་སྒྲུབ་དགེ་བ་ཤིས་ཁག་ཅིག་སྟོང་འདུག་ཆེན་མོའི་བཀའ་ཆོས་སུ་མ་ཕེབས། གནས་ཚུལ་དེ་ལྟ་
བུ་དངོས་སུ་མཐོང་བ་ན་སེམས་སུ། ལྒྱལ་བ་དོན་གྱི་བདག་པོ་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་གི་བྱང་ནས་རིན་ཐང་གཞལ་དུ་མེད་པ་
གཞུང་ཆེན་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་ཞུ་བར་མ་ཕེབས་པ་དེ་ནི་ཆེས་ལ་མཚན་པའི་གནས་སོ་ཨང་སྒྲུབ་པ་ཞིག་དབང་མེད་དུ་
བྱུང་། ཡོ་མང་རིམ་སོང་གི་ལོ་རྒྱུས་དེ་ལྟ་བུ་ནམས་ཤིས་སུ་བརྟགས་པ་ན་རྒྱལ་པོ་བྲགས་ལྡན་བསྟེན་གསོལ་མང་དུ་
བྱས་པ་སོགས་ལས་བྱུང་བ་ནི་གདོན་མི་ཐ་བ་ཞིག་སྟེ། ལྷན་པའི་རྒྱ་གར་འབགས་པའི་ཡུལ་དུ་སྟོང་འདུག་ཆེན་མོའི་
བཀའ་ཁྲིད་ཀྱི་རྒྱན་ཏ་ཅང་དགོན་ལ། དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཞུ་བར་ཆོས་དད་རང་མོས་ཀྱི་བཀའ་འགོག་ཕེབས་པ་ནི་བྲགས་ལྡན་
བསྟེན་གསོལ་བྱས་ཤིང་སློ་སྒྲུག་དོག་པོར་བྱུང་བ་ལས་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན་པར་ཏ་ཅང་གསལ་སྒྲུབ། ཞེས་གསུངས། སྟེ་ཆེ་ 11
ཆེས་ 9 ཉིན་སྟེ་ཉི་མག་མཁར་དགོན་དང་ནམ་བུ། །རྒྱུད་སྦྱང་བཅས་ཀྱི་དགེ་འདུན་པ་སུམ་ཅུ་ལྷག་ལ་བསྟེན་རྟོགས་
དང་སྒྲུབ་རས་གཞིགས་རན་སོང་ཀུན་གྲོལ་གྱི་རྗེས་གནང་བཅས་སྐུལ།

བོད་ཆེན་ ༡༡ ཆེས་ ༡༥ སྤུ་པོ་ 1972 ཆེན་པ་ 1 ཆེས་ 10 ཡོངས་འཛིན་རྟོག་རྟེན་འཆང་ཆེན་པོའི་བཀའ་དགོངས་
 བཞེན་མགོན་པོ་མཆོག་དོར་གདན་བོད་དགོན་དུ་ཆིབས་བསྐྱར་གྱིས་བཞུགས་ཁྱིའིན་པོ་ཆེར་ཞབས་སེར་བཀོད་
 འབྲེལ། “ཅ་བའི་ཆེན་མ་མཆོག་ནས་སྐུ་ཕྱག་སྟོན་དུ་འགྲོ་བའི་སྐོན་ནས་མཆུལ་ཉེན་གསུམ་བསྐྱེད་ཞིང་། ཆེན་མཆོད་བདེ་སྟོང་
 དཔེར་མེད་དང་འབྲེལ་བའི་ཆོག་མཁེད་རྒྱས་པ་མཛད་དེ་ཆོམ་པ་དུག་གི་དགའ་སྟོན་ལ་ཡོངས་སྤྱད།” ཅས་ཡོངས་འཛིན་
 སྤྱིར་རིན་པོ་ཆེའི་ནམ་ཐར་དུ་གསལ་བ་སྟར་མཛད། ཆེས་ 17 ཉིན་མཁས་གྲུབ་ཆེན་པོ་འཁྲལ་ཞིག་རིན་པོ་ཆེས་
 ཆོག་མཁོན་དུ་གདན་ཞུ་བྱེད་པར་དེ་སྟར་མཛད། ཆེན་པ་ 1 ཆེས་ 22 ཉིན་ནས་ཆེན་པ་ 2 ཆེས་ 5 བར་ Thailand
 རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་གནས་གཞིགས་དང་མཐོ་རིམ་མི་སྡུར་མཛད་འབྲང་སོགས་ཆོས་སྤྱིར་གྱི་མཛད་པ་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱར་ས།
 ཆེས་ 15 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་པོ་བྱང་དུ་སེབས་ཏེ་མགོན་པོ་མཆོག་ལ་སྟོན་དཀར་གྱི་སྐོན་ནས་སྐུའི་
 ཆེ་སྐུ་བ་གནད་བའི་ཆེ་རྒྱས་འབྲེལ་ལམ་གནད། བོད་ཆེས་ ༡༥ ཉིན་སྟོན་ལམ་གྱི་ཆོག་མཁོན་དུ་ཆིབས་བསྐྱར་
 གྱིས་ཉེ་རྒྱར་ཀུན་ཏུ་གནས་པའི་མཆོག་དམན་བར་མའི་སྤྱི་པོ་མཐའ་དག་བདེ་དགས་འཆོ་ཞིང་། འབྲེལ་ཡུན་ཀུན་ཏུ་
 དཤེ་བའི་ཐུགས་སྟོན་རྒྱ་ཆེར་མཛད། ཆེན་པ་ 3 ཆེས་ 1 ཉིན་ནས་ཆེས་ 18 བར་དུ་སྤྱི་ཆེན་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་སྤྱི་
 བར་ཆོས་ཞུ་བ་ ༡༩༩༠ བཀའ་བར་བྱང་རྒྱལ་ལམ་རིམ་འབྲིང་པོའི་བཀའ་ལྟར་སྤྱད།

འག་སྒོར་མཐའ་ཤི་ཉི་མ་རྒྱལ་མཆོན་མཆོག་ནས་གསོལ་འདེབས་ཕྱལ་བ་ལྟར་སྒྲ་བ་ 5 ཆེས་ 10 ནས་ 15
བར་བཞུགས་སྐར་ཐེག་ཆེན་ཆོས་སྒྲིབ་གཙུག་ལག་ཁང་ཏུ་རྒྱད་ཟླ་ནས་གཉིས་དང་ནམ་ཟླ་བཅས་ཀྱི་མཐའ་སྒྲ་དག་
བཞེས་ ༡༠༠ ལྟག་ལ་དཔལ་མགོན་འཕགས་པ་སྐུ་སྤྱད་ཀྱི་གསུང་དབུ་མ་རིག་ཆོགས་ཏུག་གི་བཀའ་ཁྲིད་གནང་།
ཆེས་ 21 ཉིན་མགོན་དཀར་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཏུ་མ་སྐུ་བ་ཆོགས་པར་ཡོངས་འཛིན་སྒྲིབ་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྟན་ཏུ་ཐེབས། ཆེས་

27 ཉིན་མགོན་དཀར་བྱམ་སྐྱབ་ཉིན་མཐའ་མའི་སྤྱོད་ཆོག་སྤྱོད་ཆེས་ཡོངས་འཛིན་ནཱ་གཉིས་ལ་གྲུང་ཆོག་སྤྱོད་བསྟེན་བཀྱར་འབྲུལ་གནང་མཛད། ལྷ་བ་ 8 ཆེས་ 10 ཉིན་ཐེག་ཆེན་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་མཁས་པའི་དབང་པོ་བཀྱམ་མཐོང་རག་ར་སྐབ་བསྟེན་ཆོས་དར་ནས་གསོལ་འདེབས་ཞུས་པ་བཞིན། བཤེས་གཉིན་ཆེན་པོ་ཁྱུ་རྒྱ་རིག་འཛིན་བསྟེན་པ་མཆོག་དང་ནཱ་གྲུ་མཁས་ལྷ་འདུས་མང། ལྷ་སྐྱལ་དགོ་བཤེས་དང་བྱ་བལ་བ་གཞན་སོགས་ཆོས་ཞུ་བ་ ༡༣༥ ཅམ་ལ་རིགས་གསུམ་སྤྱི་སྐྱབ་དང་མགོན་པོའི་རྒྱུ་ལྷ་གཙོ་ནཱ་གསུམ་དང་སྤྱོད་ཆོག་བརྒྱུད་མའི་བཤད་ལུང་། རྒྱལ་མཆོག་བདུན་པའི་གསུང་དབུ་མའི་ལྟ་བུ་དཔྱད་པ་བཞི་ལྟར་གྱི་བཤད་བཅས་སྐུལ། ཡང་།

ཁོ་པོས་ཞུས་པོར་[ལྷ་བ་ 8]ཆེས་སུམ་ཅུ་ནས་བཟུང་བྱི་ལྷ་བཅུ་པའི་ཆེས་བརྒྱུད་བར་འཛིགས་བྱེད་པོ་ཡངས་བརྒྱུད་སྒྲོར་གྱི་ལས་རུང་གནང་སྟེ་བྱི་ཉིན་ཁ་སྒྲོང་སྤྱིན་སྟེག་མཛད་སྐབས་བྱི་རྒྱལ་བ་ཞིག་ནས་གྱི་གྲུག་ཅིག་ཕུལ་བར་ཉེན་འབྱེལ་དུ་དགོངས་ཏེ་དགྲུས་བཞེས་གནང་། ཆེས་དགྲུའི་ཉིན་མའི་ཚུ་ཆོད་བཅུ་གཉིས་ཐོག་ཁོ་པོས་ཡོངས་འཛིན་ནཱ་བ་གཉིས་ཀ་གདན་ཞུས་ཀྱིས་ཐབ་པ་དང་རྒྱ་ཆེ་བའི་ཆོས་ཀྱི་གསུང་མོལ་ལ་རོལ། ཞེས་སྤྱིང་རིན་པོ་ཆེའི་ནཱ་ཐར་དུ་གསུངས་པ་ལྟར་དང་། ལྷ་བ་ 10 ཆེས་ 15 ནས་པོ་བྲང་ཆོམས་ཆེན་དུ་བདུན་པའི་གསུམ་རིང་ནཱ་གྲུ་དང་གནས་དགའ་གཉིས་ཀྱི་ཆོག་གྲུ་སོགས་ཀྱིས་བསྟེན་སྤྱིད་སྤྱོད་འགོ་ཡོངས་ཀྱི་བདེ་ཐབས་སུ་དམིགས་ཏེ་ཕུར་པའི་གཏོར་སྐྱབ་གནད་སྤྱིན་གནང་བར་ཉིན་བཞིན་ཆོག་སྤྱོད་ཆེན་པོའི་ཆེབས་སྐྱར་བསྐྱུངས་པར། དབུ་འཛུགས་སྐབས་ས་གཡོས་པ་དང་རྒྱུད་དམར་དག་དུ་འཛུབས་ཤིང་ཆར་བ་དག་དུ་བབས་པ་སོགས་མཆོན་མ་སྤྱོད་ཆོག་སྤྱོད་ལྷ་བ་ 11 ཆེས་ 5 མཆོན་མའི་ཚུ་ཆོད་ ༡ ཐོག་ཐོར་འཕེན་གནང་། ལྷ་བ་ 12 ཆེས་མགོར་པོ་བྲང་ཆོམས་ཆེན་དུ་བྱི་ནང་དད་ལྟར་དུ་མར་སྐྱབ་རས་གཟིགས་རན་སོང་གྲུན་གྲོལ་གྱི་བཀའ་དབང་ཐབ་པོ་སྐུལ།

པོད་ཚུ་བྱི་ལྷ་བ་ ༡༣ ཆེས་ ༩ སྤྱི་ལོ་ 1973 ལྷ་བ་ 1 ཆེས་ 6 ཉིན་ནས་རི་ལྟར་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེ་ནས་གསོལ་འདེབས་ནན་ཏན་དུ་ཕུལ་བ་ལྟར་བྱེས་ཀྱི་གདན་ས་ཆེན་པོ་འབྲས་སྐྱུངས་སུ་དབུ་མ་རིགས་ཆོག་སྤྱོད་བཤད་ལུང་དང་། ཆེས་ 9 ནས་དབུ་མ་བཞི་བརྒྱ་པའི་བཀའ་བཞུགས་སྐུ་ལྷ་བ་ 2 ནང་རྟོག་གདན་སོགས་ཀྱི་མཛད་ཆེན་ཡོངས་སུ་གྲུབ་རྒྱུ་ཡོངས་འཛིན་སྤྱིང་རིན་པོ་ཆེ་ཡང་རྟོག་གདན་ནས་རྟོག་པེབས་འཕྱོར་གྱིས་པོ་བྲང་དུ་ཐེབས་ཏེ་གསུང་མོལ་དང་། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱོད་ལམ་ཆེན་མའི་ཆོག་སྤྱོད་མགོན་དུ་གདན་ཞུ་མཛད། སྐབས་དེ་ཤིང་ཅིག་དུ། བཀའ་འབྱེལ་ལྟར་གསང་ཆེན་ཉིང་མའི་བསྟེན་འཛིན་ཆེན་པོ་དེལ་མགོ་མཁུན་བཅེ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་རྟོག་ཐེག་ཆེན་ཆོས་སྤྱིང་གཙུག་ཁང་དུ་རབ་གནས་རྒྱས་པ་གནང་། ལ་དྲགས་རྒྱལ་སྐས་པ་གྲུ་ལ་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་དང་ལྷོ་ལི་ལ་དྲགས་ནང་པའི་ཆོས་ཆོག་སྤྱོད་བཅས་ནས་གདན་ཞུ་ལྟར་བྱི་ལྷ་བ་ 3 ཆེས་ 10 ཉིན་རྟོག་ནས་ཆེབས་ཐོན་གྱིས་ཆེས་ 11 ཉིན་ལྷོ་ལི་ཨ་ཕོ་ཀ་མགོན་ཁང་དུ་སྤྱོད་པོ་ཁྱི་ཁྱིག་བརྒྱལ་བར་ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་ཆོས་སེམས་རྒྱུད་འདུལ་བའི་ཐབས་སུ་རི་ལྟར་ཉམས་ལེན་བྱེད་ཚུལ་གྱི་ཐབ་བཞུགས་དགོ་བསྟེན་གྱི་སྤྱོད་པ་སྐུལ། ཡང་མགོན་པོ་མཆོག་

ནས་དེལ་མགོ་མཐུན་བཅེ་རིན་པོ་ཆེར་བསྟན་སྲིད་སྤྱིའི་བདེ་ཐབས་སུ་རྟ་ས་ཐེག་ཆེན་ཆོས་སྒྲིང་གཙུག་ལག་ཁང་གི་
ཉིན་མཆོག་སྤྱི་དང་། བྱང་པར་གྱུ་རྩ་སྤང་སྲིད་ཐེལ་གཞོན་གྱི་སྐུ་བརྟན་ལ་རབ་གནས་ཆད་ལྷན་ཞིག་གནང་དགོས་
པའི་བཀའ་ཐེབས་པ་ལྟར་སྒྲ་བ་ 4 ཆོས་ 24 ནས་ 26 བར་སྒྲ་བ་ ༡༩ ནས་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་གྱི་བསྐྱབ་པར་བྱ་
བ་ཀྱིས་སྤོང་རྒྱས་སུ་གནང་བ་དང་། མགོན་པོ་མཆོག་ལ་སྐུ་ཆེ་རྩེ་ཆོས་སུ་བརྟན་པའི་གསོལ་འདེབས་ཀྱང་སྤུལ།

སྒྲ་བ་ 6 ཆོས་ 8 ཉིན་གྱི་ཕྱི་རོ་བཞུགས་སྐར་ཐེག་ཆེན་ཆོས་སྒྲིང་གཙུག་ལག་ཁང་དུ། དགོན་གསར་སྐྱུལ་
སྤྱི་དང་། བྱང་རྩ་བྱ་མོམ་སྐྱུལ་སྐུ་སོགས་སྐྱུལ་སྤྱི་བཅུ་གཉིས་དང་སྐར་ན་སིའི་མི་གཅིག །སྤྱད་སིའི་མི་གཅིག་བཅས་
ལ་བསྟེན་རྩེགས་གྱི་སྤོང་བ་སྤུལ། སྟག་ལྟ་ཕྱོད་ཆོགས་བཟུལ་གྱིས་མཆོག་ནས་འཛིགས་བྱེད་གྱི་བཀའ་དབང་
དང་བཀའ་འཁྲིད་བཅས་སྟེན་སྟེལ་ཡོང་བའི་གསོལ་བ་ཅེ་གཅིག་ཏུ་བཏབ་པའི་རོང་ས་སྒྲའི་ཆོས་ ༢༢ སྒྲ་བ་ 6 ཆོས་
21 ཉིན་པོ་བྱང་ཆོམས་ཆེན་དུ་ཆོས་ལུ་བ་ ༣༥༠ ཅམ་ལ་སྟ་གོན་གནང་སྐབས། སྤྱིར་གསང་སྤྱགས་དང་། བྱང་པར་
དུ་སྒྲ་མེད་གྱི་དབང་ལུ་བ་ལ་གཞུང་ནས་བཤད་པ་ལྟར་སྟོབ་མའི་མཆོན་ཉིད་མ་ཆད་ཡང་བྱང་ཆུབ་གྱི་སེམས་དང་སྟོང་
ཉིད་ལ་སྟུང་བ་སྟེ་ཐེན་ཅམ་ཡོད་དགོས། གལ་ཏེ་དེ་ལྟ་མིན་ཆེ། མ་མཐར་ཡང་དེ་གཉིས་མེད་མི་རུང་དུ་ཤེས་ནས་
སྤྱིར་ཐག་པ་ནས་ཡིད་ཆེས་དོན་གཉེར་བྱེད་པ་ཞིག་དང་། དེའི་ཁར་བྱུན་དུག་དང་བདག་བསྐྱེད་རྒྱས་པ་རྒྱན་འདོན་བྱ་
དགོས། ཁས་ལེན་མིན་ཡང་ལས་རུང་ཞིག་གཏོང་ཐབས་བྱ་དགོས། དེས་ན། རང་གིས་རང་ལ་བརྟགས་ཏེ་ཆ་རྒྱུན་
ཆད་འདུག་ན་དབང་ལུ་བར་ཡོང་ཆོག་ཀྱང་། ཆད་མེད་ན་མ་ཡོང་ན་ལེགས་ཞེས་བཀའ་སྟོབ་སྤུལ། ཕྱི་ཉིན་མི་བྱངས་
༣༠ ལས་མས་ཤིག་གིས་བཀའ་སྟོབ་སྟེང་བཅངས་ཀྱིས་རང་རྒྱུད་ལ་བརྟགས་ཏེ་དབང་ལུ་བར་མ་བཅར་བར་མགོན་
པོ་མཆོག་ནས། བསམ་ཤེས་བྱས་ཏེ་དེ་རིང་འགའ་ཤེས་དབང་གལ་དུ་མ་ཡོང་བ་རྣམས་ཀྱིས་བཤད་པ་ལག་ལེན་དུ་
བྱས་པ་ཤིན་ཏུ་ལེགས། དེ་དག་ཆེ་རབས་ཀྱིན་ཏུ་འཕགས་མཆོག་འཇམ་དཔལ་ཞི་ཁྲོས་རྗེས་སུ་བཟུང་ནས་སྒྲ་མེད་
བྱང་ཆུབ་སྐུར་དུ་སྟོབ་པའི་སྟོན་ལམ་བྱ་རྒྱ་ཡིན་ཞེས་རྗེས་འཛིན་གསུང་གི་དབུགས་དབྱུང་བཀའ་བྱིན་སྤུལ་ཏེ། བཅོམ་
ལྷན་འདས་དཔའ་ཐོ་གཅིག་པའི་དབང་ཆེན་དངོས་གཞི་དང་། དེ་ནས་ཉིན་ལྔའི་རིང་རིམ་གཉིས་གྱི་བཀའ་ཁྲིད་
གདམས་པ་ཐབ་མོས་བརྒྱན་ཏེ་སྤུལ། སྒྲ་བ་ 7 ཆོས་ 7 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་སྤྱིར་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་པོ་བྱང་དུ་གདན་
ཞུས་ཀྱིས་སྐུ་ཆེ་ཞབས་བད་བརྟན་པའི་གསོལ་འདེབས་སྤུལ། ཆོས་ 10 ཉིན་བསྟན་སྲིད་སྤྱི་སྐུ་སྤྱིར་ནས་བསྟེན་
བཀྱར་གྱི་ཐོན་དཔལ་སྤུལ་ཏེ། མཆོ་བརྒྱར་ཉིན་མཆོག་སྐུན་སྤྱི་ཁྲི་ཆོགས་དང་འདུས་སྤྱིར་བསྟེན་བཀྱར། ཆོས་ 8
ནས་ཆོས་ 12 བར་ཉིན་ལྔའི་རིང་བཞུགས་སྐར་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་གྱུ་རྩ་སྤང་སྲིད་ཐེལ་གཞོན་གྱི་སྐུན་སྤྱིར་ཆོགས་
འཁོར་ཉིས་ཁྲི་བཟུལ་བ་སྤུལ་བའི་ཉིན་དང་པོ་དང་ཆོས་བཅུའི་ཉིན་བཅས་ལ་ཆོགས་མགོན་དུ་ཐེབས། སྒྲ་བ་ 9 ཆོས་
28 ཉིན་བཞུགས་སྐར་ནས་ཐེབས་ཐོན་གྱིས་ཀྱབ་སྤྱོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ ༡༡ ཅམ་དུ་ཐེབས་ཏེ། སྒྲ་བ་གཅིག་གི་རིང་

ཆེས་ཕྱོགས་གི་མཛད་འཕྲིན་དང་ཡོ་བྱའི་ལྷ་ཆེན་པོའ་ལ་མཛད་འཕྲད་སོགས་ལྷགས་གཉིས་གི་མཛད་པ་རྒྱ་ཆེར་
བསྐྱངས། འདི་ནི་ལུ་བ་ཕྱོགས་སུ་ཆེབས་སྐྱུར་བསྐྱངས་པ་ཐོག་མ་དེ་ཡིན་ལ། སྐབས་དེར། རྩེ་འཁོ་མར་པོར་རྩི་
སེམས་ཏེ་དབྱིན་སྐད་དུ་ universal responsibility ཞེས་གྲགས་པ་རང་རྒྱུད་པ་རི་ལྟར་རྩེད་རྩོལ་དང་དེའི་མན་
ཡོན་སོགས་ཞིབ་རྒྱས་སུ་གསུངས་པར་ཀུན་གྱིས་ཡི་རངས་བསྐྱགས་བརྗོད་ཆེན་པོ་ལུ།

རྒྱ་དཔའ་ཤིས་ལྷ་ལྷན་ར་མོ་ཆེའི་གཙུག་ལག་ཁང་གི་ངོ་བོ་མི་བསྐྱོད་ངོ་རྗེའི་སྐུ་བརྙན་གཏོང་བཞིག་བྱས་
 བས་ཤེས་ཀྱི་རྒྱུད་སྐྱོད་བྲལ་ཆར་ནས་ངོ་བོའི་སྐུ་བརྙན་གསལ་བཞེངས་གདན་ཞུས་ཤིས་ལྷ་བ་ 11 ཆོས་ 14 ཉིན་
 གཟུངས་འབྲུལ་གནང་། དེ་ནས།

ལྷ་བབས་དུས་ཆེན་དང་ལྷ་བབས་བསྐྱེད་ཀྱིས་རྒྱུད་ལྷོད་ལྔ་ཙམ་ཆོག་ལ་ཡོངས་ནས་ཉིན་གཅིག་གཅིག་པོ་མི་བསྐྱེད་དོ་ཟེར་
དཔལ་དོ་ཟེ་འཛིགས་ཀྱིད་ཀྱི་སྒོ་ནས་རབ་གནས་རྒྱས་པ་སྦྱོར་དེའི་ཆེས་གསུམ་ལྷག་ལེན་ནམ་དག་ཏུ་མཛད་པའི་རབ་
གནས་དེས་གཞིའི་ཉིན་སྐབས་ཆེ་ཡོངས་འཛིན་གྱིང་རིན་པོ་ཆེ་དོར་སྒོལ་ཏུ་ཆེབས་བསྐྱུར་མཛད་ཅིང་། ཁོ་པོ་ཡང་ལྷ་
འོ་བདག་མདུན་འཇུག་པ་གཅིག་པའི་རྣལ་འབྱོར་ནས་བཟུང་སྟེ་མཇུག་གི་ཆོ་གའི་བར་ཉིན་གང་ཆོགས་གྲམ་དུ་བཅད།
༧གོང་ས་མཆོག་གྲང་རབ་གནས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་པ་སྤྱན་འཛེན་ནས་བཟུང་སྟེ་ལ་དབང་བསྐྱུར་རྫོགས་ཀྱི་བར་ཆོགས་མགོན་
དུ་ཆེབས་བསྐྱུར་བསྐྱུངས་ཏེ་རང་གི་རྟོགས་པའི་ཆོས་ཉིད་དང་རོ་མཉམ་པའི་ཡེ་ཤེས་དོ་ཟེས་ལྷག་པར་གནས་པས་ཡེ་
ཤེས་སེམས་པ་མདོན་སུམ་པར་བཞུགས་པར་མཛད། ཅེས་ཡོངས་འཛིན་གྱི་ཁྱད་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་དུ་གསལ་བ་
ལྟར་མཛད། ལྷ་བ་ 12 ཆོས་ 23 ཉིན་ད་ས་ནས་ཆེབས་ཞབས་བཀྱེགས་ཏེ་ལྷ་བ་དེའི་ཆོས་ 25 ཉིན་གནས་མཆོག་
དོར་གདན་དུ་ཞབས་སོར་འཁོད། ཆོས་ 29 ཉིན་ཀྱི་ཞོགས་པར་དུས་དབང་བཀའ་ཆོས་གསུང་པའི་སྟེགས་ཀྱི་འོ་
མདུན་དུ་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལའི་བདག་བསྐྱེད་དང་དེའི་སྤྱོད་སྒོལ་མ་ཆེས་འཛིན་གནང་།

[illegible]

སྒོ་བ་ཁྱུ་དང་། བསྟན་འགྲོར་སྟན་པའི་དགེ་མཚན་རྒྱ་ཆེར་འབྱུང་བའི་སྐབས་འདྲུག་ཁྱུས།” ཞེས་གསུངས། ཟླ་བ་ 3 ནང་
ལྷ་རམས་དང་སྤྲུགས་རམས་པའི་མཚན་རྟགས་གཟེངས་བསྟོད་བྲུག་འཁྱེར་བཞེས། དེའི་ཚུལ་ལ་ཡོངས་འཛིན་གྱིང་
རིན་པོ་ཆའི་རྣམ་ཐར་ལས།

[ཟླ་བ་3]ཆོས་གསུམ་གྱི་སྤྱི་དྲོད་ཁོ་བོས་སྒོ་མང་གྲུ་ཆང་གི་འདུ་ཁང་སྒོ་དཔེ་བཀྱིས་སྐབས་ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་རིན་པོ་ཆེ་
ཡང་ལྷན་དུ་ཕེབས། ཉིན་གྲང་ཡོལ་མཚམས་དགའ་ལྷན་ཆོགས་ཆེན་འདུ་ཁང་སྒོ་དཔེའི་སྐབས་སྐབས་ཇི་ཡོངས་འཛིན་
ཁྱི་ཆེན་དོ་ཇི་འཆང་ནས་མཆུལ་རྟེན་གསུམ་སྐུལ་ཇིས་གསོལ་ཇི་བཞེས་འབྲས་ཕེབས། དེ་ཇིས་ཁོ་བོས་མདོ་འདོན་པ་པོ་
བཀྱིས་ཏེ་དགེ་འདུན་རྣམས་དང་ལྷན་དུ་བཀའ་ཤིས་གསོ་སྦྱང་མཛད། དེ་ཇིས་ཉིན་གསུམ་པར་དགའ་ལྷན་ཆོགས་ཆེན་
འདུ་ཁང་དུ་དགེ་ལྷན་རིག་གཞུང་གཅེས་སྦྱང་ཆོགས་སྤྱི་ནས་ཁོ་བོར་ལྷ་རམས་པ་དང་། སྤྲུགས་རམས་པའི་མིང་རྟགས་
གཟེངས་བསྟོད་ལག་འཁྱེར་འབྲུལ་རྒྱུའི་དམིགས་བསལ་ཆོགས་འདུའི་སྐབས་ཁྱི་ཆེན་དོ་ཇི་འཆང་ཆེན་པོས་སྟོན་འགྲོའི་
གསུང་བཤད་དང་འབྲེལ་ཁོ་བོར་མདོ་སྤྲུགས་གཞུང་ལུགས་རབ་འབྲམས་ལ་སྦྱངས་པ་ཟིན་པའི་ལག་འཁྱེར་དང་།

གསེར་གྱི་རྟགས་མ། མཇལ་དར་ནང་མཛོད་བཅས་བསྐྱེད། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། ཆོས་ 8 ཉིན་འབྲས་སྦྱངས་སྤྱི་ཡོངས་
འཛིན་གྱིང་རིན་པོ་ཆའི་གཟིམ་ཤག་གསར་བཞེངས་བྲུབ་པའི་རབ་གནས་སྤྱི་ཆེབས་སྦྱར་བསྐྱེདས། ཟླ་བ་ 5 ཆོས་
31 ཉིན་མགོན་པོ་མཆོག་ནས་བཀའ་བསྐྱེད་ཏེ་སྤྱི་སྤྱེར་གཟིམ་རྒྱུང་ནས་མཆོད་བསྟོན་གྱི་རྒྱ་ཁྱོན་བཏང་སྟེ་མཚན་
ཞབས་གསེར་གོང་རིན་པོ་ཆེ་དང་། རྣམ་གྲུའི་འདུས་ཆོགས་ནས་བདེ་མཆོག་ཆེ་ལྷ་དཀར་པོའི་ཆོ་ག་དང་འབྲེལ་
ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེར་བརྟན་བཞུགས་འབྲུལ་གནང་མཛད། དགྲུང་གངས་བཞི་བརྩར་ཕེབས་པའི་འཁྱེངས་
སྐར་དུས་ཆེན་ཉིན་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་པོ་བྱང་དུ་ཆེད་ཕེབས་ཀྱིས་མཇལ་དར་སོགས་འབྲུལ་གནང་མཛད། ཟླ་
བ་ 7 ཆོས་ 18 ཉིན་གྱི་དགོང་དྲོད་ཡོངས་འཛིན་གྱིང་རིན་པོ་ཆེ་དང་མཚན་ཞབས་གསེར་གོང་རིན་པོ་ཆེ་གཉིས་
གདན་ཁྱུས་ཀྱིས་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་ཚུལ་ལས་བརྩམས་པའི་བཀའ་མཆོད་ལྷག་པོར་མཛད།

མགོན་པོ་མཆོག་བཅན་ཁྱོལ་དུ་ཞབས་སོར་འཁོད་པ་ནས་སྟོལ་བཟང་སྤར་ལྷག་རྒྱུན་སྦྱོང་དང་། སྤར་མེད་
ལེགས་ལམ་ཅི་མང་གསར་གཏོད་མཛད་པའི་ཁོངས་ནས་མདོ་སྤྲུགས་རབ་འབྲམས་པའི་བྲུག་འཁྱེར་འབྲུལ་བཞེས་
གནང་བའི་སྟོལ་ཀ་ཉམས་མེད་མཛད་པར་དགེ་འདུན་སྤྱིའི་སྤྲུགས་མོས་ལྷར་ཐོག་མར་མགོན་པོ་རང་ཉིད་ནས་བྲུག་
འཁྱེར་བཞེས་པ་གོང་གསལ་ལྷར་དང་། བོད་ཤིང་སྤྲུག་ཟླ་བ་ ༡༩ ཆོས་ ༡ སྤྱི་ལོ་ 1975 ཟླ་བ་ 1 ཆོས་ 13 ཉིན་
ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་ཀྱིས་བྲུག་འཁྱེར་བཞེས་པ་ནི།

ཆོས་བརྩུ་གསུམ་ཉིན་དགེ་ལྷན་རིག་གཞུང་གཅེས་སྦྱང་ཆོགས་པ་ནས་གདན་ཁྱུས་ཀྱིས་དགའ་ལྷན་ཆོགས་ཆེན་འདུ་
ཁང་དུ་ཞབས་སོར་འཁོད་པར་གདན་ས་གསུམ་ཀྱིས་དབྱས་དགེ་འདུན་འདུས་པའི་དབྱས་སྤྱོད་ཟུང་མཛད་སྤྱུལ་
སྤྱི་ཆོགས་འདུའི་སྒོ་དཔེ་དང་། རྣམ་གྲུ་མཁན་པོ་ནས་འོ་སྦྱོད་གསུང་བཤད་ཟིན་ཇིས་ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་རིན་པོ་ཆེར་
དགེ་བཞེས་ལྷ་རམས་པའི་བྲུག་འཁྱེར་དང་། གསེར་གྱི་རྟགས་མ། མཇལ་དར་ནང་མཛོད་བཅས་སྤྲུལ། དེ་ཇིས་ཁྱི་བྱང་

རིན་པོ་ཆེར་ཡང་ཐུག་འབྲེར་དང་གསེར་གྱི་རྟགས་མ་སོགས་ཕྱོགས་མཚུངས་འབྲུལ་བཞེས་མཛད། དེ་སྤྱོད་ལྟ་ས་དང་།
རྗེས་སོར་རྒྱ་གར་བཅས་པར་ལྟ་རམས་དམ་བཅའ་ཟེན་པ་དང་། སྤྲུགས་གྱི་དམ་བཅའ་ཟེན་པའི་དགེ་བཤེས་རྣམས་ལ་
ལག་འབྲེར། མེ་ཏོག་སྤེར་བ་སོགས་འགྲེམས་སྤེལ་བྱེད་སྒོལ་ཡོད་པ་ལྟར་ཆོགས་སྤྱི་དང་། གཞིས་ཆགས་མི་མང་སྤྱི་
འཐུས་བཅས་ནས་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་ལ་རྟེན་འབྲུང་ལེགས་སྤྱིས་ཕུལ་བ་བདག་གིར་བཞེས། ཞེས་ཡོངས་འཛིན་གླིང་
རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་དུ་གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན། ཟླ་བ་ 10 ཆེས་ 10 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རྫོང་མཆར་དང་ལྟན་
འཛེམས་བཀའ་མོལ་མཛད་པ་སོགས་མཛད་འཛིན་གྱི་མཐའ་མི་མངོན།

ཤིང་ཡོས་ཟླ་བ་ 13 ཆེས་ 14 སྤྱི་ལོ་ 1976 ཟླ་བ་ 2 ཆེས་ 15 ཉིན་བཀའ་བཀོད་ལྟར་གསེར་གོང་མཆོན་
ཞབས་རིན་པོ་ཆེ་རྫོང་གདན་དུ་ཆེད་མེབས་གྱིས་ཟླ་མཆོད་གསོལ་ཆོགས་སྤྱོད་ཆར་འབྲུལ་གཤོམ་དང་འབྲེལ་ཡོངས་
འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེར་ཞབས་བརྟན་ཕུལ། ཟླ་བ་ 3 རང་སྤྱིར་ཡང་བཀའ་བཀོད་གནང་སྟེ་གསེར་གོང་མཆོན་ཞབས་
རིན་པོ་ཆེ་དང་བྲུ་བལ་བ་དགེ་བཤེས་རིག་འཛིན་བསྟན་པ་སོགས་མི་བྲངས་སུ་མ་ཉུ་སྟོར་ནས་སྤྱིར་ཡང་སྤྱོལ་དཀར་
ཡིད་བཞིན་འཁོར་ལོའི་སྟོན་ལོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེར་བརྟན་བཞུགས་ཕུལ། ལོ་དེའི་སྟོན་ལམ་ཆེན་མོའི་སྐབས་
ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་གཙུག་ལག་ཁང་གི་ཡང་སྟེང་དུ་གདན་ཞུས་གྱིས་གྲུང་ཆོགས་གྱིས་བསྟན་བཀའ་མཛད།

སྤྱི་ལོ་ 1976 ཟླ་བ་ 8 ཆེས་ 20 ཉིན་གསེར་གོང་མཆོན་ཞབས་རིན་པོ་ཆེའི་བཞུགས་གནས་སུ་ཆེད་
མེབས་གྱིས་གསར་བཞེས་ན་བཟའ་འབྲུལ་གནང་མཛད། སྐབས་ཅིག་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེའི་བྲུང་དུ་མེབས་ཏེ་
སྤྱོད་ལུན་དུ་བརྟན་པའི་གསོལ་འདེབས་ཕུལ། ཟླ་བ་ 9 ཆེས་ 27 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་པོ་བྲང་དུ་
མེབས་ཏེ་རིང་མིན་ཀུ་ལུ་ཁུལ་དུ་བཀའ་ཆོས་གནང་རྒྱ་སོགས་གྱི་ཚུལ་གསུངས་པར། སྐབས་འགྲིག་ན་བཀའ་དབང་
རྣམས་རྩལ་ཆོན་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་དང་འབྲེལ་བར་མཛད་ན་ལེགས་པའི་ཚུལ་སོགས་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེར་ལྷ་
གནང་མཛད་ཅིང་། ལུན་རིང་མདོ་སྤྲུགས་གྱི་དཀའ་གནད་ལས་བཅུམས་པའི་བཀའ་འདྲི་དོགས་གཅོད་སོགས་ཀྱང་
མཛད། ཟླ་བ་ 11 ཆེས་ 14 རྒྱལ་བ་ལྟ་ལས་བབས་པའི་དུས་ཆེན་ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་མེག་ཆེན་ཆོས་
གླིང་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་གདན་ཞུས་གྱིས་རབ་གནས་མཛད། བོད་མེ་སྤུལ་ཟླ་བ་ 1 ཆེས་ 16 སྤྱི་ལོ་ 1977 ཟླ་བ་ 3
ཆེས་ 6 ཉིན་ནས་ཆོས་ལྷ་བ་སེར་སྤྱི་ 1༩༠༠ ལྟག་ལ་བཞུགས་སྤྱིར་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་སྤྱོད་འཇུག་ཆེན་མོའི་བཀའ་
ཁྲིད་སྤུལ། ཆོས་ 22 ཉིན་ནས་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་པོ་བྲང་དུ་མེབས་པར་སྟོང་མཇལ་གསུང་མོལ་མཛད། ཟླ་བ་
8 ཆེས་ 22 རས་ 24 བར་ཉིན་གསུམ་རིང་བྲེས་གྱི་གདན་ས་ཆེན་པོ་སེར་བྲེས་བྲུ་ཆར་དུ་འདུས་པ་རྒྱ་མཆོར་རྟ་
མགྲིན་ཡང་གསང་དང་ཁམས་གསུམ་ཟེལ་གཞོན་གྱི་བཀའ་དབང་གནང་། རྒྱུད་སྟོང་མཁན་པོ་ལས་ཐོག་པ་རྣམ་གྲུ་
མཁན་ཟུར་བྱ་དོ་རིན་པོ་ཆེ་ནས།

རྒྱ་གར་ལྷོ་ཕྱོགས་མེར་བྱས་བྱ་ཆད་དུ་སྐབས་མགོན་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུའི་ཞལ་སྤྲོས་ཀྱིས་རྟ་མགིན་ཡང་
གསང་དང་ཁམས་གསུམ་ཟེལ་གཞོན་གྱི་བཀའ་དབང་གནང་སྐབས་ཀྱང་གོང་བཞེད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་ཆ་འབྲ་བ་ཞིག་བྱང་
བ་སྟེ། དེ་ཡང་སྐབས་དེར་དགེ་བཤེས་མང་ཙམ་ཞིག་བཀའ་དབང་དེ་དག་ལྷ་བར་མ་ལེབས། དེ་བས་ཀྱང་ཡ་མཚན་པ་
ཞིག་ལ། སྤེལ་གོབ་གཞིས་གྲོང་གཉིས་པའི་གྲོང་མི་དང་ཅན་སྐལ་བཟང་ལྷ་མོ་དང་སྒྲོལ་དཀར། གཞན་ཡང་ཨ་ཞང་ཟེར་
བ་སོགས་པོ་མོ་བཅུ་ལྷག་དུ་མ་འདྲུད་འཐེན་འབྲུལ་འཁོར་དུ་བསྐྱད་དེ་བཀའ་དབང་ལྷ་བར་ཡོང་སྐབས་ལས་བར་དུ་གྲུ་བ་
དུ་མས་བཀག་སྟེ། གང་དུ་འབྱོར་དང་ཅིའི་དོན་དུ་འབྱོར་བ་སོགས་འདི་ཅད་སྣ་ཆོགས་བྱས་ཤིང་། གལ་ཏེ་རྟ་མགིན་ཡང་
གསང་གི་བཀའ་དབང་ལྷ་བར་ཕྱིན་ན་རྟོན་ཐོག་འདེབས་ལས་བྱེད་མི་ཆོག་པ་སོགས་དང་ཁས་ལེན་དམ་ཆོག་གིས་པས་
སྐབས་ཐབས་མེད་ལུགས་སོགས་སྤྲོས་ཤིང་སྤྲིགས་ར་བསྐྱལ་ཏེ་འཁོར་མ་བཅུག། །སྐབས་དེར་གྲོང་མི་རྣམས་ཀྱིས་རྟོན་
ཐོག་འདེབས་ལས་བྱེད་མ་ཆོག་ན་འཆོ་རྟེན་རྟེན་དཀར་ཞིང་། བཀའ་ཆོས་དེ་ཉིད་ལྷ་རྒྱུའི་གོ་སྐབས་བྲལ་སོང་བའི་
པངས་སོ་སྤྲོམ་སྟེ་བྱིར་ལོག་པ་ཡིན་ཞེས་བཀའ་དབང་གྲུབ་རྗེས་ཀྱི་སྒྲོལ་དཀར་ཆེད་དབང་སྐབས་གྲོང་མི་དག་གིས་ཐན་
ལ་དངོས་སུ་བཞེད། དེ་ཡང་རྒྱལ་པོ་ལུགས་ལྷན་བསྟེན་གསོལ་བྱེད་མཁན་དག་གིས་འཁྱོག་བཤད་དང་བཅན་དབང་
གིས་གྲོང་མི་དང་ཅན་དེ་དག་གི་བཀའ་ཆོས་ལྷ་བའི་ཐོབ་དབང་དངོས་སུ་སྤྲོགས་པ་ནི་སྤྲོས་ཀྱང་རྟོགས་བྱུང་། ཅེས་དབྱེད་

གཏམ་ཐོར་བྱ་ཞེས་པར་གསུངས། ཆོས་ 30 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་པོ་བྲང་དུ་གདན་ལུས་ཀྱིས་བར་ལས་
རྒྱ་གར་ལྷོ་ཕྱོགས་སུ་ཆོས་འཆད་སྤེལ་རྗེ་ལྷར་མཛད་པའི་རྒྱལ་རྣམས་གསོལ་བར་ཡོངས་འཛིན་མཆོག་ནས་དབྱེས་
པ་ཆེན་པོས་བཀའ་མཆིད་ལེབས་ཞེས་མགོན་པོ་མཆོག་ནས་གསུངས། ལྷ་བ་ 9 ཆོས་ 22 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གླིང་
རྟོ་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོ་“ཁོ་པོས་གདན་ལུས་ལྷར་ཐན་སར་ལེབས་ཏེ་ལྷོད་བཞུགས་ཀྱིས་ཐབ་པ་དང་རྒྱ་ཆེ་བའི་སྒྲོར་གྱི་དཀར་
གནད་ལས་བརྩམས་པའི་ཐེ་ཆོས་གྱི་མདུད་པ་མང་པོ་ཞིག་གཙོད་པར་མཛད་”ཅེས་ཀྱང་མགོན་པོ་མཆོག་ནས་བཀའ་སྤྱལ།

བོད་མེ་སྤུལ་ལྷ་བ་ 11 ཆོས་ 36 ལྷ་ལོ་ 1978 ལྷ་བ་ 1 ཆོས་ 5 ཉིན་དོར་གདན་བོད་དགོན་དུ་ཆིབས་
སྐྱར་བསྐྱངས་པར་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་སྒྲོས་སྤེལ་ལེབས་བསུ་དང་བཅས་གདན་བྲངས་ཏེ་མཐུལ་རྟེན་
གསུམ་འདེགས་འབུལ་གནང་། ཆོས་ 27 ཉིན་གྱི་སྤྱི་དོར་མཆོད་རྟེན་ཆེན་མོའི་དབུ་ཅེའི་མཆོད་ཁང་དུ་མགོན་པོ་
མཆོག་ནས་སྒྲོབ་དཔོན་མཛད་དེ་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་དང་རྒྱུད་སྤྱད་ཀྱི་ཆོག་གྲུ་བཅས་ཀྱིས་རབ་གནས་རྟ་
ཐོག་མ་མཛད། ལྷ་བ་ 4 ཆོས་ 25 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་བཞུགས་སྐར་པོ་བྲང་དུ་གདན་ལུས་ཀྱིས་རིང་
མིན་ལྷག་ལྷ་གང་ཞིག་གི་ལྷགས་བསྟེན་མཛད་རྒྱུའི་རྒྱལ་ལས་བརྩམས་པའི་བཀའ་འདི་དོགས་གཙོད་དང་། ལྷ་བ་ 8
ཆོས་ 29 ཉིན་སྤྱི་བྱེའི་དོན་མང་ཐད་བཀའ་འདི་དགོངས་སྒྲོར་མཛད། དེ་ནས་བསྟན་འགྲོ་སྤར་ལྷག་སྒྲོང་པའི་ལུགས་
བསྐྱེད་དུས་སུ་སྤྲོན་པའི་ཐོག་གནས་རྒྱུ་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོའི་བཀའ་ལུང་ལུལ་བས་མི་རིང་བར་བསྟན་པ་ཡོངས་
རྫོགས་ཀྱི་བདག་པོར་བཞེད་བར་ཆོས་བརྒྱུད་རིས་སུ་མ་ཆད་པའི་དབང་ལུང་མན་དག་གང་མང་གསན་བཞེད་བསྒྲོག་
མེད་དུ་འཁྱུངས་ཏེ། ལྷ་བ་ 11 ཆོས་ 13 ཉིན་སྤྱི་གྲོང་རྫོ་བོ་ཨ་ཏི་བཟང་པོ་དང་དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོའི་སྐུ་ཐང་བྱིན་ཅན་

གསུང་འབྲོན་མའི་མདུན། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་དང་གནས་ཚུང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་སྤྱན་འཛེན་མཛད་དེ་ཟན་བརྟག་
སྤྲིལ་གནང་མཛད། དེ་ཡང་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ལས།

ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ནི་ཆེ་འདི་ཅམ་དུ་མ་ཟད། ཆེ་རབས་ནས་ཆེ་རབས། མདོར་ན། བྱང་ཆུབ་མ་ཐོབ་བར་སྤྲུགས་
རྗེས་འཛིན་དགོས་པའི་རང་གི་ཅ་བའི་སྒྲ་མ་ཡིན་པ་དང་། ཆོས་སྐོང་ནི་རྒྱལ་བ་སྐུ་སྤེང་རིམ་བྱོན་དང་དགའ་ལྡན་པོ་བྱང་
ལ་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་དགྲ་ལྟ་རེད། བོད་ཁ་བ་ཅན་གྱི་ལྷ་སྐལ་འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་
ཡགོང་ས་ལུ་པ་ཆེན་པོས་འཕགས་པ་མཆེད་གཉིས་ཞེས་ཅ་ཆེར་ངོས་འཛིན་མཛད་པའི་སྤྱིད་གོང་ཚོ་པོ་མ་ཉི་བཟང་པོ།
ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དགོ་འདུན་རྒྱ་མཆོ་ནས་བཟུང་རྒྱལ་བ་སྐུ་སྤེང་རིམ་བྱོན་གྱི་སྤྲུགས་དམ་གྱི་རྟེན་དཔལ་ལྡན་ལྟ་མོའི་
སྐུ་ཐང་བཅས་སྒྲ་མ་ལྷ་ཆོགས་རྣམས་འདིར་གདན་འདྲེམས་ཡོད། ད་པན་ངོས་ནས་གསུང་བ་རྒྱ་ཅན་ནང་གི་ཕུར་པའི་
དབང་དེ་མ་གཏོགས་དབང་ལུང་གཞན་དག་གང་ཡང་ཐོབ་མེད་ཀྱང་། གནས་ཚུང་གི་ཕུར་སྐལ་བཞིན་སྤྲུང་འཁྱར་རྟེང་
མའི་ཆོས་སྐོར་རྒྱལ་བ་སྐུ་གོང་མའི་སྤྲུགས་སྤང་ཉམས་བཞེས་གནང་བའི་སྐབས་བབས་ཀྱི་ཕུར་པ་ཡང་སྤྱིང་སྤྱི་
གཏེར་སྟོན་བསོད་རྒྱལ་ལས། ལས་རབ་གླིང་པའི་གཏེར་མ་རྣམ་ཀྱན་རྣམ་རྒྱལ་གྲ་ཆེད་དུ་བྲག་ལེན་ཡོད་སྤྱིས་ཀྱི་སྤྱིང་
ནས་ད་པན་ཕུར་པའི་གཏེར་རྒྱག་ཆར་འགའ་ཤས་བྱས་པར་རྟགས་ཐོན་པ་ཡོང་གིན་འདུག ད་དུང་ཕུར་པའི་དབང་
བསྐྱར་དུ་ཁྱེད་དགོས་དང་མི་དགོས། ད་ལྟ་སྒྲ་མ་ལྷ་ཆོགས་རྣམས་ཀྱི་སྤྱན་སྤར་བརྟག་བསྐྱེད་ཁྱེད་ཀྱི་ཡིན་ཞེས་ཁྱེས་ཉི་
བརྟག་བསྐྱེད་བཀྲིས་པར། ཕུར་པའི་དབང་ལུང་མན་ངག་བསྐྱར་དུ་ཁྱེད་དགོས་པར་བབས་མོད། དེ་རྗེས་ཡོངས་འཛིན་
རིན་པོ་ཆེ་ནས་སྤྲུགས་ཐག་ཆེད་པའི་སྟོན་ནས་གསུང་དོན། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱི་ཆེ་མཛད་འཕྲིན་རྒྱས་པ་ཞིག་དགོས་པ་
ནི་ང་ཆོའི་འདོད་དོན་བསྐྱབ་བྱ་གཙོ་པོ་དེ་ཡིན། དེ་སྐབས་པའི་ཐབས་ཤེས་ལ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཕུར་པའི་བཀའ་
དབང་གསན་དགོས་པ་དེ་ལ་ཤེས་ལྡན་སྤྱི་འབྲེལ་ཡིན་ཀྱང་དོགས་པ་རྣམ་རྟེན་ཡོང་དོན་གཏན་ནས་མེད་ཅེས་སྤྲུགས་
མོས་བཀའ་འཁོལ་ཤིན་ཏུ་ཐག་ཆེད་པོ་ཞིག་གནང་བྱུང་། སྐབས་དེར་སྐབས་རྗེ་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་རྣམས་མ་བཞུགས་
པའི་སྐབས་འཁེལ་བས་རྗེས་སུ་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་ལྟན་རྒྱས་མཛུགས་སྐབས་ཤིག་ལ་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེར་ཡང་
གོང་གསལ་གྱི་གནས་ཚུང་སྤྱན་སེང་ཞིབ་གསལ་ཁྱེས་པ་ཡིན། གོང་དུ་ཕུར་པའི་དབང་ཁྱེད་དགོས་མིན་ལས། སྤྱི་དུང་
ནས་ཁྱེད་དགོས་བརྟག་བསྐྱེད་མ་བྱས་སྐབས་རྗེས་སུ་གནས་ཚུང་ལ་ཕུར་འདྲི་དང་། སྒྲ་མ་འགའ་ཤས་ཀྱི་མཆོན་བརྟག་
བསྐྱེད་བྱས་པ་ཅེ་མཐུན་དུ་དེལ་མགོ་མཁྱེན་བཅེ་རིན་པོ་ཆེ་བཟང་ཐོན་བྱུང་། ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ། དེ་ལྟར་རྒྱལ་བ་མཆོག་གིས་
ཆོས་རྒྱུད་གཞན་གྱི་དབང་ལུང་མན་ངག་གསན་བཞེས་གནང་རྒྱ་ཅན་ལ་ཡང་མཛད་དགའ་མང་དུ་བྱུང་བ་ནི་
ཅ་བ་དོལ་རྒྱལ་ལ་སྤྲུག་ཡོད་པ་ཀྱན་གསལ་ཡིན།

བོད་ས་རྟ་རྒྱ་བ་ ༡༩ ཆེས་ ༢༡ ཟ࿳་ལོ་ 1979 ལྷ་བ་ 2 ཆེས་ 8 ཉིན་རྟོར་གདན་བོད་དགོན་དུ་ཐེབས་འབྱོར་
གྲུབ་མཆོམས་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་མཐུལ་རྟེན་གསུམ་འདེགས་འབུལ་མཛད། ལྷ་བ་ 4 ཆེས་ 3 ཉིན་
ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེར་སྐུ་གཟུགས་འཕྲོད་བཞེས་སོགས་ལས་འཕྲོས་པའི་བཀའ་མོལ་གནང་། ཆེས་ 10 ཉིན་
ཟ࿳་འཕུས་དང་མདོ་སྤྱིད་སྤྱི་དགྲུག་ཆོགས་པ་སྤྱན་མོང་ནས་ཆེ་དཔག་མེད་ནང་སྐབས་འཆི་མེད་ལྷ་ལྷའི་སྟོན་ནས་བརྟག་

བཞུགས་དང་། ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་མཐུལ་ལྷགས་བཤད་གནང་བར་དགེས་མཉེས་ཆེན་པོ་མཛད། ཟླ་
བ་ 5 ཆེས་ 2 ཉིན་ཉིན་ 11 རིང་བཞུགས་སྐར་དུ་ཆོས་ཁྱེད་པ་མང་དུ་འདུས་པར་ལས་རིམ་ཆེན་མོ་མཆོག་བཞུ་
སྐགས་ཀྱི་བཀའ་ཆོས་ཟབ་མོ་སྦྱུང་། ཆེས་ 28 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་པོ་བྲང་དུ་གདན་ཁྱེད་ཀྱིས་རིང་མིན་
སོག་ཡུལ་དུ་ཆེབས་སྐྱར་བསྐྱར་རྒྱུར་བསྐྱར་འཁོར་སྐྱར་པའི་འཕྲིན་ལས་ལ་གོགས་བར་མི་འབྱུང་ཆེད་གཞུང་རྒྱུ་
སྐར་མའི་གཙོ་བོ་དཔལ་ལྷན་དཔལ་ཚོར་མའི་བསྐྱར་གསོལ་གནང་དགོས་པའི་ཁྱེད་ཀྱིས་མཛད་པར་ཡོངས་འཛིན་
མཆོག་ནས་གཟུང་འཁོར་གཅིག་གི་རིང་དེ་བཞུགས་མཛད། ཟླ་བ་ 9 ཆེས་ 24 ཉིན་ཀླུ་མའི་པོ་བྲང་དང་ཟླ་བ་ 11
ཆེས་ 2 ཉིན་གླིང་གླ་བྲང་བཅས་སུ་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྷན་བསྐྱར་འཁོར་བའི་དོན་ལས་འཕྲོས་པའི་
བཀའ་མོལ་ཞིབ་དུ་མཛད། ཟླ་བ་ 11 ཆེས་ 7 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་མཆོག་རྩོད་གདན་དུ་ཕེབས་ཁའི་ཐོན་མཛལ་ཁྱེད་པར་
ཕེབས་སྐབས་མགོན་པོ་མཆོག་ནས་བཙུག་ལྷན་འདས་དཔལ་རྩོད་འཛིགས་ཀྱི་ཉི་མོ་ནས་བྱུངས་ཞིག་གནང་
བའི་གསོལ་འདེབས་འབུལ་གནང་མཛད་པར་ཡོངས་འཛིན་མཆོག་ནས་དེ་བཞུགས་གནང་།

སྤྱི་ལོ་ 1980 ཟླ་བ་ 3 ཆེས་ 29 ཉིན་ཕྱི་མི་ཨ་ཤོ་ཀ་མགོན་ཁང་དུ་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྷན་
སྐྱོད་བཞུགས་དང་། ཟླ་བ་ 4 ཆེས་ 15 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་མཆོག་དང་ལྷན་ཅིག་བོད་དུ་ཉུ་སྐྱོར་དང་པོར་བསྐྱོད་པའི་
སྐྱེ་ཁམས་ཀྱིས་བརྟན་པར་བཀྲིས་པའི་སྐོག་བརྟན་ལ་གཞིགས་རྟོག་མཛད། ཆེས་ 28 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་ནས་གཉིས་
བཞུགས་སྐར་པོ་བྲང་དུ་གདན་ཁྱེད་ཀྱིས། བོད་དུ་གསལ་བའི་གནས་ཚུང་གི་བཀའ་ལུང་སོགས་ཀྱི་ཐད་བཀའ་བསྐྱར་
མཛད། ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེའི་ནཱ་ཐར་ལས།

གནས་ཚུང་གི་བཀའ་ལུང་དང་། སྤྱི་ལོ་རྩོད་པོ་དང་ལྷན་པོའི་སྐྱོན་སྤར་ཐན་བརྟག་བསྐྱེལ་བའི་ཕེབས་སྐོ་བཅས་ཅེ་མཐུན་
ལྷན་དེལ་མགོ་མཁུན་བཙུག་པོ་ཆེའི་དུང་ནས་གཏེར་སྐྱོན་བསོད་རྒྱལ་ལས་རབ་གླིང་པའི་གཏེར་མའི་གསུང་ལུང་པའི་
བཀའ་དབང་ཁྱེད་སྐོར་བཀའ་བསྐྱར་ཁྱེད་པར། ང་ཆོ་བོད་མི་ཆང་མ་བའི་སྤྱི་ལོ་འདོད་པ་དང་། དེའི་རྩ་བ་རྒྱལ་བའི་
མཛད་འཕྲིན་ལ་རག་ལས་པས་དེ་ལ་མན་ན་ངེས་པར་གསན་བཞེས་གནང་གལ་ཆེ་ཚུལ་ཀྱི་བཀའ་སྐོབ་ཕྱོགས་མཐུན་

བསྐྱུལ། ཞེས་བཀའ་ཕེབས། དེ་གའི་ལོ་མཇུག་ལ་ཉེ་བར་མགོན་པོ་མཆོག་དང་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་
གཉིས་བསྐྱར་འཁོར་དོན་དུ་རྒྱབ་ཕྱོགས་ཡུལ་ཁག་དུ་ཆེབས་བསྐྱར་གནང་སྐབས། ཡོངས་འཛིན་མཆོག་ནས་མི་
དཔའས་ལ། “བོད་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་ཆེན་པོ་བཞུ་ཀ་རང་རང་གི་སྤྱོད་པ་བོད་མའི་བཞུགས་སྐོར་སྤྱོད་པ་འདྲ་བ་དང་། འདོན་རྟ་
དབྱུངས། ཆོ་ག་ཕྱག་ལེན་སྤྱོད་པ་འདྲ་བ་ཡོད་པ་མ་གཏོགས་དོན་དུ་སྤྱོད་པ་གཅིག་གི་རྩིས་སུ་འཇུག་པ་ལ་སྐྱག་ཡིན་པ་
འདྲ་བའི་སྤྱོད་པ་ཆགས་སྤང་ཕྱོགས་ལྷུང་གི་དབང་དུ་མ་སོང་བར་བསྐྱར་བ་ཐམས་ཅད་འགལ་མེད་དུ་རྟོགས་པ་དང་། གསུང་
རབ་མ་ལུས་པ་གདམས་ངག་དུ་འཆར་གང་ཐུབ་གནང་སྟེ་པན་ཚུན་དག་སྤང་འོར་བུའི་འོད་ཀྱིས་ཁྱེད་པར་མཛད་དགོས། བོད་
ཆོལ་ཁ་གསུམ་ཆང་མ་འཕགས་པ་སྤྱོད་རས་གཞིགས་ཀྱི་གདུལ་ཞིང་སྤྲད་ཡིག་དང་གོམས་གཤིས་ཆང་མ་གཅིག་སྤྱོད་ཡིན་

པས་”དེ་ཉིད་ཕྱོགས་ལྷུང་མི་རུང་བ་སོགས་ལ་གོང་ས་མཆོག་གི་ཐུགས་དགོངས་དང་ཡོངས་སུ་མཐུན་པའི་བཀའ་སློབ་ལྟར། ཡང་ཡོངས་འཛིན་མཆོག་ནས། “དོ་ཏྲེ་འཆང་པ་པོར་ཁ་པས་སྐྱབས་ཏེ་སྐྱབས་ཐོག་རིན་པོ་ཆེ་དོ་ཏྲེ་འཛིན་པས་ཤིང་། དངོས་སུ་གཟིགས་ཚུལ་དང་། ཡང་སྐྱབས་ཐོག་རིན་པོ་ཆེས་དོ་ཏྲེ་འཆང་རང་ཉིད་ལ་གླིང་གོང་མ་སློབ་ཐབས་ལུང་རྟོགས་བསྟན་འཛིན་འཛིན་ལས་ཡོངས་འཛིན་པོ་བདུན་ལས་གནང་རྒྱུ་མ་བྱུང་བར་བརྟེན་གོང་མའི་མཛད་པའི་འཕྲོ་སྐྱོང་དགོས་ཚུལ་ཐེབས་པ་ད་ཆ་མ་འོངས་མཛོན་སུམ་དུ་གཟིགས་པའི་ལུང་བསྟན་ལྟ་བུར་བྱུང་འདུག”ཅེས་སོགས་གསུངས་པའི་ཚུལ་ནས་ཐར་དུ་གསལ།

པོད་ལྷ་ ༡༠ ཆེས་ ༡༥ ལྷ་བ་ 11 ཆེས་ 22 ཉིན་དཔལ་ལྷའི་དུས་ཆེན་དུ་འཁེལ་བར་ད་ས་བཞུགས་སྐར་དུ་ནས་ཀྱི་འདུས་མང་དང་ལྷན་ཅིག་པོད་བསྟན་སྤྲིད་ཀྱི་བདེ་ཅེར་སྤངས་མ་དམར་ནག་གཉིས་ཀྱིས་གཙོས་པའི་བསྟན་སྤངས་ནས་ལ་མཆོད་ཅིང་བསྐྱལ་བའི་མཛད་པ་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱངས། དགའ་ལྷན་ལྷ་མཆོད་ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་དང་ནས་ཀྱི་འདུས་མང་དང་ལྷན་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་ལྷ་མཆོད་ཀྱི་ཆོགས་འཁོར་དང་གསང་བདེ་འཛིན་གསུམ་དུས་འཁོར་དང་བཅས་པའི་སློན་ལམ་སོགས་མཆོད་སློན་རྒྱ་ཆེར་མཛད། སྤྱི་ལོ་ 1981 ལྷ་བ་ 1 ཆེས་ 11 ཉིན་དོར་གདན་པོད་དགོན་དུ་ཆེབས་བསྐྱར་གནང་བར་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ནས་མཐུལ་རྟེན་གསུམ་འདེགས་འབུལ་གནང་། ཆེས་ 14 དགོང་ཚོ་ནས་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེའི་དུང་ནས་བཀའ་དབང་གསན་པའི་སྐབས་ཉིད་དུ་རྒྱལ་ཡུམ་ཆེན་མོ་སྐུ་གསལ་གསུངས་པའི་གནས་ཚུལ་འབྱོར། དེ་ལ་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེའི་ནས་ཐར་ལས།

དེ་ཉིན་བཀའ་དབང་གི་སར་ཡིག་སྐོགས་ཁ་སྐར་བ་ཞིག་འབྱོར་བར་དེད་ནས་བཞུགས་པས་ཁོ་པོའི་སྤྱོད་མ་འདས་པའི་གནས་ཚུལ་དང་། དེད་ལ་སེམས་གསོ་མཛད་རྒྱའི་ཆེད་བཀའ་ཤག་ནས་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེའི་མཆོན་ཐོག་གནས་ཚུལ་ལུལ་བ་དེད་འདུག །ཡིན་ནའང་། ཁོ་པོས་ཡི་གེ་སྟོན་ལ་མཐོང་སྐབས་བརྗོད་དོན་གནས་ཚུལ་རིན་པོ་ཆེར་པར་སྟན་གསན་ཞུས་པ་དང་། རིན་པོ་ཆེ་ནས་གཉིས་ལ་ཐུགས་སློན་སྐྱབས་འདུག་ཀྱང་ཞུས་པ་ཡིན། སྐབས་དེར་ཡོངས་འཛིན་དོ་ཏྲེ་འཆང་ཆེན་པོས་ཁོ་པོར་སེམས་གསོ་སྟོན་སྟོན་མཛད་པ་བཅས་དགའ་སྐྱོ་བྱུང་འདུག་ཅིག་བྱུང་། ཆེས་བཙོ་བརྒྱད་

ཉིན་ཁོ་པོ་རྩ་སར་ཕྱིར་ལོག་སྐབས་རིན་པོ་ཆེ་ཁོ་པོའི་སར་ཆེད་ཐེབས་ཀྱིས་སྟོད་མཛལ་ཞུས། ཞེས་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེའི་ནས་ཐར་དུ་བཀའ་སླུལ། སྤྱི་ལོ་ 1981 ལྷ་བ་ 3 ཆེས་ 22 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྷན་ཅིག་པོ་བྱུང་དུ་སྟོད་བཞུགས་མཛད། དགྲང་ཀེག་ལྷ་བསུར་སྤེལ་ཉེ་ལྷ་བ་ 4 ཆེས་ 19 ཉིན་ཆོས་བརྒྱད་ཀྱི་ལྷ་ཆེན་ཁོངས་ནས་ཡོངས་འཛིན་གླིང་ཁྱི་ཆེན་དོ་ཏྲེ་འཆང་དང་ས་སྐུ་བདག་ཁྱི་རིན་པོ་ཆེ། འབྲུག་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ། སྤོན་གླིང་ཁྱི་ཆེན། པོན་གྱི་མཁན་པོ་ལུང་རྟོགས་བསྟན་ཉི་བཅས་དང་། དབུ་བཞུགས་གས་སུ་ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་དང་གསེར་གོང་མཆོན་ཞབས་བཅས་ལྷན་འཛོམས་ཐོག་ཆེ་དབག་མེད་འཆི་མེད་ལྷ་ལྷའི་སྟོན་ནས་བརྟན་བཞུགས་འབུལ་གནང་མཛད་པར། “མི་ཤིགས་སྟོག་གི་ཀ་བ་ཡུན་དུ་བརྟན་པའི་བྱིན་བརྒྱ་པལ།” ཅེས་མགོན་པོ་མཆོག་ནས་

གསུངས། ལྷ་བ་ 5 ཆེས་ 27 ཉིན་རྒྱབ་སྟོགས་ཨ་རིའི་ཡུལ་དུ་དབུ་ལྷ་གི་འཁོར་ལོའི་དབང་མོ་ཆེ་གནང་བར་
ཆེབས་ཞལ་བསྐྱར་རྒྱར་བརྟེན། ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་ནས་རྟེན་གསུམ་མཇལ་དར་དང་སྤྱི་བྱེའི་གསུང་མོལ་ཞིབ་
ལྷག་འབྲུལ་གནང་མཛད། ལྷ་བ་ 7 རང་དགེ་བཤེས་བཟོད་པའི་ཆོས་ཆོགས་ཀྱིས་གསོལ་འདེབས་སྤུལ་བའི་རོང་
དབུ་ལྷ་གི་འཁོར་ལོའི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་བདག་པོར་བཞེངས་ཏེ་རྒྱབ་སྟོགས་པ་དང་བོད་ཀྱི་ལྷ་སྤུལ་དགེ་བཤེས་
སོགས་ཆོས་ལྷ་བ་ཆེན་སྟོང་ལྷ་བརྒྱ་ལྷག་ལ་དུས་དབང་སོགས་འདོད་ཆོས་མང་དུ་སྦྱལ། ལྷ་བ་ 8 ཆེས་ 20 ཉིན་
ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་གདན་ལྷན་གྱིས་ཨ་རིའི་ལུལ་དུ་དུས་དབང་སོགས་ཆོས་སྤྲིད་ཀྱི་འཕྲིན་ལས་རྩི་ལྷར་
བསྐྱེད་པའི་ཚུལ་རྣམས་སྟོན་གསན་མཛད་པར་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་ཐུགས་ལ་ཟད་མི་ཤེས་པའི་དགུས་
ཆོར་ཆེན་པོ་འབྱུངས། དེ་ནས་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆའི་རྣམ་ཐར་ལས།

ཕྱི་ལྷ་བརྒྱ་གཅིག་པའི་ཆོས་བརྒྱད་ཉིན་གནས་དགའ་གཉིས་སྟོན་ཆོས་ལྷ་གནང་མཛད། ཕྱི་ཉིན་ཞོགས་པར་སྟོན་པ་ཡེ་
ཤེས་དོན་ལྡན་ཅོབ་ར་ཏའོ་མིར་འཆར་ཅན་ཕྱག་རྩ་ལྷ་བཅར་སྐབས་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་ཕྱག་རྩ་ཏུ་ཅང་ཞན་པོ་ཡོད་
ཚུལ་ལྷས་བར་དེ་འབྲུལ་ཡེ་དོན་གྱི་མོ་ཁོར་ཐོག་བཟུ་ཤིས་རབ་བརྟན་དུ་ཕེབས་ཏེ། ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེར་མཇལ་དར་རྟེན་
གསུམ་དང་སྤྱགས་སྤྱོད་བརྟན་པ་དང་། ཅི་སྟེ་དགོངས་པ་གཞན་དུ་གཏད་ཅིན་ཆེ་ཡང་སྤྲིད་འབྲུལ་བྲལ་སྤྱར་དུ་འཕྱོན་
པའི་འབོད་སྤྱུལ་སྟོན་སེང་གསོལ་འདེབས་མཛད་ཀྱང་། སལ་ཆེར་དགོངས་པ་གཞན་དུ་གཤེགས་པའི་ཚུལ་མཛད་
བཞིན་དུ་བཞུགས། སྐབས་རྩི་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་ཕྱག་རྩ་ཞན་པོ་ཡོད་པའི་གནས་ཚུལ་ཐོས་འབྲུལ་ངོས་རང་ཁྱི་བྱང་ལྷ་
བྲང་དུ་བསྐྱོད་པར་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་དེ་ནས་ཕེབས་བྱུང་འདུག ། ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་ལྷགས་དབུགས་ཀྱི་རྒྱ་བ་
བསྐྱེད་བྱུང་ཅམ་རེད། གཞན་བྱ་ཐབས་གང་ཡང་མི་འདུག །སྐབས་རྩི་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་ཕྱང་ན་ལས་འདས་པའི་གཤིམ་
ཁྱིའི་འོག་དུ་མགོ་བཅུག་སྟེ་སྟོན་ལམ་ལྷགས་འག་དུ་བཏབ། དེ་ནས་སྤྱོད་ཞབས་ལྷ་ཉི་དང་རྩ་སྟོད་རྒྱ་དབར་སྤུལ་སྤྱོད་གཉིས་
དང་མཉམ་དུ་ལྷ་མ་མཆོད་པ་དང་བདེ་མཆོག་གི་སྟོན་ལམ་ཞིག་བཏོན་པ་ཡིན། ཞེས་གསུངས་པ་ལྷར་ཏེ། བཤེས་གཉིན་
བསྟེན་ཚུལ་གྱི་གཏམ་ཁ་ལ་ཁྱེར་ནས་ནང་གི་དེ་ཉིད་ཕྱིར་འདོན་པ་རྣམས་ཀྱིས་འདི་ལྟ་བུ་ཡང་ཡང་མཇལ་རྒྱ་ཤིན་ཏུ་
གལ་ཆེ། དེ་ནས་ཀྱང་ཞལ་སྤྱ་ནས་ཀྱིས། “སྐབས་རྩི་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་ནི་ང་རང་རྒྱང་རྒྱང་སྐབས་ནས་འདིས་ཤིང་རེན་པ་
འདྲ་གསོལ་རས་སུ་གནང་། སྐབས་སུ་གང་བབས་ཀྱི་གནས་ལུགས་རྣམས་ཐབས་མཁས་ཐུགས་རྩིའི་སྟོན་གསུངས་ཏེ་
ངོས་རང་ལ་གཞན་དང་མི་འདྲ་བའི་བཀའ་བྲིན་ཆེན་པོ་ཡིན།” ཞེས་སྟོན་མོང་བའི་ལུགས་དང་མཚུངས་པའི་བཀའ་བྲིན་
རྩིས་འདྲ་གྱི་གསུང་ཡང་སྦྱལ། ཡང་མགོན་པོ་མཆོག་ནས། སྐབས་རྩི་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ནི་སྟོན་མོང་བའི་སྤྱང་
རོང་ཡང་ལམ་རིམ་སྟོན་སྤྱང་གི་བསྟན་པའི་བདག་པོ་དང་། དབུ་ལྷ་འཁོར་ལོ་སྟོན་པའི་རྣལ་འབྱེད་པ་ཆེན་པོ་ཅོད་མེད་
ཡོངས་ཀྱགས་སུ་གྱུར་པ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་ཡང་ཡང་བཀའ་སྦྱལ། ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་དགོངས་པ་གཞན་
དོན་དུ་གཤེགས་པའི་ཉིན་གྱི་ཉིན་གྱང་ཅམ་ལ། ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་པོ་བྲང་དུ་ཆེད་ཕེབས་མཛད་པར་མགོན་
པོ་མཆོག་ནས་དེ་མ་ཉིད་དུ་གྱུ་རུ་རིན་པོ་ཆའི་སྤྱོད་བརྟན་ཤིན་ཅན་ཞིག་འབྲུལ་གནང་གིས་ཡོངས་འཛིན་མཆོག་སྤྱོད་

ཞབས་པད་ཡུན་དུ་བརྟན་དགོས་པའི་གསོལ་འདེབས་ནན་ཏན་དུ་འབུལ་གནང་མཛད། གུ་རུའི་སྐུ་བརྟན་ཕྱི་ལ་བར་
དགོངས་གཞི་ཆེ་དེས་ཀྱང་བརྗོད་པའི་སྐོབ་ས་བ་སྐུ་ལ་ཡོད། བོད་ཆུ་ཁྱི་སྐུ་ལོ་ 1982 ནང་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་
ཆེ་མཆོག་ནས་མགོན་པོ་མཆོག་སྐུ་ཆེ་ཡུན་བརྟན་དུ་སྐུའི་ཆེ་སྐུ་བ་སྐུར་ལྷག་ཡང་ཡང་གནང་ཞིང་ལྷན་མཇུག་གསུང་
མོལ་སོགས་ཀྱང་སྐུར་སྐུན་ལྷན་མཛད། ཟླ་བ་ 7 ཆེས་ 5 ཉིན་བོད་གཞིས་ཀྱིས་ལྷ་སྡེ་མི་སྡེ་སྐུ་མོང་ནས་སྐུ་སྐུར་
ཞིང་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེས་དོ་རྩེ་སྐོབ་དཔོན་དང་མཁུལ་ལྷགས་བཤད་མཛད་དེ། སྐོལ་དཀར་ཡིད་བཞིན་
འཁོར་ལོའི་སྐོ་ནས་མཁའ་འགྲོ་བསྐུ་རྫོག་དང་འགྲེལ་བརྟན་བཞུགས་སུལ། དེ་ནས་ཀྱང་གཞུང་འབངས་ཀུན་གྱིས་
བརྟན་བཞུགས་གསོལ་འདེབས་སུལ་བ་དགྱེས་བཞེས་དང་ཡོངས་འཛིན་མཆོག་དང་སྐུ་མཇུག་གསུང་མོལ་གནང་
བ་སོགས་མང་དུ་མཆིས།

བོད་ཚུ་ཁྱིམ་ཁྱེད་ཀྱི་ ༡༩ ཆེས་ ༤ ཟུང་ལོ་ 1983 ཟླ་བ་ 1 ཆེས་ 20 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་གྲགས་སྡེ་
 རྒྱུགས་སུ་བཞུགས་པར་མགོན་པོ་མཆོག་ནས་བྱུགས་བཀོད་གནང་ཐོག་སྐུ་སླེར་ཡིག་ཆ་ངནས་སྐུ་སྐྱར་ཏེ་ལམ་རིམ་
 ཆོས་ཀྱི་བ་ཡོངས་ཀྱིས་ཡོངས་འཛིན་མཆོག་ལ་བརྟན་བཞུགས་སུ་ལ། བོད་ཚུ་ཕག་ཁྱེད་ ༡ ཆེས་ ༡ ཟླ་བ་ 2 ཆེས་ 13
 ཉིན་ཤེས་ཀྱི་གདན་ས་ཆེན་པོ་འབྲས་སྐྱེད་ས་ཆོགས་ཆེན་དུ་གཞུང་འབྲེལ་དགྲུང་གསར་མཛད་སློང་སྤེལ་གཞུང་ས་
 དང་། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་རྟགས་རྩས་རྟེན་གསུམ་སོགས་འབྲུལ་རྟེན་རྣམས་མ་ཆང་བ་མེད་པར་སུལ་བར་
 དཔྱེས་མཉེས་ཆེན་པོ་མཛད། མཛད་སློང་གྲུབ་མཆའས་ཡོངས་འཛིན་དོ་རྩེ་འཆང་ཆེན་པོ་འདུ་ཁང་དབུ་ཅེའི་གཟེམ་
 ཚུང་དུ་གདན་འདོན་ཀྱིས་གསེར་གྲོང་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྷན་ཅིག་ཁྱེད་མ་ཆོད་པའི་ཆོགས་འཁོར་དང་འབྲེལ་བརྟན་
 བཞུགས་འབྲུལ་གནང་མཛད། ཉིན་གསུམ་པར་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་དང་ལྷན་ཅིག་ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་བྱང་
 རིན་པོ་ཆེའི་སྐུ་གདུང་མཆོད་རྟེན་ལ་བདེ་མཆོག་དང་འབྲེལ་པའི་རབ་གནས་དགེ་ལེགས་ཆར་འབེབས་མཛད། དེའི་
 དགོང་ཚོར། ཟུང་ལོ་ 1980 ནས་ 1982 བར་དུ་ཐོན་པའི་དགེ་བཤེས་སྣ་རམས་དང་སློབ་དཔོན་སོགས་དགེ་བཤེས་
 དགྲུ་བཅུ་ཐམ་པར་ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ལག་འཁྱེར་གནང་། མགོན་པོ་མཆོག་ནས་བྱ་དགའི་ལེགས་སྐྱེས་
 སྐུ་ལ། དེ་ནས་བརྟན་བཞུགས་སུ་ལ་དཔྱེས་བཞེས་མཛད། ཡོངས་འཛིན་མཆོག་དང་གསེར་གྲོང་མཆོན་ཞབས་པ་
 བཅས་དང་ལྷན་བཞུགས་བསྐྱེད་སུ། དེ་ལ་ལགོ་སྟོན་མཆོག་ནས།

སྐྱབས་རྗེས་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ཁོ་པོ། གསེར་གོང་རིན་པོ་ཆེ་བཅས་གསོལ་ཆེ་གས་ལྷན་བཞེས་ཀྱིས་བཀའ་
མཆིད་ལ་རོལ། དེ་ཉིན་རང་གཞུང་གི་ལས་ཁུངས་ཁང་མང་སྒྲ་ཡང་ནས་ཉིན་གུང་གསོལ་སྟོན་གཟབ་རྒྱས་ལུ། དེའི་
སྐྱབས་མཆོན་ཞབས་གསེར་གོང་རིན་པོ་ཆེ་ནས། དེར་སྐྱབས་དུས་ཆོད་འདི་འདྲ་ཞིག་ལ་རྒྱལ་བསྟན་ཆབ་སྲིད་ཡོངས་
རྩོགས་ཀྱི་ཐུགས་འགན་ཁིན་ཏུ་ཆེན་པོ་ཞིག་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱ་རྒྱུད་གིས་བསྐྱས་མ་བཞིན་ཡོད་པ་དང་། རྒྱལ་བ་རིན་
པོ་ཆེའི་ཐུགས་ཀྱི་གཏད་ས་ནི་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་འབའ་ཞིག་ལས་མེད། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱ་ཆེ་ཞབས་པད་

མ་བཟུན་པར་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ཐུགས་སྒྲོས་གཏོང་ག་ལ་ཤོད། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱོད་ཞབས་པད་ཡུན་དུ་འཆོ་
བཞུགས་ཡོད་པ་ཞེས་བཤུམས་བཞིན་དུ་སྟོན་སེང་གསལ་འདེབས་ནན་ཆེ་གནང་སོང་བས་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་
ཡང་ཐུགས་ཡིད་འབྱོངས་པོར་གྱུར། ང་རང་ཡང་མཆེ་མ་ཤོར་ཏེ་སེམས་ལ་གདུང་བ་ཅི་ཆེ་སྤྱེས་བྱུང་། དུས་རྒྱུན་གསེར་
ཀོང་རིན་པོ་ཆེ་བཤེས་གཉིན་བསྟེན་ཚུལ་གྱི་ཐུགས་དད་དཔེར་འོས་པ་ཞིག་ཡོད་ལ། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་དེད་རང་
གསུམ་འདྲེས་སྐབས་ཐུགས་འབྱོངས་པོའི་ངང་ནས་བཀའ་མོལ་གསུང་རེས་གནང་སྐབས་བཤུམས་པ་དང་། ཡང་དེ་མ་
ཐག་ཞལ་ཤོབ་ཀྱི་རེ་གནང་སྐབས་བཞད་མོ་བཀག་མ་ཐུབ་པ་དེ་འདྲ་ཡང་ཡོད་གིན་ཡོད། ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ། བོད་ཀྱི་
སྤྱི་ལུ་བྱ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཕྱོགས་གང་ནས་བསམས་ཀྱང་རྒྱལ་བ་སྟན་བོད་འབངས་དང་བཅས་པར་སྤྱི་རིན་ཤིན་ཏུ་ཆེ།
ཟླ་བ་ 2 ཆེས་ 25 ཉིན་རྒྱལ་དབང་ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་མཆོག་ནས་ལྷ་རམས་དགེ་བཤེས་ཀྱི་མཆོན་ཏྲགས་བཞེས་
ནས་མི་ལོ་ 34 དང་། ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ལྷ་རམས་མཆོན་ཏྲགས་བཞེས་ནས་མི་ལོ་ 40 འཁོར་བའི་
གཞུང་འབྲེལ་དགའ་སྟོན་མཛད་སྒོ་བསྐྱེད་ཤ། དེ་ལ་མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

སྐབས་ཇི་དོན་ཇི་འཆང་ཤིང་པག་ལོར་གདན་སར་མཆོན་ཏྲགས་གནང་ནས་འདི་ལོ་ཆུ་པག་ལོའི་བར་ལོ་དྲུག་ཏུ་དང་། ཁོ་
པོ་དགེ་བཤེས་ལྷ་རམས་པའི་མིང་ཏྲགས་ཟིན་ནས་ལོ་ཉེར་ལྔ་སོང་བའི་དུས་དྲན་ཤེད་རྒྱ་གཉིས་མ་བསྐྱེད་སྟེ་ལྷ་རྒྱལ་
ལྷ་བྱའི་དུས་མཆུངས་སུ་བྱི་ཆེས་ཉེར་ལྔ་ཉིན་བདག་གི་མཁན་རིན་པོ་ཆེ་ཡོངས་འཛིན་གླིང་ཁྱི་ཆེན་དོན་ཇི་འཆང་ཆེན་
པོས་དབུས་གཞུང་གི་ལས་ཤེད་ཡོངས་ཇོགས། ཆོས་སྡེ་ཁག་གི་དགེ་འདུན། བྱི་རྒྱལ་གྱི་མཁོན་པོ་སྟོན་པ་སོགས་
འབྲས་སྤྱངས་ཆོགས་ཆེན་དུ་ཆང་འདྲེམས་སར་རྟོགས་བརྗོད་མཁུན་ལེགས་མ་ལས།

ཁྱད་པར་རང་གིས་སྟོན་བྱས་དགེ་བ་ལ། ཁྲིམ་སེམས་བྲལ་བས་དགའ་བ་ཆེར་བསྐྱེད་ནས།

སྟོན་བྱས་དགེ་བ་ཤོད་དུ་འཕེལ་ལོ་ཞེས། རྒྱལ་བས་གསུངས་པའི་དོན་དེ་སྐྱབ་བྱིར་དང་།

དགོས་པ་གཞན་ཡང་མང་དུ་མཐོང་བས་ན། སེམས་ཁྱོད་དགའ་བ་འདི་ལྟར་བསྐྱེད་ན་ལེགས། ཞེས་སོགས་ཀྱི་
ལུང་འཕྲིན་དང་བཅས་ཁོ་པོས་ད་པན་གཙོ་བོར་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆ་ནས་མི་ཆེ་བསྐྱེད་ཚུལ་རགས་ཅམ་བཤད་སྐབས།
སྟོན་གཉེར་ཐད་རང་ལོ་བཙོ་ལྷ་ཡས་མས་བར་གཞན་སྟོན་པས་དང་། དེ་མཆོམས་ནས་རང་སྟོན་པས་གཞན་སྟོན་པས་གཉིས་
ཀའི་སྟོན་ནས་བྱས། དགེ་བཤེས་བཏང་ཟིན་ནས་གཞན་གྱིས་བསྐྱེད་པ་ལ་མ་ལྟོས་པར་སྟོན་གཉེར་ཤུགས་ཆེན་པོ་བྱས་
ཤིང་། ཆུང་དུས་སྐབས་ནས་རིག་པ་བཟང་པོ་ཡོད་ཀྱང་། ལེ་ལོའི་སྟོན་ཀྱིས་སྐབས་འགར་སྟོན་གཉེར་ཤེད་རྒྱུ་སྟན་
སྤང་ཡོང་གིན་ཡོད་པར་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ལོ་དང་ཟླ་བ་སྟེལ་ནས་ཉིན་རེར་ཐེངས་གཉིས་རེར་ཕེབས་ཏེ་སྟོན་
ཁིད་གནང་བ་སོགས་ཡོངས་འཛིན་དོན་ཇི་འཆང་ཆེན་པོའི་བཀའ་འཛིན་བྱང་ཆུབ་སྟོན་པོའི་བར་གཞལ་བར་དཀའ་ཞིང་། ད་
ཆ་སྤྱི་ན་མཐོ་པོར་ཕེབས་ཟིན་པོད། སྤྱི་གཟུགས་ལེགས་པོ་དང་། ཐུགས་བཀའ་ཕེབས་པོ་ཡོད་པ་གཉིས་གཞིར་བཟུང་སྟེ་
དགྲུང་ལོ་བརྒྱ་ཡས་མས་ཅམ་ཞིག་འཆོ་གཞེས་གནང་བའི་གསོལ་འདེབས་ཞུ་རྒྱུ། དོན་ཇི་འཆང་ནས་ཀྱང་དེ་བཞིན་
དགོངས་བཞེས་གནང་བྱུང་བ་སོགས་ཀྱི་སྟོན་སྤྱུལ་གསོལ་འདེབས་ཞུས། ཞེས་གླིང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་དུ་གསུངས།
མགོན་པོ་མཆོག་ནས་ལན་དུ་མར། “སུས་བལྟས་ཀྱང་དེད་ཅག་བསྐྱེད་པ་ཁྱི་སྟག་གི་བར་དུ་གནས་མི་སྤྲོད་པ་ཤེས་པས་དེ་

ལྷར་བརྗོད་པ་ནི་དོན་དངོས་དང་མི་མཐུན།” ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། སྐབས་དེར་ཡང་། “སྤྱི་ཆེ་བསྐལ་པ་ཁྱི་ཕག་ནས་ཁྱི་
ཕག་གི་བར་དུ”ཞེས་མ་གསུངས་པའི་ཚུལ་འདི་ཅུམ་ལ་ཡང་བསམ་གཞིག་བྱ་རྒྱུ་མང་དུ་ཡོད། མཛད་པ་མཐའ་དག་
དངོས་ཡོད་ལ་བསྟན་ཞིང་སྟན་མོང་གཏུལ་བྱའི་སྤང་ཆོད་ཉིད་གཅིག་ས་སུ་བཟུང་སྟེ། བསྟན་འགྲོ་སྦྱོང་བའི་རྣམ་པར་
ཐར་པ་འདི་ཅུམ་ལའང་སྤྲུལ་ཀྱང་འབྲན་དགལ། ལོ་དེའི་སྟོན་ལམ་ཆེན་མོའི་སྐབས་བོད་བསྟན་སྤྲོད་སྤྲད་ཞབས་རིམ་
གནད་སྟོན་སྤྱབ་པར་མཛད། དེ་ཡང་མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

ལོ་འདིར་དགེ་འདུན་སྤྱུལ་སྤྱོད་ལྷ་བརྒྱ་སྟོར་འདུ་འཛོམས་ཀྱིས་སྟོན་ལམ་ཉིན་བརྒྱད་འཆོག་ས་རིང་སྤྲུལ་སྤྱུ་པན་བདེ་
ལེགས་བཤད་སྤྲོད་པས་ཆོས་རྒྱལ་སྟོ་བྱར་ལས་བཅོལ། རྒྱུད་སྤྲད་ནས་ལྷགས་མཁར། སྤྱོད་རྒྱུད་ལྷ་ཆང་ནས་མགོན་པོ།
ས་སྤྱུ་པས་སྟོལ་མ་གཡུལ་མདོས། རྟེན་མས་བྱང་གཏེར་བྱར་པའི་གཏོར་སྤྱབ་གནད་སྟོན་དང་འབྲེལ་ཆོས་བརྒྱད་ཀྱི་ཕྱི་
རྫོང་ཆོད་གཉིས་དང་སྐར་མ་བཅོ་ལྔ་རྩ་བཞུག་བརྒྱུད་བརྟེན། ཉིན་གྲང་ཆུ་ཆོད་བཅུ་གཉིས་པར་ཁོ་བོ་དང་། གསེར་
ཀོང་མཆོན་ཞབས་རིན་པོ་ཆེ་བཅས་དང་ལྷན་དུ་ཡོངས་འཛིན་རྟོ་རྟེ་འཆང་ཆེན་པོས་དུག་ཅུ་མའི་གཏོར་འབུལ་དང་

བསྟན་སྤྲོད་ལ་རྒྱར་སྤྲོད་པའི་ཐུགས་སྟོན་གནད། ཞེས་ཡོངས་འཛིན་སྤྲོད་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་དུ་བཀའ་སྤྲུལ། ཡོངས་
འཛིན་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་སྟོན་ཅུམ་ནས་དགོངས་པ་ཆོས་དབྱིངས་སུ་མནལ་བེན་པ་དང་། མགོན་པོ་མཆོག་སྤྲད་སིར་
བཞུགས་སྐབས་གསེར་ཀོང་མཆོན་ཞབས་རིན་པོ་ཆེ་ལྷ་བ་ 9 ཆོས་ 4 ཉིན་སྟོ་བྱར་དུ་དགོངས་པ་གཞན་དོན་
གཤེགས་པའི་ཚུལ་གསུང་པའི་ཁར། ཡོངས་འཛིན་སྤྲོད་རིན་པོ་ཆེས་སྤྱུ་སྤྱུང་བཞེས་ཡོད་པ་བཅས་ལ་བརྟེན་ཐུགས་
སྦྱོར་ལ་ཆེན་པོས་ནོན་བཞེན་ཆོས་ 25 ཉིན་ཕྱིར་བཞུགས་སྐར་དུ་ཆིབས་ཞལ་བསྐྱུར། དེ་འབྲེལ་ཡོངས་འཛིན་རིན་
པོ་ཆེའི་སྤྱུ་བྱང་དུ་སྤྱུན་འབྲེར་ཕེབས། དེ་ལ་མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

དེ་ཉིན་ཆུ་ཆོད་གཉིས་པའི་ཐོག་སྤྲོད་སྤྲོད་དུ་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེའི་མཛལ་བཅར་སྐབས་སྤྱན་བབ་ལྷུ་བཞེས་འདུག་
པར་སྟོ་པམ་ཡིད་གཏུངས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཡང་བྱ་ཐབས་བྲལ། སྤྱན་གཞི་འབྲལ་དྲངས་ཐོག་ཞབས་པད་བརྟན་པའི་གསོལ་
འདེབས་སྟེང་ཐག་པ་ནས་ཞུས། ཆོས་ཉེར་དུག་ལྷ་རྩོ་སྤྲར་ཡང་ཆེད་བཅར་གྱིས་མཐུལ་རྟེན་གསུམ་དང་སྤྲུགས་སྤྱན་
གཞི་དྲངས་སྤྱོད་བཞེས་པའི་སྤྱན་མེད་གསོལ་འདེབས་ནན་ཏན་ཞུས། གནས་རྒྱུད་གི་བཀའ་ལྱང་དུ། དུག་དབྱུང་བྲལ་
ཞུས་འབུལ་དགོས་ཕེབས་མོད། དེ་བཞེན་ཞུ་སྤྲུགས་བདེ་མིན་ལ་བརྟེན། ཡགོང་ས་ལྷ་པའི་དག་སྤྲང་འཁོར་ལོའི་རྒྱ་ཅན་
ཁོངས་ལས་བཞེད་ལྷ་མོའི་ནང་ཆོན་ཞི་བའི་ལྷ་མོའི་བསྟན་པ་ཉིན་གསུམ་བཏང་སྟེ་བསྐྱབས་པའི་ཞུས་རྒྱུ་ལེལ་དམ་གང་

འབུལ་ལམ་ཞུས་པ་ཉིན་ལྷར་བཞེས། ཞེས་གསུངས། ལྷ་བ་ 10 ཆོས་ 17 ཉིན་སྤྲར་ཡང་གོང་ལྷར་བསྐྱབས་ཏེ་ཞུས་
ཆབ་འབུལ་གནད་མཛད་པར་སྤྱན་གཞི་དྲངས་སྤྱོད་ཕན་བྱ་བྱུང་། ལྷ་བ་ 12 ཆོས་ 22 ཉིན་ཡང་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་
ཆེའི་དྲུང་དུ་ཕེབས་ཤིང་། དེ་འབྲེལ་ཡོངས་འཛིན་བཀའ་བྲིན་ཅན་གྱིས་དབྱེས་བཅེ་ཆེན་པོས་དབང་ལྱང་མན་དག་
ཐུགས་སྟོ་ཁོངས་པ་བསྐྱལ་བའི་བཀའ་བྲིན་རྗེས་བྲན་དང་། སྤྱབ་པའི་མཆོད་པར་དགོངས་ཏེ་བོད་ནས་གཉེན་འབྲུང་དུ་

འབྲོར་བ་སོགས་སེར་སྐུ་སྟོང་ལྷག་བཟུལ་བར་དབང་ན་སྐུགས་མས་འདིགས་ཁྱེད་ལྷ་བཅུ་གསུམ་མའི་དབང་ཆེན་
སྐུལ་ཅིང་ཡི་དམ་དེ་ཉིད་དང་འབྲེལ་བའི་ཆོགས་མཆོད་རྒྱས་འབུལ་མཛད།

དེ་ནས་ཀྱང་མཛད་འཕྲིན་མཐའ་མེད་དུ་རྒྱས་ཤིང་། སྤྱོད་པ་འདུས་ཀྱི་རྗེས་འབྲུག་ཉིན་བཞིན་འཕེལ་བས་ཕྱག་
ཚོད་སྐར་ཆ་ཅམ་ལ་ཡང་སྟོད་བཞུགས་གནང་ཡོང་མེད་པར་གྱུར། རེ་རེ་བཞིན་སྤྱི་ལོ་བཟོད་མི་བྱས། དེར་བརྟེན།
སྤྱི་བཟོས་པ་ལྟ་བུ་མི་བྱ་ག་མེད་ཡིན། དེ་ལ་སྟོན་ཀྱི་དུས་སྤྱི་ལོ་སར་ཀྱི་དམངས་མཛུལ་དང་གཟའ་འཁོར་དུ་མའི་རིང་
གི་སྟོན་ལམ་གསུང་ཆོས་ཆེན་མོ། བསྟན་སྤྱིད་ཞབས་རིམ་ཀྱི་ཆོག་པ་མེད་པ། སྐར་མཛུལ། དགོན་སྡེ་ཁག་ཏུ་བཀའ་
ཆོས། མཛད་སྒྲོར་ཆེན་པོ་སྐྱུར་སོགས་བོད་མའི་སྤྱི་ཆོག་པ་སྤྱི་ལོ་མཛད་འཕྲིན་མཐའ་ཡས་པ་བསྐྱུངས། དེའི་ཁར།
འཛམ་གླིང་ཡུལ་གྱུ་གང་སར་ཆོས་པ་སྐྱུར་གསུང་བཤད་དང་མཛུལ་འབྲུག། ཕྱག་དཔེ་གསར་ཙོང་། གསར་འབྱོར་
བཅར་འཁྲི། ཆོས་སྤྱིད་ཀྱི་བཟོ་སྐྱེད་དང་ལམ་སྟོན་བཀའ་སྟོན། དབང་བསྐྱུར་བཀའ་ཆོས་སོགས་བཟོད་ཀྱིས་མི་ལང་
བའི་མཛད་འཕྲིན་རྒྱས། ད་དུང་རྒྱ་གར་མི་དམངས་ལ་མཛུལ་འབྲུག་དང་བཀའ་སྟོན་གསུང་ཆོས། རྒྱ་རིགས་ལ་
གསུང་ཆོས་དང་ལམ་སྟོན་གསལ་བཤད། ཤར་སྤྱོད་པ་དང་ལྷན་ཆོ་ཁག་དང་བོད་རིགས་སྟོན་མར་བཀའ་ཆོས།
དབང་ལུང་མན་ངག་དགོན་རིགས་སྐར་གསོ་དང་བརྒྱུད་སྟེལ་སོགས་ཆོས་སྤྱིད་ཀྱི་མཛད་པ་མཐའ་ཡས། མཛད་
འཕྲིན་དེ་དག་ལས་མཉེས་ཤོས་གནང་བ་ནི་སྟོན་ཕྱག་གམ་ལོ་གཞིན་རྣམས་དང་ལྷན་དུ་བཟོ་སྐྱེད་དང་ལམ་སྟོན་
གནང་བ་དེ་ཡིན། བཀའ་སྟོན་ཀྱི་སྐབས་པལ་མོ་ཆེད། “དེད་ཅག་ཀླན་པ་རྣམས་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པར་གཏོགས་ཤིང་དེ་
ཀྱིས་ཕྱག་ཁྱེད་ལ་ཉེ་བའི་མཆོམས་སུ་བསྐྱེད་པ་ཡོད། ལོ་གཞིན་རྣམས་ནི་དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པར་གཏོགས་པས། འབྲུང་
འབྲུང་ཁྱིམ་ཆང་སྐར་ནས་རང་ཉིད་གང་དུ་འཆོ་བའི་སྤྱི་ཆོག་པ་དང་། ཆེ་ས་འཛམ་གླིང་ཉིལ་ལོ་འདི་སྤྱིད་སྐར་ལྷན་པ་དང་།
འཆོ་བ་མེད་ཅིང་ཞི་བདེས་འཆོ་བའི་ཁྱིམ་གཞི་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་འབྲུང་མིན་ཁྱིད་ཅག་ལ་རག་ལས་ཤིང་འགན་ཡང་ཡོད།” ཅས་
ཡང་ཡང་གསུངས་ཏེ་འབྲུང་འབྲུང་ཀྱི་དོན་ལ་ཉིན་མཆོན་དཔྱར་མེད་དུ་ཕྱགས་འཁུར་ཆེན་པོ་མཛད་དོ།

བཅོ་ལྔ་པ། བྱད་མེད་ཀྱི་འགན་རུས་དང་བཅུན་མའི་སློབ་གཉེར་སོགས་ལ་ཐུགས་སྦྱར་བསྐྱེད་ བཞེས་ཀྱི་རིམ་པར་བྲེ་བ།

བྱད་མེད་ཀྱི་འགན་རུས་དང་དགེ་སློང་མའི་སློབ་རྒྱུ།

བོད་མི་རང་ངོས་ནས་བྱད་མེད་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་ཚད་པ་སོགས་དེ་སྔོན་པལ་ཆེར་བྱད་མེད་ལ། སྤང་ནས་རུབ་
སྤྱོད་ཀྱི་བྱད་མེད་རེ་བྱུང་གིས་རང་རང་གང་དུ་འཆར་བའི་ཡུལ་གྱི་གནས་བབ་ལ་གཞི་བཅོལ་ཞིང་། བོད་མིའི་
གནས་ཚུལ་རི་བཞིན་མ་རྟོགས་པའི་དབང་གིས་འབད་བཅོན་བྱས་ཀྱང་བོད་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་སུ་འགྲུགས་སྤྱོད་དེ་ཅམ་
བྱད་མེད། འོན་ཀྱང་། སྤྱིར་བྱད་མེད་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་དང་འབྲེལ་བའི་ཐད་ལ་ཆོས་དང་མི། སྤྱི་ཚོགས་གསུམ་གྱི་ངོས་
ཐད་ནས་སྤང་སློང་ཐོན་བྱ་ཡོང་བཞིན་པ་ཡིན། རང་པའི་ཆོས་ལ་མཆོན་ན། གཞུང་ནམས་སུ་གནའ་བོའི་རྒྱ་གར་གྱི་
ཡུལ་སློབ་དང་། སྐབས་བབས་ཀྱི་གདུལ་བྱ་ལ་ལྟོས་ཏེ་བྱད་མེད་མི་དགའ་བའི་བཤའ་བ་དུ་མ་གདོན་མི་ཟ་བར་ཡོད་
པ་ཀྱང་གསལ་ཡིན། འོན་ཀྱང་། ཆོས་པ་ཐ་དད་པར་བསམ་ཚུལ་འདྲ་མིན་ཅི་ཡོད་ལ་མ་ལྟོས་པར་ནང་པའི་ཆོས་ཀྱི་
གཞི་རྩའི་ལྟ་བུའི་ཐོག་ནས་སྤང་ན། སོ་མཆོག་མོ་དམན་གྱི་ལྟ་བུ་ཞེས་པ་པར་ཟད། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་འད་ལྟ་
ཚུལ་གཅིག་ཉིད་ལས་མེད། རུས་པ་ཆེ་ཆུང་དང་མཐུན་སྤྱོད་འཛོམས་མིན་སོགས་ནི་གང་དུ་འད་ཡོད་དེས་པས་དོན་
དངོས་ལ་སློ་སྦྱར་དང་ཆོས་ཉིད་ལ་ལོག་བཤའ་ནས་ཡང་མི་རུང་། བྱད་འབྲུག་གི་སྤྱི་བསྐྱེད་ཏེ་འཆར་རྒྱ་རྒྱ་ནི་ནང་
པའི་ཆོས་ཀྱིས་བཤའ་བཤའ་བའི་རྩ་བ་དེ་ཡིན་པས། དེ་ལ་འགོ་བ་མའི་རིགས་ཀྱི་ལུས་རྟེན་གྱི་ཆ་ནས་དབྱེ་གསལ་
བྱེད་མི་ཐུབ། གང་ལྟར། སྤྱི་ལོ་ 1986 ལྷ་བ་ 8 ཆོས་ 28 ཉིན་བོད་ཀྱི་བྱད་མེད་ཚོགས་པའི་འགན་འཛིན་ལྷན་
ཚོགས་ཀྱི་འཐུས་མི་རྣམས་ལ་ལ་གོང་ས་མཆོག་གསུངས།

སྤྱི་བཏང་དེང་སང་འཛམ་གླིང་ནང་བྱད་མེད་ཀྱི་མཐོང་དང་ཐོབ་ཐང་སློང་གོད་མཁན་མང་པོ་ཡོད། ལྷག་དོན་ཨ་མེ་རི་
ཀའི་ནང་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་ཡོད། ང་རང་ཆོ་དེ་སྔ་པན་ཆད་ཡིན་ན། དམིགས་བསལ་གྱིས་བྱད་མེད་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་མང་ཉུང་གི་
སློང་ལ་བོད་ནང་དུ་དོ་སྤང་རྩ་བ་ནས་མེད་པ་ལྟ་བུ་རེད། དཔེར་ན། ཆོས་སྤྱོད་ཀྱི་ཐོག་ནས་བཤའ་ན། སོ་སོས་བྱེད་
ཐུབ་ན་སྤྱོད་པ་དང་བྱད་མེད་ལ་ཁྱད་པར་གང་ཡང་མེད། ང་ཆོའི་རང་བྱུང་སྒྲ་མ་དེ་འདྲ་མང་པོ་ཡོང་གིན་ཡོད། ཡང་སྒྲ་
བྲང་ཡོད་པའི་སྒྲ་མར་ཆ་བཞག་ན། བསམ་སྤངས་རྩི་རྩེ་པག་མོ་ལྟ་བུ་གོ་ས་ཏ་ཅང་མཐོ་པོ་ཡང་ཡོད། སྤྱིར་བཏང་པོ་
མའི་ལུས་རྟེན་གྱི་ཆ་ནས་དབྱེ་འབྱེད་ཏ་ལམ་མེད་པ་ལྟ་བུ་རེད། ཡང་དུས་ཕྱིས་སྤྱི་བ་གཞུང་གི་གཞུང་ཞབས་ནང་ལ་
བྱད་མེད་མེད་པ་རེད། དེ་ཡང་དམིགས་བསལ་གྱིས་ཐོབ་ཐང་དབྱེ་འབྱེད་བཏང་བ་ཨེ་ཡིན། སྤྱིར་བཏང་ལུང་པའི་ནང་ལ་
མིག་ལྟོས་འཇགས་མ་ཐུབ་པ་དེ་འདྲའི་ཐོག་ནས་ཆགས་པ་ཞིག་ལས་དམིགས་བསལ་གྱིས་ཐོབ་ཐང་སྤྱོད་པའི་བཟོ་
འདྲ་པོ་ཨེ་ཡིན་སྟེ། སྤྱིར་བོད་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་དེ་གའི་ནང་དེ་འདྲའི་དབྱེ་འབྱེད་ཀྱི་རྣམ་རྟོག་མེད་པ་ལྟ་བུ་ཡིན། སྔ་མོ་རྒྱ་

གར་གྱི་ཡུལ་ཆོས་ལ་སྐྱེས་པ་དང་བྱད་མེད། དཔེར་ན། བཟའ་ཚང་བར་གྱི་གནས་ཚུལ། དེ་བཞིན་རྒྱ་ནག་གི་སྐྱེས་པ་
 དང་བྱད་མེད་གྱི་ཐོབ་ཐང་སྐོར་ལ་བལྟས་པ་ཡིན་ན། བལ་ཆེར་བོད་ལ་གྲུ་ཡངས་པོ་མེད་དམ་བསམ་གྱིན་འདུག། དཔེར་
 ན། རྒྱ་གར་ལ་ཆ་བཞག་ན། ཁྱོད་ཀྱི་ཁྱོད་པ་དང་མེད་དེ་མེར་སྐྱོད་གཏོང་དགོས་པའི་ལུགས་སྐོལ་དེ་འདྲ་ཡོད་རྒྱ་
 འདུག ། ... སྤྱིར་བཏང་ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་ཆོས་ཀྱི་ནང་དུ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཟེར་གྱིན་ཡོད། ཅ་བའི་ཆ་ནས་
 དེགས་རྒྱས་དང་པོ་མའི་དབྱེ་བ་མེད་པ་ཡིན་ནའང་། སྤྱིར་རྒྱ་གར་གྱི་ཡུལ་ཆོས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དང་བསྐྱེད་ནས་འདུལ་
 བའི་ནང་གི་འཕྲོ་སྤངས་འགའ་ཞིག་ལ་སྐྱེས་པ་དེ་རྟེན་མཐོན་པ་དང་བྱད་མེད་དམ་འབར་ཅི་གིན་ཡོད་པ་རེད། དེ་བཞིན་དུ་
 ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་སྤྱོད་ཀྱི་གཞུང་ནས་བཤད་པ་ཡིན་ནའང་སྐྱེས་པའི་རྟེན་ལ་བསྐྱེད་པ་བརྗོད་ཆེ་བ་ཡོད་པ་རེད།
 བྱད་མེད་ཀྱི་རྟེན་དམན་པར་ཅི་གིན་ཡོད་པ་རེད། ཡང་གསང་སྤྱགས་རྒྱུད་སྤྱོད་ལོག་མ་གསུམ་གྱི་ནང་ལའང་པལ་ཆེར་པ་
 རོལ་དུ་བྱིན་པའི་གཞུང་སྤྱི་དང་འདྲ་བོ་རེད། ད་ཐེག་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་ནས་ཅི་མོར་གྱུར་བའམ་མཆོག་དུ་གྱུར་པ་དེ་
 གསང་སྤྱགས་སྤྱོད་མེད་ཡིན། གསང་སྤྱགས་སྤྱོད་ཀྱི་གཞུང་ནས་ཐོག་མར་དབང་ཉོད་པའི་སྐབས་ཡིན་ནའང་གཤེགས་
 པ་དང་གཤེགས་མ། སེམས་དཔའ་དང་སེམས་མ། ཁྱོ་བོ་དང་ཁྱོ་མོ། ཞེས་སྤྱིར་བཏང་དེར་སང་གི་བརྗོད་སྐོལ་ལྟར་བོ་
 མོ་འདྲ་མཉམ་ཡིན། ... དེ་བཞིན་མ་རྒྱུད་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་དམ་ཆོག་གི་ཐོག་ནས་བཤད་པ་ཡིན་ན། བྱད་མེད་ལ་
 དམིགས་བསམ་གྱིས་སེམས་ཀྱི་གཏོང་ནས་མོས་གྲུས་དང་བཅི་བཀྱར་བྱེད་དགོས་པ་དེ་འདྲ་བཤད་ཡོད། དེ་ལྟར་
 སྤྱགས་སྤྱོད་ཀྱི་གཞུང་གི་ཐོག་ནས་བྱས་པ་ཡིན་ན། སྐྱེས་པ་དང་བྱད་མེད་ཀྱི་རྟེན་ལ་དབྱེ་འབྱེད་པར་བཞག ། ད་དུང་
 བྱད་མེད་ཀྱི་རྟེན་ལ་བསྐྱེད་པ་བརྗོད་ཆེ་བ་ཡོད། འཆང་རྒྱ་བ་ལ་ཡང་བྱད་མེད་ཀྱི་རྟེན་ལ་འཆང་རྒྱ་བ་ཡོད་ཅེས་གསུངས་
 ཡོད། ཅེས་སོགས་གསུངས། ཡང་མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

སངས་རྒྱས་ཀྱི་གཞུགས་སྐྱེ་འགྲུབ་པའི་དེགས་འདྲའི་རྟེན་ལེན་གྱི་རྒྱ་དེ་ད་ལྟའི་ཕྱི་ལོ་འདི་མེན་ལ། བ་རོལ་དུ་བྱིན་པའི་
 ཐེག་པར་གསུངས་པའི་ཡིད་ལུས་ཀྱང་མིན། ཡིད་ལུས་ནི་མ་དེག་བག་ཆགས་ཀྱི་ས་དང་ཟག་མེད་ལས་ཀྱི་དབང་གིས་
 སྤངས་པའི་ཡིད་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱི་ལུས་ཞེས་གསུངས་ཡོད་པས། དེ་ལྟ་བུའི་ཡིད་ལུས་དེ་སྤྱིར་གཉིས་བག་ཆགས་དང་
 བཅས་པ་སྤངས་པའི་ཐུགས་དང་རོ་བོ་དབྱེར་མེད་དུ་འཕྲོ་མི་ཐུབ། དེར་བརྟེན། སྤྱགས་སྤྱོད་ཀྱི་སྐབས་སུ། གཞུག་
 མའི་འོད་གསལ་གྱི་སྤྱོད་ནས་གཞུགས་སྐྱེ་འགྲུབ་པར་གསུངས། ... དེས་ན། སྐྱེས་པ་དང་བྱད་མེད་ཀྱི་རགས་པའི་ལུས་
 རྟེན་ལ་བྱད་པར་ཁྱོད་ནས་མེད། དེ་ཆོ་ཡང་ཤེས་དགོས་པ་ཞིག་རེད།⁵⁰ ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ། དེ་ཡང་ཡིན་ཏེ། གྲུང་ཐང་རིན་

པོ་ཆེས་བསྟོད་པ་དོན་ལྡན་མའི་རང་འབྲེལ་ལས།

ཐེག་ཆེན་དེགས་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་དོན་དུ་གཉེར་བའི་གཙོ་བོ་གཞན་དོན་ཡིན་ལ། གདུལ་བྱར་དངོས་སུ་སྤང་ནས་དོན་
 སྤྱིར་བྱེད་གཞུགས་སྐྱེ་ཡིན་པས་ཆོས་སྐྱེ་བཞིན་དུ་གཞུགས་སྐྱེ་ཡང་རྣམ་པ་མཐུན་པའི་རྒྱས་བསྐྱེད་དགོས་པར་མ་ཟད་
 གཞུགས་སྐྱེ་གཙོ་བོར་བསྐྱེད་དགོས། དེའང་ཐ་མལ་བ་རྟེན་མ་བརྟེན་པར་ཆོ་གཅིག་ལ་འཆང་རྒྱ་བའི་ཆོ་རྟེན་ལེན་གྱི་
 ཕྱི་ལོ་དེ་ག་མཆོན་དཔེས་བརྒྱན་པའི་སྤྱིར་འགྱུར་མི་རུང་ལ། དེར་འགྱུར་རྒྱུའི་རྟེན་ལེན་ཞིག་མེད་ཀྱང་མི་རུང་བས།

⁵⁰ 2014 ལོར་ལ་དུགས་དུས་དབང་སྐབས་གསུངས།

རྒྱུ་མེས་ཅན་ལས་གྲུབ་པའི་གཏུག་མའི་ལུས་ཀྱིས་དེའི་ཉེར་ལེན་བྱེད་པར་གྲུབ་སྟེ། མདོ་ལུགས་སོགས་དང་མི་འདྲ་
བར་བྱད་མེད་ཆེ་གཅིག་ལ་འཆང་རྒྱ་བའང་བཞག་ཆོག་པ་འདྲིའི་གནད་ཀྱིས་ཡིན་ཞེས་[མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་
བཟང་གིས་]བསྐྱེད་རིམ་དངོས་གྲུབ་རྒྱ་མཆོར་གསུངས་སོ།། ཞེས་དང་། མཁས་གྲུབ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པས་དུས་འཁོར་
ཁམས་ལའི་རྟེན་ཆེན་ལས། “པར་ཕྱིན་གྱི་ཐེག་པ་དང་རྒྱུད་སྟེ་འོག་མ་གསུམ་གྱི་ལུགས་ལ། བྱད་མེད་ཀྱི་རྟེན་ལ་འཆང་རྒྱ་
བ་མི་སྤྲིད་པ་དང་། སྤྲ་མེད་དུ་བྱད་མེད་ཀྱིས་ཀྱང་ཆེ་དེ་ལ་འཆང་རྒྱ་བ་ཡོད་པར་བཤད་པ་སོགས་དུ་མ་ཞིག་ལ་དེ་ལྟར་སྤྲར་
བར་བྱའོ།” ཞེས་གསུངས། གཞན་ཡང་། རྩེ་སྤྲ་མ་སྟོ་བཟང་གྲགས་པའི་གསང་འདུས་སྟོན་གསལ་མཆན་འབྲེལ་
ལས།

འདོད་ཆགས་ལས་སྐྱེས་པའི་བྱང་རྒྱུ་ནི་སྐྱེས་པ་འབའ་ཞིག་གིས་ཆེ་འདི་ལ་འབྱུབ་པ་སྐྱབ་པར་མ་ཟད་གྱི། བྱད་མེད་ཀྱི་
རྟེན་གྱིས་ཀྱང་ཆེ་འདི་ལ་འབྱུབ་པ་སྐྱབ་པར་བྱེད་དོ། [ཞེས་བསྟན་པར་བྱ་བའི་བྱིར་རིག་པ་ཆེན་མོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་
སོགས་པ་གསུངས། རིག་པ་ཆེན་མོ་ནི་རྒྱུད་ལེགས་པར་སྤྲངས་ཤིང་འདོད་པའི་བསྟན་བཅོས་ལ་ལེགས་པར་བསྐྱབས་
པའི་བྱུག་རྒྱའོ། ... ཐབས་ཀྱིས་ཤེས་རབ་མ་ལ་བརྟེན་ནས་སྟོང་པ་བཞིའི་ཡེ་ཤེས་བསྐྱེད་པ་དེ་བསྟོམས་ནས་འཆང་རྒྱ་
བ་བཞིན་དུ། ཤེས་རབ་མས་ཀྱང་ཐབས་ལ་བརྟེན་ནས་སྟོང་པ་བཞི་བསྐྱེད་པའི་འོད་གསལ་བསྟོམས་པས་ཆེ་འདིར་
འཆང་རྒྱ་བའི་གནད་ཤེས་པར་བྱའོ། ཞེས་གསུངས། དེས་ན། སྟོང་འདུག་སོགས་སུ་བྱད་མེད་ཀྱི་ལུས་ཀྱི་རྟེན་
དམིགས་གསུངས་པ་ཅི་ཡིན་སྟུང་ན། དེ་ལ་སྤྱོད་ར་ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས།

འཕགས་པ་ཞི་བ་ལྷའི་སྟོང་འདུག་ནི་རབ་བྱུང་བ་ཆོར་གསོ་སྟོང་གི་སྐབས་ཤིག་གསུངས་པ་དང་། མགོན་པོ་སྐྱབས་ཀྱི་
རིན་ཆེན་ཐེང་བ་དེ་ཡང་རྒྱལ་པོ་ལ་གདམས་པ་ཡིན་པས། གཉིས་ཀས་ཀྱང་བྱད་མེད་ལ་ཆགས་པའི་ཆགས་པ་སྟོང་
སྤྲ་བྱད་མེད་ཀྱི་ལུས་ཀྱི་རྟེན་དམིགས་གསུངས། གལ་ཏེ་ཆོས་པ་རང་ཉིད་རབ་བྱུང་མཁའ་སྐྱེས་པ་མོ་ཞིག་ཡིན་ན།
སྐྱེས་པ་པོ་ཡི་ལུས་ཀྱི་རྟེན་དམིགས་སྟོང་དགོས། ཞེས་གསུང་ལུལ་སྐྱེས་པ་ཡིན་པའི་དབང་གིས་དེ་ལྟར་
གསུངས་པའི་རྒྱལ་ཡང་ཡང་བཀའ་སྐུལ་བ་ལྟར་ཤེས་པར་བྱ་ལ། གཞུང་གཞན་དུ་གསུངས་པ་དང་སྤྱི་ཆོགས་སམ་མི་
དམངས་དགྲུས་མའི་འདུ་ཤེས་འཛིན་སྟངས་ནམས་ནི་རྒྱལ་ཡོངས་དངོས་ལ་དཔག་སྟེ་བསམ་དགོས། གང་
ལྟར། སྤྱོད་ར་ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་བཅོན་གྱི་ལ་དུ་ཐེབས་མ་ཐག་སྟེ་སྤྱི་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 9 ཆོས་
9 ཉིན་བཀའ་ཤག་དང་གཞུང་ཞབས་ཀྱི་འཕྲུལ་ཆབ་སོགས་ལྟན་འཛིན་སྟེང་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཆོགས་སུ་བོད་
དོན་ཁྱུ་གཏུགས་བྱེད་པར་འགྲོ་མའི་ཐད་བཀའ་བསྐུར་གནང་སྐབས། “ངོས་ཀྱི་སེམས་སུ་བྱད་མེད་ཅིག་བྱུང་ན་ཡག་པོ་
རེད། ཐེང་རིང་ལྟ་ལྟམ་དེང་སང་ལོན་ཾོན་དུ་ཡོད་ཐོག་དེ་ནས་འགྲོ་བུལ་ན་ཡག་པོ་མིན་ནམ་སྟུང་། མི་མང་བས་དགོས་པ་མི་
འདུག་ཁོན་ཀྱང་། ད་དུང་རི་དགའ་ཁྱེད་ཆོས་དགོངས་པ་བཞེས་རོགས།” ཞེས་བཀའ་སྐུལ་བ་ལས་ཐུགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་
འཛིན་སྟངས་དང་། བྱད་མེད་ལ་གདེང་འཛིན་རི་ལྟར་གནང་བའི་རྒྱལ་ཤིན་ཏུ་གསལ། ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1964 ཟླ་བ་ 3
ཆོས་ 17 ཉིན།

ཆོས་ཕྱོགས་ནས་བྱས་ན། སྤོན་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་ཀྱང་བྱད་མེད་ལ་དགེ་སྤྱོད་མའི་སོ་ཐར་གྱི་སྤོན་པ་དང་། བྱང་
སེམས་དང་གསང་སྤྱུགས་[གྱི་སྤོན་པ་]དེ་ཆོ་དགེ་སྤྱོད་དང་ཁྱད་མེད་དུ་གནང་ཡོད་པ་རེད། སྤོན་ཕྱོགས་ནས་དེང་སང་
སྤྱིས་པ་ལས་བྱད་མེད་ལུགས་ཆེ་བ་ལྟ་བུ་ཡོད། དཔེར་ན། དེང་སང་ Ceylon གྱི་སྤོན་སྤོན་དང་། UP ཡི་སྤྱི་ཁབ་བྱད་
མེད་ཡིན་པར་མ་ཟད། ཨ་རིའི་ནང་འདི་ལོར་སྤོན་འཛིན་འོས་ཐོ་ཐོབ་མིན་གང་ལྟར་ཡང་། འོང་ཁོངས་སུ་བྱད་མེད་ཀྱང་
ཡོད་པ་རེད། ཁྱེད་ཆོས་ཀྱང་ཤེས་ཆད་གོང་མཐོར་བཏང་། གསར་ཤོག་སོགས་ལ་དོ་སྣང་ཆེན་པོས་བལྟས་ཏེ་འབད་
བཅོམ་བྱས་ན། སྤྱད་ཕྱིན་འཛམ་གླིང་རྒྱལ་སྤྱིའི་ནང་ལ་བོད་ཀྱི་བྱད་མེད་གྲགས་པ་ཡོད་པ་དེས་པར་ཡོང་བྱུང་། སྤྱི་ལོ་
1997 ནང་བོད་རང་བཅོམ་སྐྱེད་ལངས་སྐྱབས་རྒྱ་དམར་གྱི་མཆོན་ཅེའི་སྤྱིགས་རའི་འོག་རང་སྤྱོད་སྤོན་པ་བཏང་གིས་རོ་
ཆོལ་བྱེད་མི་བྱད་མེད་ཏེ་ཅང་མང་པོ་བྱད་ཡོད་པ་དེ་ཆོ་ཁྱེད་ཆོས་ལོ་རྒྱུས་སྤྱིག་གཞིའི་ནང་ལ་འཁོད་པ་དང་རྗེས་བྲན་
ཡང་བྱེད་དགོས། ཞེས་སོགས་དཔེ་དང་བཅས་བཀའ་སྤྱུལ། ཡང་།

སྤྱིར་བཏང་པས་སྤྱ་གྲུ་ལ་བཅེ་བ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་ཀྱང་། མས་ཆེ་ངོ་བཅུར་མངལ་དུ་ཁྱུར་བ་དང་བཅས་རྗེས་ཀྱང་རང་གི་འོ་
མས་གསོས་པ་སོགས་བཅེ་བ་ཆེན་པོས་བསྐྱངས་ཡོད་པས་པ་ལས་བཀའ་འདྲིན་ཆེ་བར་ཅི་གིན་ཡོད། མའི་བཅེ་བ་ནི་
གཞན་དང་མི་འབྲེལ་ཞིག་ཡོད་ལ། དེ་བྱད་མེད་ཁོ་ན་ནས་ཡོང་བ་ཡིན། དོན་སྤྱིར་དེའི་ཐོག་ནས་བཤད་ན། བྱད་མེད་ནི་
སྤྱིར་རྗེ་འམ་བྱམས་བཅེ་མཆོན་བྱེད་ཅིག་རེད་ཅེས་བརྗོད་ཆོག་པ་ཡིན། དེང་སང་འཛམ་གླིང་འདི་གང་གིས་ཐོངས་
ཡོད་ཅེ་ན། བྱམས་བཅེ་དང་སྤོན་རྗེས་ཐོངས་ཡོད། ཤེས་བྱ་ཡོན་ཏན་གྱིས་ཐོངས་མེད་པར་དེང་སྐབས་སྤྱིའི་དངོས་པོ་
ཡར་རྒྱས་འགོ་དང་འགོ་བཞེན་ཡོད། དེ་དང་ཆབས་ཅིག་འཛམ་གླིང་ཐོག་མི་གསོད་ཀྱིས་མཆོན་པའི་མི་རྣམས་དངངས་
སྤྱག་སྤྱེ་བའི་གནས་ཚུལ་ལོ་རེ་བཞེན་རྗེ་མང་དུ་འགྲོ་གིན་ཡོད་པ་འདིའི་རྒྱ་རྒྱུ་གང་ཡིན་ཞེ་ན། དེ་ནི་ཤེས་བྱ་ཡོན་ཏན་
གྱིས་མ་འདད་བ་མིན་པར་བྱམས་བཅེའི་བསམ་སྤྱོད་མ་འདད་བའི་རྒྱུ་གྱིས་དཀའ་ངལ་གསར་པ་དེ་དག་བྱུང་བ་ཡིན།
བྱད་མེད་ནི་བྱམས་བཅེ་མཆོན་མཁན་ཞིག་ཡིན་པས་ཁྱིམ་ཆང་གི་ཨ་མ་ཆོར་རང་གི་ལུས་ནས་མཆེད་པའི་སྤྱ་གྲུ་དང་།
ཁྱིམ་ཆང་དེ་བྱམས་བཅེའི་བསམ་སྤྱོད་ལྷན་པ་ཞིག་བཅོ་རྒྱུའི་འོས་འགན་ཡོད། དེ་ནི་རང་རེ་བོད་པའི་སྤྱི་ཆོགས་དང་
འཛམ་གླིང་ཁྱོད་ཡོངས་གང་ནས་བཤད་ཀྱང་། ཁྱིམ་ཆང་ཆང་མའི་ནང་བྱམས་བཅེའི་བསམ་སྤྱོད་ཡར་རྒྱས་ཡོང་བ་ཞིག་

དང་། མི་གཞན་ལ་པན་ཐོགས་བྱེད་ཐུབ་པ་དེ་འདྲའི་མི་སེམས་བཟང་པོ་ཞིག་ཡོང་ཐབས་བྱ་རྒྱུ་གལ་ཆེན་པོ་ཡིན།⁵¹ ཞེས་
སོགས་བཀའ་སྤྱུལ། ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་ངང་ཚུལ་ནི་སེམས་ཅན་གྱི་པན་བདེ་སྤྱོད་པ་ལས་སྤྱད་ཅིག་ཀྱང་མི་འདའ་བར་
གསང་གསུམ་གྱི་མཛད་པ་མཐའ་དག་མཁའ་ལ་རྒྱ་བའི་ཉི་མ་ལྟར་ཀྱན་ལ་སྤྱོམས་པ་ཡིན་པས། མགོན་པོ་མཆོག་
ནས་དུས་དང་རྣམ་པ་ཀྱན་ཏུ་བྱད་མེད་ཀྱི་རུས་པ་དང་ཁྱད་ཆོས་རོ་སྤྱོད་གནང་ཞིང་། ཐོབ་ཐང་འབྲེལ་ཉམས་དང་གོ་
གནས་གཅིག་མཚུངས་དགོས་པ་སོགས་སྤོ་ཀྱན་ནས་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་གོམས་སྤོལ་དང་འདུཤེས་འཛིན་སྤངས་སོགས་
ལ་བཅོས་བསྐྱར་ཆེན་པོ་གནང་བར་མ་ཟད། ཡོ་རོབ་གྲོས་ཆོགས་སོགས་སྤོན་དོན་དབང་འཛིན་གྱི་འདུས་སྡེ་ཆེན་པོ་
རྣམས་དང་། ཤེས་ཡོན་པའི་སྤྱེ་སོགས་མི་དཀྱུས་འདུ་ཆོགས་ཆེ་བའི་སར་དངོས་སྤྱོད་དང་སྤྱར་ཞིང་མ་བྱུའི་འབྲེལ་བ་

⁵¹ 1997 ལོ་བ་ 3 ཆོས་ 18 ཉིན་བྱད་མེད་ལྷན་ཆོགས་ཀྱི་ཆོགས་མི་རྣམས་ལ་གསུངས།

སོགས་ལས་བརྒྱམས་པའི་གཏན་ཆོག་སྤངས་ཏེ། བྱད་མེད་ནི་བྱམས་བཅའི་བདག་ཉིད་དང་ལྷན་སྐྱེས་ཀྱིས་ཞི་ཞིང་
འཇམ་པ། འཆོ་བ་རྒྱུད་ཞིང་གཞན་གྱི་བདེ་སྤྱད་ལ་སེམས་ཁུར་ཆེ་བ། ཉང་བསམ་སྒྲོའི་ཡོན་ཏན་ལ་ལྷན་པར་བྱང་བ་
སོགས་བྱད་མེད་ཀྱི་ཆེ་བ་མང་དུ་གསུངས་ཏེ། རྒྱུད་ས་བྱིས་ཆང་དང་རང་ཉིད་གང་དུ་གནས་པའི་སྤྱི་ཆོག་སྤངས་བདེ་
ཞིང་སྤྱིད་པ་ནས་ཆེ་ས་འཇམ་སྒྲིང་བྱིས་པོ་དཔག་འཐབ་བྲལ་ཞིང་བཅན་གཞོན་མེད་པ་དང་འཆོ་བ་བྲལ་ཞིང་བྱམས་
བཅེས་འཆོ་བའི་ཁོང་ཡུག་ཅིག་ཏུ་བསྐྱར་བར། དེས་པར་དུ་བྱད་མེད་གང་མང་གིས་རང་ཉིད་ལ་ལྷན་སྐྱེས་སུ་ཡོད་
པའི་བཟང་པོའི་ཡོན་ཏན་རྣམས་མཛོད་དུ་བྱས་ཏེ་སྤྱིད་ཀྱི་སྤྱི་འབྲིད་པ་དང་། དཔངས་ལ་ལམ་སྟོན་བྱེད་དགོས་པའི་
བཀའ་སློབ་ཡང་ཡང་ཐེབས་ཤིང་། སློབ་གྲུའི་དགེ་ཆེན་གྱི་ཁོངས་སུ་འདྲེན་བྱད་མེད་གང་མང་ཡོད་ཐུབ་པའི་སྤྱད་མེད་
དང་གསལ་བཤད་གནང་། བྱག་ལེན་དངོས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཀྱང་། བཅན་བྱོལ་བོད་མའི་སྤྱི་འབྲས་དང་བོད་ཀྱི་དོན་གཅོད་
སོགས་གོ་གནས་མཐོ་བའི་རིགས་ལ་བྱད་མེད་ཆེད་འཇུགས་བསྐྱུངས་ཤིང་། བོད་མའི་སྤྱི་གཞུགས་ཀྱི་བཀའ་སློབ་དུ་
ཡང་བྱད་མེད་དུ་མ་སྤེབ་ཐུབ་པའི་གོ་སྐབས་སུ་བྱིར་བསྐྱུན་ཏེ་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སུ་མ་གྲགས་པའི་གསར་གཏོད་རྒྱུ་
པོ་ཆེ་མཛད། དེ་དག་ནི་བྱད་མེད་རང་ངོས་ནས་ཆོད་ལེན་བྱས་པ་མ་ཡིན་པར་མགོན་པོ་མཆོག་ཉིད་ནས་ལམ་སྟོན་
དང་སྤྱི་འབྲིད་མཛད་པ་ཞི་གཅིག་ཡིན། ཡང་མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

ཕྱོགས་གཅིག་ནས་བལྟས་ན་རྒྱུད་རྒྱུད་ཡིན་སྤྱིད་ཀྱང་། ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་ནས་བལྟས་ན་གནད་འགག་ཆེན་པོ་ཞིག་
མཐོང་བ་ནི། བར་ལམ་བྱི་རྒྱལ་གྱི་མི་དེ་འདྲ་དང་སྐད་ཆ་ཡོད་དུས་ཁོང་ཆོ་རིགས་གཅིག་གིས། མའི་བསམ་སྒྲོའི་ནང་
བཅེ་བ་སྤེབ་སྤངས་དེ་རྒྱུད་རྒྱུད་སྐབས་ཀྱི་འཆར་འོངས་བྱེད་ཚུལ་དང་འབྲེལ་བ་ཆེན་པོ་ཡོད། དེའི་གནད་དོན་གཅིག་ནི་
སྤྱ་གུ་རྒྱུད་རྒྱུ་ཨ་མས་འོ་མ་སྤེར་བ་དེ་དང་། ཨ་མས་པར་དུ་ཉར་ཏེ་ཤི་རྒྱུ་སྤྱར་ནས་གཅིས་སྤྱོད་རྒྱུ་ཅམ་མང་བ་དེ་
ཅམ་གྱིས་སྤྱ་གུའི་བསམ་སྒྲོའི་ནང་རང་ཉིད་མི་གཞན་གྱིས་བྱམས་བཅེས་སྤྱོད་པའི་ཆོར་སྤང་གིན་ཏུ་ལུགས་ཆེན་པོ་ཞིག་
ཡོད་གིན་ཡོད། སྤྱ་གུ་རྒྱུད་རྒྱུ་སྐབས་ཨ་མས་ལུས་ཀྱི་རྒྱུ་ལ་མ་སྤྱར་བ་དང་། སྤྱ་གུའི་ཉལ་ས་རྒྱར་དུ་བཞག་པ། འོ་མ་
ཡང་གཞན་དག་སྤྱད་དེ་ཨ་མའི་འོ་མ་ཉུང་དུ་ལས་མི་སྤེར་བ་དེ་ཕྱོགས་གཅིག་ནས་བལྟས་ན་སྤྱས་དག་པོ་དང་གཅོད་
མདོག་ཁ་པོ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་། བྱེད་སྤངས་དེས་སྤྱ་གུ་རྒྱུད་རྒྱུ་སྐབས་ཀྱི་བསམ་སྒྲོའི་ནང་ཁོ་རང་རང་བཅན་གྱིས་འཆོ་བ་
ལྷ་སྤྱ་ཞིག་མ་གཏོགས་བྱམས་བཅེས་སྤྱོད་པའི་ཆོར་བ་ཉུང་བ་འབྱུང་། དེའི་རྒྱུ་པས་སྤྱ་གུའི་བསམ་སྒྲོའི་འབྲེལ་ལ་
ཁྱད་པར་ཡོད་གིན་ཡོད་པ་རེད་ཅེས་རྒྱུ་ཡོད། གནས་ཚུལ་དེའི་རིགས་ལ་དོ་སྤང་མ་བྱུང་ཆེ། དཔེར་ན། བོད་ཀྱི་
བྱང་འབྲོག་གི་རྩོད་མོ་ཞིག་ལ་བལྟས་ན་བགས་སློབ་ཤིང་ལ་སྤྱར་བའི་ཨ་མ་སྤྱད་ནང་སྤྱ་གུ་སྤྱར་ཏེ་རུ་མ་ཡང་བྱི་ལ་ཐོན་པ་
དེར་ཕྱོགས་གཅིག་ནས་བལྟས་ན་མི་མཛེས་པ་ཞིག་མཐོང་སྤྱིད། དེ་ལ་བཞེན་ནས་རིགས་ཁ་ཤིས་ཀྱིས་ང་ཆོ་རྗེས་ལུས་
རེད་ཅེས་བཤད། སྤྱ་གུ་རྒྱུད་རྒྱུ་སྐབས་ཨ་མ་མཉམ་དུ་མ་ཉར་བར་རྒྱར་དུ་བཞག་ནས་འོ་མ་ཡང་གཞན་དག་སྤེར་བ་
ལས་ཨ་མའི་འོ་མ་བསྤེར་རྒྱུ་དོ་སྤང་མི་བྱེད་པ་དེ་ལ་སྤྱོན་ཡོད་ཀྱང་ད་དུང་ཡར་ཐོན་ཡིན་པ་ལྷ་སྤྱ་དང་། ང་རང་ཆོའི་དེ་
སྤྱའི་བྱེད་སྤངས་དེ་རྗེས་ལུས་ཡིན་པ་ལྷ་སྤྱར་མཐོང་གིན་ཡོད། དེ་ཆོའི་གསལ་ལ་ང་རང་ཆོས་ཡར་ཐོན་དང་རྗེས་ལུས་
ཞེས་གང་བཤད་རུང་མ་བཤད་རུང་ང་ཆོའི་ཤི་རུས་གདོས་བཅས་ཀྱི་སྤྱང་པོ་འདི་ལ་བཞེན་པའི་གང་ཟག་དེ་ལོ་བརྒྱ་སྟོང་

ཞི་འབྲུམ་གྲོང་གི་གནས་ཚུལ་དང་གཅིག་པ་ཡིན་པ་ལས་འགྲུར་བ་གང་ཡང་ཕྱིན་མེད། སྤེའི་རྒྱལ་འབྲུལ་གྱི་རིགས་ལ་
ཡར་རྒྱས་ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོ་ཕྱིན་ཡོད་ཀྱང་། ང་རང་ཆོའི་མི་ལུས་འདི་དང་ལུས་འདི་ལ་བརྟེན་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་འགྲོ་
སྤངས་དེ་ག་རང་དུ་བསྐྱད་ཡོད་པ་ལས་འགྲུར་བ་གང་ཡང་ཕྱིན་མེད།⁵² ཅེས་སོགས་བཀའ་སླུལ། གོང་དུ་གསལ་བ་རྣམས་
དང་སྐབས་གཞན་དུ། སྤུ་གྲུ་སྦྱེས་མ་ཐག་ནས་རི་ཅམ་གྱིས་ཨ་མའི་ཤ་བྲོད་ལ་ཡང་ཡང་སྤར་ཏེ་བྱམས་བཅེས་
བསྐྱངས་ན། དེ་ཅམ་གྱིས་བྱིས་པའི་སྐད་རྒྱས་གྱི་འཕེལ་ཆད་སྤར་བར་འགྲུར་བ་དང་། མི་ཆེ་ཤིས་པོར་བྱམས་བཅེས་
ཆོར་སྤར་མི་ཡལ་བ་སོགས་ཡང་ཡང་བཀའ་སླུལ། དེ་ནི་སྤོན་ཆོན་རིག་པ་རེ་གཉིས་གྱིས་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་བ་ལས་
ཁྱེད་ཀྱི་ཁྱུར་མེད་ཀྱང་། ད་ནི་ཆོན་རིག་པའི་སྤེལ་ས་བཞུགས་ཏེ་BBCགསར་ལས་ཁང་ནས་ཀྱང་ཡོངས་ཁྱབ་ཏུ་
བསྐྱགས་པ་སོགས་དམངས་ཁྲིད་དུ་གོ་རྟོགས་ཆེས་ཆེར་འཕེལ་བཞིན་ཡོད།

དགེ་སློང་མའི་སྤོན་རྒྱུན་གྱི་གནད་དོན་ཐད་ལ། ཡིག་ཆ་དུ་མར་གསལ་བ་ལྟར་ན། བོད་པའི་ཡུལ་གྱི་འགར་
དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་ལོ་རབས་སུ་མ་ཅད་དགེ་སློང་མའི་སྤོན་རྒྱུན་ཉམས་པ་སྤར་གསོ་ཡོང་བའི་སོགས་ལ་
སྤོང་སྤོང་གནད་ཡོད་ཅིང་དེ་ནས་རིམ་བཤུ་སྤོང་ལུགས་ཆེ་དུ་སྤྱར། སྤྱི་ལོར་ཡོངས་སྤྱོད་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་
ནས་དམངས་ཁྲིད་དུ་སྤོང་སྤོང་མཛད་པ་ནི་བཅའ་བྱུང་དུ་ཕེབས་པའི་རྗེས་ནས་ཡིན་པར་མཛོན་ཏེ། དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་
1964 ཟླ་བ་ 3 ཆེས་ 16 ཉིན་བཞུགས་སྐར་དྲ་རམ་ས་ལར་བོད་མི་ཆོར།

ད་ལྟའི་གནས་སྤངས་ལ་ཆ་བཞག་ན། Ceylon དང་། Burma དང་། Cambodia དང་། Thailand དང་། Vietnam
བཅས་སུ་བོད་ཆོས་དར་ཡོད། ལྷག་པར་ Vietnam དུ་དགེ་སློང་མའི་སྤོན་པ་ཡང་ཡོད་པ་གོ་ཐོས་འདུག །དེ་ལྟར་ཡིན་

ན། ཅ་བའི་སྤོན་རྒྱུན་བོད་ལས་ལྷག་པ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་པ་རེད། ཅེས་བཀའ་སླུལ། དེ་ལྟར་བྱུགས་སྤར་མང་དུ་གནང་སྟེ་
རིམ་གྱིས་བྱིན་གྱི་མི་སྤྱ་གཞན་དང་བཀའ་བསྐྱར་ཡང་ཡང་མཛད། ཆོས་དོན་ལས་ཁུངས་ལ་བཀའ་མངགས་གནང་
སྟེ་བཅའ་བྱུང་བོད་མའི་སྤྱི་གཞུགས་ཀྱི་དོས་ནས་ཀྱང་བྱུག་ལས་མང་དུ་གནང་། སྤྱི་སྤོང་གཉིས་ཐད་ནས་ཆོགས་
ཁུང་རིམ་བར་ཆོགས་ཏེ་ཐབས་ཤེས་མང་དུ་གནང་མཐར། སྤྱི་ལོ་ 1987 ཟླ་བ་ 2 བོད་ཀྱི་གར་དོ་རྗེ་གདན་དུ་རྒྱལ་
ཁབ་བཅོ་ལྔ་ཅམ་ནས་ཕེབས་པའི་བཙུན་མ་རྣམས་གྱིས་འཛམ་གླིང་བཙུན་མའི་ཆོགས་ཆེན་དང་པོ་ཞེས་པ་ཆོགས་
པར་མགོན་པོ་མཆོག་ཆོགས་མགོན་དུ་ཆེབས་བསྐྱར་གྱིས་བཟོ་སྤོང་ལྷག་པོ་མཛད། དེ་ནས་ཀྱང་རིམ་བར་གཞུང་
སྤོང་གཉིས་ཀས་སུ་མཐུད་བྱུགས་འགན་བཞེས་ཏེ་ཉམས་ཞིབ་དང་འབད་བཙུན་ལུགས་ཆེར་གནང་ཡང་འདུལ་བའི་
འགྲོ་ལུགས་དང་དེའི་གནད་དོན་གྱི་ཁྱེན་ཁོ་ནའི་དབང་གིས་ད་དུང་ཡང་ཐག་གཅོད་གནང་བྱུང་མེད། དེ་ལ་སྤྱི་ལོ་
2013 ཟླ་བ་ 11 ཆེས་ 3 ཉིན།

⁵² 1994 ཟླ་བ་ 4 ཆེས་ 1 ཉིན་བྱུང་མེད་སྤོན་ཆོགས་ཀྱི་ཆོགས་ཆེན་ཐེངས་བཞི་པར་གསུངས།

ལམ་རིམ་སོགས་སུ་དལ་འབྱོར་ཞེས་གསུང་དུས་ཡུལ་དབུས་སུ་སྐྱེས་པ་ཞེས་པ་ཞིག་གསུང་གིན་ཡོད། སྤྱིར་ཡུལ་དབུས་ཞེས་པ་ས་ཆོགས་དང་ཆོས་ཆོགས་གཉིས་ཀྱི་སློན་པ་ཕྱེ་བ་ཡིན། ས་ཆོགས་ཀྱི་སློན་པ་ཕྱེ་ན། རྒྱ་གར་དོ་རྩེ་གདན་ཉེ་མ་གཞི་ཞེས་པ་ཡུལ་དབུས་རེད། ས་ཆོགས་ཀྱི་སློན་པ་ཕྱེ་ན་བོད་ཡུལ་དབུས་མིན། ཆོས་ཆོགས་ཀྱི་སློན་པ་ཕྱེ་ན་འཁོར་རྣམ་བཞི་རྒྱ་བའི་ཡུལ་དེ་ཡུལ་དབུས་སུ་ཅི་གིན་ཡོད། འཁོར་རྣམ་བཞི་ཟེར་བ་དེ་ཨ་མུ་ཀ་ར་ཡིན་ནམ་ཅིག་གིས་མཛད་པའི་མགོན་པོ་སྐུ་སྤྱུབ་ཀྱི་མདོ་ཀྱན་ལས་བརྒྱས་པའི་འབྲེལ་པའི་ནང་ལ། འཁོར་རྣམ་བཞི་ལ་རབ་བྱུང་གི་ནང་ནས་དགེ་སློང་པ་མ་གཉིས་དང་། ཁྱིམ་པའི་ནང་ནས་དགེ་བསྟན་པ་མ་གཉིས་བཅས་བཞི་ངོས་འཛིན་གནང་འདུག། རང་རེ་བོད་ལ་དགེ་སློང་དང་། དགེ་ཚུལ་པ་མ་གཉིས། དགེ་བསྟན་པ་མ་གཉིས་བཅས་ཡོད། དེ་འདྲ་ཡིན་དུས། དགེ་སློང་པ་མ་གཉིས་དེ་བྱུང་བ་ཡིན་ན། འཁོར་རྣམ་བཞི་ཆ་ཆང་བ་ཞིག་ཡོང་བ་རེད། རྒྱ་མཆོན་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་དགེ་སློང་མ་དགོས་ཀྱིན་འདུག་ཅེས་ང་ཆོས་དོ་སྤངས་པ་རེད། ཡིན་ནའང་། གཅིག་ནས་དགེ་སློང་མ་སྤྱུབ་པ་དེ་བཙུག་ལྟར་འདས་ཀྱིས་འདུལ་བའི་ཁྱིམས་སུ་བཅས་པའི་ཐོག་ནས་དགེ་འདུན་གྱིས་ཐག་གཅོད་པ་ལས་ངོས་རང་ལྟ་བུ་དགེ་སློང་གྲེ་བྲག་པ་ཞིག་ལ་ཐག་གཅོད་པའི་ཐོབ་ཐང་མེད། གཉིས་ནས་འདུལ་བའི་ཉམས་ལེན་དེ་ཐེག་དམན་གྱི་ཡུལ་གྱུའམ་སྤྱི་ལོ་⁵³ཆོས་བརྒྱད་འཛིན་མཁན་གྱི་ཡུལ་གྱི་ཆོའི་ནང་ལ་འདུལ་བའི་ཉམས་ལེན་ཏེ་ལས་པའི་ཡག་པོ་ཡོད་པས། དགེ་སློང་མ་སྤྱུབ་པ་ལ་འདུལ་བ་འཛིན་པ་རྣམས་ཆོགས་ནས་ཐག་གཅོད་པ་མ་གཏོགས། ངོས་ཀྱིས་ཐག་གཅོད་མི་ཐུབ། དེར་བརྟེན། ཐངས་མང་པོར་བོད་གངས་ཅན་པའི་འདུལ་བ་འཛིན་པ་ཆོ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ནང་པའི་ཡུལ་གྱུ་ཁག་གི་འདུལ་བ་འཛིན་པ་ཆོ་ཆོགས་པ་རེད་དེ་ཐག་ཆོད་པ་བྱུང་མེད། ཅེས་གསུངས། བོད་དུ་གསུངས་པའི་མགོན་པོ་སྐུ་སྤྱུབ་ཀྱི་མདོ་ཀྱན་ལས་བརྒྱས་པའི་འབྲེལ་པ་ནི། སློབ་དཔོན་རིན་ཆེན་འབྱུང་གནས་ཞི་བས་མཛད་པ་དེ་ཡིན་འདྲ་ལ། དེའི་ནང་དུ། “འཁོར་རྣམ་པ་བཞི་ནི་གཙོ་བོ་སློབ་པ་སྟེ། དགེ་ཚུལ་པ་ནི་དགེ་སློང་གི་འཁོར་དུ་བསྟུངོ། །དགེ་ཚུལ་མ་དང་དགེ་སློབ་མ་ནི་དགེ་སློང་མའི་འཁོར་དུ་བསྟུངོ། །བསྟན་གནས་ནི་དགེ་བསྟན་གྱི་འཁོར་དུ་བསྟུངོ།” ཞེས་འཁོར་རྣམ་བཞི་དགེ་སློང་པ་མ་གཉིས་དང་དགེ་བསྟན་པ་མ་གཉིས་ལ་ངོས་འཛིན་གནང་། དེ་ལྟར་ན། ཆེས་ཉུང་ཤས་ཀྱིས་དགེ་སློང་མའི་སྤྱི་རྒྱ་རྒྱ་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་དོན་དག་ནི་བྱུང་མེད་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་ལ་ཐུག་པའི་གནད་དོན་ཞིག་དང་། དེ་ཡང་གྱི་རྒྱལ་

⁵³ པ་ལིའམ་སྤྱི་ལོ་སྐད་ནི། དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱིས། “འོ་ན་གནས་བརྟན་པའི་མདོ་སྟེ་ལ་སོགས་པ་དེ་ཀྱན་སྐད་རིགས་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་སྟེ་ན། དཀྱིཏ་མ་གནའ་དུས་ཀྱི་མགཞུང་སྐད་དུ་ཡོད་པ་ཡིན། དེ་ལ་ཁོང་རྣམས་སྤེལ་ཞེས་ཟེར་ཞིང་། དོན་རྒྱུན་ཆགས་བྱ་བ་ཡིན། སྤེལ་སྐད་དེ་ནི་ངོ་བོ་ལེགས་སྤྱར་རང་ལ་སྤྱོད་གངས་འཇམ་དུ་སོང་བའི་རྒྱ་མཆོན་གྱིས་ར་སྤྱོད་ཉམས་པ་དང་། རྒྱ་ཡིག་ལ་སོགས་པའི་བརྗོད་དཀའ་བ་དག་ཁ་ཡིག་ཏུ་བསྐྲགས་པ་སོགས་ཡིན། ... སྐད་འདི་ཉིད་ཀྱིས་སྟོན་པས་ཆོས་གསུངས་བར་འདོད་ཅིང་། སྟོན་པ་ཞལ་བཞུགས་དུས་སྐད་འདི་ཉིད་ཡུལ་དབུས་མགཞུང་སྐད་པོ་ཀྱན་གྱི་སྐད་ཐུན་མོང་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གནས་བརྟན་པ་དག་བཞེད་དོ།” ཞེས་གནས་རྒྱུད་གསེར་ཐང་དུ་གསུངས་འདུག་ལ། གནས་བརྟན་པ་དག་གིས་སྤེལ་ནི་མ་གཞི་སྐད་ཡིན་པར་བཤད་པ་ལ་མཁས་པ་གཞན་གྱིས་ཡོད་ཚུལ་མི་འདྲ་བས་ལན་འདེབས་བྱས་པ་སོགས་སྤྱོད་ཆོགས་ཡོད། གང་ལྟར། དེར་སྐབས་མཁས་པ་དག་གིས་སྤྱང་བྱ་ཅམ་ལས་ཉིན་རེའི་འཆོ་བའི་ནང་མེད་སྤྱོད་མེད་པར་གྱུར་པའི་སྐད་རྟེན་པ་ཞིག་ཡིན།

གི་བྱད་མེད་ཆོའི་ཤྱགས་རྒྱུན་ལས་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཚུལ་ཟེར་ཞིང་མོས་མཐུན་མེད་པའི་རྣམ་འགྱུར་སྟོན་ཡང་།
གནད་དོན་གི་ཅ་བ་ནི་གོང་དུ་བཀའ་གནང་བ་ལྟར་ཡིན་ལ། གཤམ་པོ་ཆེ་ལ་ནན་ཏན་གི་ཚུལ་དུ་བྲིས་ན། དེ་ཡང་མགོན་
པོ་མཆོག་ནས།

འཁོར་རྣམ་བཞི་ཆང་བ་ཞིག་བྱུང་ན། དེ་ནི་དགོས་པ་ལས་དགག་པ་བྱ་རྒྱུ་ཞིག་མིན། འཁོར་རྣམ་བཞི་ཡོད་དགོས། རྒྱ་
མཆོན་ཅི་ཡིན་ཞེ་ན། འཁོར་རྣམ་བཞི་བྱུང་ན་བསྟན་པའི་ཞབས་འདེགས་དང་སྟོན་པའི་དགོངས་པ་གྲུབ་པ་རེད། རྣམ་
འབྲུལ་ཡིན་མིན་བཅོམ་ལྡན་འདས་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཐག་བཅད་པ་ཞིག་སྟེ། རྣམ་འབྲུལ་དུ་བྲིན་ན་བཅོམ་ལྡན་འདས་རང་
ཉིད་ནས་བྱུང་བ་ལས་ང་ཆོས་བྱས་པ་ནི་མིན། དགེ་སློང་མ་བསྐྱབ་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་པས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་
དགེ་སློང་མ་བསྐྱབས་ཡོད། དེར་ང་ཆོས་དགག་པ་བྱ་རྒྱུ་གང་ཡང་མེད། ཅེས་བཀའ་སྩལ། དེ་ལྟ་བུའི་མགོན་པོ་མཆོག་གི་
གཟིགས་རྒྱུ་དང་མཁའ་རྒྱ་སྟོན་པ་རང་སྟོར་མ་ཆུང་བ་དག་གིས་རྣམ་ཏྟག་གི་སྟོན་བསྐྱངས་ཅི་འདོད་དུ་བྱེད་པ་དེ་
དག་ཅུང་ཟད་ཅུང་བར་གནང་ན་བསྟན་པ་དང་འགོ་བ་ཀྱན་ལ་པན་ཆེ་བ་སྟོན་མེད་ཡིན། ཡང་བྱི་རྒྱལ་གི་མི་འགའ་
ཤས་ནས། དགེ་སློང་མའི་སྟོན་རྒྱུན་གི་སྟོར་དེ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་རང་ནས་ཐག་གཅོད་གནང་ན་མི་འགྲིག་པ་མེད་
ཀྱང་། མགོན་པོ་མཆོག་ནས་སྟེས་པ་པོ་ཡི་ཕྱོགས་བཟུང་སྟེ་ཐག་གཅོད་གནང་གིན་མི་འདུག་ཅེས་ཀྱང་ཞུས་ཡོད་པར་
སྒྲུང་སྟེ། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས།

ངོས་ལ་ཡང་འགའ་ཤས་ནས་སྟོན་བཞེད་ཡོང་གིན་ཡོད་པ་རེད། དེ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེས་ཐག་གཅོད་བྱས་ན་འགྲིག་ཀྱང་།
རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེས་པལ་ཆེར་ male chauvinism ཞེས་པ་སྟེ་པོ་མཆོག་གི་ལྟ་བ་བཟུང་སྟེ་དགེ་སློང་མ་བཀག་
འགོག་བྱེད་གིན་འདུག་ཅེས་སོགས་ཤོད་མཁན་ཁ་ཤས་ཡོང་གིན་འདུག། དེའི་ཐད་ངོས་ལ་དབང་ཆ་ཡོད་པ་མ་རེད། དེ་
འདུལ་བ་ནང་བཞིན་བྱས་ནས་འགོ་དགོས་པ་རེད་མ་གཏོགས། ངོས་རྒྱལ་འཛིན་པ་ཡིན་ཞེས་དེ་ཐག་གཅོད་རི་ལྟར་བྱེད་
ཐུབ་བམ། ཐག་གཅོད་ཐུབ་ཀྱི་མ་རེད། དེ་འདྲ་ཡིན་དུས། དགེ་སློང་མ་སྐྱར་གསོ་བྱེད་པ་དེ་ངོས་ཀྱི་དབང་ཆ་ལས་
འདས་པ་རེད།⁵⁴ ཅེས་ཀྱང་བཀའ་སྩལ། དེ་ལྟར་ཕྱོགས་སོ་སོ་ནས་རང་ཉིད་ཀྱི་འདོད་ཕྱོགས་དང་མ་མཐུན་པའམ།
དཀའ་ངལ་དང་འཕྲད་ཆེ་ཅི་མི་སྟོན་པར་ཐད་ཀར་སེམས་ཀྱི་དཀའ་ངལ་བཞེད་ཡུལ་ལམ་ཁྱུ་གཞུགས་བྱེད་ས་གཅིག་
ཉིད་ཡོད་པ་ནི་ནས་དུ་ཡང་ཡགོང་ས་མཆོག་ཡིན།

⁵⁴ འདི་དང་གོང་གསལ་ཁྱུང་འདྲན་རྣམས་སྟེ་ལོ་ 2013 ལྷ་བ་ 11 ཆོས་ 3 ཉིན་འཇང་དགུན་ཆོས་སུ་ཕེབས་པའི་བཙུན་མ་རྣམས་ལ་སྩལ་བའི་
བཀའ་སྟོན་སོགས་སུ་གསལ།

བཅུན་མའི་གཞུང་ཆེན་སློབ་གཉེར་དང་དགེ་བཤེས་མའི་དམ་འཛིན་གསར་གཏོད། བཅུན་མའི་
འཛང་དགུན་ཆོས། དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་ནང་ལ། མཁས་བཅུན་བཟང་གསུམ་ལྡན་ལ།
དགེ་འདུན་པའི་ཆོན་རིག་ཟབ་སྦྱང་། ཆོས་བརྒྱད་ཁག་གི་གཞུང་ཆེན་བཟོ་སྒྲིང་།

སྤྱི་ནོར་ལ་གོང་ས་སྐུ་བས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་བཅན་བྱེད་ཀྱི་ཕེབས་ཏེ། གསར་གཏོད་མང་དུ་མཛད་པ་
ལས་གལ་གནད་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་ཞིག་ནི། བཅུན་དགོན་ཁག་ཏུ་གདན་ས་ཆེན་པོ་རྣམས་དང་མཚུངས་པར་གཞུང་ཆེན་
སློབ་གཉེར་དང་དགེ་བཤེས་མའི་དམ་འཛིན་གི་ལམ་སློལ་གསར་གཏོད་མཛད་པ་དེ་ཡིན། དེའི་ཚུལ་ལ་ལ་གོང་ས་
མཆོག་ནས། སྤྱི་ལོ་ 1992 ལྷ་བ་ 10 ཆོས་ 24 ཉིན།

ད་ཆ་གང་ཞིག་གལ་ཆེན་པོ་འདུག་ཅེ་ན། ང་རང་ཆོའི་སྤྱི་ཆོགས་ནང་སྤྱིར་བཏང་གི་མིག་ལྟོས་ལ། བྱད་མེད་ཀྱིས་ནང་
ལས་བྱས་ཏེ་སྤྱོད་པ་དེ་འབྲེལ་བར་མཐོ་རིམ་གྱི་སློབ་སྦྱང་བྱེད་རྒྱ་དང་། ལྷག་དོན་དུ་ཆོས་སྤྱུགས་ཀྱི་སློབ་སྦྱང་བྱེད་
རྒྱའི་ཐད་ལ་འབད་བཅོན་བྱེད་དགོས། བྱད་མེད་དང་བཅུན་མ་ཡིན་ཞེས་འདོན་ཁ་ཁུལ་ཁོ་ན་སློ་འཛིན་བྱས་ཏེ་སྤྱོད་པའི་
སྤར་གྱི་བག་ཆགས་ཤིག་ཡོད་པ་དེ་དག་བསྐྱར་བཅོས་བྱེད་དགོས། འདི་ག་རྩ་རམ་ས་ལར་བཅུན་དགོན་ཞིག་ཡོད་པ་
དེར་ངོས་རང་དེ་སྤོན་བསྦྱོར་པའི་སྐབས། མཆོན་ཉིད་དཔེ་ཆ་སློབ་ཁྱིད་བྱེད་དགོས་ཞེས་སྤར་གྱི་གོམས་སློལ་ལ་བསྐྱར་
བཅོས་བཏང་ནས་དཔེ་ཆར་ལྟ་མགོ་རྒྱགས་ཡོད། དེ་བཞིན་རྒྱ་གར་གྱི་སྤྱུགས་མོན་གྱི་གཞིས་ཆགས་ལ་བཅུན་དགོན་
ཞིག་བཅུགས་ན་ཡག་པོ་འདུག་ཅེས་བཅུགས་ཏེ་ཐོག་མ་ནས་དཔེ་ཆ་བལྟ་དགོས་ཞེས་བཤད་དེ་སློལ་བཏོད་ཡོད། ཅེས་བཀའ་
སྤྱུལ། གོང་དུ་གསུངས་པའི་བཅུན་དགོན་གཉིས་ནི། སྤྱི་ལོ་ 1973 ལོར་རྩ་རམ་ས་ལར་གསར་འཛུགས་གནང་བའི་
བཅུན་དགོན་དགེ་ལྡན་ཆོས་སྒྲིང་དང་། སྤྱི་ལོ་ 1984 ལོར་རྒྱ་གར་གྱི་སྤྱུགས་སུ་གསར་འཛུགས་གནང་བའི་བཅུན་
དགོན་བྱང་རྒྱལ་ཆོས་སྒྲིང་གཉིས་ཡིན། ཡང་སྤྱི་ལོ་ 2013 ལྷ་བ་ 11 ཆོས་ 3 ཉིན་འཛང་དགུན་ཆོས་སུ་བཅར་བའི་
བཅུན་མ་རྣམས་ལ།

ངོས་ཀྱིས་ལོ་རྒྱུས་ཤིག་ཤོད་འདོད་བྱུང་། དེ་སྤར་བཤད་ལ། སྤར་མོ་བཅུན་མའི་དགོན་པ་ཆོས་གཞུང་ཆེན་སློབ་གཉེར་བྱེད་
པའི་ལུགས་སློལ་ཞིག་ཡོད་པ་རེད་ཟེར་བ་ཞིག་ཐོས་སྤྱོད་། དེ་ནས་བར་སྐབས་ལོ་བརྒྱ་ལྷག་ཁ་ཤས་ཀྱི་རིང་ལ་བཅུན་
མའི་དགོན་པ་ཆོས་གཞུང་ཆེན་ལ་སློབ་གཉེར་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་པ་མ་རེད། ཀྱུ་རེ་ཞིག་ཅེས་ན། སྤར་བཤད་ལ། ཨ་ནེ་ཆོར་
མཐོང་རྒྱུ་བྱས་ནས། ཨ་ནེའི་ཁོག་པར་བཟང་སྤྱོད་མི་རྒྱུད། ཅེས་ལབ་པ་རེད། དེ་ཡང་བཟང་སྤྱོད་སློལ་ཡོད་པ་ཞིག་
གིས་བཟང་སྤྱོད་སློན་ལམ་སློལ་ཡོད་མདོག་མདོག་བྱས་ནས། ཉ་ཅང་སྤྱོད་ཁུལ་བྱས་པ་རེད། བྱས་ཅང་། ཨ་ནེའི་ཁོག་
པར་བཟང་སྤྱོད་མི་རྒྱུད་ཅེས་ལབ་པ་རེད། ཅེས་བཞད་མོ་དང་བཅས་བཀའ་སྤྱུལ་ཏེ། ཡང་།

ད་ཕྱིས་སུ་ན་ནིང་གོ་སྤྱོད་⁵⁵བཅུན་དགོན་ནས་ཡོང་བའི་བཅུན་མ་དགའ་རབ་ཅིག་ལ་ཐུག་པ་རེད། བྱིད་རང་ཆོས་རྒྱན་
འཇུག་སློབ་འཛིན་བྱས་འདུག །ཁ་ཤིང་ཤིག་གིས་འགྲེལ་བ་དོན་གསལ་ཡང་སློབ་འཛིན་བྱས་འདུག །འགྲེལ་བ་དོན་གསལ་
ངོས་ཀྱང་སློབ་ལ་འགྲོ་གིན་མེད། ད་ནི་ཨ་ནེའི་ཁོག་པར་བཟང་སྤྱོད་མི་ཚུད་ཟེར་བ་དེ་རེད་མི་འདུག ། ཨ་ནེའི་ཁོག་པར་
རྒྱན་འཇུག་གཉིས་ལྟ་ཨ་ཅང་ཅང་སྟེ། འགྲེལ་བ་དོན་གསལ་ཡང་སློབ་ལ་ཡོད་པ་རེད། ཅིས་བསྐྱུགས་བརྗོད་གནང་། ཡང་

མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

བཅུན་མའི་དགོན་པ་ཆོས་གཞུང་ཆེན་ལ་སློབ་གཉེར་བྱེད་པ་ལ་[ཁོ་དང་]ཐོབ་ཐང་གཅིག་མཚུངས་ཡོད། ལས་ཀའི་ཆ་
ནས་ཀྱང་པོ་མོ་ལ་དབྱེ་བ་གང་ཡང་མེད་པ་གསལ་བོ་ཡིན། བཅོམ་ལྷན་འདས་རང་གིས་ཀྱང་གཞི་རྩའི་ཆ་ནས་དགོ་
སློང་པ་མ་ཞེས་ཐོབ་ཐང་འབྲས་མཉམ་གནང་ཡོད། ... དགོ་སློང་མའི་སློང་ལ་བྱེད་ཐབས་གང་ཡང་མི་འདུག་སྟེ། ཤེས་
ཡོན་གྱི་ཐང་ལ་རབ་བྱུང་མ་ཆོས་རབ་བྱུང་པ་ཡི་ཤེས་ཡོན་གྱི་གནས་ཆེད་དང་འབྲས་སྐྱབ་པའི་ཐོབ་ཐང་ཡང་ཡོད་ལ་
རྒྱས་པ་དང་ཆ་རྒྱུ་ཡང་ཡོད་པས། སལ་ཆེར་ལོ་བཞི་བཅུ་ཅམ་གྱི་གོང་ལ་ཨ་ནེ་དགོན་པ་ཆོས་དཔེ་ཆར་བལྟ་དགོས་
པ་རེད་ཅིས་བཤད་དེ་མགོ་བཅུགས། དེ་ཡང་ད་ལྟ་ངོས་ཀྱིས་གསལ་བོར་བྲན་པ་ཞིག་ལ། སྐབས་ཤིག་ངོས་རང་དགོ་
ལྷན་ཆོས་སྤྱིང་དུ་བྱིན་ཏེ་པར་བྱིན་གྱི་མགོ་ནས་མར་འགྲེལ་བཤད་ཅུང་ཅམ་བརྒྱབས་ནས་མགོ་དང་པོ་དེ་ལྟར་བཅུགས་
པ་རེད། དེ་ལྟར་རིམ་བས་རིམ་བས་བཅུན་མའི་དགོན་པ་མང་པོ་ཞིག་གིས་གཞུང་ཆེན་སློབ་གཉེར་བྱེད་པའི་མགོ་
བཅུགས་ནས་དགོ་ཆུང་ཆོས་ཀྱང་རྒྱུར་ཐག་འབད་ཐག་བྱས་པ་རེད། བར་སྐབས་ཤིག་སློན་ལམ་གྱི་སྐབས་ལ་རབ་བྱུང་
མ་ཆོས་རྟགས་གསལ་བཏང་ནས་ཏ་ཅང་ཡག་པོ་བྱུང་སོང་། ཡག་པོ་ཞེ་དྲག་འདུག །བྱུང་འབྲས་དེ་ལྟར་ཐོན་ཡོད། དེ་
ནས་ང་ཆོས་གོ་བསྐྱར་བྱས་ཏེ་ཚུལ་མཐུན་གཟབ་ནན་གྱིས་དགོ་བཤེས་མའི་དམ་བཅའ་འཛིན་པའི་འགྲོ་ལུགས་གཏན་
འབེབས་བྱས། དེ་ལྟར་ལོ་བཅུ་བདུན་རིང་སློབ་སྦྱོང་བྱས་ནས་ད་ཆ་ལག་འཁྱར་སྤྱོད་པའི་འགྲོ་ལུགས་ཡོངས་སུ་གཏན་
འཁེལ་ཡོད་པ་རེད། ཅིས་བཀའ་སྐྱེལ། དགོ་བཤེས་མའི་དམ་བཅའ་བཞག་པའི་འབྲས་བྱུང་ཅི་ཞིག་བྱེད་དགོས་པའི་

ཚུལ་ལ་མགོན་པོ་མཆོག་ནས་སུ་མཐུད་དེ།

སློབ་གཉེར་ཐོན་ནས་བྱ་བལ་ལྟ་བུ་བྱས་ཏེ་ཆེ་དང་སྐྱབ་པ་མཉམ་པ་བྱེད་བྱུག་ན་རབ་ཡིན། དེ་ཅུང་ཤིས་ཀྱིས་མ་
གཏོགས་ཆང་མས་བྱེད་ཀྱང་མི་བྱུག་ལ། ཐུབ་ཀྱང་བསམ་སློབ་གཏོང་དགོས་པ་ཞིག་རེད། ང་ཆོས་མི་རབས་ནས་མི་
རབས་ཀྱི་བར་དུ་བསྐྱར་བ་འཛིན་སྦྱོང་སྤེལ་གསུམ་བྱེད་དགོས་པས། སློབ་གཉེར་ཐོན་པའི་མཆོམས་ལ་བཅུན་དགོན་དུ་
སྤྱོད་པའམ། གང་ལྟར། དགོ་ཆུང་གྱི་འགན་ཁུར་དགོས། དེ་ཡང་བཅུན་དགོན་ཆོའི་ནང་དུ་དགོ་ཆུང་བ་གཅིག་བྱ་མ་
ཡིན་པར་སློབ་བྱ་ཁག་ཏུ་འང་བཅུན་མའི་ཆོས་དགོ་བྱུང་ན་ཏན་ཏན་པན་ཐོགས་ཡོད། སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་ནང་ལ་ནང་ཆོས་
འགྲེལ་བཤད་རྒྱག་མཁན་རབ་བྱུང་མ་གང་མང་བྱུང་ན་ཏན་ཏན་པན་ས་རེད། དེ་གལ་ཆེན་པོ་འདུག ། བྱི་རྒྱལ་གྱི་ཆོས་

⁵⁵ གོ་སྤྱོད་བཅུན་དགོན་ནི། 1991 ལོར་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་ཡོང་ས་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུའི་བཀའ་དགོངས་ཅི་བཞིན་སྐྱབ་པ་ལ་ཐུགས་
བརྟེན་ཆེར་བསྐྱེད་གནང་མཁན་སྐྱབས་ཆེ་སྐྱེས་བཟོད་པ་རིན་པོ་ཆེས་བྱག་བཏབ་པའི་བཅུན་དགོན་མཁའ་སྤྱོད་དགའ་འབྲེལ་སྤྱིང་ཞེས་པ་དེ་ཡིན།

ཆོག་ལ་ཁག་ཏུ་ཡང་བྱེད་མེད་ཀྱིས་ཆོས་འགྲེལ་བཤད་རྒྱལ་ཐུབ་ན་ཏུ་ཅང་མན་ཐོག་མ་ཆེ། དེ་གལ་ཆེན་པོ་འདུག །ཅེས་བཀའ་
སྤྲུལ། དེ་ལྟར་སྤྱི་ལོར་ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་མཆོག་ནས་ལམ་སྲོལ་སྤར་མེད་གསར་གཏོད་དང་ཉམས་པ་སོར་
ཚུད། མ་ཉམས་པ་གོང་ནས་གོང་དུ་སྤེལ་བ་སོགས་མཛད་འཕྲིན་རྒྱབས་པོ་ཆེ་ཡང་ནས་བསྐྱར་དུ་གནང་བ་ལ། བོད་
མི་སྤྱི་ཆོག་མཁུ་ཁོད་ནས་རྒྱལ་གཅིག་མཆོངས་གཅིག་དང་ཕྱར་བ་བྱ་འདེགས་ཞུ་ཡོད་དམ་ཞེ་ན། དེ་ལ་ཡགོང་
ས་མཆོག་ནས།

དེ་ལྟར་སློབ་གཉེར་བྱེད་པའི་མགོ་བཅུགས་ནས་ད་ལྟའི་བར་དུ་ལོ་སྤྱི་ལྷ་བཞི་བཅུའི་རིང་ལ་གྲུབ་འབྲས་མིག་མཐོང་
ལག་ཟིན་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཐོན་ཡོད། རོས་རང་གི་རོས་ནས་ཆ་བཞག་ནའང་། ཐོག་མའི་འཛོད་སྐྱལ་འབྲས་པོ་དེ་ལྟ་བུས་བ་
རེད། དེ་དུས་དགེ་བཤེས་མ་འཛོལ་དགོས་པ་རེད་ཅེས་ལབ་དུས། མཁས་པའི་དབང་པོ་འགའ་ཞིག་གིས་དགེ་བཤེས་
མ་ཞེས་དེ་ལྟར་བྱས་ན། གང་འདྲ་བྱེད་ཡོང་ཞེས་གསུང་སྟེ། རྒྱ་ལ་རོས་ཀྱིས་དགེ་སློང་མ་ཡོད་ཕྱིན་དགེ་བཤེས་མ་
ཡོང་མ་ཆོག་པ་ཡོད་པ་མ་རེད་ཅེས་བཤད་དེ། དེ་ལྟར་གཏན་འབེབས་བྱས་ནས་འགྲོ་སྟོད་ཀྱིན་ཡོད་པ་རེད། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ།
དེ་ལྟ་བུ་ཐེངས་དུ་མར་བྱུང་ཡང་། མགོན་པོ་མཆོག་ནས་སྤྱི་མཐུན་བསྟན་འགྲོའི་དོན་ཉལ་གཅིག་ཐུགས་ལ་བཞགས་
ཏེ། དགེ་བཤེས་མའི་དམ་འཛོལ་གི་སྲོལ་ཀ་གསར་གཏོད་མཛད་⁵⁶པར་མ་ཟད། དེ་དང་མཚུངས་པར་བཅུན་མའི་
འཛང་དགུན་ཆོས་སོགས་གསར་འཛུགས་ལའང་སྐྱལ་འདེད་དང་རྒྱབ་སྐྱོར་བཅས་སྤྱི་མཐུན་མཛད། ལར་ནས་མཐོ་
རིམ་ཁོད་སྤྱོད་ཀྱི་གཞིགས་རྒྱ་དང་། སྟན་ཀྱི་གསན་རྒྱ་རྒྱུང་དགས་པས་ཡིན་ནམ། གང་ལྟར། རང་རང་གི་ཐུགས་ཀྱི་
འཁྲེང་སོ་ལ་བཀག་རྒྱ་ཐེབས་ཏེ། རང་ལ་སྟོང་གོམས་མེད་པའི་བྱ་བཞག་གམ་བྱེད་སྒོ་ཞིག་ཡིན་ཕྱིན་དེ་མ་ཐག་ཁས་
ལེན་བྱེད་མི་ཐུབ་པ་སྤྱི་ཕྱིར་བྱུང་ཡོད། དེ་ལྟ་ནའང་། མགོན་པོ་མཆོག་གི་མཁྲེན་དཔྱོད་དང་ཐུགས་སྟོབས་ལ་སྤུས་
ཀྱང་འགྲན་དཀའ་བས་དུས་ཀྱི་ཆ་ལ་འགོར་འགྱུར་སྲིད་ཀྱང་། དགོངས་གཞི་རྣམས་མི་འགྲུབ་པའི་གནས་མེད། དཔེར་
ན། མི་ལོ་བཅུ་ཕྱག་དུ་མའི་གོང་ནས་ལམ་སྟོན་གནང་བ་སློབ་བྱ་ཁག་ཏུ་རིགས་ལམ་སློབ་གཉེར་འཛུགས་པ་དང་། རྒྱ་
བོ་རྣམས་ཀྱིས་ཆོས་གཞུང་ལ་སློབ་གཉེར་བྱེད་པ། བཅུན་མར་དགེ་བཤེས་མའི་ལག་འཁྲེར་སྟོད་པ། རྒྱ་སེར་དབྱེར་
མེད་ཀྱིས་རིགས་གཅིག་རྒྱུང་འཛིན་བྱེད་པ། སེར་མོ་བས་ཆོན་རིག་སྟོང་བ་དང་། བོད་མའི་སྤྱི་གཞུང་ལའང་དག་
པའི་མང་གཙོའི་ལམ་དུ་སྟོད་པ་སོགས་ད་ཆ་ལག་ལེན་དུ་སྤར་བཞིན་པ་ལྟ་བུ་ཡིན། གང་ལྟར། མགོན་པོ་མཆོག་གི་
ཐུགས་བསྐྱེད་དང་མཁྲེན་རྒྱ་ལ་ཆད་བཀག་མེད་པས། བཅུན་མའི་སློབ་གཉེར་དང་དགེ་བཤེས་མའི་འགྲོ་ལུགས་ཙམ་
དུ་མ་ཟད། ཕྱི་ནང་གི་ནང་བ་ཡོད་ཆད་དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་ནང་བ་བྱེད་དགོས་པའི་བཀའ་སློབ་ཀྱང་ཡང་ཡང་
ཐེབས། དེ་ལ་ཐོག་མའི་ཆར་དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་ནང་བ་ཞེས་པ་དེ་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ་སྟུམ་པའི་སྤྱི་བོ་མང་དུ་

⁵⁶ ད་ལྟ་དགེ་བཤེས་མའི་རྒྱལ་སྟོན་ཐེངས་གསུམ་པ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་ལ། རྒྱལ་སྟོན་པ་བཅུན་མ་ ༣༩ དང་། རྒྱལ་སྟོན་གཞི་ནི་གཞུང་ཆེན་བཀའ་
བོད་མ་དང་། བད་སྟོན། ལོ་རྒྱུས། ཆོན་རིག ། རྒྱལ་སྟོན་ཐེབས་ནི་ཡིག་ངག་གཉིས་རེད།

བྱུང་ཡང་། མགོན་པོ་མཆོག་ནས་དེ་ནི་གཞན་ཅི་ཡང་མིན་པར་དེར་རབས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་ངེས་ཅན་ཡོད་པའི་ཐོག་ནང་
པའི་ཆོས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་ཆད་དང་ལྡན་པ་ཞིག་ཡོད་པ་ལ་ཟེར་བ་དང་། དེ་ཡང་ནང་པ་ཡིན་ཞེས་དད་པ་ཙམ་ཞིག་ཡོད་
པས་མི་ཆོག་པར་ནང་པའི་ཆོས་ཀྱི་རྩ་དོན་རྣམས་ལེགས་པར་ཁོང་དུ་རྒྱབ་པ་ཞིག་ཡིན་དགོས་ཞེས་ཡང་ཡང་
གསུངས། དེའི་རྒྱབ་གཞོན་ལྟ་བུར། མགོན་པོ་མཆོག་ནས། ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་ཆོས་ནི། དབང་རྒྱལ་དད་པའི་
རྗེས་འབྲང་གི་ཆོས་རྒྱལ་མ་ཡིན་པར་དབང་རྣོན་ཆོས་ཀྱི་རྗེས་འབྲང་གི་ཆོས་རྒྱལ་སྤྱོད་མེད་པ་ཞིག་ཡིན་པས། དེ་
ལུགས་སེམས་ལ་བཞག་སྟེ་ཆོས་བྱེད་ནང་པ་རྣམས་ཀྱིས་འཆད་ཉན་དང་སྒོམ་སྒྲུབ་བྱེད་དགོས་ཞེས་བཀའ་ཤེས།
གཞན་ཡང་། བོད་མི་ཡིན་ནོ་ཅོག་མཁས་བཙུན་བཟང་གསུམ་འཛོམས་པ་ཞིག་ཡིན་དགོས་པའི་རྒྱལ་ཡང་བཀའ་སྤྱུལ།
དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་ 2015 ལོའི་ཆ་འབྲུལ་དུས་ཆེན་ཉིན།

དེ་ལྟ་མཁས་བཙུན་བཟང་གསུམ་ཞེས་སྒྲིམ་བྱ་དམ་པ་རེ་བྱང་ལ་བསྟོད་བསྐྱབས་བྱེད་པ་རེད། ད་ནི་དེ་མ་རེད། སངས་
རྒྱས་པའི་ཆོས་ལ་དད་པ་བྱེད་མཁན་བོད་མི་ཡོངས་རྫོགས་མཁས་བཙུན་བཟང་གསུམ་འཛོམས་པ་ཞིག་བྱེད་དགོས་པ་
རེད་ཅེས་ཟེར་གྱིན་ཡོད། དེ་ཡང་སངས་རྒྱས་པའི་ཆོས་ཞེས་པ་དེ་བསྐྱབ་པ་གསུམ་ཀྱི་ཉམས་ལེན་གྱི་ཐོག་ནས་འགྲོ་
དགོས་པ་དང་། བསྐྱབ་པ་གསུམ་ཀྱི་ཉམས་ལེན་ཡོང་བར་སྡེ་སྟོད་གསུམ་ཤེས་དགོས། དེ་འདྲ་ཡིན་དུས། མཁས་པའི་
ཡོན་ཏན་དང་བཙུན་པའི་ཡོན་ཏན་གཉིས་དེ་གར་ཡོད། དེའི་ཐོག་ལ་བྱང་སེམས་ཀྱི་ཉམས་ལེན་སྦྱར་ན་བཟང་པོའི་ཡོན་
ཏན་ཡོང་། བྱས་ཅང་། བོད་མི་ཡོངས་རྫོགས་མཁས་བཙུན་བཟང་གསུམ་ལྡན་པ་ཞིག་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་ཡང་རེད་ལ་བྱེད་
དགོས་པ་ཡང་ཡིན། དེ་ནི་རང་ཉིད་ཀྱིས་འབད་བཙོན་བྱས་ནས་ཡོང་དགོས་པ་ལས་སྤྱོད་མེད་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བྱིན་
རྒྱལ་ཟེར་ནས་བསྐྱད་ན་མཁས་བཙུན་བཟང་གསུམ་མི་ཡོང་། ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ། དེ་བཞིན་དུ་གདན་ས་སོགས་སུ་ཆོན་
རིག་གི་སྒོ་བ་ཆོན་ཟུར་འཇུགས་དང་ཟབ་སྦྱོང་ཆོགས་པ་སོགས་བྱི་ནང་གི་རིག་པའི་གནས་མཐའ་དག་ལ་གོ་རྟོགས་
སྟེལ་བ་དང་། ས་དགེ་བཀའ་རྙིང་བོན་དང་བཅས་པའི་གྲ་བཙུན་རྣམས་གདན་གཅིག་དུ་འཛོམས་ཤིང་གཞུང་ཆེན་བཟོ་
སྟེང་བྱས་པ་ལས་བཞེད་རྒྱལ་མི་འདྲ་བ་རྣམས་རྟོགས་པར་བྱས་ཏེ་པན་རྒྱལ་ལ་ཆ་རྒྱས་ཡོད་པའི་ཐོག་ནས་བསམ་
ཤེས་མཐུན་ལམ་དམ་གཙང་རྟོག་རྩ་གཅིག་བསྒྲིལ་ཡོང་བར་མཛད་པ་སོགས་བཅན་གྱོལ་བོད་མིའི་སྤྱི་ཆོགས་ཉིལ་
པོ་ལེགས་ལམ་དུ་སྒྲུལ་འདེད་དང་སྟེ་ཁྱིད་རྒྱ་ཆེར་མཛད།

བཅུ་དྲུག་པ། ཆོས་གསུམ་རང་སྐྱོང་དུ་བྱེད་པའི་གཉིས་སྟེན་དབུ་མའི་ལམ་དང་འཆེ་མེད་ཞི་བའི་
ཐབས་ལམ་སོགས་ཀྱི་རིམ་བར་བྱེ་བ།

གཞི་ཅིའི་དགོངས་གཞི་དང་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་ཐར་པ།

དབུ་མའི་ལམ་ཀྱི་དགོངས་ཚུལ་ལམ་སྟེན་སོགས་མ་སྐྱོང་གོང་། ཞེས་དགོས་པའི་གནད་དོན་ནི་མགོན་པོ་
ཉིད་ཀྱི་གཞི་ཅིའི་དགོངས་གཞི་ཅི་ཡིན་པ་དེ་རེད། སྤྱིར་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་རིན་པོ་ཆེར་ཉམས་བཞེས་དང་དེ་ལྟགས་
རྒྱུད་ལ་འབྲུངས་ཐེན་པ་ཞིག་ཡིན་ན། དེའི་དགོངས་གཞི་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བདེ་བའི་གནས་སུ་འགོད་རྒྱུ་དེ་
ཡིན་པ་སྟེས་མེད་ཡིན། དེར་བརྟེན། སྤྱི་ཙོར་ཡགོང་ས་སྤྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས། “མི་ཆང་མ་བདེ་བ་འདོད་
པ་དང་སྤྱག་བསྐལ་མི་འདོད་པ་གཅིག་གྱུར་ཡིན་པས། ང་ཆོས་ཆེ་ས་དེར་བསམ་སྟོན་གཏོང་དགོས་པ་མ་གཏོགས། ཆུང་ས་
ངའི་ལྟ་བ་དང་། ངའི་ཆོས་ལུགས། ངའི་ཕྱང་བ། ངའི་མི་རིགས་ཐེར་བ་དེ་ནོར་འབྲུལ་རེད་ཅེས་ངོས་ཀྱིས་ཤོད་ཀྱིན་ཡོད།
གཞི་ཅིའི་ལྟ་ཚུལ་འདིའི་ཆ་ནས་ངོས་ཀྱིས་མི་ཆང་མར་བདེ་སྤྱད་ཡོད་དགོས་ཞེས་ཤོད་ཀྱིན་ཡོད།”⁵⁷ ཅེས་ཅུ་བའི་དགོངས་
གཞི་གསུངས། དགོངས་གཞི་དེ་ལྟ་བུ་དག་འབྱུང་པའི་ཐབས་ལ། འཆེ་མེད་ཞི་བ་དང་། གཞན་པན་སྤྱི་སེམས། ཆོས་
ལུགས་མཐུན་སྦྱིལ། ནང་གི་ཡོན་ཏན། མིའི་བྱང་ཡོན། བོ་མོ་དང་དབུལ་སྤྱག་དབྱེར་མེད་སོགས་མཆོན་འདོགས་
འདྲ་མཉན་གྱིས་འགྲོ་བའི་བདེ་ཐབས་ཉག་གཅིག་ལྟར་བཞེས་ཏེ་ཉིན་མཚན་ཁོར་མོ་ཡུག་ཏུ་སྤྱགས་བཅོན་གནང་། ཡང་།
“ངོས་ཀྱི་ཡིད་ཆེས་དང་རེ་བར། འཇམ་བུ་སྐྱིང་འདིའི་སྒྲུང་ལ་རྒྱལ་ཁབ་ཆུང་ཆུང་དུ་སྤྱུ་སྤུ་མང་པོ་མེད་པར་བྲིམས་དང་བདེ་
འཇགས་ཐོག་ལྟོག་བྱེད་མཁན་སྤྱི་པའི་སྤྱིག་འཇུགས་ཤིག་བཅུགས། ལྟ་བ་འདྲ་མི་འདྲ་ཡོད་མཁན་དེ་དག་ལས་ལྟ་བ་མཐུན་
པ་རྣམས་ཆོ་ཁག་ཆོ་ཁག་བྱས་ནས་བསྟན། བན་ཚུན་ལ་ཐེ་རུས་དང་རྟོག་སྐྱོང་མེད་པར།”⁵⁸ ཞེས་སོགས་ཀྱང་བཀའ་སྤྱུལ་
ཏེ། འཇིག་རྟེན་ཞི་བདེ་དང་མཐུན་ལམ་མཉམ་གནས་ཡོང་ཐབས་ལ་སྤྱགས་བསམ་རྒྱ་ཆེར་བཞེས། <<མཇུག་བཅུས་
འཆོ་བའི་འཇིག་རྟེན། -སྤྱིང་རྗེའི་བྱ་སྤྱོད་སྐྱོང་བ།>> ཞེས་པ་ལས་མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

ཐོལ་མེད་ཀྱི་མཉམ་ལས་ནི་བཅན་དབང་གི་ཐོག་ནས་ཡོང་བ་ཞིག་མིན་པར་བན་ཚུན་གྱི་གྲས་བཅིའི་ཐོག་ནས་ཡོང་ལ།
ལྟག་བསམ་ནི་མེད་དུ་མི་རུང་བའི་འབྲུང་རྩ་གཅིག་བྱ་དེ་ཡིན། གལ་ཏེ་མི་རེ་རེས་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་སྤྱིའི་བདེ་དོན་ལ་
སེམས་ཁུར་བྱས་ན། ད་གཞོད་རང་བཞིན་གྱིས། ཞེས་སོགས་ལྟག་བསམ་ཡོད་ན། འཇམ་བུ་སྐྱིང་སྤྱིའི་དཀའ་རྟོག་འགོག་
ཐབས་དང་བདེ་དོན་སྤྱབ་ཐབས་ལ་འབད་བ་བྱེད་འདོད་པའི་སྟོ་སྟོབས་ངང་གིས་འབྱུང་ལ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཁོར་

⁵⁷ 1983 ཟླ་བ་ 10 ཆོས་ 9 ཉིན་ལྷི་ཡིར་གཞོན་ནུའི་ཆོགས་འདུར་སྤྱུལ་བའི་བཀའ་སྤྱོད་ལས་བྱུངས།

⁵⁸ གོང་དང་མཚུངས།

ཡུག་སྤང་སྦྱོབ་སོགས་དགོས་ངེས་ཀྱི་རིགས་མཐའ་དག་ལ་གཞན་གྱིས་བསྐྱེད་མི་དགོས་པར་དོ་སྤང་རང་བཞིན་གྱིས་འབྱུང་བའི་ཚུལ་ཏེ། འཛིག་རྟེན་གྱི་དཀའ་ཉལ་སེལ་དགོས་ན། ལྷག་བསམ་ནི་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་མེད་ཐབས་མེད་པའི་ཆ་རྒྱུན་གཅིག་སྤྱད་ཡིན་པའི་ཚུལ་གསུངས། ཡང་།

ཉེ་ཆར་མི་ཁ་ཤས་ལ་བཤད་རྒྱ་བྱུང་། བྱེད་ཀ་ཅེད་མོ་ཡིན་ལ་བྱེད་ཀ་དངོས་གནས་ཡིན། ཐར་བ་གང་ཡིན་ཐེར་ན། འཛམ་གྲུ་གླིང་ཡོངས་ཚོགས་མིའི་བྱིས་ཆང་གཅིག་ཏུ་གྱུར། མི་ཐམས་ཅད་པ་མ་གྲུ་བྱུག་ནང་བཞིན་མཛའ་བཅེ་དང་ཞི་འཛམ་བདེ་སྦྱིད་ཡོད་པའི་བྱིས་ཆང་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱུང་སོང་ན་དེ་ཐར་བ་ཡིན་ཞེས་ཤོད་ཀྱིན་ཡོད། དེ་འདྲ་ཞིག་བྱུང་ན། རྒྱལ་ཁབ་པན་ཚུན་གྱི་དོན་དག་ལ་དཔག་འཁུག་རྒྱག་མི་དགོས། ཡུལ་གཅིག་གི་ནང་སྤྱོད་ཀྱི་བྱུང་ན་གཞན་ཞིག་གིས་ལྟ་མོ་བལྟས་ནས་སྟོད་ཐབས་མེད། ལྷ་བ་འདྲ་མི་འདྲའི་ཐོག་ནས་ཅོད་པ་རྒྱག་དགོས་དོན་མེད། དངོས་གནས་ཆེ་གང་པོར་དགོས་པའི་བདེ་སྦྱིད་ཅིག་ཡོང་གི་རེད། མི་ལུས་སྤངས་པའི་ཉེར་ལེན་གྱིས་ན་བ་དང་འཆི་བ་ཡོང་གི་རེད་དེ། མིས་བཅོས་པའི་པན་ཚུན་འཁུག་པ་རྒྱག་པ་དང་། གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་གཞོད་པ་སྦྱེལ་བ་དེ་མི་དགོས་པ་ཆགས་ཡོང་གི་རེད། ནང་བ་སངས་རྒྱས་པའི་ཆོས་ཀྱི་ཐོག་ནས་འགོག་བདེན་ལ་ཐར་བར་བཤད་པ་དེ་མི་སྦྱེར་སོ་སོའི་ཐར་བ་རེད། །གོང་དུ་བཤད་པའི་ཐར་བ་དེ་སྦྱོ་ཆོགས་ཀྱི་ཐར་བ་ཡིན་ཞེས་ཤོད་ཀྱིན་ཡོད།⁵⁹ ཅས་དང་། སྤྱི་ལོ་ 1985 ཟླ་བ་ 6 ཆོས་

23 ཉིན་ཤོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཆོགས་ཆེན་ཐེངས་གསུམ་པར་སྦྱལ་བའི་བཀའ་སློབ་ལས།

ང་ཆོ་བོད་ཀྱི་སྦྱོ་ཆོགས་རྒྱུང་བའི་ནང་ལ་འཆར་ཡོངས་བྱས་པའི་མི་འདི་རྣམས་ཀྱིས་འཛམ་གླིང་འདིའི་སྤང་ལ་གང་ལ་གང་འཆམས་ཀྱི་ཡ་རབས་ཀྱི་ཆད་འཛིན་ས་ཞིག་ཡོང་བུམ་གྱིན་ཡོད་ན། ད་དུང་ང་ཆོས་ཆེད་དུ་གཉེར་ནས་འབད་བཅོམ་བྱས་ན་ཤེས་ཡོན་ཡོད་ལ། ཡ་རབས་ལྡན་པའི་མིག་དཔེར་ཅོས་པའི་བོད་རིགས་མི་སྡེ་ཞིག་ངེས་པར་དུ་བཅོ་བྱུབ་ཀྱི་རེད་བསམ་གྱིན་འདུག །དེ་ཆོས་རེད། ངོས་ཀྱིས་སྐུ་བས་རེར་ཁ་ཤས་ལ་ཅེད་མོ་ཅེས་ཏེ། ང་ཆོས་བདེན་པ་བཞི་བཤད་པའི་སྐུ་བས་ཀྱི་ཐར་བ་ཐེར་བ་དེ་མི་སྦྱེར་རེ་རེ་ལ་དབང་བའི་ཐར་བ་རེད། ང་རང་ཆོས་ཚོགས་ལྡན་ཞེས་ཤོད་བཞིན་པ་ལྟར་དངོས་གནས་གཞོད་འཆེ་མེད་པར་པན་པའི་བསམ་པ་དང་། ཡ་རབས་ཀྱི་ཐོག་ནས་མི་ཆེ་སྦྱེལ་མཁན་གྱི་མི་སྡེ་ཞིག་བཅོ་བྱུབ་ན་དངོས་གནས་སྦྱོ་ཆོགས་ཀྱི་ཐར་བ་རེད། བྱས་ཅང་། ངོས་ཀྱིས་ཐར་བ་ལ་སྦྱི་ལ་དབང་བའི་ཐར་བ་ཞིག་དང་། སྦྱེར་ལ་དབང་བའི་ཐར་བ་ཞིག་བཅས་གཉིས་ཡོང་སྤྱིད་ཀྱི་རེད་ཅེས་ཤོད་ཀྱིན་ཡོད། ང་ཆོས་དེ་འདྲ་ཞིག་བསམ་སྒོ་གཏོང་དགོས་ཀྱིན་འདུག ། བྱེད་རང་ཆོ་ཆང་མས་འདི་རྣམས་སྒོ་ལ་བཞག་ནས་བྱས་རྗེས་འཛོག་བྱུབ་པའི་བསམ་སྒོ་གཏོང་དགོས། ཞེས་སྤར་མ་གྲགས་པའི་ཐ་སྣད་དང་བཅས་པ་གསར་གཏོད་མཛད་དེ་སྦྱོ་ཆོགས་བདེ་ཐབས་ལ་ཐུགས་ཁུར་རྒྱ་ཆེར་བཞེས་པ་འདི་ལྟ་བུའི་སྦྱེད་ནས་མཛད་པ་སྦྱི་དང་། བྱེད་པར་དུ་སྦྱོ་ཆོགས་ལ་ཞལ་ཕྱོགས་པའི་བཞེངས་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་བྱུང་བར་བརྟེན། རྣམ་རྟོག་རགས་པའི་དབང་དུ་མ་སོང་བར་ཞིབ་ཅིང་སྤྱོད་པའི་

⁵⁹ 1983 ཟླ་བ་ 10 ཆོས་ 9 ཉིན་ཕྱི་ལོར་གཞོན་ནུའི་ཆོགས་འདུར་སྦྱལ་བའི་བཀའ་སློབ་ལས་བྱངས།

སྒོས་དབྱེད་ན། མགོན་པོ་མཆོག་གི་མཛད་འཛིན་གྱི་ཆ་ལྷ་མོ་ཅམ་ལ་ཡང་ཐེ་ཆོས་དགོས་པའི་གནས་ཡེ་ནས་མེད་པ་
བདེ་ལྷག་ཏུ་མཐོང་ངོ་།།

དབྱུ་མའི་ལམ་སོགས་ཀྱི་དགོངས་འཆར་ ལམ་སྟོན།

སྤྱིར་བཤད་ན། སྤྱི་ལོར་ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་བཅན་བྱུང་བའི་ཐེགས་པ་ནས་བོད་མི་རིགས་
ཀྱི་བདེ་དོན་ལ་ཞལ་ཕྱོགས་ཏེ་རྩ་དོན་ཆེན་པོ་གསུམ་གཅིག་ལས་འཛིན་གནང་ཡོད་པ་སྟེ། དེ་ཡང་བོད་མི་རིགས་ཡང་
དག་པའི་མང་གཙོའི་ལམ་དུ་འཁྲིད་པ་དང་། གནའ་དེར་གི་ཤེས་ཡོན་གཉིས་ལྡན་གྱི་གཞོན་རབས་གསོ་སྦྱོང་གནང་
བ། ཆོལ་གསུམ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེལ་བའི་རང་དབང་རྩོད་ལེན་གནང་བ་བཅས་ཡིན། དེ་དག་གི་ཡན་ལག་ཏུ་བོད་མི་ནང་
ཁུལ་མཐུན་ལམ་དོག་རྩ་གཅིག་སྤེལ་དང་ཆོས་བརྒྱད་པན་ཚུན་དམ་གཙང་དུ་གནས་པ་སོགས་མཛད་འཛིན་མཐའ་
ཡས་པ་བསྐྱངས།

འདིར་བཤད་པར་བྱ་བ་ཆོལ་གསུམ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེལ་བའམ་བོད་རིགས་ཡོངས་ལ་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་
རང་སྦྱོང་ཡོང་བ་ནི་དམིགས་དོན་ནམ་བཞུབ་བྱ་དང་། དབྱུ་མའི་ལམ་ནི་དམིགས་དོན་ལ་ཕྱོགས་པའི་སྤིང་རྩལ་སམ་
བཞེངས་ཕྱོགས། འཆེ་བ་མེད་པ་ནི་དམིགས་དོན་སྐྱབས་པའི་ཐབས་སམ་ལམ། བོད་རྒྱ་འབྲེལ་མོལ་ནི་བསྐྱབ་བྱ་སྐྱབ་
ཐབས་ཀྱི་ལག་ལེན་དངོས་ཏེ། དེ་ཡང་བོད་རྒྱ་གཉིས་ཆ་གང་དག་གཤེད་ལྟ་བུར་རྒྱ་རིང་དུ་གནས་པའམ་གཞོད་
ལན་གཞོད་པས་འཇལ་བ་མ་ཡིན་པར་པན་ཚུན་གདོང་གཏུགས་ཏེ་གྲུ་ཡངས་བསམ་ཤེས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་འོག་དགག་
ཕྱོགས་ཐེར་འདོན་དང་བསྐྱབ་བྱ་རྩོད་སྤྲོང་བྱ་རྒྱ་དེ་རེད། ལས་གང་ཞིག་བསྐྱབས་ཀྱང་དེའི་ཉིང་དགོས་སམ་དགོས་པ་
མཐར་ཐུག་ནི་བདེ་སྤྱིད་ཡིན་པས་བོད་ཁམས་ཡོངས་རྫོགས་གཞོད་འཆེ་དང་སུན་གཅེར་བུལ་བའི་ཞི་བདེའི་བསྟོ་
གནས་ཤིག་ཏུ་བསྐྱར་བའི་དགོངས་ཚུལ་ཡང་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྟེང་གསལ་བསྐྱགས་མཛད། དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཞི་རྟེན་
ནམ་འབྱུང་ཁུངས་ནི་གཞན་གྱི་འདོད་འདུན་ཡལ་བར་མི་འདོར་བའི་ཀྱན་པན་སྤྱི་མེས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་དེ་ཡིན། དེ་ལྟ་
བུའི་སྤྱི་མེས་ཀྱང་མཐར་གཏུགས་ན་འགོ་བ་ཐམས་ཅད་སྤྱག་བསུལ་འདོར་འདོད་དང་བདེ་སྤྱིད་སྐྱབ་འདོད་ཡོད་
པར་གཅིག་མཚུངས་ཡིན་པའི་གནད་འགག་དེར་ཐུག་ཡོད། འགོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཞེས་པའང་རྒྱ་མ་ཕུ་འདོད་ཀྱིས་རྩ་
བ་བསྐྱོགས་ཆེ་འདི་ལས་ལྷག་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་དག་གཞན་མེད།

འཆེ་བ་མེད་པའི་འདུ་ཤེས་བྱེ་བྲག་ཏུ་ཟུར་ཅམ་བཤད་ན། འཆེ་བ་མེད་པ་ནི། གཞན་ལ་མི་གཞོད་པའམ་མི་
འཆེ་བ་ཅམ་ལ་མི་ཐེར་བར་གཞོད་ཅིང་འཆེ་བའི་རྒྱ་ཆོགས་ཆང་བ་ན། དེ་ལྟར་བྱ་མི་རུང་བའི་རྒྱ་མཚན་བཟ་ཏེ་དེ་

ལས་ཡོངས་སུ་བསྒྲིག་པ་ལ་ཟེར་ཞེས་མགོན་པོ་མཆོག་ནས་ཡང་ཡང་གསུངས། འཆེ་བའི་ཡུལ་དང་འཆེ་བའི་ཚུལ་ལ་དེ་ལས་ཀྱང་ངོ་བོ་སྤྲོ་ཞིང་གཉིད་ཟབ་པའི་འགྲེལ་བཤད་གཞན་ཡང་ཡོད་མོད་འདིར་མི་འགྲི། མདོར་ན། འཆེ་མེད་ཞི་བའི་འདུགས་ནི་དངོས་པོའི་ཆོས་ལ་ཡོད་པའི་རྒྱ་འབྲས་རྟེན་འབྱུང་གི་ལྟ་བུའི་སྤྲེང་ནས་བྱུང་ཞིང་། དེ་ཡང་གཞོན་པའི་རྒྱ་ལ་པན་བཤམ་དགོས་པའི་འབྲས་བུ་མི་འབྱུང་བས་འཆེ་མེད་ཞི་བ་ཉིད་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་གཤམ་ཆེ་བར་གཟིགས། གནས་ལུགས་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་ད་གཟོད་མགོན་པོ་མཆོག་གིས་འདས་པའི་ལོ་རྒྱུས་དང་སྤྱར་སྟོལ། འདོད་འདུན་ཡན་གར་བ་སོགས་ལ་མཁྲེགས་འཛིན་དང་བསྐྱུན་མཁས་མི་གནང་བར་དུས་ཀྱི་འཕེལ་རིམ་དང་གནས་བབ་ཀྱི་འགྱུར་ལྡོག་སོགས་ལ་བསྐྱུན་ནས་གནད་དོན་རྣམས་གཏན་འབེབས་དང་ལམ་སྟོན་མཛད།

སྤྱིར་བཤད་ན། མགོན་པོ་མཆོག་གི་སྤྱགས་ལ་“སྤྱི་པན”ཀྱི་བཞེངས་ཕྱོགས་སྤྱར་ནས་ཡོད་པ་སྟོས་མེད་ཡིན་ཡང་། བཅན་གྱིས་དུ་ཕེབས་མ་ཐག་“བོད་རང་དབང་རང་བཅན”ཞེས་གསུངས་ཏེ་བོད་ཀྱི་ཅ་དོན་ཐོག་སྤྱགས་བཅོན་ཆད་ལས་བཞུལ་བ་གནང་ཞིང་། ལོ་རབས་དུག་ཅུ་པ་དང་བདུན་ཅུ་པའི་མགོ་སྟོད་ཀྱི་བཀའ་སྟོན་ཁག་ཏུ་འང་རང་བཅན་ཀྱི་ཐ་སྙད་འདི་ཡང་ཡང་མཇུག་དུ་ཡོད། དེ་ལྟར་གནང་བའི་རྒྱ་མཆོན་ནི་རྟོགས་དཀའ་བ་ཞིག་གཏན་ནས་མིན། རྒྱ་གར་དུ་ཞབས་སོར་འཁོད་མ་ཐག་ནས་བོད་ལྗོངས་ཆོས་གསུམ་མཐ་བོད་རིགས་ཡིན་ནོ་ཅིག་ལ་གོ་ཐོབ་གཅིག་མཆུངས་གནང་བ་དང་གཟིགས་སྦྱོར་གཅིག་གི་ལོག་དུ་འཇུག་གནང་མཛད་པ་སོགས་ལ་བསམས་ན། དོན་ཀྱི་ཆའམ་རྩ་བའི་བཞེངས་ཕྱོགས་ལ་སྤྱི་དང་བར་བྱུང་གཏན་ནས་མེད། འཕེལ་རིམ་འགྱུར་ལྡོག་ལྟ་བུའི་སྤྲེང་ནས་བཤད་ན། བོད་དོན་ཀྱི་གནས་བབ་དང་རྒྱལ་སྤྱིའི་འགྱུར་བ། རྒྱ་ནག་གི་སྤྱི་དུས་ཀྱི་གནས་བབ་སོགས་གང་ལ་གཟིགས་ཀྱང་། ཆོས་གསུམ་གཅིག་དུ་བསྐྱེལ་བའི་རང་བཅན་པར་ཟད། ཉེ་རབས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སུ་གསལ་བའི་རང་བཅན་ཅམ་ཞིག་བརྗོད་ཀྱང་ཐོབ་དཀའ་བ་དང་། ལྷག་པར་དུ་རྒྱ་དམར་ཀྱི་བཅན་དབང་གདུག་ཅུབ་ལོག་དེ་སྤྱར་སྟོལ་ཆེ་མི་འགྱུར་བར་ཆོས་རིག་གཞིའི་གོམས་སོགས་བོད་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱུང་བར་ཀྱི་ཆོས་བཟང་པོ་རྣམས་ལྷུལ་མེད་དུ་འགྱུར་བ་དང་། སྟོད་བཅུད་གཉིས་ཀྱང་རིམ་གྱིས་ཉམས་ཉེས་སུ་གྱུར་ཏེ་མཐར་བཏེ་སྤྱིད་པར་ཟད། བོད་འདི་འཛམ་གླིང་ནས་ཡལ་བའི་ཉེན་ཆེ་བ་སོགས་ཁ་ཆ་དགོས་གཏུགས་ཀྱི་དོན་སྣ་ཆོགས་ལ་དགོངས་བཞེས་རྒྱ་ཆེར་མཛད། མི་རིགས་རིག་གཞུང་དང་བསྐྱུན་སྤྱིའི་ཆ་ནས་བོད་ས་ཡོངས་སུ་ཤོར་བའི་སྐབས་ཀྱི་རང་བཅན་ཅམ་ཞིག་བསྐྱར་གསོ་སྤྱོད་ཀྱང་དགོས་པ་ཆེར་མ་གཟིགས། བོད་ཀྱི་སྤྱི་གཞུང་མང་གཅོར་བསྐྱར་གནང་མཛད་པའང་བོད་རིགས་ཡོངས་རྫོགས་ཆེག་སྤྱིལ་མཉམ་གནས་དང་བྱས་པ་གོང་བྱར་བསྐྱེལ་བ་ལ་སྤྱག་ཡོད། དེ་ལྟར་ནའང་། བོད་ཀྱི་ཅ་དོན་ཆེ་སྤྱོད་ཐམས་ཅད་སྤྱོད་ཀྱི་དོན་མིན་པར་བོད་མིའི་སྤྱི་དོན་ཡིན་པས། མགོན་པོ་མཆོག་ནས་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་བོད་མི་བྱེད་ཀྱི་འདོད་འདུན་ཉིད་གཅིག་མཛད་དེ་ལམ་སྟོན་དང་བཀའ་བསྐྱར་གནང་བ་ལས་

སྐྱ་སྒྲེང་གི་དབང་ཆ་དང་བོད་མིའི་དད་གུས་ཙམ་ཞིག་རྒྱ་མཚན་དུ་བསྐྱམས་ཏེ་སྤྲུགས་ཐག་བཅད་པའི་དོན་ཆེན་གང་
ཡང་མེད།

ལར་ནས་རང་བཅན་ནམ་མཁུ་རིགས་ཤིག་གི་ཡོད་ཆ་དང་ཉིད་ཀྱིས་སྐྱོང་བར་བྱེད་པ་ལ་ངེས་པར་དུ་དབྱ་
མའི་ལམ་ལྟ་བུའི་སྤྲིང་རྩས་འཛིན་དགོས་པ་མིན་ཡང་། ༡༥༥༥་ས་མཆོག་ནས་དབྱ་མའི་ལམ་གྱི་སྤྲིང་རྩས་ལམ་སྟོན་
གནང་བ་ལ་གོང་དུ་ཅུང་ཟད་བཤད་པ་ལྟར་འཕྲུགས་ཀྱི་དགོས་དོན་དང་བྱིན་གྱི་རྒྱ་རྒྱུ་སྐྱ་ཆོགས་ཡོད།
གནད་དོན་ཞིག་ནི། ཀླུ་ཁབ་དང་ཀླུ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་སྤྲུགས་ཀྱི་རྒྱུ་སྐྱོར་མེད་ཅིང་། རང་ཉིད་གང་ལས་རང་བཅན་དུ་
བྱེད་པའི་ཀླུ་ཁབ་བཅའ་མི་རིགས་དེར་འདོད་པ་མེད་བཞིན་དུ་དེ་ལས་ཟུར་དུ་རང་བཅན་བྱེད་དགོས་ན་ཐག་ལས་
མིན་པའི་ཐབས་གཞན་རྙེད་དཀའ་བས། བོད་རིགས་ལྟ་བུ་མི་འཐོར་ཆུང་ཞིང་གོ་མཆོན་དང་དཔག་རྩས་མེད་པ་ཞིག་
གིས་བསྐྱབ་དཀའ་བ་དེ་རེད་ལ། ལར་ནས་གཞན་ལ་གནོད་པའམ་མཐའ་གཅིག་དུ་པམ་པར་བྱས་ཏེ་སྤངས་པའི་
འཐོབ་བྱ་ཞིག་མགོན་པོ་མཆོག་ནས་ནམ་ཡང་དང་ལེན་མི་མཛད། འགའ་ཞིག་ནས་པོ་ཆོད་ཀྱིས་ཐབས་རྩས་ཐན་ཐུན་
རེ་བཤད་ཁུལ་གྱིས་བསྐྱབ་བྱེད་མར་ཁ་མ་སྤྲུགས་པར་ནང་ཁུལ་གྱི་ལངས་སྤྲུགས་ཙམ་ཞིག་ལ་དགག་སྐྱབ་དང་
ཆགས་སྤང་བྱེད་པ་དེས་གང་ཡང་མི་བྱིན་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ། མི་དམངས་དང་ཆོགས་སྤྱེ། དཔོན་རིགས་སྒྲེང་བ་
བཅས་ཀྱིས་རྒྱུ་སྐྱོར་རི་ལྟར་ཆེ་ཡང་། བན་ངེས་ཀྱི་ཀླུ་ཁབ་ཁག་ནས་གཞུང་འབྲེལ་གྱི་རྒྱུ་སྐྱོར་མ་ཐོབ་པ་དེ་ནི་ད་
བར་དུ་བོད་དོན་གྱི་བདེན་མཐའ་མ་གསལ་བའི་གནད་དོན་གཅིག་དུ་སྤྱར་ཡོད། དེ་ལྟ་བུའི་རང་དུ་ལོ་འགྲངས་དུས་
འགྲངས་ཀྱིས་སྤང་བ་བོད་ཀྱི་སྟོན་བཅུད་ཆོས་རིག་གཤམ་གོམས་དང་བཅས་པ་ཙ་ཙ་བརྒྱུ་དུ་སྤྱར་ཏེ་“སྤྲིང་རྩྭ་གི་
རང་བཅན་”ཙམ་ཞིག་ཐོབ་ཀྱང་རིན་ཐང་ག་ལ་ཡོད།

དབྱ་མའི་ལམ་ཞེས་པ་དོན་གྱིས་ཅི་ཡིན་སྟུང་ན། མཁས་དབང་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེས་བཅན་བྱོལ་བོད་
མའི་སྤྲིག་འཇུགས་ཀྱི་བཀའ་སློན་ཁྲི་བ་གནང་བཞིན་པའི་སྐབས་སུ།

བོད་རྒྱ་ནག་ལས་ཁ་བྱལ་དུ་འགྲོ་རྒྱ་མཐའ་གཅིག་དང་། བོད་མི་རྣམས་ད་ལྟའི་གནས་བབ་འོག་སྤྲིང་རྩྭ་དེ་མཐའ་གཅིག་
ཡིན། མཐའ་དེ་གཉིས་ལས་སྤྲིང་སྤྲིང་རྩྭ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཙ་ཁྲིམས་སུ་གསལ་བའི་མི་རིགས་ས་
གནས་རང་སྐྱོང་གི་གནས་བབ་ཆ་ཆང་བ་ཞིག་བོད་རིགས་ཡོངས་ལ་འཐོབ་ཐབས་བྱ་རྒྱུ་དེ་དབྱ་མའི་ལམ་གྱི་སྤྲིང་དོན་
ཡིན།⁶⁰ ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཤེས་དགོས་ལ། གསལ་བར་བཤད་ན། གཉིས་སྟོན་དབྱ་མའི་ལམ་ཞེས་པའི་ཆོག་
ཉིད་ཀྱི་སྤྲིང་ནས་གསལ་བར་མཐོང་བ་སྟེ། སྤྲུགས་གཅིག་གི་འདོད་འདུན་གཙོ་བོར་མ་བཟུང་བར་སྤྲུགས་གཉིས་ཀའི་

⁶⁰ དབྱ་མའི་ལམ་གྱི་སྤྲིང་རྩྭ་གི་རོ་བོ་དང་བྱུང་རིམ་གྱི་འབྲས་བཅས་ཀྱི་རོ་སྤྲིང་དང་དེ་འབྲེལ་གསུང་བཤད་དང་གལ་ཆེའི་ཡིག་ཆ་ཁག་གཅིག་
སྤྲུགས་བསྐྱེགས། ཞེས་པ་ལས་བྱུངས།

དགོས་མཁོ་དང་གཉིས་ཀར་ཁེ་སན་ཡོད་པ་ཞིག་ལ་དམིགས་པའི་སྤྱི་ཤུས་ཤིག་ཡིན། འདིར་མགོན་པོ་མཆོག་ནས་
ལམ་སྟོན་མཛད་པའི་དབྱ་མའི་ལམ་གྱི་འཕེལ་རིམ་གྱི་ཆ་ནས་ཅུང་ཟད་སྐྱེད་ན། བཀའ་སློབ་ལས།

ཅུ་བ་དོན་རང་གི་ལྟ་བུ་འབྱུང་སྐབས་དཔེ་མཆོན་ཙམ་བཞིན་ན། ༡༩༥༤ ལོའི་དབྱར་གཞུང་དོན་རང་རྒྱ་ནག་ལ་བསྟོན་
ནས་ཆེ་བ་ཁ་ཤས་བསྐྱེད་པའི་སྐབས། ཀླུ་སྤྱིའི་གྲང་ཁུན་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་བུའི་ནང་གི་བཞིན་ཚུལ་“ཀླུ་མཆོག་ས་
རིས་མེད་རིང་ལུགས་”⁶¹ཞེས་པ་དེ་དོན་གྱི་སེམས་ལ་འབབ་པོ་དང་། དེའི་གནས་ཡུག་པོ་རེད་བསམ་པ་བྱུང་། དེས་
ལུང་པ་གཅིག་གི་སྐད་ཆ་ཤོད་ཀྱིན་མེད་པར་ངལ་ཚོལ་མི་དམངས་དང་། འཛམ་གླིང་ཐོག་ཡོད་པའི་དཀའ་ངལ་ཆེ་ཤོས་
དང་སྤྱུག་བསྐྱེད་མང་ཤོས་སྤོང་མཁན། ཐོབ་ཐང་ཉུང་དུ་ལས་མེད་པ་དེ་དག་ལ་ཀླུ་མཆོག་གི་དབྱེ་བ་མེད་པར་ཆང་
མར་བདེ་སྤྱིད་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་འདྲ་མཉམ་དགོས་པའི་ཚོད་ལེན་བྱེད་པ་དེ་དོན་གནས་སྐབས་ཆེན་རེད་བསམས་བྱུང་།
བསམ་སྒྲོ་དེ་འདྲ་ཞིག་གི་འོག་ནས་དོན་གྱིས་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་གི་རྒྱས་ཆོད་པའི་རང་མི་རིགས་ཁེར་རྒྱུད་གི་ཐོབ་
ཐང་ཚོད་རྒྱུ་དེ་དེ་ཙམ་གལ་ཆེན་པོར་ཅི་གིན་མེད། འདི་ནི་དོན་རང་གི་བསམ་ཚུལ་དང་བསམ་སྒྲོ་གཏོང་སྐབས་ཡིན་ལ།
དེའི་ཡོད་གནས་ཚུལ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན། གནས་ཚུལ་དེའི་འོག་ནས་དབྱ་མའི་ལམ་གྱི་བསམ་སྒྲོ་འདི་བྱུང་བ་ཡིན།⁶²
ཞེས་དང་། ༡༩༥༥ དང་ ༡༩༥༦ ལོ་ནས་མདོ་སྟོད་སྤྱི་ཤུས་ལ་ཁྲིམས་འགལ་དྲག་གཞོན་ཆད་མེད་བྱས་ཡོད།
འོན་ཀྱང་། ང་ཆོའི་ཕྱོགས་ནས་བོད་རྒྱ་གཉིས་ཆ་གང་དྲག་གཤེད་ལྟ་བུའི་འགལ་ཆེ་མ་ཡིན་པར་གཉིས་པན་གཉིས་ལོའི་
ལམ་ནས་ཞི་མཐུན་མཉམ་གནས་ཡོང་ཐབས་མི་ཡོད་ཀྱའི་རིང་ཐབས་མཁས་འབད་བཙོན་ཅི་བྱས་ལ་རྒྱ་ཕྱོགས་ནས་
དང་ལེན་བསམ་ཤེས་ཅི་ཡང་མ་བྱས་པར།⁶³ ཞེས་བཀའ་སླུལ་བ་ལྟར། མིང་ལ་རྩི་ལྟར་བཏགས་ཀྱང་རུང་མ་བཏགས་
ཀྱང་རུང་། དགོངས་གཞི་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་སྤྱི་ཙམ་ནས་དགོངས་ཕྱགས་སུ་ཡོད་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ། གོང་དུ་གསུངས་པའི་
“གཉིས་པན་གཉིས་ལོའི་ལམ་”ཞེས་པའི་གཉིས་པན་དང་གཉིས་ལོ་ཞེས་པ་ནི། ད་ལྟ་“གཉིས་སྤྱན་”ཞེས་པ་དེ་ཉིད་
ལས་གཞན་མིན། གཉིས་སྤྱན་དབྱ་མའི་ལམ་ཞེས་པའི་ཆོག་ཙམ་ལ་བསམས་ཀྱང་། གཉིས་སྤྱན་ཞེས་པ་ནི་དབྱ་མའི་
ལམ་འགྲེལ་བར་བྱེད་པའི་ཆོག་ཡིན་པ་ལས་དེ་ལས་རིང་དུ་བཞུལ་བའི་གོ་དོན་དང་བྱེད་ལས་དམིགས་བསལ་བ་
གང་ཡང་མེད། ཡང་མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

ཡོ་རོབ་ཁུལ་ཡར་ཐོན་ཡིན་ཡང་འདྲ། སྤང་བ་གྲུ་ཡངས་པོ་ཡིན་ཡང་འདྲ། གང་ལྟར། འགྱུར་བ་ཆེན་པོ་འགྲོ་བཞིན་པ་
ལྟར་ང་ཆོ་ཨེ་ཤི་ཡར་ཡང་འགྱུར་བ་འགྲོ་དགོས་པ་ཡིན། སྤྱི་མར་མེ་ལོ་རྩ་རྩ་མེ་⁶⁴བཞུགས་པའི་སྐབས། ཡོ་གཅིག་
ཁོང་གིས་བསམ་ཚུལ་ཞིག་བཏོན་ཡོད་པ་དེའི་ནང་ ABCK ཞེས་པ་ཞིག་འཁོད་འདུག ། A ཞེས་པ་ Afghanistan

⁶¹ དབྱིན་སྐད་དུ་ Proletarian Internationalism ཡང་ན། International Socialism ཞེས་ཟེར།
⁶² 1997 ཟླ་བ་ 1 ཆོས་ 23 ཉིན་སྐབས་བའི་བཀའ་སློབ། བཀའ་སྤྱི་ལས་གསུམ་གྱི་བཀའ་སློབ་དེབ་གཉིས་པ་ལས་བྱུངས།
⁶³ 1960 ཟླ་བ་ 3 ཆོས་ 3 ཉིན་བོད་སྟོན་དང་པོ་དབྱ་འབྱེད་སྐབས་གནང་བའི་བཀའ་སློབ་ལས་བྱུངས།
⁶⁴ Vinoba Bhawe (1895-1982) ཞེས་པ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་སྤྱན་རླིང་རྩེས་འཇུག་གྲགས་ཅན་ཞིག་སྟེ། འཆོ་མེད་ཞི་བ་ཉམས་ལེན་དང་འགྲོ་བ་
མིའི་ཐོབ་ཐང་ཚོད་ལེན་གནང་མཁན་རྒྱ་གར་གྲགས་ཅན་ཞིག་ཡིན།

དང་། B ཞེས་པ་ Burma དང་། C ཞེས་པ་ Ceylon དང་། K ཞེས་པ་ Kashmir ཉེ་ཆུ་གར་དང་སྤ་གི་སི་ཐན་
བཅས་ཆང་མ་གཅིག་བསྐྱེལ་ཡོད་པའི་ལུང་པ་ཞིག་བཟོ་དགོས་ཞེས་བཤད་ཡོད། བསམ་སྒོ་དེ་ཆོའི་གས་དངོས་གནས་
རྒྱལ་ཆེན་ཡིན། ཡོ་རོབ་པས་གཅིག་བསྐྱེལ་བྱ་རྒྱུ་དངོས་གནས་བསམ་སྒོ་གྲུ་ཡངས་སོ་གཏོང་བྱུ་ཡོད། ང་ཆོ་ཨེ་
ཤི་ཡའི་ནང་ནས་ཀྱང་དེ་ལྟར་བསམ་སྒོ་གཏོང་མི་ཆོག་པ་དང་མི་འོས་པ་གང་ཡང་མིན་པས། ང་ཆོ་སྤར་བོད་རང་བཙན་
རྒྱལ་ཁབ་རྒྱ་བོད་ཐ་དད་ཡིན་པ་ཞིག་ད་ཆ་པན་ཚུན་གཉིས་མོས་ཀྱི་ཐབས་ལམ་འོག་ནས་གཅིག་བསྐྱེལ་བྱ་རྒྱུ་དགའ་
ངལ་གང་ཡང་མེད། འདི་ནི་ངོས་ཀྱི་ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་གི་བསམ་སྒོ་ཡིན།⁶⁵ ཞེས་སྤྲོ་མོ་ནས་རྒྱལ་མཆོག་མེད་པའི་ལྷ་
བར་དབྱེས་མཉེས་ཆེན་པོ་མཛད་པའི་རྒྱལ་གསུངས། <<སྒོ་བ་དཔོན་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གི་གསུང་བཤད་
དང་གསུང་རྩམ་སོགས་གལ་ཆེ་ཁག་ཕྱོགས་བསྟུས་>>དེ་བ་མེད་དུ་ག་པ་ལས།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༦༩ ལྷ་ ༡༡༩ ཅམ་ལ་ཡགོང་ས་ཡུལ་མཁོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ཁྲལ་ཉོར་དུ་ཆིབས་བསྐྱར་གནང་ཞིང་།
སྐབས་དེར་ཁྲལ་ཉོར་བོད་གཞུང་གཏན་སྒོ་བ་ཀྱི་སྒོ་བ་སྤྱི་ཡིན། དེ་དུས་རྒྱུད་སྟོད་གྲུ་ཆང་དུ་དཔལ་གསང་བ་འདུས་
པའི་བཀའ་དབང་དང་བཀའ་ཁྲིད་གནང་སྟེ་ཉིན་གངས་མང་སོ་བཅུ་གས་གནང་བ་རེད། སྐབས་དེར་ད་ལྟ་བཞིན་ཐུགས་
བྱེལ་ཆ་སོ་མེད་པར་དུས་ཆོད་མང་སོ་ཞིག་བཏོན་གནང་བྱུ་ཡོད། དེ་དུས་ང་ལ་དབུ་མའི་ལམ་ཀྱི་སྲིད་བྱུས་ཀྱི་
དགོངས་པ་བཞེས་ཕྱོགས་རྒྱལ་ཆེན་ཡོད་པ་རྣམས་བཀའ་གནང་སོང་། སྐབས་དེར་དབུ་མའི་ལམ་ཞེས་པའི་ཆོག་དེ་
མེད་སྟེད་གནང་གི་མེད། རང་བཙན་བཞག་ནས་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་རང་སྟོང་ཐོག་ལ་མེབས་རྒྱུ་སྟོར་དེ་རེད།

ཅེས་

གསུངས། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས།

ངོས་ཀྱིས་ད་ལྟ་དབུ་མའི་ལམ་ཞེས་པའི་མིང་འདི་རྗེས་སུ་བཏགས་པ་རེད་དེ། ཅ་བའི་གནད་དོན་བོད་ཆོལ་ཁ་གསུམ་
ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་རང་སྲིད་རང་སྟོང་གི་ཐོབ་ཐང་གཅིག་གྱུར་ཅིག་བྱུང་བ་ཡིན་ན། ང་ཆོས་
བསམ་སྒོ་གཏོང་དགོས་ཀྱིན་མེད་དམ་སྟེ་མའི་བསམ་སྒོ་ལ་དེ་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༣ ལོར་ཆེད་བང་འཕྲིན་ལས་ཀྱིས་[སྤྱི་
འཐུས་]ཆོགས་གཙོ་བྱེད་པའི་སྐབས་སུ་སྐད་ཆ་བྱུང་། སྟོང་རྗེ། ཁོང་གིས་དེ་དུས་མིག་ལ་མཆི་མ་འཁོར་བཞིན་དངོས་
གནས་འདི་ལས་ལྷག་པར་དགོངས་པ་བཞེས་རྒྱུ་མི་འདུག་ཅེས་ངོས་ལ་བཤད་སྟེད། དེའི་སྐབས་བཀའ་སྒོ་ཁ་ཁག་ས་
ཀྱང་ཡོད། དེ་ནི་རྒྱ་ནག་ནང་རིག་གནས་གསར་བརྟེན་དུས་སྐབས་རེད། སྤྱི་མ་གཏོགས་ང་ཆོས་སྐད་ཆ་བཤད་རྒྱ་
ལས་བྲག་ལྷགས་ཀྱིས་རྒྱ་མི་སྤྱིར་འབྱུང་མི་བྱུ་བྱུ་ལ་ཡང་ཡག་རྒྱུ་མེད། མི་དང་མི་གདོང་བསྟན་ནས་སྐད་ཆ་འོད་
རེས་དང་། བདེན་པ་བདར་ནས་པན་ཚུན་གཉིས་པན་ཀྱི་ཐོག་ནས་ང་ཆོའི་དགའ་ངལ་སེལ་ཐབས་བྱེད་རྒྱུ་དེ་འོས་ཤོས་
རེད། [ཅེས་]ཆོལ་ཁ་གསུམ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེལ་པའི་རང་སྲིད་རང་སྟོང་ཟེར་བའི་བསམ་སྒོ་ལ་དེ་ ༡༩༥༣ ལོ་ནས་ང་
ཆོའི་བསམ་སྒོ་འཛིན་གོ་རིམ་བསྐྱེགས་ཡོད། སྐབས་དེ་དུས་རང་སྟོང་ཞེས་ཡོངས་གསུག་སུ་བཤད་ན་བོད་པའི་ན་བར་
འགོ་གི་མ་རེད། རང་བཙན་བཤད་ན་རྒྱ་མིའི་ན་བར་འགོ་གིན་མེད་པར་བརྟེན། ངོས་ཀྱིས་བོད་པ་ཆོར་“བདེ་སྤྱིད་འདོད་

⁶⁵ 1997 ལྷ་བ་ 1 ཆེས་ 23 ཉིན་སྤུལ་པའི་བཀའ་སྒོ་བ། བཀའ་སྤྱི་ལས་གསུམ་ཀྱི་བཀའ་སྒོ་བ་དེ་བ་གཉིས་པ་ལས་བྱངས།

ཞེས་གདན་འདྲེན་ཞུས། སྐབས་དེར་ཀླུ་དོན་མཆོག་ལ་ལས་གནས་དང་གཞུང་འབྲེལ་འགན་དབང་གང་ཡང་མེད་
པས་དེ་ལྟར་གནང་མི་ཐུབ་པའི་ཚུལ་གསུངས་ཀྱང་ཡང་ཡང་ལུ་ཚུགས་ཀྱིས་གདན་འདྲེན་ཞུས་པས། ཀླུ་དོན་
མཆོག་ཀྱི་གར་དུ་ཕེབས་ཏེ་ཡགོང་ས་མཆོག་དང་མཇུག། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས། ཀྱི་མིའི་དཔོན་རིགས་ཆོའི་བསམ་
ཚུལ་ཅི་ཡིན་ཞེས་དགོས་པས་སྒྲེར་གྱི་ངོ་བོའི་ཐོག་ནས་ཅིས་ཀྱང་འགྲོ་དགོས། དེ་ཡང་ཀླུ་བ་རིན་པོ་ཆེར་སྟོན་
གསེང་ཞུས་ཏེ་བཀའ་འཁྲོལ་གྱི་ཐོག་ནས་ཡོང་བ་ལས་གཞུང་འབྲེལ་མིན་པའི་གནས་ཚུལ་གསལ་པོར་བཤད་དགོས་
ཞེས་སོགས་བཀའ་གནང་། སྤྱི་གཅན་པོ་ཀླུ་དོན་མཆོག་པེ་ཅན་དུ་ཕེབས་ཏེ་སྤྱི་ལོ་ 1979 ལྷ་བ་ 3 ཆེས་ 12
ཉིན་ཉིན་ཞའོ་ཕེན་དང་ལྟན་དུ་བཀའ་བསྐུར་གནང་།

ཉིན་ཞའོ་ཕེན་གྱིས་ཐོག་མར། “བོད་མི་དམངས་ལ་དཀའ་ངལ་བྱུང་བར་མ་ཟད། ཀྱི་ནག་མི་དམངས་ལ་ཡང་དཀའ་ངལ་བྱུང་
འདས་པའི་གནས་ཚུལ་ནི་འདས་ཟིན། མ་འོངས་པ་ནི་དེ་བས་ཀྱང་གལ་ཆེ་བས་ཀླུ་བ་རིན་པོ་ཆེ་བོད་དུ་མ་ཟད་ཀྱི་ནག་ཏུའང་
གདན་འདྲེན་ཞུ་དགོས།” ཞེས་གསུངས།

ཡང་ཉིན་གྱིས། “རང་བཙན་མིན་པའི་སྐད་ཆ་ག་རེ་ཡིན་ཡང་བཤད་ཆོག་གི་རེད། ཁྱེད་རང་གིས་དེ་རིང་རང་སྐད་ཆ་ཤོད་དང་། ང་
ཆོས་གོ་བསྐུར་བྱེད་ཆོག།” ཅེས་གསུངས།

ཀླུ་དོན་མཆོག་གིས། “ང་སྐད་ཆར་ཉན་དུ་ཡོང་བ་ལས། བོད་དོན་ཐོག་བཀའ་བསྐུར་བྱེད་དུ་ཡོང་བ་མིན་ལ། དེའི་ཐོབ་ཐང་ཡང་
མེད། ཁྱེད་གྱིས་གང་གསུངས་པ་དེ་ངས་ཀླུ་བ་རིན་པོ་ཆེར་སྟོན་གསེང་ཞུས་ཆོག།” ཅེས་གསུངས།

ཉིན་གྱིས། “དེ་འགྲིག་ཤོད། ཁྱེད་རང་སྒྲེར་གྱི་ངོས་ནས་བསམ་ཚུལ་ཅི་ཡོད།” ཅེས་དྲིས་པར།

ཀླུ་དོན་གྱིས། “སྤྱི་ལོ་ 1959 ལས་ 1979 བར་ལོ་ངོ་ཉི་ཤུའི་རིང་ཀྱི་ཕྱོགས་ནས་སྒོ་བརྒྱབས་པར་བརྟེན། ང་ཆོས་རང་གི་པ་མ་
སྟོན་མཆེད་ཀླུ་ས་ད་ལྟ་བོད་དུ་བཞུགས་ཡོད་མེད་དང་། གཞིས་ལུས་བོད་མི་ཆོས་ཀྱང་བོད་ཕྱི་ལོགས་སུ་གྲོས་ཀྱིས་ཕྱིན་པ་
ཀླུ་ས་གང་དུ་ཡོད་མེད་ཞེས་ཀྱིན་མེད་པས། དེ་བ་ལ། སྒོ་འབྲེད་རོགས་གནང་།” ཞེས་གསུངས།

ཉིན་གྱིས། “ཀྱི་གར་ལ་ཡོད་པའི་བོད་མི་ཆོ་བོད་དུ་གཉེན་འཕྲད་དུ་འགྲོ་བའམ་ཆོང་ལས་ཀྱི་དོན་དུ་འགྲོ་བ་སོགས་རང་དབང་གིས་
བྱེད་ཆོག་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་བོད་ནས་ཀྱི་གར་དུ་གནས་སྐོར་དང་གཉེན་འཕྲད། ཀླུ་བ་རིན་པོ་ཆེར་མཇུག་བར་འགྲོ་བ་སོགས་
ལའང་དགག་བྱ་མེད། དེ་རིང་ལམ་སང་བཀའ་གཏོང་གི་ཡིན།” ཞེས་གསུངས།

ཀླུ་དོན་གྱིས། “ཁྱེད་ཅག་གིས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ལ་སྟུག་པོ་ཞེ་དག་བཏང་འདུག། ཁོང་ལ་བདག་པོ་ཀྱི་གདགོས་ཀྱིན་འདུག།”
ཅེས་གསུངས།

ཉིན་གྱིས། “དེ་ངོ་མ་རེད། པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ཆབ་སྲིད་གྲོས་ཆོགས་ཀྱི་ཡུལ་ནི་སྟུག་པོ་ལོ་ལྟར་པར་བསྐྱོ་གི་ཡིན།” ཞེས་གསུངས།

དེ་ནས་ཀྱང་ཀླུ་དོན་གྱིས། “སྤྱི་ལོ་ 1959 ལོར་ཀླུ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ཀྱི་གར་དུ་ཆིབས་སྐྱར་བསྐྱུངས་པ་ནས་བརྒྱུད་མི་ལོ་ཉི་ཤུའི་

རིང་། བོད་ནང་དུ་བོད་ཡིག་གི་གནས་སྐབས་སྤྱི་པོར་གྱུར་ཡོད་ཅིང་། བོད་ཡིག་གི་དགེ་ཆེན་ཤིན་ཏུ་ཉུང་། བོད་ཡིག་ཏུ་ཅང་ཉམས་ཆག་ཏུ་གྱུར་པ་གོ་ཐོས་བྱུང་། རྒྱ་གར་དུ་སྤྱི་ཞབས་ནི་དེ་དང་རྒྱ་གར་གཞུང་གི་རིགས་རམ་འོག་བོད་ཀྱི་སློབ་བྲ་མང་པོ་བཅུགས་ཡོད། སློབ་བྲ་དེ་དག་ནས་དགེ་ཆེན་འོས་སྤྱོད་བྱས་པ་རྣམས་བོད་ནང་དུ་གཏོང་ཆོག་པ་ཞིག་དགོས།” ཞེས་གསུངས།

ཉིན་གྱིས། “ལོ་རེར་དགེ་ཆེན་ཅི་ཅམ་གཏོང་བྱུང།” ཅེས་བྲིས་པར།

རྒྱལ་དོན་གྱིས། “བཅུ་ལྔ་ག་འགའ་གཏོང་བྱུང།” ཅེས་ལན་གནང་།

ཉིན་གྱིས། “དེས་མི་འགྲིག །སྤྱོད་ལྔ་ག་གཅིག་གཏོང་དགོས། རྒྱ་ནག་ནང་ཁྱེད་ཀྱི་མི་རིགས་སློབ་བྲ་ཁག་ཏུ་ཡང་དགེ་ཆེན་དགོས་

ཡིན་འདུག །”ཅེས་སོགས་གསུངས་ཏེ་སྐྱོད་མོལ་གནང་།

སྤྱི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཆོག་གིས། “ཉིན་ཞའོ་མེན་ནི། སྐད་ཆ་ཁ་ལྔ་ག་ལ་ཤོད་མཁན་ཀྱི་མི་ཞིག་རེད།” ཅེས་གྲང་བྲིས་སུ་གདེངས་འཛིག་གནང་།⁶⁹ དེ་ལྟར་སྐྱོད་མོལ་ཡུན་རིང་གནང་མཐར་སྤྱི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཆོག་རྒྱ་གར་དུ་ཕེབས་ཏེ་གནས་ཚུལ་ཅི་བྱུང་ཡོང་ས་མཆོག་ལ་ཁྱེད་ཀྱི་ བོད་རྒྱལ་བར་གྲོས་མོལ་བྱ་རྒྱུ་ག་སྒྲིག་གནང་།

<<ཀ་ལིམ་པོང་གི་ཐུག་པ་ལས་བཟོ་བ།>> ཞེས་པར་གསལ་པ་ལྟར་རྒྱལ་དོན་མཆོག་དང་ཉིན་ཞའོ་མེན་གཉིས་མངལ་འཕྲད་སྐབས། ལྷ་ས་ས་མཆོག་གིས་གཙོ་བོ་གནད་དོན་བཞིའི་སྐོར་སྐྱོད་མོལ་གནང་བ་ནི། དང་པོ། འདས་པའི་མི་ལོ་ཉི་ཤུའི་རིང་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་མཆོམས་ཡོངས་སུ་བཀག་སྟེ། གཞིས་བྲེས་བོད་རིགས་བར་དུ་འབྲེལ་བ་གང་ཡང་མ་བྱུང་བས། སྤྱོད་པ་གཉིས་སུ་ཉེ་འབྲེལ་རྣམས་ཀྱི་འཆི་གསོན་དང་གར་ཡོད་མ་ཤེས་པར་ལུས་ཡོད་སྐབས། གང་མཐོགས་གཉེན་འཕྲད་ཀྱི་སློ་འབྲེད་དགོས་པར་སྐྱོད་པ་དེ་ཡིན་ལ། ཉིན་གྱིས་དེ་མ་ཐག་ཁས་ལེན་གནང་། གཉིས་པ། བཅ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ལ་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་མནར་གཅོད་མང་དུ་བཏང་བར་སློན་བཟོ་དང་དང་། ཕྱི་ཆད་བདག་སྤྱོད་ཚུལ་བཞིན་ཁྱེད་དགོས་པར་གསུངས་པ་སྟེ་དེ་ཡང་ཉིན་གྱིས་ཁས་ལེན་གནང་། གསུམ་པ། རྒྱ་གར་ནས་བོད་རིགས་དགེ་ཆེན་གང་འཆོམས་བོད་དུ་གཏོང་ཆོག་པའི་ཚུལ་སྐྱོད་པ་སྟེ་དེ་ཡང་ཁས་ལེན་གནང་། བཞི་པ། ཡོང་ས་ཏུ་ཡའི་སྤྱོད་པ་མཆོག་གིས་དབུ་ཁྲིད་པའི་བཅན་བྲོལ་གཞུང་གིས་ཤེ་ཅིན་དུ་བོད་ཀྱི་དོན་གཅོད་ལས་ཁུངས་ཤིག་འཛུགས་དགོས་པའི་ཚུལ་སྐྱོད་པ་སྟེ་དེ་ཡང་ཁས་ལེན་གནང་། ཡང་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཆོག་གིས། “ཉིན་དང་ལྷན་དུ་སྐྱོད་མོལ་བྱེད་སྐབས་སྐད་ཆ་གལ་ཆེ་ཤོས་གཅིག་ཉིད་བྱུང་བ་ནི། རང་བཅན་མིན་པའི་དོན་གནད་གང་ཡིན་ཡང་གྲོས་བསྐྱར་བྱ་ཆོག་ཅེས་པ་དེ་རེད།”⁷⁰ ཅེས་གསུངས།

⁶⁹ སྐྱོད་མོལ་འདི་རྒྱལ་དོན་མཆོག་ལ་བཅར་འདྲི་ཞུས་པ་ཞིག་ལ་རང་དབང་རྒྱུད་འཕྲིན་ཁང་གིས་ཆེད་གཏོང་བྱས་པ་ལས་པ་བ།

⁷⁰ འདི་<<ཀ་ལིམ་པོང་གི་ཐུག་པ་ལས་བཟོ་བ།>>ཞེས་པའི་ཤོག་ངོས་36 ནན་ཡོད་ཅིང་། བོད་གི་གནད་དོན་བཞིའི་སྐོར་ནི་དེའི་ཤོད་གི་ལེའུ་ཉིད་དུ་གསལ།

དེ་ལྟར་སྤྱི་ལོ་ 1979 ལྷ་པོ་ 8 རང་བོད་ཀྱི་སྐྱེ་ཆ་བ་དང་པོ་རྒྱ་ནག་དང་བོད་དུ་ཕེབས། རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་ ཀྲང་ཅིམ་གྱིས་བོད་ཐོག་བཟུང་བའི་སྤིང་རྩལ་ལ་འགྱུར་བ་ཕྱན་ཅམ་གཏོང་བའི་མགོ་བཙུགས། དེ་ལྟར་སྤྱི་ལོ་གཅེན་པོ་ རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཆོག་འཕྱོད་ཆེན་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་ཐད་ཀར་འབྲེལ་བ་བྱུང་སྟེ་ཅིམ་གྱིས་གནས་སྐབས་མང་ཅམ་ ཞིག་སྤར་ལས་རེ་བཟང་དུ་གྱུར་བ་དང་། ཁྱད་པར་དུ་བོད་ཕྱི་ནང་གཉིས་སུ་གཉེན་འཕྲད་དུ་འགྲོ་འོང་གི་ལམ་བུ་བྱེ་བ་ བློ། མྱོགས་དུ་མ་ནས་གཉེན་ཉེ་ཁ་བྲལ་གྱི་སྤྱུག་བསྐྱེད་ཅུང་ཟད་ཞི་ཞིང་། བོད་མི་བྱིངས་ཀྱི་སྤྱིང་ལ་སྟོབས་ཤུགས་ རྒྱས་པ་དང་། བོད་རིགས་མཐོ་རིམ་མི་སྤྱིའི་བར་གནད་དོན་སློང་མོལ་གྱི་གོ་སྐབས་ཕྱན་བྱུང་བ། གཞིས་ཁྱེས་ གཉིས་ཀྱི་གནས་སྐབས་རེ་གསལ་དུ་གྱུར་བ། གཞིས་བཞུགས་བོད་མི་མང་པོས་འདི་ཕྱི་གཉིས་ཀྱི་སྤྱུགས་གནས་ ལ་གོང་ས་ཡིད་བཞིན་ཞོར་བུའི་ཞལ་མཇལ་ཞིང་གསུང་ཐོས་པའི་སྐལ་བཟང་གི་གོ་སྐབས་རིམ་བར་བྱུང་བ། གཞིས་ ཁྱེས་གཉིས་སུ་འགྲོ་འོང་གི་ལམ་ནས་ཆོས་དང་རིག་གནས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་ཅུང་ཟད་སྟེལ་རེས་བྱུབ་པའི་དུས་བཟང་ བར་བ་སོགས། མདོར་ན། དེ་ནི་གཞིས་ཁྱེས་གཉིས་དབྱུང་བ་མཉམ་གཤིབ་ལྟ་བུས་བདེན་དོན་སྤྱང་སྟོབ་བྱེད་པའི་ ལམ་བུ་གལ་ཆེན་ཞིག་དུ་གྱུར་ཡོད། ལས་དོན་འདི་ལྟ་བུ་དག་ནི་སྤྱིའི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མིན་པ་གཞན་སྤྱི་ ཀྲང་སྤྱུབ་མི་བྱུབ་ལ། ཁོང་གིས་བཞག་པའི་བྱས་རྒྱུས་ནི་བོད་ཕྱི་ནང་གཉིས་ཀར་ཁྲུབ་ཡོད། དེ་ལྟར་སྤྱི་ལོ་ 1986 བར་སྐྱེ་ཆ་བ་ཆོགས་པ་ཐེངས་འགར་ཕེབས་ཀྱང་ཆུ་བའི་གནད་དོན་ལ་རེ་དོན་ལྟར་གྱི་འཕེལ་སྦྱེད་མ་བྱུང་ལ། དེའི་ རྒྱུ་ལྡན་གྱི་བོད་རྒྱ་འབྲེལ་མོལ་ལ་ཡང་དམིགས་དོན་མཐར་ཐུག་ལ་ཉེ་བར་བཅར་བའི་བྱུབ་འབྲས་དེ་ཅམ་མ་ཐོན། སྐབས་འབྲེལ་གནད་དོན་ནམས་ལྟ་སྤྱི་རྒྱལ་དོན་མཆོག་གི་སྐྱེ་ཆའི་ལོ་རྒྱུས་སུ་ཞིབ་དུ་བཀོད་འདུག་པས་དེར་བལྟ་ བ་ལས་འདིར་རེ་རེ་བཞིན་བྱིར་མི་ལངས།

སྤྱི་ལོ་ 1987 ལྷ་པོ་ 9 ཆོས་ 21 ཉིན་ལ་གོང་ས་མཆོག་ནས་ཨ་རིའི་གྲོས་ཆོགས་སུ། བོད་ཡོངས་ཞི་བདེའི་ བསྟོན་གནས་སུ་བསྐྱུར་བ་དང་། བོད་མིའི་ངོ་མོ་ཅ་བསྐྱུག་དུ་མི་འགྲོ་བའི་སྤྱད་རྒྱ་རིགས་བོད་དུ་སློ་མཆོམས་འཛོགས་པ། བོད་མིའི་གཞི་རྒྱའི་ཐོབ་ཐང་དང་མང་གཙོའི་ཁེ་དབང་ལ་བརྩི་བཀུར་དགོས་པ། བོད་ཀྱི་འབྱུང་ཁམས་ཁོང་ཡུག་ ཉམས་ཆགས་སྤར་གསོ་དང་བོད་དུ་རྩལ་ཕྱན་རྩལ་རན་གྱི་མཆོན་ཆ་བཟོ་མཆོམས་འཛོགས་པ་དང་རྩལ་ཕྱན་སྟེགས་རོ་ སྤྱང་གསོག་མི་བྱེད་པ། བོད་ཀྱི་མ་འོངས་པའི་གང་ཅིའི་གནས་བབ་དང་བོད་རྒྱའི་འབྲེལ་བའི་སློར་ལ་ལྟག་བསམ་ ནམ་དག་གིས་གྲོས་མོལ་མགོ་འཛུགས་དགོས་པ་བཅས་ཀྱི་ཞི་བའི་གྲོས་འཆར་དོན་ཆེན་ལྟ་གསལ་བསྐྱུགས་ བསྐྱུངས། དེའི་དོན་ཆེན་ལྟ་བུའི་ནང་དོན་རྒྱས་བཤད་ལ་སྤྱི་ལོ་ 1988 ལོར་ཟླ་རན་སིའི་གྲོང་ཁྱེར་སི་ཌར་སི་སྤྱུག་ (Strasbourg) དུ་ཡོ་རོབ་གྲོས་ཆོགས་སུ་གསུང་བཤད་རྒྱས་པར་གནད་སྟེ། བོད་རྒྱའི་གནད་དོན་ཆེ་སྤྱི་ཐམས་ཅད་ འཆོ་མེད་ཞི་བའི་ཐབས་ལམ་དང་གྲོས་མོལ་ཉག་གཅིག་གི་ལམ་ནས་སེལ་དགོས་པ་དང་། རང་རྒྱལ་གཞན་པམ་དང་

རང་བདེ་གཞན་གཞོན་གྱི་བྱ་བའི་སྡེ་སྡེ་མོ་ཙམ་ལ་ཡང་རྒྱབ་སྐྱོར་དང་ཡི་རང་མི་མཛད་པའི་དགོངས་ཚུལ་གསལ་སྟོན་གནང་། དེ་ལྟར་ཞལ་ཞེ་གཉིས་མེད་ཀྱིས་བོད་རྒྱའི་གནད་དོན་འཆེ་མེད་ཞི་བ་ཉག་གཅིག་གི་ལམ་ནས་སེལ་དགོས་པར་མ་ཟད། འཛམ་གླིང་གི་གནད་དོན་ཆེ་སྒྲ་ཀུན་ཀྱང་དེ་ལྟར་དགོས་པའི་ལམ་སྟོན་དང་སྡེ་ཁྲིད་བར་མ་ཆད་པར་མཛད་པས། སྤྱི་ལོ་ 1989 ལྷ་བ་ 12 ཆོས་ 10 ཉིན་འཛམ་གླིང་དུ་ཆེས་སྟན་ཐགས་ལྟན་པའི་འོ་སྡེལ་ཞི་བདེའི་གཞུངས་ཏྲགས་(Nobel Peace Prize)ཐོབ། དེ་ནི་ཉག་ཕྱོགས་རྒྱབ་སྐྱོར་གྱི་བཀྲི་བ་དང་དུ་ལེན་པ་ལ་ཅི་མི་སྟམ་པའི་དམར་པོའི་སྲིད་གཞུང་ལྟ་བུར་མཆོན་ན་ཆེས་མི་དགའ་བའི་གཏམ་ངན་ཞིག་ཡིན་ཡང་། ཡུན་རིང་དཀའ་སྤྱད་གིས་མནར་བའི་བོད་མི་དང་། བོད་མིར་གདུང་སེམས་མཉམ་བསྐྱེད་ཀྱིས་ཡུན་རིང་རྒྱབ་སྐྱོར་གནང་མཁན་ནམས་ལ་གང་གིས་ཀྱང་མཆོན་པར་དཀའ་བའི་གཏམ་བཟང་ཁྲད་པར་ཅན་དུ་གྱུར། དུས་དེ་ནས་བཟུང་འཛམ་གླིང་སྟེང་བོད་དོན་སྐྱོང་བྱགས་སྤར་ལས་ཆེ་བ་དང་རྒྱབ་སྐྱོར་ཡང་མང་ནས་མང་དུ་གྱུར་པར་མ་ཟད། ཡགོང་ས་མཆོག་གི་མཛད་འཕྲིན་ནི་དེ་བས་ཀྱང་རྒྱས་པར་གྱུར།

དེ་ལྟར་བོད་དོན་དབུ་མའི་ལམ་གྱི་སྲིད་རྒྱས་དང་འཆེ་བ་མེད་པའི་ཐབས་ལམ་གྱི་ཐོག་ནས་གནང་བར་མ་ཟད། འཛམ་གླིང་སྤྱིའི་བདེ་སྤྱད་ཐམས་ཅད་ཀྱང་སྲིད་རྒྱས་དེ་དང་ཐབས་ལམ་དེ་ཉིད་གྱི་ཐོག་ནས་སེལ་དགོས་པའི་འབོད་སྐུལ་དང་ལམ་སྟོན་ཡང་ཡང་མཛད་པས་འཛམ་གླིང་ཞི་བདེའི་དེད་དཔོན་གྱི་མཆོན་སྟན་སྤར་ནས་ཐོབ་ཅིང་། སྤྱི་ལོ་ 2007 ལྷ་བ་ 10 ཆོས་ 17 ཉིན་འཛམ་གླིང་ན་ཆེས་སྟན་ཐགས་ཆེ་བའི་ཨ་རིའི་ཁོས་ཆོགས་གྱི་གསེར་གྱི་ཏྲགས་མ་དང་། སྤྱི་ལོ་ 2012 ལྷ་བ་ 5 ཆོས་ 14 ཉིན་ Templeton Prize ཞེས་པའི་ཏྲགས་མ་སྟན་ཐགས་ཅན་དེ་ཡང་ཐོབ། མདོར་ན། ད་ལྟའི་བར་དུ་ཏྲགས་མ་དང་ཆེ་བསྟོད་ཐུག་འཁྲེང་ཆེ་ཆུང་བརྒྱ་ཐུག་གཅིག་དང་ཕྱིད་ཀ་བརྒྱལ་བ་འབྲུལ་བཞེས་མཛད་པ་དང་འཛམ་གླིང་སྤྱི་བོ་བླ་ཞན་ཆང་མས་གཙུག་ཏུ་བཀྱར་ཞིང་། ཡུལ་གྲུ་ཀུན་ཏུ་གདན་ཞུས་ཀྱིས་བཀའ་སློབ་ལམ་སྟོན་ཟམ་མི་ཆད་པར་ཞུ་བ་ཐམས་ཅད་བཞེངས་ཕྱོགས་དེ་དང་མཛད་པ་དེ་ལྟ་བུ་དག་གི་སྟེང་ནས་ཐོབ་པ་ལས་བོད་གངས་ཅན་ལྗོངས་ཀྱི་ས་བབ་མཐོ་ཞིང་མཁའ་དབུགས་གཙང་བ་དང་། རི་མགོ་གངས་ཀྱིས་བཟུང་ཞིང་རི་དྲགས་བག་ཡངས་སུ་རྒྱ་བ། མི་ནམས་དཔལ་ཞིང་ཤ་མར་རྩམ་གསུམ་ལ་རོལ་བ་སོགས་ཀྱིས་ག་ལ་ཡིན།

དེ་ལྟ་བུའི་ཐབས་ཚུལ་དང་ཐུགས་བརྩོན་རིམ་པར་གནང་མཐར་བོད་རྒྱའི་དཔོན་རིགས་གཉིས་ལན་དུ་མར་ཐུག་འཕྲད་ཀྱིས་བོད་དོན་སྐྱོང་བ་དང་། གཉིས་ཀའི་བསམ་ཐུགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་མང་ཙམ་ཞིག་གསལ་ནས་གསལ་དུ་གྱུར་ཅིང་། འཛམ་གླིང་རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་རིགས་ཁག་ནས་ཀྱང་རྒྱབ་སྐྱོར་ཆད་མེད་ཐོབ། སྤྱི་ལོ་ 2002 ལྷ་བ་ 7 ལན་བོད་རྒྱ་འབྲེལ་མོལ་ཐངས་བདུན་པའི་སྐུ་མཁས་སུ། རྒྱའི་ཕྱོགས་ནས་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་རང་སྐྱོང་ཞེས་པ་ཅི་

ཡིན་ལ་ཉན་འདོད་ཡོད་ཅེས་བཤད་པ་ལྟར། བཅན་བྱེད་པོ་མེད་སྤྱི་གཤམ་འཇུག་གི་ཕྱོགས་ནས། བོད་རྒྱལ་མོལ་སྐབས་བརྒྱད་པ་ཉེ་སྤྱི་ལོ་ 2008 ཟླ་བ་ 10 ཆེས་ 31 ཉིན། “བོད་རིགས་ཡོངས་ལ་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་རང་སྐྱེད་ཡོང་ཐབས་ཀྱི་བསམ་འཆར།” ཞེས་པའི་ཡིག་ཆ་དེ་རྒྱ་ནག་གཞུང་ལ་སྤྲད། རྒྱ་གཞུང་གིས་སྤྱི་ལོ་ 2008 ཟླ་བ་ 11 ཆེས་ 10 ཉིན་ནས་ཡིག་ཆའི་དགོངས་དོན་ལ་འབྲེག་བཤད་ཀྱིས་དེ་ནི་བྱེད་རང་བཅན་ནམ་མཛོན་པར་མི་གསལ་བའི་རང་བཅན་ཡིན་ཚུལ་སོགས་ཀྱི་བྲིལ་བསྒྲགས་ལོག་པར་བྱས། སྤྱི་ལོ་ 2008 ཟླ་བ་ 12 ཆེས་ 4 ཉིན་སྤྱི་ཁོར་ཡུལ་གྱི་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་ Belgium རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རྒྱལ་ས་ Brussels ཞེས་པར་ཡོ་རོབ་གྲོས་ཆོག་གས་ཀྱི་ཆོག་གས་འདུ་རྒྱས་འཛོམས་སྟེང་དགོངས་དོན་གསལ་བཤད་དང་། གོང་གསལ་ཡིག་ཆ་གྲོས་ཆོག་གས་ཀྱི་ཆོག་གས་མི་ཡོངས་ལ་བཀའ་དྲི་དེ་ལྟར་དབུ་མའི་ལམ་ཀྱི་སྤྱི་དྲུས་དང་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་རང་སྐྱེད་གི་གནས་བབ། འཆེ་བ་མེད་པའི་ཐབས་ལམ་སོགས་ལམ་སྟོན་དང་བྱ་བ་བསྟར་གནང་བ་ལས་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྱོད་ནས་རྒྱལ་སྐྱོར་ལུ་མཐུད་ཐོབ་པར་མ་ཟད། རྒྱ་རིགས་ཤེས་ཡོན་པ་དང་སྐྱེ་ཆུལ་བ། ཆོང་པ་དང་ཆབ་སྤྱི་དཔལ་ལྡན་སོགས་ནས་ཀྱང་རྒྱལ་སྐྱོར་མང་དུ་ཐོབ། དེ་ལྟར་ཁྱོད་ཡོངས་ནས་རྒྱལ་སྐྱོར་དང་བསྐྱེད་པ་ལྡོད་ཐོབ་པའི་དབང་གིས་རྒྱ་དམར་གཞུང་གིས་སྤྱི་དྲུས་ངན་པ་མཐེགས་འཛིན་བྱས་ཀྱང་། སྤྱི་གཤམ་མིག་བཙུམས་ཀྱིས་གཞིས་ལུས་བོད་མིར་འཛིན་པའི་སྤྱི་དྲུས་ལ་མི་འདོད་བཞིན་དུ་གཟབ་ནན་ཅུང་ཙམ་བྱེད་དགོས་པར་གྱུར་ཡོད། གལ་ཏེ་རང་བཅན་ཁོ་ན་བཤད་ཅིང་ལྷ་ཙུག་གིས་བདེན་དོན་བཅད་ཆེ་བྱི་ཕྱོགས་ནས་རྒྱལ་སྐྱོར་མེད་པར་ཁེར་རྒྱུ་དུ་ལུས་ཏེ། གཞིས་ལུས་བོད་མི་ནམས་ཀྱིས་ཐོབ་ཐང་དང་རིག་གཞུང་། ཆོས་དང་སྐད་ཡིག་སྤྱད་སྤྱོད་སོགས་ཀྱི་དོན་དུ་རེ་འབོད་པར་ཟད། འགྲུལ་སྐྱོད་ཙམ་ཡང་མི་སྤྱབ་པའི་རང་དུ་སྤྱོད་དགོས་པ་ནི་སྤོས་མ་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན། གལ་ཏེ་ཆོས་རིག་གོམས་གཤེས་གཞི་མེད་དུ་མ་གྱུར་གོང་ཆོལ་གསུམ་གཅིག་དུ་བསྐྱེད་པའི་རང་བཅན་གཙང་མ་ཞིག་བྱུང་ན། དེ་ཉིད་དང་ལེན་མི་བྱེད་པའི་མགོ་ནག་ཅམ་གཟན་ཞིག་སྤྱི་ན་རྟེན་དུ་མེད་པའང་དུན་གསོ་གསལ་འདེབས་ཙམ་མོ།།

རྫོ་རྩེ་འཆང་གི་ཕྱག་བཞེས་ལྟར་བྱས་ཏེ་བསྐྱེད་རྫོགས་ཀྱི་ཉམས་ཁྲིད་བཅས་ཆབས་ཅིག་ཕྱལ། ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་ལྷ་བ་
5 ཆེས་ 10 བར་དུ་ལེགས་བཤད་གསེར་གྱི་ཐོང་བ་དང་ཅ་ཤེ་རྒྱ་ཆེན་མིན་པའི་གཞན་རྣམས་ཀྱི་བསྐྱག་ལུང་
ཡོངས་སུ་གསན། དེ་ནས་ཀྱང་། ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་བྱང་ནས་གསང་འདུས་རིམ་ལྡན་དང་། མདོར་བྱས།
མདོ་བསྟེ། རྣམ་གཞག་རིམ་པ། བྱང་ཚུབ་སེམས་འགྲེལ། དཀྱིལ་ཆོག་ཉི་ཤུ་པ། ཟུང་འཇུག་གསལ་བ་རྣམས་ཀྱི་ལུང་
གསན། ལྷ་བ་ 5 ཆེས་ 30 ནས་ལྷ་བ་ 6 ཆེས་ 27 བར་མཛད་ཐེལ་གྱི་དུས་སྐབས་རྣམས་ཕྱད་དེ་མིན་ཉིན་ལྟར་
ཡོངས་འཛིན་གྱི་རྫོ་རྩེ་འཆང་ཆེན་པོའི་བྱང་ནས་འདུལ་བ་མདོ་ཅ་བའི་བཤད་ལུང་དང་། ཐེམ་སྐས་བཙེ་བརྒྱད་ཀྱི་
ལྷགས་ལུང་། མདོ་སྐད་པ་དང་མདོན་ཉོགས་རྒྱ། འགྲེལ་བ་དོན་གསལ་བཅས་སྒྲགས་པའི་བཤད་ཁྲིད་ཟབ་རྒྱས་སུ་
གསན། ལྷ་བ་ 7 ནང་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་བྱང་ནས་རྩེ་ལོ་ལེགས་བཤད་མདུ་བྱང་བ་བྱང་རེས་
ལེགས་བཤད་སྟོང་པོ་དང་། མཁས་གྲུབ་ཆོས་རྩེའི་གསུང་སྟོང་ཐུན་སྐལ་བཟང་མིག་འབྱེད་ཀྱི་བཤད་ལུང་གསན། ལྷ་
བ་ 9 ཆེས་ 3 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་བྱང་ནས་དགེ་སྦྱོང་པའི་སོ་ཐར་གྱི་མདོ་བཅ་པོ་གཉིས་ཅན་གྱི་
བསྐྱག་ལུང་གསན། ལྷ་བ་ 10 ཆེས་ 17 ནས་བཟུང་ཉིན་ཉི་ཤུའི་རིང་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་བྱང་ནས་བཏྲན་
བཙེས་ཆེན་མོ་དབུ་མ་ལ་འཇུག་པ་དང་རྣམ་བཤད་དགོངས་པ་རབ་གསལ་གཉིས་སྒྲགས་པའི་བཤད་ཁྲིད་ཟབ་མོ་
གསན་བཞེས་མཛད། ལྷ་བ་ 11 ཆེས་ 25 ནས་ཉིན་ལྡེའི་རིང་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་བྱང་ནས་རྩེའི་གསུང་
ཅ་ཤེ་རྒྱ་ཆེན་དང་ལེགས་བཤད་གསེར་ཐོང་གི་བསྐྱག་ལུང་གསན། དེ་ནས་ཉིན་ཤིང་གྱི་རྩེས་སུ་གྱི་བྱང་རིན་པོ་
ཆའི་བྱང་ནས་པཎ་ཆེན་སྟོ་བཟང་ཆོས་རྒྱན་གྱི་གསུང་ལྷ་མཆོད་ཅ་ཆོག་དང་ཡོངས་འཛིན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཆོག་གྱི་
གསུང་ཁྲིད་ཡིག་ཆེན་མོ་གཉིས་སྒྲགས་པའི་སྟེང་ནས་ཟབ་ལམ་ལྷ་མ་མཆོད་པའི་ཉམས་ཁྲིད་དང་། པཎ་ཆེན་སྟོ་བཟང་
ཆོས་རྒྱན་གྱི་གསུང་ཕྱག་ཆེན་ཅ་བ་དང་དེའི་རང་འགྲེལ་ཡང་གསལ་སྟོན་མེ་སྒྲགས་པའི་སྟེང་ནས་དགའ་ལྡན་ཕྱག་རྒྱ་
ཆེན་པོའི་ཉམས་ཁྲིད་བཅས་གསན།

སྤྱི་ལོ་ 1964 ལྷ་བ་ 4 ཆེས་ 4 ནས་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་བྱང་ནས་བརྒྱད་སྟོང་པའི་བསྐྱག་
ལུང་ཉིན་གཉིས་དང་། དེའི་མཇུག་དུ་བྱང་ཚུབ་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་མཆོན་བཞེས་སྒྲགས་ཀྱི་བཤད་ལུང་གསན་མགོ་
བཟུགས་ཏེ་ལྷ་བ་ 6 ཆེས་ 2 ཉིན་རྒྱལ་སྐས་ཀྱི་སྟོན་པ་སྤྱི་ལ་བསྐྱབ་ཚུལ་གྱི་ས་བཙད་རྫོགས་མཆོམས་རེ་ཞིག་ཆོས་
མཆོམས་བཞག །སྐབས་དེ་ཤིང་ཅིག་དུ་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་བྱང་ནས་ཆེ་དབང་ཞིག་ཀྱང་ཁྱེད་ཀྱི་མཛད།
ལྷ་བ་ 6 ཆེས་ 27 ནས་ལྷ་བ་ 7 ཆེས་ 19 བར་དུ་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་བྱང་ནས་ལམ་རིམ་མཆོན་
བཞེའི་སྐད་ཆ་པར་བྱེན་མཐའ་མ་གཉིས་ལ་བསྐྱབ་ཚུལ་གྱི་དབུ་ནས་མཇུག་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པའི་བར་གྱི་བཤད་ལུང་
གསན། ལྷ་བ་ 7 ཆེས་ 22 ནས་ལྷ་བ་ 8 ཆེས་ 10 བར་དུ་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་བྱང་ནས་མཛད་ཐེལ་དང་།

བཅས་ཉེ་མཁས་ལྷན་པུན་གྱི་འཛིན་ཁྲིའི་འགན་ཁུར་པུན་ཡོངས་སུ་གསན། ལྷོ་པོ་ 1965 ཟླ་བ་ 9
ཚེས་ 1 ཉིན་མགོན་པོ་མཆོག་ཡོངས་འཛིན་ཁྲིའི་འགན་ཁུར་པོ་ཚེས་གཞིས་ཆུང་དུ་ཆེད་པེལ་ས་ཁྲིས་ལྷན་པུན་ཉིན་པོ་ཚེས་
གསོལ་འདེབས་བསམ་བ་སྒྲན་འགྲུབ་མ་དང་། བར་ཆད་ལམ་སེལ་གྱི་བསྐྲག་ལུང་གསན།

ཕྱི་ལོ་ 1966 ཟླ་བ་ 3 ཚེས་ 18 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་ཡིན་པོ་ཆེའི་བྱང་ནས་ཐར་ཕྱིན་ནམ་པག་ལྷིང་
 པོའི་རྒྱན་གྱི་བསྐྲུག་ལུང་གསལ། དེ་ནས་རིམ་ཐར་མཛད་གསེང་ནམ་པག་པ་རྒྱལ་ཆོས་རྗེའི་གསུང་འབུམ་གསུང་ནས་
 ལུང་རྒྱན་གང་བཞུགས་ཡོངས་སུ་གསལ་བཞེས་མཛད། ལོ་དེའི་དབྱར་ཁར་ཡོངས་འཛིན་གྱིང་རྡོ་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོའི་
 བྱང་ནས་སྐགས་རིམ་ཆེན་མོའི་ཐབ་བཞད་ལྷོད་དཔ་གྱི་རང་དུ་གསལ་བཞེས་རྒྱ་ཆེར་མཛད། ཟླ་བ་ 9 ཚེས་ 24
 ནས་བཟུང་མཛད་ཐེལ་གྱི་ཐར་གསེང་ནམ་པག་པ་ཡོངས་འཛིན་གྱིང་རྡོ་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོའི་མདུན་ནས་ནམ་གྲུ་མཁན་
 པོ་སློ་བཟང་དོན་གྲུབ་དང་སྒྲ་ཉི་ཡིན་པོ་ཆེ། དགེ་བཤེས་རབ་བརྟན་བཅས་དང་ལྷན་ཅིག་གསང་འདུས་འགྲེལ་པ་བཞི་
 སྐྲགས་གསལ་ཉེ་ཐུགས་རྒྱུད་པ་ཉམས་སྦྱང་བྱུང་བར་ཅན་འཁྲུངས་པའི་རྒྱལ་ཡོངས་འཛིན་གྱིང་ཡིན་པོ་ཆེའི་ནམ་ཐར་
 དུ་གསལ། ལྷུང་དེ་ཤིང་དུ། ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་ཡིན་པོ་ཆེའི་བྱང་ནས་སྐྱུ་ཐབས་རིན་འཕྲུང་དུ་གསལ་བའི་ལྷ་མོ་
 དཔལ་ཁོར་མའི་རྗེས་གནང་རྒྱལ་ཁོང་མ་ཡིན་པའི་ལུགས་སྦྱར་གསལ་བཞེས་ཞིང་མཐུག་ཏུ་ཆོག་གསུང་འཁོར་ཡང་མཛད།

གྲུ་ལོ་ 1967 ཟླ་བ་ 5 ཚེས་ 20 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་བྱང་ནས་མཁས་གྲུབ་རྗེའི་གསུང་
 དུས་འཁོར་གྱི་དོན་ནས་བཟུང་བསྐྲག་ལུང་གསན་བཞེས་དབུ་འཇུགས་ཀྱིས་མཛད་གསེང་གི་བར་དག་ཏུ་རིམ་པར་
 གསན་ཏེ། ཟླ་བ་ 8 ཚེས་ 14 ཉིན་རྗེ་ཡབ་སྐུ་མ་གསུམ་གྱི་གསུང་འབུམ་གྱི་བསྐྲག་ལུང་གསན་བཞེས་ཡོངས་སུ་
 གྲུབ་པར་མཛད་ཅིང་གསང་འདུས་ཙ་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱུད་ལྷེ་མའི་བསྐྲག་ལུང་ཡང་གསན། གྲུ་ལོ་ 1968 ཟླ་བ་ 5 ཚེས་ 1
 ཉིན་མགོན་པོ་མཆོག་ཡོངས་འཛིན་གླིང་དོ་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོའི་ཞབས་བྱང་དུ་ཆེད་མེགས་ཀྱིས་དཔལ་གསང་བ་འདུས་
 པའི་བཀའ་དབང་གནང་སྐྱོང་ཡོང་བའི་ཞབས་སྐུ་ལ་མཛད་པ་ལྟར། ཚེས་ 8 ཉིན་སྟོག་དང་ཚེས་ 9 དངོས་གཞི་
 བཅས་སྐུ་ལ་རྒྱའི་བཀའ་བཞེས་གནང་སྟེ་ཡོངས་འཛིན་མཆོག་གི་གཟིམ་ཤག་ཏུ་གསན་བཞེས་མཛད། ཡོངས་འཛིན་
 གླིང་རིན་པོ་ཆའི་རྣམ་ཐར་ལས།

ང་རང་ཆུང་དུས་ནས་གསང་བ་འདུས་པ་ལ་དོ་སྣང་ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོ་ཡོད། ཁྱེད་མཆོན་ཅི་ཡིན་མ་ཤེས་ཀྱང་ལྷ་མཆོག་དང་
དམིགས་བསལ་གྱིས་དགའ་པོ་དང་དད་པ་ཆེན་པོ་ཡོད། བྱིས་སུ་གསང་བ་འདུས་པ་ལ་ཤེས་ནས་དད་བ་ཐོབ་པ་ལྷ་བྱ་
བྱས་ཏེ་གསང་བ་འདུས་པ་འདི་དབང་ལྷ་ས་ནས་ཐེངས་གཅིག་ཞུས་ཟིན་ཡང་། ད་དུང་བཀའ་དབང་ཞིག་ཡང་བསྐྱར་
བསྐྱལ་སྤྲོད་ཡོང་བ་ཞེས་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེར་ལོ་ཤས་སྤོན་ནས་སྤྲོད་མེད་གསེལ་འདེབས་ཞུས་པར། བཟན་ནས་
དམིགས་བསལ་དོ་སྣང་དོན་གཉེར་བྱེད་སྟངས་ལ་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་དགོངས་བཞེས་ཐུགས་ཁུར་ཆེན་པོ་འདི་
སློབ་ནས། འོ་ན། ངས་དམིགས་བསལ་གྱིས་གསང་འདུས་ཀྱི་བསྐྱེད་པ་ཡང་བསྐྱར་བཏང་སྟེ་དེ་དོན་བཀའ་དབང་འབུལ་

ལམ་ཁྲུས་ཆོག་ཅེས་བཀའ་བཞེས་སྤྱོད་སྤོང་ལྟར། སྤྱི་ལོ་ལྷགས་བསྟེན་གྲུབ་པར་བརྟེན་གྱི་རྒྱ་ལྡན་པའི་ཆོས་གཅིག་ཉིན་
ཆེད་བཅར་གྱིས་ཞབས་བསྐྱལ་ཁྲུས་པར་དུས་ཆོས་གཏན་འཁེལ་གནང་དོན་བཞིན། ཆོས་བརྒྱད་ཉིན་སྟོན་དང་།
ཆོས་དགུ་ཉིན་དངོས་གཞི་བཅས་ཁོ་པོ་གཅིག་ཕྱར་བཞུགས་ཡུལ་ཙམ་ར་ཉའོ་མེར་བཀའ་དབང་ཆ་ཆད་དགྱེས་བཞིན་
དུ་བསྐྱལ་བ་ཐོབ། གསང་འདུས་ཀྱི་ལྷགས་བསྟེན་འདི་ཡང་ཕན་ཁོ་ནར་དམིགས་ཏེ་ཆེད་གཉེར་དུ་གནང་བ་ཞིག་ཡིན་
པས་བཀའ་འདི་འཁོར་མཐའ་མེད་པར་གྱུར། གསང་འདུས་དང་སྤྱིར་ཆོས་འདོན་སྤྱོད་འདི་དག་ཀྱང་དུས་དེ་ནས་བརྒྱུད་
སྟེ་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱི་ལོའི་ཞབས་བརྟེན་དུ་དམིགས་ཏེ་བཏོན་བ་ཡིན། ཞེས་མཛད་དུ་བྱུང་བའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་
བཀའ་སྤྱུལ། སྤྱི་ལོ་ 1968 ལྷ་བ་ 6 ཆོས་ 9 ཉིན་གྱི་སྤྱོད་ཆུང་ཆོད་བརྒྱད་པའི་ཐོག་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་
ཆེའི་དྲུང་ནས་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་སྒྲུབ་པ་ཞུ་གནང་མཛད་དེ་ལམ་རིམ་ཆེན་མོའི་ཆོས་ཞུ་བ་རྣམས་ལ་སེམས་བསྐྱེད་
འཕོག་ཆོག་མཛད། དེ་ལ་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་ལས།

ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་སེམས་བསྐྱེད་སྒྲུབ་བཞེས་བསྐྱེད་རྒྱུའི་མཆོད་སྤྱོད་བཞེད་དོན་དུ་ཉིན་སྟོར་ཆེག་སྟོར་ཐམ་པ་སྤུལ་
ཏེ་མཆོད་པ་གཟབ་རྒྱས་གཟབ་གཞོན་དགོས་པེབས་ལ། ཁང་པའི་གོ་ཡུལ་དང་ཡོ་བྱད་གྱིས་གངས་མང་གཞོན་ཐབས་
བལ་གཞིས། ཞལ་ཐམ་རྣམས་མར་ཁྱ་དང་མངར་གསུམ་སྤྱར་བའི་ལྷ་བཞོན་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པ་ཆེ་ཆད་སུམ་བརྒྱ་
ལྷག་ཙམ་དང་། འིང་འབྲས་སྤྱོད་ཆོགས་དོ་པོ་འགའ་ཤས་སོགས་རྒྱ་སྤུམ་ལེགས་སུ་འདུ་བྱས། དངོས་གཞི་ཆོས་བརྒྱ་
གསུམ་སྤྱོད་ཆུང་ཆོད་བརྒྱད་ཐོག་ཡགོང་ས་མཆོག་འདི་གའི་ཤག་ཏུ་ཞབས་འཁོར་གྱིས་སེམས་བསྐྱེད་སྒྲུབ་བཞེས་
བསྐྱེད་རྒྱུར་བརྟེན། རམ་ལངས་སྤྱོད་ཕན་རང་ནས་སྤྱིར་ཆོས་དང་འབྲེལ་སྟོན་འཇུག་གི་བྱང་སྤྱོད་སྤྱོད་འིང་། དེ་
ནས་ཡགོང་ས་སྤྱོད་རྒྱུར་དང་། ཁོ་པོ་མཉམ་དུ་སྤྱིར་ཆོས་མཆོད་ཐེང་དང་བཅས་རྒྱས་པ་སྤྱོད་དུ་བཏར་ནས་ཞི་བ་སྤྱོད་
ལྷགས་ལྟར་སྤྱོད་འཇུག་ཅིག་ཙམ་དུ་འཛིན་པའི་སྤྱོད་པ་འཕོག་ཆོག་ཞུས་མཐར། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་སེམས་བསྐྱེད་
ཀྱི་རྩལ་སྤྱོད་ལ་བཟེད་འིང་འབྲས་ཀྱིས་བཀའ་བ་སྤུལ་གནང་དང་འབྲེལ་ནས་ཞིག་དོར་གདན་མའི་ཆོགས་བཅད་ལན་
གསུམ་དང་། སྤྱོད་འཇུག་ཆེན་མོ་མཉམ་གསུང་བཅས་སྤྱོད་པ་གོང་རིམ་གྱི་བྲག་ལེན་ཉམས་མེད་དུ་བསྐྱེད་སྤྱོད་ཐེང་ཐོ་
བྱང་དུ་ཆེབས་བསྐྱེད་ཀྱིས་ལམ་རིམ་ཆེན་མོའི་ཆོས་ཞུ་བ་རྣམས་ལ་སེམས་བསྐྱེད་འཕོག་ཆོག་བཀའ་འདི་སྤུལ་ཏེ་རྣམ་
པ་ཐམས་ཅད་མཐུན་པའི་བྱང་རྒྱུབ་ཀྱི་ས་པོན་བསྐྱེད་པར་མཛད། ཅེས་གསུངས། ལྷ་བ་ 9 ཆོས་ 9 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་
སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེའི་དྲུང་ནས་བཙུག་ལྟར་འདས་དཔལ་རྫོང་རྩེ་འཛིགས་བྱེད་དཔལ་པོ་གཅིག་པའི་དབང་ཆེན་གྱི་སྟོན་གོན་
དང་། ཆོས་ 10 ཉིན་དངོས་གཞི་བཅས་རྫོགས་པར་གསན། ཡང་ཡོངས་འཛིན་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེ་ཉིད་ལ་ཡགོང་ས་བརྒྱ་
གསུམ་པ་ཆེན་པོ་ནས་བརྒྱད་པའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོའི་བཤད་ལུང་བཞུགས་པ་དེ་ཉིད་གསན་བཞེད་ཀྱིས་ཡོངས་
འཛིན་མཆོག་ལ་གསོལ་འདེབས་འབུལ་གནང་མཛད་པ་ལྟར་སྤྱི་ལོ་ 1969 ལྷ་བ་ 9 ཆོས་ 1 རས་བརྒྱུད་ཉིན་བརྒྱ་
གསུམ་གྱི་རིང་ཐབ་རྒྱས་གནད་འགྲོལ་གྱི་བཤད་པས་བརྒྱན་པའི་བཀའ་བྱིད་ཐབ་པོ་གསན་བཞེས་ལེགས་པར་
མཛད། ལྷ་བ་ 9 ཆོས་ 15 ཉིན་གྱི་སྤྱོད་ཆུང་ཆོད་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་དྲུང་ནས་འཇམ་དབྱངས་ཆོས་སྟོར་ནང་
གསལ་བདེ་མཆོག་ཆེ་ལྷ་དཀར་པོའི་ཆེ་དབང་དང་། ཉིན་རྒྱབ་ནས་དབུ་འཇུགས་ཀྱིས་རྩེའི་གསུང་ལམ་རིམ་འབྲིང་

པོའི་བཤད་ཁྲིད་དང་། ལམ་རིམ་བདེ་ལམ། འཇམ་དཔལ་ཞལ་ལུང་གྲོ་བརྒྱད་ཀྱི་ཉམས་ཁྲིད། ལམ་རིམ་ཐེན་གྲིས་
ནམ་གྲོལ་ལག་བཅངས་ཀྱི་ལུང་ཁྲིད་བཅས་བཞི་གོ་གཅིག་ཆོད་ཀྱི་ཚུལ་དུ་ཉིན་བཅོ་ལྔའི་རིང་གསན་ཏེ་གྲུབ་པར་
མཛད། དེའི་མཐུག་ཏུ་རྒྱལ་བ་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཆོར་གྲུབ་ཆེན་དཔལ་ལྷན་དོ་རྗེས་སྐལ་བའི་ཉེ་བརྒྱད་ཆེ་སྐྱབ་འཆི་
མེད་དོ་རྗེའི་སློབ་ཤིང་གི་ཆེད་བཤད་ལྷ་གནང་མཛད། ཟླ་བ་ 12 ཆེས་ཤིང་ཡས་མས་སུ་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་
ཆའི་བྱང་ནས་རྒྱལ་མཁན་ཆེན་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་ཡིག་ཆའི་སྟེང་ནས་སྐྱེར་སྤང་ལུགས་ཀྱི་རྟ་མགིན་གསང་
སྐྱབ་ཀྱི་དབང་ཆེན་སྟོན་གོན་དང་བཅས་པ་གསན།

སྤྱི་ལོ་ 1970 ཟླ་བ་ 4 ཆེས་ 29 ཉིན་ནས་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་བྱང་ནས་མཆོན་ཞབས་གསེར་
ཀོང་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྷན་ཅིག་སྟེ་དགེ་ཤར་སྐྱ་མ་ཀུན་དགའ་དཔལ་ལྷན་གྱིས་མཛད་པའི་ཡིག་ཆའི་སྟེང་ནས་ཁམས་
གསུམ་དབང་སྐྱད་རྗེ་བཅུན་རིག་བྱེད་མ་ཀུ་ཏུ་ཀུལྷའི་བསྐྱེད་རྫོགས་ཉམས་ཁྲིད་བཤད་པ་བཞི་བཤད་ཀྱི་ཚུལ་དུ་སྟོ་
འདོགས་གཅོད་པ་དང་སེམས་འཛིན་གཏོང་བ་སོགས་ཕྱག་ལེན་ལྟར་གནང་བ་ཡོངས་སུ་གསན་ཅིང་། ས་སྐྱའི་
གསེར་ཆོས་བཅུ་གསུམ་གྱི་རྗེས་གནང་གི་ཆོ་ག་གསྐྱའི་ཚུ་རྒྱུན་ཞེས་པ་སྟག་ཕུ་གར་དབང་རིན་པོ་ཆེས་མཛད་པའི་
པོད་གཅིག་གི་བསྐྱུག་ལུང་ཡང་གསན། ཟླ་བ་ 5 ཆེས་ 15 ཉིན་ནས་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་བྱང་ནས་བདེ་མཆོག་
ཙ་རྒྱུད་དང་སྐལ་དོན་ཀུན་གསལ་སྐྱགས་པའི་བཤད་ཁྲིད་གསན། ཟླ་བ་ 8 ཆེས་ 17 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་
པོ་ཆའི་མཐུན་ནས་དགའ་ཆེན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་གསུང་དང་དབུལ་ཚུ་རྩམ་ན་པའི་ཡིག་ཆ་སྐྱགས་པའི་སྟེང་ནས་
བཀའ་གདམས་ཐེག་ལེ་བཅུ་དྲུག་གི་དབང་ཕྱག་ལེན་རྒྱས་པའི་ལུགས་སུ་གསན། ཟླ་བ་ 10 ཆེས་ 31 ཉིན་ནས་
ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་བྱང་ནས་སྟག་ཕུའི་དག་སྤང་ཉེ་བརྒྱད་སྟོལ་མའི་སྐྱབ་ཐབས་ཅིན་མ་ཉི་ཙ་གཞུང་དང་
སྐྱབས་རྗེ་པ་པོང་ཁའི་གསུང་སྟོལ་མའི་བསྐྱེད་རྫོགས་སྐྱགས་པའི་སྟེང་ནས་ཉམས་ཁྲིད། དོ་རྗེ་ནལ་འབྱོར་མའི་སྐྱབ་
ཐབས་བདེ་ཆེན་ཉེ་ལམ་གཞིར་བཟུང་གིས་སྟག་ཕུའི་ཁྲིད་ཡིག་དང་དབུལ་ཚུའི་ཁྲིད་ཡིག ། ཞ་ཕུ་རི་བྱར་སྟོ་བཟང་
མཁུན་རབ་ཀྱི་ཁྲིད་ཡིག་བཅས་ཀྱི་བསྐྱུག་ལུང་དང་འབྲེལ་བཞི་གོ་གཅིག་ཆོད་ཀྱི་ཚུལ་དུ་ནལ་འབྱོར་མའི་བསྐྱེད་
རྫོགས་ཀྱི་ཉམས་ཁྲིད་སྟོ་འདོགས་གཅོད་པ་དང་། སེམས་འཛིན་གཏོང་བ་སོགས་དཔལ་ལྷན་ས་སྐྱ་པའི་ཕྱག་བཞེས་
ཉམས་མེད་ལྟར་དང་། ནལ་འབྱོར་མའི་སྐྱགས་བཏུའི་རྗེས་གནང་དང་ཅིན་མ་ཉི་ཙ་ཆར་འབབས་སོགས་ལས་ཆོགས་
འགའ་ཤས་ཀྱི་བསྐྱུག་ལུང་གསན། ཟླ་བ་ 11 ཆེས་ 9 ཉིན་ཐེག་ཆེན་ཆོས་སྤྱིང་གཙུག་ལག་ཁང་གི་ཡང་སྟེང་དུ་
ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་བྱང་ནས་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་དང་ལྷན་ཅིག་ནམ་སྤང་མཛོན་བྱང་གི་
དབང་ཆེན་གྱི་སྟོན་གོན་དང་སྤྱི་ཉིན་དངོས་གཞི་བཅས་གསན་བཞེས་མཛད། ཆེས་ 13 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་

ཆེད་མདུན་ནས་འདིགས་བྱེད་དཔའ་པོ་གཅིག་པའི་བསྐྱེད་ཚོགས་ཀྱི་ཉམས་ཁྲིད་སོག་པོ་དཔལ་ལྷན་བཟང་པོའི་བྱང་
ནས་གསལ་བྱུང་ཡོད་པ་དེ་ཉིད་ཞིབ་བྱས་སྤྱོད་གསལ།

སྤྱི་ལོ་ 1971 ལྷ་བ་ 7 ཆོས་ 31 ཉིན་ནས་གནངས་འཆར་ཉེ་ཉིན་རེ་བར་སྟོང་དུ་འཛོག་གནང་གིས་ཡོངས་
འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེའི་བྱང་ནས་རྒྱ་པོད་དང་འདིགས་བྱེད་ཀྱི་འབྲུལ་འཁོར་ཁག་གི་ལྷང་། ཞ་ལུའི་བྱག་ཅུ་མའི་ཅ་
ཆོག་གི་ལྷང་བཅས་གསེར་ཀོང་མཆོན་ཞབས་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྷན་ཅིག་གསལ། ལྷ་བ་ 8 ཆོས་ 30 ཉིན་ཡོངས་
འཛིན་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གི་བྱང་ནས་ཐེག་ཆོས་གླིང་གཙུག་ལག་ཁང་གི་ཡང་སྟེང་དུ་ཟབ་ཆོས་གཞན་རྗེ་
སྟེང་ཅིག་གསལ་བཞེས་མཛད། དེ་ལ་ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་ལས།

ཡགོང་ས་མཆོག་གི་བཀའ་དགོངས་བཞེན་དུ་སྟེང་ཐེག་ཆོས་གླིང་གཙུག་ལག་ཁང་གི་ཡང་སྟེང་ཆོགས་ཁང་དུ་
ཡགོང་ས་མཆོག་དང་། འབྲས་ལག་སྐྱོར་མཁན་པོ་ཉི་མ་རྒྱལ་མཆོན། རྣམ་གྲུ་མཁན་སྟོབ། མཆོན་ཞབས་གསེར་ཀོང་
རིན་པོ་ཆེ་སོགས་སྐྱེལ་དགེ་བཤེས་དང་། བྱ་བཏང་རི་ཁོད་པ། རྣམ་གྲུའི་དགེ་འདུན་བཟེས་གསེར་ལྷན་འདུས་པ་
བྱག་ཅུ་སྟོར་ལ་དཔལ་འཁོར་པོ་སྟོན་པའི་བཤད་རྒྱུད་མཛོད་བཞེད་འབྲུམ་པ་ལས་གསུངས་པའི་ཆོ་དཔག་མེད་ཀྱི་ཆོས་
སྟོར་མ་གཅིག་གྲུབ་པའི་རྒྱལ་མོ་ནས་རས་རྒྱུད་པར་བརྒྱུད་པའི་ཆོ་དཔག་མེད་གྲུབ་རྒྱལ་ལུགས་ནང་སྐྱབ་ཞི་བ་ལྷ་སོ་
གསུམ་མའི་དབང་ཆེན་ཀྱི་སྟོན་འགྲོ་སྟོབ་མ་སྟོན། དབང་ཆེན་དངོས་གཞི་ཆོ་དབང་དང་སྤྱུགས་པ། ཆོ་དཔག་མེད་
གསང་སྐྱབ་ཁོ་སྟོན་ཉེར་གསུམ་མའི་ཆོ་དབང་དབང་བཞི་བྱིན་རྒྱལ་དང་འབྲེལ་བ་རྒྱས་པ། ཆོ་དཔག་མེད་ཡང་གསང་
རས་རྒྱུད་གོང་ཁྲག་མ་དམར་པོ་ལྷ་དགྲའི་དབང་བཞི་བྱིན་རྒྱལ་དང་འབྲེལ་བའི་ཆོ་དབང་། ཆོ་དཔག་མེད་འཆི་མེད་
རེས་སྟེར་དཀར་པོ་ལྷ་དགྲའི་ཆོ་དབང་། ཆོ་དཔག་མེད་ཡང་སྟེང་དམར་པོ་ལྷ་གཅིག་བྱམ་གཅིག་གི་ཆོ་དབང་དབང་
བཞི་བྱིན་རྒྱལ་དང་འབྲེལ་བའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ། གསང་འདུས་ནས་བཤད་པའི་དམ་ཆོག་དོ་རྗེ་ཡབ་ལུས་ཀྱི་རྗེས་
གནང་བཅས་ཉིན་རིམ་མཐུད་ཀྱིས་སྤུལ་ཞིང་། དེ་དག་གི་སྐྱབས་སྤྱོད་རེར་ཆོ་དབང་སྤུལ་ཐེན་རྗེས་སྐྱེས་མ་རྣམས་དཀྱི་
ཉའི་གསུང་སྟོ་སྟོང་མཆོན་ཆ་འཁོར་ལོའི་ཅ་ཆོག་གི་སྟེང་ནས་བཤད་ལྷང་རིམ་བར་སྤུལ། ཞེས་གསུངས། དེའི་མཐུག་
ཏུང་། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་གསོལ་འདེབས་འབྲུལ་གནང་མཛད་པ་ལྷར་ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་
ནས་གཙུག་ལག་ཁང་གི་ཆོམས་ཆེན་དུ་ཡགོང་ས་མཆོག་ཉིད་དང་། མཁན་སྐྱེལ་འདུས་མང་བདུན་བརྒྱ་ཅམ་ལ་རྣལ་
འཁོར་རྒྱུད་ཀྱི་ཅ་རྒྱུད་དེ་ཉིད་བསྐྱེད་པའི་དུམ་བྱ་གཉིས་པ་ཁམས་གསུམ་རྣམ་རྒྱལ་ཀྱི་སྤྲིག་པ་བྲལ་བའི་ཆོ་གའི་
སྐྱབས་ལས་འཕྲོས་པའི་ཀྱན་རིག་ཅ་བའི་ལྷ་སོ་བདུན་ཀྱི་དབང་ཆེན་ཀྱི་སྟོན་འགྲོ་སྟོན་གོན་དང་། དབང་དངོས་གཞི་
བཅས་འདུལ་འཛིན་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆོན་ཀྱིས་མཛད་པའི་ཀྱན་རིག་གི་ཆོ་ག་རྒྱུད་དོན་གསལ་བའི་དགོངས་པ་
བཞེན་སྤུལ་བ་གསལ་བཞེས་མཛད་པ་ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་རང་རྣམ་དུ་གསལ། དུས་དེ་ལོད་དུ། ཡོངས་
འཛིན་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་བྱང་ནས། གསང་འདུས་ཅ་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱུད་བྱི་མ་དང་། གསང་འདུས་བཤད་རྒྱུད་དོ་རྗེའི་ཐེང་
བ། དགོངས་པ་ལྷང་སྟོན། ཡེ་ལེས་དོ་རྗེ་ཀྱན་ལས་བདུས་པ། ལྷ་སོ་བཞེས་ཞུས་བཅས་ཀྱི་བསྐྱེད་ལྷང་གསལ། ལྷ་བ་

9 ཆེས་ 23 རས་ཉིན་གསུམ་གྱི་རིང་ན་ས་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆའི་བྱང་ནས་དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་དབང་ཆེན་གསན། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས།

ཁོ་ཐོས་གསོལ་བ་བཏབ་པ་ལྟར་རྣམས་ཆོན་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་ལ་བརྟེན་ནས་དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་བཀའ་དབང་སྦྱོལ་རྒྱུར་བརྟེན། ཕྱི་ཆེན་དགྲུ་པའི་ཆེས་ཉི་ཤུ་ཉིན་ཐེག་ཆེན་ཆོས་གླིང་གི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་སྤོ་ས་ཆོག་ལ་ཐེབས། ཉིན་གྲུང་ཁོ་ཐོས་གདན་ཞུས་ཀྱིས་གྲུང་ཆོག་གསུམ་གྱིས་བསྟེན་བཀུར། ཁོ་ཐོ་དང་རྒྱུད་གྲུང་སྟོན་སྟོན་གཉིས་གཙོར་གྲུར་དགོ་འདུན་བཞི་བརྒྱ་ལྟོར། ཁྱིམ་པ་ཐོ་མོ་བཞི་བརྒྱ་ལྟོར། ཨ་རི་བ་ན་གཞོན་གཉིས་བཅས་ལ་ཆེས་ཉིར་གསུམ་ཉིན་དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་དབང་གི་སྟོན་འགྲོ་སྟོན་གོ། ཕྱི་ཉིན་དབང་དང་པོ་བྱམ་དབང་། དེའི་ཉིན་རྗེས་མར་དབང་གོང་མ་གསང་དབང་དང་། ཤེར་དབང་། ཆོག་དབང་བཅས་བསྐུལ་ཞིང་། མཐུག་ཏུ་གཏང་རག་ཆོག་མ་འབྲུལ་བཅས་མཛད། དབང་བཤད་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པས་ཉིན་གྲུང་རྒྱ་ཆོད་དང་པོ་ནས་དབྱུང་འཛུགས་གནང་ཡང་། དགོང་ཤིའི་རྒྱ་ཆོད་བརྒྱུད་དང་ཕྱིད་ཅམ་བར་དུ་འགོར། གསུང་ཆོས་གྲུབ་པའི་ཉིན། སྤོ་ས་ཆོད་དགྲུ་ཐོག་ཆོས་ཞུ་བ་ཡོངས་རྫོགས་ནས་རྗེ་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོར་གཏང་རག་ཆོག་མ་འཁོར་ཞབས་བརྟན་སྤྲུགས་མ་འབྲུལ་ལམ་ཞུས་ཏེ་གསང་འདུས་ཀྱི་སྟོན་ཤིས། དགོ་

ལྟན་བསྟན་པ་རྒྱས་པའི་སྟོན་ལམ་སོགས་ཞལ་འདོན་གྱི་རིམ་པ་མང་པོ་ལྟན་དུ་བསྐྱེད། ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ། ཆེ་བ་ 10 རང་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་བྱང་ནས་གྲུབ་ཆེན་ཀུན་ཏུ་དགོ་བའི་ལུགས་ཀྱི་དཔལ་འཁོར་ལོ་བདེ་མཆོག་ལྟ་རེ་གཉིས་པའི་དབང་གི་སྟོན་གོན་དང་། དབང་དངོས་གཞི་བཅས་བཤད་པ་མཛད་དུ་བྱུང་བས་བརྒྱན་པ་རྒྱུད་གྲུང་སྟོན་སྟོན་གྱི་དགོ་འདུན་པས་གཙོས་འདུས་པ་བདུན་བརྒྱ་ཅམ་དང་ལྟན་ཅིག་གསན་བཞེས་མཛད།

ཐོད་ལྷགས་པག་ཆེ་བ་ 11 ཆེས་ 21 སྤྱི་ལོ་ 1972 ཆེ་བ་ 1 ཆེས་ 6 ཉིན། གནས་མཆོག་རྗེ་རྗེ་གདན་གྱི་མཆོད་རྟེན་ཆེན་མོའི་གཙང་ཁང་དུ་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆའི་བྱང་ནས་རྒྱལ་མཆོག་བདུན་པ་ཆེན་པོའི་གསུང་དབྱུང་མའི་ལྟ་ཁྲིད་བརྟན་པ་བཞི་ལྟན་གྱི་མགྲར་དབྱངས་དངོས་གྲུབ་ཆར་འབེབས་ཀྱི་བཤད་ལུང་དང་། ཆེ་བ་ 11 ཆེས་ 15 རས་ཉིན་གསུམ་རིང་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆའི་མདུན་ནས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྟོལ་མ་ཅེ་ཏུ་མ་ཞིའི་དབང་སོགས་གསན། ཆེས་ 20 རས་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་མདུན་ནས་སྟོལ་མ་ཅེ་ཏུ་མ་ཞིའི་ཐུན་མོང་བ་གཏོར་མའི་དབང་དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ལུས་དཀྱིལ་གྱི་དབང་། ཤིན་ཏུ་གསང་བ་སྟོང་ཞུགས་ཀྱི་རྗེས་གནང་ཆོག་བརྒྱུད་ཅན་བཅས་དང་། དཔལ་མགོན་སྟོན་པས་འཕྲོག་དབང་པོ་གདོང་བཞི་པ་རྣམས་འགྲུར་བརྒྱུད་ཀྱི་རྗེས་གནང་གསུམ་ནས་ཤིན་ཏུ་གཉན་པ་དཔལ་མགོན་གདོང་བཀའ་མ་དང་། གནད་དབབ་མགོན་པོ། གསང་སྐྱབ་མགོན་པོ་བཅས་ཀྱི་རྗེས་གནང་གསུམ་དང་། བཅ་ཟེ་ནག་པོ་མངགས་གཏང་མ་གཏོགས་གཞན་རྣམས་རིམ་བར་གསན་བཞེས་མཛད། རྒྱ་གྱི་ཆེ་བ་ 11 ཆེས་ 1 སྤྱི་ལོ་ 1973 ཆེ་བ་ 2 ཆེས་ 10 ཉིན་རྗེར་གདན་མཆོད་རྟེན་ཆེན་མོའི་གཙང་ཁང་གི་སྟོན་པ་ཐུབ་པའི་དབང་པོའི་སྐུའི་མདུན་དུ་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆའི་བྱང་ནས་བྱང་རྒྱུ་བཀའ་ལམ་གྱི་སྟོང་ནས་བྱང་སྟོན་ཞུ་གནང་མཛད། དེ་ལ་མགོན་པོ་མཆོག་ནས་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆའི་རྣམ་ཐར་ལས། “ཕྱི་ཆེས་བརྒྱ་ཉིན་སྟོན་དུ་

ཡོངས་འཛིན་དོན་རྒྱུ་འཆང་རང་ཉིད་ཀྱིས་མཆོད་རྟེན་ཆེན་མོའི་གཙང་ཁང་དུ་བྱུང་དབང་རིན་པོ་ཆའི་མདུན་ནས་སྒྲོམ་བཞེས་གནང་། དེ་ནས་ཁོ་པོ་དང་གསེར་གོང་མཆོན་ཞབས་རིན་པོ་ཆེ་གཉིས་ལ་སྒྲུ་མ་དོན་རྒྱུ་འཆང་གིས་བྱང་ཆུབ་གཞུང་ལམ་གྱི་སྟེང་ནས་བྱང་སྒྲོམ་བསྐྱེད་བ་ཏུ་ཅང་སྒྲུལ་བ་བཟང་པོའི་གནས་སུ་བྱུང་།” ཅེས་གསུངས། སྤྱི་ཚུ་ནས་བྱང་པན་བདེའི་ཅུ་ལག་ཆེན་པོ་ལགོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་མཆོག་ནས་བསྐྱེད་པའི་ཁུར་ཆེན་རྒྱ་ཆེར་བཞེས་ཏེ། རྗེ་སྒྲུ་མ་ལའང་ཙོང་ཁ་བ་སྒོ་བཟང་གྲགས་པའི་དཔལ་གྱི་བསྐྱེད་པས་གཙོས་པའི་བསྐྱེད་རྒྱུན་ཆད་ལ་ཉེ་བར་བྱུར་པ་རྗེ་སྟེང་ཅིག་སྒྲུར་གསོ་དང་། དར་སྟེལ་མཛད་པ་འདི་གཅིག་སྤྱི་བཀའ་བློན་ཡང་སྟོང་གསུམ་རིན་པོ་ཆེས་བཀའ་སྟེ་ཕྱལ་ཡང་གསལ་དཀའ་བའི་གནས་སུ་ཆེ། སྤྱི་ཚུ་ 9 ཆེས་ 5 ཉིན་པོ་བྱང་དུ་ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་དབང་ནས་དཔལ་མགོན་ཞལ་རྣམ་འབྱུར་བཏུ་བདུན་གྱི་གསུམ་ནས་ཤིན་ཏུ་གཉན་པ་བཅེགས་ཞལ་མ་དང་གནད་དབབ་མགོན་པོ། གསང་སྐྱབ་མགོན་པོ་བཅས་གསུམ་དང་། མཐུག་ཏུ་བཅ་ཟེ་ནག་པོ་མངགས་གཏད་ཀྱི་རྗེས་གནང་རྣམས་གསལ་ཞིང་། གཏང་རག་གི་ཆོགས་འཁོར་དང་བཅས་པ་ལེགས་པར་མཛད།

སྤྱི་ཚུ་ 1975 སྤྱི་ཚུ་ 5 ཆེས་ 3 ཉིན་བཀའ་གདམས་བསྐྱེད་པའི་མཛོད་འཛིན་ཆེན་པོ་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆའི་དབང་ནས་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་སྒོ་སྟོང་སྟེན་བརྒྱུད་ཆེན་མོའི་རྣམ་བཤམ་ཉེ་མའི་འོད་ཟེར་གྱི་བཀའ་བློན་དང་། ཆེས་ 11 ཉིན་གཏོར་མ་བརྒྱ་ཅའི་བཀའ་བློན་བཅས་གསལ་ཞིང་། སྤྱི་ཚུ་ 8 ཆེས་ 18 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གླིང་དོན་རྒྱུ་འཆང་ཆེན་པོའི་དབང་ནས་སྐྱེ་ལའི་སྟོར་རྒྱལ་པོ་བྱེས་ཆས་ཀྱི་ཆོས་སྟོར་ཞིག་དང་། ཆེས་ 25 ཉིན་སྟོན་གོན་སྟོན་དུ་འགྲོ་བའི་སྟོན་པ་འཛིགས་བྱེད་ཞེ་དགྲུ་མ། དེའི་ཕྱི་ཉིན་འཛིགས་བྱེད་རོ་ལངས་བརྒྱུད་སྟོར་བཅས་ཀྱི་དབང་ཆེན་དམ་པ་གོང་མའི་བྲག་བཞེས་ཉམས་མེད་དུ་གསལ་བཞེས་མཛད། སྤྱི་ཚུ་ 1976 སྤྱི་ཚུ་ 3 ཆེས་ 29 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གླིང་དོན་རྒྱུ་འཆང་ཆེན་པོའི་དབང་ནས་འཛིགས་བྱེད་དབང་ཆེན་དང་། སྤྱི་ཚུ་ 11 ཆེས་ 17 ཉིན་གདུགས་དཀར་དབང་ཆེན་གྱི་སྟོན་གོན་དང་དེའི་ཕྱི་ཉིན་དབང་ཆེན་དངོས་གཞི། དེའི་རྗེས་མགོན་པོ་ཞལ་དང་ལྷ་མོ་བཅས་ཀྱི་རྗེས་གནང་བཅས་གསལ། ཆེས་ 23 ཉིན་ནས་བཟུང་སྒྲུར་ཡང་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆའི་དབང་ནས་མཛད་བྲེལ་དང་སྐབས་བསྐྱེད་བཀའ་ཆོས་མང་ཙམ་ཞིག་གསལ་བཞེས་མཛད། མེ་སྐྱལ་བོད་སྤྱི་ཚུ་ 4 ཆེས་ 22 སྤྱི་ཚུ་ 1977 སྤྱི་ཚུ་ 11 ཆེས་ 3 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེར་སྐྱེ་གཞུང་གི་བཀའ་བློན་ཅིག་སྟོན་གནང་ཡོང་བ་ཞེས་གསོལ་འདེབས་འབུལ་གནང་མཛད་པ་ལྟར་དེའི་རྗེས་ཙམ་ཞིག་ལ་སྤྱི་བཀའ་བློན་གསལ་བཞེས་མཛད། དེ་ཡང་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆའི་རྣམ་ཐར་ལས།

བོད་རྒྱ་དགྲུ་པའི་ཆོས་ཉེར་གཉིས་ཉིན་ངོས་ཀྱིས་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེར་སྐྱེན་གསལ་ཞུ་དོན་ཞིག་ལ། སྤྱི་བཀའ་བློན་ཅིག་སྟོན་གྲུབ་པ་ཞེས་ཞུས་པར། དབྱངས་ཅན་སྐྱེ་མདོ་དང་། ཀ་ལྷ་པ་གཉིས་ཀའི་གསལ་རྒྱུན་ཡོད། ག་རེ་གསལ་འགབ་ཆེ་མིན་དགོངས་བཞེས་བརྟག་དབྱེད་གནང་འཇུག་ཐེབས་པར། མོ་ཞིག་བརྒྱབས་པར་ཀ་ལྷ་པ་བཟང་བབས་བྱུང་།

བ་དེ་དོན་གནས་ཚུལ་སྟན་གསན་ཞུས་པར། དབྱངས་ཅན་སྤྱི་མདོའི་ཁྱིད་ཐེངས་ཁག་གས་ཞུ་སྤྱོད་ཡོད་ཀྱང་། ཀ་ལུ་པའི་
ཁྱིད་ད་པན་ཞུས་མེད་ལ། དཔེ་ཆ་ཡང་ད་པན་གཏན་ནས་ལྟ་སྤྱོད་ཞུས་པེབས་པར་འབྲེལ་པའི་བྲག་དཔེ་བྲག་ས་
ཞིབ་གནང་ཆེད་བྲག་དཔེ་གཞིམ་ཆུང་ནས་ཕྱལ་བ་དང་། རྒྱ་བ་བཅུ་པའི་ཆེས་བཅུ་བཞི་ནས་དབྱུ་འཇུག་ས་ཀྱིས་བེལ་
སེང་དང་བསྟན་ཀ་ལུ་པའི་བཀའ་ཁྱིད་མཆོམས་སྤྱོད་ལྔ་པ་ཡན་རིམ་བཞིན་སྟེལ་བ་ཐོབ། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་
ཀ་ལུ་པ་གསན་ས་ཁུ་བྱ་སྤྱོད་པ་བསྟན་འཛིན་རྒྱལ་མཆོན་རིན་པོ་ཆེ་ཡིན་པ་དང་། དེ་ནི་ང་མ་སྤྱེས་པའི་གོང་ནས་གསན་
བྱུབ་པ་དང་། འབྲེལ་པ་ནི་ས་བཟང་མ་ཉི་བཅ་ཆེན་གྱི་འབྲེལ་པའི་ཐོག་ནས་གསན་འདུག །དེ་ནས་ད་པན་ལོ་བཞི་བཅུ་
ཞེ་གངས་སོང་བའི་རིང་བྲག་དཔེར་གཞིགས་རྟོག་གཏན་ནས་གནང་ཁོམ་མ་བྱུང་ཡང་། ད་ལམ་ཐེངས་གཅིག་གཞིགས་
རྟོག་མཛད་རྗེས་བཀའ་ཁྱིད་གནང་སྐབས་ཀ་ལུ་པའི་ཅ་བ་གཞིར་བཟུང་འབྲེལ་བ་ཤད་ཁག་བྲག་ས་ཐོག་ནས་ཐོགས་པ་
མེད་པར་ཞིབ་སྟོན་ཏུ་གནང་གིན་འདུག ། དེས་གནས་བྱང་གནས་རིག་པའི་གནས་ལྔ་ལ་མཁས་པའི་བརྟེན་དེ་འདྲ་
ཞིག་ཡིན་དགོས་ཀྱི་རེད་སྟེ་པའི་རོ་མཆོར་བསམ་གྱིས་མི་བྱུབ་པར་མཐོང་ནས་ཤིན་ཏུ་ཉ་ལས་དད་གྲས་སྤྱེས། ངས་
སྤྱི་ཆེག་ཁག་འཁྱོར་ལ་མི་འཁྱོར་བྱེད་པའི་སྐབས་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་བཞད་མོ་མང་པོ་བཞད་པར་མཛལ་བ་ནི་
སྐལ་བ་བཟང་པོ་བྱུང་། དེ་རྗེས་ཤིག་ལ་རྒྱལ་མཆོག་ལྔ་པའི་དབྱངས་ཅན་དབྱེས་སྤྱི་ཐོག་ནས་སྟན་པའི་གི་བཀའ་ཁྱིད་
ཅིག་ཞུས་པ་ཡོངས་རྫོགས་རང་མ་བྱུབ། ཅས་བཀའ་སྟེལ། སྤྱི་ཅིས་སོགས་བདུན་ཅུའི་དོན་གངས་ནང་གསན་བཞེས་
གནང་བ་<<བཅོན་བྱེལ་གྱི་རང་དབང>>ཞེས་པའི་རང་རྣམ་དབྱིན་དེབ་ཏུ་འད་གསུངས། སྤྱི་ལོ་ 1981 རྒྱ་བ་ 1 ཆས་
14 དགོང་རྩོ་ནས་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེའི་བྱང་ནས་འཛིགས་བྱེད་དཔའ་གཅིག་གི་བཀའ་དབང་ཟབ་མོ་གསན།
དེ་ལ་རི་སྐད་དུ།

ཆེས་བཅུ་བཞིའི་དགོང་རྩོ་ནས་གསོལ་བ་བཏབ་པ་ལྟར་གནས་མཆོག་བྱུང་པར་ཅན་རྩོ་རྗེ་གདན་གྱི་མཆོད་རྟེན་རིན་པོ་
ཆེའི་གཙང་ཁང་ཡང་ཐོག་ཏུ་བཅོམ་ལྟན་འདས་འཛིགས་མཛད་རྩོ་རྗེ་དཔའ་པོ་གཅིག་པའི་དབང་ཆོག་ཞུས། མཆོད་
གཡོག་གསེར་གོང་མཆོན་ཞབས་རིན་པོ་ཆེ་ནས་གནང་སྟེ། རིན་པོ་ཆེ་བཞེངས་བཞུགས་སྐབས་སྤྱི་མཉམ་ཚུལ་
གཞིགས་པས་སྤྱི་མ་རྩོ་རྗེ་འཆང་བཞད་མོ་མཛད། ཅས་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་དུ་བཀའ་སྟེལ། བོད་ཆུ་
ཁྱི་སྤྱི་ལོ་ 1982 རྒྱ་བ་ 6 ཆས་ 22 ཉིན་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེའི་བྱང་ནས་གསེར་གོང་མཆོན་ཞབས་རིན་པོ་
ཆེ་དང་ལྟན་ཅིག་འཛིགས་བྱེད་སེར་པོའི་ཆེ་དབང་གསན། མདོར་ན། མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱི་མདུན་ནས་དབང་ལུང་མན་པའི་ཞུ་རྒྱུའི་གས་ནས། རྩོ་རྗེ་ཐེང་བའི་དབང་ཆེན་ལྷགས་
བསྟེན་མ་བྱུབ་པས་ཞུ་མ་བྱུབ་པ་ལས། དེ་མིན་པལ་མོ་ཆེ་ཞུས་སྟེལ་བྱུབ། ... ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱི་མདུན་ནས་
ཁྱིད་དང་། བཤད་ལུང་གི་རིགས་གང་ཡོད་རིམ་བ་བཞིན་ཞུས་ཉེ་བསྟེལ་ཐོབ་བྱུང་། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེའི་གསན་
ཡིག་རྒྱ་གར་དུ་མ་བསྐྱེབས་སྐབས་བཤད་ལུང་ཅིག་ཅིག་རེ་བྱུང་འདྲ་ལུས་ཡོད་ན་མ་གཏོགས། ཡོངས་རྫོགས་ཕྱལ་
བྱུབ་པ་ཡིན་ཞེས་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་རང་ནས་ཀྱང་བྲག་ས་མཉེས་ཆེན་པོ་གནང་གིན་ཡོད། ... ཁོ་པོ་ཡང་

ཆོ་རབས་སྟོན་མ་ནས་ལས་སྟོན་གྱི་འབྲེལ་བ་བཟང་པོའི་མཐུ་ལས། རྒྱུ་དུས་ནས་མགོན་པོ་མཆོག་གིས་མཉེས་བཞེན་
རྗེས་སུ་བཟུང་སྟེ། གང་ལ་མངའ་བའི་གདམས་པ་མཐའ་དག་བྱམ་པ་གང་བྱེད་ཆུལ་དུ་ཞོད་པའི་སྐལ་བཟང་མཛོད་དུ་
སྒྱུར། ཅེས་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆའི་རྣམ་ཐར་དུ་བཀའ་སྩལ་བ་བཅས་མདོར་བསྡུས་སུ་གྲེས་པ་འདི་ནི། ད་
པན་གྱི་མཛད་རྣམ་པལ་མོ་ཆེར་ཟབ་ཆོས་གསན་བཞེས་མཛད་པའི་ཆུལ་དེ་ཅམ་མི་གསལ་བས་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་
གཉིས་གྱི་རྣམ་ཐར་དུ་གསལ་བ་རྣམས་ཁོལ་དུ་སྤྱང་ལ། ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་གྱི་མདུན་ནས་གསན་པ་རི་སྟེང་
ཅིག་འདིར་འདུས་མེད་པས་ཞིབ་དུ་ཤེས་པར་འདོད་ན་པར་དུ་བསྐྱུན་འགྱུར་གྱི་གསན་ཡིག་ཆེན་མོ་ལས་རྟོགས་པར་
བྱའོ།། རྩ་ གསེར་གོང་མཆོན་ཞབས་རིན་པོ་ཆེ་རྗེ་བཙུན་སྐབ་བསྟན་སྟོབས་འབྱོར་དཔལ་བཟང་པོའི་མདུན་ནས།
དཔལ་ཕྱག་ན་རྟོ་རྗེ་འཁོར་ལོ་ཆེན་པོ་ལྟ་བུ་བཙུན་གྱི་དབང་བཞི་དང་། ལྟ་མོའི་བཀའ་ཆེན་ཉེར་གཅིག་གི་རྗེས་
གནང་། གྱི་རྟོར་གྱི་དབང་། འཕགས་པ་བཙུན་སྟོང་པ་དང་དབུ་མ་རིགས་ཆོགས་བྱུག་གི་བཤད་ལུང་། བྱང་ཆུབ་
ལམ་གྱི་སྟོན་མའི་བཤད་ཁིད་། མཆོན་བཙོད་གྱི་བཤད་ལུང་། བུ་སྟོན་རིན་པོ་ཆེས་མཛད་པའི་དུས་འཁོར་ཆོས་
འབྱུང་དང་། ས་བཅད་བསྡུས་དོན། དཔལ་དུས་གྱི་འཁོར་ལོའི་བསྡུས་པའི་རྒྱུད་དང་། དེའི་འབྲེལ་བ་དྲི་མ་མེད་པའི་
འོད། བུ་སྟོན་རིན་པོ་ཆེས་མཛད་པའི་རྩ་འབྲེལ་གཉིས་གྱི་མཆོན་བྱ་གཉིས། དུས་འཁོར་འགལ་སྟོང་བཅས་བཙུན་
སྐྱགས་པའི་དུས་འཁོར་རྒྱུད་འབྲེལ་མཆོན་སྐྱགས་ཆེན་མོའི་བཤད་ལུང་དབུ་ནས་དབང་ལའི་མདོར་བསྡུས་ལྟ་བུའི་
བར་དུ་གསན། རྩ་ མཁན་བྱུར་ཉི་མ་རྒྱལ་མཆོན་མཆོག་གི་བྱང་ནས། ཅམ་ཤེས་སྟེ་ཆེན་དང་ཡུམ་དོན་གསལ་བའི་སྟོན་
མའི་བཤད་ཁིད། ཆུན་སྟོང་དཔོན་གྱི་ཆོས་ཉིད་རྣམ་འབྱེད་གྱི་བཤད་ལུང་བཅས་གསན་བཞེས་མཛད། རྩ་ ལུ་ལུ་དགོ་
བཤེས་རིག་འཛིན་བསྟན་པ་མཆོག་གི་བྱང་ནས། རྣམ་འབྲེལ་རྩ་བ་དང་། མཛོད་རྩ་ མདོ་སྟེ་རྒྱལ་ ཆོས་ཉིད་རྣམ་
འབྱེད། དབུས་མཐའ་རྣམ་འབྱེད། རྒྱུད་སྒྲ་མ་བཅས་གྱི་བཤད་ཁིད། རྗེའི་གསུང་ལེགས་བཤད་གསེར་གླེང་གི་
བཤད་ཁིད། གུན་མཁེན་སྒྲ་མ་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པའི་གྲུབ་མཐའ་ཆེན་མོ་རྩ་འབྲེལ་གྱི་བཤད་ཁིད། ཉི་ཁྱི་པོ་ད་
གསུམ་དང་པལ་ཆེན་པོ་ད་བྱུག། མདོ་སྟེ་ས་བཙུ་བ། མདོ་སྟེ་དགོངས་འབྲེལ། སྟོ་བྲོས་མི་ཟད་པའི་མདོ། མདོ་སྟེ་སྤང་
སྟོང་ཕྱག་རྒྱ་བཅས་གྱི་ལྷགས་ལུང་། ཉེན་འབྲེལ་བསྟོད་པའི་བཤད་ཁིད། ལམ་རིམ་གསེར་ལྷན་མའི་ཁིད། དྲགས་པོ་
མཁན་ཆེན་དག་དབང་གྲགས་པའི་ལེགས་གསུང་ཉིང་ལུའི་ཁིད་བཅས་གསན། རྩ་ འཇམ་མགོན་རྒྱལ་བའི་རྒྱལ་ཆ་བ་
མཆུངས་མེད་ཆོས་གྱི་རྗེ་དགའ་ལྷན་ཁྱི་བ་རི་རྩོད་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གི་བྱང་ནས། བསྟན་འགྱུར་གྱི་ཁོད་དུ་བཞུགས་
པའི་སྐུ་སྐྱབ་གྱི་བསྟོད་ཆོགས་གྱི་ཁིད་དང་། སྐྱེས་རབས་དང་བྱང་ས་དང་ཆོམས་བཅས་གྱི་བཤད་ཁིད། བུ་སྐྱུ་པ་ལི་ཏ་
དང་དབུ་མ་ཆོག་གསལ་གཉིས་གྱི་ལུང་བཅས་གསན། རྩ་ འབྲས་སྤྱངས་ཁྱི་བ་སྟོ་མང་མཁན་བྱུར་བསྟན་པ་བསྟན་
འཛིན་མཆོག་གི་བྱང་ནས། དམ་པ་དེ་ཉིད་གྱིས་མཛད་པའི་ལྷ་མགྱུར་ཨ་མ་ངོས་འཛིན་གྱི་འབྲེལ་བའི་བཤད་ལུང་
གསན་བཞེས་མཛད། རྩ་ དགོ་བཤེས་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆོན་མཆོག་གི་བྱང་ནས། ལུ་དམར་དགོ་འདུན་བསྟན་འཛིན་

ནས་དད་པ་ཐོབ་པའི་ཐོག་ནས་ངོས་ཀྱིས་ངེས་སུ་མ་ཆད་པའི་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་ལ་ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་གྱི་དུས་ཀྱི་
ཡོད།⁷² ཅེས་ཆོས་ལུགས་ངེས་མེད་གནད་པའི་རྒྱ་མཚན་བྱུང་ཙམ་བཀའ་སྩལ།

སྤྱིར་བོད་སྐད་དུ་བྲིས་པའི་“ཆོས་ལུགས་ངེས་མེད་”ལ། ཆོས་དང་སྤྱིད་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་དག་ན་དོན་སོ་
སོར་ཡོད། བཅན་ཕྱོལ་བོད་མའི་སྤྱིག་འཛུགས་དང་ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་སྤྱིད་དོན་དང་འབྲེལ་
བའི་ཐད་ནས་ཆོས་ལུགས་ངེས་མེད་གསུང་བ་ན། དེ་ནི་དབྱིན་སྐད་དུ་ secular ཞེས་པ་དང་མཚུངས། ལུ་བ་ཕྱོགས་
སུ་ secular ཞེས་པ་ཆོས་ཀྱི་དུས་ལ་དད་མོས་ཀྱི་རང་དབང་ཡོད་པ་དང་། གཞུང་སྤྱིད་ཀྱིས་ཆོས་ལུགས་རྒྱ་མཚན་
དུ་མ་བྱས་པར་ཆབ་འབངས་ཀྱི་ལ་གཞིགས་ཏྟིག་མཚུངས་པར་གནང་བ། ཆོས་དང་སྤྱིད་གཞུང་གཉིས་ཁ་བྲལ་དུ་
གནས་པ་སྟེ་ཆོས་ལུགས་སྟེ་ཁག་དང་མ་འབྲེལ་ཞིང་དེའི་ཤུགས་རྒྱུན་མེད་པར་བྱེད་པ་བཅས་དོན་གཙོ་བོ་གསུམ་གྱི་
སྟེང་ནས་བཤད་པས། དོན་གྱི་མ་ཉིད་གཅིག་སུ་བཟུང་སྟེ་ secularism ཞེས་པ་ཆོས་མེད་རིང་ལུགས་ཀྱི་དོན་དུ་
འདོད་པའང་ཡོད། གང་ལྟར། ལུ་བ་ཕྱོགས་པས་ཆོས་སྤྱིད་སོ་སོར་གནས་དགོས་པར་འདོད་པའི་དགོས་དོན་གཙོ་བོ་
ནི། ཆོས་ལུགས་ཀྱི་འདུལ་ཤེས་སམ་ཆོས་ཁྲིམས་ཀྱིས་སྤྱིད་གཞུང་གི་སྟོལ་དང་སྤྱིད་ཁྲིམས་ལ་སྒྲངས་འཛིན་ནས་
དབང་སྒྱུར་མི་ཐེབས་པར་བྱེད་པའི་སྒྲུང་དུ་རེད། དེ་ནི་རང་དགར་བྱས་པ་མ་ཡིན་པར་འདས་སོང་གི་ལོ་རྒྱུས་ཁོང་
ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་བ་དང་འདུལ་ཤེས། ཆོས་ལུགས་མི་སྣ་བཅས་ཀྱིས་སྤྱིད་ལ་ཁ་ལོ་བསྒྱུར་དགས་ཏེ། ཆབ་འབངས་ལ་
གང་འདོད་ཀྱིས་སྒྲངས་འཛིན་བྱས་པ་དང་། ཆོས་ལུགས་བེད་ལོག་དུ་སྤྱད་པ། མི་ཆེད་མཐོང་ཆོས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་
དང་སྐྱ་བོའི་ཉིན་རེའི་འཆོ་བར་མི་འཆམས་པའི་ཁྲིམས་བཅོས་པ་སོགས་རྒྱ་མཚན་ཤིན་ཏུ་མང་།

རྒྱ་གར་གྱི་ secular ནི།⁷³ ལུ་བ་ཕྱོགས་པའི་ལྟ་ཚུལ་ལྟར་མ་ཡིན་པར་སྤྱིད་གཞུང་གི་ངོས་ནས་ཆོས་ལུགས་
ཆང་མར་ཐོབ་དབང་དང་གཞིགས་ཏྟིག་གཅིག་མཚུངས་སུ་གནང་བ་དང་། སྤྱིད་ཁྲིམས་ཀྱིས་ཆོས་ཁྲིམས་ལ་བཅི་སྤྱད་
བྱེད་དགོས་པ་སོགས་རེད། འདི་ལ་སྒྱུར་ནས་དཀའ་ངལ་ཞིག་འབྱུང་བཞིན་པ་ནི། ཆོས་ཁྲིམས་དབང་བཅན་པར་

⁷² 1996 ཟླ་བ་ 5 ཆོས་ 8 ཉིན་བཞུགས་སྐར་དུ་ཆུ་སྤྱུལ་མང་ཆོགས་བཅས་ལ་སྩལ།

⁷³ རྒྱ་གར་ལ་ཆ་མཚོན་ན། ལུང་པའི་ཁྲིམས་དང་མ་འགལ་བའི་ཐོག་ནས་ཆོས་ལུགས་གང་ཞིག་བྱས་ཀྱང་བྱེད་ཆོག་པའི་མི་མང་ལ་རང་དབང་དང་
ཐོབ་ཐང་ཡོད་པ། རྒྱ་གར་གྱི་མི་འཁོར་བརྒྱ་ཆ་ ༥༠ བརྒལ་བ་ཉིན་རྒྱུ་ཆོས་ལ་དད་པ་བྱེད་མཁན་ཡིན། སྤྱིད་གཞུང་ནས་ཀྱང་ཆོས་ལུགས་བྱེ་
བྲག་པ་ཞིག་ལ་དམིགས་བསལ་ལྟ་སྦྱོང་གི་གནས་ཚུལ་མེད་པར་ཆང་མར་ལྟ་སྒྲངས་གཅིག་གྱུར་འཛིན་པ་འདི་ནི་གཞི་བཞིན་རེད་སྟེ་ཆོས་ཀྱི་
འདུག །ཆོས་ལུགས་ཆང་མ་སྤྱིད་གཞུང་དང་ཁྲིམས་ཀྱི་མདུན་སར་འདྲ་མཉམ་ཡིན་ཞིང་། སྤྱིད་གཞུང་གི་ལས་ཁུངས་ཁོངས་ཆོས་དོན་ལས་ཁུངས་
མེད་ལ། གྲོས་ཆོགས་ཀྱི་འཐུས་མིའི་ཁོངས་སུ་ཡང་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་སྤྱི་ཆབ་བྱུང་དུ་མེད། དེ་ལྟར་ཆོས་ཞེས་པ་འདི་གང་ཟག་སྟེར་སོ་སོའི་གནས་
ཚུལ་ལ་བཞག་ན་དགའ་གི་རེད། ཅེས་གསུངས། བཀའ་སྟོབ་སྟོང་གི་ཞོར་བུ་ལས་བྱངས།

བྱས་པས་གཞུང་གིས་ཆབ་འབངས་རྣམས་ཁྲིམས་ལུགས་གཅིག་གི་འོག་ཏུ་འབྱུང་གིས་བསྐྱེད་པ་དེ་རེད། དེ་ལ་
བརྟེན་ནས་གཉེན་དོན་དང་འབྲེལ་བའི་དཀའ་ཉམས་སོགས་མང་དུ་འབྱུང་བཞིན་ཡོད།

ལ་ཞོང་ས་མཆོག་གིས་གསུང་བའི་སྲིད་ཕྱོགས་ཀྱི་ secular རེ། ཆོས་རྒྱལ་ལྟ་བུ་མེད་ཀྱིས། “རྒྱ་མཆོན་
མེད་པར་རང་གཞན་གྱི་ཆོས་ལུགས་ལ་ཆགས་སྤང་བྱེད་མི་རུང་།” ཞེས་པའི་ཁྲིམས་མཛད་པ་དང་མཚུངས་པར། སྲིད་
ཀྱི་ར་བ་གང་དུ་ཡང་ཆོས་ལུགས་ཆོས་བརྒྱད་རྣམས་ལ་ཐོབ་དབང་གཅིག་མཚུངས་དང་གཟིགས་རྟོག་འདྲ་མཉམ་
བྱེད་པ་དེ་ཡིན་ལ། ཀྱང་སྲིད་སློབ་གསོ་ལས་བྱུང་བའི་ Secular Ethics ཞེས་པའི་ཆོག་འདི་ཉིད་“ཆོས་དང་མ་
འབྲེལ་བའི་བཟང་སྲོད་”དུ་གོ་བའི་སྤྲོད་ནས་ཀྱང་ Secular ཞེས་པའི་དོན་སྐབས་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་དགོས། མོད་ཀྱི་
Secular རེ་བྱུང་ཕྱོགས་ཀྱི་འདོད་པ་ལྟར་ཆོས་སྲིད་གཉིས་འབྲེལ་མེད་དོན་གཞན་དུ་བྱེད་པའང་མིན་ལ། རྒྱ་གར་གྱི་
དེ་ལྟར་ཆོས་ཁྲིམས་དབང་བཅན་པར་བྱེད་པ་ཡང་མིན།

འདིར་བཤད་པའི་ཆོས་ལུགས་ངེས་མེད་ཀྱི་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་ངེས་མེད་དེ། དེ་ནི་“རང་ལུགས་གཏད་སོ་ཡོད་
པའི་ཐོག་ནས་ངེས་སུ་མ་ཆད་པའི་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་ལ་ཐོས་བསམ་སློབ་གཉེར་གྱིས་ཐོག་བྱངས། ཞེས་ནས་ཐོབ་
པའི་དད་པས་གཞི་བཟུང་། འོ་རྒྱ་གཅིག་ཏུ་འདྲེས་པ་ལྟ་བུའི་དམ་གཅིང་དག་སྤང་གི་འབྲེལ་བས་གཉུག་བསྐྱེད་སྤངས།
རང་རང་གི་ཁམས་མོས་དང་མཐུན་པར་རྒྱུད་ལ་གང་པན་རྣམས་ཉམས་སུ་བསྟར་བ་ཞིག་”ལ་ཟེར་ཞིང་། དེ་ནི་ཆོས་
བརྒྱུད་མཐུན་སྤྱི་ལ་གྱི་ཅ་གནད་དང་པོ་སྟེ། སྲིད་དང་ཁྲིམས། སྤྱི་ཆོགས་སོགས་ཀྱི་དགག་བྱ་དགོས་པ་སོགས་ཕྱི་འོ་
རྒྱུན་གང་ལ་ཡང་སྟོས་པ་མེད་པར་སེམས་གཏིང་ནས་མ་བཅོས་ཐོབ་མེད་ཀྱི་མཐུན་སྤྱི་ལ་ཡོང་དགོས་ན་ངེས་མེད་ལ་
མ་བརྟེན་པར་ཐབས་མེད། དེ་ཡང་རང་ཉིད་ཆོས་བརྒྱུད་གང་དང་གང་གི་ཆ་གས་སམ་དེ་ཉིད་ཉམས་ལེན་བྱེད་མཁན་
རྣམས་མ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་པ་ན། “གཞན་”ཞེས་པའི་འདུ་ཤེས་སྐྱེ་ས་མེད་པའི་གནད་དོན་ལ་ཐུག་ཡོད། དེ་ཡང་ལ་ཞོང་ས་
མཆོག་ནས།

ངེས་མེད་ཇི་ལྟར་ཆགས་པ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། མཁས་པོ་སྟན་པོ་བྱས་ནས་ངེས་མེད་ཆགས་པ་མ་རེད། [གཞུང་]དེ་དག་
ལ་རྒྱུས་མངའ་ཡོད་པའི་ཐོག་ནས་ངེས་མེད་ཆགས་པ་རེད། ཡང་ངེས་མེད་ཅེས་རང་ལུགས་གཏད་སོ་མེད་པ་ཡང་མ་
རེད། རང་ལུགས་གཏད་སོ་ཡོད་པའི་ཐོག་ལ་གཞུང་རབ་འབྱམས་ལ་མོས་གུས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ལྟ་བ་དང་། དེའི་དབང་
ལུང་ཁྲིད་སོགས་ཡོད་པ་ཞིག་བྱུང་ན། སེམས་ཀྱི་གཏིང་ནས་ངེས་སུ་མ་ཆད་པར་དངོས་གནས་དག་སྤང་ནོར་བུའི་འོད་
ཀྱིས་ཁྱབ་པ་ཞིག་ཡོད་གིན་ཡོད་པ་རེད། སློབ་གཉེར་བྱས་ཏེ་གཞུང་ཆང་མར་རྒྱུས་མངའ་ཡོད་པ་ཞིག་བྱུང་ན་དངོས་
ནས་ཆོས་བརྒྱུད་དམ་ཆོག་གཅིང་མ་ཡོང་བར་ཉ་ཅང་མན་ཐོགས་ཆེ།⁷⁴ ཞེས་དང་། ཡང་།

⁷⁴ འདི་དང་གཤམ་གསལ་རྣམས་ཆོས་ཆོགས་ཐེངས་བཅུ་གཅིག་པའི་བཀའ་སློབ་ལས་བྱངས།

[ཆོས་བརྒྱད་]སོ་སོ་སོའི་དབང་ལུང་ཁྱིད་སོགས་གསལ་ནས་བོ་བ་ཞིག་ཁ་ཡོང་དུས་དེ་ལ་དངོས་གནས་དད་པ་ཡོང་བ་ཡིན། ཐག་རིང་པོར་པར་བཞག་པ་ཡིན་ན་དད་པ་ཡོང་གིན་མི་འདུག་ག། དེར་བརྟེན། ཞེ་ཐག་པ་ནས་དད་པ་དག་སྤང་ཡོང་བ་ཞེས་པ་དེ་འབྲེལ་བ་མང་དུ་བྱས། སློབ་སྦྱང་མང་དུ་བྱེད་པ་ཞིག་བྱང་བ་ཡིན་ན། མཁས་པ་མཁས་པའི་ནང་ན་མཛེས། ཞེས་ལབ་པ་རེད། དེར་ཉན་ཉན་བྱུང་པར་འདུག། གཞུང་དེ་དག་ལ་གཟིགས་པ་ཡིན་ན། དངོས་གནས་སྤོན་གྱི་མཁས་པ་ཆོས་གཞུང་གི་དགོངས་པ་བཟུལ་སྤངས་ལ་ངོ་མཆོར་འདྲ་པོ་སྤྱེ་ཡོང་དུས་དངོས་གནས་དད་མོས་ཡོང་གི་རེད། གཞན་ལ་འབྲེལ་བ་མེད་པར་མཁས་པའི་རྣམ་དཔྱད་གྱི་ཅལ་ལས་ཐོན་པའི་ལེགས་བཤད་དེ་ཡང་མ་མཐོང་། རང་རང་གི་ཆོས་བརྒྱད་ཅུ་ཅིག་ནས་བསྡད་ན་དེར་རྒྱབ་ས་ཆེན་པོ་གང་ཡང་མི་འདུག་ག། ... མཐུན་སྤྱིལ་ཟེར་བ་དེ་ངོས་རང་སྤེར་གྱི་ཉམས་སྦྱང་ཐོག་ནས་བཤད་པ་ཡིན་ན། མཐུན་སྤྱིལ་ངོ་ཐོག་དེ་རྟོང་མའི་སྒྲ་མ་བཀའ་བྱིན་ཅན་ཆོའི་མདུན་ནས་བཀའ་ཆོས་ཞུས། ངོས་རང་གིས་བསྟོམས། བསམ་སྒྲོ་བཏང་། དཔེ་ཆ་བཟུགས། དེ་ནས་ས་སྐྱ་དང་བཀའ་བརྒྱད། དེ་ལྟར་མོས་གུས་གྱི་ཐོག་ནས་དབང་ལུང་ཁྱིད་སོགས་ཞུས། དེ་ལྟར་བྱེད་དུས་རང་བཞིན་གྱིས་སེམས་གྱི་ནང་ལ་སེམས་ཐག་ཉེ་བོ་ཞིག་ཀྱིས་བཀའ་སྤྱུལ། དེས་ན། རིས་མེད་ཡོང་དགའ་བའི་གནད་དོན་ནི། འོགས་སམ་རིས་སུ་བཅད་དེ་འབྲེལ་མེད་དུ་གནས་ཤིང་ལེགས་ཉིས་སུ་ལྟ་བ་དེ་རེད། དེ་ལྟར་ན། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས། “དེ་འདྲ་ཡིན་པས། ངོས་གྱིས་ནམ་རྒྱུན་བོད་གྱི་ཆོས་བརྒྱད་དེ་དཔལ་རྒྱ་ལེར་ནས་བརྒྱད་པ་ཡིན་ཞེས་ཤོད་པ་དེའི་རྒྱ་མཆན་གཙོ་བོ་ཞིག་ག་རེ་རེད་ཅེས་ལབ་ན། དེ་ནི་བོད་གངས་ཅན་ལྗོངས་ཀྱི་ས་དགེ་བཀའ་རྟེན་རིས་སུ་མ་ཆད་པའི་ཆོས་སྤར་ཆང་མ་བསྟན་འགྱུར་ནང་གི་གཞུང་དེ་ཆོ་གཟིགས་མཁན་གྱི་སྟག་ཡིན་ལ། གཞུང་དེ་དག་རྒྱ་ལེར་མཁས་པས་བརྟམས་པ་རེད།” ཅེས་གསུངས། ཡང་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས།

བོད་གངས་ཅན་གྱི་ལྗོངས་ཀྱི་ས་དགེ་བཀའ་རྟེན་གྱི་ཆོས་བརྒྱད་ཐམས་ཅད་དཔལ་རྒྱ་ལེར་ལ་གཏུགས་ནས་དེའི་བཤད་རྒྱུན་འཛིན་མཁན་ཡིན་པར་ཤིན་ཏུ་གསལ། དེ་དག་ཐེག་པའི་སློ་ནས་བཤད་ན། ཐམས་ཅད་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་དང་དེའི་ནང་ཆོན་ནས་མདོ་སྟགས་བྱང་འབྲེལ། མདོ་སྟགས་བྱང་འབྲེལ་གྱི་ནང་ནས་ཀྱང་རྣལ་འབྱོར་སྒྲ་མེད་གྱི་ཉམས་བཞེས་གཙོ་འདོན་གནང་མཁན་གྱི་སྟག་ཡིན། ལྟ་བུའི་ཆ་ནས། དབུ་མ་པའི་ལྟ་བ་དང་དེའི་ནང་ནས་ཀྱང་ཐ་སྟད་དུ་འང་རང་མཆོན་ཞལ་གྱིས་མི་བཞེས་པའི་དབུ་མ་ཐལ་འགྱུར་བའི་ལྟ་བ་ཉམས་བཞེས་གནང་མཁན་གཅིག་གྱུར་རེད། དེ་སྟེའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ནང་ལ། བོད་གངས་ཅན་གྱི་ལྗོངས་ཀྱི་ས་དགེ་བཀའ་རྟེན་ཆང་མའི་ནང་དུ། རིས་མེད་ལ་སྟགས་སྤང་གནང་བའི་བྲག་སྒོལ་གཅིག་དང་། རང་ལུགས་སམ་རང་གཞུང་གང་ཡིན་པ་དེ་གཅིག་བྱ་ལས་གཞན་ལ་སྟེ་བར་མི་བྱེད་པའི་བྲག་བཞེས་གཅིག་བཅས་གཉིས་ཡོད། སྤར་གྱི་རིས་མེད་བྱེད་པའི་བྲག་སྒོལ་དེ་ནི་ད་ལྟའི་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་ལ་འཆོམ་པ་ཞིག་དང་དགོས་མཁོ་ཡོད་པ་ཞིག་རེད།⁷⁵ ཅེས་ཀྱང་བཀའ་སྤྱུལ། ཡང་སྤྱི་ནོར་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་<<མཛད་ནཱ་གྲུ་ཆེན་སྤྱིང་རྩེའི་རོལ་མཆོ་>>ལས།

⁷⁵ 2006 ལོར་ལྷ་རྩ་མིང་ཆོས་བརྒྱད་ཁག་གི་ལྟ་བུ་བཟོ་སྒྲིལ་བའི་ཐོག་སྟེན་ལ་ལས།
163

ཕྱོགས་གཅིག་ནས་ངོས་ཀྱིས་རྣམ་ཀྱན་ཡོངས་གྲགས་སུ་ཤོད་པ་ལྟར། རིས་མེད་བྱེད་རྒྱ་དེར་མདོ་ཡི་ཁུངས་ཡོད་པ་སྟེ།
བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔས་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་ལམ་ལྟ་ཅི་སྟོས་ཏེ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་དང་། རང་རྒྱལ་གྱི་ལམ་ཡང་ཤེས་
དགོས་པ་རེད། གང་ལྟར། ལམ་ཐམས་ཅད་བསྐྱེད་པར་བྱ་སྟེ། ལམ་ཐམས་ཅད་ཤེས་པར་བྱའོ། །དེ་དག་གི་ལམ་གྱི་བྱ་
བ་ཡང་བྱེད་དོ། ། ཞེས་པ་མདོ་ཡི་ཆོག་རང་རེད། ཅེས་དང་། ཉན་ཐོས་ཞི་འཆོལ་མ་སོགས་དངས་ཏེ་རིས་མེད་ལ་ཏ་
ཅང་གཅིག་མཛད། བོད་དུ་གསུངས་པའི་མདོ་ལྟར་ནི། “བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་ནི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་
གང་ཡིན་པ་དང་། རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་གང་ཡིན་པ་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་གང་ཡིན་པའི་ལམ་ཐམས་ཅད་བསྐྱེད་པར་
བྱ་ཞིང་ལམ་ཐམས་ཅད་ཤེས་པར་བྱའོ། །དེ་དག་གྲང་ཡོངས་སུ་རྟོགས་པར་བྱ་ཞིང་དེ་དག་གི་ལམ་གྱི་བྱ་བ་ཡང་བྱ་ལ།”⁷⁶
ཞེས་པ་འདི་ཡིན་པར་སྤང་། དེ་ལྟར་མདོ་དང་བསྟན་བཅོས་ལ་གཏུགས་ཏེ་གསུང་དགོས་པ་ཅི་ཡིན་ནམ་སྟུམ་ན།
འདི་ལ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་རྒྱལ་ཕྱོངས་ཤིན་ཏུ་མཐུག་པོ་ཞིག་ཡོད། གསལ་བར་བཤད་ན། རིགས་པ་མི་འགྲོ་ཞིང་རིས་མེད་
ལ་གྲག་ཀྱི་བྱེད་པའི་“རིགས་པ་སྤྱི་བ་”མང་ཅམ་བྱུང་བས་ཡིན། འདས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ལ་བསམས་ན། བོད་ས་བརྟན་
བརྒྱུད་མ་ཡོང་བའི་གཞི་རྩ་ཆེན་པོ་ཞིག་ནི་ཆོས་ལུགས་འཐེན་འཁྲེར་ལ་ཐུག་ཡོད། གངས་ཅན་པའི་སྤྱི་ཤེས་ཤིང་ཆག་
ཆེན་པོ་དག་གི་བྱུང་རབས་ཀྱི་གཞུང་ཤིང་བཅའ་བ་ན། སྤྱི་བ་སྤྱི་མཆོག་དམན་བར་མ་ཀྱན་གྱིས་ཆོགས་མེད་དུ་སྟེད་
ཐུབ་པ་ནི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་འཐེན་འཁྲེར་རེད། དེར་སྐབས་ཀྱི་གཞོན་རབས་རྣམ་དཔྱོད་ཀྱི་ངར་ཁ་རྒྱས་མ་རྒྱས་ཅི་སྟེད་
ཀྱིས་ཆོས་ལ་མི་འདོད་པའི་རྣམ་འགྲུར་འཛིན་པ་ཡང་ཆོས་ལུགས་འཐེན་འཁྲེར་གྱིས་བསྐྱངས་པའི་ཤོད་ཆག་དེ་དག་
ལ་ཐུག་ཡོད་པ་སྟོས་མེད་ཡིན།

སྤྱི་ནོར་ལ་བོད་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ཐོག་མར་བཅན་གྱིས་དུ་ཤེས་སྐབས། བོད་ས་ཡོངས་སུ་
ཤོར་ཡང་ཆོས་བརྒྱུད་ཕྱོགས་རིས་ཀྱི་རྣམ་ཁ་རྒྱུད་ཟད་ཀྱང་མ་ཉམས་པར་མི་ཡུལ་དུ་འབྱོར་བར་བརྟེན། མགོན་པོ་
མཆོག་ནས་ཐུགས་བཞེད་ལྟར་རིས་མེད་གནང་མ་ཐུབ་པའི་ཁར། གནས་རྒྱུད་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོའི་བཀའ་ལྟར་བཞེན་
བོད་བསྟན་སྤྱི་ཀྱི་ཞབས་རིས་སྐབས་པ་ཚུན་ཆད་ལ་ཡང་མཛད་དཀའ་བྱུང་བར་མངོན། མགོན་པོ་མཆོག་ནས་
<<མཛད་ནཱ་རྒྱ་ཆེན་སྤྱི་ཤེས་འོ་མཆོ་>>ལས།

ལྟ་སར་ཡོད་དུས་གནས་རྒྱུད་གི་བཀའ་ལྟར་དགོངས་དོན་གཏོར་སྟོན་བསོད་རྒྱལ་གྱི་གཏོར་ཆོས་ཕྱར་པ་[རྣམ་རྒྱལ་]གྲ་
ཆར་དུ་ཡོད་པ་དེའི་ཐོག་ནས་གཏོར་རྒྱལ་ཅིག་བརྒྱབས་པ་རེད། རོར་བུ་སྤྱི་བཀའ་གཏོར་རྒྱལ་དེ་རྒྱལ་དུས་ཡོངས་
འཛིན་རྣམ་པ་གཉིས་དབུ་བཞུགས་ཡོད་ཀྱང་། ཕྱར་པའི་བཀའ་དབང་གསན་ཡོད་པ་མ་རེད། ངོས་ཀྱིས་ཀྱང་བཀའ་
དབང་ལྷ་ཕྱོང་མེད། དེར་བརྟེན། སྐབས་དེར་ལྟ་བུ་རིན་པོ་ཆེ་གདན་འཐེན་ལུས་པ་ཞིག་བྱ་བྱེད་ཀྱི་འདུག ། ་་་ དེ་རྗེས་
རྒྱ་གར་དུ་བསྐྱེད་ནས་མགོ་སྟོད་ Swarg Ashram དུ་ཕྱར་པའི་གཏོར་སྐབས་པ་ལ་ཆེར་ཆར་གཉིས་གསུམ་ཞིག་བྱས་

⁷⁶ ལམ་རིས་ཆེན་མོར་དངས་པ་བཤུས།

པ་རེད། དེ་སྐབས་རྟགས་མཆན་ཡག་པོ་ཏྲག་ཙམ་ཏྲག་ཙམ་ཡོང་གིན་ཡོད། སྐབས་དེར་ངོས་ལ་ཕུར་པའི་དབང་ཐོབ་
མེད། དེར་བརྟེན། ཀ་ལུ་རིན་པོ་ཆེ་འདིར་ཕེབས་པའི་སྐབས་ཤིག །འདོན་པ་གསུང་མཁན་[རྣམ་རྒྱལ་]གྲ་ཚང་གི་
གསུང་ཞབས་པ་ཆོ་ཡིན་ཅང་། ཀ་ལུ་རིན་པོ་ཆེའི་སྐུ་མདུན་ནས་ཁོང་ཆོས་ཕུར་པའི་དབང་ཞུས་ཏེ་ཕུར་པའི་གཏོར་སྐབ་
ཆར་གཉིས་གསུམ་བྱས་པ་དང་། ཆར་གཅིག་དབུ་བཞུགས་སུ་དེལ་མགོ་མཐུན་བཅེ་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ཞེས་སྒྲ་མ་གཞན་གདན་
འཛིན་གནང་དགོས་བྱུང་པའི་ཚུལ་བཀའ་སྩལ། སྤང་མར་སྤྱོད་པ་ཡོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་ངེས་
མེད་རི་ལྷར་གནང་བ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། <<མཛད་ནཱ་གྲུ་ཆེན་སྤྱིང་རྗེའི་རོལ་མཆོ་>>ལས།

དེ་བཞིན་ཕུར་པའི་གཏོར་སྐབ་བྱེད་དགོས་དུས། ལྷ་ཡི་བསྐྱེད་རྫོགས་ཤིག་གང་ལྷར་དགོས་ཀྱིན་ཡོད་པ་རེད། དེར་
བརྟེན། རྫོགས་ཆེན་གྱི་གནད་འགག་ཏྲག་ཙམ་མ་ཤེས་ན་མི་འགྲིག་པ་ལྷ་བྱ་ཡོང་གིན་ཡོད་པ་དེས་ཀྱང་རྒྱན་བྱས། གཙོ་
ཆེ་ཤོས་རྒྱལ་དབང་སྐུ་ཐེང་རིམ་བྱོན་གྱི་རྣམ་ཐར་སྟོན་དུས། ... དེ་རྗེས་ཡོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོས་ངེས་མེད་གནང་བ་
བཅས་དེ་ཆོའི་ཐོག་ནས་སེམས་ལྷགས་སྐྱེས་པ་རེད། གང་ལྷར་རྒྱལ་དབང་གི་སྐྱེ་བྱལ་དུ་བསྐྱེབས་པ་ཡིན་སྐབས།
དངོས་ཀྱི་བྱུང་པའི་ནང་ལ་བལྟས་ཀྱང་ཡོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོ་མཛད་འཛིན་རྒྱས་པོ་བྱུང་བ་རེད། དུག་པ་ཆངས་
དབྱངས་རྒྱ་མཆོ་དངོས་གནས་བྱས་ན་མཛད་འཛིན་རྒྱས་ཐུབ་པའི་ཆ་རྒྱན་ཡག་པོ་ཞེ་དག་ཡོད་པའི་བཟོ་འདྲ་པོ་ཡོད་ན་
ཡང་། བར་ཆད་ཀྱི་དབང་གིས་རྒྱས་མ་ཐུབ་པ་རེད། དེ་ནས་རྒྱལ་མཆོག་བསྐྱལ་བཟང་རྒྱ་མཆོ་དགེ་ལུགས་པ་གཙང་མ་
གནང་བ་རེད། སྒྲ་མ་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་བ་ཞིག་རེད། སྐྱ་གཟུགས་གཙང་པོ་གྲ་མ་འགྲིག་པ་ལྷ་བྱ་ཡོད་བསྐྱད་པ་དེ་
འདྲ་བྱུང་བ་རེད། རིག་འཛིན་པད་འཛིན་གྱི་རྣམ་ཐར་ཞིག་མཐོང་སྲོང་བའི་ནང་། པད་འཛིན་སྐྱ་གོང་མ་དེ་རྒྱལ་དབང་ལྷ་
པ་དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་ལ་བརྟེན། པད་འཛིན་གྱི་ཡང་སྤྱིད་རྗེ་རྗེ་བྲག་ནས་ལྷ་སར་ཕེབས་ཏེ་རྒྱལ་དབང་དང་
མཛལ་སྐབས། ལྷར་རྒྱལ་མཆོག་ལྷ་པ་བཞུགས་པའི་སྐབས་སྤྱིན་པོལ་སྤྱིང་དང་རྗེ་རྗེ་བྲག །སྤྱིན་རྗེར་གཉིས་ཞེས་སྐུས་
དག་པོ་ཡག་པོ་ཞེ་དག་ཡོད་ཀྱང་། བར་སྐབས་རྒྱལ་དབང་གཤེགས་རྗེས་སོག་པོ་རྩལ་གར་བས་ངེག་འཛིན་པད་འཛིན་
བཀོངས། སྤྱིན་རྗེར་གཉིས་ལ་ཉམས་ཆག་ཆེན་པོ་བྱུང་བ་དང་། ཅེར་(པོ་ཏྲ་ལ་)ཡོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོས་རྩིང་མའི་ཆོས་
རྟོར་སྐབ་བྱ་ཡོད་རིགས་ཀྱང་འཛོར་ཞིང་མེད་པར་གྱུར་ཚུལ་སོགས་ཞུས་པ་བཅས་པད་འཛིན་རྒྱལ་དབང་མཛལ་བར་
ཕེབས་པའི་རྟོར་སེམས་སྐྱོ་པོ་ཞེ་པོ་ཅིག་འདུག་པ་ངོས་གྱིས་མཐོང་སོང་། ངོས་རང་ཡང་སེམས་སྐྱོ་པོ་བྱུང་བ་དེ་དྲན་
ཀྱིན་འདུག །རྒྱལ་དབང་གོང་མའི་གོང་མ་རྒྱལ་དབང་ལྷ་པའི་སྐབས་ཞེ་དག་གྲ་འགྲིག་པོ་དང་ཡག་པོ་ཡོད་པ་དེ་འཐུས་
ཤོར་ཆེན་པོར་བྱིན་པ་དང་། རྒྱལ་དབང་[བསྐྱལ་བཟང་རྒྱ་མཆོ་]རང་ཡང་ཏ་ཅང་ཡག་པོ་ཡིན་རུང་། རྒྱལ་དབང་ལྷ་པའི་
བཞུགས་ཁྱིའི་སྤང་ལ་བཞུགས་མཁན་དེས་མི་གོ་ཆ་ཆང་ཞིག་ཆོད་མི་འདུག་བསམ་པ་ཞིག་དྲན་ཡོང་གིན་འདུག ། ཅེས་བཀའ་
སྩལ་བ་ལྷར་ཡིན། མགོན་པོ་མཆོག་ནས་ཆོས་ལུགས་ངེས་མེད་གནང་བའི་འཕྲལ་གྱི་རྒྱན་གཞན་ཞིག་ནི། རྩ་སའི་
བཞུགས་སྐར་གསར་པར་སྤོ་བཞུགས་གནང་ནས་ཅང་མ་འགོར་བའི་སྐབས་སུ་ཁུ་བ་བཞེས་སོང་ཞིག་སྐྱ་མདུན་དུ་
བཅར་ཏེ་རྫོགས་པ་ཆེན་པོའི་སེམས་ཁྱིད་ཞུས་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་ཡིན། དེ་ལ་ཡོང་ས་མཆོག་ནས།

གཞུང་ཆེན་མོའི་ནང་ལ། ཁ་སང་ཞུས་པ་བཞིན། འཕྱོ་ལ་པན་པར་བྱེད་ནཱ་ས་ལམ་ཤེས་ཉིད་ཀྱིས་འཛིག་ཉེན་དོན་སྐྱབ་མཛད་པ་གང་། ཞེས་པའི་ཆོག་དེ་དངོས་གནས་ཀྱས་པ་ཆེན་པོ་རེད། ངོས་ལ་ཉམས་སྤྱོད་ཞིག་བྱུང་། ཉམས་སྤྱོད་ག་རེ་བྱུང་བ་རེད་ཟེར་ན། ངོས་རྟ་རམ་ས་ལར་ཡོད་པའི་སྐབས་ཤིག་ལ། ལུ་ཅུ་སྒྲ་ཀན་ལོ་བདུན་ཅུ་ཙ་གངས་སུ་བསྐྱབས་པའི་སྤོ་ལགས་ཆོས་པ་ནཱ་དག་ཅིག་ངོས་ཀྱི་སར་ཡོང་ནས་ཁོ་རང་ཆོ་དང་སྐྱབ་པ་མཉམ་པར་བྱས་ཏེ་རེ་ཁྱོད་འགྲིམས་ནས་སྤྱོད་ཀྱིན་ཡོད་ཟེར། ཁོང་རང་གིས་ཉམས་ལེན་གང་ལ་གང་འཆམས་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་པ་འདྲ། ཁོང་གིས་ངོས་ལ་ཐོད་ཀྱིས་ཀྱི་ཉམས་ལེན་བྱེད་སྤངས་སྐོར་སྐད་ཆ་བྲིས་བྱུང་། ངོས་ལ་ཐོད་ཀྱིས་ཀྱི་སྐོར་སྐད་ཆ་བཤད་རྒྱ་ཡོད་པ་མ་རེད། ངོས་ཀྱིས་ཐོད་ཀྱིས་སྤངས་མེད། མ་སྤངས་པ་ལ་ཤེས་ཀྱི་མ་རེད། ངོས་སེམས་སྐྱོ་བྱུང་། ངོས་ཀྱིས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་ལ་སེམས་བསྐྱེད་ཡོད་པས། སེམས་ཅན་གཅིག་གི་དོན་ཡིན་ནའང་བྱ་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན་ཀྱང་། དེ་འདྲའི་མི་སྣ་པོ་ལགས་དེས་ཁ་ཞེ་གཉིས་མེད་ཀྱི་དད་པའི་ཐོག་ནས་ངོས་ཀྱི་སར་སྐད་ཆ་བྲི་བར་ཡོང་སྐབས་ངོས་ཀྱིས་དེ་མ་ཤེས་ཅང་། ངོས་ལ་ལག་ཐོགས་སོང་། འཕྱོ་ལ་པན་པར་བྱེད་ནཱ་ས་ལམ་ཤེས་ཉིད་ཀྱིས་འཛིག་ཉེན་དོན་སྐྱབ་མཛད་པ་གང་། ཞེས་པའི་དོན་སྐྱབ་པ་ཐུབ་ན། ཆོག་དེས་པན་མ་སོང་།⁷⁷ ཞེས་དང་། ཡང་།

ཁོང་གིས་ངོས་ལ་ཇོགས་པ་ཆེན་པོའི་སེམས་ཁྲིད་བྱེད་རོགས་ཞེས་གསོལ་བ་བཏབ་བྱུང་། སྐབས་དེར་ངོས་ཀྱིས་ཤེས་ཀྱིན་མེད་ལ། དེ་སྐབས་ལུ་ཅུ་སྒྲ་མ་རིན་པོ་ཆེ་སྐུ་བཞུགས་གནང་ཡོད་པར་བརྟེན། རིན་པོ་ཆེའི་བྱང་ནས་གངམས་པ་ཞུས་ན་ལེགས། ངོས་ཀྱིས་ཤེས་ཀྱིན་མེད་ཅེས་བཞེད་པ་ཡིན། མཐུག་ཏུ་སེམས་ནང་སྐྱོ་སྤང་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱུང་། བགེས་སོང་དེས་ངོས་ལ་སྒྲོ་གཏད་བཅོལ་ཏེ་ཡོང་ཡང་ངོས་ཀྱིས་ཁོང་གི་འདོད་པ་སྐོར་བྱུང་བ་བྱུང་མེད། གང་ཡིན་ཟེར་ན། ཐོག་མར་རང་གིས་མ་ཤེས་པར་མི་ལ་རྩེ་ལྟར་བསྐྱབ། ངོས་ཀྱིས་རྩེ་དང་ཉམ་པ་ཤོད་མི་ཤེས། ཁོང་གི་འདོད་པ་སྐོར་མ་བྱུང་བར་སྒྲོ་པམ་ཆེན་པོ་བྱུང་།⁷⁸ ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ། ཆོས་བརྒྱད་རིས་མེད་ཀྱི་སྤྱིས་བྱ་ཆེན་པོ་དག་གི་མདུན་ནས་

བཀའ་ཆོས་གསན་བཞེས་ཀྱི་དབུ་འཕྲུགས་མཛད་པའི་ཚུལ་ལ།

དེ་འདྲའི་གནས་ཚུལ་ཐོག་ལུ་ཅུ་སྒྲ་མ་རིན་པོ་ཆེས་མཛད་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་བསྟོད་དེ་མཛལ་དུས། དད་པ་རང་དབང་མེད་པར་སྤྱིས་ནས་དེ་མ་ཞུས་པར་ཐབས་མི་འདུག་བསམས་ཏེ་གསུང་ཆོས་དེ་ཞུས་པ་ཡིན། ཞུས་ཡང་ཁོང་གི་བཞུགས་ལུལ་གནས་ཆང་ལྷ་རྩ་མིར་ཉིན་རྒྱུ་མཐོན་ཁང་ཞིག་གི་ཐོག་ཁང་སྒྲོག་རྒྱང་རྒྱང་ཞིག་འདུག་པ་དེར་བཞུགས་འདུག །སེམས་བསྟོད་ཀྱི་ཞལ་ལུང་ཞུ་སྐབས་མིག་ཆུ་ཞེ་བྲག་ཤོར་བྱུང་། ལུ་ཅུ་སྒྲ་མ་རིན་པོ་ཆེ་ཞུངས་བྱས་ན་བཀའ་བརྒྱུད་པ་ཡིན་པ་དང་། དེ་ནས་ཁམས་ཞུལ་དུ་ཤེབས་ཏེ་མང་ཆེ་བ་གཞུང་ཆེན་བཅུ་གསུམ་སོགས་མཁན་པོ་གཞན་དགའི་བརྒྱུད་པ་དང་། ཇོགས་ཆེན་མཁན་པོ་དེ་འདྲའི་ས་ནས་ཀྱང་གསུང་ཆོས་མང་པོ་གསན་པ་དང་། ཡང་སེར་ཤུལ་ཞུལ་དུ་དགེ་ལུགས་ཀྱི་གཞུང་དེ་འདྲ་ཡང་གསན། དབུས་གཅོང་ཞུལ་དུ་དགེ་ལུགས་ཀྱི་གཞུང་གསན་པ་མི་ཤེས། པལ་ཆེར་ཁམས་ཞུལ་ནས་མིན་ནས། ཡང་སྤྱིང་ཁོང་རིས་མེད་གནང་མཁན་སྒྲ་མ་བསམ་ཀྱིས་མི་བྲབ་པ་ཞིག་ཡིན་ཅང་།

⁷⁷ 1983 ཟླ་བ་ 4 ཆོས་ 8 ཉིན་འབྲམ་ཕྱེ་ལར་རྒྱད་སྟོད་བྲལ་ཆང་དུ་གསུངས་པ་ལས་བྱུངས།
⁷⁸ 2007 ཟླ་བ་ 1 ཆོས་ 11 ཉིན་བྱེས་ཀྱི་གདན་ས་སེ་ར་ཆོས་སྐར་དུ་བཀའ་སྤྲུལ་བ་ལས་བྱུངས།

དེ་ལས་ཡིད་སྤོང་ཞིག་སྤྲུམ། ... དེ་ནས་སྤོང་ལ་སྤྱོད་འཇུག་དང་། དེ་རྗེས་གཞུང་ཆེན་བཙུ་གསུམ་ནང་ནས་མངོན་
རྟོགས་རྒྱུ་དང་དབྱ་མ་འཇུག་པ་སོགས་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཐོབ་ཐེན་པ་རྣམས་པར་བཞག །དེ་མིན་ཁྱ་ཁྱ་
མ་རིན་པོ་ཆེའི་མདུན་ནས་ཆ་ཆོང་ཞུས་པ་ཡིན།⁷⁹ ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ། དེ་ལྟར་སྤྱོད་པ་ཡོངས་སྤྲུལ་མགོན་ཆེན་པོ་
མཆོག་ནས་ཆོས་བརྒྱུད་ཁག་གི་སྤྲུལ་མ་མཁས་སྤྲུལ་ཆེན་པོ་དག་གི་མདུན་ནས་ཐབ་ཆོས་རི་སྟོད་ཅིག་གསན་པ་ལས།
ཐོག་མར་སྤྲུ་རྩ་ཏ་སིར་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ཁྱ་ཁྱ་སྤྲུ་མ་བསྟན་འཛིན་གྱི་བྱང་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་བསྟོད་པ་རིན་
ཆེན་སྤོང་མ་ཞེས་བྱ་བ་ཁྱ་ཁྱ་སྤྲུ་མ་རང་ཉིད་ཀྱིས་མཛད་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་བཤའ་ལུང་དང་། སྤྱི་ལོ་ 1969 ཟླ་བ་ 11 ཆོས་
27 ནས་ 29 བར་གནས་མཆོག་རྗེ་རྗེ་གདན་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པའི་བཤའ་ལུང་། སྤྱི་ལོ་
1972 ཟླ་བ་ 1 ཆོས་ 6 ནས་ 19 བར་དུ་དབྱ་མ་རྒྱུ་དང་དབྱ་མ་སྤྲུང་བ། འདུལ་བ་མདོ་ཅ། ལག་ལེན་སོ་བདུན་མ་
བཅས་གསན། མདོར་ན། བར་དུ་བསྟན་འགྱུར་གྱི་གསན་ཡིག་ཆེན་མོའི་ཐེན་ཐེན་སྤྲུལ་ལས།
མཁས་ཤིང་གྲུབ་པའི་དབང་ལྷག་ཁྱ་ཁྱ་སྤྲུ་མ་རིན་པོ་ཆེ་བསྟན་འཛིན་རྒྱལ་མཆོན་དཔལ་བཟང་པོའི་ཞལ་སྤྲུ་ནས་ལས་སྤྲུ་
ལས་སྤུལ་བྱུང་དང་ཁྱེད་པར་འཕགས་བསྟོད་གཉིས་ཀྱི་བཤའ་ལུང་དང་། ཅ་འཇུག་བཞི་གསུམ། མངོན་པ་གོང་འོག་
གཉིས། མོ་ཐར་གྱི་མདོ། སྤྱོད་འཇུག་ཆེན་མོ། དབྱ་མ་རྒྱུ། ཞུ་ལན་ལོར་བུའི་ཐེང་བ། ལག་ལེན་སོ་བདུན་མ། བྱང་
ཆུབ་སེམས་བསྟོད་བཅས་ཀྱི་བཤའ་ལུང་གསན། ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་དང་། དེ་ནས་ཀྱང་ཁྱ་ཁྱ་སྤྲུ་མ་བསྟན་འཛིན་རྒྱལ་
མཆོན་གྱི་བྱང་ནས་རྒྱུད་གསང་བ་སྟོང་པོའི་བཤའ་ལུང་སོགས་གསན་བཞེད་གནང་ཡང་། ཆོས་བརྒྱུད་ཀྱི་འཐེན་
འཁྲེང་དང་ལྷག་པར་དོལ་རྒྱལ་དང་འབྲེལ་བའི་བསམ་ཚུལ་གྱི་དབང་གིས་བཞེད་པ་རི་བཞེན་གྲུབ་མེད། དེའི་ཚུལ་ལ་
མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

ད་དུང་རྒྱུད་གསང་བ་སྟོང་པོའི་བཤའ་ལུང་ལྷ་འདོད་བྱུང་། སྤྲུལ་རྗེ་ཡོངས་འཛིན་གླིང་ཁྱི་ཆེན་རྗེ་རྗེ་འཆང་ལ། རྒྱུད་
གསང་བ་སྟོང་པོའི་བཤའ་ལུང་ཞིག་ཁྱ་ཁྱ་སྤྲུ་མ་རིན་པོ་ཆེའི་མདུན་ནས་ལྷ་འདོད་འཇུག་ཅེས་སྟན་མེད་ཞུས་པ་ཡིན།
སྤྲུལ་དེར་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེས་ཐུགས་སྤྲོད་བྱེད་སྟངས་ལྟར་གཞུང་སྟེ་འདི་སྟོར་སྤྲུ་ཐུགས་གཟབ་གནང་ན་དགའ་
ཞེས་གསུངས་བྱུང་། དེ་ནི་གཞན་གང་ཡང་མིན་པར་བར་སྤྲུལ་དགེ་ལུགས་པའི་ནང་ནས་དགེ་ལུགས་པ་ཞིག་གིས་
རྟོང་མའི་ཆོས་བྱས་ན་དོལ་རྒྱལ་གྱིས་གཞོད་ཀྱི་རེད་ཅེས་རྗེ་དེ་ཉིད་ཡོད། དོན་དུ། དེས་དགེ་ལུགས་པའི་ནང་རང་གི་
མོས་པ་དང་བསྟན་ཏེ་ཆོས་ལྷ་མཁན་ལ་འགོག་རྒྱུ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་པ་དང་། ཆོས་དད་རང་མོས་ཀྱི་དབང་ཆ་འཛོག་གིན་
ཡོད།⁸⁰ ཅེས་དང་། ཡང་།

སྤོང་མར་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་པ་གཉིས་ཞལ་བཞུགས་དུས་ངོས་ཀྱིས། དགེ་ལུགས་པ་ལ་འགལ་འདུ་ཞིག་འཇུག །ཕྱོགས་
གཅིག་ནས་དགེ་ལུགས་པ་ཆོས། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ཡོངས་རྗེས་བསྟན་པའི་བདག་པོ་བྱེད་པར་སྤོང་ལས་རྒྱག་གིན་

⁷⁹ མཛད་ནཱ་རྒྱ་ཆེན་སྟོང་རྗེའི་རྩལ་མཆོ་དཔེ་ཐེང་བཞི་པ་ལས་བྱངས།
⁸⁰ 2000 ཟླ་བ་ 12 ཆོས་ 1 ཉིན་སྤུལ་བ་དོལ་རྒྱལ་སྟོར་ལས་སྟོན་བཀའ་སྤྲུལ་དཔེ་གསུམ་པ་ཞེས་པ་ལས་བྱངས།

ཡོད་པ་རེད། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ཡོངས་རྫོགས་བསྟན་པའི་བདག་པོར་འཇུག་རྒྱ་ལྟ་གང་ཤེས་ཏེ། ཡོངས་རྫོགས་བསྟན་པའི་དབང་ཕུང་མན་ངག་ལྷན་པ་ཡིན་ནའང་། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་བྱལ་མཐའ་འཛོམས་འགོ་གིན་འདུག་ཅེས་ཟེར་གྱིན་འདུག། དེ་ནང་འགལ་རེད་ཅེས་ལྷན་པ་ཡིན།⁸¹ ཞེས་བཞད་མོ་དང་བཅས་ཏེ་བཀའ་སྩལ། དེ་ལྟར་ཐུགས་བཞེད་འབྱུང་དཀའ་བའི་སྐྱེ་ངལ་བསྐྱད་མར་བྱང་ཡང་། གནས་ཚུང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོས་རིས་མེད་གནང་དགོས་པའི་བཀའ་ཕྱང་མེད་པ། དེ་ལ་<<མཛད་ནམ་རྒྱ་ཆེན་སྤྱིར་རྗེའི་རོལ་མཆོ་>>ལས། “དེ་རྗེས་གནས་ཚུང་ནས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེས་རིས་མེད་ཀྱི་གསུང་ཆོས་གསན་དགོས་ཞེས་བཀའ་ཕྱང་ཞིག་བསྟོན་པ་རེད།” ཅེས་དང་། ཡང་ཆོས་བརྒྱད་དབྱ་བྱིད་ཀྱི་ཆོགས་ཆེན་མེངས་བདུན་པའི་སྤྱིར་སྩལ་བའི་བཀའ་སྟོན་ཏུ།

དེ་རྗེས་ཕུར་པའི་དབང་སྟགས་རྫོགས་ཆེན་གྱི་ཆོས་ལུ་དགོས་པ་གནས་ཆུང་གིས་ཕུར་བསྐྱོན་བྱུང་། མཐའ་མའི་ཐག་གཅོད་ཟན་བརྟག་བསྐྱིལ་ནས་བྱས་པ་ཡིན། དེ་ཡང་ཟན་བརྟག་བསྐྱིལ་སར་དུས་འདི་ནས་བྱང་ཆུབ་མ་སོལ་གྱི་བར་དུ་རིགས་གྱི་བདག་པོའི་ཆུལ་དུ་བཞུགས་པ་བདག་གི་མཁན་རིན་པོ་ཆེ་ཁྱི་ཆེན་རྟོ་རྗེ་འཆང་ཡིན་པས་སྤྱིར་རིན་པོ་གདན་འདེན་ཞུས། བོད་ཁ་བ་གངས་ཅན་གྱི་ལྷག་པའི་ལྷ་སྐལ་འཕགས་མཆོག་སྐུན་རས་གཟིགས་ཡིན་པས་དེའི་སྤང་བརྟན་སྐྱབ་མོང་མ་ཡིན་པ་རྩོལ་ཉི་བཟང་པོའི་སྐུ་བརྟན་དང་། རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་བྱུང་བ་ནས་བཟུང་དུས་ད་ལྟའི་བར་རྒྱལ་དབང་སྐུ་ཐེང་རིམ་ཕྱོན་དང་སྐྱབ་མོང་མ་ཡིན་པའི་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་སྤྱང་ཞིང་སྐྱོང་བའི་ལྷག་པའི་ལྷ་དཔལ་ཐུན་ལྷ་མོ་ཡིན་ཞིང་དེའི་སྐུ་ཐང་གསུང་འབྱོན་མ་གདན་འདེན་ཞུས། རང་དང་པས་སྐོན་གྱིས་དམིགས་བསལ་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་དགའ་ཐུན་སོ་བྱང་གི་སྤྱང་མ་གནས་ཆུང་རྟོ་རྗེ་གྲགས་ཐུན་སྐུ་གསོལ་ཞུས། འདི་ནས་ས་བཞུགས་པའི་མདུན་ལ་ཟན་བརྟག་བསྐྱིལ་བ་ཡིན།⁸² ཞེས་བཀའ་སྩལ། དེ་ལྟར་ཕུར་པའི་དབང་ལུ་དང་མི་ལུའི་ཐད་དོན་ནན་ཆེན་སོ་གནང་དགོས་པ་ནི། ཆོས་བརྒྱད་འཐེན་འཁྱེར་གྱི་རྣམས་ཁ་སྤར་ལས་ཁོད་ཅིང་སྤྱིར་སྟོགས་དང་བདེ་མི་བདེ་སོགས་ཡོང་ཆོག་ཆོག་དུ་ཡོད་པས་ཡིན། བརྟག་འབྲས་ཅི་བྱུང་ལ།

⁸¹ 2005 ལོའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོའི་བཀའ་བློན་རྒྱལ་ཁབ་གསུངས། ཡང་མགོན་པོ་མཆོག་ནས། སྤྱི་ལུང་རྒྱུ་མཉམ་སྦྲུང་བ་འདེབས་བ་བྱུང་བ་དང་། དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་སངས་རྒྱས་རེན་ཆེན་གྱིས་ཁྱིེ་བ་བདུན་ལུས་ལོའི་ལན་མཁམས་ལུབ་རྩེས་གསུངས་པའི་དེ་ཡང་ལན་དུ་མར་ངངས་ཏེ་གསལ་བཤད་གནང་། དེ་ཡང་ཁྱིེ་བ་གསུམ་བར། “གསང་སྤྱད་སྤྱི་མཁམས་ལ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་དགག་འདུག་ཅིང་། ད་ལྟ་ཡང་སྤྱར་བ་འདེབས་བ་མང་དུ་འདུག་པ་འདི་རྩི་འདྲ་ཞིག་ཡིན།” ཞེས་པའི་ལན་དུ། “རྒྱུ་མཉམ་སྦྲུང་བ་འདེབས་བ་མང་པོའི་རྒྱ་མཆོན་མི། རྩོན་མཉམ་དང་མས་བསྐྱེན་བ་བསྐྱབས་ནས་བར་སྤོང་བྱུང་དུས། གསང་སྤྱད་སྤྱི་མཁམས་སྤྱིར་སློལ་ལ་སོགས་པ་སྤྱོད་པ་ཕྱིན་ཅི་སོག་ཀྱང་བ་བྱུང་བ་དང་། དེང་སང་ཡང་ཁྱིམ་བ་སྤྱང་ལོ་ཅན་གྱི་སྤྱོད་པ་མང་བས། གང་ཐག་གི་སྤྱོད་པ་ལ་དབགས་ནས་ཆོས་ལ་སྤོད་པ་འདི་བྱུང་བ་འདྲ། ... ཐེག་པ་ཐུ་བ་མཉམ་པའི་ཆོས་ཐབ་སྤྱོད་དང་འཁལ་བ་ཡིན་ཏེ། འདིའི་རྒྱལ་ཉམས་སྤྱུ་རྒྱངས་པས་སྤོལ་བ་དང་། ལུབ་བ་བརྩེས་བ་དབག་དུ་མཉམ་བ་བྱུང་བ་ཚད་མས་ལུབ་ལོ།” ཞེས་མཁམས་ལུབ་ཆོས་རྩིའི་གསུང་མོར་བུའི་སྤྱོད་པ་མཁ། བ་པའི་སོག་གངས་ ༡༣༥ པའི་རྒྱལ་ངོས་སྤྱི་ཡོད་ལ། ལུག་ཆེན་སོགས་ཀྱི་སྤྱིར་ལ་ཡང་ཁྱིེ་བ་ཁྱིམ་ལན་ལྟར་འདུག་པས་དེར་གཞིགས་འཆོལ།

⁸² 2000 ལྷ་པ་ 12 ཚེས་ 1 ཉིན་སྐུ་པ་དོ་པ་རྒྱལ་སྤྱི་ལས་སྤྱོད་བཀའ་སྤྱོད་དེ་བ་ལ་སྐུ་པ་ཁེས་པ་ལས་ཀྱང་སྤྲུལ་

ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་སྤང་བརྟན། དཔལ་ལྷན་སྣ་མོའི་ཞལ་ཐང་། གནས་རྒྱུ་ཆོས་སྦྱོར་སྦྱ་
མེབས་བཅས་རེ་རེ་ལ་ཆ་མ་བཞག་པར་དེ་ནམས་ཆང་མ་ཡོད་སར་ཐན་བརྟག་བསྐྱེལ་བ་ཡིན། ་་་ [བརྟག་བྱ་ནི་]ལྷན་
པའི་དབང་ལྷ་དང་མི་ལྷ་གཉིས་ཡིན། ལྷ་པའི་དབང་ལྷ་ཞེས་ཐོན་བྱུང་། དེ་ཐོན་པ་དང་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེས་
ཐུགས་བདེ་པོའི་ཐོག་ནས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་སྦྱ་ཆེ་མཛད་འཕྲིན་རྒྱས་དང་མི་རྒྱས་འདི་ང་ཆོ་བོད་འབངས་སྤྱིའི་བདེ་
སྦྱིད་ལ་ཐུག་ཡོད། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་སྦྱ་ཆེ་མཛད་འཕྲིན་རྒྱས་པ་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བ་ལྷན་པའི་དབང་ལྷས་ནས་རྟེན་
ཆོས་ཉམས་ལེན་གནང་དགོས་ཀྱིན་ཡོད་སྟབས། རྫོ་གཟུ་བོར་གནས་པའི་བོད་མི་ཞིག་ཡིན་ཕྱིན་དེར་ནས་རྟོག་དང་
སྦྱོན་བཟོད་བྱེད་པའི་གཞི་ཅ་གཏན་ནས་མེད་ཅེས་ཆོག་ཐག་གཅང་མ་བཅད་ནས་བཀའ་གནང་བྱུང་།⁸³ ཞེས་བཀའ་སྩལ། དེ་

ལྷན་རིས་མེད་གནང་གཏན་ཡོངས་སུ་འཁེལ་རྗེས།

གཞི་ནས་སྤྲོ་མ་སུའི་ས་ནས་ལུ་ལྷ་ཡང་བསྐྱར་ཐན་བརྟག་བསྐྱེལ་བ་ཡིན། དེལ་མགོ་མཁུན་བཅེ་རིན་པོ་ཆེ་བཅས་པ་
རེད། དེལ་མགོ་མཁུན་བཅེ་རིན་པོ་ཆེར་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་འབྲེལ་བ་ཆགས་པའི་རྒྱ་མཆན་གཅིག་ནི། དེ་སྐབས་
སར་ཨ་ཤ་རམ་(Swarg Ashram)དུ་ཆོས་དོན་ལས་ཁུངས་ནས་བརྟན་བཞུགས་ཤིག་སྤེལ་བ་དང་། སྐབས་དེར་ཆོས་
དོན་བཀའ་སྦྱོན་རྒྱ་སྤྲོ་མ་ཐུབ་བསྟན་ནོར་བཟང་རེད། བརྟན་བཞུགས་སྐབས་རྗེས་བརྒྱད་ནང་གི་རྩ་དུར་བ་དེ་བཟླ་བ་
དང་དུས་མཚུངས་འབྲུག་སྐད་ཅིག་བརྒྱབས་སོང་། བརྟན་བཞུགས་ཆར་རྗེས། རྒྱ་སྤྲོ་མ་ཐུབ་བསྟན་ནོར་བཟང་དུས་རྒྱུན་
བཀའ་མོལ་གནང་དུས་ནན་པོ་དང་ཐག་ཆོད་པོ་གསུང་མཁན་ཞིག་ཡིན་ཅང་ཁོང་གིས། དེ་རིང་དེལ་མགོ་མཁུན་བཅེ་
རིན་པོ་ཆེ་དབྱུ་བཞུགས་ཀྱིས་བརྟན་བཞུགས་འབྲུལ་གནང་མཛད་པའི་ནང་རྩ་དུར་བ་འབྲུལ་སྐབས་འབྲུག་སྐད་གསུངས་པ་
དེ་ནི་ཡག་པོ་ཞེ་དག་བྱུང་སོང་ཞིང་། རྒྱལ་དབང་སྦྱ་ཐེང་རེ་རེའི་སྐབས་སུ་གཏེར་སྟོན་ཆོད་ལྷན་རེ་རེ་མེབས་ཀྱི་ཡོད་པ་
ལྟར། ད་རེས་ལྷ་རྒྱལ་དབང་སྦྱ་ཐེང་འདིའི་སྐབས་ཀྱི་གཏེར་སྟོན་དེ་ནི་དེལ་མགོ་མཁུན་བཅེ་རིན་པོ་ཆེ་ཡིན་པར་ཐེ་ཆོམ་
མི་འདུག་ཅེས་རྒྱ་སྤྲོ་མས་དེ་འབྲུག་སྤྲུངས་པ་བྲན་གྱིན་འདུག་གང་ལྟར། དེལ་མགོ་མཁུན་བཅེ་རིན་པོ་ཆེ་སྦྱོ་ལ་འབབ་པོ་
ཞེ་དག་བྱུང་།⁸⁴ ཞེས་བཀའ་སྩལ། འདི་དང་འབྲེལ་བ་ཞིག་ལ། <<གངས་ཅན་བོད་ཆེན་པོའི་རྒྱལ་རབས་འདུས་

གསལ་དུ་བཀོད་པ་སྟོན་མེད་དྲངས་ཤེལ་འབྲུལ་གྱི་མེ་ལོང་>>ལས་བདུད་འཛོམས་རིན་པོ་ཆེས།

ལྷན་རྒྱལ་མཆོག་ལྷ་པ་ཆེན་པོ་སྦྱོན་གླིང་གཏེར་ཆེན་གཏེར་བདག་གླིང་བ་དང་། རྒྱལ་མཆོག་བདུན་པ་དྲུགས་པོ་འགོ་
འདུལ་གླིང་པ་པན་རྒྱུ་ཆོས་བདག་ལུང་དོན་མཆོད་ཡོན་རྟེན་འབྲེལ་ལེགས་འགྲིགས་ལ་བརྟེན་སྦྱ་ཆེ་མཛད་འཕྲིན་
མཐར་ཕྱིན་བྱུང་བ་དང་། བར་ལམ་སྦྱ་ཐེང་ཁ་ཤས་ཀྱི་སྐབས་མི་ཆེན་འགའ་ཞིག་ནས་གྲུབ་མཐའ་ཁ་འཛིན་སྟོགས་ཁྱེར་
དབང་གིས་གྲུ་བྱའི་ནམ་འབྲུལ་གཏེར་སྟོན་དང་གཏེར་ལུང་དང་ལེན་མ་མཛད་སྐབས་སྦྱ་ཆེ་མཛད་འཕྲིན་མཐར་ཕྱིན་མ་
བྱུང་བར་གཟིགས་ཏེ། རྒྱལ་མཆོག་[བརྟུ་གསུམ་པ་]འདི་ཉིད་ནས་གཏེར་སྟོན་ལས་རབ་གླིང་པ་(བསོད་རྒྱལ་)ལུང་

⁸³ མཛད་ནཱ་རྒྱ་ཆེན་སྟེང་རྗེའི་རྩོམ་མཆོད་པ་ཐེང་བཞི་པ་ལས་བྲངས།

⁸⁴ གོང་དང་མཚུངས།

བསྟན་ཏུས་བབས་ཀྱི་ཉེན་འབྲེལ་བདག་གིར་མཛད་ནས་ཟབ་ཆོས་གསན་བཞེས་དང་འབྲེལ་ཕྱར་པའི་གསང་བ་སྤྱི་གྲིའི་
སྤྱབ་ཆོག་སོགས་རྒྱལ་དབང་རང་ནས་ལྷགས་བསྐྱེགས་མཛད་དེ། ཅེ་ནས་རྒྱལ་ཆོག་གྲུ་དང་། གནས་ཚུང་རྩོམ་སྤྱི་
དབྱངས་སྒྲིང་དུ་ལོ་ལྟར་ཆག་མེད་སྤྱབ་རྒྱུན་འཇུགས་པར་མཛད། ཅེས་གསུངས། <<མཛད་ནས་རྒྱ་ཆེན་སྤྱིང་རྩོམ་རོལ་

མཆོ་>>ལས་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས།

[དེལ་མགོ་མཐུན་བཅེ་]རིན་པོ་ཆེ་རིས་མེད་རེད་འདུག། ཀྱང་རྩིང་མ་ཡིན་པ་དང་། གཏེར་སྟོན་ཡང་རེད། ཡིན་ནའང་
དགེ་ལུགས་པའི་གསུང་ཆོས་གསན་པ་དེ་ཆོ་རྒྱུང་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་པར། བ་ཡུལ་དུ་ཡོད་པའི་སྐབས་ནས་ཨ་མ་དོའི་ཁྱལ་
ཀྱི་དགེ་ལུགས་པའི་སྤྲོ་མ་ཞིག་ཡོད་པ་དེས་རིན་པོ་ཆེའི་མདུན་ནས་རྩིང་མའི་ཆོས་སྟོར་ཞིག་གསན་པ་དང་། སྤྲོ་མ་དེ་
ཆད་ལྷན་ཞིག་ཡིན་ཞིང་རིན་པོ་ཆེས་དེའི་སྤྱི་མདུན་ནས་རྩོམ་རིན་པོ་ཆེའི་གསུང་བདེ་མཆོག་སྤྱི་རྟོག་གསལ་དང་།
གསང་བ་འདུས་པའི་འབྲེལ་བ་བཞི་སྤྱགས་སོགས་པལ་ཆེར་གསན་འདུག། རིན་པོ་ཆེ་སྤྱི་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་རེད།
... དེལ་མགོ་མཐུན་བཅེ་རིན་པོ་ཆེ་ཟན་བཟླ་ལ་བབས་པ་ལྟར་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཕྱར་པའི་གསུང་ཆོས་དང་། དེ་མེན་ཁ་
ཤས་ཁྱས་པ་ཡིན། ཐོག་མར་ཡགོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་གསུང་ནང་ཡོད་པའི་རྩིང་མའི་ཆོས་སྟོར་དེ་འདྲ། དཔེར་ན།
འཇམ་དཔལ་རྫོགས་པ་ཆེན་པོ་ཁྱ་བ་དེ་ནི་ཉ་ཅང་ཡག་པོ་ཞིག་ཡོད། དེའི་ཆོ་ག་འདོན་པའི་སྐབས་འཇམ་དཔལ་མཆོག་
བརྗོད་འདོན་དགོས་པ་བཅས་འཇམ་དཔལ་སྤྱབ་ཐབས་གཞན་དང་མི་འདྲ་བ་ཞིག་འདུག། དེས་པའི་ཡིད་སྤོགས་པ་དང་།
དེ་དང་དེ་འདྲ་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱི་མདུན་ནས་གསུང་ཆོས་མང་པོ་ཁྱས་ཡོད། ཅེས་སོགས་གསུངས་ཏེ་ཅེ་གསན་ཞིབ་དུ་གསན་
ཡིག་ཆེན་མོ་ལས་ཤེས་པར་བྱ་ལ། འཁྱལ་ཞིག་རིན་པོ་ཆེའི་སྟོར་ལ། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས། “འཁྱལ་ཞིག་རིན་པོ་
ཆེར་ཆ་བཞག་ན། ཉ་ལས་པ་རེད། སྟོན་མར་ལྟ་སར་ཡོད་དུས་པ་བོང་ཁར་ཡོད་པའི་དགེ་བཤེས་གཉིས་ཚུང་ཞིག་ཡོད་པ་
རེད། དེའི་བྱང་ནས་ལམ་རིམ་གསན་པ་ཡིན་གསུངས་པ་རེད། དེ་ཆོའི་གསུང་དེ་རིས་མེད་རེད།”⁸⁵ ཅེས་གསུངས་ཏེ་དམ་པ་
འདི་ཉིད་ཀྱི་བྱང་ནས་ཟབ་ཆོས་མཐའ་ཡས་པ་གསན་འདུག་ཀྱང་གིར་མི་ལངས། དེ་ལྟར་རིས་སྤྱི་མ་ཆད་པའི་གཞུང་
ཆེན་མོ་རྣམས་ལ་གསན་བསམ་རྒྱ་ཆེར་མཛད་པ་ལས་སྤྱགས་སྤྱིང་ཅེ་འཁྱལ་ནས་ནི།

རིས་རང་སྤྱིར་ཀྱི་ཉམས་སྤྱིང་ལ་དཔག་ན། གཉུག་མའི་འོད་གསལ་གཏན་ལ་འབེབས་དུས། རྩོམ་རིན་པོ་ཆེའི་གསང་བ་
འདུས་པའི་རིམ་ལྡན་གསལ་སྟོན་དུ་གཉུག་མའི་འོད་གསལ་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་བཤེད་པ་དེ་དག་གི་སྟེང་། རྫོགས་པ་
ཆེན་པོའི་རང་གོལ་དང་གཅེར་གོལ་ཟེར་བ་སོགས་དང་། དེ་བཞིན་དུ། རྩལ་གྱི་རིག་པ་དང་རོ་བོའི་རིག་པ། གཞིའི་རིག་
པ་ཞེས་གསུངས་པ་རྣམས་ཀྱང་བསྐྱེགས་ན། གཉུག་མའི་འོད་གསལ་ལ་གོ་བ་ལྷག་པོ་ཆགས་པར་པན་ཐོགས་ཉ་ཅང་
ཆེན་པོ་འདུག། སྟོན་བཟུང་ཐམས་ཅད་འོད་གསལ་གྱི་རང་མདངས་དང་རྩལ་སྤྱང་འོད་གསལ་ལས་གྲུབ་པར་བསྐྱབ་
པ་ལ་རྫོགས་ཆེན་གྱི་བཤེད་པ་དེ་ཟབ་ཤོས་རེད། གང་སྤྱང་ལྟ་ཡི་རྣམ་རྟོག་ལྟ་བུའི་ཚུལ་ལ་དཔལ་ས་སྤྱི་པའི་གཞུང་
དུའང་གསུང་འདུག་ལ། ལྷག་པར་དུ་རྫོགས་ཆེན་གྱི་གཞུང་ནས་གསུང་བ་དེ་གོ་བ་ཟབ་ཤོས་དང་བརྗོད་པོས་ཡིན་པའི་
བཟོ་འདྲ་ཞིག་འདུག། དེར་བརྟེན། ས་དགེ་བཀའ་རྩིང་གི་ཆོས་བརྒྱུད་རྣམས་ལ་རྒྱས་མངའ་ཡོད་པ་ཞིག་བྱུང་ན། རང་

⁸⁵ ཆོས་ཆོགས་ཐེངས་བཅུ་གཅིག་པར་སྤུལ་བ་ལས་བྱངས།

རང་སོ་སོའི་ཉམས་ལེན་ལ་ཞེ་དྲག་པན་ཐོགས་ཡོད་པ་ཞིག་དང་། གོ་བ་གསར་པ་ཡོང་བ་སོགས་ལ་པན་ཐོགས་ཏན་
ཏན་འདུག །དེ་འདྲ་ཡིན་དུས། རིས་སྤྱོད་མ་ཆད་པའི་རྒྱལ་བསྟན་ལ་ཐོས་བསམ་སྒྲོམ་གསུམ་བྱས་ནས་ཤེས་ནས་དད་པ་
ཐོབ་པ་ཞིག་དང་། དག་སྒྲུབ་འོ་ཆུ་གཅིག་ཏུ་འདེས་པ་ཞིག་བྱུང་ན། ཆོས་སྤྱི་གང་གི་ཐོག་ལ་ཡིན་ཡང་པན་ཐོགས་ཆེན་
པོ་ཡོད།⁸⁶ ཅེས་བཀའ་སྤྱད་པ་ལྟར་ཏེ། མདོར་ན། ༡. དགེ་ལུགས་ཀྱི་སྒྲ་མ་ཡོངས་འཛིན་རྒྱུ་དེན་པོ་ཆེ་
མཆོག་དང་། ཡོངས་འཛིན་སྟག་བྲག་དེན་པོ་ཆེ་མཆོག །ཡོངས་འཛིན་སྤྱི་དེན་པོ་ཆེ་མཆོག །ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་བྱུང་
དེན་པོ་ཆེ་མཆོག །གསེར་གོང་མཆོན་ཞབས་དེན་པོ་ཆེ་མཆོག ། ལུ་བུ་དགེ་བཤེས་དེག་འཛིན་བསྟན་པ་མཆོག །
འག་སྒྲོར་མཁན་བྱུང་ཉི་མ་རྒྱལ་མཆོན་མཆོག ། དགའ་ལྡན་ཁྱི་བ་དེ་རྒྱུད་དེན་པོ་ཆེ་མཆོག ། སྒྲོ་མང་མཁན་བྱུང་
བསྟན་པ་བསྟན་འཛིན་མཆོག །ཨ་མདོ་དགེ་བཤེས་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆོན་མཆོག་བཅས་དང་། ༢. བཀའ་བརྒྱུད་ཀྱི་
སྒྲ་མ་ལུ་བུ་སྒྲ་མ་བསྟན་འཛིན་རྒྱལ་མཆོན་མཆོག་དང་། ༣. ཉིང་མའི་སྒྲ་མ་དེའི་མགོ་མཁྱེན་བཅེ་དེན་པོ་ཆེ་མཆོག་
དང་། འབྲུལ་ཞིག་དེན་པོ་ཆེ་དག་དབང་ཆོས་ཀྱི་སྒྲ་གྲོས་མཆོག །མཁན་པོ་འཛིན་པ་མེད་ལུན་ཆོགས་མཆོག །སོག་
ཅ་དེན་པོ་ཆེ་མཆོག །སྤྲ་རྩེ་ཁམས་སྤྱུལ་དེན་པོ་ཆེ་མཆོག །སྤྲུགས་འཆང་འོད་གསལ་རྩེ་རྩེ་མཆོག །སྟག་ལུང་ཅེ་
སྤྱུལ་བའདད་སྤྱབ་ཉིན་བྱེད་འཕྱིན་ལས་དབང་པོ་མཆོག་བཅས་དང་། ༤. ས་སྤྱའི་སྒྲ་མ་བཅོ་བརྒྱད་ཁྱི་ཆེན་དེན་པོ་ཆེ་
མཆོག །མཁན་པོ་སངས་རྒྱས་བསྟན་འཛིན་མཆོག །མཁན་པོ་ཀུན་དགའ་དབང་སྤྱུག་མཆོག་བཅས་ད་པན་རིས་སྤྱོད་
མ་ཆད་པའི་སྤྱོད་མཆོག་བཅུ་ལྷག་གཉིས་ལྟག་⁸⁷གི་བྱུང་ནས་ཆོས་བཀའ་རྒྱ་ཆེར་གསལ་ཏེ་ཉམས་བཞེས་དང་འཆད་
སྤེལ་གྱིས་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་དེན་པོ་ཆེ་ཉིན་མོ་ལྟར་གསལ་བར་མཛད་པའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ནི་བསམ་བཞེད་ཀྱི་
ཡུལ་ལས་འགོངས་སོ།།

རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་སྤྱི་བྱུང་གསལ་བསམ་ཉམས་བཞེས་དང་ཐུགས་སྤྱོད་ལྟར་ བརྗོད་པའི་ཚུལ་སོགས།

སྤྱིར་མགོན་པོ་མཆོག་ནས། “བཀའ་འགྱུར་པོ་ཏི་བརྒྱ་ལྟག་དང་བསྟན་འགྱུར་པོ་ཏི་ཉིས་བརྒྱ་ལྟག་ཡོད་པ་དེ་དག་
མཆོད་གཤོམ་དུ་བསྒྲིགས་ཏེ་བྲག་དང་མཆོད་པ་བྱ་སའི་ཡུལ་ཅན་དང་། དུས་དུས་སྤྱོད་ཆོས་སྤྱོད་བྱ་བ་ཅན་ཞིག་མ་ཡིན་པར་

⁸⁶ 2006 ལོར་སྤྱ་རྒྱ་ཏ་སིར་ཆོས་བརྒྱུད་ཁག་གི་ལྟ་སྤྱོད་བཟོ་སྐྱོང་ཐོག་སྤྱུལ་བ་ལས་བྱུངས།

⁸⁷ མཛད་ནཱ་འཛིན་སྤྱོད་ཆར། “སྤྱ་མའི་གསལ་ལ་བཅེས་ནས་མཁན་པོ་དམ་པའི་མཆོན་སྤྲུགས་ཀྱང་བཟང་གིན་ཡོད།” ཅེས་སོགས་མགོན་པོ་
མཆོག་གི་བཀའ་གསུང་ལུང་འདེན་ཞུས་པ་ལྟར། དབུ་མེད་འཕྱི་སྤྱོད་སྤྱོད་མཁན་གཞིམ་དཔོན་མཁན་པོ་མཁྱེན་རབ་བསྟན་འཛིན་མཆོག་དབུ་སྤྱོད་
གསལ་སྤྱོད་དགོས་ཀྱང་། དམ་པ་དེ་ཉིད་ལས་ཐབ་ཆོས་ཀྱི་རིགས་གསལ་བཞེས་མཛད་པའི་ཚུལ་གང་དུ་ཡང་མ་མཛས།

སློབ་དེབ་རང་གི་འདུ་ཤེས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ལྟ་སློབ་བྱེད་དགོས།” ཞེས་དང་། “བཤད་ཆོས་དང་སྒྲུབ་ཆོས་ཞེས་ལོགས་ལོགས་སུ་འཛིན་པ་དང་། གཞུང་དང་གདམས་ངག་གསུམ་མཛད་ཅེས་ངོས་འཛིན་ཐ་དད་དུ་བྱེད་པ་ནི་ནོར་འཁྲུལ་དུ་གསུངས།” ཞེས་དང་ཡང་། “ས་དགེ་བཀའ་རྟེན་རིས་སུ་མ་ཆད་པའི་གཞུང་རབ་འབྱམས་ལ་ཐོས་བསམ་སྒྲོམ་གསུམ་བྱེད་རྒྱ་ཤིན་ཏུ་གཤམ་ཆེ།” ཞེས་སོགས་གསུངས་ཀྱི་གཞན་ལ་གདམས་པ་ལས་མགོན་པོ་ཉིད་ཀྱིས་གང་ལ་སྤྱགས་ཞིབ་དང་གསུམ་བསམ་མཛད་པ་ཤེས་སྒྲ། ཡང་།

ཤེས་རབ་སྤྱིར་པོའི་གཞུགས་སྤྱོད་པའོ། །སྤྱོད་པ་ཉིད་གཞུགས་སོ། །གཞུགས་ལས་ཀྱང་སྤྱོད་པ་ཉིད་གཞན་མ་ཡིན། སྤྱོད་པ་ཉིད་ལས་ཀྱང་གཞུགས་གཞན་མ་ཡིན་ཅོ། ། ཞེས་པའི་སྤྱོད་པ་ཞི་སྒྲོར་དེ་དབྱིས་བྱིན་པར་ཤེས་དགོས། དེ་ཤེས་ན། ཉི་མེད་དང་བརྒྱུད་སྤྱོད་པ། ཡུམ་འབྲུམ་པ་སོགས་གང་ཞིག་བརྒྱགས་ཀྱང་སྤྱོད་པ་ཞི་སྒྲོར་དེའི་དོན་རིས་པའི་ཐོག་ནས་རིས་པས་མར་འབྱེད་ཐུབ་ན་ཡག་པོ་ཞེ་དྲག་ཡོད་པ་རེད། ... མགོན་པོ་སྤྱི་སྒྲུབ་ཀྱི་ཆོས་དབྱིངས་བསྟོན་པ་སོགས་ནི། རྒྱུད་སྒྲ་མ་དང་དེའི་བཤད་བྱ་རྩ་བའི་མདོ་འཁོར་ལོ་ཐ་མའི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྤྱིར་པོའི་མདོ་དང་ཤིན་ཏུ་མཚུངས་ལ། ཉོན་མོངས་ནང་ན་ཡེ་ཤེས་གནས། ཞེས་པ་སོགས་ཏ་ཅང་འདྲ། དེགས་ཆོགས་དུག་ནི་འཁོར་ལོ་བར་པའི་དགོངས་འགྲེལ་རེད།⁸⁸ ཅེས་སོགས་བཀའ་སྤྱུལ་བ་ལས་མདོ་དང་བསྟན་བཅོས་ལ་གསུམ་བསམ་རི་ལྟར་མཛད་པའི་ཚུལ་རྟོགས་ཀྱིས། “སྤྱ་འགྱུར་གྱི་རྩིགས་པ་ཆེན་པོའི་ལྟ་བ་དང་། བཀའ་བརྒྱུད་ཀྱི་བྲག་རྒྱ་ཆེན་པོའི་ལྟ་བ། དཔལ་ས་སྤྱ་པའི་གསལ་སྤྱོད་ཐུང་འཇུག་གི་ལྟ་བ། དགེ་ལྡན་པའི་ལྟ་སྤྱེས་བདེ་སྤྱོད་དབྱེར་མེད་ཀྱི་ལྟ་བ་རྣམས་འབབ་ས་གཅིག་ཡིན་པ་ལ། ཁྱིད་སྤངས་སམ་ཐབ་བྱུང་འདོན་སྤངས་ལ་བྱུང་པར་ཅུང་ཟད་རེ་ཡོད།” ཅེས་དང་། “རྫོགས་ཏུ་ར་རྒྱ་ཐའི་<<སྒྲ་མ་མཆོད་པའི་ཆོགས་ཀྱི་ཆོག>>ན།

སྤྱི་མའི་རང་སྤྱོད་རྩི་ཞེ་ནི། །གཏད་མེད་རིག་པ་ས་ལ་ལ།

བརྗོད་མེད་དབྱིངས་སུ་ཐལ་ལ་ལ། །བདེ་བ་ཆེན་པོ་ཁྲིལ་ལི་ལི། ཞེས་བྱི་གཞུང་བ་བདེན་པར་མེད་པ་སྤྱི་མ་ལྟ་བུ་དང་། རང་འཛིན་པ་ཡང་བདེན་པར་མེད་པ་སྤྱི་མ་ལྟ་བུ། དེ་ལྟར་བསམས་ཏེ་བྱི་གཞུང་བ་དང་རང་འཛིན་པ་གཉིས་ཀྱི་དམིགས་གཏད་ཞིག་པ་ན། བརྗོད་མེད་དབྱིངས་སུ་ཐལ་ལ་ལ་སྤྱེ། དེའི་རང་དུ་ཅུང་ཟད་མཉམ་པར་བཞག་པ་ན། རྩིགས་རིས་ཀྱི་རྟོགས་པ་མཐོན་པོའི་བདེ་བ་ཆེན་པོའི་ཡེ་ཤེས་ཡིན་ཀྱང་མིན་ཀྱང་རུང་། དེས་ངོར་སྤྱོས་པ་མཐའ་དག་ཉེ་བར་ཞི་ནས་སེམས་བདེ་ཆམ་མེད་འགྲོ་ཐུབ་པ་ཞིག་འོང་། དེ་ནི། སྤྱོས་པས་དུབ་པའི་སེམས་ཀྱི་གཞོན་ནུ་དེ། །བརྗོད་བྲལ་ནགས་ཀྱི་ཁང་བྱར་ངལ་གསོ་བསྟེན། ཞེས་པ་དང་མཚུངས་ཤིང་པན་ཤིན་ཏུ་ཆེ།” ཞེས་སོགས་ཡང་ཡང་གསུངས་པ་ལས་རིས་སུ་མ་ཆད་པའི་གཞུང་ལུགས་ཐམས་ཅད་ལ་གསུམ་བསམ་ཉམས་བཞེས་གནང་བའི་ཚུལ་གསལ། འུ་བྲག་ཏུ་མདོ་སྤྱགས་ཀྱི་གཞུང་གང་དང་གང་ལ་སྤྱགས་ཞིབ་དང་གསུམ་བསམ་གཙོ་བོར་མཛད་པ་ནི།

⁸⁸ 2014 ལོའི་ལ་དྲུགས་དུས་དབང་སྐབས་གསུངས།

པར་ཕྱིན་གྱི་དོན་རྣམས་ལམ་གྱི་རིམ་བར་བསྐྱེད་ནས་ཉམས་སྲུ་ལེན་ལུགས་དེ་ལམ་རིམ་ནང་ལ་གསུངས་ཡོད།
 ལམ་རིམ་འབྲིང་པ་དང་སྒྲོམ་མཁན་ཞིག་ཡིན་ན། པར་ཕྱིན་གྱི་གཞུང་རྒྱ་ཆེན་པོ་དེའི་དོན་རྣམས་ལ་བསྐྱེད་སྒྲུབ་པ་
 ཞིག་བྱུང་ན་ལེགས། དེ་འདྲ་ཡིན་པར་བརྟེན། རྒྱལ་ཆབ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་རྣམ་བཤད་སྤྱིང་རྒྱ་དུ་པར་ཕྱིན་གྱི་
 དོན་ཆོད་རེ་རེ་གསུངས་ནས་ཡང་ཡང་ལམ་རིམ་ལ་ཞལ་འཕངས་མཛད། ལྷ་བའི་ཆ་ལ་རྩེ་རིན་པོ་ཆེའི་ལེགས་བཤད་
 ལྷ་སྟེ། དེ་དག་ལ་ཐོས་བསམ་བྱེད་པའི་གོ་རིམ་ཡང་ཐོག་མར་ལྷག་མཐོང་ཆེན་མོར་བལྟས། དེ་ནས་ལེགས་བཤད་སྤྱིང་
 པོ་དང་། ཅེ་ལེ་རྟེན་ཆེན། དགོངས་པ་རབ་གསལ། ལྷག་མཐོང་རྒྱ་དུ་སྟེ་དེ་ལྷར་བལྟས་ན། གཞུང་སྤྱི་མ་སྤྱི་མར་མི་
 གསལ་བ་ཕྱི་མ་ཕྱི་མར་གསལ་བ་དང་། སྤྱི་མ་སྤྱི་མར་གསུངས་ཐེན་པ་ཕྱི་མ་ཕྱི་མས་ཞལ་འཕངས་མཛད་ཡོད་པས་དེ་
 ལྷར་བལྟས་ན་ཤིན་ཏུ་ལེགས། དེ་ལྷར་བྱུང་ན་ཐབ་པ་དང་རྒྱ་ཆེ་བའི་ལམ་གང་ལ་ཡང་གདེང་འཁེལ་བ་ཞིག་ཡོད་ཐུབ།⁸⁹
 ... ལྷག་མཐོང་ཆེ་རྒྱ་དུ་གཉིས། ལེགས་བཤད་སྤྱིང་པོ། ཅེ་འབྲུག་གི་རྣམ་བཤད་གཉིས་ཉེ་ལྷ་པོ་དེ་ནི་རིན་པོ་ཆེའི་དབྱུ་
 མའི་ལྷ་བ་སྟོན་པའི་གཞུང་སྤྱི་མ་པའི་སྟེགས་བམ་ངོ་མ་དེ་རེད། ... གསུང་འབྲུས་ཉམས་ལེན་གཙོ་བོར་བྱེད་མཁན་ཞིག་
 ཡིན་ན། གསུང་འབྲུས་བསྐྱེད་རིམ་གྱི་སྒྲོར་ལ་རྣམ་འབྱོར་དག་རིམ་དང་། དེ་ནས་གཙོ་བོ་རྫོགས་རིམ་ལྷ་གསལ་སྟོན་
 དང་དེའི་སྤྱིང་པོ་རྒྱར་བསྐྱེད་པ་རྫོགས་རིམ་རིམ་ལྷ་གདན་རྫོགས། དགའ་བཞིའི་གནད་སོགས་རྒྱར་ལེན་པར་ལྷ་ཨི་
 པའི་རྫོགས་རིམ་རྣམ་འབྱོར་ཆེན་པོ། འི་ལྷ་བྱ་རིམ་ལྷ་སོགས་ནི་སྤྱི་མ་པའི་སྟེགས་བམ་ངོ་མ་དེ་རེད། དེ་དག་ལ་བལྟས་
 ཉེ་བཅུ་ཆགས་ཤིག་བཞག། སྟོན་ལམ་ཡག་པོ་ཞིག་བརྒྱབས། དེ་ནས་བསམ་སྒྲོ་རྒྱ་ཅམ་གཏོང་ཐུབ་ན་དེའི་ལྷག་མེད།
 དེ་དག་ཡོད་པའི་ཐོག་ལ། ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྤྱི་མའི་རྣམ་འབྱོར་སྤྱི་མ་ཆོད་བདེ་སྟོང་དབྱེར་མ་ལྷ་བུའི་སྤྱིང་ནས་ཉིན་
 རེ་ཉིན་རེའི་ཁ་འདོན་བྱེད་པ་དང་། དེ་ཡང་དེའི་ནང་དུ་རྩེ་རིན་པོ་ཆེའི་གསུང་འབྲུས་པོ་ཉི་ཤེས་བརྒྱད་ཀྱི་དོན་ཐམས་ཅད་
 རྒྱར་བསྐྱེད་ཤེས་པའི་སྤྱིང་ནས་ཉམས་ལེན་བྱེད་ཐུབ་ན། དངོས་གནས་བྱང་གནས་ཀྱི་རྩེ་རིན་པོ་ཆེའི་རྩེས་འབྲུག་ངོ་མ་
 དེ་ཆགས་པ་ཡིན།⁹⁰ ཞེས་དང་། ཡང་།
 རྩེ་རྩེ་འཛིགས་བྱེད་ཀྱི་ལྷ་ཡི་རྣམ་འབྱོར་ལ་གནས་པའི་སྒྲོ་ནས་བདེ་གསུང་གི་ཐབ་གནད་དེ་དག་རྒྱར་བསྐྱེད། དེ་ཡང་
 མཁས་གྲུབ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པས། རྩེ་རྩེ་འཛིགས་བྱེད་ཆེན་པོའི་རྣམ་འབྱོར་ལ་གནས་ནས། ཞེས་གསུངས་པ་ལྷར།
 དཔལ་གསུང་བ་འབྲུས་པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྤྱི་མ་ལྷ་གྱེད་ཀྱི་གནད་དེ་དག་དབྱེད་ཀྱི་རྣམ་འབྱོར་སོགས་ལ་བསྐྱེད།
 དེ་བཞིན་དུ་མ་རྒྱུད་འཁོར་ལོ་སྟོན་པའི་དགའ་བཞིའི་གནད་དང་ཀྱི་རྩེ་སོགས་ཀྱི་སྐབས་ནས་གསུངས་པའི་གཏུམ་མོའི་
 གནད་དེ་དག་ཀྱང་སྤྱེད་ཀྱི་རྣམ་འབྱོར་ལ་རྒྱར་བསྐྱེད་པ་སོགས་ཀྱི་སྤྱིང་ནས་འཛིགས་བྱེད་ཀྱི་རྫོགས་རིམ་གྱི་སྤྱིང་
 བདེ་གསུང་གཉིས་ཀྱི་རྫོགས་རིམ་གྱི་གནད་དེ་དག་ཆ་ཆོད་འབྲུ་བར་བྱས་ཉེ། ཉམས་བཞེས་གནད་སྤྱངས་ཤིག་ཡོད། དེ་
 བེ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་རེད།⁹¹ ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། མདོར་ན། “ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོས་མཛད་པའི་
 གསུང་དེ་དག་མདུན་དུ་བྱུང་བའི་ལེགས་བཤད་རེད། རང་རང་གི་མིག་ལོང་ན་དེ་ག་རེད་མ་གཏོགས། མིག་མ་ལོང་བར་དུ་

⁸⁹ 2004 ལོར་དཔལ་ལྷན་སྤྱད་རྒྱ་ཆོད་དུ་འཛིགས་བྱེད་ཀྱི་སྤྱིང་ཁྱེད་སྐབས་གསུངས།
⁹⁰ 2005 ལོའི་དགེ་ལྷན་བཀའ་བརྒྱུད་བྱེད་རྒྱ་ཆེན་མོའི་བཀའ་ཁྱེད་སྐབས་གསུངས།
⁹¹ 2004 ལོར་དཔལ་ལྷན་སྤྱད་རྒྱ་ཆོད་དུ་འཛིགས་བྱེད་ཀྱི་སྤྱིང་ཁྱེད་སྐབས་གསུངས།

གསུང་དེ་དག་ལ་གོམས་པ་བྲིས་བྱས་ནས་ལྷ་དགོས་བ་དང་། སེམས་ལ་འཇགས་སྐབ་པ་ཞིག་བྱེད་པ་དེ་ཉ་ཅང་གལ་ཆེ།”⁹²
 ཞེས་སོགས་བཀའ་སྩལ་བ་ལས་རྗེ་བླ་མའི་གསེར་རྒྱུངས་བཙོ་མ་ལྷ་བྱའི་ལེགས་བཤད་མད་དུ་བྱུང་བ་དག་ལ་གསན་
 བསམ་སྐྱགས་པ་བྲིས་རྒྱ་ཆེར་མཛད་པའི་ཚུལ་ཉོགས་ཀྱས། འདི་ལྟར་མདོ་སྐྱགས་ཀྱི་གཞུང་མྱི་དང་བྱེ་བྲག་གང་ལ་ངེ་
 ལྟར་གསན་བསམ་ཉམས་བཞེས་མཛད་ཚུལ་སྟོགས་ཅམ་ཤེས་དགོས་བ་ལས་རེ་རེ་བཞིན་ནི་མགོན་པོ་ཉིད་ལས་
 གཞན་སྐུས་ཀྱང་བརྗོད་མི་ཀྱས།

མགོན་པོ་མཆོག་གི་ཞབས་ནས། “ངོས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་ཟེར་ན། བདག་བས་གཞན་གཅེས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་
དང་། སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བུ་གཉིས་ལ་ཐོས་བསམ་ཉམས་ལེན་བྱས་པ་དེ་ཡིན།” ཞེས་བཀའ་གནང་བ་ལྟར་ཆུལ་དེ་གཙོ་
འདོན་གྱིས་འབྲི་དགོས་པ་སྟོས་མེད་ཡིན་ཡང་། བད་གི་ཆེ་བའི་ཡོན་ཏན་མ་ལུས་པ་སྤྲས་ནས་གཏུལ་བྱ་སྟོང་པ་ལྟར་
བཞེས་པས། མད་དུ་བྱུང་བའི་ཡོན་ཏན་དེ་དག་སྤྲས་ཀྱང་བརྗོད་དགའ་བར་བརྟེན། མགོན་པོ་མཆོག་གི་གསུང་ལྟ་
ཕྱིའི་ཟུར་དང་བབ་ལ་བརྟགས་ཏེ་ས་བཅད་མ་སྟོང་ཅམ་ཞིག་འབྲི་ཁུལ་བྱ་རྒྱུ་ལས་ཐབས་མེད། དེས་ན་འདི་ལྟར་གྱི་
བར་བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་ཐོག་མར་ཐབ་མོ་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བུ་ཐུགས་མོས་ཉམས་བཞེས་རིམ་ལྔར་གནང་བའི་ཆུལ་ལ། ལྟོ་
ཤར་ཁུལ་(South-Asia)ནས་འཕྱོར་བའི་ཆོས་ཁུ་བ་རྣམས་ལ། “ངོས་རང་ལོ་བཅུ་དྲུག་བཅུ་བདུན་ཅམ་དུ་སོན་སྐབས།
མཚན་ཞབས་དངོས་བྱུང་ཆོགས་གཉིས་ལ་བརྟེན་ནས་སྟོང་ཉིད་ལ་དོ་སྣང་བསྐྱེད་སྤྲོད་པས།”⁹³ ཞེས་དང་། <<དཀྱའ་ཡངས་
བཟོད་བསྐྱེད་ཀྱི་རྣམ་དཔྱད་>>ལས། “ལོ་ཉི་ཤུ་ཅམ་དུ་སོན་སྐབས་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བུ་བར་བཙས་མིན་གྱི་མོས་པ་སྤྲེས།”
ཞེས་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བུ་ཐུགས་མོས་འབྱུངས་ཆུལ་གསུངས། <<རྒྱལ་ཕྱན་གཅིག་ཁོ་ནའི་སྟེང་གི་འདིག་རྟེན།>>
ཞེས་པ་ལས།

ལོ་རབས་བྱུག་ཅུ་པ་ཉེ་ཅིས་རང་བཅན་ཤྱོད་བར་གྱུར་པའི་མགོ་སྟོང་གི་མི་ལོ་བཅུ་ལྷག་དང་པོའི་རིང་། མྱོང་བ་དང་སྦྱར་
 ཉེ་སྟོང་ཉིད་གི་ལྟ་བར་ཞིབ་ཏུ་དཔྱད་པའི་གོ་སྐབས་བྱུང་། ལྟོས་ས་ལྟོས་འཛོག་གིས་བཞད་ན། སྐབས་དེར། དེང་ལང་
 དང་མི་འདྲ་བར་གཞུང་འབྲེལ་གྱི་བྱེད་སྟོན་དེ་ཅིམ་མེད་པས་ཁོམ་ལོང་ཅུང་ཟད་ཡོད་ལ། དེང་སྐབས་དུས་ཚོད་མང་དུ་
 གཏོང་དགོས་པ་ལྟར་གྱི་ཕྱི་སྟོན་འབྲུལ་བཞུད་དེ་ད་དུང་མགོ་བཅུགས་མེད་པས། དུས་ཚོད་ཡག་ཤོས་དེ་སྟོང་པ་ཉིད་གི་
 ལྟ་སྟོམ་ལ་ནང་བྱུང་ཅུང་པའི་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་པ་གཉིས་དང་ལྷན་དུ་བསྐྱལ་པའི་སྐལ་བཟང་གི་གོ་སྐབས་ཐོབ། ཅིས་དང་།
 <<ཆོས་ལུགས་མཐུན་སྦྱིལ་རྣམ་པའི་ཚོགས་སུ་སྟོན་ཐབས།>> ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ལས།

མེ་རབས་རྒྱལ་ཁྱེ་པའི་དཀྱིལ་ནས་མཁུལ་གྱི་བར་དེ་ནི། རོས་ལ་མཆོན་ན་མོས་པས་མ་སྒྲོལ་གསུམ་གྱི་དཔེ་དུས་

སྐལ་མེས་ལེགས་པ་ཞིག་ཏུ་གྱུར། ལྷག་པར་དུ་སྒྲུབ་པོད་དུ་སྒྲོལ་གཉེར་གྱིས་ཟེན་པའི་གཞུང་ཆེན་རྣམས་བསྐྱར་དུ་སྒྲུབ་

⁹² བདེ་མཆོག་གི་བཀའ་ཁྲིད་སྐབས་ཤིག་གསུངས། ལོ་དུས་རི་བཞིན་མ་ངེས།

⁹³ 2014 ཟླ་བ་ 9 ཚེས་ 25 ཉིན་ད་ས་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་གསུངས།

སྒྲིག་བྱེད་པ་དང་། ཆོས་སྒྲིབ་གསུམ་པ་མང་པོ་ཞིག་ལ་ཐོས་བསམ་ཉམས་ལེན་བྱེད་རྒྱ་བྱུང་། དེར་མ་ཟད། བདུན་པ་གྲ་
འགའ་དེ་དང་། མཚམས་དེར་སྒྲོ་རྩེ་མའི་དེང་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེམས་ནས་སྒྲོམ་གྱི་ཉམས་ལེན་དང་། ལྷ་བའི་དབྱེད་པ་སྤར་
ལྷག་བྱེད་པའི་གོ་སྐབས་བྱུང་། སྐབས་དེར་ཡོངས་འཛིན་རྣམས་པ་གཉིས་དང་སྒྲ་ཆེན་ཁ་ཤས་ཀྱི་དུང་རྩལ་ལ་ལར་
བཞུགས་ཡོད་པས་དགོས་པའི་དུས་ནས་བྱུང་ཡང་ཁོང་ཆོས་ལམ་སྟོན་དང་ཕྱག་རོགས་གནང་། ངོས་ཀྱིས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་
སེམས་དང་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་ལྷ་བ་རྒྱུད་ལ་སྐྱེ་བར་དུས་ཡུན་མང་དུ་བཏང་ཡོད། ཅེས་བཀའ་སྩལ། ཉམས་བཞེས་དཀའ་སྤྱད་རི་

ལྷར་མཛད་པའི་ཚུལ་གཞན་ཡང་གོང་གསལ་ཕྱག་དེབ་ལས།

སྒྲ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་སྐབས་པའི་ལམ་པོ་ཆེ་དང་། ཅེ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེམས་ཤིང་
འབད་པའི་དཀའ་སྤྱད་གཉིས་ནས་དུ་ཡང་ཁ་འབྲལ་ཐབས་མེད་པའི་ཚུལ་དེ་ཡང་ཡང་བྲན་པའི་སྤྱད་དུ། ཡོ་དུག་དཀའ་
སྤྱད་ཀྱི་སྟོན་པའི་སྐུ་འབྲུ་⁹⁴དེ་ངོས་རང་སྤྱོད་ཀྱི་མཚོན་གཤེས་དུ་བཞུགས་སུ་གསོལ་ཡོད། སྟོན་པ་རང་ཉིད་ནས་རབ་དུ་
བྱུང་བ་རྣམས་ལ་ངལ་ཞིང་དུབ་པའི་མཐའ་སྤྱོད་དགོས་པར་གསུངས་ཀྱང་། ངོས་རང་ལ་མཚོན་ན། ལམ་ལ་སྐྱོབ་པའི་
དུས་སུ་སྤར་བརྟན་དེས་དཀའ་སྤྱད་སྤྱག་རུས་དང་ཁ་འབྲལ་མི་རུང་བའི་ཚུལ་ལ་བྲན་གསོ་བྱགས་བྲག་གཏོང་བས། སྐུ་
འབྲུ་འདི་ནི་སྟོན་པའི་སྤྱང་བརྟན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་ནས་རྩ་ཆེ་ཤོས་སུ་ཅི་གིན་ཡོད། ཅེས་དང་། <<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ་>>ལས།

“ངོས་རང་རྣལ་འབྱོར་པ་ཆེན་པོ་རྗེ་བཙུན་མི་ལའི་གཡོ་བ་མེད་པའི་ཆོད་སེམས་དང་། དཀའ་སྤྱད་བྲག་པོས་ཉམས་བཞེས་
མཛད་ཚུལ་ལ་དངོས་གནས་ཡིད་སྟོན་འཆོར། གཞན་ལ་རྗེ་བཙུན་མི་ལའི་རྣམ་ཐར་ཤོད་པ་ཡང་ཁོང་གི་དཀའ་སྤྱད་མིག་
དཔེར་ལེན་དགོས་པས་ཡིན་ལ། ངོས་རང་ཉིད་ལ་ཡང་དེ་ལྟ་བུའི་ཆོད་སེམས་མཁོ་གལ་ཆེ་བས་རྟག་ཏུ་ཁོང་གི་རྣམ་ཐར་
བསྐྱབས་ཤིང་ཡིད་ལ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད།” ཅེས་བཀའ་སྩལ། ཡང་། “རྒྱལ་དབང་ལྷ་བ་ཆེན་པོས། ‘དེང་སང་ནི་མ་བསྐྱབས་ན་
མཐུན་ཞིང་། བསྐྱབས་ན་ཐུགས་སུ་མི་རྒྱུད་པ་མང་བར་གདུ། ཁོ་བོའི་ཡོན་ཏན་སྤྲན་ཆེགས་རྣམས་བསྐྱབས་ནས་ཤེས་པ་ཤ་
སྟག་ཡིན།’ ཞེས་གསུངས་པ་དེ་དངོས་གནས་རེད། ངོས་ཀྱིས་ཀྱང་ཅུང་ཟད་ཤེས་པ་རྣམས་དཀའ་ལས་བརྒྱབས་ནས་ཤེས་པ་
ཡིན།” ཞེས་གསུངས། དཀའ་གནད་ལ་དབྱེད་པ་མཛད་པའི་ཚུལ་གཞན་ཡང་། <<གོང་ས་ཏཱ་ལའི་བླ་མའི་མཛད་

ནས།>> ལས།

མི་སུ་ཞིག་གིས་དོན་གང་ལ་དོ་སྤང་ཆེན་པོ་བྱས་ན། དེ་སེམས་སུ་ཡང་ཡང་འཆར་ཞིང་མི་ལམ་དུ་འཕྱུང་། ཀུན་
ཀྱིས་ཤེས་གསལ་ལྟར་མི་ལམ་དུ་དོན་དག་སྤྲོ་ཆོགས་འབྱུང་། དེ་སྤྱོད་དུ་ངོས་རང་[མི་ལམ་ནང་]ཨ་ཉི་ཤ་དང་མཛལ་
བའི་དུས་དེ་དག་ནི། ཁོང་གིས་གསུངས་པའི་གཞུང་དང་དེའི་འབྲེལ་པ་དག་ལ་སྐྱོབ་གཉེར་བྱེད་བཞིན་པའི་སྐབས་ཡིན།
རྗེས་སུ་ཁོང་གི་གཞུང་དང་བཞེད་པ་རྣམས་ངོས་ཀྱིས་གཞན་ལ་འཆད་པའི་སྐབས་སུ་ཡང་[གོང་ལྷར་]དཀའ་ངལ་ལས་

⁹⁴ སྐུ་འབྲུ་དེ་ནི་དུས་རབས་གཉིས་པའི་ནང་བཞེངས་ཏེ་དེང་སྐབས་སྤ་གི་མི་ཐན་གྱི་ལ་ཏྲ་(Lahore)ཞེས་པའི་ཁོང་ཁྱིམ་གྱི་འབྲེམ་སྟོན་ཁང་དུ་
བཞུགས།

སྒོལ་བར་མཛད། ཅེས་མནལ་ལམ་གྱི་ཐོལ་དུ་རྩོམ་མཛད་པའི་སྐབས་དང་མཛུགས་པའི་སྐབས་གཅིག་གི་སྐབས་ལ། “ཉིན་མོར་གང་ལ་དབྱེད་པ་བྱས་པ་དེར་མཆོན་མོར་གཉིད་ཀྱི་གནས་སྐབས་སུ་འདྲུག་མཐུན་ནས་དབྱེད་པ་བྱེད་ཐུབ།” ཅེས་གསུངས་པ་ཡང་དངོས་སུ་ཐོས། ཉམས་ཉོག་གསུངས་ཚུལ་བྱུང་ཅིང་ཞལ་ནས་དངོས་སུ་གསུངས་པ་ཟིན་གྱིས་སུ་བཏབ་པའི་ཞོག་བྱང་⁹⁵ལས།

ཕྱི་ལོ་ཆིག་སྟོང་དགུ་བརྒྱ་དུ་ཅུའི་[རེ་གངས་]ནང་། ཐོ་བྱང་རྟེན་པ་ Swarg Ashram དུ་བཞུགས་སྐབས། སྐབས་ཤིག་རྗེའི་གསུང་དགོངས་པ་རབ་གསལ་མཛུགས་པ་ན། སེམས་བསྐྱེད་དུག་པའི་མགོ་དུ་དེ་ལ་ཁ་བོའི་མདོག་དང་འབྲེལ་ལུགས་སྒྲུལ་དང་འབྲེལ་ཞིང་། ལུལ་མི་གསལ་བར་སྤང་བ་ན་ཐག་པ་ལ་འདི་སྒྲུལ་ལོ་སྒྲུལ་བ་འབྱུང་ངོ་། །དེའི་ཆེ་ཐག་པ་ལ་ཐག་པའི་ཆོགས་པ་དང་ཆ་ཤས་སྒྲུལ་གྱི་མཆོན་གཞིར་འཛོག་རྒྱ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པས། དེའི་སྒྲུལ་ནི་རྟོག་པས་བཏགས་པ་ཅམ་མོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཕྱང་པོ་ལ་བརྟེན་ནས་འདོ་སྒྲུལ་བ་འབྱུང་བ་ན། ཕྱང་པོའི་སྟེང་ནས་སྒྲུལ་གྱི་ཆོགས་པ་དང་། དུས་གཅིག་པའི་ཆོགས་པ་དང་། དེའི་ཆ་ཤས་དེའི་མཆོན་གཞིར་འཛོག་རྒྱ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་དེ། ཞེས་པའི་མཆོམས་སུ་ཕྱང་པོ་ལ་སྟོན་མེད་ཀྱི་བདག་རང་དབང་བ་མེད་པར་དེས་པ་གཉིད་ནས་བྱངས་ཏེ་གང་ཟག་གི་བདག་

མེད་རགས་པའི་དབང་དུ་བྱས་པའི་ལྟ་བ་ཐུགས་ལ་འབྱུངས་མོ། ཞེས་དང་། མགོན་པོ་མཆོག་ནས། “ཉམས་སྤྱོད་ཚུང་ཚུང་ཞིག་ལྟ་རེད་དེ། སལ་ཆེར་ལོ་བཞི་བཅུ་ཅམ་གྱི་གོང་ལ། གང་ཟག་རང་རྒྱ་ཐུབ་པའི་རྩལ་ཡོད་ཀྱིས་སྟོང་བའི་སྟོང་པ་ཉིད་དེར་ཉམས་སྤྱོད་ལུགས་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱང་སོང་། གང་ཟག་ཅེས་པ་ནི་ཕྱང་པོ་ལ་བརྟེན་ནས་བཏགས་པ་ཅམ་མོ་ཞེས་པའི་དགོངས་པ་རབ་གསལ་གྱི་ཆོག་དེ་མཐོང་བའི་སྐབས་ཤིག་ཁོ་ཞུག་གིར་བྱས་བྱང་ལ། ད་ག་རེ་བྱས་སོང་བསམ་པ་ཞིག་སྟེ། བུ་རྒྱུ་ཡོད་ཡོད་པར་བརྟེན་བསྐྱེད་པ་དེ་ཡོད་པ་མ་རེད་ཅེས་བཤད་དུས། སེམས་ལ་ཅིག་སྐྱབ་ཡོད་གིན་འདུག་ག། གང་ཟག་རང་རྒྱ་ཐུབ་པའི་རྩལ་ཡོད་ཀྱིས་སྟོང་བའི་སྟོང་པ་ཉིད་ལ་དེས་པ་དགའ་རབ་བྱང་ཡོད་དུས་མི་ལྟ་བུ་ཞིག་མཐོང་བ་ན། འོ། ད་རང་རྒྱ་ཐུབ་པའི་མི་ཞིག་མེད་ཨང་སྒྲུལ་པ་དང་། རང་རྒྱ་ཐུབ་པའི་དེ་དང་འདི་ཞེས་པ་ཞིག་མེད་ཨང་སྒྲུལ་པ་འབྱུང་ལ། དེ་ལྟ་བུའི་གང་ཟག་རང་རྒྱ་ཐུབ་པའི་རྩལ་ཡོད་ཀྱིས་སྟོང་པ་གོ་བའི་གོ་བ་དེས་བྱངས་པའི་སྒྲུ་མ་ལྟ་བུར་འཆར་བ་ཞིག་ཀྱང་འདུག །”

⁹⁶ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ། ཡང་མགོན་པོ་མཆོག་ནས། “ངོས་ཀྱིས་ཀྱན་ཉི་མ་རྒྱལ་མཆོན་རིན་པོ་ཆའི་སྒྲུ་མ་དུན་ནས་ཅ་ཤེད་རྟེན་ཆེན་གྱི་བཀའ་ཁྲིད་ལྟ་རྒྱུའི་སྒྲུལ་བཟང་ཐོབ། ཀྱན་རིན་པོ་ཆེས་བཀའ་ཁྲིད་གནང་སྐབས་སྤྱི་དང་། ལྷག་པར་དུ་ཐལ་སྒྲོག་སྒྲོར་གོ་བ་ཅུང་ཟད་ཆགས་སྐབས་དགའ་བ་ཟད་མི་ཤེས་པ་ཞིག་བྱང་།”⁹⁷ ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཟབ་ཆོས་རྣམས་གསན་རིམ་བཞིན་ཉམས་ཉོག་མཐའ་མེད་དུ་འཕེལ་བ་ཤིན་ཏུ་གསལ། ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་རྣམ་ཐར་ལས།

⁹⁵ མགོན་པོ་མཆོག་གི་གསུང་ཟིན་གྱིས་སུ་བཏབ་པ་སྤྱི་ལོ་ 2014 ཟླ་བ་ 7 ཆོས་ 24 ཉིན་དགའ་ལྡན་པོ་བྱང་ནས་གནང་།
⁹⁶ སྤྱི་ལོ་ 2015 ཟླ་བ་ 9 རང་དུ་སར་སྟོན་པའི་ལུགས་ཀྱི་ཆོས་ལུ་བ་སོགས་ལ་དབུ་མ་རིན་མེད་གི་བཀའ་ཁྲིད་སྟོལ་སྐབས་གསུངས།
⁹⁷ 1997 ཟླ་བ་ 12 ཆོས་ 9 ཉིན་ཉིན་ཤས་རིང་ཅ་པའེས་རབ་ཀྱི་ཁྲིད་གནང་སྐབས་གསུངས་ལ། <<མཛད་ནཱ་རྒྱ་ཆེན་སྟེང་རྗེའི་རྩལ་མཆོ>> ལས། “ངོས་(ཀྱན་ཉི་མ་རྒྱལ་མཆོན་)ཀྱིས་ལེགས་བཤད་སྟེང་པོའི་མགོ་མཐུ་གོ་ཁ་ཟེར་བ་ནས་མཐུག་རྩོགས་སོ་ཟེར་བའི་བར་ཆིག་འདི་མེས་

(སྤྱི་ལོ་1969ཟླ་བ་12ཆེས་14)ཆེས་བཅུ་དགུ་ཉིན་ཡལོང་ས་མཆོག་སྒོ་བྱར་དུ་ཞབས་ཀྱི་པ་སྒོ་བཞོད་དེ་བདེ་མཆོག་ཆེ་
ལྷ་དཀར་པོའི་སྒོ་ནས་ཆེ་སྒྱུབ་བསྐྱེད་ས་པའི་ཆེ་རྩལ་རིལ་བྱ་གསལ་རས་སྒྲུབ་ཐོག། འཛིགས་བྱེད་ཀྱི་ལྷགས་བསྟེན་
སྐབས་མནལ་ལྷས་བཟང་པོ་བྱུང་ཚུལ་དང་འབྲེལ་རྗེའི་གསུང་དབུ་མ་རྩ་ཤེས་ཤིག་ཆེན་དང་། འཇུག་ཤིག་དགོངས་པ་
རབ་གསལ། དྲང་རིས་ལེགས་བཤད་སྟོང་པོ་རྣམས་གཟིགས་པར་ལྷ་བའི་སྒྲོར་དེ་སྟོན་ཐུགས་དོགས་མ་ཆོད་པ་འགའ་
ཤས་ད་ལམ་དགོངས་པར་འཆར་ཚུལ་སོགས་བཀའ་མེད་པ་དམ་པའི་ཁྱད་ཆོས་སྒྲ་མེད་འོ་མཆར་མཆོག་ཏུ་ཆེ་བ་དང་
གྲུས་ཀྱི་གསོས་སུ་སྟོན། ཞེས་ལྷ་བའི་དབྱུད་པ་རྫོགས་པའི་ཚུལ་གསུངས། དེ་ནི། བསྟོད་པ་དོན་ལྡན་མའི་རང་
འབྲེལ་ལས་གྲང་ཐང་འཇམ་པའི་དབྱུངས་ཀྱིས། “རྗེའི་གསང་རྣམ་རིན་པོ་ཆའི་སྟེ་མ་ལས། ལྷ་བའི་དབྱུད་པ་རྫོགས་པའི་
ཆད་ནི། ལྷང་རིགས་ཀྱི་ལམ་ནས་དྲངས་པའི་རིས་བ་རྟེན་ནས་སྒོར་དོན་དེར་ཐག་བཅད་ཀྱང་གཏིང་ནས་མི་བདེ་བའི་རྣམ་པ་
མེད་པ་ཞིག་འོང་། དེ་དུས་དོན་དེ་ལ་དབྱུད་པ་རྫོགས་པ་ཡིན་ནོ།། ཞེས་མགོན་པོ་འཇམ་པའི་དབྱུངས་ཀྱིས་གདམས་ཚུལ་
གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།” ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཤེས་དགོས། <<མཛད་རྣམ་རྒྱ་ཆེན་སྟོང་རྗེའི་རིལ་མཆོ་>>ལས་མགོན་
པོ་མཆོག་ནས།

རྒྱ་གར་ལ་བསྐྱབས་རྗེས་དབུ་མ་ལ་དང་དོད་ཞེ་བྲག་བྱས་པ་ཡིན། དབུ་མ་དགོངས་པ་རབ་གསལ་ཞེ་བྲག་བལྟས་པ་
ཡིན། དེ་ནས་ལྷག་མཐོང་ཆེན་མོ་དང་། དྲང་རིས་ལེགས་བཤད་སྟོང་པོ་ཞེ་བྲག་བལྟས་པ་ཡིན། སྟོང་ཉིད་སྤྱོད་སྤྱོད་མོ་མ་
གཏོགས་རགས་པ་རྫོགས་ཡོད་པ་འདྲ། གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ཟེར་བའི་སྟོང་ཉིད་སྤྱོད་མོ་དེ་རྫོགས་ཡོད་མེད་བཤད་
ཁག་པོ་རེད། ཡིན་ནའང་། རྫོགས་ཀྱི་རེད་བསམ་གྱིན་འདུག། དུས་ཆོད་ཡོད་པ་དང་བསྐྱོམས་པ་ཡིན་ན། སྟོང་ཉིད་
རྫོགས་པ་འདུག་བསམ་གྱིན་འདུག། སྟོང་ཉིད་ཐོག་ཡིད་ཆེས་གང་འཆམས་ཡོད། ཅས་ཅས་གསུངས་ཤིང་། ཡང་ཟེན་གྱིས་
ཤོག་བྱང་⁹⁸ལས།

ཕྱི་ལོ་ཆེག་སྟོང་དགུ་བརྒྱ་བརྒྱད་ཅུའི་(བདུན་ཅུའི་)མགོ་སྟོང་ཅིག་ལ་རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཆོའི་ལྷ་ཁྱིད་གཟིགས་
ཞིབ་གནང་སྐབས་རྒྱལ་བ་ཀུན་གྱི་བཟོད་པ་གཅིག་པའི་ལམ་སྒྲོས་པའི་མཐའ་མཐའ་དག་དང་བྲལ་བའི་མིང་རྒྱང་
བཏགས་ཡོད་ཀྱི་ཟབ་མོ་རྟེན་འབྱུང་གི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་མཛད་དུ་བྱུང་བའི་ཐུགས་སྟོང་འཁྲུངས་པར། ཉིན་ཞིག་ཡོངས་
འཛིན་སྒྲུབ་གཉེས་པ་སྤྱིང་རྩི་རྩི་འཆང་ལ་དེའི་སྒྲོར་རྫོགས་འབྲུལ་ཁྱུས་པར། ཡོངས་འཛིན་རྩི་རྩི་འཆང་གི་ཞལ་ནས།
ད་ནས་རིང་པོར་མི་ཐོགས་པར་ནམ་མཁའི་རྣལ་འབྱོར་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་བཀའ་སྒྲུབ་པར་མཛད་དོ།། ཞེས་གསུངས།
<<དཀྱེལ་ཡངས་བཟོད་བསྐྱར་གྱི་རྣམ་དཔྱད།>> ཅས་པ་ལས།

པ་ཞིག་ཡོད་བསམ་པ་གཏན་ནས་མི་འདུག། ལེགས་བཤད་སྟོང་པོ་མགོ་ནས་མཇུག་བར་རྫོགས་ཐུབ་པ་ཞིག་ཡོད་སྟེ་མ་ཡང་། སྒྲུ་མདུན་གྱིས་
དོགས་གཅོད་དོགས་སྒོར་རེ་གནང་དུས། གང་འདྲ་ཡིན་ནམ་བསམ་པ་དང་། ད་དུང་དཀའ་གནད་ལ་བལྟ་དགོས་པ་ཡོང་གིན་འདུག།” ཅས་ཤིག་
སྒྲོར་མཁན་པོ་རྒྱ་ཉི་མ་རྒྱལ་མཆོན་མཆོག་གིས་ཡོངས་འཛིན་སྤྱིང་རིན་པོ་ཆེར་ཁྱུས་པའི་ཚུལ་གསལ་བ་ལྟར་རྟག་འབྲུས་དང་གཏུགས་པ་མེད་
པའི་མཁྱེན་རབ་ཀྱི་རྩལ་ལས་ཉམས་རྫོགས་གོང་ནས་གོང་དུ་སྟེལ་བའི་ཚུལ་གསལ།

⁹⁸ མགོན་པོ་མཆོག་གི་གསུང་ཟེན་གྱིས་སུ་བཏགས་སྟེ་དགའ་ལྡན་པོ་བྱང་ནས་གནང་བའི་ཤོག་བྱང་།

ངོས་ཀྱིས་ལོ་མང་རིང་རྟེན་འབྲུང་གི་དེ་ཁོན་ཉིད་ཀྱི་དོན་ལ་དབྱུང་ཅིང་བསྐྱོམས་པས་དེ་ནི་རྒྱས་ཡོད་དུ་གྱུར། དེར་
བརྟེན། ཕྱིའི་དངོས་པོ་གང་ཞིག་ལ་བལྟས་ཤིང་རྟེན་འབྲུང་གི་དོན་ངོ་མ་ཡིད་དུ་བྱས་པ་ན། དེ་མ་ཐག་སྤར་གྱི་སྤང་
བ་དེ་ཉིད་མངོན་གསལ་གྱིས་ལོག་སྟེ། རྩལ་བ་དེ་ཙམ་མི་དགོས་པར་པལ་ཆེར་རང་བཞིན་ལྟ་བུས་ཡིད་ལ་སྤྱོད་
ཆོར་ཐབ་མོ་སྟེ། ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ལས། “སྤྱོད་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བུ་ནི་རྟོགས་སྤྱོད་པ་ཞིག་མ་རེད། ཡིན་ནའང་། ངོས་
ཀྱིས་དེའི་དོན་གོ་ཞིང་ངོས་ཤེས་དངོས་སུ་རྟེན་པའི་ཆེ། [ལྟ་བུ་]དེ་ཉིད་ནང་གི་སྤྱོད་བ་དང་ཕྱིའི་གནས་སྤངས་ཐམས་ཅད་ལ་
སྤྱར་དུ་བྱུང་བའི་ཆོར་སྤང་བྱུང་།” ཞེས་གསུངས།

ཡང་གོང་གསལ་དཔེ་དེ་བའི་རྩམ་པ་པོ་རྒྱ་རིགས་ Victor Chan གྱིས་མགོན་པོ་མཆོག་ལ་ཉམས་
རྟོགས་རི་ལྟར་འབྲུངས་པ་སོགས་ཐད་ཀར་བཀའ་འདི་ཁྲུས་པར། གསུང་སྐྱུར་དགེ་བཤེས་ལྷག་དོར་བརྒྱུད་ནས་
གསུངས་པར། “སྤྱི་ལོ་ 1963 ལོ་སྟེ་དགྲང་གངས་ཉེར་བརྒྱད་ཡས་མས་སུ་ཕེབས་སྐབས། ཉིན་ཞིག་ཐུག་དཔེ་གཞིགས་པའི་དུས།
ང་དེ་ནི་རྟོག་པས་ཕྱང་པོ་ལ་བརྟེན་ནས་བཞག་པ་ཙམ་ཡིན་གྱི། རང་གི་ངོ་པོས་གྲུབ་པ་མེད་དོ་ཞེས་པའི་མཆམས་སུ། ཐུགས་
ཆོར་དང་ཉམས་སྤང་ཁྱད་པར་ཅན་ཞིག་བྱུང་ཞེས་བཀའ་གནང་སོང་།” ཞེས་དབྱིན་སྐད་དུ་བསྐྱུར། དགྲང་གངས་སུ་མ་
ཅུར་ཕེབས་ལ་ཉེ་བའི་སྐབས་སུ་སྤྱོད་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བུ་སྤྱོད་བ་འབྲུངས་པའི་ཚུལ་གསལ་དུ་འདྲ་གསལ། རྩམ་པ་པོས་
ཉམས་སྤང་ཁྱད་པར་ཅན་དེ་དུས་ཡུན་རི་ཙམ་གྱི་བར་དུ་གནས་སམ་ཞེས་བཀའ་འདི་ཁྲུས་པར། མགོན་པོ་མཆོག་
ནས་དབྱིན་སྐད་དུ། “པལ་ཆེར་བདུན་ཐག་དུ་མའི་རིང་བྱུང་།” ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ་ཅིང་། སྤྱི་མཐུན་བོད་སྐད་དུ་གསུངས་པར་
གསུང་སྐྱུར་གྱིས། “དུས་སྐབས་དེར། དཔེར་ན། མི་དང་ས་གདན་སོགས་གང་དང་གང་གཞིགས་ཀྱང་དེ་དང་དེར་
སྤང་ཡང་། དེ་དག་ངོ་པོ་ཉིད་དུ་མ་གྲུབ་པ་དང་། རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པའི་ཆ་རྒྱལ་ཙམ་ཡང་མ་དཔེགས་པའི་སྤང་བ་གསལ་པོ་བྱུང་
ཞེས་བཀའ་གནང་སོང་།” ཞེས་དབྱིན་སྐད་དུ་བསྐྱུར། དེའི་གསལ་བཤད་དུ་མགོན་པོ་མཆོག་གིས་དབྱིན་
སྐད་དུ། “རྟག་བརྟན་ཐེར་ཐུག་གི་ངོ་པོས་སྤྱོད་བ།” ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ།
རྩམ་པ་པོས། “དག་སྤང་འདྲ་བྱུང་ངམ།” ཞེས་བཀའ་འདི་ཁྲུས་པར།
མགོན་པོ་མཆོག་ནས། “མ་བྱུང་།” ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ།
དེ་ནས་རྩམ་པ་པོས། “དེས་ན། ང་རང་བཞིན་གྱིས་མ་གྲུབ་པར་གཞིགས་པའི་སྤྱོད་སྤང་ཁྱད་པར་ཅན་དེ།” ཞེས་ཁྲུས་པར།
མགོན་པོ་མཆོག་ནས། “དེ་རེད།” ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ།
རྩམ་པ་པོས། “[སྤྱོད་སྤང་ཁྱད་པར་ཅན་དེ་བྱུང་བའི་]གཟའ་འཁོར་དེ་དག་གི་རིང་ལ། སྤྱི་མཐུན་གྱིས་ཡུལ་གང་ཞིག་མཇུག་ཡང་དེ་
དག་རང་བཞིན་ནམ་ངོ་པོ་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་པར་གཞིགས་སམ།” ཞེས་བསྐྱུར་དུ་བཀའ་འདི་ཁྲུས་པར།
མགོན་པོ་མཆོག་ནས་དབྱིན་སྐད་དུ།

“རེད། དུས་སྐབས་དེ་ཉིད་དུ། གཤམ་ཏེ་བདག་ཏུ་མ་བྱུང་བའི་ཚུལ་ཡིད་ལ་བྱས་ན། ཡུལ་དེ་དག་ནི་གཞུགས་བརྟན་ལྟ་བུ་སྟེ་སྟོག་བརྟན་ལ་ལྟ་བ་དང་གཅིག་མཚུངས་རེད། སྟོག་བརྟན་ལ་ལྟ་བའི་ཆེ་སྟོགས་གཅིག་ནས་དོན་ངོ་མ་ཞིག་འབྱུང་བཞིན་པ་ལྟ་བུའི་ཆེར་སྤང་འབྱུང་ལ། ཡང་། མིག་གཉིས་སྟོག་བརྟན་གྱི་སྟོགས་སུ་གཏད་ཀྱང་སེམས་ཀྱིས། དེ་ནི་སྟོག་བརྟན་ཏེ་ལྟ་མོ་ཅམ་དང་དོན་ངོ་མ་མ་ཡིན་པར་ཤེས། དེར་བརྟེན། ལྟ་མོ་གཅིག་ཉིད་ལ་བལྟས་ཀྱང་། མཐོང་ཚུལ་གཉིས་ཡོད། གཅིག་ནི་གཞུགས་བརྟན་གྱི་ཆེར་སྤང་མེད་པར་མཐོང་བ་དང་། གཞན་དེ་ནི་གཞུགས་བརྟན་ཡིན་པར་ཤེས་བཞིན་དུ་མཐོང་བ་དེ་ཡིན།” ཞེས་སྤང་ལ་རང་བཞིན་མེད་པ་སྒྲིམ་ལྟ་བུར་གཟིགས་པའི་ཚུལ་ཡང་བཀའ་སྩལ།

ཙམ་པ་པོས། “སྐྱེ་མཁུ་ཁྱེད་ཀྱིས། ཉམས་རྟོགས་དེ་ཆོ་གཞན་ལ་གསུང་སྤྱོད་ངམ།” ཞེས་བཀའ་འདྲི་ཞུས་པར། མགོན་པོ་མཆོག་ནས། “ལོ་རབས་བདུན་ཅུ་པའི་མགོ་སྟོད་ཅམ་ལ། སྟོང་ཉིད་ཀྱི་གོ་བ་དེ་རྟོགས་འབྱུང་གི་ཚུལ་དུ་ཡོངས་འཛིན་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེར་ཞུས་པ་ཡིན།” ཞེས་བཀའ་སྩལ་ཏེ། དེ་ནས་སུ་མཐུད་དེ་བོད་སྐད་ཀྱིས་བཀའ་སྩལ་བར་གསུང་སྤྱོད་ཀྱིས། “སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེས། མི་རིང་བར་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ནམ་མཁའི་ནལ་འབྱོར་པར་འགྱུར་ངེས་ཞེས་གསུངས་པ་རེད།” ཅེས་དབྱིན་སྐད་དུ་བསྒྲུབ།

ཙམ་པ་པོས། “ཉམས་རྟོགས་དེ་མཐོན་དུ་མཛད་ཡོད་ངམ།” ཞེས་ཉམས་རྟོང་དུའི་ཚུལ་གྱིས་ཐད་ཀར་བཀའ་འདྲི་ཞུས་པར། མགོན་པོ་མཆོག་ནས། “ཤེས་ཀྱིན་མེད།” ཅེས་གསུངས།

ཡང་བོད་སྐད་དུ་བཀའ་སྩལ་བར་གསུང་སྤྱོད་ཀྱིས། “ལ་གོང་ས་མཆོག་གི་ཉམས་རྟོགས་རྟོག་ཏུ་གོང་ནས་གོང་དུ་འཕེལ་བཞིན་ཡོད་ལ། གཤམ་ཏེ་ད་ལྟ་ཡོངས་འཛིན་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེ་ཞལ་བཞུགས་ཏེ་ཉམས་རྟོགས་ཀྱི་ཚུལ་གསན་ན། ཤིན་ཏུ་མཉེས་པོ་གནང་བ་ལ་སྐྱགས་དོགས་གཏན་ནས་ཡོད་པ་མ་རེད།” ཅེས་དབྱིན་སྐད་དུ་བསྒྲུབ།

སྤང་ཡང་མགོན་པོ་མཆོག་ནས་དབྱིན་སྐད་དུ། “ངོས་ཀྱིས་གཞན་ལ། སྟོང་མེད་ཉམས་སྤང་དང་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་གོ་བའི་སྟོར་འབྲེལ་བཤད་ག་དུས་བརྒྱབས་ཀྱང་། ངོས་རང་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔལ་མེན་པ་དང་། སྟོང་པ་ཉིད་རྟོགས་མེད་ཅེས་གསལ་པོར་ཤོད་ཀྱིན་ཡོད།” ཅེས་བཀའ་སྩལ། དེ་ནས་ཀྱང་ཉམས་རྟོགས་འབྱུངས་པའི་ཚུལ་གཞན་ལ་བྱུང་ཅམ་རེ་

གསུངས་པ་ནི་སེམས་འཁྱགས་བསྐྱེད་པ་དང་ཆོས་ལ་བསྐྱལ་བའི་ཕྱིར་ཡིན་ཚུལ་ཡང་བཀའ་སྩལ།

དེ་ནས་ཀྱང་མགོན་པོ་མཆོག་གིས། “ངོས་རང་ལ་ཆ་མཆོན་ན། བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་རྒྱུད་ལ་སྦྱེས་མེད་ཀྱང་། ད་ལྟ་རིམ་ཅེ་མོ་མཐོང་སྐབ་མཁན་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད། ད་དུང་རི་ཅེར་བསྐྱེབས་མེད་ཀྱང་སྐྱེབ་སྐབ་པའི་ཆོར་སྤང་ཡོང་གིན་འདུག །” ཅེས་ཉམས་རྟོགས་ཀྱི་ཅེར་སོན་པ་ལ་ཤིན་ཏུ་ཉེ་བའམ་མཆོག་གི་འབྲས་སུ་ཐོབ་པ་ལ་རྒྱུད་ཐག་དེ་ཅམ་མེད་པའི་ཚུལ་གསུངས། གོང་དུ་བྲིས་པ་ནམས་ནི། གནས་དུས་མི་འདྲ་བར་ཐོར་ཅམ་རེ་གསུངས་པ་ནམས་བསྐྱེད་ཏེ་བྲིས་ལ། སྤྱི་ལོ་ 2014 ལོར་ཐའེ་ཤན་གྱི་རྒྱ་རིགས་ཆོས་ཞུ་བར་སྩལ་བའི་བཀའ་ཆོས་ཀྱི་མཛུགས་ཏུ་བྲིས་ལན་ཞིག་གི་འཕྲོས་དོན་དུ་བཞག་མོ་དང་བཅས་ཏེ་བཀའ་སྩལ་བ་ནི།

ངོས་རང་ལ་ཆ་བཞག་ན། ལོ་བཅུ་དྲུག་བཅུ་བདུན་ཅུ་མ་ནས་སྤྱི་ལོ་ལོ་མོས་བཤུགས་ཆེན་པོ་ཡོད། ཡིན་ནའང་། ཆོར་
བ་གང་ཡང་མེད། ཁ་ནས་སྤྱི་ལོ་ཉིད་དང་བརྟེན་ནས་བཏགས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་ཟེར་གྱིན་ཡོད་ཀྱང་ཆོར་བ་དེ་ཅུ་
མི་འདུག །དེ་ནས་པལ་ཆེར་ལོ་སྤུང་ཅུ་ལ་གཞི་ནས་ཁོ་བཞི་སྤེལ་ཡོད་གིན་འདུག །སྤྱི་ལོ་གང་ཟག་གི་བདག་
མེད་གྱི་ཆོར་བ་ཞིག་བསྐྱེད་པ། དེ་ནས་ལོ་བཞི་བཅུ་ལྔ་བཅུ་དྲུག་ཅུ་ཡར་བསྐྱེད་པས་ཡོད་དུས་ཆོས་གྱི་བདག་མེད་གྱི་ཆོར་
བ་དེ་ཤུགས་ཆེ་བུ་ཆེ་བུ་འགོ་གིན་འདུག ། ལོ་བདུན་ཅུ་ལ་སྤྱི་ལོ་ཉིད་ཀྱི་ལྷ་བ་།དེའི་ཆོར་བ་ཤུགས་ཆེན་པོ་སྤེལ་
གྱིན་ཡོད་པའི་བཟོ་འདྲ་ཞིག་འདུག །གཟུགས་སྤྱི་འོ་རེ་གྲ་བྱ་སྤྱི་རེ་གྲ་བྱ་ལ་འཁྲིག་པའི་རེ་གྲ་བའང་ཡོད། འདོད་པའི་
ཉོན་མོངས་མངོན་གྱུར་བ་དེ་ཆོའི་གས་དེ་པལ་ཆེར་མེད་པར་གྱུར་པའི་བཟོ་འདྲ་ཞིག་རེད། སྤྱི་ལོ་ཉིད་ཀྱི་ལྷ་བས་དེར་
ཤུགས་ཞེ་པོ་ཅིག་ཐེབས་གྱིན་འདུག །ཅུས་དང་། སྤྱི་ལོ་ 2014 ཟླ་བ་ 12 རང་རྒྱ་གར་སྤྱི་ཚུགས་དགའ་ལྡན་རྒྱུ་པར་

རྒྱལ་བའི་སྤྱི་ལོ་ལམ་རིམ་བཀའ་ཁྲིད་སྐབས།

ཉམས་སྤྱི་ལོ་གང་ལ་གང་འཆམས་ཡོད། འདི་ལྷ་ར་བསམ་སྒོ་གཏོང་དུས། དངོས་གནས་དང་གནས་གྱིས་ལམ་གྱི་བདེན་
པ་དེ་འདི་འདྲ་ཞིག་རེད་ཨང་སྤེལ་བ་ཞིག་དང་། དེའི་ཐོག་ནས་ཕྱིན་པ་ཡིན་ན། འགོག་པའི་བདེན་པ་ཡོད་ས་རེད་སྤེལ་བ་
ཞིག་དང་། འདོད་པའི་ཉོན་མོངས་སྤྱི་ལོ་དགྲ་ཟེར་བ་དེ་དག་ག་རེ་ཡིན་ཀྱང་རུང་མིན་ཀྱང་རུང་། གང་ལྟར། དམིགས་རྒྱུ་
ཅན་གྱི་ཉོན་མོངས་དེ་དག་ཅ་བ་བདེན་འཛིན་ལ་སྤུག་ཡོད་པས། བདེན་འཛིན་ལ་འགྲུལ་སྤྱི་ལོ་ཅིག་ཐེབས་ཡོད་དུས།
འདོད་པའི་ཉོན་མོངས་མངོན་གྱུར་བ་པལ་ཆེར་མི་ཡོད་པའི་བཟོ་འདྲ་ཞིག་ཆགས་གྱིན་འདུག །ཞི་རགས་གྱི་རྒྱུ་པར་ཅན་
གྱི་ལམ་བསྐྱོམས་ནས་དེ་ལྷ་ར་གྱུར་པ་མིན། སྤྱི་ལོ་ཉིད་ཀྱི་ལྷ་བ་བསྐྱོམས་པ་དེ་གས་འདོད་པའི་ཉོན་མོངས་དེ་དག་གི་
ཤུགས་དགའ་རབ་ཆག་བསྐྱད་པའམ་རུལ་པའི་བཟོ་འདྲ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་གིན་འདུག །འདོད་ཉོན་རགས་པར་གཉེན་པོ་
བསྐྱེད་སྤངས་དེ་ཡང་ཆགས་སྤང་གི་ཉེས་དམིགས་ལ་བསམ་སྒོ་བཏང་བ་གཅིག་སྤེལ་པར་བདེན་འཛིན་ལ་གཞོད་
པ་བཏང་ནས་དེའི་ཤུགས་རྒྱུ་ཐེབས་ཡོད་པ་རེད། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་འགོག་བདེན་ཟེར་བ་ཞིག་ཡོད་ས་རེད་སྤེལ་བ་
ཞིག་འཆར་ཡོད་གིན་འདུག །ཆོས་དགོན་མཆོག་ཟེར་བ་འདི་ལྷ་ར་འོ་འཕྲོད་དགོས་པ་ཡིན། ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ། གོང་དུ་བྱངས་
པ་ནི་ཉེ་ལམ་གསུངས་པའི་བཀའ་ཡིན་ཡང་། དེ་ལྷ་བྱ་སྤྱི་ལོ་ནས་བྱུང་ཟེར་བ་ཞིག་ཏུ་གསལ་ཏེ། དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1993
ནང་ 11 རང་ཨ་རིའི་ཆགས་པར་གྲགས་ཅན་ནི་ལྷ་ཡོག་དུས་བབ་གྱི་གསར་འགོད་པས་བཀའ་འདི་ཞུ་སྐབས། གསར་
འགོད་པས། “ཡེ་ཤུའི་སྤྱི་ལོ་ཡང་སྤྱི་ལོ་བཞེངས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཡོད། ཡགོང་ས་མཆོག་སྤྱི་ལོ་བཞེངས་སྤྱི་ལོ་འཇམ་” ཞེས་
བཀའ་འདི་ཞུས་པས། མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

ཡེ་ཤུའི་སྤྱི་ལོ་དང་རེད་གཉིས་བསྐྱར་ཏེ་བཤད་མི་རུང་། ཁོང་ནི་སྤྱི་ལོ་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད། གང་ལྟར། ཁྱེད་ཀྱི་དེ་བའི་
ལན་ལ། ངོས་རང་ལོ་ན་གཞོན་པའི་སྐབས་རྒྱུང་ལངས་སྤྱི་ལོ་ འོན་ཀྱང་། འདས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཅུ་ཅུ་གྱི་རིང་པལ་

ཆེར་རྒྱུ་ལངས་མ་སྤྱོད། རོན་དག་གཅིག་ལ། གཞོན་སེམས་སམ་ཞེ་སྤང་ནི་པལ་ཆེར་རྩ་བ་ནས་ཡལ་བེན།⁹⁹ ཞེས་བཀའ་
སྤྱུལ། ཡང་དེའི་སྤྱོད་ཉེ་སྤྱི་ལོ་ 1991 ལོར་སི་ལེ་ཤེན་(Sweden)དུ་ཆིབས་སྒྱུར་སྐབས་སློབ་སྦྱོང་གི་རྣམས་ལ། “ཁོ་བ་
དང་ཞེ་སྤང་གཉིས་ལ་བྱུང་པར་ཆེ། ཁོ་བ་ནི་ནང་གི་ཡིད་འགྱུར་དེ་མ་ཐག་ལུས་ངག་གི་རྣམ་འགྱུར་དུ་མངོན་པར་བྱེད་པའི་
སེམས་ཆོར་བྱལ་པོ་ཞིག་ཡིན་ལ། བཅེ་བས་ཀྱང་ཁོ་བ་འདྲེན་པའི་སྐབས་ཡོད། ཞེ་སྤང་ནི་གཞོན་འདོད་ཀྱི་རང་བཞིན་ཅན་
ཡིན་པས་རང་གཞན་ཀྱང་ལ་གཅིག་དུ་འཆེ་བ་ཡིན་སྐབས་ངེས་པར་དུ་སྤོང་དགོས།” ཞེས་སོགས་རྒྱས་པར་བཀའ་སྤྱུལ།

ཀྱུན་རྫོབ་བྱང་རྒྱུ་ཀྱི་སེམས་རིན་པོ་ཆེར་ཉམས་བཞེས་དང་དེ་ཉིད་སྤྱུགས་རྒྱུ་ལ་འཁྱུངས་ཚུལ་མདོ་ཅམ་
བརྗོད་པ་ལ་བེན་བྱིས་ཤོག་བྱང་ལས།

ཕྱི་ལོ་ཆེག་སྤོང་དགུ་བརྒྱ་དུག་ཅུ་རེ་བདུན་ལོར་ཁུ་བུ་རྒྱ་མ་རིན་པོ་ཆེ་བསྟན་འཛིན་རྒྱལ་ཀྱི་བྱང་ནས་བདག་བས་གཞན་
གཅེས་པའི་བྱང་རྒྱུ་ཀྱི་སེམས་རིན་པོ་ཆེར་ངེ་ལྟར་སློབ་སྤྱོད་པའི་རྣམ་གཞག་གསལ་བར་སྟོན་པའི་མདུ་བྱང་བའི་
ལེགས་བཤད་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པའི་ཐབས་ཁྲིད་ཐོབ་སྟེ། དེ་ནས་བཟུང་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ལམ་ཀྱི་
གཞུང་ཤིང་སྤྱོད་པོ་པལ་གྱིས་ཆོག་ཅམ་ཡང་བསམ་པར་མི་རུས་པའི་བདག་བས་གཞན་གཅེས་པའི་བྱང་རྒྱུ་ཀྱི་སེམས་
རིན་པོ་ཆེ་དང་། རྒྱལ་སྤྱོད་པ་རྒྱུ་པོ་ཆེ་དག་ལ་དམིགས་བསལ་གྱིས་ཉམས་བཞེས་ཆེར་མཛད་པས་བདག་
བས་གཞན་གཅེས་པའི་བྱང་རྒྱུ་ཀྱི་སེམས་རིན་པོ་ཆེར་རིགས་པའི་ལམ་ནས་སྟོན་ཏུ་མེད་པའི་སྤྱུགས་ངེས་བརྟན་པོ་
འཁྱུངས་པས་ཅེ་མཛད་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་ཁོ་ན་ལས་མེད་པར་གྱུར་ཏེ། སྤྱུགས་ཁག་ནས་འདུས་པའི་དད་ལྷན་གྱི་
ཆོག་ས་བཟང་གིས་མི་ལང་བར་མཛུལ་ཁ་དང་། ཆོས་འཆད་ཁྲིད་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཉིན་བསྟར་མར་ངེ་ཅམ་གནང་ཡང་ཞལ་གྱི་
མདངས་རྒྱས་ཤིང་། ངལ་བའི་རྣམ་པའི་ཆ་སྤྱོད་པོ་ཆེ་ལང་མཛུལ་དུ་མེད་པར་རྟག་དུ་འཇུག་དཔུལ་གྱིས་བཞུགས་པ་འདི་
བྱང་བ་ལགས། ཁུ་བུ་རྒྱ་མ་རིན་པོ་ཆེའི་བྱང་ནས་སྤྱོད་འཇུག་གི་ཐབས་ཁྲིད་ཐོབ་པ་ནས་བྱང་རྒྱུ་ཀྱི་སེམས་རིན་པོ་ཆེ་
རང་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་ཉམས་ལེན་གྱི་མཐེལ་དུ་མཛད་ཅིང་། རོན་གཉེར་ཅན་གཞན་རྣམས་ཀྱང་ཆོས་ཀྱི་སྤྱིང་པོ་དེ་ཉིད་ལ་
འགོད་ཕྱིར་གཞུང་གཞན་ལས་སྤྱོད་འཇུག་འཆད་ཉན་ལ་སྤྱུགས་སློབ་པར་མཛད་དེ་གཞུང་འདི་ཉིད་པལ་ཆེར་ལོ་ལྟར་
འཆད་ཁྲིད་མཛད་བཞིན་པ་འདི་ལགས་སོ། ཞེས་གསལ། འདིར་ཡང་སློབ་ཉེ་བརྗོད་པའི་སློབས་པ་མ་རྟེན་ཀྱང་།
གསུང་དུ་མ་བསྐྱུགས་ཤིང་ཉན་ཉེ་བྱང་ཅམ་རེ་བརྗོད་པར་འདོད་ཅིང་། མཛད་རྣམ་འབྲི་བའི་ལས་ཁུར་སྐྱབ་པ་ཡང་དེ་
ཡིན་སྟེ་པས་ཐོག་མར་འདི་ལྟར་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

ངོས་ཀྱིས་སྤྱོད་འཇུག་ཆེན་མོ་སྤྱི་ལོ་ 1969 ལོར་ཁུ་བུ་པ་ཡིན། སྐབས་དེར་བྱང་རྒྱུ་ཀྱི་སེམས་ཐེར་དུས་སྟོང་སྟོབས་
ལུ་དུ་བྱང་བ་ཉ་ལས་པའི་རྩ་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད་ཅེས་མོས་པ་ཆེན་པོ་ཡོད་ཀྱང་རྒྱུ་ལ་སྤྱོད་ཁག་པོ་རེད་བསམ་གྱིན་ཡོད།

⁹⁹ Claudia Dreifus ཞེས་པས་བྲིས་ཤིང་། སྤྱི་ལོ་ 1993 ལོ་བ་ 11 ཆོས་ 28 ཉིན་ནི་ལོ་གྲུ་དུས་བབ་སྟེང་ཐོན་པའི་བཅར་འདྲིའི་ཚུལ་
ཡིག་ལས་པལ་བསྐྱར་གྱིས་བསྤྱུས།

དེ་ནས་ག་ལེར་གོམས་ཡོང་དུས་སེམས་ཐག་ཉེ་པོ་འདྲ་ཞིག་ཆགས་ཡོང་གིན་འདུག། དེ་ནི་གོམས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་
བྱུང་བ་ལས། གཏམ་གསར་བ་ཞིག་ཐོས་པའི་དབང་གིས་བྱུང་བ་མིན།¹⁰⁰ ཞེས་དང་། ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1971 ལོར།
ངོས་རང་ལ་ཆ་བཞག་ན། ལྷ་ཡི་རྣལ་འབྱོར་ཞིག་བཏོན་པ་དང་སྟོང་འཇུག་མགོ་ནས་མཇུག་བར་དུ་བསྐྱགས་པ་གཉིས་
ལས་གང་སེམས་ལ་པན་ཐོགས་ཆེ་བ་འདུག་ཅེ་ན། སྟོང་འཇུག་མགོ་ནས་མཇུག་བར་དུ་བསྐྱགས་པ་དེ་པན་ཐོགས་ཆེ་
བ་འདུག།¹⁰¹ ... ང་ཆོ་ཆང་མས་ཤེས་གསལ་ལྟར། སྟོང་འཇུག་ནི་ས་དགེ་བཀའ་རྒྱུད་རྩོམ་དང་བཅས་པས་ཉམས་
ལེན་གྱི་པའི་གཞུང་ཡིན་ལ། སལ་ཆེར་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔལ་ཞི་བ་ལྷས་སྟོང་འཇུག་མཛད་པ་ནས་ད་ལྟའི་བར་དུ།
བྱང་རྒྱལ་སེམས་སྟོང་གི་གཞུང་ལ་འདི་ལས་ལྷག་པ་ཞིག་འཕགས་པོད་གང་དུ་ཡང་བྱུང་མེད་པ་འདྲ། ... དེའི་འགྲེལ་བ་
ནི་གཙོ་བོ་རྩ་དཔལ་སྤུལ་གྱི་དངོས་སྟོབས་མཁན་པོ་ཀུན་དཔལ་དང་ཐུབ་བསྟན་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པའི་འགྲེལ་བ་གཞིར་བྱེད་
པ་ཡིན།¹⁰² ཞེས་སེམས་དཔལ་ཆེན་པོ་ཞི་བ་ལྷའི་གཞུང་དང་དེའི་འགྲེལ་བ་དག་ལ་གསན་བསམ་མཛད་པའི་ཚུལ་
དང་། སྤྱི་ལོ་ 1995 ལོར་དབྱིད་ཆོས་སྤུལ་པའི་སྟོང་འཇུག་གི་བཀའ་ཁྲིད་སྐབས། “རྩེ་རིན་པོ་ཆེའི་ལམ་རིམ་ཆེ་
འབྲིང་གཉིས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ལམ་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་བར་བསྐྱིགས། དེ་ནས་ཁྱུ་སྐྱབ་ཀྱི་དབུ་མ་རིན་ཆེན་ཐེང་བ་དང་ཞི་བ་ལྷའི་
སྟོང་འཇུག་གཉིས་ཀྱི་ཐོག་ནས་སྟོང་ཐུར་བཏོན་ན། སེམས་ལ་བསྐྱར་བཅོས་དགའ་རབ་ཐེབས་ཐུབ་པ་ཞིག་འདུག།”ཅེས་གྲུང་
བཀའ་སྤུལ། དཀའ་སྤྱད་མཛད་ཚུལ་དང་བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་རིན་པོ་ཆེ་ཐུགས་རྒྱུད་དུ་འཁྲུངས་ཚུལ་ལ། ལོ་རབས་
དགུ་བརྒྱུ་པའི་ནང་བཞུགས་སྐར་དྲ་སར་དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་བཀའ་ཁྲིད་གནང་སྐབས་ཤིག་ལ།

ང་ཆོས་ཉམས་ལེན་བྱས། ལྷ་ཚུགས་བརྒྱབས་ན་སེམས་ལ་ཉན་ཉན་འགྱུར་བ་ཐེབས་རྒྱ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི་བརྒྱ་ཆའི་བརྒྱ་
ཐམས་པ་རེད། ངོས་རང་ལ་ཆ་བཞག་ནའང་། བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་དང་སྟོང་ཉིད་རྟོགས་པའི་ལྷ་བ་ཟེར་བ་ལྷ་བྱའི་རྟོགས་
པའི་ཡོན་ཏན་ཆེན་པོ་དེ་འདྲའི་རིགས་རྩ་བ་ཉིད་ནས་མེད། ཡིན་ནའང་། ལྷ་ཚུགས་བརྒྱབས་བརྒྱབས་ནས་ ... ངོས་
ཀྱིས་ལྷ་ཚུགས་བརྒྱབས་པ་དེ་ཡང་ལོ་གཅིག་གཉིས་ཙམ་ཞིག་མ་རེད། ཏ་ལམ་འདས་པའི་མི་ལོ་སུམ་ཅུ་སོ་གངས་
ཙམ་གྱི་རིང་ལ་ལྷ་ཚུགས་དགའ་རབ་བརྒྱབས་པ་རེད། མ་གཞི་དེ་སྤྱོད་ནས་ཀྱང་ལྷ་ཚུགས་ཅུང་ཙམ་བརྒྱབས་ཡོད།
ལྷག་པར་དུ་རྒྱ་གར་ལ་བསྐྱེབས་ནས་ལྷ་ཚུགས་ཅུང་ཙམ་བརྒྱབས་པ་ཡིན། དེ་བརྒྱབས་ཡོང་དུས་སེམས་ལ་འགྱུར་བ་
ཞིག་ཉན་ཉན་འགོ་རྒྱུ་འདུག།དེ་འདྲ་ཡིན་ཅང་། ཁྱེད་རང་ཆོས་ཀྱི་དེ་བཞིན་གྱིས། སྤྱིར་རང་ཆོ་གཅིག་པ་རེད། ང་
བསོད་ནམས་ཅུང་ཙམ་ཆེ་བ་ཡོད་འགོ། ད་ལྟ་ང་ཆོས་མཐོང་ཆོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་གྱི་ཐོག་ནས་བལྟས་ན། དགེ་སྟོང་
བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཆོ་ཆེ་རབས་མང་པོ་ཞིག་ལ་སྟོན་ལམ་གྱི་མཐུ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཐུབ་ཡོད་མཁན་ཞིག་ཡིན་པ་དེ་གསལ་
པོ་རེད། དེ་ཙམ་གྱི་ཁྱད་པར་ཞིག་ཡོད་པ་ལས་གཞན་ང་ཆོ་ཆང་མར་མའི་ཁྱད་པ་དང་འགྲེལ་པའི་ཡོན་ཏན་སྤྱི་བའི་རྒྱ་
ཆ་ཡོད་པ་དང་། ཆོས་རབ་ཏུ་རྣམ་འབྱེད་ཀྱི་ཤེས་རབ་གོང་ནས་གོང་དུ་འཕེལ་བ། བྱམས་སྤྱིང་རྩེ་བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་ཀྱི་

¹⁰⁰ སྟོང་འཇུག་དང་ལམ་རིམ་གསེར་ཞུན་མ་སྐྱགས་པའི་བཀའ་ཁྲིད་སྐབས་གསུངས།

¹⁰¹ སྟོང་འཇུག་བཀའ་ཁྲིད་ཟེན་ཟེས་ལས་བྲངས།

¹⁰² སྟོང་འཇུག་དང་ལམ་རིམ་གསེར་ཞུན་མ་སྐྱགས་པའི་བཀའ་ཁྲིད་སྐབས་གསུངས།

ཅུ་བ་པན་སེམས་དང་སྤྱི་ཚུ་ཐེ་བསམ་པ་འདྲ་པོ་ཡོད་པ་གཅིག་མཚུངས་རེད། བྱད་པར་ཅུ་ནས་མེད། ཅེས་དང་། ཡང་ལོ་
རབས་དགུ་བརྒྱ་པའི་ནང་གནང་བའི་བདེ་མཆོག་གི་བཀའ་ཁྲིད་སྐབས།

གོམས་ན་སྤྱི་བར་མི་འགྱུར་བའི། །དངོས་དེ་གང་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན།། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལྷ་ཚུགས་བརྒྱབས་ནས་
གོམས་འདྲིས་བསྟན་ན་སེམས་ལ་འགྲུལ་སྐྱོད་ཐེབས་པ་དེ་བརྒྱ་ཆའི་བརྒྱ་ཐམ་པ་རེད། རོས་ཀྱིས་ཀྱང་ཆེན་པོ་ཐུབ་ཀྱིན་
ཡོད་པ་མ་རེད་དེ། ལྷ་ཚུགས་ཉོག་ཅམ་བརྒྱབས་ཡོད། བྱད་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་ཟེར་བ་དེ། ལ་ཅི། ཞེ་པོ་ཅིག་རེད་ཅེས་བྱན་
ཡོང་གིན་འདུག །དེ་འདྲ་ཡིན་ཅང་། གོམས་ན་ཡོང་བ་རེད། དེ་ཡང་སྐབས་ཤིག་ནས་མ་གཏོགས་བྱུང་ཡོད་པ་མ་རེད།
མགོ་སྟོད་དེར། བྱད་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་ཟེར་ན། ཅུ་ཆེན་པོ་ལྷ་རེད་དེ་སྤྱི་ཁག་པོ་རེད་བསམ་པ་ཞིག་བྱན་ཀྱིན་ཡོད། ག་ལེ་
ག་ལེ་ལ་གོམས་ཡོང་དུས། བྱད་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་ཟེར་དུས་ཞེན་ཁོག་ཅིག་བསྐྱེབས་ཏེ། དེ་ཡག་པོ་ཞེ་པོ་ཅིག་རེད་
བསམས་ནས་དགའ་ཡང་དགའ། སྐྱོ་ཡང་སྐྱོ་བའི་བཟོ་འདྲ་ཞིག་སྤེལ་ཡོང་གིན་འདུག །དེ་དག་གོམས་ནས་ཡོང་གིན་
ཡོད་པ་རེད། ང་རང་ཆོ་ཆང་མའི་སེམས་དང་ནམ་དཔྱོད་གཅིག་པ་རེད། གོམས་ན་ཡོང་གི་རེད། མི་ཡོང་བ་གཅིག་ཀྱང་
ཡོད་པ་མ་རེད། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ཞེས་ཁྲིའི་སྒྲུང་ལ་ཡོད་མཁན་དེ་མི་འདྲ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་རེད་སོགས་བསམས་ན་
གཏན་ནས་འགྲིག་གི་མ་རེད། ད་ལྟ་རོས་ཀྱི་སེམས་སུ་བྱད་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་ཞེས་ཟེར་དུས་དགའ་སྤང་དང་སྐྱོ་སྤང་ལྟ་བུ་
ཡོང་བསྟན་པ་དེ་གོམས་ནས་བྱུང་བ་རེད་མ་གཏོགས། མ་གོམས་པར་བྱུང་ཡོད་པ་མ་རེད། ཀྱུ་རེ་འདྲ་པོ་ཞིག་བཤའ་ན།
རོས་ཀྱི་རྒྱུད་ཀྱི་བྱད་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་དེ་ལ་མ་ལགས་ཀྱིས་ཀྱང་མ་གནང་ལ། བ་ལགས་ཀྱིས་ཀྱང་མ་གནང་། རོས་རང་
གིས་དཀའ་ལས་བརྒྱབས་ནས་བྱུང་བ་ཡིན། ལ་མ་ལགས་དང་པ་ལགས་ཀྱིས་གསོལ་རས་སུ་མ་གནང་ཡང་རང་ཉིད་
ཀྱིས་དཀའ་ལས་བརྒྱབས་ཏེ་སྤྲོས་དང་། ཉན་ཉན་འགྱུར་བ་འཕྲོ་གི་རེད། དེ་བརྒྱ་ཆའི་བརྒྱ་ཐམ་པ་རེད། ཐག་ཆོད་པ་
རེད། ཅེས་བཞད་མོ་དང་བཅས་ཏེ་བཀའ་སྐུལ་ཅིང་། སྐབས་གཞན་དག་ཏུ་ཡང་། “སྟོང་ཉིད་ཀྱི་ལྷ་བ་དང་བདག་བས་
གཞན་གཅེས་པའི་བྱད་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་རིན་པོ་ཆེ་གཉིས་ལ་སྤྱོད་བ་སྤྱེ་ཟེན་ཅམ་ཡོད།” ཅེས་དང་། “སེམས་དེ་གཉིས་ལ་
རྩལ་བཅས་ཀྱི་སྤྱོད་བ་ཐོབ་ཡོད་པའི་བཟོ་འདྲ་ཞིག་རེད་”ཅེས་ཀྱང་ཡང་ཡང་བཀའ་སྐུལ། སྤྱི་ལོ་ 2014 ལོར་ལ་དྲགས་
སུ་དུས་འཁོར་དབང་ཆེན་ཀྱི་སྟོན་འཕྲོའི་གསུང་ཆོས་སྐབས། “དབུ་མ་འཇུག་པ་ལས། དེ་ལྟར་སྒྲོ་བྱོས་ཟེར་ཀྱིས་སྤང་བ་
གསལ་བྱས་པའི། །རང་གི་ལག་ན་གནས་པའི་སྐུ་རུ་ར་བཞིན་དུ། །སྤྱིད་གསུམ་འདི་དག་མ་ལུས་གདོད་ནས་སྤྱེ་མེད་
པར། །རྟོགས་ཏེ་ཐ་སྤྱད་བདེན་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་འགོག་པར་འཕྲོ། །ཞེས་བདེན་གཉིས་ཀྱི་སྟོར་བཤའ། དེ་ནས། ཉག་ཏུ་
འགོག་པར་གཏོགས་པའི་བསམ་ལྡན་ཡིན་མོད་ཀྱི། །འཕྲོ་བ་མགོན་མེད་པ་ལ་སྤྱི་ཚུ་ཐེ་འདྲ་སྤྱེད་པར་བྱེད། ཅེས་པ་ལྟ་བུའི་
ལམ་ཞིག་སྟོན་དུས།” ཞེས་གསུངས་ཏེ་སྤྱི་ཚུ་ཆབ་བསེལ་། སྤྱི་ཡང་ཞལ་སྤྱ་ནས། “དེ་ལྟར་བསམ་སྟོ་བཏང་ཡོང་དུས།
དེ་ཞེ་པོ་ཅིག་རེད་འདུག །”ཅེས་གསུངས་ཏེ་ཡུད་ཅམ་ཅང་མ་གསུངས་པར་བཞུགས། དེ་ནས།

དེ་ལྟར་བསམ་སྟོ་བཏང་ཡོང་དུས། སངས་རྒྱས་བཙུང་ལྡན་འདས་ཀྱིས། ཉི་མའི་འོད་ཟེར་དག་གིས་བསྐྱོ་ཁ་འབྱེད་
ལྟར། །གསུང་གི་འོད་ཟེར་དག་གིས་འཛིག་རྟོན་གསལ་བར་མཛད། ཅེས་པ་དེ་དངོས་གནས་ཤང་གནས་རེད་འདུག་
ག(པ)། བསམ་སྟོ་གཏོང་བའི་དོན་དེ་གཞི་དངོས་པོ་ལ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་པས་བསམ་སྟོ་གཏོང་རྒྱུ་འདུག་ག །དེར་ཡང་

ཡང་འབད་བཅོན་བྱས་ན། དེ་ཡ་མཆོན་ཞིག་རེད་སྟེ་མ་ཞིག་དང་། དེ་ལྟར་ག་ལེ་ག་ལེར་གོ་མས་ཡོད་དུས། སེམས་ལ་
ཆོར་བ་བྲགས་ཆེན་པོ་ཞིག་སྤྲེལ་ཡིན། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དང་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བུ་གཉིས་ཀར་རྩོམ་མེད་ཀྱི་སྟོང་བ་ལྟ་
རྒྱུད་ལ་སྤྲེལ་མེད་དེ། རྩོམ་བཅས་ཀྱི་སྟོང་བ་གང་འཆོམས་ཤིག་ཡོད་པའི་བཟོ་འདྲ་པོ་ཞིག་རེད། རྩོམ་བཅས་ཀྱི་སྟོང་བ་
ཐུན་བྲེག་རྒྱུད་ལ་སྤྲེལ་ནའང་སེམས་ལ་གཞན་དང་མི་འདྲ་བའི་ཆོར་བ་ཞིག་སྤྲེལ་བ་དང་། འདོད་པའི་ཉོན་མོངས་
མངོན་གྱུར་པ་དགའ་རབ་མགོ་ཉོན་ཐུབ་པ་ཞིག་པལ་ཆེར་ཡོད་གིན་འདུག་ག། ཞེས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་གཉིས་ལ་རྩོམ་
བཅས་ཀྱི་སྟོང་བ་ཐོན་པ་དང་འདོད་ཉོན་མངོན་གྱུར་པ་མགོ་མནན་པའི་ཚུལ་བཀའ་སྩལ། བསྟོམ་བུའི་དོན་ལ་སྟོང་བ་
རི་ལྟར་སྤྲེལ་བའི་རིམ་པ་ལ། ཞལ་སྤྲ་ནས་ཀྱིས།

ཐོག་མར་ཐོས་བྱུང་གི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཡིད་དཔྱད་ཅུམ་ཀྱི་གོ་བ་ཆགས། དེ་ནས་བསམ་བྱུང་གི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་
རིམ་ཤེས་ཐོབ་པར་བྱས། དེ་ལ་སྟོམ་བྱུང་གིས་གོ་མས་འདིས་བསྟེན་ནས་ཉམས་སྟོང་སྤྲེལ། ཉམས་སྟོང་ཡང་། ཐོག་
མར་བསྟོམ་བུའི་དོན་དེ་ཆ་ཆར་བ་ཞིག་སྟོ་ལ་ཤར་ནས་དམིགས་ལོག་ཏུ་རྒྱུད་པའི་སྟོང་བ་དང་། དེ་ནས་དེ་ལ་འདིས་པར་
བྱས་ཏེ་དེ་ནི་བསྟོམས་ན་སྤྲེལ་རེད་སྟེ་མ་པའི་ཉམས་ལོག་ཏུ་རྒྱུད་པའི་སྟོང་བ། དེ་ནས་སྤྲེལ་མཐུད་དུ་བསྟོམས་ཏེ་བསམ་
སྟོང་ཅུམ་བཏང་ན་སེམས་ལ་འགྲུལ་སྟོང་ཐེབས་པ་དང་། བསམ་སྟོམ་མ་བཏང་ན་མི་ཐེབས་པའི་རྩོམ་བཅས་ཀྱི་སྟོང་བ་
ཐོན། དེ་ལྟར་སྤྲེལ་མཐུད་ནས་བསྟོམས་ཏེ་མཐར། རྒྱུད་དང་འཕྲད་ན་རང་གི་རང་གིས་སྟོང་བ་འབྱུང་བའི་རྩོམ་མེད་ཀྱི་
སྟོང་བ་སྟེ། དེ་དག་ལ་རིམ་བསྐྱེད་དགོས་པ་ཡིན།¹⁰³ ཞེས་བཀའ་སྩལ། དེ་ལྟ་བུའི་སྟོང་བའི་གོ་རིམ་དང་ཁྱད་པར་
ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་ནམས་ཐུགས་སྟོང་དངོས་ཀྱི་སྟེང་ནས་སྩལ་བར་གདོན་མི་ཟ་བས། ཐུན་མོང་སྤྲང་ཆོད་ཀྱི་དབང་དུ་
བྱས་ཀྱང་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་གཉིས་ལ་རྩོམ་མེད་ཀྱི་སྟོང་བ་ཐོན་ཐེན་པ་ནི་ཐེ་ཆོམ་མི་དགོས་པ་ཞིག་ཏུ་འཁུམས།

གསང་བ་སྤྲགས་ཀྱི་ལམ་ལ་གསན་བསམ་ཉམས་བཞེས་རི་ལྟར་བསྐྱངས་པ་ཡང་ཅུམ་ཅུམ་བཟོད་པར་འདོད་
དེ། དེ་ཡང་སྟོན་པོད་དུ་བཞུགས་པའི་སྐབས་དང་བཅན་བྱོལ་དུ་ཕེབས་ནས་རིམ་མེད་མ་གནང་བའི་གོང་དུ་གཙོ་བོ་
གསང་བ་དེ་འཛིགས་གསུམ་ཀྱི་རིམ་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་སོགས་གསན་བསམ་ཉམས་བཞེས་གཙོ་བོར་མཛད་ཅིང་།
རིམ་མེད་གནང་བའི་རྗེས་སུ་གཞུང་ལུགས་རབ་འབྱུམས་ལ་གསན་བསམ་ཉམས་བཞེས་མཛད། དེ་ལ་<<མཛད་
རྣམ་རྒྱ་ཆེན་སྟེང་རྗེའི་རོལ་མཆོ>>ར་ཡ་གོང་ས་མཆོག་ནས།

ཡི་དམ་ཀྱི་གཙོ་བོ་གསང་བ་འདུས་པ། འཛིགས་ཁྱེད། བདེ་མཆོག་འིལ་བུ་ལུས་དཀྱིལ། རྣམ་འབྱོར་མ། ཡང་ས་སྤྲི་
གསེར་ཆོས་བརྒྱ་གསུམ་ནང་གི་ཀྱ་རུ་ཀྱ་སྟེ། ཕྱིས་སུ་ཕུར་པ། ཀྱི་རྟོར་སོགས་མང་པོ་ཞིག་འདོན་གྱིན་ཡོད། ... རྗེ་རིན་
པོ་ཆེའི་གསུང་འབྱུམ་པོ་ཏི་བཙུ་བརྒྱུད་ནང་གསང་བ་འདུས་པའི་སྟོར་ཁོ་ནར་པོ་ཏི་ལྟ་འདུག། བདེ་མཆོག་ལ་པལ་ཆེར་
པོ་ཏི་གཅིག་ཅུམ་རེད། འཛིགས་ཁྱེད་ལ་པོ་ཏི་བྱེད་ཀ་ཅུམ་མ་གཏོགས་པལ་ཆེར་མེད། རྗེ་རིན་པོ་ཆེས་གསང་བ་འདུས་
པ་གཙོ་བོར་གནང་བར་མ་ཟད། མགོན་པོ་སྤྲུ་སྐུར་རང་གིས་ཀྱང་གསང་བ་འདུས་པའི་བསྟེད་རིམ་ཀྱི་སྟོར་ལ་མདོར་

¹⁰³ 2014 ལོའི་དུས་དབང་སྟོན་འགྲོའི་བཀའ་ཆོས་དབུ་མ་རིན་ཐེང་གི་བཀའ་ཁྲིད་སྐབས་གསུངས།

བྱས་དང་མདོ་བསྟེ། དེ་ནས་གསང་བ་འདུས་པའི་རྫོགས་རིམ་གྱི་སྐོར་ལ་རིམ་ལྔ་བཅས་མཛད་ཡོད། དེ་ནས་ཨུ་དེ་
མའི་སྤྱོད་བསྟུས། རྒྱ་བ་གྲགས་པའི་སྤྱོད་གསལ། དེ་ཆོའི་གསལ་ཡོད་པ་ཡིན་དུས་སྤྱོད་བའི་པོ་འདུག། ཆད་ལྷན་གྱི་མཁས་
བྱུ་ཚད་མེད་ཡོངས་གྲགས་རྣམས་ཀྱིས་ཉམས་བཞེས་གནང་གིན་ཡོད་པ་དེས་ཀྱང་སེམས་ནང་ཆོར་བ་ཞིག་སྟེབ་གྱིན་
འདུག། ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ། རིམ་གཉིས་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་ཆེན་པོའི་གནད་འདོན་ས་ནི་གཙོ་བོ་རྒྱུད་རྒྱལ་གསང་བ་
འདུས་པ་དང་། གནད་འབྱེན་བྱེད་ཀྱི་གཞུང་ནི་གཙོ་བོ་གོང་གསལ་རྒྱ་གཞུང་རྣམས་དང་རྩི་མའི་ལེགས་བཤད་དག་
ཡིན་ལ། སྤྱི་འབྱུར་རྩིང་མའི་རྫོགས་ཆེན་གྱི་བཤད་པ་མད་དུ་བྱུང་བ་རྣམས་ལ་ཡང་གསན་བསམ་མང་དུ་མཛད་པའི་
རྒྱལ་བཀའ་སྤྱུལ། ཉམས་རྟོགས་འཕེལ་བའི་རྒྱལ་ལ། ཡོངས་འཛིན་སྤྱིར་རིན་པོ་ཆའི་རྣམ་ཐར་ལས་མགོན་པོ་མཆོག་
ནས།

[1966]ཕྱི་རྒྱ་དགྲུ་པའི་ཆོས་ཉེར་བཞི་ནས་བཟུང་ཁོ་བོར་ལས་བྱེལ་དེ་ཅམ་མེད་པའི་སྐབས་དང་བསྟན་གསང་འདུས་
འགེལ་བ་བཞི་སྟགས་ཀྱི་བཀའ་ཁྲིད་ཞུས་བསྟུལ་སྐབས་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆའི་གསུང་བཤད་གཞན་དང་མི་འདྲ་བ་
དང་། ལྷག་པར་དུ་སྤྱིར་གཞིའི་ཡི་གེ་བཞི་བཅུའི་འགྲེལ་བཤད་དེ་བྱུབ་པའི་མཆོམས་སྤྱིར་གསང་བ་འདུས་པའི་རྩ་
རྒྱུད་ལ་དད་པ་དང་། ཡང་སྟོས་དཔལ་ལྷན་རྒྱ་བ་གྲགས་པ་དེ་དངོས་གནས་མཁས་བྱུབ་བསམ་གྱིས་མི་བྱུབ་པ་ཞིག་
ཡིན་འདུག་སྟེ་པའི་དད་པ་དང་དོ་མཆོར་སྟེས་ནས། ཉིན་མང་པོའི་རིང་སེམས་ལ་གཞན་དང་མི་འདྲ་བའི་དད་པ་དང་
དགའ་སྤྱང་མ་ཡལ་བར་སྤྱོད་པའི་བཀའ་ཁྲིད་བསམ་གྱིས་མི་བྱུབ་པའི་སྐལ་བ་བཟང་པོ་ཐོབ། ཅེས་གསུངས། སྤྱི་ལོ་ 1982

རྒྱ་བ་ 2 ཆོས་ 18 ཉིན་པོ་བྱང་དུ་རྒྱ་རོ་ཆོས་དྲུག་གི་བཀའ་ཁྲིད་ཐེངས་གསུམ་པ་གནང་སྐབས།

ང་རྒྱལ་ཡག་པོ་ཡོང་མིན་གསལ་སྤྱང་ལ་རག་ལས། ཐ་མལ་གྱི་སྤྱང་བ་བསྟུས་ནས་སྤྱོད་ཉིད་བསྟོམས། དེ་ནས་སྤྱོད་ཉིད་
ངེས་པའི་སྤྱོད་དེ་བསྟུབ་གཞི་བྱས་ནས་ཡིད་རྩེར་བཞིན་ལག་གི་རྣམ་པ་[ཅན་གྱི་ལྷ་]གསལ་བཏབ་སྟེ་གསལ་པོ་བྱུང་ན།
ད་ལྟའི་ང་ན། ང་ཆ་ཞེས་པའི་ཐ་མལ་པའི་ང་དེ་ཡང་མིན་ཞིང་། འབྲས་དུས་ཀྱི་ང་དེ་ཡང་མིན་པར་དག་པའི་བྱང་ཁམས་
སྟེ་མཆེད་ཅིག་གསལ་བཏབ་པ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་བཏགས་པའི་དག་པའི་ང་ཞིག་ཡོང་། དེ་ལ་གོམས་པ་དགོས་ས་རེད།
གོམས་པ་མེད་ན་ཡོང་གི་མ་རེད། གོམས་པ་ཡོད་ན་ཆོ་ག་རིང་པོ་དེ་ཆོས་པན་པ་ལྷ་བྱ་ཞིག་བྱེད་གིན་འདུག། ད་ལྟ་
འདིར་འཕྲོས་བཤད་ལྷ་བྱ་ཞིག་ལ་བ་པ་ཡིན་ན། སྤྱོད་མ་སྤྱོད་མ་ཞིག་ལ། གཙུག་ལག་ཁང་གི་ཐོག་ཁར་གསང་བ་འདུས་
པའི་བདག་འཇུག་བཏོན་པ་རེད། བདག་འཇུག་གི་ཉིན་མོ་དེར་རིག་པ་དྲངས་པོ་འདྲ་ཞིག་བྱུང་། གསང་བ་འདུས་པའི་
བདག་བསྐྱེད་ཀྱི་མགོའི་ལྷག་མོས་ཀྱི་ལྷར་བསྐྱེད་པ་དེ་ཆོ་ནས་མར་གསལ་སྤྱང་གང་འཆོམས་ཤིག་བྱུང་། གསལ་སྤྱང་
དེ་གཅིག་མཇུག་གཉིས་མཐུད་དུ་བསྐྱེད་ན། དེ་ནས་ལྷག་མོས་ཀྱི་མཛད་པ་མཛད་པའི་སྐབས་ལ། རང་གི་ཐུགས་ཀ་
ལས་འོད་ཟེར་འཕྲོས་ཞེས་ལབ་དུས། རང་སྟེ་ཡིད་རྩེར་ཤར་བའི་གསང་བ་འདུས་པ་ཞལ་གསུམ་ཐུག་དྲུག་པ་ཞིག་
གསལ་ཡོད་པ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་བཏགས་ཅམ་གྱི་ང་ཞིག་ཉན་ཉན་ཤར་ཡོང་གིན་འདུག། དེ་འདྲ་ཞིག་ཡོང་སྤྱོད་། གཞན་
དུ་མ་གཡོངས་པར་གསལ་སྤྱང་དེའི་ངར་དུ་སྤྱི་མཐུད་ནས་སྤྱོད་བྱུབ་ན། གསལ་སྤྱང་བརྟན་པོ་ཡོད་པ་དེས་གྲོགས་བྱས་

ནས་ང་རྒྱལ་བྱང་ཡོང་གིན་ཡོད་པ་རེད། ཅེས་དང་། <<མི་ཆེ་དོན་ལྡན་ཡོང་བའི་ཉམས་ལེན་གྱི་རིམ་པ་>> ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ལས་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས།

ངོས་རང་ལོ་རྒྱུང་བའི་དུས་སུ་གསང་སྤྲུགས་ནི་སྒོངས་དང་ལ་བརྟེན་པ་ཞིག་ཏུ་གྱོ། ལོ་ཉེར་བཞིའི་སྟེང་བོད་ཤོར་ནས་རྒྱ་གར་དུ་ཡོང་བའི་རྗེས་སུ། འཇམ་མགོན་ལྷ་མ་ཙཱ་ཁ་པ་ཆེན་པོས་མཛད་པའི་སྟོང་ཉིད་སྟོན་པའི་གཞུང་རྣམས་ནན་ཏན་གྱིས་བསྐྱབས། ར་རམ་ས་ལའི་སྟོན་པ་ནས་ལམ་རིམ་དང་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བུ། གསང་སྤྲུགས་བཅས་ལ་སྟོན་གཉིས་དང་ཉམས་ལེན་ལ་བརྟེན་པ་སྤར་ལྷག་བསྐྱེད། དེར་བརྟེན། ལོ་སུམ་ཅུར་སོན་ལ་ཉེ་བའི་མཆོམས་ཏེ་སྟོང་ཉིད་ལ་སྟོང་བ་སྟེས་པའི་རྗེས་སུ་ད་གཞིན་ལྟ་ཡི་ནས་འབྱོར་གྱི་དགེ་མཆོན་ལ་ངེས་པ་རྟེད། ར་རམ་ས་ལའི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་གསང་བ་འདུས་པའི་བདག་འདུག་གཞིར་བའི་སྐབས་ཤིག་། འདོན་ཆོག་གི་ཆོག་དོན་སྟེང་སེམས་རྒྱན་མཐུད་ནས་གནས་སྐབ་པ་ཞིག་བྱུང་། དེ་དུས་“རང་”ཞེས་པའི་ཆོག་ཐོན་པ་ན། ལུས་སེམས་ལ་བཏགས་པའི་ཐ་མལ་པའི་ང་ཡི་སྤང་བ་དེ་ཡོངས་སུ་འགག་ནས། སྤར་གྱི་ཐ་མལ་པའི་གདགས་གཞི་རྟེང་བ་དེ་མ་ཡིན་པར་ཡིད་ཐོར་བསྟོམས་པའི་གསང་བ་འདུས་པའི་སྤྱད་སྤྲུགས་ལ་བརྟེན་ནས་བཏགས་པའི་ང་དེར་གསལ་སྤང་བརྟན་པོ་བྱུང་། །གསལ་སྤང་གིས་བྱངས་པའི་ང་རྒྱལ་ཀྱི་དེ་སྤྲུགས་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་གྱི་སྟེང་པོར་གྱུར་པའི་ང་རྒྱལ་གྱི་རིགས་དེ་ཡིན། དེར་བརྟེན། གལ་ཏེ་ཁོ་ཁོང་བྱུང་ན་གཞུང་ཆེན་མོ་ནས་གསུངས་པའི་སྤྱད་སྤྲུག་བའི་གོ་འཕང་མཐོན་པོ་དེ་ཐོབ་སྐབ་པར་ཡིད་ཆེས་ཟབ་མོ་སྟེས། ཞེས་ཐ་མལ་པའི་སྤང་ཞེན་ལོག་ནས་དག་པའི་གསལ་སྤང་དང་ང་རྒྱལ་བརྟན་པོ་ཐོབ་པའི་ཚུལ་བཀའ་སྩལ། ཡང་གོང་གསལ་སྤྱི་ལོ་ 1982 ལོའི་ལྷ་རོ་ཆོས་དྲུག་གི་བཀའ་ཁྲིད་སྐབས།

སྟོན་པ་ནས་ཆེ་དང་སྐྱབ་པ་མཉམ་པ་ཞིག་ཟེར་ཡང་རུང་། སྤྱད་དེ་ཆེ་དང་སྐྱབ་པ་མཉམ་པ་རང་བྱེད་པ་སྐབ་ཀྱང་སྐྱབ་པ་བྱེད་པའི་སེམས་ཤུགས་ནི་དགའ་རབ་ཡོད། ཡིན་ནའང་། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་མིང་གི་གནས་སྟངས་ཀྱི་ཐོག་ནས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་སྟོན་བརྒྱབས་ནས་བྱེད་སྐབ་པའི་དུས་ཆོད་མེད་པས་དེ་སྤར་ལུས་པ་རེད། དེ་དུས་ངོས་ཀྱི་བསམ་སྒྲུབ་ནང་སེམས་ཤུགས་འདྲ་པོ་དགའ་རབ་ཡོད། རྒྱ་ལུས་དང་འོད་གསལ་སོགས་བསམ་སྒྲུབ་ཆོའི་ནང་བང་རིམ་འདྲ་པོ་ཞིག་བསྐྱབས། དེ་ནས་དེ་ལྟར་བསམ་སྒྲུབ་ཆོ་བཏང་ཡོང་དུས་ཐག་རིང་པོ་རང་མེད་པའི་བཟོ་འདྲ་པོ་ཞིག་དང་། དངོས་གནས་ཆེ་དང་སྐྱབ་པ་མཉམ་པར་བྱེད་པ་ཞིག་བྱུང་ན་དངོས་གནས་སྤྱིད་པོ་རེད་བསམ་པ་ཞིག་དང་། དངོས་གནས་རྒྱ་ལུས་དང་འོད་གསལ་སོགས་མཛོན་དུ་བྱེད་སྐབ་ཀྱི་ཡོང་ངམ་སྟམ་པའི་སེམས་ཤུགས་དགའ་རབ་ཡོད། འོན་ཀྱང་། དེ་སྤར་ལུས་པ་རེད། ཅེས་བོད་མི་རིགས་བསྟན་སྤྱད་དང་བཅས་པ་ཆགས་འཛིག་གི་གཡང་ས་ཆེན་པོ་ལས་སྟོན་པའི་དོན་དུ་ཉིན་མཆོན་བསྟན་ནས་མཛད་པ་སྟོང་དགོས་པ་མ་གཏོགས། ཉམས་བཞེས་ཀྱི་སྤྲུགས་ཁོམ་བྱུང་ཆོ། མི་རིང་བར་བྱང་འདུག་གི་གོ་འཕང་རིན་པོ་ཆེ་མཛོན་དུ་མཛད་སྐབ་པའི་ཚུལ་གསུངས། དེ་ལྟ་བུའི་དགོངས་པ་འཁུངས་པ་ནི་ལོ་རབས་དྲུག་ཅུ་པ་དང་བདུན་ཅུ་པའི་ནང་ཡིན། དེ་ནས་ཀྱང་།

ཡང་བར་ལམ་ཞིག་ལ་བསྟེན་ཆེན་ཞིག་གཏོང་གི་ཡིན་བསམས་ཀྱང་། མིའི་ལུང་པ་ལ་དུས་ཆོད་འདི་འདྲ་ཞིག་གི་སྤང་ལ་བསྐྱད་ཡོད་པ་ཡིན་ཅང་དེ་ཡང་ཡོང་བ་མི་འདུག ། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་བསྟན་ནམས་ནི་ཆེན་པོ་ཡིན་པ་རེད་མ་

གཏོགས། དེས་གནས་ངང་གནས་དེ་འདྲི་སྒྲུབ་པ་ཉམས་ལེན་ལ་ཅེ་གཅིག་ཏུ་འབད་ཅིང་བཙོན་ནས་སྤོང་བའི་བསོད་
ནམས་ཀྱིས་སོངས་པ་རེད། མི་ཁོམ་པ་ཞིག་གིས་ཟིན་འདུག །ད་ཁྱེད་རང་ཚོར་གོ་སྐབས་ཞིག་ཡོད་པའི་བཟོ་འདྲ་པོ་
ཞིག་རེད། ཆང་མས་བྱེད་སྒྲུབ་ཀྱི་མ་རེད་དེ། མང་པོ་ཞིག་གིས་ཉན་ཉན་བྱེད་སྒྲུབ་ཀྱི་རེད། དེ་ཡིན་དུས། ཁྱེད་རང་ཚོས་
གཟབ་གཟབ་བྱེད་དགོས་པ་རེད། ཤེས་སོང་ངམ། རོས་ཀྱིས་ཆེ་དང་སྒྲུབ་པ་མཉམ་པའི་ཉམས་ལེན་ཞིག་བྱེད་མ་སྒྲུབ་
པའི་ཆོད་ཀྱིས་ཁྱར་འགན་འདྲ་པོ་དེ་ཁྱེད་རང་ཚོས་སྒྲངས་ནས་བྱེད་སྒྲུབ་ན་ཡག་པོ་མ་རེད་དམ། རོས་ཀྱིས་བྱེད་འདོད་
ཀྱང་མི་ཁོམ་པ་ཞིག་གིས་ཟིན་ནས་བསྐྱད་ཡོད་པ་རེད། ཅས་དང་། སྤྱི་ལོ་ 1977 ཟླ་བ་ 3 ཚེས་ 21 ཉིན་ལོ་འཁོར་
ལས་བསྐྱོམས་ཐངས་བརྒྱད་པའི་སྟེང་གཞུང་ཞབས་ནམས་ལ། “རོས་མཆམས་བསྟེན་སྒྲུབ་ལ་སྤོང་བ་སྟེ། དཔེར་ན། ལོ་
གསུམ་ཕྱིགས་གསུམ་ཟེར་བ་ལྟ་བུ། ལྷག་དོན་སྒྲགས་ཉམས་ལེན་བྱེད་མཁན་ལ། ཆེ་དང་སྒྲུབ་པ་མཉམ་པར་བྱེད་སྒྲུབ་པ་བྱུང་
ན་སུན་སུམ་ཆོགས་པ་དང་། དེ་འདྲ་མ་བྱུང་ཡང་། ལོ་ཁ་ཤས་རིང་གི་མཆམས་ནང་མཆམས་བཅད་དེ་སྤོང་བའི་ལྷགས་སྟོལ་
ཞིག་ཡོད་པ་རེད།” ཅས་སོགས་ཅེ་གཅིག་ཏུ་སྒྲགས་དམ་ཉམས་བཞེས་ལ་གཞིལ་བའི་སྒྲགས་འདུན་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་
ཚུལ་གསུངས། སྤྱི་ལོ་ 1987 ཟླ་བ་ 9 ཚེས་ 4 ཉིན་སྐབས་དགུ་པའི་སྤྱི་འཐུས་ཆོགས་གཙོ་སོགས་ལ། “སྐབས་དེར་
རོས་ཀྱི་བསམ་བློར། ལོ་གསུམ་ཕྱིགས་གསུམ་ལྟ་བུའི་མཆམས་བསྟེན་སྒྲུབ་ཅིག་ལ་སྤོང་བ་ལྷག་པོ་ཞིག་མི་ཡོང་ངམ་
བསམས་ནས་དེ་འདྲི་རེ་བ་ཞིག་བརྒྱབས་པ་རེད། ཡིན་ནའང་། དུས་སྐབས་བདེ་པོ་ཞིག་མ་བྱུང་བར་ལུས་པ་རེད།” ཅས་
ཀྱང་བཀའ་སྒྲུལ། ཡང་གོང་གསལ་རྒྱ་རོ་ཆོས་དྲུག་གི་བཀའ་ཁྲིད་སྐབས།

ད་ལྔེ་ཤེས་(འགྲོང་པ་)འབྲེ་པོ་ཞིག་ལ། དགེ་འདུན་གྲུབ་པའི་རྣམ་ཐར་ནང་ལ། ཁོང་གིས་བཟ་གིས་ལྷུན་པོའི་གདན་ས་
 རྒྱག་བཏབ་ནས། བཟ་གིས་ལྷུན་པོ་ལ་ཕྱོགས་གཅིག་ནས་དགེ་རྒྱག་ཚོར་དཔེ་ཁྲིད་བསྟོན། ཡང་ཕྱོགས་གཞན་ནས་
 དགོན་ས་འཕྲུགས་སྐྱོན་གྱི་ཨར་ལས་གནང། དགྲུང་ལོ་བརྒྱད་ཅུའི་ནང་ལ་ཐེབས་པའི་སྐབས་སུ། སྐུ་གསུགས་ཏ་ཅང་
 ཡང་པོ་ཡིན་པས་ཕྱག་འཁར་བསྐྱམས་ཏེ་ཐེབས། སྐུ་གསུང་ཐུགས་རྟེན་སོགས་བཞེངས་པའི་དོན་དུ་འབྲུལ་སྟེང་ལ་པར་
 གཏོང་བ་དང་ཚུར་སྟེང་པ་སོགས་ཀྱིས་མཚོན་པའི་ཕྱག་ལས་གནང་ནས་བཞུགས། དེ་ལྟར་དགྲུང་ལོ་བཞེས་པོ་ཆགས་
 པའི་སྐབས་ལ་འང་ཐུགས་སྲེལ་ཆེན་པོའི་ངང་ལ་བཞུགས་དགོས་བྱུང་བ་རེད། དེ་དུས་ཁོང་གིས། གངས་ཅན་རི་ཁྲོད་
 ཡིན་ནམ་ཅིག་ལ། སྐུ་མཐུད་ནས་བཞུགས་སུབ་བ་བྱུང་བ་ཡིན་ན། སྐུབ་བ་ཉམས་ལེན་གང་ལ་གང་འཆམས་ཡོང་བ་
 ཡོད། ཡིན་ནའང་། བཟ་གིས་ལྷུན་པོའི་མི་དང་སེམས་ཅན་མང་པོ་ལ་པན་པའི་དོན་དུ་བཟ་གིས་ལྷུན་པོའི་དགོན་ས་ཕྱག་
 བཏབ། སེམས་ཅན་མང་པོ་ལ་པན་ན་དགོངས་ནས་དེ་གནང་བ་ཡིན། ཁོང་གཅིག་སྤྱིའི་དོན་དུ་དགོངས་པ་བཞེས་ཏེ་སྐུ་
 མོ་སྟོམ་ཉམས་ལེན་བསྟོན་ནས་བཞུགས་པ་དེ་སྐུ་མཐུད་སུབ་ཡོད་ན། ད་ཆོད་གང་ལ་གང་འཆམས་ཡོང་བ་ཡོད་ཀྱང་།
 དེ་དག་ཁྲོས་བཏང་ནས་གནང་བ་ཡིན། ཞེས་རྣམ་ཐར་ནང་ལ་གསུངས་འདུག ། རོས་ཀྱང་དེ་ཡིན། རོས་ཀྱིས་ཡུས་
 བཤད་པ་མིན་ཏེ། དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཆགས་བསྟེན་ཡོད་པ་རེད། ཅས་བཀའ་སྩལ། སྤྱི་ལོ་ 2014 ལོའི་དུས་འཁོར་དབང་ཆེན་

སྐབས།

ཇི་ཅམ་གྱིས་སྤྲོད་ཉིད་ཀྱི་གོ་བ་ལྟ་བུ་དགའ་རབ་བྱུང་བ་ཡིན་ན། ལྷ་ཡི་རྣལ་འབྱོར་ཞིག་འདོན་དུས་དེ་ལ་ཞག་ཆེ་དང་ཕྱོ་བ་ཡོད་པ་ཞིག་སྟེ་སེམས་ལ་གང་འཆམས་འགྲུལ་སྤྲོད་ཐེབས་པ་ཞིག་ཡོད་གིན་འདུག །སེམས་ཅེ་གཅིག་པའི་ཉིང་དེ་འཛིན་བསྐྱབ་རྒྱ་བྱུང་མེད། དུས་ཆོད་ཀྱང་མེད་ལ། བྱེད་ཀ་ལེ་ལོ་ཡང་རེད། གང་ལྟར། དུས་ཆོད་མེད་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་རེད། ཉིང་དེ་འཛིན་མེད་ཀྱང་། རྒྱ་ཆོད་བཞི་ལྷ་ཅམ་གྱི་རིང་ཆོག་འདོན་སྐབས། མགོ་སྒྲ་བརྒྱད་ནས་མར་བསམ་སྒོ་གཏོང་དུས་སྒོ་ཁོ་རང་དེའི་སྟེང་ལ་སྤི་ལི་ལིར་འདྲིལ་སྤྲོད་པ་ཞིག་ཡོད་ཐུབ་ཀྱིན་འདུག །གོམས་ན་དེ་དག་ཡོད་གིན་ཡོད་པ་རེད། དེ་རང་བཞིན་གྱིས་བྱུང་བ་ཞིག་མ་རེད་ལ། སྤྱིས་སྟོབས་ཀྱང་མ་རེད། ཆེ་འདི་ལ་ཡང་ཡང་བསྐྱོམས་པའི་སྤྱོར་བྱུང་རེད། ... ཞོགས་པར་ག་དུས་ཡིན་ནའང་རྒྱ་ཆོད་གསུམ་དང་བྱེད་ཀ་ཅམ་ལ་ལང་གིན་ཡོད། དེ་རིང་ཁ་སང་རྒྱ་ཆོད་གཉིས་དང་བྱེད་ཀ་ལ་ལང་གིན་ཡོད། དེ་ནས་རྒྱ་ཆོད་ལྡེ་རིང་ལ་གཙོ་བོ་དབྱེད་སྒོམ་བྱས། དེ་ནས་འཛོག་སྒོམ་གྱི་བསམ་སྒོ་གཏོང་བ་ཅུང་ཅམ་ཡོད་པ་རེད། ལྷ་ཡི་རྣལ་འབྱོར་ཉ་ཅང་མང་པོ་འདོན་གྱིན་ཡོད། དེས་གང་ལ་གང་འཆམས་སེམས་དམིགས་པ་ལ་ལྟན་ལེན་སྤྲོད་པར་པན་གྱིན་འདུག །ཆོག་མར་འགྲོ་རིམ་བཞིན་དམིགས་པ་འབྱུར་འགྲོ་གིན་ཡོད་པ་རེད་དེ། ཡིན་ནའང་། དེའི་སྟེང་ལ་སྤི་ལི་ལིར་སྤྲོད་པ་ཞིག་ཡོད་གིན་འདུག །གང་ལྟར། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་རྗེས་འབྲང་གི་དགོ་སྤྲོད་སྟེ། རྗེ་རིན་པོ་ཆེས། སྟོན་དེའི་རྗེས་སུ་རབ་ཏུ་བྱུང་བྱུར་ཏེ། །རྒྱལ་བའི་གསུང་ལ་སྤྱདས་པ་མི་དམན་ཞིང་། །རྣལ་འབྱོར་སྤྲོད་ལ་བཙོན་པའི་དགོ་སྤྲོད་། ཞེས་གསུངས་པ་དེའི་རྗེས་མཐུན་པ་ཞིག་རེད་ཅེས་བརྗོད་ཐུབ་པར་འདུག །དེ་འདྲེ་ཞིག་ཡོད་ཐུབ་ན་བསམས་ནས་འབད་བཙོན་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། ད་ནི་ལོ་བརྒྱད་ཅུའི་སྐོར་ལ་བསྐྱེབས་ཡོད། ཆེ་ལྷག་གང་འཆམས་བྱུང་ན། ས་ལམ་གྱི་རྟོགས་པ་ཞིག་ཟེན་ཨེ་ཐུབ་མི་ཐུབ་ལྟ་སྤྲོད་མཁན་ཞིག་ཆགས་ཡོད། དེ་འདྲེ་ཡིན་དུས། སེམས་ལ་ཞེ་པོ་ཅིག་གིས་པན་ཐོགས་འདུག་ག། །ཞེས་སོགས་གསུངས། སྤྱི་ལོ་ 2015 ལྷ་བ་ 6 ཆོས་ 24 ཉིན་དགོ་ལུགས་རྒྱལ་ཡོངས་ཆོགས་ཆེན་ཐེངས་དང་པོའི་མཇུག་བསྐྱེམས་མཛད་སྒོའི་སྟེང་། “བྱེད་ཀ་སྟོབས་ཤོད་འདྲ་པོ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན་ལ། བྱེད་ཀ་དངོས་གནས་ཡིན།” ཞེས་འཇམ་མགོན་རྒྱལ་བའི་རྒྱལ་ཆབ་དགའ་ལྡན་ཁྲི་རིན་པོ་ཆེས་དབུས་པའི་གདན་སའི་མཁན་ལས་ཟུར་དང་བཀའ་རབ་འབྱམས་དགོ་བའི་བཤེས་གཉན་སོགས་དགོ་འདུན་བརྒྱ་ཕྱག་དུ་མ་འདུས་པའི་དབུས་སུ། མགོན་པོ་མཆོག་རང་ཉིད་ཀྱི་ཐུགས་རྒྱུད་ལ་འཁྱུངས་ཟེན་པའི་མཛད་དུ་བྱུང་བའི་ཉམས་རྟོགས་ཟབ་མོ་ཟུར་གྱིས་བསྟན་ཏེ་བཀའ་སློབ་ཟབ་མོ་གནང་བར།

ལོ་དུག་ཅུ་ཅམ་གྱི་རིང་ལ་སྤྲོད་ཉིད་ཀྱི་ལྷ་བར་ཡང་ཡང་བསམ་སྒོ་བཏང་བས། ད་ལྟ་སྤྲོད་ཉིད་ཀྱི་ལྷ་བར་གང་ལ་གང་འཆམས་གྱིས་སྟོ་བ་འདྲ་པོ་ཞིག་ཁ་ནས་དེའི་ལག་རྗེས་ལ་འདོད་པའི་ཉོན་མོངས་རྒྱུ་དུ་འགྲོ་གིན་འདུག་ག། །གཞུགས་ཁམས་དང་གཞུགས་མེད་ཀྱི་ཉོན་མོངས་བཤད་དགོས་པ་མི་འདུག །འདོད་པའི་ཉོན་མོངས་རྒྱུ་དུ་བྱིན་ན་དེ་ནི་ཁ་ཡོད་ལག་རེད་ལ། དེ་ནས་སེམས་སྤྲོད་པ་དང་བག་ཐེབས་པ་ཡོད་གིན་འདུག །དེ་འདྲེ་སྤྲོད་ཉིད་ཀྱི་ལྷ་བའི་ཐོག་ནས་འདོད་པའི་ཉོན་མོངས་རྒྱུ་བའི་རྒྱས་པ་གང་འཆམས་གྱིས་མར་ཆག་འགྲོ་བ་ཞིག་ཡོད་དུས། འོ་ད། འདོད་པའི་ཉོན་མོངས་སྤྲོད་ཐུབ་པ་ཞིག་དང་། གང་ལྟར། སྤྲོད་པ་གསུམ་གྱི་ཕ་རྒྱས་ཀྱི་རྩ་བ་བདེན་འཛིན་ཡིན་པས། གཏི་ཐུག་བདེན་འཛིན་དེ་བཅོམ་ཐུབ་པ་ཞིག་ཡོད་[སྟེ་མཛད་ཆོར་བ་སྤྱི་གིན་འདུག །] དེང་སང་དགོང་མོ་འཆར་ཅན་ཐུན་གྱི་མཇུག་ཏུ། འཛིགས་

བྱེད་སྒྲོན་ལམ་བཏོན་ཏེ་རྫོགས་རིམ་གྱི་སྒྲོར་ལ་བསམས་སྒྲོ་གཏོང་གིན་ཡོད། འཛིགས་བྱེད་སྒྲོན་ལམ་དུ། “དབང་པོའི་གཞུ་ལྟར་དྲངས་པའི་སྐྱ་དེ་ཉིད། །ནམ་མཁའི་དབྱིངས་སུ་ཆུ་འཛིན་ཁུ་བ་བཞིན། །སྤངས་པའི་ནམ་དག་ཡེ་ཤེས་ནལ་འབྱོར་གྱིས། །བདེན་པར་འཛིན་པའི་ས་བོན་དྲངས་འབྲེན་ཤོག །”¹⁰⁴ ཟེར་བའི་ཆོག་དེ་འདོན་དུས། སེམས་ལ་ཅིག་བྱེད་ཡོང་གིན་འདུག །དངོས་གནས་བྱང་གནས་གིས་ལུས་གི་བ་སྐྱ་ལྟར་བ་འབྲེན་ཞིག་ཡོང་གིན་འདུག །དུས་ད་ལྟའི་བར་དུ་ར་ཆོར་སྐྱག་པོ་གཏོང་མཁན་བདེན་འཛིན་དེ་དོན་གྱི་ཡོད་གསལ་གྱི་ཡེ་ཤེས་སྐྱེས་ནས་ད་གཞོན་བཅོམ་སྐབས་པའི་དེ་(ཆོར་སྐྱང་)ཡོང་གིན་ཡོད་པ་རེད་པ། །ཁ་སྐྱོན་ཨོ་སི་ལི་ཡ་ལ། རོས་གིས་འཛིགས་བྱེད་གྱི་ཁྱིད་འདོན་དུས་འགྲེལ་བཤད་རྒྱག་སྐབས། ཨོ་སི་ལི་ཡ་སྐྱེས་པའི་དགོ་སྒྲོང་ཐའེ་ལན་གྱི་ཆོས་བརྒྱད་འཛིན་པ་ཞིག་ཡོད། །ཁོང་རྟག་པར་རོས་གིས་ཆོས་འགྲེལ་བྱེད་སར་ཡོང་གིན་ཡོད་ལ། དེ་དུས་ཀྱང་དེར་ཡོད། །སྐབས་དེར་རོས་གིས། དབྱིབས་གྱི་ནལ་འབྱོར་གྱི་ཐོག་ནས་མཐར་ནམ་དག་ཡེ་ཤེས་གྱི་ནལ་འབྱོར་སྐྱེས་ཡོང་དུས་བདེན་འཛིན་སྤངས་པ་རེད། དག་བཅོམ་པ་ཟེར་བར་གྱུར་པ་རེད། ཅེས་བཤད་དུས། རོས་ལ་ཡང་ཆོར་བ་ཡ་མཆོན་ཞིག་བྱང་ལ། བསམས་སྒྲོ་བཏང་ན་དེ་འདྲ་ཡོང་གིན་འདུག་ཀ། །དེ་ལྟ་བུའི་སྒྲོ་ནས་བྱང་རྒྱབ་ཟེར་བ་ཞིག་ཤེས་བྱ་ལ་ཡོད་པ་དང་འབྲེལ་བྱང་དུ་མཐོང་ན་བྱང་རྒྱབ་དོན་གཉེར་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོང་བ་ཡིན། དེ་ཡང་སྒྲོང་ཉིད་གྱི་ལྟ་བར་བསམས་སྒྲོ་བཏང་ན། བདེན་འཛིན་ལ་དངོས་གནས་ཁ་གཏད་གཅོག་སྐབས་པར་མཐོང་ལ། དེའི་ཐོག་ནས་བྱང་རྒྱབ་དོན་གཉེར་གྱི་སྒྲོ་དེ་རྒྱ་མཆོན་ལྟར་པའི་ཐོག་ནས་སྐྱེ་བ་ཡིན། དེ་ལྟ་བུའི་ཆད་མས་བྲངས་པའི་བྱང་རྒྱབ་དོན་གཉེར་གྱི་སྒྲོ་དེ་སྐྱེས་པ་ན། །གཞན་དོན་དོན་གཉེར་གྱི་སྒྲོ་དེ་ཡང་སྒྲོད་འཇུག་གི་གཞུང་ནས་གསུངས་པ་ནམས་ལ་བསམས་སྒྲོ་བཏང་ནས་རང་གཅེས་འཛིན་ཁ་གྲག་རྒྱ་མེད་པར་བྱས་ཏེ་སྐྱེ་བ་ཡིན། དེ་ལྟར་བདེན་འཛིན་དང་རང་གཅེས་འཛིན་གཉིས་ཁ་གྲག་རྒྱ་མེད་པའི་བཅོ་ལྷ་ཞིག་བཅོ་སྐབས་ན། རིམ་གྱིས་རང་ཉིད་གྱི་རྒྱད་ལ་རང་གཅེས་འཛིན་གྱི་རྒྱུ་པས་རེ་དོགས་གྱི་ནམ་རྟོག་ལུ་གྲུ་རྒྱད་དུ་ཡོང་བསྐྱད་པ་དེ་ཉིད་དུ་ཕྱིན། བདེན་འཛིན་གྱིས་གཞི་བྱས་པའམ་པར་རོས་ནས་ཡོད་ཡོད་དུ་སྤངས་པའི་འཛིན་པ་ཨ་འཐས་གྱི་ཐོག་ནས་ཆགས་སྤངས་སྐྱེ་བ་དེ་དག་ཀྱང་འཇུགས་རྒྱུད་དུ་འགྲོ། དེ་ནམས་ནི་ཁ་ཡོད་ལག་ཡོད་རེད། །སྐགས་ས་ཡ་བྱེ་བ་དུང་སྐྱར་བསམགས་ནས་དེ་འདྲ་ཡོང་སྐབས་དང་མི་སྐབས་ནི་ཐེ་ཆོམ་རེད། དེར་བརྟེན། སྤྱིར་ར་ཆོས་དཔེ་ཆར་བལྟ་བ་དང་། ལྷག་པར་དུ་རྩི་རིན་པོ་ཆེའི་ལྷག་མཐོང་ཆེ་རྒྱུ་གཉིས་དང་། ལེགས་བཤད་སྤྱིར་པོ། ཅ་འཇུག་གི་ནམ་བཤད་གཉིས་བཅས་ལ་བལྟས་ནས་བདེན་འཛིན་ལ་འགྲེལ་སྒྲོད་ཐེབས་པ་ཞིག་བྱེད་དགོས། དེ་མ་བྱས་ན་ངོ་ཆུ། རྩི་རིན་པོ་ཆེས་ང་ཆོ་ལ་མན་ན་དགོངས་ཏེ་དགའ་ལས་

¹⁰⁴ ཆོགས་བཅད་དེའི་དོན་ལ། མདོ་སྒྲོད་པ་དོན་ཡོད་དོ་རྩིས་མཛད་པའི་འཛིགས་བྱེད་སྒྲོན་ལམ་གྱི་འགྲེལ་པ་ལས། “དབང་པོའི་གཞུ་སྐྱེ་འཇམ་ཆོན་ལྟར་དྲངས་པའི་སྐྱ་མའི་སྐྱ་དེ་ཉིད་རྩིས་སུ་གཞིག་པ་དང་རིལ་བོར་འཛིན་པའི་བསམ་གཏན་གཉིས་གྱིས་ནམ་མཁའི་དབྱིངས་སུ་ཆུ་འཛིན་ཏེ་སྤྱན་ཁུ་བ་བཞིན་དུ་ཡོད་གསལ་དུ་སྤངས་པས། །སྐྱ་དེའི་རིགས་འདྲ་རྒྱུ་ཆད་ནས་ནལ་འབྱོར་བའི་སེམས་བདེ་བ་ཆེན་པོའི་ངོ་བོར་གྱུར་པ་དེས་སྒྲོང་པ་ཉིད་ལ་མཉམ་པར་བཞག་པའི་རོང་གཉིས་སྤངས་སྤོ་ཡང་དག་པའི་ནམ་དག་ཡེ་ཤེས་གྱི་ནལ་འབྱོར་རམ་རིམ་པ་བཞི་པའི་དོན་གྱི་ཡོད་གསལ་གྱིས་ཆོས་དང་གང་ཟག་བདེན་པར་འཛིན་པའི་བདེན་འཛིན་གྱིས་མཆོན་པའི་ཉོན་སྤྱི་བ་ས་བོན་དང་བཅས་པ་ཀྱན་དྲངས་ནས་ཏེ་ཅ་བ་ནས་འབྲེན་པར་ཤོག་ཅེས་སྒྲོན་པའོ།” ཞེས་གསུངས་པ་གོ་བདེ་བས་འདིར་བྲངས།

དེ་ཙམ་ཞིག་བསྐྱོན་ནས་དེ་དག་གིས་པ་རེད། ཁ་ནས་བཤད་པ་གཅིག་པོ་མ་ཡིན་པར་སེམས་ལ་འགྲུལ་སྐྱོད་ཐེབས་པའི་མན་པ་ཞིག་དགོས་པ་རེད། སྤངས་ན་འགྲུལ་སྐྱོད་ཐེབས་ཀྱིན་འདུག་ལ། དེ་ཡང་ལོ་གཅིག་དང་བཅུ། སྤམ་ཅུ་དང་བཞི་བཅུའི་རིང་མ་རེད། ལོ་ལྔ་བཅུ་དང་དྲུག་ཅུའི་རིང་བསམ་སྒོ་བཏང་ན་འགྲུལ་སྐྱོད་ཐེབས་ཀྱིན་འདུག་ག། ཞེས་བཀའ་སྩལ་ལ། འདི་ལྟ་བུ་ན་བསམ་ལན་གཅིག་གོ་བ་ཡང་སྐལ་བ་ཤིན་ཏུ་ལེགས་སྟམ་དུ་སེམས་པས་འདིར་ཡང་གིས་སོ།།

མདོར་ན། <<བཅོན་བྱེལ་གྱི་རང་དབང་>>ལས། “ངོས་རང་ལོ་བརྒྱད་ཙམ་དུ་སོན་པའི་སྐབས་ནས་མདོ་ཕྱོགས་ཀྱི་སློབ་གཉེན་རྣམས་རྒྱལ་མཆོག་པར་བྱས་པའི་སྤར་སྤགས་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་སྐོར་ཡང་ཁྱེ་མགོ་བཅུགས། སྤགས་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་སྐོར་ལ་གསང་ཞིང་སྤས་པའི་ཚུལ་གྱིས་ཉམས་སུ་ལེན་རྒྱ་དང་ལུང་རྒྱུན་ཁྱེ་བ་སོགས་འདུས་ཡོད། ངོས་ཀྱིས་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་སྤང་གཞི་འདིར་བའི་སྐབས་སུ་རྒྱ་བ་རེ་རེའི་མཆོམས་ནས། རང་རྒྱུད་ལ་ཉམས་རྟོགས་ཅུང་ཟད་རེ་སྤྱིས་པའི་ཆོར་སྤང་བྱུང་།” ཞེས་སྐུ་ན་ཆོས་པ་བའི་སྐབས་ནས་ཉམས་རྟོགས་ཆད་མེད་དུ་འབྱུངས་པ་ཁོངས་པ་སྤྱིར་བའི་སྐོ་ནས་བཀའ་སྩལ་བ་དང་། <<དཀྱེལ་ཡངས་བཟོད་བསྐྱོན་གྱི་རྣམ་དཔྱད་>>ལས། “བོད་དོན་དང་ནང་པའི་བསྟན་པ། འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་སོགས་ལ་སྤེལ་བ་སྤྱིབས་པའི་ཚུལ་ལ་མཆོན་ན། ངོས་ཀྱིས་རང་ལྟས་ཅི་ལྟོགས་བྱས་ཡོད། ངོས་རང་སྤྱིར་གྱི་ཉམས་ལེན་ལ་མཆོན་ན། ལོ་མང་རིང་རི་ཁྲོད་དུ་སེམས་ཅི་གཅིག་པའི་ཉམས་ལེན་ལ་གཞིལ་བ་སོགས་ཉམས་རྟོགས་མཐོན་པོར་ཐེབས་པ་དག་དང་ལྟན་དུ་ངོས་ཀྱི་སྤྱོད་བསྐྱེད་དུས་ཁོང་ཆོའི་རྗེས་མ་ཐེན་པ་དེ་ཙམ་མི་འདུག །” ཅེས་ཉམས་རྟོགས་མཐོན་པོར་ཐེབས་པའི་ཚུལ་ལྟགས་ཀྱིས་བཀའ་སྩལ་བ་ལྟར་ཞེས་པར་བྱའོ།།

ཐུགས་གཅིགས་ཆེས་ཆེར་མཛད་པའི་

གནས་དུ་མ།

དེ་ལ་མགོན་པོ་མཆོག་ནས། <<དཀྱེལ་ཡངས་བཟོད་བསྐྱོན་གྱི་རྣམ་དཔྱད་>>ལས། “སྤྱི་ལོ་ 1969 ལོར་རྒྱ་ཆེན་ཞིག་(ཁུ་བུ་རྒྱ་མ་བསྟན་འཛིན་རྒྱལ་མཆོག་)གི་དྲུང་ནས་ཞི་བ་ལྷའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྐྱོད་པ་ལ་འཇུག་པའི་བཤད་ལུང་ཐོབ། དུས་དེ་ནས་བཟུང་སྤྱིར་རྗེ་སྟོན་པའི་གཞུང་བསྐྱགས་ཤིང་དེའི་དོན་ཡིད་ལ་བྱས་ཏེ། དེ་ལ་སེམས་ཐག་ཉེ་བར་གྱུར་ཅིང་ཆོར་ལྟགས་བྲག་པོར་གྱུར། དུས་རྒྱུན་གཞན་པར་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་རིན་པོ་ཆའི་དོན་ཡིད་ལ་བསམས་ཤིང་པན་ཡོན་བྲན་པ་ན་མིག་རྒྱ་དབང་མེད་དུ་འབྱུང་།” ཞེས་བཀའ་སྩལ་བ་ལྟར། སྐྱོད་འཇུག་ཆེན་མོའི། དེ་བས་སྐྱོད་ལ་ཀུན་སེལ་བའི། ཞེས་སོགས་དང་། རིན་ཆེན་སྤང་བའི། ས་དང་རྒྱ་དང་མེ་དང་རྒྱུད་། ཞེས་སོགས། དབྱ་མ་འཇུག་པའི། ཀུན་རྗེ་བའི་ཉིད་གཞིག་ཡངས་དཀར་པོ་རྒྱས་གྱུར་པ། ཞེས་སོགས་ལུང་འདྲེན་ཡང་ཡང་མཛད་ཅིང་ཐུགས་དབང་མེད་དུ་གཡོས་ཏེ་སྤུན་ཆབ་ཀྱང་ལན་མང་བསེལ་ཞིང་། རིན་ཆེན་སྤང་བའི། བདག་ལ་དེ་དག་ཐིག་སྤྲིན་ཅིང་། ཞེས་སོགས་བདག་

གཞན་མཉམ་བཞེད་བསྐྱབ་པ་སྟོན་པའི་ཆོག་པ་བཅད་དེ་དག་ཉིན་རེ་བཞིན་བར་མཆོམས་ནཱ་ཡོད་ལ་ཞལ་འདོན་
གནང་གིན་ཡོད་ཅེས་གསུངས། ཞལ་སྟོབ་རྣམས་ལ་ཡང་ཉིན་རེའི་ཁ་འདོན་དུ། ཅ་ཤེད་རབ་བྱེད་ཉེར་བཞི་པའི། ཉེན་
ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་གང་། ཞེས་སོགས་དང་། གང་ཕྱིར་ཉེན་འབྱུང་མ་ཡིན་པའི། ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཆོག་པ་བཅད་
གཉིས་དང་། རབ་བྱེད་ཉེར་གཉིས་པའི། ཕྱང་མིན་ཕྱང་པོ་ལས་གཞན་མིན། ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཆོག་པ་བཅད་གཅིག་སྟེ་
གསུམ་དག་ནས་སྟོར་བཞིན་དོན་ལ་བསམ་སྟོ་ཡང་ཡང་གཏོང་དགོས་ཞེས་བསྐྱེལ་ཞིང་། “ཅ་བ་ཤེས་རབ་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་
གཙོ་བོ་ཤོ་ལོ་ཀ་འདི་གཉིས་ཡིན།” ཞེས་དང་། འདི་གཉིས་ནི་“དབུ་མའི་ལྟ་བུའམ་སྟོང་བ་ཉེན་འབྱུང་གི་གནད་སྟོན་པའི་ཅ་
བ་ཡིན་པས།” ཞེས་རབ་བྱེད་ཉེར་བཞི་པའི་ཆོག་པ་བཅད་གཉིས་ལ་གཙོགས་ཆེན་མཛད། རབ་བྱེད་ཉེར་གཉིས་པའི་
ཆོག་པ་བཅད་ཀྱི་རྒྱུ་པ་མཐའ་མ་གཉིས་ཀྱི། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཞེས་པ་ཁ་བསྐྱུར་ཏེ། “བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཆོ་ཕྱང་
ལྷན་མིན། །བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཆོ་གང་ཞིག་ཡིན།།” ཞེས་མགོན་པོ་རང་ཉིད་ཀྱི་མཆོན་ནས་སྟོས་ཏེ་གསུང་བཞིན་ཡོད་
ཅེས་དང་། བྱེད་ཅག་གིས་ཀྱང་རང་རང་གི་མིང་དུ་བསྐྱུར་ཏེ་བསམས་ན་ལེགས། ཡང་ན། “བདག་ཅེས་བྱ་བ་ཕྱང་ལྷན་
མིན། །བདག་ཅེས་བྱ་བ་གང་ཞིག་ཡིན།།” ཞེས་ཀྱང་བསམས་ཆོག་ལ། རང་སྟེང་ལ་བསམས་ན་ཕན་ཚུགས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་
ཞེས་ཀྱང་བཀའ་སྤྱེལ། སྤྱི་ལོ་ 2014 ལོར་དཔལ་ལྷན་ལྟ་མོའི་རྗེས་གནང་སྐུ་ལ་བའི་སྐབས་སུ།

“ལྟ་མོའི་བསྐྱབ་པ་བསམས་ན་འགྲིག་ཀྱང་། གཙོ་བོ་ཉིན་རེ་བཞིན་དུ་(གཤམ་དུ་བྱང་བའི་ཆོག་པ་བཅད་)འདི་ཁ་འདོན་
ལྟ་བུར་བཏོན་ཏེ། གང་སྐབ་ཀྱིས་བསམ་སྟོ་ཅུང་ཅི་བཏང་ན། ལྟ་མོ་དགྲེས་པའི་སྐྱབ་པའི་མཆོད་པ་དེ་རེད། དེ་ཡང་
རིན་ཆེན་ཐོང་བའི།

ས་དང་རྩ་དང་མེ་དང་རྩུང་། །སྟན་དང་དགོན་པའི་ཤིང་བཞིན་དུ།

རྟག་ཏུ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས། །རང་དགར་དགག་མེད་སྤྱད་བྱར་ཤོག །

སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་སྟོག་བཞིན་པངས། །བདག་ལ་དེ་དག་ཆེས་པངས་ཤོག །

བདག་ལ་དེ་དག་སྤྲིག་སྟོན་ཅིང་། །བདག་དགེ་མ་ལུས་དེར་སྟོན་ཤོག །འདི་ནི་བདག་གཞན་མཉམ་བཞེད་སྟོན་ནས་
བྱང་རྩལ་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་སྟོ་སྟོང་བ་དེ་རེད་ལ། དེ་ལྟ་བུའི་གཏོང་ལེན་ཀྱི་དམིགས་པ་བསྐྱུངས་ཏེ་ཆོག་དོན་གཉིས་ལ་
བསམ་སྟོ་ཡང་ཡང་བཏང་ན་ཕན་ཚུགས་ཡོད། དེ་ནས།

རི་སྟོན་སེམས་ཅན་འགའ་ཞིག་ཀྱང་། །གང་དུ་མ་གྲོལ་དེ་སྟོན་དུ།

དེ་ཕྱིར་སྟོན་མེད་པ་ཡི། །བྱང་རྩལ་ཐོབ་ཀྱང་གནས་སྤྱར་ཅིག ། དེས་སྟོན་འཇུག་ནས་གསུང་བ་ལྟར་རི་སྟོན་ནཱ་
མཁའ་མ་ཟད་ཀྱི་བར་དུ་སེམས་ཅན་ཀྱི་དོན་བྱེད་ཅེས་སྟོང་ཁོང་རུས་པའི་སྟེང་ནས་དམ་བཅའ་བཞག །དེ་ནས། རྣམ་
མཁའ་ཐོབ་པའི་རྒྱུའི་གཙོ་བོ་དེ་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བུ་སྟོན་པ་ཁོ་ན་མ་གཏོགས་གཞན་མེད་པས།

སྟེས་བྱ་ས་མིན་རྩལ་ཡིན། །མེ་མིན་རྩལ་མིན་ནཱ་མཁའ་མིན།

རྣམ་ཤེས་མ་ཡིན་ཀྱན་མིན་ན། །དེ་ལས་གཞན་ན་སྟེས་བྱ་གང་།

སྤྱི་ལུ་ཁམས་ལྷན་འདུས་པའི་ཕྱིར། །ཡང་དག་མ་ཡིན་- ཞེས་པའི་བར་གྱིས་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་སྒྲོམ་པ་སྟེ།
དེས་མཐའ་གཉིས་སེལ་ཏེ། དེ་ཡང་། དེ་ལས་གཞན་ན་སྤྱི་ལུ་གང་། ། ཞེས་པས་རྟག་མཐའ་དང་། སྤྱི་ལུ་ཁམས་ལྷན་
འདུས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པས་ཆད་མཐའ་སེལ་བ་སྟེ། ཆོག་དེ་དག་གིས་མཐའ་གཉིས་བསལ་བའི་དབུ་མའི་དོན་གསུང་།
དེ་ནས་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་སྒྲོམ་པ་ལ།

-རྩི་ལྟ་བར། །དེ་བཞིན་ཁམས་ནི་རེ་རེ་ཡང་། །འདུས་ཕྱིར་ཡང་དག་ཉིད་དུ་མིན།།

གཟུགས་ཀྱི་དངོས་པོ་མིང་ཅམ་ཕྱིར། །ནམ་མཁའ་ཡང་ནི་མིང་ཅམ་མོ།།

འབྱུང་མེད་གཟུགས་ལྟ་ག་ལ་ཡོད། །དེ་ཕྱིར་མིང་ཅམ་ཉིད་ཀྱང་མེད།། ཅེས་པའི་འཛོམས། ཅུ་བ་ཤེས་རབ་ཀྱི།

རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་གང་། །དེ་ནི་སྟོང་པ་ཉིད་དུ་བཤད།།

དེ་ནི་བརྟེན་ནས་གདགས་པ་སྟེ། །དེ་ཉིད་དབུ་མའི་ལམ་ཡིན་ནོ།། འདི་ནི་ཅུ་བ་ཤེས་རབ་ཀྱི་སྒྲོམ་ཆེན་པོ་ཡིན།

གང་ཕྱིར་རྟེན་འབྱུང་མ་ཡིན་པའི། །ཆོས་འགའ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ།།

དེ་ཕྱིར་སྟོང་པ་མ་ཡིན་པའི། །ཆོས་འགའ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།། འདི་ནི་དམ་སྤྱད་ཆེན་པོ་ཡིན། དེ་རིང་ལྟ་མོའི་རྩེས་

གནང་ཞུས་པའི་དམ་ཆོག་ལྟ་བུར་འདི་དག་ཉིན་རེ་བཞིན་དུ་བསྐྱུགས་ཏེ་དོན་ལ་བསམ་སྒྲོ་གཏོང་དགོས། འདི་དག་ལ་

རྒྱས་ཡོད་པ་ཞིག་ཏུ་སྒྱུར་ན། །ཁ་བཏོན་དགོ་སྟོར་གང་ཞིག་བྱས་ཀྱང་པན་ཐོགས་ཆེ། དེའི་ཐོག་ལ་ལྟ་མོའི་རྩེ་བདུན་མ་

གསོག་པ་སོགས་བྱས་ན་ལེགས། གཞན་ལྟ་མོ་སྟེན་གྱིན་ཡོད་ཅེས་སྤྱད་པ་གཅིག་བྱ་བས་གསུང་ན་དོན་རྒྱུད་། གོང་དུ་

བཤད་པ་ལྟར་བསམ་སྒྲོ་བཏང་ན་ལྟ་མོ་དེ་ཕྱིས་པའི་སྤྱབ་པའི་མཆོད་པ་རོ་མ་དེ་ཡིན།” ཞེས་དང་། སྤྱི་ལོ་ 2014 ལོའི་དུས་

འཁོར་དབང་ཆེན་སྐབས། “སངས་རྒྱས་ཆོས་ཆོགས་མའི་ཐོག་ནས་སྤྱབ་པ་འགོ་དང་སེམས་བསྐྱེད་ལ་བསམ་སྒྲོ་བཏང་། དེ་

ནས་ཅུ་བ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཆོག་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་སོགས་ཆོགས་བཅད་གཉིས་པོ་དེའི་ཐོག་ནས་སྟོང་ཉིད་ལ་བསམ་སྒྲོ་བཏང་

ན། ལྟ་གོན་རོ་མ་དེ་རེད།” ཅེས་བཀའ་སྤྱད།

གཞན་ཡང་། སྟོན་གྱི་སྤྱི་ལུ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་སོགས་ལ་དུས་ནས་དུས་སུ་གཟིགས་ཞིབ་མཛད་

དེ་ལེགས་མཛད་ཅི་སྟེད་གཅིགས་ཆེན་དུ་མཛད་པ་ནི། དེ་ཡང་སྟོན་ཅམ་ཞིག་ལ། གོང་པོའི་ཁུལ་གྱི་རྩོགས་ཆེན་པའི་

བླ་མ་ཅེ་ལེ་སྟོ་ཆོགས་རང་གོལ་གྱི་རྣམ་ཐར་ལ་གཟིགས་ཞིབ་གནང་སྟེ། “རྟོང་མའི་བླ་མ་ཅེ་ལེ་སྟོ་ཆོགས་རང་གོལ་གྱིས་

དམ་བཅའ་ཞེ་པོ་ཅིག་བཞག་འདུག །ཁོང་གི་རྣམ་ཐར་ནང་ལ། བར་རྒྱུར་པེབས་སྐབས། ཉ་ཤེལ་ལ་མི་ཞོན་པ་སྟེ་བཞོན་པ་སྟོང་

བའི་དམ་བཅའ་དང་། དཀར་ཟས་ཏེ་དམར་ཟས་སྟོང་བའི་དམ་བཅའ། དེ་ནས་ཆོས་བཤད་ཏེ་འབུལ་བ་གཏན་ནས་མི་ལེན་

ཞེས་དམ་བཅའ་གསུམ་བཞག་འདུག །ཉ་ཅང་ཡག་པོ་འདུག་ག །”¹⁰⁵ ཞེས་དང་། “རྣམ་ཐར་དེ་མཐོང་ནས། ཨ་རི་ལ་ཡོད་

པའི་སྐབས་ཤིག །འབུལ་བ་བྱེད་མ་ཡོད་། གཏན་ནས་ལེན་གྱི་མིན་ཞེས་ཐག་གཅོད་བྱས་པ་ཡིན།”¹⁰⁶ ཞེས་གསུངས།

¹⁰⁵ སྟོན་འདུག་དང་ལམ་རིམ་གསེར་ཞུན་མ་སྤྱད་པའི་བཀའ་བློན་སྐབས་གསུངས།

¹⁰⁶ ཐའི་ཐོན་གྱི་རྒྱ་རིགས་ལ་སྤྱུལ་བའི་ལམ་རིམ་འབྲིང་པོའི་བཀའ་བློན་སྐབས་གསུངས།

ཡང་། “པལ་ཆེར་མི་ཐོག་གཉིས་གསུམ་ཙམ་གྱི་གོང་ལ་རྒྱ་བཟང་སྒྲ་མ་ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཆོ་ཞེས་པ་ཞིག་ཡོད་པ་ཁོང་གིས།
དབང་བསྐྱར་ཆོས་བཤད་བྱེད་དུས། །རྣམ་དཔྱོད་འབྲེལ་གྱི་འདུག་སྟེ། །འབྲུལ་བར་ཨང་ཉན་(རེ་བ་)བྱེད་དུས། །སེམས་པ་
གཉིང་ནས་སྒྲི་བྱུང་། །ཞེས་གསུངས་ཡོད།”¹⁰⁷ ཅེས་སོགས་ཡང་ཡང་གསུངས།

གཞན་ཡང་། སྒོ་སྒྲིང་ཆོགས་བརྒྱད་མ་ཉིན་རེ་བཞིན་ཆག་མེད་དུ་ཞལ་འདོན་གནང་སྟེ་དོན་ལ་ཡང་ཡང་
དགོངས་བཞེས་མཛད་པའི་རྒྱལ་ལན་གཅིག་མིན་པར་གསུངས་ཤིང་། །གཞན་ལ་ཡང་ཆོས་སྲིད་གྱི་སྐབས་གང་ཡིན་
དུ་དམན་ས་འཛིན་དགོས་པའི་ལམ་སྟོན་རྒྱུ་མ་ཆད་པར་གནང་། དེ་ལ་སྤྱི་ལོ་ 1995 ལྷ་བ་ 3 ཆོས་ 16 ཉིན་
བཞུགས་སྐར་དུ།

 འོས་རང་ལ་ཆ་བཞག་ན། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆའི་མིང་ཡོད་པ་རེད་དེ། རང་ཉིད་སྟོན་པ་བཙམ་ལྡན་འདས་བཀའ་བློན་ཅན་
དེའི་རྗེས་འབྲང་དགེ་སློང་ཐེབས་ཆག་ཅིག་ཡིན་བསམ་པའི་འདུ་ཤེས་དེ་ཉག་པར་སེམས་ནང་ལ་བཅངས་ཏེ་རང་གིས་
རང་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། ཁྱོད་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆའི་ཁྱིམ་འདིའི་སྐང་ལ་བསྐྱད་དེ་རྒྱལ་བྱེད་ཀྱིན་མེད་དམ། ཁྱོད་
ཀྱིས་ཉམས་པ་བྱེད་ཀྱིན་མེད་དམ། ཁྱོད་ཀྱིས་རྒྱ་མཆོན་མེད་པའི་ཁེངས་རྒྱུ་བྱེད་ཀྱིན་མེད་དམ་ཞེས་རང་གིས་རང་ལ་
ཞིབ་འཇུག་ཉག་པར་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། ཅེས་དང་། “གཉིད་ལམ་དུ་ཡང་། འོས་རང་དགེ་སློང་ཞིག་ཡིན་པ་ལས། རྒྱལ་བ་རིན་
པོ་ཆེ་ཡིན་པ་ཞིག་མི་མ་སྟོང་”ཞེས་ཀྱང་ལན་འགར་གསུངས། སྤྱི་ལོ་ 2014 ལོར་དུས་འཁོར་དབང་ཆེན་སྣལ་བའི་
སྐབས་སུ།

 བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་ཉམས་ལེན་བྱས་ཏེ་གཞན་པན་སྐྱབ་མཁན་ཞིག་གིས། ར་ཞེ་པོ་ཅིག་ཡིན་བསམས་ནས་རྒྱལ་བ་དང་
ཁེངས་རྒྱུ་བྱས་ན། གཞན་དམན་པར་བལྟས་ནས་དེ་ལ་ཁྱད་གསོད་བྱེད་ཀྱི་རེད། གཞན་ལ་རོགས་ཤིག་བྱས་ན་
ཡང་ཁྱད་གསོད་དང་མ་གྲུས་པ་སོགས་བྱེད་ཀྱི་རེད། གང་དུ་སྤྱད་དང་འགྲོགས་པའི་ཆེ། །བདག་ཉིད་ཀྱི་ལས་དམན་ལྟ་
ཞིང་། །གཞན་ལ་བསམ་པ་ཐག་པ་ཡིས། །མཆོག་ཏུ་གཅིས་པར་འཛིན་པར་ཤོག ། ཅེས་བསམ་དགོས། བྱང་རྒྱལ་
སེམས་དཔས་གཞན་ལ་བཅེ་བ་བྱེད་དུས། རང་མཆོག་ཏུ་བལྟས་ནས་གཞན་ལ་“སྤྱིང་རྗེ”ཟེར་བ་མིན་པར་གཞན་གོང་
མར་བཀུར་ནས་བཅེ་བ་བྱེད་དགོས་ཀྱི་རེད། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། དེས་རིགས་བསྐྱེས་ནས་འདོད་རྒྱུང་ཆོག་ཤེས་སོགས་
ནང་པ་སངས་རྒྱུ་པའི་འདུ་ཤེས་ཆེན་པོ་གཞན་རྣམས་ལ་ཡང་གཅིག་ཆེར་མཛད་ཅིང་ཐུགས་ཉམས་སུ་བསྟར་
བའི་རྒྱལ་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ་ཐམས་ཅད་བྱིར་མི་ལང་།

¹⁰⁷ ཐའི་ཐུན་གྱི་རྒྱ་རིགས་ལ་སྣལ་བའི་ལམ་རིམ་འབྲིང་པོའི་བཀའ་ཁྲིད་སྐབས་གསུངས།

ཡོངས་འཛིན་དམ་པའི་བཀའ་ཁྲིན་རྗེས་སུ་བྱ་ཏེ་ཆེ་བའི་ཡོན་ཏན་ལ་
བསྐྱེད་པ་མདོ་ཙམ།

འདིར་མགོན་པོ་མཆོག་ནས་སྤྱི་གསར་བ་གསུམ་གྱི་མཛད་པ་གང་གི་སྐབས་སུ་ཡང་ཐུགས་སློ་གཙང་
འགོལ་དང་། ཐུགས་དོགས་སྤྱི་ཙམ་ཡང་མི་མངའ་བར་རྗེས་སུ་སློབ་པར་མཛད་པའི་ཡུལ་ཡོངས་འཛིན་གླིང་ཁྱི་ཆེན་
རྡོ་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོའི་བཀའ་ཁྲིན་རྗེས་སུ་བྱ་ཏེ་སློབ་པའི་ཡོན་ཏན་ལ་བསྐྱེད་པ་ལས་ཀྱང་མགོན་པོ་མཆོག་
གི་མདུ་བྱ་བྱུང་བའི་རྣམ་པར་ཐར་བ་དུ་མ་ཞིག་ཤེས་པར་འགྱུར་བས་རྩེ་བཅད་བཞིན་ན། དུས་རབས་སྔ་མའི་ལོ་
རབས་དགུ་བརྒྱ་པའི་སྤྱད་ཙམ་ལ་བཞུགས་སྐར་དྲ་སར་དཔལ་རྡོ་རྗེ་འཛིན་གྱིས་དཔལ་ལོ་གཅིག་པའི་སྤྱོད་ཁྱིད་
གནང་སྐབས་ཡོངས་འཛིན་མཆོག་གི་ཆེས་མདུ་བྱ་བྱུང་བའི་རྣམ་པར་ཐར་བ་མདོ་ཙམ་དང་བཅས་སྤྱི་གཞུང་གསན་
སྐབས་ཀྱི་དོན་དུ་མ་ཞིག་བཀའ་སྤྱུལ་བར།

རིག་གནས་ཀྱི་སྐོར་ལ་ཡང་ཉ་ལས་པ་རེད། རོས་ཀྱིས་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆའི་སྤྱི་མདུན་ནས་སྤྱི་ཙམ་པ་ཡིན། དེའི་
སྤྱི་ལ་ཅིས་སྤྱངས་ཀྱང་མཐུག་མ་འཁྱོངས། སྤྱན་དག་ནི་སྤྱི་ཙམ་རྗེ་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་སྤྱི་མདུན་ནས་ཞུས། སྤྱན་དག་
དབྱངས་ཅན་དཀྱིས་སྤྱི་ལ་བཀའ་ལྟར་དེ་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆའི་སྤྱི་མདུན་ནས་ཞུས་ཀྱང་དེ་ཡང་མ་ཆར། ཡོངས་
འཛིན་རིན་པོ་ཆེར་དབྱངས་ཅན་སྤྱི་མདོའི་ཁྱིད་རྒྱུ་ཡོད་ལ། རོས་ཀྱིས་ཞུས་པ་ནི་སྤྱི་ལ་པའི་མཆོམས་སྤྱོར་ལྟ་བུའི་
བར་ཡིན། དེ་དུས་རོས་རང་ཉ་ལས་སོང། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེར་ཐོག་མར་སྤྱན་སེང་ཞུས་སྐབས། ལོ་མང་གོང་ཁུ་
ཁུ་སྤྱི་ལ་བསྐྱོན་འཛིན་རྒྱལ་མཆོག་གི་བྱུང་ནས་གསན་ཞེས་གསུངས། དེ་ནི་པལ་ཆེར་རོས་རང་སྤྱི་ལ་སྤྱི་ལ་གྱི་སྐབས་
ཙམ་ཞིག་ཡིན་པ་འདྲ། དེ་དུས་ཉ་ལས་ལོ་བཞི་བརྒྱ་ཙམ་ཞིག་ཕྱིན་ཟིན། ལོ་དེ་གའི་རིང་ལ་གཏན་ནས་གཟིགས་མ་སྤྱོད་
བས་ལན་གཅིག་གཟིགས་ཙམ་གནང་དགོས། ཞེས་གསུངས་པས་དཔེ་ཆ་ཡར་ལུལ་ཏེ་ཉིན་དུ་མའི་རིང་གཟིགས་ཙམ་
གནང། དེ་ནས་དཔེ་ཁྱིད་གནང་སྐབས་དཔེ་ཆ་དེ་རོས་ཀྱིས་སྤྱི་གྲོན་གྱིན་ཡོད། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེས་ཐུགས་ཐོག་
ནས་མར་ཆགས་ཐོགས་ཙམ་ཡང་མེད་པར་གསུངས་སོང། སྤྱི་གཞུང་ངེས་པ་ལ་ཉ་ལས་པ་རེད། ལོ་བཞི་བརྒྱའི་གོང་ལ་
གསན་པ་དེར་གཟིགས་ཙམ་ཞིག་གནང་ནས་མར་ཞིག་གེར་གསུངས་སོང་བས་རོས་རང་ཉ་ལས་བྱུང། དངོས་གནས་
བྱང་གནས་ཀྱིས་རིག་པའི་གནས་ལྟ་ལ་མཁས་པ་ཟེར་བ་དེ་ཏན་ཏན་རེད། དེ་ལྟ་ནའང་། ཐུགས་ཉམ་རྩེད་དང་གང་ཡང་
མི་མཁྱེན་པའི་ཁུལ་མཛད་ནས་བཞུགས་མཁན་ཞིག་རེད། ... ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ནི་རྒྱ་ལོའི་རྣམ་སྤྱུལ་དངོས་ཡིན་
པ་རེད་ལ། ཐུན་མོང་གདུལ་བྱའི་སྤྱང་རོར་ཡང་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན་པ་ཞུ་དགོས་པ་གང་ཡང་མེད། རྒྱལ་བ་
སྤྱི་གོང་མའི་ཡོངས་འཛིན་གནང་མཁན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་དེ་ཡང་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་བ་ཞིག་བྱུང་ཡོད། བདག་གི་མཁན་
ཆེན་རྡོ་རྗེ་འཆང་ཞེ་ཆང་མས་མཁྱེན་གསལ་སྤྱོད་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན། བཙོ་བརྒྱད་ཁྱི་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་ཁོ་
ལོར། ཉིན་ཞིག་ཡོངས་འཛིན་གླིང་རིན་པོ་ཆེ་མ་ཉེའི་ཞལ་ཅན་དབུ་ལ་རྒྱ་གོག་རྩེད་ཞིག་ཡོད་པར་གཟིགས་ཞེས་
གསུངས། དངོས་གནས་བྱས་ན། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆའི་དབུ་ལ་འཛིན་ཉིན་ཀུན་དང་མཐུན་པར་སྤྱི་དེ་ཙམ་ཡོད་པ་

མ་རེད། འོན་ཀྱང་། རུ་གོག་དེ་འདྲག་ཅེས་གསུངས། (བཞད་མོ་དང་བཅས་ཏེ་སྐྱབས་སུ་མཆི་ཞེས་བཀའ་གནང་།) ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆའི་དབྱེ་མདུན་ངོས་དེ་དམར་པོ་ཡིན་སྟབས་ཏ་ཅང་མཉེན་པོར་གྱུར་ཡོད། འོར་བུ་སྒྲིང་ག་དང་ ཅེ་ལ་བཞུགས་དུས་ཕྱག་དཔེར་ཐེབས་སྐྱབས་གཟིམ་རྒྱུ་གི་སྐོ་འགྲམ་དུ་སྤྱི་བྱུ་བཞུགས་པོ་དང་གསོལ་གཟིམ་མཆོད་ གསུམ། མཐོན་གཉེར་ཆེ་མོ་བ་བཅས་མི་ལྟ་ཕྱག་དབང་དང་མཇལ་ཁ་ཞུ་དུས་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ཕྱགས་རྒྱུང་ རྒྱུང་ཡིན་སྟབས་དབྱ་གཏུགས་གནང་གི་རེད། དེ་དག་གི་སྐྱ་བཞར་མ་ཐག་ཡིན་ན་དབྱ་ཆ་གིན་འདྲག་ཅེས་གསུང་གི་ རེད།(བཞད་མོ་བཞད།) བསམ་གྱིས་མི་བྱུ་བ་ཞིག་རེད། ཁོང་མཁས་པ་ཆེན་པོ་ཡིན་ཡང་། ཅ་ནས་མི་ཤེས་མདོག་ མདོག་གནང་བ་ལས་མཁས་མདོག་གནང་མཁན་ཞིག་གཏན་ནས་མིན། མདོ་སྤྱོད་ཀྱི་གཞུང་ནི་བཤད་ག་ལ་དགོས། རྒྱུད་ཀྱི་སྐོར་ལ་ཆ་བཞག་ནའང་། རིམ་ལྡན་གསལ་སྐོན་ཏ་ལས་ཐུགས་ཐོག་ལ་ཡོད་པའི་བཟོ་འདྲ་ཞིག་རེད། བཤེན་ བསོད་ནམས་གྲགས་པའི་གསང་བ་འདུས་པའི་བསྐྱེད་རྒྱུ་དེ་ཐུགས་འཛིན་གནང་བ་ཡིན་ཞེས་གསུང་སྟེ། རྒྱུད་ འགྲེལ་ཆེན་མོར་ཏ་ལས་པའི་ཐུགས་རྒྱུ་ཡོད། ཏ་ལས་པ་རེད། བསྐྱེད་རྒྱུ་ཀྱི་སྐོར་གྱིས་མཆོན་པའི་གཞུང་ཉིད་ཀྱི་ བཤད་པ་དེ་ཆོར་བསམ་གྱིས་མི་བྱུ་བ་ཞིག་ཡིན། འོན་ཀྱང་། ཐུགས་ཀྱི་ཆོ་གའི་སྐོར་ལ་དེ་ཅུ་ཐུགས་སྤང་མེད། མདོ་སྤྱོད་ཀྱི་ལ་ཆ་བཞག་ནའང་། གྲུ་བ་གྲུ་རྒྱུང་ཆོས་དཔེ་ཆར་བསྟུས་པ་ནང་བཞིན་ཕྱག་དཔེ་ཡག་པོ་དང་ཏུགས་གསལ་ ཆ་པོ་ཏ་ལས་པ་ཞིག་ཡིན་ས་རེད། དུས་ཤིས་ཀྱང་མཛད་ཐེལ་མེད་དུས་མཆོན་ཉིད་ཀྱི་གཞུང་ལ་གཟིགས་ཏེ་བཞུགས། ཅེས་ བཀའ་སྤྱུལ་ཅིང་། གོང་གསལ་བཅོ་བརྒྱད་ཁྱི་ཆེན་རིན་པོ་ཆའི་གཟིགས་སྤང་སྐོར་ཡོངས་འཛིན་སྒྲིང་རིན་པོ་ཆའི་རྣམ་ ཐར་དུའང་།

བཅོ་བརྒྱད་ཁྱི་ཆེན་རིན་པོ་ཆའི་གཟིགས་སྤང་ལ། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆའི་དབྱ་དང་། འངས་སོགས་གཞན་དང་མི་ འདྲ་བའི་གཟི་བརྗེད་ཆེ་བའི་ཐོག་།སྟན་ཀྱི་རྒྱབ་ནས་དབྱ་རྒྱུང་རྒྱུང་འོད་འཕྲོ་བ། དེ་ལའང་ལྷ་ལྷེ་རྒྱན་ཆ་ལྷ་བུ་ཡོད་པ་ ཞིག་མཇལ་བྱུང་བ་ད་པན་སུ་ལའང་ལ་བ་རྒྱ་མ་བྱུང་ཞེས་བཅོ་བརྒྱད་ཁྱི་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཁོ་བོར་གསུང་གིན་འདྲག་ པ་དེ་ནི་ཁྱ་མ་གཉིས་ཀའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཡོན་ཏན་ངོ་མཆར་ཆེན་པོ་རེད་སྟེ་སྟུང་བ་བྱུང་། ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ་ལ། “ནམ་ཀུན་ ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆའི་ཐུགས་གཤིས་སྐྱམ་བསྐྱེད་ཆེ་བས། ལས་སེང་དགའ་སྦྱོའི་འགྲུང་ལྷོག་ནམ་ཡང་མི་མདོན་པ་ཞིག་ ཡིན་ནའང་། སེམས་ཅན་ཉམ་ཐག་པའི་གནས་རྒྱལ། དཔེར་ན། ཁྱི་ཉམ་ཐག་རྒྱུང་བཞེགས་ཀྱི་ཐུག་སྐྱད་སོགས་གསན་པའི་ཆེ་ སྟན་ཞག་འཁོར་ཏེ། ཨ་ཁ། གང་འདྲ་ཞེས་སྦྱིང་རྗེའི་གསུང་འཁྱོན་པ་ཞིག་མཆིས་པ་འདི་དག་ནང་དུ་བཅེ་བ་སྦྱིང་རྗེ་ཆེན་པོའི་ ཡོན་ཏན་ཁྱད་པར་ཅན་མངའ་བའི་རང་ཏུགས་སུ་གསལ།” ཞེས་དང་། “བོད་ཡིག་ཅུ་མ་ཟད། དུས་རྒྱུན་ཞབས་སུ་ག་(རྒྱང་ ལུབས་)། ཞབས་སྟུང་སོགས་ཀྱི་འོག་ཏུ་དབྱིན་ཡིག་འཁོད་པ་རྣམས་བསུབ་ཏུ་བཅུག་།དབྱིན་ཡིག་ཆགས་ཤོག་ཡིན་ཡང་ཅ་ དངོས་བསྐྱེལ་བ་སོགས་མི་རུང་གསུངས་ཏེ་ཡིག་རིགས་མཐའ་དག་ལ་བཀྱར་སྟེ་མཛད།” ཅེས་རྒྱུན་ཀྱི་ཉམས་བཞེས་ཀྱི་ སྐོར་རྒྱུང་ཟད་གསུངས་ཏེ་གནད་ཤིན་ཏུ་ཆེ། ཡང་། “གསུང་ཆོས་གསན་ལུལ་ཀྱི་སྐྱ་མ་དེ་དག་མཆོན་ཉིད་དང་ལྡན་པ་ཤ་ ཉུག་ཡིན་ཡང་། དམ་པ་ཉིད་དང་ལུང་རྟོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་མཉམ་པ་དང་མི་མཉམ་པ་ཅི་རིགས་མཆིས་མོད། ཆོས་འབྲེལ་

གསན་པ་རྒྱ་མཆོན་དུ་བྱས་ནས་དེ་དག་གི་སྐྱ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ལ་སྐྱག་བརྟེན་པ་ལས། མ་དང་པ་དང་བརྟན་སྟོང་
སོགས་གཞར་ཡང་མི་མཛད།” ཅེས་བཀའ་སྤྱད། ཡང་།

ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེས་རང་གི་ཡོན་ཏན་སྤྱོད་པ་ལྟར་མཛད་པའི་དབང་གིས་སྐྱ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་བསམ་གྱིས་མི་
ཁྱབ་པའི་རིགས་ནི་རང་རེས་རྟོགས་ཤིང་བརྟེན་པར་བྱ་བའི་ཡུལ་ལས་འདས་མོད། འོན་ཀྱང་མ་འོངས་པའི་གནས་ཚུལ་
འགའ་ཞིག་གསལ་པོར་མཁྱེན་པའི་མཛོན་ཤེས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཁྱད་པར་ཅན་མངའ་བའི་ཚུལ་ངོས་རང་གི་མཛོན་སྤྱོད་
ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་དཔེ་མཆོན་རེ་བྱུང་བརྟེན་ན། “ ང་ཆོ་རྒྱ་གར་དུ་འབྱོར་རྗེས་སྐབས་ཤིག་ལ་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེར།
ད་ཆ་དུས་འཁོར་རྒྱུད་འབྲེལ་གྱི་བཤད་རྒྱུན་པལ་ཆེར་ཆད་ཆར་བ་ཏུ་ཅང་པངས་པོ་བྱུང་ལུགས་ཞུས་སྐབས། ཡོངས་
འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་བཤད་རྒྱུན་རྒྱ་གར་ནང་ཏན་ཏན་བསྐྱབས་ཡོད་པ་རེད། ཅད་གཅོད་བྱེད་དགོས་ཞེས་རྒྱ་གར་ནང་
ཡོད་པར་ཐག་བཅད་ནས་གསུངས་བྱུང་། འོན་ཀྱང་སྐབས་དེར་རྒྱ་གར་ནང་སྤྱོད་པ་ཡོད་པ་ཆོ་སྤྱོད་ཀྱི་ཡོད་པ་
མ་རེད། རྗེས་སུ་རིམ་བས་ཅད་གཅོད་སྐབས་དེའི་བཤད་རྒྱུན་ཆ་ཆར་གཉིད་མཆོན་ཞབས་རིན་པོ་ཆེ་ལ་ཡོད་འདུག་པས་
ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེར་སྐྱོན་སེང་དང་འབྲེལ་ཁོང་གི་ས་ནས་གསེར་གོང་རིན་པོ་ཆེས་གསན།¹⁰⁸ གསེར་གོང་རིན་པོ་
ཆེའི་བྱང་ནས་ཁོ་པོས་ཞུས་ཏེ་ཤིན་ཏུ་ཉག་སྤྱོད་པའི་བཤད་རྒྱུན་དེ་ཐོབ་ཐུབ་པ་བྱུང་། དེའི་བཤད་རྒྱུན་རྒྱ་གར་ནང་ཡོད་
པར་སྤྱོད་པ་ནས་ཐག་བཅད་ནས་གསུངས་པ་དེ་ངོ་མཆར་བའི་གནས་ཚུལ་དཔེ་མཆོན་གཅིག་ཡིན། ཡང་། དེ་མིན་ངོས་རང་
གི་ཉམས་ལེན་སྟོར་དང་། ཆོས་སྤྱིད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་གང་ཐད་ནས་པལ་མོ་ཆེ་དེད་རང་གི་བསམ་པའི་འཆར་སྟོར་ཡོད་པ་དེ་
རང་རྒྱ་མཆོན་ལྟར་པ་འདུག་ཅེས་བཀའ་འཁྲིལ་གནང་གིན་ཡོད་ཀྱང་། འགའ་ཞིག་སྐབས་དེའི་དེད་རང་གི་བསམ་ཚུལ་རེ་
འདུན་དང་མི་མཐུན་པའི་བཀའ་ལན་ལས་སྟོན་གནང་ཡོད་པ་དེ་ཆོ་རྗེས་སུ་དུས་ཆོད་ངེས་ཅན་ཞིག་སོང་བའི་མཆོམས་སུ་
ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་དེ་སྟོན་བཀའ་སྟོན་རྗེ་གནང་དེ་གའི་ཐོག་ཏུ་བབས་པ་ལས། སྐབས་དེའི་རང་གི་བསམ་ཚུལ་
ལག་ལེན་འཁེལ་ཐབས་མེད་པར་ངེས་པ་རྟེན་པ་དེ་འབྲེལ་ཡོད་ཡོང་། རྒྱ་མཆོན་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་
ཆེར་མཛོན་མཁྱེན་ཡོད་པ་འབྲེལ་བསམ་པ་ཞིག་བྱུང་ནས་རྗེས་སུ་མཛད་སྐབས་ཤིག་ལ། ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེར་མཛོན་
མཁྱེན་ཡོད་པ་འབྲེལ་བསམ་པ་ཞིག་བྱུང་ནས་ཞེས་བཀའ་འབྲི་ཞུས་པར། སྐབས་དེར་དེ་འབྲེལ་ཡོད་གི་མིན་ནམ་བསམ་པ་
འབྲེལ་བྱེད་འདུག་ཅེས་གསུངས་བྱུང་། མི་ཆོས་སྤྱོད་པའི་རྒྱུན་ནས་ཡང་གསུང་མི་སྤྱིད་པའི་སྤྱོད་པའི་ཞིག་གི་གསུང་

¹⁰⁸ ལ་གོང་ས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་བཀའ་དགོངས་ལྟར། སྐབས་རྗེ་གཉིད་མཆོན་ཞབས་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ནས་ཐོག་མར་སྤྱི་ལོ་ 1974 ལོར་
གསེར་གོང་མཆོན་ཞབས་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ལ་འབྲུལ་གནང་མཛད་པ་དང་། མཐར་སྤྱི་ལོ་ 2000 ལོར་ད་ལྟའི་དགའ་ལྡན་ཁྲི་པ་རི་རྩོད་རིན་པོ་ཆེ་
དང་། རྒྱུད་སྟོང་མཁན་པོ་བྱ་དོ་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་ལ་ཐངས་བདུན་པ་འབྲུལ་གནང་མཛད་པའི་མཐའ་མ་དེ་ཉིད་གསུང་འཁོར་དུ་བཞུགས་པ་ཁོ་པོས་
ཡིག་འབེབས་ཞིབ་སྒྲིག་གིས་གཉིད་མཆོན་ཞབས་རིན་པོ་ཆེའི་སྐགས་སྟོགས་གསུང་འབྲུལ་དུ་བསྐྱབས་པ་<<དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་བསྐྱུས་
པའི་རྒྱུད་དང་འབྲེལ་པ་བྱི་མ་མེད་པའི་འོད་བྱ་སྟོན་ཆོས་རྗེའི་མཆོན་འབྲེལ་ཆོས་འབྱུང་བསྐྱུས་དོན་འགལ་སྟོང་བཅས་སྐགས་ཏེ་བཀོད་པ་དཔལ་
ལྡན་སྤྱོད་པའི་ཞལ་ལྷུང་དཀར་པོའི་ཐང་བ་>>ཡོད་ལྟ་དང་། དེ་དག་དཔྱད་གཅིག་ཏུ་ཉུང་དུ་བསྐྱུས་པ་<<དུས་འཁོར་རྒྱུད་འབྲེལ་ཆེན་མོའི་
འཆད་ཐབས་རིགས་ལྡན་སྤྱོད་པའི་མཆོད་ཡོན་>>ཡོད་གཅིག །ཞུས་དག་སྐབས་མཆོན་དུ་བཏབ་པ་<<དུས་འཁོར་རྒྱུད་འབྲེལ་ཆེན་མོའི་
དག་མཆོན་>>ཡོད་གཉིས་བཅས་བསྟོམས་པོད་བརྒྱུད་ཅུམ་བསྐྱེགས་ཐེན།

བབ་དེ་ལ་དཔྱད་ན། འོན་ཀྱིས་མཛོན་མཁྱེན་ཡོད་པ་ཞལ་གྱིས་བཞེས་པ་ལྟ་བུར་སྤང་བས། ཞེས་སོགས་བཀའ་སྤྱལ། འདི་
ལས་སངས་རྒྱུ་གི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེར་སྤྲུགས་ཁུར་དང་སྤྲར་གསོ་རི་ལྟར་གནང་བའི་ཚུལ། ཆོས་སྤྱི་གནད་
དོན་འགངས་ཆེན་པོ་རྣམས་རི་ལྟར་སྤྲུགས་ཐག་གཅོད་པར་མཛད་པའི་ཚུལ་སོགས་ཟུར་ཙམ་གསལ། ཡང་།

ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་རང་གི་སྐྱེ་སྤྱེར་གི་གནས་ཚུལ་གང་ཅིའི་ཐོག་སྤྲུག་སྤྱད་ཀྱི་སྤྱི་ཟུར་ཐོན་པ་ལྟ་བུ་གཏན་ནས་གོ་
མ་མྱོང་། ཏུས་ཏྲག་ཏུ་ཆོག་ཤེས་ཤིང་། སྤུས་ཚུགས་ཆེ་བ། སྤྲུགས་བག་ཤེབས་པར་བཞུགས། རོས་རང་ནས་ཐོད་མེད་
སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་ལས་ཁུར་ལོན་དགོས་པའི་དབང་གིས་སྤུས་རེར་དཀའ་ངལ་དང་། རྟོག་གཏེ་རིགས་སྟན་མེད་ཞུས་པའི་
ཆེ་སྤུས་སུ་གང་བབས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་འབྲེལ་བཅོམ་གནང་། སྤུས་རེར་བཞད་གང་འདྲ་སྤོང་བར་གནང་། དཀའ་རྟོག་
དེ་རིགས་ཚུང་ཙག་ཏུ་བཏང་གནང་སྟེ་སྤོ་བག་སྤོས་པར་མཁས་པས་སེམས་ལ་ཤིན་ཏུ་ཕན་པོ་ཡོང་གིན་ཡོད། ཡང་
སྤུས་རེར་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ནི་དུས་སྤུས་འདིར་གོས་ཆེན་མངགས་བཏགས་ཟེར་བ་དེ་ནང་བཞེན་རེད།
ཆོས་སྤྱི་གང་གི་ཐོག་ལ་ཡང་རན་པོ་དང་ཡག་པོ་རེད། གནས་ཚུལ་གང་འདྲ་ཞིག་ལ་ཡང་སྤང་དག་ཡོད་པ་མ་རེད་
ཅེས་སྤྲུགས་སྤོ་བདེ་པོ་དང་། སྤྲུགས་དབྱེས་ཆོར་ཆེན་པོའི་ཚུལ་མཛད་དེ་དབྱུགས་དབྱུང་རྗེས་འཛིན་གནང་གིན་ཡོད།
སེམས་ནང་དཀའ་ངལ་ཡོད་པའི་དུས་སྤུས་ཙམ་མ་ཡིན་པར་དུས་རྒྱུན་ཏུ་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ག་དུས་མཛལ་ན་
ཡང་། མཛལ་ཟེན་པའི་རྗེས་སུ་རང་གི་སེམས་ལ་སྤྱི་དུས་དཀའ་ཆོར་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་དེས་ཅན་ཞིག་དུས་ཏྲག་ཏུ་
ཡོང་གིན་ཡོད་པས་བཀའ་བྲིན་བསམ་གྱིས་མི་བྱེད་པ་ཡིན། ... ལྷ་བྱང་དུ་གནས་ཚུང་རྟེན་གཞིར་སྤྱར་བངས་པར། སྤྱི་
ཤེབས་མཆོས་རིན་པོ་ཆེའི་མདུན་དུ་བཅར་ཏེ་དགྲ་འཆམ་དང་། དེ་རྗེས་རྟེན་གསུམ་སྤུས་ཟེན་རྗེས་སྤྱི་མདུན་དེར་ཆོས་
སྤོང་དུས་བཙུགས་ཀྱིས་བཞུགས་ཏེ་ཡོངས་འཛིན་རྗེ་རྗེ་འཆང་མཆོག་ཉིད་སྤྱན་གཞི་འཕྲལ་དྲངས་ཡོང་བ་དང་། སྤྱི་བ་
ནས་ཆེ་རབས་ཐམས་ཅད་དུ་འབྲལ་མེད་རྗེས་སུ་འཛིན་པའི་གསོལ་འདེབས་ཞུས་གནང་བ་དང་། སྤུས་དེར་གནས་
ཚུང་སྤྱན་ཆབ་བསིལ་ཏེ་བཀའ་མོལ་ཞུ་མ་ཐུབ། ... འདོད་ཁམས་ཀྱི་དབང་སྤྲུག་དབལ་ལྡན་དམག་ཐོར་མ་ལྟ་བུས་ཀྱང་།
མགོན་པོ་གང་གི་གཟི་བརྗེད་མ་བཟོད་པར་དགོངས་བསྟན་ཞུས་པའི་གནས་ཚུལ་མཐོང་ཡང་འདིར་སྤྱི་བ་སྤུས་སུ་མ་
བབས། ཞེས་སོགས་ཀྱང་བཀའ་སྤྱལ་ཏེ་ཞིབ་ཏུ་ཤེས་པར་འདོད་ན་ཡོངས་འཛིན་སྤྱི་བ་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ལས་
ཤེས་པར་བྱ་ལ། གོང་དུ་བྲིས་ཟེན་པ་ལྟར་“ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་དགོངས་པ་རྫོགས་དུས་སེམས་ཏུ་ཅང་སྤྱོད་བྱུང་། དཔལ་
པོ་རྒྱལ་ཆད་ཟེར་བ་ལྟར་བསྟེས་ས་མེད་པ་ལྟ་བུའི་སྤྱོད་སྤང་ཆད་མེད་བྱུང་།” ཞེས་ཀྱང་བཀའ་སྤྱལ་གྱི།

ནང་ཆོས་རོ་སྤྱོད་དང་གཞུང་བཤད་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པར་
མཛད་པ།

དགེ་བཤེས་སྟོན་པས། “ཐེག་ཆེན་གྱི་སྤྱི་མ་བྱ་བ་བཤད་པ་ན་འབྲམས་སྤྱི་བ་གོ་བ་བསྐྱེད་ལ། ལག་ཏུ་ལེན་པ་
ན་བསྟན་པའི་ཐ་མ་ལ་གང་ཕན་དང་། ཐད་ཀར་དོན་དུ་གང་འགྱུར་སྟོན་པ་ཞིག་དགོས།” ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། དོན་

གཅིག་གི་ཐོག་ནས་ཀྱང་གཞུང་རབ་འབྲས་ལ་གོ་བ་སྟེར་ཞིང་གནད་འདི་ལ་བ། གཤུལ་བྱའི་ཁམས་དང་འཆོམས་
ཤིང་དགོས་དོན་གྱི་བཅུད་འབྲིན་བ། སྤམ་བཤད་དང་གཅུམ་ཆོག་གི་བྱི་མས་དཔེན་ཞིང་ཁྲན་ཀའི་སྐབས་བྲལ་བ།
གསུང་ཆོག་རེ་རེ་ཡང་ཁྱོད་སྟོབས་ལས་བྱུང་བའི་དོན་གྱིས་སྤྲུག་ཅིང་སྒྲོ་བ་མེད་བ། རི་ཅམ་གྱིས་གནད་སྤྲ་སར་
བསྟེན་པ་བ་ན་དེ་ཅམ་གྱིས་ཞིབ་ཆ་ཐོན་ཞིང་དོན་གྱི་འགངས་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མི་སྟོར་བ། ལུང་རིགས་ཀྱི་རྒྱབ་བཅན་
བར་མཛད་པ་སོགས་བསམ་བཞེད་ཀྱི་ཡུལ་ལས་འདས་པ་ཀུན་ལ་ཁྱོད་བྱུང་ཡིན། ལུང་ལ་སྟོན་པའི་བཀའ་དང་
འཕགས་ཡུལ་གྱི་བསྟན་བཅོས། བོད་ཀྱི་རིས་སུ་མ་ཆད་པའི་མཁས་བླ་བ་དག་གི་གསུང་ཞུས་གཅིག་མཚུག་གཉིས་
མཐུད་དུ་འདེན་ལ། རིགས་པ་ནི། ནང་པའི་གཞུང་དང་ཆོན་རིག་གི་ལུགས་སུ་གྲགས་པ་དག་དང་། མགོན་པོ་ཉིད་ཀྱི་
མཁུན་དཔྱོད་ཀྱི་རྩལ་ལས་ཐོན་པའི་རིགས་པ་རྣམས་ཏེ། སྐབས་དང་དུས་མ་འཆོལ་བར་འདེན་པས་མཁས་བླ་ཀུན་
ཀྱི་ཡིད་དབང་མེད་དུ་སྟོགས། བྱི་ནང་གི་སྤྱོ་པོ་སུ་ཞིག་ལ་བསྐྱབ་བྱ་སྟེན་པའི་ཆེ་ནའང་། བྱམས་པ་དང་བཅེ་བས་ཀུན་
ནས་བསྐྱངས་ཤིང་། ཁྱོད་བས་གཞི་བཟུང་། སྐབས་ཀྱི་དགའ་ཆོག་གིས་མཐའ་བརྒྱན་ཏེ་གནང་བས། བྱིན་ཅི་ལོག་
གི་བག་ཆགས་རྩམས་མཐུག་པ་ཞིག་ཡིན་ན་ལས་གནད་དུ་མི་འགྲོ་བའམ་དོན་དུ་མི་འགྱུར་བ་ཞིག་གཏན་ནས་མེད།

དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་དོན་འཆད་པ་ན། ཐོག་མར་ཆོས་ཀྱི་སྤྱོད་འོ་སྟོན་དང་། རོ་འཕྲོད་ནས་རི་ལྗར་ཉམས་སུ་
ལེན་པའི་རིམ་པ་གཉིས་སུ་མཛད་པ་སྟེ་འདི་ནི་གནས་དུས་དང་བྱི་ནང་གཉིས་ཀར་བསྟན་པའི་གནད་སྒྲོ་བྱུང་བར་བ་
ཞིག་ཡིན། རོ་སྟོན་གནད་སྟངས་ལ། “རྣམ་”དང་“ཆོས་”ཞེས་པའི་འཕགས་བོད་ཀྱི་སྐད་བརྒྱུ་སོ་སོའི་དབང་དུ་བྱས་
པའི་གོ་བའི་སྟེང་ནས་ནང་པའི་ཆོས་ཞེས་པ་ཡོངས་གྲགས་“ཆོས་ལུགས་”ཀྱི་གོ་བ་ལས་རིང་དུ་གྱུར་པའི་ཚུལ་སྟོན་
ལ། སྐབས་རེར་“བྱང་ཚུབ་”ཅེས་པའི་ཆོག་གཉིས་ཀྱི་སྟེང་ནས་ཀྱང་ནང་པའི་ཆོས་ཀྱི་གནད་ཆེ་ས་དག་ཞིབ་དུ་རོ་
སྟོན་པར་མཛད། ཡང་ལྟ་བུ་འབྱུང་དང་སྟོན་པ་འཆེ་བ་མེད་པ་གཉིས་ཀྱི་སྟེང་ནས་ཀྱང་དོན་གྱི་སྟོམ་མཛད་དེ་
དངོས་གཞིར་བབས་པ་ན། གཙོ་པོ་བདེན་བཞིའི་སྟེང་ནས་རོ་སྟོན་པར་མཛད། དེ་ཡང་བདེན་བཞིའི་སྒྲུང་དོར་ལས་
བརྒྱུས་ཏེ་བྱི་མ་རྣམས་འབྲལ་རུང་དང་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་འོད་གསལ་བ། གཉེན་པོའི་སྟོབས་ཀྱིས་བྱི་མ་བྲལ་
བར་བྱས་པའི་འགོག་པའམ་ཐར་པ་ཐོབ་རུང་དུ་བསྐྱབས་ཏེ་རོ་སྟོན་པ་ལས། ཐོག་མཉིད་ནས་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་
ཚུལ་དང་དལ་འབྱོར་རྟེན་དཀའ། འཁོར་བའི་སྤྲུག་བསྐྱལ་སོགས་ལ་རྩལ་འདོན་བྱེད་པའམ། ཡང་ན། དེ་མ་ཐག་
དབང་བསྐྱར་བ་སོགས་ཐབ་ཐབ་མོ་དག་བཤད་དེ་མཐོ་སྟེག་འབའ་ཞིག་བྱེད་པ་སོགས་ཀྱི་ལུགས་དག་ལ་ནམ་ཡང་
དཔྱེས་པར་མི་མཛད། དེ་ལ་མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

བཤེས་གཉེན་བསྟེན་ཚུལ་ནས་ཟུང་འཇུག་གི་བར་དུ་རོ་སྟོན་པ་དེ་དང་བ་ཐོབ་ཐེན་པ་ཞིག་ལ་ཡིན་གྱི། ཐོག་མར་རོ་སྟོན་
པ་ལ་དེ་མིན། བཅོམ་ལྷན་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་ཐོག་མར་བདེན་པ་བཞི་ལས་བརྒྱུས་ཏེ་གསུངས་ཡོད་ཅིང་། སྟོན་པ་གཞན་
སུས་ཀྱང་མ་གསུངས་པ་ཞིག་གསུངས་པའི་ཆ་ནས་སྤྱོ་བ་སྒྲོ་མེད་དུ་གྱུར་བས། མགོན་པོ་སྤྱོ་བ་ཀྱིས་བཅོམ་ལྷན་

འདས་ལ་བསྟོད་པའི་ཆེ་ཡང་སྤྲ་བ་ལྷ་མེད་ཅེས་གསུངས་ཡོད། བཤེས་གཉེན་བསྟེན་ཚུལ་ནི་སྤྲ་སྟེགས་པ་ལའང་ཏ་ཅང་
ཡག་པོ་ཡོད། དལ་འབྱོར་དོན་ཆེན་རྟེན་དཀའ་འདི་ཡེ་ཤུའི་ཆོས་པ་ཆོས་ཀྱང་མི་ལ་ soul¹⁰⁹ ཞེས་པ་ཞིག་ཡོད་ཅེས་
མིའི་ལུས་རྟེན་རྩ་ཆེ་བའི་ཚུལ་བཤད། སྤྲ་བའི་མི་རྟག་པ་ནི་ནང་པ་རང་གི་སྤྲ་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་རེད། གང་ལྟར།
བདེན་པ་བཞིའི་རྣམ་གཞག་དེ་ནང་པའི་ཆོས་ཀྱི་སྤྲ་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་ཡིན། ... རྩེ་རིན་པོ་ཆེས་ཀྱང་། དེ་ལྟར་ན་
བདེན་བཞི་ནི་ཐེག་པ་ཆེ་རྒྱུ་ཏུ་ལན་དུ་མར་གསུངས་ཤིང་། འཁོར་བར་འབྱུག་པ་དང་དེ་ལས་སྟོན་པའི་གནད་
རྣམས་བདེ་བར་གཤེགས་པས་བསྐྱུས་པ་ཡིན་པས་རྣམ་ཐོལ་སྤྲུབ་པ་ལ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་ཞིང་། ཉམས་ལེན་གྱི་འགག་
སྟོམས་ཀྱང་ཆེ་བས་རིམ་པ་དེ་ལྟར་དུ་སྟོབ་མ་འཁྲིད་དགོས་ཏེ། ཞེས་གསུངས་ཡོད་པས། སངས་རྒྱུས་པའི་ཆོས་རྩ་
སྟོད་པའི་ཆེ་བདེན་བཞི་ནས་བརྒྱུ་ཏེ་བྱ་དགོས།¹¹⁰ ཞེས་སོགས་རྒྱས་པར་གསུངས་ཤིང་། “ནང་པའི་ཆོས་ནི་སྟོ་བོ་སྟོ་
བོ་རྣམས་ལ་ཞེད་སྤང་སྟོང་བྱེད་ཅིག་མ་རེད།” ཅེས་ཀྱང་ཡང་ཡང་བཀའ་སྤྱུལ་ཏེ། ཆོས་བྱེད་པ་ནི་དགའ་བས་དང་དུ་
སྤངས་ཏེ་བྱེད་པ་ལས་འཛིགས་སྤང་གིས་བྱེད་པ་དོན་དུ་མི་འགྱུར་བས། ཐོག་མ་ཉིད་ནས་སྤྲུག་བསྐྱེད་པ་དེ་
ཡང་མི་ལེགས་ལ། གནས་དུས་རིམ་འཛིན་དང་བྱི་ནང་གི་གནས་ཚུལ་རྣམས་རྩི་བཞིན་རྟོགས་པའི་སྟོན་ནས་ཆོས་ཀྱི་
རྩ་སྟོད་བྱེད་དགོས་ཞེས་བཀའ་ཡང་ཡང་སྤྱུལ། ཡང་མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

བཙུམ་ལྷན་འདས་མངོན་པར་རྫོགས་པར་སངས་རྒྱུས་ནས་རིང་པོར་མ་ཐོགས་པར་བདེན་བཞིའི་ཆོས་འཁོར་བསྐྱོར་བ་
ལྟར་རེད་ཅག་གིས་ཀྱང་སངས་རྒྱུས་པའི་ཆོས་རྩ་སྟོད་བྱེད་པའི་ཆེ་སྟོན་ལ་བདེན་བཞིའི་ཆོས་འཁོར་ནས་རྩ་སྟོད་དེ།
དེའི་ཐོག་ནས་ཐར་པ་ཐེར་བ་ཡོད་པའི་ཚུལ་ཆད་མས་མ་ངེས་ཀྱང་ཡིད་དཔྱོད་ཅུམ་གྱིས་གོ་བ་ཆགས་པར་བྱས། ལམ་
བདེན་ལ་སྟོབ་འདོད་སྟེས་པའི་མཆོམས་སྤྲ་ཐེག་པ་སྤྲ་མོང་གི་བསྐྱུས་པ་གསུམ་གྱི་ཐོག་ནས་ཉམས་ལེན་བྱེད་ཚུལ་
དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ལམ་གྱི་སྐབས་སྤྲ་བྱིན་དུག་གི་ཉམས་ལེན་ལ་སྟོབ་ཚུལ། སྤྲུག་གི་ཐེག་པའི་སྐབས་སྤྲ་
གསང་སྤྲུག་རྩི་རྩེ་ཐེག་པའི་བསྐྱུས་པ་གསུམ་ལ་རྩི་ལྟར་སྟོབ་པའི་ཚུལ་བཤད། དེ་ཡང་གཙོ་བོ་བདེ་སྟོང་གི་ཉིང་རེ་
འཛིན་ཐེར་བའི་སྟེང་ནས་འགྲོ་དགོས་པས་དེ་ལྟར་བྱེད་དགོས། དེ་ལྟར་མིན་པར་ཐོག་མ་ཉིད་ནས་དབང་བསྐྱུར་ཏེ་སྤྲུག་
གྱི་ཉམས་ལེན་བྱེད་ཚུལ་བཤད་ན། གསང་སྤྲུག་རྩི་རྩེ་ཐེག་པའི་ཆོས་གསང་སྤྲུག་རྩི་རྩེ་ཐེག་པའི་ཆོས་སྤྲ་འགྲོ་ཚུལ་
ཤེས་པར་དགའ། སྟོང་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བ་མེད་པར་འགྲུལ་སྟོང་རྒྱག་ས་མེད། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་མེད་ན་ནི་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བ་
རྩི་ཅུམ་ཐབ་ཀྱང་དེ་ཤེས་སྟོབ་ཀྱི་གཉེན་པོར་མི་འགྲོ། གཉུག་མ་ལྟར་ཅིག་སྟེས་པའི་འོད་གསལ་མངོན་དུ་བྱས་ནས་དེས་
སྟོང་ཉིད་སྟོམ་ཐེར་བ་ཡང་ཤེས་སྟོབ་ཀྱི་གཉེན་པོར་བསྐྱེད་པའི་ཆེད་ཡིན། དེ་ལ་ཐབས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཀུན་དང་ལྟར་པའི་
སྟོང་ཉིད་བསྟོམས་ན་མ་གཏོགས་མི་ཡོང་། དེར་བརྟེན། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ནི་མེད་ཐབས་མེད། ལམ་དང་ལུགས་སྟོལ་

¹⁰⁹ དབྱིན་སྐད་དུ་ Soul ཞེས་པ་ནི། རགས་བཤད་ལྟར་ན། གཟུགས་སྤྲ་མ་གྲུབ་པའི་གང་ཐག་གི་ཆགས་ཤིག་སྟེ། ཤིན་ཏུ་ཀྱང་མེད་དེ་མི་འགྲོ་
བར་རྟག་ཏུ་གནས་པ་ཞིག་ལ་ཐེར་བར་སྤྱང་།

¹¹⁰ 2014 ལོའི་ལམ་རིམ་བཀའ་ཁྲིད་སྐབས་གསུངས།

ཅམ་གྱི་སྤྱི་དུ་འགྲོ་བར་འདོད་ན་ཁྱད་མི་འདུག་ཀྱང་། ཆོས་ཆོས་སུ་སོང་བ་དང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་སུ་སོང་བ། གསང་སྤྲུགས་རྗེ་རྗེ་ཐེག་པ་འདི་ཆོས་གསང་སྤྲུགས་རྗེ་རྗེ་ཐེག་པ་འདི་ཆོས་སུ་སོང་བ་ཞིག་ཡོད་པ་ལ་

གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་བདེན་བཞིན་ས་བརྩམས་ཏེ་ལམ་གྱི་རིམ་པ་བསྟན་རྒྱ་དེ་ཏ་ཅང་གལ་ཆེན་པོ་རེད།¹¹¹ ཅེས་གསུངས་ལ། “བཙུག་ལྷན་འདས་ཀྱི་གསུང་དེ་རིགས་པ་ཅ་བར་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན་པས། ང་ཆོས་ཀྱང་རིགས་པའི་ཐོག་ནས་སྐྱབ་སྐྱབ་དགོས་པ་ཡིན། ... ལམ་རིམ་གྱི་ཁྲིད་ཡིག་མང་ཆེ་བ་བཀའ་གདམས་མན་ངག་པ་ལྟར་རེད། བདག་འདྲིན་དང་རང་གཅེས་འདྲིན་ཁ་གྲག་རྒྱ་མེད་པར་བཟོ་སྐྱབ་པའི་གཞུང་དེ་དག་བཤད་ཆོས་སུ་བཞག། །དེ་ནས་སྐྱབ་ཆོས་ལ་དད་པ་གཙོ་བོར་བྱས་པ་དེའི་སྤྱི་དུ་འགྲོ་བ་དེས་ཡིད་ལ་མགྲུ་བ་སྐྱེ་གིན་མི་འདུག། །དོས་ཀྱིས་དུས་རྒྱུན་བཀའ་གདམས་གཞུང་པ་པོའི་ལུགས་གལ་ཆེན་པོ་རེད་ཅེས་བཤད་དེ་དེ་ལྟར་དུ་ཁྲིད་པའི་རྒྱ་མཆོན་ཡང་དེ་རེད།”¹¹² ཅེས་ཀྱང་བཀའ་སྤྱུལ། འདི་ནི་གཅིག་དུ་ན། ནང་པའི་ཆོས་དང་ཆོས་པ་གཉིས་ཀ་འགྲན་གྱི་དོ་མེད་དུ་སྐྱབ་པའི་ཐབས་ཁྱད་པར་ཅན་ཞིག་སྟེ། ནང་པའི་ཆོས་དེ་ཉིད་དབང་པོ་ནོན་པོའི་སྒོ་ཅན་ལ་ཆེད་དུ་དམིགས་ཤིང་རྒྱ་མཆོན་དང་བཅས་པ། རིགས་པས་དབྱེད་བཟོད་ཅིང་ཆད་མའི་རྒྱབ་རྟེན་གྱིས་མ་བོར་བ་སོགས་གཞན་ལས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པའི་འཕགས་ཆོས་རི་སྟེང་ཅིག་ཡོད་པ་ལྟར། དེ་ལ་དང་བ་བརྟས་པའི་སྐྱེ་བོ་ནམས་ཀྱང་དད་པ་ཅམ་སྐྱབས་སུ་མི་བསྟེན་པར་ཆད་མཉིད་ལ་གཞི་བཙུག་པ་ཞིག་དུ་སྐྱབ་སྐྱབ་ལོས་ཡིན། དེ་ནི་དད་པ་ཡལ་བར་འདོར་བའི་ཐབས་མིན་པར། དེ་ལས་སྟོན་སྟེ་ཆད་མས་བྱངས་ཤིང་གཞན་གྱིས་འཕྲོག་པར་མི་རྒྱས་པའི་དད་པ་བརྟན་པོ་སྐྱེ་བའི་དོན་དུ་ཡིན། དེ་ལྟར་བྱུང་ན། གང་ཉམས་སུ་སྤང་བའི་ཆོས་དེ་མཆོན་ཉིད་དང་ལྡན་པ་ཡིན་པ་ལྟར་དེ་ཉིད་ཉམས་སུ་ལེན་པོ་དག་ཀྱང་ཆད་ལྡན་དུ་འགྱུར་བར་ཐེ་ཆོས་གལ་ཡོད། མཐར་གཏུགས་ན། ཐབས་ལམ་ཁྱད་པར་བའི་སྤྱི་དུ་འགྲོ་བ་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་དད་པས་བྱེ་བའི་དབྱེ་མཆོམས་དང་། ཆོས་དད་ཡོད་མེད་ཀྱི་ར་བ་གཉིས་ཀ་ལས་ཡོངས་སུ་བརྒྱལ་ཏེ་འགྲོ་བ་མཐའ་དག་གི་དོན་སྐྱབ་པའི་སྤྱི་དུ་སྟེ། གནས་དུས་སོགས་ལ་བསྟུན་པའི་ཐབས་ཚུལ་མད་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན།

ཡང་ཕྱི་ནང་གི་འདུས་ཆོགས་སྤྱི་དང་ཁྱད་པར་དུ་ལུལ་གྲུ་གཞན་གྱི་མཁས་པ་ཤེས་ཡོན་ཅན་དག་ལ་གནས་ལུགས་ཀྱི་དོན་བྱེ་བྲག་དུ་ངོ་སྟོན་མཛད་པ་ན། སྟོང་སྟོགས་ནས་ལུགས་ཀྱིས་མི་འཆད་པར་རྟེན་འབྱུང་གི་དོན་རགས་རིམ་ནས་སྤྱི་བར་འཁྲིད་པ་གཙོ་བོར་མཛད་ལ། དེ་ལྟར་གནང་བ་ཡང་ཞལ་སྤྱ་ནས་ཀྱིས། “སྐྱེ་སྐྱབ་ཀྱིས། རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་གང་། །དེ་ནི་སྟོང་པ་ཉིད་དུ་བཤད། ཅེས་པའི་དགོངས་པ་ལྟར་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་སྐྱེ་སྐྱར་ཏེ་རྟེན་འབྱུང་གི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཅེས་བཤད་ན། སྟོང་པའི་གོ་བ་སྐྱན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་སྐྱེ་ལ། སྟོང་པ་ཉིད་ཅེས་པ་ཅམ་ཞིག་ནི་སྤྱི་སྟེགས་པ་

¹¹¹ 2014 པོའི་ལ་དུགས་དུས་དབང་སྐྱབས་གསུངས།
¹¹² 2015 པོའི་རྒྱ་བ་ 6 ནང་ཆོགས་པའི་དགེ་ལུགས་རྒྱལ་ཡོངས་ཆོགས་ཆེན་ཐེངས་དང་པོའི་མཐུག་བསྟེན་མཛད་སྟོའི་སྤྱི་དུ་འགྲོ་བ་སྤྱུལ།

སོགས་ཀྱིས་ཀྱང་བཤད།¹¹³ ཅེས་བཀའ་སྤྱོད། རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བའི་ཚུལ་དེ་ཡང་འཁོར་ལོ་དང་པོའི་སྐབས་
སུ་གཙོ་བོར་གསུངས་པའི་བརྟེན་ནས་འབྱུང་བའི་རྟེན་འབྱུང་ངམ་རྒྱ་འབྲས་རྟེན་འབྱུང་དང་། འཁོར་ལོ་བར་བ་དང་ཐ་
མའི་ངེས་དོན་གྱི་མདོར་གཙོ་བོར་གསུངས་པའི་བརྟེན་ནས་བཏགས་པའི་རྟེན་འབྱུང་གཉིས་དང་། གཉིས་པ་བརྟེན་
ནས་བཏགས་པའི་རྟེན་འབྱུང་ལ་ཡང་། ཆམས་ལ་བརྟེན་ནས་བཏགས་པའི་རྟེན་འབྱུང་དང་། གདགས་གཞི་ལ་བརྟེན་
ནས་བཏགས་པའི་རྟེན་འབྱུང་སྟེ་མིང་རྒྱུད་བཏགས་ཡོད་ཅེས་གྱི་རྟེན་འབྱུང་ཞེས་གཉིས་སུ་བྱེ། དེ་ལྟར། ༡། རྟེན་
འབྱུང་གི་གོ་བ་རགས་བཤམ་ནང་པའི་བྱ་བ་མཐའ་སྤྱོད་བ་ཀྱན་གྱིས་འདོད་པའི་རྒྱ་འབྲས་རྟེན་འབྱུང་དང་། ༢། གོ་བ་
འབྲིང་པོའམ་ཐ་སྟོད་དུ་རང་མཆོག་ཞལ་གྱིས་བཞེས་པའི་དབུ་མ་རང་རྒྱུད་པས་གཙོ་བོར་བཤད་པའི་ཆམས་ལ་
བརྟེན་ནས་བཏགས་པའི་རྟེན་འབྱུང་། ༣། གོ་བ་ཐ་མཐའ་ཐ་སྟོད་དུ་རང་རང་མཆོག་ཞལ་གྱིས་མི་བཞེས་པའི་དབུ་མ་
ཐལ་འབྱུང་བས་བཤད་པའི་གདགས་གཞི་ལ་བརྟེན་ནས་བཏགས་པའི་རྟེན་འབྱུང་ངམ་མིང་རྒྱུད་བཏགས་ཡོད་ཅེས་
གྱི་རྟེན་འབྱུང་བཅས་གསུམ་དུ་བྱེ་སྟེ་འཆད།¹¹⁴

ཡང་ཆོས་འཁོར་རིམ་བཤགས་དང་གསང་སྤྱགས་རྩོམ་ཐེག་པ་གསུང་ཚུལ་ལམ། རང་པའི་གཞུང་ལུགས་
སྤྱིའི་བསྟན་འཛིན་རྩོད་པར་མཛད་པའི་ཚུལ་དང་ཚུལ་དེ་ལྟར་དུ་འཁྲིད་པའི་ཚུལ་ཡང་།

དེ་ཡང་ཐོག་མར་རྟེན་པ་བཀའ་འདྲིན་ཅན་གྱིས་བདེན་བཞིའི་ཆོས་འཁོར་དུ། རྟོན་མོངས་ཕྱོགས་དང་རྣམ་བུ་ཕྱོགས་གྱི་
རྒྱ་འབྲས་བཅས་རྒྱ་འབྲས་ཆོན་པ་གཉིས་གསུངས་ཏེ་སངས་རྒྱས་པའི་ཆོས་ཀྱི་སྒྲིམ་གཞི་བསྐྱངས་ཏེ། གཉིན་པོ་བསྟེན་
པའི་སྟོབས་ཀྱིས་སྤྱག་བསྐྱེད་བྱེད་པར་བྱེད་པའི་རྒྱ་ཀྱན་འབྱུང་བཀའ་པའི་འགོག་པ་གསུངས། དེ་ནས་འཁོར་ལོ་བར་
པས་སྤང་བྱ་གང་ཞིག་གཉིན་པོ་གང་གིས་བསྐྱོག་ཐབས་སམ། རྣམ་བུ་ཕྱོགས་ཀྱི་འབྲས་བུ་འགོག་བདེན་འབྱུང་བྱེད་
གྱི་ལམ་བདེན་དང་ཡུལ་གྱི་འོད་གསལ་གཉིས་དོན་ཐ་ཞིང་ཐ་བ་ནས་གཏན་ལ་ཐབ། འཁོར་ལོ་མཐའ་མའི་དེ་བཞིན་
གཤེགས་པའི་སྤྱིང་པོའི་མདོ་ལྟ་བུས་ཡུལ་ཅན་འོད་གསལ་གྱི་རྣམ་གཞག་དེ་སྤང་ཡང་ཞིབ་ཅིང་ཐ་བར་གསུངས། རིམ་
པ་དེ་ལྟ་བུས་གསང་སྤྱགས་རྩོམ་ཐེག་པའི་འོད་གསལ་ལམ་བྱེད་ཟེར་བ་དེར་བྱིད། དེ་ཡང་གཞུང་རྣམས་སུ་“རྟོག་པ་
དང་ལྡན་པས་”ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར། ཆོག་ཅམ་ལ་མི་འཆེལ་བར་དོན་ལ་རྟོག་དཔྱད་བྱེད་མཁན་ཞིག་ཡིན་ན། བདེན་
བཞི་གསུངས་པའི་རྗེས་ལ། འགོག་བདེན་ཟེར་བ་དེ་རྩིས་ཡོང་ངམ་སྟུམ་སྟེ་དཔྱད་པ་འཇུག། །དེ་ཤེས་པ་ལ་ནང་
སེམས་ཀྱི་བྱི་མའི་རོ་བོ་དང་དེ་ཉིད་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ལ་མ་ཞུགས་པའི་ཚུལ་ཤེས་དགོས་ཤིང་དེའི་གཉིན་པོའང་ཤེས་
དགོས་པར་མ་ཟད། དེ་གཉིས་སྤང་གཉིན་དུ་འགྲོ་ཚུལ་ཡང་དབྱིས་བྱིན་པར་ཤེས་དགོས། དེ་ཤེས་ན་ད་གཞི་དཔྱད་འགོག་
པའི་བདེན་པ་ཞེས་པ་ཞིག་དངོས་པོ་ལ་ཡོང་ཆོག་པའི་ཚུལ་ཤེས། དེ་ལྟར་མ་ཡིན་པར་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བདེན་

¹¹³ 2015 པོའི་ལྷ་བ་ 9 ཆོས་ 7-10 བར་བཞུགས་སྤྱད་དུ་ཕྱོགས་ཡུལ་གྱི་ཁག་གི་ཆོས་ཞུ་བར་གནང་བའི་བཀའ་ཆོས་སྐབས་གསུངས།
¹¹⁴ 2008 པོར་ལྷ་མིའི་ཨ་ཕོ་ཀ་མགོན་ཁང་དུ་སྤྱོད་པའི་ WISDOM TEACHING དང་། དབུ་མ་རྩ་བ་ཤེས་རབ་ཀྱི་བཀའ་ཁྲིད་ཐེན་ཐེས་
སོགས་སུ་ཞིབ་ཏུ་གསལ།

བཞི་གསུངས་པས་འགྲོག་བདེན་ཡོད་ཅེས་ཟེར་ན་ནི་ལུང་ཙམ་ལ་སྐྱབས་སུ་མཆི་བ་ཡིན་པས། དེ་ནི་རྟོག་པ་དང་ལྷན་
པ་དག་གི་ཚུལ་དང་མི་མཐུན། རྣམ་དཔྱོད་དང་ལྷན་པས་དབྱེད་ན། བདེན་བཞིའི་ཆོས་འཁོར་གསུངས་ནས་དེའི་འཕྲོར་
ཤིང་ཕྱིན་གྱི་གཞུང་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ལུལ་ཙན་འོད་གསལ་གྱི་རྣམ་གཞག་གསུངས་པའི་འཁོར་ལོ་ཐ་མའི་དེ་བཞིན་
གཤེགས་པའི་སྤྱིང་པོའི་མདོ་ལྟ་བུ་སོགས་ཀྱང་ངེས་པར་དུ་ཡོད་དགོས་པར་མཛོང་།¹¹⁵ ཞེས་དང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་
སྤྱིང་པོའི་མདོས་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་འོད་གསལ་བ་གསུངས་པ་དེ་རིམ་གྱིས་གཉུག་མ་ལྟན་ཅིག་སྤྱེས་པའི་འོད་
གསལ་དུ་འཁྲིད་པའི་དོན་ཏེ། འཁོར་ལོ་གསུམ་དང་རྒྱད་ལྟེ་བཞི་གསུངས་པ་ནི། རགས་རིམ་ནས་བསྟན་ཏེ་མཐར་
བུང་འཇུག་གི་བར་དུ་འཁྲིད་པའི་ཚུལ་ལས། སྤྱི་མ་སྤྱི་མ་སྤྱི་མའི་སྤྱི་མ་འགྲོའམ་སྤྱི་མ་བྱེད་དུ་གསུངས་ཞེས་ཀྱང་
བཀའ་སྤྱུལ། ཡང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པའི་རྣམ་གཞག་ལ། བསྟན་པ་སྤྱི་མཚན་དང་གང་ཟག་སྒྲོས་མཚན་གྱི་
དབང་དུ་བྱས་པའི་ཆོས་ཞེས་གསུངས་ཏེ། དེ་ཡང་། རྗེ་སྤྱི་མ་སོགས་ནི་བསྟན་པ་སྤྱི་མཚན་ཏེ་བསྟན་པ་སྤྱིའི་གོ་བ་
ཆགས་པ་གཞིར་མཛད་དེ་གསུངས་པས་བཀའ་གདམས་གཞུང་པ་བའི་ལུགས་ལྟར་ཡིན་ཞེས་མཚན་ཏུ་བསྟན་པས་ལ།
གང་ཟག་སྒྲོས་མཚན་གྱི་དབང་དུ་བྱས་པ་ནི། ཆེ་རབས་མང་པོར་ཟབ་པ་དང་རྒྱ་ཆེ་བའི་ལམ་ལ་ཡུན་རིང་གོམས་པའི་
ལས་འཕྲོ་ཅན་ཏེ་སྤྱི་མ་གྱི་བག་ཆགས་སད་པ་ལ་རྒྱེན་སྤྱོད་ཅེས་ལས་ཆེར་མི་སྟོས་པ་དུ་མར་མན་ངག་ལྟ་བུ་ཉུང་དུ་རེ་
གསུངས་པ་རྣམས་ཡིན་ཞིང་། ལུགས་དེ་ཉིད་ཀྱིས་གདུལ་བྱ་སྤྱི་འཁྲིད་པ་ལ་ཁེ་ལས་ཉིན་ཆེ་བར་གསུངས།

གཞུང་བཤད་ཀྱི་ཚུལ་ལ། སྤྱི་མ་འཇུག་འཆད་ཚུལ་གྱི་སྤྱི་མ་ནས་བརྗོད་ན། ལམ་གྱི་རིམ་པ་སྤྱི་ལ་ངེས་པ་
བསྐྱེད་ཅིང་གོ་རིམ་ངེས་པ། སེམས་འདུལ་བའི་ཐབས་ཅུལ་འདོན་གནང་བ་སོགས་ཀྱི་ཕྱིར་བསྐྱབ་བདུས་དང་སྤྱུགས་
ཤིང་། གསེར་ལྷན་མ་ལྟ་བུ་ལམ་རིམ་གྱི་གཞུང་དང་སྒྲོམ་རིམ། རྫོ་སྤྱི་མའི་འོད་ཟེར་སོགས་དང་ཡང་སྤྱུགས་ཏེ་
འཆད། དེ་ཡང་སྤྱི་མ་འཇུག་ཆེན་མོའི་གཞུང་གི་མཚན་བྱང་ཙམ་འཆད་པ་ན་ཡང་།

དགག་བྱའི་སྤྱི་མ་པ་དང་དེ་འཛིན་པའི་རྟོག་པའི་སྤྱི་མ་བཤམ། གཉིས་སྤྱང་གི་སྤྱི་མ་པ་དང་། ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་སྤྱི་མ་པ། ལུལ་
ཙན་རགས་པ་སྤྱོད་བའི་སྤྱི་མ་སོགས་སྤྱི་མ་པ་མཐའ་དག་ཉེ་བར་ཞི་བ་དང་སྤྱི་མ་པ་ཡོངས་སུ་བསལ་བཤམ་
དག་པས་ན་བྱང་ཞེས་དང་། སྤྱི་མ་པ་བསལ་བ་ན་སྤྱོད་ཀྱི་སྤྱི་མ་པ་འགྲོ་འདོད་ཀྱི་བསམ་པས་རང་གིས་བྱང་རྒྱུ་དེ་
མདོར་དུ་བྱ་སྟེ་སྤྱི་མ་པ་སྤྱོད་ནས་དེའི་དོན་སེམས་ཤིང་སྤྱོད་པ་ལ་དབང་བ་ཡིན་པས་སེམས་དབང་ཞེས་བྱ། སྤྱི་མ་
པ་ལ། འཇུག་པའི་སྤྱི་མ་པ་དང་། སྤྱི་མ་པའི་སྤྱི་མ་པ། སྤྱི་མ་པའི་སྤྱི་མ་པ་བཅས་གསུམ་ཡོད་པའི་དང་པོ་ནི་བྱང་རྒྱུ་གྱི་
སེམས་དེ་ཉིད་ལ་ཟེར་ཞིང་། དེ་ཡང་སེམས་དེ་ཉིད་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དབང་སྤྱི་མ་པ་འཇུག་པར་བྱེད་པའམ་སྤྱི་མ་པ་བྱེད་
དང་ཀུན་ནས་སྤྱི་མ་པའི་ཡིན་པས་འཇུག་པའི་སྤྱི་མ་པ་ཞེས་བྱ། བྱང་རྒྱུ་གྱི་སེམས་དེ་བསྐྱེད་ནས་དེས་ཀུན་ནས་
བསྐྱངས་པའི་རང་རྒྱུ་སྤྱི་མ་པ་ལོ་ལྟ་བུ་སྤྱི་མ་པ་བྱུག་དང་། གཞན་རྒྱུ་སྤྱི་མ་པ་བསྐྱེད་པའི་དངོས་པོ་བཞི་ལ་སྤྱི་མ་པའི་

¹¹⁵ རྗེ་མའི་ཨ་ཕོ་ཀ་མགོན་ལང་དུ་སྤུལ་པའི་ WISDOM TEACHING ལ་གསན་གཟིགས་འཆོལ།

སྤྱོད་པ་ནི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པ། སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པ་བྱིན་ཏུ་གི་ལམ་ལ་བསྐྱབས་པའི་འབྲས་བྱ་སྟེ་དོན་གཉིས་མཐར་ཕྱིན་
པའི་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོའི་གོ་འཕང་ནི་བྱུབ་པའི་སྤྱོད་པ་ཡིན། གཞུང་དེས་པན་ཡོན་བརྗོད་པའི་སྟོན་པ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་
སེམས་བསྐྱེད་པའི་ཚུལ་དང་། སེམས་བསྐྱེད་ནས་བྱིན་ཏུ་གི་བསྐྱབས་པ་ལ་སྟོབ་པའི་ཚུལ་སོགས་གཙོ་བོར་གསུངས།
ཤེས་རབ་ཀྱི་ལེའུར་འབྲས་བྱའི་རྣམ་གཞག་ཀྱང་མདོར་བསྡུས་པའི་ཚུལ་གྱིས་གསུང་བས་སྤྱོད་པ་གསུམ་ག་བསྟན། དེ་
ལྟར་སྤྱོད་པ་དེ་དག་ལ་རི་ལྟར་འཇུག་པའི་ཚུལ་སྟོན་པའི་གཞུང་ཡིན་པས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ་
ཞེས་བརྗོད་བྱའི་སྟོན་པ་བཏགས། ཞེས་མཆོད་བྱང་གི་ཆོག་དོན་ཁོ་ནས་ཀྱང་གཞུང་གི་སྤྱི་ཁོག་དེས་པར་མཛད།

གཞུང་གི་ལེའུར་ཁོག་དེས་པར་མཛད་པའི་བྱིར།

སྟོན་ལམ་དུ། ‘བྱང་ཆུབ་སེམས་མཆོག་རིན་པོ་ཆེ། །མ་སྐྱེས་པ་རྣམས་སྐྱེ་བྱུར་ཅིག །ཅེས་པ་ལྟར་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་
རིན་པོ་ཆེ་སྐྱེ་བའི་དོན་དུ། དང་པོ་པན་ཡོན་བསྟན་པའི་ལེའུ་དང་། བཤམས་པའི་ལེའུ། སེམས་གཟུང་བའི་ལེའུ་གསུམ་
གསུངས། དེ་ནས། ‘སྐྱེས་པ་ཉམས་པ་མེད་པར་ཡང་།’ ཞེས་པ་སྟེ། ཐོག་མར་སྟོན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་ཅིང་། བསྐྱེད་
པའི་སེམས་དེ་བརྟན་པར་བྱ་བའི་བྱིར་དུ་ཆོ་གས་བཟུང་། དེ་ནས་ཕྱན་སུམ་ཆོགས་པ་བྱུང་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་
སྟོན་པ་ཡང་བླངས་ཏེ་དེ་ལྟར་བྱའི་སེམས་བསྐྱེད་ཅིང་བརྟན་པོར་གནས་པ་དེ་ཉིད་མི་ཉམས་པར་འཛིན་པའི་དོན་དུ། བག་
ཡོད་ཀྱི་ལེའུ་དང་། ཤེས་བཞིན་ཀྱི་ལེའུ། བཟོད་པའི་ལེའུ་བཅས་གསུམ་གསུངས། དེ་ནས་བཙོན་འགྲུས་དང་བསམ་
གཏན། ཤེས་རབ་ཀྱི་ལེའུ་གསུམ་ནི། ‘གོང་ནས་གོང་དུ་འཕེལ་བར་ཤོག །ཅེས་པའི་དོན་དུ་སྟེ། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་མ་
སྐྱེས་པ་བསྐྱེད། བསྐྱེད་ཅིང་ཉམས་པ་མེད་པར་བཟུང་བའི་ཐོག་ནས་བཙོན་འགྲུས་ཀྱི་སྟོབས་བསྐྱེད། དེ་ནས་ཅེ་གཅིག་
པའི་ཉིང་རེ་འཛིན་བསྐྱབས། དེ་ལྟར་བྱའི་ཉིང་རེ་འཛིན་ཀྱི་ཐོགས་དང་བཅས་པའི་ཐོག་ནས་ཆོས་རབ་རྩ་རྣམ་འབྱེད་ཀྱི་
ཤེས་རབ་ཕུལ་དུ་བྱུང་བ་བདག་མེད་པ་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་སྟེ་སྟོང་ཉིད་ལྷ་མོ་དེས་པའི་ཤེས་རབ་བས། ཞེ་ལྷག་ཟུང་
འབྲེལ་ཀྱི་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་འཛིན་ཉེན་ལས་འདས་པའི་ལྷག་མཐོང་བསྟོམས། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ས་ལམ་
བཟོད་དགོས་པས། ལེའུ་བྱི་མ་གསུམ་གསུངས། དེའི་མཇུག་དུ་བསྟོ་བའི་ལེའུ་སྟེ་ལེའུ་བཅུ་གསུངས།¹¹⁶ ཞེས་བཀའ་སྩལ། ཅ”
བཤམས་རབ་འཆད་པའི་ཚུལ་ལ་མཆོན་ན། བཤད་ལུང་གི་རྒྱན་མ་ཐོབ་པ་ལ་ཐོག་མར་རབ་བྱེད་ཀྱི་གོ་རིམ་ལྟར་
བཤད་ལུང་གི་རྒྱན་ཐོབ་པར་མཛད་ཅིང་། དེ་ནས་བསྐྱར་ཁྲིད་སོགས་ཀྱི་སྐབས་སུ། “ཉན་བཤད་གནད་དུ་སོང་ན་
སེམས་འདུལ་བ་ལ་པན་ཞིང་། གནད་དུ་མ་སོང་ན་ཁ་ཅས་དང་ཆོག་ཅས་དུ་གྱུར་ཏེ་མི་པན་”ཞེས་སོགས་གསུངས་ཏེ། ཐོག་
མར་སྤྱོད་པའི་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་བརྟག་པའི་རབ་བྱེད་ཉེར་དུ་ག་པ་དང་། དེ་ནས། བདག་དང་ཆོས་བརྟག་པའི་རབ་
བྱེད་བཙོན་བརྟག་པ། དེ་ནས། འཕགས་པའི་བདེན་པ་བཞི་བརྟག་པའི་རབ་བྱེད་ཉེར་བཞི་པ། དེ་ནས། དེ་བཞིན་
གཤེགས་པ་བརྟག་པའི་རབ་བྱེད་ཉེར་གཉིས་པ་སོགས་གཞུང་གི་གོ་རིམ་དཀྱིགས་ཏེ་ཐོས་བསམ་བྱས་ན་པན་ཆེ་
ཞེས་གསུངས་ཏེ་དེ་ལྟར་དུ་འཆད་ལ། མགོན་པོ་ཉིད་ནས་ཀྱང་དེ་བཞིན་གཤེགས་རྟོག་མཛད་ཅེས་བཀའ་སྩལ།

¹¹⁶ སྤྱོད་འཇུག་དང་ལམ་རིམ་གསེར་ཁུན་མ་སྐྱགས་པའི་བཀའ་ཁྲིད་དུ་གསུངས།

ལོག་རྟོག་ཐེར་འདོན་དང་ལེགས་བཅས།

སྤྱི་ནོར་ཡལོང་ས་སྐབས་མགོན་པོ་མཆོག་གི་གནང་སྤྱོད་གཙོ་བོ་གཅིག་ནི། “སྤྱི་མཐུན་ཆོས་ལུགས་”ཞེས་བོད་བརྒྱུད་ནང་བརྟན་ལ་དམའ་འབེབས་ཀྱི་རྣམ་པ་མངོན་གསལ་དུ་བོན་པ་སོགས་ལོག་པར་རྟོག་པའི་རིགས་རྣམས་འགོག་རྒྱ་དེ་རེད། མི་རིགས་དེའི་རིག་གཞུང་དང་ཆོས་ལུགས་སོགས་ནང་བསམ་སྒྲུབ་འདུག་པའི་དང་འབྲེལ་བའི་རིགས་ལ་སྤྱོན་བརྒྱུད་འབྱུང་བ་ནི། བདེན་པའི་དབྱུང་རྒྱས་རྒྱ་པར་ཟད། དེ་ལས་སྒྲིག་སྟེ་ཉམས་རྒྱུད་དུ་འབྱུང་བའི་ཉེན་ཁ་ཆེ་ཤོས་དེ་ཡིན། བོད་ས་མ་གོང་གོང་བོད་མི་རྣམས་ཕྱི་ཕྱོགས་ལ་འབྲེལ་བ་མེད་ཅིང་ཕྱིའི་གནས་ཚུལ་མི་ཤེས་པས། སྤྱི་སྤྱར་དང་སྤྱོན་བརྒྱུད་ཅི་ཡོད་མི་ཤེས་ལ་ཤེས་ཀྱང་ཁས་མི་ལེན། མགོན་པོ་མཆོག་ནས། “ང་ཆོ་བོད་དུ་ཡོད་སྐབས་ཆང་མ་སྤང་བ་དག་ནས་བསྐྱེད་པ་རེད།” ཅེས་བཤད་གནས་ལུགས་དེ་ཉིད་ལ་ཐུག་ཡོད། སྤང་བ་དག་ཅེས་པ་རང་རྩོམ་གྱི་དོན་ཡིན། རི་ལྷ་རང་རྩོམ་ཆེན་པོ་དེ་ལྷ་རང་སྤྱོན་མི་མཐོང་ཞིང་བཟོད་བསམ་རྒྱུ་ལ། རང་སྤྱོན་མ་མཐོང་ན་བཅས་བསྐྱེད་དང་ཡར་རྒྱས་མི་སྲིད་ཅིང་། བཟོད་བསམ་རྒྱུ་ན་འཆེ་བའི་ལམ་དུ་འགྲོ་བ་ལས་གནས་ལུགས་བབྱངས་ཏེ་བདེན་པ་ར་སྤྱོད་ཀྱི་མི་ཐུབ། གང་ལྟར། སྤྱོན་གྱི་དུས་སུ་སྤྱི་མཐུན་ཆོས་ལུགས་ཞེས་པ། ལེགས་ཉེས་གྱི་གསལ་བཤད་དེ་ཅམ་མེད་པར་བོད་བརྒྱུད་ནང་བརྟན་སྤྱི་ལ་གོ་ཞིང་། དེ་ཡང་ཐེག་དམན་གྱི་ཆོས་ལས་ཟུར་དུ་འབྱེད་པའི་ཐ་སྙད་དུ་གྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན། དེ་ལྟར་འདུག་པའི་རིམ་གྱིས་གོ་དོན་དང་འདུག་པའི་གཉིས་ཀ་ཡོངས་སུ་འབྱུང་ཏེ་འབྲས་བུ་གདགས་པའི་ཐ་སྙད་དུ་གྱུར་ལ། དེས་བཞག་པའི་བག་ཆགས་ཀྱང་རྒྱུ་རྒྱུ་མིན། མདོར་ན། དུས་ཕྱིས་སུ་བརྒྱུད་པའི་སྤྱི་མཐུན་ཆོས་ལུགས་ཞེས་པས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་རྣམ་དག་མ་རེད་ཅེས་པའི་གོ་བ་ཕྱིད་ཏིག་གོ་བ་ཞིག་སྤྱུལ་ཡོད། བཅན་གྱི་ལ་དུ་ཐེབས་ནས་ད་ལྟའི་བར་བོད་མིའི་ཁྲོད་དུ་ཡལོང་ས་མཆོག་མ་གཏོགས་གནད་དོན་དེ་ལྟར་དག་མཐོང་མཁན་སྤྱི་མཐུན་ཆོས་དུ་ཟད་ལ། ཡོད་ཀྱང་རིགས་པའི་ལམ་ནས་དགག་གཞག་རྒྱ་ཆེར་སྤྱོད་མཁན་ནི་མགོན་པོ་མཆོག་ཉག་གཅིག་དུ་གྱུར་པ་ཀུན་གསལ་ཡིན། སྤྱི་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 2 ཆོས་ 3 ཉིན་གནས་མཆོག་རྩོམ་གསུང་དུ་བོད་མི་རྣམས་ལ།

སྤྱི་རྒྱུ་གར་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་དང་འབྲེལ་ཆེན་པོ་བྱུང་ནས་རིམ་གྱིས་སི་ལོན་(Ceylon/ Sri Lanka)དང་། འབར་མ་(Burma/Myanmar)། ཐའེ་ལན་(Thailand)སོགས་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་ས་ཁུལ་མང་པོ་ཞིག་ལ་དར་བྱུང་ཡོད་ཀྱང་། དུས་ད་ལྟའི་ཆར་ལམ་གྱི་རིམ་པ་ཆ་ཆང་ལ་ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བའི་ཆོས་དེ་བོད་ལ་ཡོད། དེ་ལྟར་འདུག་པའི་ཕྱིའི་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་ནས་བོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་རྒྱུ་ལེན་པའི་ཐ་སྙད་ཤེས་པའི་དུས་ཤིག་ཡོད། དཔེར་ན། འགའ་ཞིག་ནས་བོད་ཀྱི་ཆོས་ལ་སྤྱི་མཐུན་ཆོས་དང་། རྒྱ་གར་གྱི་ཆོས་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཟེར་བ་སོགས་དང་། འགའ་ཞིག་ནས་བོད་ཀྱི་ཆོས་མ་རྩར་བཞག་སྟེ་དེ་ལས་བྱུང་བའི་ཆོས་ཤིག་ཡིན་པར་

བསམ་པ་སོགས་བསམ་ཚུལ་མང་ཡང་། རང་དེའི་ཆོས་ཆོགས་བཅད་གཅིག་ཡན་ཆད་རྒྱ་གཞུང་ལ་མ་བརྟེན་པ་མེད་
ཅིང་། རྗེའི་གསུང་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཀྱང་རྒྱ་གཞུང་ལ་བརྟེན་པ་ཤིས་ལྷན་ཡིན་སྟབས། སྤྲུགས་ཀྱི་གསང་བ་རྣམས་མ་
གཏོགས་ཆང་མས་གསལ་པོར་ཤོད་བྱུང་ན་ལེགས། ཞེས་ལམ་སྟོན་མཛད། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་སངས་རྒྱུ་ཀྱི་བཀའ་མིན་
པར་རྫོང་མཁན་གཙོ་བོ་ཞིག་ནི་ཤར་རུབ་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྤྱོད་པ་དག་མེད། དེ་ནི་རང་ཉིད་ཐ་མལ་པ་ཡིན་པ་དེ་གའི་ལྷ་ཚུལ་
ཀྱི་ཐོག་ནས་བྱུང་བ་ལས་གཞན་ལ་སྤང་ཞིང་དཔོན་པོར་འདོད་ཀྱི་ཀུན་སྒྲོང་ངན་པ་གང་ཡང་མེད། དེ་ལ་མགོན་པོ་
མཆོག་ནས་སྤྱི་ལོ་ 1990 ཟླ་བ་ 10 ཆོས་ 29 ཉིན།

ཀུན་མཁྱེན་ཁས་སྐྱངས་ན། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་སངས་རྒྱུ་ཀྱི་བཀའ་མ་མེད། དེ་རྗེས་སུ་དར་རྒྱས་བྱུང་བ་མེད་ཅེས་བརྗོད་
ཐབས་མེད། ལྷག་དོན་དུ་གསང་སྤྲུགས་ཀྱི་ཆོས་འདི་སངས་རྒྱུ་ཀྱི་བཀའ་མ་མེད་ཟེར་ཐབས་རྩ་བ་ནས་མེད། དངོས་
སུ་སྒྲོམ་སྤྱོད་བྱས་པའི་བྱུང་འབྱས་དེང་སང་ཡང་མཐོང་གིན་ཡོད་པ་མེད། ཡོངས་གྲགས་ལ་བཀའ་བསྟན་རིམ་པ་གསུམ་
ཀྱི་ནང་ཐེག་ཆེན་བཀའ་བསྟན་བྱས་མེད་པ་གསལ་པོ་མེད། བཅོམ་ལྷན་འདས་ཉིད་ཀྱིས་ཡོངས་གྲགས་སུ་བཀའ་གནང་བ་
ཞིག་མིན་ནའང་། ངོས་ཀྱིས་འདི་འབྲེལ་གྱིན་ཡོད། དཔེར་ན། ཤེར་ཕྱིན་ཀྱི་མདོ་སྡེ་ལྷ་བྱུང་མཆོན་ན། བྱ་ཆོད་བྱུང་
པའི་རིམ་པ་དེའི་ཆེ་དེའི་དུས་ལྷ་དང་བཅས་པའི་གདུལ་བྱ་གང་ཟག་ལས་དག་དམིགས་བསལ་ཅན་ལ་བཀའ་གནང་བ་
དང་། དག་པའི་སྤང་བ་ལ་དག་པ་རབ་འབྱུངས་འབའ་ཞིག་འཆར་རྒྱ་ཡོད་པར་བརྟེན། སྟོད་ཀྱི་བཀོད་པ་ཆེ་རུ་མ་ཕྱིན།
བཅུད་ཀྱི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་འཁོར་དང་བཅས་པ་རྒྱུད་དུ་མ་ཕྱིན་པར་གནས་དེའི་ནང་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའ་ཁྱི་སྤྲུག་
འབྱུང་སྤྲུག་མང་པོ་བཞུགས་བྱུང་བ་ཡོང་གི་མེད།¹¹⁷ ཅེས་སོགས་དང་། མདོ་སྤྲུགས་ཀྱིས་བསྟན་པའི་ཆོས་ཚུལ་ཐབས་པོ་
དག་ཉམས་སུ་བསྟར་བ་ལས་རྒྱུད་ལ་ཉམས་ཉོགས་སྤྱོད་པ་སོགས་དངོས་ཡོད་དང་རྒྱ་མཆོན་སྤྱར་ཏེ་བཀའ་སྤྱོད་མཛད།
དེ་ཡང་སྤྲུག་ལུང་ཞབས་བྱུང་རིན་པོ་ཆེས་དེལ་མགོ་མཁྱེན་བཅེ་རིན་པོ་ཆེར་སྤྲུག་ལུང་བཀའ་བརྒྱུད་ཀྱི་དབང་ལུང་
འགའ་ཞིག་ལུང་བར་དེའི་སྤྱོད་པ་རྒྱུད་ཡོངས་རྫོགས་གསལ་ལེར་གཟིགས་པ་དང་། བཅོ་བརྒྱུད་ཁྱི་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་
ཡོངས་འཛིན་སྤྱིང་རིན་པོ་ཆེ་འཛིགས་བྱེད་དངོས་སུ་གཟིགས་པ་སོགས་དང་། དེག་པ་རྒྱུན་ཆད་འདོད་པའི་བྱུང་
མཐའ་འཛིན་པ་དག་ལ་ཡང་སྟོན་པ་བཅོམ་ལྷན་འདས་འཁོར་དབྱེ་བཅོམ་པས་བསྐྱོར་བའི་དག་པའི་སྤང་བ་ཤར་བ།
ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ཉམས་སུ་སྐྱངས་ན་རྒྱུད་དུ་ལ་ཞིང་བག་ཐེབས་པར་འགྱུར་བ་སོགས་རྒྱ་ཆེར་གསུངས་ཏེ་ཐེག་
པ་ཆེན་པོ་སངས་རྒྱུ་ཀྱི་བཀའ་སྤྱོད་པར་མཛད།

ལོག་པར་རྟོག་པ་ཡོང་གཞི་གཞན་ཞིག་ནི། ཆོས་ལུགས་དང་འབྲེལ་བའི་འཆམ་འབག་བསང་གསོལ་
སོགས་ཁྲ་ཁྲ་བེད་བེད་གི་རྣམ་པ་དེ་དག་ཡིན། དེ་ཡང་བོད་མི་སྤྱིའི་ཆ་ནས་ཆོས་ལུགས་སུ་བསྟན་པའི་བྱིའི་བེད་བེད་
ལ་དང་དོད་ཆེ་ཞིང་ཆོས་ཀྱི་སྤྱིང་དོན་ཡལ་བར་དོད། ཆོས་པ་ཆོས་རྩ་བརྟུངས། སྤྱོད་དགོལ། རྒྱ་སྤྱིང་བྱས། བསང་

¹¹⁷ ཞེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་བའི་བཀའ་སྤྱོད་པོད་དང་པོ་ལས་བྱུངས།

མུད། འབག་གྱོན། ཆ་ལུགས་ཡ་མ་ཐུང་མཛོན་དུ་བྱས། གསང་སྒྲགས་ཀྱི་གནད་མ་ཤེས། བྱི་མི་ནྣམས་ཀྱིས་བར་
 ཆས་བཟུང་སྟེ་གང་སར་བརྒྱགས། ཡ་མཚའ་མཚན་བྱས། བོད་ཀྱི་ཆོས་ནི་དེ་ཙམ་དུ་མཐོང་། མྱོག་མཁན་འགུག་བྱིང་
 བརྟན་དེ་བ་གང་མང་བཟམས། དེ་ལྟར་དོན་དངོས་མ་མཐོང་བའི་ཡོག་རྟོག་སྤྱིས་ཉེ་བླ་མའི་ཆོས་ལུགས་སུ་བརྟོན། ལྷ་
 མའི་ཆོས་བརྒྱད་ལ་དེ་ལྟ་བུ་མེད། བྱི་ཚུས་མཐོངས། མྱོད་ལམ་དུ་ལ། འདུལ་ཁྲིམས་དལ། འཆོ་བ་ཞན། བྱི་མི་ཆོས་
 སངས་རྒྱས་ཀྱི་རྗེས་འབྲང་ཟེར་ན་འདི་མིན་ན་ཅི་ཡིན་སྟུམ། དེར་བརྟེན། མགོན་པོ་མཚོག་ནས་ཆོས་ཀྱི་དོན་ངོ་མ་
 རྟོགས་པ་གལ་གནད་དུ་གཟིགས་ཏེ།

རིས་ཀྱིས་ཆོས་སློབ་སྦྱང་བྱེད་དགོས་ཟེར་བ་དེ་མ་མས་གསུང་ཆོས་མང་པོ་གནང་དགོས་ཀྱིན་འདུག་ཟེར་གྱིན་མེད། ར་
 རང་ཆོས་འཛིན་བྱ་འཆོག་པ་ལྟ་བུ་བྱས། སློབ་བྱ་བ་ཆོར་སློབ་བྱའི་ནང་གི་ཆོས་དགེ་ཆོ་དང་དགེ་ཆན་ཆོས་ཐན་བྱ་
 སློབ་ཀྱིན་ཡོད་པ་རེད། དེ་མིན་གཞིན་ཏུ་མོ་མོ་ཆོ་དང་། སྦྱིར་བཏང་ཁྱིམ་ཆང་ནང་ནས་དོ་སྣང་ཡོད་མཁན་ཆོས་ལས་
 ཀའི་དུས་ཆོད་དང་བསྐྱེད་ནས་འཛིན་བྱ་ལྟ་བུ་ཆོག་པ། དེའི་ནང་ལ་ཆོས་འགྲེལ་བ་ཤད་རྒྱལ་མཁན་ཞིག་གིས་འགྲེལ་
 བ་ཤད་བརྒྱབ་ས། དཔེར་ན་ད་གིན་ངོས་ཀྱིས་འགྲེལ་བ་ཤད་བརྒྱབ་ས་བ་ནང་བཞིན་རེད། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཞེས་པའི་
 བྱང་ཟེར་པའི་དོན་གང་ཡིན། ཆུབ་ཟེར་པའི་དོན་གང་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་ཐར་པ་ཟེར་བ་དེ་གང་འདྲ་ཡིན་པ། འཁོར་བ་
 ཟེར་བ་དེ་གང་འདྲ་ལ་ཟེར་གྱིན་ཡོད་པ། དེ་བཞིན་བདེན་པ་བཞི་དང་། སངས་རྒྱུ་དགོན་མཆོག་དང་ཆོས་དགོན་
 མཆོག །དགེ་འདུན་དགོན་མཆོག་ཟེར་བ་འདི་དག་གང་འདྲ་ཡིན་པ་དེ་ཆོའི་གས་ཁྱིམ་ཁྱིམ་ལན་བྱས་ནས་འགྲེལ་བ་ཤད་
 ཀྱི་ཐོག་ནས་ཤེས་པར་བྱེད་རྒྱ་གཡ་ཆེན་པོ་འདུག །དེ་བཞིན་དུ་སྦྱེ་བ་སྦྱེ་བྱི་དང་ལས་རྒྱ་འབྲས་ཟེར་བ་དེ་ཆོ་དང་མོས་
 ཀྱི་སྒྲིང་ཆ་མ་ཡིན་པར་རྒྱ་མཆོན་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཤོད་ཀྱིན་ཡོད་པ་དེ་ཆོའི་སྒྲིང་ཅན་གཅོད་བྱས་ཏེ་ཤེས་པར་བྱེད་དགོས་
 ། སློབ་སྦྱང་བྱེད་སྐྱེད་ས་འདི་འདྲའི་ཐོག་ནས་ང་ཆོས་གསར་གཏོད་བྱས་ན་བསམ་པ་བྱེད་བྱུང་། འཇམ་དབྱངས་བཞད་
 པས་མཛད་པའི་བྱུ་མཐའ་དེ་ཏ་ཅང་ཡག་པོ་ཡོད་ཀྱང་། སྦྱོན་ལ་བྱུ་མཐའ་བསྐྱེད་བསྐྱེད་ཤིག་གི་ཐོག་ནས་གོ་བརྗོད་
 གྲུད། དེ་ནས་རྒྱུ་སྦྱ་བཏང་བ་ཡིན་ན་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པ་རང་གིས་མཛད་པའི་བྱུ་མཐའ་ཆེན་མོ་དང་། ད་དུང་
 ཞིབ་མ་ཅད་འཆོལ་བྱེད་ཀྱི་ཡིན་ན་དཔལ་ལྷན་ཆོས་རྗེས་མཛད་པའི་བྱུ་མཐའ་ཏ་ཅང་ཡག་པོ་ཡོད། དེ་ཆོའི་ཐོག་ནས་
 སློབ་སྦྱང་ཆེ་ཆུང་གང་ཡང་བྱེད་རྒྱ་ཡོད། དེ་ག་ནང་བཞིན། སྦྱོང་ཆེན་རབ་འབྲས་པའི་གསུང་གི་ནང་ལ་ཡང་བྱུ་མ་
 མཐའ་ཡོད། དེ་དང་དེ་འདྲའི་རིགས་ལ་སློབ་སྦྱང་བྱེད་རྒྱ་བྱང་ན་ཡག་པོ་འདུག །ཉམས་ལེན་བྱེད་མཁན་ཞིག་གི་ངོས་
 ནས་བཤད་པ་ཡིན་ན། རེ་ཅམ་ནང་ཆོས་ཀྱི་རྩ་བ་དང་བྱུ་མཐའི་འགྲོ་སྐྱེད་སེམས་ཤེས་པ་དེའི་ཆོད་ཀྱིས་སེམས་ལ་ཡིད་
 ཆོས་དང་། ཤེས་ནས་དད་པ་ཐོབ་པའི་ཁྱད་པར་ཆེན་པོ་ཡོད། དམིགས་བསམ་ལ་ཆོས་དད་མེད་པ་དང་། ཉམས་ལེན་བྱེད་

པའི་འདུ་ཤེས་མེད་ན་ཡང་། དེ་ཆོ་ཤེས་བྱའི་རྣམ་གྲངས་སུ་ཤེས་སྤྱོད་ན་ཡག་པོ་རེད།¹¹⁸ ཅེས་སོགས་མི་དམངས་ཀྱིས་སྒོ་བ་
སྤྱོད་བྱེད་ཚུལ་དང་། སྒྲ་མ་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་སྒྲིན་གྱི་སྒོལ་ལྟར་མ་ཡིན་པར་གནས་དུས་དང་མཐུན་པའི་
ཆོས་འཆད་སྦྲངས་མཁུན་དགོས་པའི་ཚུལ་བཀའ་སྩལ། དེ་ལྟར་སྤྱགས་བཙུན་གཉེན་གྱི་བསྐྱེད་སྤྱོད་ཀྱི་གནད་བས།

སྤྱི་ལོ་དགུ་བརྒྱ་ཅུའི་ནང་ལ། ང་རང་ཆོས་བོད་པ་གཞོན་སྤྱེས་འགའ་ཞིག་གིས་ཆོས་ཟེར་བ་འདི་དེ་ཅུམ་གལ་ཆེན་
པོ་མ་རེད་བསམས་པ་དང་། ཁ་ཤས་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་ལ། ང་ཆོས་ནང་པ་སངས་རྒྱུ་པའི་ཆོས་ལ་མགོ་འཁོར། དེའི་
རྒྱུན་པས་སོ་སོའི་ལུང་པ་ཤོར་སོང་ཟེར་མཁན་བྱུང་ཡོད། ཡང་། སྤྱི་ལོ་ཆིག་སྟོང་དགུ་བརྒྱ་ཅུ་དང་བཞི་བཅུའི་ལས་
མས་ལ། བོད་ཀྱི་ཆོས་ལ་སྒྲ་མའི་ཆོས་ལུགས་ཞེས་མིང་བཏགས། དེ་ལ་ཅེད་མོ་ཅེ་ས་དང་ལྟ་མོ་བཟླ་ས་ལྟ་བུར་ངོས་
འཛིན་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། སྤྱི་ལོ་ཆིག་སྟོང་དགུ་བརྒྱ་བདུན་ཅུ་དང་བརྒྱད་ཅུའི་ནང་ལ་བོད་ཀྱི་ཆོས་ལ་རྒྱ་མཚན་གང་འདྲ་
ཡོད་མེད་དང་། བསམ་སྒྲོ་གཏོང་ས་གང་འདྲ་ཡོད་པ་རྣམས་རིམ་བཤས་ཤེས་མཁན་མང་དུ་བྱིན་པའི་སྐབས་ལ། གཞི་
ནས་བོད་ཀྱི་ཆོས་འདི་ལྟ་མོའི་ཡུལ་དང་། ལག་ཅེད་བྱེད་ཡུལ་མ་ཡིན་པར་དེ་ལ་རྒྱ་མཚན་ཡོད་པ་དང་། དེར་བན་
ཐོགས་ཡོད་པའི་ངོས་འཛིན་གསར་པ་ཞིག་འཛུགས་སྒྲུབ་མང་པོ་ནས་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། ལྷག་པར་ཆོན་རིག་པའི་
ནང་ནས་སྤྱིར་ནང་པའི་ཆོས་དང་། དེའི་ནང་ནས་བོད་ཀྱི་སངས་རྒྱུ་ཆོས་འདི་སྤྱོད་དང་གྲྲ་ཆ་མིན་པར་དེར་
བསམ་སྒྲོ་གཏོང་ས་ཡོད་པ་དང་། རྒྱ་མཚན་ཡོད་པ་ཞིག་ཏུ་གཞི་ནས་མཛོང་བ་དང་། རོ་སྤང་གསར་དུ་བྱེད་ཀྱིན་
འདུག།¹¹⁹ ཅེས་སྤྱགས་བཙུན་གནད་བ་ལ་བྱུ་བ་འབྲས་ཆེན་པོ་ཐོན་པའི་ཚུལ་བཀའ་སྩལ། གཞན་ཡང་། “བོད་ཀྱི་
ནང་པའི་ཆོས་བརྒྱུད་ཐམས་ཅད་དཔལ་རྒྱ་ལེ་རྒྱའི་ཆོས་བརྒྱུད་ཤི་མ་མེད་པ་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་པར་རྒྱ་མཚན་གཉིས་ཏེ། གཅིག་
ནས་བོད་ཀྱི་ཆོས་ལ་སྒྲ་མའི་ཆོས་ལུགས་ཟེར་བའི་ལོག་རྟོག་སེལ་བ་དང་། གཉིས་ནས་བོད་ཀྱི་ཆོས་བརྒྱུད་ཆེན་པོ་རྣམས་
སྟོན་པ་གཅིག་གི་རྗེས་འབྲང་ཡིན་པ་དང་མཐུན་ལམ་དམ་གཅིང་འོ་རྒྱ་གཅིག་འདེས་ལྟ་བུ་ཡོང་བའི་དོན་དུ་ཡིན།” ཞེས་ཡང་
ཡང་བཀའ་སྩལ། བོད་ཀྱི་ཆོས་བརྒྱུད་ཆེན་པོ་བཞི་དཔལ་རྒྱ་ལེ་རྒྱ་ནས་བརྒྱུད་ཚུལ་ལ།

བོད་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་མེས་པོ་དམ་པ་ལྟ་བུ་དེ་སྤྱི་ལོ་ཉི་ཤེས་ལྟེང་མ་སྟེ། དེ་ཡང་ཆོས་རྒྱལ་གྱིས་སྤྱིན་བདག་གནད་། མཁན་ཆེན་ཞི་
བ་འཆོ་དང་སྒོ་བ་དཔོན་རིན་པོ་ཆེ་གཉིས་རྒྱ་གར་ནས་ཕེབས། མཁན་ཆེན་གྱིས་འདུལ་བའི་བསྐྱེད་པ་གནད་བས་མཆོན་
དབྱ་ཆད་ཀྱི་གཞུང་ཁྲིད་པ་སོགས་བསྟན་པ་སྤྱིའི་འགན་ཁུར་བཞེས། ཁོང་ནི་མིག་རྒྱུད་རིང་པོར་གཟིགས་མཁན་ཞིག་
སྟེ། བོད་པས་རྒྱ་གར་གྱི་སྤྱད་དུ་ཡོད་པ་རྣམས་བོད་ཡིག་ཏུ་བསྒྱུར་ཏེ་སྒོ་བ་གཉེར་བྱེད་དགོས་ཞེས་གཏན་འབེབས་
མཛད། སྒོ་བ་དཔོན་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྐབས་བབས་ཀྱི་འགན་གཙོ་བོ་ཞིག་ནི་ནག་ཤོགས་མི་མཐུན་
པའི་རྒྱན་སེལ་བ་དེ་རེད། གཞན་ཞིག་ནི་ཆོས་རྒྱལ་ཁྲི་སྤྱོད་ལྟེ་བཙན་གྱིས་མཆོན་པའི་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་གདུལ་བྱ་
སྐལ་བ་དང་ལྷན་པ་ཉུང་ཤས་ལ་བཀའ་བརྒྱུད་སོགས་རྣལ་འབྱོར་སྒྲ་མེད་ཀྱི་དབང་ལུང་ཁྲིད་སོགས་གནད་བ་དེ་རེད། དེ་
ལྟར་སྤྱི་ལོ་ཉི་ཤེས་ལྟེང་མ་སྟེ། མཁན་ཆེན་ཞི་བ་འཆོ་དཔལ་རྒྱ་ལེ་རྒྱ་ནས་ཕེབས་པ་ཅོད་མེད་ཡིན་པས་སྤྱི་ལོ་ཉི་ཤེས་ལྟེང་མའི་

¹¹⁸ 1997 ཟླ་བ་ 11 ཆོས་ 21 ཉིན་དོན་གྲུབ་སྤྱི་ལོ་གཞི་སྤྱོད་སྤྱོད་པའི་བཀའ་སྤྱོད་ལས་དངས།

¹¹⁹ ཁོང་དང་མཆུངས།

ཁྱད་སྤྱོད་ཡིན། དེ་ནས་རྩོམ་གཤམ་པ་ནི་ལྷ་གཅིག་དྲི་པ་ཀ་ར་ནས་བརྒྱད། ཁོང་གིས་སྐྱ་ཆེ་སྟོང་ལ་རྒྱ་
 མེ་རྒྱར་སྟོང་གཉེར་གནང་། སྐྱ་ཆེ་སྟོང་ལ་གྲི་ཀླ་མ་ལ་ཤི་ལར་བསྟན་པའི་བྱ་བ་གཙོ་མོར་བསྐྱེད་ནས་བཞུགས། དེ་ནས་
 དཔལ་ས་སྐྱ་བ་རེད། ས་ཆེན་ཀུན་དགའ་སྟོང་པོ་སོགས་ཀྱི་ཆོས་བརྒྱད་ཀྱི་ཁྱད་སྤྱོད་ཀ་ར་གནས་བརྟན་ཆོས་སྟོང་
 རམ་མེར་མ་སྟེ་ཁོང་ཡང་དཔལ་རྒྱ་མེ་རྒྱའི་མཁས་པ་ཡིན། བཀའ་བརྒྱད་ནི་མར་མི་དྲགས་གསུམ་ཞེས་རྒྱལ་འཁོར་གྱི་
 དབང་རྒྱལ་མི་ལ་བཞད་པའི་དོ་རྩེ་སྟེ་མོད་གངས་ཅན་གྱི་རིས་སུ་མ་ཆད་པའི་ཆོས་བརྒྱད་ཆང་མས་གཙུག་ཏུ་བཀྱར་བ་
 ཞིག་རེད། ཁོང་གི་སྤྲ་མ་མར་པ་ཡིན་ཞིང་། མར་བ་ལ་སྤྲ་མ་མང་པོ་ཡོད་པའི་ནང་ནས་རྒྱ་རོ་པར་ཆ་བཞག་ན་རྒྱ་མེ་རྒྱའི་
 པ་རྩེ་ཏུ་ཡིན། མར་བས་ལྷ་པའི་སྟོ་འདྲགས་གཙོད་ས་གཙོ་མོ་དེ་རྩེ་མི་ཏི་བ་ཡིན། དེ་ནས་རི་པོ་དགེ་ལྷན་པ་སྟེ། རྩེ་རིན་
 པོ་ཆའི་མདོ་སྟགས་ཀྱི་གཞུང་གང་ཡིན་ཡང་། ཟབ་མོའི་ཕྱོགས་སྐྱ་སྐྱུབ་ལབ་སྟས་ཀྱི་གཞུང་དང་རྒྱ་ཆེ་པའི་ཕྱོགས་
 རོགས་མེད་སོགས་ལ་གཏུགས་ཡོད་པ་གསལ་པོ་རེད།¹²⁰ ཅེས་སོགས་གསུངས།

ནང་པའི་ཆོས་འཕྲུག་ཀྱི་ཁོང་ཏུ་འཇམ་གླིང་གི་དགའ་མོས་ཆེས་ཆེར་སོབ་པ་ཤོད་འཕྲུག་ནང་འཕྲུག་ཡིན་
པས། ཏུས་རབས་ཤོད་མའི་སྒྲུང་ཙམ་ནས་བྲམ་མའི་ཆོས་ལུགས་ཞེས་སྟོན་པར་ཤེད་པའི་ཀྱན་སྟོང་གཙུག་པོ་ནི་ཤོད་
འཕྲུག་ནང་འཕྲུག་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་མིན་པར་འཕྲུག་པས་ཉེ་གཉིད་གཙུག་པོ་ལ་འཇམ་མཆོན་མཆོང་འཕྲུག་པར་འདོད་པ་
དེ་དོད། འཇམ་ཉིག་དེ་ཡོངས་གཙུག་པོ་ནི་སངས་རྒྱས་པ་ནང་ཁྲུལ་ཉེ་མའི་ཕྱོད་སོགས་ཀྱི་རྒྱ་འཕྲུག་ཆོས་ལུགས་པའི་
སྟོགས་གཙུག་ཡིན། དེའི་སྟེན་ཀྱིས་གནའ་དེར་བྱུང་འབྲེལ་ཀྱི་རིགས་པ་མདུན་ཏུ་བྱུང་བ་དག་གིས་རྒྱ་པོ་ལ་ཏུ་སྟེན་
པའི་ཐེག་པ་དང་འབྲས་ཏུ་གསང་སྟེན་ཐེག་པ་གཉིས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་སྒྲུབ་ཅིང་། ཤོད་ཀྱི་ཆོས་རྟེན་ཆེན་
ཤོད་གཤམ་ལའང་དེ་བཞིན་ཤེད་དགོས་པར་འཕྲུག། ཐེག་ཆེན་ཉམས་སྲུ་བྲངས་ཉེ་སྟོང་སོགས་ཡང་དག་པར་སྒྲུབ་སྒྲུབ་
ན་རབ་དང་། དེ་མིན་ཆེ་ལུང་ཙམ་ལ་སྒྲུབས་སྲུ་མི་འགྲོ་བར་རིགས་པ་ཉིད་ཀྱིས་སྒྲུབ་དགོས་པར་གསུངས། དེ་ལ་སྟེ་
མོ་ 2014 ཟླ་བ་ 12 ལོ་ལྟོ་སྟོགས་དགའ་ལྡན་ཏུ།

ནང་པའི་ཆོས་བརྒྱད་ཀྱི་ནང་པ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་སངས་རྒྱུ་ཀྱི་བཀའ་མིན་པར་གསུང་མཁན་ལྷ་སྒྲུབ་མ་ཁྱོན་གོང་ནས་
བྱུང་བས། འཇམ་པ་མགོན་པོས་མདོ་སྡེ་རྒྱན་དུ་ཐེག་ཆེན་བཀའ་སྒྲུབ་གསུངས། དེ་ནས་སློབ་དཔོན་ལེགས་ལྷན་གྱིས་
ཀྱང་གསུངས་ལ། སློང་འབྲུག་ཏུ་འད་གསུངས། ད་ལྟའི་དུས་སུ་ཡང་། ཐའི་ཐུན་སོགས་ནང་པའི་ལུང་པ་དུ་མར་ཐེག་པ་
ཆེན་པོ་སངས་རྒྱུ་ཀྱི་བཀའ་མིན་པར་གསུང་མཁན་མང་དུ་ཡོད། དེའི་ནང་ཆོན་ནས་གསང་སྤགས་ནི་ཕྱ་སྤེགས་པའི་
ཆོས་འདྲིས་པ་རེད་ཅེས་དང་། བོད་པའི་ཆོས་ནི་ཆོས་རྣམ་དག་མིན། ཐེག་ཆེན་འཆམ་བ་རེད་ཅེས་ཤོད་མཁན་མང་།
ཡང་ཐེག་ཆེན་བཀའ་ཁས་ལེན་མཁན་གྱི་ནང་དུ་འད་། བོད་པས་ཉམས་སྤྱ་ལེན་པའི་གསང་སྤགས་དེ་ནང་པའི་ཆོས་རྣམ་
དག་མ་རེད་ཅེས་ཤོད་མཁན་ཡོད། ང་ཚོ་དེ་སྤྱི་བོད་དུ་སྤང་བ་དག་ནས་བསྐྱད་ཀྱང་ད་ལྟ་མི་སྤྱ་ཆོགས་ལ་ཐུག་སྟེ་འབྲེལ་
བ་ཆགས་ཡོང་དུས། དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་རྣམས་ཤེས་དགོས། དེ་ཆོར་ཐུག་པའི་སྐབས་ལ་ང་ཚོས་ངེས་པར་དུ་

¹²⁰ 2006 ལོར་སྤྱད་ཁར་ཆོས་བསྐྱེད་ཁག་གི་སྤྱད་ཁུངས་ལ་ཕྱོད་སྤྱོད་ཀྱི་ལཱ་ལེ་བཀའ་སློབ་ལས་བྱངས།

བཀར་སྐྱབ་སྐབ་དགོས། དེ་ཡང་གཙོ་བོ་རིགས་པས་སྐྱབ་དགོས་པ་ལས་ལུང་ལས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བཤད་ན་
མི་པན། རིགས་པས་སྐྱབ་པ་ལ། སྤྱི་ལོའི་གཞུང་དུ་གཞི་ལམ་འབྲས་གསུམ་ཅི་ལྟར་གསུང་གིན་ཡོད་མེད་ཤེས་པར་
བྱས་ཏེ། སྐྱབ་ཀྱི་རིགས་པའི་སྤྱིང་ནས་བྱང་ཕྱོགས་སོ་བདུན་གྱི་ལམ་ཙམ་བསྐྱོམས་ནས་ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་
མཁུན་པའི་གོ་འཕང་ཅི་ལྟར་ཡོད་མིན་དང་། འབྲས་བུ་འཛོལ་བུ་ལ་མི་འདྲ་བའི་ཁྱད་པར་ཡོད་པས་དེ་སྐྱབ་བྱེད་ཀྱི་ལམ་
མམ་ཐབས་ལ་ཡང་མི་འདྲ་བ་ཡོད་དགོས་པ་སོགས། མཐར་གཏུགས་ན། འགོག་བདེན་སྐྱབ་པ་སྤྱི་སྤྱོད་ཉིད་སྤྱོད་
རྟོགས་པའི་སྒྲོས་ཅི་ལྟར་ཉོན་མོངས་ཀྱི་གཉེན་སོ་བྱེད་པ་དེར་གཏུགས་དགོས། ཞེས་སོགས་བཀའ་སྤྱུལ།

ཕྱིར་ཕྱི་ནང་ཀུན་ནས། འགྲོ་བ་མ་ལུས་པའི་འབྲལ་ཡུན་གྱི་བདེ་ཆ་སྟོན་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་
ཆེར་ངན་སྐྱས་དང་སྒྲོ་སྒྲུར་འོང་བའི་གཞི་གཙོ་བོ་ཞིག་ནི་དགོན་སྡེའི་སྤར་སྤོལ་ངན་པ་དང་། ཆོས་བྱེད་འགའི་བསམ་
སྦྱོར་ལ་མ་བྱུང་། ཆོས་སྟོན་པ་པོ་སྤྱི་སྤྱོད་ཀྱི་མཛུགས་པའི་མཛད་སྦྱོར་བཅས་ཡིན་པས་དེ་དག་ལ་ཡང་
རྟག་ཏུ་ཐེར་འདོན་མཛད། དེ་ལ་མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

སྤར་པན་ང་ཆོས་བོད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་ཉི་མ་ལྟར་ཤར་ཡོད་ཅེས་ཤོད་ཀྱིན་ཡང་ཡོད་ལ། བསྟན་པ་
ལེགས་པར་དར་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ཅིས་ཞིབ་ཆགས་ཤིག་བརྒྱབས་ན། བར་སྐབས་བསྟན་པ་དར་ལུགས་དེ་ཕྱིའི་ཁ་ཁ་
ཟིང་ཟིང་གི་ཐོག་ཏུ་ཕྱིན་འདུག །ཆོས་གོས་ནས་སྤར་གྱིན་པ་བསྟན་པ་འདིན་མཁན་དང་། རལ་པའི་ལུང་ལོ་བཅིངས་ན་
སྤགས་འཆང་ཡིན་པ་ལྟ་བུ། མཆམས་ཁང་ནག་ཁྱད་ཞིག་ཡོད་ན་སྤགས་པ་སྤོད་ས་དང་། སྒོ་འཕྱོར་རྒྱུ་པོ་ཞིག་བཀའ་
ན་དགོན་པ་ལེགས་པོ་ཡིན་པར་བཟུང་། ད་ཆ་སྐབས་ལེགས་ནས་ང་ཆོ་བཙན་གྱི་ལ་བར་གྱུར་པས་སྒོ་འཕྱོར་རྒྱུ་པོ་
ཡང་མི་འདུག་ལ། པར་ཕྱོགས་སུ་ཆོས་གཞིས་མི་སེར་ནམས་ལ་དཀའ་སྤྱུག་ཆེ་ཐག་ཆོད་བཏང་། ཚུར་ཕྱོགས་སུ་གྲུ་པ་
ཉུང་ཤས་ཤིག་གིས་གཏུག་ལག་ཁང་འདྲ་ཆགས་པོ་ཞིག་བཟོས། སྤྱིན་བདག་སུ་བཟང་ལ་ཐོབ་ཤོར་བཟུང་། སྤྱིན་བདག་
བྱུང་དུས་རྒྱ་ཐུག་གཏོང་སར་རྒྱ་ཐུག་བཏང་། མོག་མོག་གཏོང་སར་མོག་མོག་བཏང་། པར་རྒྱ་ཐུག་དཀར་ཡོལ་འགའ་
ཤས་དང་མོག་མོག་འགའ་ཤས་སྤྲད་ནས་ཚུར་མང་ཇ་དང་སྤྱི་འབྱེད་སྟོན་པ་བྱུང་ན་བསམ་པར་བྱས། དེ་དག་ནི་སངས་
རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་བསམ་པ་མིན་པར་གྲོད་ཁོག་ལ་བསམ་སྒོ་བཏང་བ་ཡིན། ད་དུང་ངའི་སྤྱིན་བདག་དང་ཁོའི་སྤྱིན་བདག་
ཅེས་ལབ་དུས་དུལ་འཕྱོ་གི་ཡོད།¹²¹ ཅེས་སོགས་གསུངས། ཡང་།

ཆང་མས་མཁུན་གསལ་ལྟར། འཛམ་གླིང་ཐོག་བོད་ཀྱི་ནང་ཆོས་ལ་དོ་སྣང་ཅི་ཆེར་ཕྱིན་པའི་སྐབས་འདིར། ཆོས་རྒྱལ་
ཆོས་པ་རྒྱན་མའི་རིགས་ཐོན་གྱིན་ཡོད། དེར་སྐབས་རྒྱ་ནག་ཏུ་ཆོས་པ་ནམ་དག་དང་ཆང་ལྟན་དེ་འདྲ་འགྲོ་གིན་ཡོད་
ཀྱང་། དེ་དང་ཆབས་ཅིག་ཆོས་པ་རྒྱན་མའི་རིགས་ཀྱང་ཕྱིན་ནས་ཞབས་འདྲེན་ཁུ་གིན་འདུག་ལ། བར་སྐབས་ཐའི་ཐན་
དང་རུབ་ཕྱོགས་ཁུལ་དུ་འདྲེད་པའི་རིགས་ཡོང་བར་བརྟེན། དེ་དག་མི་ཡོང་བར་དགོངས་པ་བཞེས་དགོས། ... ཡང་སྤྱིན་
མར་ཨ་རིར་མི་ཞིག་ལ་ཐུག་བྱུང་། ཁོ་རང་ནང་པ་ཡིན་ཡང་བཟའ་སྒྲོ་བོད་པའི་སྤྱི་མ་ཞིག་གིས་སྤོགས་པ་ནས་བཟུང་བོད་

¹²¹ 1964 ཟླ་བ་ 12 ཆོས་ 8 ཉིན་བོད་རིགས་སེར་སྤྱི་སྤྱོད་པ་དང་བཅས་པར་གསུངས།

ཀྱི་ཆོས་ལ་ཡིད་ཆེས་བརྒྱགས་ལུགས་བཤད་བྱུང་།¹²² ཞེས་སོགས་ཐུགས་ཁུར་ཆེན་པོས་བཀའ་སྩལ། དེ་ལྟར་བསྟན་
བ་དང་སེམས་ཅན་གྱི་བདེ་དོན་ཁོ་ན་ཐུགས་ལ་བརྒྱགས་ཏེ་སྐྱེད་ལ་ཟད་དུ་མེད་པ་ལྟར་བཞེས་བས། སྤྱི་ལོ་ 2010
ལོར་ཉི་ཉོད་གི་ཀོ་ཡ་སྟན་ཞིན་གོན་ཆོས་བརྒྱད་ཀྱི་མཁན་པོ་ཁྱི་བ་དག་སྒྲོང་ཡོ་གེའི་མ་ཙུ་ན་ག་¹²³ཡིས།
འདས་པའི་མི་ལོ་ལྔ་བཅུའི་རིང་། ཨ་རི་དང་ཡོ་རོབ་ཁུལ་དུ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ཚུལ་ཉ་ཅང་དར་བྱས་བྱུང་བཞི།
ཡགོང་ས་ཏུ་ལའི་སླ་མ་མཆོག་གིས། ཆོས་བསྟུགས་པར་འོས་པའི་ཐུགས་བརྩོན་དང་སྤྱོད་ལུགས་ཆེན་པོས་བོད་བརྒྱད་
ནང་བསྟན་གྱི་སྤྱིང་དོན་རྒྱ་ཆེར་བཀའ་ཞིང་བསྟན་པའི་འབྲས་བྱུང་ཡིན། དུས་ལུན་དེའི་རིང་ཡགོང་ས་ཏུ་ལའི་སླ་མ་
མཆོག་གིས་འབད་བརྩོན་ལ་བརྟེན་ནས་ཀྱན་གྱིས་དོ་སྣང་ཆེན་པོས་མི་ཆེད་དོན་སྤྱིང་འཆོལ་བའི་སྐབས་འདིར། དེང་
རབས་སྤྱི་ཆོགས་ལ་བྱམས་བཅའི་རྣམས་སྟོབས་ཀྱི་གལ་ཆེད་རང་བཞིན་ཇི་བཞིན་རྟོགས་པའི་སློ་བྱོས་རྒྱས་པར་མཛད་
ཡོད། ཅེས་བསྟུགས་བརྩོད་ལུལ་བ་ལྟར། ཆང་ལ་མ་རྟོར་བའི་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ཚུལ་ཟབ་མོ་རྒྱལ་མཆོམས་
མེད་པར་དར་རྒྱས་བྱུང་། གཞན་ཡང་། འཛམ་གླིང་སྤྱིའི་མཐོང་ཚུལ་དང་མི་མཐུན་ཞིང་། རིགས་བ་དང་མི་ལྟན་པའི་
རི་རབ་ཀྱི་བཤད་པ་ལྟ་བུ་སོགས་དང་། ཆོས་མ་ཤེས་པར་དབང་བསྐྱར་བ། འདུལ་བ་ནས་གསུངས་པ་ལྟར་བསྟན་
པར་རྫོགས་ནས་ལོ་དུས་མ་ཆང་བར་གཞན་ལ་སྟོམ་པ་སྤྱིན་པ། རྒྱ་ཆེན་སྒྲོད་པ་དང་ཟབ་མོ་ལྟ་བུ་ལས་ཉམས་ལེན་བྱ་
རྒྱ་གཞན་མེད་པས་“ཉམས་ལེན་བྱིན་སྐབས་བརྒྱད་”ཅེས་གཙོ་འདོན་བྱས་ན་གོ་ལོག་འབྱུང་སྟོན་པ། བཤད་ཆོས་
དང་སྐབ་ཆོས་ཞེས་ལོགས་ལོགས་སུ་འདོད་པ། རབ་བྱུང་བས་ཆོང་ལས་བྱེད་པ། ཤེས་ཡོན་ལ་དོ་སྣང་མེད་པར་རིན་
པོ་ཆེ་དང་པགས་རིགས་ཀྱི་རྒྱ་ཆར་དང་དོད་ཆེ་ཞིང་། རྒྱ་ཆོང་གི་རིགས་ཅི་མི་སྟོམ་པར་བྱེད་པ་སོགས་སྟོགས་
མཐའ་དག་ནས་ཐེར་འདོན་དང་བཅོས་བསྐྱར་བྱ་དགོས་པར་བསྟུལ།

དཀར་སྒྲོང་དང་མི་འཛིགས་སོག་གི་སྤྱིན་པ།

མགོན་པོ་མཆོག་ནས། “ངོས་རང་ལོ་བཅུ་གསུམ་དང་བཅུ་བཞི་ཅུ་སོན་སྐབས། གཞུང་འབྲེལ་གྱི་དུས་ཆེན་
མཛད་སྒོ་ཆང་མའི་སྐབས་དམར་ཟས་མང་དུ་སྒྲོད་པའི་སློལ་ཡོད་པ་དཀར་སྒྲོང་དུ་བསྐྱུར།”¹²⁴ ཞེས་སོགས་བཀའ་སྩལ་བ་
བཞིན་གཞུང་འབྲེལ་མཛད་སྒོ་ཁག་དཀར་སྒྲོང་དུ་བསྐྱུར་བའི་དབུ་འཇུགས་མཛད། “ངོས་རང་ལོ་ ༡༩ རོག་རྒྱལ་སྤྱི་
ཀྱི་འགན་ཁུར་སྤངས་རྗེས་དེ་སྔ་བོད་གཞུང་གི་མཛད་སྒོ་ཆེ་ཁག་གི་སྐབས་སུ་དམར་ཟས་ལུགས་ཆེར་སྒྲོད་པའི་སློལ་དེ་དག་

¹²² 2008 ལྷ་བ་ 5 ནང་བོད་ཀྱི་ཆོས་བརྒྱད་ཁག་གི་དབུ་ཁྲིད་སྒྲ་ཆེན་ནམས་ལ་གསུངས།
¹²³ Rev. Yukei Matsunaga, Chief Abbot, Koyasan Shingon, Japan ཞེས་དང་། ཁོང་གི་གསུང་འཕྲིན་ The Dalai Lama – An Ocean of Compassion ཞེས་པའི་བརྒྱན་དེབ་དུ་གསལ།
¹²⁴ NDTVགསར་འགོད་པའི་བཅར་འཕྲིད་བཀའ་ལན་ལས་པབ་སྐྱུར་ཞུས།

བཀའ་སློབ་གཙང་མ་བྲས་པ་ཡིན།”¹²⁵ ཞེས་ཡོངས་སུ་དཀར་སྐྱོད་དུ་བསྐྱར་གནང་མཛད་པའི་ཚུལ་གསུངས། དེ་བཞིན་སྐུ་ན་ཏ་ཅང་སྤ་བའི་སྐབས་ནས་དད་ལྡན་ཆོས་ལུགས་བའི་སྐྱ་སྒྲིབ་ཀྱི་ཕྱག་དཔུལ་སྤྱད་དེ་སེམས་ཅན་ཉམ་ཐག་སྟོང་ཕྱག་ཉི་ཤུ་ལྟ་བུ་ཆེ་ཐར་གནང་། འགའ་ཞིག་གོང་དུ་བྲིས་བྲིས་ལ་མཛད་སྟོང་དཀར་སྐྱོད་དུ་བསྐྱར་བའི་ཚུལ་ལ། <<མཛད་ནཱ་རྒྱ་ཆེན་སྤྱད་ཟེའི་རོལ་མཆོ་>>ལས།

དེའི་སྐབས་གཞུང་གི་མཛད་སྟོང་ཁག་ལ་དཀར་སྐྱོད་གནང་རྒྱ་དེ་འབྲ་ཡོད་པ་མ་ཤིང་། དེ་ནས་རིམ་བཤུགས་ཉི་མ་བརྒྱ་ཡོད་པ་རྣམས་འགོ་སྟོན་ཉི་མ་གཅིག་དཀར་སྐྱོད་དང་། ཉི་མ་གཅིག་དམར་སྐྱོད་བཅས་རེས་མོས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་དང་། རྩེ་སྤྱད་དེ་དག་ཡོངས་རྩོགས་དཀར་སྐྱོད་བྲས་པ་ཤིང་། དེ་བཞིན་ལོ་གསར་མཛད་སྟོང་སོགས་ལ་ཤུ་གཏོང་སྟོལ་ཡོད་པ་དེ་ཆོ་ཆང་མ་མེད་པར་བཅོས་པ་དང་། སྟོན་ཆེན་སྤྱི་ག་པའི་སྐབས་གཡག་ཁོག་དང་། ལུག་ཁོག་གང་འཆམས་ཤིག་ཡོད་པ་རྣམས་གད་པ་ཆོས་སྟོན་དང་པོར་འབྲེལ་འགྲོ་བ་ཆགས་ཤིང་མགོ་དང་བཅས་པ་ཤིག་ཆ་ཆང་གཅིག་དང་། ལུག་ཁོག་བརྒྱ་གཉིས་ཡིན་ནམ། ཉི་ཤུ་ཅ་གཅིག་ཡིན་ནམ་ཅིག་ཡོད་པ་ཤིང་། སྟོན་ཆེན་རྒྱས་བསྐྱས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཞིག་ཡོད། རྩེ་སྤྱད་དེ་ཆོ་ཡང་ཤིང་གིས་བཅོས། གཡག་ལུག་གི་གཞུགས་བརྟན་ཁ་གངས་སྟོན་མ་ལྟར་སྤྱི་ག་གི་ཡོད་པ་ཤིང་། དེ་དུས་མགོན་པོ་ཆེན་ཆོས་མོ་པ་ལྟ་ཤིང་། རོས་ཀྱིས་པ་ལྟར་ལའ། པ་ལྟ་དང་གོ་བསྐྱར་བྲས་པ་ཡིན་ནམ། དེ་འབྲ་དེ་འབྲ་བྲས་ནས་མཐའ་མར་དེ་ཆོ་བསྐྱར་བཅོས་བཏང་བ་ཤིང་། གསོལ་ཐབ་ནས་དཀྱུ་སྐལ་ཞེས་པ་ཞིག་སྟོན་ཀྱི་འདུག །ཅེ་དང་ཞོར་བྱ་གྲིང་ཁ་གང་དུ་ཡིན་ནམ་གསོལ་གཞིམ་མཆོད་གསུམ་ཀྱིས་མཆོན་གཞིམ་འགག་དང་བཅས་པར་དཀྱུ་སྐལ་ཞེས་ཤིང་རྒྱ་ཀར་རེ་སྟོན་ཀྱི་ཡོད། སྤྱ་མོ་ཡིན་ན་དེ་སྐྱོ་བཅར་བྲས་ནས་སྟོན་མཁན་ཆོའི་གུང་ཆོགས་རེད་འདུག །

རྩེ་སྤྱད་དེ་ཡང་མེད་པ་བཅོས་པ་ཡིན། ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ། བོད་མི་རྣམས་བཅན་བྱོལ་དུ་འབྱོར་སྐབས། བཀའ་ལས། “**༡༤༥༤** ཡོར་ང་ཆོ་བཅན་བྱོལ་དུ་འབྱོར་རྩེ་རྒྱ་གར་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་བལ་ཡུལ་དང་འབྲུག་གི་ནང་བོད་མིའི་གཞིས་ཆགས་གསར་འཛུགས་བྱེད་སྐབས། བྱི་རྒྱལ་གྱི་རོགས་ཆོགས་ཁག་གཅིག་ནས། གཞིས་ཆགས་འགའ་ཤིག་ནང་བོད་མིའི་འཆོ་རྟེན་ལ་དམིགས་ཉི་ཉ་གསོ་དང་ཕག་གསོ། བྱ་གསོ་སོགས་ཀྱི་ལས་རིགས་གསར་གཏོད་བྲས་པ་ཤིང་། འོན་ཀྱང་། ཉ་གསོ་དང་ཕག་གསོ་དེ་གཉིས་བོད་མིས་དམིགས་ཤིང་རོས་འཛིན་བྱེད་པར་བརྟེན་དེ་སྤྱ་ནས་མཆམས་འཛོག་བྲས། རྒྱ་གར་སྟོ་སྟོགས་མའི་སོར་དང་ཨོ་རི་ས་གཞིས་ཆགས་གཉིས་སུ་བྱ་གསོ་ཁང་རེ་ཡོད་པ་དེ་དག་ **༡༤༥༥** ཡོར་འབྲེལ་ཡོད་མང་ཆོགས་དང་བཅས་པར་གོ་བསྐྱར་བྲས་ནས་སྟོ་བརྒྱབས་པ་ཡིན། ཉེ་ཆར་ཆོས་རིག་ལས་ཁུངས་ཀྱི་མིང་ཐོག་ནས་བཅན་བྱོལ་དུ་ཡོད་པའི་དགོན་པ་གྲུ་ཆང་ཁག་དང་། གཞུང་འབྲེལ་ལས་ཁུངས་མ་ལག་བཅས་པའི་གསོལ་སྟོན་ནམ་ཡིན་ལ་དམར་ཟས་སྤངས་ཉི་དཀར་ཟས་གཙང་མར་སྟོན་ཐབས་བྱེད་དགོས་པའི་དམིགས་བསལ་ཆེད་བསྐྱུགས་སྟེལ་བ་སོགས་སྤྱི་སྟོན་གྱི་ཞབས་འདེགས་སྟན་བྱ་ཞུས་ཡོད།”¹²⁶ ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ་བ་ལྟར་ཐོག་མར་འཆོ་བའི་དགོས་མཁོར་དམིགས་པ་དེ་དག་

¹²⁵ བཀའ་སྟོན་སྤྱི་ག་གོ་རྟེན་བྲས་པ་ཤིང་སྤྲད་ཆ།

¹²⁶ བཀའ་སྟོན་སྤྱི་ག་གོ་རྟེན་བྲས་པ་ཤིང་སྤྲད་ཆ།

སྤྱིར་བོད་ཀྱི་སློལ་ཀ་དང་མི་མཐུན་ཞིང་། སློས་སུ་འཆོ་ཐབས་ལ་དམིགས་ཏེ་སེམས་ཅན་ཉམ་ཐག་ལ་དེ་ལྟ་བུ་བྱེད་མི་
རུང་བར་གཞིགས་ཏེ་ཉ་གསོ་དང་ཕག་གསོ་ཁང་སློ་བརྒྱབས་ཤིང་། སློ་ངའི་དོན་དུ་གསོ་ཉར་བྱས་པའི་བྱ་གསོ་ཁང་
ཡང་སློ་རྒྱལ་པར་མཛད། གཞན་ཡང་། དགོན་སྡེ་དང་སློབ་གྲུའི་སྤྱི་ཐབས་ཁག་མང་པོ་དཀར་སྐྱོང་དུ་བསྐྱར་ཅིང་། བོད་
མི་སྤྱི་བྱིངས་ལ་ཡང་རྒྱུན་དུ་དམར་ཟས་ཉུང་དུ་གཏོང་དགོས་པ་དང་། ལྷག་པར་དུ་ལོ་སར་གྱི་སྐབས་སོགས་སུ་
དཀར་ཟས་མང་དུ་བསྐྱེད་དགོས་པ་སོགས་ལམ་སྟོན་ཡང་ཡང་གནང་། དེ་ཡང་།

ཁ་སང་ནས་སྐད་ཆ་ལྟར་ཅུང་བ་བཞིན། ང་ཆོ་བོད་པའི་སྤྱི་ཆོགས་ནང་ནས་རྒྱུན་ལ་སློང་མཁན་ཏེ་ཅང་ཉུང་། ད་
གིན་ལས་བསྐྱམས་ནང་ཁྱེད་རང་ཆོས་ཉ་སྟོང་བརྒྱད་གསུམ་ལ་དམར་ཟས་སློང་གི་ཡིན་ཟེར་བ་ཞིག་འདུག་པ་ལ་ཇེས་
སུ་ཡི་རང་ཡོད། གིན་ཏུ་ཡག་པོ་ཤིང་། ད་དུང་ཡང་དེའི་ཐོག་ལ་དམིགས་བསལ་དོ་སྣང་དང་ལྷགས་བསྐྱེད་དགོས། ལྷག་
དོན་དགེ་འདུན་མང་པོ་ཡོད་ས་ཆོའི་ནང་ལ་ལ་ཉུང་ཉུང་ཞིག་ཉོས་པ་ཡིན་ནའང་མོན་ཆེན་པོར་འགྱུར་བས། དེ་ཆོའི་
རིགས་ལ་གཟབ་གཟབ་བྱེད་དགོས། སློང་ཁྱེད་ཆེན་པོ་དང་མི་འདྲ་བར་སློང་གསེབ་རྒྱུང་བའི་ནང་གཟབ་གཟབ་མ་བྱས་
ན། དམིགས་ཤར་འགྱུར་བའི་ཉིན་ཁ་ཆེན་པོ་ཡོད།¹²⁷ ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ།

སྤྱིར་མགོན་པོ་མཆོག་གིས་སྤྱི་ལོ་ 1954 ལོར་རྒྱ་ནག་པེ་ཅིན་དུ་ཆིབས་སྐྱར་སྐབས་ནས་དཀར་སྐྱོང་ལ་
ཐུགས་སྤང་ཆེན་པོ་གནང་བར་མཛོད་ཡང་བོད་དུ་བཞུགས་སྐབས་ལྷགས་སྤོན་དཀར་སྐྱོང་གནང་མེད། བཅན་བྱོལ་དུ་
ཕེབས་ནས་སྤྱི་ལོ་ 1965 ཟླ་བ་ 10 རང་རྒྱ་གར་ལྷོ་གཞིས་སུ་གཞིགས་སློང་སོགས་ཆོས་སྤྱི་ཀྱི་མཛད་འཕྲིན་སྐྱོང་
སྐབས། རྒྱ་གར་དང་ཤ་གི་སི་ཐན་བར་དུ་དམག་འཁྲུག་བྱུང་སྟེ་ལྷོ་བྱོལ་གས་ Kerala མངའ་སྡེའི་སློང་ཁྱེད་
Trivandrum ཞེས་པར་མངའ་སྡེ་སྤྱི་ཁྱབ་ཀྱི་བཞུགས་གནས་ Rajbhavan ཞེས་པར་གཟུང་འཁོར་དུ་མའི་རིང་
བཞུགས་དགོས་བྱུང་བའི་སྐབས་དཀར་སྐྱོང་མཛད། དེ་ལ་<<བཅན་བྱོལ་གྱི་རང་དབང>>ལས།

Rajbhavan དུ་ངོས་ཀྱི་སྟོང་ས་ནི་ཐབས་ཆ་དེ་གི་ཁ་སློང་དུ་ཡོད། ཉིན་གཅིག་ཐབས་ཆ་དེ་གི་ལ་དུ་ཅི་ཞིག་བྱེད་ཀྱིན་
ཡོད་པར་བལྟས་པ་ན། ཉིན་གྲུང་གི་ཟ་མར་བྱིས་བྱ་ཞིག་སྟེ་གསོད་བཞིན་པ་མཐོང་བས་དེས་སྤྱག་བསྐྱེད་ཅི་
འདྲ་ཞིག་སློང་གིན་ཡོད་ཨང་སྟུང་པའི་ཆོར་བ་ཆེན་པོ་བྱུང་། ཆོར་སྤང་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་སེམས་ཁོང་དུ་འགྱུར་སེམས་
བྱུང་སྟེ་ཤིང་དེ་དཀར་སྐྱོང་བྱེད་པའི་དུས་ལ་བབས་སོང་སྟུང་སྟེ་ཐག་བཅད། གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར། བོད་དུ་
ཆོས་རིགས་དགོན་ཞིང་ཁ་ཟས་ཀྱི་གཙོ་བོ་ལ་ཡིན་པས་སྤྱིའི་ཆ་ནས་བོད་མི་རྣམས་དཀར་སྐྱོང་མིན། གང་ལྟར། ཐེག་པ་
ཆེན་པོའི་གཞུང་འགའ་ཞིག་ཏུ་བྱ་བཅན་ཆོས་དཀར་སྐྱོང་བྱེད་དགོས་པར་གསུངས་ཡོད། [དེ་དུས་]བྱ་ལ་དེ་ཟ་འདོད་
མེད་ཀྱང་རང་ཉིད་ཀྱི་དམ་བཅའ་བརྟན་པོ་ཡིན་མིན་བརྟག་ཆེད་བྱ་ལས་བཟོས་པའི་ཟ་མ་དེ་ཁྱེད་མོག་ཅེས་བཤད་དེ་
ཁྱེད་ཡོང་བ་ན་ཞིབ་དུ་བལྟས། བྱ་ལ་དེ་དེ་ཉིན་རིའི་སློལ་ལྟར་ཅོང་བསྐྱེད་པའི་ཁུ་ལྟར་ནང་བཅོས་འདུག་ཅིང་བྱི་མ་ནི་
ལིན་ཏུ་ཞིས། ཡིན་ནའང་། དེ་སྤང་བ་ལ་དཀའ་ངལ་ཅི་ཡང་མ་བྱུང་། དེ་ནས་བཟུང་སྤྱི་མཐུན་དཀར་སྐྱོང་གཅོང་མའི་

¹²⁷ 1995 ཟླ་བ་ 1 ཆོས་ 18 མོན་ལྷོ་འདོད་རྒྱ་སྤྱི་གཞིས་ཆགས་སུ་གསུངས།

མོ་ཉིད་ནས་དགོང་བཅད་ཀྱང་གནང་། གཞན་ཡང་སྤྱི་ལོ་ 2006 ལྷ་བ་ 1 ནང་། རྒྱ་གར་གྱི་ཕྱོགས་དཔལ་ལྷན་འབྲས་
སྤངས་མཆོད་རྟེན་དུ་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་བཀའ་དབང་གནང་སྐབས། ལྷང་དོར་གྱི་ལམ་སྟོན་ཟབ་མོ་སྤུལ་བས་
སྤར་ལོ་རྒྱུས་སུ་མ་གྲགས་ཤིང་བོད་ཁམས་ཀུན་ལ་བྱུང་བའི་ལས་འགུལ་གཞི་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱུང་། དེ་ཡང་།

དོན་དག་མེད་པའི་ཕྱིའི་རྒྱ་ཆ་སོགས་ལ་དང་དོད་བྱས་ནས་ནང་གི་ཡོན་ཏན་ལ་དང་དོད་མེད་པ། ལྷག་པར་གཅན་
གཟན་གྱི་བགས་རིགས་ལ་དོ་སྤྲང་བྱེད་པ་སོགས་ལ་གཟབ་གཟབ་བྱས། སེམས་ཅན་མང་པོ་བཤས་ཆོང་བྱེད་པ་
སོགས་ཉེས་དམིགས་སུ་མཐོང་བའི་སྟོན་པ་དོ་སྤྲང་ཡག་པོ་བྱེད་དགོས། ཅ་བ་ང་ཆོ་བོད་ལ་ངེས་པར་དུ་དཔལ་འབྱོར་
ཡར་རྒྱས་གཏོང་དགོས་པ་རེད་དེ། ཡིན་ནའང་། མ་འོས་མ་འཆོམས་པའི་སྤྱི་ཆོང་རྒྱག་པ་དང་དེས་མཆོན་པའི་ཉལ་ཐ་
འཆོང་བ་སོགས་ཀྱི་ཐོག་ནས་སྟོར་མོ་བཅོས་ཀྱང་སྤྱི་ཆོགས་ལ་གཞོད་པས་དེར་དོ་མཆར་སྤྱི་རྒྱ་གར་ཡང་མེད། ལྷག་
པར་དུ་སྤྱི་ཆོང་རྒྱག་པ་དེ་ཆོས་ཕྱོགས་ནས་བཤད་ན་ཉ་ཅང་ཉེས་པ་ཆེ། རྒྱུ་པོ་ཡིན་པའི་ཁུལ་གྱིས་སྤྲུག་ལྷགས་
དང་གཟིག་ལྷགས་གོན་མཁན་གྱི་སྤང་མ་དང་དབྱ་ལྷ་ཟེར་བ་ལྟ་བུ་ཡོད་པས། བོད་ལ་བོད་མི་བྱུང་བ་ཁ་ཤས་ཀྱིས་
རྒྱུ་པོ་ཡིན་པར་བསམས་ཏེ་སྤྲུག་ལྷགས་དང་གཟིག་ལྷགས་གྲོན་གྱིན་ཡོད། ནང་ལ་ཡོན་ཏན་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པར་
ཕྱི་ལ་སྤྲུག་ལྷགས་དང་གཟིག་ལྷགས་གྲོན་པ་དེ་དོ་ཆ་དགོས་པའི་གནས་ཡིན། སྤྱིར་ངོས་ཀྱིས་ཡང་ཡང་ལའང་གྱིན་
ཡོད་ལ། ད་ངེས་བོད་ནས་བྱེད་རང་ཆོ་མང་པོ་ཞིག་བསྐྱེད་པས་ཡོད་པས། ཆེད་དུ་བཤད་རྒྱ་ཞིག་ལ། རྒྱ་ཆ་ལ་དང་དོད་
བྱེད་པ་དང་བགས་རིགས་(སྤྲུག་ལྷགས་དང་སྤུལ་སོགས་)ཀྱིས་གྲོན་གོས་བཅོ་བ་སོགས་ནི་སྤྲུགས་པའི་སྤྲུགས་རྟགས་
ཡིན་ལ། བོད་པའི་མཆོད་ཤས་དང་དོ་ཆ་བའི་གནས་ཀྱང་རེད། རྒྱ་ཆ་ཟེར་བ་དེ་ནང་གི་རྒྱ་ཆ་ཡིན་དགོས། ཆོས་
ཡོན་ཏན་གྱི་ཤེས་ཚད་དང་སྟོན་གསུམ་ཞི་ཞིང་དུལ་བ་ཞིག་ཡོད་ན་དེ་རྒྱ་ཆ་ཡིན། ནང་ལ་ཆོས་དང་འཛིན་རྟེན་གྱི་ཡོན་
ཏན་གར་ཡང་མེད་པར་གྱི་ཞིག་བཏགས། སྤུལ་ལྷགས་དང་གཟིག་ལྷགས། སྤྲུག་ལྷགས་ཟེར་བ་སོགས་གོན་ནས་ལྷ་
འབེབ་གྱིན་ཡོད་པའི་བཅོ་འཕྲ་ཞིག་བྱེད་གྱིན་འདུག། དེ་ཞབས་འཕྲེན་དང་དོ་ཆ་བའི་གནས་རེད། བོད་ནང་ལ་བྱེད་རང་
ཆོས་སྤྲུག་ལྷགས་དང་གཟིག་ལྷགས་གོན་ནས་བསྐྱད་ཡོད་པས། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་དོ་ཆ་ནས་བསྐྱད་འདུག་ཅེས་ཁོང་
ཆོར་ལའང་ཡང་། ཞེས་ལམ་སྟོན་མཛད་པས་དེ་མ་ཐག་གཞིས་བཞུགས་བོད་འབངས་ཀུན་གྱིས་མགོན་པོ་མཆོག་
གི་བཀའ་གསུང་སྟོང་དུ་བཅངས་ཏེ། བངས་སེམས་མེད་པར་པ་མེས་ཀྱིས་བཞག་པ་དང་རང་གིས་བཅོས་པའི་གྲོན་པ་
ཅ་ཆེན་དུ་བཅིས་པ་རྣམས་མེར་སྲེག་གིས་བགས་རིགས་རྒྱ་དུ་བྱེད་པའི་ཡུལ་སྟོལ་རྒྱ་བྱུང་དུ་སྤངས། རྒྱ་གར་དུ་
གནས་པའི་བོད་རིགས་ཆོར།

ལྷག་པར་དུ་དེང་སང་རྒྱ་གར་ནང་ང་ཆོར་མིང་ཤས་གསར་པ་ཞིག་ཡོད་པ་རེད། རྒྱ་གར་དུ་བསྐྱེད་པས་ནས་ལོ་བཞི་བརྒྱ་
ཞེ་བདུན་མིན་ཅམ་ཞིག་བྱིན་པའི་རིང་ལ། རྒྱ་གར་ནང་གི་བོད་པ་ཆོར་མིང་ཤས་ཉ་ལམ་མེད། བར་སྐབས་ནས། བོད་
པས་ནས་ཆོང་རྒྱག་གིན་འདུག། བོད་པས་གཅན་གཟན་གྱི་བགས་པ་ཉི་འཆོང་བྱེད་གྱིན་འདུག་ཅེས་བོད་པར་མིང་ཤས་
ངན་པ་ཞིག་ཡོད་གིན་འདུག། བོད་པས་རྒྱག་རེས་རྒྱག། བོད་པ་མི་གསོད་དུ་ཡོང་གིན་འདུག་ཅེས་གཞི་ནས་ཤོད་གྱིན་
འདུག། ཞབས་འཕྲེན་རེད། ཤེས་བྱ་ཡོན་ཏན་དང་དཔལ་འབྱོར་ལོངས་སྟོན་ཡག་ཏུ་བྱིན་པའི་སྤྲད་ཆ་རེད་དེ། ཡག་ཏུ་

འགྲོ་བའི་ཆབ་ལ་སྤྱུག་ཏུ་སྤྱུག་ཏུ་བྱིན་ན། ད་གང་འབྲུག་། འོས་རང་མི་སྐྱེར་བ་ཞིག་ལྟ་རེད། ཉ་ལས་རྒྱ་གང་ཡང་
ཡོད་པ་མ་རེད་དེ། བོད་སྤྱི་པའི་འགན་ཁུར་ནས་སྡོད་ཀྱིན་ཡོད། ད་ལོ་ཡར་ནས་ཡར་དུ་རྒྱས་ཡོང་དུས་བོད་པའི་མིང་
སྤྱུག་ཏུ་སྤྱུག་ཏུ་བྱིན་ན། མཆོམས་མཆོམས་ལ། ད་བསྐྱད་མ་བསྐྱད་མི་འདུག་བསམ་བ་བྲན་གྱིན་འདུག། ད་ལྟ་བར་དུ་
རྒྱར་ཐག་བྱས་པ་ཡིན། བོད་ནང་ལ་ཡིན་ནའང་རེད། བྱི་ལ་ཡིན་ནའང་འདྲ། ཆང་མས་ཤུགས་བརྒྱབས་ཏེ་བོད་བསྟན་
སྲིད་ལ་མན་བ་ཞིག་ཡོང་གི་རེད་བསམ་པའི་རེ་བ་དང་ཡིད་ཆེས་བྱས། སློན་ལམ་བརྒྱབས་ཏེ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་པ་རེད་དེ།
ད་བོད་པའི་མིང་དང་གཤམ་ཀ་སྤྱུག་ཏུ་སྤྱུག་ཏུ་བྱིན་ན། སྤྱི་བ་བྱི་མར་གང་དུ་འགྲོ་བར་གདེང་མེད་ཀྱང་། བན་ཐོགས་
མེད་ན་[བསྐྱད་ཀྱང་]ཆོག་གང་ཡང་མི་འདུག། དེ་ངོས་ཀྱིས་ཡུས་བཤད་པ་མིན། མཆོམས་མཆོམས་ལ་དེ་འདྲ་བྲན་གྱིན་
འདུག།¹²⁹ ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ། རོན་གྱིས་བཤད་ན། གོང་དུ་གསུངས་པའི་ལས་ངན་ཚུལ་མཁན་ནི་རྒྱ་གར་ཙམ་དུ་
མ་ཟད་བལ་ཡུལ་སོགས་སུ་འང་མང་དུ་ཡོད་ལ། མོངས་མཆན་ཆོང་ལས་བྱེད་པོ་སོགས་ལ་ཡང་སྤྱ་འགྲོད་བྱི་སྤོམ་
དང་ལམ་ནོར་སྤོག་ཤེས་བྱེད་དགོས་པའི་ལམ་སྟོན་སྤྱིར་སྤྱུལ།

འཛམ་གླིང་ཁྱོན་ལ་ཞལ་བྱོགས་ཏེ་སེམས་ཅན་གྱི་སློག་ཅི་འདོད་དུ་འཕྲོག་པའི་སྤྲིག་ལས་སྤང་དགོས་པར་
བསྐུལ་བ་ནི། <<མཛའ་བཅེས་འཆོ་བའི་འཛིག་རྟེན།-སྤྱིར་རྗེའི་བྱ་སྤྱོད་སྤྱིང་བ་>>ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་ལས།
སེམས་ཅན་དུང་སྤྱར་མང་པོ་ཁ་ཟས་ཀྱི་དོན་དུ་གསོད་པ་དེ་ནི་ཉ་ཅང་སྤྱོད་གོས་པ་ཞིག་རེད། སྤྱིར་ང་ཆོ་མིའི་རིགས་
འདི་དམར་ཟས་མེད་ཀྱང་འཆོ་མི་སྤྱབ་པ་མིན། ལྷག་པར་དུ་ཆོལ་རིགས་སྤྱོད་ཆོགས་དང་བཅུད་ལྷན་གྱི་ཟས་རིགས་མང་
དུ་ཡོད་པས། དུས་རབས་གསར་པའི་ཁོར་ཡུག་འདིའི་ནང་དམར་ཟས་མེད་པར་འཆོ་སྤྱབ། ང་ཆོར་སེམས་ཅན་དུང་
སྤྱར་མང་པོ་སློག་གི་འཛིགས་པ་ལས་སྤྱོད་པའི་མཐུན་ཆེན་དང་འགན་གཉིས་ཀ་ཡོད། དཀར་སྤྱོད་གི་འཆོ་བ་ལག་
བསྟར་བྱས་ཏེ་སེམས་ཅན་གྱི་ཐོབ་ཐང་ཚོད་ལེན་བྱེད་མཁན་སྤྱིར་བ་དང་ཆོགས་པ་དུ་མར་ངོས་རང་སྤྱུག་སྤྱོད། དེ་ནི་
ཤིན་ཏུ་ལེགས། ཅིང་མོའི་དོན་དུ་རྩོམ་པ་དང་ཉ་འཛིན་པ་ལྟ་བུ་སེམས་ཅན་གྱི་སློག་འཕྲོག་པའི་བྱ་སྤྱོད་འགའ་ཞིག་
ནི་དགོས་མེད་རྒྱས་སྤོམ་ཙམ་གྱི་ཆེད་དེ་ཅོལ་རྒྱུ་གཉི་སྤྱུག་གི་བྱ་བ་ཞིག་རེད། ཆོང་གི་ཆེད་དང་ཟས་ཀྱི་དོན་དུ་ཉ་
འཛིན་པ་ལྟ་བུ་ནི་བསམ་གཞིག་སྤྱབ་པ་ཞིག་ཡིན་ཡང་། སེམས་ཅན་ཉམ་རྒྱུང་དེ་དག་གིས་སྤྱུག་བསྐུལ་ཆང་མེད་སྤྱོད་
གིན་ཡོད་པས། མཉམ་གསོ་ར་བ་དེ་དག་ནི་ཆེས་སྤྱུག་ཤོས་སུ་མཐོང་། ཞེས་སོགས་གསུངས། དེ་ལྟར་ཡང་ཡང་སྤྲིག་
ལས་སྤྱོད་བར་བསྐུལ་བའི་མཛའ་བ་བྱོགས་མེད་དུ་བསྐྱངས་པར་བརྟེན། བཤས་ར་ཆེན་པོའི་བདག་པོ་རེ་རྒྱུད་གིས་
སྤྲིག་ལས་སྤངས་ཤིང་། རབ་ཏུ་བྱུང་སྟེ་ནང་པའི་ཆོས་སྤྱོར་ལྷགས་པའང་བྱུང་ཡོད།

¹²⁹ གོང་གསལ་ 2006 ལོའི་འབྲས་སྤངས་མཆོད་རྟེན་གྱི་དུས་དབང་སྐབས་གསུངས།

བཙེ་བརྒྱད་པ། རྒྱལ་བ་ཡབ་སྐུ་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་འབྲེལ་བ་སོགས་ཀྱི་
དུམ་པར་བྱེ་བ།

རྒྱལ་བ་ཡབ་སྐུ་གེ་འབྲེལ་བ་དོ་མ།

རྒྱུ་གཞུང་གིས་གཞུང་མ་དགའ་ལྷན་པོ་བྱང་དང་ཀུན་གཟིགས་པམ་ཆེན་རིན་པོ་ཆའི་སྐྱེ་བྱང་རྒྱལ་མཆོན་
 མཚན་པོའི་བར་ལ་པོ་རྒྱལ་སྤྱི་མིའི་པ་ལྟར། མིང་དོན་གྱི་གནས་སྤངས་དང་ཞབས་བཅར་བ་སོགས་ཀྱི་དོར། སྤྱི་ཚུལ་
 དུ་ཐུགས་སྤང་མི་གཤེན་པ་ལྟ་བུ་བྱུང་བ་སྟེ། བཤཆེན་སྐྱེ་བྱང་དགུ་བ་མཆོག་པོ་ད་སྟེ་སྤྱི་གནས་སྤྱི་མཐའ་དགོས་པ་
 སོགས་སྐྱོ་གནས་དུ་མ་བྱུང་ཡོད། དེའི་གནད་ཀ་གཙ་བོ་ནི། ཆོས་པར་བསྟན་ཅིང་མིང་མི་ཤེས་པའི་ཞབས་གས་མཐོ་
 མཐེགས་ཅན་དང་། མིང་གི་དབང་ལུགས་ལ་བརྟེན་ནས་བྱིས་རྒྱུད་དང་ཉི་ཤེས་སྐྱོང་བའི་མཐོ་རིམ་སྐྱམ་ཚུགས་ཅན་
 ཅུང་དུའི་གཡོ་རྒྱལ་ལ་ཐུག་ཡོད། སྤྱི་ནོར་ཡུལ་ས་སྐྱབས་མཐོན་ཆེན་པོས། རྒྱལ་བ་བཤཆེན་གཉིས་མིང་དོན་གྱི་
 འབྲེལ་བའི་དབང་གིས་སྤྱིའི་རྣམ་པར་ཐུགས་སྤང་མི་གཤེན་པ་ལྟ་བུར་མཛོད་ཡང་། བཤཆེན་ཐུབ་བསྟན་ཆོས་ཀྱི་ཉི་
 མས་སྟེང་སྤྱི་གནས་ནས་གསང་སྟབས་ཀྱིས་ཡུལ་ས་བཅུ་གསུམ་པར་བྱག་བྲིས་བྲུལ་བ་དང་། ཡུལ་ས་བཅུ་གསུམ་
 བ་ཆེན་པོས་ཀྱང་ཡིག་སྐྱེལ་བ་དུ་སྐྱེ་མ་དག་དབང་སྤྱི་བར་ནང་མའི་ལམ་སྟོན་དང་བཀའ་ཡིག་གནང་བ་སོགས།
 “རིས་བ་དོན་ལ། སྐྱེ་མ་དང་སྐྱོབ་མའི་འབྲེལ་བའི་དམ་ཆོག་གཡོ་བ་མེད་པ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི་ཉ་ཅང་གསལ་ལ།” ཞེས་དང་།
 “གཞུང་གི་འགྲོ་སྤངས་སོགས་ཀྱི་དབང་གིས་དེ་འབྲེལ་གནང་དགོས་པ་ལྟ་བུ་ཡོད་གིན་ཡོད།” ཅེས་ཀྱང་གསུངས་ཏེ། “སྤྱིར་
 བཏང་ཡུལ་ས་བཅུ་གསུམ་པ་དང་བཤཆེན་ཐུབ་བསྟན་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མའི་སྐྱབས་ལ། གཞུང་སྐྱེའི་བར་གྱི་གནས་ཚུལ་ཞིག་
 བཤད་རྒྱུ་ཡོད་པ་རེད། གང་ལྟར། དེ་སྤྱི་མོད་ལ་ལས་ཀ་བྱེད་མཁན་སྐྱེ་མིན་¹³⁰ གྱི་བྲེ་མོ་དེས་དེ་བ་ཅིག་གིས་ཉི་ཉེ་ཆར་ཉོང་
 ཀོང་ལ་བཏོན་འདུག་པ་དང་། དེའི་ནང་ལ་རྒྱལ་བ་དང་བཤཆེན་གཉིས་མཐུན་པོ་མེད་པའི་སྐྱོར་མང་ཅམ་གྲིས་འདུག་ཟེར་བ་
 ཞིག་གོ། འདིར་དོས་ཀྱིས་ཡོངས་གྲགས་མིན་པའི་པོ་རྒྱལ་འགའ་ཤས་ཤིག་ཁྱེས་ན་བསམས་བྱུང་།” ཞེས་དང་། རྒྱལ་བ་
 བཤཆེན་སྐྱེ་ཀོང་མ་གཉིས་ཐུགས་སྤང་གཤེན་པའི་རྟགས་མཆོན་གཞན་ཞིག་ལ། རྒྱལ་མཆོག་བཅུ་གསུམ་པའི་ཡང་
 སྐྱལ་ཅན་གཙོད་པ་རྣམས་ཀུན་གཟིགས་ཐུབ་བསྟན་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ་མཆོག་སྐྱེ་རྒྱུ་མཛོད་བཞུགས་སྐྱབས་དངོས་སྤྱི་
 མཐའ་བར་ཡུལ་ས་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོར་“བདག་གི་མཁན་ཆེན་རྟོ་རྗེ་འཆང་”ཞེས་གསུངས་ཏེ། ཡང་སྐྱལ་ཅན་
 འཆོལ་གྱི་ལམ་སྟོན་བསྐྱབ་བྱ་དང་། རམ་འདེགས་གནང་རྒྱལ་སོགས་བཤཆེན་སྐྱེ་བཅུ་པའི་དགོངས་རྟོགས་

130 ལྷ་སར་ཐོག་མར་འཕྱེར་བའི་དམག་དཔོན་གྱི་གས་ཏེ་ཡིག་ཆ་འགར་པན་མིང་ཞེས་ཀྱང་གིས་སྒྲུང་།

དུས་བློ་སྐབས་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་བཀའ་སྤྱོད་ལ། གཤམ་དུ་བྱང་བར་འགྱུར་བའི་ལོ་རྒྱུས་དེ་འབྱུར་རིན་པོ་ཆེས་
གསུངས་པ་དེ་ཡང་བསྐྱར་སྒྲོས་མཛད།

སྡེ་ཐུར་འཛིགས་མེད་དབང་སྤྱག་གིས། “ཤིང་མག་ 1935 ལོར་སེར་གྲེས་ཀུན་ཚང་སྤྱོད་སྤྱོད་ཏན་པག་དབང་
སྟོན་ལས་མཆོག་དང་། ཁེ་སྤྱད་སྤྱོད་པ་བསོད་ནམས་དབང་འདུས། ཅེ་བྱང་མཁའ་རབ་བསྐྱར་འཛིན་(འདི་རྗེས་སུ་སྤྱི་ཁྱབ་མཁའ་
པོ་འཇམ་དབྱངས་དཀྱིལ་ཟེར་བ་དེ་རེད།) ཅེ་བྱང་སྟོ་བཟང་ཆེ་དབང་ངོ་ལས་རྣམས་ཤར་ཕྱོགས་ཨ་མདོ་ཁྱལ་ཡང་སྤྱི་ལོས་
སྤྱོད་བཅད་གཅོད་དུ་ཕེབས། སྡེ་མདོ་ཁྱལ་པའ་ཆེན་དགུ་པ་སྟོ་བཟང་ཐུབ་བསྐྱར་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ་དགེ་ལེགས་རྣམ་རྒྱལ་དཔལ་
བཟང་པོ་མཆོག་བཞུགས་སྤྱོད་ཡོན་གཤམ། ཏུ་ལའི་སྤྱོད་པའི་ཡང་སྤྱི་བཅད་གཅོད་ཁེ་མི་ཀུན་ཚང་རིན་པོ་སོགས་གོང་
གསལ་ངོ་ལས་རྣམས་མཛལ་བྱུག་དུ་བཅར་ཐོག་རྒྱལ་ཆབ་རྒྱ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེ་དང་བཀའ་ཤིག་བཅས་རྣམ་པའ་ཆེན་རིན་པོ་
ཆེར་འཆོམས་ཁྱེད་དང་། ཡང་སྤྱི་བཅད་གཅོད་སྟོར་སྤྱགས་དམ་སྤྱོད་འདུག་ཁྱེད་སྤྱོད་རྣམས་འདུལ་ལས་ཁྱལ་བར།
འཆར་ཅན་གཞུང་སྤྱོད་བྱི་ལུགས་སྟོས་ལྟར་གསོལ་རྒྱ་དང་བཞེས་འབྲས་གནང་ཐོག་དམིགས་བསལ་གདན་འཁོད་གནང་
རིང་གང་ཅིའི་བཀའ་སྟོན་གནང་བར་མ་ཟད། ཀུན་ཚང་རིན་པོ་ཆེ་ལ་ཐུར་དུ་གཟིམ་ཆུང་མཛལ་ཁ་གནང་སྟེ། ཡང་སྤྱི་བཅད་པོ་
ཆེ་འདིའི་(ད་ལྟའི་ཏུ་ལའི་སྤྱོད་པ་)འཇུངས་ཡུལ་བཞུགས་ཁང་གི་བཅོ་དབྱིབས་སོགས་གསལ་པོར་བཀའ་སྟོན་གནང་ཁང་། འདི་
རང་ལ་སྤྱགས་གཏན་བཀའ་ཆོག་པའི་སྤྱགས་གདེང་ཡོད་ལུགས་ནང་མའི་བཀའ་སྟོན་སྤྱོད་གསལ་མེད་པར་གནང་བྱུང་ཞེས་
རྗེས་སུ་ཀུན་ཚང་རིན་པོ་ཆེས་སྤྱོད་ཆབ་བསལ་བཞེན་པའི་རང་ཅེ་བྱང་སྟོ་བཟང་ཆེ་དབང་ལ་ཡང་ཡང་གསུང་སྟོང་ཞེས་ཅེ་བྱང་
སྟོ་བཟང་ཆེ་དབང་ཁོང་རང་གཞིས་གྲེས་གང་དུ་འགྲོ་སྟོན་སྐབས་པའ་ཆེན་དགུ་པའི་སྤྱོད་པའ་ཆེན་པོ་གཅིག་འབྲལ་མེད་
བསྐྱམས་ཏེ། སྤྱོད་པར་དེ་ལ་བསྐྱམས་རྣམས་གཞུང་དང་སྤྱོད་པར་བར་གྱི་འགལ་བ་ནི་མི་ཉུང་ཤས་རྣམས་རང་གི་ཁེ་ལན་སྤྱོད་ཐབས་
ཆེད་བཅོས་བྱས་པ་ལས་རྒྱལ་བ་ཡབ་སྤྱོད་སྤྱགས་སྤྱོད་དམ་བཅའ་གཅིག་གྱུར་རེད། སྤྱོད་པས་སུ་མཆོ་ཞེས་གྲུས་པའི་ཐལ་མོ་
ཡང་ཡང་སྤྱོད་པ་ངས་ཐེངས་མང་མཐོང་སྟོང་།”¹³¹ ཞེས་གསུངས།

དེ་ལྟ་བུའི་རྒྱལ་བ་པའ་ཆེན་སྤྱོད་པ་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དངོས་ཀྱི་གནས་ལུགས་དུ་མ་དེ་ཅམ་ཡོངས་
གཤམ་མེན་པ་དང་། ད་ལྟའི་དུས་སུ་འང་རང་གཞན་དོན་མ་གོ་བ་འགས་རྒྱལ་བ་ཡབ་སྤྱོད་གཉིས་སྤྱགས་སྤྱོད་མི་
གཤམ་པའི་ཚུལ་རྫོང་བཞེན་པར་བཞེད། འདིར་ཡིག་ཆོགས་ཆེ་ཡང་ལོ་རྒྱུས་སྟོང་ཅན་གྱི་གསུང་བྱངས་ཏེ་གསལ་
བཤད་མི་བྱེད་ཀ་མེད་ཡིན། དེ་ལ་བསྐྱར་པའི་གསལ་བྱེད་ཆེན་པོ་སེར་སྤྱོད་རི་འབྱུར་རིན་པོ་ཆེས་<<དགེ་སྤྱི་ལས་
ཀྱི་སྟོང་བ་>>ལས།

¹³¹ བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་དབྱེད་གཞིའི་རྒྱ་ཆ་བདམས་བསྐྱེགས་འདོན་ཐེངས་གསུམ་པའི་<<ཏུ་ལའི་སྤྱོད་པ་བཅུ་གསུམ་པ་གཤམ་པའི་རྗེས་བོད་
ཀྱི་ཆབ་སྤྱོད་དུས་བབས་རགས་བསྐྱེད་>>ཞེས་པ་ལས་བྱངས།

ལུ་བ་ཅེག་ང་ཚོ་ཁྱལ་དེའི་མཐོ་འབྲང་མི་སྣ་སྤྱི་ཅུ་ཁྲ་ཁང་ཚོ་མས་ཆེན་ཤོད་ཀྱི་ལུ་བ་ངོས་ཅེག་པའི་འཁྲིམ་སྤྱི་
 བསྐྱད་ཡོད་པར། འགོ་ཁྲིད་སྤྱི་བཟའ་དོ་ལུ་བ་ཁྲིད་རང་ཚོ་མངའ་བདག་ཆེན་པོ་གསུམ་གྱི་འགོ་གཙོ་ལ་ཐེང་འདོན་དང་
 འབྲེལ་པའི་རང་གི་ངོས་ལེན་མ་ཞུས་པ་རྣམས་ཀྱང་བཤད་ན་ཡག་པོ་འདུག་ཅེས་བཤད་སོང་བར། ཡུད་ཅམ་འཇམ་ཐེང་
 ལུས་པར། ཡང་ནན་གྱིས་དཔོན་ཤོད་ཅེས་ལབ་བྱུང་བ་ན། བཞ་ཆེན་རིན་པོ་ཆའི་ཞབས་གས་རྩིང་ཁོངས་ཏུ་སྒྲུ་མ་དག་
 དབང་སྤྱིན་པ་(ཨ་ཁང་སྤྱི་བཟའ་)ཞུས་པས། མངའ་བདག་ཆེན་པོ་གསུམ་གྱི་འགོ་གཙོ་ཏུ་ལའི་སྒྲུ་མ་དང་བཞ་ཆེན་
 གཉིས་ཀྱི་རྒྱུ་མི་མཐུན་པའི་རྣམ་པ་ཡོད་ཚུལ་དེ་ནི་རྣམ་མ་རང་རེད། གྲུང་ཁན་ཏང་ལ་ངོ་སྤོལ་བྱེད་པའི་སྐབས་རྣམས་
 སྤྱི་གཅིག་འབོད་གཅིག་ལན་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་པར་མ་ཟད། རང་དོན་འཆམ་པོ་ཡོད་པ་གསལ་པོར་ཤེས་ཀྱིན་ཡོད། གོང་
 མ་གཉིས་ཀྱང་དེ་རང་རེད། གནད་ཡོད་ཞབས་གས་ཚོའི་སྤང་ངོར་མི་མཐུན་པའི་རྣམ་པ་བཟུང་བ་ཙམ་ལས། རང་དོན་
 ངོ་མ་གང་འདྲ་ཡིན་བདག་གིས་ཤེས་ཀྱིན་ཡོད་པས། དེའི་སྤྱི་བཟའ་འདོན་ཞུས་ཆོག་པ་ཐེང་ནས་འགོ་ཁྲིད་སྤྱི་བཟའ་
 གཉི་པོ་དང་སྤྱི་བཟའ་གཉིས་ཀྱི་ངོ་ལ་ལྟ་ཅམ་བྱས་སོང་བར། སྤྱི་བཟའ་ལ། རོ། དེ་ཚོའི་གས་ཐེང་འདོན་གཞི་བྱེད་རྒྱ་
 ཡོད་ནའང་བྱེད་དགོས་ཞེས་ལབ་སོང་བས། གང་ཞིག་བཤད་རྒྱ་ཡོད་དམ་སྤྱི་བཟའ་ཉན་བསྐྱད་པའི་སྤྱི་བཟའ་
 སྤྱིན་པས། ཏུ་ལའི་སྒྲུ་མ་གོང་མ་དང་བཞ་ཆེན་གོང་མ་གཉིས་སྤྱི་བཟའ་གནད་ཡོད་ཚོའི་སྤྱི་བཟའ་ཏུ་ཡི་གེ་གཏོང་རེས་བྱས་
 པ་སོགས་ནང་དོན་ཏང་འཆམ་པོ་རེད་འདུག ། དེ་ཡིན་པར་རྒྱ་མཆོན་དང་འབྲེལ་པའི་ཐེང་འདོན་གསལ་པོར་བདག་
 གིས་ཞུས་ཆོག་པ་ཞུ་རྒྱུར། བཞ་ཆེན་གོང་མ་རྒྱ་ནག་ཁྱལ་དང་། ཤིས་ཁམས་ཁྱལ་སོགས་སྤྱི་ལོ་མང་བཞུགས་པའི་རིང་
 བདག་ཞབས་ཀྱི་དཀྱིལ་མའི་གས་ཤིག་བྱས་ནས་མཉམ་དུ་ཡོད། བདག་ལ་ཤེས་ཡོན་འདོན་ཐང་མེད་ནའང་ཁོང་ལ་དང་
 པ་ཡོད་པའི་དབང་གིས་ལྷག་བསམ་དག་པས་གཤོག་གང་བསྐྱེད་བརྒྱུགས་སྤྱི་བཟའ་། སྤྱི་བཟའ་པའི་མི་ཞིག་ཏུ་བཅེས་
 ཏེ་དགའ་པོ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། ཉན་གཅིག་སྤྱི་བཟའ་དུ་བདག་གཅིག་ཏུ་ཡིན་པའི་སྤྱི་བཟའ་ཤིག་ཏུ། ཁྲིད་ཐག་རིང་ཞིག་ཏུ་
 འགོ་དགོས་ཀྱིན་འདུག་པས་ཨེ་ཐུབ་གསུངས་བྱུང་བར། བདག་ག་པར་རྒྱུགས་གསུངས་ནའང་འགོ་ཆོག་ཞུས་པས། རོ་
 བ། རེ་ཞིག་སྤྱི་བཟའ་བཤད་མི་རུང་གསུངས་བྱུང་། དེ་ནས་སྤྱི་བཟའ་ཅམ་སོང་བ་ན། སྤྱི་བཟའ་ནང་མ་གནད་ཡོད་ཆོ་
 མེད་པའི་སྤྱི་བཟའ་ཤིག་ཏུ་སྤྱི་བཟའ་བདག་ལ་སྤྱི་བཟའ་ཏང་འཇམ་པོ་ཞིག་དང་། ལམ་གྲོན་དུ་གསེར་ལེབ་ལྷག་གཉིས། ཤོག་
 དངུལ་གང་འཆམས་ཤིག་གནང་སྟེ། ཁྲིད་རང་རྒྱ་སྤྱི་བཟའ་རྒྱ་གར་བརྒྱུད་ལྷ་སར་སོང་ལ། སྤྱི་བཟའ་འདི་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་
 ཆེ་རང་ལ་འབྲེལ་ཐུབ་པར་གྱིས། ལྷ་སར་འབྱོར་ལ་ཉེ་བའི་སྤྱི་བཟའ་མངོན་རྒྱུ་ཐོན་དགོས་ཚུལ་ཞིབ་པར་བསྐྱབས་
 རས་བཟངས་བྱུང་བར། བདག་གིས་ཀྱང་དེ་བཞིན་ཞུ་རྒྱུ་ཁས་ལེན་ཏེ་ཕྱི་ཚུལ་ལུལ་གཞན་ཞིག་ཏུ་འགོ་ཁྲིམ་གྱིས་
 དོན་དངོས་རྒྱ་སྤྱི་བཟའ་རིམ་གྱིས་ཀ་ལི་ཀ་ཏར་བསྐྱབས། དེ་ནས་ཀ་སྤྱི་བཟའ་རྒྱུད་དེ་ཕག་རིར་འབྱོར་བ་ན་དེར་ཞག་
 ཤས་བསྐྱད། དེའི་རིང་སྤྱི་བཟའ་བྱ་དཀར་པོའི་གྲོན་པ་སོགས་གྲོང་གསེབ་པའི་ཆས་གོས་ཆ་ཆང་ཉོས་ཏེ་གྲོན། ཏང་དཀར་པོ་
 ཞིག་དང་སྤྱི་བཟའ་སོགས་མཁོ་ཆས་རྣམས་ཀྱང་ཉོས་ཏེ་རིམ་གྱིས་ལྷ་སར་བསྐྱབས། ཞོལ་ལྷགས་རིའི་ཕྱི་རོལ་དུང་རྒྱུང་
 ཞིག་ལ་གནས་ཆང་བཅོལ་ནས་བསྐྱད། དེར་རྒྱན་མོ་ཞིག་ལ་ཤམ་དཀར་གསུམ་བྱིན་ནས་བདག་ལ་དོན་ཆེན་ཞིག་
 བསྐྱབ་རྒྱ་ཡོད་པས་བདག་གི་བསམ་པ་བཞིན་འབྲུབ་ཐུབ་མིན་མོ་ཞིག་རྒྱག་རོགས་ཞེས་བཤད་པས། མོས་ཐེང་མོ་
 རྒྱག་ཁྱལ་ཅམ་བྱས་ནས། མཁྲོགས་ཅམ་བྱས་ན་འབྲུབ་ངོ་ཤར་ཞེས་ལབ་བྱུང་བར་སེམས་འཆོབ་པ་བྱུང་། དེ་ནས་ནོར་

བྱ་སྤྱིང་ཁར་མཇལ་དམངས་ཡང་ཡང་གཏོང་གིན་ཡོད་པ་ཐོས་བྱུང་བས། ཉིན་གཅིག་སེམས་ཐག་བཅད་ནས་སྟོན་ཞུ་དེ་
ཨམ་སྤག་སྤག་ཏུ་བཅུག། མཇལ་དར་དང་ལམ་ཀ་དགར་པོ་ཁ་ཤས་ཤིག་འབྲལ་རྒྱུར་ཁྱེར་ནས་ཁོར་བྱ་སྤྱིང་ཁར་ཕྱིན་
བས། སྤྱིང་གི་མདུན་དེར་མཇལ་ཁ་ཞུ་མི་ཁྱོན་ཆེ་འདུག་པར་དེ་རྣམས་དང་མཉམ་དུ་གྲལ་བསྐྱར་བསྐྱེགས་ནས་
བསྐྱད། གང་འཆམས་ཤིག་ནས་མཇལ་ཁ་བཏང་སོང་བས་གཟིམ་རྒྱུ་ཏུ་བསྐྱེབས་ནས་ཞལ་མཇལ་བའི་ཆེ་བདག་
རང་ལ་གཟིགས་བསྐྱད་པ་འདྲ་བ་ཞིག་བྱུང་བས། བདག་གིས་ཀྱང་འབྲལ་རྒྱུ་ཞིག་ཡོད་མདོག་གི་རྣམ་པ་འདྲ་བ་ཞིག་
བྱས་པའི་སྐྱེའི་འཁྲིལ་སྤྱིང་བསྐྱེབས་ནས་དར་དབང་ཞུས་པ་དང་དུས་མཚུངས་སྟོན་ཞུ་དེ་བཞུགས་འདིང་དང་སྐྱེ་བེར་
བར་དུ་བཅུག་ནས་བཞག་བས། ལམ་སངས་མཁྱེན་ནས་བྲག་གཡོན་པས་སྐྱེ་བེར་འོག་ནས་ཡར་བསྐྱེས་པ་འདྲ་བ་མཛད་
སོང་། དེ་ནས་ཕྱིར་ལོག་བཞེན་དུ་མཇལ་བ་ནའང་། བདག་གི་མཐུག་ཏུ་གཟིགས་པ་འདྲ་བ་མཛོང་། བདག་མཇལ་ཁ་
གནང་སའི་ཆོམས་ཆེན་ཕྱི་རོལ་དུ་བསྐྱེབས་པའི་སྐབས། བདག་གི་རྒྱབ་ཏུ་ཅེ་མཐོན་ཞིག་བསྐྱེབས་ནས་བདག་གི་སྤྱོད་
གནས་དང་མིང་བྲིས་པའི་རྒྱུ། ཁྱོད་རང་སངས་ཉིན་ནས་བཟུང་ཉིན་བདུན་གཅིག་གི་རིང་གནས་ཆང་དེ་རང་དུ་སྤྱོད་པ་
ལས་པར་རྒྱུར་འགྲོ་སྤྱོད་མ་བྱེད་ཅེས་ལབ་བྱུང་བས་དགའ་སྤྱག་གང་ཡིན་ནས་སྟོན་པ་བྱུང་། དེ་ནས་ཉིན་ལྔ་པ་ལ་བདག་
འཛོད་མི་ཞིག་བསྐྱེབས་བྱུང་བར་མཉམ་དུ་ཕྱིན་པས་ཁོར་བྱ་སྤྱིང་ཁའི་གཟིམ་རྒྱུར་འགག་ཏུ་ཁྱིད་བྱུང་། དེར་ཡུད་ཅམ་
ངལ་གསོས་ནས་བསྐྱད། སྐྱེ་བཅར་ཞིག་བསྐྱེབས་ནས་བདག་གི་མིང་བྲིས་བྱུང་བར། ངག་དབང་སྤྱིན་པ་ཟེར་གྱིན་ཡོད་
ཅེས་ལལ་བས་ཁོང་པས་གཟིམ་རྒྱུ་ཏུ་ཁྱིད་བྱུང་བ་ན། སྐྱེ་མདུན་དུ་བྲག་གསུམ་ཕུལ་བ་ལས་མཇལ་དར་ཞིག་ཀྱང་
འབྲལ་རྒྱུ་མེད། དེ་ནས་བདག་ལ་བཀའ་རྒྱ་དམ་བཅས་ཤིག་གནང་ནས། འདི་བཅ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་རང་གི་སྤྱག་ཏུ་འབྲལ་
བྱུང་བར་གྱིས། ཁྱོད་རང་སངས་ཉིན་རང་ལོག་བྲལ་བར་གྱིས། ལམ་བར་ཀ་ཀོར་མེད་པར་ཉིན་བཅུ་ལྔ་ས་མཆམས་
བཞུལ་བྱུང་བ་དགོས་གསུངས་ནས། ལྷགས་མདུད་དང་། ཕྱིན་རྟེན། གསེར་ལེབ་ལྷག་གཅིག་ཞལ་ཟས་སྤེར་མ་གང་
བཅས་གནང་བྱུང་བ་ཞུས་ནས་གནས་ཆང་དུ་ལོག། སངས་ལྷ་འོ་ལྷ་ས་ནས་ཐོན་ཏེ་ལམ་བར་ཀ་ཀོར་མེད་པར་ཕྱིན་ཕྱིན་
པས་ཉིན་བཅུ་ལ་ཀ་སྤྱག་ཏུ་ཉག་ཉག་བསྐྱེབས་སོང་། དེར་ཞག་བཅོ་ལྔ་སྟོར་ངལ་གསོས་ནས་བསྐྱད་པའི་སྐབས་གོ་ཐོས་
ལ། བདག་ལྷ་ས་ནས་ཐོན་ཏེ་ཉིན་བཅུ་ཅམ་སོང་ནས་བཀའ་འགག་ནས་གོ་ཐོས་དང་། བཀའ་རི་རྩོད་སོ་སོར་བཀོད་རྒྱ་རེ་
བཏང་འདུག་པའི་ནང་། ཨ་ཞང་སྤྱག་བྱམ་ཟེར་བའི་མི་ངན་ཞིག་ཉེ་ཆར་ལྷ་སར་བསྐྱེབས་ནས་ཕྱིར་ལོག་ཟེན་འདུག་པས།
ས་མཆམས་ཁག་ཏུ་ཉལ་ཞིབ་གྱིས་ངོ་མ་འཛིན་བཟུང་བྱས་ཏེ་འཕྲལ་དུ་ལྷ་སར་ཅིས་འབྲལ་ཞུ་དགོས་ཟེར་བ་ཡོད་
ལྷགས་ཐོས་བྱུང་བ་ན། དེ་འདྲ་གཡོ་སྐྱེ་ལ་ཨང་སྟོན་ནས་བདག་ནི་ཉང་སངས་བྱུང་། དེ་ནས་བདག་སྤར་བཞེན་རྒྱ་ཐོག་
བརྒྱུད་རྒྱ་ནག་ཏུ་བསྐྱེབས། ཏུ་ལའི་སྤྱི་མ་ལ་མི་དགའ་མཁའ་སྐྱེ་བཅར་དབང་ཆེན་ཁ་ཤས་ཡོད་པ་དེ་ཆོ་སྐྱེ་མདུན་དུ་མེད་
པའི་དུས་སྐབས་དང་བསྐྱེན་ནས་བཀའ་རྒྱ་དེ་བཅ་ཆེན་ལ་ཕུལ་བས། ལམ་སངས་དབུ་ཐོག་ཏུ་བཞག། དེ་ནས་བསྐྱེགས་ཏེ་
གཟིགས་སོང་། སྐབས་དེར་བདག་གིས་ཁོར་བྱ་སྤྱིང་ཁའི་མཇལ་དམངས་དཀྱིལ་ནས་སྟོན་ཞུ་ཕུལ་ལྷགས་ཕུལ་སྐྱངས་
རྣམས་ཞིབ་པར་ཞུས་པས་མཉེས་ཐག་ཆོད་བྱུང་སོང་། དེ་འདྲ་སོང་ཅང་གཞུང་སྤྱི་སྤྱི་འགྲོ་ཆོ་པན་རྒྱུ་མ་དགའ་ཞེ་
འཛིན་ཡོད་པ་དེ་དོན་དངོས་རེད། གོང་མ་གཉིས་སོ་སོའི་སྐྱེ་བཅར་དབང་ཤེད་ཅན་ཆོའི་ངོར་མི་མཐུན་པའི་རྣམ་པ་མ་
བསྐྱར་རང་བསྐྱར་བྱུང་བ་ལས། བད་དོན་མི་གཅིག་སྤྱིང་གཅིག་རང་འདུག་ཅེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་བཤད་སོང་བར། དེར་

ཡོད་པའི་མོ་ཆེར་སྐྱོན་པོ་བྱུང་བར་འདྲ་བས་འཇམ་ཐིང་དེར་སྡོད་ཀྱིན་འདུག། འདི་རང་སྤར་བས་དད་གུས་འཕེལ་བཞིན་
དུ་གཟབ་གཟབ་བྱས་ནས་ཉན་པས་ཉ་ལམ་ན་བར་འཇགས་པར་བྱུང་བར་མ་ཟད། བཤད་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཁོང་པའི་རྣམ་
འགྲུར་ཚུན་ད་ལྟའང་བྲན་གྱིན་གདལ། གཞི་རིམ་འགོ་ཁྲིད་གཉིས་ནས་ཀྱང་ཁོང་པས་བཤད་པ་དེ་ཐེར་འདོན་ལ་སོང་དང་
མ་སོང་རྣམ་དཔྱེ་མ་ཆོད་པ་ཡིན་ནམ་གང་ལྟར་དེ་ལྟར་བཞག་སོང། ཞེས་གསུངས། འདི་ལྟ་བུ་ནི་འབྱུང་འགྲུར་གྱི་དོན་ལ་
ཕན་ཞིང་གཅེས་གཅེས་སུ་འདོན་དགོས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཡིན་ལ། གཞན་ཡང་གོང་གསལ་དག་གི་སྡོན་དུ་བྱུང་བའི་ལོ་
རྒྱུས་ཤིག་ལ། ལུན་རབ་རིན་རྣམ་རྒྱལ་གྱིས་བྲིས་པའི་<<གཞུང་སྒྲའི་བར་ཐོག་མའི་འགལ་བ་ཡོང་རྒྱུ།>> ཞེས་པ་
ལས། “སྤྱི་ལོ་ 1910 རོད་ལྷགས་ཁྲི་ལོའི་བོད་རྒྱ་དང་པོའི་ཆེས་གསུམ་གྱི་མཆོན་མོར། རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ་བཅུ་གསུམ་པ་མཆོག་
སྐུ་འཁོར་ལྷགས་བསྐྱུས་ལྟ་ས་ནས་ཉིན་རྒྱའི་ཕྱོགས་སུ་གསང་ཐེབས་གནང་བ་དང་། སྐབས་དེར་པཌ་ཆེན་དགུ་པ་སྟོན་འཁོར་
བཟུངས་སྟུན་དགོན་པ་ནས་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ་བཅུ་གསུམ་པའི་ཐེབས་རྩེས་སུ་ཞལ་ཕྱོགས་ཏེ་ཐེབས་ཐོན་གྱིས་གམ་པ་ས་གནས་སུ་
ཐེབས་མཆོམས་ཆེབས་ཞབས་སྐུ་དྲག་ཁོངས་ནས་ཕྱོགས་ཁག་གཉིས་སུ་གྱེས་ཏེ། འགའ་ཤས་ནས་ད་རེས་རྒྱ་གར་རྡོར་སྤིང་
དུ་རྒྱལ་བ་ཡབ་སྲས་རྒྱལ་བ་ཡབ་སྲས་སྟུན་འདོམས་སྤུབ་ཆེ། བར་སྐབས་རང་རེར་བོད་གཞུང་ནས་དགོས་མེད་དགོངས་
འགལ་གནང་གཞི་རྣམས་ཉེ་ཆར་ནག་ཚུར་ཐུགས་གྲ་ལེགས་འགྲིགས་བྱུང་བའི་སྤང་གཞིའི་ཐོག་ད་ལམ་གཅོད་སེལ་སྤུབ་རྒྱ་
སོགས་དགེ་མཆོན་ཡོང་གནས་བཤད་པ་དང་། ཕྱོགས་ཁག་གཅིག་གིས་འདི་ག་ས་གནས་ནས་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ་འཆོམས་ལྷ་
དང་ཐུགས་མཁོ་འབུལ་བ་དང་སྤྲུགས་སོ་འོན་ཀྱང་མི་ཞབས་འབྲིང་གནད་ཡོད་ཅིག་སྟོན་དུ་ཐེབས་ཏེ། བར་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོ་བ་
དང་བསྐྱུན་ནས་ཕྱི་རྒྱལ་ལ་ཐེབས་དགོས་མིན་བབ་གཟིགས་གནང་ན་ལེགས་གནས་ལ་གནས་སྐབས་གམ་པར་བཞུགས་ན་
ལེགས་ལུགས་བསམ་མོས་མི་མཐུན་པ་ཁག་གཉིས་བྱུང་རྒྱུ། སྤྱི་འཕྲོམ་གམ་པར་བཞུགས་རྒྱུར་གཏན་འཁེལ་གྱིས་ཕྱག་
སྤེལ་རིམ་བཞི་བཅག་སེར་བ་རྒྱ་གར་རྡོར་སྤིང་ཕྱོགས་ཆེད་བཏང་གིས་ཕྱི་རྒྱུར་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ་བཅུ་གསུམ་པར་འཆོམས་འབུལ་
ལྷ་བ་དང་འབྲེལ། རང་དོན་དགོངས་གཞི་སྤང་ཞེས་བྲས་ནས་དེ་བསྐྱུན་རྒྱ་ཕྱོགས་ཐེབས་དགོས་མིན་གང་ལོས་བབ་གཟིགས་
གནང་རྒྱུར་ཐག་བཅད་དེ། ཕྱག་སྤེལ་རིམ་བཞི་བཅག་སེར་བ་རྒྱ་གར་རྡོར་སྤིང་དུ་ཆེད་བཏང་གིས་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ་མཆོག་ལ་
པཌ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཕྱག་སམ་སྤུལ་བའི་ནང་། ལྷག་པར་ཐེབས་རྩེས་ཞབས་བཅར་གྱིས་གམ་པ་ས་གནས་སུ་འབྱོར་ཏེ་
སྟོན་དུ་འཆོམས་ལྷ་འབུལ་མི་བཏང་ཡོད་ཚུལ་འཁོད། ཆེབས་ཞབས་སྐུ་འཁོར་མི་སྤྱི་ཆེ་ཁག་ལ་འཆོམས་ལྷགས་སྤུལ་ཐིན་
རྩེས་བཅག་སེར་བ་ཕྱིར་ལོག་ཐོག་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ་བཅུ་གསུམ་པ་མཆོག་གི་ཕྱག་སམ་བཀའ་ལན་ནང་། པཌ་ཆེན་མཆོག་རྒྱ་གར་
དུ་ཐེབས་སྤུབ་ན་གང་ལེགས་ཡོང་གནས་སོགས་འཁོད་ཡོད་ལུགས་འདུག་ཀྱང་། སྐབས་དེར་བོད་བཞུགས་ཨམ་བན་ནས་
གམ་པར་བཟུངས་སྒྲའི་ཞབས་འབྲིང་གནད་ཡོད་ལ་མི་སྤྱི་གཞན་བརྒྱུད་གནས་ཚུལ་ཆེད་བཏང་གིས་པཌ་ཆེན་སྟོན་འཁོར་རྒྱ་
གར་ཕྱོགས་ན་མི་འགྲིག་ཅེས་ཆེབས་བསྐྱུར་བཀའ་བ་དང་། ཆེབས་ཞབས་ཁོངས་ཀྱི་ཞབས་འབྲིང་གང་འཆོམ་ནས་ཀྱང་རྒྱ་
གར་དུ་ཐེབས་ན་ཡག་པོ་མེད་ཚུལ་བསམ་འཆར་སྤུལ་ཐོག། ལྷག་པར་ཕྱག་སྤེལ་བཅག་སེར་བས། རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ་མཆོག་ནས་
བཀའ་སམ་ནང་ཐེབས་ན་ལེགས་གནས་ཡོད་མདོག་ཁ་ཡང་། རང་ཉིད་དངོས་མཇལ་ཞལ་མངགས་གནང་དོན་པཌ་ཆེན་

མཆོག་ནས་བོད་དུ་བསྐྱོད་དོན་མཛད་སྒྲོལ་ཐུགས་འགན་བཞེས་གནང་གཤམ་ཡོད་པ་ཞེས་གསུངས་འདུག་པར་མ་ཟད། གནང་
ཡོད་སྐྱེ་འཁོར་ཆོས་ཀྱང་རྒྱ་ཕྱོགས་ཕེབས་མ་ཐུབ་ཆེ་དགོངས་འཆར་གང་ཡང་མི་འདུག་ཅེས་བརྗོད་ཆེན། བཤམ་ཆེན་སྐྱེ་འཁོར་
གཤམ་པ་ནས་བཟུངས་སྐྱོད་ཕྱིར་ཕེབས་གནང་། རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མ་བཅུ་གསུམ་པ་སྐྱེ་འཁོར་གྱི་ཅ་བའི་དགོངས་གཞིར་རྒྱལ་བ་ཡབ་
སྲས་གཉིས་ཀ་རྒྱ་གར་དུ་སྐྱོད་འཛོམས་བྱུང་ཆོ། བོད་སྤྱོད་ཨམ་བན་ནས་ཆོས་སྤྱིད་གང་ཐད་བོད་འབངས་ལ་གནོད་འགལ་
གང་མིན་བྱེད་ཚུལ་ཀྱང་དབྱང་ལ་སྐྱོན་མེད་དང་། ཕྱི་རྒྱལ་ཁག་ལ་བྱིལ་བསྐྱགས་གནང་སྒྲོལ་གཅིག་སྒྲིལ་བྱུང་ན་བན་ཁྱད་ཡོང་
གནད་དེ་ལྟའི་དམིགས་ཡུལ་བསྐྱབ་མ་ཐུབ་པའི་དགོངས་གཞི་ཕྱོགས་འགལ་བྱུང་ཁར། ལྷ་སྤྱོད་ཨམ་བན་གྱིས་གཞིས་ཅེ་ནས་
བཤམ་ཆེན་སྐྱེ་འཁོར་གནད་ལྟུང་གསར་མཛད་སྒྲོལ་སྐོག་གནང་དུ་བཅུག་པ་པར་མ་ཟད། སྤྱི་ཆོག་སྐོག་བཤམ་ཆེན་
མཆོག་ལ་མ་འདོད་པའི་སྤྱོད་ཕྱོགས་འབྲམ་མིན་ཡང་བྱུང་ཆེན། རྒྱ་གར་ཁུལ་དུ་བོད་ས་གནས་སྤྱིད་གཞུང་ཕྱོགས་ཀྱི་དཔོན་
རིགས་ནམ་པར་དགོངས་འགལ་ཆེད་བཞེས་བྱུང་བས་གཞུང་སྒྲའི་འགལ་བ་དེ་སྤྱུག་ཏུ་བྱུང་། ཅེས་སྐྱེ་འཁོར་དབང་ཅན་དུ་
མ་དང་རྒྱའི་ཨམ་བན་གྱི་བྱེད་བབ་ངན་པ། རྒྱལ་བ་ཡབ་སྲས་གཉིས་ཀྱི་དོན་དམ་གྱི་དགོངས་གཞི་དང་འབྲེལ་བ་དོ་མ་
བཅས་དངོས་ལུགས་སུ་བྱིས་འདུག་པ་འདི་ཡང་དེས་པར་ཤེས་དགོས་པའི་གནད་དམ་པར་མཐོང་།

རྒྱལ་མཆོག་བཅུ་བཞི་པ་དང་བཤམ་ཆེན་སྐྱེ་འཁོར་བཅུ་པ་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་ཐད་ལ་ཡང་། རྒྱ་བོད་གཉིས་ཐད་
ནས་གོགས་རྒྱུ་རིམ་པར་བཞེས་པའི་ཚུལ་ཅུང་ཟད་ཅམ་གོང་དུ་བྱིས་ཟེན་ལ། གནས་ཚུལ་དངོས་ལ་སྤྱི་ལོར་ཡགོང་
ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས།

བཤམ་ཆེན་སྐྱེ་འཁོར་བཅུ་པ་མགོ་སྤྱོད་ཡང་སྤྱིད་དུ་གཏན་ཁེལ་བའི་སྐབས་སུ་རྩྭ་གྲོག་ཅམ་བྱུང་། གང་ལྟར། མཐའ་མར་
སྤྱི་ལོ་༡༩༥༩ལོར་མདོ་སྐད་ནས་ཡར་ལྷ་སར་ཕེབས་སྐབས་མཛལ་བ་དེ། དེ་དུས་བཤམ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དངོས་གནས་
ཨ་མདོའི་སྤྱ་གྲུ། ང་ཆོ་མ་ཡུལ་གཅིག་པའང་དེད་ལ། དངོས་གནས་སྐད་མེད་དཀར་གཅང་། ཉ་ཅང་ཡག་པོ་ཞིག་མཐོང་
སོང་། དངོས་གནས་བསྐྱོད་པ་དང་འགྲོ་བ་ལ་མན་ཐོགས་གནང་མཁན་ཞིག་ཡོང་དེས་སྐྱམ་པའི་ཡིད་ཆེས་གཅང་མ་
བྱུང་། དེ་དུས་རྒྱ་མིས་བཏང་བའི་བཤམ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱེ་འཁོར་བ་དེ་ཆོའི་གས་དེ་ཉམ་པ་ཆ་པོ་དང་། སྤྱོད་པ་དེ་ཡང་
ཁྱད་མཆར་ཡོད་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་འདྲ་བྱུང་། ... བཤམ་ཆེན་ཞིང་གཤེགས་དེ་ཉིད་ད་ལྟ་བུའི་ཡོད་ན། ང་ཆོ་ད་ལྟ་བུ་
ལོགས་ལ་བསྐྱད་ཡོད་པ་དེ། བཤམ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་བོད་ནང་དུ་བཞུགས་ཏེ་ཐབས་ཤེས་གང་ཡོང་གནང་བ་ནི་གཏན་
ཁེལ་བ་དེ། དེར་བརྟེན། གང་འཆམ་གྱིས་རྒྱས་པ་ཞིག་ཐོན་ཐུབ་པར་དེས་ཀྱང་། ད་ནི་མེད། བཤམ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་

དགོངས་པ་གཞན་དོན་དུ་གཤེགས་སྐབས་མངས་པོ་ཞེ་བྱུང་། ཡིན་ནའང་། བྱེད་རྒྱ་གང་ཡང་ཡོད་པ་མ་དེ།¹³² ཅེས་བཀའ་
སྤྱུལ། ཀུན་གཟིགས་བཤམ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ནས་ཀྱང་སྤྱི་ལོ་ 1986 ལོའི་ལྷ་ལྷན་སྒྲོན་ལམ་ཆེན་པོའི་སྐབས་རྒྱལ་
བ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་བོད་ལ་ཕེབས་ཐུབ་པའི་ཐུགས་དེ་ཆེན་པོ་གནང་བ་དང་། སྤྱི་ལོར་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་

¹³² བཤམ་ཆེན་སྐྱེ་འཁོར་མ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་དགོངས་རྒྱུ་ལྟུང་སྤྱི་ལོར་སྐབས་བཞུགས་སྐར་དེ་སའི་གཞུག་ལག་ཁང་དུ་གསུངས།
221

དགོངས་གཞི་དང་གཉིས་སུ་མེད་པར་མི་རིགས་པན་ཚུན་དང་ཆོལ་གསུམ་བོད་མིའི་བར་མཐུན་སྦྲིལ་དམ་གཙང་
དགོས་པ་སོགས་ཞིབ་དུ་གསུངས། དེ་ལ་ཀུན་གཟིགས་མཆོག་ནས།

དེ་རིང་ལྷ་སའི་སྤོན་ལམ་འདི་ལ་ངོས་རང་ཡོང་ནས་འགན་ཚང་མ་ཁྱེད་གཙོ་སྤྱོད་བཞིན་ཡོད། ཤེས་བྱ་ཡོན་ཏན་
དང་རྒྱས་པ་སོགས་གང་ཡང་མེད་ཀྱང་། དེ་ནི་ཉར་དང་། ལྷག་པར་དུ་བོད་མི་དམངས་ཀྱིས་ངོས་ལ་ཡིད་ཆེས་གནང་
བར་བརྟེན། རང་གིས་འཛོན་ནུང་འདྲ། མ་འཛོན་ནུང་འདྲ། གང་ལྟར། དེས་ཀྱི་ལས་ཀ་འདི་བྱེད་དགོས་ཀྱིན་
འདུག །ཡིན་ནུང་། ངོས་ཀྱི་རེ་བ་ལ། མི་རིང་བའི་ཆར་རྒྱལ་བ་ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་ཡང་བོད་ལ་ཐེབས་རྒྱ་བྱུང་ནས་
ལྷ་སའི་སྤོན་ལམ་ལ་སོགས་པ་ཆོས་ཀྱི་མཛད་སྒོ་ཆོ་གཙོ་སྤྱོད་གནང་བ་སོགས་བསྐལ་པ་བཟང་པོ་ཤར་བའི་སྤོན་འདུན་
ཡོད། ཁོང་གིས་ཉེ་ཆར་རྒྱ་གར་ལ་དུས་འཁོར་དབང་ཆེན་གནང་བ་སོགས་བྱུང་བ་རེད། དེ་དག་ནི་ཤིན་ཏུ་ནས་ཀྱང་
བསྟན་བའི་མཛད་ཤིས་རྒྱལ་བ་ཐོ་ཆེ་ཞིག་རེད། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་དང་ངོས་རང་གཉིས་ནི་ཆོས་གྲོགས་ཡིན། རེད་ཆོ་
གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་མི་འགྲིག་པ་སོགས་གང་ཡང་མེད། ཡིན་ནུང་། མཆོམས་མཆོམས་ལ་མི་རེ་བྱུང་གིས་དགྲོག་གཏམ་
དེ་འདྲ་བཤད་ནས། སྤར་གྱི་གཞུང་སྤྱོད་དེ་འདྲའི་དམ་ཆོག་གི་སྒྲུབ་ཆ་དེ་འདྲ་ལ་བ་མཁན་ཏོག་ཙམ་ཏོག་ཙམ་ཡོང་གིན་
འདུག །ངོས་ཀྱིས་ཁོ་ཆོ་ལ་དེ་འདྲ་མ་ལ་བ་ན་ཡག་པོ་འདུག །དེ་འདྲ་ལ་བ་ན་དགོས་མེད་སྤོན་བཅོད་མ་གཏོགས་མེད།
སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་དང་བོད་མི་རིགས་ལ་གནོད་སྤོན་མ་གཏོགས་ཡོང་གི་མ་རེད། ངོས་ཀྱིས་མི་རིགས་ཀྱི་མཐུན་
སྦྲིལ་བྱེད་དགོས་ཟེར་གྱིན་ཡོད། མི་རིགས་ཀྱི་མཐུན་སྦྲིལ་ལ་ཆ་གསུམ་ཙམ་ཡོད། ཆ་དང་པོ་དེ་རྒྱ་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་
མཐུན་སྦྲིལ་ལ་བྲགས་སྤོན་རྒྱག་དགོས། ང་ཆོས་ངེས་པར་དུ་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་སྤོ་མཐུན་ལ་བཅི་འཛོག་བྱེད་དགོས། ཁོ་
ཆོར་མཐུན་འགྱུར་རྟོགས་རམ་བྱེད་དགོས། ཁོ་ཆོ་པ་ཡུལ་རྒྱུད་རིང་དུ་དོར་ནས་བོད་ལ་རྟོགས་རམ་ཞུ་བར་ཐེབས་པར་
དགའ་བསུ་ཞུ་དགོས། ཟུགས་གཞན་ཞིག་ནས་ཁོ་ཆོ་ཡིན་ནུང་། ང་ཆོ་བོད་མི་དམངས་ལ་ལྷག་བསམ་ནམ་དག་དང་
ཁ་ཞེ་གཉིས་མེད་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཞབས་འདེགས་གནང་དགོས་པ་རེད་མ་གཏོགས། དཔོན་པོ་བྱེད་པར་ཐེབས་པ་ཡིན་
མཛོག་མཛོག །ཁྱོད་ཆོ་ལས་ལྷག་པ་ཡིན་མཛོག་མཛོག་སོགས་བྱས་ན་ཡག་པོ་ཅ་ནས་མ་རེད། འདྲ་མཉམ་གྱི་མང་
གཞིའི་ཐོག་ནས་རྒྱ་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་མཐུན་སྦྲིལ་ལ་ངེས་པར་དུ་བྲགས་སྤོན་རྒྱག་དགོས། གཉིས་སུ་ བོད་མི་རིགས་
དང་མི་རིགས་རྒྱུད་ཁག་གཞན་དག་ཆོའི་བར་ཡིན། བོད་རང་ལ་ཡིན་ནུང་མོན་པ་ཟེར་བ་འདྲ་པོ། སྤོ་པ་ཟེར་བ་འདྲ་པོ།
ཁ་ཆེ་ཡང་ཡོད། ས་གནས་གཞན་དག་ནས་ཡོང་བའི་མི་རིགས་གཞན་དག་ཀྱང་ཡོད། གསུམ་དུ། ང་ཆོ་བོད་མི་རིགས་
ནང་ཁུལ་ལ་ངེས་པར་མཐུན་སྦྲིལ་བྱེད་དགོས། བོད་མི་རིགས་མཐུན་སྦྲིལ་བྱེད་དགོས་པ་དེ་ནི་ཉ་ཅང་གིས་གལ་ཆེན་
པོ་རེད། ངོས་ཀྱིས་ངལ་བ་བྱུང་བས་དེ་ཀྱིས་བོད་ནང་ཁུལ་ཀྱི་མཐུན་སྦྲིལ་དང་དེ་ལ་སེམས་ཁྱེད་བྱེད་བཞིན་ཡོད།

གནོད་པའི་བྱ་བ་ཆང་མ་ལ་ངོ་ཚྏ་དང་དགག་པ་རྒྱག་གིན་ཡོད། ཅེས་གསུངས་པ་བཀའ་སློབ་ཡིག་འབེབས་ཟིན་པ་དང་།
བརྟན་འཁོར་གཉིས་ཀ་མཛལ་དུ་ཡོད་པ་དེ་ག་ལགས་ལ། ཟུམ་སུ་བལ་ཡུལ་དུ་ཆིབས་སྐྱར་སྐྱབས་མི་དམངས་ལ་
གནང་བའི་བཀའ་སློབ་ཏུ་འདྲ། འགའ་ཞིག་གིས། རྒྱལ་བ་ཡལ་སྤུས་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་དགྲོག་གཏམ་སྦྲིལ་བ་སོགས་
དམ་ཆོག་གི་སེལ་འཇུག་ཐབས་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་ཀྱང་། དེ་དག་གི་ངན་རེ་ལྟར་ཡོང་མི་སྲིད་པའི་བཀའ་སློབ་བཙན་པོ་

སྤྱི་ལོ་ 1989 ཟླ་བ་ 1 ཚེས་ 28 ཉིན་ བསྐྱར་གྱིས་རང་གི་བཞུགས་གནས་སུ་མཛད་འཕྲིན་སྐྱོང་བཞིན་པའི་སྐབས་ཏེ་སྤྱི་ལོ་ 1989 ཟླ་བ་ 1 ཚེས་ 28 ཉིན་ དགོངས་པ་གཞན་དོན་དུ་གཤེགས་པའི་གནས་ཚུལ་བྱུང་ཞིང་སྐབས་དེར་དགྲུང་གྲངས་ང་གསུམ་ཅན་ལས་ཐེབས་མེད། དུས་དེར་དོན་དམ་གྱི་ཐོད་དོན་རང་དབང་ཚད་ལེན་པ་ཞིག་ཐོད་དང་ཁ་བྱལ་སོང་སྐབས་པའི་སྐྱོ་སྤང་ཆེན་པོ་བྱུང་། ... ཁོང་སྤྱི་ ངན་ལས་མ་འདས་གོང་བསྐྱར་དུ་མཛུལ་བའི་གོ་སྐབས་མ་བྱུང་ཡང་། ཞལ་བར་བརྒྱུད་དེ་བཀའ་མོལ་ལན་གསུམ་ཅན་ཞིག་ བྱུང་།” ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ།

མདོར་ན། སྤྱི་ལོ་ 1995 ཟླ་བ་ 5 ཚེས་ 14 ཉིན། “ཆེ་ས་ནས་ཞུས་པ་ཡིན་ན། [པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ནི་]སྤྱོད་གྲངས་ མེད་པའི་བསྐལ་པའི་རིང་དང་། དེ་མིན་ཡང་གང་ལྟར་ཡང་སྤྱིང་། དུས་ཡུན་རིང་པོ་ཞིག་གི་རིང་ལ་ཐུགས་བསྐྱེད་སྤོང་ལམ་ དང་འབྲེལ་བའི་ཐོག་ནས་སྤྱིར་སངས་རྒྱུ་གི་བསྟན་པ་དང་། ཡང་སྒོས་ཐོད་ཁ་བ་གངས་ཅན་སྤོངས་གི་བསྟན་པ་དང་འགྲོ་ བའི་དོན་ལ་ཐུགས་བསྐྱེད་སྤོང་ལམ་དམིགས་བསལ་ཡོད་པ་ཞིག་མེད། གཉིས་ནས་རྒྱལ་བ་ཡབ་སྲས་ཞེས་ཆོས་རྒྱལ་ དགོན་མཆོག་འབངས་ཀྱི་སྐུ་དུས་ནས་ཇོ་པོ་ཡས་སྲས་ཀྱི་འབྱུངས་རབས་ནང་ཡོད་པ་བཞིན་སྤྱོད་མོང་མ་ཡིན་པའི་འབྲེལ་བ་ ཡོད་པ་དེ་འདྲ་ཞིག་ཡིན།” ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ་བ་ལྟར་ཏེ། དེ་ལྟར་རྒྱལ་བ་ཡབ་སྲས་ཀྱི་བཀའ་གསུང་དངོས་དང་། སྐབས་ འབྲེལ་གྱི་མི་སྤྱི་གཙོ་བོ་ཁག་གི་གསུང་བསྐྱེད་ཏེ་གཟུ་བོའི་སྤོངས་དབྱེད་ན། སྤྱི་ལོ་ལོག་བཤད་ལས་བྱུང་བའི་ངན་ རྟོག་རྣམས་རང་སར་ཞི་བར་ཐེ་ཆོམ་མེད། མང་དུ་མཁྱེན་པར་སྤོང་། ཐོད་རྒྱ་འབྲེལ་མོལ་དུ་ཐེབས་པ་རྣམས་ལ་སྤུལ་ བའི་གསུང་བཤད་དང་བཀའ་སྤོངས་ཕྱོགས་བསྐྱེད་སྤོངས་སོགས་ལ་གཞིགས་འཆོལ།

ཀུན་གཞིགས་པཎ་ཆེན་སྐྱོ་སྤང་བཅུ་པའི་གཤེགས་ཀྱིན་དང་
ཡང་སྤུལ་ངོས་འཛིན།

སྤྱི་ལོ་ 1989 ཟླ་བ་ 1 ཚེས་ 28 ཉིན་ཀུན་གཞིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱོ་སྤང་བཅུ་པ་མཆོག་གདན་ས་ བཀའ་ཤིས་ལྷན་པོར་དགོངས་པ་གཞན་དོན་དུ་གཤེགས་པ་ན། ཐོད་ས་སྤོང་སྤང་བར་གསུམ་ཀུན་སྤྱིར་ཡང་སྤུལ་ བསྐྱར་གྱི་སྤོང་པ་སྤུག་པོས་གཡོགས་ཤིང་། བཅོན་བྱོལ་དུ་ཡང་སྤུལ་པཎ་ཆེན་པོས་དགོངས་ཇོགས་མཆོད་འབུལ་དང་ ཡང་སྤུལ་སྤྱིར་དུ་ཐེབས་པའི་ཐུགས་སྤོང་རྒྱ་ཆེར་གནང་། ཀུན་གཞིགས་མཆོག་གི་གཤེགས་ཀྱིན་ལ། དམར་ཤོག་ མགོ་གཙོ་དག་གིས་ཆེད་དུ་ངན་སྤོང་ལག་བསྟར་བྱས་པར་ངོས་འཛིན་བྱེད་མཁན་མང་དུ་བྱུང་ཡང་། རྒྱ་དམར་གྱི་ མིང་རྒྱས་ལ་གཡོ་སྤྱི་དང་གདུག་རྩུབ་གཉིས་ཀ་ཆེ་བས་འབྲེལ་ཡོད་ནས་མི་དབང་དང་དངོས་དབང་ཅི་ཡང་ཁྲིམས་

ཐོག་ཏུ་ད་དུང་གསལ་སྟོན་སྤྲོད་མེད། གང་ལྟར། སྤྱི་ནོར་ཡལོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་ཀྱན་གཟིགས་
པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་སྐུ་སྤེང་བཅུ་བ་ཟུང་ན་ལས་འདས་པའི་དགོངས་རྫོགས་དུས་ངན་སྐབས་སྐལ་བའི་བཀའ་སློབ་ཏུ།

པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་གཤེགས་པའི་སྐབས་དེར། རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་པེ་ཅིན་ལ་བསྐྱབས་ཡོད། རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་ད་ལྟ་ཡོད་
པས་གནས་ཚུལ་དེ་ཡིག་ཐོག་ཏུ་འགོད་དགོས་པེས་རེད། སྐབས་དེར་པེ་ཅིན་དུ་ཨེམ་ཆེ་དེ་ཉིད་ཡིན་ནས། གང་ལྟར།
འབྲེལ་ཡོད་ཅིག་གིས། “པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེར་སྐུང་གཞི་རྩ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་སྤྱི་ལོ་ཞེས་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་པེ་ཅིན་དུ་
འཁྱོར་མ་ཐག་མགུལ་སྤྱིང་གི་སྐྱོན་བཙོས་ལ་མཁུལ་པའི་ཨེམ་ཆེ་ཞིག་ལ། ལམ་སེང་འཁྱོད་དགོས་པའི་རྒྱ་གཞུང་གི་
།བཀའ་འཁྱོར་ཏེ། ཨེམ་ཆེ་དེ་རང་བྱིས་དུ་གྲོན་བ་བཞེ་བར་འཁྱོད་ལོང་ཅམ་ཡང་མེད་པར་སྐྱོན་ཁང་ནས་ཤར་རྒྱག་གནས་
གྲུ་ཐང་ལ་བྱིན། པེ་ཅིན་ནས་གོང་དཀར་བར་དུ་གནས་གྲུ་དེ་གའི་ནང་ཡོང་། དེ་ནས་གྲུ་འཕུར་གནས་གྲུར་བསྐྱད་དེ་
བཟུལ་གྱིས་ལྷན་པོར་བྱིན། བྱི་རྩོ་ཡིན་པས་ལྷགས་པ་ཆེན་པོ་བརྒྱབས་ཏེ་གནས་གྲུ་བཅུ་མི་ཡོང་ངམ་སྐྱམ་པའི་ཞེད་སྤང་
ཆེན་པོ་སྐྱེས་ཀྱང་བཟུལ་གྱིས་ལྷན་པོར་འཁྱོར་སྤྲོད་བ་བྱུང་། འཁྱོར་མ་ཐག་ཤར་རྒྱག་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་གཟིམ་ཁང་དུ་
བཙར་དུས། ལྷགས་དབྱགས་ཡོད་ཀྱང་བཀའ་མོལ་གནང་སྤྲོད་པ་མི་འདུག །དེ་ནས་སྐྱོན་བཙོས་སོགས་རྩ་བཅུ་གི་
ཐབས་ཤེས་ལྷ་དགོས་པའི་རིགས་ཆང་མ་ལུས་ཀྱང་དེའི་དགོང་མོར་དགོངས་པ་རྫོགས་སོང་།” ཞེས་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་
ལ་བཤད་འདུག །དེའི་གཞུག་ལ། པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་ཞབས་གསལ་གྱི་རྒྱ་གར་དུ་ངོས་རང་ལ་སྤྲོད་པར་བསྐྱབས་
སོང་། དེས། པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་བཟུལ་གྱིས་ལྷན་པོའི་ཉམས་གསོ་གྲུབ་པའི་མཛད་ཆེན་དེ་དག་གྲུབ་སྟེ། ཉ་ཅང་སྤྲུགས་
མཉེས་པོ་གནང་ནས་དགོང་རྩོ་འཕྱི་པོ་ཅམ་ལ། བཀའ་བཀོད་གནང་དགོས་པ་གཞན་ནམས་ཀྱང་བཀའ་བཀོད་གནང་
རྗེས་གཟིམ་རྒྱང་ལ་མེབས་ཏེ་དེ་གའི་ནམ་བུའདུལ་མས་ཤིག་ལ་སྐུ་གཟུགས་རྩང་ཅམ་མི་བདེ་བ་ཞིག་འདུག་ཅེས་
གསུངས་ནས་མཆོན་མོ་དེར་གཤེགས་པ་རེད། རྒྱ་མིའི་ཨེམ་ཆེ་ཡོང་དུས་གཤེགས་ཆར་བ་རེད་ཟེར། གང་ལྟར། སྟེང་
ཆ་དེ་གཉིས་ལ་མི་མཐུན་པ་ཞིག་འདུག ། མི་མཐུན་པ་ཡོད་པ་དེར་རྒྱ་མཆོན་འདི་འདུག་ཅེས་ང་ཚོས་བཤད་མི་སྤྲོད་
ཀྱང་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་ལ་ཞིབ་འདུག་གྱེད་དགོས་པ་ཞིག་རེད། རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་ལ་བཤད་པ་དེ་དངོས་ཡོད་
གནས་ཚུལ་དང་མི་མཐུན་པ་ཞིག་ཡིན་ན། དེའི་རྒྱ་མཆོན་དང་གནད་འགག་ཅི་ཡིན། དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་དང་མཐུན་
པ་ཡིན་ན་ནི་བསྐྱར་དུ་ཅད་གཅོད་གྱེད་དགོས་པ་གང་ཡང་མེད། གལ་ཏེ་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་དང་མི་མཐུན་པ་ཞིག་
ཡིན་ན། དེ་ཡང་བསམ་སྒོ་གཏོང་དགོས་པ་ཞིག་རེད། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ།

ཀྱན་གཟིགས་མཆོག་དགོངས་པ་རྫོགས་རྗེས་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་པེ་ཅིན་དུ་དགོངས་རྫོགས་ཟུང་ན་འདུ་
ཆོགས་ཀྱི་གྲ་སྤྱིག་སྐབས། <<བཙན་བྱོལ་གྱི་རང་དབང་།>>ལས། “ཀྱན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དགོངས་པ་ཟུ་
ངན་ལས་འདས་རྗེས། རྒྱ་ནག་ནང་པའི་ལྷན་ཆོགས་ནས་པེ་ཅིན་དུ་འཆོགས་པའི་ཟུ་ངན་འདུ་འཛོམས་ཐོག་ཡོང་རོགས་ཞེས་
པའི་གདན་ཞུའི་ཡི་གེ་ཞིག་འཁྱོར། དེ་ནི་གཞུང་འབྲེལ་གྱི་གདན་ཞུ་དང་གནས་བབ་གཅིག་མཚུངས་རེད།” ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ་
བ་ལྟར། རྒྱ་གཞུང་གིས་རྒྱ་ནག་ནང་པའི་ལྷན་ཆོགས་ཀྱི་མིང་ཐོག་ནས་ཡལོང་ས་མཆོག་ལ་གདན་ཞུ་སྤྲུལ་ཡང་།
མགོན་པོ་མཆོག་གིས། “ངོས་རང་སྤེར་གྱི་ངོས་ནས་འཁྱོད་འདོད་བྱུང་ཡང་། རྒྱ་ནག་ཏུ་བྱིན་ན་བོད་དང་འབྲེལ་པའི་སྤྱིང་སྤྱིང་

ཞིག་ཡོང་བ་སྒྲིལ་མེད་ཡིན་པས་ཐེ་ཆོམ་བྱ་དགོས་བྱུང་། གཤམ་ཏེ་འཆར་གཞི་བཏིང་བ་ལྟར་ Geneva ལ་འཆོག་སྤྱི་ལོ་
རྒྱ་འབྲེལ་མོལ་དེ་རི་བཞིན་བྱུང་ཡོད་ན། དེ་ནི་འོས་ཤིང་འཆམས་པའི་དུས་སྐབས་ཞིག་ཡིན་པའོ། གང་ལྟར། གནས་སྤངས་
དེའི་འགན་ལུ་འགྲོ་བའི་སྐབས་མིན་པར་མཐོང་ཞིང་འགྲོད་པ་དང་བཅས་ཏེ་གདན་ཞུ་དེ་དང་ལེན་མ་བྱས།”¹³³ ཞེས་གོང་
གསལ་དཔེ་དེ་བ་ཏུ་བཀའ་སྤྱུལ་བ་ལྟར་ཆེབས་སྤྱི་ལོ་གནང་ཐབས་མ་བྱུང་།

ཀུན་གཟིགས་པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་དགོངས་པ་གཞན་དོན་དུ་གཤེགས་ཤིང་། སྤྱི་ལོ་ལྔ་པོར་ས་
མཆོག་ནས་དགོངས་ཤིང་གསལ་མཆོད་འབུལ་དང་། བཀའ་ཤིས་ལྷན་པོའི་ཡང་སྤྱུལ་ཅད་གཅོད་ཆོག་སྤྱི་ལོ་གོ་བཅུ་
གནང་སྤྱད་སྤྱི་ལོ་ཆེད་གཏོང་གནང་བའི་འབད་པ་བསྐྱེད་ཡང་རྒྱ་གཞུང་གིས་འགལ་རྒྱུ་ཁོ་ན་བསྐྱབས། དེ་ལ་སྤྱི་
ལོ་ 1995 ཟླ་བ་ 5 ཚེས་ 14 ཉིན་བཞུགས་སྤྱི་ལོ་གཞུག་ལག་ཁང་དུ།

པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དགོངས་པ་ཤིང་གསལ་མཆོད་འབུལ་དང་སྤྱུལ་ནས་སྤྱི་ལོ་ཆེགས་པ་
ཞིག་འགྲོ་ཐབས་འབད་བཅོལ་བྱས། འགྲོ་མཁན་གྱི་མིང་ཐོ་ཡང་གཏན་འཁེལ་གྱིས་རྒྱ་ནག་གཞུང་ལ་ཐབས་ཤེས་བྱས་པ་
རེད། བྱང་ཅེ་ཆོས་ཤིང་དབུ་ཁྲིད་བྱས། བཀའ་ཤིས་ལྷན་པོ་ལ་ཁག་པ་བཅས་འགྲོ་རྒྱུའི་འབད་བཅོལ་བྱས། འོན་
ཀྱང་། འགྲོ་མ་ཐུབ་པ་རེད། སྐབས་དེར་འོས་གྱི་རེ་བར། སྤོང་ལ་གཤུང་ཉིན་གྱི་མཐུན་ལ་མཆོད་འབུལ་ཞུ་རྒྱུ་དང་། དེ་
ནས་སྤྱུལ་པ་ཞིག་པ་བྱུང་ན། མ་འོངས་པའི་ཡང་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་ལྔ་པོའི་སྤྱི་ལོ་ཆེན་པོ་དཀྱིལ་དུ་བྱེད་ཐུབ་ན་ཡག་པོ་
རེད་བསམ་པ་བྱུང་། དེའི་རྒྱུ་ཡང་སྤྱི་ལོ་ཆེད་སྤྱི་ལོ་ཆེད་སྤྱུལ་དེར་བསྐྱར་དུ་བོད་ལ་ཡང་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་ལ་
ཆོག་སྤྱི་ལོ་ཆེད་ཞིག་འགྲོ་ཐུབ་པའི་འབད་བཅོལ་དང་། རྒྱ་ནག་གཞུང་ལ་འབྲེལ་བ་ཐབས་ཤེས་བྱས་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་མ་

བྱུང་བ་རེད། ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ། དགོངས་ཤིང་གསལ་མཆོད་འབུལ་ཅམ་ཞིག་རྒྱ་གར་དུ་གནང་བས་མི་ཆོག་པ་མེད་
ཀྱང་། དེ་ལྟ་བུའི་ཐབས་ཤེས་བསྐྱེད་མར་གནང་བ་ནི། གཞིས་ལུས་བོད་མི་རྣམས་ལ་མེས་པ་གསོ་གནང་བའི་ཆེད་
དང་། རྒྱལ་བ་ཡབ་སྐུ་གྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་འབྲེལ་བ་དང་པན་ཚུན་གྱི་ཡང་སྤྱུལ་འཆོལ་བའི་བཀའ་སྤྱི་ལོ་ལ་བཟང་པོ་
ཉམས་མེད་དུ་སྤྱི་ལོ་བར་བཞེད་པའི་དོན་ཡིན་པར་ཐེ་ཆོམ་ག་ལ་ཡོད། ཐུགས་རེ་རྣམས་རི་བཞིན་མ་བྱུབ་པས།
འབགས་ལུ་ལྟ་དུ་ལྔ་པོར་ས་མཆོག་ནས་ཐབས་ཤེས་ཡོད་རྒྱ་ཅམ་སྤྱུགས་ཀྱིས་ཐུགས་ཁུར་ཆེས་ཆེར་བཞེས་ཏེ། ཆོས་

¹³³ སྐབས་དེའི་གནས་སྤངས་ཐད། སྤྱི་ལོ་ནས་སྤྱི་ལོ་ 1989 ཟླ་བ་ 1 ནང་སྤྱི་ལོ་མེད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུའི་འཆར་གཞི་
བསྐྱེགས་ཏེ། སལ་ཆེར་གཏན་འཁེལ་བའི་མཆམས་ལ་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་སྤྱི་ལོ་དུ་གནང་དོན་དུ་མེད་ཐོག་མི་འདོད་པའི་རྣམ་འགྱུར་བསྐྱེད་ཏེ་
འཆར་གཞི་རྣམས་བཅི་མེད་དུ་བཏང་བ་དང་། སྤྱི་ལོ་ 1989 ཟླ་བ་ 2 ཚེས་ 15 ཉིན་ཀུན་གཟིགས་མཆོག་གི་དགོངས་ཤིང་གསལ་སྤྱད་འཆོག་ས་
རྒྱུའི་གདན་ཞུའི་ཡི་གེ་དེ་ཉིད་ཟླ་བ་དེ་གའི་ཆོས་ 7 ཉིན་པེ་ཅན་དུ་སྤྱི་ལོ་གཅོན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་ཐུབ་མཆོག་གི་ཐུག་ཏུ་ཐུལ་བས་བྲལ་སྤྱི་ལོ་གནང་ཡོང་
མེད་པ་སོགས་ཀྱི་དབང་གིས་ཆེབས་སྤྱི་ལོ་གནང་ཐབས་མ་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཚུལ་ཡིག་ཆ་དུ་མ་ན་གསལ་ལ། <<ཀ་ལི་མ་འོང་གི་ཐུག་པ་ལས་
བཟོ་བ།>>ཞེས་པའི་ལེའུ་སྤྱི་ལོ་ཅུ་པ་ན། སྐབས་དེའི་བོད་རྒྱ་འབྲེལ་མོལ་བསམ་དོན་ལྟར་བསྐྱར་གསོ་མ་ཐུབ་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་དང་བར་ཆད་གཉིས་ཀ་
གསལ་བས་དེར་བསྐྱེད།

རིག་ལྷན་ཁང་གི་ཡིག་ཆར་གསལ་བ་ལྟར། ལྷ་ས་དང་། ལྷོ་ཁ་ག་ནང་། ཉག་ཆུ་ལྷ་རི་རྫོང་། ཏུ་ཤོ་མི་ཐང་། མཆོ་ཕྱོན་
པོའི་ཕྱོགས། མ་ལྷོ་གཙན་ཆ། མངའ་རིས་དགེ་ཅེ། ལ་དྲགས། རྒྱ་གར་རྒྱ་རམ་ས་ལ་སོགས་ནས་འོས་གཞི་སྤྲུལ་ཅུ་
ཡས་མས་ཀྱི་མཆོན་ཐོ་བསྐྱུས་ཏེ་བརྟག་པ་ཞིབ་དུ་མཛད་ཅིང་། སྤྱི་ལོ་ 1991 ལོའི་ལོ་སར་ཆེས་ 3 ཉིན་
བརྟག་པ་མཛད་པར་ཡང་སྤྱི་ལོ་བོད་དུ་འཁྲུངས་ཟིན་པའི་མཆོན་མ་མཛོན་གསལ་དུ་ཐོན། སྤྱི་ལོ་ 1991 ལོའི་དབྱར་
ཁར། བོད་དུ་འོས་གཞི་སྤྲེང་གྲགས་ཅན་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཡིན་མིན་ཐུགས་བརྟག་མཛད་པར་མིན་ཞེས་ཐོན། སྤྱི་ལོ་
1993 ལོའི་ལོ་སར་ཆེས་ 3 ཉིན་ཡང་སྤྱི་ལོ་འཛིན་གནང་བའི་དུས་ལ་བབས་ཡོད་མེད་བརྟག་པར་མ་བབས་
པའི་ཚུལ་གཟིགས། སྤྱི་ལོ་ 1993 ཟླ་བ་ 7 ཆེས་ 17 ཉིན་པེ་ཅེན་ནས་བྱ་བལ་རིན་པོ་ཆེས་སྤྱི་གཙན་པོ་ཀླུ་ལོ་
དོན་གྲུབ་བརྒྱུད་ཡུལ་ས་མཆོག་ལ། ཆོས་འཁོར་ཀླུ་ཀྱི་ལྷ་མོའི་ལྷ་མཆོ་སོགས་སུ་མཆོ་མཛལ་སྤྱི་དང་དེ་མིན་
ཀྱི་བརྟག་པ་བཀྱིས་དོན་ལྟར་ཡང་སྤྱི་ལོ་རིན་པོ་ཆེ་འཁྲུངས་ཟིན་པ་སོགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ལུ། སྐབས་དེ་ཉིད་དུ།
ཡུལ་ས་མཆོག་ནས་བྱ་བལ་རིན་པོ་ཆེ་དང་འབྲེལ་ཡོད་ནཱ་ས་རྒྱ་གར་དུ་ཐེབས་ཏེ་བཀའ་བསྐྱར་གནང་ན་ལེགས་
པར་དགོངས་ཏེ། ཀླུ་ལོ་དོན་གྲུབ་བརྒྱུད་ལྷོ་མིའི་རྒྱ་ནག་གཞུང་ཆབ་ལ་བཀའ་ཡིག་སྤྲུལ་ཡང་ལན་གང་ཡང་མ་
འབྱོར།¹³⁴

སྤྱི་ལོ་ 1994 ལོའི་ལོ་སར་ཆེས་ 3 ཉིན་སྤྱི་ལོ་ཡང་ཡང་སྤྱི་ལོ་འཛིན་གནང་བའི་དུས་ལ་བབས་ཡོད་
མེད་བརྟག་པ་མཛད་པར་མེད་ཅེས་ཐོན། ཆོས་ 10 ཉིན་གནས་ཚུང་ཆོས་ཀླུ་ཆེན་པོས་བོད་འབངས་ཀྱན་གྱིས་
དམ་ཆོག་མཐུད་རྒྱ་བརྟན་པོར་བྱས་ན། རིང་པོར་མི་ཐོགས་པར་མཆོག་སྤྱི་ལོ་འཁྲུངས་མེད་ངེས་ཆེད་འབྱུང་ཞེས་དང་།
བོད་དུ་སྤྱི་ལོ་འཁྲུངས་ཡོད་པའི་ཚུལ་སོགས་གསུངས། སྤྱི་ལོ་ 1994 ཟླ་བ་ 3 ཆེས་ 30 ཉིན་བྱེས་ཀྱི་བཀའ་ཞིབ་ལྷན་
པོའི་ཡང་སྤྱི་ལོ་འཆོལ་ཞིབ་ཆོགས་ཚུང་གིས་ཆངས་པ་སྤྱི་ལོ་འཛིན་གྱིས་བརྟག་པ་བཀྱིས་པར། ཆོས་སྤྱོད་གིས་བོད་དུ་
འཁྲུངས་ཟིན་པ་དང་ཡུལ་ས་མཆོག་ནས་བརྟག་ཞིབ་མཛད་བཞིན་པས་ཆོ་གཡང་མི་དགོས་ཞེས་གསུངས། སྤྱི་ལོ་
1994 ཟླ་བ་ 12 ཆེས་ 3 ཉིན་ཡུལ་ས་མཆོག་ནས་སྤྱི་ལོ་འཆོག་སྤྱི་ལོ་རིན་པོ་ཆེ་ངེས་འཛིན་གནང་རྒྱུའི་དུས་ལ་
བབས་ཡོད་མེད་བརྟག་པ་མཛད་པར་དུས་ལ་བབས་པའི་ཚུལ་གཟིགས། སྤྱི་ལོ་ 1995 ཟླ་བ་ 1 ཆེས་ 13 ཉིན་རྒྱ་
གར་ལྷོ་ཕྱོགས་སུ་དུས་འཁོར་དབང་ཆེན་སྐབས། ཉག་ཆུ་ལྷ་རི་རྫོང་གི་པ་དགོན་མཆོག་ཐུན་ཆོགས་དང་། མ་བདེ་
ཆེན་ཆོས་སྤོན་གཉིས་ཀྱི་བུ་དགེ་འདུན་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ་ཞེས་པ་ཀྱན་གཟིགས་མཆོག་གི་ཡང་སྤྱི་ལོ་ཡིན་མིན་བརྟག་པ་
མཛད་པར་ཞིན་དུ་བཟང་བའི་ཚུལ་གཟིགས། སྤྱི་ལོ་ 1995 ཟླ་བ་ 1 ཆེས་ 23 ཉིན་བཞུགས་སྐར་པོ་བྱང་དུ་སྤྱི་
གྲོང་རྫོང་དང་ལྷ་མོའི་སྤྱི་ཐང་གསུང་འབྱོན་མ་སོགས་ཀྱི་མཐུན་མཆོད་གཤོམ་རྒྱས་འབྱུང་ཐོག་པ་ཆེན་སྤྱི་ཐང་ན་

¹³⁴ 1994 ཟླ་བ་ 2 ཆེས་ 25 ཉིན་མི་དམངས་ལ་སྤྱི་ལོ་འཛིན་གསུལ་པ།དང་། Kundun ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་སོགས་ན་གསལ།
226

རིམ་གྱི་མཆོག་ནས་སློབ་ཏེ་སྤྲུགས་སློབ་ཟབ་མོ་དང་འབྲེལ་བརྟག་པ་མཛད་པར་དགེ་འདུན་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ་ཡང་སྤྲུལ་
འཁྲུལ་མེད་ཡིན་པའི་ཚུལ་གཟིགས། དེ་ནས་ཀྱང་བསྐྱེད་མར་བརྟག་པ་མཛད་པར་དེ་བཞིན་དུ་གཟིགས།

སྤྱི་ལོ་ 1995 ལྷ་བ་ 5 ཆོས་ 13 ཉིན་གནས་ཚུངས་ཕྱི་ལོ་ཉིན་གནས་པ་མཛད་པར། ཆོས་སྦྱོང་ནས་
སློབ་དཔོན་མཐོང་བ་དོན་ལྡན་མཆོག་ནས་བརྟག་པ་མཛད་པ་ལས་ལྷག་གསུང་རྒྱ་མེད་ཅེས་བཀའ་ལུང་མེད་པ། དེ་
ཉིན་དགེ་འདུན་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ་མཆོག་ཀྱན་གཟིགས་མཆོག་གི་ཡང་སྤྲུལ་དུ་གསལ་བསྐྱབས་གནང་བའི་དུས་ཆོས་
བརྟག་པ་མཛད་པར། ལོ་དེ་གའི་བོད་ལྷ་ ༣ ཆོས་ ༡༥ ལྷ་བ་ 5 ཆོས་ 14 ཉིན་གནང་ན་ལེགས་པའི་ཚུལ་གསལ་
ཐོན་བྱུང་བས་དེ་ལྟར་མཛད། ཡུལ་ས་མཆོག་ནས་ཀྱན་གཟིགས་མཆོག་གི་དགོངས་ཚིགས་དུས་ངན་སྐབས་གཙུག་
ལག་ཁང་དུ།

ཡང་སྤྲུལ་ངོས་འཛིན་གནང་བའི་ཐད་ལ། བྱ་བུལ་རིན་པོ་ཆེ་དང་སྤྲུགས་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་འབྲེལ་ཡོད་ནས་ཡང་
སྤྱི་དུ་དོགས་གཞི་ཡོད་པ་དག་གི་མཆོན་ཐོ་འདིར་འབྱོར་བ་རེད། མཆོན་ཐོ་དང་ལྷན་དུ་མང་པོ་ཞིག་གི་པར་
འདུག །དགེ་འདུན་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མའི་པར་དེ་མཐོང་དུས། ངོས་ཀྱི་སེམས་སུ་སྤྱ་གྲུ་འདི་ལ་བྱམས་པོ་བྱེད་དགོས་ཀྱིན་
འདུག་སྟེ་པའི་ཆོར་བ་མི་འདྲ་བ་ཞིག་བྱུང་། རྗེས་ལ་ཟན་བརྟག་བསྐྱེད་བའི་སྐབས། སློ་འདྲ་པོ་ཐན་བྱ་བརྟགས་པ་ཡིན་
ན། དགེ་འདུན་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མའི་མཆོན་ཡོད་པའི་ཟན་རིམ་དེ་ཡང་འཕར་ཡོང་བའི་བཟོ་འདྲ་པོ་ཞིག་རེད། མི་འདྲ་བ་ཆེན་
པོ་བྱུང་། དེ་ནས་ཐེ་ཆོར་མི་འདུག་སྟེ་དེ་ལྟར་ཡང་སྤྱི་དུ་གཏན་འཁེལ་བ་རེད། ཡིན་ནའང་། ལམ་སངས་ཀྱི་ལ་
བསྐྱབས་བྱེད་དང་མི་བྱེད་ལ་ཉེན་ཁ་ཞིག་ཡོད། སྐབས་དེ་དག་ཏུ། ཡང་སྤྱི་དགའ་འཁེལ་དགོས་ཀྱིན་འདུག་ཅེས་རྒྱ་
གར་དང་བོད་གཉིས་ཀ་ནས་ཤོད་མཁན་བྱུང་སྟེ་རྩ་བ་པོ་འདྲ་པོ་ཆགས། དེ་འདྲི་གནས་སྤངས་འོག་ལ་བཀ་ཆེན་རིན་
པོ་ཆའི་ཡང་སྤྱི་ནང་དོན་དུ་གཏན་འཁེལ་ཟེན་པ་དེ་གསལ་བསྐྱབས་བྱེད་པའི་དུས་ལ་བབས་ཡོད་མེད་ཟན་བརྟག་
བསྐྱེད་དུས། དུས་ལ་བབས་པ་ཡིན་ཞེས་བབས་སོང་། དེ་ལྟར་གསལ་བསྐྱབས་བྱས་པ་རེད། གསལ་བསྐྱབས་བྱས་མ་
ཐག་དེ་རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་སྤང་བར་མ་བྱིན་པས་རྟོག་བྱ་དེ་དེ་ནས་མགོ་རྒྱགས་བ་རེད། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། དེ་ལ་སྤྱི་གཅིན་པོ་

ཀླུ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཆོག་ནས་<<སྤྱི་མདུན>>ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་ལས།

[1995]ལོའི་ལྷ་བ་ 5 ཆོས་པ་ 13 ཉིན་གཟུངས་ཐེན་པའི་ཉིན་སྐབས་མགོན་རིན་པོ་ཆའི་སྤྱི་སྤྱིར་གྱི་བྱུང་ཆེན་ས་ལ་ཁ་
པར་བཏང་སྟེ། བཀ་ཆེན་རིན་པོ་ཆའི་ཡང་སྤྲུལ་ཆོས་པ་ 14 ཉིན་ཡོངས་བསྐྱབས་བསྐྱེད་རྒྱ་སྤྲུགས་ཐག་ཆོད་སོང་
བས། རྒྱ་ནག་ཏུ་བྱེད་ཀྱིས་གསལ་བསྐྱབས་བྱེད་དགོས་ཞེས་གསུངས། ཆོས་ 14 ཉིན་གཟུངས་ཐེན་པའི་ཡོད་ལ་ལས་
ཁུངས་ཆང་མ་སློ་རྒྱག་རྒྱ་ཡིན་པར་བརྟེན་དཀའ་ངལ་ཆེན་པོ་བྱུང་། དཔོན་རིགས་འགའི་དམིགས་བསལ་ཁ་པར་ཨང་
གངས་ཡོད་ཀྱང་། བྱིས་ཀྱི་ཁ་པར་ཨང་གངས་མེད། ཁོ་ཆོའི་བྱིས་ཀྱི་ཁ་པར་ཨང་གངས་བཙལ་ཏེ་སྤྲད་ཆ་བཤད་པར་རྒྱ་
ཆོད་དུ་མ་འགོར་སོང་། ཡང་སྤྱི་ཐག་གཅིད་ཟེན་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་ཁོ་ཆོར་ཤོད་སྐབས་ཆང་མས་ཁོང་ཁོ་ཆེན་པོའི་
ངང་སྤྲད་ལོག་བརྒྱབས་ཏེ། ཏུ་ལའི་ལྷ་མས་རྒྱ་ནག་གཞུང་ལ་གྲོས་བསྐྱར་མ་བྱས་པར་ཐག་གཅིད་བྱས་པ་དེ་ཉི་མའི་དོན་

འཁྲབ་པ་ཞིག་རེད་ཅེས་ཟེར། ཞེས་གསུངས། མཐའ་དོན། དེ་མ་ཐག་ཚུང་སྤྱི་དེན་པོ་ཆེ་དང་ཡབ་ཡུམ་སོགས་ཀྱང་གར་སོང་ཆ་མེད་དུ་གྱུར་ཅིང་། ལོ་རྒྱུ་དེ་གའི་ཆེས་ 18 ཉིན་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས། ཡལོང་ས་རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མ་མཆོག་ལ་གསང་འབྲེལ་བྱས་པར་བསྟན་དེ་བྱ་བལ་རིན་པོ་ཆེ་རྒྱ་ནག་དུ་བཅོན་ཁྲིད་དང་། འབྲེལ་ཡོད་མི་གངས་ལྷ་བཙུ་ལྷག་ལ་བཀག་བསྐྱེལ་དང་འདྲི་བཅད་བཀག་དུ་བྱས།

མཆོག་སྤྱལ་རིན་པོ་ཆེ་དགེ་འདུན་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ་ནི། རྒྱ་ཆུ་ལྷ་རི་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡབ་དཀོན་མཆོག་ཕུན་ཆོགས་དང་ཡུམ་བདེ་ཆེན་ཆོས་སྒྲོན་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ། བོད་ས་སྤྱལ་རྒྱ་བ་ ༣ ཆེས་ ༡༩ གྱི་ལོ་ 1989 རྒྱ་བ་ 4 ཆེས་ 25 ཉིན་འཁྲུངས། གསུང་བརྗོད་བྱུང་བཅས་ནས། “ར་པཎ་ཆེན་ཡིན། དཀོན་པ་བཟའི་ལྷ་ལྷན་པོ་ཡིན། ཁྱི་མཐོན་པོ་འཕྱུང་བསྐྱེད་ཡོད།” ཅེས་དང་། ཡང་“དཀོན་པ་གཙང་ལ་ཡོད། ལྷ་སར་ཡོད། རྒྱ་ནག་ལ་ཡོད།” ཅེས་སོགས་གསུངས་ཤིང་། ཐུགས་རིག་གསལ་ཞིང་ཐུགས་གཤེས་སྒྲུབ་པ་སོགས་དམ་པའི་རང་རྟགས་ལྷན་སྒྲིལ་སུ་མངའ་བ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་གཞུང་འབྲེལ་ཡིག་ཆ་དག་ན་གསལ། དགེ་འདུན་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ་མཆོག་པཎ་ཆེན་སྐུ་གོང་མའི་ཡང་སྤྱལ་དུ་ངོས་འཛིན་མཛད་པའི་བཀའ་ཤོག་དུ།

ཀུན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་སྐོ་བཟང་འཕྲིན་ལས་ལྷན་འགྲུབ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆོན་རིན་པོ་ཆའི་ཡང་སྤྱི་དེན་སྐོར། རྒྱ་གར་ནང་གྲེས་འཁོད་བཟུང་ལྷན་དཀོན་དང་། ཡང་སྤྱི་དེན་གྱི་ལས་དོན་ཆོགས་ཚུང་གཙོར་གྱུར་གངས་ལྷོངས་མངའ་རིས་དབུས་གཙང་མདོ་སྟོད་སྟོད་ཀྱི་མི་མང་བོད་ཀྱི་ནང་དུ་གནས་འཁོད་དང་། ལ་དྲགས་སོགས་ས་ཁུལ་ཁག་ནས་སྤྱི་སྡེར་མང་པོ་ཞིག་གིས་སྤྲེལ་སྤྱོད་ཀྱི་ལྷ་རྟགས་ལྷན་འགྲུབ་དང་། རྟགས་མཆོན་ཅན་གྱི་སྤྱི་འཛུལ་མཆོན་ཐོ། འབྲ་བར། ལོ་རྒྱུས་བཅས་ཕུལ་འཕྱོར་བྱུང་ཞིང་། སྤར་བན་རྒྱལ་བ་ཡབ་སྲས་ཀྱི་འབྲེལ་ལམ་ལོ་རྒྱུས་རིམ་ཅན་དངོས་ཡོད་བཞིན། ད་ལས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆའི་ཡང་སྤྱི་དོས་འཛིན་བྱ་རྒྱུའི་དོས་འགན་ངོས་རང་ལ་བབས་པ་ལྟར། ལྷག་བསམ་དོ་གལ་ཆེན་པོས་ཁུར་དུ་རྒྱངས་ཏེ་མོ་ཤས་རིང་རིམ་གྱི་འབད་སྒྱུབ་ཐོག་གཞུང་བསྟེན་དགུ་ལྷ་ཁག་ལའང་གོ་བསྐྱར་སྤྲེལ་བཀྲིས་ཤིང་། ཐོག་མའི་རེ་འཆར་ལ། འདི་ནས་དོས་སྤྱལ་གཙོ་ཆེ་ཁག་ཁོངས་བོད་དུ་ཡོད་རིགས་ལ་དངོས་པོ་དོས་འཛིན་གྱི་བརྟག་དབྱེད་སོགས་བྱེད་ཐུབ་རེས། འདས་པའི་ལོ་ངོ་གསུམ་ཅམ་གྱི་རིང་དོས་ནས་རྒྱ་ནག་གཞུང་བརྒྱུད་འབྲེལ་བ་བྱེད་ཐབས་བྱས་ཀྱང་དོན་ཐོག་མ་སོང་། ད་ཆ་གངས་ལྷོངས་གཞིས་གྲེས་འབྲེལ་ཡོད་མི་མང་ཆང་མས་ཡང་སྤྱི་དེན་རིན་པོ་ཆེ་འབྲལ་སྤྱར་གཏན་འཁེལ་ཡོང་བའི་རེ་སྟོན་བྱས་པ་ལྟར། བསྐྱེད་མཆོག་གསུམ་རྒྱ་མཆོར་གསོལ་འདེབས་དང་། ཀུན་གཟིགས་ཡེ་ཤས་ཀྱི་ཉི་མ་སྐུ་སྡེར་རིམ་བྱོན་གྱི་མཆོན་ནས་སྟོས་ཏེ་བདེན་བདར་དང་འབྲེལ་ཤོ་མོ་དང་། ཟན་བརྟག་ནན་ཏན་སྤྲེལ་བཀྲིས་པ་ཐམས་ཅད་མཐུན་པར་ནག་ཆུ་ལྷ་རི་རྫོང་ཁོངས་སུ་སྤྱི་དེད་ཕུན་ཆོགས་དཀོན་མཆོག་དང་། སྤྱི་དེད་མ་བདེ་ཆེན་ཆོས་སྒྲོན་ཚུང་གི་བྱ་དགེ་འདུན་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ་ཞེས་པ་དེ་འཁྲུལ་བལ་དེས་རྟེན་བྱུང་བས། མཆོག་སྤྱལ་རིན་པོ་ཆའི་མཆོན་དུ་བསྟན་འཛིན་དགེ་འདུན་ཡེ་ཤས་འཕྲིན་ལས་ཕུན་ཆོགས་དཔལ་བཟང་པོ་ཞེས་གསོལ་ཞིང་། ཞབས་བརྟན་གསོལ་འདེབས་བཞེད་དོན་ལྷན་འགྲུབ་ཅེས་པ་ཡང་བཅུམས་གྲིས་བྱས། པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆའི་ཡང་སྤྱི་དོས་འཛིན་བྱེད་སྐོ་འདི་ཐད་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་བྱ་བ་ལས་ཆབ་སྤྱི་ཀྱི་གནད་དོན་མིན་གཤིས། རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་ཀྱང་ཡང་།

སྤྱལ་ཁི་འདོན་གྱིས་མཆོན་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་མཛད་སྤྱོད་ཁག་ལ་མཐུན་འགྱུར་པན་ཕྱོགས་གནང་བའི་རེ་བ་ཡོད། ལྷ་ཀྱའི་
དགེ་སྦྱོར་རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མ་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཆོས། ༡༩༩༥ ཟླ་ ༥ ཆོས་ ༡༩ བོད་ཤིང་མག་ནག་ཟླའི་ཆོས་ ༡༥ དཔལ་
ལྷན་དུས་འཁོར་གྱི་ཅ་རྒྱུད་གསུངས་པའི་དུས་ཆེན། རྒྱལ་སྤྱིའི་སངས་རྒྱུ་ཀྱི་འཁུངས་ཆོས་དགེ་བར་གྱིས། ཞེས་གསལ།

སྤྱི་ལོ་ 1995 ཟླ་བ་ 5 ཆོས་ 14 ཉིན་བཞུགས་སྐར་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་སེར་རྒྱ་མི་དམངས་འདུས་
པའི་སར་ཡང་སྤྱལ་གསལ་བསྐྱགས་གནང་སྐབས་ཀྱི་བཀའ་སློབ་ཏུ། “ད་ཆ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཡིན་ནའང་
རེད། ངོས་རང་སྐར་གྱི་ངོས་ནས་མཆོན་ནའང་། བཤ་ཆེན་[སྤྱ་ཐེང་དགུ་བ་]ཐུབ་བསྟན་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མས་[རྒྱལ་དབང་
]སྤྱ་ཐེང་བཙུ་གསུམ་པའི་ཡང་སྤྱི་དངོས་འཛིན་གནང་བའི་སྐབས་ལ་དམིགས་བསལ་གྱིས་ཐུགས་ཁུར་བཞེས་པ་
དང་། ཨ་མདོ་ཙོང་ཁའི་ཡུལ་དུ་སྤྱེས་པའི་ཐུ་གུ་ངོས་རང་ལ་དམིགས་བསལ་གྱིས་ཐུགས་སྐར་གནང་བའི་ལོ་རྒྱུས་
མཁན་པོ་དམ་པས་ངོས་ལ་གསུང་སྤོང་། དེ་འདྲ་ཡིན་དུས། སྐར་གྱི་འབྲེལ་བའི་ཆ་ནས་ཡིན་ན་འང་དམིགས་བསལ་
ཞིག་ཆགས་བསྟན་ཡོད།” ཅེས་སོགས་ཡང་སྤྱལ་ཅད་འཆོལ་གནང་དགོས་པའི་དགོས་པ་དང་རྒྱ་མཆོན་
གཞན་དག་ཀྱང་ཞིབ་ཏུ་གསུངས་ཏེ། “ངོས་ཀྱིས་འདི་འདྲ་བྱེད་དགོས་དོན་ཡང་། ད་ལྟའི་ཡང་སྤྱི་དེ་གནད་
འགག་ཆེན་པོ་ཞིག་ཆགས་བསྟན་ཡོད། གནད་འགག་ཆགས་སྐད་དེ། ཕྱོགས་འགའ་གས་ནས་འཕམ་སེལ་སྤྱི་
དོན་གྱི་དགོས་མཁོ་ལ་བསྟན་ནས་ཡང་སྤྱི་དངོས་གནས་འཁུལ་བ་མེད་པ་དེའི་སྐར་ལ་མི་འགྲོ་བའི་ཉིན་ཁ་དེ་འདྲ་
ཡོང་མི་སྤྱི་བ་མིན།” ཞེས་དང་། “ད་ལྟ་གནས་སྐད་ས་ཏ་ཅང་ཁག་པོ་ཞིག་གི་སྐར་ལ་བསྟན་ཡོད་པ་ཡིན་དུས་སྤྱོ་
གཡེང་ཆེན་པོ་ཞིག་འདུག །”ཅེས་སོགས་རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་བྱེད་བབ་སྤོན་དཔག་གིས་ཐུགས་ངལ་འཁུངས་
པའི་ཚུལ་གསུངས། དེ་ནི། རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་སྤྱི་བ་ཐུ་བྱེད་པ་ཡང་སྤྱལ་གྱི་ནམ་གཞག་ཁས་མི་ལེན་པའི་
ཁར། ཆོས་ཐུགས་དུག་ཏུ་ལྟ་བའི་རིང་ཐུགས་འཛིན་མཁན་ཞིག་ཡིན་ཡང་། སྤྱི་དོན་གྱི་གཡོ་འཕུལ་ལ་
དབང་འཁྱོར་བ་དང་རྒྱུན་ཤིང་པར་ཅི་མི་སྟོམ་པ། རང་ཉིད་ཀྱི་དགོས་མཁོར་གཞན་གྱི་བདེ་སྤུག་ཡལ་བར་
འདོར་ཞིང་ཉམས་ཉེས་སུ་གཏོང་བར་བག་མི་ཆ་བ། ཡ་རབས་ཀྱི་ཐུགས་དང་བལ་བ། ད་ལྟའི་བོད་ནང་གི་
གནས་སྐད་ས་ཐམས་ཅད་རྒྱ་ནག་གི་སྐད་ས་འཛིན་འོག་ཡོད་པ་སོགས་ཀྱི་གནས་སྐད་ས་ཡ་ང་དེའི་འོག་པཤ་
ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་ཡང་སྤྱལ་མཆོག་ལ་ཅི་འབྱུང་མ་ངས་པའི་རྒྱུན་གྱིས་རེད། འཛམ་གླིང་སྤྱི་བ་ཐུ་བོར་
གནས་པ་སུས་ཀྱང་རྒྱ་གཞུང་གི་བྱེད་སྐད་ས་དེར་ཁས་ལེན་དང་ཡི་རངས་མི་བྱེད་ཀྱང་། དམར་གཞུང་ནི་
གང་ལ་ཡང་ཡ་མི་ང་ཞིང་ཞེ་མི་འཆར་བ་ཞིག་ཡིན་པས། མགོན་པོ་མཆོག་གིས་ཐུགས་གཡེང་གནང་བ་
སྐར་མཆོག་སྤྱལ་རིན་པོ་ཆེའི་གནས་སྐད་ས་ད་དུང་ཡང་བཟོད་དཀའ་བའི་གནས་སུ་ཐུས་ཡོད། བཤ་ཆེན་
རིན་པོ་ཆེའི་ཡང་སྤྱལ་གྱི་གལ་གནད་ཐད།

ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་ནས་བཤད་ན། ད་ལྟ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ག་ལེ་ག་ལེར་ཆས་ཡོང་གིན་ཡོད། ད་ལྟ་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་ཡང་སྤྱི་དགས་ར་བ་ཞིག་ཐེབས་པ་འདི། སྤྱིར་བཏང་མི་ཆེན་གཞོན་གྱི་འཕྲོ་སྤངས་འབྲུ་པོ་བྱས་པ་ཡིན་ན། མཐུག་མཐུད་མཁའ་དེ་ཆགས་ཀྱིན་ཡོད། ངོས་ཀྱི་མཐུག་མཐུད་མཁའ་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ངོས་དང་དམིགས་བསལ་གྱི་འབྲེལ་བ་ཞིག་ཆགས་ཡོང་གིན་ཡོད་པས། ཕྱོགས་གང་ཅི་ནས་གལ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། ཅེས་བཀའ་སྩལ། སྤྱིར་སྤྱུལ་སྤྱི་ཐེབས་ཕྱོགས་ཀྱི་གནད་དོན་ཐོན་པུ་ཤེས་དགོས་པ་གནད་དུ་ཆེ་བས། ཡལོང་ས་མཆོག་ནས་སྤྱི་ལོ་ 1994 ལྷ་བ་ 2 ཆེས་ 25 ཉིན་གཏུག་ལག་ཁང་དུ། “སྤྱིར་བཏང་འཕྲོ་སྤངས་ནས་བྱས་ན། ད་ལྟའི་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་ཡང་སྤྱི་དགས་མཁའ་དེ་དུས་ཚོད་གལ་ཆེན་པོ་ཞིག་གི་ཐོག་སླེབ་ཀྱིན་ཡོད། སྤྱི་གྲུ་སྤྱི་བུ་ཞིག་བདག་པོ་རྒྱལ་རྒྱལ་སྤྱི་པོ་ཡིན་ཡང་། དེ་འབྲུ་མ་ཡིན་པར་དངོས་གནས་མ་ཞོར་བ་ཞིག་འཆོལ་དགོས། དེ་ཡང་སྤྱི་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་སྤྱུལ་བ་ཡོང་གི་དུ།” ཅེས་དང་། སྤྱི་ལོ་ 2011 ལྷ་བ་ 9 རང་།

སྤྱིར་ཡང་སྤྱི་དེས་པ་གོང་མ་འདས་པའི་རྗེས་སུ་དེ་ཉིད་སྤྱིར་མེད་ལུས་སུ་སྤྱེས་པ་ཞིག་དགོས་པས། སོ་སྤྱི་ཞིག་ལ་མ་འདས་སྤྱུལ་སྤྱི་ཡོང་ཐབས་མེད་ཀྱང་། སར་གནས་ཀྱི་འཕགས་པ་དུས་གཅིག་ཏུ་ལུས་བརྒྱ་ལྷོད་དུ་མར་སྤྱུལ་བརྒྱུར་ལུས་པ་ནམས་ལ་མ་འདས་སྤྱུལ་སྤྱི་ངོས་པར་ཡོང་ཆོག་འོན་ཀྱང་། བོད་ཀྱི་སྤྱུལ་སྤྱི་ངོས་འཛིན་བྱེད་སྲོལ་དུ། རྒྱུད་གཅིག་པའི་སྤྱུལ་སྤྱི་དང་། ལས་སློན་གྱིས་འབྲེལ་བའི་སྤྱུལ་སྤྱི། བཀའ་བབས་པའམ་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་པའི་སྤྱུལ་སྤྱི་སོགས་ཅི་རིགས་ཡོད་པ་དང་། སྤྱུལ་སྤྱི་ཐེབས་པའི་དགོས་དོན་གཙོ་བོ་གོང་མའི་སྤྱི་ཆེའི་རིང་བསྟན་འགྲོའི་བྱ་བ་འཕྲོ་ཅན་དུ་ལུས་པ་ནམས་མཐུག་སྤྱི་དུ་རྒྱུའི་ཆེད་ཡིན་ལ། ལྷ་མ་སོ་སྤྱི་ཞིག་ཡིན་ན་རྒྱུད་གཅིག་པའི་ཡང་སྤྱི་དེ་ཆབ་ཏུ་རང་དང་ལས་སློན་གྱིས་འབྲེལ་བའི་ལས་དག་གི་སྤྱི་བོ་གཞན་སྤྱུལ་སྤྱི་ངོས་འཛིན་བྱེད་པ་དང་། ཡང་ན། རང་གི་བྱ་སློབ་བཅའ་གཞོན་སྤྱེས་གཞན་ལ་ཆོས་བརྒྱུད་ཀྱི་བཀའ་བབ་ཉེ་སྤྱུལ་སྤྱི་ངོས་འཛིན་བྱེད་པ་ཅི་རིགས་ཡོང་གི་དུ་བས། སོ་སྤྱི་ལའང་རྒྱུད་གཅིག་མིན་པའི་ཡང་སྤྱི་དེ་མ་འདས་སྤྱུལ་སྤྱི་ཡོང་ཆོག་པ་དང་། ཡང་གོང་མ་གཅིག་ལ་སྤྱི་གསུང་ཐུགས་སྤྱུལ་སོགས་ཡང་སྤྱི་མང་པོ་དུས་གཅིག་ཏུ་ཐེབས་པའང་ཡོད། ཉེ་བའི་མི་རབས་ནང་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་མ་འདས་སྤྱུལ་སྤྱི་བདུད་འཛོམས་འཛིགས་བྲལ་ཡེ་ཤེས་དོ་རྗེ་དང་། བཙོ་བརྒྱུད་ཁྱི་ཆེན་དག་དབང་མཁའུ་རབ་སོགས་དུ་མ་ཡོད། ཅེས་བཀའ་སྩལ། སྤྱི་ལོ་ 1989 ལྷ་བ་ 1 ཆེས་ 24 ཉིན་ཀུན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ནས། “སྤྱི་ཐོང་དུག་པ་ཆངས་དབྱངས་རྒྱུ་མཆོ་དགོངས་པ་མ་རྗེས་གོང་ལ་རྒྱལ་བ་བདུན་པ་བྱུང་ཡོད། ང་ཆོའི་ཆོས་རང་གི་ཐོག་ནས་བཤད་ན། ཡིན་གཅིག་མིན་གཅིག་དགོངས་པ་རྗེས་ནས་ལོ་དུས་མཐུན་མི་དགོས། ཆོས་ཀྱི་རྟོགས་པ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ན་དུས་གཅིག་ཏུ་སྤྱུལ་སྤྱི་མང་པོར་སྤྱུལ་བྱུག། རང་གི་ནམ་ཤེས་གཅིག་པོ་ཁོ་རང་མ་གཏོགས་ཡོང་མི་ཐུབ་པ་མ་རེད། སྤྱི་ཅམ་བྱིས་ཅམ་ཆོས་ཀྱི་ཐོག་ནས་འགྲིག་པ་ཞིག་རེད་མ་གཏོགས་མ་འགྲིག་པ་མ་རེད། ལྷ་མ་དེ་དགོངས་པ་རྗེས་ན་རྒྱ་དབྱུ་ཞག་ཉི་ཤུ་ཅུ་གངས་སོང་བ་ཞིག་དགོས་ཀྱིན་འདུག་ཀྱང་དེ་ནི་ངོས་ཀྱིས་བསྟན་ན་དགོས་ཀྱི་མ་རེད་ཐོན་ཀྱིན་འདུག །”¹³⁵ ཅེས་བཀའ་སྩལ། སྤྱིར་སྤྱུལ་སྤྱིའི་

¹³⁵ སྤྱི་ཤིལ་གྱིས་བཏོན་པའི་བཀའ་སློབ་ཕྱོགས་བསྐྱིགས་ལས་བཤུས།

ཁྱུ་ལ་མཚན་པ་རྒྱ་པུ་པ་ཆེན་པོ་ནི་མཛད་ནས་གྲུ་འཛིན་ཞིང་གི་ཉིན་ཤེད། ལྷན་ཆ།

ལོ་རྒྱུས་ནང་། སྐྱེ་གོང་མའི་གཤེགས་ལོ་དང་སྐྱུ་ལ་སྐྱེའི་འཁུངས་ཆོས་ཀྱི་བར་ལ་སྐྱེ་བོ་ཐ་མལ་པའི་ལུགས་དང་མི་
མཐུན་པ་བྱུང་བ་མང་ཡང་། དེ་ཙམ་གྱིས་སྐྱུ་ལ་སྐྱེ་དངོས་ཡིན་མིན་ལ་ཐེ་ཆོམ་བར་མི་རིགས་པ་ནི། ཆོས་ཀྱི་གནས་
ཚུལ་ཐབ་མོ་མ་ཤེས་ཀྱང་གོང་གསལ་བཀའ་སློབ་དག་གིས་ཤེས་དགོས་པ་གནད་དུ་ཆེདོ།

བཅུ་དགུ་པ། ཐུགས་དམ་འཕྲིན་ལས་གནད་བསྐྱལ་དང་བོད་མི་སྤྱི་ཚོགས་སོགས་ཀྱི་
འཕྲིན་པར་ཕྱེ་བ།

མཆོག་གསུམ་ཚོས་སྤྱད་གི་གསོལ་འདེབས་འཕྲིན་བསྐྱལ་
ལྷགས་ཚུལ།

སྤྱི་འཇམ་གྱི་ཁྲོན་ལ་སྤྲུལ་པའི་རྒྱ་ཚོགས་མཆོ་ལྷན་བཞོལ་ཞིང་། ལྷག་པར་དུ་བོད་ལྗོངས་ཚོས་ལྷན་གྱི་ཞིང་དུ་ཚོས་མིན་ཟླ་སྟོད་དཔུང་གིས་རྒྱ་ཚོགས་ཀྱི་དཔུང་གཞོན་མི་བཟང་པས་བསྐྱོད་མི་དེས་འཕྲིན་བཅུ་མ་ལུས་པ་ཆེ་མེད་དུ་བྱེད་པའི་ལས་ཚུལ་ནཱ་སྤྱད་དུ་ཞི་ཞིང་། ཚོས་མིན་རང་དབང་གཙང་མར་ལོངས་སྤྱོད་པའི་དུས་བཟང་སྤྱད་དུ་འཆར་བའི་སྤྱད། སྤྱི་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 9 ཚེས་ 29 ཉིན། མཆོག་གསུམ་ཐུགས་ཐེ་སྤྱལ་བའི་<<བདེན་ཆོག་སྟོན་ལས་>>ཚད་མེད་ཡོན་ཏན་མར་གསུམ་པ་དེ་ཉིད་ལྷགས་ཚུལ་མཛད། དེ་ཉིད་ལས། “ཁྱད་པར་གངས་ལྗོངས་ཚོས་ལྷན་སྤྱོད་འགོ་ནཱ་ས། འག་ཕྱོགས་ཟླ་སྟོད་དཔུང་གིས་བཅེ་མེད་དུ། འབར་དགུས་འཛོམས་པའི་ཁྲག་དང་རྒྱ་མཐི་རྒྱུ། ལྷན་དུ་ཆད་པའི་ཐུགས་ཐེ་མཐུ་དཔུང་སྤྱོད། ... འཛོམས་སྤྱོད་དུ་བཞགས་པའི་འདོད་པའི་དོན། ལོངས་སྤྱོད་པའི་རང་དབང་གཙང་མའི་དཔལ། ལྷན་འགྲུབ་ཚོས་མིན་ཐུང་འབྲེལ་དགའ་སྟོན་ལ། སྤྱོད་པའི་སྤྱལ་བཟང་སྤྱད་པ་སྤྱད་དུ་སྟོང་།” ཞེས་སོགས་གསུངས།

སྤྱི་ལོ་ 1962 ཟླ་བ་ 2 ཚེས་ 5 ཉིན། སྤྱི་འཇམ་གྱི་འབངས་སུ་གཏོགས་པ་དེ་སྤྱོད་ཀྱིས་སྤྱད་དོར་གྱི་གནས་ཅི་བཞིན་མ་ཤེས་ཤིང་ཆགས་སྤང་གི་དབང་དུ་སོང་སྟེ་ཕྱོགས་སྤྱད་དང་། ལས་འབྲས་བརྟོགས་པ། དོན་རྒྱུད་གཅིགས་སུ་བཟུང་སྟེ་སྤྱི་དོན་རས་སུ་བོར་བ། དམ་ཆོག་དང་འགལ་བའི་ལས་ཚུལ་སྤྱོད་ཚོགས་བཅུ་མས་པ་སོགས་གནས་རྒྱུ་ཚོས་རྒྱལ་བའི་ཐུགས་དང་འགལ་བའི་འོངས་པ་ནཱ་སྤྱོད་ནས་འཆགས་ཤིང་བཟོད་པར་གསོལ་ཏེ་འཕྲིན་ལས་བསྐྱལ་བའི་སྤྱད། གཞུང་ལས་སྤྱི་མགྱིན་ནས་དེ་ལྷན་གསོལ་བ་བཏབ་པའི་དོར། མགོན་པོ་མཆོག་ནས་<<གནས་རྒྱུད་འཕྲིན་བསྐྱལ་བའི་གཤེགས་ཅིགས་ལྷ་མ་>>ལྷགས་ཚུལ་མཛད། དེ་ཉིད་ལས།

“བདག་ཅག་ཆོངས་དང་ཆགས་སྤང་ཕྱོགས་སྤྱད་གིས། ལས་འབྲས་མ་བསྐྱུངས་སྤྱི་དོན་རས་སུ་བོར། འཕྲིན་པར་སོགས་བསམ་སྤྱོད་འོངས་པ་ཀྱུན། ལྷན་ནས་འཆགས་ཤིང་སྟོན་པ་བཟོད་མཛོད་ལ། ... བསྐྱོད་དང་བསྐྱོད་འཛོན་སྤྱོད་འགོད་བདེ་སྤྱོད་དང་། བསྐྱོད་འཛོན་རྒྱ་མཆོད་སྤྱོད་ཆེ་མཛད་འཕྲིན་སྤྱོད། གངས་ལྗོངས་རྒྱ་མཐི་ཉེ་འཆོ་སྤྱད་ཞི་ནས། ཚོས་མིན་རང་དབང་དགའ་སྟོན་སྤྱད་པས་ཤིག་ཀྱེ།” ཞེས་སོགས་གསུངས།

སྤྱི་ལོ་ 1973 ཟླ་བ་ 3 ཆེས་ 5 ཉིན། མ་ཅིག་འདོད་ཁམས་བདག་མོའི་འཕྲིན་ལས་བསྐྱེད་པའི་སྤྱི་ལོ་
<<ལྷ་མོའི་འཕྲིན་བསྐྱེད་ཀྱི་ཁྲུ་སྤྱོད་བྲལ་མ་>>ལྷ་གས་ཚུལ་མཛད། དེ་ཉིད་ལས།

“རྣམ་བཞིའི་འཕྲིན་ལས་སློབ་ཏུ་འགྲུབ་ཡིས། །བསྐྱེད་དང་བསྐྱེད་འཛིན་སྤྱོད་ལ་ཆེས་དཔའ་བས། །མཐུ་ལྷན་བསྐྱེད་
སྤྱོད་རྒྱ་སྒྲར་འབྲེང་བའི་དབུས། །ཉ་རྒྱས་ཟླ་བ་རི་བཞིན་མཛོན་པར་འཕགས།། ... དབྱ་སྤྱེས་བཅོམ་པའི་ཐོད་སྤྱོད་སྤྱི་
འགོ་རྣམས། །མི་བཟད་དུ་ཁས་མཁར་ཡང་སྤྱོད་སྤྱོད་བས་ཀྱིས། །རང་དབང་དཔའ་ལ་རེ་བཞིན་རྟག་གནས་ན། །ཐུགས་
རྩེའི་ཕྱག་གིས་གཏོང་བ་ཅད་ཐོད་དམ།།” ཞེས་སོགས་གསུངས། དེ་འབྲེལ་ལ་སྤྱི་ལོ་ལྔ་པོར་སྤྱོད་པས་མགོན་
ཆེན་པོ་མཆོག་ནས།

མདོ་སྤྱད་ཅོད་ཁའི་ཡུལ་ལ་སྤྱེས་པ་ཨ་མདོའི་ཕུ་གུ་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་ཟེར་བའི་ཕུ་གུ་སྤྱོད་པས་ཅར་ཞིག་ལ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་
ཆའི་མིང་ཐོབ་སྤངས་དེ་ཆོས་འཁོར་རྒྱལ་ལྷ་མོའི་སྤྱོད་པ་ཨ་མ་ཞེས་ཡི་གེ་གསུམ་ཐོན་ནས། ཨ་ཡིག་གིས་ཨ་
མདོ། ཀས་སྤྱོད་འབྲུམ་མམ། ཡང་ན་ཀ་དང་མས་ཀམ་ལོལ་པའི་རྩི་རྩེའི་རི་ཁོད་མཆོན་པ་ལྷ་བྱ་བྱུང། དེ་ལྷ་སྤྱོད་འབྲུམ་གྱི་
ས་ཆ་ཁྱག་གྱི་ཅིག་ནས་ཨ་མདོའི་ཕུ་གུ་ཞིག་བསྐྱེད་ཏེ་ལྷ་སར་བསྐྱེད་པ་དེ་དཔའ་ལྷན་ལྷ་མོས་བསྐྱོས་པའི་བཟོ་
འབྲེལ་ཆགས་ཡོད། རོས་བསྐྱོ་བཞག་གྱེད་མཁན་དེ་ལས་སྤྱོད་པ་ལོད་པ་མ་རེད། ཨ་མདོའི་ཕུ་གུ་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་
ཟེར་བ་རྒྱལ་བ་བསྐྱེད་འཛིན་རྒྱ་མཆོ་རེད་རྒྱ་དེར་དཔའ་ལྷན་ལྷ་མོས་ཕྱག་རྟགས་ཐེབས་ཡོད། བྱས་ཅད་། རྒྱལ་བ་རིན་
པོ་ཆེ་དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་དེ་ལྷ་མོ་རེད། ཅེས་དང་། སྤྱོད་ཀྱི་སྤྱོད་ལས་དང་ཆོགས་གཉིས་ཀྱི་
མཐུ་ལས་ཐེམས་ཅན་གང་དང་གང་ལ་དེ་དང་དེར་འཆོམས་པའི་གཞུགས་སྤྱོད་རྣམ་ལོན་དང་ཐུགས་རྩེ་འགག་མེད་ལྷན་
གྲུབ་ཏུ་འཆར་ཞིང་། ཁོ་ཆགས་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར་གཅིག་ཏུ་མ་རེས་བར་ལས་བཞིའི་འཇུག་པ་ཡངས་སོས་སྤྱོད་སྤྱོད་འཁོར་
འདས་ཀྱི་ལ་མངའ་དབང་སྤྱོད་པ་ལ་དམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་མཆོག་ཏུ་བསྐྱེད་པ་ནི་དཔའ་ལྷན་འདོད་ཁམས་བདག་མོ་
ཡིན། ཞེས་སོགས་བཀའ་ལྷན། སྤྱི་ལོ་ 2014 ཟླ་བ་ 12 ཆེས་ 29 ཉིན་དཔའ་ལྷན་འབྲས་སྤྱོད་པས་ཆོས་སྒྲར་དུ་
ལྷ་མོའི་རྩིས་གནང་སྐབས།

ལྔ་པོར་སྤྱོད་པ་ཆེན་པོས་དཔའ་ལྷན་ལྷ་མོའི་མངའ་གསོལ་ཞིག་མཛད་ཡོད། དེ་ཡང་ཞེས་མ་ཞུས་ན། དཔའ་ལྷན་ལྷ་
མོ་ཅུང་ཅི་གྲུབ་བསྐྱེད་པ་ལྷ་བྱའི་མཆོན་པ་ཞིག་བྱུང་སྟེ། དེར་དུས་ནས་བཟུང་བྱང་རྒྱུ་སྤྱོད་པའི་བར། །དམག་ཐོར་ལྷ་
ཁོད་རྒྱལ་བ་མ་ལུས་པའི། །རོ་ཐོར་ཡིད་ཆེས་གཏན་གྱི་སྤྱོད་པ་ཞུས་ན། །འབྲེལ་མེད་ལྷག་པའི་ལྷ་བྱ་མངའ་གསོལ་ལོ།།
ཞེས་མངའ་གསོལ་མཛད། དཔའ་ལྷན་ལྷ་མོར་ས་བཅུའི་དབང་ལྷག་ཟེར་བ་རེད། སྤྱིར་བཏང་གི་འཛིན་རྟགས་པའི་
བཟོ་དེ་འབྲེལ་པའི་དེ། ལོ་གཅིག་འབྲས་སྤྱོད་པ་ནས་ཡོང་བའི་ལྷ་ཐེབས་མཁན་ཞིག་ལ་ཐུག་སོང་། དེས་དཔའ་ལྷན་ལྷ་མོ་
ཐེབས་ཀྱིན་ཡོད་ཟེར་བར། མར་རྒྱགས་ཞེས་ལབ་པ་ཡིན། དཔའ་ལྷན་ལྷ་མོ་ལྷ་ཐེབས་ཀྱི་མ་རེད། དེ་རོས་ཀྱིས་ཀྱང་
ཤེས་ཀྱིན་ཡོད་ལ། སྤྱོད་པ་རྩེ་བཞི་ལྷ་མོ་ཆེས་ཀྱང་ལྷ་ཐེབས་མཁན་དེ་ཆོ་རྟགས་པ་འཛིན་རྟགས་པ་རེད་མ་གཏོགས།
འཛིན་རྟགས་ལས་འདས་པ་ལྷ་ཐེབས་ཀྱི་མ་རེད་ཅེས་བཀའ་གནང་ཡོད། ཁོ་རང་དཔའ་ལྷན་ལྷ་མོ་ཡིན་ཞེས་ལབ་ན་རོས་
ཀྱིས་ཡག་པོ་བྱེད་ཀྱི་རེད་བསམས་པ་འདྲ་སྟེ། རོས་ཀྱི་ཐེམས་སུ་“སྤྱོད་པ་ཐོ”བསམ་པ་འདྲ་ཞིག་མཛད་བྱུང་། དཔའ་

ལྷན་ལྷ་མོ་ལྷ་མེགས་ཀྱི་མ་རེད། མར་རྒྱགས་ཞེས་ལབ་པ་ཡིན། སང་ཉིན་ཁོའི་ནང་མི་ཞིག་ཡོང་ནས་དགོངས་དག་ཟེར། ཞེས་བཞད་མོ་དང་བཅས་ཏེ་གསུངས། དེ་ནས་སྤར་ཡང་། “དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོ་ལྷ་མེགས་ཀྱི་མ་རེད། ཁྱེད་རང་མར་རྒྱགས་ཞེས་ལབ་པ་ཡིན། དེའི་སྤྱི་ཉིན་ཁོའི་ནང་མི་ཞིག་ཡོང་སྟེ། དགོངས་དག་ཅེས་ཟེར།” ཞེས་གསུངས་ཏེ་བཞད་མོ་མཛད།

སྤྱི་ལོ་ 1973 ཟླ་བ་ 3 ཆེས་ 5 ཉིན། བོད་རྒྱུང་ལྷ་སྤང་ནཱ་ས་ཀྱི་དབུ་འཕང་བསྟོད་པའི་སྤྲད་དུ། <<བོད་རྒྱུང་ལྷ་སྤང་གི་འཕྲིན་བསྐྱལ་>>ལྷགས་ཚུལ་གནང་། དེ་ཉིད་ལས།

“ཡང་དག་ལྷ་དང་གཞན་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས། །ཐུབ་པའི་བཀའ་ལུང་བསྐྱབ་མེད་པའི་མཐུས། །སྤྱིང་རྗེའི་ཡུལ་གྱུར་ནག་ཕྱོགས་སྤར་གཏོགས་ཀྱིན། །སྤང་དང་གདུག་པའི་སྒོ་ངན་རབ་ཞི་ནས། །ཁྲུང་དོར་འབྱེད་པའི་སྒོ་མིག་སྤར་ཐོབ་ཅིང་། །དུས་ཀྱི་རྒྱད་པའི་ཐུན་པ་ཡོངས་སངས་ཏེ། །ཆོས་སྤྱིད་རང་དབང་གཙང་མའི་སྤང་བའི་དཔལ། །འཆར་བར་ངེས་སོ་དམ་ལྷན་སྤྱིང་མ་ཞུས། །... སྤོན་ཆེ་སྤོན་དཔོན་མཆོ་སྤྱེས་རྗེ་རེད། །རྒྱལ་སྤོན་སེམས་དཔའ་དུ་མས་བཀའ་བསྒྲོས་ཤིང་། །ད་ལྟ་རིག་འཛིན་ནཱ་འབྱོར་བདག་ཅག་གིས། །གདུང་ལྷགས་འག་པོས་མཆོད་ཅིང་ཉེར་བསྐྱལ་ན། །རང་རང་མཐུ་སྟོབས་རྒྱས་པའི་དབུང་བསྐྱེད་དེ། །རང་ཡུལ་གངས་ཅན་ཞིང་དུ་བདེ་སྤྱིད་དཔལ། །སྤར་དུ་བཞད་པའི་ནཱ་བཞེའི་འཕྲིན་ལས་ཀྱིན། །མ་ཐོགས་ད་ལྟ་ཉིད་དུ་སྤྱགས་ཤིག་གི།” ཞེས་སོགས་གསུངས། འཕྲིན་བསྐྱལ་འདི་ཉིད་ལྷགས་ཚུལ་གྱུབ་པ་ན། དཔལ་ལྷན་འདོད་ཁམས་བདག་མོས་གནས་ཆུང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་བརྒྱད་པ་གོང་ས་མཆོག་ལ། “ལྷག་པར་གངས་ཅན་མགོན་པོ་དང་། །བསྟན་འཛིན་དམ་པའི་སྤྱི་ཆེ་སྤྱེས། །མཁའ་མཉམ་བསྟན་འགྲོའི་བདེ་སྤྱིད་སྟེ། །བཞེད་དོན་ལྷན་གྱིས་འགྲུབ་པར་མཛོད།” ཅེས་པའི་ཆོགས་བཅད་མཐའ་མ་འདི་སྤོན་དགོས་ཞེས་མགོན་པོ་མཆོག་ལ་ཞུས་པས་དེ་བཞེན་མཛད། དེ་ལྷན་བོད་རྒྱུང་ལྷ་སྤང་གི་འཕྲིན་བསྐྱལ་འདི་མཛད་མ་ཐག་དཀར་ཕྱོགས་སྤྱིང་བའི་ལྷ་སྤང་ནཱ་ས་ཀྱི་དབུ་འཕང་མཐོ་བར་བསྟོགས་པ་དང་ནག་ཕྱོགས་ཀྱི་མགོ་འཕང་དམའ་བར་གྱུར་པའི་ཉྐགས་མཆོན་དུ་མ་གཟིགས་པ་སྤྱི་ལོ་ 1977 ལོར་སྤྱ་རྩ་ཁྱེད་བྱང་ཆུབ་ལས་ཀྱི་སྤོན་མའི་བཀའ་བྲིད་ཀྱི་མཐུག་དུ་གསུངས་ཤིང་། སྤྱི་ལོ་ 1982 ཟླ་བ་ 1 ཆེས་ 24 ཉིན་བོད་ནཱ་གསར་དུ་འབྱོར་བ་ནཱ་ས་ལ།

མ་སྤྲད་བསོད་ནཱས་བཅུམས་པ་དེས། བོད་གངས་ཅན་ལྗོངས་ཀྱི་དཀར་ཕྱོགས་སྤྱིང་བའི་ལྷ་སྤང་དེ་ཆོར་པན་ཐོགས་ཆེན་པོ་བྱང་བའི་བཟོ་འབྲུག་དེང་སང་ཁྱེད་རང་ཆོ་བོད་ནཱ་ཡོང་མཁན་ཁ་ལས་ལ་བཤད་རྒྱུ་འདུག་པ་ལྟར། མཆོ་དང་མཆོའུ་དེ་འབྲུགས་མཆོ་མཛུལ་འབྲུག་མི་འབྲུག་བསྟན་པ་འབྲུག་པོ། ཡུལ་ལྷ་གཞི་བདག་གནས་ས་དེ་འབྲུག་པར་ལམ་ཆུ་དང་ཤིང་བསྐྱམས་ནས་ཉམས་རྒྱུད་ཕྱིན་པ་དེ་ཆོ་དེང་སང་སྤར་བཞིན་འཕེལ་རྒྱས་ཡོང་གིན་ཡོད་པ་ཁྱེད་རང་ཆོ་ཁ་ལས་ཀྱིས་དངོས་སུ་མཐོང་རིགས་བྱང་འདུག་གང་ལྟར། མ་སྤྲད་བསོད་ནཱས་བཅུམས་པས་རྒྱུན་ཁྱེད་སྤར་བོད་ཀྱི་སྤྱེས་བྱ་དམ་པ་ནཱ་ས་ཀྱིས་བཀའ་བསྒྲོས་གཉེར་དུ་གཏད། ལས་དང་སྤོན་ལས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་དཀར་ཕྱོགས་སྤྱིང་བའི་སྤང་མ་ཆོར་དབུ་འཕང་བསྟན། མི་དང་འབྲུག་སྤོན་སྟོབས་སེམས་ལྷགས་གསར་དུ་བསྐྱེད། དེ་འབྲེལ་ཐོག་ནས་རང་རང་སོ་སོའི་རྒྱས་པ་ལ་དཔག་པའི་ཞི་རྒྱས་དབང་འགྲུག་གི་འཕྲིན་ལས་བསྐྱུབས་དང་སྤྱི་བཞེན་པ་ཡིན་པས། མ་

སྤྱད་བསོད་ནཱས་དེ་ཡང་ཡང་བཏོན། དེའི་ཐོག་ནས་སྒོན་ལམ་ཡག་པོ་བརྒྱབས་ན་པན་གྱི་རེད། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། མ་སྤྱད་བསོད་ནཱས་སམ་<<བོད་སྐྱོད་ལྷ་སྤྱད་གི་འཕྲིན་བསྐྱལ་>>འདི་ལ་ལོ་རྒྱུས་མང་ཞིང་གནད་ཤིན་ཏུ་ཆེ། འཕྲིན་བསྐྱལ་འདི་མཛད་པའི་རྒྱ་མཆོན་ལ།

སྐབས་ཤིག་མི་ལམ་ལ། ངོས་རང་ལྷ་སའི་ཅེ་པོ་བྱང་གི་བསྐྱན་མ་ལྟོག་ལ་བསྐྱེབས་འདུག། བསྐྱན་མ་ལྟོག་གི་ནང་དེར་ངོས་ཀྱིས་ངོ་ཤེས་པའི་པོ་ལན་(Poland)ཀྱི་ཨ་ཅག་ལགས་སྤྱི་ལོ་ཆིག་སྟོང་དགུ་བརྒྱ་དགའི་ནང་དང་དྲུག་ཅུའི་ནང་བོད་པའི་སློབ་སྤྲུལ་ཆོར་རོགས་པ་བྱེད་མཁན་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཏ་ཅང་སྟོ་ཉམས་ཆེན་པོས་ཉལ་ནས་བསྐྱད་འདུག། དེ་ལྟ་བུའི་གཉིད་ལམ་ཐངས་ཁགས་ཤིག་བྱུང་། དེར་བརྟེན། ངོས་ཀྱིས་“མ་སྤྱད་བསོད་ནཱས་”དེ་གིས་བ་ཡིན།¹³⁶ ཞེས་གསུངས།

དེ་ཉིད་ལྷགས་ཚེ་མཛད་པའི་སྐབས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ལ་སྤྱི་ལོ་ 1980 ཟླ་བ་ 7 ཆེས་ 18 ཉིན།

ངོས་ཀྱིས་བོད་སྐྱོད་ལྷ་སྤྱད་གི་འཕྲིན་བསྐྱལ་དེ་གིས་བ་རེད། དེ་འཕྲི་སྐབས་ངོས་རང་ཡང་དུ་བཞེན་དུ་གིས་བ་ཡིན། བོད་ལུང་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་བསམ་སྒྲུབ་ནང་འཁོར། ང་ཆོ་བཅན་ཕྱོག་བ་ཆགས་པ་ནང་བཞེན་སློབ་དཔོན་མཆོ་སྤྱེས་རྩོམ་བཀའ་བསྐྱོས་གཉེར་གཏད་ཡོད་པ་བསྐྱན་མ་བཅུ་གཉིས་ཀྱིས་མཆོན་པའི་བོད་སྐྱོད་ལྷ་སྤྱད་ཁོ་རང་ཆོ་ཡང་མགོན་མེད་སྐབས་མེད་སྟོ་པོ་ཞིག་ཆགས། ངོས་རང་ཡང་མི་གཅིག་ལག་གཅིག་སྟོ་པོ་ཞིག་ཆགས། ངོས་ལ་ཆོས་དང་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཡོན་ཏན་དང་རྒྱས་པ་གང་ཡང་མི་འདུག། སྟོ་པོ་འབྲུ་རེད་དེ། ངོས་ལ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆའི་མིང་ཞིག་ཡོད་པའི་ཆ་ནས་བོད་སྐྱོད་ལྷ་སྤྱད་དེ་ནཱས་ལ་ངོས་ཀྱིས་སེམས་གསོ་དང་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱས་པའི་ཁྲུལ་རེད། སེམས་སྟོ་བའི་གནས་ཚུལ་རེད། བོད་སྐྱོད་ལྷ་སྤྱད་ཆོའི་ནང་ནས་ལོ་དེ་གྲང་རྒྱལ་དང་། མ་ཆེན་སློམ་ར་སོགས་མང་པོ་ཞིག་ནི་བོད་ཀྱི་ས་སྤྱེས་རྩོམ་ལྷ་བྱ་ཡིན་སྐབས་ང་ཆོ་རིགས་གཅིག་པ་ལྟ་བུ་རེད། གང་ལྟར་ཆེན་མང་པོ་ཞིག་འཛོམས་ནས་ངོས་ཀྱིས་འཕྲིན་བསྐྱལ་དེ་གིས་བ་བཞེན་པན་ཐོགས་ཀྱང་ཆེན་པོ་བྱུང་སོང་། ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ།

སྤྱི་ལོ་ 1980 ཟླ་བ་ 11 ཆེས་ 22 ཉིན། རི་ལྟར་བཀའ་ལག་དང་ཆོས་དོན་ལྟན་ཁང་ནས་ཚེ་སྤྲུལ་གསོལ་འདེབས་སྤུལ་བའི་ངོར། བོད་གངས་ཅན་ལྗོངས་ཀྱི་བསྐྱན་སྤྱིད་བདེ་སྤྱིད་ལ་འཆེ་བའི་ནག་ཕྱོགས་མི་དང་མི་མིན་གྱི་སྤེ་ནཱས་པམ་བར་བྱེད་པའི་རྒྱས་མཐུ་དུས་སུ་སྤྲིན་པ། ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆོན་འཇུགས་པའི་ཐུགས་བསྐྱེད་དང་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་བཀའ་བབ་ཆེན་པོ་སློབ་དཔོན་མཆོ་སྤྱེས་རྩོམ་ལྷ་སྤྱེས་ཐུགས་དམ་བསྐྱལ་བའི་སྤྱད། <<ཐུགས་དམ་གནད་བསྐྱལ་གདུང་དབྱངས་གསོལ་འདེབས་>>ལྷགས་ཚེ་མ་གནད་། དེ་ཉིད་ལས། “ལྷག་པར་ཁྱི་སྒོང་ལྷེ་བཅན་ཡབ་སྲས་ཀྱིས། །བོད་ཁམས་ཐུགས་རྗེས་འཛིན་པར་བསྐྱལ་བའི་ཆོ། །འགྱུར་མེད་ཞལ་བཞེས་མཛད་པ་དོན་གནས་ན། །དུས་འདིར་ཁྱོད་ཀྱིས་ཐུགས་རྗེས་སྟོང་བར་གསོལ།། ... ཨེ་མ་དཀར་མིན་ལས་ཀྱི་མཐུ་བཅན་མོད། །དད་དང་འདུན་སྟོབས་ལྷག་བསམ་བྱེད་མཐུ་ཡང་། །སྟོབས་དང་ལྷན་སྤྱིར་དགོ་འབྲས་འདོད་རྒྱུའི་ཆོགས། །སྤྱར་དུ་སྤྲིན་པའི་རྟེན་འབྲེལ་མཐུ་བྱུ་བ་མཛོད།།”

¹³⁶ 2014 ཟླ་བ་ 12 ཆེས་ 29 ཉིན་དཔལ་ལྷན་འབྲས་སྤྱངས་ཆོས་སྐར་དུ་ལྷ་མོའི་རྗེས་གནད་སྐབས་གསུངས།

ཅེས་སོགས་གསུངས། སྤྱི་ལོ་ 1977 ལོར་ལྷ་རྩ་ཁྲ་སིར་བྱང་ཆུབ་ལམ་སྟོན་གྱི་བཀའ་ཁྲིད་སྤེལ་བའི་མཁུག་ཏུ་ཐུགས་
དམ་གནད་བསྐྱེད་སོགས་གྱི་ལུང་གནད་སྐབས།

བོད་གངས་ཅན་གྱི་ལྗོངས་ལ་ཉམས་ཆག་ཡོང་བསྐྱད་པ་དེ་མ་གཞི་སངས་རྒྱུས་གྱི་བསྟན་པའི་ཉམས་ལེན་ཚུལ་བཞིན་མ་
བྱུང་བ་སོགས་གྱི་ཆ་ནས་ཀྱང་རེད་དེ། གཙོ་ཆེ་ཤོས་ནག་ཕྱོགས་མི་དང་མི་མིན་གྱི་མཐུ་རྒྱས་ནས་དེའི་དབང་གིས་བྱུང་
བ་ཡིན་པས། དེའི་གཉེན་པོའམ་འདུལ་མཁན་དེ་ས་ཆེན་གོང་མ་རྣམས་ཀྱང་མིན་ལ། རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་ཡང་མ་རེད། བཀའ་
བརྒྱད་གོང་མ་ཆོ་ཡང་མིན། དེ་ནི་སྟོབ་དཔོན་རིན་པོ་ཆེ་ཉག་གཅིག་སྟེ། དེ་ཡང་ལོ་རྒྱུས་དང་། ལུང་དང་རིགས་པ་
སོགས་མང་པོའི་ཐོག་ནས་ཤེས་ཐུབ་པ་ཡིན། ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ།

སྤྱི་ལོ་ 1980 ཟླ་བ་ 5 ཆེས་ 29 ཉིན། རི་ལྷར་བྱེས་སུ་འཁོད་པའི་མདོ་སྟན་པ་ཡོངས་གྱིས་འཕགས་
མཆོག་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་རྣམ་སྤྲུལ་ཡོང་ས་ཐུག་ན་བསྟོ་མཆོག་ལ། ཆེ་རབས་ཀྱན་ཏུ་བོད་འབངས་རྣམས་ཐུགས་
བརྩེས་མི་འདོར་ཞིང་རྗེས་སུ་འཛིན་པའི་གསོལ་འདེབས་སྟོན་ཆེག་ཅིག་ཅེས་ཀྱང་ལྷགས་ཚུལ་ཡོང་བའི་ཚུལ་སྤྲུལ་
གསོལ་འདེབས་ལུལ་བའི་ངོར། <<ཆེ་རབས་རྗེས་འཛིན་གྱི་གསོལ་འདེབས་>>ལྷགས་ཚུལ་མཛད། དེ་ཉིད་ལས།

“གང་གི་མཆོན་ཡང་རྒྱལ་བས་བྱིན་བརྒྱབས་པའི། །དམན་ལ་ལྷག་པར་བརྩེ་བ་ཐུགས་རྗེའི་གཏེར། །ཁྱོད་ཉིད་བན་པའི་
མོས་གྲུས་གདུང་དབྱངས་གྱིས། །ཉེ་བར་བསྐྱེད་ན་དུས་ཀྱན་རྗེས་འཛིན་མཛོད། །ཐུབ་པའི་ལུང་གིས་བསྐྱེད་པའི་
གངས་ལྗོངས་གྱི། །རྣམ་གསུམ་མེས་དཔོན་དམ་པའི་རྗེས་ཞུགས་པ། །རང་རིགས་སྤྱེ་དགའི་དད་དམ་བྱིན་མཐུ་
ཡིས། །འབྲུལ་ཡུན་འདོད་དོན་ལྟོན་གྱིས་འབྲུབ་པར་མཛོད།།” ཅེས་སོགས་གསུངས།

སྤྱི་ལོ་ 1991 ཟླ་བ་ 8 ཆེས་ 7 ཉིན། བོད་གངས་ཅན་གྱི་ལྗོངས་སུ་མདོ་སྟན་པ་ལྷན་ལྷན་འབྲེལ་གྱི་རྒྱལ་བསྟན་
རིན་པོ་ཆེ་སྤྱི་ཁྱེད་བསོད་ནམས་གྱི་དཔལ་དུ་གནས་ཤིང་དར་བ་དང་། བསྟན་འགྲོར་གནོད་པའི་འགལ་རྒྱུན་མ་ལུས་
ཞེ་ཞིང་སེམས་ཅན་རྣམས་ཆོས་མཐུན་དགའ་བདེས་འཆོ་བ་སོགས་དགོས་དོན་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་སྟེད། <<ཐུབ་སྤྱིའི་
འདོད་གསོལ་>>དུ་འཁོད་པ་དེ་ཉིད་ལྷགས་ཚུལ་མཛད། དེ་ཉིད་ལས།

“སྤྱར་རྒྱལ་གངས་ཅན་བོད་ཀྱི་ལྗོངས་ཆེན་པོར། །མདོ་སྟན་པ་ལྷན་པ་ཡོངས་རྫོགས་གྱི། །བཤད་སྒྲུབ་སྟོལ་
བཟང་ནམ་ཡང་མི་རུབ་པར། །སྤྱི་ཁྱེད་བསོད་ནམས་ཞིང་དུ་ཡུན་གནས་ཤོག །བསྟན་དང་འགྲོ་ལ་གནོད་པའི་འགལ་
རྒྱུན་ཆོགས། །ཐམས་ཅད་བྱམས་བརྩེའི་དབྱང་གིས་ཉེར་བཅེལ་ནས། །འགོ་རྣམས་ཆོས་མཐུན་སྤྱོད་པས་རྟག་འཆོ་
ཞིང་། །གནས་སྐབས་མཐར་ཐུག་དག་ལེགས་འཕེལ་བར་ཤོག །” ཅེས་སོགས་གསུངས།

སྤྱི་ལོ་ 1999 ཟླ་བ་ 2 ཆེས་ 28 ཉིན། སྟོན་མཆོག་ཐུབ་པའི་དབང་པོའི་བསྟན་པ་ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་སྟན་པ་
དང་བཅས་པ་བོད་གངས་ཅན་གྱི་གཅེས་ལོར་གོང་ན་མེད་པ་དེ་ཉིད་དུས་གྱི་མཐར་ཡང་ཉམས་པ་མེད་པར་འགྲོ་བ་སྤྱི་
དང་སྟོན་སུ་བོད་གངས་ཅན་པའི་བསོད་ནམས་གྱི་དཔལ་དམ་པར་གནས་ཤིང་འཕེལ་བ་དང་། ཆོས་བརྒྱད་ཁག་གི་

ཆོས་བྱེད་རྣམས་ཐུགས་མཐུན་ཁྲིམས་གཙང་ཡོང་བ་སོགས་ཀྱི་སྒྲིབ་དུ། <<ཐུབ་བསྟན་རིས་མེད་རྒྱས་པའི་སྟོན་ལམ།>> ཞེས་པ་ལྷགས་ཚུལ་མཛད། དེ་ཉིད་ལས།

“གངས་འདི་ལྗོངས་སུ་ཐུབ་བསྟན་སྤང་བའི་སྟོ། །ཐོག་མར་འབྱེད་མཛད་མཁན་སྟོབ་ཆོས་རྒྱལ་གསུམ། །ལོ་བཅ་རིག་འཛིན་རྗེ་འབངས་ཐུགས་བསྐྱེད་མཐུས། །གངས་ལྗོངས་རྒྱལ་བསྟན་ཡུན་རིང་འབར་གྱུར་ཅིག །”ཅེས་སོགས་གསུངས།

སྤྱི་ལོ་ 2001 ལྷ་བ་ 12 ཆོས་ 15 ཉིན། འཕགས་པོད་ཀྱི་བཅ་གྲུབ་སྤྱི་དང་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པའི་ཡུལ་ཀྱི་བཅ་གྲུབ་བཅུ་བདུན་གྱིས་མཛད་པའི་སྤྱི་དང་ཁྱད་པར་དུ་བའི་ལེགས་བཤད་ཀྱིས་བཅོམ་ལྡན་ཤྲུའི་དབང་པོའི་དགོངས་དོན་ཐབ་མོ་རྣམས་གསལ་བར་མཛད་ཅིང་ད་ལྟོ་འོས་བསམ་སྟོན་གསུམ་ཀྱི་གཞིར་ཉམས་མེད་དུ་གནས་པས། དེ་དག་གི་བཀའ་འཛིན་ཐོན་ཞིང་མི་བྱེད་དད་པས་རྗེས་སུ་སྟོབ་ཅིང་སྟོན་པའི་དོན་དུ། <<དཔལ་རྒྱ་ལེརྒྱའི་བཅ་གྲུབ་བཅུ་བདུན་ཀྱི་གསོལ་འདེབས་>>ལྷགས་ཚུལ་མཛད། དེ་ཉིད་ལས།

“རྒྱལ་བའི་དགོངས་དོན་མཐའ་བྲལ་དེ་ཉིད་དོན། །རྟེན་འབྱུང་རིགས་རྩལ་ཐབ་མོས་གསལ་མཁས་པའི། །རྒྱལ་བའི་ལུང་བཞིན་ཐེག་མཆོག་དབུ་མའི་སྟོལ། །འབྱེད་མཛད་སྤྱ་སྒྲུབ་ཞབས་ལ་གསོལ་བ་འདེབས།། ... །གཞི་ཡི་གནས་རྩལ་བདེན་གཉིས་དོན་ཤེས་པས། །བདེན་བཞིས་འཁོར་བ་འཇུག་སྟོག་རྗེ་བཞིན་དེས། །ཆོད་མས་བྲངས་པའི་སྒྲུབས་གསུམ་དད་བ་བཟན། །ཐར་ལམ་ཅ་བ་རྩལ་པར་བྱེན་གྱིས་སྟོབས།།” ཞེས་སོགས་གསུངས།

སྤྱི་ལོ་ 2005 ལྷ་བ་ 1 ཆོས་ 25 ཉིན། སྟོན་ལས་འབྲལ་རྟེན་སྤྱ་ཆོགས་ཀྱི་དབང་གིས་པོད་གངས་ཅན་གྱི་བསྟན་འགྲོ་གཉིས་ཀ་ཆེས་ཆེར་ཉམས་ཤིང་རྒྱད་པར་གྱུར་བ་སྤྱར་ཡང་སོར་རྒྱུད་པ་དང་རང་དབང་དུ་སྒྱུད་པ། འགྲོ་བ་སྤྱི་དང་ཁྱད་པར་དུ་འཛམ་བུ་སྤྱིར་བ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་བུམས་དང་སྟོང་རྗེ་འཕེལ་ཏེ་འབྲུག་ཅོད་གཞོད་འཆེ་ཞི་བ་དང་། ཕྱི་ནང་གི་གྲུབ་མཐའ་འཛིན་པ་དང་དེའི་རྗེས་སུ་ཞུགས་པ་རྣམས་མཐུན་ལམ་འོ་རྒྱ་གཅིག་འདེས་ལྟ་བུས་འགྲོ་དོན་རྒྱར་ལེན་པ་སོགས་ཀྱི་སྒྲིབ། <<གསོལ་འདེབས་སྟོན་ཆོག་བདེན་པའི་རྩ་སྒྲིབ་>>ལྷགས་ཚུལ་གནང་། དེ་ཉིད་ལས།

“ཁྱོད་བསྟན་བྱང་ནས་བྱང་དུ་དར་འགྱུར་ཞེས། །རྗེ་ལྷ་དཔལ་གྱི་མགྱུར་ནས་དབུགས་དབྱུང་ལྟར། །ཁ་བའི་ལྗོངས་སུ་རྒྱལ་བསྟན་ཡོངས་ཁྱབ་སྟེ། །འཛམ་སྤྱིར་རྒྱན་དུ་གྱུར་བ་སྐལ་བ་བཟང་། །དེ་ལྟར་ཡང་དཀར་མིན་ལས་དབང་གིས། །དེར་འདིར་རྒྱལ་བསྟན་ཉམས་ཤིང་སྟོད་བཅུད་ཀྱུན། །སྤྱུག་ཐད་འཛིན་ཉིའི་ཉམས་པའི་རང་རྩལ་འདི། །བཅེ་ཆེན་ཐུགས་རྗེས་སྟོབ་པའི་དུས་ལ་བབས།། ... །རིས་སུ་མ་ཆད་ཕྱི་ནང་ཆོས་རྩལ་ལ། །ཞུགས་ཀྱན་པན་རྩལ་གཉིན་གཤེན་འདུ་ཤེས་ཀྱིས། །དག་སྤང་ནོར་བུའི་འོད་དང་མི་འབྲལ་བར། །གཅིག་ཏུ་འགྲོ་པན་བྱ་བ་ལྷུར་ལེན་ཤོག །”ཅེས་སོགས་གསུངས། མཐར། གསོལ་འདེབས་བྱེན་ཅན་<<སྟོང་ཉིད་སྟོང་རྗེ་མ་>>ཡིས་སྐུ་བར་འདོད་དེ། འདི་ལྟར།

“སྟོང་ཉིད་སྟོང་རྗེ་བྱང་དུ་འཇུག་པའི་ལམ། །ཆེས་ཆེར་གསལ་མཛད་གངས་ཅན་བསྟན་འགྲོའི་མགོན།།

ཕྱག་ན་བརྒྱ་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཆོ་ལ། །གསོལ་བ་འདེབས་སོ་བཞེད་དོན་ལྟན་འགྲུབ་ཤོག །”ཅེས་སོ།། འདི་ནི་
དེག་འཛིན་གཏེར་སྟོན་ཆེན་པོ་དེའི་མགོ་མཁྱེན་བཅེ་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ནས་རི་ལྟར་གསོལ་འདེབས་འབྲུལ་གནང་
མཛད་པ་ལྟར། མགོན་པོ་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ནས་དངོས་སུ་གསུངས་པས་བྱིན་རྒྱལ་གྱི་ཆོན་ཁ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་ཞིག་གོ།

བོད་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་བྱུང་དུ་མ།

འགོ་བ་སྤྱི་དང་ཡང་སྟོས་སྒྲུང་བ་བོད་ཀྱི་རིགས་སུ་སྤྱེས་སོ་ཚེ་ག་ཆོས་བཞིན་སྐྱོད་བ་ལ་སྤྱགས་བསྐྱེད་སྟོན་
ལམ་དང་མཐུ་སྟོབས་སྤུལ་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་གས། དམན་ལ་ལྷག་པར་བཅེ་བའི་སྤྱགས་རྩེ་རང་ཆས་སུ་མངའ་བ་ཞིག་
མིན་ན། སྤྱིའི་ན་ཆོད་མ་སྤྱིན་པའི་དུས་ནས་ཆུ་གཉེར་བཞིན་གཅིག་རྩེས་གཉིས་མཐུད་དུ་བོད་མིར་འབྲུད་པའི་གནད་
དོན་དག་ལ་གཏོང་ལེན་གནང་མི་བྱ་བ་ཅིང་། ད་ལྟའི་བར་ཀྱི་བསྟན་སྲིད་བདེན་དོན་འཐབ་ཅོད་དང་ཀུན་གྱི་སྟོན་གནས་
སུ་གྱུར་པའི་ཚོགས་སྡེ་ཆེན་པོ་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་དེ་བས་ཀྱང་ཡོང་ཐབས་མེད། སྤྱིར་ལོ་རབས་དྲུག་ཅུ་པའི་མགོ་སྟོད་
ནས་བརྒྱད་ཅུ་པའི་མཇུག་བར་དུ་སྲིད་དོན་ཉམས་ཞིབ་བ་དུ་མས། བོད་ཀྱི་སྤྱབས་མགོན་ཡུལ་ས་ཏུ་སྤྱི་མའི་མཁྱེན་
དཔྱོད་དང་རྒྱས་མཐུ། ཐབས་མཁས་ཀྱི་མཛད་འཛིན་བཅས་ལ་ཆོད་དཔག་ཅིང་ཡང་བྱེད་མ་བྱུབ་པར་བོད་ཀྱི་ཅ་དོན་
ཡལ་ཟེན་པར་ཡང་ཡང་རྫོང་སྤྱོད་ལ། བོད་མི་ནང་ཁུལ་ནས་ཀྱང་སྤྱི་ཚོགས་མི་བདེ་ཞིང་། མགོན་པོ་མཆོག་གི་
དགོངས་གཞི་འགའ་ཞིག་དུས་ཚོགས་ཏུ་འགྲུབ་པ་ལ་གོགས་སྟེན་ནས་ལྟ་དགོངས་འཁུག་གཞིར་གྱུར་པའི་དཀའ་ཆོག་
འགའ་ཞིག་ལན་དུ་མར་བརྒྱུམས་ཡོད།

སྤྱིར་མགོན་པོ་མཆོག་ལ་འབྲུད་པའི་མཛད་དཀའ་ཆེ་ཤོས་ནི། བོད་འབངས་བྱིངས་ཀྱི་རྣམ་དཔྱོད་དང་སྒོ་
མིག་གིས་མགོན་པོ་མཆོག་གི་སྤྱགས་དགོངས་རིམ་བཞིན་མ་རྟོགས་པ་དང་། མཁྱེན་དཔྱོད་ཀྱི་རྩེས་མ་ཟེན་བ། སྤྱིར་
སྟོབས་ཀྱིས་མ་འདད་བ། གནས་དུས་དང་བསྟན་མ་ཤེས་པ་བཅས་རེད། དེ་ཡང་བོད་དང་བཅན་གྱི་ལ་གཉིས་སུ་
བཅོས་སྦྱར་དང་ཡར་རྒྱས། གསར་གཏོད་སོགས་མ་འོངས་རྒྱུད་གཟིགས་ཀྱི་མཛད་པ་རིམ་བྱོན་བརྒྱུམས་ཀྱང་། བོད་
མིའི་སྒོ་ཡུལ་དུ་མ་ཤོང་ཞིང་། སྤྱིར་སྟོབས་ཀྱིས་མ་འདད་བར་ལམ་སྟོན་མཛད་པའི་ལས་གཞི་མང་པོ་ཅིམ་འཛོག་དང་
ནར་འགྲུང་། གཡོལ་ཐབས་སོགས་རིམ་པར་བྱུང་ཡོད། འདི་ནི་བོད་མི་གཅིག་སུར་བྱུང་བའི་ཞན་ཆ་མིན་པར་འཛམ་
སྐྱིད་སྤྱི་ལ་བྱུང་བའི་གནད་དོན་ཞིག་སྟེ། གལ་ཏེ་བྱི་ཕྱོགས་སུ་བསྐྱུངས་པའི་མཛད་འཛིན་ལ་སྤྱོད་གོམས་ཡོད་པ་ཞིག་
ཡིན་ན། གནད་དོན་འདི་དེ་ཅིམ་རྟོགས་དཀའ་བ་ཞིག་མིན། ཉེ་རབས་ཀྱི་གནད་དོན་དཔེར་སྤྲངས་ན། ཨ་རིའི་སྲིད་
འཛིན་ལྷ་མས་ཡུལ་ས་མཆོག་གི་ལམ་སྟོན་བསྐྱབ་བྱ་རྣམས་རིམ་བཞིན་དང་ལེན་ཞུས་ཡོད་ན། དེའི་རྩེས་ཐོགས་ཉིད་
དུ་བྱུང་བའི་ཨ་རི་དང་ཁ་ཆེའི་བར་ཀྱི་དམག་འཁུག་དང་། དེ་ལས་མཆེད་པའི་དཀའ་ཆོག་རྣམས་ཡོང་དགོས་དོན་མེད་

ལ། ལུ་བ་ཕྱོགས་རྒྱལ་ཁབ་ཆོས་པོ་མཆོན་འཕོག་སྒྲིམ་དང་ཡ་རབས་བཟང་སྒྲིབ་ཀྱི་ལམ་སྟོན་རི་བཞིན་བསྐྱབས་ཡོད་
ན། ད་ལྟའི་ནང་དཔེ་དམར་གསོད་ཀྱི་དཀར་སྒྲུག་ཡ་ར་བ་འདི་དག་ཀྱང་སྒྲོང་དགོས་དོན་གཤམ་ཡོད་དེ། དཔལ་འབྱོར་
ཉམས་ཉེས་ཀྱི་དུ་སྐད་འཛེར་པོ་འདི་ཡང་འཆོར་དགོས་དོན་པལ་ཆེར་མེད། དེ་དག་ནི་མགོན་པོ་མཆོག་ལ་གྲུས་བཅི་
དང་ཡི་རངས་མེད་པ་མིན་ཡང་། རྒྱེན་སྒྲ་ཆོགས་ཀྱི་དབང་གིས་བསྐྱབ་བྱ་དང་ལེན་བྱེད་པའི་སྒྲོབས་བསམ་མ་འདད་བ་
སོགས་ཀྱི་རྒྱེན་པས་རེད། རྒྱ་དཀར་ནག་གཉིས་སོགས་ཤར་ཕྱོགས་ཡུལ་གྲུ་ཁག་གི་དཀར་པལ་མང་པོ་ཞིག་ཀྱང་དེ་
མཚུངས་ཏེ་ཞིབ་དུ་བརྗོད་བ་སྐབས་སུ་མ་བབས།

ད་ནི་སྐབས་དོན་ལ་ཞུགས་ཏེ་ཕྱི་གྲག་གིས་བཤད་ན། སྤྱི་མོར་ཡལོང་ས་སྐབས་མགོན་པོ་མཆོག་པོད་དུ་
བཞུགས་སྐབས། ར་སྟག་གི་དོན་རྒྱུ་གྲགས་པ་སོགས་ནང་ཁུལ་མི་མཐུན་པ་མང་དུ་བྱུང་བ་ནི་ཐུགས་མི་སྒྲོ་བའི་
མཛད་དཀར་ཐོག་མའི་གས་སུ་བརྗོད་ཆོག་ལ། དེ་ནས་རིམ་བར་བྱུང་བ་ནི་རྒྱ་དམར་གྱིས་ཆེད་དུ་བཅོས་བ་ནམས་ཏེ།
རྒྱལ་སྤེད་ཆོས་སྤེད་ཀྱི་མཛད་འགན་བཞེས་མ་ཐག་གོ་མོར་ཆེབས་སྐྱར་གནད་དགོས་བྱུང་བ་དང་། གཞུང་ཆེན་
གསན་བསམ་གྱི་མཛད་པ་མ་གྲུབ་གོང་རྒྱ་ནག་དུ་ཆེབས་སྐྱར་བསྐྱར་དགོས་པ། པོད་རྒྱ་ཞི་མཐུན་དུ་གནས་པར་
ཐུགས་བརྩོན་བརྟེན་པ་ལ་ཕྱི་ནང་གི་འགལ་རྒྱུན་མང་དུ་བྱུང་བ། ལྷ་རམས་དམ་འཛིག་གི་མཛད་ཆེན་གྲུབ་མ་ཐག་
བཅོན་ཁྱོལ་དུ་ལེབས་དགོས་བྱུང་བ་སོགས་ནི་པོད་དུ་བྱུང་བའི་མཛད་དཀར་ཆེན་པོའི་གས་སུ་བརྗོད་ཆོག །

བཅོན་ཁྱོལ་དུ་ལེབས་རྗེས། གཞུང་གི་སྤྱི་གཤམ་འཇུགས་དང་ཤེས་ཡོན་སྒོ་བ་གྲ། གཞིས་ཆགས་གསར་འཇུགས་
སོགས་ཕྱག་ལས་སྒྲ་ཆོགས་ཀྱིས་ཉིན་དང་མཆོན་སྒྲེལ་ཞིང་། རྒྱ་གར་གཞུང་དམངས་གཉིས་དང་ཕྱི་ལོ་རྒྱལ་ཆོགས་
ཁག་ལ་བར་མ་ཆད་པར་འབྲེལ་མཐུད་དང་། སྤེད་གཞུང་དང་ཆོགས་སྤེད་དབུ་ཁྲིད་དག་ལ་མཇུག་འཕྲད། པོད་དོན་
འི་ལ་སྒོ་ག་དང་བདེན་རྒྱལ་འཆོལ་བ། གཞིས་ཆགས་ཁག་དུ་ཆེད་ལེབས་གཞིགས་རྟོག་དང་སེམས་གསོ་བསྐྱབ་བྱ། ཐ་
ན་པོད་མའི་ཁྲིམ་དུ་དངོས་ལེབས་ཀྱིས་འཆོ་བའི་གནས་བབ་ལ་བརྟག་དབུད་དང་། ས་ཞིང་མོ་ས་ཚུན་ཆད་དུ་ཆེབས་
བསྐྱར་གྱིས་བཅོན་ཁྱོལ་པོད་མའི་ལས་ཀའི་དཀར་ཆོགས་ལ་ཐུགས་ཞིབ་མཛད་པ་སོགས་རང་གི་པ་མས་ཀྱང་བསྐྱབ་
དཀར་བའི་གཞིགས་སྒྲོང་དང་སྐྱ་ངལ་ཆད་མེད་བསྐྱོན་པའི་སྐབས་སུ། ཐོག་མར་མཐོ་རིམ་དུ་རྒྱུ་པའི་ཁྲོད་ནས་
“འཆོག་པ་སྐར་ལ་ཐོས་ནས་ཁྱོད་གྲུད་སྤྱི་ལ་གཏོང་བ།”¹³⁷ ཞེས་པ་ལྟར་དཔེ་རྒྱུས་སྤོན་བསྐྱིགས་ཀྱིས་ཐུགས་མི་སྒྲོ་
ཞིང་མཛད་དཀར་གཞིར་གྱུར་པ་དུ་མ་བསྐྱབས། བར་དུ་ནང་ཁུལ་ལ་ཁུངས་མེད་བསྐྱད་འདོགས་དང་གཞན་དབང་

¹³⁷ མགོན་པོ་མཆོག་གིས། 1964 ཟླ་བ་ 10 ཚེས་ 9 ཉིན་བཀའ་སྤྱི་ལས་གསུམ་ལ་སྐུལ་བའི་བཀའ་སྒྲོབ་ཏུ། “འཆོག་པ་སྐར་ལ་ཐོས་ནས་ཁྱོད་སྤྱི་
ལ་གཏོང་བ་འདི་ནམ་ཡང་མི་འགྲིག །འདི་དེ་སྤྱི་པོད་དུ་ཡང་བྱུང་ཡོད། ང་ཆོའི་པ་ཡུལ་དག་ལག་དུ་ཤོར་བ་དང་། མི་གཆོད་ཤི་སོང་། ཐབས་སྟུག་
གང་འབྲེལ་བྱུང་སོང་། སྟུག་ནད་ཐེག་པ་འདུག་གས། ད་ཆ་ཆང་མས་སྤྱིང་ལ་རུས་པ་འཇུག་དགོས།” ཞེས་བཀའ་སྐུལ།

གཡམ་རྒྱལ་ས། ཁྲིམ་གཏམ་ལོག་འབྲམས་སོགས་ལ་མགོ་འཁོར་བ་ཉུང་དུས་ཁ་ཉན་གོ་ཤེས་མ་བྱས་པ། མཐའ་མར་
མྱོངས་པ་མགོ་འཛོམ་དག་གིས་དབྱང་དོམས་ཉམ་བཤད་དང་། སྤང་མྱོང་གོ་བཟློག་ཏུ་སྤྱོད་པའི་བཀྲི་བ་ལྟར་མྱོངས་
པ་སོགས་ནི་མཛད་དགའི་གས་སུ་བགྱང་ཆོག །དེ་དག་ལོལ་ཆོད་ཀྱིས་བཤད་པ་མིན་པར་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་དག་ན་
གསལ་ཞིང་ཐེངས་པར་ཡོད་ཅིང་། བྱང་བ་དངོས་མཐོང་ཅན་ཡང་མང་དུ་ཡོད་པས་རི་ལྟར་སྤྲོད་ཐབས་བྱས་ཀྱང་ནམ་
རིང་སྤྱང་གིས་འབྲེལ་ཐབས་མེད། རྟོག་སྤྱོད་བཟོས་བཟོས་པའི་མཐར་འདུམ་འགྲིག་དང་དག་འདོན་སོགས་ལ་གོང་ས་
མཆོག་ཉིད་ནས་གནང་དགོས་བྱུང་བ་དེ་དག་ཀྱང་དགོས་མེད་ལས་ལྟག་ཅན་དུ་ངེས་པས་མཛད་དགའི་ཡན་ལག་ཏུ་
བགྱང་ཆོག །དེ་ལ་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེས། སྤྱི་ལོ་ 2002 ལྷ་བ་ 10 ཆེས་ 5 ཉིན་བཞུགས་སྐར་
ཁུལ་གྱི་སྤྱི་ཞུ་ལས་ཁྱེད་མི་དམངས་དང་བཅས་པ་འཛོམས་པའི་སར་སྤྲོམ་ཆེན་པོ་ཞིག་བསྐྱེད་ཡོད། དེ་ཡང་<<སློབ་
དཔོན་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གི་གསུང་བཤད་དང་གསུང་ཅོམ་སོགས་གལ་ཆེ་ཁག་ཕྱོགས་བསྟུས་>>དེ་བ་
མེད་དུག་པར།

ད་བར་ང་ཆོར་བཅན་གཞོན་ཁྱེད་མཁན་གྱིས་ང་ཆོའི་མི་རིགས་འདི་དབང་སྐྱར་དང་མེད་སྤྱོད་གཏོང་བའི་ཡིན་པར་
མཐོང་ནས། མེད་སྤྱོད་འབྲེལ་མིན་སྣ་ཆོགས་བཏང་སྟེ་འདས་པའི་ལོ་བཞི་བཅུ་ལྟག་པའི་དུས་ཆོད་བསྐྱལ་བྱེད་པ་རེད། ད་
དུང་ཡང་དེ་སྲུང་རྒྱན་རིང་ལུས་སྤིད། ད་ལྟའི་བར་རྒྱལ་སྤྱི་དང་རྒྱལ་ནང་གང་དུའང་ང་ཆོའི་ཁ་གཏད་དང་མཉམ་དུ་ཅ་
དོན་ཐོག་བཟོ་སྤྱོད་དང་། བན་ཚུན་རྒྱ་མཆོན་སྤངས་ཤིང་ཁྱེད་རྒྱུའི་གོ་སྐབས་བྱུང་ཐུབ་མེད་པར་མ་ཟད། དེ་ལས་ཀྱང་
བསམ་ཡུལ་ལས་འདས་པ་ཞིག་ལ། དེ་འདྲའི་གོ་སྐབས་ཡོང་བའི་རེ་བ་ཡོད་པའི་སྐབས་སུ་ནང་ཁུལ་གྱི་གནས་ཚུལ་
ཚུང་ཙག་ཐོག་འཐེན་འཁྱེར་དབང་གིས་གོ་སྐབས་ཤོར་བ་དེ་འདྲའང་བྱུང་མ་ཕྱིང་བ་མ་རེད། འདས་པའི་ལོ་བཞི་བཅུ་ཞེ་
གངས་ཀྱི་བྱུང་རབས་ལ་སྤྱི་མིག་ཅིག་བལྟས་པ་ཡིན་ན། བཅན་ཕྱོལ་བོད་མི་འབྲུམ་ཆོ་བཀལ་ཙམ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཤོག་
ཁག་མང་པོར་ཁ་གྲུས་ནས། ནང་ཁུལ་མི་མཐུན་པའི་ཅོད་རྟོག་གི་ཐོག་ཏུ་སྐད་ཆ་བཤད་པ་དང་ཆོགས་འདུ་ཆོགས་པ།
ཡི་གེ་བྲིས་པ། གསར་ཤོག་སོགས་ཡིག་ཆ་བཏོན་པ་ནམས་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེམས་ན། དེ་ཆོའི་ཐོག་དུས་ཆོད་ཉ་
ཅང་མང་པོ་དང་འགོ་བློན་རྒྱ་གར་གྱི་སྒོར་མོ་ས་ཡ་མང་པོ་ཕྱིན་ཡོད་ནའང་། བསམ་སློན་ནན་པོ་ཞིག་བཏང་ན། དུས་ཆོད་
དང་དཔལ་འབྱོར་གྱི་འགོ་བློན་དེ་ཆོ་ང་ཆོའི་ཁ་གཏད་ལ་གདོང་ལེན་དང་འཐབ་ཅོད་ཁྱེད་པའི་ཆེད་གཏོང་ཐུབ་པ་བྱུང་
ཡོད་ན། གང་འཆམས་པན་གཞོན་འཕེན་པ་ཞིག་ཡོང་རྒྱུར་ངེས་ནའང་། དེ་ལྟར་མ་བྱུང་བར་ནང་ཁུལ་མཐུན་མིན་གྱི་
དཀའ་རྟོག་གི་ཐོག་གཏོང་དགོས་བྱུང་བ་ནི་སློ་པམ་གྱི་གནས་ཤིག་རེད། གནའ་བོའི་བོད་ཀྱི་གཏམ་དཔེར། ‘གཞོང་བ་
སྤོང་བར་བྱི་འཛིང་།’ ཟེར་བ་ལྟར་རྟོག་འཛིང་དེ་ཆོ་ལས་ཕྱོགས་སུ་ལ་ཡང་ཁེ་ཕན་ནི་གཅིག་ཀྱང་བྱུང་མེད། འདས་པའི་
ལོ་བཅུ་ལྟག་ཁ་གསལ་གྱི་རང་རེའི་སྤྱི་ཆོགས་ནང་གི་བྱུང་ཚུལ་ལ་བལྟས་ན། བོད་ཀྱི་མ་འོངས་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་ཆོད་
དཔག་རི་འབྲེལ་ཁྱེད་ཐུབ་ཀྱི་ཡིན་ནམ་སྟུམ་པའི་སློ་དོགས་ཡོད། འདི་ནི་ང་རང་གི་མཐོང་ཚུལ་གྱི་ཐོག་ནས་རྫོང་གིན་
ཡོད། ཅེས་གསལ། གང་ལྟར། མགོན་པོ་མཆོག་བཅན་ཕྱོལ་དུ་ཐེབས་ནས་སྤྲུལ་ལས་མ་སོང་གོང་སྟེ་སྤྱི་ལོ་

སྐབས་སུ་བབས་པའི་བསྐྱབ་བྱའི་གཙོ་བོ་གཅིག་ལ། བོད་མི་ཆང་མ་མཐུན་ལམ་དོག་ཅ་ཆེག་སྤྱིལ་དགོས་གཤམ་ཞིན་ཏུ་
ཆེ། དཔེར་ན། དབུས་གཙང་དང་ཨ་མདོ། ཁམས། རང་གསེས་ལའང་ལུང་ཆོ་སོ་སོ་དང་གདན་ས། གཞིས་དགོན་སོ་
སོ། དམག་སྐར་ཁག་སོགས་མིང་འདོགས་འདྲ་མིན་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་ཕྱོགས་བསྐྱེལ་འཐེན་འཁྲུང་བྱས་ན་ཞིན་ཏུ་
ནོར་འཁྲལ་ཡིན། ད་ལྟ་འདྲིའི་ཡོད་བོད་མི་ཡོངས་རྫོགས་མཐུན་ལམ་བདེ་སྤྱག་གཅིག་གྱུར་ཡོད་ཀྱང་། ད་དུང་མཐུན་
སྤྱིལ་དམ་ཐབ་དོག་ཅ་ཆེག་སྤྱིལ་ལྷགས་ཀྱི་གོང་བུ་ལྟ་བུ་ཞིག་དེས་བར་དུ་བྱེད་དགོས། ཞེས་ལམ་སྟོན་གྱི་བཀའ་སྤྱུལ། སྤྱི་
ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 2 ཆེས་ 3 ཉིན་བོད་ཆོལ་གསུམ་ཆོས་བརྒྱད་དང་བཅས་པའི་འཐུས་མི་གནད་ཡོད་ལྟན་འདོམས་
གིས་མགོན་པོ་མཆོག་གི་དབུ་འཁྲིད་ལམ་སྟོན་འོག་ལྷགས་ཀྱི་གོང་བུ་ལྟ་བུའི་མཐུན་ལམ་དོག་ཅ་ཆེག་སྤྱིལ་གིས་
བོད་སྤྱིའི་འཐུལ་སྤྱགས་ཀྱི་བདེ་དོན་བསྐྱབ་རྒྱའི་མནའ་གན་སྤུལ་ཡོད། འོན་ཀྱང་། དེ་མ་ཐག་རྒྱ་དཀར་ནག་བོད་
གསུམ་དང་འབྲེལ་བའི་དཀའ་རྒྱུ་ཆེ་ཅམ་ཞིག་བྱུང་སྟེ། རྒྱ་གར་གྱི་གྲོས་ཆོགས་ནང་ཚུན་ཆད་ནས་སླེང་མགོ་ཚུགས།
དེ་ནི་བོད་ནས་རྒྱ་གར་དུ་དཔོར་འབྲེན་བྱས་པའི་གསེར་དུལ་གྱི་སྒྲོར་དེ་རེད། དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 3 ཆེས་
14 ཉིན། རྒྱ་གར་གྱི་སྲིད་ལས་ཁུངས་ཀྱི་བྱང་འབྲེལ་བྱང་ཆེ་སྤྱེ་ཞབས་ J.S. Mehta མཆོག་ཡུལ་སྤྱིལ་སྐབས་མགོན་
ཆེན་པོའི་བྱང་དུ་བཅར་ཏེ། དེ་སྔ་བོད་ནས་སྐར་ཏོག་དུ་དཔོར་འབྲེན་གནང་བའི་གསེར་དུལ་ཐད་གསར་ཤོག་སྟེང་
ཅུང་སྟོན་བྱས་པ་དང་། རྒྱ་གར་གྱི་གྲོས་ཆོགས་ནང་ཁ་གཏད་ཤོག་ཁའི་འཐུས་མི་དུ་མས་གཞུང་བཞེས་གཏོང་དགོས་
པའི་བསམ་ཚུལ་བཏོན་པ་སོགས་ཞུས་པར། ཡུལ་སྤྱིལ་སྐབས་མཆོག་ནས། “གསེར་དུལ་དེའི་ཐོག་ལས་ཀ་བྱེད་མཁན་རྒྱལ་
ལོ་དོན་གྲུབ་དང་། ཆ་རྒྱུད་། དགའ་བྲང་། སྟོན་གྲོང་བཅས་མི་བཞི་བསྐྱོས་པ་ཡིན། ཆོང་སྒྱུར་སོགས་ཀྱི་འགྲོའི་ལས་དོན་བྱེད་
མཁན་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་དང་ཆ་རྒྱུད་རེད། གསེར་དུལ་ནམས་ཆོང་སྒྱུར་ཐེན་པའི་རིན་དུལ་ཅི་བྱུང་སྟེད་ཁའི་ཆེད་དུ་དུལ་
ཁང་དུ་བཅོལ་འདོག་བྱས་ཡོད་འདུག །”ཅེས་དང་། དེ་ནས་ཀྱང་གསེར་དུལ་བཅོང་ཐེན་པའི་དུལ་འབབ་ལས་མང་
ཅམ་ཞིག་སྟོབ་བྱ་གསར་འཛུགས་ཐོག་གཏོང་དགོས་ཞེས་སོགས་གསུངས། སྐབས་དེའི་རྒྱ་མིའི་འདོད་སྲིད་དང་ཉམ་
བཞད་གིས་སྤྱི་རྒྱུ་གསེར་དུལ་ལ་ཅི་ཡང་བྱེད་མི་སྲུབ་ཀྱང་། བོད་མིའི་ཁོད་ཀྱི་སྲིད་དོན་མི་ཤེས་པའི་སྒྲོངས་པ་མགོ་
འཁོར་བསམ་མེད་འཐེན་འཁྲུང་ལ་དགའ་ཞིང་རང་སྟེ་ཁོ་ན་གཅེས་གཅེས་སུ་བྱེད་པ་དུ་མས། བདེན་དོན་ཁ་ཁྲེར་དང་
རྒྱན་བཟོའི་བཟྱི་བ་དང་སྒྲུངས་གིས་ནང་ཁུལ་མི་བདེ་བར་བྱས་ཏེ་བདེན་མིན་བཞད་ཡམས་རྟོག་སྟེང་ཆེ་ཅམ་བྱུང་བ་
ཡུན་རིང་མ་འཇགས་པ་དེ་ནི་སྤྱགས་སྟོབ་པའི་གནས་ཤིག་ག་ལ་ཡིན།

གསེར་དུལ་དེ་དག་ནི། “ཡུལ་སྤྱིལ་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོའི་སྤྱི་སྤྱེར་གཞིམ་རྒྱུང་མཛོད་སྤྱག་དང་། ཅེ་ནས་སྤྱིལ་
གན་མཛོད། ག་བཞི་སྟོན་འཐུལ་ལས་ཁུངས་བཅས་ཀྱི་ཁོང་ནས་གསེར་དུལ་གང་འཆམས་ཤིག”¹³⁸སྤྱི་ལོ་ 1949 ལོའི་
ལོ་མཇུག་ཅམ་ལ་བོད་ནས་སྐར་ཏོག་དུ་དཔོར་འབྲེན་གནང་བ་འབྲས་ལྗོངས་གཞུང་གི་མཐུན་འགྱུར་འོག་མཛོད་ཁང་

¹³⁸ འདི་དང་གཤམ་གྱི་གྲུག་རྟགས་སུ་གསལ་བ་དག་གྱུན་སྒྲིང་འོད་ཟེར་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་དེབ་གཉིས་པར་གསལ།

གསར་རྒྱུ་དང་། གཞིས་ཅེ་ག་དང་དཔག་ཁོངས་ནས་བོད་དཔག་བཅུ་ཤོག་གཅིག་བསྐྱོ་བཞག་གིས་བརྟན་སྤང་བདག་གཉེར་བྱས་པ་དེ་རེད། སྤྱི་ལོ་ 1954 ལོར་ཡལོང་ས་མཆོག་པེ་ཅིན་དུ་ཐེབས་སྐབས་རྒྱ་མིས་སྤང་ཉིག་དུ་ཡོད་པའི་གསེར་དཔལ་དེ་དག་གང་མཐོག་གས་ཕྱིར་ལྷ་སར་དབོན་འབྲེན་དགོས་པའི་ཉམས་བཤའ་བྱས། དེ་ནས། “ཀ་སྤྱུག་ཆོང་དོན་རིམ་བཞི་སྟོམ་མདའ་སྒོ་བཟང་ཡར་འཕེལ་ནི་རྣམ་ཀུན་བོད་མིའི་ཁྲིད་ནས་རྒྱ་མིར་སྤྱུགས་འབྲིས་ཆེ་བའི་གསལ་ཤིག་ཡིན་པར་ཆང་མས་ངོས་འཛིན་བྱེད་པ་”ལྟར། སྟོམ་མདའ་ཡར་འཕེལ་གྱིས་གསེར་དཔལ་རྣམས་ཕྱིར་བོད་དུ་དབོན་འབྲེན་བྱ་ཅིས་བྱས་པར་མཁན་ཚུང་སྒོ་བཟང་རྒྱལ་མཆོག་གིས་རྒྱ་མིའི་བཀོད་རྒྱས་ངན་པ་དེ་ལག་བསྟར་བྱེད་དུ་མ་བཅུག། སྤྱི་ལོ་ 1959 ལོར་ཡལོང་ས་མཆོག་རྒྱ་གར་དུ་ཆིབས་སྐྱུར་གྲུབ་མཆམས་ཀྱང་རྒྱ་དཔར་གཞུང་གིས་གསེར་དཔལ་དེའི་བདག་དབང་རྒྱ་མིར་ཡོད་པའི་ཚུལ་རྒྱ་གར་གཞུང་ལ་ཁུས། སྤྱི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་གྱིས་རྒྱ་མིའི་གསར་རྒྱས་དེ་ཉིད་མཐུན་མ་ཐག་བཀའ་ཤིག་ལ་གསུངས། བོད་གཞུང་གིས་ཁྲིམས་ཅོད་པར་འདྲི་ཅད་བྱས་པར། “གསེར་དཔལ་དེ་དག་ཕྱི་རྒྱལ་ས་ཐོག་དུ་ཡོད་པ་དང་། ལྷག་པར་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མའི་སྤྱ་སྤེར་གྱི་བདག་དབང་ལ་སྤུས་ཀྱང་ཅོད་སྤེར་བྱས་ཆོག་པའི་ཐོབ་ཐང་ཡོད་པ་མ་རེད།” ཅེས་ཁྲིམས་དོན་གསལ་བཤའ་བྱས་པ་སོགས་ཀུན་སྤྲོད་འོད་ཟེར་རྒྱལ་མཆོག་གིས་བྲིས། <<བཅོན་གྲོལ་རྒྱལ་སྤྱོད་>>དེབ་སྤེར་དང་པོར། “སྤྱ་རྒྱ་གསེར་དཔལ་བོད་དུ་ལེན་སྤུབ་ཐབས་སུ་རྒྱ་དཔར་གྱི་རྒྱ་གར་ཀ་སྤྱུག་དུ་བཅའ་སྤྱོད་ཆོང་དོན་སྤྱ་ཆབ་ལིས་ཅིན་ཤིས་དང་། སྤྱ་ངོ་སྟོམ་མདའ་གཉིས་གྱིས་རྒྱལ་ས་ལྷེ་ལིར་རྒྱ་མིའི་གཞུང་ཆབ་ཁང་དུ་ཆེད་བཅར་གྱིས་ཁྲིམས་ཐོག་གས། ཡང་ན། འཛིགས་སྤྱལ་སོགས་གྱི་ཐབས་ལམ་ཡོད་ཀྱི་རྒྱལ་སྤྱུགས་བྱས་ཀྱང་དོན་འབྲས་མ་བྱུང་།” ཞེས་གསལ། <<མི་ཆེའི་ལོ་རྒྱུས་ལས་འཕྲོས་པའི་གཏམ་ཐབས་བྱས་སྤྲོད་སྟོབས་གྱི་འབྲས་བྱ།>>དེབ་སྤེར་གཉིས་པ་ལས།

སྤྱི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་དང་། དུག་རྟགས་རིམ་བཞི་ཆ་རོང་བདུད་འདུལ་རྣམ་རྒྱལ་རྣམ་གཉིས་ནས་སྤྱུགས་ཁུར་བཞེས་ཏེ། སྤྱི་ལོ་ 1960 ལོར་ཆོང་བསྐྱུར་མཛད་པ་རེད། ཡོང་གསལ་གསེར་དཔལ་རྣམས་ཆོང་བསྐྱུར་མཛད་པའི་རིན་དཔལ་རྣམས་གྱི་ཐོག་ནས་རྒྱ་གར་ནང་སྤྲོན་གསལ་ཆེ་ཞིང་། བོད་མིར་བཅེ་ཞེན་ཅན་སྤྱ་ཞབས་འཛིན་པའི་ན་ར་ཡན་གཙོ་བཙུགས་གྱིས་ཡལོང་ས་ཆེན་པོའི་མཆོན་ཐོག་ཡོད་ཆེས་དགེ་ཅའི་མ་དཔལ་ཆོགས་པ་གསར་འཛུགས་གནང་ཁར། ཆོགས་པ་དེའི་མ་ཅའི་ཐོག་ཉིན་སྟོར་འབྲས་བུ་རྒྱ་ཕྱོད་ཞིག་ཅིས་སྤྱོད་གནང་བ་རེད། དེ་བས་སྒོ་པམ་ཆེ་བ་ཞིག་ལ། ཡོད་ཆེས་ཆོགས་པའི་རྒྱལ་ལས་འགན་འཛིན་ཆ་རོང་བདུད་འདུལ་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་ས་ནས་ཀ་སྤྱུག་དུ་ཡོད་པའི་ཀ་ཡན་འཛེ་གྱི་མོན་ལ་ཉིན་སྟོར་འབྲས་བུ་བཅུ་ཐམ་པ་དང་། སྤྱ་སྤེར་གཞིས་ཚུང་གི་དུག་དཔལ་སྟོར་འབྲས་ལྷ་སྟོར་བཅས་ཁ་བསྐྱུས་ཤོར་བ་དུས་ཆོད་དེའི་སྐབས་དང་སང་དང་མི་འབྲ་བའི་ཡུལ་གྱི་དཔལ་ཐང་མཐོང་ཆེ་ཡོད་པ་དང་། ལྷག་པར་སྤྱུགས་བཅོལ་གཞུང་འབངས་ཆང་མ་རང་ཡུལ་དུ་རྒྱ་མིས་དུག་གཞོན་མདེལ་ཆར་དུ་འབབ་པའི་དཀྱིལ་ནས་བྱེད་ཤི་བྱེད་གསོན་སྤང་པོ་ཀེར་ལངས་སྟོས་བྱོལ་དུ་ཡོང་བ་ཏུ་ཅང་སྤྱོད་པའི་དུས་སྐབས་ལ། དཔལ་ཐོན་ཆེན་པོ་དེ་ཅམ་ཀ་ཡན་ལ་ཏེ་ཤོར་བྱུང་བར་ཏེ་ལས་སྒོ་པམ་གྱིས་སྤྲོད་ངན་དབང་མེད་དུ་ཤོར་ནས་རང་གཞུང་བཀའ་ཤིག་ནས་དེའི་

སྒྲོར་བདའ་འདེད་ནན་སོ་གནང་དགོས་པ་དང་། ... ཡང་། གོང་གི་གནས་ཚུལ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༡ ཟླ་བ་ ༡༡ ཚེས་ ༤ ཉིན་ཀ་སྤྱག་ཁུལ་དུ་གནས་སྡོད་སྤར་ཁམས་མ་ནང་བསྐྱེད་དབང་དང་། སྤར་ཁམས་སྤོང་བསམ། ལི་ཐང་ཆེ་བཀྲ་སྒོ་བཟང་། དར་དགོན་མགོན་སོ་ཆེ་ཤིང་། ལི་ཐང་སྤིང་ག་རྒྱལ་མཆོན། ལྷ་ས་འཛིགས་མེད་རྣམ་རྒྱལ་བཅས་ནས་བཀའ་ཤག་ཏུ་སྟོན་ཏུ་ཕྱ་རྗེས་སུ་ལས་ལ། དོན་ཆོན། ༡ གསེར་དདུལ་སྤྱུ་ཆོང་མཛད་པའི་རིན་དདུལ་སོག་ནས་མ་འདྲུགས་དགེ་སྤྱེ་ལྷགས་མདོང་བཅོ་གྲུའི་སོན་སྤྱེད་གཞུང་དང་། མི་མང་གི་མཆོན་སོག་མ་གཏོགས་ཀ་ཡན་འཛེ་གེ་སོན་སོགས་འབྱོར་ལྷན་རེ་བྱུང་གི་ཁེ་དབང་དུ་མ་སོང་བ། དོན་ཆོན་གཉིས་པ། ༢ དེ་ཕྱ་མདོ་ཁམས་མི་རིགས་ནས་མཁར་དབང་དང་། ལུས་སོག་སྒོས་བཏང་བྱས་པའི་སྤྱབས་སུ་གཞན་ནས་རོགས་རམ་བྱུང་བ་གྲུར་སེར་པོའི་དདུལ་རྣམས་བོད་མི་ཉམ་ཐག་ལྟོ་གོས་ཀྱིས་སོངས་པ་རྣམས་ལ་ཕན་པ་སྤྱེ་གཅིག་མ་བྱུང་བའི་སྒོར། དོན་ཆོན། ༣ མཁར་རྒྱུང་སྒོ་བཟང་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་ཕྱག་ཏུ་གཞུང་དདུལ་སྒོར་ ༤༥༠༠༠༠ ཐམ་པ་ད་བར་བར་མྱིང་དུ་བསྐད་ཡོད་པ་བཀའ་དམ་འབྱར་མའི་ལག་འཛིན་ནང་གསལ་རྩིས་བཞེས་ཡོད་པ་[ཞེས་]གསལ་འདུག་པ། ཞེས་སོགས་གསལ་བ་ལྟར། བོད་མི་ནང་ཁུལ་དུ་གསེར་དདུལ་དང་གྲུར་སེར་པོའི་ཚོད་རྒྱ་རྒྱུ་འཛེར་གྱུར། གོང་གསལ་མི་སྣ་དག་གིས་ཕྱི་ལོ་ 1961 ཟླ་བ་ 3 ཚེས་ 18 ཉིན། “བོད་རིགས་སྤྱབས་བཅོལ་ལེགས་བཅོས་མི་དམངས་ཆོགས་པ་”ཞེས་པའི་མིང་སོག་ནས། རྒྱ་གར་ཁུལ་སོགས་སུ་བཞུགས་པའི་བོད་རིགས་སེར་སྤྱ་ལྷན་རྒྱུ་མཆོག་གི་སྟོན་ལམ་དུ་གསོལ་རྒྱུར། ཞེས་གསལ་བསྐྱབས་གནང་བའི་ནང་།

གཞུང་གི་གསེར་དདུལ་རིན་འབབ་སྤྱི་གཅིན་སོ་རྒྱལ་སྒོ་དོན་འབྲུབ་ལགས་མཆོག་ནས་སྒོར་འབུམ་ ༥༠ ལས་མེད་ལུགས་ཆགས་པར་སོག་བཀོད་གནང་མཛད་འདུག་པར། ལུས་ཆོས་དོ་གཏན་གྱིས་གང་སར་འདྲི་ཅད་ཀྱི་སྤྱབས་སྒོར་འབུམ་ ༥༠༠ ནས་མི་ཆག་པ་ཡོད་ཤིང་ལ་སྒོར་འབུམ་ ༡༥༠ གར་སོང་མེད་པར་བོད་གཞུང་འབངས་གཉིས་ཀར་ཕན་མེད་རང་བཞིན་དུ་ལུས་སྤྱབས།¹³⁹ ཞེས་སོགས་མ་འབྲིག་མ་འབྲས་པའི་སྒོར་མང་དུ་བྲིས་འདུག །ཡགོང་ས་མཆོག་ནས།

༡༩༥༩ ལོར་ང་ཆོ་རྒྱ་གར་དུ་བསྐྱབས་རྗེས་ང་ཆོས་རྒྱ་གར་གཞུང་ལ་སྒོར་སྟོན་ཞུས། གསེར་དདུལ་རྣམས་ཆོང་སྤྱར་བྱས་ཏེ་གཞུང་གི་འགོ་སོང་ལ་ཕན་པར་བྱས་པ་རེད། དེ་ནས་ཡང་ཐན་བྱ་ཁེ་སྤེལ་ཡོང་རྒྱུའི་ཅིས་བྱས་ནས་བཅོ་གྲུ་འབྲེ་བཅུགས་པ་དེ་ཕམ་ཉིས་ཕྱིན་པ་རེད། དདུལ་གྱི་སོག་ནས་ཀ་ཡན་དེ་འབྲར་ཉ་ལ་ཤོར་བ་ཡང་ཐན་བྱ་བྱུང་བ་རེད། གང་ལྟར་སྤྱབས་དེར་གནས་ཚུལ་ཡག་པོ་མགོ་འཆོས་སོ་ཞིག་དང་། ཉན་ཉན་ཀྱི་མ་ཐུབ་པའི་སོག་ནས་སྟོན་བྱུང་བ་རེད།¹⁴⁰ ཅེས་གསུངས། འདི་དང་འབྲེལ་བའི་གནས་ཚུལ་གསལ་ཙམ་ཞིག་བོད་གཞུང་དཔལ་འབྱོར་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་བཏོན་པའི་

¹³⁹ བཀའ་ཤག་ཡིག་ཆགས་སུ་གསལ།
¹⁴⁰ 1981 ཟླ་བ་ 4 ཚེས་ 21 ཉིན་ལས་བསྐྱོམས་ཐེངས་བཅུ་གཉིས་པའི་སོག་གསུངས།

<<པཅན་ཁྱོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུ་པཅུ་ལོ་རྒྱུ་སྤྱད་པ་ལྟར།>>ཞེས་པར་གསལ། འདི་ནི་པོད་མིའི་ནང་ཁྱེད་ཀྱི་སྤྱི་མཆོག་ཆེ་
ཙམ་ལྟར་པཅོག་མའི་གསུ་མཛོད།

ཀྲི་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 9 རང་བོད་མང་གཙོའི་གཞུང་ཐོག་མང་དབུ་བརྟེན་པའི་སྐབས་སུ་རང་ཁུལ་མི་མང་ལྷན་པའི་རྒྱུ་གཞིར་གཞན་ཞིག་མགོ་ཚུགས་པ་ནི། <<ལྷེར་ལུང་ཁང་གི་གཞི་གནས་བོད་ཀྱི་བཀའ་རྒྱོན་ཁྲི་བ་བར་གྱི་ལོ་རྒྱུས་བཤད་པ། >>ཞེས་པ་ལས།

སྐབས་དེར་གཞུང་ཞབས་ཉིད་པ་(ཆ་དོར་)མཁན་ཚུང་ཐུབ་བསྟན་བཟང་པོ་ནས་པོད་གཞུང་གསར་འཛུགས་དགོས་པ་
 དང་། གཞུང་གི་ལས་བྱེད་མི་འགོ་ཡང་རང་མཆོམས་མིང་སློལ་བསྐྱོ་བཞག་བྱེད་པའི་འཆར་གཞི་ཞིག་སྐྱེས་པ་གཞུང་
 དང་། ཡགོང་ས་མཆོག་ལ་འབྲུལ་ལམ་ཞུས་པ་རེད། སྤྱིར་བཏང་རང་རང་གི་བསམ་བཤེ་འཆར་གཞི་ཞུས་པ་མ་འོས་པ་
 མིན་ཀྱང་། པོད་མང་གཙོའི་གཞུང་གི་སྤྱིག་འཛུགས་འདི་ཉིད་ཡོད་པཞིན་དུ་ཁོ་པ་མི་གཅིག་གིས་རང་མཆོམས་གང་བྱུང་
 བྱ་ཐལ་རང་གཞུང་ལ་བརྩི་མེད་བྱས་པ་དང་། སྤྱི་ཆོགས་ནང་དགོག་སྐྱེན་ཡང་མང་པོ་བྱུང་། ཞེས་སོགས་གསལ་བའི་གནས་
 ཚུལ་དེ་རེད། སྤྱི་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 9 ཆོས་ 9 ཉིན་བཀའ་སློན་དང་གཞུང་ཞབས་གནད་ཡོད་ཆོལ་གསུམ་འཐུས་མི་
 འཐུས་ཆབ་བཅས་པ་འདུས་པའི་སར་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས།

ལུ་བ་སྟན་བཟང་པོ་ཁོ་ཚོས་རྒྱ་དཔར་ལ་བོད་རང་དབང་རང་བཅན་གྱི་དོན་དུ་ངོ་ཚྭ་ལ་བྱས་ཏེ་རྒྱ་གར་ཁྲིགས་སུ་བྱོས་
 ཡོང་། འདིར་བོད་རང་གི་ཚོལ་ཐང་དང་དབང་ཆ་ཡོད་རིགས་གཞན་ལ་སྟོན་པའི་བྱེད་སྟངས་འདི་ཡ་མཚན་པོ་ཞིག་རེད།
 རྒྱ་གར་གཞུང་ནས་ང་ཚོ་བཅན་གྱིས་བ་ནམས་ལ་རོགས་རམ་གནང་དགོས་པའི་འོས་བབ་དང་འགན་ཁུར་ཡོད་པ་ལྟར་
 སྐབས་འཇུག་གནང་བར་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞུ་རྒྱུ་དང་། བོད་ཀྱི་གནད་དོན་ཐད་ལ་བཀོད་པ་གཏོང་བའི་རིགས་ང་ཚོས་
 ལགས་སོ་ཞུ་བུ་གི་མ་རེད། ལུ་བ་བཟང་ཁོ་ཚོས་རང་གི་དབང་ཆ་མི་ལ་སྟོན་པ་དངོས་གནས་ཁྱད་མཚར་པོ་ཞིག་རེད།
 དེ་ནས་ཡང་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་སུ་ལུ་བ་བའི་བོད་དོན་སྟན་ཞུའི་སྒྲོལ་ཁོ་ཚོས་མགོ་མ་འཚོས་པའི་སྟོན་འཇུགས་
 བྱས་འདུག ། ... དེ་བཞིན་ཁོ་ཚོས་ལས་བྱེད་མགོ་བྱེད་ས་ཅུ་བརྗེས་ཀྱི་འཆར་གཞིའི་ནང་། རོས་ཀྱི་རྩོམ་གས་གསུམ་
 དང་། ཨ་ཅག་ལགས། མདའ་དཔོན་¹⁴¹བཅས་ཆང་མ་མགོ་བྱེད་ཀྱི་གས་སུ་མིང་བཀོད་པ་འདུག་པ་དེ་ནི་ངོ་དགའ་སྟེལ་
 ལ་དེ་བྱེད་སྟངས་ཤིག་རེད། མ་གཞི་ནས་ཁོ་ཚོ་མི་བཞི་ལྔས་ལས་བྱེད་གསར་པའི་འཆར་གཞི་འགོ་དཔེས་སྟངས་མེད་
 ལ། རོས་ཀྱང་དེ་ལ་འདོད་པ་མེད། ལས་བྱེད་གསར་བརྗེ་དེའི་ནང་གི་མི་ལ་འང་ལེགས་ཉེས་སྒྲ་ཚོགས་ཤིག་འདུག ། ཅེས་བཀའ་
 སྤྲུལ། དེ་ཡང་ལུ་བ་བསྟན་བཟང་པོ་སོགས་ཀྱིས་ཐོག་མར་༡་ལ་ཉའོ་སེར་གནས་སྟོན་རྒྱུ་བྱ་སྟོན་སྟོན་གྱི་དགོ་འདུན་
 པ་སོགས་ཀྱི་འཇུག་ཆ་བ་ཡིན་ཚུལ་བྱས་པ་དང་། སྤྱི་འཛིན་ཚོགས་པ་ཞེས་པ་ཞིག་བཙུགས་ཏེ་དྭ་རམ་ས་ལའི་ཉེ་
 འཁྲིས་སུ་བསྟན་ཅིང་། རྗེས་སུ་ཐའི་ཐན་གྱི་རོགས་དངུལ་གླངས་ཏེ་ལྷེ་ཡིར་གནས་སྟོན་དང་འཆར་གཞི་རྒྱ་བསྐྱེད་

141 རྫོང་ལགས་གསུམ་གསུམ་པ་ནི། ལྷུང་གཅེན་པོ་སྟག་མཆེད་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྷུང་པོ་དོན་གྲུབ། ལྷོ་བཟང་བསམ་གཏན་བཅས་དང་། ཨ་ཅག་ནི་
 ལྷུང་གཅེན་པོ་ཆེད་རྫོང་ལ་མ། མདའ་དཔོན་ནི་སྟག་ལྷ་ལྷ་ཆོག་གས་བཟ་ཤིས་བཅས་སོ།།

གཏོང་བའི་འབད་བཙུན་བྱས་པ་སོགས་མེ་འབངས་ཀྱི་ཐུགས་མི་སྤོ་བའི་རྟོག་སྒྲེང་ཆེད་བཟོ་བྱས་འདུག། ཞིབ་པར་
ད་ལྟ་ཐོན་ཟིན་པ་དང་མི་འགྲང་བར་ཐོན་འགྲུར་གྱི་དཔེ་དེབ་མ་ཟིན་དག་ན་གསལ་ཡང་འདི་ཙམ་ལས་བརྗོད་པར་མི་
འདོད། གཞན་ཞིག་ནི། ཟུར་ཁང་དང་གཡུ་ཐོག་སོགས་ཀྱི་སྐོར་ལས་བྱུང་བའི་སྒྲེང་རྟོག་དེ་རེད། དེ་ལ་<<ཡབ་གཞི་
གཡུ་ཐོག་ས་དབང་དམ་པ་བཀྲ་ཤིས་དོན་གྲུབ་མཆོག་གི་སྤྱི་ཆའི་བྱུང་བ་ཆེ་ལོང་ཙམ་མ་བཙས་ལྷག་པར་བརྗོད་པ་>>
ཞེས་པ་ལས།

༡༩༩༠ ཕྱི་ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༩ རས་བཟུང་ན་རམ་ས་ལར་གཞིས་ཀྱིས་བོད་མི་ཡོངས་ཀྱི་འཕུལ་ཕྱགས་བདེ་དོན་ཆེད་སྤྱི་
འཐུས་འོས་འདེམས་དང་། ལས་བྱེད་རྒྱས་འཛོམས་ཆོགས་འདུ་བསྟུ་བསྐྱོང་དང་སྤྱགས་ལས་བྱེད་སྤྱིག་གཞི་གསར་བཟོ་
དང་། སྤྱིག་འཕྲུགས་བསྐྱར་བཟོ་གནད་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་གཉིས་འཕུལ་དུ་ན་སར་ཐེབས་དགོས་ཀྱི་བཀའ་ལན་འཁྱོར་
དོན་ན་སར་ཐེབས་མཆོམས་མཛད་སྤྱི་ཆོགས་ཆེན་ཞིག་ཆོགས་སོང་བར་དེའི་ནང་གཞུང་ཞབས་ཆེ་པ་ཡོངས་རྫོགས་
དང་། སེར་སྤྱི་མི་དམངས་ཀྱི་འགོ་གཙོ་འམ་མི་འཐུས་བཙས་ཞུགས་ཡོད། སྐབས་དེར་གསོལ་རྩ་བཞེས་འབྲས་འཁྲུག་
ཆར་མ་ཐག །མདོ་རྟོད་སྤྱི་འཐུས་ལི་ཐང་འཇང་ས་ཆོས་མཛད་ཆེ་རིང་མགོན་པོ་ཡར་ལངས་ཏེ་ཟུར་གཡུ་བཀའ་འཁྱོན་
གཉིས་ནས་གཞུང་གི་ལས་དོན་རྩ་བ་དང་སྤྱི་དཔལ་འདི་འདྲའི་སྐབས་སུ་དགོངས་ཞུགས་ཆོགས་ཀྱང་། ད་དུང་དུས་ཐོག་
ལས་བཙུང་མ་གནང་སྐབས་གཞུང་དོན་འཐུས་འོར་འགྲོ་ཚུལ་སོགས་སྤྱི་བརྗོད་མང་དག་ཅིག་བྱས་པར། ... དེ་ཟུར་
ཨ་ལོ་ཆོས་མཛད་ནས། ལྷ་སྐབ་པར་མི་ངན་ཁྱོད་ཀྱིས་ངའི་གལ་ཆའི་ཡིག་ཆ་ཆར་མ་སྤྱད་མ་བྱུང་ཞེས་བཤད་པར་ལྷ་
སྐབ་པས། ཁྱོད་ཀྱི་ཡིག་རྟོག་དེ་ཆོ་ཨ། ཞེས་གསུངས་པ་དང་ཨ་ལོ་ཆོས་མཛད་ནས་ཡིག་རྟོག་ཡིན་ན་ག་རེ་བྱས་ནས་
ངར་མ་སྤྱད། ད་ལྟ་ངང་ངའི་ཡིག་སྐུམ་ཁྱེད་འོག་ཅེས་ཡར་ལངས་ཏེ་འོར་བྱུང་བས་འཇང་ས་ཆོས་མཛད་དང་དབུས་
གཙང་སྤྱི་འཐུས་རྒྱ་ཤར་བསམ་མཁར་ཆེ་རིང་དབང་འདུས་བཙས་ཆོགས་འཐུས་རེ་བུང་ནས་ཨ་ལོ་ཆོས་མཛད་ཟིན་ཏེ་
ཕན་ཚུན་གསུང་ཆོད་གང་ཙམ་བྱུང་བ་དང་། དེ་སྐབས་སྤྱི་དུང་ཡིག་ཆེན་མོ་དག་དབང་དོན་གྲུབ་མཆོག་ལ་མདོ་རྟོད་
སྤྱི་འཐུས་ས་འདུ་མོ་སྤྱན་གསུལ་ལགས་ནས་འི་བ་ཞུ་སྐབས། དེང་སྐབས་སྤྱིག་གི་སྤྱིར་ལོ་དང་མཆེ་བ་རྣམས་ཟད་དེ་
གང་ཡང་ཞུ་མི་ཐུབ་ཅེས་ཀྱང་གསུངས་འདུག། ལྷ་སྐབ་པ་ཕྱིར་ཐེབས་པ་དང་གང་མཆོམས་ནས་ལྷ་སྐབ་པ་བསྐྱར་དུ་
ཆོགས་འདུར་ཐེབས་སོང་ཡང་རྟོག་ཟིང་ཁོ་ནའི་ངང་ཆོགས་འདུ་ཁོལ་སོང་གསུངས་བྱུང་། ཞེས་གསལ། དེ་ལྟར་རྟོག་སྒྲེང་
མང་དུ་བྱུང་བས་གཡུ་ཐོག་ལོ་རྒྱ་དེ་གའི་ནང་ཀལ་ཀ་ཏར་བསྐྱོད་ཅིང་ཟུར་ཁང་ཡང་དེ་གར་བསྐྱོད་དེ་བཞུགས། ཀལ་
ཀ་ཏར་འཁྱོར་མ་ཐག་ཐའི་ཕན་ནས་ཅང་ཅེ་མི་ཡིས་འཕོད་འགྲུག་གི་ཡི་གེ་བཏང་བ་འཁྱོར་ཞེས་ཀྱང་གོང་གསལ་ལོ་
རྒྱས་སུ་གསལ། སྐབས་དེར་སྤྱིར་ཁམས་ཐོས་བསམ་སོགས་མི་དུག་གི་ཆོགས་པས་ཀྱང་གཞུང་གི་རྒྱ་དངོས་ལས་
འཕྲོས་པའི་རྟོག་སྒྲེང་ཆེན་པོ་བསྟུང་མར་བཟོས། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་གཡུ་ཟུར་གཉིས་ཕྱིར་ན་སར་འཕོད་འགྲུག་
གནང་ཡང་ཕྱི་རྒྱུན་ལྷན་ཅི་རིགས་ཀྱི་དབང་གིས་དོན་འཁྱོལ་མ་བྱུང་། གང་ལྟར། ཕྱིས་སུ་ཟུར་གཡུ་གཉིས་ཀ་
ཐའི་ཕན་དུ་བསྐྱོད་དེ་བཀའ་འཁྱོན་དོན་གཙོད་ལས་ཁུངས་སམ་ཐའི་ཕན་བཀའ་འགྲུག་ཅེས་པ་ཞིག་གསར་འཕྲུགས་བྱས་

པ་སོགས་རྟོག་གཞི་ཆེན་པོ་བྱང་། སྐབས་དེར་བོད་མི་ནང་ཁྲལ་དུ་རེ་བྱང་མི་མཐུན་པ་བྱང་བ་ནི་དེ་ཙམ་གྱི་མཛད་
དཀར་མ་གྱུར་ཡང་། གཙོ་བོ་ནི་ཐའི་མཆོད་པོ་སོག་ལས་ཁྲུངས་ལ་རྒྱབ་བསྐྱེས་པ་དེ་རེད། ཐའི་མཆོད་པོ་སོག་ལས་
ཁྲུངས་ནས་ཆེད་དུ་དཔུལ་དངོས་ཀྱིས་མི་སྒྲ་བསྒྲིགས་ཏེ་བོད་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་སུ་སེམ་འཇུག་གིས་མགོ་སྐོར་བསྐྱེད་
སོགས་ཆ་ཆ་ཕྱར་ཕྱར་གྱིས་བསྐྱབས་ཏེ། བོད་མིའི་ནང་ཁྲལ་མི་བདེ་བར་བྱས་པ་དེ་མཛད་དཀའི་གནས་སུ་བགྱང་
ཆོག་།

གོང་དུ་བཤད་པའི་གྲུར་སེར་པོ་ལས་འཕྲོས་པའི་གནས་ཚུལ་དང་བྱུར་གཡུ་གཉིས་སོགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཞིབ་
དུ་དབྱ་ཐུག་དག་དབང་གིས་བྲིས་པའི་<<མི་ཆའི་ལོ་རྒྱུས་ཐོལ་མེད་སྲོང་པོའི་གཏམ་གྱི་རྩལ་མོ་>>སོགས་ན་གསལ་
བ་གཤམ་དུ་བྱུང་ཐད་འབྲི་ལ། རྟོག་སྒྲེང་ཆེ་མ་གཞན་མང་ཙམ་ཞིག་ནི། <<ཆོལ་གསུམ་ཆེག་བསྐྱེད་ཆོགས་པའི་ལོ་
རྒྱུས་དངོས་བདེན་བྱང་རིམ་དེ་བ་ཐེར་དང་སྲོང་དགུས་པའི་མཆོད་སྤྱིན་>>ན་གསལ་བས་དེར་བཞུ།

གཞུང་རྒྱུ་པའི་གོ་མིང་དང་བཅས་པ་བསྐྱར་ཏེ་ཆོས་སྤྱིད་བྱང་འབྲེལ་གྱི་མང་གཙོའི་ལམ་སྲོལ་གསར་
འཇུགས་གནང་མ་ཐག་གཡོ་ཅན་དང་རྩལ་གྱིས་རྩེ་འབངས་ཐམས་ཅད་ཐུགས་མི་སྒྲོ་བའི་དགོག་གཏམ་གཞན་ཞིག་
སྤེལ་བ་ནི། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་སྤྱི་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 12 ཆོས་ 5 ཉིན།

བར་སྐབས་རང་རེས་ལས་ཁྲུངས་ཁག་ལྔ་ལས་བགོས་བྱས་པ་དེར་འགའ་ཞིག་ནས་དེ་ནི་རྒྱ་མིར་ལད་རྫོས་བྱས་པར་
མཐོང་བ་དང་། འགའ་ཞིག་ནས་དོས་ཀྱིས་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་སོགས་ཀྱིས་ཅི་བརྗོད་ལ་ཉན་རྒྱུ་ལྟར་འབྲེལ་མཐོང་སྣང་
མེད་དམ་སྟུམ། དེར་དུས་འཛམ་སྐྱིང་འདིའི་ནང་སྒོ་རིགས་ལྟ་བུའི་ལུང་ཁྲག་འགའ་ཤས་ལས། དེ་མིན་རྒྱལ་ཁབ་ཆང་
མར་ཅ་པའི་དབྱས་གཞུང་ལ་ཕྱི་འབྲེལ་དང་། བར་སྤྱིད་། ཤེས་རིག་། དཔལ་འབྱོར་། རྒྱལ་སྤྱི་། འགྲིམ་འགྲུལ་སོགས་ཀྱི་
ལས་ཁྲུངས་སོ་སོ་དང་། དེ་དག་སོ་སོར་རྫོན་ཆེན་རེ་ཡོད་པ་དང་། རྫོན་ཆེན་ཆོ་འཛོམས་དུས་བཀའ་ཤག་དུ་དོས་འཛིན་
ཤེད་པ། ... རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་སོགས་སྤྱན་མཆོད་ཆོར་བསམ་འཆར་འདི་བསྐྱར་ཤེད་ཀྱིན་ཡོད་པ་ལས་ཁོང་ཆོའི་ཐེར་
རྩེས་སུ་བརྒྱ་ཆ་བརྒྱ་འབྲངས་ཏེ་ལས་དོན་བྱས་པ་མེད། ཅེས་གསལ་བཤད་གནང་དགོས་བྱུང་བ་དེ་ཡིན། འདི་ལ་
བཞུས་མ་ཐག་གནད་དོན་རྒྱུ་ཅན་ཙམ་ལྟ་བུ་ཞིག་དུ་མངོན་ཡང་། དོན་ལ་གཞུང་སྲོལ་གསར་རྒྱུ་པར་གྱི་གནད་དོན་ཆེན་
པོ་ཞིག་སྟེ་མང་གཙོའི་ལམ་དུ་བསྐྱོད་པའི་བཀག་དོ་ལྟ་བུར་འགྱུར་ཉན་ཆེ་བས་དེ་ལྟར་བཀའ་སྐྱེལ་དགོས་བྱུང་བར་
སྟུམ། དེ་ནས་ཀྱང་ཐུ་མཐུན་ཐའི་མཆོད་པོ་སོག་ལས་ཁྲུངས་དང་འབྲེལ་བའི་དཀའ་རྟོག་དུ་མ་དང་། སྒོ་སྒྲིག་འཇུགས་
ཀྱི་དཀའ་ངལ་སོགས་ཀྱང་“དུས་ལས་མ་ཡོལ་”བར་བྱུང་འདུག་པ་ཡང་སྐབས་འབྲེལ་བཀའ་སྐོབ་དང་ལོ་རྒྱུས་དཔེ་
དེ་བ་སྒྲ་ཆོགས་སུ་གསལ། དོན་གྱིས་བཤད་ན། སྒོ་སྒྲིག་འཇུགས་ཀྱི་རྟོག་སྒྲེང་ནང་། བོད་མི་ནང་ཁྲལ་དུ་འདི་ཕྱི་
གཉིས་ཀར་ཏ་ཅང་གཞོད་ཆབས་ཆེ་བའི་ལས་ཚུལ་སྒྲ་ཆོགས་བྱུང་སྟེ་མཛད་དཀའ་ཆེན་པོའི་གནས་སུ་གྱུར་པར་

མདོན། ཞིབ་དུ་<<བཅན་ཚོལ་རྒྱལ་སྐྱོབ་>>སོགས་འབྲེལ་ཡོད་ལོ་རྒྱུས་དཔེ་དེབ་རྣམས་དང་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་
བཀའ་སློབ་ཁག་དུ་གསལ།

གོང་དུ་གསལ་བའི་གྲར་མེར་པོའི་རྟོག་སྒྲིང་ཐད། མདའ་ཟུར་ལི་ཐང་དབྱ་སྒྲུག་དག་དབང་མཆོག་གིས་<<མི་
ཆེད་ལོ་རྒྱུས་ཐོལ་མེད་སྤྱོད་པོའི་གཏམ་གྱི་རོལ་མོ་>>སྤྲད་ཆར། “སྐྱོང་རྒྱལ་དོན་ཁོང་དང་འབྲེལ་བ་ཆེ་བའི་ཨ་འབྲུག་ར་
སག་མགོན་པོ་བཟ་ཤིས་བཅས་ལ་མི་དམངས་རྣམས་ཡིད་ཆེས་མི་འབྱུང་ཐབས་ཀྱིས། ས་དབང་ཟུར་གཡུ་གཉིས་ཀྱིས་སློམ་
མདའ་ཡར་འཕེལ་དང་། མར་ནང་ཨ་པོ་དང་ཐོས་བསམ་ཅན་དང་གསང་འབྲེལ་སློབ་སྟོན་བྱས་ཏེ།” ཞེས་སོགས་སྐྱོང་གཅེན་
པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་དང་ཨ་འབྲུག་མགོན་པོ་བཟ་ཤིས་གཉིས་ཉེས་ཅན་དུ་བསྐྱུར་ཐབས་བྱས་པ་དང་། སློམ་མདའ་
ཡར་འཕེལ་སོགས་“ཁོང་ཆོ་དང་འབྲེལ་བ་ཆེ་བའི་གོ་འཛོ་སློ་བྱས། དར་དགོན་མགར་ར་སྤྲ་མ། ལི་ཐང་ཆེ་བཟ་སློ་བཟང་།
སྤིང་ཁ་ལྷ་བཟོ་རྒྱལ་མཆོན། གཅོང་པ་སྟོང་གསུམ་རྩོལ་གས་བཅས་ཀྱིས་སྤྲང་ཏོག་ལམ་བཟོད་སྤྱིད་སྒྲུག་ཆོགས་པ་སྤྲིག་
འཇུགས་ཆེད་བཟོ་བྱས་ཏེ། ... སྟོ་ཁར་ཨ་རིས་གོ་ལག་གཡུགས་ཐེངས་གཉིས་ལས་རྗེས་མའི་སྐབས་སུ་གོ་ལག་མཉམ་དུ་
གྲར་མེར་པོ་ཞིག་གཡུགས་པའི་ནང་དུ་རྒྱ་[སྤྲང་]དམག་ལ་རོགས་རམ་ཉིན་སྟོར་ས་ཡ་སོ་གཉིས་ཡོད་པ་རེད། དེ་གང་དུ་
ཡོད་པ་ཅད་གཅོད་བྱས་ཏེ་རྒྱ་སྤྲང་དམག་གིས་བེད་སྤྱོད་བྱས་པ་ཡིན་ན། ཨར་པོ་ལམ་ལས་ཀྱི་དཀའ་སྒྲུག་ཆེན་པོ་འདི་སྤྱོད་
མི་དགོས་པའི་མི་དམངས་ལ་གཏམ་བཤད་མང་པོ་སྤེལ་སྟབས།” ཞེས་སོགས་གྲར་མེར་པོའི་གནད་དོན་འབྱུང་ཚུལ་
དང་། ཟུར་གཡུ་གཉིས་དང་ཆེ་དཔག་རྩོམ་ཞེ། ཐའི་ཐན་བོད་སོག་ལས་ཁུངས་སོགས་སྤྱི་ནང་སྒྲུག་གསུམ་འཕྲོས་དང་
བཅས་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིབ་ཅུམ་བྲིས་འདུག་པས་ཞིབ་དུ་ཤིས་འདོད་ན་དེར་བལྟ་ལ། གཡུ་ཐོག་ས་དབང་བཟ་ཤིས་
དོན་གྲུབ་ཀྱི་སྐྱ་ཆེད་བྱང་བར།

དེ་རྗེས་བཀའ་ཤག་ནས་ཟུར་གཡུ་གཉིས་ལ་བྱུག་བྲིས་ཤིག་ཐེབས་གསལ། ཁྱོད་གཉིས་ཐོས་བསམ་ཅན་གྱི་ཆོགས་
པའི་ནང་ཞུགས་ཡོད་སྐད་ལ་དེའི་སྟོར་རི་ཡིན་ལན་གསལ་དགོས་རྒྱུ་ཞེས་ཐེབས་འདུག་པར། སྐྱོང་རྣམ་གཉིས་ནས་
བཀའ་ཤག་ལ། སྟོན་ལ་ཆ་རྩོར་མཁན་རྒྱུ་ཟུབ་བསྟན་བཟང་པོའི་གནད་དོན་དེ་ཐག་གཅོད་གནང་ན་དེ་མཆོམས་བཀའ་
ལན་འབྲུལ་འཐུས་ཞེས་སྟན་ཞུ་ཞིག་ཀྱང་སྤེལ་གནང་སོང་། ཆོགས་པ་དེའི་ནང་སྐྱོང་རྣམས་གནང་མེད་ངེས་ཡིན། གང་
ཡིན་ཟེར་ན། ཐོས་བསམ་སོགས་བཀའ་སློབ་ཞུ་བཅར་རྗེས། མི་བྱུག་གི་ཆོགས་པ་སྤྱི་འབྲུག་ཡོང་ཟེར་སྟོལ་ལྟར་ཁོང་
ཆེད་ཆོགས་པ་ལག་པོ་ཡོང་གི་མ་རེད་ཅེས་གསུངས་བྱུང་། ཞེས་གསལ།

ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1974 ནང་། འབྲུག་གཞུང་གི་མིང་གནས་དང་དབང་ཆ་བེད་སྤྱོད་ཀྱིས་འཛིག་ཉེན་པའི་ནང་རྟོག་
རྒྱལ་པམ་གྱི་གཡུལ་བཤམས་ཏེ། ཉེས་མེད་སྐབས་བཅོལ་བོད་མི་དུ་མ་འཛོན་བཟུང་དང་བཅོན་འཇུག་མནར་གཅོད་
བཏང་བ་སོགས་དཀའ་སྟོན་ཆེན་པོ་བྱུང་སྟེ། ཡུན་རིང་སངས་དཀའ་བར་གྱུར་པ་ནི་མཛད་དཀའ་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་གས་
ཤིག་ཡིན། དཀའ་སྟོན་དུ་གྱུར་པའི་ཚུལ་དང་བོད་གཞུང་དམངས་གཉིས་ཀྱིས་འབད་བཅོན་ཅི་བྱས་སོགས་སྤྱི་ལོ་

1974 ཟླ་བ་ 7 ཚེས་ 15 སོགས་སུ་སྤུང་བའི་བཀའ་སྒྲོན་ཁག་དང་། ལམ་དཔོན་ཅན་ཞིབ་ཏུ་སྐྱོད་མཁན་བཀའ་རྩལ་
 གྲུབ་སྒྲིང་ཡོད་ཟེར་བྱུང་མཆོག་གི་<<མི་ཚེའི་ཕོ་སྐྱུས་ལས་འཛོམས་བའི་གཏམ་ཐབས་ལྷན་སྐྱོང་སྟོབས་གི་འབས་བྲ།>>
 ཞེས་པ་སོགས་སྨྱོང་ཅན་དག་གིས་ཀྲིས་པར་གསལ་བས་དེར་བརྟུང་། བཀའ་རྩལ་བའི་སྐོར་དབང་འདུད་དོ་རྗེའི་
 <<སྐྱོང་རྩལ་ཁང་གི་གཡོག་ནས་ཡོད་ཀྱི་བཀའ་སྒྲོན་ཁྲི་བ་པར་གྱི་ཕོ་སྐྱུས་ལག་དང་།>>ཞེས་པར་རྫོག་སྒྲིང་དེ་ཉིད་ཀྱི་འཕྲུང་
 ཙ་འབྲུག་དཔོན་ནང་ཁྲུང་གི་སྐུ་ལ་ཕམ་འཐབ་ཅོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་གསལ་བར་བཀོད་པ་ནི་བཞིན་ཆོན་བཤུས་ཀྱས་ན།

༡༩༤༤ ལོ་འབྲུག་གི་སྲིད་ཁྲོན་འཛིགས་མེད་རྟོ་རྟེ་(འབྲུག་པ་ནང་ཁྲངས་ནས་)བཀོངས་པ་དང་། རྒྱལ་པོ་ཕྱི་རྒྱལ་པ་
 བེབས་ཏེ་མ་བཞུགས་དབར་སྲིད་ཁྲོན་ལས་ཆབ་ལྷན་འབྲུག་རྟོ་རྟེས་རྒྱུད་བསྐྱལ་གྱིས་འབྲུག་རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་ཆེན་
 (སྐབས་དེ་དུས་སྤྱི་ལོ་ཚོགས་འཛོམས་ཟེར་)ཐོག་ཐོད་མིའི་གཞིས་ཆགས་དཀར་གྱེ་དང་། སྤྱི་གཉིས་ཁ་གཏོར་གཏོར་
 རྒྱ། བོད་མི་རྣམས་སྐྱ་བཙན་ལུས་བསྐྱར་གྱིས་འབྲུག་མི་ཁྲེད་དགོས་པ། བོད་སྐྱལ་རྣམས་སློབ་གྲྭ་རྒྱར་འཇུགས་མི་ཆོག་
 བར་འབྲུག་སྐྱལ་སྤྱི་མཐུངས་ཁྲེད་དགོས་པ་སོགས་འབྲུག་པ་ནང་ཁུལ་གྱི་སྲིད་དོན་རྒྱུད་ཟེར་དེ་ཐོད་མིའི་ཐོག་ཏུ་ལྷུང་
 བའི་དཀའ་འཕྲོག་འཕྲད་ཡང་། འབྲུག་རྒྱལ་ཁྲིར་མེབས་མཆོམས་བདེ་སྐྱལ་ཁྲུས་ཏེ་སྤར་ས་ད་འཇགས་ཆོག་པའི་བཀའ་
 བཞེས་བཟང་པོ་ཐོབ་སྟེ་རེ་ཞིག་ལྟིངས་འཇགས་བྱུང་། གཞི་ཅ་འབྲུག་རྒྱལ་མཆོག་གི་བཅུན་མོ་སྲིད་ཁྲོན་དམ་པའི་སྐུ་
 མཆེད་ཨ་ལེ་སྐལ་བཟང་ལྷ་བ་ཡོད་བཞིན་ཏུ་འབྲུག་ནང་བོད་མི་སྡོན་འཁྱོར་གྱི་བག་སྤྱོད་སྤྱོད་པ་ཁམས་ནས་ཀ་གཉིས་བྱ་ཞེས་
 པའི་བྱ་མོ་དབྱངས་སྤྱིད་ཟེར་བ་འབྲུག་རྒྱལ་མཆོག་གི་རྒྱར་མོར་བསྟེན་གནང་བ་དེར་ཡང་སྤྱས་སྤྱོས་དང་འབྲེལ་བ་
 བཙས་འབྲུག་རྒྱལ་བཞུགས་འིང་སྐྱོང་ཚོད་ཆེར་མ་བྱུང་ཡང་། འབྲུག་རྒྱལ་ཞིང་དུ་གཤེགས་རྗེས་རྒྱལ་སྤྱས་འབྲུག་རྒྱལ་
 འཛིགས་མེད་མེད་གོ་དབང་སྐྱལ་སྐུན་ན་སྐབས། ༡༩༥༤ ལྷ་ ༣ ཆེས་ ༥ དོན་གཙོད་ལྷ་སྤྱིར་དང་། བོད་མི་གཞན་ཉི་
 ལུ་ཅ་སྐྱལ་སྤྱོད་སྤྱོད་འཛིན་བཟུང་ཐོག་ཁང་བ་བསྡོགས་བཤེར་སོགས་ཐོད་མི་ཆོར་མེ་ལན་སྟེ་གཅིག་མེད་བཞིན་ཏུ་
 ཡ་ལ་བསྡོན་འཇུགས་སོགས་མི་འདོད་དུ་ཁའི་འགོ་རྒྱགས།

སྐལ་བཟང་དང་ལུང་བསྟན་པོ་དབྱངས་སྤྱིད་གཉིས་ཀྱི་གནད་དོན་ལ་ཐུག་པའི་ཚུལ་གྱིས། ཡང་། “དེ་ལྟར་ ༡༩༧༩
 ཟླ་ ༦ ཚེས་ ༡ ཉིན་འབྲུག་གཞུང་གིས་པོད་མི་ཚོས་འབྲུག་རྒྱལ་པོ་བཟོང་ཅིས་བྱས་པ་དང་། བཟ་མིས་ཚོས་རྫོང་མེར་
 བསྐྱེད་གས་གཏོང་རྒྱ། འབྲུག་གི་ཆབ་སྲིད་མགོ་རྟེན་སློབ་ཅིས་བྱས་ཚུལ་སོགས་ཡོངས་ཁྲབ་གསལ་བསྐྱེད་གས་གནང་བ་དེ།”
 ཅིས་དགོག་གཏམ་ཆེད་སྟེལ་གྱིས་གནས་ཚུལ་རྩ་བ་ཏུ་བསྐྱར་བའི་ཚུལ་དང་། ལོ་དེའི་ཟླ་བ་ 10 རང་སོགས་སྤྱི་
 ཡང་དེ་མཚུངས་བྱུང་བ་དང་ནང་རྟོག་ཞི་འཇམ་དུ་མ་གྱུར་པ། དམངས་ཁྲོད་དུ་སྤེལ་ཅ་གསལ་ཁ་མ་བྱུང་བའི་ལུང་། སྤྱི་
 ལོ་ 1979 ཟླ་བ་ 10 ཚེས་ 27 ཉིན་འབྲུག་གཞུང་ནང་སྤྱི་ཁབ་ནས་དེ་གའི་པོད་མི་རྣམས་ཀྱི་ལག་འཁྱེར་སྤྱིར་བསྐྱར་
 བྱས་ཏེ་སྤྱི་ཉིན་རང་འབྲུག་ནས་ཐོན་དགོས་པའི་བཅོན་བཀའ་བཏང་བས་ཡལོང་ས་མཚོག་ནས་བཀའ་ཏར་གནང་
 དགོས་བྱུང་བ་སོགས་པོད་མི་གཞུང་གི་གཉིས་ནས་འབད་བ་སྣ་ཚོགས་བསྟེན་པའི་ཚུལ་ཡང་གསལ། ཡང་གོང་
 གསལ་དཔེ་དེ་ལ་ལས་བསྐྱར་དུ།

གོང་གསལ་དཀའ་ལྷོག་འདིའི་ཡོང་རྒྱུ་ཙམ་ལ། འབྲུག་རྒྱལ་(གསུམ་པ་)ཞིང་ག་ཤེགས་འཛིགས་མེད་དོ་རྗེ་དབང་ལྷག་གི་བཙུན་མོ་ངོ་མ་ཨ་ཤེ་སྐལ་བཟང་ཡོད་བཞིན་དུ་ ༡༩༥༥ ཅམ་ནས་འབྲུག་ཏུ་སྡོད་འབྱོར་བོད་མི་ཀ་གཉིས་བུའི་བུ་མོ་དབང་ས་སྤྱིད་ཟེར་བ་ཟུར་མོར་བདག་ཉར་གནང་བར་བཏེན། བཙུན་མོ་སྐལ་བཟང་མི་དགའ་བའི་འཁོན་འཛིན་ཡོང་རྒྱུ་ཆོས་ཉིད་ཀྱང་། རྒྱལ་པོ་འཆོ་བཀུགས་རིང་གང་ཡང་བྱེད་མ་ཐུབ་པའི་ཐུར་ ༡༩༩༢ ལོར་བཙུན་མོ་སྐལ་བཟང་གི་གཅེན་པོ་འབྲུག་གི་སྤྱིད་སྡོན་འཛིགས་མེད་དོ་རྗེ་སྤྱིད་འབྲུག་དམག་ཅིག་གིས་མེ་མདའ་བརྒྱབས་ཏེ་བཀོངས་པའི་ལག་དམར་འཛིན་བཟུང་ཐོག་འབྲུག་རྒྱལ་མཆོག་གིས་སྤྱིད་སྡོན་འདས་པའི་གཙུང་པོ་ལམ་དཔོན་ལྷན་གྲུབ་དོ་རྗེ་སྤྱིད་སྡོན་ལས་ཆབ་ཏུ་བསྐོས་བཞག་གནང་། ཁོང་གིས་རྒྱལ་པོའི་གཉེན་ཆེན་(ཁུ་བོ་)འབྲུག་གི་བླ་པོའི་སྤྱི་ཁྲབ་ཆབ་བདག་རྣམས་རྒྱལ་ཁྱེད་སྤྱིད་སྡོན་བཀོང་མཁན་བྱེད་གཙོ་རྩེས་འཛིན་གྱིས་སྤྱི་གཞི་བཞག་བཏང་བ་རེད། དེ་ནས་བཟུང་རྒྱལ་པོ་དང་བཙུན་མོ་སྐལ་བཟང་གི་ཕྱོགས་གཏོགས་གཉིས་འགལ་རྒྱར་གྱུར་ཅིང་། བན་རྒྱུན་གཉིས་ཀས་མདོན་མེད་སྡོན་ནས་གི་བཏོན་གཞུ་བཀའ་ལྷ་བུའི་གནས་ཚུལ་ཆགས་ཐོག་དབང་ས་སྤྱིད་བོད་རིགས་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་བཙུན་མོའི་ཕྱོགས་གཏོགས་རྣམས་ནས་བོད་མི་བྱིངས་ལའང་གཟིགས་ཚུལ་མི་ལེགས་པ་ཡོད་བཞིན་པ་རེད། ཅས་སོགས་སྤྱིང་ལྷོག་གི་རྒྱུན་ཙམ་གསལ་ཙམ་གྱིས་འདུག །མདོར་བསྡེལ་ན། འཛིག་རྟེན་དང་སྤྱིད་ཀྱི་དགོས་མཁོ་དུ་མའི་དབང་གིས་ཟུར་བཏེན་དབང་ས་སྤྱིད་མེད་པར་བཟོ་བར་འཁལ་ཆེན་དུ་མ་འཁལ་སྟེ་ཡང་སྤྱིད་དབང་ས་སྤྱིད་ཀྱིས་ངན་ལས་སྡོ་ཆོགས་བསྐྱབས་པ་དང་། སྤྱིའི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་པོ་དོན་གྲུབ་དང་ཆེག་བསྐྱེལ་ཆོགས་པ་སོགས་ཀྱིས་སྟོག་རྩས་འཐེན་པ་རེད་ཟེར་བ་སོགས་ཡ་ལ་བསྟོན་འཇུགས་གཞུགས་མེད་གི་བཟོ་འབའ་ཞིག་བྱས་པའི་རྒྱུ་ཀྱིས། བོད་གཞུང་དམངས་གཉིས་ལ་སྐྱོད་ལ་ཆད་ལས་འདས་པ་བྱུང་བའི་ཚུལ་གསལ་བར་བཀོད་འདུག །ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་རྣམས་ཞིབ་ཅིང་ཁ་བར་ཤེས་འདོད་ན། ལྷག་ལྷ་ཕུན་ཆོགས་བཟུལ་གི་ཀྱི་<<མི་ཆེའི་བྱུང་བ་བཟོད་པ་>>དེ་བ་སྤྱིང་གསུམ་པ་དང་། ཆེག་བསྐྱེལ་ཆོགས་པའི་ལོ་རྒྱུས་དངོས་བདེན་བྱུང་རིམ་དེ་བ་ཟེར་སོགས་ནའང་གསལ་བས་དེ་དག་ཏུ་གཟིགས་འཆོལ། འོན་ཀྱང་། <<ཀ་ཡིམ་པོང་གི་ཐུག་པ་ལས་བཟོ་བ།>>ཞེས་པ་ལས་རྒྱལ་པོ་དོན་གྲུབ་མཆོག་གིས།

ང་[ཉོང་གོང་ནས་]རྒྱ་གར་དུ་འབྱོར་མ་ཐག་རྒྱལ་པོའི་ཤུལ་འཛིན་རྒྱལ་སྐས་ལ་ཡི་གེ་བཏང་། ཡི་གེའི་ནང་། ངས་ཁོང་གི་ཡབ་ལ་གྲུས་བཅི་རི་ལྷར་བྱེད་པ་དང་། དེད་ཅག་བར་གྱི་འབྲེལ་ལམ་ལེགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་བར་མ་ཟད། “ངས་ཁྱེད་དང་ཁྱེད་ཀྱི་མི་དམངས་ལ་གཞོད་པའི་ལས་ཀ་ཞིག་རི་ལྷར་སྐྱབ་ཐུབ་བཅ།” ཞེས་དེས་ཏེ། ཁོང་གིས་བཀའ་སྤྱིལ་བྱས་པའི་བོད་རིགས་ཆོར་ཉེས་པ་གང་ཡང་མེད་པ་དང་། དོན་གནད་དེར་ཞིབ་འཇུག་བསྐྱར་མ་བྱེད་དགོས་པ། དེ་ནི་མ་ཉེས་ཁག་དགྱི་བྱས་པ་ཙམ་ལས་ང་ཆོ་[བོད་རིགས་རྣམས་]དོན་རྒྱུན་དེ་དང་འབྲེལ་བ་ཙམ་ནས་མེད་པ། “ཁྱེད་ཀྱིས་གི་བ་གཞུགས་”¹⁴² ཤིག་གི་རྗེས་སྟེན་བཞིན་པ་རེད།” ཅས་བཤད། ཅས་དང་། སྐབས་དེར་ལྷ་སྐས་མཆོག་གིས་ལྷོ་ཡིའི་དོན་གཙོད་ཕུན་ཆོགས་དོན་ལྷན་དང་ལྷན་དུ་གསར་འགོད་ལྷན་ཆོགས་བསྐྱས་ཏེ། གནད་དོན་དེར་འབྲེལ་བ་མེད་སྟོར་

¹⁴² འདིར་གི་བ་གཞུགས་ཞེས་པ་ནི་ལབ་སྟོལ་ཞིག་སྟེ་དོན་དངོས་མིན་པ་དང་ཐོབ་རྒྱུ་མེད་པ་ལ་གོ་དགོས། 249

དང་། དེ་ལྟ་བུའི་ཉེས་འཛུགས་ལ་ངོས་ལེན་མེད་ཚུལ་ཡོངས་ཁྲབ་གསལ་བསྐྱགས་སྤེལ་ཅིས་གནང་བར། རྒྱ་གར་གྱི་
དཔོན་རིགས་ཆོས་དེ་ལྟར་མི་གནང་བར་ཁུ་སིམ་མེར་བཞུགས་དགོས་པའི་བསྐྱབ་བྱ་གཅིག་རྗེས་གཉིས་མཐུད་དུ་
ཕུལ་བའི་ཚུལ་སོགས་གིས་འདུག །དེ་ལ་ལྷ་སྤྲུལ་མཆོག་གིས།

ངེས་དོན་བཤད་ན། དོན་རྒྱུན་དེའི་མགོ་རྩ་ཡོངས་རྫོགས་རྒྱ་གར་གསང་ལས་ཀྱིས་བཞེད་སྤྲིག་བྱས་པ་ཞིག་རེད། དེ་
ཡང་[འབྲུག་གི་]རྒྱལ་པོ་སྐུ་འཛོལ་བཞུགས་སྐབས། རྒྱ་གར་གསང་ལས་ཀྱིས། [ཟུར་བཞེན་ཆུང་མ་]དབྱངས་སྦྱིད་ལགས་
རྒྱལ་པོའི་བཙུན་མོར་བསྐྱར་ནས་རྒྱལ་པོའི་སྤྱིད་དབང་བཙན་བསྐྱོང་མེད་པར་བཅོ་ཐབས་ཀྱི་མགོ་བཙུགས་ཏེ། དབྱངས་
སྦྱིད་ལགས་དང་ཁོང་གི་སྤྲུལ་སྤྲོས་ནམས་བེད་སྤྱོད་ཀྱིས་རྒྱལ་པོ་དང་འབྲུག་གི་སྤྱིད་དབང་ཤུལ་འཛིན་ཐད་ལ་ཤུགས་
རྒྱུན་གཏོང་ཐབས་བྱས་ཀྱང་། རྒྱལ་པོ་སྐུ་བྱུང་དུ་གཤེགས་པ་དེས་རྒྱ་གར་གྱི་དན་རྩལ་ལ་བར་ཆད་བྱུང་། སྐབས་དེར།
རྒྱ་གར་གྱིས་རང་གི་ལག་པ་གཉིས་རང་ཉིད་ཀྱིས་རྩོད་འབག་བཅོག་ཏུ་བཙུག་པ་དེ་གཅང་མ་བཅོ་སྤྱད་པོད་པར་ལེ་
ཐོགས་ཁག་དགེ་བྱས། ... ང་དང་ལྷོ་ལིའི་དོན་གཅོད་ཕུན་ཆོགས་དོན་ལྡན་གཉིས་ཀྱིས་གསར་འགོད་ལྡན་ཆོགས་
བསྐྱས་ཏེ་ང་ཆོའི་གནས་སྤངས་གསལ་བཤད་དང་ཉེས་འཛུགས་ལ་ངོས་ལེན་མེད་པའི་ཡོངས་ཁྲབ་གསལ་བསྐྱགས་བྱ་
རྒྱུའི་ཐག་གཅོད་བྱས། རྒྱ་གར་གྱི་སྤྱིད་ལས་ཁུངས་ཀྱི་འབྲུག་དང་འབྲས་ལྗོངས་ཀྱི་ལས་དོན་ཆན་ཁག་གི་དཔོན་
རིགས་ཆོས་དང་ཁུ་སིམ་མེར་སྤྱོད་དགོས་པའི་འཛོད་སྐུལ་གནང་། ... རྒྱ་གར་གྱི་གཞུང་འབྲེལ་དགག་བྱ་ལ་མ་བསྐྱར་
པར་ང་ཆོས་གསར་འགོད་ལྡན་ཆོགས་བསྐྱས། དེ་ཡང་ཕུན་ཆོགས་དོན་ལྡན་གྱིས་གཞུང་འབྲེལ་གྱི་སློ་ནས་བཞེད་སྤྲིག་
གནང་བར་གསར་འགོད་པ་ཉི་ཤུ་ཅུ་ལྟ་ནས་སྤྱི་ལོ་བར་བསྐྱབས་ཏེ། ཆང་མས་ང་ཆོ་རྒྱལ་པོའི་ཤུལ་འཛིན་རྒྱལ་སྤྲུལ་
དང་འབྲེལ་བའི་རྩལ་དན་གང་ལ་ཡང་འབྲེལ་བ་མེད་པའི་ཡིད་ཆེས་རྟེན་པར་མཛོན་ཡང་། སྤྱི་སྤྱི་སིའི་(BBC)གསར་
འགོད་པ་ཁོ་ནས་དེ་ལས་མང་ཙམ་ཤེས་འདོད་ཀྱིས་ངས་འབྲུག་གིས་གི་བ་གཞུགས་ཤིག་གི་རྗེས་སྤྲིག་བཞེན་པ་རེད་
ཅེས་བཞེད་པ་དེ་བསྐྱར་དུ་སྤྱོད་། ... སལ་ཆེར་འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་པོའི་ནང་མི་རྣམས་ཀྱིས་འབྲུག་གི་རྩོག་སྤྱོད་དེ་གོ་
བས་དགའ་ནས་གད་མོ་དང་བཅས་ཏེ་མཆོངས་སྤྱིད་བྱས་ཡོད་ཀྱང་། རྒྱ་གར་གྱིས་འབྲས་ལྗོངས་ལ་ཡང་དེ་ལྟ་བུའི་རྩལ་
དན་བརྩམས་ཏེ་སྤྱི་ལོ་ 1975 ལོར་འབྲས་ལྗོངས་འཛིན་སྐབས་བྱུང་། རྒྱ་གར་གྱིས་[ཤུལ་ཤུང་གི་]རྒྱལ་པོ་འཛམ་ས་
བདག་གང་ཞིག་ཅ་རྫོག་བྱ་སྤྱད་རྩོད་ཆེ་བའི་སྤྱིད་དོན་གྱི་གཡོ་རྩལ་དང་གསང་ལས་ཀྱི་རིགས་ཆང་མ་བརྩམས་
ཏེ་དབྱིན་རིའི་གཞུང་གིས་འཕྲོ་ཅན་དུ་བཞག་པའི་ལས་ཀའི་མཐུག་བསྐྱངས། ཨ་རིའི་གསང་བའི་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ཀྱང་
དེ་དང་མཚུངས་པར་གོ་རིལ་ལྟོ་མ་དང་རྩི་ལི་བིན། ལིའི་ཉི་ནམ་སོགས་སུ་དེ་དག་གི་མགོ་གཅོ་རྣམས་ཅ་རྫོག་བྱ་སྤྱད་
གསང་བའི་ལས་ཀ་བསྐྱབས།¹⁴³ ཞེས་གོང་དུ་བཀའ་ལྟར་བདེ་སྤོང་དབང་འདུད་རྩི་རྩི་ལོ་རྒྱུས་ལས་རྩོག་སྤྱོད་གི་ཅ་
བ་འབྲུག་རྒྱལ་པོའི་བཙུན་མོ་ཨ་ཤེ་སྐལ་བཟང་དང་ཟུར་བཞེན་བོད་མོ་དབྱངས་སྦྱིད་གཉིས་ཀྱི་གནད་དོན་ལ་ཐུག་པའི་

¹⁴³ <<ཀ་ལིམ་པོང་གི་ཐུག་པ་ལས་བཅོ་བ།>>ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་ཀྱི་སྤྱོད་བཞེད་དུ་རྒྱལ་པོ་དོན་ཐུབ་མཆོག་གིས། “དེ་ནི་གིས་ན་ན་ཐུག་སྐྱུམ་པའི་
དཔེ་དེབ་ཅིག་དང་། བཤད་ན་འཁོན་འགྲས་སྤོང་བའི་སྤྱོད་ཞིག་ཡིན། བོད་རིགས་དང་རྒྱ་རིགས། རྒྱ་གར་བ། ཨ་རི་བ། ཨ་རིའི་གསང་བའི་ལས་
ཁུངས་ཏེ་ཆང་མར་ཐོག་ངེས་ཡིན།” ཞེས་གསུངས་པའང་འདི་ལྟ་བུ་དག་ལ་དམིགས་པ་འདྲ།

ཚུལ་མཁའ་འདེན་ཞུས་པའི་ཆག་སྒོ་དེའི་རྒྱལ་ངོས་ཀྱི་འབྲེལ་ཁྲིད་པ་ངོ་མ་སུ་ཡིན་ཅིན་གསལ་སྟོན་གནང་འདུག། །ཁང་
ལྟར། རྒྱལ་ས་དེའི་རབ་ཁག་འགྲེལ་ས་གཙོ་པོ་སྤྱི་གཙེན་པོ་རྒྱལ་པོ་དོན་གྲུབ་མཆོག་ཡིན་པས། དེའི་ཐད་སྤྱི་ཙོང་
ཡཔོང་ས་རྒྱལ་ས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་སྤྱི་པོ་ 1975 ལྷ་བ་ 5 ཆེས་ 27 ཉིན།

རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་ལ་ཆ་བཞག་ན། རོས་རང་གི་སྤྱན་མཆེད་ཆོའི་ནང་ནས་ལས་ཀ་མང་ཤོས་དང་ཤུགས་ཆེ་ཤོས་བྱེད་
 མཁན་ཞིག་རེད། སྤྱོད་དང་འོར་འཁྱུལ་ཡོང་གི་རེད་དེ། ཅ་བ་ཁོ་རང་དངོས་གནས་ཤང་གནས་ཀྱིས་སྒྲག་བསམ་སྦྲེང་ལ་
 བཅངས་ནས་ག་ཆོད་སྒབ་སྒབ་ཀྱིས་དཀའ་ལས་འབད་བཅོལ་བརྒྱབས་དང་རྒྱག་སྤྱེད་མ་གཏོགས། རོས་ཀྱིས་ཁྱེད་
 ཆོར་རང་བཞིན་འདྲ་ཆགས་ཆགས་ལྷས་པ་ཅ་བ་ནས་མིན། དེ་འདྲ་ཡིན་དུས་འབྲུག་ནང་གི་གནས་ཚུལ་དེ་རང་བཞིན་ར་
 ཆོར་ལས་འགོ་མེད་པ་ལྟ་བུའི་སྤྱི་བྱར་གྱི་རྒྱུ་རྒྱུ་དེ་འདྲ་ཞིག་བྱུང་བ་རེད། ཅེས་བཀའ་སྤྱད། ཡང་བཀའ་བྱུང་མདོ་རྒྱགས་
 བསྟན་འཛིན་གྱི་<<བལྟལ་རིང་མི་ཆེའི་བྱུང་རབས་གནད་བསྟུས་>>ཞེས་བར། “འབྲས་ལྗོངས་དང་འབྲུག་པ་གཉིས་པོ་
 བེ་བོད་ཀྱི་སྤྱུ་འགྲུག་ཁག་གཅིག་གི་མི་ཅ་ཉེ་འབྲེལ་ཡིན་སྟབས་འབྲས་ལྗོངས་བའི་ན་ཆ་དེ་འབྲུག་བར་ཡང་འགོས་ཡོད་
 འབྲུག་།”ཅེས་སོགས་གསལ་བ་ལྟར་འབྲས་ལྗོངས་སུ་ཡང་བོད་རྒྱུང་བའི་སྐབས་ཀྱི་འཁོན་འཛིན་དགོག་གཏམ་དཔེན་
 ལྗོངས་ལས་མཆེད་པའི་རྩྭ་གླེང་བྱུང་བས། དེར་གནས་བོད་མི་བཅན་ཁྱོལ་བའི་དཀའ་ངལ་སེལ་ཆེད་ཡ་གོང་ས་མཆོག་
 ཅས་སྤྱག་ཐམ་བཀའ་ཡིག་དང་རྒྱགས་མི་སྣ་ཆེད་གཏོང་གནང་དགོས་བྱུང་བ་སོགས་ཞིབ་ཅུམ་ཤེས་བར་འདོད་ན་
 དེར་བལྟ་ལ། འདི་དང་གོང་དུ་རྒྱལ་དོན་གྱིས་གསུངས་པའི་རྒྱ་གར་གྱི་རན་རུས་གཉིས་ལ་འབྲེལ་བ་ཡོད་མེད་ཀྱང་
 བརྟག་པའི་གཞིར་ངེས་སོ།།

དེ་ལྟར་འབྲུག་རྒྱལ་ཁོང་པའི་མོད་མི་ཉམ་ཆུང་སྐྱབས་བཅོལ་བ་ཆོར་འཕྲད་པའི་དཀའ་ངལ་མ་སངས་གོང་གུ་
གར་དུ་བཅན་ཕྱོལ་མོད་མིའི་ཁྲིད། རང་ས་རང་ལ་མ་དབང་བར་ཡུལ་གྱར་གནས་མེད་དུ་སྡོད་ཀྱང་། ཀོང་པའི་ཆོལ་
ཁོངས་གར་ཡིན་གྱི་ཚད་སྒྲིང་རང་འདོད་ཕྱོགས་སྤྱར་ཅན་ཞིག་བྱུང་འདུག་སྟེ། དེ་ལ་སྤྱི་ལོ་ 1978 ཟླ་བ་ 9 ཆེས་ 27
ཉིན་ལ་གོང་ས་མཆོག་ནས།

བྱིད་ཆོས་ཀོང་པོའི་རྩྭ་གྲེའི་སྐྱོར་གོ་བསྐྱར་བྱེད་དུས་གནས་སྐབས་ཤིང་ཀོང་པོ་བ་རྣམས་དབྱས་གཙང་དང་། མདོ་སྟོད་
 ཆོལ་ཁ་རང་རང་འདོད་མོས་ཀྱི་ཐོག་ནས་འོས་བསྟུ་བྱ་རྒྱུའི་སྐད་ཆ་བྱུང་འདུག་ཀྱང་། དེ་ནི་ཕྱོགས་གཅིག་ནས་བོད་མི་
 བད་ཁུལ་གོག་འགྲེལ་དམ་ཆེག་ཆགས་གཞི་དང་། ... ད་ལས་ཀོང་པོའི་རྩྭ་གྲེའི་ཕྱོད་བྱེད་མི་ཙུ་བ་དབང་རྒྱལ་ལ་
 ཐུག་འདུག ཉིང་ཁྱི་དབང་རྒྱལ་ཙན་ནས་ཕྱལ་ཞེས་བཀའ་འག་ལ་སྟུན་ཅུ་ངོ་མ་དང་། རོ་བལྟས་སྐྱ་སྐྱེར་ཡིག་ཆང་ལ་
 ཕྱལ་འབྱོར་ཅུ་དོན་ནང་། བོད་གཞུང་ལ་ཡིད་ཆེས་མེད་པའི་རྒྱ་མཆོན་བཀོད་འདུག །དབང་རྒྱལ་ཙན་ཞེས་པའི་ཙན་སྐྱེའི་
 བད་དབང་རྒྱལ་ལས་ཁུས་པ་ཆེ་བ་དང་། ཡིག་བརྗོད་བདེ་བ་ཞིག་ཡོད་ན་ལས། དེ་མིན་དབང་རྒྱལ་རང་ནས་འདི་སྐྱོར་
 དག་སེལ་ཁུངས་སྐྱེལ་བྱེད་དགོས། བོད་གཞུང་ལ་རྒྱ་མཆོན་ཐུན་པའི་སྐྱོན་བརྗོད་ཡོད་ན་བྱས་ཆོག་ཀྱང་། དེ་མིན་ཉམ་

པ་དང་། དབྱང་ཤེད་ལྷ་བྱས་གཞུང་ལ་ཁྱེད་སྐྱོན་བརྒྱུད་བྱས་ན་ངོས་ལ་ཐོག་གིན་འདུག། ཅེས་གོ་རྒྱུ་ཟབ་པའི་བཀའ་སློབ་བཅས་ཐུགས་པམ་བྱུང་བའི་ཚུལ་གསུངས།

གཞན་ཞིག་ནི་ཆོག་པ་བཅུ་གསུམ་མཐ་ཆོ་ཁག་བཅུ་གསུམ་ཞེས་གྲགས་པ་དེ་རེད། དེ་ནི་ཆེས་སྐབས་མི་ལེགས་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་སྟེ། ཆོ་ཁག་དེའི་ནང་དུ་མི་སྣ་ཆོག་པ་འདུས་པའི་ཚུལ་གསལ་ཞིང་། ལོ་རྒྱུས་ནི་ཡིན་ཏེ་རིང་། སྐྱེད་སྐྱོན་དེའི་ནང་གི་གྲག་འགྲུལ་ཆེ་ཤོས་ཞིག་ནི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཏེ་ཡོངས་གྲགས་སུ་གྱུར་ཐང་ཚུལ་ཁྲིམས་ཞེས་པ་དེ་རེད། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་ཀྱང་འདས་པོ་ཁོའི་མིང་ནས་ཡང་ཡང་གསུང་དགོས་བྱུང་ཡོད། སྤྱིར་ན་བོད་མིའི་ཁྱོད་དུ་སྐྱེས་སྐྱེད་ཆེན་པོའི་རིགས་སྤོང་མཁན་མང་ཆེ་བ་ནི། ཐོག་མའི་དུས་སུ་བོད་ལ་ལྷག་བསམ་དཀར་ཞིང་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུར་དང་པ་དང་ཡིད་ཆེས་ཟབ་པ། ཤེས་འཛོན་གཉིས་ཀ་གཞན་ལས་འབྱུང་དུ་ཐོན་པ་ཤིང་ལྷག་ཡིན་པ་གཡུ་ཐོག་ས་དབང་ཆེན་མོ་དང་། སློ་སྤྲིན་འཛུགས་ཀྱི་སྐྱེད་སྐྱེད་དུ་ཚུད་པ་དག་ལ་བསམས་ན་ཤེས་ནུས། ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་མཆོན་ན་ཡང་། དེ་ལྷ་བྱ་ཞིག་ཡིན་པར་ངས་ཏེ། ཤེས་ཡོན་སློབ་སྤྱིར་བྱེད་སྤྱིའི་སློང་ལ་སྦྱལ་བའི་བཀའ་སློབ་སྤྲུགས་བསྐྱེབས་ཞེས་པའི་དེབ་དང་པོར་སྤྱི་ལོ་ 1961 ཟླ་བ་ 6 ཆེས་ 9 ཉིན་མདོ་སྐད་སྒྲོས་གར་ཆོག་པ་མི་རྣམས་ཀྱིས་མངལ་ཁ་ཞུས་པའི་སྐབས་ཀྱི་བཀའ་སློབ་བྱུང་འདོན་དུ།

མཆོམས་འདིར་མགོ་གཙོ་མདོ་སྐད་ཆོལ་ཁའི་སྤྱི་འཐུས་གྲང་ཐང་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱིས། རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་མཆོག་གི་ཐུགས་རྗེའི་བསིལ་གྱི་བོད་གྲུས་འབངས་རྣམས་བཟའ་བྱོན་ལ་སེམས་ཁལ་མེད་ཁར། ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་མཆོག་ནས་ད་ལྟ་བཀའ་སློབ་གང་སྦྱལ་བ་དེ་དག་ང་ཆོས་སེམས་ཀྱི་རི་མོར་བཀོད་ནས་རང་རང་ཁྱེད་བབས་ཀྱི་ཞབས་འདེགས་ཆོལ་གསུམ་བོད་རིགས་སྤྱི་དོན་ཀྱི་བསྐྱེད་བྱའི་སྤྱིང་པོར་པན་པ་བཀའ་བཞིན་ཞུ་གི་ཡིན། གཙོ་བོར་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་ཁྱེད་བདག་ཅག་བསྐྱེད་འགྲོའི་མགོན་དབྱང་དམ་པར་སྦྱ་ཆེ་ཞབས་པད་བསྐྱལ་བརྒྱར་བརྟན་པ་ཞིག་དང་། ཆོལ་གསུམ་བོད་རིགས་རང་ལུལ་དུ་མགྱོགས་པོར་ལོག་རྒྱུ་ཡོང་བའི་ཐུགས་སློན་སྐྱབས་འཛུག་གཞན་རིགས་ཞེས་ཞུས་འཕྲལ་ཆང་མས་མགྱོན་དབྱངས་གཅིག་གིས་ཐུག་འཆལ་གསོལ་འདེབས་ཞུ་བཞིན་པའི་ངང་དེར། ཡགོང་ས་མཆོག་གིས། ཁྱོད་རང་ནས་སྤྱིའི་ཆབ་བྱས་ཏེ་གོང་དུ་བཤད་པ་རྣམས་ངས་ཏ་གོ་སོང་། འདི་ཆོའི་སློང་དུས་རྒྱུན་ནས་

བྲན་གྱི་ཡོད། གང་ཡང་བྱེད་ཀྱི་མ་རེད། ཅེས་བཀའ་སྦྱལ། ཞེས་གསལ། དེ་ལྷ་ནའང་། མིང་དང་གནས་བབ་སོགས་ཅུང་ཟད་མཐོ་དུ་བྱིན་པ་ན། དོན་ཚུང་འགའ་རེ་རང་གི་བསམ་ཐོག་དུ་མ་སོང་བའམ། ཡང་ན་ཉེས་པ་བརྒྱུད་པ་ལ་བཟོད་སློམ་མ་སྐབས་སྤྲིན་གྱི་མིག་བཙུམ་བྱས་པ། མང་ཙམ་ཞིག་ནི་གཞན་གྱི་གཡོ་འོག་དུ་ཚུད་དེ་བརྟག་དབྱང་ཅུང་ཟད་ཙམ་ཡང་མེད་པར་ཉོལ་རྒྱགས་བྱས་པ་སོགས་གང་ལྟར་ཡང་། འགའ་ཞིག་གི་ཆེ་མཁུག་དེ་རང་གཞན་ཀུན་གྱིས་འདོད་པ་བཞིན་མ་བྱུང་བར་རང་གཞན་ཀུན་ཏེ་ཅང་སྤྱོད་གོས་པའི་གནད་དོན་དུ་གྱུར་ཡོད། གང་ལྟར། ཆོག་པ་བཅུ་གསུམ་དང་འབྲེལ་བའི་ཐད་ལ་སྤྱི་ལོ་ 1979 ཟླ་བ་ 3 ཆེས་ 14 ཉིན་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས།

ཉེ་བའི་ཆར་བོད་དོན་གྱི་ཐོག་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ལ་འགྱུར་བ་གཞི་རྒྱ་ཆེ་ཙམ་འགྲོ་བཞིན་པའི་སྐབས་འདིར། ཆོ་ཡོད་ལ་
མེད་ལ་ལྟ་བུས་བར་ལམ་མའི་སོར་ནས་ཨ་ལོ་ཆོས་མཛད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དེ་འབྲངས་དང་། དེ་ག་ནང་བཞིན་ཆོ་ཁག་བཟུ་
གསུམ་སྒྲོར་དེ་འབྲའི་ཐོག་ནས་སྐད་ཆ་མང་པོ་ལྷགས། དེ་ཆོ་གང་འབྲའི་ཡིན་ནམ་བསམ་པ་ཞིག་ཡོད་གིན་ཡོད་པ་རེད་
དེ། སྤུ་ལོ་ལས་བསྐྱེམས་ཆོགས་འདྲའི་གོང་ཆོགས་གཙོ་གཉིས་དང་། བཀའ་སྒྲོན་ཆོར་སྐད་ཆ་བྱུང་། བར་ལམ་སྐད་ཆ་
དེ་འབྲའི་ཐོག་ཡོད་གིན་ཡོད་པ་རེད། སྐབས་དེར་གོ་མིན་ཉར་གི་ཆགས་པར་ནང་ལ་ཐོན་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་གིས་
རྒྱུན་བྱས་ནས་ཆོ་ཁག་བཟུ་གསུམ་ལ་དོགས་འདྲི་བྱེད་དགོས་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ཆགས་པ་རེད། ... དེ་འབྲའི་གནས་
ཚུལ་རྒྱལ་སྤྱི་མཐུན་པའི་ཞིག་ལོ་བཟུ་དགའི་རིང་ལ་བྱུང་བ་རེད། ཅེས་སོགས་བཀའ་སྤྱུལ། ཆོགས་པ་བཟུ་གསུམ་གྱི་ཐོག་
མའི་དམིགས་ཡུལ་སོགས་ལ་རང་རང་གི་འདོད་ཚུལ་ལྟར་གསལ་ལ་མི་གསལ་བའི་བརྗོད་ཚུལ་སྤྱོད་ཆོགས་ཡོད་ཀྱང་།
མང་མང་གི་སྒྲོར་མ་བབས་པ་ནི་རྒྱུ་གྲུབ་འགྲོ་བཞིན་པའི་སྐབས་སུ། ཆོགས་པ་བཟུ་གསུམ་གྱི་མིང་ཐོག་ནས་ཐའི་
ཕན་གོ་མིན་ཉར་ལ་འབྲེལ་འདྲིས་རྒྱབ་བསྐྱེས་བྱས་པ་དེ་རེད། དེ་ཡང་ཡི་གེའི་མགོར། “འཛམ་གླིང་གྲང་རྒྱལ་ཡོངས་
ཀྱི་དབུ་འཁྲིད་ཅང་ཤོས་ཤེས་(གུའུ་ཞི་)མཆོག་གི་མདུན་སར།” ཞེས་དང་། མཐུག་ཏུ། “ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༡ ལྷ་ ༢ ཆེས་ ༦ ལ།
བོད་ཆོགས་བཟུ་གསུམ་ནས་བྱས་པས་ལུལ།” ཞེས་གསལ་བ་སོགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་བྱེད་སྐྱེད་དེ་རེད། ཐའི་ཕན་གྱི་
གསར་ཤོག་ཏུ་པར་སྤྱད་བྱས་པའི་ཡི་གེ་རོ་མར་གཟེགས་འདོད་ན། <<ཆོལ་གསུམ་ཆེག་སྤྱིལ་ཆོགས་པའི་ལོ་རྒྱུས་
དངོས་བདེན་བྱུང་མིལ་དེབ་ཐེར་བྱང་སྤོང་དཔྱེས་པའི་མཆོད་སྤྱིན>>ཏུ་གཟེགས་འཆོལ།

ཐའི་ཕན་གསར་བའི་ལས་ཁུངས་དང་འབྲེལ་བའི་རྒྱུ་གྲུབ་མཛད་དཀའ་ཆེན་པོ་ཞིག་ནི། ཀྱན་བཟང་རྒྱ་མ་
དང་ཉི་ཉོང་དོན་གཙོད་བརྒྱ་རྒྱལ་པོ་གཉིས་ཀྱི་ཙོང་གཞི་ལས་འཕྲོས་པའི་བཀའ་སྒྲོན་བརྗོད་བསྐྱར་གྱི་གནས་ཚུལ་དེ་
རེད། ཞིབ་ཏུ་ཞེ་བོ་སྒྲོ་བཟང་དར་རྒྱས་ཀྱི་མི་ཆེའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པར་གསལ་ལ། དེ་ཉིད་ལས་ཆོན་པ་དུ་མ་བྱངས་ན།

ཀྱན་བཟང་རྒྱ་མས་པད་མ་རྒྱལ་པོར་ནག་འཛུགས་བྱས་པའི་ཨ་སྒྲོར་འབྲུམ་བཞི་བཟུ་ཐེར་བར་ཁུངས་སྤྱེལ་གསལ་པོ་མ་
ཐུབ་པ་དང་པད་མ་རྒྱལ་པོས་གསར་བའི་གནས་ཚུལ་མཐའ་མ་འཁྲོལ་སྐབས། བར་སྐབས་ནས་བཟུང་ཐའི་ཕན་དང་
སྒོག་འབྲེལ་བྱེད་མཁན་ཆོར་བོད་མིའི་སྤྱི་ཆོགས་ནང་མཐོང་ཚུལ་ངན་པ་ཡོད་པའི་ཤུགས་རྒྱུན་བཅས་ས་ལུང་རྒྱ་གསུམ་
འཛོམས་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་བྱུང་ཞིང་། མ་གཞི་གནད་དོན་དེས་སྤྱི་ཆོགས་ལ་ཡོ་ཁྲོམས་ཐེབས་དགོས་དོན་གང་ཡང་མེད་ན་
ཡང་། ལྷག་བསམ་ཅན་གྱི་རྫོངས་པ་དང་གཡོ་སྤྱོད་ཅན་གྱི་ལྷགས་པ། ཉམ་སེམས་ཅན་གྱི་ལུང་དཀྲོགས་བཅས་རྒྱུན་ངན་
དུས་འཛོམས་ལྟ་བུས་གནད་དོན་སྤྱང་དབྱུག་པས་གཏོར་བའམ། བཙོག་པ་ལག་པར་འགོས་པ་ལྟར་རང་བྱུང་
གཞན་གཞོད་འཁུལ་པ་འདུས་པར་བཅན་བྱོལ་སྤྱི་ཆོགས་ཤིལ་པོ་རི་བོང་ཅལ་འདྲོགས་ཀྱིས་ཟང་ཟེང་གི་གནས་སུ་གྱུར། ཅེས་

སྐབས་དའི་གནས་ཚུལ་གྱི་བབ་དང་དའི་རྒྱ་རྒྱུན་བཅས་གསལ་འདོན་བྱས་འདུག་ལ། དེ་ནས་ཀྱང་།

དེ་འབྲའི་ཐུར་དུས་ཆོད་ནར་འགྱུངས་སུ་སོང་ཞིང་། ཁྲིང་ཕྱོགས་སྤེལ་མཁན་རྣམས་ལ་དེ་བས་གོ་སྐབས་བྱུང་བ་ལྟ་
བུས། ཁུངས་འཁྲོལ་མིན་ལ་མ་ལྟོས་པར་བཀའ་ཤག་ནང་འཛུ་ཆེན་དང་རྒྱ་རི་གཉིས་ཀྱིས་གཙོ་བོ་བྱས་ཏེ་ཕྱོགས་ཁག་

གཉིས་སུ་གྲུས་ནས་སོ་སོའི་དབང་གྲགས་དང་ཁེ་ཕན་ཆེད་སྤྱི་དོན་རས་སུ་བོར་བའི་སྤང་ཚུལ་ཞིག་གོང་ལོག་གང་མར་
ཁྲབ་པ་དང་། བཀའ་ཤག་རང་ཉིད་ཀྱི་ངོས་ནས། གོང་པོ་སློ་བའི་རྩ་ལྷན་གྱི་རྒྱུ་དང་ནང་རྒྱུ་དང་། ལངས་ན་རིང་བླགས་
པ་དང་བསྐྱད་ན་སྤང་བླགས་པའི་དཀའ་ངལ་གྱི་ཆོར་བ་རྣོ་པོ་ཞིག་བཀའ་སློན་མི་རེ་ངོ་རེ་ལ་བྱུང་ཡོད། ཅེས་སྐུན་ཅ་དེའི་དབང་
གིས་བཀའ་སློན་ནང་ཁྲལ་དུ་འབྲུད་པའི་དཀའ་ངལ་གསལ་འདོན་བྱས་འདུག །ཡང་། “གང་ལྟར་གནས་ཚུལ་དེ་ནི་ར་
བཟི་བའི་སློ་ཁོག་དང་། ཚུས་སློས་པའི་རྒྱགས་པ་ལྟར་མི་ཆོ་ཉང་སངས་པ་ལྟ་བུ་བྱུང་བར་བརྟེན། ལོ་གོང་ས་མཆོག་གྲུ་ཅུང་
ཐུགས་འཆབ་དང་བཅས་སློ་བྱར་ ༡༩༩༠ ལྷ་ ༡ ཆོས་ ༩ ཉིན་”ཞེས་གསལ་བ་ལྟར། ཉིན་དར་ལོ་གོང་ས་མཆོག་ནས།

ཅ་བ་ཐའི་ཕན་གྱི་གནས་ཚུལ་སྟོར་ ༡༩༥༩ ལོར་ང་ཆོ་ཐོག་མར་འབྱམ་སྡེ་ལར་བསྐྱེབས་སྐབས་ཅང་གི་ཉར་ཞིག་འཁྱོར་
བྱུང་། དེའི་ནང་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་བཅན་གྱོལ་ལ་མེབས་སུ་བ་པར་བཀའ་ཤིས་བདེ་ལེགས་ཡོད་ཅེས་པ་ཞིག་པལ་ཆེར་
འཁོད་ཡོང་བ་ཡོད། སྐབས་དེར་ཅང་གིས། མ་འོངས་པར་གྲུང་གོ་སྐྱམ་ས་ཆེན་པོ་བཅིང་བཀོལ་དང་བཅས་བོད་ལ་རང་
ཐག་རང་གཅོད་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་སྟོན་གྱི་ཡིན་ཞེས་པའི་གཏམ་བཤད་བྱས་པའི་ངོ་བཤུས་ཤིག་ངོས་ལ་བསྐྱར་བ་དེ་འདྲའི་
འབྲེལ་བ་ཞིག་བྱུང་། དེ་རྗེས་པལ་ཆེར་ ༡༩༩༠ ལོར་ཐའི་ཕན་དང་འབྲེལ་བ་ཞིག་བྱུང་ཡོད། དེ་ཡང་ ༡༩༩༩ ལོར་རྒྱ་
ནག་གསར་བཅེ་མ་བྱུང་གོང་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་དང་ཕུན་ཆོགས་བཀའ་ཤིས་གཉིས་རྒྱ་ནག་དུ་བསྟོན་དེ་ནན་ཅིན་ལ་ཡོད་
སྐབས་ཅང་དང་མཉམ་དུ་འབྲེལ་བ་བྱུང་ཡོད། དེ་འདྲའི་སྡེ་མའི་འབྲེལ་བ་རྙིང་བ་ཞིག་ཡོད་སྐབས་དེའི་ཆ་ནས་འབྲེལ་བ་
བྱུང་བ་ཞིག་རེད། དེ་སྐབས་ཐའི་ཕན་གྱི་ཀླན་སྟོང་འཁྲེལ་སོ་ལ། བོད་པའི་གྲུང་ཆོལ་བྱེད་སྐབས་སྟོར་ཐའི་ཕན་ལ་ལག་
པ་སྤྲེལ་ཏེ་གོ་མིན་ཉར་གཞུང་ནས་རྒྱབ་སྟོར་འཆོལ་གྱི་རེད་བསམས་པའི་རེ་བ་དེ་འདྲ་ཞིག་བརྒྱབས་ཡོད་པ་རེད། ང་ཆོ་
བོད་པའི་ངོས་ནས་དུས་ཆོད་དེ་དུས་ནས་བསམ་སྟོང་འཁྲེལ་སོ་ལ་ང་ཆོས་དམར་པོའི་རིང་ལུགས་ལ་ངོ་ཆོལ་བྱེད་པ་
ཞིག་མིན་པར་ང་ཆོའི་མི་རིགས་ཀྱི་ཐོབ་སྐྱེད་ཆོད་པ་ཞིག་དང་། བོད་མི་རིགས་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་ཐོག་རྒྱ་མིས་འབྲུ་ཆེས་
ཚུང་ཐོས་ཀྱི་བཅན་དབང་བཤད་པ་དེར་ངོ་ཆོལ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། དེ་མིན་རིང་ལུགས་ཤིག་གི་འགལ་ཆུ་བྱུང་ནས་ངོ་ཆོལ་
བྱས་པ་མིན་ལ། ཡང་ན་རྒྱ་མི་རིགས་ལ་ངོ་ཆོལ་དང་། གསར་བཅེར་ངོ་ཆོལ་བྱས་པ་ཞིག་གྲང་མ་རེད། ཆོས་ཕྱོགས་
རྒྱུང་པའི་རྒྱ་མཆོག་གྱི་ཐོག་ནས་ངོ་ཆོལ་བྱས་པ་ཡང་མ་རེད། རྒྱ་ནག་གིས་བྱང་པོ་མིན་པར་ང་ཆོར་བཅན་དབང་གྲུབ་
ཆོད་དབང་ཡོད་བཤད་པ་དེར་ང་ཆོས་ངོ་ཆོལ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད།¹⁴⁴ ཅེས་ཐའི་ཕན་དང་འབྲེལ་བ་བྱུང་ཚུལ་དང་། ཐའི་བོད་

གཉིས་ཀྱི་ལངས་ཕྱོགས་སམ་ངོ་ཆོལ་བྱེད་ལུལ། བྱེད་པའི་རྒྱ་མཆོག་སོགས་གསལ་བར་གསུངས། ཡང་།
ང་ཆོ་བོད་གཞུང་གིས་ལངས་ཕྱོགས་མཐུགས་པོ་བརྟན་པོ་ཞིག་བཟུང་བའི་སྐབས་ལ། བཅན་གྱོལ་བོད་མི་འགའ་ཤས་
ནས་གཞུང་འབངས་གཅིག་གྱུར་གྱི་ལངས་ཕྱོགས་བརྟན་པོ་ཞིག་བཟུང་མ་ཐུབ་པ་རེད། དེ་ནི་བོད་པའི་ཞབས་འདེན་
ཡིན། དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་དེ་འདྲ་ཞིག་ཆགས་པ་རེད། དེའི་གོང་དུག་ཅུ་རེ་གངས་ནང་ཐའི་ཕན་ལ་ཟུར་ཁང་དང་
གཡུ་ཐོག་གིས་བཀའ་ཤག་ལས་ཁུངས་ཟེར་བ་ཞིག་བཙུགས་ཏེ་དཀའ་རྟོག་མང་པོ་ཞིག་བྱུང་བ་དེ་ཡང་ལེའུ་གཅིག་

¹⁴⁴ འདི་དང་གཤམ་གསལ་བཀའ་སློན་གཉིས་བཀའ་སྤྱི་ལས་གསུམ་ལ་སྦྱལ་བའི་བཀའ་སློན་དེབ་གཉིས་པར་གསལ།

གཉིས་ཀར་ཡོ་སྤྲོས་ཆེན་པོ་ཐེབས་པའི་གནས་ཚུལ་གཞན་ཞིག་བྱུང་བ་ནི། <<མི་ཆེད་ལོ་རྒྱུས་ཐོལ་མེད་སྤྲོད་པའི་གཏམ་གྱི་རོལ་མོ་>>སྤྲད་ཆ་ལས།

དེ་རྗེས་ལི་ཐང་ཨ་ཐར་ནོར་བུ་དང་། སྐ་པ་གཏུར་དཔོན་རིན་ཆེན་ཆེ་རིང་། སྤེ་དགེ་བྱ་ཚོད་དོན་ཡོད་བཅས་དགོངས་སྟོར་སྤྱན་འབེབས་ཞུ་བར་རྟ་སར་ཡགོང་ས་སྤྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་མཇུག་ཁའི་གོ་སྐབས་བཅའ་ནས་གྲོས་ཆོད་བཞག་པའི་ཡིག་ཆ་ཤོག་ལྟེ་གཉིས་ཅན་དེ་ཁྲེང་ནས་ ༡༩༩༤ ལྷ་ ༥ ཆེས་ ༣༡ ཉིན་གཟིམ་རྒྱུང་མཇུག་བཅར་སོང་བ་རེད། ཅེས་གསལ་བ་ལྟར་ཐའི་ཐུན་བོད་སོག་ལས་ཁྲུངས་དང་མདོ་ཁམས་རྒྱ་བཞི་སྤྲད་བྱུག་གཉིས་ཀྱི་མིང་སོག་ནས་གྲོས་ཆོད་ཁག་ཅིག་བཞག་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་རེད། གནས་ཚུལ་དེས་མི་ལོ་དུ་མའི་རིང་ཡགོང་ས་མཆོག་ཐུགས་མི་སྤྲོ་བ་དང་། བོད་མི་སྤྱི་དང་སྒོས་སྤྱ་མདོ་སྤྲོད་ཆོལ་ཁའི་ནང་མི་བདེ་བ་ཆེན་པོ་བཟོས། གྲོས་ཆོད་འཛིག་མཁན་ནི། དབྱ་སྤྱུག་དག་དབང་ལགས་ཀྱིས།

གོ་མིན་ཉར་གི་མི་ཡིན་པ། ཅང་རྒྱུངས་དབྱིངས། བཅོ་ལྷ་ཆེ་རིང་། བར་རྩན་ཡིས། ཆེན་ཡོ་ཞན་བཅས་དང་། ཨ་ཐར་ནོར་བུ། གཏུར་དཔོན་རིན་ཆེ་རིང་། རྩར་ཉན་པ། ཉིང་ཁྱི་དབང་རྒྱལ། བསྐྱ་བདེ་ལེགས། ཀུན་བཟང་ལྷ་མ། འཆི་མེད་ཆེ་རིང་། བསོད་ནམས་སྤྱན་ཆོགས་བཅས་ཆང་མས་མིང་རྟགས་བཀོད་པའི་ཤོག་ལྟེ་གཉིས་ཅན་དེ་ཡགོང་ས་མཆོག་ལ་ཕུལ་ཡོད་པ་རེད། ཅེས་ཁོང་གི་མི་ཆེད་ལོ་རྒྱུས་ནང་གིས་འདུག་ལ། སྤྱི་ནོར་ཡགོང་ས་སྤྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་སྤྱི་ལོ་ 1994 ལྷ་བ་ 12 ཆེས་ 14 ཉིན།

ཁ་སྤྱོད་རྩ་རམ་ས་ལར་ཨ་ཐར་དང་། གཏུར་དཔོན། སྤྱས་དོན་ཡོད་ཁོང་གསུམ་རྒྱུ་བཞི་སྤྲད་བྱུག་གི་ཉེ་ཆར་སྤེ་ལིར་ཆོགས་འདུ་ཆོགས་པའི་ལས་བསྐྱེམས་སྤྱན་སེང་ཞུ་རྒྱ་ཡོད་ཅེས་ངོས་ལ་སྤྱུག་པར་བསྐྱེབས་བྱུང་། ལས་བསྐྱེམས་སྤྲད་པའི་རྗེས་ལ་གསང་བའི་སྤྱན་སེང་ཞིག་ཞུ་རྒྱ་ཡོད་ཅེས་ཨ་ཐར་གྱིས་ཨ་ཐར་ཐུག་ནས་ཡིག་སྒྲིགས་ཤིག་སྤྲད་བྱུང་། ཡི་གེ་དེ་བསྐྱུགས་པར་ཐའི་ཐུན་བོད་སོག་ལས་ཁྲུངས་ཀྱི་མི་སྤྱ་མཉམ་དུ་ཡི་གེ་ཞིག་བཞག་པ་དེ་རེད། རྟོག་བྱ་ཆ་པོ་ཞིག་འདུག། ངོས་ཀྱིས་ཁོང་ཆོར་ལས་ཀ་དེ་རྟོག་བྱ་ཆེན་པོ་དང་འགངས་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད། ངོས་ལ་ནང་མའི་སྤྱན་སེང་ཡིན་ཞེས་ལབ་པས་ལ་དག་གི་མ་རེད། དེ་[སྤྱི་འཐུས་]ཆོགས་གཙོ་དང་བཀའ་ཤག་ཆང་མར་ཤེས་པར་བྱས་ན་མ་གཏོགས་འགྲིག་གི་མ་རེད། མ་གཞི་ནས་ཁྲིད་རང་ཆོས་རྒྱ་བཞི་སྤྲད་བྱུག་གི་མིང་ཁྲེང་ནས་ལས་ཀ་བྱེད་སྤྲད་མང་པོ་ཞིག་ལ་ངོས་སྒོ་མམ་དགོས་པའི་གནས་ཚུལ་མང་པོ་བྱུང་། ད་ཆ་ངོས་ཀྱིས་ཁྲིད་རང་ཆོལ་མ་བྱེད་མ་དག་བཟོད་དེ་བསྐྱབ་བྱ་བྱེད་རྒྱའི་འདོད་པ་ཡང་མེད་ལ། ངོས་ཀྱིས་བསྐྱབ་བྱ་བྱས་ན་ཁྲིད་རང་ཆོས་ཉན་གྱི་རེད་བསམ་པ་ཡང་མེད། ཁྲིད་རང་ཆོ་རྒྱགས་ཤིག་ལབ་པ་ཡིན། ཞེས་བྱུང་རབས་དང་ཐུགས་པམ་རི་ལྟར་བྱུང་བའི་ཆོལ་བཀའ་སྤྱུལ། དཀའ་རྟོག་འདི་དང་དེའི་རྗེས་འབེལ་གྱི་རྟོག་གླེང་མང་ཅམ་ཞིག་<<རང་གི་མི་ཆེད་ལོ་རྒྱུས་སྤྲོད་པོར་བཟོད་པ་བྱ་དུར་ཆངས་ཐེག་>> ཅེས་བར་ཡང་བཀོད་འདུག་པས་འདོད་ན་བལྟོ།།

དེའི་མཛུགས་ཉེ་སྤྱི་ལོ་ 1997 ཟླ་བ་ 12 ཆོས་ 9 ཉིན་ཡང་གོང་དུ་བྲངས་ཐེན་པ་དང་པལ་ཆེར་མཚུངས་པར་
ཐའི་ཕན་ལ་འབྲེལ་བ་བྱུང་སྤངས་དང་། གཞུང་གི་བཞེངས་ཕྱོགས་སོགས་ཀྱི་སྒྲོར་ལ་བཀའ་སློབ་གཤམ་གནད་ཅན་
ཞིག་སྤྲུལ་འདུག་པ་ཤེས་དགོས་པའི་གནད་དུ་ཆེ་བས་འདི་ལྟར།

བར་སྐབས་ངོས་ཐའི་ཕན་ལ་བྱིན་པ་རེད། འདིའི་སྒྲོར་རོབ་ཅམ་མ་ཞུས་ན། བར་ལམ་མི་ཁག་གིས་ང་ཆོས་སྤྱོན་མ་
ནས་ཐའི་ཕན་ལ་འབྲེལ་བ་བྱས་པ་དེ་དག་ཡང་དག་པ་ཆགས་པ་རེད། གང་ཡིན་ཟེར་ན། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ཡང་ལམ་
ཁ་དེའི་སྤངས་ལ་འགྲོ་རྒྱུ་འཁེལ་བ་རེད་ཟེར་མཁན་འདི་འདྲ་མེད་དམ་བསམ་གྱིན་འདུག། སྤྱི་ལོ་ 1949 ཟླ་བ་ ༩ ནང་ལ་
ངོས་རྒྱ་གར་ཤར་ཕྱོགས་ས་ཁུལ་ལ་འབྱོར་བ་རེད། དེ་དུས་ཅང་གིས་ངོས་ལ་ཉར་ཞིག་འབྱོར་བྱུང་། དེའི་ནང་གི་དོན་
ཆན་གཅིག་ལ། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་པོད་ཀྱི་བྱི་ལོགས་ལ་བསྐྱབས་པ་རེད། ཐའི་ཕན་དང་པོད་གཉིས་གཅིག་བསྐྱེལ་གྱི་
ཐོག་ནས་གྲུང་ཚོལ་བྱེད་དགོས་ཞེས་འཁོད་འདུག། དེའི་སྐབས་ང་ཆོའི་བསམ་སྒྲུབ་ནང་ལ། ང་ཆོ་གྲུང་ཚོལ་མིན། ང་
ཆོས་རྒྱ་མི་རིགས་ལ་ངོ་ཚོལ་བྱེད་ཀྱིན་མེད། གྲུང་ཁན་རིང་ལུགས་ཀྱི་གསར་བཟེ་ལའང་ངོ་ཚོལ་བྱེད་ཀྱིན་མེད། ང་
ཆོས་གང་ལ་ངོ་ཚོལ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་དམ་ཟེར་ན། རྒྱ་མི་གྲུང་ཁན་གྱིས་པོད་ནང་བཅན་འཇུག་ཐོག་མ་འོས་མ་བྲང་བའི་
གདུག་རྒྱུབ་དབང་ཡོད་བཤད་པ་དེ་ལ་ང་ཆོས་ངོ་ཚོལ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་པ་རེད། གསར་བཟེའི་ལས་ཀ་བྱེད་མཁན་ནང་
པོད་པའི་གྲུང་ཁན་ཉར་མི་མང་པོ་ཡོད། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། འདིར་ཤེས་དགོས་པ་ནི། སྤྱི་ནོར་ཡ་གོང་ས་སྐབས་མགོན་
ཆེན་པོ་མཆོག་དང་། བཅན་བྱོལ་པོད་མིའི་སྤྱི་ག་འཇུགས་ཀྱི་བཞེངས་ཕྱོགས་ཀྱི་ཐད་རེད། དེ་ནི་གྲུང་ཚོལ་ཉེ་གྲུང་
ཁན་གྱི་དམར་པོའི་རིང་ལུགས་ལ་ངོ་ཚོལ་གནང་རྒྱུ་དེ་མ་ཡིན་པར། རྒྱ་དམར་གྱིས་པོད་ལ་བཟུང་བའི་སྤྱི་དུས་དང་
གདུག་རྒྱུབ་ཀྱི་ལས་ལ་ངོ་ཚོལ་དང་། རྒྱ་མིར་གདོང་གཏུགས་ཉེ་ཞི་བའི་ལམ་ནས་པོད་མིའི་རང་དབང་ཅོད་ལེན་
གནང་རྒྱུ་དེ་རེད།

གཞན་ཡང་དཀྱོག་གཏམ་གྱི་རིགས་ཉེ། དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1963 ལོར་ཆོས་བརྒྱད་སྦྲ་ཆེན་ཁག་གི་ཆོགས་ཆེན་
དང་པོ་བཞུགས་སྐར་དྭ་སར་འཆོགས་སྐབས། བསམ་མེད་འགས་ནང་ཁུལ་མི་བདེ་བར་བྱེད་པའི་བསམ་ངན་
བཅངས་ཉེ་དཀྱོག་གཏམ་སྤེལ་བའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ཐོན། དེ་ལ་མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

ཆོས་ཆོགས་དང་པོ་འཆོགས་སྐབས། སྐབས་མེ་བདུད་འཛེམས་རིན་པོ་ཆེ་ཡོད། མེས་སུ་བདུད་འཛེམས་རིན་པོ་ཆེ་དེ་
གཉིས་ཉིན་ཞིག་ངོ་མཇུག་གིས་བཀའ་མོལ་བྱུང་སྟེ། རིན་པོ་ཆེས་ངོས་ལ། རིན་པོ་ཆེ་ཆོས་ཆོགས་གྲོལ་ཉེ་དྭ་རམ་ས་ལ་
ནས་ཀ་སྤྱུག་ཏུ་ཕེབས་འབྱོར་གནང་མེས། ཞལ་སྒྲོབ་ཅིག་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱི་མདུན་ལ་བཅར་ནས། ད་ཆག་སྟོ། དྭ་རམ་ས་
ལར་ཆོས་ཆོགས་ཆོགས་ཉེ་ཆོས་ལུགས་ཆང་མ་དགོ་ལུགས་པར་བསྐྱར་རྒྱུ་བྱས་པ་རེད་ཅེས་ཇོད་ཀྱིན་འདུག་ཅེས་
ཞུས་འདུག། རིན་པོ་ཆེས་[མི་དེ་ལ།] ང་རང་ཆོས་ཆོགས་ལ་བྱིན་པ་ཡིན། དེ་ལྟ་བུའི་བཀའ་མོལ་ཅ་བ་ནས་མེད། ས་
རྒྱུང་བཀའ་དགོ་རིས་སུ་མ་མཆིས་པ་པོན་དང་བཅས་པའི་བསྐྱར་བ་ཉམས་པ་སྤྱར་གསོ་དང་མི་ཉམས་གོང་འཕེལ་ཡོང་
བར་བྱེད་ཐབས་སྒྲོར་བཀའ་བསྐྱར་གནང་བ་ལས། ཆོས་ལུགས་ཆང་མ་དགོ་ལུགས་པར་བསྐྱར་རྒྱུའི་བཀའ་མོལ་ཅ་
ནས་མེད། དེ་ལྟར་སྤྱི་ལོ་ཇོད་ཀྱིན་འདུག་ཅེས་བཀའ་འདི་གནང་བ་དང་། ང་རང་དྭ་ས་ནས་ཡོང་བ་ཡིན་ཞེས་བཀའ་

གནང་བ་ཡིན་ཞེས་གསུང་གིན་འདུག།¹⁴⁵ ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། ཡང་། སྐབས་ཤིག་སྐབས་ཟླ་བ་དུད་འཛུམས་རིན་པོ་ཆེ་
དོན་རྒྱུ་ཅི་ཞིག་གི་རྒྱུ་པས་རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་བཀག་བསྐྱེད་ཞུས་པར་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་དེ་མ་ཐག་བཀའ་
མངགས་གནང་སྟེ། བཅན་གྲོལ་སྤྱི་ལ་འཇུགས་ཀྱིས་རུས་པ་ཅི་ཡོད་ཀྱིས་བཀག་བསྐྱེད་ལས་གྲོལ་བར་མཛད་ཀྱང་།
འགའ་ཞིག་ནས་དགོག་གཏམ་སྒྲ་ཆོགས་སྟེ་ནང་ཁུལ་མི་བདེ་བར་བསྐྱར་ཐབས་བྱས་པར་མཛད། དེ་ལྟ་འདྲ་།
<<མཛད་ཀྱིས་རྒྱ་ཆེན་སྤྱད་ཟླ་ལ་མཆོ་>>དེ་བ་སྟེང་བརྒྱད་པ་ན། “བདུད་འཛུམས་རིན་པོ་ཆེ་ཨོ་རེ་སར་(Orissa)
མེབས་སྐབས། དོན་གཅོད་ཁང་དུ་གདན་ཞུས་ཀྱིས་བཞེས་སྟག་རྒྱ་སྟག་ཅིག་བཏེགས་བཞེས་གནང་སྐབས། དེར་ང་ཆོ་དོན་
གཅོད་འོས་དང་། གཞིས་ཆགས་ཀྱི་འགོ་གཙོ་ཆར་འཛུམས་ཡོད་སར། འབྲུག་གཞུང་ནས་ང་རྒྱ་གར་གཞུང་ལ་ཁྲིམས་སྤྱོར་
གནང་འདུག་ཀྱང་། ཡགོང་ས་ཆེན་པོའི་སྟགས་ཟླ་བཀའ་བློན་ལ་བཞེན་ནས་བཙོན་གྲོལ་ཐོབ་བྱུང་གསུངས་བྱུང་” ཞེས་དང་།
སྐབས་ཟླ་བ་དུད་འཛུམས་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གིས། ཁྱུ་ལ་བ་ཡིད་བཞིན་ཞོར་བུ་མཆོག་གྲུ་བུ་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱེ་དངོས་སུ་
གཟིགས་པ་སོགས་ངོ་མཆར་བའི་གཏམ་དུ་མ་ཞིབ་ཏུ་བྲིས་འདུག་ཀྱང་མངས་སུ་དོགས་ནས་འདིར་མ་བྱངས། ལོག་
སློན་གྲུ་བུའི་བསམ་སྤྱོད་ཅན་དུ་མས་དེ་ལས་ཀྱང་ཆབས་ཆེ་བའི་དགོག་གཏམ་སྟེ་ལ་བའི་ཚུལ་ཞིག་བྱུང་བ་ནི། སྤྱི་ལོ་
1979 ཟླ་བ་ 10 ཆེས་ 29 ཉིན་མགོན་པོ་མཆོག་ནས་གཞོན་ནུའི་འགན་འཛིན་ལྷན་ཆོགས་ལ།

སྐབས་རེར་གནས་ཚུལ་མགོ་མ་འཛོམས་པར་དགོག་གཏམ་དཀྲུག་ཤིང་བྱེད་པ། མགོ་མ་འཛོམས་པའི་གཏམ་འཆལ་སྟེ་ལ་
བ་དེ་ཆོའི་གས་མི་ཡོང་བ་དང་ཉུང་ཙམ་ཡོང་བའི་དོ་ཁུར་བྱེད་དགོས། རྒྱ་གར་ལ་ཡོད་པའི་ང་ཆོ་བོད་རིགས་ནམས་
ཆོལ་ཁ་དང་ཆོས་ལུགས་ཐོག་ནས་འཐེན་འཁྲེར་མི་བྱེད་པའི་སྐོར་ཡག་ཐག་ཆོད་ཡོད་ན་ཡང་། ད་དུང་དོན་མེད་ཀྱི་སྐད་
ཆ་ཐུན་བུ་ལྷགས་ཡོང་གིན་འདུག། དགོག་གཏམ་སྒྲོ་ལ་ཤར་མི་སྟབ་པ་དེ་འབྲུ་ཡང་བཤད་འདུག། ང་ཆོ་བོད་གཞུང་གི་
སྤྱི་ལ་འཇུགས་འདི་ལ་བོད་པའི་སྤྱི་ཆོགས་ནང་སྤྱན་གསུམ་ཅན་གྱི་སྒྲ་མ་དེ་ཆོ་དགོང་བའི་ལས་འགན་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་དང་།
རང་བཅན་ལས་འགལ་གྱི་དཔུལ་སྟེ་སེལ་(དང་སྒྲངས་དབྱ་དཔུལ་)ཞིག་བསྐྱེད་པ་དེ་ཆོ་ཡང་སྒྲ་མ་དགོང་བའི་དོན་དག་
ཡིན་པ་ལྟ་བུ་ཞོད་ཀྱིན་ཡོད་པ་རེད། ང་ཆོས་ཆོལ་ཁའི་འཐེན་འཁྲེར་བྱེད་པ་དང་། ཆོས་ལུགས་ཀྱི་འཐེན་འཁྲེར་བྱེད་
ཀྱིན་ཡོད་པ་གནས་ཚུལ་ངོ་མ་ཞིག་ཡིན་ན་ཁག་ཡོད་པ་མ་རེད། ནད་མ་ཁྲོགས་པའི་ཐོག་ནས་བཤད་པ་རེད། མི་ལམ་
ལ་ཡང་མེད་པའི་གནས་ཚུལ་དགོག་གཏམ་དེ་འབྲུ་བཤད་ཡོང་དུས་ཏུ་ཅང་ཐབས་སྤྱོ་པོ་རེད། བསམ་མེད་རེ་བྱུང་གིས་
བཤད་པ་དེ་མཐའ་འཁྲོལ་ཐབས་མེད་ན་ཡང་། སྤྱིར་བཏང་མང་ཆོགས་ཀྱི་སེམས་ནང་ལ་ག་རེ་ཡིན་ནམ་བསམས་ནས་
ནམ་ཉིག་སྤྱི་གཞི་དེ་འབྲུ་བཤད་ཐབས་སྤྱོ་པོ་རེད། ཅེས་དང་། སྤྱི་ལོ་ 2004 ཟླ་བ་ 1 ཆེས་ 7 ཉིན་ཨོ་རེ་ས་གཞིས་
ཆགས་སུ་མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

¹⁴⁵ 2000 ཟླ་བ་ 12 ཆེས་ 1 ཉིན་ཆོས་བརྒྱད་དབྱ་ཁྲིད་ཀྱི་ཆོགས་ཆེན་སྤྱད་སྤྲུལ།

བཅན་གྱིས་ནང་དེ་སྤྱི་ཚུལ་བཏུ་གསུམ་ཟེར་བའི་དཀའ་ངལ་ཞིག་འབྱུང་ཡོད། དེ་སྐབས་བོད་གཞུང་ནས་དགེ་ལུགས་
པར་ལྟ་སྤྱོད་བྱེད་པ་ལས་ཆོས་ལུགས་གཞན་ལ་ལྟ་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱི་མ་རེད་ཅེས་འཁྱོག་བཤད་ཀྱི་སྒྲེང་གཞི་བཟོ་མཁན་གྱིས་
ཡོད། ཀམ་པ་སྐུ་གོང་མ་སྐུ་ཆེད་སྤྱད་ལ་སྐུ་གཞི་བཞེས་ཏེ་དགོངས་པ་གཞན་དོན་དུ་གཤེགས་པ་རེད། ཡང་དེའི་
སྐབས་བོད་གཞུང་གིས་བཀོངས་པ་རེད་ཅེས་ཁྱེད་ཀྱིས་མཛད་ནཱ་མེད་པའི་ཚུད་སྤྱོད་བྱས་ཡོད། ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ།

སྤྱི་ལོ་ 2008 ལྷ་བ་ 7 ཆེས་ 2 ཉིན་མགོན་པོ་མཆོག་ནས། “སྤྱོད་མར་ཨ་ལོ་ཆོས་མཛད་ཀྱིས། རྒྱལ་དབང་
འདི་ཉིད་དགེ་ལྡན་པའི་བསྟན་པ་བསམ་བཞིན་དུ་བསྟུབ་པ་ལ་སྤྱོད་ལམ་བརྒྱབས་ཏེ་སྤྱེས་པ་མིན་ནམ་ཞེས་བྲིས་ཡོད།” ཅེས་
གསུངས་པ་ལྟར་བོད་མི་བྱིངས་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་བྱར་ཅམ་ལ་ཡང་འཆར་དཀའ་བའི་གནས་ཚུལ་མང་དུ་བྱུང་། གང་ལྟར།
འདིར་བཞུགས་པ་དང་མ་བཞུགས་པའི་བོད་རིགས་རྩྭ་གཞིར་ཚུད་པ་རྣམས་ལས་མང་ཅམ་ཞིག་ནི། གོང་དུ་བཤད་པ་
ལྟར། ཐོག་མའི་དུས་སུ་བོད་བསྟན་སྤྱིད་ཀྱི་དོན་དུ་དཀའ་སྤྱུག་མི་བཟད་པ་དང་དུ་སྒྲུངས་པའི་བོད་ཞེན་ཅན་ཡིན་ཡང་།
སྤྱད་མར་སྤྱོད་ལས་དུས་སུ་སྤྱོད་པའམ་སེམས་ཆོར་ངན་པའི་མགོ་དོན་མ་བྱུང་པ་སོགས་ཀྱི་དབང་གིས་དེ་ལྟ་བུར་
གྱུར་པ་ནི་ཏ་ཅང་སྤྱོད་དགོས་པའི་གནས་ཡིན། དེ་ལྟར་བཅན་གྱིས་དུ་གནས་པའི་མི་ལོ་འདི་དག་གི་རིང་། འགའ་ཤས་
ཀྱིས། རྗེ་འབངས་གཞུང་གསུམ་ལ་ལྟ་ག་བསམ་དག་མིན་དང་ཡིད་ཆེས་ཡོད་མེད་རྗེ་ལྟར་ཡང་། ཐོག་མའི་ཆར་
འགའ་འཛོལ་ཆེན་པོ་བྱས་ཤིང་། དེ་ནས་ཀྱང་སྤྱོད་ལམ་ཞོར་ལོག་པའི་སྤྱོད་པ་སྤྱུབ་པའི་ཚུལ་བོད་མིའི་ཡིག་ངག་
གཉིས་ན་གསལ། དེ་དག་ལས་ཀྱང་མཐོ་བ་རྣམས་སྤྱུགས་མི་སྤྱོད་པ་དང་བར་མ་རྣམས་ཡི་ཐང་ཆད་པ། དམའ་བ་དག་
སེམས་སྤྱོད་དགོས་པ་ནི་སྤྱིར་བཏགས་ཀྱི་དབང་གིས་ཅི་མི་སྤྱུམ་པར་དགོག་གཏམ་ཆད་ལས་བཀའ་བ་སྤྱེལ་བ་དང་། བྱས་
བྱས་པའི་མཐར་ཆུ་དམར་ནག་གི་རྩས་འོག་ཏུ་ཚུད་པ་དེ་རེད། གལ་ཏེ་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་
སྤྱུལ་བའི་བཀའ་སྤྱོད་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་དེབ་ཀྱི་བཏུ་ཕྱག་བཀའ་བ་རྣམས་དང་། དེ་ལས་མང་བའི་མི་ལོ་བཏུ་བྱུག་
ཅམ་ཀྱི་རིང་གནང་བའི་བྲིས་ཀྱི་བཀའ་སྤྱོད་ཁག་། ལོ་ངོ་བྱུག་ཏུ་ལྟ་ག་གི་རིང་བཀའ་ཆོས་ཀྱི་ཞར་དང་ཞོར་ནས་ཐེབས་
པའི་བསྟུབ་བྱ་ལམ་སྤྱོད་དང་གསལ་བཤད་སོགས་རེ་རེ་བཞིན་ཉན་སྤྱོད་སྤྱུབ་ན། སྤྱུས་ཀྱི་སྤྱོད་གནས་མང་པོ་ཞིག་
དང་མཛད་དཀའ་རིགས་སུ་གཏོགས་པ་མང་ཅམ་ཞིག་གསལ་པོར་མཐོང་བྱུང་། དེ་ལྟ་བུར་། སྤྱོད་པ་ཡགོང་ས་
སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་འདི་ལོ་སྤྱི་ལོ་ 2015 ལོའི་སྤྱོད་ལམ་ཆེན་མོའི་སྤྱེས་རབས་ཀྱི་གསུང་ཆོས་
སྐབས།

དབུ་མ་བཞི་བརྒྱ་པ་ལས། སྤྱུབ་པས་ཉོན་མོངས་དག་གཟིགས་ཀྱི། །ཉོན་མོངས་དང་འབྲེལ་གང་ཟག་མིན། ། ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར། འཛམ་བུ་གླིང་འདིའི་སྤྱང་ལ་རྩྭ་བཟོ་མཁན་དང་། ང་ཆོ་བོད་པའི་དོན་དུ་ཡིན་ནའང་རྩྭ་བཟོ་
མཁན་དེ་ལ། དེ་དག་ནི་མི་ཤེས་པ་དང་ཆགས་སྤང་གི་དབང་གིས་བྱས་པ་ཡིན་པས་ཁག་མེད་ཅེས་བསམས་ནས་ཉོན་
མོངས་ལ་སྤྱོད་དུ་ལྟ་དགོས་པ་ལས་ཉོན་མོངས་ཀྱི་གཞན་དབང་དུ་གྱུར་པའི་སེམས་ཅན་དེ་ལ་སྤང་བའི་སྤྱོད་སྤྱེས་ན་མ་

སོགས་གང་ཡང་བྱུང་ཡོད་པ་མ་རེད། མ་གཞི་དེ་པན་ཆད་ཀྱི་ངོས་ཀྱི་གནས་སྐབས་དེ་སྤྱི་གུ་རྒྱུ་རྒྱུ་ཆུང་ཆུང་ཞིག་འཆར་
ལོངས་བྱེད་པའི་སྐབས་རེད། སོ་སོས་བསམ་སྒྲོ་བཏང་སྟེ་རང་དབང་གི་ཐོག་ནས་ལྷའི་གནས་ཚུལ་པར་བཞག་སྟེ་སྤྱིར་
བཏང་ཡང་ངོས་ཀྱིས་དེ་ཙམ་བསམ་སྒྲོ་འཁོར་བྱུང་ཀྱིན་ཡོད་པ་མ་རེད། གང་ལྟར་ཡང་སྤྱོད། སྐབས་དེར་གནས་དགའ་
གཉིས་མེད་པ་དང་། ཆུར་ཕྱོགས་སུ་རྒྱ་བོད་གཉིས་གྲོས་མཐུན་བྱེད་རྒྱུ་མཆོན་པའི་གནས་ཚུལ་ཉི་ཤུ་མང་པོ་བྱུང་།
ལས་བྱེད་ཆོའི་ཁོངས་ནས་པར་སྟོ་སར་ལོག་དགོས་ཟེར་མཁན་ཁག་གཅིག་དང་། ཆུར་རྒྱ་གར་ལ་འགྲོ་དགོས་ཟེར་
མཁན་ཁག་གཅིག་སོགས་ཐག་གཅོད་ཏེ་ཅང་བྱེད་ཁག་པོའི་གནས་ཚུལ་མང་པོ་བྱུང་། དེ་འདྲའི་སྐབས་ལ་འདུལ་འཛིན་
སྐྱེ་ཐེབས་ཡག་པོ་ཞིག་འཁྲིལ་དེར་ཡོད་ཅིང་། ཕྱོགས་གཅིག་ནས་ངོས་རང་གི་ངོས་ནས་རྗེ་པོ་བོད་ཁ་ལ་དད་པ་ཆེན་པོ་
ཡོད་པ་སོགས་ཀྱི་རྒྱུ་རྒྱས་ཞེན་ཁོག་དང་སེམས་ཐག་ཉེ་པོ་ཞིག་ཆགས། སྐབས་རྗེ་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཀྱང་སྐབས་
མཉེས་པོ་གནང་གིན་ཡོད་པ་སོགས་ཀྱིས་ཀྱང་རྒྱུས། གང་ལྟར། རྒྱུ་མང་པོ་ཞིག་ལ་འཕྲད་དེ་མཐའ་མར་གྲོ་མོར་
གཟིམ་རྒྱུ་འདུལ་འཛིན་(ཞེ་བ་)སྤྱན་འཛེན་ཞུས་པ་རེད། སྤྱན་འཛེན་གཏོང་བའི་སྐབས་ལ། དགའ་ལྷན་ལྟ་བུ་རྒྱ་མར་
སྟག་ཕྱའི་གསང་རྟ་བསྐྱོན་ནས་འདོན་གྱིན་འདུག ། སྐྱེ་ཐེབས་པའི་སྐབས་ལ་ཡང་ཆོས་གོས་རྣམས་སྤར་དང་བཀྲ་ལྷ་
བཞེས། ཡིན་མདོག་ཁ་པོ་འདུག །ངོས་ལ་ཕྱོགས་ནས་སྤོང་པོ་འབྲེལ་བ་ལྟར་བྱས་འཆའ་གྱིན་འདུག །ཕྱང་འབྲེལ་གསུང་
གཅོད་ཞུས་པའི་སྐབས་ལ་གང་ལ་གང་འཆམས་གསལ་པོ་འདུག ། ཐེངས་ཤིག་ད་ལྟ་དགའ་ལྷན་དུ་རྗེ་རིན་པོ་ཆེར་
དགོངས་སྐྱོར་ཞུས་ནས་ཡོང་བ་ཡིན་ཞེས་ཐག་ཆོད་མདོག་ཁ་པོ་དང་། ཡིན་མདོག་ཁ་པོ་གསུངས་བྱུང་། དེ་ནས་གྲོ་མོ་
ནས་ལྟ་སར་ལོག་ཁར་རྒྱལ་ཆེན་བསྟན་རྒྱུའི་བསམ་ཚུལ་བྱགས་ཆེ་བུ་ཕྱིན་ནས་དུང་དཀར་དགོན་པའི་ཆོས་ཆེན་ནང་
བྱགས་ལྷན་ཅག་པོ་སྤྱན་འཛེན་ཞུས། དེ་ལ་རྒྱས་ཆས་གསར་བ་བཅོས་ནས་སྤུལ། ཐོག་མར་རྒྱལ་ཆེན་ལ་འབྲེལ་བ་ཡོང་
སྐབས་དེ་འདྲ་བྱས་ནས་བྱུང་བ་རེད།¹⁴⁶ ཅེས་རྗེ་ལྟར་དོལ་རྒྱལ་དང་འབྲེལ་བ་ཐོག་མ་བྱུང་སྐབས་བཀའ་སྩལ་ཅིང་།
“གྲོ་མོ་དུང་དཀར་དགོན་པར་ཅག་པོ་རྒྱལ་ཆེན་སྐྱེ་ཐེབས་རྒྱ་དང་། འདུལ་འཛིན་ཞེ་བའི་སྐྱེ་ཐེབས་རྒྱ་ཡོད་པ་རེད།” ཅེས་དེ་
གར་རྒྱལ་ཆེན་ཞེ་ཅག་གཉིས་ཡོད་ཚུལ་ཡང་གསུངས། མགོན་པོ་མཆོག་རྒྱ་གར་དུ་ཐེབས་རྗེས། ཐོག་མར་དོལ་རྒྱལ་
ཀྱི་སློག་གཏད་ཞུ་ཅིས་གནང་ཡང་རྗེས་སོར་གནས་རྒྱུ་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོས་དོལ་རྒྱལ་བསྟན་ན་མི་འགྲིག་པའི་ཚུལ་
སྟན་དུ་གསོལ་བ་ནི། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས།

ད་རམ་ས་ལར་བསྐྱེབས་ཆར་(སྤྱི་ལོ་1960)ཙམ་ཞིག་ལ་ངོས་ཀྱིས། སྐབས་རྗེ་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་མདུན་ནས་རྒྱལ་ཆེན་
ཀྱི་སློག་གཏད་ཞུ་འདོད་བྱུང་བས་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེར་སྟན་མེད་ཡང་ཞུས། སྐབས་དེར་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེར་མི་འདི་ཡིན་
ངོ་ཆ་གསལ་པོ་མི་འཕྲོད་པ་ཞིག་གིས་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་དགའ་ལྷན་པར་རྟེན་སྤྱིར་དག་པོ་ཞིག་སྤུལ། ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་
ནས་ཀྱང་རྒྱལ་ཆེན་ཀྱི་སློག་གཏད་ཞུ་སྐབས་ལམ་རིམ་སྤྱག་དཔེ་ཞིག་དགོས་རྒྱུར་སྐབས་དེར་དཔེ་ཆ་དེ་གནང་གི་ཡིན་
ཞེས་གྲ་སྒྲིག་གནང་ནས་བཞག །དེ་ནས་སྤོང་ཁར་ Swarg Ashram ནས་ཐེག་ཆེན་ཆོས་སྤྱིང་ལ་སྤོང་ཁར་(སྤྱི་ལོ་
1968)ཙམ་ཞིག་ལ་གནས་རྒྱུ་དང་དགའ་ལྷན་གཏོང་གཉིས་སྤྱན་འཛེན་ཞིག་གི་སྐབས་གནས་རྒྱུ་གིས་“ཨ་སྤྱི་ལོ་འབྲུམ་པོ་

¹⁴⁶ 1978 ཟླ་བ་ 6 ཆེས་ 13 ཉིན་རྣམས་བྱའི་མཁན་པོ་སོགས་བོད་མི་ཕྱང་ཤས་ཤིག་ལ་གསུངས།

“བསྟེན་པ་དེ་འགྲིག་གིན་མི་འདུག་ཅེས་གསུང་གིན་འདུག། རོས་ཀྱི་བསམ་པར་ཨ་སྤྱི་འབྲུམ་པོ་ཟེར་བ་དེ་སྤྱོད་པ་མཉེན་སྤྱོད་ཀྱི་ཆེན་ལྷན་ལ་ཟེར་བའི་སྤྱོད་ཆ་ཞིག་ཡིན་འདུག་པ་དེ་གསུང་གིན་ཡོད་དམ་སྤྱི་མཉེན་གནས་ཆུང་ལ་རྒྱུ་ལས་དེ་ཡིན་གསུངས་བྱུང་། དེ་ཡིན་ན། དེར་སངས་རྒྱལ་ཆེན་སྟེན་མཁན་མང་པོ་རེད། གནས་ཆུང་ཆོས་སྤྱོད་གི་ཞལ་ནས་རྒྱལ་ཆེན་བསྟེན་ན་འགྲིག་གིན་མི་འདུག་གསུངས་ན་མི་མང་པོའི་སེམས་ནང་ལ་དམ་ཆོག་སེམས་ལྷན་འགྲོ་གི་རེད། ཞལ་ཁ་ཁར་བཞུགས་ན་ཡག་གི་རེད་ཅེས་ཞུས་པ་ཡིན། ལགས། ཞེས་གསུངས་ཏེ་དུས་དེ་ནས་བཟུང་བ་ཆོད་ཆེ་མཉེན་ཞལ་ལུང་གི་དེབ་སེར་པོ་དེ་ཐོན་ཐོན་བར་དུ་ཉ་ལམ་པོ་བདུན་བརྒྱུད་ཀྱི་རིང་ཆོག་གཅིག་ཀྱང་གསུངས་མ་བྱུང་།¹⁴⁷ ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ། པ་ཆོད་ཆེ་མཉེན་ཞལ་ལུང་ཞེས་པ་ནི་<<བསྟེན་སྤྱོད་དོ་རྗེ་ལྷན་ལ་ཟེར་བའི་བྱུང་བ་བཟོད་པ་པ་ཆོད་ཆེ་མཉེན་ཞལ་ལུང་གི་བདུན་ཅི།>> ཞེས་པ་སྟེ། འབྲི་བ་པོ་སྤྱི་མཉེན་གནས་གང་དུ་དུས་ནས་ཀྱི་ཆེ་མཉེན་གྱུ་བ་པར་བྱས་པ་ནི་དེབ་སེར་པོའི་མཉེན་གྱུང་དུ། “རི་པོ་དགའ་ལྷན་པའི་བསྟེན་པ་ལ་ཞེས་ནས་མོས་པ་ཐོབ་པའི་ཤུག་ཏུ་དགོ་སྤྱོད་དགའ་ལྷན་གར་ཅི་རྗེ་སྤྱོད་སྤྱུལ་མེད་པ་སྒོ་བཟང་དཔལ་ལྷན་བསྟེན་འཛིན་ཡར་རྒྱས་སུ་འབོད་པའི་སྟོམས་ལས་པས། རབ་རྒྱལ་བུན་མོང་ཞེས་པ་ལྷན་པོ་ཁྱི་ལོའི་ཁྱོ་བཞེན་ཆེ་བའི་དམར་ཕྱོགས་རྫོགས་པ་གསུམ་པའི་ཉིན་(སྤྱི་ལོ་1970ལྷོ་བ་9ཆོས་30)འཕགས་ལུལ་མ་རྩི་པར་རྩི་ཤེད་ཁོངས། པ་ཆེ་མཉེན་ཞེས་མཐུ་དེ་མཉེན་སྤྱོད་ལྷན་གྱི་བཀོད་པ་དུ་མ་བསྟེན་པའི་གནས་སུ་བྲགས་པའི་སར་རང་ལག་གར་འདུག་སྤྱིད་པའི་ཁོང་ཁྱེར་དུ་ཆེ་བསྐྱེད་བཞེས་པའི་ཆེ་མཉེན་གྱུ་བ་པར་སྤྱར་བ་འདིས་རི་པོ་དགོ་ལྷན་པའི་བསྟེན་པ་ཕྱོགས་ཀྱན་ཏུ་དར་ཞིང་རྒྱས་པར་གྱུར་ཅིག་གྱུ།” ཞེས་བྲིས་འདུག་ལ། དཔེ་དེབ་དེ་པར་སྤྱོད་བྱེད་པོ་ནི། རྫོང་ས་མཆོག་གིས། “པ་ཆོད་ཆེ་མཉེན་ཞལ་ལུང་ཞེས་པའི་དེབ་དེ་སྟེན་ལུང་བྲག་གི་དབུ་མཛད་ལགས་ཀྱིས་པར་སྤྱོད་བྱས་ཏེ་ཐོན་འདུག། དེ་ཐོན་ཏུ་རོས་ཀྱི་སྤྱོད་བར་བྱིན་མ་སོང་།” ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ་བ་ལས་ཞེས་སོ།།

དེ་ལྟར་གནས་ཆུང་གི་བཀའ་ལུང་ལུལ་པ་སོགས་ཀྱི་དབང་གིས་རྫོང་ས་མཆོག་ནས་སྟོག་གཏད་ཞུ་བཞེད་ཀྱི་ཐུགས་འདུན་ལ་འགྱུར་ཐྱོག་ཆེན་པོ་བྱུང་བའི་ཚུལ་ལ། བཀའ་སྤྱོད་པ་ལས།

དེ་འདྲ་ཡིན་ཅང་རྒྱལ་ཆེན་ཀྱི་སྟོག་གཏད་ཞུ་རྒྱུ་མི་འདུག་བསམས་ནས་སྟོག་གཏད་ཞུས་མེད། འོན་ཀྱང་། ལམ་སེང་ཐག་གཅོད་བྱེད་པའི་ཞིག་མེད་ཅང་གསེར་གོང་རིན་པོ་ཆེ་རེད་གཉིས་ཀྱིས་གོ་བསྐྱར་ཞིག་བྱུང་བར། བར་ལམ་གནས་ཚུལ་འདི་དང་འདི་འདྲ་ཞིག་ཡོད་གིན་འདུག་ཅེས་གནས་ལུགས་ཆ་ཆར་ཞུས་པ་ཡིན། དེ་ཡང་རོས་ཀྱིས་གསེར་གོང་རིན་པོ་ཆེའི་དུང་ནས་ལམ་སྟོན་ཀྱི་ཞལ་ལུང་ཞུས་པའི་སྤྱོད་པ་ལ་ཡིན། གསེར་གོང་རིན་པོ་ཆེ་རེད་གཉིས་ཀྱིས་གསུང་ཆོས་ཀྱི་བར་ལ་གསལ་ཇ་མཆོད། བཀའ་མོལ་ཞུས་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པ་ལ་ཐོག་ཁའི་སྤྱོད་པ་རྗེ་ཞིག་ཐག་སེར་གཞུས་ནས་ཐག་སྤྱོད་ཆེན་པོ་ཞིག་ཀྱང་བྱུང་། དེའི་རྗེས་ཡོངས་འཛིན་གྱིང་རིན་པོ་ཆེར་འདི་དང་འདི་འདྲའི་གནས་ཚུལ་བྱུང་སོང་། ད་གང་འདྲ་བྱས་ན་ལེགས་ཞེས་དགོངས་སྟོན་ཞུས་པར་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་གནས་ཚུལ་དེ་ཞིག་ཏུ་

¹⁴⁷ འདི་དང་གཤམ་གསལ་དག་དོལ་རྒྱལ་དང་འབྲེལ་བའི་སྤྱོད་པ་པོ་བཀའ་སྤྱོད་དེབ་དང་པོ་ལས་བྱུངས།

གལ་ཆེན་པོ་རེད། སློབ་གཏང་མ་ཞུས་ན་ལེགས་ཤེས་གསུངས་བྱུང་། ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེར་སྡོན་དུ་སློབ་གཏང་ཞུ་རྒྱུ་ལི་
སྟན་སེང་ཞུས་ཟིན་སྟབས་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་རང་ལ་གནས་ལུགས་ཇི་བྱང་གསལ་པོ་བྱས་ཏེ་ཞུས་ནས་ད་ཆ་སློབ་གཏང་
ཞུ་གི་མིན་ཞེས་མཆོམས་འཛོག་བྱས་པ་ཡིན། ཞེས་བཀའ་ལྟར་སྐབས་དེར་སློབ་གཏང་མི་ཞུ་བར་ཐུགས་ཐག་ཆོད་
ཀྱང་། “ལོ་གསོལ་འདོན་རྒྱ་དང་། གས་རྒྱན་འཕྲིན་བཅོལ་འདོན་རྒྱ་གཉིས་ལ་འགྱུར་བ་གང་ཡང་མ་བཏང་བར་འཆར་ཅན་
རང་བྱས་པ་ཡིན།” ཞེས་ཀྱང་གསུངས། གནས་རྒྱུང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་དང་ཡགོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་བར་གྱི་
འབྲེལ་བ་སོགས་ནི་<<བཅན་བྱོལ་གྱི་རང་དབང>>ལས།

སློབ་གསུང་གཉིས་ཀྱིས། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་དང་གནས་རྒྱུང་གཉིས་ཀྱི་ལས་དོན་སྦྱབ་ཚུལ་གྱི་རྣམ་པ་མི་འབྲན་ཡང་། བོད་
དོན་གྱི་འགན་ཁུར་ལ་ཁྱད་པར་གཏན་ནས་མེད། ངོས་ཀྱི་འགན་ཁུར་ནི་ཞི་བའི་ཐོག་ནས་མགོ་འཁྲིད་བྱེད་རྒྱ་དང་།
གནས་རྒྱུང་གི་འགན་འཁྲི་ནི་སྤྱང་མའི་ངོ་སོའི་ཐོག་ནས་དཔག་སོའི་རྣམ་པ་མཛད་རྒྱ་དེ་རེད། གང་ལྟར། རེད་གཉིས་ཀྱི་
བསྐྱབ་བྱ་འབྲམ་མཆོངས་ཡིན་ཡང་། འབྲེལ་བ་ནི་དམག་སྤྱི་དང་དེའི་གཤམ་འོག་དཔོན་རིགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ལྟ་བུ་སྟེ།
གནས་རྒྱུང་གིས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེར་ཐུག་འཆོལ་དགོས་པ་ལས་ངོས་ཀྱིས་གནས་རྒྱུང་ལ་ཐུག་མི་འཆོལ། དེ་ལྟར་
ཡང་། རེད་གཉིས་སློབ་པ་ལྟ་བུ་སེམས་ཐག་ཏུ་ཅང་ཉེ་པོ་ཡིན། ངོས་རང་ལོ་ན་ལྷ་བའི་སྐབས་སུ་གནས་རྒྱུང་གིས་
ངོས་ལ་ཏུ་ཅང་མཉེས་པོ་གནད་སྟེ་གཟེགས་སྤྱོད་ཆོད་མེད་གནད་བ་དེ་ནི་སེམས་འགྲུལ་ཐེབས་པ་ཞིག་ཡིན། དཔེར་ན།
ངོས་ཀྱིས་གཟན་ཤམ་རྒྱལ་བ་ཞིན་དུ་མ་གྲོན་པ་གནས་རྒྱུང་གིས་གཟེགས་ཆོ། དེ་མ་ཐག་ཐེབས་ཏེ་སྤྱོད་འགག་དང་
གཟན་གྲོན་སྤངས་བཅོས་པ་སོགས་གནད་། ཞེས་བཀའ་ལྟར་བ་ལྟར་དང་། སྤྱི་ལོ་ 1978 ཟླ་བ་ 6 ཆོས་ 23 ཉིན།
“སྤྱིར་བཏང་མིའི་ནང་ནས་གནས་རྒྱུང་ལ་རྒྱུས་ཡོད་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་མི་ངོས་ཆགས་བསྐྱད་ཡོད་པ་དང་། དེ་བཞིན་ངོས་ལ་རྒྱུས་
ཡོད་ཆེ་ཤོས་དེ་ཡང་པལ་ཆེར་གནས་རྒྱུང་ཆགས་བསྐྱད་ཡོད་པ་རེད། ” གནས་དགའ་གཉིས་དང་། ལྷག་པར་གནས་རྒྱུང་
འདི་དོན་དག་འགངས་ལ་ཐུག་པའི་སྐབས་ལ་ཡིད་ཆེས་འཕེར་ངེས་བསྐྱབ་པ་མེད་པའི་ཐག་ཆོད་པོ་ཞིག་རེད།” ཅས་དང་། སྤྱི་
ལོ་ 1980 ཟླ་བ་ 7 ཆོས་ 18 ཉིན། “ད་ལྟ་གནས་འདིའི་ཁ་འོག་ལ་གནས་རྒྱུང་ལ་རྒྱུས་ཡོད་ང་ལས་ལྷག་པ་ཡོད་པ་མ་
རེད།” ཅས་གསུངས། སྤྱི་ལོ་ 1983 ཟླ་བ་ 4 ཆོས་ 8 ཉིན། “དགེ་འདུན་རྒྱ་མཆོའི་རྣམ་ཐར་ནང་ལ་རྒྱལ་པོ་སྐུ་ལྔ་དེ་ས་
ལམ་གྱི་རྟོགས་པ་མཐོན་པོར་བསྐྱེད་པར་གསུངས་འདུག” ཅས་ཀྱང་བཀའ་ལྟར་། རྣམ་ཐར་དེ་ཉིད་དུ་དེའི་རྒྱལ་བ་གཏན་
ཆོགས་དང་བཅས་ཏེ་གསལ་བར་གསུངས་འདུག་ཀྱང་འདིར་མ་བློས། འོ་ན། འབྲེལ་བ་གནད་ལུགས་ཇི་ལྟར་ཡིན་
སྟམ་ན། སྤྱི་ལོ་ 1986 ཟླ་བ་ 3 ཆོས་ 3 ཉིན།

རྒྱལ་པོ་སྐུ་ལྔ་དེས་པ་དོན་ལ་རྒྱལ་བ་རིགས་ལྔའི་རྣམ་སྤྱུལ་ཡིན་པ་རེད། ཉན་ཉན་ཡིན་གྱི་རེད། ཡིན་ནའང་། ཐུན་
མོང་གཏུལ་བྱའི་སྤང་ངོར་དགོས་པ་རྒྱ་མཆོན་དང་འབྲེལ་བའི་ཐོག་ནས་དེགས་པའི་རྒྱལ་དུ་བཞེངས་པ་ཡིན་དུས། ང་
རང་ཆོ་འཛིག་རྟེན་ཡོངས་གཤམ་གྱི་བསྟན་རྒྱལ་དེ་དེགས་པ་སྤྱིར་བཏང་གཞིར་བཞག་ཐོག་ནས་བསྟན་དགོས་པ་མ་

གཏོགས་པའི་དོན་ལ་ཅིག་རེད་ཟེར་ནས་མགོ་འཁུལ་ལུས་འཁུལ་ཞུས་ན་མི་འགྲིག། ཅེས་བཀའ་སྩལ་བ་ལྟར་ཤེས་དགོས།
དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོ་དང་རྒྱལ་མཆོག་ན་རིམ་བར་ལ་སྤྱོད་མོང་མ་ཡིན་པའི་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ཚུལ་ལ། སྤྱི་ལོ་ 2014
ལོའི་ལོ་མཇུག་འབྲས་སྤྲངས་སུ་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས།

དགེ་འདུན་གྲུབ་པ་ནི། གྲུ་བ་གྲུ་རྒྱལ་སྤྱོད་རྒྱལ་སྤྱོད་མཁུལ་པའི་ཡང་ཅེར་སོན་བ་ཞིག་ཡིན་ལ། རྗེ་རིན་པོ་ཆའི་སྐྱེ་ཆེ་
སྤྱད་ཀྱི་དངོས་སློབ་ཀྱང་རེད། དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོ་ཀླུ་སྤྱོད་མཆོ་དང་ཡང་སྤྱོད་མོང་མ་ཡིན་པའི་འབྲེལ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་
ཐག་ཆོད་པ་རེད་ལ། སྐབས་ཤིག་ཁོང་གིས་ལྷ་མོའི་རྗེས་གནང་གསལ། དེ་ལྟར་དགེ་འདུན་གྲུབ་པའི་སྤྲངས་མ་ཟེར་ནའང་
འདྲ། བཀའ་ཉན་སྤྱང་བཅི་ཞུ་མཁན་ཟེར་ནའང་འདྲ་སྟེ་སྤྱོད་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། གང་ལྟར། བཟའི་སྤྱོད་
པོ་རྒྱག་པའི་ལུང་བསྟན་སོགས་མདོར་ན། བཟའི་སྤྱོད་པོ་ཞེས་པའི་སྤྱོད་པོའི་མིང་དེ་ཡང་ལྷ་མོས་བཏགས་འདུག།
[ལྷ་མོ་ནི་]ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དགེ་འདུན་གྲུབ་པ་དང་སྤྱོད་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་རེད། དེའི་ཡང་སྤྱོད་དགེ་འདུན་རྒྱུ་མཆོ་
ཡང་སྐྱེ་ཆུང་ཆུང་སྐབས་ནས། ངའི་དགོན་བ་བཟའི་སྤྱོད་པོར་ཡོད་གསུངས་པ་སོགས་སྟོན་གནས་རྗེས་འདྲ་དང་
དག་སྤྱང་སོགས་ཡོང་བསྟན་པ་གཞན་དང་མི་འདྲ་བ་ཞིག་རེད། ཉིན་ཞིག་གནས་གང་མོའི་སྐབས་མེར་བསྐྱོས་ནས་
བཞུགས་པའི་སྐབས་སུ། ཞབས་ཕྱི་ཞིག་(ས་རིང་ཀླ་བཞི་པ་)གིས། དགེ་འདུན་རྒྱུ་མཆོ་ཆུང་ཆུང་དེ་ལ་སྐྱེ་ཅིང་ཞུས་ཏེ།
ཁྱོད་རང་གི་སྤྱང་མ་མོ་རེང་མོ་དེར་ཉ་ལས་རྒྱ་གང་ཡང་མེད། སྤྱང་མ་ཟེར་ན། མགོན་པོ་གྲུང་ལྷ་བྱ་དགོས་པ་རེད།
ཅེས་སྟོན་བཞོས་པ་རེད། དེ་ནས་དགེ་འདུན་རྒྱུ་མཆོས་དེ་མཁུལ་ལ། ལྷོ། རེ་རབ་སྤྱོད་པོའི་གདན་སྟེང་ན། རྒྱུང་ནག་
འཚུབ་མའི་གྲར་གྱི་ནང་། [རྩེ་རྒྱུང་སེར་གྱི་བའི་སྟེང་།] [ལྷ་ལས་བྱུང་བའི་ནག་མོ་ནི།] [ཞལ་གཅིག་ཕྱག་གཉིས་
འཛིགས་པའི་གཟུགས།] [ཕྱག་གཡས་རྩོལ་མེ་ཅོན་དང་།] [གཡོན་བར་ཡུངས་ཀར་ཐོད་ཁྱག་འཛིན།] [སྐྱེ་ལ་མི་ལྷགས་
གཡང་གཞི་དང་།] [རལ་བ་ནག་པོའི་གོས་གྲོན་ཅིང་།] [རྩེ་འབྲུལ་ཕྱགས་ཀྱིས་སྟོང་གསུམ་བསྟོར།] [ཁྱོད་ཀྱིས་དབྱ་
བགེགས་ཐལ་བར་རྒྱུགས།] ¹⁴⁸ ཟེར་བའི་ཆོགས་བཅད་དེ་ཐོལ་བྱུང་དུ་གསུངས་ཏེ། ངའི་སྤྱང་མ་མོ་རེང་མ་དེ་འདྲ་ས་
མེད་ཅེས་གསུངས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཡོད། ཡང་། དགེ་འདུན་གྲུབ་པ་ལ་ཅུང་ཟད་མཐོ་འཆོམས་པར་ཞུ་མཁན་གྱི་གནས་
ཉིང་རྒྱལ་པོ་ཟེར་བ་ཞིག་ཡོད་པ་དེས། དགེ་འདུན་རྒྱུ་མཆོ་ཆུང་ཆུང་སྐབས་ལ་གཟེམས་ཏེ་བཞུགས་པའི་སྐབས་དངོས་
སུ་ཡོང་སྟེ་ཞབས་ནས་མར་འཐེན་པ་ན། དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོས་མེ་ཅོན་གྱིས་བཞེགས་པས་གནས་ཉིང་རྒྱལ་པོ་ལག་བ་
ཕུར་ཕུར་གཏོང་གིན་གཏོང་གིན་སྟེ་ཕྱིན་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཤིག་ཡོད། ¹⁴⁹ གང་ལྟར། དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོ་དགེ་འདུན་གྲུབ་
པ་ནས་བསྐྱུང་སྟེ་སྤྱོད་མོང་མ་ཡིན་པ་གཉེར་དུ་གཏད་པའི་སྤྱང་མ་རེད། ཅེས་སོགས་བཀའ་སྩལ་ལ། དེའི་འཕྲོ་ཅམ་དུ་ཡང་
རྗེས་གནང་ཞུ་མཁན་རྣམས་ལ། “དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོ་ནི་རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་བྱེད་ན་རིམ་གྱི་གཉེར་དུ་གཏད་པའི་སྤྱང་མ་ཡིན།

¹⁴⁸ གཡང་བ་ཆོས་རྗེས་མཛད་པའི་རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་རྒྱུ་མཆོའི་རྣམ་ཐར་ན་གསལ།
¹⁴⁹ རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་རྒྱུ་མཆོའི་རང་རྣམ་ལས། བརྗེ་རས་ཆམ་དང་སག་ཐེབ་གྲོན་བ་ཞིག་གིས་ངའི་རྒྱང་བ་ནས་འཐེན་གྱིན་འདུག་པ་ལ་དཔལ་
ལྷན་ལྷ་མོ་རྩེ་ལ་ཆེབས་ཏེ་གྲོན་ནས་རྩེ་ལས་བབས་ཏེ་ཁོའི་ལག་བ་ལ་མེ་ཅོན་བརྒྱབ་པས་ཁོ་ལག་བ་ན་ནས་ཕུར་ཕུར་བྱེད་ཅིང་གོས་སོང་།
ཞེས་སོགས་གསུངས།

ངོས་ཀྱིས་འདི་ལྟར་བཤད་ན་ཉམས་པ་ཆ་སོ་དང་མི་བདེ་བའི་བཟོ་འདྲེན་ཞིག་འདུག་སྟེ། གང་ལྟར། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ལ་སེམས་ཐག་ཉེ་སོ་བྱས་ནས་བསྐྱད་སྟེ་བསམ་སྒྲོ་ཐོངས་ཨང་། གོང་དུ་ལོ་རྒྱུས་དང་སྒྲུགས་ནས་བཤད་པ་ལྟར་ཡིན། བལ་ཆེར་འབྲེལ་བ་ཞིག་ནི་ཡོད། ངོས་ལ་བསམ་པ་རྣམ་དག་གིས་སེམས་ཐག་ཉེ་སོ་བྱས་ཤིང་། དད་པ་དང་དམ་ཆོག་གཡོ་བ་མེད་པར་བསྐྱད་ན། ལྷ་མོའི་འཕྱིན་ལས་འབད་མེད་སྟུན་གྱི་ཉེ་ཡོང་། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ཉེ་སོ་མེད་པར་བསྐྱད་ན། རང་ཉིད་རང་མགོ་ཐོན་པ་ཞིག་རང་ཉིད་ཀྱིས་བྱེད་པ་ལས་དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོ་ལ་བསྟེན་བཅོལ་རྒྱ་མེད།” ཅེས་བཀའ་སྩལ། འདི་ལྟ་བུ་མང་ཡང་རེ་ཞིག་བཞག་གོ།

སྤྱི་ལོ་ཆིག་སྟོང་དགུ་བརྒྱ་བདུན་ཅུའི་དོན་གྲངས་ནང་དོལ་རྒྱལ་དང་འབྲེལ་བའི་གནས་ཚུལ་དེ་མང་ཆོག་ས་ནང་ཇ་ཇེ་དག་ཏུ་འགྱུར་བའི་མགོ་ཚུགས། དེ་ཡང་རྩོད་རིན་པོ་ཆེས་བྲིས་པའི་རྒྱ་བཤེས་པོ་ཅན་གྱི་དེབ་དེའི་ནང་དགེ་ལུགས་པ་སྤྱི་ཞིག་གིས་རྟོང་ཆོས་སོགས་བྱས་ན། དོལ་རྒྱལ་གྱིས་ཆར་གཅོད་ཚུལ་མང་དུ་བྲིས་པ་སོགས་ཀྱིས་རྒྱུན་བྱས་ཏེ། སྤྱི་ལོ་ 1975 ལོར་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་ཚུགས་པའི་གྲུ་རུའི་འབྲམ་ཆོག་སྐབས་གྲུ་བཙུན་འགའ་ཞིག་ཆོག་ས་བཅར་ཞུ་མ་སོད་པ་སོགས་བྱུང་། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས།

དེ་ནས་ལོ་ཤས་རྗེས་སྤྱི་ལོ་ 1974 ལོར་ཡོས་སྤེལ་རྒྱ་ཆེས་བཙུའི་འབྲམ་ཆོག་སྐབས་ལ་དགེ་ལུགས་པའི་གྲུ་བཤེས་དང་། ཨ་ནེ་ཁ་ཤས་ཡོང་ལ་མ་ཡོང་བར་བྱས་བྱུང་། བོད་མི་ཆང་མས་རང་བཙན་འདོད་ཀྱིན་ཡོད་པའི་སྐད་ཆ་རེད། གཙུག་ལག་ཁང་དུ་སློབ་དཔོན་གྱི་སྤྱི་བཞེངས་པ་དང་། འབྲམ་ཆོག་སྐབས་ལ་རྒྱ་དང་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཆོ་སྐར་གྱི་དོན་ལ་མིན། བོད་སྤྱི་པའི་རྒྱ་མ། དུས་ཆོད་སྟོགས་མ། ནག་སོའི་ཕྱོགས་ཀྱི་མི་དང་མི་མིན་འབྲུང་སོའི་རིགས་ཁ་རྒྱས་ནས་ཡོང་བའི་སྐབས་ལ་ཐུགས་བསྐྱེད་དམ་བཅའ་དམིགས་བསལ་ཡོད་པ་དང་། བོད་འབངས་ཀྱི་ངོས་ནས་ཀྱང་ལས་དང་བསོད་ནམས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དམིགས་བསལ་ཡོད་པའི་དགོས་པ་རྒྱ་མཆོན་གྱིས་འབྲེལ་བ་དེ་སློབ་དཔོན་རིན་པོ་ཆེ་རེད། དེས་ན། ང་ཆོས་སློབ་དཔོན་རིན་པོ་ཆེར་གསོལ་བ་འདེབས་རྒྱ་གལ་ཆེན་པོ་རེད། སྤྱི་པའི་དོན་དག་གལ་ཆེན་དོན་ཆེན་ཞིག་ལ་དེ་འདྲ་བྱས་པ་དེས་མི་བདེ་ཅམ་བྱུང་། དེ་རྗེས་བཟླ་བ་དཔྱད་བྱེད་པའི་སྐབས་ལ་དེབ་ཞེད་སྤང་ཆེན་པོ་ཞིག་བཏོན་འདུག །བྱས་ཅང་། ཨ་ནེ་ཆོ་རྒྱ་འདར་ནས་ཡོང་མ་རུས་པ་རེད་ཅེས་མོད་མཁན་འདུག །དེའི་རྗེས་བཙན་གཅོད་བྱེད་པའི་སྐབས་ལ་པ་ཆོད་རྒྱ་མའི་ཞལ་ལྷང་ཐེར་བའི་དེབ་སེར་སོ་དེ་མཐོང་བྱུང་། ཇོ་སྤྱད་རིན་པོ་ཆེས་ངོས་ལ་གསང་བ་བྱས་པ་རེད། ངོས་ཀྱིས་ཁྱུ་བཙུན་རྣམས་ཀྱི་ཆོག་ས་ལ་ཡོང་ལ་མ་ཡོང་བ་དེར་ཅད་གཅོད་བྱེད་པའི་སྐབས་ལ་གཞི་ནས་གནས་ཚུལ་དེ་འདྲ་གོ་ཐོས་བྱུང་བ་མ་གཏོགས་ཤེས་མ་བྱུང་།¹⁵⁰ ཞེས་དང་། ཡང་། “དེ་ནས་ཉེ་མ་གཅིག་གཉིས་ཀྱི་རྗེས་ལ་གཏོང་ཐོག་བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཆོན་གྱིས་བྲིས་པའི་དགག་པའི་དེབ་དེ་ཁོ་རང་གི་ལག་བྲིས་ཀྱི་ཡི་གེ་དང་སྒྲུགས་པར་ལུད་ཡིན་ཞེས་འཁྱེར་བྱུང་། དེབ་སེར་སོ་དང་གཏོང་ཐོག་གི་དགག་པ་གཉིས་ཀ་མཐོང་བྱུང་། དེའི་སྐབས་ལ་དངོས་གནས་སྒོ་གང་འཆོམས་པམ་བྱུང་། ངོས་རང་གི་གི་ནང་ལ་སྤྱོད་པའི་སྐབས་ལ་ཁ་འདོན་ག་རེ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་རུང་མེད་རུང་། ཡིག་ཆང་

¹⁵⁰ འདི་དང་གཤམ་གསལ་དག་དོལ་རྒྱལ་དང་འབྲེལ་བའི་རྒྱང་དོར་བཀའ་སྟོན་དེབ་དཔོ་ལས་བྱུངས།

265

འདིའི་ནང་ལ་ཡོང་དུས་སྤྱི་པའི་སྤྱི་མི་ཞིག་བྱས་ནས་སྤྲོད་ཀྱིན་ཡོད།” ཅེས་སོགས་དོལ་རྒྱལ་ལས་འཕྲོས་པའི་ཆོས་བརྒྱན་
ཕྱོགས་ཞེན་གྱི་གནས་ཚུལ་ལ་ཐུགས་པམ་ཆེན་པོ་བྱང་པའི་ཚུལ་ཞིབ་ཏུ་གསུངས། སྐབས་དེར་དགེ་ལུགས་པ་འགའ་
ཤས་ནས་གདོང་ཐོག་རིན་པོ་ཆའི་དེབ་དེ་དོན་གྱིས་བདུད་འཛུམས་རིན་པོ་ཆེས་བྲིས་ཞེས་སྒྲེང་སྟེ་དགག་ལན་འབྲི་
བའི་བྲ་སྤྱིག་བྱས་ཤིང་། རྗེ་སྤྲད་རིན་པོ་ཆེས་དེབ་སེར་པོའི་ནང་གང་འཁོད་པལ་མོ་ཆེ་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་ཞལ་ནས་
དངོས་སུ་གསུངས་པའི་ཚུལ་བྲིས་ཡོད་པས། “ཐུག་ས་དེ་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་དང་བདུད་འཛུམས་རིན་པོ་ཆེ་ལྷན་གཉིས་ལ་
ཐུག་ཡོང་གིན་ཡོད་པ་རེད། ད་ཆ་དངོས་གནས་ཤང་གནས་ཆོས་ལུགས་ནང་ཁུལ་འཁུག་ཅོད་སྟེལ་བའི་རྗེ་དག་གི་གནས་
ཚུལ་ཞིག་ཆགས་ཡོང་གིན་ཡོད་པ་ཡིན་དུས།” ཞེས་སོགས་ཆོས་བརྒྱན་ནང་པན་ཚུན་མ་མཐུན་པར་འགལ་ཆར་འབྱུར་
ཉིན་ཆེ་བའི་གནས་ཚུལ་དེའི་རིགས་མི་འབྱུང་སྟེ། ཆོས་དོན་ལས་ཁུངས་ལ་བཀའ་གནང་སྟེ་ལམ་སྟོན་གསལ་
བསྐྱགས་བསྐྱངས་པ་དང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་པན་ཚུན་དགག་ཡིག་འབྲི་བ་སོགས་མ་བྱང་པའི་ཚུལ་ཞིབ་ཏུ་བཀའ་
སྤྱལ། སྤྱི་ལོ་ 1978 ལྷ་བ་ 6 ཆོས་ 13 ཉིན་བཞུགས་སྐར་པོ་བྱང་ཆོམས་ཆེན་དུ།

ངོས་གྱིས་བོད་སྤྱི་པའི་དོན་དག་ལ་དངོས་གནས་ཤང་གནས་གང་ཡོང་ཅི་ཡོང་གིས་ཁུར་ཆངས་ཏེ་སྤྲོད་པའི་སྐབས་
འདིར། དེ་སྔ་སྤྱོ་མ་རངས་པའི་མེའམ། ཡང་ན། གནས་ཚུལ་མ་ཤེས་མཁན་ཞིག་གིས་དགོག་རྒྱུན་བཅོས་ན་དེ་ཡོང་སྤྲོད་
པ་རེད། དེ་ཆོས་ཉིད་རེད། ངོས་གྱིས་ངེས་པར་དུ་དགག་པ་སྟེར་བ་ཡིན། དེ་གཉིས་ཀ་མིན་པའི་སྤྱི་ཞབས་རྗེ་སྤྲད་ལྟ་
ལ། ཐུགས་གཅིག་ནས་ཆོས་ལུགས་སྒྲོར་ལ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེར་སྤྱི་པའི་སྤྲོད་ཀྱིས་སམ་ལྟ་སྤངས་གང་འདྲ་ཞིག་ཡོད་
མེད་ཆ་ཆང་རྒྱས་མངའ་ཡོད་པ་རེད། དགེ་ལྷན་འོས་སྤྱོད་ཐོག་མར་འཇུགས་པའི་སྐབས་རྗེ་རམ་ས་ལའི་འོད་དུ་ཁང་པ་
འགྲིག་མིན་བྱང་སྟེ་ཀང་རར་ཚུགས་པའི་སྐབས་ཉིན་གཅིག་ངོས་ཀང་རར་ཆེད་མངགས་བྱིན། ཁོང་ཆོའི་སྤྲོད་ཁང་
ཉམས་ཆེ་ས་དེར་གཞོགས་གཅིག་ལ་ཀྱན་བདེ་སྤྲོད་དང་། གཞོགས་གཅིག་ལ་རྗེ་སྤྲད་བསྟེན། ངོས་དཀྱིལ་དུ་བསྟེན་ནས་
དགེ་ལྷན་འོས་སྤྱོད་བཅོར་འགྲེལ་བའདུག་རིང་པོ་ཞིག་བརྒྱབས་པའི་ནང་། ཆོས་ལུགས་སྒྲོར་ལ། གལ་ཏེ་ལྟ་བུ་སྤྲོད་མེད་
ནི་རི་བོ་དགེ་ལྷན་པའི་ལྟ་བུ་འདི་རེད། དགེ་ལྷན་པའི་ལྟ་བུ་མ་གཏོགས་གཞན་དག་གི་ལྟ་བུ་ནམས་སྤྲོད་ཡོད་པར་ངོས་
འཛིན་བྱས་ཏེ། གལ་ཏེ་དེ་བདེན་ན། བོད་གངས་ཅན་ལ་རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་མ་བྱོན་སྤྲོད་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་པར་
ཞིག་། ཆོགས་ལམ་ཆེ་འབྲིང་ཡན་ཆད་ཐོབ་པའི་གང་ཟག་གཅིག་ཀྱང་མ་བྱང་ཞེས་ལབ་དགོས་ཀྱི་རེད། རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་མ་
བྱོན་གོང་ལ་བོད་ལ་བྱུང་འཇུག་གི་གོ་འཕང་བརྟེན་པ་མང་པོ་བྱུང་ཡོད། དེ་ནམས་ལྟ་བུ་བྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་ངེས་པའི་
སྤྲོད་ནས་འགོ་དགོས་པ་མ་གཏོགས། ལྟ་སྤྲོད་པ་མ་ཞོར་བ་ཞིག་རང་རྒྱུད་ལ་མེད་པར་ཆོགས་ལམ་ཆེ་འབྲིང་ཡན་
འགོ་སྐབ་ཀྱི་མ་རེད་ཅེས་བཤད་པ་ཡིན། བཀའ་རྟིང་ས་དགེ་ཆང་མ་སངས་རྒྱས་བདེ་ཆུག་ཏུ་སྐབ་པའི་མདོ་སྔགས་བྱང་
འབྲེལ་གྱི་ཟབ་ཆོས་ཤིག་ཡིན་པས། ང་ཆོས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཕྱོགས་ངེས་དང་བཟང་ཞན་གྱི་སྤྲད་ཆ་འོད་རྒྱ་བསྟེན་མི་
འདུག་ཅེས་གསལ་པོ་བྱས་ནས་བཤད་པ་ཡིན། སྐབས་དེར་རྗེ་སྤྲད་རིན་པོ་ཆེ་ཡོད་པ་སོང་ཅང་། མ་གོ་མ་ཐོས་མེད་
པར་ཆ་ཆང་ཐོས་ཡོད། མི་ཤེས་པ་ཡོང་ཤེས་ཀྱི་མ་རེད། གཉིས་ནས་སྐབས་རྗེ་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆའི་སྐབས་བྱས་ནས་རྗེ་
སྤྲད་རིན་པོ་ཆེ་ངོས་གྱིས་རྒྱ་ནག་ལ་ཁྲིད། 1956 ལོར་སངས་རྒྱས་བྱང་འདས་ཀྱི་དུས་ཆེན་སྐབས་རྒྱ་གར་ལ་ཁྲིད། དེ་

ནས་ ༡༩༥༩ ལོར་ཟིང་འབྲུག་བྱང་ནས་རྒྱ་གར་ལ་བསྐྱབས་ཤིང་འབྲེལ་བའི་ནང་ནས་མི་འབྲེལ་ཅམ་བྱས་ནས་སློབ་གྲུའི་
དགེ་ཆན་ལོས་སློབ་ཆེད་འཇུགས་བྱས་པ་དེའི་མགོ་བྱེད་ལ་བསྐྱོས་པ་ཡིན། དེ་འབྲེལ་བྱས་ཏེ་གནས་ཚུལ་ཆ་ཆར་ཤེས་
མཁན་དང་། བཟང་པོས་བཟང་མཐའ་བསྐྱངས་ཏེ་བསྐྱངས་པའི་མི་ཞིག་གིས་བྱེད་སྤྲད་དང་། ཁ་ཐབས་དེ་འབྲེལ་
བྱས་པ་རེད། ཅེས་བཀའ་སྩལ།

མགོན་པོ་མཆོག་ནས་གནས་ཚུང་གིས་དོལ་རྒྱལ་བསྟེན་གསོལ་མི་རུང་བའི་ཚུལ་གསུངས་པ་ལ་ཡ་ལན་མ་
གནང་བ་དང་། བྱི་ལ་ཡང་དོལ་རྒྱལ་བསྟེན་གསོལ་རུང་མི་རུང་གི་ལེགས་ཉེས་སྒྲུང་དོར་གྱི་བཀའ་སློབ་སོགས་གང་
ཡང་མ་སྩལ་བར་བཞུགས་ཀྱང་། རི་སྐད་རིན་པོ་ཆེས་དོལ་རྒྱལ་གྱི་ཆེ་བ་བརྗོད་པ་རྩལ་དུ་བཏོན་ཏེ་འཛིགས་འཛིགས་
རམ་རམ་གྱི་བྱུང་རིམ་སྒྲ་ཆོགས་གིས་བ་དང་། གཞན་གྱིས་ཀྱང་ས་འོག་དར་འཐག་གི་ཚུལ་དུ་བསྐྱགས་པ་སོགས་གྱི་
ཁྱེན་པས་སྤྱི་ཆོགས་ནང་དུས་བདེ་ཞོད་འཇགས་མི་ཡོང་བའི་མགོ་ཚུགས་པར་བརྟེན། ཡགོང་ས་ཡིད་བཞིན་ནོར་
བྱས་གནས་ཚུང་ཞལ་བཀག་སྟེ་བཞག་ན་མི་འགྲིག་པར་དགོངས་ཏེ་གནས་ཚུལ་ངོ་མ་ཅི་ཡིན་བཀའ་འདི་གནང་། དེ་
ལ་མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

ད་ཆ་གནས་ཚུང་ཞལ་བཀག་སྟེ་བཞག་ན་ངོས་རང་མ་བྱང་བ་རེད་བསམས་ནས་ཉིན་གཅིག་གཟིམ་ཚུང་སྤྱན་འབྲེན་
སྐབས་ལ་ངོས་གྱིས་གསལ་པོ་བྱས་ནས་བཀའ་འདི་ཞུས་པ་ཡིན། ... ད་ཆ་གནས་ཚུང་གི་ངོས་ནས་ག་རེ་གསུང་རྒྱ་
ཡོད་ན་གསུང་། དེ་ལ་ངོས་གྱིས་བྱང་བཏེན་གྱིས་རྒྱུ་སྐྱོར་བྱ་རྒྱུ་ཡིན་ཞེས་ཞུས་པ་ཡིན། གཞི་ནས་ཆོས་སློབ་གིས་སྟོན་
སྟོན་བྱས་ནས་རྒྱལ་ཆེན་ལུགས་ལྡན་གྱི་སྤྱི་ལོ་རྒྱུས་མང་པོ་ཞིག་གསུངས་པའི་མདོ་དོན། རྒྱལ་ཆེན་ལུགས་ལྡན་
འདི་བསྟེན་ན་པན་ལས་གཞོན་པ་ཆེ་བ་ཡིན། དེང་སང་རྒྱལ་ཆེན་སྟེན་མཁན་ཆོར་མི་ཁ་དང་། ནང་བཟ་མི་ཤིས་པ་གང་
འབྲེལ་གྱི་ཡོད་གིན་ཡོད་མེད། མཐའ་མར་ག་མ་འགྲིག་པ་གང་འབྲེལ་གྱི་ཡོད་མེད་ཞེས་བརྟག་གནང་ན་མཐོང་
ཆོས་སུ་ཡོད་པ་དེ་ཡིན། ཡང་ན། རྒྱལ་ཆེན་སྟེན་མཁན་དེ་རྣལ་འབྱོར་པ་དངོས་གནས་བྱང་གནས་གྱིས་རྟོགས་པ་
མཐོན་པོར་བསྐྱབས་པ་ཞིག་ནས་ཤིན་ཏུ་གསང་བའི་ཚུལ་གྱིས་བསྟེན་པ་ཡིན་ན་མ་གཏོགས་ད་ལྟའི་བྱེད་སྤྲད་འདི་
འབྲེལ་བྱས་ན་ཁེ་ལས་ཉེན་ཆེ་བ་དང་། དགེ་ལས་སློབ་ཆེ་བ་ཡིན་ཞེས་དང་། ལྷག་པར་དུ་རྒྱལ་ཆེན་ལུགས་ལྡན་བསྟེན་པ་
ཡིན་ན། འདོད་ཁམས་བདག་མོ་ལ་སོག་སྤྱག་འཁོན་དོགས་ཡོང་གིན་ཡོད་ཅེས་གསུངས་བྱུང་། གནས་ཚུལ་དེ་ལྟར་བྱུང་
ནས་རྒྱལ་ཆེན་གྱི་གནས་ཚུལ་དེ་ངོས་གྱིས་ཤེས་པ་རེད། གནས་ཚུང་དང་རྒྱལ་ཆེན་མཐུན་དང་མི་མཐུན་སྐྱེད་གཞི་ཡོད་
ཀྱང་། ལྷ་མོ་དང་འཁོན་གྱིན་ཡོད་པའི་སྐད་ཆ་འདི་ད་རེས་དང་པོ་རེད། ལྷ་མོ་འཁོན་གྱིན་ཡོད་ན་གནས་ཚུལ་ཤིན་ཏུ་
འགངས་ཆེན་པོ་དང་། གནད་འགག་ཆེན་པོ་ཞིག་ལ་སྤྱག་གིན་ཡོད་སྐབས། ངོས་རང་གི་ངོས་ནས་ཉན་ཉན་ཞིག་བྱས་ན་

ལག་པོ་འདུག་བསམ་པ་བྱུང་བྱུང་། ཞེས་བཀའ་སྩལ། དེ་ལྟར་གནས་ཚུང་གིས་བཀའ་ལུང་གསལ་པོར་སྤུལ་བ་ལ་
བརྟེན་ནས་དོལ་རྒྱལ་བསྟེན་ན་པན་ལས་གཞོན་ཆེ་བ་དང་། ཁེ་ལས་གྱོད་ཆེ་བ། ལྷག་པར་དུ་དཔལ་ལྡན་འདོད་ཁམས་
བདག་མོ་འཁོན་གྱིན་ཡོད་པའི་ཚུལ་གསལ་བར་མཁྱེན་ཏེ་སྤྱགས་གཡེང་ཆེན་པོས་ཐབས་སྒྲ་ཆོགས་གྱིས་ཞིབ་ཏུ་
བརྟག་པར་མཛད། དེ་ཡང་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས།

ཡོས་ལོའི་(1975)ཟླ་བ་ ༡༢ ཆེས་ ༡༩-༡༩ ཅམ་ཡིན་པ་ཡོད། སྤྱི་ཞབས་མཁན་པོ་དང་། རོས་རང་། གྲ་ཆང་གི་ཆོག་གྲ་
བཅོ་ལྔ་ཅམ་བཅས་ནས་ལྷ་མོའི་བསྐྱང་གསོ་ཞིག་བཏོན། དེའི་ཉིན་མོར་འབྲུག་སྐད་རྒྱག་པ་སོགས་གནས་གཤེས་འཕྲུབ་
པོ་ཞིག་བྱང་། དེ་ནས་ཟན་བརྟག་མ་བསྐྱེད་གོང་ལ་མངའ་གསོལ་ཞིག་བཏོན། རྒྱལ་འབྱོར་སྤང་མའི་གཙོ་བོར་མངའ་
གསོལ་གྱིས།། ཟེར་བའི་སྐབས་སྒོག་བཞུ་ཤི་སོང་། རྩ་རམ་ས་ལར་སྒོག་བརྟན་པོ་རང་མེད་པ་འཆར་ཅན་ཡིན་པས། དེ་
ལ་གཅིག་བྱས་ན། རྩམ་རྟོག་བྱེད་རྒྱ་གང་ཡང་ཡོད་ཀྱི་མ་རེད་བསམས་བྱང་། གལ་སྲིད་མཆོན་མ་འདྲ་ཡིན་པ་ཡིན་ན།
དེ་ལོས་བདེན་བསམས་བྱང་། གང་གིས་ཟེར་ན། དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོ་རྒྱལ་མཆོག་དགེ་འདུན་གྲུབ་པ་ནས་བཟུང་སྟེ་དངོས་
གནས་དང་གནས་གཅིག་ལྟོགས་ཀྱན་འདུས་ཀྱི་ཆོས་སྤྱོད་ཞིག་ཡོད་ཀྱིན་ཡོད་ཀྱིན་ལ་དེས་མ་ཆོག་པར་རོས་ཀྱིས་རྒྱལ་
ཆེན་སྟེན་གྱིན་ཡོད་པ་ཡིན་ཅང་། རྒྱལ་འབྱོར་སྤང་མའི་གཙོ་བོར་མངའ་གསོལ་གྱིས།། ཟེར་བ་དེ་ཆོག་སྐྱམ་པོ་ཞིག་
ཆགས་པ་རེད། རོན་དག་ངོ་མའི་ཐོག་ལ་དེ་ལྟར་མ་ཡིན་པའི་བཟོ་འདྲ་པོ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་དུས། དེ་མཆོན་མ་ཡིན་ན་ནི་
ལོས་བདེན་བསམས་པ་རང་འཛན་བྱང་། ཞེས་བཀའ་སྩལ། དེ་ལྟར་དོན་ཆོད་གསུམ་སྟེ། རོལ་རྒྱལ་ད་ལྟས་བཞེན་བསྟེན་
ན་བཟང་། ཞེས་པ་དང་། གསང་བའི་རྒྱལ་གྱིས་བསྟེན་ན་བཟང་། ཡང་། མཆོམས་འཛོག་བྱས་ན་བཟང་། ཞེས་པའི་
ཟན་རིལ་གསུམ་བསྐྱེད་ཏེ་བརྟག་པ་མཇུག་པར་མཆོམས་འཛོག་གནང་དགོས་པའི་རྟགས་ཐོན།

ཟན་བརྟག་བསྐྱེད་ཆར་བའི་རྗེས་ལ་རོས་རང་གི་རོས་ནས་སྤང་བྱེད་ཚུགས་སྐྱོར་ལ་ཐག་ཆོད་པ་བྱང་སྟེ་ཞེ་སྒོ་བདེ་
སོང་། དེ་བཞེན་གནས་རྒྱུ་གིས་དེའི་གོང་ནས་གསུངས་པ་དེ་ཆོ་དངོས་གནང་དང་གནས་ཀྱི་བདེན་པ་ར་འཕྲོད་པའི་
གནས་རྒྱལ་ཞིག་བྱང་བ་ཡིན་ཅང་། སེམས་ཀྱི་གཏིང་ནས་ངེས་ཤེས་འཛོངས་པ་དང་། ཡ་མཆོན་སྤྱེ་བའི་གནས་རྒྱལ་
ཞིག་བྱང་། ཞེས་དང་། དེའི་མཆོན་མོར་རྒྱལ་ཆེན་ཉམས་དམའ་པོར་གྱུར་པའི་མཆོན་ལྟས་མི་འདྲ་བ་ཞིག་བྱང་བའི་
རྒྱལ་ཡང་བཀའ་སྩལ། སྐབས་དེ་ཉིད་དུ། “ཚུགས་གཅིག་ལ་རྒྱལ་ཆེན་དེགས་པ་ཞིག་ལ་ཐུག་པས་བསྟེན་གསོལ་མི་རུང་
བ་དང་། ཡང་སྒོས་ལྷག་པར་ཅན་དུ་རང་གི་སྒྲ་མ་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་ལ་ཐུག་པ་དང་། ཚུགས་གཅིག་ལ་གནས་རྒྱུ་དང་སྤྱོ་མོ་
གཉིས་ལ་ཐུག་པ་བཅས་ངོས་དེ་རྣམས་ཀྱི་དཀྱིལ་དུ་བྱ་སྤངས་བྱེད་སྤངས་མི་ཤེས་པའི་དཀའ་ངལ་ཆེན་པོར་འབྱུང་བྱང་།”
ཞེས་གྲང་བཀའ་སྩལ། གནས་རྒྱལ་དེ་དག་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་པ་གཉིས་ལ་སྤྲོ་སྤྲོ་མཇུག་པའི་རྒྱལ་ལ།

[སྤྱི་ལོ་1976]ཟླ་བ་དང་པོའི་ཆེས་བཏུ་གཉིས་ཉིན། ཡོངས་འཛིན་[སྤྱིང་]རིན་པོ་ཆེ་དོ་རྗེ་གདན་ནས་ཡང་ཐེབས་ཏེ་
མཇུག་པར་དེའི་སྐྱོར་གྱི་གནས་རྒྱལ་ཆ་ཆང་ཞུས་པ་ཡིན། ཆེས་ ༡༩ ཉིན་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་མའི་སོར་ནས་ཡང་ཐེབས་
ཏེ་མཇུག་བྱང་། གནས་རྒྱལ་སྤྱི་རྗེས་ཐམས་ཅད་གཅིག་དང་གཉིས་ཀྱིས་གསལ་པོར་ཞུས་པ་ཡིན། ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་
ནས་ཟན་བརྟག་དང་གནས་རྒྱུ་ནས་དེ་འདྲ་ཐེབས་ཡོད་ན་དངོས་འབྱེད་པ་རེད། བསྐྱེད་པ་ཡོད་པ་མ་རེད། གནས་རྒྱུ་ལ་
ཆ་བཞག་ན། འགག་དོག་སར་བསྐྱེད་པས་དུས་བསྐྱེད་པ་མེད་པའི་ལུང་ཨང་གི་དང་པོ་གང་འདྲ་གནང་གིན་ཡོད་མེད་ཤེས་
གསལ་ཡིན། དེ་བཞེན་ཟན་བརྟག་ལ་ཆ་བཞག་ན། ལྷ་མོ་གསུང་འབྱོན་མའི་སྤྱི་ཐང་ལ་ཟན་བརྟག་བསྐྱེད་པ་རེད།
ཡགོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོ་ཐངས་གཅིག་གཤེགས་ཆར་རྗེས་སྟེ་སྤྱིད་ནས་གསང་སྒོ་ལོ་གཙོ་དགོས་མིན་སོགས་ཐུག་
སྐད་ཞུ་འཛོད་ཐུགས་འགྲུབ་བྱེད་པའི་སྐབས་ལ་ལྷགས་དཔུགས་ཆད་ཆར་བ་དེ་ཡང་བསྐྱེད་རྒྱུར་སོས་ནས། གལ་རྒྱུང་བ་

དེ་ཆོ་ཁྱེད་རང་གིས་སྒོ་ཐག་ཆོད། གལ་ཆེ་བ་དེ་ཆོ་རྒྱལ་བ་དག་འདུན་རྒྱ་མཆོའི་ཐུགས་དམ་གྱི་ཉིན་ལྷ་མོ་གསུང་འབྱོན་མའི་སྐུ་ཐང་མདུན་དུ་ཐན་བརྟག་བསྐྱེལ་ནས་ཐག་གཅོད་བྱོས། དེ་ལ་བསྐྱེལ་བ་མི་ཡོང་གསུངས་པའི་སྐུ་ཐང་འདི་རེད། འདི་ལ་ཐན་བརྟག་བསྐྱེལ་ནས་ད་ལྟ་ཐན་ལ་བསྐྱེལ་བ་གང་ཡང་བྱུང་ཡོད་པ་མ་རེད། བསྐྱེལ་བ་མེད་ཐག་ཆོད་རང་རེད། དངོས་གནས་བྱང་གནས་དགོས་པ་རྒྱ་མཆོན་ཡོད་ཐག་ཆོད་ཡོད་པ་རེད་ཅེས་དང་། འོན་ཀྱང་། ད་ལྟ་ལྷ་མོ་དང་རྒྱལ་ཆེན་ལུགས་ལྡན་གཉིས་མ་འཆམ་པ་ལྟ་བུའི་གནས་ཚུལ་དེ་པལ་ཆེར་བོད་གྱི་བསྟན་སྲིད་དང་འབྲེལ་བའི་ཐོག་ནས་ཡིན་གྱི་རེད་མ་གཏོགས། སྤྱིར་བཏང་ལྷ་མོ་དང་ལུགས་ལྡན་གཉིས་མ་འགྲིག་པ་ཅ་བ་ནས་ཡོད་གྱི་མ་རེད་ཅེས་གསུངས་བྱུང་། ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་[ལྷ་ལུགས་གཉིས་མི་འཆམ་པར་]ཡིད་ཆེས་གནང་གིན་མི་འདུག །གཞུང་གི་བསྟན་སྲིད་གྱི་ཐོག་ནས་ཉན་ཉན་ཡིན་གྱི་རེད། རྒྱལ་བ་ལྷ་པོའི་སྐུ་ཐང་ལ་ཐུན་མོང་དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་གནས་ཚུལ་མང་པོ་ཞིག་ཡོང་གིན་ཡོད་ཅང་། དེ་འབྲེལ་ཐོག་ནས་ཡིན་གྱི་རེད་ཅེས་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་གོ་བ་དེ་འབྲེལ་སྒྲིན་གྱིན་འདུག །གང་ལྟར། ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེར་ཆ་ཆང་ཞུས་པ་ཡིན་ལ། ངོས་རང་ཡང་ཉ་ཅང་སྒོ་བདེ་པོ་བྱུང་། ཞེས་བཀའ་སྩལ། དེ་ལྟར་སྤྱི་ལོ་ 1975 ལོའི་མཇུག་ཅུས་ནས་ལྔ་པོར་ས་མཆོག་གིས་མཆམས་འཛོག་གཅོད་མ་གནང་ཡང་ད་དུང་བོད་མིའི་ཁྱིམ་ཁྱེད་མཁའ་མང་དུ་ཡོད་པས། དཔལ་ལྡན་ལྷ་མོའི་འཁོན་མ་སངས་པའི་གནས་ཚུལ་བྱུང་། དེ་ལ་ཡོངས་འཛིན་སྤྱིར་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ལས་ལྔ་པོར་ས་མཆོག་གིས།

[སྤྱི་ལོ་1976ཟླ་བ་2]ཆེས་ཉེར་གསུམ་ཉིན་ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་དང་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་ལྡན་དུ་ཁོ་བོའི་སར་ཐེབས་ཏེ་ད་ལས་བཀའ་ལག་གིས་མཆོན་སྤྱི་འཐུས་དང་། ལས་བསྐྱེལ་ས་ཆོགས་མི་སྤྱི་མགྲིན་ནས་གསོལ་བ་བཏབ་པ་ལྟར། ཁོ་བོ་བསྟན་འགྲོའི་དཔལ་དུ་རིང་འཛོའི་འདུན་པ་བསྐྱེད་དགོས་ཚུལ་ཐེབས་པར། ད་ལས་གནས་རྒྱུ་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོའི་ལུང་དོན་དཔལ་ལྡན་ལྷ་མོའི་ཐུགས་དགོངས་འབྲུགས་རྒྱུ་བྱང་ལུགས་འདི་བཞེད་བོད་མི་ཡོངས་ཀྱི་བསམ་བཞིན་གྱི་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་གནས་ཚུལ་ལ་བརྟེན་ཕྱི་ཉིན་ལྷ་མོ་དང་། སྐུ་ལྷ་བཅས་པར་བསྐྱེད་འཕྲིན་ཆོགས་འཁོར་གནད་སྤྱིན་དང་བཅས་གནས་རྒྱུ་འཕྲེན་ཞུས་ཏེ་ལྷ་མོར་ཞུ་བལགས་གསོལ་འདེབས་དང་། རང་རེས་འགལ་འདྲེས་ཅི་བྱུང་བཀའ་གསལ་ཡོང་བ་ཞེས་གནས་རྒྱུ་ལ་ཞུ་བསྐྱེལ་བྱས་ལེགས་སོགས་ཀྱི་བཀའ་བསྩུང་ཞུས། ... དེའི་ཉིན་རྗེས་མར་(ཆེས་24)ཡོངས་འཛིན་རྫོ་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས། ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་དང་། གསེར་གོང་མཆོན་ཞབས། རྣམ་གྲུ་དང་གནས་རྒྱུ་དགེ་འདུན་པ་ཡོངས་རྫོགས་དང་ལྡན་དུ། ལྷ་མོ་དང་སྐུ་ལྷའི་བསྐྱེད་འཕྲིན་ཆོགས་འཁོར་དང་སྤྱགས་གནས་རྒྱུ་ཉེན་གཞིར་སྤྱན་དྲངས་ཏེ་སྒྲུང་དོར་ལས་སྟོན་སྤྱག་པོར་གནང་དགོས་པའི་ལུང་ཞུ་མཛད་པར་ཆོས་སྒྲིང་ནས། མ་ཅིག་འདོད་ཁམས་བདག་མོ་ཐུགས་དགོངས་སེལ་ཆེད་རིས་མེད་ཆོས་བྱེད་རྣམས་ནས་སྒྲུང་དོར་འཛོལ་མེད་དགོས་ལུགས་སོགས་ཐེབས། ཞེས་གསུངས། སྐུ་ཐང་དེ་ཡིད་དུ་དགའ་ལྡན་བྱང་ཅེ་གྲུ་ཆང་དུ་འང་མི་ཤིས་པ་སྤྲ་ཆོགས་བྱུང་འདུག་སྟེ། དེ་ཡང་ལྔ་པོར་ས་མཆོག་ནས།

འབྲུག་མའི་(སྤྱི་ལོ་1976)དབྱར་གཞུང་དུ་ལ་དྲགས་ལ་དུས་འཁོར་དབང་ཆེན་བྱེད་པའི་ཆེད་འགྲོ་བའི་གོང་དེར། དགའ་ལྡན་བྱང་ཅེ་གྲུ་ཆང་ནས་ཐུགས་དམ་ཞིག་འབྱོར་བའི་ནང་། བར་ལས་བྱང་ཅེ་གྲུ་ཆང་ནང་བཟ་མི་ཤིས་པ་རྒྱན་མཐུད་

ནས་བྱུང་བ་དང་། སློབ་གཉེར་བ་མང་པོར་གྲ་མ་འགྲིག་པ་ཡོང་གིན་འདུག །སྤྱིར་བཏང་ཐུགས་དམ་ཁག་གི་ནང་ལ་སྤང་
མའི་འཕྲུལྱོག་ཡོད་པའི་ནཱ་མ་ཡོང་གིན་འདུག ། བར་ལམ་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེར་བཀའ་སློབ་ཞུས་ཏེ་ལྷ་མོའི་ཉེན་རྩིས་
གསར་འཛུགས་དང་འབྲེལ་ཐབས་གསོལ་གནད་སྤྲོན་བསྐྱབས་པ་ཡིན། ད་ཆ་ལྷ་མོའི་འཁོན་དོགས་འདྲ་ཡོད་མེད་མོ་ཞིག་
རྒྱག་རོགས་ཞེས་གསལ་འདུག ། ཐུགས་དམ་ས་སོན་དེ་གསེར་གོང་རིན་པོ་ཆེས་བསྐྱམས་ཐེབས་བྱུང་། ... ཟན་བརྟག་
ལ། བྱང་ཅེ་གྲ་ཚང་ནང་བཀྲ་མི་ཤིས་པ་རྒྱན་མཐུན་ནས་ཡོང་བ་འདི་ལྷ་མོ་འཁོན་པ་ཡིན་ནཱ་མིན་ཞེས་བསྐྱེད་བར། ལྷ་
མོ་འཁོན་པ་ཡིན་ཞེས་བབས་སོང་། ལྷ་མོ་འཁོན་པ་ཡིན་ན། ལྷ་མོ་འཁོན་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་གཞན་དག་ཅིག་ཡིན་ནཱ། ཀླུ་
ཆེན་བསྟེན་ཆེས་པའི་དབང་གིས་ལྷ་མོ་འཁོན་པ་ཡིན་ཞེས་བསྐྱེད་བར། ཀླུ་ཆེན་བསྟེན་ཆེས་པའི་དབང་གིས་ལྷ་མོ་
འཁོན་པ་ཡིན་ཞེས་བབས་སོང་། ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ། དེ་ལྟར་དོལ་རྒྱལ་བསྟེན་པའི་ཉེར་ལེན་གྱིས་ལྷ་མོ་འཁོན་པ་སྤྱི་
སྤེར་གཉིས་ལ་བྱུང་བར་མངོན། དེ་ཡང་རྩིས་དེན་པོ་ཆེའི་དེབ་སེར་པོ་མ་སོན་གོང་གི་གནས་ཀྱིས་ཞིག་ལ།
དེ་ནས་སྤྱི་ཞབས་རྩིས་དེ་གནས་ཀྱིས་ཀྱང་ཡོང་། དེབ་དེ་སོན་རྒྱ་ཡིན་པའི་གནས་ཀྱིས་རྒྱུན་བས་ཡིན་ས་རེད། གང་
ལྟར། ཐོག་མར་རྒྱུད་སྟོད་ལྷ་མ་དབྱུ་མཛད་ཀྱི་འོས་འཆར་དོས་ལ་འབྱོར་དུས། དང་པོ་སྤྱི་ཞབས་ལྷ་ཉི་དང་། དེ་ནས་རྩིས་
སྤྲུལ། དེ་ནས་དགེ་བཤེས་མིང་རིམ་བཞིན་མོ་བརྒྱབས་པ་ཡིན། ཅ་བ་ནས་བཟང་པོ་ཞིག་བབས་མ་བྱུང་། བྱེད་མ་ཤིས་
པར་ལྷ་ཤིས་ཤིག་བཞག་པ་ཡིན། དེ་འདྲ་ཞིག་གི་སྤྱབས་སྤྱི་ཞབས་མཁན་བྱུང་ནས་ཀླུ་འདིར་མཛལ་ཁ་ཞིག་ལ་ཐེབས་
བྱུང་བར། ལྷ་མ་དབྱུ་མཛད་ཀྱི་འོས་འཆར་ནཱ་མ་ལ་མོ་བརྒྱབས་པར་བཟང་པོ་ཞིག་འབབ་ཀྱིན་མི་འདུག །དག་པ་སྤྱི་
ཞིག་འདུག་གས་ཞེས་དེས་པར། ནཱ་རྒྱལ་གྱིས་རྩིས་དེ་སྤྱད་རིན་པོ་ཆེ་ལ་རྒྱུད་བ་ཆོས་རེ་འདུན་ཆེན་པོ་ཞུ་གིན་འདུག་
གསུངས་བྱུང་། དེ་དོས་གནས་རེད། ཡག་པོ་འདུག །འོས་དེས་ཐེག་དེས་རེད་ཅེས་ལབ་པ་ཡིན། དེ་ནས་སྤྱི་ཞབས་ལ་
ཐུག་ཆར་བ་དང་ལམ་སེང་རྩིས་དེན་པོ་ཆེ་རང་ལ་མོ་ཞིག་བརྒྱབས་པ་ཡིན། མོ་བཟང་པོ་ཅ་བ་ནས་བབས་མ་བྱུང་།
ཁྱད་མཆོར་བསམས་ནས་ཡང་གཡུགས་བཞག་པ་ཡིན། ཡང་དེ་ནས་ལྷ་བ་གཅིག་གཉིས་ཕྱིན་པའི་རྩིས་ལ། རྒྱུད་པའི་
ལྷ་མ་དབྱུ་མཛད་གཏན་མ་འཁེལ་ན་འགྲིག་གི་མ་རེད་བསམས་ནས་ཡང་བསྐྱར་མོ་ཞིག་བརྒྱབས་པ་ཡིན། ཁྱོན་ནས་
བཟང་པོ་ཞིག་བབས་མ་བྱུང་། གང་ལྟར། མོ་ཆར་གསུམ་གྱི་ཐོག་ནས་རྩིས་དེན་པོ་ཆེ་བཀག་སོང་། དེ་བཀག་ཆར་
ཅམ་ཞིག་ལ། དེབ་སེར་པོ་དེ་སོན་པ་རེད། དེ་ལྟར་ཡིན་དུས་ཅ་ནས། རྩིས་དེན་པོ་ཆེར་ཆད་པ་ལྷ་བྱུ་རིང་པོར་མི་
ཐོགས་པར་ཡོང་རྒྱའི་རྒྱ་རྒྱས་པ་མཐུ་ཅན་དུ་བྱུ་བ་ཆར་བ་ཡིན་ཅང་མོ་ལ་མ་བབས་པ་འདྲ། མོ་ལ་བབས་ཏེ་རྒྱུད་སྟོད་ལྷ་
མ་ཆགས་ཆར་ན་དེབ་སོན་ཏེ་རྒྱུ་བྱུང་ན་ཡང་གནས་སྤངས་ཅ་བ་བརྟན་དུ་འགྲོ་གིན་ཡོད་པ་རེད། ཁྱད་མཆོར་ཞིག་
འདུག ། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། གནས་སྤངས་དེ་ལྷ་བྱུ་དག་ཡང་ཡང་བྱུང་བའི་རྒྱུན་གྱིས། སྤྱི་ལོ་ 1978 ལྷ་བ་ 6
ཆེས་ 13 ཉིན་ནཱ་རྒྱལ་གྲ་ཚང་གི་མཁན་པོ་དང་། དགེ་བཤེས་ལས་སྡེ་སོགས་འབྲེལ་ཡོད་ཉུང་ཤས་ལ་དོལ་རྒྱལ་
བསྟེན་གསོལ་དང་འབྲེལ་བའི་སྤང་དོར་ལེགས་ཉིས་སྤང་སྤང་འཛུགས་ལྷོག་གི་ལམ་སྟོན་ཐོག་མ་དེ་མཛད། དེ་ལ།
བསྐྱར་གསོ་ཁ་ཁ་ཐེང་ཐེང་མང་པོ་མི་དགོས་པར་བྱས་ན་ཡག་པོ་མིན་ནཱ། ཡང་ཅི་སྟེ་དེས་མེད་ཀྱིས་སྤྲོན་བདག་གི་ངོ་
ལ་བལྟས་ནས་མ་བཏོན་ཀ་མེད་འདྲ་བྱུང་ན་ཡང་། སྤྱིས་པ་རྒྱུད་བ་ཞིག་བྱས་ན་ཡག་པོ་མིན་ནཱ་བསམ་ཀྱིན་འདུག །

ཀླུ་པའི་བསྐྱར་གསོ་ནཱ་ས་ལ་མེད་པའི་འདོན་པ་གཞན་དག་འདོན་དགོས་བྱུང་བ་ཡིན་ན། ལྷ་མོ་དང་སྤྱུ་ལྷ་གཙོ་བོར་བྱས། ཀླུ་མཆོག་འདོན་དགོས་པ་བྱུང་ན་འཕྲིན་བཅོལ་མཛོར་བསྐྱུས་ཤིག་འདོན་པ་མ་གཏོགས། དཔྱ་ལྷའི་ཀླུ་པོ་ལྷ་བྱའི་མཐོང་དང་ཆ་འཛིན་མི་དགོས་པར་བྱས་ན་ལེགས། ཞེས་ཆེས་ཐོག་མའི་སྐབས་ནས་འདུས་ཆོགས་ཆེན་པོས་ཀླུ་སྤྱོས་ཀྱི་ལས་ནས་དང་། དཔྱ་ལྷའི་གཙོ་བོར་མངའ་གསོལ་བ་ལྷ་བྱའི་སྤོ་ནས་བསྟེན་གསོལ་བྱས་ན་མི་ལེགས་པའི་བཀའ་ཤེས་ཤིང་། དེ་ལྷ་བྱའི་དགོངས་ཚུལ་གསུངས་པ་དེ་ཡང་གོང་ནས་མར་བཀའ་པཎ་པ་ལྷ་བྱ་མ་ཡིན་པར་“ཁ་ཆེ་པ་ལུས་སྟོང་གཏམ་བཤད་ཡོད་དོ། །ཉན་དང་མི་ཉན་སོ་སའི་ལག་པ་རེད།” ཅེས་གསུངས་ཏེ་གདམ་ཀ་ཐམས་ཅད་དོ་བདག་ཆོར་གནང་ཡོད། སྤྱིར་འཛིན་ཉེན་མའི་ནང་གི་བྱ་བ་རྒྱུ་མེད་ཀྱི་རིགས་ལ་ཡང་ངོ་བསྟོད་དང་བསྐྱུགས་བརྗོད་ཆེད་གནང་ཡོད། ཆེ་མཐོང་སོགས་ཇི་ཅམ་བྱས་ན་དེ་ཅམ་གྱིས་གནས་ལུགས་མཐོང་བའི་མིག་རས་ལོང་བར་གྱུར་ཏེ། ཁེངས་པ་འཕེལ་ཞིང་སྒྲུང་དོར་འཛོལ་བའི་བྱ་བ་ལ་ལུགས་ཀྱིས་འཇུག་པ་དང་། རང་སེམས་མི་སྟོོ་བ་རྒྱུ་རྩ་ཅམ་ལ་ཡང་བཟོད་བསྐྱར་མི་ཐུབ་པར་ཞེ་འཁོན་རང་གིས་འབྱུང་བ་ལྟར། ཉན་ཕྱོགས་དེགས་པའི་རིགས་ནཱ་ས་ཀྱང་ཇི་ཅམ་གྱིས་བསྟེན་གསོལ་བྱེད་མཁན་མང་དུ་འཕེལ་ཞིང་གནས་བབ་སྤྱར་ཏེ་ཆེ་མཐོང་སྟོོད་ཆེས་ན། དེ་ཅམ་གྱིས་ང་ཀླུ་འཕེལ་ཞིང་འཁོན་ཆེ་ལ་ཕྱང་བའི་ལས་ལ་འཇུག་པ་སྤྱར་བར་འགྱུར་བ་རང་བཞིན་གྱི་གཤེས་ལུགས་ཡིན་པས། གནས་བབ་དང་གོ་ཐོབ་དངོས་ལ་དམའ་པཎ་སྟེ་རང་ས་རང་གནས་སུ་བདག་མེད་དུ་འཛོག་པ་གལ་ཆེན་དུ་གཟིགས་པ་འདྲ།

དེ་ལྟར་གནང་བའི་སྐབས་སུ་གཞུག་ཏུ་མནལ་ལམ་དུ་དོལ་ཀླུ་དེ་ཉིད་ཉམས་ཤིན་ཏུ་དམའ་བར་གྱུར་པའི་མཆོན་མ་སྤྱ་མཐུན་ནས་བྱུང་བ་དང་། དེ་དང་མཚུངས་པར་མཆོན་ལམ་ལ་མཆོན་ཅན་གཞན་དང་གཞན་ཡང་མང་དུ་བྱུང་བར་སྤར་སྟེ། དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1978 ལྷ་བ་ 6 ཆེས་ 13 ཉིན། “དེ་ནས་ངོས་ཀྱིས་རྟོག་ཆོས་དག་སྤར་གསང་བ་རྒྱ་ཅན་ཁོངས་ཀྱི་བཀའ་བརྒྱུད་སྤྱི་བྱེད་ཀྱི་བསྟེན་པ་གཏོང་སྐབས་མི་ལྷས་བཟང་པོ་རེ་མང་དུ་བྱུང་ཡང་སྐབས་དོན་མིན་པས་ཤོད་རྒྱ་མིན།” ཞེས་དང་། སྤྱི་ལོ་ 1980 ལྷ་བ་ 7 ཆེས་ 18 ཉིན་གྱི་བཀའ་སྟོོབ་ཏུ།

དེང་སང་ལ་ཆ་བཞག་ན། གནས་རྒྱུད་གི་ཐོག་ནས་ལྷ་འཁོན་ནཱ་བསམ་སྟོོའི་མི་འདོད་པ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་གཅོང་ལལ་རེད། ལྷག་པར་དུ་ཆོས་སྟོོར་སྟོོར་གྱི་གནས་ཚུལ་དེ་བྱུང་བ་ནས་བཟུང་སྟེ་གནས་གཤེས་འགྱུར་བ་ལྷ་བྱ་བྱུང་སོང་། སྐབས་དེར་མི་ལམ་ལ་མཆོན་ཅན་དེ་འབྲུང་མང་པོ་བྱུང་། གཙོ་བོར་ལྷ་མོའི་ཐོག་ནས་མི་མཐུན་པའི་ཉེན་འབྲེལ་ཞིག་ཏན་ཏན་འདུག །དེ་ནས་བཟུང་སྟེ་ཆོས་སྟོོར་བསྟེན་ཕྱོགས་སྟོོར་ངོས་རང་སྤེར་གྱི་ཐོག་ནས་སྤར་སྒྲུང་བྱེད་ཐབས་གསལ་པོ་ཆགས་སྟབས། ངོས་རང་ཡང་ལམ་འགོ་ཏ་ཅང་ཆེ་རུ་བྱིན་སོང་། ངོས་རང་ལ་ལམ་འགོ་བྱིན་པ་དང་ཆབས་ཅིག་ངོས་ཀྱི་ལས་དོན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་བསྟེན་སྤྱིད་ཀྱི་དོན་ལའང་ལམ་འགོ་ཆེ་རུ་འགྲོ་གིན་ཡོད་པའི་ནཱ་པ་ཞིག་ཏན་ཏན་འདུག །ཅ་བཞི་བསོད་ནམས་རེད། བསོད་ནམས་ཀྱི་རུས་པ་འཕེལ་ཡོང་བ་དང་ཆབས་ཅིག་དེའི་རྒྱུ་ལ་ཆོས་སྟོོར་སྤྱང་མའི་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་ཐོག་ནས་འབྲེལ་བ་ཞིག་ཡོང་གིན་ཡོད་པ་རེད། ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ། སྤྱི་ལོ་ 1980 ལྷ་བ་ 6 ཆེས་

མ་གཞི་མི་ལམ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་བཤད་པར་དགོས་པ་ཆེ་བ་མི་འདུག་ཟུང་། རང་བཞིན་འཕྲོས་དོན་ལྟ་བུ་ཡིན་སྟབས་སྟོན་མི་
འདུག །ལོ་གཅིག་ངོས་ཀྱི་མི་ལམ་དུ། ངོས་རང་ཅེ་པོ་བྲང་གི་ཐོག་ཁར་འབྲས་སྤངས་སྤྲུགས་སུ་ཁ་བཏུས་ཏེ་བསྐྱད་
འདུག །དེ་ཡང་ངོས་རང་དབལ་ལྡན་ལྟ་མོའི་ལྟོ་བའི་ནང་དུ་གནས་ཡོད་པ་དང་། ལྡང་བ་ལ་འོད་ཟེར་འཆར་བཞིན་པ་ལྟ་
བུ་འདུག །སྐབས་དེར་འབྲས་སྤངས་དགོན་པ་མིག་གིས་མཐོང་བའི་ཐོག་ན་བའི་ནང་དུ་ཆོགས་ཆེན་གྱི་ལྟ་མོའི་འཕྲིན་
བཅོལ་གྱི་གདངས་དབྱངས་དེ་ཉིད་ལྡང་ལྡང་དུ་གོ་བཞིན་པ་ཞིག་ལ། མི་ཞིག་གིས་དེ་རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཚོས་
འབྲས་སྤངས་ཆོགས་འདོན་དུ་བཅུགས་པ་རེད། གདངས་དེ་ཡང་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཚོས་བསྐྱབས་པ་རེད་ཅེས་བརྗོད་
བྱུང་། ཞེས་བཀའ་ལླུང་། སྤྱིར་དགེ་ལུགས་པ་དང་བྱེ་བྲག་རྒྱལ་བ་སྐྱེ་བྲུང་ན་རིམ་གྱི་ཆོས་སྤྱང་སོགས་ཀྱི་ཐད་ལ།
སྤྱིར་རི་བོ་དགེ་ལུགས་པའི་ཆ་ནས་མགོན་པོ་དང་ཆོས་རྒྱལ་གཉིས་གཅོ་བོ་རེད། རི་བོ་དགེ་ལུགས་པའི་ཆོས་བྱེད་
མཁན་ཆེ་དང་སྐྱབ་པ་མཉམ་པར་སྟོན་མཁན་ཞིག་ཡིན་ན། ཆོས་སྤྱང་མང་པོ་དགོས་དོན་མེད། མགོན་པོ་བྲག་བྲག་པ་
དང་དམ་ཅན་ཆོས་རྒྱལ་གཉིས་ཀྱིས་མ་ཆོག་པ་དང་མ་འཕྲས་པ་ཞིག་ཅ་བ་ཉིད་ནས་ཡོད་པ་མ་རེད། རང་རང་ཆོ་བོད་སྤྱི་
པའི་དོན་དག་དང་འབྲེལ་ནས་དབལ་ལྡན་ལྟ་མོ་དང་རྒྱལ་པོ་སྐྱེ་གལ་ཆེན་པོ་རེད། དབལ་ལྡན་ལྟ་མོ་ནི་འཛིག་ཉེན་ལས་
འདས་པ་རེད། གད་ལྟར་ཡང་སྟོང་། དབྱངས་ཅན་མ་བྲག་ཏུ་ཁྲིས་པ་རྩོུ་རྩོ་ལངས་མ་དེས་བསྐྱན་སྤྱང་གི་ཚུལ་བཟུང་བ་
དབལ་ལྡན་དམག་ཐོར་རྒྱལ་མོ་ཞེས་པ་འདི་ནི་བོད་ལ་ཡོངས་གྲགས་རེད། རྩོུ་རྩོ་པོ་ཆེ་དང་དམིགས་བསལ་གྱི་འབྲེལ་
བ་བྱུང་ཡོད་བཅོ་མི་འདུག །ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དགེ་འདུན་གྲུབ་པས་བོ་དོང་ནས་གསན། དེ་ནས་བྱས་ཏེ་དབལ་ལྡན་
ལྟ་མོ་དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པར་འགྲོགས་འདིས་བྱུང་། དེ་འབྲེལ་ཐོག་ནས་རྒྱལ་བ་སྐྱེ་བྲུང་རིམ་བྱོན་དང་དབལ་ལྡན་ལྟ་
མོ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཡིན་པ་རེད། ཅེས་བཀའ་ལླུང་། དེ་ལྟར་སྤྱི་ལོ་ 1978 ཟླ་བ་ 6 ཆོས་ 13 ཉིན་ནས་སྤྱི་ལོ་
1996 ཟླ་བ་ 3 ཆོས་ 21 ཉིན་བར་པོ་བྲང་དང་དྭ་ས་གཙུག་ལག་ཁང་། དགོན་སྡེ་ཁག་བཅས་སུ་གཅོ་བོ་ཆོས་ལུ་བ་
ནམས་ལ་སྤྱང་དོར་ལམ་སྟོན་གྱི་བཀའ་སློབ་ཐེངས་མང་བསྐུལ་ཏེ། ཐེངས་བཅུ་གཅིག་པའི་སྐབས་སུ།

གད་ལྟར། ངོས་ཀྱིས་སྤྱི་ལོ་ལ་བ་དེ་ཆོའི་གས་ལ་རྒྱ་མཚན་མེད་པ་ཞིག་འདུག་ན་ཁྱེད་རང་ཆོས་རྒྱ་མཚན་བཞོད་
དང་རང་ཆོས་གོ་བསྐྱར་བྱེད་ཆོག་གི་རེད། ཡང་དེ་འབྲེལ་རྒྱ་མཚན་འགོད་རྒྱ་མེད་པར་ངོས་ཀྱིས་ལ་བ་པ་དེ་ན་བའི་རྒྱབ་
ལ་བཞག་ན། ཁྱོད་བོད་སྤྱི་པའི་དོན་དག་ལ་ཐོག་པ་མ་གཏོགས་ངོས་མི་གཅིག་ལ་ཁྱོད་ཐོག་རྒྱ་གད་ཡང་མེད། ཡང་
སྐབས་དེར་ངོས་ཀྱིས་འདི་ལྟར་བཞུགས་ཀྱིན་འདུག །ད་ཆ་ལོ་བྲག་ཅུ་རེ་གངས་ལ་བསྐྱབས་ཆར་བའི་མི་ཞིག་ཡིན། ཆེ་
རབས་སྟོན་མར་བསོད་ནམས་ཐུན་བུ་བསགས་ཡོད་པས་ངོས་རང་ལ་གནད་འགག་དེ་ཅུ་མཐོང་གིན་མི་འདུག །ད་ལྟ་
བར་དུ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཞེས་པ་དེ་དང་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་སེམས་གཉིས་ལ་འབད་བཅོན་གད་འཆམས་བྱས་པ་ཡིན། མ་
ཤིའི་བར་དུ་དེ་བསྐྱོམས་ནས་བསྐྱད་བསམ་གྱིན་ཡོད། ད་དུང་ངོས་ཀྱི་བསམ་སྟོང་འདྲ་། ངོས་མེད་གནས་སུ་ཅེ་གཅིག་
སྐྱབ་པ་ཡིས། །ངོས་དོན་སྟོང་བོའི་ཉམས་ལེན་མཐར་མོན་པ། ཞེས་པ་དེར་ཉག་པར་སྟོན་གྱིན་ཡོད། རི་དྲགས་མས་མ་
བཞིན་དུ་ཁྱེད་ཀྱི་ཐོག་ལ་སྟོན་རྒྱ་བྱུང་ན་སྤྱིད་པོ་རེད་བསམ་པ་བཞུགས་ཀྱིན་འདུག་མ་གཏོགས། ངོས་ཀྱིས་འདིར་རྟུས་
གཏོགས་བྱེད་བསམ་པ་གད་ཡང་བཞུགས་མེད། ཤེས་སོང་ངམ། ཡིན་ནའང་། རྒྱ་ཆེའི་བོད་མི་དམངས་དེ་དག་གི་

གཤོང་ལ་བལྟས་ནས་ང་ཆོ་འདི་འབྲེལ་ཐབས་སྒྲིལ་ཡོད་པའི་སྐབས་ལ། སྤྱག་པོ་མྱོང་རྒྱལ་དང་བསམ་སྒྲོའི་ནང་
སེམས་གསོ་ལྟ་བུའི་སྒོ་བག་སྒྲིལ་གསལ་པན་ན་བསམས་ནས་མུ་ཚུགས་བརྒྱབས་ཏེ་སྤྲོད་ཀྱིན་ཡོད་མ་གཏོགས། ངོས་
ཀྱིས་སྤངས་འཛིན་བྱེད་པ་འདི་ངོས་སྒྲིལ་གྱི་ཐོག་ལ་ཁེ་བན་ཡོད་པ་དེ་འབྲ་གང་ཡང་མིན། ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ། དེའི་རྗེས་སྤྱི་ལོ་
དེ་གའི་ཟླ་བ་ 5 ཆོས་ 8 ཉིན། བཞུགས་སྐར་གྱི་སྒྲིལ་དགོ་བཤེས་དང་གྲ་བཅུན་དཔྱད་མ། བཀའ་སྤྱི་གཉིས་དང་
སྤྱི་ལོ་ལས་བྱེད་པ། ཆོགས་པ་ཁག་གི་རྒྱུན་ལས་འབྲུས་མི། མི་དམངས་སྐོར་ཁག་གཅིག་བཅས་ལ་སྒྲུང་དོར་གྱི་
བཀའ་སྤྱི་བཞེད་ཅིང་རྒྱས་པར་སྤྱུལ། དེ་ལ།

སྤྲོད་མ་དང་པོ་ངོས་ནས་ཀྱང་བསྟན་པའི་བསམ་སྒྲོའི་བཏང་བ་རེད། དེ་རྗེས་སྤྱི་ནང་གི་གནས་ཚུལ་མང་པོ་ཞིག་ནས་
གནས་ཚུལ་འདིའི་སྐོར་ངོས་ཀྱིས་རྗེ་རིག་སྟེ་དོལ་རྒྱལ་བསྟན་རྒྱ་མཆོམས་འཛིན་བྱེད་རྒྱུའི་བསམ་སྒྲོའི་འཁོར། ཐག་
གཅོད་བྱེད་པ་དེ་ཡང་སྐོག་གྲུར་གྱི་གནས་ཚུལ་ཡིན་པར་བརྟེན། ལམ་སེང་མིས་ཐག་གཅོད་བྱེད་ཐབས་མེད་ལ།
ལྟ་ནང་ཁུལ་ནས་ཀྱང་དེ་ཆོའི་ཐོག་ལམ་སེང་ཐག་གཅོད་བྱ་རྒྱ་ཁག་པོ་རེད། དེ་ནི་དོ་དོ་ཉན་ཉན་བྱས་ནས་ཐག་གཅོད་
བྱེད་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན་པས། ངོས་ནས་དོ་དོ་ཉན་ཉན་གྱིས་བརྟག་དཔྱད་བྱས་པའི་མཐའ་མར་བརྒྱ་ཆ་བརྒྱ་ངོས་རང་
ཡིད་ཆེས་གཤེད་འཁེལ་བའི་གནས་ཚུལ་ལ། རྒྱལ་ཆེན་བསྟན་ན་འགྲིག་གིན་མེད་པའི་གནས་ཚུལ་ཏུ་ཅང་གསལ་པོ་
ཆགས་སོང་། དེར་བརྟེན། ངོས་རང་གི་ངོས་ནས་ཅམ་འཛིན་བྱེད་པའི་མཐའ་མའི་ཐག་གཅོད་ཀྱང་ཐན་བརྟག་གི་ཐོག་
ནས་ཐག་གཅོད་བྱས་པ་ཡིན། ཞེས་དང་། དོལ་རྒྱལ་བསྟན་གསོལ་བྱེད་པ་དེ་བོད་སྤྱི་པའི་དོན་སྤྱོད་པ་དང་ཆོས་

བརྒྱུད་མཐུན་ལམ་སོགས་ཀྱི་འགལ་རྒྱུན་དུ་སྤྱང་པའི་རྒྱལ་ཡང་གསུངས་ཏེ།

དོལ་རྒྱལ་ཡང་སྤྱིས་ལྟ་བུའི་ལྟ་བུར་བཅིས་ཏེ་གསོལ་མཁན་ཡོད་པ་ཡིན་ན། དེ་ལ་བྱུང་གང་ཡང་མི་འདུག །མི་ལ་
ཡིན་ནའང་རང་བཞིན་གྱི་ཐོབ་དང་གོ་སར་གཞིགས་པའི་གནས་སྤངས་ཐོག་སྤྲོད་དགོས་པ་རྗེ་བཞིན། ལྟའི་སྤྱི་ཆོགས་
ཀྱི་ནང་དུའང་དེ་དེ་བཞིན་བྱས་ཏེ་མིང་གནས་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་ཡོད་པ་དེ་རང་ཐོག་བཞག་ན་སྟོམས་པོ་ཡོད། སྤྱི་གོང་མ་སྤྲོད་
རྒྱས་འདིའི་ཐོག་སྤྱིན་ཡོད་པ་རེད། གང་འཆོམས་ནས་འབྲས་སྤངས་དང་གཤན་སའི་ནང་ཐན་བྱ་མཛོན་གསལ་དོད་
པོའམ་འུགས་ཆེན་པོ་ཆགས་ཡོད་དུས་དམ་བསྐྱགས་གནང་ཡོད། ཅ་བ་ནས་ཐེབས་མ་ཆོག་པ་བཟོ་གནང་ཡོད་པ་མ་
རེད། ངོས་རང་ཡང་གནས་ཚུལ་དེ་ལྟར་ཡིན། རི་བོང་ཅལ་འཛིགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་འདི་བཀག་འགོག་བྱེད་པའི་ཆེད་དུ་
འབད་བཅོན་བྱས་པ་ཡིན། ཅ་བ་མི་སྐར་སྤྱད་སྤྱི་ཡིན་ནའང་། མདོར་ན། “ཆོས་བྱེད་དང་མི་བྱེད་སོ་སོའི་རང་དབང་
རེད། ལྟ་ག་རེ་བསྟན་དང་མི་བསྟན་ཡང་སོ་སོའི་རང་དབང་རེད་ཅེས་སྐབས་དེར་ངོས་ཀྱིས་བརྗོད་ཡོད། སྤྱི་པའི་མིང་
ཐོག་ནས་མི་བཞི་བྱ་ཡན་ཆད་ཀྱིས་བསྐྱང་གསོ་བཏང་ན་འགྲིག་གིན་མི་འདུག་ཅེས་བརྗོད་ཡོད།” ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ། འདི་ནི་
བོད་གཞུང་དམངས་གཉིས་ཀྱིས་“སྒྲུང་དོར་ལེགས་ཉིས་ཀྱི་ལམ་སྟོན་བཀའ་སྤྱི་བཞེད་”ཅེས་ཡང་ཡང་བཤད་པའི་གནད་ཅ་དེ་
ཡིན། ལམ་སྟོན་དེ་ལྟ་བུ་མི་དམངས་ལ་གནང་བ་ཙམ་མ་ཡིན་པར་བསྟན་གསོལ་བྱེད་མཁན་ཆང་མར་གཅིག་
མཚུངས་སྤྱི་གནང་སྟེ། ཡོངས་འཛིན་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེར་ཡང་དེ་མཚུངས་ཀྱི་དགོངས་འཆར་འབྲུལ་གནང་མཛད་
ཡོད། དེ་ལ་ཡོངས་མཆོག་ནས་སྤྱི་ལོ་ 2008 ཟླ་བ་ 7 ཆོས་ 2 ཉིན།

བསྟེན་སྐད་མཛད། དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོ་ནང་གི་ཨ་མ་ལྷ་བྱ་དང་། རྒྱལ་པོ་སྐུ་ལྷ་དེའི་འོག་གི་ཕྱག་མཛོད་ལྷ་བྱ། རྣམ་རྒྱལ་
དེའི་འོག་གི་གཉེན་པ་ལྷ་བྱ་རབ་ཞག་ནས་བསྟེན་པར་གནང་ན་ཡག་པོ་རེད། དེ་མིན་དོལ་རྒྱལ་གཙོ་བོ་ལྷ་བྱར་བསྟེན་
པར་གནང་ན། སྐུ་ཆོ་མཛོད་འཕྲིན་ལ་བར་ཆད་ཡོང་བའི་ཉིན་ཁ་ཡོད་ཅེས་ཞུ་སྟེ། སྐུ་བས་རྗེ་ཁྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་
དགོངས་པར་བབས་ཏེ་དེ་ག་རང་གནང་གི་ཡིན་ཞེས་གསུངས་བྱུང་། ཞེས་བཀའ་སྩལ། དེས་ན། དོལ་རྒྱལ་ལམ་རྒྱལ་པོ་
ཕྱགས་ལྷན་དུ་གྲགས་པ་དེ་རྗེ་ལྷ་བྱ་ཞིག་ཡིན་སྟུམ་ན། དེ་ཡང་བྱུང་བའི་རིམ་པ་སྤྱིའི་ཆ་ནས་བཤད་ན། རྒྱལ་མཆོག་
ལྷ་པ་(1617-1682)ཆེན་པོས། “གད་ཁ་སའི་ལགས་ཨ་རྒྱལ་གྱི་འབྲུལ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐུ་ལྷ་སྐུ་བསོད་ནམས་དགེ་ལེགས་
དཔལ་བཟང་གི་སྐུ་སྤྱེ་བརྩམས་མ་ལམ་དུ་སོང་བ་སྟོན་ལམ་ལོག་པའི་དམ་སྤྱིར་གྱུར་ཏེ་འགྲོ་བ་མང་པོར་གཞོད་ཆ་བས་ཆེ་བར།”
ཞེས་རྒྱ་སྟོན་ལམ་ལོག་པ་དང་། རོ་བོ་དམ་སྤྱི། བྱེད་ལས་འགྲོ་བ་མང་པོར་གཞོད་པ་ཅན་ཞིག་དུ་གསུངས་ཤིང་།
“ལེགས་ལྷན་ཕྱག་ཕྱག་ལས་གཤེན་དམག་ཐོར་ལྷ།” ཞེས་སོགས་དམ་ལྷན་སྐད་མ་མཐུ་སྟོབས་ཅན་ནམས་ལ། དོལ་
རྒྱལ་དུ་གྲགས་པ་དེ་ཉིད་རྒྱ་དན་པ་སྟོན་ལམ་ལོག་པའི་དབང་གིས། རོ་བོ་མ་རུངས་པ་དམ་སྤྱི་འབྱུང་པོར་སྤྱེས་ཏེ།
བྱེད་ལས་བྱིན་ཅི་ལོག་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་དང་འགྲོ་བ་ཀུན་ལ་གཞོད་ཅིང་འཆོ་བར་བྱེད་པས་ན། མཐུན་གྲོགས་
“མགོན་སྐུ་བས་དབྱུང་གཉེན་མ་མཛོད་ཐལ་བར་རྒྱུགས།” ཞིག་ཅེས་འཕྲིན་ལས་བཅོལ་བར་མཛད། དེ་དང་ཕྱོགས་
མཚུངས་པར། རྒྱལ་མཆོག་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོར་འཛིགས་བྱེད་བསྟེན་ཆེན་གྱི་སྐུ་བ་གཡོག་ཞུ་བ་པོ་སྐུ་བ་ཁང་སྐུ་
སྤོང་ལྷ་པས། “བྱེད་པར་སྟོན་ལས་འབྲུལ་རྒྱེན་གྱིས་སྟོངས་པའི། །གསར་སྐྱེས་རྒྱལ་འགོང་དམ་སྤྱི་འབྱུང་པོའི་ཆོགས།”
ཞེས་དང་། གནས་ཚུང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོས་ཀྱང་། “སྟོན་ལམ་ལོག་པས་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་ལ། །འཁྱུ་བའི་ནག་ཕྱོགས་
གཟུགས་ཅན་གཟུགས་མེད་ལྷ།” ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཞེས་དགོས། གཞན་ཡང་ཆོས་མགོན་སྐུ་སྤོང་བདུན་པ་ཆོས་
ཀྱི་ཉིན་བྱེད་གྱིས་མཛོད་པའི་འབྲུག་པ་བདེ་ཆོས་ཡོངས་འཛིན་སྐུ་སྤོང་ལྷ་པ་ཡེ་ཞེས་བྲུབ་པ་(1781-1835)མཆོག་གི་
ནམ་ཐར་<<ཀུན་མཁྱེན་ཡོངས་འཛིན་སྐུ་མའི་ཞབས་ཀྱི་ནམ་ཐར་ཐར་པ་ཆ་ཅམ་བཟོད་པ་བྱིན་རྒྱལ་མཆོག་གི་
གཏེར་བུ་>>ཞེས་པ་ལས།

དེ་ལྟར་ཕྱགས་དམ་བཅད་རྒྱར་བཞུགས་པའི་སྐུ་བས་ཞིག་རྒྱལ་ཆེན་རྗེ་རྗེ་ཕྱགས་ལྷན་ཞེས་ཞིན་ཏུ་མི་བསྟན་པའི་འཛིགས་
པ་དེས་རྟོགས་པའི་བྱོད་རྩལ་ཞིང་ཐོ་མཆོམས་པའི་བྱིར། རྒྱལ་དབང་འབྲུག་པར་བརྩམས་ཏེ་ལན་གངས་དུ་མའི་བར་དུ་
འོངས་པར་རེ་ཞིག་བཏང་སྟོམས་སུ་མཛད། རྗེ་ཞིག་ན་མདོ་ཕྱགས་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་ཆོས་རྒྱལ་སྐུ་ཆོགས་པས་ཆར་
གཙོད་པར་མཛད་པས། མཐར་དེས་གཟུགས་དངོས་སུ་བསྟན་པར་བཀའ་བསྟོད་དམ་ལ་བཞག་པས་འཛིགས་པ་ཅན་དེས་
ཀྱང་། བྱེད་གྱི་བྱ་སྟོབ་ནམས་ནས་དེད་ལ་གསོལ་མཆོད་བྱས་ན་འཁོར་ཞིན་ཏུ་གདུག་རྩལ་ཆེ་བའི་འབྱུང་པོ་མང་དག་
ཡོད་པས་དེ་ནམས་ཀྱིས་གཞོད་འཆོ་བྱེད་པར་འགྱུར་བས་གསོལ་མཆོད་མཛོད་མི་འཆོལ་ཡང་། འཕྲིན་ལས་གང་
དགོས་བདག་གིས་སྐུ་བ་པར་བཞུའོ་ཞེས་ཁས་སྐྱེངས་དམ་བཅས་ནས་རང་གནས་སུ་སོང་ངོ་། །དེ་ལྟར་འཛིགས་པ་དེ་ནི་

ཆོས་བྱེད་ཐམས་ཅད་ལ་གནོད་པར་བྱེད་པའི་མ་རུང་པ་ཞིག་ཡིན་འདུག་ནའང་། ཞེས་སོགས་གསལ་བ་དང་། མཁས་གྲུབ་
ཆེན་པོ་གཞན་འགའ་ཞིག་གིས་ཀྱང་དོལ་ཁྱུ་ཏུ་གྲགས་པའི་བློ་གསལ་བ་དེ་ཉིད་བསྟན་དང་འགྲོ་བ་ལ་གནོད་ཅིང་འཆེ་
བའི་འབྲུང་པོ་གཞུག་པ་ཅན་ཞིག་ཏུ་ངོས་འཛིན་གཅིག་མཚུངས་སུ་གནང་ཡོད། ཆེ་ཏན་ཞབས་བྲུང་མཚོག་གིས་
མཛད་པའི་ཇི་འཛིན་མེད་དམ་ཆོས་རྒྱ་མཚོའི་(1898-1946)ནཱ་ཐར་དུ།

ཕྱི་དགེ་སྟན་ཤོད་རྫོང་གསར་དགོན་ནས་སྤྱི་འཇུག་བསྟན་པའི་གསལ་བྱེད་མཚུངས་མེད་འཇམ་དབྱངས་མཁྱེན་བཙུང་པའི་
སྤྱི་ལ་སྤྱི་མཁས་པའི་དབང་ཕྱག་ཆོས་ཀྱི་སློ་བྲོས་ཞེས་ཞུ་བས་ ... སྤྱི་ཞབས་པ་པོང་ཁ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་ཞལ་སློབ་ཁ་མཁས་
ནས་གསར་རྟེན་གྱི་གྲུབ་མཐའ་ཆེན་པོ་ཚོད། བསྐྱེད་འབྲུང་གནས་ཀྱི་སྤྱི་ཞི་ཁྲིའི་ལྷ་བཞེག་པ། བཟོ་གྲུ་བཏོན་ན་པན་
ཡོན་མེད་ཚུལ། བསྐྱེད་བཀའ་ཐང་སོགས་མེ་ཆུར་སྤྱངས་པ་ལ་སོགས་པའི་ལོག་སྤྱོད་མང་པོ་དང་། གཞན་ཡང་མ་ཤི་
སོགས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐྱོར་བ་དང་གཤེན་པོར་བདུན་ཆེགས་འཛིན་རྒྱ་སོགས་དགོས་པ་མེད་ཚུལ་མང་པོ་བཤད་ནས་
སྤྱི་བོ་དག་ལོག་ལྷའི་གནས་ལ་འགོད་པ་དང་། མཚོག་གསུམ་ཀྱན་འདུས་རྒྱལ་པོ་ལུགས་ལྷན་སྤྱབས་ཀྱི་མཚོག་ཏུ་
འཛིན། ལྷོ་རྒྱུད་ཀྱི་དགོན་རྒྱུང་འགའ་ཞིག་གི་གྲུ་བ་མང་པོ་ལ་ལུགས་ལྷན་བབས་པ་ཡིན་ཟེར་(ཞེས་)ཕྱོགས་མཐའ་དག་
ཏུ་སྤྱོད་རྒྱགས་བྱས་ནས་ཉེན་གསུམ་བཞེག་བཅོམ་སོགས་རང་མཆང་མང་ཞིང་། ཇི་རྒྱལ་བ་གཉིས་པ་ཙོང་ཁ་བའི་བསྟན་
པའི་མ་ཆེན་པོར་འདུག་པས་སྤྱི་ལ་པན་པའི་སྤྱིངས་ཡིག་ཅིག་མཛད་ནས་པར་དུ་བསྐྱེད་ཏེ་དབྱུང་གཙང་ཁམས་གསུམ་
ལ་བཀྱེས་པར་མཛད་ན་བསྟན་པའི་འཁྲུགས་སེལ་ལ་བཀའ་བྲིན་ཆེ་ཞུ། ཞེས་མཁྱེན་བཙུང་ཆོས་ཀྱི་སློ་བྲོས་མཚོག་གིས་
འཛིན་མེད་དམ་ཆོས་རྒྱ་མཚོར་ཕྱག་བྲིས་མཛད་པའི་ནང་དོན་སོགས་ཤིན་ཏུ་གསལ་བར་བཀོད་པ་ལྟར་བློ་བྲོས་པ་
དེ་ཉིད་བསྟན་མཚོད་བྱེད་མཁན་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་དེ་ལྟ་བུའི་ངན་ལས་སྤྱོད་ཆོགས་པ་བརྟམས་པ་ཡིག་ཆ་དག་ན་ཤིན་
ཏུ་མང་། གཞན་ཡང་། བྲིས་སུ་དོལ་ཁྱུ་ཀྱི་ཆེ་བ་བཟོད་པ་དང་དེའི་ཚུལ་ལས་བསྐྱོག་སྟེ་གསུངས་པའི་ཡི་གེ་རྣམས་
སུ། མཐོ་སྒྲ་ཆེན་མི་ཆེན་ནས་དམའ་མི་མེར་དཀྲུས་མའི་བར་གནོད་ཅིང་འཆེ་བའི་ཚུལ་མང་དུ་བྲིས་པ་ལས་ཀྱང་
གསལ་བར་ཤེས་ནུས་ལ། ཇི་སྤྱད་རིན་པོ་ཆེས་བྲིས་པའི་པ་ཚོད་སྒྲ་མའི་ཞལ་ཀྱི་བདུད་ཅིར་གྲགས་པ་ལས་དོལ་
རྒྱལ་ཀྱི་ཆེ་བ་བཟོད་པར།

བྲིས་རྩ་སྤྱིང་སྒྲ་བྲང་ལྟོས་བཅས་ཉམས་ཉེས་པའི་སྐྱབས། མཁར་རྫོ་སྒྲ་བྲང་མཁར་དབང་ཡོངས་རྫོགས་གཞུང་བཞེས་
གནང་སྐབས། སྤིད་སྤྱོད་སྤྱག་བྲག་རིན་པོ་ཆེས་སྐྱབས་ཇི་ཁྲི་བྲང་རྫོ་རྫོ་འཆང་ཆེན་པོ་མཚོག་དང་། མཚན་ཞབས་རྒྱ་
མཚོ་སྤིང་སྤྱལ་སྤྱི་རྣམ་གཉིས་ལ་མཁར་རྫོ་ལྷག་དཔའི་གས་སུ་མཁར་རྫོ་རིག་འཛིན་ཆོས་ཀྱི་རྫོ་རྫོའི་མ་འོངས་ལུང་
བསྟན་ཀྱི་ཕྱག་དཔེ་ཡོད་པ་འཆོལ་དགོས་ཞེས་བཀའ་གནང་བ་ལྟར། རྣམ་པ་གཉིས་ཀྱིས་འཆོལ་ཞིབ་མཛད་སྐབས།
མཁར་རྫོ་གོང་མའི་ལུང་བསྟན་དེ་དག་དང་ལྷན་དུ་ཡོད་པའི་ཤོག་སྟེ་ཁག་གི་གས་སུ། མཁར་རྫོ་སྤྱལ་སྤྱིས་རྩ་སྤྱིང་རིན་
པོ་ཆེའི་སྤྱི་བྱ་མཛད་འཕྱིན་དང་བཅས་པའི་སྐོར་རི་འཇུག་སྒྲ་མ་གཞན་ཞིག་ལ་བྲུ་འབབས་ཞུས་པའི་ཡི་གེ་ཞིག་འདུག་
པར། བྲུ་རྣམས་ཇི་བཞེན་ད་ལྟ་ཐུགས་ངས་མི་སྤྲང་ཡང་། བྲུ་ཉགས་སུ་སྤྱོད་ཆོགས་རྫོ་རྫོ་ལྟེ་བ་མེད་པ་ཞིག་དང་།
དེའི་རྒྱལ་ཏུ་གྲུ་བ་བསེ་ཐེབས་གྱོན་པ་ཞིག་ལངས་ནས་བསྟན་ཡོད་པ་བྲུང་ཚུལ་བཀོད་འདུག་ཅེས་སྤྱབས་ཇི་ཁྲི་བྲང་རྫོ་རྫོ་

འཆང་ཆེན་པོས་ཁོ་པོར་གསུངས་པ། ལྷ་ཆོགས་དྲོ་མེ་ནི་སྤྱི་ཆེ་དང་མཛད་པ་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་རྟགས་ཏེ། དེར་ཉེ་བ་མེད་
པ་འགལ་རྒྱུ་བར་ཆད་ཆེ་བའི་མཆན་མ་དང་། གྲུ་པ་བསེ་ཐེབས་ཀྱིན་པ་དེ་ཉིད་ཆོས་སྤྱོད་ཆེན་པོ་དྲོ་མེ་ལྷགས་ལྷན་གྱི་
རྣམ་འཕྲུལ་ཡིན་པེས་ཀྱི་པ་རྟགས་མ་འོངས་གསལ་སྟོན་ཐུབ་པ་བྱུང་འདུག་པ་བཞིན། མཐར་མེ་པག་ལོར་རྩ་སྤྱོད་རིན་
པོ་ཆེ་དང་མིད་སྤྱོད་སྟག་ཐག་རིན་པོ་ཆེ་རྣམ་གཉིས་ཐུགས་བཞེད་མ་སྟོམས་པར། ཞེས་སོགས་རྩ་སྟག་དོན་རྒྱུན་གྱི་ཀྱོད་
ཅ་ཡང་དོལ་རྒྱལ་ལ་ཐུག་པའི་ཚུལ་ཤིན་ཏུ་གསལ་བར་གྲིས་འདུག་སྟེ། དེ་ཡང་གསལ་བར་བཤད་ན། རྩ་སྤྱོད་རིན་པོ་
ཆེས་“དགེ་ལྷན་པའི་ལྷ་གྲུབ་གཙང་མ་ཉམས་བཞེས་མ་བསྐྱེདས་པར་”¹⁵¹ཉིད་མའི་ཆོས་ལ་གསན་བསམ་མཛད་པས། “དགེ་
ལྷན་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བསྟན་སྤྱད་དག་ལྷའི་རྒྱལ་པོ་ཆོས་སྤྱོད་དྲོ་མེ་ལྷགས་ལྷན་འདི་ཉིད་ཀྱི་ཐུགས་དང་འགལ་བའི་ཉེས་
པ་མི་ཟད་པའི་དབང་གིས་མཐར་མཛད་བྱས་ལམ་དུ་མ་སྟོང་བར་རང་ཉིད་ལྟོས་པར་བཅས་པ་བྱུང་ཆབས་ཆེ་བའི་ཡ་ལུད་འདི་
བྱུང་བ་ཡིན་ལ།” ཞེས་འགལ་རྒྱུ་བར་ཆད་ཐམས་ཅད་དོལ་རྒྱལ་གྱིས་བྱས་པར་གསལ་པོར་གྲིས་འདུག །གལ་ཏེ་
ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་རིན་པོ་ཆེ་དང་མཆན་ཞབས་རྒྱ་མཆོ་སྤྱོད་སྤྱུལ་སྤྱུ་གཉིས་ཀྱིས་པ་ལུང་དེ་ལྷ་བྱ་ཞིག་དངོས་སུ་
གཟིགས་པ་དང་། དོལ་རྒྱལ་ཆད་མར་མི་འཛིན་པ་དག་གིས་བཞི་སྟེ་སྤྱད་གནས་སྒྲ་མས་དོལ་རྒྱལ་བསྟན་གསལ་
ལྷགས་ཆེར་བྱས་པའི་རྒྱུན་གྱིས་རྩ་སྟག་དོན་རྒྱུན་གྱི་རྟོག་གཞི་སྤྱོད་པའི་ཐོགས་བྱས་པ། མཁར་དྲོ་སྤྱུལ་སྤྱུས་ཀྱང་
དོལ་རྒྱལ་བསྟན་པས་བྱ་བ་ལམ་སྟོངས་མ་བྱུང་བ་སོགས་རྩ་སྟག་གི་དོན་རྒྱུན་དང་འབྲེལ་བའི་ཚུལ་བཤད་པ་ཡིག་
ངག་གཉིས་ན་ཡོད་པ་དེ་དག་བདེན་ཆེ། སྟོན་ནས་ད་ལྟའི་བར་དུ་གྲིས་གྲིས་ཤིང་བཛོད་བཛོད་པའི་རྩ་སྟག་དོན་རྒྱུན་
ཀྱི་བྱུང་རབས་དང་དེའི་ཅ་བ་འཆོལ་བའི་དབྱེད་པ་རྣམས་དོན་མེད་དུ་གྱུར་པར་ཟད་དོ།

དམ་སྤེལ་དེ་ཉིད་དགའ་ལྷན་པོ་བྱང་ལ་སྤྱད་ཐུག་ཆེ་ཞིང་དགའི་དྲངས་མར་འཛིན་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཚུལ་ཡང་།
སྤྱི་ནོར་ལ་གོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་ཞལ་སྤྱན་ནས་ཀྱིས།

ངོས་ཀྱིས་ངོ་ཤེས་པའི་སེར་སྤྱད་སྟོམ་ར་ཁམས་ཆེན་གྱི་གྲུ་པ་ཞིག་ཡོད། ཁོ་རང་ལ་སྟོམ་རའི་གྲུ་པ་རྟན་གས་ཐུག་
མཛོད་ཀྱི་མིང་ཡོད་པ་ཞིག་¹⁵¹གིས་བཤད་པར། ལྷ་ས་སྤྱོད་བདེ་ཁང་གསར་ནང་རྒྱལ་པོ་ལྷགས་ལྷན་གྱི་སྤྱི་རྟོན་ལ་ཆོས་
སྤྱོད་སྤྱུ་ཐེབས་གནང་མ་ཐག་བཙན་ཁང་གི་སྤོ་འགམ་བར་དུ་སོང་སྟེ། “བསྟན་དག་དགའ་ལྷན་པོ་བྱང་གི་མགོ་ལ་རྒྱབ།”
ཅེས་རྟོན་མདུང་མགོ་མཐུག་བསྟོགས་ཏེ་ས་ལ་བརྟེན་པའི་རྗེས་ལྷུ་ཆུ་ལུང་ལྷ་བྱ་མཐོང་རྒྱ་འདུག་ཅེས་བཛོད་བྱུང་
ཞེས་ཁོང་གིས་ངོས་ལ་བཤད་བྱུང་། མི་དེ་ད་ལྷ་ལོ་བདུན་ཅུ་བརྒྱད་ཅུའི་ནང་དུ་བསྐྱེདས་ཡོད། ཁོང་གིས་བཤད་པའི་
སྐབས་དེའི་གནས་ཚུལ་དེ་ཆོར་ཞིབ་འདུག་བྱས་ཏེ་ཤེས་པར་བྱ་རྒྱུ་གལ་ཆེན་པོ་འདུག ། དགའ་ལྷན་པོ་བྱང་དང་མ་
འགྲིག་པར་ཡོད་པ་གསལ་པོ་རེད། ཅེས་བཤད་སྤྱུལ་བ་ལྷར་དོལ་རྒྱལ་གྱིས་སྤྱད་ཐུག་ཆེན་པོས་དགའ་ལྷན་པོ་བྱང་ལ་
བསྟོགས་ཤིང་དམོད་པ་པོར་བའི་ཚུལ་དེ་ནི་རྩ་སྟག་གི་དོན་རྒྱུན་འབྱུང་བཞིན་པའི་སྐབས་ཏེ་དོལ་རྒྱལ་བསྟན་གསལ་

¹⁵¹ རྗེ་ལི་བ་བྱང་རྒྱལ་རྒྱལ་མཆོན་ནས་སྟོན་པ་སྤྱོད་པ་སྤྱུ་བྱང་ཐུག་མཛོད་ཅེས་ཡིག་ཆ་གཞན་ན་གསལ།

བྱེད་མཁན་མི་ཡི་བ་བྱང་ཚུབ་རྒྱལ་མཆོག་གིས་དངོས་སུ་མཐོང་ཐོས་སུ་གྱུར་བ་གཞན་གྱིས་བྲིས་པའི་ཡི་གེ་ན་ཡང་གསལ། སྟོན་སྤྱི་ལོར་ཡལོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་དོལ་རྒྱལ་སྟོན་པར་མཛད་པའི་སྐབས་སུ་ཡང་སྐྱེ་ཆེ་མཛད་འཁྲིན་ལ་བསྟོ་བའི་ལས་བརྩམས་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི། <<མཛད་ནཱ་རྒྱ་ཆེན་སྤྱིར་རྗེའི་རོལ་མཆོ་>>ལས་ཡལོང་ས་མཆོག་གིས།

དེ་དུས་(བོད་ལ་བཞུགས་དུས་)བདུད་འཛོམས་རིན་པོ་ཆེར་དེ་ཅམ་དོ་སྤང་མེད་པ་དང་། ད་དུང་ངོས་གྱིས་དོལ་རྒྱལ་སྟོན་གྱིན་ཡོད་པ་རེད། ངོས་གྱིས་དོལ་རྒྱལ་བསྟན་པ་དེར་བདུད་འཛོམས་རིན་པོ་ཆེ་ཐུགས་པམ་ཞེ་བྲག་ཡོད་པ་རྗེས་སུ་གསལ་པོ་ཞེ་བྲག་རེད། དེ་བཞིན་བདུད་འཛོམས་རིན་པོ་ཆེའི་མཆོན་ལས་དུ་ཡང་དམ་སྤྱི་ཞིག་གིས་[ངོས་ལ་]གཞོན་པ་གཏོང་བ་དང་རྟོག་བྱ་བཅོ་བའི་སྐོར་བྲག་བྲིས་ཆར་གཅིག་གཉིས་ཤིག་འབྱོར་སྟེང་། བདུད་འཛོམས་རིན་པོ་ཆེ་བོད་བསྟན་སྤྱི་དེ་ན་ལ་ཏ་ལས་པའི་ཐུགས་ཞེན་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། དམིགས་བསལ་གྱིས་ཐུགས་ཞེན་ཡོད་པ་རེད། ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ། དོལ་རྒྱལ་གྱིས་ཡལོང་ས་མཆོག་གི་སྤྱུ་བྱར་གཞོན་པའི་ལས་ཅོམ་པ་དང་། ལྷག་པར་དུ་ཆོས་སྤྱོད་དམ་ཆེག་མི་གཙང་བར་གྱུར་ཆེ་གཉིས་ཀར་ཡང་མི་ལེགས་པ་འབྱུང་བས། ཡལོང་ས་མཆོག་ནས།

སྟོན་མར་ཀར་ར་ལ་[1963ལོའི་ཆོ་བ་7ནང་དགེ་ཆུན་འོས་སྟོང་བ་ཆོར་]ཕྱོགས་རིས་བྱས་ན་དགོས་པ་གང་ཡང་ཡོད་པ་མ་རེད། དབུ་མའི་ལྷ་བ་རྗེ་རིན་པོ་ཆེས་གསུངས་པ་མ་གཏོགས། གཞན་དག་ལ་མེད་པ་ཡིན་ན། རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་མ་བྱུང་གོང་ལ་ཐེག་ཆེན་ཆོགས་ལས་འབྲིང་ཡན་ཆད་ལ་འགྲོ་མཁན་གཅིག་ཀྱང་ཡོད་པ་མ་རེད་ཅེས་ལབ་དགོས་འཁེལ་གྱི་རེད། ཅེས་ངོས་གྱིས་ལབ་རྒྱུ་བྱུང་། དེ་འདྲ་ལབ་པ་ཞིག་དེ་ལྟར་བྲག་གིན་འདུག །བྲས་ཅང་། རྗེ་སྤྱད་རིན་པོ་ཆེས་མཐེན་གྱིན་ཡོད་པ་རེད། དེ་དག་མཐེན་གྱིན་མཐེན་གྱིན་ལ་དེབ་དེ་འདྲ་ཞིག་བྲིས་པ་དེ་ཅུང་ཅམ་སྤང་བར་བྱིན་མ་སོང་། དེ་ནས་རྒྱུད་སྤྱད་ལ་བཀའ་ཆོས་ཤིག་བྱེད་པའི་སྐབས་ལ། བྲག་བྲིས་བདེ་པོ་ཡོད་མཁན་ཞིག་གིས་དེ་འདྲ་གང་བྱུང་མང་བྱུང་བྲིས་པ་ཡིན་ན་ཡག་པོ་ཡོད་པ་མ་རེད། དེར་བརྟེན། གནས་ཚུལ་མཐེན་གྱིན་མཐེན་གྱིན་ལ་དེ་འདྲ་བྲས་ན་འགྲིག་གི་མ་རེད། འདིར་མ་བཞུགས་ཞེས་རྗེ་སྤྱད་རིན་པོ་ཆེ་དེ་ནས་སྤྱད་པ་ཡིན།¹⁵² ཞེས་དང་། སྤྱི་ལོ་ 1996 ཆོ་བ་ 3 ཆེས་ 21 ཉིན་ཡལོང་ས་མཆོག་ནས། “རྒྱལ་ཆེན་སྤྱི་མཐུད་བསྟན་བསམ་པ་ཡོད་ན། ཆོས་གལ་ནས་བྱིན་ན་ཡག་གི་རེད། དེ་འདྲ་མ་བྲས་ན་སོ་སོ་ལའང་མ་པན། ཐུག་ས་ནས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ཆེ་ཐུང་དུ་འགྲོ་བ་བྱུང་ན་ཡག་པོ་མི་འདུག །ཡང་ཁྱེད་རང་ཆོས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་མཐུགས་ཅམ་སྤྱུག་ཤི་བརྒྱབས་ན་བསམ་པ་ཡོད་ན་འགྲིག་གི་རེད།” ཅེས་བཀའ་བྲག་པོ་ཡང་སྤྱུལ་དགོས་བྱུང་ཡོད། སྤྲད་ནས་ཀྱང་། ཆོས་བཤད་སྤྱིར་བཏང་བའི་སྐབས་སུ་གསུང་བཤད་ལ་ཉན་པ་ལྟར་བསྤྲད་ན་མི་འགྲིག་པ་མེད་ཀྱང་། དབང་དང་སྟོམ་པ་འོད་པ་ལྟ་བུ་ལ་ཆོས་སྤྱོད་ཀྱི་འདུ་ཤེས་དགོས་པས་ཆོས་གལ་དུ་མ་ཡོང་ཞེས་བཀའ་ཡང་ཡང་སྤྱུལ། མདོར་ན། དོལ་རྒྱལ་ནི་ཡལོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོས་གཙོས་སྤྱི་མཐུད་པོ་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱུ་དང་། རོ་བོ། བྱེད་ལས་བཅས་གསུམ་གྱི་སྟེང་ནས་ངོས་འཛོམ་མཛད་པ་ལས་གཞན་གསལ་དུ་གཏོང་རྒྱ་མེད།

¹⁵² 2014 ལོའི་ལོ་མཇུག་འབྲས་སྤྱངས་ཆོས་སྤྱད་དུ་ལྷ་པོའི་རྗེས་གནང་སྐབས་གསུངས།

འདིར་གཞན་ཞིག་བརྗོད་དུ་ཡོད་པ་ནི། སྤྱལ་སྤྱུ་གཤམ་པ་རྒྱལ་མཆོན་(1619-1656)ཀྱི་སྤྱི་རྒྱུད་དང་འབྲེལ་བའི་ཐད་ཡིན། ཡིག་ཆ་ནམས་སྤྱེད་ལ་བཞད་པ་གཙོ་བོ་གསུམ་ཙམ་སྤང་སྟེ། དང་པོ་ནི། སྤྱལ་སྤྱུ་གཤམ་རྒྱུད་དམ་སྤྱིར་རྒྱུད་ཀྱི་བསྟན་དང་འགྲོ་བར་འཆེ་བ་དང་། གཉིས་པ་ནི། དག་པོའི་བསྟན་རྒྱུད་དུ་བཞེངས་ཏེ་དགོ་ལྟ་པའི་བསྟན་པ་སྤང་བ། གསུམ་པ་ནི། དོམ་རྒྱལ་དུ་གཤམ་པ་དེ་ཉིད་སྤྱལ་སྤྱུ་གཤམ་རྒྱུད་ཀྱི་སྤྱི་རྒྱུད་མིན་པ་དེ་གསུམ་པེད། སྤྱི་མ་གཉིས་ནི་ཡོངས་གཤམ་སྤྱིར་དང་། སྤྱི་མ་ལ་དོམ་རྒྱལ་ཀྱི་སྤྱི་རྒྱུད་ཡར་དེད་དེ་སྟོན་ལམ་ལོག་པའི་གང་ཟག་ཅིག་དང་། ཡང་འབྲུང་པོ་གཞན་དང་གཞན་ལ་གཏུགས་ཏེ་གཤམ་རྒྱུད་མིན་པའི་ཚུལ་གསུངས་པ་དང་། གཤམ་རྒྱུད་གཤམ་གསུམ་ནས་རྒྱུད་ཀྱི་གོང་མ་ཁང་ཞིང་མ་བདེ་སྤྱིར་རྒྱལ་པོར་(1654-1722)སྤྱི་མ་པའི་ཚུལ་གསུངས་པ་བཅས་སྤྱི་རྒྱུད་སྤྱི་མའི་བཞད་པ་གཉིས་ཡོད། འོན་ཀྱང་། གཤམ་རྒྱུད་ཀྱི་འདས་ལོ་དང་ཁང་ཞིང་སྤྱི་མ་ལོ་སོགས་ལ་འགལ་འཛོལ་ཡོད་པར་སྤང་བས་ཅི་ཟེར་མི་ཤེས། གང་སྟར། གུན་མཁྱེན་འཇམ་བཞད་ཀྱི་འཛིགས་བྱེད་ཆོས་འབྲུང་གི་ཤོག་གངས་ཉིས་བརྒྱ་གྲ་བཞི་པའི་དབུ་ན།

སྤྱལ་སྤྱུ་དག་དབང་བསོད་ནམས་དགོ་ལེགས་དཔལ་བཟང་པོ་འོལ་ཁང་ཤིང་རྟ་ལ་འཁྱུངས། ... དེའི་སྤྱལ་སྤྱུ་རིན་པོ་ཆེ་གཤམ་པ་རྒྱལ་མཆོན་ནི། སྤྱིར་སྤྱེད་དུ་ནང་པ་གད་ཁ་ས་པར་འཁྱུངས། བསྟན་རྒྱུ་མཛད་དུ། སྤྱིར་ལུང་མཁན་པོ་གཞན་དུ། རྒྱལ་གསུམ་ཀྱི་ལུང་བསྟན་མང་པོ་ཡང་མཛད། རྒྱལ་མཁུ་ཡང་ཆེ། དགྲུང་ལོ་ལྷ་བརྒྱ་པ་ལ་གཤམ་གསུམ་དེའི་སྤྱལ་པ་གོང་མ་ཆེན་པོར་འཁྱུངས་པར་ལུང་བསྟན་དང་གཏན་ཆོགས་ཀྱང་གསུངས་སྤང་། ཞེས་གསལ་ཞིང་། སུམ་པ་མཁན་པོ་ཡེ་ཤེས་དཔལ་འབྱོར་གྱི་<<འཕགས་ལུལ་རྒྱུ་ལྟ་ཆེན་པོ་བོད་དང་སོག་ལུལ་དུ་དམ་པའི་ཆོས་རྒྱུང་ཚུལ་དཔག་བསམ་ལྟོན་བཟང་>>གི་ཤོག་གངས་ཉིས་བརྒྱ་གྲ་གསུམ་པའི་མདུན་ངོས་སུ། “སྤྱལ་སྤྱུ་གཤམ་རྒྱུད་ཀྱི་སྤྱི་བར་གཤམ་པའི་ཁང་ཞི་བདེ་སྤྱིར་རྒྱལ་པོ།” ཞེས་དང་། དེའི་རྒྱུ་པོས་སུ། “བོད་ཀྱི་དེའི་རྒྱལ་པོ་ནི་གཞི་ཁང་གོང་མ་སྤྱལ་སྤྱུ་གཤམ་རྒྱུད་ཐེར་བའི་ཆག་སྤང་གི་གཏམ་ཁོ་ནར་ཟད། དེས་ན་དཔོན་བསོད་ནམས་ཆོས་འཕེལ་ནི་ལོ་འདིར་(བྱ་ལོ། སྤྱི་ལོ་1657)འདས་ནས་ཁོང་དགོ་ལུག་ལ་ཐུག་ཞེན་ཆེ་བས་ཆོས་སྤང་དེའི་ཚུལ་བཟུང་ནས་དགོ་ལུག་པ་སྤྱིར་ཞེས་གཤམ་པ་བདེན་ནམ་སྟུང་མོ།” ཞེས་རེ་ལུ་མིག་དུ་ཡི་གེ་ཤོང་ཐབས་སྤྱེད་ཀྱི་ཆ་བསྟན་ཏེ་གསལ། དེས་ན། འདི་ཡང་ཤོད་ཚུལ་གཞན་ཞིག་ཡིན་འདུག ཆེ་ཏན་ཞབས་རྒྱུད་གི་<<བསྟན་ཅིས་ཀུན་ལས་བདུས་པ་>>ལས། “ཤིང་ལུག །(སྤྱི་ལོ་1655) ... གཞི་ཁང་གོང་སྤྱལ་སྤྱུ་གཤམ་པ་རྒྱལ་མཆོན་འདས་ཏེ་ཁང་ཞི་རྒྱལ་པོའི་སྤྱི་བ་རྒྱུངས་ཞེས་སུམ་པས་བཞད།” ཅེས་པ་ལ་སོགས་པ་ལོ་རྒྱུས་དངོས་དང་མཐུན་མིན་མི་ཤེས་པ་མང་དུ་སྤྱང་། གཞན་ཡང་ཡ་གོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོས། “མགོན་པོའི་རྗེས་གཞན་བར་ཆད་ཀུན་སེལ་ལུག་ཀྱང་འབྲུང་པོ་ཞིག་གིས་བརྒྱུས་པས་ཐུགས་བྱལ་མི་ཟེན་འདུག་པས་པན་ཐོགས་མེད་པའི་ཆོས་བརྒྱ་གསུམ་ཀྱི་ཆ་ཉིང་ཁང་ཞིང་བརྗེས།” ཞེས་སྤྱལ་སྤྱུ་གཤམ་པ་རྒྱལ་མཆོན་འབྲུང་པོ་ཞིག་གིས་བརྒྱུས་ཏེ་དེ་སྤང་གཤམ་པའི་ཚུལ་གསུངས་པར་གཞིགས་ན། སྤྱལ་སྤྱུ་གཤམ་རྒྱུད་ཀྱི་ཤེས་རྒྱུད་ཆོས་བྱེད་ཀྱི་འབྲུང་པོ་གཞན་

ཞིག་ཀྱང་ཡོད་པའི་ཚུལ་ཉོགས་ནུས་ལ། སྤྱི་ནོར་ཡལོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་སྤྱི་ལོ་ 1978 ཟླ་བ་ 6 ཆོས་ 13 ཉིན།

ད་ལྟའི་རྒྱལ་ཆེན་ཁོག་བརྒྱམས་འདི་པའི་ཆེན་པོས་ད་ནཱ་ས་གྲགས་པའི་སྤྱི་སྤྱོད་མིན་པ་དང་། སྤྱི་སྤྱོད་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་སྤྱི་སྤྱོད་ཀྱང་མིན་པ་འདྲ། འོ་ན། ག་རེ་རེ་དཔེ་རྒྱུ་སྤྱོད་ལམ་ལོག་པ་ཞིག་ཡིན་ཆོད་འདུག །དེ་འདྲའི་ཆེན་གྱིས་རྒྱལ་ཆེན་བསྐྱེད་གསོལ་བྱུགས་ཆེན་པོ་བྱེད་མཁན་དེ་ལ་གང་བྱས་ཀྱང་མི་ཁ་འདྲ་ཡོད་པ་ཞིག་དང་། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེས་མགོ་འཐེན་པའི་བོད་སྤྱི་པའི་དོན་ལ་སྐབས་རེར་ཁ་གཏུག་གི་ཡོད་པ། ཞེས་བཀའ་སྤྱི་ལ། འདི་ལྟ་བུ་གཞན་གྱིས་ཀྱང་གསུངས། སྤྱི་ལོ་ 1978 ཟླ་བ་ 6 ཆོས་ 13 ཉིན། “དེ་སྤྱི་འབྲས་སྤྱངས་ལ་ཁགས་ཚུང་གིས་སྤྱི་སྤྱོད་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆོན་འདྲེ་ལ་སྤྱི་སྤྱོད་པ་ག་ལ་སྤྱི་ཆེས་པའི་ལུང་ཞིག་ཀྱང་གསུངས་འདུག ། དེར་རང་གི་མི་ལམ་ཞིག་ལའང་དེ་དོན་གསལ་པོ་ཞིག་བྱུང་སྟེ་ཆ་འཛིན་འོས་མིན་བཤད་དགའ།” ཞེས་དོལ་རྒྱལ་དང་འབྲེལ་པའི་བཀའ་སློབ་དཔེ་དཔ་དང་པོར་གསལ་བ་དང་། དེའི་རྗེས་སུ། “རྒྱལ་ཆེན་གྱི་ཐོག་མའི་འབྲུང་ཁུངས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ན་ཡང་། གཞི་ཅ་སྟེང་གཞི་ཞིག་བྱུང་ངེས་གཏན་རེད། འོན་ཀྱང་། བར་དུ་ཐོག་མའི་འཆར་གཞི་ལྟར་ལམ་འགོ་མ་བྱུང་བ་མིན་ནམ་སྙམ་པ་ཞིག་འདུག །”ཅེས་དང་། སྤྱི་ལོ་ 1980 ཟླ་བ་ 7 ཆོས་ 18 ཉིན། “ད་ལྟའི་རྒྱལ་ཆེན་དེ་སྤྱི་སྤྱོད་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་སྤྱི་སྤྱོད་ཡིན་མིན་ཐེ་ཆོས་རེད། སྤྱི་སྤྱོད་གྲགས་པ་རྒྱལ་ཆེན་འདུལ་འཛིན་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་སྤྱི་སྤྱོད་ཡིན་མིན་ཡང་ཐེ་ཆོས་རེད།” ཅེས་པ་སོགས་ལ་དཔག་ན། རྒྱལ་དབང་ལྟ་བུའི་སྐབས་སུ་མཁས་བླ་མ་ཆེན་པོ་ནཱ་ས་ཀྱིས་བྱུང་པའི་ལས་སྤྱོར་གྱིས་འདུལ་བར་མཛད་པའི་དམ་སྤྱི་དོལ་རྒྱལ་དུ་གྲགས་པ་དེ་དང་། ད་ལྟའི་དོལ་རྒྱལ་དུ་གྲགས་པ་གཉིས་ལ་བྱུང་བར་ཞིག་ཡོད་པ་ལྟ་བུར་མངོན་ཏེ། དེ་ཡང་ཡལོང་ས་མཆོག་ནས།

རྒྱལ་བ་ལྟ་བུའི་ནཱ་ས་ནང་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆོན་སྤྱོད་ལམ་ལོག་ནས་དམ་སྤྱིར་སྤྱི་སྤྱོད་པ་དེ་མངོན་སྤྱོད་སྤྱོད་སྟེ་ག་གནང་སྟེ་བསྐྱེད་པའི་ཁུངས་སུ་བཏང་གནང་ཡོད། ཡང་རྒྱལ་བ་ལྟ་བུའི་དབྱ་ཆ་དང་དངོས་སྤྱོད་ཀྱི་ལྟ་བུ་གཏོར་བདག་སྤྱིང་པ་རིག་འཛིན་འབྱུར་མེད་དོ་རྗེའི་གསུང་རྒྱུ་ཞིག་ལ། སྤྱི་སྤྱོད་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆོན་སྤྱོད་ལམ་ལོག་པ་དོལ་རྒྱལ་དངོས་དེ་མེད་པ་ཆགས་ཅིན་པ་རེད། འོན་ཀྱང་། དེར་རྩ་མཁན་ཞིག་ཡོད་པ་འདྲ་ཞེས་གསུངས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཤིག་གོ་རྒྱུ་ཡོད།¹⁵³ ཅེས་བཀའ་སྤྱི་ལ། དོལ་རྒྱལ་བསྐྱེད་གསོལ་བྱས་ན་དཔལ་ལྷན་འདོད་ཁམས་བདག་མོ་སོགས་འཁོན་པའི་ཚུལ་ལ། སྤྱི་ནོར་ཡལོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས།

ལྟ་མོ་འཁོན་པའི་རྒྱ་རྒྱུ་ནི། རི་བོ་དགེ་ལུགས་པའི་བསྟན་པ་འདི་ལ་གཉེར་གཏད་སྤང་མ་སྤྱིས་བྱ་གསུམ་གྱི་སྤྱང་མ་ཡིན་པ་དང་། སྤྱིས་བྱ་གསུམ་གྱི་སྤྱང་མས་མ་ཆོག་པར་ཆོས་སྤྱོད་གསར་པ་ཞིག་ཀྱན་ལས་ལྷག་པ་ལྟ་བུ་ཆགས་ཡོད་དུས་དཔལ་ལྷན་ལྟ་མོ་འཁོན་པའི་རྒྱ་རྒྱུ་གཅིག་དེ་ཡིན་འདུག །རྒྱ་རྒྱུ་གཅིག་ལ། རྒྱལ་དབང་གོང་མ་རིམ་བྱོན་གྱི་བཀའ་བསློལ་གཉེར་གཏད་སྤྱོད་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྤྱང་མ་དེ་ལྟ་མོ་རེད། དེ་ལ་འགྲན་རྒྱ་ལྟ་བུའི་དེགས་པ་གསར་པ་ཞིག་

¹⁵³ དོལ་རྒྱལ་དང་འབྲེལ་པའི་རྒྱང་དོར་བཀའ་སློབ་དཔེ་གཉིས་པར་གསལ།

བསྟེན་པ་དེས་ཀྱང་ལྷོ་མོ་འཁོར་གཞི་ཞིག་བྱུང་འདུག།¹⁵⁴ ཅེས་སོགས་དང་། དེའི་མཛུགས་སུ། “དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་ནི།
ལྷོ་མོ་དང་ཀླུ་མོ་སྐྱུ་ལྷ་གཙོ་བོར་སྟེན་མཁན་ཞིག་ཡིན་ན། ག་རེ་བྱས་ཀྱང་ཀླུ་ཆེན་གྱི་ཐོག་ལ་མ་འགྲིག་པ་ཞིག་ཡོད་ཐག་
ཆོད་རེད་འདུག།” ཅེས་ཀྱང་གསུངས། ཡང་།

ལྷོ་མོ་འཁོར་བས་མ་ཆད། དམ་ཅན་ཆོས་ཀླུ་དང་ཡང་མི་འགྲིག་པར་ཡོད་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ་པོ་རེད། འདིར་བྱེད་ཆོར་
བཤད་ན་མི་འགྲིག་པ་མི་འདུག། རྒྱུད་སྤྲུང་གི་མཁན་པོའི་ནང་དགའ་ལྷན་བྱང་ཅེའི་ཆུན་པོ་ཉི་(དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་
ཀླུ་མ་ཆོན་)རྒྱུད་སྤྲུང་གི་ཆ་མ་དབུ་མཛད་དང་མཁན་པོ་གནང་ཡོད། ཁོང་སྟོན་མ་ནས་ཤུགས་ལྷན་སྟོར་གང་འཆོམས་
ཤུགས་ཆེན་པོ་ཡོད། བྱང་ཅེ་གྲུ་ཆོང་ནས་ཐག་བཅད་ཐེན་པ་རེད། བྱེད་རང་ཆོས་བསྐྱར་ནན་ཡང་ནན་གྱིད་དུས་ཁོང་
གིས་རྒྱུར་ཡི་གེ་ཆ་པོ་ཞིག་བཏང་འདུག། དེར་བརྟེན། ཁོང་བྱང་ཅེ་གྲུ་ཆོང་གི་སྦྱིད་སྤྱག་ནང་མེད་ཅེས་གནས་དབྱུང་
བཏང་བ་རེད། རྒྱུད་སྤྲུང་གི་མཁན་པོ་བྱས་ཏེ་རྒྱུད་གྱི་སྟོན་པ་དེ་མེ་འཆང་ཆགས་ཐེན་པས་རྒྱུད་གྱི་སྟོན་པ་དེ་མེ་འཆང་
གནས་དབྱུང་གཏོང་རྒྱ་དཀར་བའི་གནས་ཚུལ་ཡིན་ཡང་། བྱང་ཅེ་གྲུ་ཆོང་ནས་དེ་ལྟར་ཐག་གཙོད་བྱས་ཐེན་སྤྱབས།
རྒྱུད་སྤྲུང་གྲུ་ཆོང་ཁུ་སིས་དུ་སྟོད་ཐབས་བྲལ་བར་བརྟེན། རྒྱུད་སྤྲུང་གིས་དོན་དེ་གལ་ཆེན་པོ་ཡིན་པས་མགོན་པོ་དང་
ཆོས་ཀླུ་གཉིས་ལ་འཕྲིན་བཅོལ་བཏང་ནས་རྒྱུད་སྤྲུང་གྲུ་ཆོང་གི་མཁན་པོའི་བརྒྱུད་འདེབས་ནས་འདོན་དང་མི་འདོན་
ཐན་བཏག་བསྐྱེལ་བར་མཁན་བརྒྱུད་ཁོངས་ནས་བྱིར་ཤོན་ཞེས་བབས་འདུག། དེ་ནི་མགོན་པོ་དང་ཆོས་ཀླུ་གཉིས་
གིས་ཐག་བཅད་པ་རེད། ཀླུ་མོ་སྐྱུ་ལྷའི་རྒྱལ་ཅ་ལྷོ་མོ་དང་། དེའི་རྒྱལ་ཅ་དམ་ཅན་ཆོས་ཀླུ། དེའི་རྒྱལ་ཅ་མགོན་པོ་
ལྷག་ལྷག་པས་གནང་གིན་ཡོད་འདུག།¹⁵⁵ ཅེས་ཀྱང་བཀའ་སྤྱུལ། རྣམ་ཀླུ་དུ་བྲགས་པ་དེ་ཉིད་རྟོང་མའི་ཆོས་བརྒྱུད་
དང་གྲུ་རུ་རིན་པོ་ཆེ་ལ་ལྷག་པར་སྤང་བའི་རྒྱ་མཆོན་ལ། སྦྱོར་པ་ལོང་ས་སྤྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས།
ལས་སྟོན་རྟེན་འབྲེལ་དབང་གིས་ཡིན་ནམ། རྣམ་ཀླུ་གི་མཛུགས་འབྲང་པ་དང་རྣམ་ཀླུ་རོ་མ་ཡིན་དང་རྒྱན་མ་ཡིན་མི་
ཤེས། གང་ལྟར། སྟོབ་དཔོན་རིན་པོ་ཆའི་སྐུ་ལ་ཏ་ཅང་སྤང་པོ་བྱེད་ཀྱིན་འདུག། དེ་ནི་ཁམས་ཁུལ་དང་། ལྷོ་ཁ། གཙང་
ཁུལ་བཅས་ལ་བྱུང་བའི་གནས་ཚུལ་གསལ་པོ་ཡོད། དེ་ལ་བསམ་སྟོན་བཏང་ན། སྤང་བདུད་འཛོམས་རིན་པོ་ཆེས་རྣམ་
ཀླུ་དེ་སྟོབ་དཔོན་རིན་པོ་ཆེས་མནན་པ་གནང་བའི་དམ་སྤྱི་སྤྱན་བདུན་གྱི་ནང་གི་དམ་སྤྱི་ཞིག་རེད་ཅེས་རོས་ལ་
གསུངས་བྱུང་། བལ་ཆེར་དེ་ལྟར་མིན་ནམ་སྟུམ། གཞན་དམིགས་བསལ་སྟོབ་དཔོན་རིན་པོ་ཆེར་མི་དགའ་བར་བྱེད་
དགོས་དོན་མེད། རྣམ་ཀླུ་སྟེན་མཁན་གྱི་མིས་གྲུ་རུ་མཆོན་བརྒྱུད་ཀྱི་སྐུ་བཤེག་པ་དང་། གྲུ་རུ་རིན་པོ་ཆའི་སྐུ་དང་མེ་
འབངས་ཉེར་ལྷའི་སྐུ་ཐང་རྒྱ་ལ་བསྐྱར་བའི་གནས་ཚུལ་ལྷ་སའི་ཉེ་འཁོར་དུ་བྱུང་བ་དངོས་སུ་མཐོང་བའི་མི་ད་ལྷ་མ་ཤི་
བར་གསོན་པོར་བསྤྲད་ཡོད་པས་གསལ་པོ་བཤད་རྒྱ་ཡོད། ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ། དེ་ལྟར་ན། ཅེའི་བྱིར་ཆོས་བརྒྱུད་རིས་
མེད་གནང་མཁན་སྦྱི་དང་། ལྷག་པར་དུ་ཀླུ་མ་དབང་ལྷ་པ་ཆེན་པོ་དང་དགའ་ལྷན་པོ་བྱང་སོགས་ལ་སྤང་བ་རིགས་
པས་སྤྱབ་སྤྲོད།

¹⁵⁴ འདི་དང་གཤམ་གསལ་གཉིས་རྣམས་ཀླུ་དང་འབྲེལ་བའི་སྤང་དོར་བཀའ་སྟོབ་དེབ་དང་པོར་གསལ།

¹⁵⁵ འདི་དང་གཤམ་གསལ་གཉིས་རྣམས་ཀླུ་དང་འབྲེལ་བའི་བཀའ་སྟོབ་དེབ་གསུམ་པར་གསལ།

གོང་དུ་བརྗོད་པ་ནཱ་ས་ལས་སྤྱོད་པ་ཡོང་ས་སྤྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་དོལ་ཀླུ་བསྟེན་གསོལ་
གི་ཐད་ལ་སྒྲུང་དོར་བྱེད་ཚུལ་གི་བཀའ་སློབ་ལས་སྟོན་ཡང་ཡང་གནང་བའི་རྒྱ་མཆོན་འིན་ཏུ་གསལ་ཡང་། འདིར་
མགོན་པོ་མཆོག་ནས་སྤྱི་ཕྱིར་ཆེད་དུ་གསུངས་པ་ཁག་དཔྱུས་གཅིག་ཏུ་བསྒྲིགས་ན།

༡. ཡོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་བཞེད་པ་རྒྱན་འཁྱེད་ས་གནང་བ། “རྒྱ་མཆོན་གཅིག་ནི། རོས་རང་ཡོང་ས་ལྷ་པ་
ཆེན་པོའི་ལས་གི་ཐོག་གང་ཐུབ་ཀྱིས་འགོ་གིན་ཡོད། འདོད་ཀྱང་རུང་། མ་འདོད་ཀྱང་རུང་། འདི་རྒྱ་མཆོན་གཅིག་ཡིན།”
ཞེས་སོགས་བཀའ་སྤྱད།

༢. དམ་ལྷན་ཆོས་སྤྱང་ནཱ་ས་འཁོན་པའི་རྒྱུར་གྱུར་བ། “གཞུང་བསྟེན་གི་སྤྱང་མ་དམར་ནག་གཉིས་ཏེ་དཔལ་
ལྷན་ལྷ་མོ་དང་། ཀླུ་པོ་སྤྱུ་ལྷ་དང་། སྤྱི་བུ་གསུམ་གི་སྤྱང་མ། བོད་སྦྱོང་ལྷ་སྤྱང་དམ་ཅན་རྒྱ་མཆོ་བཅས་པའི་ཐུགས་
དགོངས་འགལ་འཁྱགས་གི་ནཱ་པ་ཆེན་པོ་ཡོད།” ཅེས་དང་། “སྤྱིར་ཐུབ་པའི་བསྟན་པའི་བཀའ་སྤྱང་དང་། ཡང་སློས་འཇམ་
མགོན་ལྷ་མ་ཙཱ་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་བཀའ་སྤྱང་མགོན་པོ་ཐུག་ཐུག་པ་དང་། དམ་ཅན་ཆོས་གི་རྒྱལ་པོ། ལས་གི་གཤིན་རྗེ་སོགས་
དེ་དག་ནི་འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པ་ཡིན་པས་བསྟན་བཤེད། མགོན་པོ་ལྷ་བྱུང་ཆ་མཆོན་ན། ཆེ་འདིར་བར་ཆད་ཞི་བ་དང་། ཕྱི་
མའི་ལས་སྤྱ་འཛེན་ཐུབ་པ་ཞིག་ཡིན། སྤྱང་མ་དེ་ལྷ་བྱུང་བསྟེན་དགོས་པ་ལས། ཆེ་འདིར་འབྲལ་སེལ་དཔལ་འབྱོར་ལོངས་སྤྱོད་
གི་པན་ཐོགས་སྤོང་ཆོགས་ཡོང་གིན་ཡོད་ཀྱང་ཐུགས་སྤྱ་རང་ཉིད་འཛེ་ཡི་འཁོར་དུ་སྤྱེ་བའི་ལས་གསོག་གྱེན་གི་ཐོག་ཏུ་ཕྱིན་
ན་དེ་ལ་སྤྱིང་པོ་གང་ཡང་མེད། དེས་ན་རོས་ཀྱིས་བཀའ་འགོག་དམ་བསྟགས་བྱེད་དགོས་པའི་རྒྱ་མཆོན་གང་ཞིག་ཡིན་པ་
དང་། དགོས་པ་གང་ཡིན་པ།” ཞེས་སོགས་བཀའ་སྤྱད།

༣. བོད་གི་བསྟན་སྤྱིད་ལ་གཞོད་པ། “རྒྱ་མཆོན་གཅིག་ནི། བོད་གངས་ཅན་པའི་བསྟན་སྤྱིད་ལ་ཐུག་ཡོད། བོད་
གངས་ཅན་པར་བཀའ་འབྱོར་ཆེ་བ་དག་ལྷན་པོ་བྱང་གི་བསྟན་སྤྱིད་ཀྱི་རྩ་བ་ཡོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོས་འཇུགས་གནང་མཛད་
ཡོད། ཡོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོས་ཐུགས་འགན་ཆེན་པོ་བཞེས་ཏེ་བོད་གི་བསྟན་སྤྱིད་ཀྱི་རྩ་བ་བཅུགས་པའི་བཀའ་འབྱོར་རྒྱུ་
བསྟར་བྱས་ཏེ་ལྷོ་གཤོགས་ནས་མ་དག་རྒྱན་འཛིན་གིས་ལམ་ནོར་ཐོག་ཕྱིན་ན་དེ་ནི་འཛིན་ལན་ལོག་འཇལ་ཡིན། རོར་འཁྱལ་
དེ་དག་གསལ་པོ་བྱས་ཏེ་ལམ་སྟོན་བྱེད་པ་རོས་ཀྱི་འོས་འགན་ཡིན། རོས་ནས་རྒྱ་མཆོན་གཅི་བོ་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་དོལ་
ཀླུ་དམ་བསྟགས་བྱས་པ་ཡིན།” ཞེས་དང་། “སྟོན་ལམ་ལོག་པའི་དབང་གིས་རྒྱལ་མཆོག་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་སྤྱུ་དུས་སྤྱུ་ ཐོག་
མར་འགལ་བ་བྱུང་བ་ནས་བསྟར་རྒྱལ་བ་སྤྱེ་བྱེད་རིམ་བྱོན་གིས་མགོ་ཁྲིད་པའི་དག་ལྷན་པོ་བྱང་པའི་ཆབ་སྤྱིད་སྤྱོད་ཚུལ་ལ་
མི་དག་པའི་ཞེ་འཁོར་སྤང་འཛིན་གིས་གཞོད་འཆེ་བྱེད་པ།” ཞེས་སོགས་བཀའ་སྤྱད།

༤. ཆོས་བརྒྱུད་ནང་པན་ཚུན་མི་མཐུན་པར་བྱེད་པ། “རྒྱ་མཆོན་གཅིག་ཏུ་འོལ་ཀླུ་གི་གནས་ཚུལ་ལ་བརྟེན་
ནས་ཆོས་བརྒྱུད་ཐུབ་མཐའ་པན་ཚུན་བར་དམ་ཆོག་མི་གཅང་པའི་གནས་ཚུལ་མང་པོ་ཞིག་ཡོང་གིན་ཡོད། བོད་གངས་ཅན་
སྤྱོད་སྤྱུ་དང་རྒྱུས་བྱང་པའི་ས་དག་བཀའ་རྟེན་རྫོང་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་བརྒྱུད་ཁག་པན་ཚུན་དག་སྤང་རོར་བྱའི་འོད་ཀྱིས་

ཁྱབ་པ་ཞིག་དགོས་པར་གསུང་གིན་ཡོད། དེ་ནི་ཉ་ཅང་གལ་ཆེན་པོ་ཡིན། བོད་གངས་ཅན་ལྗོངས་ཀྱི་ཆོས་བརྒྱུད་ཁག་པན་
ཚུན་བར་དམ་ཆོག་གཙང་ཞིང་ཐུགས་མཐུན་ཁྲིམས་གཙང་ཡོང་བར། འོ་ལ་རྒྱལ་ལམ་ལུགས་ལྡན་གྱི་གནས་ཚུལ་གྱི་ཐོག་ནས་
བསྟན་པ་ལ་མ་ཉོགས་པ་དང་ལོག་པར་ཉོག་པའི་འགོག་རྒྱུན་ཡོང་གིན་ཡོད། དེ་སྔ་བོད་ནང་དེ་འབྲེལ་གནས་ཚུལ་མང་པོ་བྱུང་
ཡོད་ལ། ཕྱིས་སྤྱི་རྒྱ་གར་བཙན་བྱོལ་སྤྱི་ཆོག་ཁྲིམས་ཁྲོད་གནས་ཚུལ་གང་འཆོམས་བྱུང་ཡོད། གང་ལྟར། འོ་ལ་རྒྱལ་ལམ་ལུགས་
ལྡན་བསྟན་གསོལ་གྱི་གནས་ཚུལ་འདི་ཆོས་ལུགས་པན་ཚུན་གྱི་མཐུན་སྦྱིལ་ཐད་འགལ་རྒྱུ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད།”
ཅེས་སོགས་བཀའ་སྩལ།

༥. རྗེ་སྐྱ་མའི་བསྟན་པ་ལྷན་ཅན་དང་ཕྱོགས་རེ་བར་བྱེད་པ། “རྒྱ་མཆོན་གཅིག་ནི། འཇམ་མགོན་སྐྱ་མའི་བསྟན་
པར་བསམ་སློབ་བྱུང་བ་ཡིན། འཇམ་མགོན་སྐྱ་མས་འཛིན་གནང་མཛད་པའི་ལེགས་བཤད་ཆད་དུ་བྱུང་བ་བོད་བཙུན་
ཡོད། བསམ་བཞིན་ལས་འདས་པའི་མདོ་རྒྱུད་ཀྱི་ལེགས་བཤད་ཆད་དུ་བྱུང་བ་དུ་མ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ནི་དགེ་ལུགས་པའི་བྱི་ལ་
ངོམ་རྒྱ་དང་ནང་གི་སྤྱི་དོན་ངོ་མ་ཡིན། ཅ་ཆའི་བོད་བཙུན་དེ་དག་པར་བཞག་སྟེ་ཅོད་གཞི་ཅན་གྱི་དེགས་པའི་ཆོས་
སྤྱོད་ཞིག་ཅ་ཆར་བཟུང་ན། དེ་ནི་དོན་ངོ་ཐོག་དགེ་ལྡན་པའི་ཞབས་འདེན་དང་ངོ་ཆ་དགོས་པའི་གནས་ཡིན། དགེ་ལྡན་པར་
ཡང་དག་པའི་ཞེན་ཁོག་ཡོད་མཁན་ཞིག་ཡིན་ན་ངེས་པར་དུ་ཞེན་ཁོག་བྱེད་ས་མ་ནོར་བ་ཞིག་དགོས། རྒྱ་མ་མཆོད་པ་འདོན་
ཤེས་པ་ཅམ་དང་། འོ་ལ་རྒྱལ་བསྟན་གསོལ་བྱེད་པ་ཞིག་དགེ་ལུགས་པའི་སྤྱི་དོན་དུ་བཅིས་ནས་ཞེན་ཁོག་བྱས་ན་ནོར་
འཁྲུལ་དང་བྱུང་རྒྱུ་གི་ལས་ཡིན། རྗེ་སྐྱ་མའི་གསུང་བོད་བཙུན་ལ་བདག་པོ་ཡག་པོ་ཞིག་རྒྱག་ཐུབ་ན་དེ་ནི་དངོས་
གནས་ངོ་མཆོད་ཆེན་པོ་རེད།” ཞེས་དང་། “ཡང་སློས་རྗེ་ཅོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་བསྟན་པ་གསེར་སྒྲུངས་བཙུན་མ་ལྟ་བུ་འདི་ཉིད་
དྲུངས་གཙང་མིང་དོན་མཚུངས་པ་ཞིག་འབྱུང་ཐབས་སོགས་དགོས་པ་རྒྱ་མཆོན་དུ་མ་ལ་བཏེན་ནས་འོ་ལ་རྒྱལ་བསྟན་གསོལ་
མི་བྱང་བའི་དམ་བསྟན་གསུངས་པ་ཡིན།” ཞེས་སོགས་བཀའ་སྩལ།

༦. སྐུ་བས་འགྲོའི་བསྐྱབ་བྱ་དང་འགལ་ཞིང་ནང་པའི་ལྟ་བུ་བྱུང་དང་མི་མཐུན་པ། “རྒྱ་མཆོན་གཅིག་ནི། རང་རེའི་
བོད་མིའི་སྤྱི་ཆོག་ནང་ལྟ་གསོལ་འདེ་གསོལ་བྱེད་པའི་དར་སོ་ཆེན་པོ་ཡོད། དེ་ནི་ཉ་ཅང་ལྟར་འཁྲུལ་ཡིན། སྐར་སོ་སའི་
གནས་ཚུལ་རྗེ་ལྟར་ཡིན་མིན་ལ་མ་ལྟོས་པར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་དང་འབྲེལ་ནས་ལྟ་གསོལ་ལྟ་གསོལ་ལ་དར་སོ་ཆེན་པོ་
བྱས་ན། རོར་འཁྲུལ་དང་བསྟན་པའི་ཞབས་འདེན་ཞུ་གིན་ཡོད།” ཅེས་དང་། “སྟོན་པ་བཙུན་ལྡན་འདས་ཀྱིས་གཞི་བདེན་པ་
གཉིས་དང་བདེན་པ་བཞི་ལ་བཏེན་ནས་ནང་པའི་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གསུངས་ཏེ་སྐུ་བས་འགྲོ་དང་ལས་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་
བསྟན་ཡོད། འོན་ཀྱང་། དེང་སང་སྟོགས་ལཱའི་དུས་འདིར་ལུས་ལ་ཆོས་གོས་གྲོན་ནས་ཅོད་གཞི་ཅན་གྱི་འཛིན་ཏེན་དེགས་པ་
ཞིག་ལ་སློ་སྤྱི་བྱང་གསུམ་གཏད་དེ་འདི་ཕྱིའི་སྐུ་བས་གནས་སུ་བཙོལ་བ་དང་། བདེ་སྤྱག་ཅི་འབྱུང་ལྟ་སྒྲུ་རྒྱལ་བཙན་འཛིན་
ཏེན་དེགས་པས་བྱེད་པར་སྐྱ་བ་འདི་ནང་པའི་ལྟ་བུ་དང་རྒྱལ་འགལ་ཡིན།” ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར། རྒྱ་མཆོན་གཙོ་
བོད་དེ་དག་གི་དབང་གིས་ལེགས་ཉེས་སྒྲང་དོར་བྱེད་ཚུལ་གྱི་བསྐྱབ་བྱ་མང་དུ་གནང་ཞིང་། བོད་གངས་ཅན་ལྗོངས་ཀྱི་
བསྟན་འགྲོ་སྤྱི་ཉམས་ཉེས་ཆེན་པོ་ལས་བསྐྱབས། དཔལ་རྒྱ་ལེ་རྒྱ་ནས་བརྒྱུད་ཅིང་སྟོན་པ་གཅིག་གི་རྗེས་འབྲང་དུ་

གྲུར་པ་བོད་ཀྱི་ཆོས་བརྒྱུད་ཆེན་པོ་ནཱ་མ་གྱི་མཐུན་ལམ་སྤར་ལས་རེ་བརྟན་དུ་མཛད། གྲེ་བླ་ཁྱེད་རྒྱལ་བ་གཉིས་པ་
སློ་བཟང་གྲགས་པའི་དཔལ་གྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེར་བྲེགས་པ་བསྟན་སྲོལ་གྱི་ལྷན་བཅུག་པ་ཐེར་འདོན་དང་། ཐོས་
བསམ་སྒྲོམ་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱི་ཚུལ་གྱི་ལྷན་པ་ཡང་དག་པར་བཅོས་པར་མཛད་པ་སོགས་བཀའ་བློན་བསམ་གྱིས་མི་
ཁྱབ།

དེ་ལྟར་མགོན་པོ་མཆོག་ནས་བྱིན་ཅི་མ་ལོག་པའི་གནས་ལུགས་དང་བྱུང་བ་དངོས་ཅུ་བར་བཞག་པའི་ལམ་
སྟོན་ཡང་ཡང་གནད་པའི་དབང་གིས་རིག་པ་དྲངས་ཤིང་གཟུ་བོའི་རང་གཤིས་ལྟན་སྤྱོད་སྤྱོད་མངའ་བའི་བོད་འབངས་
སྤྱི་དང་། ལྷག་པར་དུ་དོལ་རྒྱལ་སྟོན་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་དགེ་བཤེས་དང་མཁན་ལས་བྱུང་སོགས་ཀྱིས་བཀའ་དགོངས་
སྟོན་བཅངས་དང་ཞིབ་འཇུག་རིམ་བརྒྱུད་ཀྱིས་སྤྱོད་དོར་འཇུག་ལྟོག་མ་ཞོར་བར་དོལ་རྒྱལ་བསྟན་མཆོམས་བཞག་
པར་མ་ཟད། དངོས་བརྒྱུད་ཅི་རིགས་ནས་རང་རང་གི་ཞལ་སློབ་དང་དགོན་སྡེ་ཆོས་ཆོགས་སོགས་ལ་ཡང་སྤྱི་བྱེད་
བྱུང་བ་དང་རྒྱ་མཚན། ལེགས་ཉེས་སྤྱོད་དོར་གྱི་ནཱ་གཞག་ནཱ་མ་ཞིབ་ཅིང་སྤྱོད་པར་འབྲེལ་བཤེས་གནད་པ་སོགས་
བོད་འབངས་སྤྱིའི་ཆ་ནས་དག་ཐེར་སྤྱོད་པ་བྱུང་། དེ་ལྟར་འདྲ། འགའ་ཞིག་ནས་བདེན་པས་ཐོངས་ཏྲགས་སྤྱོད་
རྒྱས་ངན་སྟོན་བསྤྲིགས་ཀྱིས་བོད་མིའི་ནང་ཁྱལ་དུ་རྒྱ་དངོས་མི་གསུམ་ལ་སྟེག་རྒྱུ་གསོད་གསུམ་སོགས་དག་
དགའ་གཉེན་སྤྱུག་གི་ལས་ཚུལ་སྤྱོད་ཆོགས་མཛོན་སྤྱོད་གཉིས་ནས་སྤྱོད་ཏེ། མཐར་རང་རྒྱལ་མ་ཐེན་པར་འཆད་ཕྱོད་
ཐུག་གིས་རང་གི་པ་གསོད་དག་པོ་རྒྱ་དམར་གྱི་བཅོམ་ལྷོད་འཆང་བཞིན་ཡོད། དེའི་ཚུལ་ལ་སྤྱི་ལོ་ 2009 ཟླ་བ་ 11
ཆོས་ 13 ཉིན་ལ་གོང་ས་མཆོག་ནས།

དེ་རྗེས་རིམ་པས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེས་དོལ་རྒྱལ་བཀའ་འགོག་བྱེད་ཀྱིན་འདུག་ཅེས་སྤྱོད་སྤྱོད་ཆོགས་པ་ཐེར་བ་
དེ་བཅུགས་པ་དང་། དེ་ནས་རྩ་རམ་ས་ལར་མི་གསུམ་བསལ་པ་དང་། ད་ལོའི་ལོ་འདིའི་ནང་དགའ་ལྷན་གསེར་ཀོང་
ཁམས་ཆོན་གྱི་མགོ་བྱེད་སར་དོལ་རྒྱལ་སྟོན་མཁན་མི་གཉིས་ཡོང་སྟེ་གཅིག་གི་ལག་ཏུ་གྱི་ཁྱེད་པ་དང་། ཅིག་ལོས་དེའི་
ལག་ཏུ་རྩོམ་ནས་གང་ལྟར། གྱིས་བརྒྱབས་པ་དང་། མགོ་ལ་རྩོས་གཞུས་པ་སོགས་བྱས་སྟབས་ཁམས་ཆོན་གྱི་མགོ་
བྱེད་དེ་སྟོན་ཁང་དུ་འགྲོ་དགོས་བྱུང་ཡོད། དངོས་གནས་བྱས་ན་གསོད་ཅིས་རེད་འདུག །དེ་ནི་སྤྱོད་པའི་རྒྱ་གར་ཉེན་
རྒྱུ་པའི་ཡིག་ཆའི་ནང་དུ་ཡོད། རྩ་སར་མཆོན་ཉིད་སློབ་དཔོན་གྱིས་མཆོན་པའི་མི་གསུམ་གསོད་སྤྱོད་རྩ་རམ་ས་
ལའི་ཉེན་རྒྱུ་པས་གསོད་མཁན་དེ་དག་གི་ལའི་དོལ་རྒྱལ་ཆོགས་པ་ནས་ཡོང་བ་གསལ་བོར་ཤེས་ཡོད། དེ་རྗེས་མི་དེ་
ནཱ་མ་ཁྱིམས་ལ་ཐུག་ཡོད། དེ་ལྟར་ཁོང་ཆོས་ཆོགས་པ་བཅུགས་ནས་གཞན་ལ་སྤྲིགས་རྒྱལ་བ་སོགས་བྱེད་ཀྱིན་
ཡོད། ལྷག་པར་དེར་སྤྱོད་རྒྱལ་བ་གྲུ་ཁྱེད་ཀྱིས་དཔལ་སྤྱོད་ཀྱིན་ཡོད། དེ་ནི་ཉེན་ཁ་ཆེན་པོ་ཡིན། ཐའི་ཕན་དང་སིཿ
བྱར། ཨ་རི་སོགས་སྤྱོད་པའི་རྒྱ་ནག་གཞུང་ཆབ་ལས་ཁྱེད་ཀྱི་མི་སྣ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་འདུག །གང་ལྟར་
མདོ་དོན། ཨི་ཏུ་ལིར་ཡོད་པའི་གངས་ཅན་རིན་པོ་ཆེ་ལྟ་བུར་ཆ་བཞག་ན། རྒྱ་ནག་ཏུ་ཡང་ཡང་འགྲོ་གིན་ཡོད། ལྷག་

པར་རྒྱ་ནག་དུ་ཆོག་པ་འདྲ་འཆོག་པ་འདྲ་སྐབས་ཁོ་རང་སྐྱེ་མགོན་གཙོ་བོ་བྱས་ཏེ་འགྲོ་གིན་ཡོད། དེ་དག་ལ་ཐུན་བྱ་
ཡིད་གཟབ་བྱེད་དགོས། ཞེས་དང་། སྤྱི་ལོ་ 2008 ལྷ་བ་ 1 ཆེས་ 7 ཉིན་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས།
བར་སྐབས་ཡིག་ནས་རྒྱ་མི་གྲང་ཁྲན་གྱིས་དེའི་ཐོག་ལ་དམིགས་བསལ་གྱིས་དོ་སྤང་བྱེད་ཀྱིན་འདུག །བར་ལས་སྤང་
སེར་ཡོད་པའི་དགོན་གསར་ཁོང་ཆོ་སྤྲོད་སར་ཆ་བཞག་ན། རྒྱ་གཞུང་གི་སྐྱེ་ཆབ་དེ་འདྲ་སྤང་སེར་འཕྱོར་སྐབས་ཁོང་
ཆོའི་སར་འགྲོ་ཤག་དང་། དགོན་པར་སྤྲོད་ཤག་ལྟ་བུ་བྱེད་པ་དང་། དགོན་པས་ཀྱང་སྤྲོ་ལེན་གཟབ་རྒྱས་བྱེད་ཤག་
བཅས་དམིགས་བསལ་གྱི་འབྲེལ་བ་ཞིག་འདུག །དེ་ནས་གངས་ཅན་རིན་པོ་ཆེར་ཆ་བཞག་ནའང་། དམིགས་བསལ་རྒྱ་
གཞུང་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་ཅིང་། བོད་ཀྱི་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་སློར་གྱི་ཆོག་པ་འདྲ་འཆོག་སྐབས། ཁོ་རང་གིས་རི་
ཅམ་ཤེས་མིན་ལ་མ་ལྟོས་པར་བོད་ཀྱི་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་གི་ཆབ་ལྟ་བུ་བྱེད་མཁན་ཆགས་ཏེ་རྒྱ་གཞུང་གིས་བེད་
སྤྲོད་ལུགས་ཆེན་པོ་བྱེད་ཀྱིན་འདུག ། དེ་མིན་བལ་ཡུལ་དུ་དོལ་རྒྱལ་ཆོག་པ་འདྲ་འཆོག་པའི་ཟུང་ཞིག་ཡོད་ཅིང་། ཟུང་དེའི་
མགོ་སྤྲོད་ཀྱི་ཁང་སྐྱ་རྒྱ་གཞུང་གིས་སྤྲོད་ཀྱིན་ཡོད་པའི་སྤྲད་ཆ་འདུག་ལ། ཕྱིས་སུ་ཟུང་ཡོངས་རྫོགས་རྒྱུར་ཉོས་ཡོད་
པ་རེད་ཟེར། དེ་དག་གི་འགྲོ་སོང་ཡང་རྒྱ་གཞུང་ནས་བཏང་བའི་སྤྲད་ཆ་འདུག །དེ་ནི་ལོ་ལྷ་བྱག་གོང་གི་སྤྲད་ཆ་རེད། ཅེས་དོལ་
རྒྱལ་སྤྲོད་མཁན་དེ་དག་རྒྱ་དམར་གྲང་ཁྲན་དང་འབྲེལ་བ་ཟབ་ཅིང་། རྒྱ་གཞུང་གིས་ཁོ་པ་ཅག་བེད་སྤྲོད་གཏོང་བའི་
དོན་དུ་དཔུལ་དངོས་ཀྱིས་སྐྱ་བཞིན་པའི་རྒྱལ་གསུངས། ཡང་དེའི་ཐད་ལ།

དོལ་རྒྱལ་ཆོག་པ་པས་ངོས་ལ་འཆོག་པ་ཟེར་བར་གང་ཡང་འདྲ་ཀྱིན་མི་འདུག །འཆོག་པ་ཟེར་གི་རེད། བར་བསུན་པོ་
བཅོས་ཅང་རྒྱུར་འཆོག་པ་ཟེར་གི་རེད། དེ་ལ་ཁག་མི་འདུག །ཡིན་ནའང་། ངོས་ལ་འཆོག་པ་ཟེར་བ་རྒྱ་མཆོན་དུ་བྱས་ཏེ་རྒྱ་
མི་གྲང་ཁྲན་ལ་མགོ་འདྲེགས་དགོས་དོན་མེད། བོད་ཀྱི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྐྱེད་པ་སྐྱབ་མཁན་དེ་རྒྱ་མི་གྲང་ཁྲན་རེད།
བོད་མི་འབྲུམ་ལྟ་ཅམ་དམར་གསོད་བཏང་བ་དང་། བོད་མི་འབྲུམ་ལྟ་ཅམ་ཞིག་བཙོན་དུ་སྤྱ་གེས་ཤི་ཡོད། དེ་འདྲ་བྱེད་
མཁན་རྒྱ་མི་གྲང་ཁྲན་རེད། ངོས་ལ་འཆོག་པ་ཐོས་ཏེ་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་རིག་གཞུང་དང་བཅས་པ་རྩ་མེད་བཅོ་མཁན་ལ་
རྒྱལ་ཉེན་བཅོལ་བ་དེ་ནི་ཆད་ལས་བཞུལ་བ་རེད། ཅེས་བཀའ་སྩལ། ལྟ་སར་བོད་རང་སྤྲོད་སྤྲོངས་ཀྱི་ལས་བྱེད་འགའ་
ཞིག་གཞིས་ཀྱི་སེར་དགོན་པར་དོལ་རྒྱལ་སྤྲོད་མཁན་ཆོའི་སར་སོང་སྟེ། གྲང་ཁྲན་གྱིས་ཆོས་དད་རང་མོས་སྤྲོད་
བཞིན་ཡོད་པས་ངེས་པར་དུ་དོལ་རྒྱལ་བསྤྲོད་དགོས་པ་དང་། རྒྱ་གར་སོགས་སུ་དོལ་རྒྱལ་སྤྲོད་མཁན་གྱི་སར་ཆོས་
ཞུ་བར་འགྲོ་བའམ་དེ་ནས་ལྟ་སར་གདན་འདྲེན་ཞུ་དགོས་པའི་སྐྱ་མ་སོགས་ཡོད་ན་མིང་ཐོ་སྤྲད་ཆེ་བྱ་སྤྲིག་བྱེད་ཆོག་
ཅེས་སོགས་བཤད་པའི་རྒྱལ་ཡང་བཀའ་སྩལ། ཡང་། “བོད་པ་གྲང་ཁྲན་ཏང་ཡོན་རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་ལས་ཀ་བྱེད་མཁན་
དེར་སྐབས་ཀྱན་ཡོལ་བྱས་བསྐྱད་པ་ཞིག་ལ་ཐུག་བྱུང་། ངོས་ཀྱིས་པར་གང་ཡང་མ་བཤད་པར་རྒྱུར་ལོ་རྗེས་མར་པེ་ཅིན་དུ་ཨོ་
ཅེད་འགྲན་ཆོག་པ་རྒྱལ་སྐབས་དུ་ལའི་སྐྱ་མར་ངོ་རྒྱལ་བྱེད་མཁན་གྱི་ཆོག་པ་འདྲ་འཆོག་པ་ཞིག་བཙུགས་འདུག་ཅེས་དང་། ཆོག་པ་པ་
དེའི་མགོ་ཁྲིད་“ང་སྐྱ་མ་”ཟེར་མཁན་ཞིག་འདུག་ཅེས་བཤད་བྱུང་།” ཞེས་དང་།

ངེས་པར་དུ་གཟབ་གཟབ་བྱེད་དགོས་པ་ཞིག་ལ། [རྒྱ་གར་སྤྱོད་སྤྲོགས་ཀྱི་]སེར་འདྲེན་འདྲེན་པ་རྒྱ་གཞུང་དང་ཐད་ཀར་
འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་མི་སྤྱད་ཏེ་འདྲ་ཡོང་གིན་ཡོད་པ་དེ་ཡིན། ཆོས་སྤྲོ་ཁག་ནི་བཙན་བྱོལ་བོད་མིའི་སྤྲིག་འཛུགས་ཤིག་

ཡིན་ཞིང་། གདན་ས་གསུམ་ཡང་བཅན་ཤོད་པོད་མི་སྤྱིའི་སྤྱིག་འཇུགས་འོག་ནས་འཆོ་བའི་སྤྱི་ཆོགས་ཤིག་ཡིན། བོད་
སྤྱིའི་སྤྱིག་འཇུགས་ཀྱི་ནང་དུ་རྒྱ་གཞུང་ལ་ཤ་ཆ་བྱེད་མཁན་གནས་པ་དེ་ནི་ཐབས་སྒྲོ་པོ་དང་ཉེན་ཁ་ཆེན་པོ་ཡིན་པས།
བསམ་སྒྲོ་ངེས་པར་དུ་གཏོང་དགོས་པའི་གནས་འདི་སེར་སྒྲུ་མི་དམངས་ཆང་མས་ཤེས་པར་བྱེད་དགོས། ཞེས་གསུངས། དེ་
ལྟར་དོལ་རྒྱལ་བསྟན་གསོལ་བྱེད་མཁན་ཆོས། གཡོ་ཅན་དང་རྩུས་དང་སྤྱིན་པོ་མིར་རྩུས་ཀྱི་རྣམ་པས་བྱིན་ས་སྐབས་
དང་ཕྱོགས་བཅའ་ཉེ། ཁྲིམ་སྒྲོར་སྐད་འབོད་དང་། ཡིག་ཡིག་འབྲེལ་སྤེལ། རྫོངས་པ་ངན་སྐུལ་སོགས་ཤིག་ཐང་ཐང་དུ་
སྤེལ་བའི་ཁར། རྒྱལ་བ་ཐམས་ཅད་མཐུན་པའི་སྤྱི་ཆེ་ལ་ཡང་གཅིག་དུ་གཉག་པའི་ལས་ངན་ཅོམ་བཞིན་བ་སྟེ། དེ་
ཡང་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས།

ཐ་ན་དོལ་རྒྱལ་ཆོགས་པའི་མིས་ངོས་གསོད་པའི་ཉེན་ཁ་ཁལས་བཅོས་ཡོད། རྒྱ་གར་གྱི་བདེ་འཇགས་ལས་ཁུངས་
ཀྱིས། རྒྱ་གར་ལ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱི་སྤྱོད་ལ་ཉེན་ཁ་ཆེ་ཤོས་དེ་དོལ་རྒྱལ་ཆོགས་པ་རེད་འདུག་ཅེས་པལ་ཆར་ལོ་
བཅུ་གངས་ཤིག་གི་གོང་ལ། རྒྱ་གར་སྒྲོར་སྤྱང་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་[བོད་ཀྱི་]བདེ་སྤྱང་ལས་ཁུངས་ལ་བརྟེན་པ་རེད།
དེར་བརྟེན། རྒྱ་རམ་ས་ལར་ངོས་སྤྱོད་སར་ལུགས་རི་སྤྱོད་མ་བསྐྱར་ཉེ་བཅོ་བཅོས་བྱས་ཡོད། དེ་བཞིན་ངོས་རྒྱ་གར་སྤྱོ་
ཕྱོགས་སེ་རར་འཁྱོད་དུས་སྤྱོམ་ར་ཁམས་ཆན་ལ་རྒྱ་གར་ཉེན་རྟོག་པ་སྤྱི་མཐོན་ལྟར་གང་འཆམས་སྤྱོད་ཀྱིན་ཡོད་པ་དང་།
དེ་བཞིན་དགའ་ལྷན་རྫོང་ཁང་ཁམས་ཆན་ལ་འང་ཉེན་རྟོག་པ་གང་འཆམས་སྤྱོད་ཀྱིན་འདུག། དེ་ནི་བཟའི་ས་པ་ཞིག་མ་
རེད། ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ། དེ་བཞིན་དུ་རྒྱ་དམར་གཞུང་གིས་སྤྱོད་དུག་དང་ཟས་དུག་སོགས་སྤྱོད་དེ་ཡགོང་ས་
མཆོག་གི་སྤྱི་སྤྱོད་ལ་རྒྱལ་བའི་སྤྱོད་དུ། འབྲེལ་ཡོད་སྤྱོད་ཁང་དང་ཟ་ཁང་སོགས་སྤྱོད་ཀྱི་འབྲེལ་བྱས་པ་དང་། འབར་
རྩས་འཇོག་ཐབས་བྱས་པ་སོགས་ཀྱི་རྒྱལ་ལ་ཡང་མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

ང་ཆོ་བཅན་ཤོད་པའི་སྤྱིག་འཇུགས་ཤིག་ཡོད་པ་འདི་གཏོར་བཤིག་གཏོར་རྒྱ་དེ་རྒྱ་གཞུང་གི་ལས་འགན་རེད། ཐ་ན་
རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་མེད་པར་བཅོ་བའི་དོན་ལ། རྒྱ་མིས་སྤྱོད་ཁང་ཁག་ལ་ཅད་གཅོད་དང་འབྲེལ་བ་བྱེད་ཀྱིན་འདུག། སྤྱོད་
ཁང་ཁག་ལ་འབྲེལ་བ་བྱས་ནས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱོད་བཅོས་ཀྱི་ཐོག་ནས་མེད་པར་བཅོ་བའི་ཐབས་ཤེས་བྱེད་ཀྱིན་
ཡོད། བརྒྱ་ཆ་བརྒྱ་ཐམས་པ་བདེན་པ་ཡིན་མིན་བཤད་བྱུང་གི་མ་རེད་དེ། ན་ནིང་ཨ་མ་ར་ལ་ཉི་(རྒྱ་གར་ལྷོ་ཕྱོགས་འབྲས་
སྤྱངས་མཆོད་རྟེན་)ལ་དུས་འཁོར་དབང་ཆེན་སྐབས་རྒྱ་[མིས་] མི་གཉིས་བཏང་བའི་སྐད་ཆ་འདུག། [བོད་རིགས་ལས་
བྱེད་པ་རེད། གཅིག་དེ་བཞུགས་ཁྱི་གང་དུ་ཡོད་མེད་ཀྱི་རྒྱང་ཆད་ལེན་མཁན་དང་། ཅིག་ཤོས་དེ་ཆད་ཆ་ཆང་སྤངས་
ཆར་བའི་རྩས་ལ་འབར་རྩས་འཇོག་མཁན་ཡིན་པ་བཅས་མི་གཉིས་ལ་ལས་འགན་བསྐྱར་ཡོད། ཆད་ལེན་མཁན་དེས་
ཆད་རིང་བྱང་ཏག་ཏག་སྤངས་ཀྱང་ཅིག་ཤོས་དེས་འབར་རྩས་འཇོག་བྱུང་མེད་པ་རེད། དེ་འདྲ་ཡིན་དུས། རྒྱ་མིས་ཏུ་
ལའི་སྤྱོད་མེད་པར་བཅོ་རྒྱ་དང་། བོད་པ་བཅན་ཤོད་པའི་སྤྱི་ཆོགས་འདི་ཁ་གྲུབ་གཏར་བཅོ་བ་དེ་ནི་རྒྱ་མིའི་སྤྱོད་དོན་
ཀྱི་དགོས་མཁོ་རེད་ལ། དེ་ཉན་ཉན་བྱེད་ཀྱི་རེད། དེར་བརྟེན། དོལ་རྒྱལ་ཆོགས་པ་དེ་ཏུ་ལའི་སྤྱོད་མར་ངོ་རྒྱལ་བྱེད་
མཁན་གྱི་མི་སྤེ་རྒྱང་རྒྱང་ཞིག་ཆགས་ཡོད་སྐབས། རྒྱ་མིས་དངོས་སྤྱོད་ཆེན་པོ་ཞིག་རྟེན་སྤོང་བསམས་ཉེ་རྒྱ་གཞུང་

གིས་དེ་ལ་དམིགས་བསལ་གྱིས་བདག་པོ་རྒྱལ་གིན་འདུག །ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། དེས་ན། རང་ཉིད་གང་གི་རྒྱུད་ལས་བྱུང་
ཞིང་གང་གི་རིགས་སུ་གཏོགས་པའི་བོད་མི་རིགས་བསྟན་སྲིད་དང་བཅས་པར་བྲག་གཞོན་དང་གསོད་རྩེད། མནར་
གཅོད་དང་གཏོར་བཅོམ་སོགས་མཆོམས་མི་ཆད་པར་བྱེད་པའི་རྒྱ་དམར་གཞུང་གིས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དགོས་མཁོ་ཆུང་
དུའི་དོན་དུ་བཅད་སྲོད་ལོག་པར་གཏོར་བཞིན་པ་ཙམ་ཡང་མི་ཤེས་པ་ནི་ཡ་མཚན་དགོས་པའི་གནས་ཆེན་པོ་སྟེ། ལྷ་
ཞིག་སྲིད་དོན་གྱི་དགོས་མཁོར་འགྱུར་ལྡོག་བྱུང་ཆེ་གཏང་རག་ལེགས་སྟེས་ཙམ་ཡང་མེད་པར་འཕྲོད་ཕྱིས་ཀྱི་རྩོ་
ལྟར་ཅི་མི་སྟུང་པར་འདོར་རྒྱ་དེ་ཤུགས་མ་སྟབ་ཀྱིས་རྟོགས་ནུས། ཡལོང་ས་མཆོག་ནས་སྤྱི་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 2
ཆེས་ 3 ཉིན་གྱི་བཀའ་སློབ་ལས།

ཆོས་པ་ནང་པ་ཆུན་དང་། བོད་རིགས་མི་དམངས་ནང་ཁུལ་བཅས་དམ་ཆེག་ཆེག་སྤྱིལ་བྱ་རྒྱ་ཤིན་ཏུ་གཤམ་ཆེ། དེ་ལ་
དགྲ་སྤྱུགས་ནས་དགའ་བསུ་མི་ཞུ་ཞིང་། བཅོད་པ་ཡང་མི་བསྟོམ་པར་བསམ་ངན་ངེས་པར་བྱེད་སྲིད། དེ་ཡང་རང་རེ་
རང་དབང་རྒྱལ་ཁབ་ནང་གནས་པར་རྩེད་གསོད་སོགས་བྱེད་མི་སྟབ་ཀྱང་། རྒྱ་དངོས་དང་གཏམ་སྟན་སོགས་ཀྱིས་
དངོས་ཤུགས་གང་ས་ནས་གཞོད་སྟོན་དང་དབྱེན་སྦྱར་བྱེད་རྒྱར་བརྟེན། ཞེས་སོགས་སྐབས་དེ་དུས་ནས་བཀའ་སྤྲུལ། དེ་
ལྟར་སྟགས་ཁུར་ཆེན་པོ་བཞེས་ཏེ་དོལ་རྒྱལ་དང་འབྲེལ་བའི་ཐད་ལ་བཀའ་སློབ་ལམ་སྟོན་ཡང་ཡང་གནང་བ་ནི། སྤྱི་
ལོ་ 1996 ཟླ་བ་ 5 ཆེས་ 8 ཉིན་གྱི་བཀའ་སློབ་ལས།

ཆོས་དང་ཆབ་སྲིད་གཉིས་ཀའི་ཐོག་གང་ལྟར་གནད་འགག་ཅིག་ཆགས་ཀྱིན་ཡོད་སྟབས། འདིའི་སྐོར་ལ་ཤོད་པའི་བབ་
འོས་ངོས་ལ་ཡོད་པ་ལས་གཞན་སུ་གཅིག་གིས་ཀྱང་ཤོད་མི་སྟབ། ཏ་ཅང་ཁག་པོ་ཡིན། དེའི་བབ་འོས་ངོས་ཀྱི་སྒྲུང་ལ་
བསྟེན་པས་ཡོད། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀྱི་མགོ་ཁྲིད་ཡིན་ན་མིན་ན་གང་ལྟར། ལྷ་ཡི་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཡུལ་
ལའང་མགོ་རྟོག་ཙམ་བརྒྱས། མི་ཡི་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཡུལ་ལའང་མགོ་རྟོག་ཙམ་བརྒྱས་ཏེ་སྲོད་མཁན་འདི་ངོས་ཆགས་
ཡོད། དེར་བརྟེན། ལྷ་ཡི་འཛིག་རྟེན་ནང་གནས་ཚུལ་ག་རེ་ཡོད་པ་དང་། ང་རང་ཆོ་མའི་འཛིག་རྟེན་ནང་པན་གཞོད་གང་
འབྲ་ཡོང་གིན་ཡོད་མེད་ངོས་ནས་སྟན་བྱ་ཤེས་པ་འདི་མཐོང་བ་མཛོན་གྱུར་མ་ཡིན་ཀྱང་། ཉམས་སྲུང་དང་གནས་ཚུལ་
མང་པོ་ཞིག་ཅད་བཅད་ནས་ཡོང་དུས་སྟན་བྱ་ཆོད་དཔག་དང་རིགས་པས་རྗེས་དཔག་བྱེད་སྟབ་ཀྱིན་འདུག ། དེ་འབྲ་
ཡིན་དུས། ངོས་ཀྱིས་མཐོང་གིན་མཐོང་གིན་ལ་སྟོས་བཏང་ནས་བསྟན་པ་ཡིན་ན་དེ་ནི་ངོས་རང་གི་ལན་པ་རེད་སྟུང་པ་
བྲན་གྱིན་འདུག །ངོས་ནས་ཆོས་དང་ཆབ་སྲིད་གཉིས་ཀའི་ཐོག་དགེ་དང་སྟོན་ག་རེ་ཡོད་པ་དེ་གསལ་པོ་བྱས་ཏེ་བཤད།
བཤད་ནས་ཉན་དང་མི་ཉན་དེ་ཁ་ཆེ་པ་ལུང་རྣམ་ཐར་ནང་། ཁ་ཆེ་པ་ལུང་སྟོང་གཏམ་བཤད་ཡོད་དོ། །ཉན་དང་མི་ཉན་
སོ་སོའི་ལག་པ་རེད། ཅེས་བཤད་ཡོད་པ་ནང་བཞིན་ཉན་དང་མི་ཉན་སོ་སོའི་ལག་པ་རེད་མ་གཏོགས། ངོས་ཀྱིས་
དབང་ཤེད་དང་བཅན་བཀའ་གཏོར་རྒྱ་གང་ཡང་མེད། ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཤེས་པར་བྱ་ལ། མཐར། སྤྱི་ལོ་ 2014

ལོའི་ལོ་མཇུག་འབྲས་སྤྲུངས་ཆོས་སྒྲར་དུ།

ལྷ་མོའི་རྟེན་གཏོར་གྱི་གཤམ་དུ་མེ་ལོང་ཞིག་འཛོག་པ་རེད། སྟོན་མར། སྐབས་དེའི་མཆོད་གཡོག་ལགས་ཀྱིས། མེ་
ལོང་གི་ཁ་དེར་ཅིག་བབས་འདུག །དེར་ཅིག་འདུག་ཅེས་ཟེར། རྗེས་ལ་ལྟ་དུས་གཏོར་མ་ལ་བདུད་ཅིང་མ་སྤྲང་ཅི་ལྟ་བུ་

ཞིག་བབས་འདུག །དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་འབྱུང་བའི་རྒྱ་མཚན་གཞན་གཏན་ནས་མེད། གཏོར་མ་ལ་བདུད་རྩི་བབས་པ་ཞེས་པ་
 དེ་རེད་འདུག །གང་ལྟར། ལྷ་མོ་དགེས་པའི་མཚན་མ་ལྷན་བྱ་ཡོད་པའི་བཞོ་འབྲུ་ཞིག་ཡིན། ... རོས་ཀྱིས་དོལ་རྒྱལ་ལ་
 དམ་བསྐྱགས་འབྲུ་པོ་དགའ་རབ་བྱས་ཆར་བའི་རྗེས་ལ་རྒྱལ་ཅིག་མི་ལམ་ལ། ལྷ་ཐང་དགའ་རབ་ཅིག་ཡོད་པའི་ནང་ལ་
 ཡགོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་ལྷ་ཐང་ཞིག་འདུག །འདི་ལྟར་པར་མཇུག་བསྐྱེད་པར་ལྷ་ཐང་དེ་ནས་ཚུར་ཡགོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་
 པོ་ལྷ་དངོས་ཐོན་ཏེ། དེ་ནས་རོས་ལ་ནང་མཛོད་ཁ་བཏགས་སེར་པོ་བལ་ཆེར་འདོམ་པ་ལྷ་བྱག་ཅིག་ཡོད་པ་ཉ་ཅང་རིང་
 པོ་ཞིག་གནང་བྱུང་། ལྱས་ཅང་། རྒྱལ་བ་ལྷ་པ་དགེས་པོ་བྱུང་བ་མིན་ནམ་སྐྱུ་པ་བྲན་སོང་། རོས་ཀྱིས་དཔེ་ཆར་བལྟས་
 པ་དེར་དགེས་པོ་བྱུང་བའི་མཚན་མ་གང་ཡང་མི་འདུག ། དོལ་རྒྱལ་དམ་བསྐྱགས་བྱས་པ་དེར་དགེས་པོ་བྱུང་བའི་བཞོ་
 འབྲུ་པོ་ཞིག་འདུག །ཅེས་ཀྱང་ཞུས་པོ་དང་བཅས་བཀའ་སྐྱེལ་ཏོ།།

ཉི་ཤུ་བཤ། བྱམས་བཅེ་དང་རྗེས་འཛིན་གྱི་རིམ་པར་བྱེ་བ།

ཡགོང་ས་རྒྱལ་ལོ་སྤྱི་མཐོ་བྱམས་བཅེ་དང་རྒྱ་སྤོ་བཟང་བཟུ་ཤེས་

བཟའ་ལྷ་གཉིས།

རྒྱ་ནག་ཐུག་ཏུ་ཁོང་ཆོན་ནས་ཡིན་པའི་རྒྱ་རིགས་བཅོངས་འགྲོལ་དམག་མི་ཅང་ཏོ་ཐིན་ཞེས་པ་ཞིག་རྒྱའི་
 དཔུང་དམག་དང་བཅས་ཏེ་ཕྱི་ལོ་ 1957 ལོར་ལྷ་སར་འབྱོར། དེ་གར་རྒྱ་དམག་མི་སྡེ་གསུམ་ཏུ་དཔོན་གྱི་འགན་ཁུར།
 སྡེ་ས་ས་རྒྱ་ནག་ཡིན་ཡང་མི་ཆེད་འབྲུལ་བཞུད་ཀྱི་ལམ་ཐོག་གར་ཏུ་འཐོན་ཡོད་མེད་ལ་སྤྱི་ཞིག་གིས་ཆོད་དཔག་བྱེད་
 ཐུབ། ཉིན་ཞིག་ཅང་ཏོ་ཐིན་གྱིས། རྒྱ་དམག་གི་ཆོག་མཁན་འདུའི་སྡེར་རྒྱ་ནག་ནང་ཁུལ་གྱི་སྡེ་གནས་སོགས་གསལ་
 འདོན་བྱས་པས་ཉིན་ཁའི་གནས་སུ་གུར། སྡོན་ལས་ཀྱི་རྒྱུན་ཡིན་ནས། ཡང་ན། གདམ་ཀ་གཞན་མེད་པས་ཡིན་ཤོད་
 མི་སྐབ་ཀྱང་། རྒྱའི་དམག་སྐར་ནས་སྡོན་ཏེ་བོད་དམག་ལ་མགོ་འདོགས་མི་བྱེད་ཀ་མེད་ཏུ་གྱུར། དེར་བརྟེན། བོད་
 གཞུང་དམག་སྐར་གྱི་བརྒྱ་དཔོན་སྐལ་བཟང་དག་འདུལ་གྱིས་ཨ་འབྲུག་མགོན་པོ་བཟ་ཤིས་ལ་ཅིས་སྤྱད་དེ་མིང་ལ་
 རྩོ་བཟང་བཟ་ཤིས་ཞེས་བཏགས། བོད་དམག་དང་ལྷན་ཅིག་རྒྱ་རྩོལ་གྱི་དམག་འཐབ་བྱས། བོད་མིར་མགོ་བཏགས་
 པའི་རྒྱ་རིགས་ཁོང་གཅིག་ཏུ་མིན། བོད་ས་ཤོར་ཏེ་བོད་མི་ནམས་སྐབས་བཅོལ་ཏུ་འགོ་སྐབས། རྒྱ་རྩོལ་བཟང་བཟ་
 ཤིས་ཀྱང་བོད་དམག་དང་ལྷན་ཅིག་མོན་ཏྲ་དབང་ཏུ་འབྱོར་བར་དེ་གར་ཁོང་ཐེ་པའི་རྒྱ་རིགས་ཉི་ཤུ་ཙ་གཉིས་ཡོད།
 རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་རྒྱའི་སོ་རྩལ་བར་དོགས་ཏེ་ཕྱིར་འབྱུང་བྱ་ཅིས་བྱས་ཀྱང་། གནས་ཁུགས་གསལ་བ་ཤད་བྱས་
 པས་ཀྱང་ཡངས་གནང་ན་ཡང་དོགས་པ་ཡོངས་སུ་སེལ་མ་ཐུབ། མི་ས་མ་རི་ཞེས་པར་སྡོད་སྐབས་རྒྱ་རྩོལ་བཟང་བཟ་
 ཤིས་རྒྱ་རིགས་དང་རྒྱ་ཁ་ཆེ་ ༣༩ ཡོད་པའི་མགོ་བདག་ཏུ་བསྐྱོད། སྐབས་དེར་ཁོང་དང་རྒྱ་རིགས་བྱང་མེད་མིའི་
 རྩུ་རྩུ་རྩུ་གཉིས་མཛའ་མཐུན་ཏུ་གྱུར། རྗེས་སུ་མིའི་རྩུ་རྩུ་རྩུ་ཡི་མིང་ལ་བདེ་ཆེན་དཔལ་མོར་འཛོད།

གྱི་ལོ་ 1962 མོང་རྒྱ་དཀར་ནག་གི་བར་དམག་འཁྲུག་ལངས་སྐབས། རྒྱ་བར་གཞུང་གིས་རྒྱ་རིགས་
 ཅམས་ཀྱི་ཀ་ཏར་བརྒྱལ། དེ་ལམ། “སྤྱི་གཅིག་ལོ་སྤྱི་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཆོག་གི་བྱང་ཕིག་ལྷ་མོ་ཆེ་དེར་འཆོར་
 གཞིགས་བར་མེདས་སྐབས། ཉིན་སྟོར་ཆེག་སྟོར་ཐམ་བཤ་གསོལ་རས་ཤུ་གནད་པ་དེས་རྒྱ་བ་ཁ་ཤས་ཀྱི་འཆོ་བའི་ཐས་མོང་
 འབྲུད་རྒྱུ་ཅོམ་བྱུང་།”¹⁵⁶ ཞེས་སྟོ་བཟང་བཤ་གིས་ཀྱིས་བཤད། སྐབས་དེར། ཀྱི་ཀ་ཏར་ཡོད་པའི་རྒྱ་རིགས་ཤོག་
 རྩེད་དོན་དངོས་དང་མི་མཐུན་པའི་རྒྱ་གཏམ་ཉལ་གཅིག་འཕྲོད་སྐལ་བྱས་པར་མ་བཟོད་པར། རྒྱ་རིགས་འཛུ་བདུན་

156 ལྷ་མོ་ཡམར་ཡམར་ཤིས་དང་མྱ་སྒྲུང་ཞེས་པར་གསལ། གཤམ་རྒྱ་མོར་གྱི་མེ་གྲངས་པ་དག་ལྷ་ར་འདྲི་མིང་ལས་པ་ལུས།

ཅམ་གྱིས་ལས་འགྲུལ་ཆོག་སྤྲོད་ཞིག་བཅུག་སྟེ་ཆགས་པར་ཁང་གཏོར་བཞིག་བྱས། ཕྱིས་སྤྱ་ཨ་འབྲུག་མགོན་
པོ་བཟུང་གིས་ཀྱི་རོགས་རམ་འོག་རྒྱ་མོ་བཟང་བཟུང་གིས་དང་རྒྱ་མོ་བདེ་ཆེན་དཔལ་མོ་གཉིས་བཞུགས་སྐར་དྲ་རམ་ས་
ལར་བསྐྱོད། བཞུགས་སྐར་དུ་འབྱོར་ཏེ་ཉིན་གསུམ་ལས་མ་སོང་གོང་མཇལ་ཁའི་སྐལ་བཟང་ཐོབ། དེ་ལ་རྒྱ་མོ་བཟང་
བཟུང་གིས་གྱིས། “ངས་མཇལ་ཁ་ཡོད་པ་རེད་ཅེས་པའི་སྐད་ཆ་གོ་བའི་མཇུག་དུ། ངའི་སེམས་ལ་གཡོ་འགྲུལ་ཐེབས་ནས་
དེའི་དགོང་མོར་ཡུན་རིང་གཉིད་མ་ཁུགས་པར་སྤྱི་ཉིད་གནས་ཚུལ་མང་པོ་ཞིག་བསམ་སྒྲུབ་ནང་འཁོར་ཡོང་ནས་མཇལ་ཁའི་
སྐབས་ག་རེ་ཞུ་དགོས་སྟེ།” ཞེས་བཤད། ཕྱི་ཉིན་རྒྱ་མོ་བཟང་བཟུང་གིས་བཟང་ཆུ་གཉིས་སྐུ་སྤྲུང་མདའ་དཔོན་ལྷག་ལྷ་
ཡུན་ཆོག་སྤྲུང་གིས་ཀྱི་ལམ་སྟོན་ལྷར་པོ་བྱང་དུ་བཅད། བོད་ལུགས་ལྷར་གྱི་ཕྱག་འཆལ་ཏེ་མཇལ་དར་ཕྱལ། དེ་
ལ་རྒྱ་མོ་བཟང་བཟུང་གིས་གྱིས།

ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་བྱམས་བཅེའི་འཛུལ་དཔྱལ་གནང་བཞིན་ཕྱག་གཉིས་བརྒྱུད་སྤྲུང་གནང་སྟེ། ངའི་ལག་པ་གཉིས་
དམ་པོར་བཟུང་བཞིན། ཁྱེད་རང་རྒྱ་མོ་བཟང་བཟུང་གིས་ཡིན་ནམ། གང་འདྲ་འདུག །འདྲིར་འཆོ་བར་གོམས་འདྲིས་ཡོང་
གིན་འདུག་གས། ཞེས་བཀའ་འདྲི་གནང་བྱུང་བས། ངའི་ལུས་པོ་ཡོངས་དངངས་འཆབ་གྱིས་འདར་སེལ་བརྒྱབས་ཤིང་།
སྐད་ཆ་ཡང་སྤྱོད་པ་མ་དག་གིས། དཀའ་ངལ་མི་འདུག །ཡག་པོ་འདུག །གྲུང་ཁུན་ཏང་གི་ལག་འོག་ནས་ཐར་ཏེ་རང་
དབང་ལུང་པར་བསྐྱེབས་ནས་ཁྱེད་གྱི་བཀའ་འདྲི་ལ་བརྟེན། འཆོ་བའི་དཀའ་ངལ་གང་ཡང་མི་འདུག །ཁྱེད་ཕྱགས་བདེ་
པོ་གནང་རོགས། ཞེས་སྐད་ཆ་ཆེག་ཐག་མ་ཆོད་གོང་རང་གི་མིག་གཉིས་ནས་རང་དབང་མེད་པར་དགའ་དུ་ཤོར་བ་
དང་ཆབས་ཅིག་མིད་པ་འཆུས་ཏེ་སྐད་ཆ་བཤུད་པ་ལྟར་བར་བརྟེན། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་དེ་གཉིས་ལ་སེམས་
གསའི་བཀའ་སྒྲོབ་གནང་མཇུག་སྐུ་སྤྲུང་མདའ་དཔོན་ལ། དེད་གཉིས་ཀྱི་འཆོ་བར་ལྷ་སྤྱོད་གང་གཟབ་བྱེད་དགོས་པའི་
བཀོད་མངགས་གནང་སོང་། དུས་ཡུན་རྒྱ་ཆོད་བྱེད་ཀའི་རིང་གི་མཇལ་ཁ་དེ་སེམས་པར་གཡོ་འགྲུལ་ཆེན་པོ་ཐེབས་
པའི་ངང་མཇུག་བསྒྲིལ་སོང་། ངས་མིག་རྒྱ་འབྱེད་བཞིན་ཡར་ལངས་ནས་ཁོང་དང་ཞལ་གྱིས་ཞུ་སྐབས། ཡགོང་ས་ཏུ་
ལའི་སྤྱོད་པ་མཆོག་ནས་ཞབས་འབྲིང་ཆོའི་ལག་ནས་མཇལ་དར་ཨ་ཤི་དཀར་གཙང་ཞིག་དང་དའི་བཟང་ཆུ་འབྲུ་

གཉིས་ལ་གཡོགས་གནང་སྟེ། དེད་གཉིས་ལ་བཟུང་གིས་བདེ་ལེགས་ཡོང་བའི་ཕྱགས་སྟོན་གནང་བྱུང་། ཞེས་བཤད། རྒྱ་མོ་
བཟང་བཟུང་གིས་དང་རྒྱ་མོ་བདེ་ཆེན་དཔལ་མོ་གཉིས་དྲ་སར་བཞུགས་རིང་སྐུ་སྤྲུང་ཡིག་ཆ་དཔལ་འཆོ་བའི་གཟིགས་
རྟོག་གནང་བ་སོགས་གང་ཅིའི་གནས་བབ་ཏེ་ཅང་བཟང་ཡང་། རྒྱ་གར་ཉེན་རྟོག་པས་རྒྱ་མིའི་སོ་ཉུལ་དུ་དོགས་ཏེ་
འདྲི་ཅད་དང་བསུན་གཙུག་ཅུང་ཅམ་བཟོས། ཡགོང་ས་མཆོག་གི་སྐུ་འཁྲིམ་སྤྱིད་སྤྱང་གི་ངར་དུ་དུས་ཡུན་གང་
འཆམས་བསྐྱད་ཇེས། རྒྱ་མོ་བཟང་བཟུང་གིས་བཟང་ཆུ་གཉིས་སྤེལ་གོ་བ་ལུགས་ལུང་བསམ་འབྲུབ་སྤྱིད་གཞིས་ཆགས་སྤྱི་
གནས་སྟོན་བྱས། རྒྱ་རིགས་ཡིན་པས་ས་གནས་རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་བོད་མི་སྤྱི་བས་བཅོལ་བ་སྤྱི་མཚུངས་ལྷར་ས་ཞིང་
མ་གནང་ཡང་། བོད་མིའི་གཞིས་ཆགས་ཀྱི་ས་ཁོངས་ནས་ས་ཞིང་གང་འཆམས་བཀོ་སྐྱལ་དུ་ཐོབ་སྟེ་སྤྱོད་ཆལ་བཏབ་

པས་འཆོ་བ་གཞན་ལས་ལེགས་ཅམ་བྱུང་། ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གྲོ་ཕྱགས་གཞིས་ཆགས་སུ་
གཟིགས་སྒྲོར་དུ་ལེབས་སྐབས། རྒྱ་སློ་བཟང་བཟུ་ཤིས་བཟའ་ལྷ་གཉིས་ཀྱི་ཞིང་ཁར་ཡང་གཟིགས་རྟོག་གནང་། དེ་ལ།

ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་བཞུགས་སྐར་ནས་གྲོ་གཞིས་མའེ་སོར་དུ་གཟིགས་སྒྲོར་ལེབས་སྐབས། ཆེད་
མངགས་འདི་ཆལ་ཞིང་ནང་གཟིགས་སྒྲོར་གནང་བར་ཆེབས་སྐྱུར་བསྐྱེད་སོང་། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས། ཆལ་འདི་ག་
རེ་ཟེར་བ་དེ་རེད། ཕ་གི་ག་རེ་ཟེར་བ་དེ་རེད་ཅེས་བཀའ་འདི་གནང་སྐབས། ངས་ཆལ་རེ་རེ་བཞིན་ངོ་སྟོན་ཞུས་པ་ཡིན།
གཟིགས་སྒྲོར་གྲུབ་མཆམས་ཁོང་གིས། འདི་ལས་ཀར་ཐུགས་དབྱེས་མཉིས་བྱུང་སྟེ། མཁན་ཆུང་ཐུབ་བསྟན་ཉི་མ་ལ་
ཞལ་གཟིགས་གནང་སྟེ་ང་ལ། ཕྱིས་འབྱུང་ཁྱེད་རང་ལ་དཀའ་ངལ་ག་རེ་འཕྲད་བྱུང་ནའང་ས་གནས་གཞིས་འགོ་ཁོང་ལ་
ཞུས་ན། ཁོང་གིས་རོགས་པ་གནང་གི་རེད་ཅེས་བཀའ་ལེབས་པ་དང་ཆབས་ཅིག་ཕྱག་གཉིས་ཀྱིས་འདི་མགོ་འོློག་ལ་
བྱུལ་བྱུལ་གནང་ཐེས། འདི་འགྲམ་དུ་ཡོད་པའི་རྩུ་རྩ་ཡི་མགོ་ལ་ཡང་བྱུལ་བྱུལ་གནང་མཆམས། ལས་ཀ་ཡག་པོ་བྱས་
འདུག །རྩར་ཐག་བྱོས་ཨང་། ཞེས་བཀའ་སྐྱེལ་སྐབས་དེད་བཟའ་ཆང་གཉིས་དཀའ་ཐག་ཆེད་དེ་གཟུགས་པོ་ཆང་མ་ཆ་
ལམ་ལམ་དུ་གྱུར་བ་དང་། མིག་གཉིས་ནས་རང་དབང་མེད་པར་དགའ་དུའི་མཆི་མ་སྐྱེད་བཞིན་པར་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་
སྐྱོ་ཆེ་ཁྱི་སྟག་ཏུ་བརྟན་པའི་གསོལ་བ་སྟོན་ལམ་ཅེ་གཅིག་ཏུ་བཏབ། སྐབས་དེར་འདི་ཆལ་ཞིང་གི་གཡས་གཡོན་གང་
སར་ཡོད་པའི་བོད་མི་དང་རྒྱ་གར་ཡུལ་མི་སྟོར་སྟག་མང་པོས། དེད་བཟའ་ཆང་གཉིས་ལ་འདི་ལྟ་བུའི་བྱམས་བཅེའི་

གཟིགས་སྒྲོར་གནང་བར་ཡིད་སྟོན་སྟེས་ནས་བཟུས་འདུག། ཅེས་རྒྱ་སློ་བཟང་བཟུ་ཤིས་ཀྱིས་བཤད། སྐབས་དེར་བདེ་
ཆེན་དཔལ་མོའི་བསམ་ཚུལ་ལྟར། རྒྱ་སློ་བཟང་བཟུ་ཤིས་བཟའ་ལྷ་གཉིས་ཀྱིས་རང་གི་ཆལ་ཞིང་ནས་ཆལ་རིགས་
བཟང་གས་ཀྱི་ཕུད་བདམས་ཏེ་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་ལྷགས་སྟོན་དུ་བྱུང། དེ་ལ་སློ་བཟང་བཟུ་ཤིས་ཀྱིས། “དེད་གཉིས་
ཀྱི་སེམས་པ་མཆོན་པའི་བཞེས་ཆལ་སོས་པ་ཞིག་འབུལ་རྒྱ་བྱུང་།” ཞེས་བཤད།

སྤྱི་ལོ་ 1980 ལོའི་ལོ་མཇུག་ཡགོང་ས་མཆོག་སེ་ར་ཐེག་ཆེན་གླིང་དུ་ཆེབས་སྐྱུར་གནང་སྐབས། རྩུ་རྩ་ལ་
འགོ་སྟོད་མི་ཐུབ་པའི་ནད་གཞི་ཞིག་པོ་ཡོད་ནའང་། ལུ་ཚུགས་ཀྱིས་ལེབས་བསྐྱར་བཅར་ཏེ་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་
གསེར་ཞལ་སྐར་ཡང་མཇལ་པའི་སྐལ་བ་ཐོབ། དེ་ནས་ཀྱང་སེ་རར་བཅར་ཏེ་མཇལ་འདོད་འགོག་མེད་དུ་བྱུང་བས།
“མཇལ་དར་དང་འབུལ་རྟེན་ཞོག་ཆག་བཅས་ཀྱ་སྟོག་ཁྱེད་རོགས།” ཞེས་རང་གི་བཟའ་ལྷར་བཤད། འོན་ཀྱང་། རྒྱ་སློ་
རྩུ་རྩའི་ནད་གཞི་སྟོ་བྱར་རེ་སྟག་ཏུ་གྱུར་ཏེ་རེ་བ་རི་བཞིན་མ་བྱུབ། སྐབས་དེར། རྒྱ་སློ་རྩུ་རྩས། “དེ་རིང་ཉིན་གྱང་
ང་སྐད་མ་གཏོང་། ངལ་གསོ་ཡག་པོ་ཞིག་རྒྱག་གི་ཡིན།” ཞེས་བཤད། ཉིན་གྱང་ཅམ་ལ་བཟའ་ལྷ་སློ་བཟང་བཟུ་ཤིས་
རྩུ་རྩའི་མདུན་དུ་སོང་སྟེ་ཟ་མ་ཅུང་ཅམ་བཟས་ན་ལེགས། ཞེས་བཤད་ཀྱང་། རྩུ་རྩས། ཟ་འདོད་མི་འདུག །ཅུང་
ཅམ་ཉལ་ཀྱི་ཡིན་ཞེས་བཤད། དེ་ནི་བཟའ་ལྷ་གཉིས་ཀྱིས་ས་མཐའི་འཆོ་བའི་ཁྱོད་དགའ་སྟོ་དང་སྟོད་སྟག་མཉམ་སྟོང་
གི་འཆོ་བ་ཡུན་རིང་བསྐྱལ་ཏེ་གླེང་མོལ་བྱས་པ་ཆེས་མཐའ་མ་དེ་རེད། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་སེ་ར་དགོན་པར་
གསུང་ཆོས་གནང་བཞིན་པའི་སྐབས། རྒྱ་སློ་བདེ་ཆེན་དཔལ་མོ་ཆེ་ལས་འདས་པ་གསན་འཕྲལ།

དེ་རིང་ལྟ་ན། བོད་མིའི་ཁྱོགས་པོ་རྒྱུ་པ་རྩེ་དང་མཉམ་དུ་དཀའ་སྤྱད་མཉམ་སྤྱོད་བྱེད་མཁན་རྒྱ་མོ་གཅིག་རང་ལྟ་ག་
ཡོད་པ་བདེ་ཆེན་དཔལ་པོ་སྤྲུལ་ས་མ་ལེགས་པར་ཆེའི་འཕེན་པ་རྩོགས་འདུག །མ་གཞི་ཁོང་རྒྱ་མི་རིགས་ཤིག་ཡིན་
ནའང་། རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་གཞུག་རྒྱུ་ཆེ་བའི་སྤྱད་དབང་མ་འདོད་པར་སེམས་ཐག་གཙང་བཅད་ཀྱིས། བོད་མིའི་བཅོན་
ཆོལ་རྒྱལ་སྤྱོད་ཀྱི་ལས་འགུལ་ནང་ཞུགས་ཏེ་མི་ལོ་ཉི་ཤུ་ལྷག་ཙམ་རིང་། རྩེ་དང་སྤྱད་སྤྱོད་མཉམ་སྤྱོད་གི་དཀའ་ལས་
བརྒྱབས་པ་རེད། ཁོང་ནི་མི་དམངས་ཀྱི་ཡིད་ཆེས་འཕེར་བའི་འཐབ་ཁྱོགས་བཟང་པོ་ཞིག་རེད། མི་ནི་གང་ལྟར་ལྟ་བུ་
མ་གཏོགས་འཕྱོ་རྒྱ་རེད། ཡིན་ནའང་། ཁོང་འདས་སྐྱོངས་སུ་སྤྱོད་པར་སྒོ་པམ་ཆེན་པོ་བྱང་། འཕྱོ་བ་སྤྱ་དགས་སོང་
བསམ་གྱིན་འདུག །ད་ལྟ་བདེ་ཆེན་དཔལ་པོའི་ཆེད་དུ་དག་བཅད་སྐར་མ་གཅིག་གི་རིང་བྱས་ཏེ། སྤྱགས་སྒོན་གནང་
རྒྱུ་ལ། ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ་ཏེ་སྤྱགས་སྒོན་རྒྱ་ཆེར་གནང་། དེ་ལ་རྒྱ་སྒོ་བཟང་བཟང་ཤིས་ཀྱིས།

ངས་བོད་མི་དམངས་ཀྱི་རྒྱབས་ཆེན་གཙོ་འཛིན་ཡུ་གོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་གདན་ས་ཆེན་པོ་སེ་ར་
ཐེག་ཆེན་གླིང་དུ། ལྷ་སྤྱལ་དགེ་བཤེས་དང་སེར་སྐྱ་མང་ཆོགས་སྤྱོད་ཆོ་བརྒྱལ་བའི་སང། ང་མི་སེར་ཉམ་རྒྱུང་འདིའི་
གས་ཤིག་གི་རྒྱུང་མར་འདི་ལྟ་བུའི་མཐོང་ཆེན་གནང་སྟེ། སྤྱགས་སྒོན་སྐྱབས་འདུག་བཀའ་བློན་སྤྱལ་འདུག་པ་གོ་དུས།
དེ་མ་ཐག་ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་འགུལ་ནས་རང་དབང་མེད་པར་མིག་ནས་མིག་རྒྱ་འདོན་བཞིན་པར་མིའི་རྩ་རྩུ་རྩེ་སྤྱང་པོའི་
འགམ་དུ་བསྐྱོད་དེ། རྩུ་རྩུ་ཞིང་རང་གིས་དངོས་གནས་བསོད་ནམས་ཆེན་པོ་བསགས་འདུག །ཡུ་གོང་ས་ཏུ་ལའི་སྒོ་
མ་མཆོག་ནས་དེ་རིང་ཁྱེད་ལ་སྤྱགས་སྒོན་གནང་འདུག་ཅེས་དུ་འབོད་ཀྱིས་བཤད་དེ་ཡང་བསྐྱར་སྤྱང་པོར་འཐམས་ནས་
སྐད་ལྟགས་ཆེན་པོས་དུས་པ་ཡིན། ཞེས་བཤད།

རྩུ་རྩུ་འདས་རྩེས་སྤྱི་ལོ་ 1982 ལོར་རྒྱ་སྒོ་བཟང་བཟང་ཤིས་ཀྱི་བརྒྱའི་སྤྱང་དུ་མ་ཞིག་ཐོན་པའི་རྒྱུན་གྱིས་
ལས་ཀ་བྱེད་མ་སྤྱབ་པའི་ཁར་དཀའ་ངལ་ཡང་ཆེ་ཙམ་བྱུང་བར་བོད་མོ་ཆེ་རིང་སྒོལ་མས་ནད་གཞིག་བྱས་ཤིང་། རིམ་
གྱིས་བཟའ་རྒྱར་གྱུར་ཏེ་སྤྱ་གྲུ་དུ་མ་སྤྱེས། བོད་མི་རྣམས་ཀྱིས་སྤར་བཞིན་ཁོང་ལ་བདག་སྤྱོད་དང་མཇུག་བཅེ་ཆེན་པོ་
བཅངས། ཁོང་ཡང་བོད་མིར་ལྟག་བསམ་དཀར་ཞིང་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེར་དད་གྲུས་སྤར་ལས་འཕེལ། སྤྱི་ལོ་ 1983
ལོར་ཡུ་གོང་ས་མཆོག་སྤར་ཡང་སྟོ་ཕྱོགས་གཞིས་ཆགས་སུ་ཆིབས་སྤྱར་གནང་སྐབས། རྒྱ་སྒོ་བཟང་བཟང་ཤིས་
ཐེབས་བསྐྱར་བཅར་མ་བྱུག །ཡུ་གོང་ས་མཆོག་ནས། “དེ་རིང་ངས་ཀྱིས་རྒྱ་སྒོ་བཟང་བཟང་ཤིས་མཐོང་མ་བྱུང་། ཁོང་བདེ་
པོ་རེད་དམ།” ཞེས་གཞིས་མགོ་ལ་བཀའ་འདི་གནང་བས། གཞིས་ཆགས་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ལས་བྱེད་ཅིག་སྤྱག་སྤྱག་
བཏང་ནས་ལེན་དུ་སོང་། ལམ་བར་དུ་རྒྱུ་པར་ན་རྒྱག་ལངས་པ་སོགས་ཀྱི་རྒྱུན་པས་འགོར་འགྲངས་བྱུང་སྟབས།
ཡུ་གོང་ས་མཆོག་གི་ཐེབས་རྩེས་མ་ཐེན། འོན་ཀྱང་། ཡུ་གོང་ས་མཆོག་ནས་གཞིས་མགོ་ལ། “རྒྱ་སྒོ་བཟང་བཟང་ཤིས་སྒོ་
བ་ 12 ཆེས་ 16 གི་གོང་ལ། རེས་པར་དུ་རྩུན་སྤར་ལ་མཇུག་བར་ཤོག་ཅེས་ཤོད།” ཅེས་བཀའ་མངགས་གནང་སྟེ་
ཐེབས། དེ་ལ་རྒྱ་སྒོ་བཟང་བཟང་ཤིས་ཀྱིས།

མཛམ་ཁ་ཞུ་སྐབས། ཁྱེད་རང་དེ་སྔོན་དང་མི་འདྲ་བར་ཞེ་བླ་ཆས་འདུག །ག་རེ་ན་གིན་འདུག །སྔོན་ཁང་ལ་སྔོན་གྱིན་
ཡོད་དམ་ཞེས་སྐྱགས་བརྟེ་བ་ཆེན་པོས་བཀའ་འདྲི་གནང་བུང་། “ ལམ་སེང་ཁོང་གི་སྐུ་བཅར་སྔོན་བསྐྱེད་བཅར་ནས་
ང་ལ་བརྟག་དཔྱད་ཀྱི་དུ་བཅུག་གནང་སོང་བས། སྔོན་པས་ང་ལ་གྲང་བའི་ནད་གཞི་(གཅིན་སྤྱི་འཛིན་ཆེན་པོ་ཞེས་)
འདུག་པས། དེས་བར་དུ་སྔོན་ཁང་ལ་བསྐྱེད་དེ་སྔོན་བཅོས་ཀྱི་དགོས་པ་རེད་ཅེས་གསུང་གིན་འདུག །ཡགོང་ས་
སྐུ་བས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་སྔོན་པས་བརྟག་དཔྱད་བྱས་ཐེས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་གསུང་མཛུགས། །ཁྱེད་རང་རྟ་རམ་ས་
ལར་ཤོག་དང་། དེ་གར་བོད་ལྷགས་དང་ཕྱི་ལྷགས་ཀྱི་སྔོན་ཁང་གཉིས་ཀ་ཡོད། ཁྱེད་རང་སྔོན་ཁང་གར་དུ་བསྐྱོན་འདོད་
ཡོད་ནའང་བལྟས་ཆོག་གི་རེད། ནང་ལ་དཀའ་ངལ་ག་རེ་ཡོད་ཀྱང་གཞིས་ཆགས་ལས་ཁུངས་ལ་ཤོད་དང་། ངོས་ཀྱིས་
ཁོང་ཆོར་ཐག་གཅོད་བྱོས་ཞེས་བཤད་ཆོག་ཅེས་བཀའ་གནང་སྟེ། དེ་ནས་ཁོང་གི་སྐུ་འགྲམ་གྱི་ཆེ་བས་ཞབས་ཆོའི་ལག་
ནས་ཉིན་སྟོར་ ༡༠༠༠ དང་བོད་སྔོན་རིན་ཆེན་རིལ་བུ་ཤོག་སྐམ་འགའ་གས་ང་ལ་གསོལ་རས་སུ་གནང་བུང་། ངས་
ཁོང་ལ་གུས་བྲག་ལུལ་ཏེ་ཞལ་གྱིས་ཞུ་སྐབས། ཁོང་གིས་ང་ལ་གར་སྐྱར་རྟ་རམ་ས་ལར་སྔོན་བཅོས་ཀྱི་དཔེ་ཡོང་
དགོས་པའི་མངགས་བྱ་ཡང་ཡང་གནང་བུང་། དེ་ཉིན་ད་ཅུག་སྐར་ནས་རང་བྱིས་དུ་ལོག་ཐེས། ཡགོང་ས་རྒྱ་ལའི་སྐུ་མ་
མཆོག་གིས་ང་ལ་སྐུ་བར་ཕྱི་གསུམ་དུ་སྐྱགས་ཁུར་དང་བྱམས་སྐྱོང་འདི་ལྟ་བུ་གནང་བའི་བཀའ་འཛིན་རྒྱལ་མཆོག་སྟོར་
འཁོར་བཞེན་དུ་སེམས་འགྲུལ་བྱགས་ཆེར་ཐེབས་ནས་ཡུན་རིང་གཉིད་ཁྱགས་མ་སོང་། ཞེས་བཤད། མགོན་པོ་མཆོག་གི་
བསྐྱབ་བྱ་སྤྱིང་ལ་བཅངས་ནས་རྒྱ་སྟོ་བཟང་བཀའ་ཤིས་བཞུགས་སྐར་དུ་བསྐྱོད། མི་ལེ་ཉི་ཤུའི་རིང་གི་བཞུགས་སྐར་གྱི་
ཡར་རྒྱས་དང་གཞུང་གི་ལས་སྟོ་སོགས་གར་ཅི་དངོས་སུ་མཐོང་བ་ན། སྐར་ལས་ཀྱང་དད་གུས་ཆེ་བར་གྱུར། དེ་ལ།
“རང་ཡུལ་བྲལ་ནས་མི་ཡུལ་ལུང་པར་གཞན་དབང་སྐབས་བསྐྱོན་གྱི་གནས་སྐར་ས་ལོག་འདི་ལྟ་བུའི་བྱལ་འབྲས་གཡུར་དུ་ཟ་
བ་བུང་བ་དག་ནི། ཡགོང་ས་སྐུ་བས་མགོན་ཆེན་པོ་ཁོང་ཉིད་ཀྱི་སྐྱགས་ཐེའི་བཀའ་འཛིན་ཡིན་པར་ངས་ཤེས་ཆེད་དེ། ངས་ཡང་
བསྐྱར་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་པོ་བྱང་དུ་ཁ་ཕྱོགས་ནས་ལག་གཉིས་ཐལ་མོ་སྐྱར་ཏེ། ཁོང་སྐུ་ཆེ་བརྟན་ཅིང་སྐྱགས་དགོངས་
མཐའ་དག་གོགས་མེད་ལྷན་གྱིས་འགྲུབ་པའི་སྔོན་ལམ་ཅེ་གཅིག་དུ་བརྒྱབས་པ་ཡིན།” ཞེས་རྒྱ་སྟོ་བཟང་བཀའ་ཤིས་ཀྱིས་
བརྗོད།

རྒྱ་སྟོ་བཟང་བཀའ་ཤིས་བཞུགས་སྐར་དུ་འབྱོར་ནས་ཡུན་རིང་མ་སོང་གོང་། སྐབས་མི་ལེགས་པའི་གནས་
ཚུལ་ཞིག་བུང་། དེ་ནི་སྐྱགས་པོ་རྙིང་པ་རྟ་མགྱིན་ཆོས་འཕེལ་ཐེར་བ་ཞིག་ཡོད་པ་དང་འཇུག་འཛིང་ཤོར་བའི་དོན་དེ་
རེད། འཇུག་འཛིང་ཤོར་དོན་ནི། རྟ་མགྱིན་ཆོས་འཕེལ་གྱིས་ཨ་ལོ་ཆོས་མཛད་ཀྱི་སྐྱགས་བཟུང་བ་དང་། རྒྱ་སྟོ་བཟང་
བཀའ་ཤིས་ཀྱིས་བོད་མིའི་སྤྱི་གཞུགས་དང་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་སྐྱགས་བཟུང་བ་དེ་རེད། དེ་ཡང་རྟ་མགྱིན་ཆོས་
འཕེལ་གྱིས། “ཨ་ལོ་ཆོས་མཛད་མི་སྐྱག་ཆགས་མ་རེད། ཁོང་ལ་མིས་ཞུ་མོ་གཡོགས་པ་རེད།” ཅེས་སོགས་བཤད་པར།
རྒྱ་སྟོ་བཟང་བཀའ་ཤིས་ཀྱིས། “ཨ་ལོ་ཆོས་མཛད་ཀྱིས་བོད་གཞུང་དང་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེར་རྒྱབ་བསྐྱོན་ནས་རྒྱ་མིར་མགོ་
བཏགས་པ་རེད།” ཅེས་སོགས་བཤད། དེ་ལྟར་པར་བཤད་ཚུར་བཤད་མང་པོ་བྱས་མཐར། རྟ་མགྱིན་ཆོས་འཕེལ་

ཀྲིས་ཀྱི་འཕྲར་ཏེ་རྒྱ་མོ་བཟང་བཟ་གིས་ཀྱི་ལག་པར་སྐྱ་བོས་ཤིང་མགོར་ཐེངས་བཞི་ཙམ་གཞུས། རྒྱུང་མས་ཀྱང་ཏྲ་མགྲིན་ཆོས་འཕེལ་ལ་འཛིང་རོགས་བྱས། རྒྱ་མོ་བཟང་བཟ་གིས་ཀྲིས་ལྷགས་ཀྱི་ཐོ་བ་སྒྲངས་ཏེ་ཁོ་གཉིས་ལ་ལན་དུ་མར་གཞུས། མཐར་ རྒྱ་མོ་བཟང་བཟ་གིས་སྤྲ་ཁང་དུ་བསྐྱལ། སྤྲ་ཁང་དུ་སྒྲོད་སྐབས་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་དངོས་སུ་བདེ་ལེགས་སྤྲ་ཁང་ལ་ཞལ་པར་གནང་སྟེ་མངགས་བཅོལ་མཛད། དེ་ལ་<<རྒྱ་མོ་བཟང་བཟ་གིས་དང་རྒྱ་སྒྲུང་>>ལས།

ཉིན་གཉིས་པར་ཡགོང་ས་ཏུ་ལའི་སྐྱ་མ་མཆོག་གིས་ད་སྤྲ་ཁང་དུ་ལུས་པ་མཆིན་པའི་མཐུག་ཏུ། ཐང་ཀར་བདེ་ལེགས་སྤྲ་ཁང་དུ་ཞལ་པར་གནང་ནས་ཐབས་ཤེས་ཡོད་ཆད་བཏོན་ཏེ་ད་སྐབ་དགོས་པ་དང་། གལ་ཏེ་བྱེད་ཆོས་སྤྲ་བཅོས་བྱེད་མ་ཐུབ་ན། དེས་པར་དུ་རྒྱ་གར་གྱི་སྤྲ་ཁང་ཆེ་ཁག་ལ་སྤྲ་བཅོས་བྱེད་པར་སྐྱེལ་དགོས་པའི་མངགས་བྱ་ཡང་ཡང་གནང་འདུག །དེ་ཉིན་སྤྱིར་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་ཁོང་གི་ཞབས་འབྲིང་ཞིག་ཆེད་མངགས་དེ་ལ་བཏུ་བར་གཏོང་གནང་འདུག །ཞབས་འབྲིང་ཁོང་གི་མིང་ལ་དགེ་ལེགས་དར་རྒྱས་ཞེས་ཀྱང་ཞིང་། ... དས་དབུ་སྐྱ་དུང་ལྷར་དཀར་བའི་ཞབས་འབྲིང་ཁོང་གི་བྱ་གནས་ཡགོང་ས་ཏུ་ལའི་སྐྱ་མ་མཆོག་གིས་ཐུགས་སྤོམ་རབ་གནས་སྐལ་བའི་རིན་ཆེན་རིལ་བུ་རྣམས་དའི་ལག་ཏུ་ཞུ་སྐབས། མོ་བྱར་དའི་སེམས་གང་ཤུང་ཤུང་ཆགས་ཏེ་མིག་གཉིས་ནས་རང་དབང་མེད་པར་མཆེ་མ་ཤོར་ནས་ཡུད་ཙམ་རིང་ག་བྱེད་འདི་བྱེད་མེད་པར་གྱུར་སོང་། ཞེས་གསལ། རྒྱ་སའི་ཁྲལ་གྱི་ལས་བྱེད་དང་བོད་མི་ལྷག་བསམ་ཅན་གཞན་འགའ་ཡང་རྒྱ་མོ་བཟང་བཟ་གིས་ཀྱི་སར་འཆོམས་འབྲི་དང་སེམས་གསོ་བྱེད་པར་འབྱོར། སྤྱི་ལོ་1984 ཟླ་བ་ 9 ཆོས་ 9 ཉིན་གྱི་སྤྱི་ཤོར་མཛལ་ཁའི་སྐབས། འཐུག་འཛིང་གི་ཡོང་རྒྱུ་སོགས་ཞིབ་དུ་ཞུས་པར་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་ལམ་སྟོན་དང་སེམས་གསོ་ཆད་མེད་གནང་། དེ་ལ་<<རྒྱ་མོ་བཟང་བཟ་གིས་དང་རྒྱ་སྒྲུང་>>ལས།

རྒྱུང་མ་ནས་ངོས་ཀྱི་དོན་དག་ལ་མི་དང་རྒྱ་ག་རེས་རྒྱ་ག་དགོས་པ་མ་རེད། གལ་སྲིད་མི་འགའ་ཤས་ཀྱིས་གཞུང་ལ་ཁ་གཏོང་གིན་འདུག་ནའང་གཏོང་དུ་རྒྱགས། ཁ་ལ་བྱེད་དགོས་པ་མ་རེད། དེ་ལྷར་མ་བྱས་ན་བྱེད་རང་ལ་གྱིང་རེག་གི་རེད། ལྟོས་དང་། གྱི་འགའ་ཤས་བརྒྱབས་ནས་ཏོག་ཙམ་མ་གཏོགས་བྱེད་རང་གསོད་གྲབས་བྱས་མི་འདུག་གམ། ཞེས་བཀའ་གནང་གིན་འདུག་པས་བྱམས་བཅའི་བཀའ་མོལ་དེ་དག་དའི་རྣ་བས་གོ་དུས། སེམས་གཏིང་ནས་གཡོ་འགལ་ཐེབས་ནས་ངས་ཡགོང་ས་ཏུ་ལའི་སྐྱ་མ་མཆོག་ལ། རྒྱུང་མར་གནས་རྒྱལ་གང་འདྲ་ཞིག་བྱུང་སོང་ན་ཡང་། ད་བྱེད་ཀྱི་ལམ་སྟོན་མཛད་པའི་ལངས་ཕྱོགས་གཞིར་བཟུང་ཤར་སྒྲོད་བྱེད་རྒྱ་ཡིན། བྱེད་ཀྱིས་ད་ལ་ག་རེ་བྱེད་ཅེས་བཀའ་གནང་ནའང་། དས་ཐེ་ཆོམ་མེད་པར་ཞབས་བྱེ་ཞུ་རྒྱ་ཡིན། དས་གཞིས་ཆགས་མི་དམངས་ཀྱི་བསམ་སྒྲུབ་ལས་ཀ་བྱས་ཆོག་ཅེས་ཞུ་སྐབས། ཁོང་གིས་གཞིས་ཆགས་ཀྱི་ལས་ཀ་བྱེད་དགོས་མ་རེད། གལ་ཆེ་ཤོས། རང་གི་ལོ་རྒྱུས་རྣམས་འབྲི་ཐུབ་ན་ཤིས། གལ་ཏེ་རང་གིས་འབྲི་ཐུབ་ཀྱིན་མེད་ན། འིལ་བསྐྱགས་ལས་ཁུངས་ནང་ལ་བ་དང་ངོས་ཀྱིས་ཁོང་ཆོར་རོགས་བྱོས་ཞེས་བཤད་ཆོག་ཅེས་གསུངས། ... བྱེད་རང་གི་ལུང་པའི་ཁ་བྱང་དང་ནང་མི་ལྷག་བསྐྱད་ཆོའི་མིང་གིས་ནས་འདིར་ཞིག་ཅེས་དང་། རྒྱུང་མར་ཆོ་བོད་ལ་ལོག་རྒྱ་ཡོང་སྐབས་ངོས་ཀྱིས་ཁོང་ཆོ་དང་འབྲེལ་བ་བྱེད་ཀྱི་ཡིན་

ཞེས་གསུང་སྐབས། ང་དེ་མ་ཐག་དགའ་ཐག་ཆོད་དེ་མིག་གཉིས་ནས་དབང་མེད་མཆི་མ་ཤོར་བ་དང་ཆབས་ཅིག་མིད་
ལ་འགག་ནས་སྤྲད་ཆ་ཤོད་མ་ཐུབ་པའི་མཆོམས་སུ་གྱུར། ངས་རིག་པ་བསྐྱེམས་ནས་སྤྲད་ཆ་ཁ་ནས་ཐོན་ལ་མ་ཐོན་
ཀྱིས། ང་དེས་ལོག་བྱིན་ནས་རྗེས་མར་བྱིད་ཉིད་མཇུག་ཐུབ་ཀྱི་མ་དེད་ཅེས་ཞུ་སྐབས། ཡལོང་ས་མཆོག་ཞབས་
བཟུག་སྤྲད་ནས་ཡར་བཞེངས་ཏེ་ང་ལ་དམ་པོར་འཐམ་གནང་སྟེ། ཆོ་བདེ་པོ་ཕྱོས། ཞེས་སོགས་གསལ། རྒྱ་ཆོ་བཟང་བཟ་
ཤིས་ཕྱིར་ལྟོ་ཕྱོགས་གཞིས་ཆགས་སུ་ཕེབས་ཏེ་དུས་ཡུན་གང་འཆོམས་སོང་རྗེས། ཡལོང་ས་མཆོག་སྤར་ཡང་
གཞིགས་སྒྲོར་དུ་ཆེབས་སྤྱར་བསྐྱེད། སྐབས་དེར། མགོན་པོ་མཆོག་རྒྱ་ཆོ་བཟང་བཟ་ཤིས་ཀྱི་ཁྱིམ་དུ་ཕེབས་ཏེ།
ཁྱིམ་གྱི་ཅ་དངོས་སོགས་ལ་གཞིགས་ཞིབ་དང་། སྤུ་གྲུ་གསུམ་དང་རྩུང་མ་བཅས་ལ་མཇུག་ཁ་གནང་སྟེ་རྒྱ་ཆོ་བཟང་
བཟ་ཤིས་ལ། “བྱིད་རང་ཆོ་བདེ་པོ་བྱས་ནས་ངལ་གསོ་རྒྱུ། དཀའ་ངལ་ག་རེ་འདུག་ནའང་། ངོས་ལ་ཐང་ཀར་ཡི་གེ་ཐོངས།
གལ་ཏེ་བོད་ཡིག་ཤིས་ཀྱི་ན་མེད་ཅང་ཡི་གེ་གཏོང་རྒྱུ་དཀའ་ངལ་འདུག་ན། གཞིས་འགོ་བཅའ་ནས་དཀའ་ངལ་སེལ་རོགས་
ཞེས་ཤོད། ངོས་ཀྱིས་གཞིས་འགོར་མངགས་ཡོད།” ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། དེ་ལྟར། བོད་གཞུང་གི་ལ་བསྐྱགས་ལས་ཁུངས་
ཀྱིས་ཆེ་རིང་དབང་ཕྱུག་ལགས་རྒྱ་ཆོ་བཟང་བཟ་ཤིས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་འདི་བའི་བྱེད་པོར་བསྐྱོས། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་མ་ཐེན་གྱིས་
ཏེ་ཆར་ལ་ཉེ་བའི་སྐབས་སུ་སྤྱི་མཐོང་ཡིག་ཆ་དང་གི་ལ་བསྐྱགས་ལས་ཁུངས་གཉིས་ཀྱིས་ཆེ་རིང་དབང་ཕྱུག་སྤར་
ཡང་རྒྱ་གར་ལྟོ་ཕྱོགས་སུ་ཆེད་གཏོང་གནང་སྟེ། རྒྱ་ཆོ་བཟང་བཟ་ཤིས་ལ་ཉིན་སྒོར་ ༩༠༠༠ དང་རིན་ཆེན་རིལ་བྲ།
བཟང་བཅའ་སོགས་གནང་ནས་འཆོམས་འདི་དང་སེམས་གསོ་མཛད། སྤྱི་མཐོང་ཡིག་ཆ་ནས་གནང་བའི་བྲག་གིས་
སུ། དཀའ་ངལ་ཅི་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་ཡི་གེ་ཐོངས་དང་། རོགས་རམ་གནང་ངེས་ཞེས་གསལ། རྒྱ་ཆོ་བཟང་བཟ་ཤིས་སྤར་
ཡང་སེམས་འགྲུལ་ཐེབས། ཡལོང་ས་མཆོག་དང་བོད་གཞུང་གིས་བཟང་པོས་བཟང་མཐའ་འཁྱོངས་པའི་བྲམས་སྒྲོང་
མཛད།

མདོར་ན། རྒྱ་ཆོ་བཟང་བཟ་ཤིས་རྒྱ་ནག་རྒྱ་ཏུང་ཞིང་ཆེན་ནས་བོད་བཅེངས་འགྲོལ་དུ་སྤྱོད་སར་དང་སྤངས་
ཀྱིས་བསྐྱོད་ཀྱང་། རྒྱ་དབང་གིས་བོད་མིར་མགོ་འདོགས་ཞུ་དགོས་བྱུང་། བཅན་ཁྱོལ་དུ་འབྱོར་ཏེ་རྒྱ་མོ་རྩུབ་ཏུ་དང་
ཐུག་། བོད་མི་དང་འཆོ་བ་བྱད་མེད་དུ་རོལ། སེམས་པ་རྣམ་དཀར་གྱི་ལས་ལ་ཕྱོགས། ཡལོང་ས་མཆོག་ལ་ཡང་ཡང་
མཇུག་ཞིང་དད་གྲུས་བོད་མི་དང་གཅིག་མཚུངས་སུ་འཕེལ། མགོན་པོ་མཆོག་ནས་ཐུགས་བརྩེ་བ་ཆེན་པོས་རྗེས་སུ་
བཟུང་། མཐར་སྐྱེ་ཁོར་ཡལོང་ས་སྤྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས།

རྒྱ་ཆོ་བཟང་བཟ་ཤིས་བཟའཆོ་གཉིས་རྒྱ་གར་དུ་བཅན་ཁྱོལ་ལ་འབྱོར་རྗེས་བོད་མིའི་སྤྱི་ཆོགས་ནང་བདེ་ལུག་མཉམ་
སྦྲེང་གི་འཆོ་བ་རོལ་ཏེ། རྒྱ་ཆེད་མི་སྣ་གཅོད་པ་ལ་ང་སྤྱིང་རྗེ་བྲལ་བའི་དག་དཔོན་ཞིག་ཆོ་ཁ་ནང་ཆོས་ལ་
ཕྱོགས་ཏེ་མཆོག་གསུམ་སྤྱབས་སུ་བསྟེན། འདི་ཕྱི་ལས་འབྲས་ལ་ཡིད་ཆེས། རྒྱ་བྱས་སྤྱིག་པའི་ལས་ལ་བཞགས་
སྟོས། དུས་རྒྱུ་ཡིག་བྲག་བཞས་བཛོད་ལ་བཙོན་པ་བཅས་ཆེ་མཇུག་འགྱུར་བ་ཆེན་པོ་འདི་བོད་མི་དང་འགྲོགས་འདིས་

བྱས་པའི་ཁེ་སན་ཆེན་པོས་གཏན་བཞེད་ལས་བཟང་ལ་འཇུག་པ་ཡིན་པས། ཞེས་ཀྱང་དེགས་བཟང་ཆོ་གཉིས་ཀྱི་མི་ཆེན་སྤྱི་
 ཏོན་གསལ་སྟོན་མཛད། དེ་ལྟར་སྤྱི་ལོ་ 1986 ཟླ་བ་ 5 ཆེས་ 2 ཉིན་གྱི་ཞོགས་པར་ཀྱུ་ལྷོ་བཟང་བཟའི་གཉིས་ཀྱི་མི་
 ཆེན་འབྲུལ་བཞུད་དེར་མོ་དེ་ཞེས་མཇུག་ཡོངས་སུ་བསྐྱུས་སོ།།

གཡུང་རླུང་ཐོན་དང་རྒྱལ་བ་ལོ་ནང་པར་
གཟིགས་སྐྱོང་།

མི་རིགས་ཞིག་གི་དབྱ་ཁྲིད་ཆོད་ལྟ་ཞིག་ཡིན་ན། མི་རིགས་དེའི་ཆོས་དང་ཤེས་རིག་གི་སྤྲེལ་ཁང་
ལ་འད་སྤྲེལ་པ་དེ་དག་ལྟེ་འཁྲུང་གནང་མི་མྱོང་བ་ནི་གཏན་ཆོག་གིས་འབྲུག་ལ། དམན་ལ་ལྷག་པར་བཅེ་བའི་
ཆོས་ཚུལ་ཉམས་སྲུ་སྟར་མཁན་ཞིག་ཡིན་ན་དེ་བས་ཀྱང་ཉམས་དམའ་བར་གྱུར་བ་དག་སྐྱོར་བ་གཤིས་ཤུགས་ཡིན།
གཤམ་དུང་པོན་དང་རྒྱལ་བ་རྩོམ་པའི་སྡེ་ལ་མཆོན་ན། གང་ཉམས་སྲུ་ལེན་པའི་ཆོས་རང་སྟེང་ནས་ཆོས་བརྒྱུད་
གཞན་ལས་ཉམས་དམའ་བར་སྲུས་ཀྱང་བརྟེན་དཀར་ཡང་། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བབ་དང་རྗེས་འཇུག་གི་ཆ་ནས་ཅུང་ཟད་
ཉམས་དམའ་བའི་ཆོད་དུ་ཡོད་པ་མཐོན་གསལ་ཡིན། ལོ་རྒྱུས་མཆོག་ནས་གཞིགས་སྐྱོར་གནང་ཚུལ་ནི། རྒྱ་དངོས་
ཀྱིས་རམ་འདེགས་གནང་བ་གཅི་ཐོར་མི་གཞིགས་པར་ཐོབ་དབང་དང་རྒྱལ་སྐྱོར་གནང་རྒྱ་དེ་ཡིན། དེ་གཉིས་ནས་
ཀྱང་གསལ་ཆེ་བ་ནི་རྒྱལ་སྐྱོར་གནང་བ་སྟེ། དེའི་ཚུལ་ནི་སྤྱི་ཆོག་གི་ཕྱི་ལོ་ལྟར་ཆོས་བརྒྱུད་གང་ཞིག་གི་སྤྱང་བརྟན་
སྟར་ལས་རྗེ་ལེགས་སྲུ་མཛད་རྒྱ་དེ་དེ། རྗེ་ཅམ་གྱིས་སྤྱང་བརྟན་ལེགས་ན་དེ་ཅམ་གྱིས་བརྟན་བརྟེན་ཡོང་བ་ཆོས་
ཉིད་ཡིན། སྟར་པོད་མིའི་སྤྱི་ཆོག་གི་ནང་རང་ཉིད་གང་གི་རྗེས་སྲུ་ཞུགས་པའི་ཆོས་བརྒྱུད་དེ་ཉིད་མ་གཏོགས་གཞན་
ལ་དག་པ་དེ་ཅམ་མི་སྟེང་ཡང་། ད་ཆ་ཡོངས་ཁྲབ་དུ་ཉམས་སྲུ་ལེན་པའི་ཆོས་བརྒྱུད་ནམས་སྟོས་མེད་ཐོག་ཁ་ཆེ་དང་
ཡེ་ཤུའི་ཆོས་ཤུགས་སོགས་བྱུང་མཐའ་གཞན་ཀྱན་ལ་ཡང་རང་དགར་སྤྱང་རྒྱུད་དང་དམན་པར་མི་སྟེང་བའི་སྟོན་
བཟང་རྗེ་འཕེལ་དུ་གྱུར་ཡོད། དེ་ནི་མགོན་པོ་མཆོག་ནས་ཤུན་རིང་རྒྱལ་སྐྱོར་གནང་བའི་འབྲས་བུ་དང་བཀའ་བློན་
གཉིས་ཀ་ཡིན། མགོན་པོ་མཆོག་གི་གསུང་ཆོག་གཅིག་ལ་ཡང་སྤྱི་ཆོག་གི་ཕྱི་ལོ་ལྟར་པ་ལྷན་ཞེས་བཤད་ན་རྟོན་
དུ་མི་འབྱུང་ལ། གཞིགས་སྐྱོར་དང་རྒྱལ་སྐྱོར་གནང་ཚུལ་ཡང་དེ་ལེགས་དང་འདི་བཟང་ཞེས་པ་ཅམ་ཞིག་མིན་པར་དེ་
དང་དེའི་ཁྲད་ཆོས་སྤང་གཞིར་བཟུང་ཞིང་རིགས་པས་བསྐྱུད་པས་ཉེ་གསལ་གནད་ཀྱི་ཐད་ནས་དོ་སྟོན་མཛད་པ་དེ་དེ།

མོག་མར་གཡུར་རྩུང་མོན་དར་འཕེལ་བའི་ཐད་ནས་ཆུར་ཐད་སྐྱེར་ན། དེ་ཡང་སྤྱི་ལོར་༢༠པོར་ས་སྐྱབས་མཚོན་
 ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་<<བཅན་ཁྱོེ་ལ་གྱི་རར་དབང་>>ཞེས་པའི་རང་ནམ་ཏུ་གསུངས་པ་ལྟར། སྤྱི་ལོ་ 1951 ལོར་མོ་
 མོར་གཡུར་རྩུང་མོན་གྱི་དཔོན་པ་ཞིག་ཏུ་ཆིབས་སྐྱུར་བ་སྐྱུངས་པ་ནི་མོན་དཔོན་ཏུ་གཟིགས་སྐོར་གནང་བ་ཐོག་མ་དེ་

ཡིན་པར་མངོན། སྐབས་དེར་བོད་རྒྱུ་དཀའ་ཉེན་གི་ཟིང་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བས་གནང་སྟོང་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱངས་མེད། བཅོན་
ཁྲོལ་དུ་མེད་པས་མ་ཐག་ནས། སྤྲིག་འཕྲུགས་གཅིག་དང་ལམ་ལུགས་གཅིག་གི་འོག་ཆོལ་གསུམ་དཔྱེར་མེད་ལ་བྱམས་
སྟོང་དང་རྒྱབ་སྟོར་དེ་ལྟར་གནང་བ་བཞིན་ཆོས་བརྒྱད་ཁག་ལ་ཡང་མཛད་སྟོགས་གཅིག་ཉིད་གཅིག་ཉིད་ལས་མེད་
ཅིང་། ཕྱིས་སུ་ས་དགེ་བཀའ་རྒྱུ་ལྟེན་གཞི་དང་འཆོ་བར་ཐུགས་ཁུར་གནང་བ་དེ་བཞིན་གཡུང་དྭང་བོན་གྱི་བསྟན་
བ་སྐར་གསོ་དང་ཉེན་གཞི་གསར་རྒྱག་ལ་སོགས་ལ་ཡང་རྒྱབ་སྟོར་དང་སྐྱེལ་སྟོང་བསྐྱེད་མར་མཛད་ཡོད།

སྤྱི་ལོ་ 1963 ལོར་བོད་ཀྱི་ཆོས་བརྒྱད་ལྷ་ཆེན་ཁག་གི་ཆོག་ས་ཆེན་དང་པོ་བསྟོར་ཆོག་ས་གནང་བར་གཡུང་
དྭང་བོན་གྱི་མཁན་པོ་ཤེས་རབ་བསྟན་པ་ལེ་རྒྱལ་མཆོན་མཆོག་གྲང་གདན་ཞུ་མཛད་དེ། ཆོས་བརྒྱད་གཞན་གྱི་འཕུས་
མེ་སྤྱི་མཚུངས་ལྟར་ཆོག་ས་ཆེན་དུ་ཞུགས། ཡལོང་ས་མཆོག་ནས། “གཡུང་དྭང་བོན་ནི། རང་ཅག་བོད་གངས་ཅན་
ལྗོངས་ཀྱི་མེས་པོ་འཇམ་མཁའ་བརྒྱད་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་”པ་དང་། “བོད་ཀྱི་མེས་པོ་འཇམ་མཁའ་རབས་ཀྱི་ཆོས་བརྒྱད་འདི་
ཉམས་པ་སོར་ཆུད་དང་། མི་ཉམས་པོང་འཕེལ་ཡོང་བར་ཆང་མས་བྱར་བྱ་མཉམ་འདེགས་ཀྱིས་འབད་བཅོན་ཤིང་
དགོས་”པ་སོགས་འབྲེལ་ཡོད་ལ་སྐྱེལ་མ་ཡང་ཡང་མཛད།

སྤྱི་ལོ་ 1964 ལོར་སྐུན་རིའི་དཔོན་སྟོབ་བསྟན་འཛིན་རྣམ་དག་རིན་པོ་ཆེ་ཡལོང་ས་མཆོག་གི་མདུན་དུ་
བཅར་ཏེ། བོན་གཞིས་གསར་འཕྲུགས་ཀྱི་དགོངས་གཞི་སྟན་གསལ་ཕྱེལ་བར། མགོན་པོ་མཆོག་ནས། “གཡུང་དྭང་
བོན་གྱི་བསྟན་པ་འདི་བོན་པོ་ཆོ་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཉམས་ལེན་དང་འཛིན་སྟོང་གནང་དགོས་པ་ལས་གཞན་སུས་ཀྱང་མི་ཤིང་། དེ་
ནི་ཁྱེད་ཉིད་ལ་འཁྲི་བའི་ལས་འགན་གཙོ་བོ་ཞིག་ཡིན་པས། གང་དགོས་གཟབ་ནན་གྱིས་གཞོངས་དང་། རོས་ནས་ཅི་ཐུབ་
གང་ཐུབ་ཀྱིས་རོགས་པ་ཤིང་དེས་”ཞེས་སོགས་བཀའ་སྩལ། དེ་ལྟར་གཡུང་དྭང་བོན་གྱི་བསྟན་པ་ལེ་བདག་པོར་གྱུར་པ་
དག་གིས་ཡལོང་ས་མཆོག་གི་ལམ་སྟོན་བཀའ་སྟོབ་དང་བཅོན་ཁྲོལ་གཞུང་གི་རོགས་རམ། སྤྱི་མའི་རམ་འདེགས་
སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་ཐོག་མར་བོན་པོ་ཆོག་ས་པ་ཞེས་པ་གསར་འཕྲུགས་གནང་ཞིང་། སྤྱི་ལོ་ 1965 ལོ་བ་ 5 ཆོས་
28 ཉིན་རྒྱ་གར་གཞུང་ལ་དེབ་སྤྲེལ་གྱིས་ཆོག་ས་པ་ཆོད་ལྟན་དུ་བསྐྱུར། རིམ་བས་བོན་གཞིས་གསར་འཕྲུགས་
གནང་ཞིང་སྤྱི་ལོ་ 1970 ཅམ་ནས་དངོས་སུ་བོན་དགོན་གསར་བཞེངས་དང་རྒྱ་བསྐྱེད། སྟོབ་བྱ་གསར་འཕྲུགས་
སོགས་བོན་གྱི་བསྟན་པ་དང་། དེ་འབྲེལ་གྱི་རིག་པའི་གནས་མཐའ་དག་མི་ཉམས་རྒྱུ་འཛིན་གྱི་བཀྱི་བ་མང་དུ་
བཅུམས་ཏེ། མཐར་ཆོས་བརྒྱད་གཞན་གྱིས་རང་རང་གི་དབང་ལུང་མན་ངག་སོགས་འཛིན་སྟོང་སྤེལ་གསུམ་དེ་ལྟར་
གནང་བ་དང་སྟོ་ཀུན་ནས་མཚུངས་པར་གྱུར་ཡོད་པ་ནི་ཐམས་ཅད་དཀའ་བའི་འོས་སུ་ཆེ།

གོང་དུ་རགས་ཅམ་གྱིས་ཟིན་པ་ལྟར། གཡུང་དྭང་བོན་གྱི་སྟོགས་ནས་ཡལོང་ས་མཆོག་ལ། ཆོས་བརྒྱད་
གཞན་ལྟར་ཐོབ་དབང་གཅིག་མཚུངས་དགོས་པའི་གསོལ་འདེབས་དང་དེ་སྐྱེལ་ཞུས་པར། མགོན་པོ་མཆོག་ནས་
མགོ་མཐུག་བར་གསུམ་དུ་རྒྱབ་སྟོར་ཆོད་མེད་གནང་། དེ་ལྟར་ནས། འཆོར་རྒྱ་དང་བརྒྱག་རྒྱ་གང་ཡང་མེད་པ་ཤེས་

བཞིན་དུ་སྤྱི་འཐུས་ནང་ལོ་འགྲུངས་དུས་འགྲུངས་ཀྱི་བཞི་བ་འབའ་ཞིག་དང་དུ་སྒྲུངས་པས་གཡུང་བྱུང་བོན་གྱི་སྤྱི་
འཐུས་ཡོང་ཐབས་ལ་རེ་བ་དེ་ཅམ་མེད་པར་གྱུར། དེ་ལྟར་ནའང་། མགོན་པོ་མཆོག་ནས་བསྟུན་མར་“གོ་བསྟུར་ནན་
ཏན་གྱི་དགོས་”ཞེས་ཡང་ཡང་བཀའ་ཐེབས་པ་བསྒྲིག་མ་ཁུས་པར། གོས་མོལ་རིམ་སོང་གི་མཐར་ནམ་རིང་སྤྱང་
གིས་མ་འཁྱོལ་བར་སྤྱི་ལོ་ 1977 ལོར་མགོན་པོ་མཆོག་ནས་སྡེ་དགེ་སྒྲ་མ་གཡུང་བྱུང་ནམ་ཁྱུ་ལ་གཡུང་བྱུང་བོན་
གྱི་སྤྱི་འཐུས་བདམས་ཐོན་གྱི་ཕྱག་རྟགས་སྟེ་སྤང་བ་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ནང་རབ་གྱེད་གསར་པ་ཞིག་གི་དབྱ་ཚུགས།
ལར་ནས་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་བཞེངས་ཕྱོགས་ནི། ཆོས་ལུགས་རིམ་མེད་ཀྱི་སྤྱི་འཐུས་ཏེ་ཆོས་བརྒྱུད་མཐའ་དག་
ལ་གཞིགས་སྤྱོད་དང་ཐོབ་དབང་སོགས་སྟོ་ཀུན་ནས་གཅིག་མཚུངས་གནང་རྒྱ་དེ་རེད། དེ་ནི་སྤྱི་འཐུས་ནས་འཁར་
ར་དང་སྤྱག་ལུས་གང་ཡང་མེད་པར་ནང་ཁྱུ་ལ་མཐུན་ལམ་རྟོག་ཅ་གཅིག་སྤྱི་ལོ་ལོ་བའི་ཐབས་ལམ་བྱུང་པར་ཅན་
ཞིག་ཡིན།

སྤྱི་ལོ་ 1988 ཟླ་བ་ 4 པའི་ཆེས་ 21 ཉིན་བོན་གཞིས་ཐོབ་རྒྱལ་གསར་པར་ཆེབས་སྒྱུར་སྐབས་དཔལ་
གཤེན་བསྟན་སྟན་རི་སྤྱི་ལོ་གཡུང་བྱུང་བོན་གྱི་བཤའ་སྒྲུབ་འདུས་སྡེས་འཆད་ཅོད་ཀྱི་བཟོ་སྦྲང་གཞིགས་འབྲུལ་
ཁུས་པར། མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

གཞིས་ཆགས་འདི་བཅུགས་པ་ནི། རང་རེའི་གཡུང་བྱུང་བོན་གྱི་དགོན་པ་འཛུགས་རྒྱ་དང་། དེ་ཡང་གཙོ་བོ་བཤའ་བྲུའི་
ཐོག་ནས་རང་ཅག་བོད་གངས་ཅན་ལྗོངས་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཆོས་ལུགས་གཡུང་བྱུང་བོན་གྱི་བསྟན་པ་འདི་
ཉམས་པ་སོར་རྒྱུད་དང་། མི་ཉམས་གོང་འཕེལ་ཡོང་རྒྱུར་གཙོ་བོར་དམིགས་པ་རེད། བྱ་རྒྱུན་ལ་ཆ་བཞག་ནའང་། བོད་
རིགས་གཅིག་བྱ་མ་ཡིན་པར་བལ་ཡུལ་དང་། འབྲས་ལྗོངས་སོགས་ས་ཁུལ་མང་པོ་ནས་འདུས་ཏེ་གཡུང་བྱུང་བོན་གྱི་
བསྟན་པ་ལ་ཞབས་འདེགས་རེས་ཅན་ཞིག་ཏན་ཏན་བསྐྱབས་ཡོད་པ་རེད། ཉ་ཅང་ཡག་པོ་བྱུང་འདུག །འདིར་གཙོ་བོ་
དགེ་ཆུན་རྣམས་པ་ཆོས་ལྷག་བསམ་རྣམས་དག་གི་ཐོག་ནས་རྩར་ཐག་བྱུང་ཐག་གིས་སྟོབ་ཁྱིད་གནང་། བྱ་བྱ་ཆོའི་ངོས་ནས་
ཀྱང་སྤྱོད་བཅར་བྱས། མཐུན་རྒྱུན་མ་འདྲིམས་ཀྱང་དཀའ་ངལ་ལ་མ་འདྲིམས་པར་ཆང་མས་རྩར་ཐག་བྱས་པ་
རེད། །ཁ་སང་སྤྱི་ལོ་ཆོགས་ལངས་ཀྱི་སྐབས་དང་ཕྱི་ལོ་ཅོད་རྒྱུགས་ཀྱི་སྐབས་གང་ལ་འང་གནས་ཚུལ་གསལ་ཐག་
ཆོད་རེད། ཉགས་དང་མཆོན་མ་ལྟ་བུ་གསལ་ཐག་ཆོད་འདུག །ཉགས་གསལ་གཏོང་བར་འདྲིན་བོ་དང་། ཉགས་གསལ་
ཀྱི་འཁོ་སྤངས་ལ་གོམས་འདྲིས་ཡག་ཐག་ཆོད་ཡོད་པ་གསལ་པོ་ཞེ་བྱག་འདུག ། རྩར་ཐག་བྱུང་ཐག་གིས་ཕྱི་
འབྲས་མཐོན་གསལ་དོད་ཐག་ཆོད་ཡོད་པ་ཡིན་དུས། ད་ལྟའི་གོ་སྐབས་འདི་བརྒྱུད་ནས་དཔེ་ཆ་ལྟ་མཁན་དང་དཔེ་ཆ་
འཁྱིད་མཁན་ཆང་མ་ལ་ཐུགས་རྩེ་ཆེ་ཞུ་གི་ཡིན། ཞེས་ཐུགས་བཞེད་ལྟར་གྱི་བྱུང་འབྲས་མཐོན་དུ་བྱུང་བ་སྟོན་པའི་ཚུལ་
ལ་དགེས་མཉེས་ཀྱི་བཀའ་བཟང་ཐེབས། དེའི་རྗེས་སུ་འང་། “སྟག་པར་དུ་བྱེད་རང་ཆོས་རྒྱ་གར་ལྟོ་ཕྱོགས་སུ་གཞིས་
ཆགས་མང་སའི་ས་ཁུལ་ཞིག་ལ་གཡུང་བྱུང་བོན་གྱི་ཆོས་བརྒྱུད་འདྲིན་མཁན་གྱི་བཤའ་བྲུ་ཞིག་འཛུགས་སུ་བ་ན་ལེགས།”
ཞེས་ཀྱང་ལམ་སྟོན་མཛད། དེ་ནས་ཀྱང་། “འདི་གའི་གདན་ས་ནི་གཡུང་བྱུང་བོན་གྱི་བཤའ་སྒྲུབ་བསྟན་པའི་ཅ་བ་འདྲིན་

མཁན་ཡིན། སྤྱོད་རིམ་གྱི་འཛིན་རིན་པོ་ཆེའི་ཐོག་ནས་ལོ་ནས་ལོ་བསྐྱེད་སྤྱད་ཁྱེད་ཀྱི་འཕྱུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་གནང་སྟེ་ཉ་
ཅང་ཡག་པོ་ཡིན། སྤྱད་རིམ་ཆེ་ཆུ་གི་ཡིན། དེ་བཞིན་འདི་གའི་དཔོན་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེ་དང་། མཁན་པོ་ནཱ་པ། དཔེ་ཁྱིད་དགེ་
གན་ནཱ་པ། སྤྱོད་གཉེར་བ་བཅས་སྤྱོད་ཆེད་མས་སྤྱད་ཁྱེད་ཀྱི་བསྐྱེད་པའི་གཞི་ཅ་ཉ་ཅང་ལེགས་པོ་ཞིག་ཚུགས་
ཡོད་པ་ཡོངས་གྲགས་རེད།” ཅེས་བསྐྱེད་ཁྱེད་ཀྱི་ཆེད་གནང་།

ཆོས་ཟབ་སར་བདུད་ཟབ་པའི་དཔེ་ལྟར་ལོག་འབྲེལ་དང་འོལ་ཆོད་ཀྱི་གཏམ་བྱུང་རྒྱལ་དུ་སྤྱོད་པ་“རིགས་ཁ་
ཤས་ཀྱིས། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེས་བོན་སྤྱོད་སྤྱོད་པ་རེད་ཅེས་བཤད་ཚུལ་སྤྱོད་ཆོད་མཁན་བྱུང་ཡོད། རོས་ནས་བོན་སྤྱོད་
སྤྱོད་པ་རེད་ཅེས་གཏམ་ནས་ཤོད་སྤྱོད་མེད། སྤྱོད་ཀྱི་མཁས་པ་ཆོས་བོན་ནང་པ་མིན་ལ། སྤྱོད་སྤྱོད་པ་ཡང་མིན་ཞེས་པའི་
གསུང་སྤྱོད་ཡང་ཡོད་པ་རེད།” ཅེས་སྤྱོད་ལོ་ 2007 ཟླ་བ་ 4 ཆོས་ 20 ཉིན་ལོག་བཤད་ཐེར་འདོན་ཀྱི་བཀའ་ཤེབས།
ཡང་།

བོན་ནི་ར་ཆོ་བོད་ཀྱི་མེས་པོའི་ཆོས་བརྒྱུད་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན། རོས་ཀྱིས་ཐོག་མའི་བོན་བསྐྱེད་ཀྱི་བྱུང་བ་གསལ་པོ་མི་
ཤེས་ཀྱང་། དུས་ཕྱིས་ནི་བོན་གཞུང་ནས་བོན་ཐེག་པ་རིམ་དགྲུ་དང་། བདག་མེད་པའི་ལྟ་བུ། ཟབ་མོ་སྤྱོད་པ་ཉིད། སྤྱོད་
ཉིད་སྤྱོད་ཆེ་བྱུང་དུ་འཕྱག་པའི་ལམ། སྤྱོད་པ་ལ་མཆོན་ན། རྒྱུགས་པ་ཆེན་པོ་མ་རྩ་ལ་ཉ་ཉི་བཅས་པའི་གོ་དོན་
གསལ་པོ་སྤྱོད་ཀྱིན་ཡོད། དེ་དག་ལ་རྒྱུ་ལོ་རངས་ཡོད། ཁྱེད་རང་ཆོས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེས་བོན་ནང་པའི་
ཁོངས་ནས་ཕྱིར་འབྱུང་ཀྱིན་འབྱུག་སྤྱོད་པ་གཏན་ནས་ཕྱེད་རྒྱུ་མེད། གོ་དུ་ཁྱེད་པ་བཞིན་ཁྱེད་ཆོར་གྲུས་ཞབས་དང་
བསྐྱེད་ཁྱེད་ཀྱི་ཆེད་ཡོད། ཁྱེད་རང་ཆོ་ཆེད་མས་སྤྱོད་ཁྱེད་སྤྱོད་པ་བཀའ་ཤེབས་པོ་དང་། སྤྱོད་པོའི་ཐོག་ནས་རང་བསྐྱེད་ཀྱི་
ཕྱང་རྒྱུགས་བསྐྱེད་པ་འཛིན་སྤྱོད་སྤྱོད་པ་གསུམ་ལ་ད་སྤྱོད་པའི་ཉུང་བསྐྱེད་གནང་རོགས། རོས་ནས་ཁྱེད་རང་ཆོར་མཐུན་
འགྲུར་ཁྱེད་ཆོ་ཆེས་སྤྱོད་ཁྱེད་ཆོ་ཆེན་གི་རེད། ཅེས་བཀའ་སྤྱོད། སྤྱོད་པའི་ཐོ་མཆོག་གི་སྤྱོད་པ་དཔེ་དང་
གཞིགས་རྒྱུ་། གཞུགས་པ་མེད་པའི་མཁུན་རབ་དང་ཀུན་ལ་སྤྱོད་པའི་བྱམས་བརྩེ་སོགས་ཆོས་ཞེན་པ་དུ་མའི་
སྤྱོད་རོར་མ་གྲུབ་ན་དེ་ག་ཅུ་དུ་ཟད་པ་ལས་ཐབས་གཞན་མེད་ལ། འཛམ་གླིང་ཤར་ལུབ་ཀྱི་སྤྱོད་པོ་སྤྱོད་པ་རྒྱུ་ལྟ་
གསལ་བ་ཉི་ཤར་སྤྱོད་པོས་འགོག་མི་བྱུང་པའི་དཔེ་ལྟར་དུ་སྤྱོད་པས་འདིར་མང་དུ་འབྱི་པའི་དགོས་པ་མ་མཐོང་
ལ། ཁ་བྱང་བསྐྱེད་ཀྱི་བྲག་སྤྱོད་སྤྱོད་པོར་ཉི་ཐེར་ཀྱི་སྤྱོད་པ་འབྱུང་བའི་རེ་བ་ནི་ནཱ་དུ་ཡང་མེད།

དཔལ་རྒྱལ་བ་རྫོན་པར་གཞིགས་སྤྱོད་དང་སྤྱོད་ཁྱེད་ཀྱི་ཆེད་གནང་བ་སོགས་ཀྱི་ཐད་ལ། དེ་ཡང་སྤྱོད་ལོ་
1993 ལོར། སྤྱོད་པོར་ལག་པ་སྤྱོད་པ་མཁོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་རྒྱུ་ལྟ་དམ་པ་རིན་པོ་ཆེར་འཕགས་ལུལ་དུ་རྫོ་
ནང་བསྐྱེད་པའི་གནས་གཞི་གསར་འཕྱགས་དང་དེའི་ཆ་རྒྱུན་དུ། “དཔལ་རྒྱལ་བ་རྫོན་པའི་སྤྱོད་པའི་ཕྱང་གདམས་
ཟབ་ཡོངས་ཀྱི་མངའ་བདག །འཛིན་མཆོག་སྤྱོད་པ་ལ་ཀུན་དགའ་སྤྱོད་ཆེ་དཔལ་བཟང་པོ་དང་། རྒྱུ་ལྟ་དམ་པ་ལ་མཐོང་པོ་དང་། རྒྱུ་ལྟ་དམ་པ་ལ་མཐོང་པོ་དང་།

ཡོན་ཏན་བཟང་པོ་སོགས་ཀྱི་ཞལ་སྤྲོས་གལ་ཆེད་དབང་བཀའ་གདམས་དག་རྣམས་གསན་བཞེས་གནང་དགོས།”¹⁵⁷
ཞེས་བཀའ་བསྐུལ་བ་ལྟར། རྗེ་བཙུན་དམ་པ་མཆོག་ལོ་དེ་གཤེ་རྒྱ་བ་བརྒྱད་པའི་ནང་། རྡོ་ནང་རྒྱ་ཆེན་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་
བྱང་ནས་དཔལ་རྒྱལ་བ་རྡོ་ནང་པའི་དབང་ལུང་ཁྲིད་གསུམ་དང་། ལྷག་པར་དུ་དུས་འཁོར་གྱི་གདམས་པ་གསན་
བཞེས་སོགས་ཀྱི་སྤྲད་ལྷ་སར་ལེབས། སྤྱི་ལོ་ 1997 ལོར་ཡལོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་མཆོག་ནས། ཁལ་ཁ་རྗེ་
བཙུན་དམ་པ་མཆོག་དཔལ་རྒྱལ་བ་རྡོ་ནང་པ་ཡོངས་ཀྱི་བསྟན་པའི་བདག་པོར་མངའ་གསོལ་མཛད་པ་དང་ཆབས་
ཅིག་རྡོ་ནང་མ་དགོན་ཏག་བརྟན་སྤྱོད་ཆོགས་ཆོས་སྤྱིར་¹⁵⁸ཞེས་པའང་གསོལ་རས་སུ་སྦྱལ་ཏེ། དཔལ་རྒྱལ་བ་རྡོ་ནང་
པའི་བསྟན་པ་རྗེས་འབྲུག་དང་བཅས་པར་གཟིགས་སྤྱོད་ཆེན་པོ་མཛད།

སྤྱི་ལོ་ 2010 ལོར། གཞིས་གྲེས་རྡོ་ནང་པ་ཡོངས་དང་རྩ་མའི་མི་དམངས་ཀྱིས་བརྟན་བཞུགས་འབྲུལ་
སྐབས། མགོན་པོ་མཆོག་ནས། “ཡུ་མོ་མི་བསྐྱོད་དོན་རྗེ་ནས་བཟུང་སྟེ་ཀུན་མཁུན་དོལ་པོ་བ་ཡབ་སྲས་ཀྱིས་དུས་ཀྱི་འཁོར་
ལོའི་སྤྱིར་བྱུག་གི་ཉམས་བཞེས་གཙོ་བོར་གནང་བ་རེད། དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་སྤྱིར་བྱུག་གི་ཉམས་བཞེས་སྒྲོར་ལ་ཆ་བཞག་ན།
ས་དགེ་བཀའ་རྙིང་ཆང་མས་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོར་བསྐྱབས་བརྩོན་ཆེན་པོ་གནང་གིན་ཡོད་ཀྱང་། དུས་འཁོར་སྤྱིར་བྱུག་གི་
ཉམས་ལེན་རྒྱུ་བཙུགས་ཏེ་ཆལ་འདོན་བྱེད་མཁན་དེ་རྡོ་ནང་པ་དེ་འདྲུག །”ཅེས་སོགས་བསྐྱབས་བརྩོན་ཆེན་པོ་མཛད།
སྤྱི་ལོ་ 2011 ལོ་བ་ 9 རང་ཆོས་བརྒྱུད་རྒྱ་ཆེན་དབྱུང་ཁྲིད་ཀྱི་ཆོགས་ཆེན་ཐེངས་བཅུ་གཅིག་པའི་སྟེང་མགོན་པོ་
མཆོག་ནས།

ཉེ་ཆར་རྡོ་ནང་པ་ཆོས། ད་རེས་ཆོས་བརྒྱུད་ཀྱི་ཐོབ་དབང་ཁྲུག་གཙོ་བོ་ཞེས་བྲིས་པའི་སྟན་ཏུ་ཞིག་འདྲུག །རིས་
རང་ལ་ཡང་གཅིག་འདྲུག །དུས་རྒྱུན་དོས་ཀྱིས་བཀའ་ཆོས་ཀྱི་སྐབས་སུ་ཤོད་བཞེན་པ་ལྟར། ཅི་བཤད་ཀྱང་རུང་མ་
བཤད་ཀྱང་རུང་། དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་སྤྱིར་བྱུག་གི་ཉམས་ལེན་ལ་ཐུག་ཡོང་དུས། རྡོ་ནང་གིས་ད་ལྟའི་བར་དུ་བསྟན་པ་
བཟུང་ནས་བསྐྱད་འདྲུག །དེའི་བཀའ་འདྲིན་རྗེས་སུ་བྱན་དགོས་པ་ཞིག་རེད། ལྷ་བ་རང་སྟོང་དང་གཞན་སྟོང་ཞེས་པ་དེ་
ཆད་མཐོན་པོའི་སྤྱིར་ལ་ཕྱིན་པ་རེད། ... ངོས་ཀྱི་ངོ་ལེས་ཨ་རི་བ་ཞིག་མགོ་ལོག་ཁལ་དུ་གནས་སྒྲོར་ལ་ཕྱིན་འདྲུག་པ་
དེས། བཟུལ་ཤིས་འབྲེལ་སོགས་སུ་མཆོམས་བསྐྱམས་ནས་ཡུན་རིང་པོར་བཞུགས་པ་རེད་ཟེར་བ་ལྷ་བྱ་གོ་རྒྱ་མི་
འདྲུག །མགོ་ལོག་ཇོ་མ་ཐང་ཁལ་དུ་མཆོམས་ལ་བཞུགས་མཁན་ཀྱི་རྡོ་ནང་པ་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་འདྲུག ། ཁོ་རང་ཉ་ཅང་

¹⁵⁷ འདི་དང་གཤམ་གྱི་འབྲེན་ཏགས་སུ་བཀོད་པ་རྣམས་འབྲེལ་ཡོད་ནས་དངོས་སུ་གནང་བའི་ཡི་གེ་དངོས་ཡིན།

¹⁵⁸ དགོན་པ་འདིའི་ཐོག་མའི་མིང་ལ་སངས་རྒྱུ་ཆོས་སྤྱིར་སྟེ། དེ་ཡང་རྒྱ་གར་སིམ་ལའི་ཁལ་དུ་ཨ་མདོ་རྒྱ་མ་སྤྱིན་པ་ལགས་ཀྱིས་སྤྱི་ལོ་ 1963
ལོར་གསར་བཞེངས་ཀྱིས་སྤྱི་ལོ་ 1990 ལོར་ཡལོང་ས་མཆོག་ལ་འབྲུངས་སྐྱར་གྱི་འབྲུལ་སྤྱེས་སུ་སྦྱལ། སྤྱི་ལོ་ 1997 ལོར་མགོན་པོ་མཆོག་
ནས་རྡོ་ནང་མ་དགོན་ཏག་བརྟན་སྤྱོད་ཆོགས་ཆོས་སྤྱིར་ཞེས་དགོན་པའི་མཆོན་བསྐྱར་ཏེ་རྡོ་ནང་པར་གནང་། ཞེས་ཆོས་རིག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་
བརྟན་པའི་བཅན་བྱོལ་བོད་མིའི་དགོན་སྡེ་ཁག་གི་ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཐེངས་གསུམ་པར་གསལ།

ཡིད་སྔགས་སོང་ཟེར། སྤྱིར་སྤྱོད་བརྒྱུད་ཤིང་ཏྲ་བརྒྱུད་ཀྱི་ནང་དུ་རྫོགས་ཡོད་པ་དེར་གནད་ལགས་ཅིག་འདུག། །ངོས་
ཀྱིས་འདི་བྱེད་དང་དེ་མ་བྱེད་ཅེས་ཤོད་རྒྱ་གང་ཡང་མེད་ཀྱང་། བྱེད་ཆོས་དོ་གཤམ་ཆེན་པོ་བྱས་ཏེ་དགོངས་པ་བཞེས་
དགོས་པ་ཞིག་རེད། དེར་གནད་ལགས་ཅིག་འདུག། ཅེས་དང་། སྤྱི་ལོ་ 2014 ལོའི་ལ་ལྷགས་ཀྱི་དུས་འཁོར་དབང་ཆེན་

སྐབས།

དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་སྤྱིར་བ་ཡན་ལག་དུག་གི་ལག་ལེན་དམར་ཁྲིད་རྒྱན་མ་ཆད་པར་ཡོང་བ་བྱེད་རང་ཆོ་རྫོགས་
པ་ཆོར་ཐུག་ཡོད། རང་སྤོང་དང་གཞན་སྤོང་། དོན་དམ་བདེན་པ་སྤྱོད་པ་རང་དབང་བ་ཟེར་བ་དེ་ཆོ་ལ་ར་ཆོར་རྩྭ་བ་
ཡོད། གང་ལྟར། བོད་གངས་ཅན་གྱི་སྤྱིངས་ཀྱི་སངས་རྒྱས་པའི་བསྟན་པའི་ནང་ནས་དངོས་གནས་བྱང་གནས་སྤྱོད་པ་
ཡན་ལག་དུག་གི་ལག་ལེན་རྒྱན་མ་ཆད་པར་ཡོད་པ་དེ་རྫོགས་རེད་འདུག། བོད་ནང་ལ་ཆ་བཞག་ནའང་། རྩ་ཐང་ཁུལ་
ལ་ཏྲ་ཅང་དར་སོ་ཆེན་པོ་ཡག་པོ་ཞེ་བྱས་འདུག། ཅེས་བཞད་མོ་ཅིད་མཆར་དང་བཅས་ཏེ་བཀའ་སྤྱུལ། དེ་ལྟར་མགོན་
པོ་མཆོག་ནས་རྫོགས་ལ་གདེང་འཛིན་དང་གཟིགས་སྤྱོད་དུས་ནས་དུས་སུ་གནང་བ་ཡོངས་གྲགས་ཡིན་ལ། གསུང་
བབ་ཀྱི་ཐད་ནས་ཀྱང་། “ས་དགེ་བཀའ་རྙིང་རྫོགས་དང་བཅས་པ་”ཞེས་སམ། “ས་དགེ་བཀའ་རྙིང་རྫོགས་པོན་དང་
བཅས་པ་”ཞེས་སོགས་གསུང་།

ཆོས་བརྒྱུད་སྤྱི་མཆོངས་ཀྱི་ཐོབ་དབང་ཐད། སྤྱི་ལོ་ 1997 ཟླ་བ་ 9 ཆོས་ 10 ཉིན་ཁལ་ཁ་ཟླ་བ་ཅུན་དམ་པ་
མཆོག་གིས། རྫོགས་ཆོས་ཆོགས་སམ་དགོན་པ་གསར་བཞེངས་ཐད་བཀའ་སྤྱོད་པ་ལམ་སྟོན་དང་། གཞིས་བྱེས་རྫོ་
ནང་རོ་ཆབ་ཀྱིས་མགོན་པོ་མཆོག་ལ་བརྟན་བཞུགས་འབྲུལ་འཐུས་གསོལ་འདེབས། རྫོགས་པར་ཆོས་བརྒྱུད་སྤྱི་
མཆོངས་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་གནད་སྤྱོད་ཡོང་བ་ཞེས་སོགས་གསལ་བའི་བྱ་བ་བྱས་ཀྱིས། དེ་ནི་རྫོགས་པས་ཆོས་བརྒྱུད་སྤྱི་
མཆོངས་ཀྱི་ཐོབ་དབང་ཡོང་ཐབས་ཀྱི་སྟན་ཏུ་བྱུང་བ་ཐོག་མར་མངོན། སྤྱི་ལོ་ 1999 ཟླ་བ་ 5 བར་། ཟླ་བ་ཅུན་དམ་
པས། སྤྱིར་ཡང་རྫོགས་པ་དགོན་ཏྲ་བ་རྟན་ཐུག་ཆོགས་ཆོས་སྤྱིར་གི་འདུས་སྤྱིའི་མཆོན་ཐོག་ནས་རེ་སྤྱོད་སྟན་ཏུ་
གཉིས་པ་དེ་བཀའ་ཤག་ལ་བྱུང། སྤྱི་ལོ་ 2000 ཟླ་ 1 ཆོས་ 16 ཉིན། སྤྱིར་ཡང་ཟླ་བ་ཅུན་དམ་པས་པ་ཤོད་ས་
སྤྱོད་པ་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ལ། “དཔལ་རྒྱལ་བ་རྫོགས་པའི་ཆོས་བརྒྱུད་བོད་ཀྱི་ཆོས་བརྒྱུད་ཀྱི་གལ་དུ་རྒྱུད་མེད་
སྐབས། རྒྱ་གར་སོགས་སུ་རྫོགས་བསྟན་པ་ཉམས་གསོའི་ཐད་འགལ་རྒྱུན་མི་ཉུང་བ་ཞིག་བྱུང་དང་འབྱུང་བཞིན་ཡོད་པར་
བརྟེན། ད་ནས་བཟུང་གཞུང་འབྲེལ་ཡིག་ཆ་ཁག་ཏུ་ཆོས་བརྒྱུད་ཆེན་པོ་ལྷ་ཞེས་འཁོད་གནང་ཡོང་བ་དང་། ལྷག་པར་དུ་རྫོ་
ནང་སྤྱི་འཐུས་བསྐོས་བཞག་ཆོག་པ་སོགས་མདོར་ན་ཆོས་བརྒྱུད་སྤྱི་མཆོངས་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་འདྲ་མཉམ་གནད་སྤྱོད་ཡོང་བ་”ཞེས་
གསལ་བའི་གསོལ་འདེབས་ཏུ་ཡིག་ངོ་མ་དང་། བཀའ་ཤག་དང་སྤྱི་འཐུས། ཆོས་རིག་ལས་ཁུངས་བཅས་ལ་ངོ་
བཟུལ་རེ་བྱུང། “འདི་ནི་སྤྱོད་པ་མགོན་ཟླ་བ་ཅུན་དམ་པ་རིན་པོ་ཆའི་མཆོན་འཁོད་སྟན་ཏུ་འབྲུལ་ཐངས་གསུམ་པ་
ཡིན།”

སྤྱི་ལོ་ 2000 ལྷ་ 8 ཆོས་ 23 ཉིན། སྤྱི་ཡུལ་ཡོད་པ་སྤྱི་བས་མགོན་ཆེན་པོར་སྟོན་ཏུ་ངོ་མ་དང་། བཀའ་
འགྲུལ་དང་ཆོས་རིག་ལས་ཁུངས། བོད་མི་མང་སྤྱི་འཐུས་བཅས་ལ་ངོ་བུ་ཤུས་རེ་ལུ། “འདི་ནི་རྗེ་བཙུན་རིན་པོ་ཆེས་
རང་གཞུང་ལ་སྟོན་ཏུ་ཤུལ་ཐེངས་བཞི་པ་ཡིན།” སྤྱི་ལོ་ 2001 ལྷ་ 4 ཆོས་ 20 ཉིན་སྤྱི་ཡུལ་། “རྡོ་ནང་བོད་ཀྱི་ཆོས་
བརྒྱུད་ཀྱི་ཆོས་གྲལ་དུ་བཞག་ནས་ཆོས་བརྒྱུད་ཀྱི་ཐོབ་དབང་གཅིག་མཚུངས་གནང་རོགས་”ཞེས་སོགས་གསལ་བའི་སྟོན་
ཏུ་ངོ་མ་བཀའ་འགྲུལ་དང་། སྤྱི་སྤྱི་ཡིག་ཆ་དང་བོད་མི་མང་སྤྱི་འཐུས་གཉིས་ལ་ངོ་བུ་ཤུས་རེ་ལུ་བ་“ནི་རྗེ་བཙུན་
རིན་པོ་ཆེའི་མཆོན་ཐོག་ནས་བོད་གཞུང་ལ་སྟོན་ཏུ་ཤུལ་ཐེངས་ལྔ་པ་རེད།” དེ་ལྟར་རྡོ་ནང་ཆོས་བརྒྱུད་ཀྱི་སྤྱི་མ་རྗེས་
འཇུག་དང་བཅས་པས་སྤྱི་ཡུལ་སྟོན་ཏུ་ལན་མང་ལུ་བ་དང་། མགོན་པོ་མཆོག་ནས་བསམ་གཞིག་གོ་བསྟར་
གནང་དགོས་པའི་བཀའ་གསུང་ཡང་ཡང་ཐེབས་པ་ལྟར། བཅོན་པོའ་བོད་མིའི་སྤྱི་གཞུགས་ཀྱི་འབྲེལ་ཡོད་ནས་གོ་
བསྟར་གནང་ཡང་དོན་འབྲས་རི་བཞིན་མ་སོན། དཔལ་ས་སྤྱི་ཡོད་མ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་སྤྱི་འཐུས་སྟོན་ཆོགས་ལ། “རྡོ་
ནང་གྲུབ་མཐའ་འདི་བཞིན་སྟོན་བྱུང་ནས་ཐར་ལོ་རྒྱས་ཁག་ནང་ཉེན་གཞི་ཅ་བ་ས་སྤྱི་པ་ལས་ཀྱིས་པ་གསལ་པོ་ཡོད་རུང་།
གཞན་སྟོང་ལྟ་གྲུབ་ཀྱིས་མཆོན་པའི་སྟོན་མིན་བཞེད་སྟོལ་རང་རྒྱ་ཆོགས་པ་ཡོད་པེས་ལ་བཞེན། ཆོས་བརྒྱུད་སྤྱི་མཚུངས་ཀྱི་
ཐོབ་ཐང་གནང་སྟོགས་སྟོར་སྟོན་བྱུང་ལོ་རྒྱས་ལ་དབྱེད་ཞིབ་དང་། ད་ལྟའི་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་ལ་དགོངས་བཞེས་ཀྱིས་དེ་
གའི་སྟོན་ཆོགས་ནས་ཐག་གཅོད་མཛད་གནང་ཡོད་པ་ཏུ་རྒྱ་བཅས་དགོངས་འཇགས་ཏུ། ར་རྩ་སྤྱར་ནས། ས་སྤྱི་ཁྱི་འཛིན་
པས། 2004 ལྷ་ 10 ཆོས་ 4 དགེ་བར་ལུ།” ཞེས་སྟུལ།

མཐར། གོང་དུ་གསལ་བ་ལྟར་སྤྱི་ལོ་ 2011 ལྷ་བ་ 9 རང་ཆོས་བརྒྱུད་སྤྱི་ཆེན་དབུ་ཁྱིད་ཀྱི་ཆོགས་ཆེན་
ཐེངས་བཅུ་གཅིག་པའི་སྟེང་མགོན་པོ་མཆོག་ནས་སྤྱི་ཡུལ་གསལ་འདེབས་གནང་བ་ལྟར། སྤྱི་ཆེན་སྤྱི་ཆབ་དང་
བཅས་པས་གོ་བསྟར་ཀྱིས། “ཆོས་ཆོགས་སྟོན་མའི་གྲོས་ཆོད་ནང་། ཀླུ་པ་བ་རྡོ་ནང་པའི་ཆོས་འབྱུང་སྟོར་ཉམས་ཞིབ་བྱ་རྒྱ་
གསལ་ཡང་། གཅིག་ནས་བཀའ་བརྒྱུད་ཀྱི་སྤྱི་ཆབ་གཏོང་ཐབས་མ་བྱུང་བའི་ཆ་ནས་ཞིབ་འཇུག་ཆོགས་ཚུང་ད་བར་ཚུགས་
ཐུབ་མེད་པ་དང་། གཉིས་ནས་རྒྱལ་བ་རྡོ་ནང་པ་ནི། ལྟ་གྲུབ་དང་ཆོས་བརྒྱུད་ཀྱི་ཆ་ནས་རང་རྒྱ་ཆོགས་པ་ཞིག་ཡིན་པར་
ཆོས་ཆོགས་འདིའི་ཐོག་ནས་ངོས་འཛིན་བྱུང་བར་བཞེན། ཞིབ་འཇུག་ཆོགས་ཚུང་དགོས་གལ་མ་མཆིས། འོན་ཀྱང་རྡོ་ནང་
པར་ཆོས་བརྒྱུད་སྤྱི་འཐུས་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་གནང་མིན་ནི་ཁྱིམ་ས་བཞེས་སྟོན་ཆོགས་ཀྱི་འགན་དབང་ཡིན་པ་ལས་ཆོས་ཆོགས་འདིར་
འབྲེལ་བ་མེད་པའི་ངོས་འཛིན་བྱུང་།”¹⁵⁹ ཞེས་གྲོས་ཆོད་གཏན་འཁེབས་གནང་། སྤྱི་ལོ་ 2015 ལྷ་བ་ 3 རང་བོད་མི་
མང་སྤྱི་འཐུས་སྟོན་ཆོགས་སྟེང་འོས་བསྟུའི་ལམ་ནས་ཐག་གཅོད་གནང་སྐབས། གྲོས་ཆོགས་འཐུས་མི་བཅུ་བདུན་
ཙམ་ལས་རྒྱལ་སྟོར་བྱེད་མཁན་མ་བྱུང་བས་མི་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་རིང་འབད་བ་བསྟེན་པའི་བྱ་བར་རེ་ཞིག་གྲུབ་འབྲས་

¹⁵⁹ ཆོས་ཆོགས་ཐེངས་བཅུ་གཅིག་པའི་གྲོས་གཞི་གྲོས་ཆོད་ཅེས་པའི་ཁོངས་སུ་གསལ། ཆོས་ཆོགས་ཁག་གི་ལམ་སྟོན་བཀའ་སྟོན་དེ་བ་གཉིས་
པ་ལས་བྱངས།

མེད་པར་གྱུར། དེར་བརྟེན། རྒྱལ་བ་ཐོན་པའི་རྗེས་འདྲུག་སེར་སྒྱ་སྒོར་ཞིག་ནས་སྤྱི་འཐུས་ལྷན་ཆོག་གས་ཀྱི་སྒོ་
འགྲམ་དུ་ཞི་འཕོད་ཀྱི་ནཱ་པ་ཞིག་ཀྱང་སྟོན་དགོས་བྱུང་། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་སྤྱི་འཐུས་དང་བཀའ་ཤག་སོགས་ལ་
རྒྱལ་བའི་བཀའ་སློབ་པོད་གཉིས་པ་ལས།

ངོས་སྟོན་མ་ཚུང་ཚུང་སྐབས་ནས་གཞན་ལ་སྐད་ཆ་འདི་བའི་གོམས་གཤེས་ཤིག་ཡོད། འབྲེལ་ཡོད་ཆོར་གོ་བསྐྱར་བྱ་
རྒྱ་སྒོས་མེད་ཐོག །ངོ་ཤེས་པའི་སྤྱིར་བཏང་གི་མི་གད་པ་ཚུན་ཆད་ལ་བསམ་འཆར་སོགས་འདི་གིན་ཡོད། དེ་སྟོན་ཡིན་
ན། འབྲེལ་ཡོད་ཁག་ལ་གོ་བསྐྱར་བྱས་ནས་མཐའ་མའི་ཐག་གཅོད་ངོས་ཀྱིས་བྱས་ན་མ་འགྲིག་པ་མེད་པའི་བཟོ་འདྲ་པོ་
རེད། ཡིན་ནའང་། བར་ལམ་ང་ཆོའི་བཅའ་ཁྲིམས་གཏན་འབེབས་ཟེན་པའི་རྗེས་ལ། ཐག་གཅོད་བྱེད་རྒྱུའི་རིགས་བཅའ་
ཁྲིམས་དང་མཐུན་གྱིན་ཡོད་དམ་མེད་བསམ་པའི་བསམ་སློ་གཉིས་པ་ཞིག་གཏོང་དགོས་ཀྱིན་འདུག ། དེ་ནི་ཡར་རྒྱས་
རེད་བསམ་པ་བྲན་གྱིན་འདུག ། ཅེས་སོགས་གསལ་བ་ལས་མགོན་པོ་མཆོག་ནས་ཐུགས་ཐག་གཅོད་པར་མ་མཛད་
པའི་དོན་གནད་ཤེས་དགོས།

ཉེར་གཅིག་པ། འཛམ་གླིང་བྱམས་བཅེས་སྐྱོང་བའི་མཛད་བཟང་གི་རིམ་བར་སྤེ་བ།

གངས་ཅན་མགོན་པོ།

དེ་ལ་དགོན་མཆོག་འབངས་ཀྱི་སྤྱེས་རབས་ལས། སྤྱིར་སེམས་ཅན་ཡོངས་ཀྱི་མགོན་པོ་ཡིན། །སྤྱོད་གངས་
འི་ཁོད་དུ་རྒྱལ་སྤེད་སྐྱོང་། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། སྤྱིར་མཁའ་ཁྲབ་ཀྱི་འགོ་བ་སྤྱི་དང་ཡང་སྤྱོད་གངས་ཅན་པ་
རྣམས་ཀྱི་མགོན་པོར་བཞེངས་ཤིང་། དེ་ལ་ཡང་བསྐྱེད་ཀྱི་པོ་ལས། བསྐྱེད་པ་གྱེ་སྐྱོང་བསམ་གྱིས་མི་ཁྲབ་པ། །དེ་
ཡི་ཆད་ནི་ནམ་ཡང་མེད་པ་ནས། །བྱང་ཆུབ་མཆོག་རབ་དེ་ནི་ངས་བརྟེན་ཏེ། །ངས་ནི་རྟག་ཏུ་ཆོས་ཀྱང་རབ་འཆད་
དོ། ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཚུལ་དང་རྣམ་པ་དུ་མའི་སྤོན་ལ་འཛིན་ཉེན་དང་འཛིན་ཉེན་ལས་འདས་པའི་རྣམ་པར་
བཞག་པ་ལས་བཅུམས་པའི་སྒྲུང་དོར་གྱི་གནས་མཐའ་དག་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་བསྟན་པའི་སྤོན་སྤྱེས་དང་
མགོན་མཛད་པ་ནི། རྒྱལ་དང་རྒྱལ་སྤྱོད་རྣམས་ཀྱི་འཕྲིན་ལས་སྐྱོང་ཚུལ་གྱི་སྤོན་མདུ་བྱང་བ་དེ་ཡིན་པས། མགོན་པོ་
མཆོག་ནས་ཀྱང་བོད་ཁ་བ་གངས་ཅན་གྱི་ཡོངས་སུ་སྤྱེས་པའི་འགོ་བ་མཐའ་དག་ཚུལ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་གཙོ་བོར་སྐྱོང་
བར་མཛད། དེ་ཡང་རྗེ་སྤྱི་མས། མཛད་པ་ཀུན་ལས་གསུང་གི་ནི། །མཛད་པ་མཆོག་ཡིན། །ཞེས་པ་ལྟར་ཤེས་པར་བྱ་
དགོས་ལ། གཞན་ཡང་། མགོན་པོ་མཆོག་ནས་བོད་འབངས་རྣམས་དུས་སྐད་ཅིག་སྤྱི་མའི་ཡུན་ལ་ཡང་ཡལ་བར་མི་
འདོར་བར་ཐུགས་བཅེ་བ་ཆེན་པོས་རྗེས་སུ་འཛིན་པའི་ཚུལ་ནི། སྤྱི་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 7 ཆེས་ 2 ཉིན་རྒྱ་གར་ཅམ་པ་
ཁུལ་གྱི་བོད་རིགས་སེར་སྤྱེ་ལམ་བཟོ་བ་རྣམས་ལ།

ངོས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆའི་སེམས་ནི་དུས་དང་རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་བོད་མི་དམངས་གང་དུ་གནས་པ་དེ་དག་དེ་དེ་དང་མཉམ་དུ་
འབྲལ་བ་མེད་པར་བསྟན་ཡོད། བོད་མི་དམངས་སྤྱི་དཔོན་བྱང་དུས་ངོས་ཀྱི་སེམས་ཀྱང་སྤྱི་དཔོན་གནས་པ་དང་། བོད་མི་
དམངས་སྤྱུག་པོ་བྱང་དུས་ངོས་ཀྱི་སེམས་ཀྱང་སྤྱུག་པོར་གནས། དེ་བཞིན་བོད་མི་དམངས་དགའ་བའམ་སྐྱོ་བའི་སྐྱབས་
སུ་ངོས་ཀྱི་སེམས་ལའང་དགའ་སྐྱོའི་འགྱུར་ལྡོག་བྱུང་སྟེ། ངོས་དང་བོད་མི་དམངས་ལུས་སེམས་གཅིག་གྱུར་ལྟ་བུར་
གནས་ཡོད། ཅེས་དང་། སྤྱི་ལོ་ 1960 ཟླ་བ་ 7 ཆེས་ 1 ཉིན་རྒྱ་གར་ཁ་ལ་ཉའོ་སའི་བོད་རིགས་སེར་སྤྱེ་རྣམས་
ལ། “ངོས་ནི་བོད་མི་གང་འབྲེལ་ལ་ནད་ཕོག་པ་དང་ཤི་བའི་གནས་ཚུལ་མཐོང་ཐོས་བྱུང་སྐབས། སྤྱིང་ལ་ཆེར་མ་བྱུག་པ་ལྟ་
བུར་བཟོད་དགའ་བ་དང་། ཡིད་སྦྱོར་ལམ་ཉ་ཅང་གིས་ཆེན་པོ་ཡོང་གིན་འདུག” ཅེས་བཀའ་སྤྱེལ་བ་ལྟར། རང་ཉིད་གང་
གི་དོན་དུ་བསམ་བཞིན་སྤིད་པ་བཟུང་བའི་གདུལ་བྱ་རྣམས་གནས་སྐབས་ཐམས་ཅད་དུ་རྗེས་སུ་འཛིན་པ་དང་། དེ་
དག་སྤྱུག་བསྐལ་གྱི་སྤོན་མཐའ་དག་ལས་སྐྱོབ་པར་མཛད་པའི་འཕྲིན་ལས་སྐབས་པོ་ཆེ་བདག་གིར་མཛད། ཡང་སྤྱི་ལོ་
1979 ཟླ་བ་ 10 ཆེས་ 29 ཉིན། “གཙོ་ཆེ་ཤོས་བར་སྐབས་དགའ་སྤྱུག་སྐྱོང་ཚུལ་རྣམས་བོད་ནས་བསྐྱར་བའི་ཡི་གེ་དང་།

འཛིན་ལན། མི་འགྲོ་ཆོའི་དག་ཐོག་གི་འགྲེལ་བཤད་གོ་སྐོས་ཡོང་སྐབས་ཏུ་ལས་པ་དང་། སློ་ཡུལ་དུ་མི་ཤོང་བ་ལྟ་བུ། མིག་ཚུ་
མ་ཤོར་ཐབས་མེད་ལྟ་བུ་འདུག །” ཅེས་དང་། སྤྱི་ལོ་ 1980 ཟླ་བ་ 3 ཆེས་ 31 ཉིན།

ཆོས་ཀྱི་ཐོག་ནས་བཤད་ན། [དོས་ལ་]ལས་དང་བསོད་ནམས་ཐུན་པུ་ཡོད་པ་རེད། བོད་སྤྱི་དོན་གཉན་འཕྲང་འདི་འབྲེལ་
སྐབས་ལ་དོས་ཀྱིས་འཛོན་རུང་མི་འཛོན་རུང་བྱེད་དགོས་པའི་ལས་དང་འགྲེལ་བཤད་པ་ཞིག་ཡིན་ས་རེད། སློན་ལམ་
མཐུ་བཅན་པོའི་དབང་གིས། ... གཙོ་ཆེ་ཤོས་བོད་མི་ས་ཡ་དུག་གི་བདེ་བ་སྤྲུག་བསྐྱེད་ཀྱི་དོན་དག་ཡིན་པ་དང་། ཡང་
སློན་བོད་ནང་ལ་ཡོད་པའི་རྒྱ་ཆེའི་མི་དམངས་ཀྱིས་སློ་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་སྤྲུག་བསྐྱེད་དང་དངངས་སྤྲུག་སྤྱོད་བཞིན་
པའི་གནས་ཚུལ་གྱི་འོག་ནས། དཔུལ་བ་ནས་མི་ཡུལ་དུ་ཁ་ཆེམས་བསྐྱར་བ་ལྟར་ལན་འཛིན་དེ་ག་ཅུ་བསྐྱར་ཡོང་
དུས་ང་ཆོ་མའི་ལུང་པར་ཡོད་མཁན་ཆོ་སེམས་བྱུགས་ཆག ། ཡིད་ཐང་ཆད་ནས་བསྐྱེད་ན་ག་ལ་འགྲིག་བསམས་ཏེ་ད་
ལྟའི་བར་དུ་གང་ཡོང་ཅི་ཡོང་བྱས་པ་ཡིན། ད་དུང་ཡང་བྱེད་དགོས་པ་ཞིག་རེད། ཅེས་དང་། ལོ་དེ་གའི་ཟླ་བ་ 4 ཆེས་ 14
ཉིན། “བོད་ནང་གི་བོད་མི་ཆོས་ཤིན་ཏུ་སེམས་བྱུགས་དང་རེ་བ་ཆེན་པོ་ཞིག་རྒྱག་གིན་ཡོད་པ་རེད། དེ་འབྲེལ་བོད་ཀྱི་གནས་
ཚུལ་དེ་མཐོང་། ཁོ་ཆོའི་ཡི་གེ་དེ་ཆོ་སྤྲུག་པའི་སྐབས་སུ་སྤྱིར་བཏང་མའི་སྐད་ཆ་ཤོད་སློལ་ལ། ‘ད་ལྟ་ཤི་བ་ཡིན་ནའང་།
དབུགས་ཆད་པ་མི་འདུག’ཟེར་བ་འབྲེལ་བའི་ཞིག་བྱུ་ཡོང་གིན་འདུག །”ཅེས་ཀྱང་གསུངས། སྤྱི་ལོ་ 1982 ཟླ་བ་ 11 ཆེས་
17 ཉིན། “དོས་སྤྱོད་ས་དཔག་ཆད་དུ་མས་ཆོད་པའི་རྒྱ་གར་འབགས་པའི་ཡུལ་ཡིན་ནའང་། དོས་ཀྱིས་འདི་ནས་སློན་ལམ་
འདེབས་རྒྱ་དང་། རྗེས་འཛོན་སྐབས་འཇུག་བྱེད་རྒྱ་སོགས་དུས་སྐད་ཅིག་ཀྱང་གཡེལ་བ་མེད་པར་བྱས་དང་བྱེད་བཞིན་པ་
ཡིན། ཟླ་མ་དང་སློབ་མའི་བར་དད་པ་དང་དམ་ཆེག་གཙང་མ་ཡོད་ཕྱིན་ཕྱིན་སྐབས་དང་ཐུགས་རྗེ་ལ་ཉེ་རྒྱུ་རིང་བྱུང་མེད།”
ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ། སྤྱི་ལོ་ 1992 ཟླ་བ་ 3 ཆེས་ 27 ཉིན།

དོས་ལ་རྟོགས་པའི་ཡོན་ཏན་གང་ཡང་མེད་ཀྱང་། ཆོ་རབས་མང་པོ་ནས་ལས་དང་བསོད་ནམས་བསམགས་པའི་སློན་
ལམ་གྱི་མཐུ་བཅན་པོ་ཡིན་པ་རིགས་པས་བསྐྱབས་ན་པལ་ཆེར་ཤེས་བྱུ་བ་ཅིང་། དུས་ཆོད་གཉན་འཕྲང་འདི་འབྲེལ་
གི་མགོ་ཚུགས་པའི་སྐབས། དོས་རང་སྤྱོད་ནས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་གདན་གཡུ་དུ་བསྐྱེབས་པར་བརྟེན། ད་ལྟ་ཤི་ན་
དུས་ཆོད་གཉན་འཕྲང་ཅན་འདིར་སྤྱོད་པའི་གོ་ཆོད་མེད། སྤྱིར་བཏང་བྱས་ན། ལོ་དུག་ཅུ་ལ་ཉེ་བར་བཅར་བ་འདིའི་རིང་
མི་ཆེར་རང་དབང་བྱལ་ནས་མི་ཡུལ་དུ་བཅན་བྱོལ་བའི་མིང་ཐོག་ནས་བོད་སྤྱི་པའི་དོན་དག་ལ་ཞབས་འདེགས་གང་ལ་
གང་འཆམས་བསྐྱབས་ཡོད། དོས་ལ་འཛོན་པོ་ཆོད་པོའི་རུས་པ་གང་ཡང་མེད་ཀྱང་། ལྷག་བསམ་དག་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་
དང་ལས་དང་སློན་ལམ་གྱི་མཐུ་བཅན་པོའི་དབང་གིས། བན་ཐོགས་ཏན་ཏན་ཡོང་གིན་ཡོད། བཅན་བྱོལ་བའི་སྐབས་ལ་
བོད་མི་རིགས་ཀྱི་རིག་གཞུང་དང་། བོད་པའི་མིང་དང་བཅས་པ་མི་བཟླ་བའི་ཆེད་དུ། ད་བར་དུ་ལས་ཀར་བྱུ་བ་འབྲས་
གང་ལ་གང་འཆམས་ཐོན་བྱུ་བ་ཞིག་བྱས་ཡོད། དེ་ལྟར་བྱེད་དགོས་དོན་ཡང་རང་གི་ལུང་པའི་རང་དབང་རང་ལག་ཏུ་
སོན་ནས་གཞིས་བྱེས་མཉམ་འཛོམས་ཀྱི་བདེ་སྤྱིད་ཉི་མ་འཆར་བྱུ་བའི་ཆེད་དུ་ཡིན། ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ། མདོར་ན། བོད་
གངས་ཅན་པས་དུས་རབས་དུ་མའི་རིང་བསམགས་ཤིང་བསྐྱབས་པའི་རྒྱ་ཆོགས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ཡོངས་སུ་སྤྱིན་ལ་ཉེ་
པའི་ཆོ་མགོན་པོ་མཆོག་མདོ་སྐད་ལྟར་མཆོར་དུ་སྤྱོད་སྐྱབས་ཤིང་དབུས་སུ་ཕེབས། གནས་བབ་མི་བརྟན་པའི་ཁོར་

ཡུག་ཏུ་འཆར་ལོངས་གནང་། ཅུང་ནར་སོན་མ་ཐག་རྒྱལ་སྤྱི་ཆོས་སྤྱི་ཀྱི་ཐུགས་འགན་བཞེས་ཏེ་དཀའ་བ་བརྒྱ་
ཐུག་བདག་གིར་བཞེས། གཞན་ཡང་། རྒྱ་མི་དཔར་པོ་བོད་དུ་འབྱོར་བ་ན། བཅན་འཛུལ་བྱས་པ་ཙམ་མ་ཡིན་པར་
“སྒྲ་སྒྲོ་”དང་“ཐུན་ནག་”སོགས་ལོག་འབྲེལ་དང་། “སྐྱུག་བྲོ་བ་”སོགས་སུ་བལྟས་པའི་བརྟམ་དཔོན་སྒྲ་ཆོགས་བྱས་
ཤིང་རྒྱ་བྱུང་ཏུ་སྤེལ་ཐབས་བྱས། བོད་མི་འབྲུམ་ཐུག་ཡས་མས་ཙམ་སྒྲོ་བྱུང་དུ་སྐྱབས་བཅོལ་བར་གྱུར་པའི་ཆེ་ཕྱིར་
སྤྱི་ཆོགས་སུ་སྤྱང་པོ་ལྟ་བུར་ཤིན་ཏུ་ཉམས་དཔའ་བའི་དཀའ་སྐྱུག་ཕྱོད་དགོས་བྱུང་། རྒྱ་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས། ལོ་
རབས་བྱུག་ཅུ་པ་དང་བདུན་ཅུ་པའི་ནང་རྒྱ་གར་སོགས་ཤར་ཁུལ་དང་རྒྱབ་སྤྱོད་བོད་མིའི་ཁྲོད། རང་ཉིད་བོད་པ་ཡིན་
ཞེས་བཤད་པར་ཡང་ངོ་ཆ་བའི་གནས་སུ་གྱུར། གཞིས་སུ་ནི་ལོ་རབས་དགུ་བཅུ་པའི་བར་དུ་དེ་ལྟ་བུ་རྒྱན་མ་ཆད།
དེ་ལྟར་བོད་མི་རྣམས་ཉམས་སྤང་ཞན་པའི་ཆད་རིམ་ཆེས་དཔའ་ཤོས་སུ་བསྐྱབས། དེ་ལྟ་ན་ཡང་། མགོན་པོ་མཆོག་
གི་མཆོན་མཐོང་དང་མཛད་འཛིན་ཆད་དུ་བྱུང་བ་རྣམས་འཛམ་གླིང་ཤིང་པོར་བྱུང་བའི་ཉི་ཤར་སྤར་མོས་མི་ཁོག་པ་
ལྟར་གཟི་བྱེན་ཐྱོགས་མེད་དུ་འབར། ཕྱི་མི་རིག་པ་ཅན་རྣམས་བོད་མིའི་ཆོས་རིག་དང་གོམས་སྟོལ། བསམ་སྒྲུབ་
འབྱེད་སོ་སོགས་ལ་འགྲམ་ཆུ་ལྡང་ཞིང་། བོད་ཀྱི་སྒྲ་མ་དང་མཁས་པའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ཏེ་བདེ་སྤྱིད་སྤྱོད་པའི་སྤོན་
མཆོག་བཅུལ། བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་གི་བསྐྱབ་གཞི་འགའ་སྟོབ་ཆེན་ཁག་ཏུ་བཅུགས། ཆོས་ཆོགས་ཀྱིས་ས་སྤྱིང་བྱུང་།
ཆོས་ལ་སྤང་བའི་ཆོན་རིག་པ་རྣམས་ཀྱང་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་ཀྱི་སྤྱོགས་བམ་ལ་འབྲམས། ཆོས་ཡང་རྟེན་ངོས་
འཛིན་བྱེད་པའི་རྒྱབ་ཕྱགས་སེམས་ཁམས་རིག་པ་བ་དག་ཀྱང་བོད་མིའི་མདུན་དུ་མགོ་བོ་སྤྲད། བོད་ཀྱི་གསོ་རིག་
ཀྱང་ལུས་སེམས་གཉིས་ཀ་གསོ་ཐབས་སུ་ངོས་འཛིན་ཀྱིས་དང་བ་རྒྱས། རྒྱ་རིགས་ཤེས་ཡོན་ཅན་དང་ཆོས་དད་པ་
རྣམས་ཀྱང་གསང་སྟོབས་ཀྱིས་རྒྱལ་བ་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུའི་ཞབས་རྗེས་སྟེག། རྒྱལ་དེ་ལྟ་བུས་བོད་མིའི་མཆོན་
མཐོང་དགུང་དུ་བརྟེགས་ཏེ། འཛམ་གླིང་ལོ་རྒྱུས་ནང་བོད་མིའི་མཛེས་སྐྱུག་ལྡན་པའི་སྤང་བརྟན་གསོན་པོ་དེ་ཆད་
མཐོ་ཤོས་ཀྱི་གནས་སུ་བསྐྱལ་བ་ན། ད་གཟོད་བོད་མི་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་ཕྱིར་ཆ་ལུགས་ཚུན་ཆད་ནས་བོད་ཀྱི་རྣམ་པ་
སྟོན་ཐབས་བྱེད་ཅིང་། བོད་རིགས་ཡིན་ཞེས་གཞན་ཀྱི་མདུན་སར་སྟོབས་ཉམས་ངོམ། ད་དུང་བོད་མི་རྣམས་སྐྱོ་བའི་
ཆེ་མགོན་སྐྱབས་དབྱང་གཉིན་ཁུ་ས་དང་། དད་ན་བསྟེན་བཀུར་ཁུ་ས། དཀའ་ཆོགས་བྱུང་ན་མཆོན་མཐོང་གཡོར་ས།
ཆེའི་འདུ་བྱེད་རྩོགས་ན་ཕྱི་མའི་ལམ་སྟོ་འཕྲེན་མཁན། མདོར་ན། མགོན་པོ་མཆོག་ནི་བོད་ཀྱི་ཡོད་ཆད་ནས་ཡོད་
ཆད་དུ་གྱུར། འདི་ནི་བོད་གངས་ཅན་པའི་མགོན་པོར་བསམ་བཞིན་སྤྱི་བ་བཟུང་སྟེ་བོད་ཉམས་ཉེས་ལས་སྐྱོབ་པར་
མཛད་པའི་རྒྱལ་ཡིན།

གཞན་ཡང་མགོན་པོ་མཆོག་ནས། འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱིས་བྱིན་ཀྱིས་བརྒྱབས་པའི་པ་སྤྱིའུ་བྱང་
རྒྱབ་སེམས་དཔའ་དང་མ་བྲག་སྤིན་མོ་གཉིས་འདུས་པ་ལས་བྱུང་བའི་“བོད་མི་རྣམས། སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱི་ཐུན་མོང་

མ་ཡིན་པའི་རྒྱལ་མཐུ་དང་བྱིན་རྒྱལ་ས། ལས་སྒྲོན་གྱི་འབྲེལ་བ་བཅས་ལས་བྱུང་བ་དང་། གནས་སྐྱེད་པ་འདིའི་ཐོག་ནས་བོད་
མི་རྒྱལ་སྐྱེད་པ་གཞིགས་དང་ཐད་ཀར་འབྲེལ་ཞིང་། བོད་པས་དེ་ལ་ཡིད་ཆེས་བྱེད། དེས་གནས་བྱས་ན། རོས་ཀྱང་དེ་
ལྟ་བུའི་འབྲེལ་བ་ཁྱད་པར་ཅན་དེར་ངོ་མཆར་སྒྲུ་ཐོང་།” ཞེས་<<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ>>ཞེས་པར་བཀའ་སླུལ་བ་ལྟར། དེ་ལྟ་
བུའི་འབྲེལ་བའི་དབང་གིས། ཆེས་གནད་འགག་གི་སྐབས་ཉེ་ཅི་བྱ་གཏོལ་མེད་དུ་བྱུར་པའི་ཆེ། མི་ལས་དུ་མགོན་པོ་
མཆོག་ནས་བསྐབ་བྱ་དང་ལས་སྒྲོན་ཞིབ་ཆགས་གནང་བ་ལ་ཡིད་ཆེས་ཤིང་། རྒྱལ་དེ་ལྟར་དུ་བསྐབས་པས་ལས་
དོན་ཐམས་ཅད་བདེ་ལྡན་ཏུ་བྱུང་པའི་བོད་མི་དང་པ་ཅན་མང་དུ་བྱུང་བ་ཡང་སྐབས་དང་མགོན་མཛད་རྒྱལ་གྱི་རྒྱལ་བ་
གཞན་ཞིག་ཡིན། དཔེར་ན། བཅོན་བྱོལ་དུ་མེབས་པའི་དུས་སུ་འགའ་ཞིག་གི་མི་ལས་དུ། “རོས་ཀྱིས་དུས་ཆོད་འདི་
དང་དེ་ལ་བོད་ནས་བྱོལ་བྱེད་དགོས་ཞེས་དང་། ས་ཆ་དེ་དང་འདི་ལ་འགྲོ་དགོས་ཤིང་། ལས་དོན་དེ་དང་འདི་ལྟ་བུ་སྐབས་
དགོས་ཞེས་ལས་སྒྲོན་བྱས་པར་དེ་དག་གིས་ཐེ་ཆོམ་མེད་པར་རི་བཞིན་བསྐབས་པ་ན། བསྐབ་བ་གང་ཡང་བྱུང་མི་འདུག །”
ཅེས་མགོན་པོ་མཆོག་གིས་བཀའ་སླུལ་བ་ལྟར། དེས་བརྒྱུད་ཅི་རིགས་དང་མངོན་སྟོན་གཉིས་ཐད་ནས་མགོན་
སྐབས་དང་དབྱེད་གཉིས་མཛད་དེ། གཞན་ཡང་། སྤྱི་ལོ་ 1996 ལྷ་ 7 ཆེས་ 10 ཉིན་གཞུང་ཞབས་བསྐྱེས་ཡོལ་རྩེས་
བཅོམ་ཆགས་འདུའི་སྟེང་།

རོས་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་དང་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བ་མེད་ཀྱང་། བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་ལ་མོས་པ་ཅེ་གཅིག་པའི་
ཐོག་ནས་གང་སྐབས་ཀྱིས་ཉམས་ལེན་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། དེར་བརྟེན། རོས་རྒྱུད་རྒྱུད་སྐབས་ནས་ཆོས་དང་ཟང་ཟིང་གི་འབྲེལ་
བ་ཐོགས་པ་དེ་དག་ལ་རོས་ཀྱིས་སྒྲོན་ལམ་བརྒྱལ་ན་ཕྱན་བྱ་པའི་ཀྱི་རེད་བསམ་གྱིན་འདུག་ལ། ཉག་པར་སྒྲོན་ལམ་
ཡང་རྒྱག་གིན་ཡོད། དེ་བཞིན་བོད་ཆོས་ལྡན་ཞིང་གི་དགའ་ལྡན་པོ་བྱང་པའི་ལས་བྱེད་པའི་ནང་གི་མི་སྐྱེད་བཏང་
གཞུང་ཞབས་ཀྱི་མིང་ཅམ་ལས་སྒྲ་མ་དགེ་བཤེས་ཀྱི་མིང་གང་ཡང་མེད་ཀྱང་འཆི་ཁར་འཆི་སྐྱེད་མི་འབྲ་ཅམ་བྱས་
ནས་འཆི་མཁན་དེ་འབྲ་ཡོང་གིན་འདུག །དཔེར་ན། གཡུ་ཐོག་ཞབས་པད་གཤེགས་ཁར་གཞན་དང་མི་འབྲ་བར་ཉ་ཅང་
གཤེད་དང་ལྡན་པར་བྱས་ཉེ་གཤེགས་འདུག །བར་ལམ་ཆ་བཞག་ན། ཟེང་རིང་སློ་བོ་ལགས་ཀྱང་མི་འབྲ་བ་ཅམ་བྱས་
ནས་གཤེགས་འདུག །དེ་བཞིན་སྒྲོན་མ་ཤུག་ཁ་བ་ལ་ཆ་བཞག་ན། ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་སྤྱིར་བཏང་གི་སྒྲ་མ་དང་
དགེ་བཤེས་ཤིག་ལས་ལྷག་པ་མེད་ནའང་ཞན་པ་མེད། དེ་དག་ནི་དེས་གནས་ཆོས་ལྡན་རྒྱལ་ཁབ་ཆོས་སྤྱིད་གཉིས་
ལྡན་གྱི་གཞུང་ལ་ཞབས་འདེགས་ཞུས་པའི་བྱེད་ཆོས་ཡིན། དེ་ཆོའི་རིགས་ནི། དོ་བདག་སོ་སོའི་རོས་ལ་ཆ་བཞག་ན།
གསོན་པའི་རིང་ལ་སྤེལ་བ་གཞུང་གི་ཞབས་འདེགས་ཞུས། འཆི་ཁར་གཤེད་དང་ལྡན་པའི་ངང་ནས་ཤི་སྟེ་ཆེ་རབས་ནས་
ཆེ་རབས་སུ་འཕགས་པ་སྤྱིར་རས་གཞིགས་དང་ལས་འབྲེལ་ཡོད་པ་དང་། འཕགས་པ་སྤྱིར་རས་གཞིགས་ཀྱིས་རྩེས་སུ་
བསྐྱུང་བའི་རྒྱགས་དང་མཆོན་མའི་གཤེད་དེས་ཅན་ཡོད་པའི་ཐོག་ནས་འགྲོ་མཁན་ཁལ་གས་བྱུང་ཡོད། ཅེས་བཀའ་སླུལ་བ་ལྟར།
རང་ཉིད་ནས་ལྷག་བསམ་དད་གྲུས་གཡོ་མེད་ཀྱིས་སྒྲོ་དོགས་ཡིད་གཉིས་སུ་ཅེ་ཅམ་ཡང་མེད་པར་རྒྱལ་བའི་བཀའ་
དགོངས་ཀྱི་རྩེས་སུ་ཞུགས་ན། འདི་སྤྱི་གང་དུ་ཡང་ཡང་བའི་གཡུང་ས་དང་འཛིགས་ཡེར་བའི་འཕྲང་ལམ་བརྒྱུད་མི་

དགོས་པར་བོད་གངས་ཅན་པའི་མགོན་པོ་ལྷ་གཅིག་སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱི་སྤྱགས་མཛེད་སྐྱབས་འོག་ནས་རི་སྤང་སངས་རྒྱུ་ཀྱི་གོ་འཕང་མ་ཐོབ་ཀྱི་བར་དུ་བདེ་ཞིང་ལེགས་པའི་གཞི་ལ་གནས་སྤྱབ་པར་གདོན་མི་བ།

མཛད་པ་སྤྱི་སྤྱོད་སྤངས་ལ། ཆོས་ཕྱོགས་ནས་རྒྱལ་དབང་སྤྱི་ཐེང་ན་རིམ་གྱི་ཁྱོད་ནས་རྗེ་དགེ་འདུན་གྲུབ་དང་རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཆོ་གཉིས་ལ་སྤྱགས་བཅོམ་རྒྱ་ཆེར་གནང་ཞིང་། རྒྱལ་མཆོག་བདུན་པ་ཆེན་པོར་“མཁས་གྲུབ་གཉིས་ལྷན་གྱི་སྤྱེས་བྱ་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་བ་ཞིག”ཅེས་ཡང་ཡང་བསྤྱགས་པས་མཁས་བཙུན་བཟང་གསུམ་གྱི་ཚུལ་བཞེས་ཚུལ་ཤེས་ལ། སྤྱི་ཕྱོགས་ནས་རྒྱལ་བ་བསྐྱལ་བཟང་རྒྱ་མཆོར་“རྒྱལ་དབང་གི་ཁྲི་ལ་ཕེབས་པའི་གོ་མ་ཆོད་”ཅེས་ཡང་ཡང་གསུངས་པས་སྤྱི་གྱི་མཛད་པ་སྤྱོད་ཚུལ་ཡང་ལྷོག་ཕྱོགས་ནས་སྤྱབ་ཁུ། ཆོས་སྤྱི་གཉིས་ཐད་ནས་རྒྱལ་མཆོག་ལྷ་པ་ཆེན་པོ་དང་ཡོང་ས་བཙུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་གཉིས་ལ་བསྤྱགས་བཅོམ་མཛད་པས་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་མཛད་པ་སྤྱོད་སྤངས་ཤེས། རྒྱལ་བ་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོར་བསྤྱགས་བཅོམ་དང་བྱར་བ་གཉིས་ཀ་གནང་ཞིང་། སྤྱི་ཐེང་གཞན་རྣམས་ལ་སྤྱི་ཡོན་གྱི་བྱ་བའི་སྤྱི་ཐེང་ནས་བསྤྱགས་བཅོམ་གནང་ཡང་སྐབས་པལ་མོ་ཆེར་བཏང་སྟོམས་སུ་མཛད་པ་ལས་ཀྱང་དོན་དུ་མ་ཉོགས་སྤྱབ། གང་ལྟར། རྒྱལ་དབང་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཁྱོད་ནས་འགན་ཁུ་དང་བྱལ་བ་ནི། རྒྱལ་མཆོག་བཙུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་སྤྱི་གཟུ་པོར་གནས་པའི་སྤྱི་མཆོག་དུ་མས། “རྒྱལ་མཆོག་འདི་པར་སྤྱི་ཐེང་གོང་མ་ཀུན་གྱི་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་ཕྱོགས་གཅིག་དུ་བསྐྱས་པ་ལས་ཀྱང་ལྷག་པའི་སྤྱི་ཡོན་མངའ་”ཞེས་གསུངས། ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་བྱང་རིན་པོ་ཆེའི་དགོངས་པ་ནི། སྤྱི་བ་དཔོན་ཆེན་པོ་ཐམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེས།

ཕྱི་མོ་ ༡༩༥༩ ལོའི་སྟོན་ཁར་སྐྱབས་རྗེ་ཁྲི་བྱང་རྡོ་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོས་འབྲས་སྤངས་སྟོ་མང་དུ་ལམ་རིམ་གྱི་གསུང་ཆོས་རྒྱུ་བ་ཞིག་གནང་ཞིང་། དེ་ཕྱོག་པའི་ཉིན་མོ་དེར་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་ཆོ་ག་དང་བཅས་བསྟོ་བ་དང་སྤྱགས་ཏེ་བཀའ་སྟོབ་རྒྱུ་པོ་ཞིག་གནང་བའི་སྐབས་སུ། བོད་སྤྱི་མཐུན་གྱི་བསོད་ནམས་ཀྱིས་ལྷོགས་ན། རྒྱལ་བ་སྤྱི་ཐེང་བཙུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་འདི་ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་རྗེ་དགེ་འདུན་གྲུབ་དང་རྒྱལ་བ་ལྷ་པ་དག་དབང་སྟོ་བཟང་རྒྱ་མཆོ། རྒྱལ་མཆོག་བདུན་པ་བསྐྱལ་བཟང་རྒྱ་མཆོ་བཅས་གསུམ་བསྟོམས་པ་ལས་ཀྱང་མཛད་འཕྲིན་དང་སྤྱི་ཡོན་རྒྱུ་བ་ཞིག་ཕེབས་རྒྱུར་ཐེ་ཆོས་མི་དགོས་ཞེས་བཀའ་གནང་སོང་། དེ་ནས་ཞལ་ཤོབ་དང་སྤྱགས་ང་སྤྱི་པ་གཞུང་གི་ལྷོ་གཟན་པ་ཞིག་ཡིན་སྐབས་སྤྱི་ལ་ད་བཀའ་པ་རེད་མ་དུ་ཨང་། དེ་ནི་དངོས་ཡོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཡིན། བོད་སྤྱི་མཐུན་གྱི་བསོད་ནམས་ཀྱིས་རྒྱུ་ཁྲིགས་ན། རྒྱལ་དབང་སྤྱི་ཐེང་འདི་ཉིད་སྤང་མ་བྱུང་བའི་མཁས་བཙུན་བཟང་གསུམ་གྱི་ཡོན་ཏན་མངའ་བའི་སྤྱེས་བྱ་དམ་པ་བྱུང་བར་བཞིག་འབྱོན་ངེས་པ་ཡིན། ཆང་མས་གསོལ་བ་སྟོན་ལམ་འདེབས་དགོས། སྤྱི་མཐུན་གྱི་བསོད་ནམས་གསོག་དགོས་ཞེས་བཀའ་ཕེབས་སོང་། སྐབས་དེར་ང་རང་བྱ་གྲུ་རྒྱུ་རྒྱུ་གི་བསམ་སྟོའི་ནང་རྒྱལ་བ་སྤྱི་ཐེང་དང་པོ་དང་ལྷ་པ། བདུན་པ་བཅས་ནི་སྤྱི་ཐེང་རིམ་བྱོན་གྱི་ནང་ནས་མཁས་པའི་མཛད་པ་རྒྱུ་པོས་རྣམས་ཡིན་པས། དེ་གསུམ་བསྟོམས་པ་ནི་གང་འདྲ་ཡིན་ནམ། དེ་ནི་སྟོ་ལུ་དུ་མི་ཤོང་བ་ལྷ་བྱ་རེད་པོར་སྟོང་། ད་ལྟ་བྱིར་བལྟས་ལོག་སྐབས། སྐབས་རྗེ་ཁྲི་བྱང་རྡོ་རྗེ་འཆང་མཆོག་གིས་གསུངས་པ་དེ་དངོས་གནས་ངེས་པ་དོན་གྱི་གསུང་རྗེན་པ་ཞིག་རེད་

འདུག་སྐྱམ་པ་ཡང་ཡང་ཡོང་གིན་ཡོད། ཅེས་<<སློབ་དཔོན་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གི་གསུང་བཤད་དང་གསུང་
ཚུལ་སོགས་གཤམ་ཆེ་ཁག་ཕྱོགས་བསྡུས་>>དེབ་མེད་དུག་པར་གསལ་བ་ལྟར་ཤེས་དགོས། ཡོངས་འཛིན་གྱི་རིན་
པོ་ཆེ་མཆོག་ནས། “རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ནི་གོས་ཆེན་མངགས་བཏགས་ཟེར་བ་ལྟར་ཡིན།” ཞེས་དུས་དང་གནས་བབ་
སོགས་གང་ལ་དེ་འཆོམས་ཀྱིས་མཛད་པ་རྒྱ་ཆེར་སྐྱོད་བའི་ཐུགས་བསྐྱེད་དང་མཐུ་ཁུས་ཡོངས་སུ་བཏུས་པ་སྤར་
བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སུ་མ་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཚུལ་གསུངས།

འཛིན་ཉེན་མགོན་པོ།

གོང་དུ་བྲིས་ཟིན་པ་ལྟར་སྤྱི་ལོ་ 1942 ལོར་ཡོངས་འཛིན་སྐྱག་བྲག་རྩེ་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོའི་བྱང་ནས་སྐྱ་ཆེ་
འདི་ལ་ལྟོས་པའི་བཀའ་དབང་ཐོག་མ་སྟེ་འཛིན་གྲེད་དཔའ་བོ་གཅིག་པའི་བཀའ་དབང་གསན་སྐབས། མི་རིང་བར་
ཐུགས་ལ་འཛིན་པའི་སྤར་བ་སྤྲོ་མོ་ཙམ་ཡང་མཛད་པར་མཛད་འཕྲིན་མཐའ་མཛད་དུ་སྐྱོད་བར་འགྱུར་བའི་རྣམ་ཐར་
དང་མཆོན་མ་བྱུང་པར་བ་ཞིག་བྱུང་ཡོད། དེ་ལ་མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

དེ་དུས་ངོས་རང་ལོ་ན་ཉ་ཅང་ཆུང་བས་དབང་ཁུས་པའི་སྐབས་སུ་དེ་ལ་ཅེད་མོའི་འདུ་ཤེས་བཞག་པ་འདྲ། དེའི་སྐབས་
ཀྱིས་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་ནང་དུ་འཕྱལ་བ་སོགས་བྱས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཤིག་བྱུང་ཡོད། སྐབས་དེར་འཛིན་གྲེད་གྱི་དབང་
ཁུས་པའི་གསང་མཆོན་དེ་སྤར་མཛད་རྗེ་རྗེ་ཡིན་པ་ད་ལྟ་ཡང་བྲན། དེ་ལ་བསམ་སྟོན་ཞིག་བཏང་ན། གསང་མཆོན་དུ་
“རྣམ་པར་སྤང་མཛད་”ཅེས་ཟེར་བས། གཞན་དོན་ཅུང་ཙམ་ཞིག་ཡོང་བུ་བ་མིན་ནམ་སྐྱམ་པ་ཞིག་སེམས་སུ་བྲན་

སོང། འདི་ནི་ངོས་ཀྱིས་ཁྱེད་རང་ཆོར་ནང་ཆགས་བྱས་ནས་བཤད་པ་ཡིན།¹⁶⁰ ཞེས་སྐབས་དེའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རྣམ་
པར་ཐར་པ་དང་མཆོན་མ་བྱུང་པར་ཅན་བྱུང་བའི་ཚུལ་བྱར་ཙམ་གསུངས་པ་ལྟར་དང་། སྤྱི་ལོ་ 1956 ཟླ་བ་ 2 པའི་
ཟླ་དཀྱིལ་ཉེ་བོད་མེ་སྤེལ་ལོའི་ལོ་སར་སྐབས། བྲག་ཕྱོགས་བདུད་ཀྱི་འཛིན་པས་བོད་གངས་ཅན་གྱི་ལྗོངས་ཆེན་པོ་
ལ་ང་བའི་གནས་སུ་བསྐྱུར་ཉེ་པལ་ཆེར་ཅི་བྱ་གཏོལ་བུ་དུ་འགྱུར་བཞིན་པའི་སྐབས་སུ། སྤར་སྟོལ་ལྟར་གཞུང་
བསྟན་དམ་ལྷའི་གཙོ་བོ་གནས་ཆུང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་སྤྱན་འཛེན་གྱིས་བོད་བསྟན་སྤྱིད་ཀྱི་ཐད་བཀའ་འབྲི་གནང་བར།
ཆོས་སྐྱོང་ཆེན་པོ་ནས། “ཚུ་ཤེས་ནོར་བུའི་འོད་སྤང་དེ། །རུབ་ནས་འཆར་བའི་དུས་འོང་ངོ་།” ཞེས་གོ་རྒྱུ་ཟབ་པའི་ལུང་
བསྟན་ཞིག་སྟོན་བྱུང་དུ་སྤུལ་བར། མགོན་པོ་མཆོག་ནས་འཕགས་ཡུལ་དུ་སྟོན་པ་བྱུང་འདས་ཀྱི་དུས་ཆེན་ལ་ཆེབས་
སྐྱུར་བསྐྱུང་ངེས་ཀྱི་ལུང་བསྟན་ཡིན་པར་དགོངས་ཀྱང་། བྲིས་སུ་<<བཅན་གྲོལ་གྱི་རང་དབང་>>ལས། “དེ་ནི་ལོ་དེར་
ངོས་རང་རྒྱ་གར་དུ་འགྲོ་བའི་བདེ་བསྟན་པ་ཙམ་མིན་ནམ་སྐྱམ་ཡང་། ད་ལྟ་བསམས་ན་ལུང་བསྟན་དེར་གོ་རྒྱུ་ཟབ་མོ་ཞིག་

¹⁶⁰ རྒྱུད་སྐད་དུ་སྟུལ་བའི་འཛིན་གྲེད་སྐྱོང་ཁྱེད་སྐབས་ཤིག་གསུངས།

ཡོད་པར་མཐོང་།” ཞེས་བཀའ་སླུང་ལྟར་དང་། ཟ࿳་པོ་ 1956 ཟ࿳་བ་ 11 ཚེས་ 29 ཉིན་སྟོན་པ་མུང་འདས་ཀྱི་རྗེས་འཛུགས་ཆེན་མོ་ལ་མཇུག་པའི་མཆོག་པོ་མཆོག་གསལ།

སྟོན་པ་བདེ་བར་གཤེགས་པའི་ཡུང་ལས། ང་མུ་ངན་ལས་འདས་ནས་ཡོ་ཉིས་སྟོང་ལྔ་བརྒྱ་སོང་བ་ན། གདོང་དམར་
ཅན་གྱི་ཡུལ་དུ་དམ་པའི་ཆོས་དར་བར་འགྱུར་རོ།། ཞེས་གསུངས་ཡོད་པར་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་ཁ་ཅིག་གིས་དེ་ནི་སྟེ་ཏུ་
གདོང་དམར་གྱི་རིགས་ཅན་བོད་ལ་དམ་པའི་ཆོས་དར་བར་བཞེད་ཀྱང་། རྒྱ་ཁར་གྱི་མཁས་པ་ཆེན་པོ་ཤུག་ཤིས་ལུབ་
ཕྱོགས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་སངས་རྒྱུ་ཀྱི་ཆོས་དར་བ་ལ་དགོངས་པ་ལྟར། དེང་དུས་ལུབ་ཕྱོགས་ཡོ་རོབ་ཀྱི་ཡུལ་བྱ་ནམས་སྤུ་
ནང་པའི་ཆོས་ལ་དོ་སྣང་ཆེན་པོ་བྱེད་པའི་རྟགས་མཆན་དེ་ནི་ཡུང་བསྟན་པའི་དུས་ངེས་པ་ཅན་དང་ཤིན་ཏུ་མཐུན་པར་

འདུག་སྐྱེལ། ཞེས་དང་། སྐྱེའི་བླ་སྟན་མོ་བཟང་དབང་རྒྱལ་གྱིས། “དེ་ཡང་སྟོན་པས། ང་ནི་མུ་ངན་འདས་ནས་ལོ། ཉི་
སྟོང་ལྔ་བརྒྱ་འདས་པའི་འོག །གདོང་དམར་ཅན་གྱི་ཡུལ་དུ་ནི། །དམ་པའི་ཆོས་ནི་དང་བར་འགྱུར། ། ཞེས་དང་། བྱང་གི་
ཕྱོགས་ཀྱི་བརྒྱད་པ་དུ། །དགེ་བ་ཅན་གྱི་ས་ཕྱོགས་དེར། །ང་དང་འབྲེལ་བའི་སྐྱེས་ཀྱི་འབྱུང་། །བསྟན་བཅོས་ཞེས་བ་དེ་ཡིས་
སྟེལ། །ཞེས་བྱང་གི་ཕྱོགས་ནི་རྒྱ་གར་དོ་རྩེ་གདན་ནས་བཙུགས་ན་པོད་བྱང་གི་ཕྱོགས་སུ་འཁེལ་བ་དང་། དགེ་བ་ཅན་གྱི་ས་
ཞེས་པ་སྟན་རས་གཟིགས་ཀྱི་གདུལ་ཞིང་དང་། ང་དང་འབྲེལ་བའི་སྐྱེས་ཀྱི་འབྱུང་ཞེས་པ་སངས་རྒྱལ་རང་ཉིད་ཀྱི་ཡུང་གིས་ཐེན་
པའི་འཕགས་པ་སྟན་རས་གཟིགས་ཀྱི་ནམ་སྐྱེལ་ཡ་རྒྱལ་དབང་སྐྱེས་ཐེང་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཆོ་མཆོག་ཡིན་
ཞིང་། དེ་ལྟར་ཡིན་པ་ཡང་པོང་དུ་བརྩོད་ཐེན་པ་ལྟར་རྒྱ་གར་དུ་ཆོག་པའི་སྟོན་པ་མུ་ངན་ལས་འདས་པའི་དུས་འཇགས་ཀྱི་མཛད་
སྟོའི་ཐོག་ཡ་རྒྱལ་དབང་རིན་པོ་ཆེས་སྐྱེལ་པའི་བཀའ་སློབ་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དང་སྐབས་དངོས་སུ་ར་འཕྲོད་བྱུང་བ་ཆང་མས་
མཁེན་གསལ་རེད།” ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་འཛམ་གླིང་ཕྱོགས་མེད་དུ་མཛད་འཕྲིན་སྐྱོང་པའི་ཡུང་བསྟན་པོགས་མང་
དུ་བྱུང་།

དེ་ལ་འདི་སྟེང་བརྗོད་རྟེན་གསུམ་ཏེ། དེ་ཡང་སྟོན་པ་བདེ་བར་གཤེགས་པས་སྐྱ་ལྷ་རན་ལས་འདས་པའི་ཚུལ་
མཛད་ནས་མི་ལོ་ཉིས་སྟོང་ལྷ་བརྒྱ་འདས་པའི་དུས་ཉིད་ན། ཅུབ་སྟོན་གཤོང་དམར་ཅན་གྱི་ཡུལ་དུ་དམ་པའི་ཆོས་
ཟབ་མོ་ཆེས་ཆེར་དར་བ་ལ་མདོན་དུ་སྟོན་པའི་ཆེ། རྒྱ་གར་ནས་བཅིས་པའི་བྱང་གི་སྟོན་ཏེ་དགོ་ལྷན་བསྟན་པའི་
སྟོལ་འབྱེད་ཆེན་པོ་རྗེ་ལྷ་མ་སྟོ་བཟང་བྲགས་པའི་དཔལ་དེ་ཉིད་གང་དུ་སྐྱ་བསྟན་པའི་གནས་ཅོང་ཁ་སྐྱ་འབྲུམ་དུ་
བྲགས་པའི་སའི་ཆ་དང་ཁད་ཤིན་དུ་ཉི་ལའི་སྟོན་སྟག་མཆོར་ཞེས་བྱ་བ་དེར། རྒྱལ་བུ་གཞོན་ནུ་དོན་ཀྱན་གྲུབ་པ་
ཉིད་དང་ཚུལ་ཀྱན་ནས་མཆོངས་པའི་སྟེས་མཆོག་ལྷ་མོ་དོན་ཀྱན་གྲུབ་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཉིད་མདོན་པར་འབྱུངས་ཏེ་ལྷ་
ལྷན་ཆོས་ཀྱི་ཞིང་དུ་ཆིབས་ཞལ་བསྐྱུར། སྟོན་པ་བདེ་བར་གཤེགས་པ་ཉིད་ནས། “རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་བྱང་ནས་བྱང་
དང་། དེ་ནས་སྤར་ཡང་དབྱུས་སུ་དར་བར་བྱང་བསྟན་པ་ལྟར།” རྒྱ་གར་འབགས་པའི་ཡུལ་དུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་
པ་དེན་པོ་ཆེ་སྤར་ཡང་ཉིན་མོ་ལྟར་གསལ་བར་མཛད་པ་སོགས་ཀྱི་རྟེན་འབྲེལ་ཟབ་མོ་མདོན་དུ་གྱུར་བ་ན། སྤྱི་ལོ་
1959 ལོར་འབགས་པའི་ཡུལ་དུ་ཆིབས་ཀྱི་ཁ་ལོ་བསྐྱུར། ཅུབ་སྟོན་གཤོང་དམར་ཅན་གྱི་ཡུལ་ཁམས་སུ་ཆང་པ་

མ་ནོར་བའི་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་གསལ་དུ་དར་བའི་རྒྱ་ཆོག་ས་ཡོངས་སུ་ཆང་བ་ན། སྤྱི་ལོ་ 1973 ལོར་ཡོ་
རོབ་ཏུ་ཐོག་མར་ཞབས་སོར་བཀོད་ཅིང་ཆོས་ཀྱི་བགོ་སྐལ་དང་པོ་སྟལ་ཏེ། ཉོན་མོངས་པའི་དབྱ་རྒྱལ་ས་མ་ལུས་པར་
འཆོས་ཤིང་ངན་འགྲོའི་སྲིད་པ་མཐའ་དག་ལས་སྦྱོབ་པར་བྱེད་པའི་བསྟན་བཅོས་ཏེ་རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་རིན་པོ་ཆེ་
རྒྱ་ཆེར་སྟལ་བའི་དབུ་ཚུགས། བཞུགས་སྐར་སོགས་སུ་འདུ་བ་ཕྱོགས་པ་དང་རྒྱ་གར་བ་དུ་མར་ཆོས་ཁྲིད་དངོས་
སུ་གནང་། བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་དུ་ནང་ཆོས་ཀྱི་འཛིན་བྲལ་བཅུགས། ཆོས་སྲིད་ཁོར་ཡུག་དང་སྤྱི་ཆོག་ས་བདེ་དོན་
སོགས་ལས་བཅུམས་པའི་སྒྲུང་དོར་ལས་སྟོན་ཀྱི་བཀའ་སློབ་འཛམ་གླིང་ཀུན་ལ་སྟལ། མཐོ་སྲིད་འཛིན་པོ་བླ་མ་ནས་
དམའ་ཉམ་ཐག་གི་སྟོད་གནས་ཚུན་ཆད་དུ་ཆེབས་སྦྱར་བསྐྱངས། གང་མཛད་ཐམས་ཅད་གཞན་དོན་དུ་བསྟོ་བར་
མཛད་དེ། “ངོས་ཀྱིས། རང་གི་དབུགས་ཀྱི་རྒྱ་བ་མ་མོ་ཚུན་ཆད་ནས་གཞན་དོན་དུ་བསྟོས་ཟིན།” ཞེས་དང་། “ཆོས་མཐའ་
མའི་དབུགས་ཀྱི་རྒྱ་བ་མ་འགག་གི་བར་དུ། འཛམ་གླིང་གི་སྤྱེ་འགྲོ་ཀུན་ཀྱི་དོན་བྱེད་པར་ཐག་བཅད་ཟིན།” ཞེས་བཀའ་སྟལ། དེར་
བརྟེན། ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་མི་སྣ་གནད་ཅན་དུ་མས་མཁྱེན་གཅིག་དུ། “ཡམོང་ས་ཏུ་ལའི་སླ་མ་འདི་པ་ལྷ་བུའི་དབུ་ཁྲིད་ཅིག་སྐར་
ཡང་འཛམ་གླིང་དུ་མ་བྱུང་ལ། ཕྱིས་ཀྱང་མི་འབྱུང་།” ཞེས་ཆོག་ཐག་ཆོད་པོས་གསུངས། ཨ་རིའི་གྲོས་ཆོག་ས་ཀྱི་
དམངས་གཙོ་ཆོག་ས་པའི་ཕྱི་འབྲེལ་ཆོག་ས་གཙོ་འདས་པོ་ Tom Lantos ནས།

སྐར་ཡོངས་སུ་མ་གྲགས་པའི་བྲུ་རྒྱུས་མ་འདིས་ད་ཆ་འཛམ་གླིང་སྤྱེ་འགྲོ་ཀུན་ཀྱི་ཡིད་དབང་ཅིག་ཅར་དུ་ཕྱོགས་
པ་ནི། དཔལ་འབྱོར་གྱི་རུས་པ་དང་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འུགས་རྒྱེན་སོགས་ཀྱིས་མ་ཡིན་པར་བཟང་སྟོང་གི་ཐེལ་འུགས་ཁོ་ན་
ལས་བྱུང་བ་ཡིན། འཛམ་གླིང་ལོ་རྒྱུས་ནང་། མིའི་བཟང་སྟོང་གིས་ཆེས་ཆེར་མོངས་པའི་དུས་སྐབས་འདིར། ནང་པའི་
དགེ་འདུན་པ་དཔུས་མའི་ཚུལ་བཟུང་བའི་སྤྱིས་བུ་འདི་ཟད་དུ་མེད་པའི་འགྲོ་བ་མིའི་བཟང་སྟོང་གི་འབྱུང་ཁུངས་ཉིད་དུ་
གྱུར་ཡོད། དེ་ནི་འཛམ་གླིང་སྤྱེ་འགྲོ་མ་ལུས་པས་གྲས་བཅེ་དང་ཆེ་མཐོང་། དགའ་མོས་བཅས་བྱེད་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་རོ་མ་དེ་
རེད། ཅས་དང་། ཨ་རིའི་གྲོས་ཆོག་ས་ཀྱི་ལུ་མ་ Ileana Ros-Lehtinen ཀྱིས།

སྐབས་མགོན་ཏུ་ལའི་སླ་མ་མཆོག་གིས། བདག་ནི་མགོན་མེད་རྒྱལ་ས་ཀྱི་མགོན། །ལམ་ཞུགས་རྒྱལ་ས་ཀྱི་དེད་དཔོན་
དང་། །བཀའ་འདོད་རྒྱལ་ས་ཀྱི་བྲུ་དང་ནི། །གཟིངས་དང་ཐམ་པ་ཉིད་དུ་གྱུར། །སྲིད་དོན་གཉེར་ལ་སྲིད་དང་ནི། །མར་མེ་
འདོད་ལ་མར་མེ་དང་། །གནས་མལ་འདོད་ལ་གནས་མལ་དང་། །བདག་ནི་ལུས་ཅན་བཟོད་པ། །ཀུན་གྱི་བཟན་དུ་
འགྱུར་བར་ཤོག །ཅས་ཐུགས་བསྐྱེད་ཅིང་སྟོན་པ་ལྟར། ཁོང་གི་མཁྱེན་རབ་དང་བྱམས་བཅེ་གཉིས་ནི་བོད་ཅམ་མ་ཡིན་
པར་མི་རིགས་ཀྱི་དབྱེ་མཆོམས་ཐམས་ཅད་ལས་ཡོངས་སུ་བཀའ་ཡོད། ཅས་རྒྱ་ཆེར་བསྟུགས། མགོན་པོ་མཆོག་ནས་སྤྱི་

ལོ་ 1964 ཟླ་བ་ 9 ཆོས་ 28 ཉིན།

ཤེས་ཡོན་དང་འཛོན་ཐང་གང་ཡང་མེད་ཀྱང་། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་རྗེས་སུ་ཞུགས། ལུང་པ་ཞིག་གི་མགོ་ཁྲིད་བྲས།
ངོས་ལ་དབྱ་ཡང་མེད་ཅིང་གཉེན་ཡང་མེད། རང་གི་ན་འདི་ལྷག་སོང་བས་མ་པའི་སེམས་ཁུལ་ཡང་མེད། རུས་ན་
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་པ་མར་བསྐྱོམ་རྒྱ་ཡིན། མ་རུས་ན་ནི་དེ་ག་རེད། དེ་ནི་ཁྱིམ་ནས་ཁྱིམ་མེད་པར་རབ་དུ་བྱུང་བའི་

བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱི་རྗེས་འཇུག་གི་གཟི་བརྗིད་རེད། ཅེས་བཀའ་སྩལ། དེ་ལྟར་མི་རིགས་དང་ཤར་རྒྱུ་སོགས་ཀྱི་དཔྱེ་
མཆོམས་ལས་ཡོངས་སུ་བརྒྱལ་ཏེ་ཆོས་སྤྱི་ལྟ་གྲུབ་དང་ཤེས་རིག་བཟང་སྤྱོད། ཁོར་ཡུག་སྤྱི་ཆོགས། གཞན་པན་
བདེ་དོན་སོགས་འཛིན་ཏེ་ཀྱི་ངོ་མཆར་བའི་གནས་དང་མཁོ་གལ་ཆེ་བའི་རིགས་ཐམས་ཅད་གང་ཟག་གཅིག་གིས་
འཛམ་གླིང་ཁྲིམ་ལ་སྦྱབ་པར་མཛད་པའི་ཚུལ་ལ་བསམས་ན། སྤྱི་དུང་ཆོགས་ནས་ད་ལ་ཐུག་གི་བར་དུ་མགོན་པོ་
མཆོག་ལྟ་བུ་ཞིག་བྱུང་མེད་ཅེས་བཤད་ཀྱང་རྩལ་དུ་འགྱུར་བའི་གནས་མེད། མདོར་ན། བྱུང་ལྟ་མོ་དོན་གྲུབ་མཆོག་
ནར་མ་སོན་གོང་། མདོ་ཁམས་སྤྱད་ཀྱི་མོང་ཚུང་སྟག་མཆོར་ནས་རྒྱུ་ལམ་རིང་མོ་ཤེད་ཀྱིས་གཤགས་ཏེ་པོ་ཏ་ལའི་
ལུགས་གཉིས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁྲི་མཐོན་པོར་འཛེགས། གངས་ཅན་བོད་ཀྱི་སྤྱབས་མགོན་ནས་འཛིན་ཏེ་ཀུན་ཀྱི་རེ་བའི་
མིག་འཕྱར་གཏོང་སའི་མགོན་པོ་ཉིད་དུ་གྱུར་པ་ནི་སྤྱི་ཆེ་ཤིང་པོའི་ནཱ་ཐར་ཡིན།

ཕྱི་རྒྱལ་ཁག་དུ་ཆེབས་སྐྱུར་བསྐྱེད་པའི་རིམ་བཞིས་བསྐྱེད་ཏེ་བྱེད་ན། དེ་ཡང་མགོན་པོ་མཆོག་དེ་སྟོན་
བོད་ནས་རྒྱ་ནག་ལ་ཐེངས་གཅིག་དང་རྒྱ་གར་དུ་ལན་གཅིག་ཆེབས་སྐྱུར་བསྐྱེད་པའི་དུང་། བཅོམ་བྱུང་དུ་ཐེབས་ནས་
ཕྱི་ལྷུ་གྲུ་ཐེབས་པའི་ཐོག་མ་ནི། སྤྱི་ལོ་ 1967 ཟླ་བ་ 9 རང་ཉི་ཏོང་དང་ཟླ་བ་ 11 རང་ཐའི་ལན་དུ་ཆེབས་སྐྱུར་
བསྐྱེད་པ་དེ་ཡིན། སྤྱི་ལོ་ 1972 ཟླ་བ་ 6 རང་སྤྱི་ཡང་ཐའི་ལན་དུ་ལན་གཅིག་དང་། 1973 ལོར་ཡོ་རོབ་ཀྱི་རྒྱལ་
ཁབ་ 11 རང་ལན་ 12 ཅམ་ཐེབས་ཏེ་མཛད་འཛིན་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱེད་སྤྱོད། སྤྱི་ལོ་ 1974 ལོར་ཡོ་རོབ་ཀྱི་ལོ་རྒྱུ་
ཁྲིམ་གི་ཆེབས་སྐྱུར་ཐོག་མ་དེ་ཡིན།

སྤྱི་ལོ་ 1974 ཟླ་བ་ 9 རང་སྤྱི་ཡང་ཐའི་ལན་ཏེ་གཟམ་འཁོར་གསུམ་ལྟ་བུ་གི་རིང་མཛད་འཛིན་བསྐྱེད་སྤྱོད། སྤྱི་
ལོ་ 1974 ཟླ་བ་ 9 རང་སྤྱི་ཡང་ཐའི་ལན་ 1 དང་། སྤྱི་ལོ་ 1978 ཟླ་བ་ 10 རང་ཉི་ཏོང་དུ་ལན་ 1 | 1979 ལོར་ལྷ་རུ་
སྤྱད་སོག་ལུལ། ཨ་རི་སོགས་རྒྱལ་ཁབ་ 4 ལ་ལན་ 2 ཅམ་ཐེབས་ཏེ་འགོ་དོན་རྒྱ་ཆེར་མཛད། འདི་ནི་མེ་གླིང་དུ་
ཐེབས་པ་དང་པོ་ཡིན། 1980 ལོར་ཁེ་ཏུ་སོགས་རྒྱལ་ཁབ་ 2 ལ་ལན་རེར་ཐེབས། 1981 ལོར་དབྱིན་རི་དང་ཨ་
རི། བལ་ལུལ་བཅས་སུ་ལན་རེ། 1982 ལོར་མ་ལའེ་ཞི་ཡ་སོགས་རྒྱལ་ཁབ་ 11 རང་ལན་གངས་ 12 ཅམ་ཐེབས།
1983 ལོར་ཏུ་ཁེ་ཏུ་སོགས་རྒྱལ་ཁབ་ 2 རང་ཐེངས་ 4 ཐེབས། 1984 ལོར་ཉི་ཏོང་དང་དབྱིན་རི། ཨ་རི་བཅས་ལ་
ལན་རེ། 1985 ལོར་སྤྱི་ཡང་ཐའི་ལན་གཅིག | 1986 ལོར་རྩ་རན་སི་སོགས་རྒྱལ་ཁབ་ 6 ལ་ལན་རེ། 1987 ལོར་
ཨ་རི་སོགས་གསུམ་ལ་ལན་རེ། 1988 ལོར་ནོར་ཕེ་རྒྱལ་ཁབ་སོགས་ 10 ལ་ལན་ 12། 1989 ལོར་མི་ག་སི་ཀོ་
སོགས་རྒྱལ་ཁབ་ 4 ལན་ 11། 1990 ལོར་སི་པན་སོགས་རྒྱལ་ཁབ་ 12 རང་ལན་ 14།

1991 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ 12 ལ་ལན་ 24། 1992 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ 11 ལ་ལན་ 14།
1993 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ 12 ལ་ལན་ 14། 1994 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ 16 ལ་ལན་ 12།

1995 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ ༤ ལ་ལན་ ༡༩།	1996 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ ༡༩ ལ་ལན་ ༡༥།
1997 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ ༡ ལ་ལན་ ༤།	1998 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ ༡ ལ་ལན་ ༡༡།
1999 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ ༡༥ ལ་ལན་ ༡༩།	2000 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ ༡༩ ལ་ལན་ ༡༩།
2001 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ ༡༡ ལ་ལན་ ༡༩།	2002 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ ༤ ལ་ལན་ ༡༠།
2003 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ ༤ ལ་ལན་ ༡༡།	2004 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ ༡༩ ལ་ལན་ ༡༩།
2005 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ ༡༠ ལ་ལན་ ༡༩།	2006 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ ༡༤ ལ་ལན་ ༡༠།
2007 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ ༡༡ ལ་ལན་ ༡༡།	2008 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ ༡༡ ལ་ལན་ ༡༩།
2009 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ ༡༤ ལ་ལན་ ༡༩།	2010 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ ༤ ལ་ལན་ ༡༤།
2011 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ ༡༩ ལ་ལན་ ༡༡།	2012 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ ༩ ལ་ལན་ ༡༩།
2013 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ ༡༩ ལ་ལན་ ༡༥།	2014 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ ༩ ལ་ལན་ ༡༡།
2015 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ ༩ ལ་ལན་ ༩། (འདི་ལོའི་ཆེ་བ་ 4 པའི་བར།)	

འདི་ལྟར་ཡང་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། དང་པོ་སྤྱི་ལོ་ 1954 ལོར་རྒྱ་ནག་ཏུ་ཆིབས་སྐྱར་བསྐྱངས་པ་ནས་སྤྱི་ལོ་
2015 ཆེ་བ་ 4 ནང་ཉི་ཤོད་ཏུ་ཆིབས་སྐྱར་བསྐྱངས་པའི་བར་དུ་ཨ་རི་ལ་ཐེངས་ ༥༥ དང་། འཇར་མི་ནེ་
(Germany)ལ་ ༩༩། ཉི་ཤོད་ལ་ཆེད་དུ་ཐེབས་མིན་ལ་མ་ལྟོས་པར་ཞབས་སོར་འཁོད་པ་ཐེངས་ ༩༩། ཨི་ཏ་ལིར་
ཐེངས་ ༩༩། སི་ལིའི་ཅིར་ལན་ཏི་(Switzerland)ལ་ཐེངས་ ༩༩། ཨོ་སི་ཏྲི་རེ་ལི་ཡ་(Australia)ལ་ཐེངས་ ༡༡
བཅས་ཉི་ཤོད་དག་ནི་ཐེབས་ཐེངས་མང་ཤོས་ཀྱི་གས་ཡིན། མདོར་ན། ལོ་རྒྱུ་གི་རིང་རྒྱལ་ཁབ་ ༤༩ ལ་
ལན་གྲངས་ ༩༩༩ ཆིབས་སྐྱར་བསྐྱངས།

འཇར་མི་ནེ་ལ་སྤྱི་སེམས་སྤེལ་བའི་

མཛད་བཟང་།

སྤྱི་ནོར་ཡོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་དགྲུང་ན་ཆེས་གཞོན་པའི་དུས་ནས། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་
ཀྱི་གདམས་པ་མང་དུ་གསན་ཞིང་སྤྲུགས་ཉམས་སུ་བསྟར། རྒྱ་ནག་ཏུ་སེམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་འབའ་ཞིག་སྤྲུགས་ལ་
དགོངས། གོ་སྐབས་ནམ་བྱུང་ལ་གཞན་དོན་མཛད། བཅན་ཁྱོད་དུ་སྤར་ལས་ཀྱང་གནས་སྐྱངས་མང་དུ་གཟིགས།
ལས་རིགས་དང་ཤེས་ཆ་དང་། དབུལ་སྤུག་སོགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་མེད་པར་ཀུན་ལ་ནང་གི་ཞི་བདེས་ཐོངས་པའི་ངང་ཚུལ་

ཞིབ་ཏུ་མཐུན། གཞན་དོན་ཕྱོགས་མེད་དུ་སྐྱོད་བའི་ཐུགས་བསྐྱེད་དང་སྒྲིན་ལམ་ཡོངས་སུ་བཏུས། ཤར་སྤྱོད་བཞག་ཏེ་རྒྱ་བུ་ཕྱོགས་ཞབས་ཀྱིས་བཅགས། དེ་ལྟར་འཛམ་གླིང་རྒྱ་ཁྲབ་དུ་སྐྱོད་བའི་མཛད་བཟང་གི་དབྱུ་ཚུགས། དེའི་ཚུལ་ལ། མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

ང་ཚོ་སངས་རྒྱས་པའི་ཆོས་བྱེད་མཁན་རེད་ལ། ཁ་ནས་ཀྱང་མ་ཁྲན་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཅེས་ཤོད་པ་ལས་སེམས་ཅན་གྱི་བྱ་བ་ཞིག་ཟུར་དུ་བྱེད་ནས་ཤོད་ཀྱིན་མེད། དེ་ལྟར་སྒྲིན་ལམ་རྒྱག་པ་དེ་ཁ་ཡོད་ལག་ཡོད་ཅིག་ཡིན་ན་ནི། གོ་སྐབས་ནས་བྱུང་ལ་འབད་བཅོན་བྱེད་དགོས། ཆོག་ཙམ་དུ་བཞག་ན་གནས་ཚུལ་ཐ་དད་རེད། ང་ཚོ་བཅོན་བྱོལ་དུ་བསྐྱེབས་ནས་རིམ་བས་མི་མང་པོ་རྒྱུ་ལེས། ལས་རིགས་སྣ་ཆོགས་གཉེར་མཁན་དང་ཤེས་ཡོན་ཅན། ཆོས་པའི་རིགས་འབྲེལ་མང་པོར་ཐུག་ཅིང་མཐོང་བ་ན། རང་གཞན་ཀུན་ནས། བྱེད་བྱ་དུ་འཛམ་གླིང་འདིའི་སྤྱི་གི་མི་དུང་ལྷན་བདུན་ཅུ་པོ་ཆང་མ་སྐྱུག་བསྐྱུལ་མི་འདོད་པ་དང་བདེ་བ་འདོད་མཁན་གཅིག་གྱུར་དུ་མཐོང་། ཡིན་ནའང་། བདེ་བ་སྐྱབ་སྤངས་ལ། སྤྱིའི་དངོས་པོ་ཙམ་ལ་བདེ་བའི་འབྱུང་ཁུངས་གཙོ་བོར་ཞེན་ཏེ་དེ་ཁོ་ནར་ཁ་བྱོགས། དེས་སེམས་ཀྱི་ཞི་བདེ་མི་འབྱུང་བའི་ཁར། ད་དུང་འདོད་རྣམ་དང་ཐུག་དོག་ཤུགས་སེམས་སོགས་ཆེ་བུ་བྱིན། གང་ལྟར། སྤྱོད་བས་དང་རྒྱས་པ་ཅན་གྱི་འཕྱོར་ལྷན་ཞིག་ཡིན་ཡང་། སྤྱོད་སྤྱོད་བྱས་ཏེ་སྐྱད་ཆ་ཤོད་དུས་སེམས་ལ་ཞི་བདེས་པོངས་པ་གསལ་བོར་མཐོང་། དེར་བརྟེན། རོས་ཐོག་མར་སྤྱི་ལོ་ 1973 ལོར་ཡོ་རོབ་དུ་བསྐྱེབས་དུས། སྤྱི་སེམས་འཁྲེང་བ་དེ་གལ་ཆེན་པོ་རེད་ཅེས་བཤད་རྒྱ་བྱུང་།¹⁶¹ ཞེས་བཀའ་སྩལ། དེ་ལྟར་མགོན་པོ་མཆོག་ཆེས་ཐོག་མར་ཡོ་རོབ་དུ་ཆིབས་སྐྱར་སྐྱོད་སྐབས། རྒྱ་བུ་ཕྱོགས་པས་ན་བས་མ་ཐོས་ཤིང་སྒོ་རོར་འཆར་ཙམ་ཡང་མ་སྐྱོད་བའི་འདུ་ཤེས་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོངས་ཁྲབ་དུ་སྐྱུལ་བ་ནི། གོང་དུ་གསལ་བ་ལྟར་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་སུ་ཡང་ཡང་ཅུལ་འདོན་གྱིས་གསུང་བའི་“སྤྱི་སེམས་”ཞེས་བ་དེ་རེད། བརྗོད་ཚུལ་བསྐྱར་ན། “གཞན་དོན་ཁུར་འཁྲེང་གི་བསམ་བ་”ཞེས་ཀྱང་རྗོད། བཟུལ་ན། སྐར་དོན་གཅིགས་འཛིན་མི་བྱེད་པར་སྤྱི་དོན་ནམ་གཞན་དོན་ཁུར་དུ་ལེན་པར་འདོད་པའི་བསམ་སྒྲིའི་འཁྲེང་སོ་ལ་ཟེར། དེ་ལྟར་འདུ་ཤེས་ཆེན་པོ་དེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་རབ་ཀུན་གྱི་སྤྱི་པོ་འཛམ་གཏང་མས་པ་མ་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན་ན་ཡང་། འཛམ་གླིང་སྤྱིའི་ཤོད་སྟོལ་ལྟར་གྱི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་སུ་བཟུལ་ན་མི་ལེགས། སྤྱིར་ནང་པའི་གཞུང་ཆེན་མོ་ནམས་སུ། སེམས་ཅན་གཞན་སྐྱུག་བསྐྱུལ་དང་བྲལ་འདོད་ཀྱི་སྤྱི་རྗེ་དང་། བདེ་བ་དང་ལྷན་འདོད་ཀྱི་བྲམས་པ། དེ་དག་གི་སྐྱུག་བསྐྱུལ་སེལ་བ་དང་བདེ་བ་སྐྱབ་པའི་ཁུར་རང་གིས་ལེན་འདོད་ཀྱི་ལྷག་བསམ་སོགས་འདུ་ཤེས་ཆེན་པོ་འགའ་གསུང་བ་ལས་“སྤྱི་སེམས་”ནི་བྱི་མ་ཉིད་ལ་གོ་དགོས། འགའ་ཞིག་གིས་དེ་ལ། “འཛིན་ཏེན་ཀུན་ཁྲབ་ཀྱི་འགན་ཁུར་”ཞེས་དང་། སྒྲོབ་དཔོན་ཆེན་པོ་ཐམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གིས། “བོད་སྐད་ཐོག་ཀུན་ཁྲབ་དང་། ཀུན་པན་སོགས་འབྲེལ་མིན་སྣ་ཆོགས་ཞིག་བསྐྱར་འདུག །ང་རང་གིས་ནམ་རྒྱུན་ Universal Responsibility ཞེས་བ་དེ་

¹⁶¹ 2014 ཟླ་བ་ 3 ཆེས་ 11 ཉིན་སྤྱི་འཐུས་ཆོགས་ཁང་གསར་པའི་སྐོར་འབྱེད་སྐབས་གསུངས། 313

བསྒྲམས་ནས། ‘འཛིག་རྟེན་སྤྱི་ཡོངས་ལ་བཞི་པའི་ལས་འགན།’ ཞེས་པེད་སྤྱོད་ཀྱི་ཉིན་ཡོད།¹⁶² ཅེས་གསུངས། མགོན་
པོ་མཆོག་ནས། “ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ཀྱི་ཐོག་ནས་བཤད་ན། མི་གཅིག་ལུ་མིན་པར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་ལ་
བསམ་སྒྲོ་གཏོང་རྒྱ་རེད། ལྷག་བསམ་ཐེང་བ་ཡོང་སའི་ཙ་བ་འདི་རེད།”¹⁶³ ཅེས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་ཁྲུང་དུ་
ལེན་འདོད་ཀྱི་ལྷག་བསམ་གང་ལས་འབྱུང་བ་གསལ་བར་གསུངས་པ་ལྟར། དགོངས་གཞི་དེ་ཉིད་པོད་སྐད་དུ་
བཞུགས་པའི་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ཀྱི་གདམས་པ་ཟབ་མོ་དག་ལས་བྱུང་ཞིང་། དེའི་ཐ་སྙད་ཀྱང་པོད་སྐད་ནས་པར་
དཔྱེན་སྐད་དུ་བསྐྱར་བ་ལས། དཔྱེན་སྐད་ནས་ཚུར་པོད་སྐད་དུ་བསྐྱར་རྒྱུ་ཞིག་མིན་པར་མཐོང་།

གཞན་ཡང་། དེ་ལ་སྤྱི་ནོར་ཡོད་པའི་སྐབས་མགོན་པོ་མཆོག་ནས་དབྱིན་སྐད་དུ། Universal Responsibility ཞེས་མངུ་གསུངས་ཤིང་། Global Responsibility ཞེས་གྲང་གསུངས། སྤྱི་ལོ་ 2006 ལོར་སྤྱི་འཐུས་ལྷན་ཆོག་གསལ་ལྷུང་བའི་བཀའ་སློབ་དང་། སྤྱི་ལོ་ 2009 ལོར་ཉི་ཤེས་དུ་མང་ཆོག་གསལ་ལྷུང་བའི་བཀའ་སློབ། སྤྱི་ལོ་ 2010 ལོར་ཁེ་ཀར་རྒྱ་རིགས་ནམས་ལ་ལྷུང་བའི་བཀའ་སློབ་སོགས་སུ་བོད་སྐད་ཀྱིས་“སྤྱི་སེམས་” ཞེས་དང་། “སྤྱི་བའི་སེམས་ཁུར་ལེན་པ་” ཞེས་གསུངས། Ethics for the New Millennium ཞེས་པ་ལས་མགོན་པོ་མཆོག་ནས། “[universal responsibility ཞེས་པ་]འདི་ངོས་ཀྱིས་འདོད་པའི་“སྤྱི་སེམས་” ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་ཀྱི་སྐད་དོད་ངོ་མ་དེ་མིན་སྟེ། ཆོག་འབྲེལ་གྱི་ཐོག་ནས་བཤད་ན། སྤྱི་སེམས་ཞེས་པའི་སྤྱི་ནི་ universal དང་། སེམས་ནི་ consciousness ལ་ཟེར། འགན་ཁུར་ཞེས་པའི་གོ་དོན་བོད་སྐད་ཀྱི་ཐ་སྙད་དེའི་ཆོག་ཟེན་ན་མེད་ཀྱང་དོན་ལ་ཡོད་པ་སྟོས་མེད་ཡིན།” ཞེས་བཀའ་ལྷུང་། གོང་དུ་བྲངས་པ་ལྟར་སྤྱི་ལོ་ 2014 ལྷ་བ་ 3 ཆེས་ 11 ཉིན་སྤྱི་འཐུས་ཆོག་གསལ་ཁང་གསར་པའི་སློ་འབྲེད་སྐབས། “སྤྱི་སེམས་འབྲེད་པ་” ཞེས་དང་དེའི་མཛུགས་སྐོར་སུ། “སྤྱི་སེམས་” ཞེས་གསུངས། དེ་ཡང་མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

བོད་པའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཐོག་ལ་ཆ་བཞག་ན་ཡང་། བོད་པའི་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་གཉིང་ཟབ་པོ་དྲ་ཅང་ཡག་པོ་ཞིག་ཡོད་
 པ་དེ་མ་བརྒྱལ་མ་པར་ལེགས་པར་ཟིན་ཐུབ་ན། ཆབ་སྲིད་ཀྱི་སློབ་སྤྱོད་ཀྱི་ནུས་སྤྱོད་ལོང་གི་རེད། དཔེར་
 བླ་ ད་གིན་ལ་བ་བ་ལྟར་སྤྱི་ལོ་ 1973 ལོར་ངོས་ཐོག་མར་ཡོ་རོབ་ལ་འབྲོ་བའི་སྐབས་ཏྲ་ར་ལགས་འདས་པོ་དེ་ཡོད། དེ་
 དུས་ཡོ་རོབ་ཀྱི་ལུང་པ་མང་པོ་ཞིག་ལ་སྤྱི་པ་ཡིན། བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཐད་ཆེ་ཆེ་ག་གཅིག་ཅུ་ཡང་བཤད་
 མེད། གང་ལྟར། སྤྱི་མཉམས་ཟེར་བ་ universal responsibility ཞེས་ཟེར་བ་སྤྱད་པ་དེ་བཤད་པ་ཡིན། བྱས་ཅང་།
 འགའ་ཤས་ཀྱིས། དེ་དུས་ངོས་ཀྱིས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་སློབ་ཁྲིམ་ནས་བཤད་མ་སོང་། དེ་བཤད་དགོས་ཀྱིན་འདུག་ཅེས་ཟེར་
 བར། ཏྲ་ར་ལགས་ཀྱིས། བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཅེས་མ་གསུངས་ཀྱང་། universal responsibility ཟེར་བ་དེ་ཆབ་སྲིད་

162 ལྷོ་བ་དཔོན་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེ་འི་གསུང་ཚིམ་དང་གསུང་བཤད་ཚུགས་བརྒྱུས་དེ་བ་མེད་བྱུག་པ་ལས་བྲངས།

¹⁶³ 1973 ཟླ་བ་ 1 ཚེས་ 4 ཉིན་ཕྱི་ལིང་བོད་གཞིན་རྒྱལ་ས་ལ་གསུངས།

ཆེན་པོ་ཞིག་རེད་ཅེས་ཟེར་གྱིན་ཡོད།¹⁶⁴ ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ། སྤྱི་ལོ་ 2015 ཟླ་བ་ 6 ཆེས་ 22 ཉིན་མདོ་སྤྲད་ཆོལ་ཁས་གོ་སྤྱི་གུ་ཞུས་པའི་གུ་སྟོན་མཛད་སྤྱིའི་སྤྱིང་། “གསར་འགོད་པ་རྣམས་ལ་སྤྱི་སེམས་སྤེལ་བའི་འགན་ཡོད་པ་རེད། ... ང་ཆོའི་མ་འོངས་པ་དེ་འཛམ་བུ་སྤྱིང་ལ་བརྟེན་ཡོད་པས། འདོད་ཀྱང་རུང་མི་འདོད་ཀྱང་རུང་། ང་ཆོ་ཆང་མས་སྤྱི་སེམས་ཞིག་འབྱེད་དགོས་པ་རེད། འཛམ་བུ་སྤྱིང་འདི་ཡག་པོ་ཞིག་དང་བདེ་སྤྱིད་ལྡན་པ་ཞིག་བྱུང་ན། ང་ཆོ་ལ་ཕན་པ་རེད། དེ་མེན་ད་ལྟ་ནང་བཞེན་པ་དོག་དང་འགྲན་སེམས། གཡོ་སྤྱོད་སོགས་ཀྱི་སྤྱིང་ནས་སྤྱིན་པ་ཡིན་ན། ང་ཆོར་གྱིང་རེག་པ་མ་གཏོགས། སྤྱིང་ཁག་སོ་སོ་རང་མགོ་ཐོན་མི་ཐུབ།” ཅེས་“སྤྱི་སེམས་”གལ་ཆེ་ཚུལ་གསུངས། གང་ལྟར། བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ལ་རྒྱས་སྤྱོད་ཅུང་ཟད་ཡོད་ཅིང་མགོན་པོ་མཆོག་གི་བཀའ་སྤྱོད་ཡང་ཡང་ཞུ་མཁན་ཞིག་ཡིན་ན། བོད་སྤྲད་ཏུ་“སྤྱི་སེམས་”ཞེས་ཡང་ཡང་བཀའ་སྤྱུལ་བ་དང་དབྱིན་སྤྲད་ཏུ་གསུངས་པའི་ཐ་སྤྲད་དེ་གཉིས་གཅིག་ཏུ་འབབ་པའི་ཚུལ་མི་རྟོགས་པ་ཅི་ལ་ཡོད།

དེ་ལྟར་སྤྱི་ལོ་ 1973 ལོར་རང་དབྱིལ་སྤྱིང་ཏུ་འཛོག་པའི་ལམ་སྤེལ་ལ་ཡུན་རིང་གོམས་པའི་སྤྱི་ཆོགས་ཆེན་པོ་དེར། གཞན་དབྱིལ་སྤྱིང་ཏུ་འཛོག་པའི་ཐབས་ཚུལ་གསར་པ་ཞིག་ཡོངས་གྲགས་སུ་སྤེལ་བ་ན། རང་གཞན་གྱི་གོ་ས་དེ་མ་ཐག་བརྗེ་རྒྱ་ཤིན་ཏུ་དཀའ་ཡང་། དགོངས་ཚུལ་དེས་ཡིད་སྤོགས་ཏེ་བོད་ཀྱི་སྤྱབས་མགོན་ཏུ་ལའི་སྤྱི་མ་ཞེས་པའི་མཆོན་སྟན་སྤར་ལས་ཁབ་པའི་དབུ་ཚུགས། སྤྱབས་དེའི་ཆིབས་ཞབས་སུ་རྒྱ་རི་སློ་གྲོས་རྒྱལ་མཆོན་མཆོག་ཀྱང་ཡོད། མགོན་པོ་མཆོག་ནས་སྤྱི་མི་དེ་དག་གི་དཀའ་ངལ་སེལ་ཐབས་འབའ་ཞིག་ཐུགས་ལ་དགོངས་ཏེ། བོད་དོན་དང་འབྲེལ་བའི་བཀའ་མོལ་མ་གསུངས་པར་བརྟེན། རྒྱ་རི་སློ་གྲོས་རྒྱལ་མཆོན་མཆོག་གིས་ཐུགས་ཀྱིས་མ་བཟོད་པར་ཡགོང་ས་མཆོག་ལ། “སྤྱི་མདུན། འདི་ནི་ཏ་ལས་པའི་གོ་སྤྱབས་ཡག་པོ་ཞིག་ཡིན་པས། བོད་དོན་ཐོག་བཀའ་མོལ་མང་ཅམ་གནང་དགོས་ས་རེད། ང་ཆོས་འཛམ་བུ་ཀུན་ལ། བོད་མི་རིགས་ཀྱིས་སྤྱག་བསུལ་སྤྱོད་བཞེན་པའི་གནས་སྤངས་འིལ་བསྐྱགས་མང་ཏུ་གནང་དགོས་པ་འདྲ།” ཞེས་ཞུས་པར། མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

དེ་བདེན་པ་རེད། དངོས་གནས་བྱས་ན། དོས་ཀྱིས་ཀྱང་བོད་དོན་ཐང་སྤྲད་ཆ་མང་ཅམ་བཤད་ན་བསམས་བྱུང་། ཡིན་ནའང་། ཁྱེད་རང་གིས་ཤེས་གསལ་ལྟར། མི་མང་ཆེ་བར་སེམས་ཀྱི་དཀའ་ངལ་ཆེན་པོ་ཡོད། དཀའ་ངལ་དེ་དག་དོས་ཀྱིས་སེལ་ཐུབ་མི་ཡོང་ངམ་སྟམ་པའི་རེ་བ་སྤོང་པ་ཞིག་བཅངས་ནས་ཁོང་ཆོ་ཡོང་བ་རེད། འོན་ཀྱང་། དཀའ་ངལ་དེ་དག་སེལ་དཀའ་བའི་ཁར། རང་ཅག་གི་དཀའ་ངལ་འིལ་བསྐྱགས་བྱས་ཏེ་ཁོང་ཆོར་རྟོག་ཁྱེས་སྟོན་མ་ཞིག་སྤྱིན་པའི་ཐོབ་ཐང་ང་ཆོར་མེད་སྟམ།¹⁶⁵ ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ། དེ་ཐོས་མ་ཐག་རྒྱ་རི་སློ་གྲོས་རྒྱལ་མཆོན་མཆོག་ཡིད་འགྲུལ་དབང་མེད་ཏུ་ཐེབས་ཏེ་སྤྱན་ཆབ་ཤོར། རྒྱ་རི་སློ་གྲོས་རྒྱལ་མཆོན་ལྟ་བུ་བོད་དོན་ལ་གཅིག་ཏུ་འབྱུངས་པའི་གཞན་སྤྱིས་

¹⁶⁴ 2014 ཟླ་བ་ 3 ཆེས་ 11 ཉིན་སྤྱི་འཐུས་ཆོགས་ཁང་གསར་པའི་སྤྱོད་སྤྱབས་གསུངས།

¹⁶⁵ དབྱིལ་ཡངས་བཟོད་བསྐྱོད་ཀྱི་རྣམ་དཔྱོད་ཏུ་གསལ་བ་པའི་བསྐྱར་གྱིས་བྱངས།

སེམས་ལྷགས་ཅན་མར་རྟུ་ཡོང་ངེས་པ་སོགས་དགོས་པ་རྟུ་མར་གཞིགས་ཏེ། ཡོ་རོབ་རྟུ་ཆིབས་སྒྲུར་མ་པ་སྒྲུར་ས་
ཡོང་གི་རྒྱ་པ་དགྲུ་ཅམ་གྱི་སྟེན་ཏེ། ལྷི་ཙོ་ 1973 རྒྱ་པ་ 1 ཆེས་ 4 ཉིན་ལྷི་ཡིར་ཡོད་ཀྱི་མཐོ་རིམ་སྟོབ་མ་ཆོར་ཆེད་
ལཱ།

དེ་དང་མང་པོའི་སྤྱི་ཚོམ་ལ་རྟོག་བྱ་མང་པོ་ཡོད། གཙོ་ཆེ་གོས་རྟོག་བྱ་ག་རེའི་ཐོག་ནས་ཡོང་གིན་ཡོད་དམ་
 ཟེར་ན། སོ་སོ་གཅིག་གི་འདུན་པ་མ་སྒྲིབ་(individualism)དང་། སོ་སོ་གཅིག་གི་ཁེ་ཕན་གི་དོན་ལ་གཞན་པོའི་སྤྱི་
 གུང་པ་མ་གཏོགས། བདེ་བ་འདོད་པ་དང་སྤྱུག་བསྐྱེད་མི་འདོད་པའི་ཆོར་བ་རང་ལ་ཡོད་པ་ནང་བཞེན་མི་གཞན་ལ་
 ཡང་ཡོད་པར་བསམ་མ་ཐུབ་པའི་ཐོག་ནས་མི་གཞན་ལ་གྲུས་བརྩེ་བྱེད་པ་དང་། གཞན་ལ་དགའ་ཞེན་བྱེད་པའི་བསམ་
 རྟོག་དེ་བརྒྱགས་ནས། འཛམ་གྱི་སྤྱི་ཚོམ་ལ་རྟོག་བྱ་མང་པོ་ཡོང་གིན་ཡོད། ལྷན་པས་རེར་བསམ་སྒྲོ་གཏོང་དུས་
 དངོས་གནས་འཛིགས་སྒྲུབ་སྤེལ་ཡོང་གིན་འདུག །འཛམ་གྱི་སྤྱི་ཚོམ་ལ་ར་ཆོས་ཡར་རྒྱས་མང་པོ་ཞིག་གཏོང་
 གིན་ཡོད། དེ་མཚུངས་འཛིགས་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། ལྷ་པོའི་སྤྱི་ཚོམ་ལ་འཕྲོ་གིན་ཡོད། དེ་ཙམ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་ནའང་། ཚུར་
 རྟོགས་འདིར་ར་ཆོ་སྤྱི་ཚོམ་ནས་མ་ཤིའི་བར་དུ་སྤོང་པའི་འཛམ་གྱི་སྤྱི་ཚོམ་ནང་དུ་དངོས་གནས་བྱེད་པ་གཅིག་གིས་
 གཅིག་ལ་ཤ་ཆའི་བསམ་སྒྲོ་དེ་བརྒྱགས་པ་ཡིན་ན། འཛམ་གྱི་སྤྱི་ཚོམ་ལ་ཏ་ལམ་མི་ཆེ་འདི་སྤྱི་ཚོམ་པོ་མེད་པར་
 ཆགས་རྒྱུའི་ཉེན་ཁ་འདུག །དོས་ཀྱིས་དེ་འདྲ་ཞིག་བྱེད་ཀྱིན་འདུག །རེད་དམ་མ་རེད། དངོས་གནས་གཞན་ལ་ཤ་ཆའི་
 བསམ་སྒྲོ་དང་། སེམས་བཟང་པོའི་བསམ་སྒྲོ་འདི་རིན་ཐང་བྲལ་བའི་དངོས་པོ་ཡིན། དེ་ཤིན་ཏུ་གཤམ་ཆེན་པོ་རེད། དོས་
 ཀྱིས་ཆོས་བྱེད་དགོས་ཟེར་གིན་མེད་ལ། ཆོས་པའི་དོས་ནས་སྤྱད་ཆ་ཤོད་ཀྱིན་མེད། གནས་རྒྱུའི་དེ་དང་རང་ཆོར་ཁ་
 ཡོད་ལག་ཡོད་རེད། ... མི་ལ་རིན་ཐང་བྲལ་བའི་དངོས་པོ་ནི། སེམས་བཟང་པོ་དེ་ཡིན། དེ་དངོས་གནས་རིན་ཐང་བྲལ་
 བ་རེད། ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ། འདིར་གསུངས་པའི་“གཞན་ལ་ཤ་ཆའི་བསམ་སྒྲོ་”ཞེས་པ་བོད་རང་སྤྱད་ཀྱི་བན་ཆད་
 རོ་མ་ཞིག་སྟེ་དོན་ལ་ཆོས་གཞུང་དུ་“གཞན་དོན་ཁུར་འབྱེད་ཀྱི་བསམ་པ”ལམ་“སྤྱི་སེམས་”ཞེས་པ་དེ་ཡིན། ལྷན་པས་
 དེར། མགོན་པོ་མཆོག་ནས་གཞན་ལ་གྲུས་བརྩེ་དང་དགའ་ཞེན་བྱེད་པའི་བསམ་སྒྲོ་དང་། སེམས་བཟང་པོའི་འདུ་
 ཤེས་ཞེས་སོགས་སེམས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ནམ་ནང་གི་ཡོན་ཏན་(inner value)ནས་འཕྲོ་བ་མའི་ཡོན་ཏན་(human
 value)དང་། “ཆོས་བྱེད་དགོས་ཟེར་གིན་མེད་”ཅེས་དང་། “ཆོས་པའི་དོས་ནས་ཤོད་ཀྱིན་མེད་”ཅེས་སོགས་ཆོས་
 ལུགས་དང་མ་འབྲེལ་བའི་བཟང་སྤྱོད་(secular ethics)ཀྱི་རྣམ་པ་དེ་ཡང་བོད་མི་ཆོར་གསལ་བར་གསུངས།

ཕྱི་སེམས་སྡེལ་བར་མཛད་པའི་གནད་འགག་གཞན་ཞིག་ལ། <<བཅའ་བྱུང་གི་རང་དབང་>>ལས། “ཕྱི་སེམས་ནི་འགྲོ་བ་མིའི་དུགས་ཡར་རྒྱས་ཡོང་ཐབས་ཀྱི་སྡེ་མིག་ལྟ་བུ་རེད། ཕྱི་སེམས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་མེད་ན། ཡར་རྒྱས་ཕྱོགས་རེ་བ་ཅཅ་ལས་ཡོང་ཐབས་མེད།” ཅེས་གསུངས། འཛམ་གླིང་འདི་ཕྱི་སེམས་སམ་གཞན་དོན་ཁྲུང་དུ་འབྱེད་བའི་འདུ་ཤེས་ཀྱིས་ཐོངས་པའི་དབང་གིས། དབྱལ་ཕྱག་ལ་ཆོད་ལས་བརྒྱལ་བའི་བར་ཁྲུང་ཆེ་བ་དང་། ཆགས་སྤང་ནོ་བ། མི་དུགས་དང་ཆོས་ཕྱགས་འཐེན་འབྱེད་བྱེད་པ། རང་དོན་དུ་གཞན་ཕྱག་ལ་སྦྱོར་བ། བཟུ་གཞིག་གཏོང་བ། བདེ་ཕྱག་

དང་མཐུན་ཆེན་འབྲེལ་མཚུངས་མེད་པ། རང་གི་ཁེ་འབབ་ལ་དམིགས་ཏེ་ཁོར་ཡུག་ལ་གཞིན་ལས་ཅི་འདོད་དུ་སྒྲུབ་པ་
སོགས་སྒྲིན་སྒྲུ་ཆོག་སྒྲུང་དང་འབྲུང་བར་བརྟེན། མགོན་པོ་མཆོག་ནས། ཡོ་རོབ་ཏུ་ཆིབས་སྒྲུར་ཐོག་མའི་སྐབས་
ནས་འཛམ་གླིང་གི་ལོ་ལོ་སྤྱི་ལོ་ལས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་ཀྱི་ཆེར་སྒྲེལ་ཐབས་མཛད་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ།

གོང་གསལ་ཡོ་རོབ་ཆིབས་སྒྲུར་གྱི་སྐབས་དང་མཚུངས་པར་བོད་དོན་བཞག་སྟེ་གཞན་དོན་ཁུར་དུ་བཞེས་
པའི་མཛད་པ་གཞན་ཞིག་གནང་བ་ནི། སྤྱི་ལོ་ 1989 ལོར་གནས་བདེ་སྤོ་མོ་ཆའི་དམར་གསོད་ཆེན་མོའི་དོན་ཆེན་
སྐབས་ཀྱི་རིགས་སྒྲོབ་མ་རྣམས་ལ་རྒྱ་སྒྱུར་དང་། རྒྱ་གཞུང་གི་དག་གཞན་ལ་ངོ་ཚྏ་ལྟེ་གསལ་བསྐྱགས་ཀྱི་ཁྱབ་ཏུ་
སྒྲེལ་བར་མཛད་པ་དེ་རེད། མགོན་པོ་མཆོག་རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་སྤྱི་དྲུས་ཀྱི་འགལ་ཕྱོགས་སུ་བཞེངས་ཆེ་བོད་ཀྱི་རེ་
འདུན་ལ་དོ་ཐོག་འབྲུང་བ་མི་མཐུན་པ་ག་ལ་ཡིན་ཏེ། རྒྱ་ནག་དཔོན་རིགས་ཆའི་ངོ་སྤྱད་ཅམ་གྱི་སྤྱད་ཉམ་ཆུང་རྣམས་
ཡལ་བར་འདོར་བ་ཐ་མལ་པའི་ངང་ཚུལ་ལས་མ་འདས་པས། མགོན་པོ་མཆོག་ནས་ཐུགས་དོགས་སྤྱི་ཅམ་ཡང་མེད་
པར་དེ་མ་ཐག་རྒྱ་རིགས་སྒྲོབ་མས་དམངས་གཙོ་ཅོད་ལེན་བྱས་པར་རྒྱ་སྒྱུར་དང་། དེར་བཟུང་བའི་རྒྱ་ནག་གི་སྤྱི་
དྲུས་ལ་དགག་བྱ་གནང་། སྐབས་དེ་ནི་བོད་རྒྱ་འབྲེལ་མོལ་ཐད་གོ་བསྐྱར་གནང་བཞིན་པའི་དུས་རེད། དེ་ཡང་རྒྱ་
གཞུང་གིས་མཐའ་མའི་དག་གཞན་ཆེན་པོ་མ་བྱས་པའི་གོང་དུ། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས། བསྟན་འཛིན་དགེ་བྱེད་དང་
རྒྱ་རི་སྒོ་གོས་རྒྱལ་མཆོན་གཉིས་འབོད་འགྲུག་གནང་སྟེ། རྒྱ་གཞུང་གིས་རྒྱ་རིགས་སྒྲོབ་མར་དག་གཞན་བྱེད་པར་
མཐའ་གཅིག་ཏུ་ངོ་ཚྏ་ལྟེ་དང་། སྒྲོབ་སྤྱུག་རྣམས་ལ་བཅོས་མིན་གྱི་རྒྱ་སྒྱུར་ཆ་ཆང་ཡོད་པའི་གསལ་བསྐྱགས་གསུང་
བཤད་ཅིག་འབྲི་དགོས་པའི་བཀའ་གནང་སྐབས། རྒྱ་རི་སྒོ་གོས་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་ཐུགས་ལ། ཨ་ཁ། ད་འགྲིག་མ་སོང་།
དེ་ལྟར་གནང་ན། ལོ་མང་རིང་དཀའ་ལས་བརྒྱབས་པའི་བོད་རྒྱ་འབྲེལ་མོལ་གྱི་གོ་སྐབས་དེ་མེད་པར་འགྱུར་ངེས་
སྟེ་སྟེ་ཁུས་པ་ན། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས།

དེ་དངོས་གནས་རེད། ཁྱེད་རང་ལ་རྒྱ་མཆོན་འདུག །ཡིན་ནའང་། གལ་ཏེ་ངོས་ཀྱིས་ད་ལྟ་གསལ་བསྐྱགས་མ་བྱས་ན།
འབྲུང་འགྱུར་ངོས་རང་ལ་རང་དབང་དང་མང་གཙོའི་ཐད་སྐད་ཆ་ཤོད་པའི་བཟང་སྤྱོད་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་ནས་ཡང་མེད། སྒྲོབ་
མ་ལོ་ཆུང་དེ་དག་གིས་ཅོད་ལེན་བྱེད་པ་ནི། ངོས་ཀྱིས་ཅོད་ལེན་བྱེད་བཞིན་པ་དེ་དང་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་ལས་གཞན་
གང་ཡང་མ་རེད། ཅེས་སོགས་བཀའ་སྤྱུལ་བའི་ཚུལ་<<དེའི་ཡངས་བཟོད་བསྐྱེད་ཀྱི་རྣམ་དཔྱད་>>ཅེས་པར་
གསལ། སྤྱིར་སྤྱི་དོན་པ་རྣམས་ཀྱིས་རང་དོན་འགྲུབ་པ་ལ་གཞན་ཅི་མི་སྟུམ་པར་ཡལ་བར་འདོར་ཞིང་། བཅོན་པོའི་
ངོ་སྤྱད་བ་དང་། རང་དོན་དུ་གཞན་བཀོལ་བ་སོགས་བྱེད་ན་ཡང་། ཡགོང་ས་མཆོག་ནི་དེ་དག་ལས་ཡོངས་སུ་ལྷོག་
སྟེ། གཞན་གྱི་འདོད་འདུན་འགྲུབ་པ་ལ་རང་དོན་ཡལ་བར་འདོར་བའི་ཐུགས་གཤིས་རང་ཆས་སུ་མངའ་བ་ཞིག་ཡིན་
ལ། སྤྱི་བོ་ཆེ་མ་ཆུང་གསུམ་གྱི་ཡིད་དབང་བདེ་སྒྲུབ་ཏུ་ཁྱུགས་པ་དང་། དམངས་གཙོ་དོན་གཉེར་བ་སོགས་རྒྱ་རིགས་

མང་པོས་ཡགོང་ས་མཆོག་ལ་དགའ་མོས་དང་། བོད་དོན་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་རྒྱུན་མཐུན་ནས་བྱེད་པའང་ཡར་དེད་ན་ཅ་བ་གཅིག་གོང་གསལ་ལྟ་བུའི་མཛད་པ་དག་ལ་ཐུག་ཡོད།

ཡང་མགོན་པོ་མཆོག་ནས། ཐོབ་ཐང་ཅོད་པ་ནི་འོས་ཤིང་དགོས་ངེས་ཅན་ཞིག་ཡིན་ནའང་། དེ་དང་ཆབས་ཅིག་འགན་ཁུར་ལེན་དགོས་པའང་གཤམ་གནད་ཆེན་པོར་གཟེགས་པའི་ཚུལ་བཀའ་མང་དུ་སྩལ། འཛམ་གླིང་སྤྱོད་ཐོབ་ཐང་ལ་བྱེ་བྲག་མང་དུ་བྱེ་སྤྱོད་རྒྱུན་མཐུན་ནས་ཅོད་ལེན་བྱེད་ཅིང་དེ་ལ་ཁྲིམས་ཀྱི་རྒྱབ་སྐྱོར་ཆེ་ཡང་། འགན་ཁུར་ལེན་པའི་འདུལ་ཤིང་ཉེ་ཅམ་དར་སོ་མེད། དེའི་ཅ་བ་ནི་སྤྱིར་སེམས་དང་སྤྱི་སེམས་གཉིས་ལ་ཐུག་ཡོད། གང་དུ་སྤྱིར་སེམས་སམ་རང་དོན་དཀྱིལ་སྤྱིར་དུ་འཛོག་པའི་འདུལ་ཤིང་(individualism)ཐབ་ན་དེ་དུ་ཐོབ་ཐང་གཙོ་ལ། གང་དུ་སྤྱི་སེམས་སམ་གཞན་དོན་དཀྱིལ་སྤྱིར་དུ་འཛོག་པའི་འདུལ་ཤིང་(altruism)དར་ན་དེ་དུ་འགན་ཁུར་གྱི་སྤྱིང་སྤྱོད་ཤིན་ཏུ་མང་། ནང་པའི་བད་ཆད་གྱི་སྤྱིང་ནས་བཤད་ན། འདུལ་ཤིང་དེ་གཉིས་ལ་རང་གཅེས་འཛིན་དང་གཞན་གཅེས་འཛིན་ཞེས་ཟེར། གནད་དོན་འདི་དག་ལ་དགོངས་ཏེ། ཉེན་འབྱུང་འབྲེལ་གྱི་ནམ་གཞག་དང་དངོས་སྤྱོད་འོ་སྤྱོད་གྱི་ལམ་ནས་རང་གི་བདེ་སྤྱོད་ཡོད་ཆད་གཞན་དང་འབྲེལ་ཏེ་འབྱུང་ཞིང་། སྤྱི་ཆོག་ས་ཐམས་ཅད་གཅིག་ལ་གཅིག་བརྟེན་དུ་ཡོད་པའི་གནས་ལུགས་འོ་སྤྱོད་གནད་བ་སོགས་མཐའ་ཡས། མདོར་ན། སྤྱི་ལོ་ 2001 ལོར་མགོན་པོ་མཆོག་ནས་ཡོ་རོབ་གྲོས་ཆོག་ས་སྤྱོད་། “སྤྱི་སེམས་ནི། གང་ཟག་སྤྱིར་གྱི་བདེ་སྤྱོད་དང་འཛམ་གླིང་སྤྱིའི་ཞི་བདེ། དངོས་པོའི་ཐོན་ཁུངས་ཆ་མཉམ་དུ་སྤྱོད་པ། མི་རབས་རྗེས་མའི་བདེ་སྤྱོད་ལ་བསམ་ཤེས་བྱས་ཏེ་ཁོར་ལུག་བདག་སྤྱོད་བྱེད་པ་བཅས་ལ་པན་པའི་གཞི་ཅུ་ཡག་ཤོས་དེ་ཡིན།” ཞེས་སྤྱི་སེམས་ཀྱི་དགེ་མཚན་དང་དར་སྤེལ་གནད་པའི་དགོས་དམིགས་གསུངས་པ་སོགས་འཛམ་གླིང་ཤིལ་པོ་བཟང་སྤྱོད་སྤྱི་འབྲེད་པའི་མཛད་འཕྲིན་སྤྱོད་བཞིན་པ་འདི་ག་ལགས་སོ།།

ཐུགས་བསྐྱེད་ཆེན་པོ་གསུམ།

མགོན་པོ་མཆོག་ནས་འཛམ་གླིང་རྒྱ་བྱུང་དུ་བསྐྱེད་དང་སྤྱོད་བཞིན་པའི་མཛད་པ་སྤྱི་ཆོག་ས་ལས་གྲགས་ཆེ་བ་ནི་ཐུགས་བསྐྱེད་གསུམ་ཞེས་བ་དེ་ཡིན། དེ་ལ་དབྱིན་སྐད་དུ་ three commitments ཞེས་གསུངས། འདི་ནི་བོད་སྐད་དུ་ཐུགས་འགན་གསུམ་དང་འགན་ཁུར་གསུམ། མཛད་པ་གསུམ་ཞེས་སོགས་སྤྱི་སེམས་བ་དེ་རེད། དེ་དག་ནི། promotion of human value སྤྱི་འགྲོ་བ་མིའི་ཡོན་ཏན་གོང་དུ་སྤེལ་བ་དང་། གཉིས་བ་ནི། promotion of religious harmony སྤྱི་ཆོས་ལུགས་མཐུན་སྦྱིལ་གོང་དུ་སྤེལ་བ། གསུམ་བ་ནི། promotion of the solution of the Tibetan issue སྤྱི་བོད་ཀྱི་བདེན་མཐའ་གསལ་ཐབས་གནད་བ་བཅས་རེད། དེ་དག་ལ། མགོན་པོ་མཆོག་ནས། འགྲོ་བ་མི་ཞིག་ཡིན་པའི་ཐད་ནས་དང་། ཆོས་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཐད་ནས། བོད་མི་ཞིག་ཡིན་པའི་ཐད་ནས་རིམ་བཞིན་

དེ་དག་མཛད་པའི་ཚུལ་གསུངས། མཛད་པ་དང་པོ་ནི་སྤྱོད་པོ་དུང་ཕྱུར་བདུན་ཅུ་དང་། གཉིས་པ་ཆོས་དད་ཡོད་པའི་
འགྲོ་བ་དུང་ཕྱུར་བདུན་ཅུ་དང་། གསུམ་པ་ནི་བོད་མི་ས་ཡ་དུག་ལ་དམིགས་པ་ཞིག་ཡིན་པས་སྤེམ་སྤེམ་ལས་སྤྲུམ་སྤྲུམ་
མ་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་གལ་གནད་ཀྱང་དེ་མཚུངས་ཡིན་པས་གོ་རིམ་ཡང་ཆེ་རིམ་ནས་གསུངས།

ཐུགས་བསྐྱེད་དང་པོའི་མཛད་པ་སྦྱོང་སྐབས། གསུང་ཆོག་གཙོ་བོ་གཉིས་ཏེ། “ནང་གི་ཡོན་ཏན་”དང་“འགྲོ་
བ་མའི་ཡོན་ཏན་”ཞེས་པ་གཉིས་རེས་མོས་སུ་གསུང་ཡང་དོན་ལ་བྱད་པར་མེད། དེ་ཡང་བྱམས་པ་དང་སྤྱིང་རྩེ།
བཟོད་བསམ་དང་བསམ་ཤེས། འདོད་པ་རྒྱུ་ཞིང་ཆོག་ཤེས་པ། བྱང་བདེན་དང་འབྲམ་མཉམ་གྱི་འདུ་ཤེས། རང་ཁྱིམ་ས་
རང་སྤྱང་སོགས་ཏེ་འདི་དག་ལ་ཡ་རབས་ཀྱི་སྦྱོད་པ་བཟང་པོ་ཞེས་ཟེད། དེ་ལྟ་བུའི་བཟང་པོའི་ཡོན་ཏན་སྤེལ་བ་ལ།
ཡགོང་ས་མཆོག་ནས།

ཡ་རབས་སྦྱོད་བཟང་འཕེལ་རྒྱས་གཏོང་རྒྱུ། དངོས་གཙོའི་རིང་ལུགས་ཀྱིས་མན་རྒྱས་གང་ཡང་འདོན་མི་སྟབ་པ་སྦྱོང་
བས་གྲུབ་པ་དང་། བྱམས་སྤྱིང་རྩེ་དང་འདོད་རྒྱུ་ཆོག་ཤེས་ནི་ནང་པའི་ཆོས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱའི་སྤྱིང་པོ་ཞིག་ཡིན། ཡོན་ཏུ་
དགོས་གལ་ཆེ་བའི་གཤེས་རྒྱུ་དཔེ་པོ་འདི་དག་གོང་འཕེལ་གཏོང་བའི་འགན་དེ་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་ཆོགས་སྤེལ་ཁག་དང་།
ལས་ཀྱི་སྤྱོད་མོར་ཡོད་པའི་མགོ་ཁྲིད་མི་སྤྱ། ཆོས་ལུགས་ཁག་གི་དབྱ་ཁྲིད་ནས་པ་བཅས་ཀྱི་སྤྱལ་སྤྱིང་དུ་བབས་ཡོད།
དེས་ན་ཆང་མས་ལྷག་བསམ་བཟང་པོའི་སྒོ་ནས་དམིགས་ཡུལ་བཟང་པོ་འདི་འགྲུབ་པའི་ཆེད་དུ་རྒྱས་ལུགས་གང་ཡོད་
བཏོན་ཏེ་འབད་བཅོམ་གནད་དགོས་པ་ཡིན། བྱམས་པ་དང་སྤྱིང་རྩེ། བྱང་བདེན། འབྲམ་མཉམ་བཅས་ཀྱི་འཛམ་གླིང་ཞིག་
བསྐྱེད་རྒྱ་ནི་ང་ཚོ་རང་ཉིད་ཐེ་བའི་རྒྱ་ཆེའི་མང་ཆོགས་ཀྱི་ཁེ་ཕན་ཆེད་དུ་ཡིན་གཤེས། ཡ་རབས་སྦྱོད་བཟང་གི་མང་
གཞིའི་ཐོག་ནས་འཛམ་གླིང་སྤྱི་ཡོངས་ཀྱི་དོན་དུ་ཆང་མས་སེམས་ཁུར་མཉམ་ལེན་བྱ་དགོས། དེ་ལྟ་བུའི་འཛམ་གླིང་
ཞིག་སྐྱེན་པའི་དོན་དུ་མ་འོངས་པའི་རེ་བ་བཅོལ་སའི་མི་རབས་ལ་རྒྱུ་ཀྱིས་པའི་དུས་ནས་གོམས་གཤེས་འཇགས་

ཐབས་སུ་ཤ་ཆའི་སྒོ་ནས་སྦྱོར་སྦྱོང་སྦྱོང་དགོས།¹⁶⁶ ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ། བཟང་པོའི་ཡོན་ཏན་དེ་དག་རྒྱ་བྱུང་ཕྱི་ལ་བར་
“ཆོས་དང་མ་འབྲེལ་བའི་བཟང་སྦྱོང་”ཅེས་པར་ཅུལ་འདོན་མང་དུ་གནང་། དེ་ལ་མགོན་པོ་མཆོག་ནས། “མི་དུང་ཕྱུར་
བདུན་ཅུའི་ནང་ནས་དུང་ཕྱུར་བཅུ་ལ་ཆོས་དད་མེད། ཆོས་དད་མེད་མཁན་ཆོ་ཡང་མི་ཡིན་པ་དང་། བདེ་བ་འདོད་ཅིང་སྤྱུག་
བསྐྱེད་མི་འདོད་པ་ཡིན་པས་བཅེ་བའི་ཡུལ་ཡིན།” ཞེས་ཆོས་དད་མེད་པའི་འགྲོ་བ་དུང་ཕྱུར་བཅུ་ཙམ་པོ་བ་དེ་ཡང་
སྐབས་འོག་ཏུ་བཅུག་སྟེ། སྤྱོད་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་སྦྱུབ་པའི་ཕྱིར་ Secular ethics སྤྱོད་ཆོས་དང་མ་འབྲེལ་བའི་
བཟང་སྦྱོང་ཅེས་གསུངས་ཏེ་འགྲོ་དོན་རྒྱ་ཆེར་མཛད། འདི་ནི། ནང་གི་བཟང་པོའི་ཡོན་ཏན་ལྷན་ཀ་མེད་པར་སྦྱུབ་པའི་
ཐབས་བྱུང་པར་ཅན་ཞིག་སྟེ། སྦྱོབ་དཔོན་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེས། “དེ་ནི་དང་རབས་ཀྱི་གནས་སྤངས་དང་བསྐྱེད་ན་ཏ་
ཅང་གསར་གཏོད་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད།”¹⁶⁷ ཅེས་གསུངས། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས།

¹⁶⁶ བཀའ་སྤྱོད་སྤྱིང་གི་ཞོར་དུ་ལས་བྱངས།

¹⁶⁷ སྦྱོབ་དཔོན་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེའི་གསུང་བཤད་དང་བཀའ་ཚུལ་སྤྱོད་པ་བསྐྱེད་དེ་བ་སྤྱིང་དུག་པ་ལས་བྱངས།

འཇམ་པ་དང་པོ་དེ། རྩོམ་རང་མི་ཞིག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས། གཙོ་བོ་ནང་སེམས་ཀྱི་བདེ་སྲིད་གལ་ཆེ་བ་དང་། རྩོམ་སེམས་ཀྱི་བདེ་སྲིད་བཟོ་བ་དེ་ཡང་ཆོས་དད་ཡོད་ཀྱང་རྩལ་མེད་ཀྱང་རྩལ་། གང་ལྟར། རྩོམ་རང་ཆོ་རྒྱུད་བའི་སྐབས་ནས་པ་མས་འཇམ་ཅི་ཅམ་གྱིས་བཅེ་བས་བསྐྱེད་པའི་ཆོད་གྱིས་སེམས་ལ་དགའ་སྤང་དང་། སྲིད་སྤང་ཡོང་གིན་ཡོད་པར་བརྟེན། བྱམས་བཅེ་ནི་རང་ཆས་སུ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། བར་སྐབས་ཞིག་ནས་ཆོད་རིག་པ་ཆོས་ཀྱང་ཆོད་རིག་གིས་ཞིབ་འཇུག་གམ་བརྟག་དབྱེད་བྱེད་དུས། བྱམས་བཅེ་ཞེས་བ་དེ་ལུས་བདེ་བ་དང་། བྱིས་ཆང་སྲིད་པ། སྲི་ཆོགས་ལ་པན་ཐོགས་ཡོང་བ་ཞིག་ཏུ་འོད་ཀྱིན་འདུག །དེར་བརྟེན། མི་ཞིག་ཡིན་ཕྱིན་མའི་རྣམ་དབྱེད་ཀྱི་རྩལ་པའི་ཐོག་ནས་སེམས་ཀྱི་ཞི་བདེ་བསྐྱེད་ཆུ་དེ་རྩོམ་གྱིས་འཇམ་པ་དང་པོ་དེར་ཅི་གིན་ཡོད།¹⁶⁸ ཅེས་བཀའ་ལྷན་ལ།

སངས་རྒྱལ་བཙུན་ལྷན་འདས་ད་ལྟ་ཕེབས་པ་ཡིན་ན། ཆོས་ལུགས་དང་མ་འབྲེལ་བའི་བཟང་སྲོད་འདི་གསུང་འཇམ་ཡིན། བཙུན་ལྷན་འདས་ཀྱི་རིང་ལུགས་ཀྱི་གལ་ཆེ་ཤོས་བདག་མེད་ཀྱི་ལྟ་བ་ཡིན་ཡང་། གཤམ་བྱ་འགའ་ཤས་ཀྱི་ཁམས་དང་མོས་པར་བསྐྱེད་ནས། སྤང་པོ་ལྟ་ནི་ཁྱེད་ཀྱི། ཁྱེད་འཁྱེད་པ་པོ་ནི་གང་ཟག་གོ། ཅེས་ཀྱང་གསུངས་ཡོད། བཙུན་ལྷན་འདས་ནི་ཀུན་ལ་བཅེ་ཞིང་། སྤྱུགས་མེ་ཆེན་པོ་ཀུན་ལ་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན་པས། ཆོས་དད་མེད་མཁའ་ཆོར་ཡང་ཇི་ལྟར་མི་ཆོ་སྲིད་པོ་ཡོང་ཐབས་ལ་དགོངས་པ་བཞེས་ཀྱི་རེད། དེར་བརྟེན། རྩོམ་རང་མི་ཞིག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་མི་དྲུང་སྤྱང་བདུན་ཅུ་ལ་པན་ཐོགས་བྱེད་པ་དང་། པན་ཐོགས་བྱེད་ཐབས་ཀྱང་མི་རེ་རེའི་རྣམ་དབྱེད་དང་བསྐྱེད་ནས་རྒྱ་མཆོད་ལྷན་པའི་ཐོག་ནས་བསམ་སྒྲོར་འཇམ་པས་འགྱུར་བ་ཡོང་ཐབས་ལ་འབད་བཙོན་བྱེད་དགོས་པ་ལས། མི་དྲུང་སྤྱང་བདུན་ཅུ་ལ་བཀའ་བཏང་ནས་འགྱུར་བ་འགོ་ཐབས་མེད།¹⁶⁹ ཅེས་གསུངས།

འདིར་ཤེས་དགོས་པ་ཞིག་ནི། “ཆོས་དང་མ་འབྲེལ་བའི་བཟང་སྲོད་”ཅེས་པའི་གོ་དོན་ཐད་ཡིན། མགོན་པོ་མཆོག་ནས་ཀྱང་འདི་ལ་གསལ་བ་ཤད་ལན་འགར་མཛད། དེའི་དོན་མཐེལ་ཕྱིན་པར་ཤེས་དགོས་ན། ཆོས་ལུགས་དང་མ་འབྲེལ་བའི་“ཐོག་ནས་”ཞེས་གསུངས་པའི་བརྟེན་སྲིད་ཀྱི་ཞིབ་ཆ་ཤེས་དགོས། དེས་ན། ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཕྱོག་ཕྱོགས་སམ་དེའི་འགལ་ཕྱོགས་ལྟ་བུ་ཞིག་དང་། ཆོས་དང་འབྲེལ་བ་ཅ་བ་ནས་མེད་པ་ཞིག་ཏུ་གོ་མི་རུང་། དོན་ནི། ཆོས་ལུགས་གང་ཞིག་དང་སྤྱེལ་ཏེ་ནང་གི་ཡོན་ཏན་སྤེལ་ཐབས་མི་གནང་བའི་དོན་ཡིན་པས། “ཆོས་དང་མ་སྤྱེལ་བར་སྤེལ་བའི་བཟང་སྲོད་”ཅེས་པར་གོ་དགོས། གལ་ཏེ་ཆོས་གཞུང་དུ་གསུངས་པའི་ལུགས་དང་གདམས་པ་སྤེལ་ཐབས་ཅུ་ལ་འདོན་གནང་ཆོ། ཆོས་དད་མེད་པ་དག་ལ་འཇུག་པ་མི་བདེ་བས། མགོན་པོ་མཆོག་ནས་ཆོས་དང་མ་སྤེལ་བར་འགོ་བ་མི་ལ་ལྟན་སྤྱེས་སུ་ཡོད་ཅིང་ཀུན་ལ་པན་པ་དང་ཀུན་གྱིས་འདོད་པ། ལུས་པོ་བྱུང་ལུགས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད། མ་བྱའི་འབྲེལ་བ་དང་ཨ་མའི་བྱམས་སྲོད། དེ་ལ་བརྟེན་པའི་མི་ཆའི་སྤྱང་ཆོར། ཆོན་རིག་པས་རྟེན་དོན་སོགས་གནས་ལུགས་མང་དུ་གསུངས་ཏེ་སྤེལ་བར་མཛད། མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

¹⁶⁸ 2014 ཟླ་བ་ 3 ཆོས་ 11 ཉིན་སྤྱི་འཐུས་ཆོགས་ཁང་སློ་འབྲེད་སྐབས་གསུངས།

¹⁶⁹ ཡགོང་ས་མཆོག་གི་བཞུགས་ལས་བྱངས།

འཛམ་གླིང་གླེང་མི་དྲུང་ཕྱར་བདུན་ཅུ་ཙམ་ཡོད་པ་རྣམས་མ་འོངས་པར་འཆམ་མཐུན་དང་། ཞི་བདེ། འཆེ་བ་མེད་པ་
བཅས་ཡོང་བར། རང་སེམས་ཀྱི་བྱམས་བཅེ་ཡར་རྒྱས་སུ་གཏོང་བ་དེ་ཉ་ཅང་གཤམ་ཆེན་པོ་དེད། ཆོས་ལུགས་གཙུག་ཆེ་
བ་རྣམས་ཀྱི་ལྟ་བུ་མི་འདྲ་ཡང་། སེམས་པ་བཟང་པོ་དང་ཡ་རབས། མི་ལ་པན་སེམས་བྱེད་པ་སོགས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་
རྣམས་གཅིག་མཚུངས་ཡིན། ཆོས་ལ་དད་པ་ཡོད་མཁན་ཆོས་རང་གིས་གང་ལ་དད་པ་བྱེད་པའི་ཆོས་དེ་བསམ་པ་རྣམ་
དག་གིས་ལག་ལེན་དུ་བཀའ་ན་འགྲིག ། ཟླ་གས་གཅིག་ནས་ཆོས་ལུགས་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་ཇི་ཅམ་གྱིས་སྤྲོས་དག་པོ་
ཞིག་ཡོད་ནའང་འཛམ་གླིང་ཀུན་ལ་བྱུང་བའི་ཡོང་ཐབས་མེད་པ་དང་། གཉིས་ནས་འཛམ་གླིང་གླེང་ཆོས་ལ་དོ་སྤྲང་
མེད་མཁན་མང་པོ་ཡོད་པས་ཆོས་ལུགས་དང་མ་འབྲེལ་བའི་ཐོག་ནས་ཡ་རབས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་ཡོང་བའི་ཐབས་ཤིག་
ཡོད་ཀྱང་ཡོད་ལ། དེ་ལྟར་བྱེད་ཐུབ་ན་བསམས་ནས་མཁས་པ་མང་པོ་དང་གོ་བསྐྱར་བྱས། བཞིང་ནས་རྒྱ་གར་གྱི་
མཁས་པ་འགའ་དང་གོ་བསྐྱར་བྱས་ཏེ། ཆོས་ལུགས་དང་མ་འབྲེལ་བའི་ཤེས་ཡོན་གྱི་སྤྱི་ལོ་དེ་ལ། ཆོས་དང་མ་འབྲེལ་
བའི་བཟང་སྤྱོད་ཀྱི་སློབ་ཆུང་འཛོག་ཐུབ་པར་དེ་བ་བྱས་ནས་འཆར་གཞི་ཞིག་འགོ་བཞིན་ཡོད།¹⁷⁰ ཅེས་བཀའ་སྤྱད། འདི་ནི་
རྒྱ་གར་ནང་གི་གནས་ཚུལ་ཏེ། ཨ་རིའི་ཁུལ་དུ་དེ་ལྟར་བྱེད་ཆོད་ལྟར་དང་ལག་ལེན་གཉིས་ཀ་སྤར་ནས་དབུ་འཛུགས་
བྱུང་བེན།

ཐུགས་བསྐྱེད་གཉིས་པ་ཆོས་ལུགས་མཐུན་སྤྱིལ་ནི། ཆོས་ལུགས་པན་ཚུན་གྱི་མི་མཐུན་པའི་ཆ་ལ་དགག་
སྐྱབ་དང་། འཐུན་འབྲེར་དམའ་འབེབས་སོགས་ཡོངས་སུ་སྤངས་ཏེ། ཆོས་ལུགས་སོ་སོའི་དགོས་མཁོ་དང་བྱུང་ཆོས་
ངེས་པའི་ཐོག་ཆང་མ་མཉམ་གནས་ཀྱིས་སྤྱི་ཆོགས་ལ་པན་བདེ་སྐྱབ་པའི་ཐབས་ཚུལ་བྱུང་བར་བཞིག་ཡིན། དེ་ལྟ་
བྱུང་ཐུགས་བསྐྱེད་ཐབས་མོ་དེ་སྤྱི་ལོ་ 1956 ལོར་སྟོན་པ་མུང་འདས་ཀྱི་དུས་བྲན་མཛད་སྒྲོར་པེབས་པའི་སྐབས་ནས་
འབྲུངས་པར་མཛད་ཏེ། དེ་ཡང་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་<<ཆོས་ལུགས་མཐུན་སྤྱིལ་རྣམས་མའི་ཕྱོགས་སུ་སྤྱོད་
ཐབས།>> ཞེས་པར།

1956 ལོའི་བྱུང་བར་བསམས་ན། རྒྱ་གར་གྱི་ཁྲོང་ཁྱེར་ཅེ་ནཱ་འི་(སྤར་ Madras ཟེར་ཡང་དེང་སང་ Chennai
ཟེར།)ལ་ཡོད་པའི་ Theosophical Society¹⁷¹ ཞེས་པའི་ཆོགས་པར་ལྟ་སྒྲོར་དུ་བསྐྱོད་པ་དེས་ངོས་ཀྱི་སེམས་

¹⁷⁰ 2012 ལོར་ཐོད་རིགས་ཁ་ཆེའི་སློབ་མ་རྣམས་ལ་གསུངས།

¹⁷¹ Theosophical Society ཞེས་པའི་ཆོག་གི་དོན་ནི། Theos ཞེས་པ་དགོན་མཆོག་དང་། Sophia ཞེས་པ་རྣམ་དཔྱོད་དམ་ཤེས་རབ་ཀྱི་
དོན་དུ་བཤད། དེ་ཡང་ལྷ་མ་རྟེ་ལ་བ་སི་ཀི་(Madame Blavatsky)ཞེས་པ་སྤྱི་ལོ་ 1831 ལོར་ Ukraine དུ་འབྲུངས། རྒྱུ་དུས་ནས་བྱུང་
ཉམས་ལྷ་བྱ་སྟོན་ཅུས་པའི་བྱུང་མེད་ཅིག་དུ་བཤད། ལོ་བཅུ་གཅིག་ཏུ་སོན་པ་ན་ཨ་མ་འདས། སྤྱི་ལོ་ 1849 ལོ་སྟེ་རང་ལོ་བཅུ་དྲུག་སྟེང་། མི་
ཁན་ཞིག་དང་གཉེན་སྤྲིག་བྱས་ཀྱང་མཐའ་མ་བསྐྱལ། བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་དང་སྤང་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཡོད། 1873 ཨ་རིའི་ནེུཾ་ཡོ་ཀ་ཏུ་སྤྱོས་ཤིང་
1875 ཟླ་བ་ 9 རང་གཙུག་ལག་ནས་ཏེ་ Theosophical Society ཞེས་པའི་ཆོགས་པ་དེ་བཅུགས། ཆོགས་པ་དེ་བོད་དང་རྒྱ་གར་གྱི་དམ་པ་
འགའི་ཐད་ཀའི་ལམ་སྟོན་དང་འབྲེལ་ཏེ་བཅུགས་ཞེས་ཁོང་གིས་གསུངས། ཆོས་ལུགས་ལ་སྤྱི་རྣམས་པའི་ཆ་རྣམས་མི་མཐུན་པ་ཡོད་ཀྱང་། དོན་ལ་
གཅིག་མཚུངས་ཡིན་པར་བརྗོད། དུས་རབས་གསར་པའི་བསམ་སྒྲུབ་འབྱེད་ཆེན་མོའི་མཆོན་སྟོན་རྒྱས། བརྩམས་ཆོས་ལ། 1877 ལོར་

ནང་བག་ཆགས་ཆེན་པོ་ཞིག་བཞག་འདུག་པ་ཤེས། དེ་ནི་ངོས་རང་འཛམ་གླིང་ཆོས་ལུགས་ཁག་གི་རྣམ་དཔྱད་དང་
ཆོན་རིག་མཉམ་རྒྱུ་བྱེད་པར་འབད་བཙོན་བྱེད་མཁན་དང་དེའི་བྱ་བ་ལ་འབྲེལ་བ་ཐད་ཀར་བྱུང་བ་ཐོག་མ་དེ་ཡིན།
སྐབས་དེར། ངོས་ཀྱི་སེམས་སྟུ། ཁོང་ཆོས་ཆོས་ལུགས་ཐོག་ཏུ་ཅད་གྲུ་ཡངས་པའི་བསམ་སྒྲོ་དང་། བན་ཚུན་མཉམ་
གནས་ཀྱི་འདུཤེས་རྣལ་མ་ལྟན་པའི་ཆོས་སྤང་བྱགས་ཐག་སྟེས། ཆོས་ངོ་མཆར་བའི་གནས་མཆོག་རྒྱ་གར་དུ་ཆ་བ་
གསུམ་ལྷག་བསྟན་དེ་སྤྱི་ལོ་ 1957 ལོར་བྱིར་བོད་དུ་ལོག་པ་ན། ངོས་ནི་འགྲུར་བ་ཆེན་པོ་ཐེབས་པའི་མི་ཞིག་ཏུ་གྱུར་
ཡོད། དེར་བརྟེན། སྤར་བཞེན་རང་ལྟ་མཆོག་འཛིན་གྱི་ལྟ་བར་བསྟེས་ཏེ་ནང་བའི་བསྟན་པ་ཁོ་ན་ཡང་དག་པར་མཐོང་
བའི་ལྟ་ཚུལ་ལ་སྒོ་བག་མི་བདེ་བར་གྱུར། ཅེས་བཀའ་སྟེས། དེ་ནི་མགོན་པོ་མཆོག་གིས་ཆོས་ལུགས་མཐུན་སྦྲེལ་དང་།
ཆོས་ཆོན་མཉམ་གཤེབ་ཡོང་དགོས་པའི་གཤམ་གནད་བྱགས་ཐག་ཏུ་གཞིགས་པའི་དུས་སྐབས་དེ་རེད།
འཛམ་གླིང་ཆོས་ལུགས་མཐུན་སྦྲེལ་གྱི་ཉམས་བཞེས་བྱག་བསྟར་གནང་བ་ནི། མགོན་པོ་མཆོག་ནས་སྤྱི་ལོ་
1960 ཟླ་བ་ 2 ཆོས་ 5 ཉིན་རྗེ་རྗེ་གདན་དུ་བོད་རིགས་རྣམས་ལ། “ད་ལས་ངོས་གནས་སྒྲོར་ལ་སྒྲོད་སྐབས། ནང་བ་
དང་ཉིན་རྒྱུ། ཡེ་བྱ་སོགས་ཆང་མའི་ལྟ་ཁང་མཇུག་པའི་ཐོག་ཆང་མ་དང་གླེང་མོལ་བྱས་པ་ཡིན།” ཞེས་བཀའ་གནང་བ་ལྟར་
ཤེས་དགོས་ལ། སྤྱི་ལོ་ 1968 ལོ་ནས་སྐབས་མཉམ་ཤོས་གནང་སའི་ཨ་རིའི་ཡེ་བྱའི་ཆོས་པ་ཐོ་མ་སི་མེར་ཁོན་
(Thomas Merton)དང་ལན་གསུམ་ཙམ་མཇུག་འདུག་པར་སྟེ། ནང་ཆོས་དང་ཡེ་བྱའི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་དགོངས་
ཚུལ་སྟེལ་རེས་གནང་། འདི་ནི་ཆོས་ལུགས་མཐུན་སྦྲེལ་ལ་བྱགས་སྟོན་མཛད་པའི་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དེ་
ཡིན། “ཁོང་ནི་ངོས་པ་དོན་གྱིས་དམན་ས་འཛིན་པའི་ཆོས་པ་རྣལ་མ་ཞིག་ཏུ་མཐོང་།” ཞེས་སོགས་སྐབས་སྟེལ་པའི་
ཚུལ་བཀའ་སྟེས། རྒྱ་བྱུང་དུ་སྟེལ་བའི་དབུ་འཇུག་མཛད་པ་ནི། སྤྱི་ལོ་ 1975 ཙམ་ནས་ཡིན་པར་མཛོན་ཏེ། དེ་
ཡང་མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

འཛམ་གྲུ་གླིང་འདིའི་སྐར་ལ་ཆོས་ལུགས་རྒྱ་མཆོན་དུ་བྱས་ཏེ་ཚོད་བ་བྱེད་པ་དང་། སྐབས་ནས་བཤད་ན། གསོད་རེས་
གཏོང་བ་སོགས་ཡོང་གིན་འདུག། ངོས་རྒྱ་གར་དུ་བསྐྱེབས་ནས། སྤྱི་ལོ་ 1975 ལོར་ངོས་སྤྱ་རྒྱ་སིར་ཡོད་དུས་ལས་
འགྲལ་ཞིག་མགོ་བཙུགས་ཏེ། དང་པོ་ཉིན་རྒྱའི་ལྟ་ཁང་དང་དེ་ནས་ཁ་ཆེའི་ལྟ་ཁང་། དེ་ནས་གཅེར་བྱ་བ་དང་ནང་བའི་
ལྟ་ཁང་། ཡེ་བྱ་དང་སིག་གི་ལྟ་ཁང་སོགས་སུ་གནས་སྒྲོར་དུ་བྱིན། དེའི་རྗེས་ལ་(1986 ལོར་ཨི་ཌི་ལིའི་ཡེ་བྱའི་གནས་
ཆེན་ Assisi ཞེས་པར་འཛམ་གླིང་ཆོས་ལུགས་ཆེན་པོ་ཁག་གི་དབུ་ཁྲིད་སྐྱེལ་མང་འཛོམས་ཀྱིས་འཇིག་རྟེན་ཞི་

བརྒྱམས་པ་<<རང་བྱུང་ལྟ་མའི་ཞལ་རས་མཛོན་པ།>> ཞེས་པ་(ཉིན་དང་སོར་འབྲེམ་ཆོང་བྱས་ཆར་)དང་། <<ལྷིང་འཇགས་ཀྱི་འཛོད་སྒྲུ།>> རོ་
སྒྲོད་དཔེ་དེབ་<<ལྟ་ཆོས་ལྟེ་མིག་>>ཅེས་པ་སོགས་ཡོད། སྤྱི་ལོ་ 1891 ཟླ་བ་ 5 ཆོས་ 8 ཉིན་དབྱིན་ལན་དུ་འདས། ལོ་དུ་མའི་གོང་བདག་གིས་
ཐེས་པའི་<<གསང་ཆེན་ཉམས་རྟོགས་ཀྱི་སྟོལ་འབྱེད་ཆེན་མོ་རྟེ་ལ་བ་སི་གི།>>ཞེས་པའི་ཆོས་ཡིག་ཁ་བདུན་པ་ཆོགས་སུ་བཀོད་པར་ཞིབ་ཙམ་
ཐེས་ཡོད།

བདེར་ཐུགས་སློན་དང་། དེའི་རྗེས་སུ་ 1993 ལོར་¹⁷²)ཟླ་རན་སིའི་ Lourdes ཞེས་པའི་ཡེ་ཤུའི་གནས་ཆེན་ཞིག་ཡོད་
པ་དེར་བྱིན། དེ་བཞིན་དུ། བོར་ཏུ་གྲུལ་(Portugal)རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གནས་མཆོག་ཟླ་ཏི་མ་(Fatima)ཞེས་པ་དང་། ཡི་ཟེ་
རལ་དུ་ཡོད་པའི་རྩ་སི་ལེམ་(Jerusalem)ཀྱི་རྟིག་གྲང་ Wailing Wall ཟེར་བ་དེར་ཡང་བྱིན། དེ་དག་ལ་ལྟ་སྐོར་
མིན་པར་གནས་སྐོར་གྱི་འདུ་ཤེས་བཞག་སྟེ་བྱིན་པ་ཡིན།¹⁷³ ཞེས་སོགས་གསུངས་ཤིང་། གནས་དེ་དག་ཏུ་ཡེ་ཤུ་དང་
འཛེལ། ཉིན་རྒྱ། ཁ་ཆེ། རང་པ་སོགས་དང་ལྟན་ཅིག་གནས་སྐོར་དང་ཐུགས་སློན་མཛད་པ་སོགས་ལན་དུ་མར་
གནང་བའི་ཚུལ་བཀའ་སྩལ། ཡང་<<ཆོས་ལུགས་མཐུན་སྦྱོར་རྒྱལ་མཛེས་ཕྱོགས་སུ་སྐྱོད་ཐབས>> ཞེས་པ་ལས།
ཆོས་ལུགས་དང་ཐག་སྐྱོད་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་ཤེས་པ་ལ། གནད་དོན་དུ་མའི་ཐོག་བསམ་གཞིག་བྱ་རྒྱུ་གལ་ཆེ། དང་པོ་
ནི། རང་ཉིད་གང་གི་རྗེས་སུ་ཐུགས་པའི་ཆོས་ལུགས་དེ་ཁོ་ན་ཡང་དག་པ་དང་མཆོག་ཏུ་ལྟ་བའི་འདུ་ཤེས་དེ་རེད། དེ་ནི་
མི་མཐུན་པའི་རྩ་བ་ཡིན། གཉིས་པ་ནི། ཆོས་ལུགས་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བ་ལྟ་བུར་སྤང་བའི་ཐག་སྐྱོད་དུ་མ་ཞིག་ནི་བྱའི་
རྣམ་པའི་ཆ་ནས་ཆོས་ལུགས་དང་འབྲེལ་བར་མཛོན་ཡང་། དོན་གྱིས་ལོ་རྒྱུས་དང་སྤྱི་ཆོགས། ཆབ་སྲིད་དང་དཔལ་
འབྱོར་བཅས་ཀྱི་གནས་སྤངས་རྣམས་འཛིན་ཅན་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བ་དེ་ཡིན། དེ་གཉིས་ཀྱི་ཡང་། རང་པའི་ཤོད་སྟོལ་ལ།
ལྟ་བུད་དུ་བབས་པ་དང་སླན་དུག་ཏུ་གྱུར་པ། ཞེས་པ་ལྟར། ཆོས་ལུགས་དེ་ཉིད་ལེགས་པའི་ལམ་དུ་སྐྱོད་པའི་ཆབ་ལ།
[རང་པ་ཡིན། བྱེད་ཡེ་ཤུ་རེད་ཅེས་པ་ལྟ་བུ]རང་ཉིད་གཞན་ལས་ཐ་དད་དུ་འབྱེད་པའི་འབྱེད་ཆོས་སུ་སྐྱོད་པ་དང་
འབྲེལ་ནས་ཡོད། ཅེས་བཀའ་སྩལ། གལ་ཆེ་ཞིང་གནད་ལྟ་བུ་ནི་དང་པོ་སྟེ། དེ་ཡང་རང་གི་ཆོས་ལ་ཤེས་ནས་དང་
པ་དང་ཡིད་ཆེས་ཐོབ་ཀྱང་། དེ་ལ་ཆགས་ཞེན་ནས་ཡང་བྱེད་མི་རུང་བ་དང་། ཆགས་ཞེན་བྱས་པའི་འབྲས་བུར།
གཞན་གྱི་ཆོས་ལུགས་དམན་པར་བརྩེད་སྟེ་དེའི་རིན་ཐང་མི་མཛོང་བ་དང་། དེའི་དབང་གིས་ལེགས་ཉིས་སུ་བལྟས་ཏེ་
ཆགས་སྤང་གི་འདུ་ཤེས་སྟེ་བའི་ཚུལ་ཡང་ཡང་གསུངས། དེ་ལ་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས།

དེ་ལྟར་ Argentina ཞེས་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་ཆོགས་པའི་བསྐྱོད་ཆོགས་འདུ་ཞིག་གི་སྐབས་སུ། Chile རྒྱལ་ཁབ་ནས་
ཡིན་པའི་ཆེན་རིག་པ་སྟན་འགས་ཅན་མིང་ལ་ Humberto Maturana ཟེར་བ་དོས་ཀྱི་གྲོགས་པོ་ཆེན་རིག་པ་འདས་
པོ་ Francisco Varela ཡི་དགེ་ཤེས་ཡིན་པ་དེས། “ཆགས་ཞེན་གྱིས་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་རྩི་བཞིན་མཛོང་བ་ལ་
གོགས་བྱེད་པས། ཆེན་རིག་པ་ཞིག་གི་དོས་ཐད་ནས་བཤད་ན། རང་ཉིད་ཀྱི་ཆེད་སྤྱོད་ལས་གཞི་ལ་ཆགས་ཞེན་གཏན་
ནས་བྱ་མི་རུང་།” ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཁོར་ལུག་ཏུ་འང་གལ་གནད་ཆེ་བའི་བསམ་ཚུལ་དེ་ལག་
བསྟར་བྱེད་དགོས། དེའི་དོན་ནི། རང་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་དོས་ཀྱིས་ཀྱང་རང་པའི་ཆོས་ལ་རང་གཅེས་འཛིན་གྱིས་
བསྐྱངས་པའི་ཆགས་ཞེན་ནས་ཡང་བྱེད་མི་རུང་བ་ལྟ་བུ་ཡིན། གལ་ཏེ་དེ་ལྟར་བྱས་ཆེ། ཆོས་ལུགས་གཞན་གྱི་རིན་ཐང་
དེ་མཛོང་མི་ཐུབ།¹⁷⁴ ཅེས་གསུངས། གནད་དོན་འདི་ནི་འཛམ་གླིང་ཆོས་ལུགས་ཁག་ཁོ་ན་མ་ཡིན་པར་བོད་ཀྱི་
ཆོས་བརྒྱུད་ཁག་གི་བར་དུ་མཐུན་ལམ་ཡོང་བའི་དོན་དུ་ཡང་ལན་མང་བཀའ་སྩལ། ཡང་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས།

¹⁷² ETHICS FOR THE NEW MILLENNIUM ཞེས་པའི་ཕྱག་དེབ་ཏུ་གསལ།

¹⁷³ 2012 ལོར་བོད་རིགས་ཁ་ཆེའི་སློབ་མ་རྣམས་ལ་གསུངས།

ཆོས་ཀྱི་དགོས་དོན་གཙོ་བོ་ནི། རང་རྒྱུད་འདུལ་བ་དང་གཞན་པའི་ཀྱི་འདུ་ཤེས་གོང་མཐོར་སྒྲེལ་བ་དེ་རེད། ཡིན་ནའང་།
 ཆོས་དང་ཅན་མང་པོ་ཞིག་གིས་རང་རྒྱུད་འདུལ་བ་དང་། གཞན་པའི་ཀྱི་འདུ་ཤེས་སྒྲེལ་བར་བྱེད་པའི་ཆོས་དེ་ཡང་ཉོན་
 མོངས་ཀྱིས་བསྐྱེད་ཅིང་ཡོག་པར་སྤྱོད་ལ། དེ་ལྟར་བྱས་པའི་འབྲས་བྱུང་། མཐར་ཆོས་ཀྱིས་རང་ལྟ་མཆོག་འཛིན་ཀྱི་འདུ་
 ཤེས་བརྟན་དུ་གཏོང་བ་དང་། མེ་ཐོག་ཏུ་སྒྲུབ་སྒྲུགས་པ་ལྟར་རང་སེམས་ལ་སྒྲངས་འཛིན་བྱེད་མི་ཐུབ་པ་ལྟ་བུའི་ཆོད་དུ་
 སྒྲེབ། ཅེས་བཀའ་སྒྲུལ། འདི་དག་ནི་འཛམ་གླིང་ཞི་བདེ་ཡོང་ཐབས་སུ་ཆོས་ལུགས་མཐུན་སྒྲིལ་སྒྲེལ་བའི་གནད་
 དོན་དག་ཡིན། དེ་ལྟར་མཆོམས་མ་ཆད་པར་ཆོས་ལུགས་ཁག་གི་དབྱེ་བྱིད་ནམས་ལྟན་དུ་འཛོམས་ཏེ་སྒྲོམ་ཀྱི་ཉམས་
 ལེན་དང་ཐུགས་སྒྲོན་ལྟན་ཅིག་གནང་ཞིང་། བན་ཚུན་ལ་གོ་རྟོགས་སྒྲེལ་རེས་དང་། མཐུན་སྒྲིལ་ཀྱི་ཐབས་ཚུལ་གསར་
 འཛོལ་སོགས་གནང་། དེ་ལྟར་གནང་བའི་འབྲས་བྱུང་། ཆོས་ལུགས་དབྱེ་བྱིད་དང་ཆོས་པ་རྣལ་མ་མང་པོས་བྱམས་
 སྤྱིང་རྩེ་སོགས་དང་འབྲེལ་བའི་བཀའ་འཁྲི་དགོངས་སྒྲོར་མང་དུ་ཞུས། མང་པོས། མགོན་པོ་མཆོག་ཁོང་ཆོའི་ཆོས་
 ལུགས་ཀྱི་གདམས་པ་བཟང་པོ་རྣམས་ཉམས་བཞེས་གནང་མཁན་རྣལ་མ་ཞིག་ཏུ་མངལ། དེ་ལྟར་“ཆོས་ལུགས་ཆེན་
 པོ་རྣམས་ལྟ་བུའི་ཆ་ལ་མི་མཐུན་ཡང་། བྱམས་སྤྱིང་རྩེ་སོགས་བསྐྱབ་བྱ་བཟང་པོའི་ཆ་ནས་བྱུང་བར་མེད།” ཅེས་
 གསུངས་པ་སྤྱིང་ཐོག་ནས་ར་སྤྱོད་མངའ་། དེར་བརྟེན། ཡེ་ཤུའི་ཆོས་པ་ཆོའི་རེ་སྒྲུལ་ལྟར་ཡེ་ཤུའི་ཆོས་གསུངས་པའི་
 ལོ་རྒྱུས་ཀྱང་བྱུང་སྟེ། འདི་ནི་འཛམ་གླིང་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་བོད་པའི་སྐྱེ་མ་ཞིག་གིས་ཡེ་ཤུའི་སྐྱེ་ཁའ་དུ་ཡེ་ཤུའི་གསུང་རབ་
 ཀྱི་སྤྱིང་ནས་བཀའ་ཆོས་གནང་བ་ཐོག་མ་དེ་ཡིན་པར་མངོན། དེའི་ཚུལ་ལ་སྤྱི་ལོ་ 2005 ཟླ་བ་ 2 རང་བཞུགས་སྐར་
 ཐེག་ཆེན་ཆོས་གླིང་དུ་ལམ་རིམ་ཆེན་མོའི་བཀའ་བྱིད་གནང་སྐབས།

སྐབས་ཤིག་དེའི་ལན་ཀྱི་ཡེ་ཤུའི་ཆོས་ཆོགས་ཤིག་གིས་ཡེ་ཤུའི་ཆོས་བཤད་པར་ཤོག་ཅེས་སྐད་བཏང་བ་ལྟར་སོང་
 སྟེ། Bible ཞེས་པའི་ཡེ་ཤུའི་གསུང་རབ་ནས་ཆོག་གྲུབ་རེ་རེ་བཏོན་ཏེ་འབྲེལ་བཤད་བརྒྱབས་པ་ཡིན། དེ་དུས་འཛིག་
 རྟོན་བཀོད་པ་པོ་ཁས་མི་ལེན་མཁན་ཞིག་གིས་འཛིག་རྟོན་བཀོད་པ་པོའི་རྣམ་གཞག་གཞི་ལ་བཞག་པའི་ཆོས་ཤིག་
 བཤད་དགོས་དུས། ཅུང་ཅམ་ཡང་ཆ་པོ་འདྲ་ཞིག་བྱུང་། དེར་བརྟེན། འཛིག་རྟོན་བཀོད་པ་པོ་ལ་ཡིད་ཆེས་ཅེ་གཅིག་ཏུ་
 ཡོད་པ་དེ་ལ་སོག་ཐུག་གས་ཐུག་ཐུག་རེག་རེག་མི་འགོ་བར། དེ་ལས་ལྷོག་སྟེ་དད་པ་བརྟན་དུ་འགོ་བཞེས་ཞིག་བྱུང་ན་སྟམ་
 པའི་ཀྱན་སྒྲོང་བྱིར་ཏེ་བཤད་པ་ཡིན། ཆོས་མ་བཤད་གོང་། རོས་རང་སྐད་གཏོང་མཁན་ཡེ་ཤུའི་སྐྱེ་མ་མགོ་དམར་བ་
 ཡག་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་དང་ལྟན་དུ་གོ་བཟུང་དང་ནང་སྒྲོབ་སྒྲོང་ཅུང་ཟད་བྱས་ནས་བཤད་པ་ཡིན། དེའི་སྐར་ལ། བཟོད་
 པའི་ཉམས་ལེན་དང་ཆོག་ཤེས་བྱེད་ཚུལ་སོགས་ནང་པའི་གཞུང་གི་སྒྲུབ་བྱེད་བཀོད། འཛིག་རྟོན་བཀོད་པ་པོ་ཡོད་པའི་
 སྒྲུབ་བྱེད་ལ། ཆོད་དང་དུས་ཀྱི་རིམ་པ་སོགས་འཛིག་རྟོན་བཀོད་པ་པོ་ཞིག་ཡོད་པས་དེ་དག་འབྱུང་བ་ཡིན། འཛིག་རྟོན་
 བཀོད་པ་པོ་མེད་ན་དེ་ལྟར་མི་ཡོང་། དེ་དག་ལ་འབྲིག་དང་ཆོད་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི། དེ་དག་གི་རྒྱུ་ཏུ་ཅིག་ཡོད་པའི་

¹⁷⁴ འདི་དང་གཤམ་གསལ་གཉིས་ཀ་ཆོས་ལུགས་མཐུན་སྒྲིལ་རྣལ་མའི་ཕྱོགས་སུ་སྤྱོད་ཐབས་ཞེས་པར་གསུངས།

རྟགས་ཡིན་ཞེས་སོགས་གངས་ཅན་པའི་སྤྱི་གཙོ་པོ་ཡོད་པའི་སྤྱི་བྱེད་ལྟར་འཛིན་རྟོག་བཞུགས་པ་པོ་ཡོད་པའི་སྤྱི་བྱེད་
ཅུང་ཙམ་དེ་བཞུགས་པ་ཡིན། རྗེས་སུ་ངོས་ཀྱི་གཏམ་བཤད་ཉན་མཁན་མང་པོས། གཏམ་བཤད་དེ་ཉན་ནས་ཁོང་ཆོའི་
དད་པ་བརྟན་དུ་བྱིན་སོང་། ཞེ་དག་ཡག་པོ་བྱུང་ཞེས་དགའ་པོ་བྱེད་ཀྱིན་འདུག །བསམ་པ་རྣམ་དག་གིས་བཤད་པ་
ཡིན། ངོས་ཀྱིས་ཡེ་ཤུའི་ཆོས་པ་ཆོར་ཆོས་བཤད་ནས་མིང་ཆེ་དུ་འགྲོ་བ་དང་། དདུལ་སོགས་སྐབས་མི་ཡོང་ངམ་སྐྱམ་པ་
གང་ཡང་མེད་ལ། དེ་དག་དགོས་པ་ཡང་མི་འདུག །པར་ཆོས་གྲོགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་བཞག་པ་དང་། ལྟར་ཡང་ཆོས་
གྲོགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་བཞག་པས། དེའི་རྗེས་ལ་ཁོང་ཆུང་ཡོང་ནས་རྩོམ་གཞི་གཞི་མ་གསུམ་གྱི་རིང་བསྐྱེད་བྱས་
ཏེ་སྤྲོད་སྐབས། ཉིན་དེ་བཞིན་རྩོམ་གཞི་གཞི་བྱུང་ཆུབ་ཤིང་གི་འོག་ལ་ཡེ་ཤུའི་ཆོས་པ་དེ་དག་ངོས་དང་མཉམ་དུ་རྩ་
ཆོད་བྱེད་ཀ་ལྟག་ཙམ་དེར་སྒྲིམ་བརྒྱབས་ཏེ་བསྟན་པ་དེད། ཡག་པོ་མ་དེད་དམ། པར་ཡག་པོ་བྱས་ན། ལྟར་ཡང་ཡག་
པོ་བྱེད་ཀྱིན་འདུག་ག། པར་ཡེ་ཤུའི་ཆོས་པ་ཆོར་སྤྱང་པོ་ཞེས་ལབ་ན། ལྟར་ཡང་སྤྱང་པོ་ཟེར་གྱི་དེད་པ། ཞེས་བཞད་མོ་དང་
བཅས་ཏེ་གསུངས། དེའི་རྗེས་སུ་འདྲ་བོད་རིགས་ཁ་ཆེ་རྣམས་ལ།

ངོས་ཀྱིས་ཁོ་རང་ཆོར་ཡེ་ཤུའི་ཆོས་བཤད་པ་དེད། དེ་དུས་ཡེ་ཤུའི་དགོན་མཆོག་གི་གསུང་རབ་ནས་ཅུང་ཟད་དེ་
བསྐྱབས་ཏེ་འགྲེལ་བཤད་བརྒྱབས། ནང་བས་སྟོན་པ་བཙུག་ལྟར་དགེ་རྟལ་ཙམ་ལས་འཛིན་རྟོག་བཞུགས་པ་པོར་
མི་འདོད། ནང་བ་སངས་རྒྱས་པས་འཛིན་རྟོག་བཞུགས་པ་པོ་ཁས་མི་ལེན་ཡང་། ངོས་ཀྱིས་ཡེ་ཤུའི་ཆོས་གྲོགས་ཆོར་
འཛིན་རྟོག་བཞུགས་པ་པོ་ཡོད་པའི་སྤྱི་བྱེད་འགོད་པ་སོགས་བྱས་པ་ཡིན། ཞེས་གསུངས་ཏེ་མད་དུ་བྱུང་བའི་རྣམ་ཐར་

ཡིན། ཡང་སྤྱི་ལོ་ 2007 ལོར་མི་རིགས་འབྲམ་མིན་གྱི་སློབ་མ་སྟོར་ཞིག་གིས་བཀའ་འདྲི་ཞུས་པའི་ལན་དུ།

འདྲ་བོར་བཤད་ན། འཛིན་རྟོག་བཞུགས་པ་པོ་ལས་དེར་བཏགས་པའི་དགོན་མཆོག་ལ་དད་པ་མེད། ཡིན་ནའང་། ལྟམ་ས་
ཤིག་རྩ་རན་སེའི་ས་ཆ་ལོའོར་ཏི་(Lourdes)¹⁷⁵ཞེས་པར། སྟོན་པ་ཡེ་ཤུ་དང་ཡེ་ཤུའི་མ་ཡུམ་(Virgin Mary)གཉིས་
ཀྱི་སྤྱི་འབྲེལ་མདུན་དུ། རྩོམ་པ་མེད་པར་བཙུག་མིན་གྱི་མོས་གུས་ཆེན་པོ་སྤྱེ་སྤྱོད་ལ། དེའི་རྗེས་སུ་པོར་ཏུ་གྲུལ་
(Portugal)རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ས་གནས་རྩ་ཏི་མ་(Fatima)¹⁷⁶ཞེས་པར། དེད་ཅག་གིས་ཡེ་ཤུའི་མ་ཡུམ་གྱི་སྤྱི་འབྲེལ་ཆུང་དུ་

¹⁷⁵ རྩ་རན་སེའི་ས་གནས་ལོའོར་ཏི་(Lourdes)ཞེས་པ་ནི། འཛམ་གླིང་སྤྱི་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་གནས་ཅུ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་ལ། དེར་བཀའ་ལུགས་
ཅིག་ཡོད་པར་རང་ལོ་བཅུ་བཞིར་སོན་པའི་བུ་མོ་ཟེར་ན་རྟེ་ཏི་(Bernadette Soubirous)ཞེས་པར་སྤྱི་ལོ་ 1858 ཟླ་བ་ 2 ཆེས་ 11 ཉིན་ནས་
ཡེ་ཤུའི་མ་ཡུམ་ཐེངས་བཙུག་ཙམ་ཞལ་གཟིགས་བྱུང་བ་དང་། དེའི་བྱེ་ལོ་ནས་མི་སྟོང་ལྷག་མང་པོ་གནས་སྟོར་དུ་འགྲོ་མགོ་བཙུགས་ཏེ་ད་ལྟའི་
ཆར་ལོ་དེར་མི་ས་ཡ་ལྷ་ཡས་མས་དེ་འགྲོ་སྟོང་བྱེད་པའི་གནས་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན། དེ་ཡང་བཀའ་ལུགས་དེར་སྤྱི་ལོ་ 1864 ལོར་དག་སྤྱང་དུ་བྱུང་
བ་རིམ་ལྟར་བཞིན་ལངས་སྐབས་སུ་བཞུགས་པའི་སྟོན་པ་ཡེ་ཤུའི་མ་ཡུམ་གྱི་སྤྱི་འབྲེལ་ཅན་ཆེན་ཞིག་གསར་དུ་བཞེངས་པ་དང་། སྟོན་བཙུགས་ཀྱིས་
གསོ་མ་བྱས་པའི་ནད་རིགས་སྤྱོད་གསལ་གསོ་བའི་རྒྱ་མིག་ཅིག་ཀྱང་ཡོད་པར་བཤད། ད་ལྟའི་ཆར་དེའི་ཉེ་འཁྲིས་སུ་ཡེ་ཤུའི་ལྷ་ཁང་སོགས་ཀྱང་
ཡོད།

¹⁷⁶ པོར་ཏུ་གྲུལ་(Portugal)ཀྱི་རྩ་ཏི་མ་(Fatima)ནི། ཐེངས་བའི་ལྷ་མོ་ཞེས་འབོད་པའི་ཡེ་ཤུའི་མ་ཡུམ་གྱི་སྤྱི་འབྲེལ་བཞུགས་པའི་གནས་ཅུ་ཆེན་
ཞིག་ཡིན། དེ་ཡང་ས་གནས་དེར་ལུག་རྩི་བུ་མོ་གཉིས་དང་བུ་གཅིག་བཅས་བྱིས་པ་གསུམ་ལ། སྤྱི་ལོ་ 1917 ཟླ་བ་ 5 ཆེས་ 13 ཉིན་རྩ་བ་དུག་

ཞིག་ཡོད་པའི་མདུན་དུ་ཡུད་ཅམ་རིང་སྒོམ་བརྒྱབས་ཏེ་བྱིར་ཡོང་བའི་སྐབས། བྱིར་བཏྲས་ཤིག་བྲས་ཏེ་སྐྱེ་འབྲེད་ཉིད་
སྐར་ཡང་མཛེས་བ་ན། སྐྱེ་འབྲེད་སྤོངས་རང་ལ་འཇུག་ཤིག་ཤིག་གི་རྣམ་འགྲུར་སྟོན་པ་མཐོང་། སྐབས་དེར་ངོས་ཀྱི་
མིག་ལ་སྒྲོན་ཞིག་བྱུང་བ་འདྲ། གཤམ་ཏེ་དེ་ལྟ་མེད་ན། སྐྱེ་འབྲེད་སྤོངས་མདངས་སྟིང་ཐོ་ཞིག་བསྟན་པ་སྒོམ་མེད་
ཡིན། ཡེ་ཤུ་བའམ་འཛིག་རྟེན་བཞོད་པ་པོ་འདོད་པའི་ལུགས་ལྟར་ན། ངོས་ནི་ཆོས་དང་མེད་པ་ཞིག་ཡིན་ཡང་། དེ་ལྟ་
བྱའི་ཆོས་དང་མེད་མཁན་ཞིག་ལ་ཡེ་ཤུའི་མ་ཡུམ་གྱི་བྱིན་རྒྱལས་ཐོབ་པ་རེད། ཅེས་བཞད་མོ་དང་བཅས་ཏེ་གསུངས། བྱུང་
བ་འདི་བྱི་རྒྱལ་ཡུལ་གྲུ་ཁག་དུ་ལན་དུ་མར་བཀའ་སྤྲུལ་བས་ཨ་རིའི་ཆོག་ས་བར་སྟན་གྲགས་ཅན་ནེ་ཅུ་ཡོག་དུས་བབ་
སོགས་སུ་ཐོན་ལ། འོ་ལས་གོང་བཞུགས་སྐར་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་ལོ་རྒྱུས་འདི་དང་ལྟན་དུ་བོད་ཀྱི་མཁས་གྲུབ་ཆེན་
པོ་ཞིག་གི་སྐྱེ་འབྲེད་ཀྱང་དེ་མཚུངས་གནད་བའི་ཚུལ་གསུངས། སྤྱི་ལོ་ 1995 ཟླ་བ་ 7 ཆོས་ 12 ཉིན་བཞུགས་སྐར་
བྱ།

བྱིར་བཏང་ཆོས་ལུགས་ཁག་ཆོའི་ཐོག་ནས་བཤད་པ་ཡིན་ན་ནི། འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ལ་པན་ཐོགས་སྐྱབ་སྐྱབ་པ་ཞིག་
ཡོང་ཐབས་ལ་འབད་བཅོམ་གང་ལ་གང་འཆོམས་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། གྲུབ་འབྲས་ཀྱང་ཐན་བྱ་ཐན་བྱ་ཐོན་གྱིན་འདུག །
དཔེར་ན། ངོས་རང་ས་ཁུལ་འབྲེ་མི་འབྲར་བསྐྱབས་དུས། ས་ཁུལ་དེ་དང་དེའི་ནང་ཡོད་པའི་ཡེ་ཤུའི་ཆོས་ལུགས་གཅིག་
གྱུར་ཡིན་ནའང་། ནང་གསེས་གྲུབ་མཐའ་ཐན་བྱ་མི་འབྲ་བ་རྒྱ་མཚན་དུ་བྲས་ཏེ་རྣམ་ཀྱན་འབྲེལ་བ་གང་ཡང་མེད་པ་དེ་
འབྲེལ་ངོས་བསྐྱབས་པ་རྒྱ་མཚན་དུ་བྲས་ཏེ། ཁོང་ཆོ་ནང་ཁུལ་མཉམ་དུ་སྐྱབ་འཕྲད་སྐྱབ་པའི་གོ་སྐབས་གསར་བ་དེ་
འབྲེ་ཐངས་ཁག་ལས་བྱུང་། རང་ཉིད་ནང་བའི་དགོ་སྒོར་ཞིག་དང་རྒྱ་ལའི་སྒོ་མའི་མིང་གི་ཐོག་ནས་ཆོས་བརྒྱད་པན་ཚུན་
མཛེས་མཐུན་ཡོང་བ་དང་། པན་ཚུན་ཉམས་ལེན་གྱི་ཉམས་སྒྲིང་སྤེལ་རེས་བྱེད་པའི་ཐོག་ལ་ཞབས་འདེགས་ཐན་བྱ་
བསྐྱབས་ཡོད། ངོས་ཀྱིས་གྲོགས་པོ་མང་པོ་ཞིག་གིས་ཀྱང་། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེས་རིས་སུ་མ་ཆད་པའི་ཆོས་པ་ཆང་མ་
ལ་ལྟག་བསམ་རྣམ་དག་གིས་བཅི་བཀྱར་བྱེད་སྐྱེད་འདི་ང་ཆོར་པན་ཐོགས་ཆེན་པོ་འདུག་ཅེས་ངོས་ལ་བསྐྱགས་
བརྗོད་དམ་སྟོབས་པ་སྟོད་མཁན་དེ་འབྲེལ་གང་ལ་གང་འཆོམས་ཡོང་གིན་འདུག །དེ་དག་ནི་མི་རིགས་གཞན་ལ་པན་བདེ་
སྐྱབ་པའི་བྱ་བའི་རིགས་ཤིག་རེད། ཅེས་དང་། སྤྱི་ལོ་ 2011 ཟླ་བ་ 9 ནང་བོད་ཀྱི་སྒྲ་ཆེན་དང་སྐྱེ་ཆབ་ཆོར།
འདས་པའི་ལོ་ལྷ་བཙུང་གངས་དེའི་རིང་མི་འབྲེ་མིན་ལ་སྐྱབ་ །ལྟག་པར་དུ་ཆོས་ལུགས་འབྲེ་མིན་གནད་མཁན་གྱི་
མཁས་པ་དང་། ཉམས་ལེན་པ། དབུ་ཁྲིད་སོགས་ཏ་ཅང་མང་པོ་ཞིག་ལ་སྐྱབ་པའི་སྐབས་སུ། ལྟག་བསམ་རྣམ་དག་
གིས་ཆོས་གྲོགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་བཞག་སྟེ། གྲུས་ཞབས་དང་ལྟན་པའི་ཐོག་ནས་བཟོ་སྒྲིང་སོགས་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། ...
གཉིས་ནས་ལྷ་ལའི་ཆོས་བརྒྱད་ཀྱི་མཁས་དབང་དང་ཉམས་ལེན་པ། དེ་བཞིན་ལེགས་སྐྱར་ཆོས་བརྒྱད་ཀྱི་མཁས་དབང་
དང་ཉམས་ལེན་པ། རྒྱ་ནག་དང་ཉི་ཤོད་། ཀོ་རི་ཡ། སེ་ཏི་ནམ་སོགས་ཀྱི་ཆོས་པ་མང་པོ་ཞིག་ཆོས་གྲོགས་དང་ངོ་ཤེས་

གི་རིང་ཆོས་པ་བཙུ་གསུམ་ནམ་འཁེལ་ལ་ཡེ་ཤུའི་མ་ཡུམ་གྱིས་ཞལ་དངོས་སུ་བསྟན་ཏེ་ལུང་བསྟན་མང་དུ་གསུངས་ཤིང་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་པ་
སོགས་ངོ་མཚར་བའི་གཏམ་མང་དུ་ཡོད།

ཆགས་ཡོད། ཅེས་བཀའ་སྩལ། མདོར་ན། འཛིན་ཉིན་འདིར་ཡོད་པའི་ཕྱི་ནང་གི་ཆོས་བརྒྱུད་ཐམས་ཅད་ནང་པན་ཚུན་མཛུབ་མཐུན་ཡོང་ཐབས་གནང་བར་མ་ཟད། ཆོས་དད་ཡོད་མེད་ལ་མ་ལྟོས་པར་ཀུན་ལ་ཆོས་ལུགས་སོ་སོའི་ཁྱད་ཡོན་གསུངས་ཏེ་དེ་དག་ལ་དད་པ་བྱེད་མི་དགོས་ཀྱང་། གྲུས་ཞབས་བྱས་ན་ལེགས་པའི་དགོངས་ཚུལ་རྒྱ་མཚན་དང་བཅས་ཏེ་རྒྱ་བྱུང་གསུང་བ་འདི་ལྟ་བུ་དཔན་གང་དུའང་བྱུང་མེད།

མཛུབ་པ་གསུམ་པ་བོད་དོན་བདེན་མཐའ་གསལ་ཐབས་ནི། སྤྱི་ལོ་ 2014 ལྷ་བ་ 3 ཆོས་ 11 ཉིན་སྤྱི་འཐུས་ཆོགས་ཁང་གསར་པའི་སློ་འབྲེད་སྐབས་མགོན་པོ་མཆོག་ནས། “བོད་མི་ཞིག་ཡིན་པའི་ངོས་ནས། བོད་རང་གི་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་དང་། བོད་པའི་མི་རིགས་དང་ངོ་བོ་འཕེལ་རྒྱས་པ་མི་བརྒྱུ་པར་བྱེད་པ་སོགས་ལུགས་རྒྱུ་གིན་ཡོད། དོན་གྱི་ངོས་ནས། བོད་ཀྱི་བརྟན་སྲིད་སྤྱི་ལ་པན་གྱིན་ཡོད་པ་རེད།” ཅེས་བཀའ་སྩལ་བ་ལྟར། བཅན་བྱོལ་དུ་ཆིབས་སྐྱར་བསྐྱེད་པ་ནས་དཔལ་ལྷན་གྱི་བར་གྱི་མཛུབ་པ་ཐམས་ཅད་དངོས་བརྒྱུད་དང་ཕྱི་ནང་གསང་གསུམ་ཅི་རིགས་ནས་བོད་དོན་བདེན་མཐའ་གསལ་ཐབས་སུ་མ་གྱུར་པ་གཅིག་ཀྱང་མེད་པས། འདིར་བྱེ་བྲག་དུ་བཤད་པའི་དང་བ་མ་སྤྲེས། མདོར་བསྟུས་ན། སྤྱི་ལོ་ 1995 ལྷ་བ་ 7 ཆོས་ 12 ཉིན་བཞུགས་སྐར་དུ་བོད་མི་ནམས་ལ།

ངོས་རང་དུ་ཆ་ལོ་དུག་ཅུ་རེ་གཅིག་ལ་བསྐྱེད་པའི་དུས་ལུན་འདིའི་རིང་ལ་མི་ཆེ་གང་འདྲ་བྱས་ནས་བསྐྱེད་པར་བསམ་སྒྲོ་ཞིག་བཏང་བ་ཡིན་ན། ཉ་ལམ་འགྱོད་པ་མེད་པ་འདྲ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། རང་ཉིད་འཛུམ་གྱིང་མི་མཛུབ་འཛིན་ཉིན་གྱི་ཁམས་འདིར་དུས་ཆོད་སྤྲེགས་མ་ལ་སྤྲེས་པའི་མི་ཞིག་ཡིན་པ་རེད། ངོས་ཀྱིས་མི་སྤྱད་སྤྱོད་ཡིན་ནའང་རིགས་དང་རྒྱས་པ། ལམ་དང་ལུགས་སོ་ལ། ཆོས་དང་མི་རིགས། གོ་ས་མཐོ་དམན་སོགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་མེད་པར་ཀུན་ལ་པན་པའི་བསམ་པའི་སློ་ནས་པན་བདེ་སྐྱབ་གང་ལུགས་འགྱོད་པ་མེད་པར་བྱས་ཡོད། དེ་དང་འབྲེལ་ནས་སོག་ཆགས་སྒྲོག་

སྤྱར་ཚུན་ཆད་ལ་ཡང་གཞོད་འཆེ་མེད་པར་པན་སེམས་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། ཅེས་དང་། སྤྱི་ལོ་ 2001 ལོར་ཨ་རིའི་བྱད་མེད་སྤྲེག་གསུམ་ཅན་ Oprah ཞེས་པས་ཡགོང་ས་མཆོག་ལ། སྤྱི་ཆའི་ནང་ལུགས་འགྱོད་གནང་དགོས་པའི་དོན་ཅི་ཞིག་ཡོད་མེད་སོགས་ལ་བཀའ་འདྲི་ཞུས་པར། མགོན་པོ་མཆོག་ནས། “མ་ཤེས་པར་འབྲུ་སྤྱི་ཅན་བསད་པ་ལྟ་བུའི་དོན་རྒྱེན་ཅུང་དུ་ལས་གཞན་མེད།” ཅེས་དང་། ལུགས་འགྱོད་གནང་དགོས་པའི་“དོན་རྒྱེན་ཆེན་པོ་གང་ཡང་མེད་ཆོད་ཡིན།” ཞེས་བཀའ་སྩལ་བ་ལས་ཀུན་གཤམ་རྒྱས་སོ།

གཞེངས་རྟགས་དང་དམིགས་བསལ་ཆེ་བསྟོད་ ཕྱག་འཁེར།

འཛིག་རྟེན་ཐམས་ཅད་ཞི་བདེས་འཆོ་ཞིང་སྐྱོང་བར་བཞེད་པའི་ཕྱག་ལེན་དང་ལམ་སྟོན་སོགས་མད་དུ་བྱུང་བའི་མཛད་འཕྲིན་དང་། སྤྱི་འཐོ་ཀྱན་གྱི་བདེ་དོན་ཉག་གཅིག་ཐུགས་ལ་བརྟགས་པའི་བྱམས་བཅེ། གཞོད་ལན་གཞོད་པས་མི་འངལ་བར་གནས་ལུགས་དང་བཟོད་བསམ་གྱིས་གདོང་ལེན་གནང་བའི་ཐུགས་སྟོབས། ཕྱི་ནང་གི་ཤེས་པར་བྱ་བ་དང་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་གནད་དོན་ཆེ་མ་ཀྱན་ལ་གཏུགས་པ་མེད་པར་འཇུག་པའི་མཁུན་དཔྱོད་སོགས་སྤྱི་ལོ་གཞན་ལ་མེད་པའི་ཡོན་ཏན་དང་འཕྲིན་ལས་ཀྱིས་འཛིག་རྟེན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡིད་དབང་ཅིག་ཅར་དུ་སྟོགས་པར་བརྟེན། འཛམ་གླིང་ཤར་ལུབ་དང་སྤེ་ཆོན་སོགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་མེད་པར་གཞེངས་བསྟོད་དང་ཆེ་མཐོང་ཆོད་མེད་ཕུལ།

དེ་ལ་སྤྱི་ལོར་ཡལོང་ས་སྐུབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་སྤྱི་ལོ་ 1956 ལོར་རྒྱ་གར་དུ་སྟོན་བ་ཐུང་འདས་དུས་ཆེན་མཛད་སྟོར་ཆེབས་སྐུར་གནང་སྐབས། Banaras Hindu University ཞེས་པའི་གཙུག་ལག་སློབ་ཆེན་གྱིས་རྒྱལ་བ་བཞུ་ཆེན་ལྷན་གཉིས་ལ་ཆེ་བསྟོད་ཕྱག་འཁེར་“Doctor of Letters”ཞེས་པ་རེ་ཕུལ་བ་ནི་ཕྱག་འཁེར་འབྲུལ་བཞེས་ཀྱི་ཐོག་མ་དེ་ཡིན། ཕྱག་འཁེར་འདི་ལྟ་བུ་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་དུ་འང་འབྲུལ་སྟོལ་ཡོད། འདི་ལ་སློབ་གཉེར་དངོས་ཀྱི་ལམ་ནས་ཐོབ་པ་དང་། མཛད་རྗེས་ཅན་ནམ་མི་སྣ་གྲགས་ཅན་ལ་ཆེ་བསྟོད་དུ་འབྲུལ་བ་སྟེ་རིགས་གཉིས་ཡོད། མི་སྣ་གྲགས་ཅན་མཛད་རྗེས་ཅན་ལ་ཕུལ་བ་ནི་“དམིགས་བསལ་ཆེ་བསྟོད་ཕྱག་འཁེར་”དུ་གོ་དགོས།

མགོན་པོ་མཆོག་བཅན་ཁྱོད་དུ་ཐེབས་ནས་ཐོག་མར་ཕུལ་བའི་གཞེངས་རྟགས་ནི། སྤྱི་ལོ་ 1959 ལོར་ཕྱེད་ལེའི་ཕིན་(Philippines)ནས་ཕུལ་བའི་“Ramon Magsaysay Award”ཞེས་པའི་རྟགས་མ་དེ་ཡིན།¹⁷⁷ གཞེངས་རྟགས་དེ་ཕྱེད་ལེའི་ཕིན་གྱི་སྲིད་འཛིན་འདས་པོ་ Ramon Magsaysay ཞེས་པའི་མཆོན་ཐོག་ནས་སྤྱི་ལོ་ 1957 ལོ་ 4 ནང་ཁོང་གི་མད་དུ་བྱུང་བའི་མཛད་རྗེས་ཕྱིར་བཞུ་ཆུན་འཁྱོངས་སྤྱད་མཛད་རྗེས་ནམས་སྤེ་ཆོན་དུག་ཏུ་བགོས་ཏེ་གསར་གཏོད་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན། དོན་དངོས་བཤད་ན། དེ་ནི་ནོ་སྟེལ་རྟགས་མ་(Nobel Prize)དང་མཚུངས་པའི་ཤར་ཁྱོགས་ཀྱི་གཞེངས་རྟགས་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་གྲགས། མགོན་པོ་མཆོག་གཞེངས་རྟགས་འབྲུལ་བཞེས་སུ་ཆེབས་སྐུར་མ་བསྐྱངས་པར་སྐུ་ཆོབ་ཆེད་ཐེབས་ཀྱིས་བཞེས།

¹⁷⁷ Ramon Magsaysay Award Foundation ཞེས་པའི་དྲ་ཆོགས་ www.rmaf.org.ph ཞེས་བར། སྤྱི་ལོ་ 1959 ལོར་ཡལོང་ས་རྒྱ་ལེའི་ལྷ་མ་མཆོག་དགྲུང་གྲངས་ཉེར་བཞེར་ཐེབས་སྐབས། སྤྱི་ཆོགས་དབུ་ཁྱིའི་སྤེ་ཆོན་ཁོངས་ནས་རྟགས་མ་དེ་ཕུལ་ཞེས་གསལ་ལ། རྟགས་མ་བཞེས་པར་སྐུའི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་མཆོག་དང་ཕྱག་རྟོགས་ཤིག་བཅས་ཐེབས་ཞེས་ཐོས།

མགོན་པོ་མཆོག་ནས་གཞེངས་ཏྟགས་མང་དུ་བཞེས་པའི་ཁྱོད་ནས་སྟོན་གྲགས་དང་དོན་སྤྱིང་ཆེ་ཤོས་ནི། སྤྱི་
ལོ་ 1989 ཟླ་བ་ 12 ཆེས་ 10 ཉིན་སྤུལ་བའི་ནོ་སྤེལ་ཞི་བདེའི་གཞེངས་ཏྟགས་“Nobel Peace Prize”ཞེས་པ་
དང་། སྤྱི་ལོ་ 2007 ཟླ་བ་ 10 ཆེས་ 17 ཉིན་སྤུལ་བའི་ཨ་རིའི་གྲོས་ཆོག་གི་གསེར་གྱི་ཏྟགས་མ་“US
Congressional Gold Medal” ཞེས་པ། སྤྱི་ལོ་ 2012 ཟླ་བ་ 5 ཆེས་ 14 ཉིན་སྤུལ་བའི་“Templeton
Prize”ཞེས་པའི་ཏྟགས་མ་གསུམ་ཡིན། བསྐྱུས་ཏེ་བཀོད་ན།

1956 ལོར་ ༡།	1959 ལོར་ ༣།	1963 ལོར་ ༡།
1969 ལོར་ ༡།	1979 ལོར་ ༥།	1984 ལོར་ ༡།
1987 ལོར་ ༡།	1988 ལོར་ ༡།	1989 ལོར་ ༧།
1990 ལོར་ ༣།	1991 ལོར་ ༦།	1992 ལོར་ ༦།
1993 ལོར་ ༡།	1994 ལོར་ ༥།	1995 ལོར་ ༣།
1996 ལོར་ ༡།	1997 ལོར་ ༦།	1998 ལོར་ ༥།
1999 ལོར་ ༦།	2000 ལོར་ ༡།	2001 ལོར་ ༣།
2002 ལོར་ ༦།	2003 ལོར་ ༧།	2004 ལོར་ ༡༣།
2005 ལོར་ ༧།	2006 ལོར་ ༦།	2007 ལོར་ ༩།
2008 ལོར་ ༧།	2009 ལོར་ ༡༠།	2010 ལོར་ ༡༡།
2011 ལོར་ ༩།	2012 ལོར་ ༩།	2013 ལོར་ ༦།

2014 ལོར་ ༧། 2015 ལོར་ལྷ་ས་ 3 ཆེས་ 25 བར་ ༩། བསྐྱམས་ ༡༥༧ ཉེ་འདི་དག་ནི་ད་
ལྟའི་བར་དངོས་སུ་ཕུལ་ཐེན་པ་ཡིག་ཆ་དག་ན་གསལ་བ་སྟར་ཡིན་ལ། མངོན་ཐེལ་གྱི་དབང་གིས་ཆིབས་སྐྱར་
གནང་ཁོམ་མ་བྱུང་བར་ངང་སྐྱུག་ཁུ་བཞིན་པའི་ཉལ་ས་མ་དང་ཕུག་འབྲེར་དེ་སྟེད་ཅིག་ཕྱགས་སོ་སོ་ན་ཡོད་པར་
མངོན་ནོ།།

ཉེར་གཉིས་པ། རྒྱལ་མཆོག་བཏུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་མཛད་ཆེན་བཞིའི་
རིམ་བར་བྲེ་བ།

འཛིག་ཉེན་ཀུན་ཏུ་ཞི་བདེ་སྤེལ་བའི་མཛད་ཆེན།

འཛམ་གླིང་སྤྱི་ཚོས་དང་འཛིག་ཉེན་གཉིས་ཕྱོགས་ནས་སྟོན་གསལ་ཅན་གྱི་དབུ་ཁྲིད་དུ་མ་བྱུང་ཡང་།
འཛིག་ཉེན་སྤྱི་ལ་ཞལ་ཕྱོགས་ཏེ་ཐབས་ཚུལ་སྒྲ་ཆོགས་ཀྱིས་དངོས་སུ་ཞི་བདེ་སྤེལ་བ་ནི་མགོན་པོ་མཆོག་ཙམ་དུ་བྱ་
བ་ལོ་རྒྱས་ཉིད་ལས་ར་འཕྲོད་བྱུང་། དེ་ཡང་ཆོས་ཕྱོགས་ནས་བཤད་ན། ཆོས་ཕུགས་ཀྱི་སྤེལ་བའི་སྟོན་པ་ཆེན་པོ་
དུ་མ་བྱོན་ཡང་། ལུན་མོང་སྤང་ཆོད་ལྟར་ན། སྤྱི་ཚོའི་ནང་ཡུལ་ལྷང་གྲེ་བྲག་བར་རང་རང་གི་རྗེས་འཇུག་ཙམ་གྱི་དོན་
མཛད་པ་ལས་འཛམ་གླིང་རྒྱ་བྱུང་དུ་བྱུང་བའི་ལོ་རྒྱུས་མེད། དེ་བཞིན་དུ་སྤྱི་ཚོགས་ལེགས་ལམ་དུ་འཁྲིད་པའི་དབུ་
ཁྲིད་སྟོན་གསལ་ཅན་འགའ་ཞིག་བྱུང་ཡང་། དེ་དག་གིས་ཀྱང་རང་ཉིད་འཆོ་ཞིང་གཞེས་པའི་ཆོ། ཡུལ་ལྷང་གྲེ་བྲག་བ་
དང་མི་རིགས་ཕྱོགས་རེ་བའི་དོན་བསྐྱབས་པ་ལས་རྒྱལ་ཡོངས་རང་བཞིན་དུ་བྱུང་མེད། བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་སྟོན་ཉིར་
མཆོན་ན། ཡགོང་ས་མཆོག་གི་ཀུས་བཀྱར་གནང་སའི་སྤྱི་བུ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་ཡང་། འཆོ་མེད་ཞི་བའི་ལམ་ནས་
ཨ་སྤྱི་རི་ཀ་ལྷོ་མའི་ཁུལ་དུ་ཐོབ་ཐང་དང་རྒྱ་གར་དུ་རང་བཅོན་ཅོད་ལེན་གནང་བ་དང་། ལྷ་ར་ཁོན་ལོ་ཐེང་ཁིའིང་
(Martin Luther King)གིས་ཨ་རིའི་མི་རིགས་ནག་པོའི་ཐོབ་ཐང་། འེལ་སོན་ལྷན་རྒྱུ་ལ་(Nelson Mandela)ཡིས་
ཨ་སྤྱི་རི་ཀ་ལྷོ་མའི་མི་རིགས་ནག་པོའི་རང་དབང་ཐོབ་ཐང་། ལུམ་ཨུའུ་སན་སུའུ་ཀྱི་(Aung San Suu Kyi)ཡིས་
འབར་མའི་དམངས་གཙོ་ཅོད་ལེན་གནང་བ་ཙམ་ལས་སྤྱི་ནོར་ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་དང་མཚུངས་
བར་ཆོས་དད་ཡོད་མེད་དང་། ཤེས་ཡོན་པའི་སྤྱེ་སྒྲ་ཆོགས། མི་དོན་བ་དང་ཆོད་བ། དབུལ་པོ་དང་བྱུག་བདག་
སོགས་མདོར་ན། ཤར་རྒྱལ་སོགས་མི་རིགས་ཀྱི་དབྲེ་བ་དང་རྒྱལ་མཆོམས་མེད་བར་སྤྱི་བོ་བྲག་ཞན་བར་མ་ཐམས་
ཅད་འཆོ་མེད་ཞི་བའི་གནས་སུ་འཁྲིད་པའི་བྲག་ལས་གནང་བྱུང་མེད། དེ་ལྟར་ན། མགོན་པོ་མཆོག་གིས་འཛམ་
གླིང་རྒྱ་བྱུང་དུ་ཞི་བདེ་སྤེལ་བར་མཛད་པ་འདི་མཛད་ཆེན་དང་པོར་བགྲངས་།

མཛད་ཆེན་འདི་ཉིད་སྤྱོད་པའི་ཐབས་ཚུལ་གཙོ་བོ་ནི། གཞན་དོན་ཁུར་དུ་ལེན་པའི་སྤྱི་སེམས་དང་བྱམས་
བཅེ་སོགས་ནང་གི་ཡོན་ཏན། ཆོས་དང་མ་འབྲེལ་བའི་སྒྲོ་ནས་བཟང་སྤྱོད། འཆོ་བ་མེད་པའི་ལས་སྐྱབ་ཚུལ། ཆོས་
ཕུགས་མཐུན་སྤྱིལ། གོ་མཆོན་འགོག་སྤྱོལ། རྒྱག་ཟ་ཐེང་འདོན། ཐོབ་ཐང་འབྲེལ་ཉམས་སོགས་ཀྱི་དགོ་མཆོན་རྒྱ་བྱུང་
དུ་གསུངས་ཤིང་ལག་ལེན་དངོས་ལ་ཁྲིད་པར་མཛད་པ་དེ་ཡིན། དེ་དག་ཀུན་འཛིག་ཉེན་ཞི་བའི་ར་བསྐྱར་བའི་སྤྱད་དེ།
དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1956 ལོར་རྒྱ་གར་དུ་ཆིབས་སྐྱར་བསྐྱངས་པ་ནས་མཛད་ཆེན་འདིའི་སྤྱིང་དགོངས་བཞེས་གནང་མགོ་

བཅུགས་ཡོད། དེ་ནི་གོང་དུ་སྤྲུགས་བསྐྱེད་གཉིས་པ་ཆོས་ལུགས་མཐུན་སྦྲིལ་སྐབས་སུ་ཡུང་འབྲེན་ཞུས་པ་ལས་
ཤེས་ནུས་ལ། སྤྱི་ལོ་ 1963 ལྷ་པ་ 10 ཆོས་ 13 ཉིན་སིམ་ལའི་བུ་གསོ་ཁང་དུ་བོད་སྤྲུག་རྒྱམས་ལ།

བོད་སྤྲུག་ན་རྒྱུང་འདི་རྒྱམས་རང་གི་པ་མེས་ཀྱི་ཆོས་དང་གཤེས་ལུགས་བཟང་པོ་རྒྱམས་དང་། དེར་དུས་རིག་གསར་གྱི་
ཤེས་ཡོན་འདབ་གཤེག་ཟུང་ལྡན་དུ་བྱས་ནས། དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་འཛིག་རྟེན་གྱི་དགྲ་མཁར་མི་རིགས་གཞན་དང་
འབྲེན་མཉམ་ཅི་བདེར་འཕུར་སྐྱོད་བྱེད་ཐུབ་པ་དང་། འཛམ་གླིང་ཞི་བདེ་དང་། རང་ལུལ་བདེ་སྐྱོད་དུ་སྐྱོད་པའི་ཞབས་
འདེགས་རྒྱབས་པོ་ཆེ་སྦྱུ་མཁན་ཤི་སྤྲུག་ཡོང་བའི་རེ་བ་ཡོད། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། འདི་ལས་ཀྱང་སྐབས་དེ་ཤིང་ནས་མང་
དུ་བྱུང་བའི་མཛད་ཆེན་དངོས་སུ་དབུ་འཕྲུགས་བསྐྱེད་ཐེན་པ་ཤེས། <<ཆོས་ལུགས་མཐུན་སྦྲིལ་རྒྱལ་མའི་ཕྱོགས་
སུ་སྐྱོད་ཐབས།>> ཞེས་པ་ལས། “འཛམ་གླིང་གི་ཆོས་ལུགས་དང་བྱུ་བ་མཐའ་ཁག་གི་བར་དུ་པན་རྩྭ་ལ་རྒྱས་ཡོད་དང་
མཐུན་ལམ་བྱེད་པ་ནི། མིང་དོན་མཚུངས་པའི་འཛིག་རྟེན་ཞི་བདེ་ལ་མེད་དུ་མི་རུང་བའི་སྔོན་འགྲོའི་ཆ་རྒྱུན་ཞིག་ཡིན།” ཞེས་
གསུངས། བཀའ་སྤྲུལ་སྤྱིང་གི་ནོར་བུར།

ངོས་ཀྱི་བསམ་རྒྱུ་ངོ་མ་ནི། མཆོན་ཆའི་རིགས་མཐའ་དག་ཉུང་འཕྲི་བྱ་རྒྱ་ནས་མགོ་བཅུགས་ཏེ། མཐར་མཆོན་ཆ་
མེད་པའི་འཛམ་གླིང་གི་སྤྱི་ཆོགས་ཤིག་འཕྲུགས་རྒྱུའི་རེ་བ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། སྤྱིར་བཏང་རྒྱལ་ཕྱན་མཆོན་ཆ་ཆོད་ལྟ་བུར་
པ་ནི་ཐབས་སྤྲུག་དང་སྒོ་པམ་གྱི་གནས་རྒྱལ་ཞིག་རེད། ངོས་ཀྱིས་དུས་རྒྱུན་སེམས་ཅན་མཐའ་དག་གི་སྤྲུག་བསལ་གྱི་
འབྲུང་ཅ་རྒྱལ་ཕྱན་མཆོན་ཆ་ཆོད་ལྟའི་རིགས་ལ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ངོ་ཆོལ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། ... རང་ཉིད་ཀྱི་རྒྱལ་ཕྱན་
མཆོན་ཆ་མཐའ་དག་མེད་པར་བཅོས་ཏེ། རྒྱལ་ཁབ་གཞན་ཆོས་ཀྱང་དེ་ལྟར་ཆོད་ལྟ་དང་ཉར་འཛིག་བྱས་ན་མི་འགྲིག་
ཅེས་བཤད་ན། དེ་ནི་ཡང་དག་པ་དང་། འགྲོ་བའི་བདེ་སྐྱོད་དང་ཞི་བདེའི་གཞི་ཅ་ཞིག་ཡིན་པས། དེ་ལ་དགའ་བསུ་དང་
རྒྱབ་སྐྱོར་མི་བྱེད་ན་སུ་ལ་བྱེད། དམག་འཁྲུག་ལ་བརྟེན་ནས་དམག་འཁྲུག་བཀག་འགོག་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་པ་ལྟར། རྒྱལ་
ཕྱན་མཆོན་ཆ་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱལ་ཕྱན་མཆོན་ཆ་མེད་པར་བཅོས་པའི་ཐབས་ལམ་གསར་པ་ཡོང་མི་སྲིད་པ་མིན། དེ་ཡོང་
དང་མི་ཡོང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དབུ་ཁྲིད་རྒྱམས་ཀྱི་རྒྱལ་དཔྱོད་སྒོ་གོས་དང་། གཞན་པར་གྱི་བསམ་བཤ། སྤྱིང་སྒྲོབས། ཁྱོན་
ཡོངས་ཀྱི་གོ་རྟོགས། སྤྲུགས་རྒྱུང་རིང་བའི་བསམ་སྒོ། ཁ་ཞེ་གཉིས་མེད་ཀྱི་འབད་བརྩོན་བཅས་ལ་རག་ལས་ཡོད། ཅེས་
གསལ། དེ་ལྟར་འཛིག་རྟེན་ཉིལ་པོ་ཞི་བདེར་བསྐྱར་བའི་ཐབས་སྤྱི་ཆོགས་བསྐྱེན་པར་མཛད། མདོར་ན། ཐེག་པ་ཆེན་
པོའི་ཆོས་རྒྱལ་ཟབ་མོ་རང་གིས་སྤྲུགས་ཉམས་སུ་བསྐྱར་ཞིང་། གཞན་ལ་རྒྱལ་རི་ལྟ་བུ་བ་བཞིན་སྔོན་པའི་བཤེས་གཉེན་
ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་ཕྱིན། ཅི་མཛད་ཐམས་ཅད་འཛམ་གླིང་འདིའི་ཞི་བདེ་པར་ཟད། ཁམས་གསུམ་གྱི་འགྲོ་བ་མ་ལུས་
པའི་པན་བདེ་སྦྱུབ་པ་འབའ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་པར་གཤོན་མི་ཟ་སྟེ། རི་སྲིད་སེམས་ཅན་འགའ་ཞིག་ཀྱང་། །གང་དུ་མ་གྲོལ་
དེ་སྲིད་དུ། །དེ་ཕྱིར་སྒྲན་མེད་པ་ཡི། །བྱང་རྒྱལ་ཐོབ་ཀྱང་གནས་གྱུར་ཅིག །ཅེས་སོགས་ཡང་ཡང་ཡུང་འབྲེན་གྱིས་
གཞན་དོན་སྲིད་མཐའི་བར་དུ་སྐྱོད་པའི་སྤྲུགས་སྒོན་དང་། གཞན་རྒྱམས་ཀྱང་རྒྱལ་དེ་ཉིད་ལ་འགོད་པའི་མཛད་པ་ལྟར་
བཞེས་པ་སོགས་ལས་ཆོགས་མེད་དུ་ཤེས་ནུས།

ཆོས་ལུགས་ཐམས་ཅད་གསོ་བར་མཛད་པའི་ མཛད་ཆེན།

མགོན་པོ་མཆོག་ནས་ཉམས་གསོ་དང་དར་རྒྱས་ཡོང་བ་ལ་མཛད་པ་སྤྱི་ཆོག་པ་བསྐྱེད་པའི་ཆོས་ལ་རིམ་
བ་གསུམ་དུ་བྱེ་ཆོག་སྟེ། དང་པོ་ནི། བོད་ཀྱི་ཆོས་བརྒྱུད་ཆེ་མ་རྣམས་ཏེ་ས་དགེ་བཀའ་རྣམས་ཐོན་པོན་དང་བཅས་པ།
གཉིས་པ་ནི། བོད་པའི་བསྟན་པ་སྟེ་པ་ལི་དང་ལེགས་སྦྲུང་གི་ཆོས་བརྒྱུད་རྣམས་ཡིན། གསུམ་པ་ནི། འཛམ་གླིང་གི་
ཆོས་ལུགས་ཆེན་པོ་རྣམས་ཡིན། མགོན་པོ་མཆོག་ནས་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་ཅམ་མ་ཡིན་པར་འཛམ་གླིང་གི་ཆོས་
ལུགས་ཆེན་པོ་ཀུན་གྱི་རང་རང་གི་བྱུང་ཆོས་དང་། དགོས་མཁོ། བན་རྒྱས་བཅས་རི་བཞིན་གཟེགས་ཏེ་ཐམས་ཅད་
ཉམས་སྦྱང་ལས་སྦྱོར་བར་མཛད་པ་འདི་སྒོ་ཡུལ་དུ་མི་ཤོང་བ་ལྟ་བུར་སྤང་ན། དེ་ནི་རང་ཉིད་ཀྱི་སྒོ་སྦྱོར་ཅམ་ལས་
གཞན་ཅང་མིན། དེ་ལྟར་མཛད་པའི་རྩ་བ་ནི། ཆོས་བརྒྱུད་ཀྱི་བྲག་པ་ཞིག་གི་རྗེས་འབྲང་ཅམ་སྦྱོར་བ་མ་ཡིན་པར་
འགོ་བ་ཀུན་གྱི་པན་བདེ་སྦྱབ་པར་བཞེད་པའི་ཐུགས་བསྐྱེད་ལ་ཐུག་ཡོད། དེ་ཡང་མགོན་པོ་མཆོག་ནས། “ངོས་ཀྱིས་
རྟག་ཏུ། ཆོས་ལུགས་ལ་འགོ་བ་མིའི་སེམས་ཁམས་གསོ་བའི་སྤྱན་གྱི་འདུ་ཤེས་འཛོག་གིན་ཡོད། གང་ཟག་གྱེ་བྲག་པ་དང་
གནས་སྤངས་ཡན་གང་པ་ཞིག་ལ་རན་མིན་དང་དེའི་བཀོལ་སྤྱོད་ལ་མ་སྟོས་པར་སྤྱན་རང་ངོས་ནས་དེའི་པན་རྒྱས་བཤད་མི་
ཐུབ། སྤྱན་གྱི་བྲག་ཆ་ཅམ་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྱན་འདི་དང་དེ་བཟང་ཞེས་བཤད་ན། དེ་ནི་རྒྱ་མཆོན་ལྟ་བུ་པ་ཞིག་ཏུ་མི་འགྱུར། ...
ཆོས་ལུགས་རྣམས་ཀྱང་དེ་མཚུངས་ཡིན། གང་ཟག་གྱེ་བྲག་པ་ཞིག་ལ་ཆོས་ལུགས་འདི་པན་རྒྱས་ཆེ་ཤོས་རེད་ཅེས་བཛྲོད་
ཐུབ་ཀྱང་། ལྟ་བུ་མི་མཐུན་པའི་ཆ་ལ་དགག་སྒྲིབ་བྱས་ཏེ་ཆོས་ལུགས་འདི་ནི་གཞན་ཀུན་ལས་བཟང་ཞེས་བཤད་ན་དེར་
པན་ཐོགས་ཅི་ཡང་མེད།”¹⁷⁸ ཅེས་དང་། “ཆོས་ལུགས་བྲུབ་མཐའ་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་། འདས་པའི་དུས་སུ་མི་ས་ཡ་མང་པོ་
བྱམས་པ་དང་སྤྱི་རྗེའི་ཕྱོགས་སུ་སྤྱུལ་བའི་ཞབས་འདེགས་ཆེན་པོ་བསྐྱེད་པ་ཡོད་ལ། ད་ལྟ་དང་མ་འོངས་པའི་དུས་སུ་འདྲེ་
ལྟར་ཡིན་པར་ཐེ་ཆོམ་མེད།” ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ་བ་ལྟར་ཤེས་དགོས་ལ། “འཛམ་གླིང་གི་ཆོས་ལུགས་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས།
བྱམས་པ་དང་སྤྱི་རྗེ། བཟོད་པ། གུ་ཡངས། དམན་ས་འཛིན་པ་སོགས་གསུང་ཞིང་། ཆོས་བརྒྱུད་དེ་དག་ཀུན་ལ་སྦྱེ་བོ་སོ་
སོའི་རྒྱུད་ལ་བྱམས་པ་སོགས་སྦྱེད་པའི་རྒྱས་པ་ལྟན།” ཞེས་གསུངས་པ་ཡང་བྲན་པའི་ཡུལ་དུ་བཞག་ན། མགོན་པོ་
མཆོག་གི་མཛད་པ་འདི་ཤེས་རྒྱས་ལ། གནད་འགག་ཐུག་ས་ནི། “དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་ལ། སེམས་ཅན་ལ་ཁམས་
དང་མོས་པ་སྤྱི་ཆོག་ཡོད་པར་བརྟེན། ཆོས་ལུགས་གཅིག་གིས་དེ་དག་གི་རེ་བ་སྦྱོང་ཐབས་མེད། དེར་བརྟེན། ཆོས་

¹⁷⁸ ལུང་ཆོན་གཉིས་ཀ་ ETHICS FOR THE NEW MILLENNIUM ཞེས་བར་གསལ།

ལུགས་སྤྱོད་ཆོག་པའི་¹⁷⁹སྒྲོ་ནས་སོ་སོའི་ཁམས་དང་མོས་པར་བསྟན་ཏེ་པན་ཐོགས་བྱེད་ཐུབ་པ་འདི་འགྲིག་པ་ཞིག་རེད།
དཔེར་ན། ཁ་ཟས་སྤྱོད་ཆོག་པའི་ཟ་ཁང་དུ་མི་རྣམས་རང་རང་གི་འདོད་པ་ལྟར་ཁ་ཟས་གདམ་ག་བྱ་རྒྱུའི་གོ་སྐབས་ཡོད།
གལ་ཏེ་ཁ་ཟས་སྤྱོད་ཆོག་པའི་ཟ་ཁང་ཞིག་ཡིན་ན། རང་ཉིད་ཀྱི་ལུས་ཁམས་ལ་འཕྲོད་མིན་དང་། དགའ་མོས་ཡོད་མིན་
ལ་མ་ལྟོས་པར་དེ་ག་རང་ཟ་བཅས། ཡང་ན། ལྟོགས་ཏེ་སྤྲོད་པ་ལས་ཐབས་གཞན་མེད།¹⁸⁰ ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ་བ་འདི་ཡིན།

རྒྱལ་ཕྱོགས་སྤྱོད་ཆོག་རིག་དང་དེའི་ལྟ་བ་དར་བྱུང་བྱུང་བ་དང་བསྟན་ནས་ཆོས་ལུགས་རྣམས་ཉམས་སྤྱོད་ཏེ་
འགྲོ་བའི་མགོ་བརྟགས། དེ་ཡང་ཉམས་པའི་ཚུལ་ནི། ཁ་གཏང་དམ་སྤར་ཟུག་འཛིན་མཁན་མང་དུ་གྱུར་པ་དང་། རྗེས་
འབྲུག་ཉུང་དུ་ཕྱིན་པ་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཐེལ་ལུགས་དང་རིན་ཐང་ཉམས་ཤིང་། ལུགས་ཀྱིན་ཆུང་
བར་གྱུར་པ་དང་། སྤྱི་ཆོགས་ཕྱིལ་པོར་ཆོན་རིག་གི་དབང་སྒྱུར་ཐེབས་པ་བཅས་རེད། ཆོས་ལུགས་དེ་དག་སྤྱར་གསོ་
དགོས་ན། སྤྱི་ཆོགས་ཕྱིལ་པོའི་ནང་དེ་དག་གི་རིན་ཐང་སྤྱར་གསོ་དགོས་ལ། དེ་ལ་ཆོན་རིག་སོགས་སྤྱེ་ཁག་གཞན་
དང་མཉམ་གནས་མཉམ་གཤིབ་ཡོང་ཐབས་ལ་འབད་དགོས་པ་དེ་རེད། སྤྱི་ཚོར་ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་
མཆོག་ནས། བྱམས་བརྩེ་དང་བཟོད་བསྔན། དཔེལ་ཡངས་སོགས་ཀྱིས་སོངས་པའི་སྤྱི་ཆོགས་གསར་པའི་གནས་
བབ་དང་བསྟན་ཏེ། ཆད་པ་སྒྲོང་བའི་གཟིགས་ཚུལ་གཙོ་འདོན་གནང་སྟེ། བྱམས་བརྩེ་སོགས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་དང་
དགོ་མཆོན་གསུངས་ཤིང་། ཆོས་ལུགས་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱུང་དེ་དག་ལས་མ་འདས་པའི་ཚུལ་ལོ་རྒྱས་དང་
ལག་ལེན། རྒྱ་མཚན་སོགས་དང་སྤྱར་ཏེ་ཆོས་ལུགས་རྣམས་ལ་ཆེ་བསྟོད་དང་བརྩེ་འཛོག་ཆེས་ཆེར་གནང་བར་མ་
ཟད། ཆོས་ལུགས་མི་སྣ་དག་དང་ལྟན་དུ་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་པན་བདེ་མང་དུ་སྐྱབ་པའི་མཛད་པ་ལྟར་བཞེས། ཆོས་པ་
རྣམས་ལ་ཡང་། ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་གིས་གང་ལ་དད་པ་བྱེད་པའི་ཆོས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱུ་རྣམས་ཚུལ་བཞིན་སྐྱབ་དགོས་

¹⁷⁹ འདིར་ཆོས་ལུགས་སྤྱོད་ཆོག་པ་ཞེས་པ་ནི། “Religious Pluralism” ཞེས་པ་དེ་ཡིན། དེ་ཡང་འཛམ་གླིང་སྤྱོད་ pluralism དང་
monism ཞེས་ཆོས་སྤྱོད་དང་མི་རིགས། རིག་གཞུང་དང་སྐད་ཡིག་སོགས་སྤྱེ་ཁག་ཆེན་པོའི་རིགས་ཐམས་ཅད་ལ་ཕྱོགས་པའི་ལྟ་བ་འགལ་ཆེ་
ཅན་གཉིས་སྤར་ནས་བྱུང་ཡོད། pluralism ཞེས་པ་སྤྱོད་ཆོག་པ་འཕམ་དུ་མ་ཅན་དང་། monism ཞེས་པར་གཅིག་བྱ་བ་སྟེ། དུ་མ་ཅན་གྱི་ལྟ་བས།
སྤྱེ་ཁག་མི་འདྲ་བ་རྣམས་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་དཔལ་དང་བྱུང་ཆོས་སྤྱོད་ཅིང་། དེ་དག་འཆམ་མཐུན་མཉམ་གནས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་འགྲོ་བ་མའི་རིགས་ཀྱི་
དགོས་མཁོ་སྒྲོང་དགོས་པར་འདོད། གཅིག་བྱ་བའི་ལྟ་བ་ཅན་གྱིས། ཆོས་གཅིག་དང་དགོན་མཆོག་གཅིག་ཤེས་པ་གཅིག་དང་བདེན་པ་
གཅིག་ལུགས་གཅིག་དང་སྤྱོད་གཅིག་སྤྱོད་ཡིག་གཅིག་དང་རིག་གཞུང་གཅིག་སོགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་འོག་ཐལ་སྤྱོད་དང་བཅན་འཛུལ། དག་
གཞོན་དང་དབང་ཆ་གཅིག་འཛིན། ཕྱོགས་རིས་དང་འཐེན་འཁྲེད། གཏོར་བཞིག་སོགས་བྱས་ཏེ་རང་དང་རང་གི་སྤྱོད་གཏོགས་ཅམ་ཞིག་གི་
དགོས་མཁོ་ཕྱོགས་རེ་བ་ཅམ་ལས་གཞན་མི་སྐྱབ། འདི་གཉིས་ཀྱི་དཔེ་མཆོན་ཡག་ཤོས་ནི། འཕར་ཕྱོགས་སྤྱོད་ཆུ་དཀར་ནག་གཉིས་ཡིན་ལ། འཛམ་
གླིང་སྤྱི་ལ་མཆོན་ན། ཨ་རི་དང་རྒྱ་ནག་གཉིས་ཡིན། སྤར་ཆོལ་གསུམ་སྐད་ཡིག་གཅིག་གྱུར་ཐད་བཟོ་སྤྱོད་མང་དུ་བྱས་པའི་བོད་མི་པལ་མོ་ཆེས་
ལྟ་བ་འདི་གཉིས་ཀྱི་གནད་རྟོགས་མེད།

¹⁸⁰ བཀའ་སྤྱུལ་སྤྱོད་གི་ཚོར་བྱུ་ལས་བྱུངས།

བ་དང་། མང་ཆོག་གས་ཆོད། “ཆོས་ལུགས་དེ་དང་དེར་དད་པ་བྱེད་མི་དགོས་ཀྱང་། གུས་ཞབས་ངེས་པར་དུ་བྱེད་དགོས།”
ཞེས་ཡང་ཡང་གདམས་པ་སོགས་ཀྱིས་ཆོས་ལུགས་མཐུན་སྦྱིལ་དང་ཉམས་གསོ་གཉིས་ཀར་པན་རྒྱལ་སྤྱོད་པ་
པ་ཐོན་ཡོད། དེ་ལྟར་ཆོས་ལུགས་ཁག་གི་ཆེ་མཐོང་དང་སྒྲོལ་བ་པ། པན་ཚུན་བར་གྱི་མཐུན་སྦྱིལ་གོང་དུ་སྤེལ་ཏེ་
ཉམས་པ་སྤར་གསོ་གནང་བའི་མཛད་པ་འདི་ལྟ་བུ་འཛམ་གླིང་ལོ་རྒྱུས་ནང་སྤྱི་ཡོད་པ་ཁྱབ་ཏུ་མ་གནང་བའི་
མཛད་ཆེན་མཛད་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན། ཆོས་ལུགས་ཆེན་པོ་ཁག་ཉམས་གསོ་མཛད་པའི་ཐབས་ཚུལ་མཛད་དུ་བྱུང་བ་
ཞིག་ནི། “དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་འགོ་སྟོན་དུ། ཆོན་རིག་དང་རྒྱལ་ཀྱིས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་དད་སེམས་ལ་ལུགས་རྒྱུན་ཐེབས་
རྒྱུ་ཡིད་ཆེས་བྱེད་མཁན་བྱུང་ཡང་། དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་འགོ་སྟོན་འདིར་ནི་ཞི་དུལ་གྱི་སྟོན་བ་སྤྱི་དང་། ལྷག་པར་
སེམས་ཁམས་དང་ལྟ་བུ་གྱི་རྣམ་གཞག་ཡོད་པའི་གནད་པོའི་གཞུང་ལུགས་ཁག་ལ་དེ་བས་དོ་སྣང་བྱེད་ཡུལ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་
ཡོད།”¹⁸¹ ཅེས་བཀའ་སྤྱོད་པ་ལྟར་ཆོས་དང་ཆོན་རིག་གཉིས་ཟུང་འབྲེལ་གནང་བའི་མཛད་ཆེན་དེ་ཡིན།

ནང་པའི་བསྟན་པ་དང་འབྲེལ་བའི་ཐད་ནས་བྱེད་བྱ་ཏུ་སྒྲིང་ན། སྤྱི་ལོ་ 1963 ཟླ་བ་ 11 ཆོས་ 9 ཉིན་ཆོས་
བརྒྱད་ཟླ་ཆེན་གྱི་ཆོག་གས་ཆེན་དང་པོའི་སྐབས། མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

རང་རེ་སངས་རྒྱལ་གྱི་བསྟན་པའི་གནས་ཚད་ལོ་ལྔ་བརྒྱ་པ་སྟག་བརྒྱ་གསུངས་པ་རྫོགས་པའི་དུས་མིན་ཞིང་། འཕམ་རྩ་
ལའི་དམག་སོགས་འབྱུང་བ་དང་། འཛམ་གླིང་སྤྱོད་འགྲུར་པའི་དུས་དེ་ཡང་མིན། ལུང་བསྟན་ཡོད་ཆད་ལ་ཆ་འཛོག་
འཕེར་མིན་མ་ངེས་ཀྱང་། མང་པོ་ཞིག་ལ་བརྟག་དབྱེད་ལྟར་དུ་བྱས་ཏེ་ཅེ་མཐུན་འགྲུར་མེད་བྱུང་ཅ་ན་ཆ་འཛོག་འཕེར་བ་
ཡོད་པ་རེད། ངོས་རང་ལོ་དེ་ཙམ་རྣམས་པོ་མིན་ཡང་། ད་པན་རང་གི་ཉམས་སྤྱོད་ཁག་ལ་གཞིགས་དུས། ཐེངས་གཅིག་
ཙམ་མིན་པར་ཆ་འཛོག་འཕེར་བ་རི་སྟེད་བྱུང་། གནས་ལུགས་དེ་ལྟ་བུར་གཞིགས་ན། ད་ལྟའི་གོང་ཆག་འདི་བསྟན་པའི་
འཕེལ་འགྲིབ་བར་གྱི་ཁྱལ་བ་ཞིག་ཏུ་བསྒྲེབས་པ་ལས། ཅ་སྟོངས་སུ་འགྲོ་བའི་དུས་མིན་པ་གསལ་པོ་རེད། རྒྱ་མཚན་དེ་
དག་གཞིར་བཞག་ནས་བདེན་པ་ལ་རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་རྒྱུ་ཡིད་ཆེས་བྱེད་ཆོག་པ་དང་། དེ་ཡང་རེ་སྟོང་མིན་པར་དོན་འཁེལ་
ཡོང་རྒྱུ་ཡིད་ཆེས་བྱེད་ཆོག་པ་ཡིན་པས། ཆང་མ་སྟོ་ཞུས་ནས་མ་བསྐྱད་པར་དུས་ཀྱི་འགྲུར་པའི་གནས་ཚུལ་དང་
བསྟན་ནས་ཐབས་ཤེས་འབད་ཚུལ་བྱེད་དགོས། ... སྤྱིར་ན་བྱི་དངོས་པོའི་ཡར་རྒྱས་དང་ནང་བསམ་སྒྲེའི་ཡར་རྒྱས་
གཉིས་ལས། ནང་བསམ་སྒྲེའི་ཡར་རྒྱས་གལ་ཆེ་ཡང་། དེ་གཉིས་ཟུང་འབྲེལ་འགྲུབ་ཐབས་བྱ་དགོས། དེ་ལ་དཀའ་ངལ་
ཆེན་པོ་ཡོད་ངེས་ཀྱང་། ཟུང་འབྲེལ་འབྱུང་མི་སྲིད་པ་མིན། ར་རང་ཆོས་འབད་པ་ཆེན་པོ་དང་། བསམ་སྤྱོད་མ་འཁུལ་
པའི་ཐབས་སྟོ་སྟོ་ཆོག་གས་པས་འབད་སྟབ་བྱེད་དགོས།¹⁸² ཞེས་སོགས་སངས་རྒྱལ་གྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་ཕྱོགས་

ཡོངས་ནས་དར་སྤེལ་གནང་དགོས་པ་རྒྱ་མཚན་དང་བཅས་ཏེ་བཀའ་སྤྱོད། དེ་ཡང་ནང་པའི་བསྟན་པ་ཉམས་གསོ་
མཛད་པའི་ས་ཁུལ་གྱི་ཆ་ནས་བཤད་ན། ལེགས་སྤྱོད་ཀྱི་ཆོས་བརྒྱད་དང་སྤྱི་ཡོད་ཆོས་བརྒྱད་དང་པའི་གནས་ཐམས་

¹⁸¹ ཡོངས་སུ་མཆོག་ནས་སྤྱོད་པའི་ནང་པའི་ཆོན་རིག་དང་ལྟ་བུ་གྱི་སྟོན་སྤྱོད་ལས་བྱུངས།

¹⁸² ཆོས་ཆོག་གས་ཁག་གི་ལམ་སྟོན་བཀའ་སྤྱོད་དེ་བ་སྤྱོད་དང་པོ་ལས་བྱུངས།

རྒྱུད་མེ་བཞིའི་དབང་གི་སྐབས་ལྟར་བྱང་སྤོམ་ལེན་པའི་ཚུལ་གཅིག་དང་། ཡང་སྤྱོད་འཇུག་ལས། རི་ལྟར་སྤོན་གྱི་བདེ་གཤེགས་ཀྱིས། །ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཆོག་དང་འབྲེལ་བའི་སློན་ནས་སྤོན་འཇུག་ཅིག་ཅར་དུ་ལེན་པ་ཞེས་པའི་ཐ་སྡད་བྱེད་སྟོལ་བཅས་ཀྱང་མཆིས་ཤོད། ཅིག་ཅར་དུ་ལེན་པ་ཞེས་པའི་ཆོག་དེར་དབྱུང་དགོས་པ་ཞིག་སྤང་བར་མ་ཟད། རི་བདག་ཉིད་ཆེན་པོའི་ལམ་རིམ་ཆེ་འབྲིང་གཉིས་ཀར་སྤོན་སེམས་ཆོགས་བཟུང་བའི་ཚུལ་གསུངས་པ་ལས། བྱང་སྤོམ་ལེན་པའི་ཚུལ་བྱང་སའི་ཚུལ་གྲིམས་ལེབྱའི་རྣམ་བཤད་བྱང་ཚུབ་གཞུང་ལམ་དུ་ཞལ་འཕངས་གནང་བ་ལྟར། ཆོག་དེའི་ཉིང་ནས་བྱང་སྤོམ་འཛིན་ཅིང་འཕོགས་པའི་རྒྱུ་ལྷང་སྐྱུ་རོལ་པའི་རྩོམ་སོགས་ཀྱི་སྐྱུ་དུས་བར་བཞུགས་ཀྱང་། བར་ལམ་དབྱུས་གཙང་ཁུལ་དུ་དེ་ཅུམ་གྲགས་མི་ཆེ་བར་བརྟེན་ཐུག་ལེན་ཉམས་པ་སྤང་གསོ་བའི་ཆེད། ཁོ་པོས་རྩ་ས་ནས་བྱང་

335

རྒྱལ་གཞུང་ལམ་གྱི་བྱུང་དཔེ་ཞིག་འབྲུལ་ལམ་ཞུས་པ་དང་ཆབས་ཅིག་དེའི་ཐོག་ནས་སྤྲོམ་རྒྱན་ཞིག་བསྐྱེད་པའི་གསུང་
ཞུས་པ་ལྟར་དེ་ཞུས་བཅའ་ཆེན་པོའི་སྤོ་ནས་ཞུས་ཞིག་གིས་བཞེས། མཆོན་ཉིད་དང་ལྟན་པའི་སྤྲོ་མ་མ་ཆེད་ན། ཉེན་གྱི་བྱུང་
ནས་བྱུང་སྤོམ་སྤྲོས་ན་སྤྱེ་བར་གཞུང་ལུགས་ཆད་ལྟན་དུ་མའི་དགོངས་པ་བཞིན། སྤྱི་ཆེས་བཅུ་ཉིན་སྤོམ་དུ་ཡོངས་
འཛིན་རྩི་ཆེ་འཆང་རང་ཉིད་གྱིས་མཆོད་ཉེན་ཆེན་མོའི་གཙང་ཁང་དུ་སྤྱབ་དབང་རིན་པོ་ཆའི་མདུན་ནས་སྤོམ་བཞེས་
གནང་། དེ་ནས་ཁོ་པོ་དང་གསེར་གོང་མཆོན་ཞབས་རིན་པོ་ཆེ་གཉིས་ལ་སྤྲོ་མ་རྩི་ཆེ་འཆང་གིས་བྱུང་རྒྱལ་གཞུང་ལམ་
གྱི་སྤྱིང་ནས་བྱུང་སྤོམ་བསྐྱེད་བ་ཏུ་ཅང་སྤྲུལ་བ་བཟང་པོའི་གནས་སུ་གྱུར། དེ་རྩི་ཁོ་པོས་བྱུག་ལེན་དེ་ཉིད་སྤྱིང་སྤོམ་
བར་བྱ་བའི་སྤྱད་ལན་མང་གཞུང་འདིའི་སྤྱིང་ནས་བྱུང་སྤོམ་པོག་། ཅེས་གསུངས། དེ་བཞིན་མདོ་སྤྲུགས་ཀྱི་གཞུང་གི་ཁྱིད་
རྒྱན་དགོན་པའམ་ཆད་ལ་ཉེ་བ་མང་པོ་ཞིག་སྤྱིང་གསོ་མཛད་པ་ལས། བཀའ་གདམས་གཞུང་དུག་གི་ཁྱིད་རྒྱན་སྤྱིང་
གསོ་མཛད་པའི་རྒྱལ་ལ་མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

སྤྱིང་འཕྲོམ་སྤོམ་ཆེས་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་སྤྲུལ་གྱི་སྤྱིང་གསུང་པོ་ཏུ་བ་དང་། འཕྱུར་བ། འཆད་ཀ་བ། སྤྱིང་རི་ཐང་པ་སོགས་
བཀའ་གདམས་གོང་མ་ཆོའི་བྱུག་བཞེས་ལ། སྤྱིང་རབས་དང་ཆོམས་གཉིས་ལ་སྤྱིང་ཆོམས་དང་པོའི་གཞུང་དང་། བྱུང་
ས་དང་མདོ་སྤོམ་རྒྱན་གཉིས་ལ་ས་རྒྱན་ཉིད་དེ་འཛིན་གྱི་གཞུང་། བསྐྱེད་བཅུས་དང་སྤྱིད་འཇུག་གཉིས་ལ་བསྐྱེད་སྤྱིད་
སྤྱིད་པའི་གཞུང་ཞེས་བཀའ་གདམས་གཞུང་དུག་གི་ཐོག་ནས་ལམ་རིམ་གྱི་འཆད་ཉན་གནང་བ་རེད། དེ་ལ་གཞུང་ཆེན་
མོ་དང་སྤྲུགས་ཏེ་གསུང་བས་བཀའ་གདམས་གཞུང་བ་བཞེས་ཟེར། དཔེ་ཆའི་ནང་གཞུང་དུག་གི་སྤྱིང་ནས་ལམ་རིམ་
འཆད་ཉན་གནང་བ་རེད་ཅེས་ལོ་རྒྱུས་ལྟ་བུ་ཞིག་གསུང་བ་མ་གཏོགས། བར་སྤྲུལ་གཞུང་དུག་ཆ་ཆང་གི་སྤྱིང་ནས་
དངོས་སུ་འཆད་ཉན་གནང་མཁན་པལ་ཆེར་མེད་པ་འདྲ། སྤྱིད་འཇུག་ཆེན་མོའི་བཤད་ལུང་དར་སོ་ཆེན་པོ་ཡིན། སྤྱིང་
རབས་འཁྱིད་བཞིན་ཡོད་ཀྱང་བཤད་ལུང་གི་རྒྱན་ཡོད་མེད་མི་ཤེས། ཆོམས་ཀྱང་དེ་བཞིན་རེད། ཅད་གཅོད་བྱེད་
བཞིན་ཡོད། ག་ལེར་སྤྱིང་ཆོམས་གཉིས་ཀྱང་འཆད་ཉན་བྱེད་སྤྱབ་པ་ཞིག་བྱུང་ན་བསམ་པའི་རེ་བ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད།
བྱམས་ཆོས་སྤྱིང་ལུང་ཞུས་ལུང་ཡོད་པས་མདོ་སྤོམ་རྒྱན་གྱི་བཤད་ལུང་ཡོད། བྱུང་སའི་བཤད་ལུང་མེད་ཀྱང་ལུང་རྒྱན་ཅམ་
ལ་བཞེན་ནས། མདོ་སྤོམ་རྒྱན་ཅ་བ་ལྟ་བུ་དང་བྱུང་ས་པལ་ཆེར་དེའི་འགྲེལ་བ་ལྟ་བུ་ཡིན་པས། ཁྱིད་རྒྱན་ཉམས་པ་གསོ་
བའི་ཞབས་འདེགས་ཀྱི་རྒྱལ་ལ་དེ་སྤོམ་སེ་ར་ལ་དེ་གཉིས་སྤྲུགས་ནས་དེ་ལྟར་བྱས་པ་ཡིན། གང་ལྟར། བཀའ་གདམས་
གཞུང་དུག་གི་ནང་ནས་(ས་རྒྱན་དང་བསྐྱེད་སྤྱིད་ཀྱི་)གཞུང་བཞི་པོ་དེ་སྤྱིང་གསོ་སྤྱབ་ཡོད། ཅེས་སྤྱི་ལོ་ 2006 ལོར་བཀའ་
སྤྱུལ་བ་ལྟར་དང་། སྤྱིད་ནས་སྤྱིང་ཆོམས་གཉིས་ཀྱི་ཁྱིད་རྒྱན་ཡང་སྤྱིང་གསོ་མཛད་དེ་སྤྱི་ལོ་ 2008 ལྷ་བ་ 1 ནང་
སྤོམ་ལམ་དབྱིད་ཆོས་སུ་སྤྱིང་རབས་སོ་བཞི་པ་དང་ཆོམས་གཉིས་སྤྲུགས་ཏེ་བཀའ་ཆོས་ཟབ་མོ་སྤྱུལ་ཅིང་། བཀའ་
གདམས་ཐེག་ལེ་བཅུ་དུག་གི་ཟབ་ཆོས་སྤྱིད་ན་དགོན་པ་བྱུག་བཞེས་དང་དག་སྤྱིང་སྤྱིང་མོང་མ་ཡིན་པར་བཅས་ཡང་
ནས་བསྐྱར་དུ་སྤྱུལ་བ་¹⁸⁴སོགས་བཀའ་ཁྱིད་ཀྱི་ཆ་ཅམ་གསལ་བར་དགའ། དེ་ལྟར་བཀའ་གདམས་གཞུང་དུག་གི་

¹⁸⁴ ཞིབ་དུ་ཤེས་འདོད་ན། བཀའ་གདམས་ཐེག་ལེ་བཅུ་དུག་གི་བཀའ་དབང་ཟབ་མོ་ལན་དུ་མར་སྤྱུལ་བ་ཁོ་པོས་ཡིག་འབེབས་ཟེན་བྲིས་མདོར་
བསྐྱེད་སུ་བཀོད་པ་<<ཁྲབ་བདག་འཁོར་ལོའི་མགོན་པོ་ལྟར་བཅས་སྤྱིད་ཞེའི་གཙུག་རྒྱན་སྤྱི་ནོར་ཡགོང་ས་སྤྱབས་མགོན་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་སྤྱི་

ཁྱིད་རྒྱན་ཉམས་པ་སྦྲར་གསོ་མཛད། རྗེ་སྤྲེལ་པའི་གསུང་རྒྱན་ཉམས་པ་སྦྲར་གསོ་མཛད་པའི་ཚུལ་ལ། མགོན་པོ་
མཆོག་ནས།

ལུ་ཨི་པའི་ལུགས་ཀྱི་བདེ་མཆོག་སྦྱབ་ཐབས་བདེ་ཆེན་གསལ་བ་དང་། དཔལ་འཁོར་ལོ་སྤྲོམ་པའི་མངོན་རྟོགས་རྒྱ་ཆེར་
བཤད་པ་འདོད་འཛོལ་གཉིས། རྗེ་གསལ་རིམ་གྱི་སྒྲོར་ལ་ལུ་ཨི་པའི་རྗེ་གསལ་རིམ་རྣམས་བཤད་དངོས་བྱུང་སྟེ་མ་སོགས་ལ་
ལུང་རྒྱན་རྣམས་དག་ཡོད་ཀྱང་ཁྱིད་རྒྱན་ཆད་ནས་མེད་པ་ཡིན། འོན་ཀྱང་། མཉམ་དུ་བཏོན་ན་ཡག་པོ་མིན་ནས་སྦྱུལ།
གསལ་བ་འདུས་པའི་སྦྱབ་ཐབས་རྣམས་འབྱོར་དག་རིམ་ལ་ཡང་ལུང་རྒྱན་མ་གཏོགས་མེད། དེར་བརྟེན། ཡོངས་འཛིན་
རྣམས་པ་གཉིས་ཞལ་བཞུགས་པའི་སྐབས་ལ། དེར་ལུང་ཅམ་ལས་ཁྱིད་རྒྱན་མེད་ཀྱང་། དེའི་ཐོག་ནས་ཁྱིད་བཏོན་ན་ཅི་
ཞིག་གྱེད་ཡོང་ཞེས་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེར་དགོངས་སྒྲོར་ཞུས་པར་འགྲིག་ཅེས་གསུངས། དེ་ནས་བཟུང་སྟེ་གསལ་
བ་འདུས་པའི་ཁྱིད་གྱེད་སྐབས་རྣམས་འབྱོར་དག་རིམ་དེ་འདོན་གྱིན་ཡོད། ཡང་རྣམས་གཞག་རིམ་པའི་རྣམས་བཤད་ལ་ལུང་
ཅམ་ཡོད་པས་ལུང་གི་སྟེང་ནས་ཁྱིད་ལྟ་བུར་གྱེད་པ་ལ་ཡང་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེར་དགོངས་སྒྲོར་ཞུས་པར་ཡག་པོ་
ཡོང་གི་རེད་ཅེས་བཀའ་གནང་བས་དེ་ལྟར་གྱེད་བཞིན་ཡོད།¹⁸⁵ དེ་རིང་སྦྱབ་ཐབས་བདེ་ཆེན་གསལ་བ་དང་འདོད་འཛོལ་
གཉིས། ཨ་ཁུ་ཤེས་རབ་རྒྱ་མཆོའི་གསུང་ཁྱིད་ཡོད་པ་འདི་དང་སྦྱགས་ནས་ཁྱིད་གཏོང་བར་དགོངས་པ་ཞུས་ཡོད་
པ་མ་རེད་དེ། འདུལ་བ་མདོར་བསྐྱུས་ལྟར་རིགས་འགྲེལ་བཏང་བ་ཡིན་ན་དེ་ཡང་འགྲིག་སྦྱུལ། དེ་ནི་ངོས་ཀྱིས་ཆོས་ལ་
དབང་ཐ་བ་ལྟ་བུར་བྱས་པ་མིན། ངོས་ཀྱིས་གསལ་པོ་བྱས་ནས་ཁྱིད་རྒྱན་མེད། ལུང་རྒྱུད་གི་ཐོག་ནས་ཁྱིད་ཞུ་གིན་ཡོད་
ཅེས་གསལ་པོར་ཞུ་གིན་ཡོད། ཁྱིད་མེད་པ་ལ་གལ་ཏེ་ཡོད་མདོག་མདོག་བྱས་ནས་བཤད་ན་ནོར་འཁྲུལ་རེད། ལུང་
རྒྱུད་གི་ཐོག་ནས་དེ་ལྟར་བཏོན་ན་རྗེའི་རིན་པོ་ཆའི་གསུང་གི་ཞབས་འདེགས་རེད་བསམ་གྱིན་འདུག།¹⁸⁶ ཅེས་དང་། འཛིགས་

གྱེད་ཀྱི་དབང་དང་ཁྱིད་གནང་བའི་སྐབས་ཤིག །

རྗེ་རིན་པོ་ཆེས། གཤེད་དམར་བཅུ་གསུམ་མ་དང་། དག་ནག་བཅུ་གསུམ་མ། འཛིགས་གྱེད་བཅུ་གསུམ་མ་བཅས་ཆོག་
སྒྲིག་གཅིག་གི་སྟེང་ནས་གྱེད་ཆོག་པའི་བཅུ་གསུམ་མ་གསུམ་གྱི་དཀྱིལ་ཆོག་རིན་ཆེན་ཐོང་བ་ཞེས་པ་དེ་མཛད་ཡོད།
ད་ལྟ་གཤེད་དམར་བཅུ་གསུམ་མ་དང་དག་ནག་བཅུ་གསུམ་མའི་དབང་གི་རྒྱན་ཏུ་ཅང་དགོན་པོ་ཡིན་པ་འདྲ། རྗེ་རིན་པོ་
ཆེས་བཅུ་གསུམ་མ་གསུམ་གར་གྱེད་ཆོག་པའི་དཀྱིལ་ཆོག་ཅིག་ཟུར་དུ་མཛད་པ་ཡིན་པས། དཀྱིལ་ཆོག་དེའི་སྟེང་ནས་

ཐོང་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་ཞལ་སྤྲེལ་ནས་ཀྱིས་ལན་གངས་དུ་མར་སྦྱལ་བའི་ཐབ་ཆོས་སྤྱིད་ན་དགོན་པ་བཀའ་གདམས་ཐིག་ལེ་བཅུ་དྲུག་གི་
བཀའ་དབང་ཐབ་ཆོའི་ཐོན་ཐོས་མདོར་བསྐྱུས་ཟུང་འཇུག་ཉི་ལྔའི་སྤང་བ་>> ཞེས་བྱ་བར་གཞིགས།

¹⁸⁵ རྗོངས་མཆོག་ནས། ཨ་ཁུ་ཤེས་རབ་རྒྱ་མཆོས་གསུངས་པ་བཞིན། པ་མེས་ཀྱི་དུས་ལ་བཀའ་བསྟན་རྣམས་ལ་བཤད་ལུང་གི་རྒྱན་ཡོད།
དུས་ད་ལྟ་བཀའ་བསྟན་གྱི་གཞུང་ཆེན་པོ་དེ་དག་གི་བཤད་ལུང་གི་རྒྱན་ཏུ་ཅང་ཉག་སྤྲོ་བོ་ཆགས་འདུག། ཡོངས་འཛིན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཆོན་ལ་
བརྒྱད་སྟོར་པའི་བཤད་ལུང་མེད་ཀྱང་། ལུང་རྒྱུད་ཡོད་པའི་ཐོག་ནས་བཤད་པ་གནང་བ་ལ་ཨ་མདོའི་བཀའ་ཤིས་འབྲེལ་གྱི་སྤྲེལ་ཆོས་ངོ་མཆར་ཆེན་
པོ་དང་། ཡག་པོ་རེད་ཅེས་བསྟོད་བསྐྱེད་གནང་འདུག། ཅེས་ 1964 ལོར་རྒྱལ་བཤད་གནང་བའི་བྲག་བཞེས་སྤར་ནས་ཡོད་པའི་ཚུལ་གསུངས།
འདི་ཆོགས་པ་ཁག་ལ་སྦྱུང་བའི་བཀའ་སྒྲོབ་ཏུ་གསལ་ལ། དུས་གཞན་དུ་བཀའ་སྦྱུང་བ་ཡང་ཐོས།

¹⁸⁶ བདེ་མཆོག་གི་བཀའ་ཁྱིད་ཀྱི་སྐབས་ཤིག་གསུངས། གསུང་འཁོར་ལས་བལྟས།

དཔལ་ལྷན་འཛིན་གསུམ་གྱི་དབང་འདོན་པ་ཞིག་གིས་ཐུབ་ན་བསམས་ཏེ། སྤྱི་མཐུན་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེར་སྤྱོད་གསལ་ཞུས་ཀྱང་དབང་རྒྱ་ལྡན་ཞི་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱི་མཐུན་ནས་གསལ་དཔལ་ལྷན་གསུམ་མ་དང་དབང་ལྷན་གསུམ་མ་གཉིས་ཀྱི་དབང་ཞུ་སྐབས་བཙུགས་ཞི་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ། དབང་འདི་གཉིས་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱི་མཐུན་ནས་ཞུས་པ་རེད། རྩིས་མར། རྩི་རིན་པོ་ཆེའི་གསུང་འབུམ་པོ་ཉི་བརྒྱད་ཀྱི་ནང་ལ་ཡོད་པ་བཙུགས་པ་གསུམ་གྱི་དཀྱིལ་ཆོག་སྤྱོད་ཐབས་རིན་ཆེན་གྱི་འདི་ཐོག་ནས་དབང་འདི་གཉིས་འདོན་ཆོག་གི་རེད་པ་ཞེས་ཞུས་པ་ཡིན། ཐོག་མའི་དམིགས་ཡུལ་ཡང་དེ་ཡིན། དེ་བྱུང་ན་རྩི་རིན་པོ་ཆེའི་ཐུག་དཔེ་དེ་བྱ་བ་བྱེད་རྒྱ་ཡོད་པ་ཞིག་བྱུང་ན་བསམས་ནས་རེ་བ་བརྒྱབས་པ་རེད། བསྐྱེད་པ་མ་བཟང་བ་མ་གཏོགས་དབང་ལེགས་པར་ཐོབ་ཡོད། འདི་ནི་འཕྲོས་བཤད་ཡིན།¹⁸⁷ ཞེས་བཀའ་སླུལ། གཞན་ཡང་། “བར་སྐབས་དགེ་ལུགས་པའི་ཕྱོགས་ལ་མི་ཉ་དང་དྲུག་པོ་གྲུ་ཉ་ཅང་དགོན་པོ་ཆགས་ཡོད་པས། སྤྱི་མ་སྤྱི་མ་ཞིག་ལ། ཀའི་མཆོན་ཞབས་རིན་པོ་ཆེ་དང་སྤོ་ཆོས་རིན་པོ་ལྷན་པ་གཉིས་ལ། ད་དེ་བྱེད་རང་གཉིས་ཀྱི་སྐབས་བབས་ལྟ་བུ་ཆགས་འདུག་པས་བསྐྱེད་པ་གནང་སྟེ་སྤེལ་སྤྱོད་པ་ཡག་པོ་རེད། ཅེས་ཆེད་མངགས་ཀྱིས་འཕོད་སྤྱུལ་འདྲ་པོ་ཞུ་རྒྱུ་བྱུང་ལ། དེ་ཉིད་ལྟར་སྤྱོད་པ་རེད། དེ་ལ་དབང་ཆེན་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་པས། དགེ་ལུགས་ཕྱོགས་ཀྱི་བརྒྱུད་པ་དེ་དག་བར་སྐབས་གསོ་སྤྱོད་པ་བྱུང་བ་རེད།” ཅེས་བཀའ་སླུལ། གཞན་ཡང་། དབུས་གཙང་ཁུལ་དུ་བྱུ་སྤྱོད་ཐབས་ཅད་མཐུན་པ་ནས་བརྒྱུད་པའི་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་རྒྱུད་འགྲེལ་མཆོན་སྤྱགས་ཆེན་མོའི་བཤད་ལུང་གི་རྒྱུ་མི་བཞུགས་པས། སྤྱི་མ་རྒྱལ་པོ་ཅིན་དུ་ཆེབས་སྤྱི་མ་བསྐྱེད་པོར་ནས་ཅད་གཅོད་གནང་ཡང་དོན་འབྲས་མ་སོན་པས། གོང་དུ་གསལ་བ་ལྟར་བཙན་བྱོལ་དུ་ཕེབས་ནས་ཀའི་མཆོན་ཞབས་རིན་པོ་ཆེར་བཀས་བསྐྱེད་ཏེ། 1974 ལོར་གསེར་གོང་མཆོན་ཞབས་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གིས་ཐོག་མར་གསལ་བ་དང་། 2000 ལོར་བཤད་ལུང་ཐེངས་བདུན་པ་དེ་ཉིད་འཇམ་མགོན་རྒྱལ་བའི་རྒྱལ་ཆབ་དགའ་ལྷན་གྱི་པ་རི་རྩོད་རིན་པོ་ཆེ་དང་། བསྐྱེད་པའི་གསལ་བྱེད་ཆེན་པོ་རྒྱུད་སྤྱོད་མཐུན་པོ་བྱེད་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་ཀྱིས་ལེགས་པར་གསལ་ཏེ་བསྐྱེད་རྒྱུ་གསོ་བར་མཛད། དེ་བཞིན་དུ། སྤྱི་མ་གཞན་གྱི་བྱུང་ནས་དྲགས་པོ་ཐར་རྒྱུ་དང་ཀུན་བཟང་སྤྱི་མའི་ཞལ་ལུང་། སེམས་ཉིད་ངལ་གསོ་སོགས་གསལ་ཏེ་ཞལ་སྤོབ་སྤོང་ཐུག་དུ་མར་སྤེལ་བར་མཛད་པ་སོགས་མཐའ་ལས་ལ། དབུས་གཙང་ཁུལ་དུ་ཁྱེད་རྒྱུ་དགོན་པ་ཞུ་དཔལ་ལམ་རིམ་དང་ལྷག་མཐོང་ཆེན་མོའི་དཀྱིལ་གནད་རྩི་བྱང་སོགས་སྤྱགས་ཁུར་ཆེན་པོས་གསལ་ཏེ། ལམ་རིམ་གྱི་བཤད་ལུང་ཆེ་མཆོད་པའི་བརྒྱུད་ཅན་རྒྱུ་བྱེད་པ་དང་། དེ་བཞིན་སྤྱོད་འཇུག་ཆེན་མོ་དང་དབུ་མ་བཞི་བརྒྱུ་པ། བྱང་རྒྱལ་སེམས་འགྲེལ། གསལ་འདུས་འགྲེལ་པ་བཞི་སྤྱགས་དང་ལམ་རིམ་མཆོན་བཞི་སྤྱགས་སོགས་མདོར་ན། འཕགས་པོད་ཀྱི་བསྐྱེད་བཙུན་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་བཤད་རྒྱུ་ཉམས་པའམ་དགོན་པའི་རིགས་པལ་མོ་ཆེ་སྤྱི་མ་གསོས་ཤིང་། འཕེལ་བར་མཛད་པའི་རྒྱལ་བསམ་བཞེད་ཀྱི་ཡུལ་ལས་འདས།

¹⁸⁷ འདི་དང་གཤམ་གསལ་གཉིས་འཛིན་གྱི་དབང་ཞིད་སྐབས་ཤིག་གསུངས། གསུང་འཁོར་ལས་བཤུས།

ནང་པའི་གཞུང་ལུགས་དང་ཆོན་རིག་རྒྱུ་འབྲེལ་གནད་པའི་ མཛད་ཆེན།

སྤྱིར་བཏགས་ན། འཛམ་གླིང་སྤྱི་ཆོན་རིག་དང་དེའི་ལྷ་ཚུལ་ལུགས་ཆེར་དར་བ་དང་བསྐྱོན་ནས་ཆོས་ལུགས་པལ་མོ་ཆེར་ཉམས་ཉེས་ཆེན་པོ་བྱུང་བ་ལོ་རྒྱུས་ན་གསལ། དོན་གྱིས་བཏགས་ན། ཆོས་ལུགས་པལ་ཆོན་རིག་དང་ཆོན་རིག་པར་གཏོར་བཅོམ་བྱས་པ་ཉུང་ཉུང་མིན། གང་ལྟར། འདས་པའི་དུས་སྐབས་རིང་མོའི་ནང་། ཆོན་རིག་པ་རྣམས་ཆོས་ལ་དར་བ་མེད་ཅིང་ཆོས་ལུགས་ནི་ཆོན་རིག་གི་འགོག་སྒྲིལ་དུ་མཛོང་། ཆོས་པ་དག་གིས་ཆོན་རིག་ནི་ཆོས་ཀྱི་གཤེད་མར་མཛོང་ཞིང་དེའི་ཉེ་ས་ཅས་དུ་ཡང་བཅར་མི་ཤོད་པ་ལྟ་བུའི་སྤྱི་ཆོན་རིག་ལ་མནར་བྱུང་། སྤྱི་ཆོན་རིག་ཉིང་པའི་བོད་ཀྱི་དགོན་སྡེ་ཆོས་སྤྱི་གླིང་པ་རྣམས་བསྐྱོན་དབང་བལྟས་པའང་དོན་ཅ་ཆོན་རིག་ལ་ཐུག་ཡོད་ཅིང་། བཅོན་བྱོལ་དུ་འང་མཁན་སློབ་དུ་མས་ཆོན་རིག་ལ་ཐུགས་མི་མཉེས་པའི་ཚུལ་བཞེས་པ་མགོན་པོ་མཆོག་གིས་གསུངས།¹⁸⁸ དེ་ལྟ་བུའི་གནས་སྤངས་འོག །མཁུན་དབྱེད་དང་ཐུགས་སྦྱོབས་འགྲན་སྒྲུབ་པ་ཞིག་མིན་ན། ཆོས་དང་ཆོན་རིག་མཉམ་གཤིབ་ཀྱི་ཁོར་ལུག་སྐྱུན་དཀའ།

མགོན་པོ་མཆོག་ཆོན་རིག་ལ་མཉེས་པ་ནི་ལྷན་སྦྲེས་ཀྱི་ཐུགས་གཤིས་ཡིན་ལ། ཆོན་རིག་པ་དང་མཉམ་གཤིབ་གནད་པ་ནི་སློབ་པའི་ཐུགས་སྦྱོབས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ཡིན། ཐོག་མར་ཆོན་རིག་པ་དང་འབྲེལ་འདྲིས་གནད་སྐབས། བཅོན་བྱོལ་བོད་མི་བྱིངས་ཀྱིས་ཤེས་རྒྱུ་མེད་ཀྱང་། བོད་མི་དང་བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་བསྐྱོན་པ་དང་བཅས་པར་དགའ་ཞེན་ཅན་འགའ་ཞིག་གིས། “ཆོན་རིག་པ་དང་འབྲེལ་བ་བྱེད་པ་ནི་ཉ་ཅང་ཉེན་ཁ་ཆེ་བའི་གནས་ཤིག་རེད། ཆོན་རིག་ནི་ཆོས་དད་མེད་པར་བཟོ་མཁན་རེད། དེར་བརྟེན། གཟབ་གཟབ་བྱེད་དགོས་ཞེས། དབྱིན་སྐད་དུ། Science is the killer of religion. ཞེས་བཏགས་པོར་།”¹⁸⁹ ཞེས་བཀའ་སླུལ་བ་ལྟར། ཆོན་རིག་པ་དང་འབྲེལ་འདྲིས་གཏན་ནས་གནད་མི་རུང་བའི་ཉེན་བརྒྱུ་ཡང་ཁྱུ་པ་ནས་ཡང་མ་མཛད། དེ་ཡང་རིགས་པ་དང་མི་ལྷན་པའི་གྲུབ་མཐའ་ཁས་ལེན་ན་སྤྱི་བོ་ཆོད་མའི་སྤྱི་བོ་མི་རུང་བའི་གནས་ལུགས་ཇི་སྲིད་མས་གསུངས་པ་དང་། སངས་རྒྱུས་ཀྱི་གསུང་རབ་ལ་བརྟགས་ཤིང་དབྱེད་དེ་ཡང་དག་པར་མཛོང་ན་འབྲུག་ཏུ་རུང་བ་ལས། དད་གྲུས་ཅམ་གྱིས་མི་རུང་བར་བཅོམ་ལྷན་འདས་རང་ཉིད་ཀྱིས་བཀའ་སླུལ་པའི་ཐུགས་སྦྱོབས་སྤྱི་བོ་ཐོག་ནས་ར་འཕྲོད་ཡོད་པས། དེ་མ་ཐག །གཞུང་ལུགས་གང་ཞིག་གིས་གཞན་ཞིག་པམ་ཉེས་སུ་བཏང་ན། པམ་ཉེས་སུ་གྱུར་པའི་གཞུང་ལུགས་དེ་ཡང་དག་པ་མིན་པའི་གནས་ལུགས་མགོན་པོ་མཆོག་གི་ཐུགས་ལ་འདྲ། དེའི་ཚུལ་ལ། “ནང་ཆོས་ནི་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་གཙོ་བབ་རྒྱུ་

¹⁸⁸ 2011-12-16 ཉིན་གྱི་“འཛིན་ཉེན་ཁམས་ཀྱི་རིག་པ་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་”ཞེས་པའི་བསྐོ་སྐྱེད་སྐབས་ཀྱི་བཀའ་སློབ་ལྟར་གྲིས།

¹⁸⁹ ཁོད་དང་མཚུངས།

བྱེད་པ་དང་རྒྱ་མཚན་ལྡན་པ་ཞིག་ཡིན་སྟབས། ཆོན་རིག་སོགས་ཀྱིས་མི་གཞོན་པར་མ་བཟད། ཉ་ཅང་མཐུན་པོ་ཡོད།”¹⁹⁰
ཅེས་བཀའ་སྩལ། དེ་ལྟར་ཆོན་རིག་དང་འབྲེལ་འདྲིས་བསྟུན་མར་གནང། དེ་ལ་བོད་ཀྱི་བསྟན་སྲིད་དང་། འཛམ་གླིང་
སྤྱི་དོན་སོགས་རྒྱ་མཚན་ཤིན་ཏུ་མང་། གཞན་ཡང་། མགོན་པོ་མཆོག་ནས། “ངོས་རང་ཁ་ཞེ་གཉིས་མེད་ཀྱི་རྒྱལ་སྤྱི་
རིང་ལུགས་པ་ཞིག་ཡིན་པས།” ཞེས་དང་། “ཆོན་རིག་ལ་དྲུང་བའི་སྐར་དོན་ཅམ་གྱི་ཆེད་དུ་མིན།”¹⁹¹ ཞེས་གསུངས།
ཡང་། “ནང་པའི་ཆོས་ནི་ཤིན་ཏུ་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་གཉིང་ཟབ་ལ་ལག་དྲུག་སྒྲང་བདེ་བ་ཞིག་ཡིན། དེ་ཡང་མི་རིགས་གཅིག་དང་ཡུལ་
གཅིག་ཁོ་ནའི་ཆེད་དུ་གསུངས་པ་མིན་པར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་གསུངས་པའི་ཆོས་ལུགས་ཤིག་ཡིན།”¹⁹²
ཞེས་གྲུང་གསུངས།

མཛད་ཆེན་འདིའི་དགོངས་གཞི་ནི། <<ཆོས་ལུགས་མཐུན་སྤྱིལ་ནལ་མའི་ཤོགས་སུ་སྦྱོད་ཐབས་>>ཞེས་
པའི་གསུང་དུམ་ཞིག་གོང་དུ་བྲངས་ཐེན་པ་ལྟར། སྤྱི་ལོ་ 1956 ལོར་རྒྱ་གར་དུ་ཆིབས་སྦྱར་བསྐྱེད་པའི་སྐབས་ནས་
འབྲུངས་པར་མཛོད་ལ། སྤྱི་ལོ་ 1960 ལྷ་བ་ 2 ཆོས་ 3 ཉིན་རྡོ་རྗེ་གདན་དུ་བོད་མི་དམངས་ལ།

དེ་ཡང་གྲུབ་པའི་མཐའ་འཛིག་རྟེན་བཀོད་པ་པོ་ཁས་ལེན་པ་དང་། བདག་རྟག་གཅིག་རང་དབང་ཅན་དུ་འདོད་པ་སོགས་
ནི་ཆོན་རིག་མཁས་པ་ཆོའི་རིགས་པ་དང་མི་མཐུན། རང་རེའི་རྟེན་འབྱུང་གི་རྣམ་གཞག་འདི་ཆོན་རིག་མཁན་ཆོར་རྒྱལ་
སྦྱོར་དུ་འགྲོ་གིན་ཡོད་འདུག །དེར་བརྟེན། རང་ཆོས་ཆོས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་རྣམས་རིགས་ལས་ཆད་མའི་སྒོ་ནས་གོ་རུས་
ཆོན་པོ་ཞིག་སྤྱོད་པར་ཤོད་ཐུབ་ན། རང་རེའི་ཆོས་འདི་ཡུང་ཁུག་འགྲོག་འཛོམས་སྟེན་པ་རྣམས་ཀྱིས་མ་གཏོགས།
ཡུལ་དང་རྒྱས་ཡོད་པའི་རིག་གསར་མཁན་ཆོའི་སྦྱོད་ཡུལ་མིན་པ་ལྟ་བུའི་གནས་ཚུལ་སེལ་ཐུབ། རང་རེའི་སྤྱི་ཆོགས་
འགྲོ་སྦྲངས་ཀྱི་ཆ་ནས་རྗེས་ལུས་ཡིན་པ་ནི་རེས་པར་དུ་ཁས་ལེན་བྱེད་འོས་པ་ལས་སྤྱི་དགོས་དོན་མེད། འོན་
ཀྱང་། འཛམ་གླིང་གཞན་ན་མེད་པའི་ཆོས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་ནི་ངོམ་འོས་པ་ཞིག་རེད། སྤར་རང་རེའི་བོད་ནང་གཅིག་ཕྱར་
འཆད་ཉན་བྱེད་པ་ཅམ་ལས་མེད་ཀྱང་། ད་ལྟའི་དུས་སྐབས་འདི་བཟུང་སྟེ་འཛམ་གླིང་ནང་རང་རེའི་ཆོས་ཀྱི་གནས་
ལུགས་གསལ་པོ་ཞིག་སྟོན་ཐུབ་ན། ཤེས་ཡོན་ཅན་རྣམས་ལུགས་ཀྱིས་རང་རེར་དགའ་ཞེན་དང་། བརྟེ་དྲུང་ཡོང་ཐུབ།

དེ་ལྟར་བྱུང་ན། རང་རེའི་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀར་པན་ཐོགས་ཡོང། ཞེས་དང་། སྤྱི་ལོ་ 1960 ལྷ་བ་ 7 ཆོས་ 1 ཉིན་ཁ་ལ་
ཉེའོ་སེར་བོད་མི་སེར་སྤྱི་མི་དམངས་ལ། “རང་རེའི་ཆོས་ཀྱི་མཐར་ཐུག་པའི་ལྟ་བུའི་སྒོར་ཟབ་ཅིང་གསལ་ལ་ཡང་དག་པ་
ཡིན་པས། དེར་འཛམ་གླིང་ཆོན་རིག་པས་ཀྱང་རྟེན་འབྱུང་ཁས་ལེན་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། གོ་སྐབས་འདི་བཟུང་སྟེ་རྟེན་འབྱུང་གི་
རྣམ་གཞག་ཅི་མང་བཟོད་དགོས། འདི་ལྟར་རིགས་མཐུན་དུ་གྱུར་པས་རང་རེར་ཐོགས་སྟོན་ཡང་བྱུང་བ་ཡིན། འོན་ཀྱང་།
བཟོད་ལུགས་ཐད་སྦྱོར་གཞི་གང་ཟག་གི་སྟེང་ནས་བཤད་ན་རྟོག་བྱ་ཆེ་བས། བྱི་ཆོས་བྱམ་པ་ལྟ་བུ་གཞིར་བཟུང་ན་ཀུན་གྱིས་

¹⁹⁰ བཀའ་སློབ་སྟེང་གི་ཁོར་བུ་ལས་བྲངས།

¹⁹¹ རྒྱལ་སྤྱན་གཅིག་ཁོ་ནའི་སྟེང་གི་འཛིག་རྟེན་ལས་བྲངས།

¹⁹² བཀའ་སློབ་སྟེང་གི་ཁོར་བུ་ལས་བྲངས།

རྟོགས་སྒྲིབ་དང་ཤོད་བདེ་བ་ཡིན། ཐོག་མར་བྱུག་དཔེར་བཟང་བའམ་རིག་ཅུལ་ཆེ་བ་ཆོས་གཏན་འབེབས་ཀྱི་གཞི་མ་ཞིག་
བཅའ་ཉེ་ཟིན་ཐོར་བཞོད། དེ་དག་དགེ་བཤེས་བླ་གྲས་རྣམས་ནས་ཞིབ་བརྟག་ཅོད་བསྐྱར་གྱིས་ཡིག་ཟིན་ཐོག་གཏན་
འབེབས་གནང་དགོས།” ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་སྐབས་དེ་དུས་ནས་བྱུགས་དགོངས་ཟབ་མོ་བཞེས་ཟིན། སྤྱི་ལོ་ 1963
ཟླ་བ་ 11 རང་རིས་མེད་ཆོས་ཆོགས་ཐེངས་དང་པོའི་ཐོག་སྒྲ་ཆེན་དབུ་ཁྲིད་རྣམས་ལ།

དེར་དུས་ཆོས་ལུགས་ཤིན་ཏུ་མང་ཡང་། ཆོས་ལུགས་འདྲ་འདྲའི་ནང་ནས་རང་ཅག་མགོ་འཕང་མཐོན་པོ་བྱེད་ཐུབ་པའི་
ཅ་དོན་ད་ཆར་འཕྲོད་བཞིན་ཡོད། སྐབས་རེར་བཅོས་སྒྲིམ་ལྟ་བུ་གནས་སྐབས་ཀྱི་དགོས་པ་ཟླ་མོའི་ཆེད་དུ་སྒྲོས་བྲས་
ཀྱི་ཚུལ་འགའ་རེ་ཡོད་ཀྱང་། ཅ་བ་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་རྟོག་བཟོ་མཛད་པ་མིན་ལ། རྗེས་འཇུག་པས་སྒྲོས་བཅོས་པ་ཡང་
མིན། སྟོན་པས་ཆོས་སྲིད་འཁོར་འདས་ཀྱི་རང་བཞིན་རི་བཞིན་གཟིགས་ནས་གསུངས་པ་རྣམས་དངོས་ཡོད་བདེན་
པའི་གནས་ཚུལ་དང་མཐུན་པ་ཤི་སྟག་ཡིན། དེ་ཡང་བཅའ་བྱ་གཞི་གཅིག་ལ། གཅིག་གིས་ལག་ཆ་དང་རྩས་འབྲུལ་ལ་
བརྟེན་ནས་དངོས་པོའི་གནས་ཚུལ་འགྲེལ་ཐབས་བྱེད་པ་དང་། གཅིག་གིས་བསམ་སྒྲོའི་སྟོབས་ཀྱིས་མཐོང་བའི་སྟོན་ནས་
འགྲེལ་ཐབས་བྱེད་པ་གཉིས་ཕྱོགས་མང་པོ་ནས་ར་འཕྲོད་ཡོད་གིན་ཡོད། ཆོན་རིག་གི་ཐོག་ནས་ཅོག་ཅེ་ལྟ་བུ་ཆ་ཤིས་
འདུས་པ་ལས་བྱུང་བ་དང་། དེ་ཡང་རྩལ་སྤྲོས་ལ་ཐུག་པ། དེ་ཡང་ཆར་བྱེ་བའི་ཆེན་ཆེས་ཤིན་ཏུ་ཟླ་བའི་དངོས་པོ་ལ་
ཐུག་སྟབས། དེ་དག་སྐད་ཅིག་གིས་སྒྲེ་འགག་བྱེད་པའི་གནས་ལུགས་རྟེན་གྱིན་ཡོད་པ་དེ་ནི་ཟླ་བའི་མི་རྟག་པའི་ར་
སྒྲོད་སྟོན་པ་ཡིན། ... དེར་དུས་རྒྱབ་ཕྱོགས་པའི་སྒྲོབ་གྲ་ཆེ་ཁག་གི་ནང་གཞོན་རྒྱ་གང་འཆམས་ནས་ནང་པའི་ཆོས་ལ་
བརྟག་ཞིབ་བྱེད་འདོད་རྒྱ་ཆེར་བྱེད་པ་དང་། བོད་སྐད་ཨེ་ཤེས་ལྟ་བུ་དེ་དག་སྐབས་ཉམས་ལེན་བྱེད་འདོད་ཀྱིས་ཡིན་
མིན་གང་ལྟར་ཡང་། ཆོས་འདིར་སློབ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་པའི་རྟགས་རེད། འགའ་ཤས་ཀྱིས་ཐོག་མར་ཡེ་ཤུའི་ཆོས་བྲས།
དེ་ནས་ཉིན་རྒྱུ་ཞུགས། མཐར་ནང་ཆོས་ལ་འཇུག་མཁན་ཡང་ཡོད་གིན་འདུག། རང་ཆོས་ནི་ཉིན་རྒྱ་ལས་ཀྱང་ཟབ་
ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བ་ཡིན། བསྟན་པ་སྤྱིའི་དབང་དུ་བྲས་ན། དེར་སྐབས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཆ་ཆང་ལ་སྤྲུམ་དག་པ་ནི་བོད་
དམ་བོད་ཡིག་གི་ཐོག་ཏུ་ཡོད། འཛམ་གླིང་ནང་ཆོས་འདི་ལ་དོ་སྤྲང་བྱེད་མཁན་ཡང་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་ཡོད་འདུག། ཅེས་བཀའ་
སྤྲུལ་བ་ལྟར་ཤེས་པར་བྱའོ།།

བྱུག་བསྐྱར་མཛད་པའི་ཚུལ་ལ་ཡང་། “ལོ་རབས་བྱུག་ཅུ་པའི་ནང་། རོས་ཀྱི་སྟོད་གནས་རྩ་རམ་ས་ལའི་པོ་བྲང་
དུ། མགོན་པོ་གནད་ཡོད་དུ་མ་དང་ལྟན་ཅིག་ཆོས་ལུགས་དང་ཆོན་རིག་བར་ཀྱི་གནད་དོན་ཐོག་བསྟོ་སྒྲོང་ཐོག་མ་བྲས།”
ཞེས་དང་། “རོས་ཀྱི་ཆོན་རིག་གི་དགེ་གན་ཐོག་མའི་གས་དང་གོགས་པོ་ཉེ་ཤོས་ཀྱི་གས་ཤིག་ནི། རུབ་འཇར་མན་ཀྱི་སྲིད་
འཛིན་མཆོག་གི་སྤྱི་མཆེད་དངོས་ཁམས་སྤྱི་བ་དང་མཆོན་ཉིད་རིག་པ་བ་ Carl von Weizsacker ཞེས་པ་ཁོང་ཡིན།”¹⁹³
ཞེས་སོགས་བཀའ་སྤྲུལ་བ་ལྟར། བཅོན་བྱོལ་དུ་ལེབས་ནས་རིས་ཀྱིས་སྤྱི་ཉིད་ནས་རྒྱབ་ཕྱོགས་ཆོན་རིག་མཁས་ཅན་
དག་དང་ལྟན་ཅིག་ཆོན་རིག་གི་ལྟ་བུ་དང་རིགས་ལམ། ཐབས་ཚུལ་དང་རྟེན་དོན་སོགས་ལ་བསྟོ་སྒྲོང་དང་ཐུགས་

¹⁹³ རྒྱལ་སྤྲོད་གཅིག་ཁོ་ནའི་སྟེང་གི་འཛིན་རྟེན་ཞེས་པར་གསལ་བ་པའ་སྤྱིར་ཞུས།

ཞིབ་བྱ་ཆེར་མཛད། སྤྱི་ལོ་ 1983 ལོར་ཆོན་རིག་པ་ Francisco Varela ལགས་དང་མཇུག། དེའི་རྗེས་སུ་སྤྱི་ལོ་ 1987 ལོར་བཞུགས་སྐབས་ལོ་བྱང་དུ་ཆོན་རིག་མཁས་ཅན་དུ་མ་དང་ལྷན་དུ་ “Mind and Life Conference”¹⁹⁴ ཞེས་པའི་བསྐྱོང་གི་གཞི་གཙོ་པོ་ནི་མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

སྤྱན་གྲགས་ཆེ་བའི་ཆོན་རིག་པ་ཆོར་རིམ་གྱིས་ཐུག་འཕྲད་བྱས་ཏེ། འཛིག་རྟེན་ཁམས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དང་། སྤྱད་ཆའི་རྣམ་གཞག། སྤྱི་དངོས་རིག་པ། དངོས་ཁམས་རིག་པ་ལམ་རྒྱལ་ཐུག་གི་རྣམ་གཞག་སྟེ། ཕྱི་གཞུགས་ཅན་གྱི་དངོས་པོར་ཆ་ཤས་བསམ་ལ་ནས་མཐར་ཆེད་རྒྱ་མེད་པ། སེམས་ཅན་པའི་ཕྱི་དོན་འགོག་པའི་རིགས་པ་དང་ཉེ་པོ་ཡོད་ཅིང་། དཔུ་མའི་གཞུང་ནས་བཏགས་དོན་བཅའ་ནས་མི་རྟེན་པར་བཤད་པ་དང་གཅིག་མཚུངས་ཡིན་པའི་ཆོན་རིག་གི་སྤྱི་ཆོན་ཁག་དག་དང་། རྒྱ་གར་གྱི་ཞི་ལྷག་གི་ཚུལ་སྟོན་པའི་ཆོས་བརྒྱུད་སྤྱི་དང་། བྱེ་བྲག་སངས་རྒྱུ་པའི་གཞུང་ནས་གསུངས་པའི་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་རྣམ་གཞག་སོགས་ཀྱི་སྒོ་གུ་ཏུ་གོ་བསྐྱར་ལན་མང་བྱས་པ་ཡིན།¹⁹⁵ ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ་བ་ལྟར་ཡིན། དེ་ལྟར་ཆོས་ཆོན་གཉིས་མཉམ་གཤམ་གྱི་ཁོར་ལུག་རྒྱ་སྤྱོད་དང་ཆ་རྒྱུན་ཡོངས་སུ་འཛོམས་པ་ན། ད་གཟོད་ཆོས་དང་ཆོན་རིག་མཁས་ཅན་ཅི་མང་ལྷན་བཞུགས་ཀྱིས་བསྐྱོང་གནང་བའི་སྤྱི་ཆེར་བཏོད།

ཆོས་ཆོན་གཉིས་མཉམ་གཤམ་གྱི་བྱང་འབྲེལ་གནང་བའི་དམིགས་དོན་ནི། “པན་ཚུན་སྒོས་བསྐྱར་ལ་བརྟེན་ནས་དེར་རབས་ཆོན་རིག་དང་། སེམས་ཁམས་རིག་པ་བྱང་འབྲེལ་གྱིས་མའི་རིགས་ཀྱི་ལུས་སེམས་བདེ་ཞིང་སྤྱོད་པའི་དགོས་མཁོ་ལ་ཞབས་འདེགས་བསྐྱབ་བྱུང་བའི་རེ་བ་ཡོད།”¹⁹⁶ ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ་བ་ལྟར། ཕྱི་དངོས་པོ་དང་ནང་སེམས་ཀྱི་གནས་ལུགས་རྣམས་ཐབས་ཚུལ་མི་འདྲ་བའི་སྒོ་ནས་ཅད་ཞིབ་དང་། གཅིག་ལ་གཅིག་སྟོན། གཅིག་པན་གཅིག་སྒོགས་ཀྱིས་གོ་རྟོགས་རྗེས་བྱུང་། པན་རུས་དང་དཔྱོད་པའི་བྱུང་ཁོར་མེ་ཆེར་བཏང་སྟེ་ཆོས་ཆོན་གཉིས་མཉམ་

¹⁹⁴ འདིར་ Mind and Life Conference ཞེས་པར་ད་པན་ཆང་མས། “སེམས་དང་སྒོག་གི་བསྐྱོང་བྱེད་ཞེས་ཟེར། བསྐྱོང་འདིའི་དགོངས་གཞི་གལ་གནད་ཅན་ཞིག་ནི། ཆོན་རིག་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྤྱི་པན་པན་མཐོང་ཆོས་ཀྱི་དངོས་པོ་ཁོ་ནར་ཞིབ་འཇུག་གིས་དེ་དག་གི་པན་རུས་སོགས་ལ་མཇུག་སྒྲིལ་འགོད་པ་དང་མི་ཆེའམ་འཆོ་བའི་དགོས་མཁོ་སྐྱབ་ཐབས་བྱེད་པ་ལས། དབང་པོའི་ལུས་དུ་མ་གྱུར་པའི་སྒོ་ལ་ཞིབ་འཇུག་གིས་དེས་མི་ཆེའམ་འཆོ་བར་ཤུགས་རྒྱུན་དང་པན་གཞོད་འཛེན་ལུགས་སོགས་ལ་དཔྱོད་པ་མི་འཇུག་པས། མའི་མི་ཆེའི་ནང་འབྲེལ་དུ་མི་རུང་བའི་ཆ་ཤས་ཆོན་པོ་ཞིག་བསྐྱར་རྒྱུ་དེ་རེད། དེས་ན། སེམས་ཞེས་པ་ལས་སྒོ་ཞེས་བརྗོད་ན་དོན་འདུས་ཆེ་ཞིང་། སྒོག་ཅེས་པ་ལས་མི་ཆེའམ་འཆོ་བ་ཞེས་བརྗོད་ན་དོན་ལ་གནས་ཤིང་། ཀུན་གྱི་སྒོར་འཆོམས་པའི་བྱུང་པར་གཉིས་ཀ་ལྷན་སྦྲམ་ལ། བསྐྱོང་ཆོགས་འདུ་ཐེངས་སུ་མ་ཅུང་ཉེ་བ་ཆོགས་པའི་བརྗོད་གཞི་དག་ལ་བསམས་ན་མི་ཤེས་པ་ཆེར་མེད་ཀྱང་། འདི་ཅམ་ལས་བརྗོད་པར་མི་འདོད།

¹⁹⁵ ཡོངས་པ་མཆོག་ནས་སྤྱུལ་བའི་ནང་པའི་ཆོན་རིག་དང་ལྷ་གྲུག་ཀུན་བཏུས་ཀྱི་སྟོན་སྤྱོད་ལས་བྱུངས།

¹⁹⁶ གོང་གསལ་སྟོན་སྤྱོད་ལས་བྱུངས།

གཤེད་ཀྱིས་འགྲོ་བ་མ་ལུས་པའི་ཕན་བདེ་བསྐྱབ་རྒྱ་དེ་རེད། ཏ་ཅང་གལ་ཆེ་བའི་དམིགས་ལུལ་ཞིག་ནི། “ར་ཆོའི་མི་
ཆའི་མངོན་འདོད་བདེ་སྦྱིད་ཡིན་པའི་གནད་དོན་འདི་ལ་གཞིགས་ཏེ། ཆོན་རིག་གི་ཐོན་སྐྱེད་ཁག་འཛིན་ཏེན་འདིར་འཆོ་བའི་
སྦྱེ་འགྲོ་སྦྱིའི་ཕན་བདེའི་དགོས་མཁོར་བསྐྱར་རྒྱ་གལ་ཆེར་མཐོང་ནས། རོས་ནས་ལོ་མང་ཆོན་རིག་གི་མཁས་པ་རྣམས་དང་
གོ་བསྐྱར་བྱས་པ་ཡིན།”¹⁹⁷ ཞེས་པ་འདི་ཡིན། མཐར་དམིགས་དོན་གཉིས་བཀའ་སྐུལ་བ་ནི།

ཤེས་བྱའི་སྤྱེ་ཆོན་གྱི་ནང་དུ་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་རྣམ་གཞག་ཀྱང་རེས་པར་ཚུད་དགོས་པར་བརྟེན། ད་ཡོད་མྱད་
ཅའི་རྣམ་གཞག་ནས་སློ་ལྡེའི་ཤེས་པ་སོགས་མྱད་པ་ལ་བརྟེན་པའི་དབང་པོའི་ཤེས་པའི་རིགས་མང་པོ་ཞིག་ལ་འབྲེལ་
བཤད་ཡོད་ཐོག་ད་དུང་ཤེས་པའི་རྣམ་གཞག་རྒྱ་ཆེ་རུ་དང་། ཞིབ་ཆགས་སུ་བཏང་སྟེ་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་རྣམ་
གཞག་གསལ་བའི་དེར་རབས་ཆོན་རིག་གི་གཞུང་ལུགས་འདར་རེས་ཤིག་བྱས་ཏེ་ཤེས་བྱའི་གཞི་རྒྱ་རྩེ་ཆེར་གཏོང་རྒྱ་
དེ་དམིགས་ལུལ་གཅིག་ཡིན། ... གནའ་པོའི་རྒྱ་གར་གྱི་གྲུབ་མཐའ་སྦྱི་དང་། རྩེ་བྲག་སངས་རྒྱས་པའི་གཞུང་ནས་
གསུངས་པའི་སེམས་ཁམས་རིག་པར་ནི། ཞི་ལྷག་སོགས་སེམས་སྦྱོང་བའི་ཚུལ་ཞིབ་ཏུ་ཐོན་པས། ད་ལྟ་ཡོད་བཞིན་
པའི་རྒྱལ་སྦྱིའི་ཤེས་ཡོན་ལམ་ལུགས་ཀྱི་ཆལས་སུ་གཏོགས་པའི་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་སྤྱེ་ཆོན་ལ་སློ་སྦྱེད་རེས་པར་
འབྲུལ་ཐུབ་པ་དང་། མའི་རིགས་སྦྱིའི་ནང་སེམས་ཀྱི་གདུང་བ་སེལ་བ་དང་ཞི་བདེ་སྐྱབ་པར་ཕན་ནུས་ཐོན་པའི་
དམིགས་བསལ་གྱི་ཆ་རྒྱུན་ཞིག་ཡོད་སྟབས། ཆ་རྒྱུན་དེས་ད་ཡོད་ཤེས་ཡོན་གྱི་ལམ་ལུགས་ཐུན་ཐུམ་རྩེ་ཆོགས་སུ་
འགྱུར་བའི་རམ་འདེགས་བྱས་ཏེ་མའི་སྦྱེ་ཆོགས་འདི་སྦྱོང་བཟང་གིས་མི་ཐོངས་པ་ཞིག་ཡོད་རྒྱ་དེ་དའི་དམིགས་ལུལ་

གཉིས་པ་ཡིན།¹⁹⁸ ཞེས་པ་ལྟར་དང་། ཆོས་ཆོན་བཟོ་སྦྱང་རྒྱན་གནས་ཐུབ་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་གཙོ་བོ་གཅིག་ནི། “ནང་པ་
སངས་རྒྱས་པས་ཆོན་རིག་པ་མཉམ་དུ་གོ་བསྐྱར་བྱེད་དུས། ཆོན་རིག་པས་ལྟར་མོར་བལྟས་ཏེ་སྦྱོང་བ་མ་ཡིན་པར། འདི་
ནས་ལེགས་བཤད་དང་འབྲེལ་བཤད་གསར་པ་ཞིག་སྒྲུང་རྒྱ་འདུག་བསམས་ནས་དོ་སྦྱང་བྱེད་ཀྱིན་འདུག་ལ། དེ་ལྟར་དོ་སྦྱང་
བྱེད་མཁན་རྩེ་མང་ནས་རྩེ་མང་དུ་གྱུར་པ་རེད།”¹⁹⁹ ཅེས་བཀའ་སྐུལ་བ་ལྟར། ཆོན་རིག་པར་མེད་པའི་ནང་སེམས་ཀྱི་
གནས་ལུགས་ཞིབ་ཏུ་སྟོན་པའི་གཞུང་ལུགས་དང་། སེམས་ཀྱི་བདེ་སྐྱབ་ལ་ཕན་གོད་འབྲེན་རེས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་ཆད་
ལྷན་ཅི་མང་ནང་པར་ཅི་འདོད་འདོད་དུ་ཡོད་པ་དེ་ཡིན། གང་ལྟར། བཅོན་བྱོལ་ལམ་སྐྱབས་བཅོལ་བའི་གནས་སྐྱངས་
འོག་ཆོས་ལུགས་གཤེད་མར་འཛིན་པའི་ལོ་རྒྱུས་རིང་བའི་ཆོན་རིག་གི་སྤྱེ་སྦྱེ་ཆོགས་ནང་ཆོས་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་དུ་
བསྐྱས་ཤིང་། ནང་པའི་ལྟ་གྲུབ་དང་རིགས་པའི་འགྲོས་སྦྱེ་ཆོགས་ཆོན་རིག་གི་སྤྱེར་མངགས་གཏོང་ཐུབ་པ་ནི། ཆེས་
མཐོང་དུ་བྱུང་བའི་མཛད་ཆོན་སྒྲ་ན་མེད་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། འཛིན་ཏེན་འདིའི་ལེགས་སྦྱེས་རིན་ཐང་བྲལ་བ་ཞིག་ཀྱང་

¹⁹⁷ གོང་གསལ་སྟོན་སྦྱང་ལས་བྱངས།

¹⁹⁸ གོང་གསལ་སྟོན་སྦྱང་ལས་བྱངས།

¹⁹⁹ 2011 ཟླ་བ་ 12 ཆོས་ 16 ཉིན། འཛིན་ཏེན་ཁམས་ཀྱི་རིག་པ་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཞེས་པའི་བརྗོད་གཞིའི་སྦྱེད་བཟོ་སྦྱང་གནད་བའི་སྐབས་
ཀྱི་བཀའ་སློབ་ལས་བྱངས།

ཡིན། གཞན་ཡང་། སྤྱི་ནོར་ཡོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་བོད་ཀྱི་སྤྱི་ཆེན་དང་ཆོས་བརྒྱད་སྐྱེ་ཆབ་
ནཱ་ས་ལ།

ང་ཆོས་ཆེན་རིག་པ་དང་ནང་པ་འབྲེལ་བ་བྱེད་པའི་ལས་མགོ་བརྩུགས་པར་མ་ཟད། གདན་ས་གསུམ་གྱི་ནང་[ཆོན་རིག་]
སློབ་སྦྱང་བྱེད་པའི་མགོ་ཡང་བརྩུགས་ཟེན་བ་རེད། ང་ཆོས་དེ་ནས་ཕྱིར་འཐེན་ནཱ་ཡང་རྒྱག་རྒྱ་མིན་ལ་མཐའ་སྐྱེལ་
བའི་སློབས་བ་ཡང་ཡོད། དེ་ལྟར་བྱས་ན། སངས་རྒྱུ་གྱི་བསྟན་པར་པན་པ་ལས་གཞོད་པ་གཏན་ནས་མེད། དེ་སྦྱང་
ཆོ་བོད་ལ་ཡོད་པའི་སྐྱབས་སུ། བསྟན་དག་གི་སྤྱིང་བ་ཞེས་ཏ་ཅང་སྤྱག་པོར་བཅུས་བ་དང་། རྒྱ་ནག་གོང་མ་ཞེས་ཏ་
ཅང་ཅ་ཆེར་བཅུས་བ་རེད། མཐའ་མར་ང་ཆོར་སྤྱུ་གྱིང་བཏང་སོང་།²⁰⁰ ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ་བ་ལྟར། གདན་ས་ཁག་ཏུ་ཆོན་
རིག་གི་སློབ་ཆོན་གསར་འཛུགས་གནང་བར་མ་ཟད། ནང་པའི་ཉེན་འབྱུང་གི་ནཱ་གཞག་དང་། བདག་ཏུ་མ་གྲུབ་པའི་
གནས་ལུགས། སློབ་སྦྱང་གི་བསྐྱབ་བྱ་སོགས་ཀྱིས་ཆོན་རིག་གི་སྤྱི་སོ་སོ་ན་གདན་གྲུལ་མཐོན་པོ་རེ་ཟེན་ཡོད།

ཆོས་ལུགས་ཆེན་པོ་ནཱ་ས་ཉམས་གསོ་གནང་བ་མཛད་ཆེན་འདིའི་སྐྱབས་བབས་ཀྱི་དམིགས་བྱ་མིན་ཡང་།
མཛད་པ་མཐའ་དག་གཅིག་ལ་གཅིག་འབྲེལ་དང་གཅིག་རྒྱབ་གཅིག་གཞོན་ཡིན་པས། འདིས་ཀྱང་དངོས་དང་བརྒྱད་
པའི་ཐོག་ནས་འཛམ་སྤྱི་ཆོས་ལུགས་ཁག་ལ་ཞབས་འདེགས་སྒྲ་ན་མེད་པ་བསྐྱབས་ཡོད་པ་ནི་རིགས་པས་ཆོགས་
མེད་དུ་དཔོག་སྒྲུབ་པ་ཞིག་དང་། འདིག་ཉེན་ཀྱང་ཏུ་ཞི་བདེ་སྤེལ་བའི་མཛད་ཆེན་ལ་པན་རྒྱབས་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད་པ་
ཡང་སློབ་མེད་ཡིན། “ཆ་རྒྱུན་དེས་ད་ཡོད་ཤེས་ཡོན་གྱི་ལམ་ལུགས་ཕུན་སུམ་རྗེ་ཆོགས་སུ་འགྱུར་བའི་རམ་འདེགས་བྱས་
ཏེ། མིའི་སྤྱི་ཆོགས་འདི་སྦྱོང་བཟང་གིས་མི་སོངས་པ་ཞིག་ཡོང་རྒྱ་དེ་བའི་དམིགས་ལུལ་གཉིས་བ་ཡིན།” ཞེས་གསུངས་པ་
ལྟར་མཛད་ཆེན་འདི་བརྒྱད་དེ་ཕུགས་བསྐྱེད་དང་སོ་འགྲོ་བ་མིའི་ཡོན་ཏན་གོང་དུ་སྤེལ་བའི་མཛད་པ་མཛད་པའི་ཚུལ་
ཡང་ཤིན་ཏུ་གསལ། འདི་ལྟ་བུ་བརྗོད་པར་བྱ་བ་མང་དུ་ཡོད་ཀྱང་མངས་པར་འགྱུར་བས་མ་བྲིས།

མཐར་མགོན་པོ་མཆོག་ནས། མཛད་ཆེན་འདིའི་ཁོངས་ནས་མཛད་པ་གཞན་ནཱ་ས་ཀྱང་དུས་གཅིག་ཏུ་སྦྱོང་
སྤྱོད། ནང་པའི་གཞུང་ལུགས་སམ་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་ནཱ་ས་སྤེ་ཆོན་གསུམ་དུ་བྱེ་སྤྱོད། ནང་པའི་གཞུང་ནས་
གསུངས་པའི་ཆོན་རིག་དང་ལྟ་གྲུབ་གཉིས་ཆོས་དད་ཡོད་མེད་ཀྱི་འགྲོ་བ་སྤྱིའི་པན་བདེའི་ཅ་ལག་ཏུ་འགྱུར་བར་
གནང་བའི་དགོངས་པ་ཟབ་མོ་འཁྲུངས། དེ་ལ་མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

བཀའ་དང་དགོངས་འབྲེལ་གྱི་བསྟན་བཅོས་སོད་སུམ་བརྒྱ་ཉི་ཤུ་ལྟ་བུ་བོད་དུ་བསྐྱར་ཡོད་པ་དེ་དག་གི་བརྗོད་བྱ་ཡོངས་
རྫོགས་གཞི་དངོས་སོའི་ནཱ་གཞག་དང་། ལམ་བཟོད་པའི་རིམ་ལ། འབྲས་བུ་མངོན་དུ་བྱ་ཚུལ་གསུམ་དུ་འདུས་པས།
སངས་རྒྱུ་པའི་གཞུང་གི་བརྗོད་བྱ་ནཱ་ས་གཞི་དངོས་སོའི་ནཱ་གཞག་གམ་ཆོན་རིག་དང་། གྲུབ་མཐའི་ནཱ་གཞག་སྤེ་
ལྟ་གྲུབ་དང་། ལམ་བཟོད་པའི་རིམ་པ་དང་འབྲས་བུ་མངོན་དུ་བྱ་ཚུལ་ཏེ་ཆོས་ཉམས་ལེན་གྱི་རིམ་པ་གསུམ་དུ་ངས་

²⁰⁰ ཆོས་ཆོགས་ཁག་གི་ལམ་སྟོན་བཀའ་སློབ་དེབ་གཉིས་པ་ལས་བྱངས།

པས། རོས་ནས་བཀའ་བསྟན་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་ལ་ཆེན་རིག་གི་རྣམ་གཞག་དང་། ལྷ་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་
གཞག ། ཆོས་ཉམས་ལེན་གྱི་རྣམ་གཞག་བཅས་གསུམ་དུ་སྤྱེ་ནས་བརྟག་གཞིག་བྱས་ན། དེར་གི་དུས་སུ་པན་ཐོགས་
ཆེན་པོ་ཡོད་པར་མཐོང་ངོ་།²⁰¹ ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ། དེ་ལྟར་འཛམ་གླིང་ལེས་ཡོན་གྱི་སྤེ་རྣམས་སུ་བྱུང་བའི་
<<ནང་པའི་ཆེན་རིག་དང་ལྷ་གྲུབ་ཀྱན་བཅུས་>>ཞེས་པ་ཞིག་དེས་པར་དུ་དགོས་གཤམ་ཆེ་བའི་ཚུལ་སྤྱི་ལོ་ 2010 ཟླ་
བ་ 6 ནང་བསྐྱར་ནན་གྱིས་བཀའ་སྤྲུལ་བ་ལྟར། མདོ་སྤྲུལ་རིག་གནས་དང་བཅས་པར་གཞན་བྱིང་མི་འཛོག་པའི་
དེས་དོན་གྱི་མཁས་པའི་དབང་པོ་བཞི་²⁰²ནས་སྐྱེ་ངལ་འཛེམ་མེད་ཀྱིས་མགོན་པོ་མཆོག་གི་བཀའ་དགོངས་ཟབ་མེད་
ཁྱེལ་སྤྱུང་བའི་ཡུང་མ་འདས་པར་ཚུལ་སྤྱིག་ལེགས་བྱུང་གིས། མཐར་མགོན་པོ་མཆོག་གི་དགྲེས་མཉེས་བསྟོད་
བསྤྲུགས་དང་བཅས་ཏེ། སྤྱི་ལོ་ 2014 ལོར་པར་སྐྱུན་འབྲེམ་སྤེལ་བྱུང་བ་འདི་ག་ལགས་སོ།།

ཆོས་གསུམ་བོད་མེད་རྒྱས་པ་གཅིག་དུ་བསྐྱེལ་བའི་ མཛད་ཆེན།

མགོན་པོ་མཆོག་ནས། “དེ་སྤྱི་བོད་ལ་ཡོད་པའི་སྐབས་སྤྱི་མ་སོ་སོས་བསྟན་དོན་ལ་དགོངས་པ་བཞེས་ནས་གནང་
གིན་ཡོད་ཀྱང་། གོང་བུའི་རྒྱས་པ་མེད། སྤྱིས་སུ་དགའ་ལྡན་པོ་བྱང་ཆགས་ནའང་གོང་བུའི་རྒྱས་པ་ཏ་ཅང་ཁག་པོ་རེད། དེར་
བརྟེན། ང་ཆོ་དུས་ཆོད་གཉན་འཕྲང་ཞིག་ལ་དེ་སྤྱི་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ནང་ལ་གསལ་མ་སྤྱོད་ཞིང་འཛམ་གླིང་སྤྱི་བོད་མ་སྤྱོད་
པའི་འགན་ཁུར་བྱེད་པ་ནས་དཀའ་ངལ་གདོང་ལེན་བྱ་རྒྱུའི་དུས་ཆོད་ཡིན་སྟབས། གོང་བུའི་རྒྱས་པ་འདོན་རྒྱ་ཏ་ཅང་གཤམ་
ཆེན་པོ་རེད།”²⁰³ ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར། སྤྱི་ནོར་ལ་གོང་ས་སྐུ་བས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་བཅའ་བྱོལ་དུ་ཕེབས་ནས་
མཛད་ཆེན་དུ་མ་བསྐྱེད་པ་ལས་གཤམ་གནད་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་ཞིག་ནི་ཆོས་གསུམ་བོད་མེད་རྒྱས་པ་གཅིག་དུ་བསྐྱེལ་
བར་མཛད་པའི་མཛད་ཆེན་དེ་ཡིན། དེ་སྤྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་གནས་བབ་གཉེས་ཐད་ནས་བཤད་ན། བོད་རིགས་རྣམས་
ཀྱི་རྒྱས་པ་གཅིག་བསྐྱེལ་མ་བྱུང་བར་རང་མགོ་རང་ཐོན་དང་རང་སར་རང་འཆོ་བྱས་ཏེ་དུས་རབས་དུ་མ་སྤྱིན་ཡོད།
དེ་ནི་ཡུན་རིང་ཆོས་རྒྱལ་ཆོས་བོད་སྤྱི་ལ་མངའ་དབང་བསྐྱར་བ་ལྷ་བྱ་ཞིག་མ་བྱུང་བའི་དབང་གིས་རེད། དེར་བརྟེན།
བོད་རིགས་རྣམས་ཁ་ཐོར་དུ་བྱུང་ཅིང་། སྤྱད་སྤྱོགས་ནས་བོད་ས་རིམ་ཟད་ཀྱིས་ས་ཁུལ་མང་པོ་གཞན་གྱི་དབང་སྐྱུར་

²⁰¹ ལ་གོང་ས་མཆོག་ནས་སྤྱི་བོད་པའི་ནང་པའི་ཆེན་རིག་དང་ལྷ་གྲུབ་ཀྱན་བཅུས་ཀྱི་སྤོན་སྤྱིང་ལས་བྱངས།

²⁰² ཚུལ་སྤྱིག་པ་བཞི་ནི། དགའ་ཤར་དགེ་བཤེས་བྱང་ཚུབ་སངས་རྒྱས་དང་། འབྲས་སྒོ་དགེ་བཤེས་དག་དབང་སངས་རྒྱས། དགའ་བྱང་དགེ་
བཤེས་དབྱི་ས་བྱང་ཆེན་སྤྱལ་སྤྱ། འབྲས་སྒོ་དགེ་བཤེས་སྒོ་བཟང་མཁས་མཆོག་བཅས་སོ།།

²⁰³ ཆོས་ཆོགས་ཁག་གི་ལམ་སྟོན་བཀའ་སྤྱོད་དེབ་གཉིས་པ་ལས་བྱངས།

འོག་ཚུད་དེ། མཐར་ཆུ་སྡེ་དང་བོད་སྡེ་ཞེས་སྡེ་ཁག་གཉིས་སུ་གྲུས་པའི་མཆོམས་སུ་བསྐྱེབས། དབུས་གཙང་ཁུལ་ལ་
མཆོན་ན་ཡང་། ཐམས་ཅད་བོད་གཞུང་དགའ་ལྷན་པོ་བྱང་གི་མངའ་འོག་ཏུ་ཡོད་ཡོད་འདྲ་ཡང་། འོན་ཀྱང་དབུས་
གཙང་གཉིས་ཀྱང་འགལ་སྐྱར་གྱུར་པའི་དུས་སྐབས་ལན་འགར་བྱུང་བ་སོགས་གཅིག་འོག་གཅིག་ལ་འདྲ་དཀའ་བའི་
གནས་སྐབས་མང་དུ་བྱུང་། གནས་སྐབས་དེ་ལྟ་བུའི་འོག །ཆུ་དཔར་གྱིས་ཆུ་ནག་ཡོངས་རྫོགས་དབང་སྐྱར་བྱས་ཏེ་
བོད་སར་འབྱོར་བའི་སྐབས། སྤང་བྱོགས་ནས་བཀའ་ཤག་ལ་རོགས་རམ་ཞུས་ཀྱང་སྤང་མེད་དུ་བསྐྱར་བ་དང་།
དབུས་གཙང་གཉིས་ཀྱང་གྲོས་ཁ་མ་འཆམས་པ་སོགས་གཞོང་ཁ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱིལ་མ་ཐུབ་པར་མཐར་བཅོད་ས་ཡོངས་
རྫོགས་ཆུ་འོག་ཏུ་ཤོར་བ་ནི་འདས་པའི་གནས་ཚུལ་ཡིན། འོན་ཀྱང་། སྤྱི་ནོར་ལ་གོང་ས་སྐུབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་
ནས་སྤྱི་ལོ་ 1960 ལྷ་བ་ 9 ཆེས་ 4 ཉིན་བོད་ཆོལ་ཁ་གསུམ་གྱི་འཕུས་མི་སོགས་ལ།

ཕྱིན་ཆད་ང་ཆོ་བོད། རིགས་དང་ཆོས། སྤྱང་ཡིག་བཅས་ཀྱིས་ཆུ་ནག་ལས་ཀྱི་ཤོར་བའི་དར་ཅེ་མདོ་དང་ཨ་མདོ་ཚུན་
གྱི་བོད་རིགས་ཡོངས་རྫོགས་གཅིག་གྱུར་ཐོག །ཐོབ་ཐང་དང་དབང་ཆ་འདྲ་མཉམ་ཡོད་པའི་སྤྱིའི་གཞུང་ཞིག་དགོས་པ་
བཅས་ལ་དམིགས་ནས་འཕུས་མི་བསྐྱེད་པ་ལས། འཕུལ་སེལ་ཆུ་གར་ནང་ཡོད་པའི་བོད་མི་ཉུང་ཤས་ཀྱི་འཕུས་མི་ལྟ་

བྱ་མིན། ཞེས་དང་། སྤྱི་ལོ་ 1960 ལྷ་བ་ 9 ཆེས་ 29 ཉིན་<<བདེན་གསལ་སྟོན་ཆེག་>>ལས། “རིང་ནས་སྤྱིང་དུ་
བརྒྱགས་པའི་འདོད་པའི་དོན། །ཡོངས་རྫོགས་བོད་སྤྱོད་ས་རང་དབང་གཙང་མའི་དཔལ། །ལྷན་འབྲུབ་ཆོས་སྤྱིད་བྱང་འབྲེལ་
དགའ་སྟོན་ལ། །སྤྱོད་པའི་སྐལ་བཟང་སྐྱར་བ་སྐྱར་དུ་སྟོལ།” ཞེས་དང་། སྤྱི་ལོ་ 1975 ལྷ་བ་ 5 ཆེས་ 27 ཉིན་དོར་གླིང་
དུ་བོད་རིགས་རྣམས་ལ།

ཆང་མས་ངོས་འཛིན་གསལ་པོ་བྱེད་དགོས་པ་ཞིག་ལ། ཡོངས་རྫོགས་བོད་སྤྱོད་ས་རང་དབང་གཙང་མའི་དཔལ།། ཟེར་
བ་འདི་བོད་ཆོལ་ཁ་གསུམ་ཞེས་པའི་རྩ་བ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན། དེ་སྡེ་ཆོས་ཁྱུ་ཆོའི་སྐབས་ལ་སྟོབས་ཤུགས་ཆེན་པོ་ཡོང་
བའི་རྩ་བ་བོད་ཆོལ་ཁ་གསུམ་ཆང་མ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱིལ་བའི་སྟོབས་ཤུགས་ཡོད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བ་ཞིག་རེད། བར་
ལམ་བོད་མིལ་བྱར་གྱུར་དུས། དཔེར་ན། དབུས་གཙང་ཁུལ་དུ་ཡང་མིལ་བྱར་བྱིན། དེ་བཞིན་ཁམས་དང་ཨ་མདོའི་
ཁུལ་ལ་ཡང་མིལ་བྱར་བྱིན། ལྷང་པ་རེ་རེའི་ནང་ཡུལ་དཔོན་རེ་བྱས་ཏེ། བར་ཚུར་གང་ལ་ཡང་མི་ཐེ་བའི་ང་རང་གི་ལྷང་
པའི་ནང་ལ་ང་རང་གིས་གང་བྱས་ཟེར་བ་ལྟར། སོ་སོ་སྒྲེར་བཅན་ལྟ་བུ་ཞིག་བྱས་ནས་བསྐྱེད་པའི་ཆུན་གྱིས་སྤྱིའི་སྤྱིག་
འཛུགས་དང་རྒྱས་པ་ཉམས་ཆག་ཏུ་བྱིན་པ་རེད། ཅིས་བཀའ་ལྟར། སྤྱི་ལོ་ 1977 ལྷ་བ་ 3 ཆེས་ 28 ཉིན་བཞུགས་

སྐར་དུ་ཆུ་བཞི་སྐར་དུག་གི་འགན་འཛིན་འཕུས་མི་དང་བཅས་པ་ནང་འགྲིག་གིས་མཇལ་བཅར་སྐབས།

ང་ཆོ་ཆོལ་ཁ་གསུམ་ཆེག་བསྐྱིལ་བྱེད་པ་འདི་ཏ་ཅང་གལ་ཆེན་པོ་ཡིན། མ་འོངས་པར་བོད་རིགས་སྟོབས་ཤུགས་གང་
འདྲ་ཡོང་མིན་དེ་བོད་མི་རིགས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱིལ་མ་བསྐྱིལ་ལ་རག་ལས་པ་རེད། ང་ཆོ་ཆེག་བསྐྱིལ་བྱུང་ན་ས་ཆའི་ཆ་
ནས་ཨེ་ཡིན། གཙོ་བོ་མའི་ཆ་ནས་ཨེ་ཡིན། དངོས་གནས་ང་ཆོར་རྒྱས་ཤུགས་ཤིག་ཡོང་གི་རེད། ང་ཆོ་ཆེག་བསྐྱིལ་མ་
བྱུང་ན་དེ་སྡེ་ཡང་བོད་མིལ་བྱ་ཆགས་ནས་འཕུས་ཤོར་བྱིན་པ་རེད་ལ། མ་འོངས་པ་ལ་ཡང་བོད་མིལ་བྱར་བྱིན་ན་བོད་

རིགས་ཡས་མས་ཆང་མར་གྱུར་རེག་རྒྱ་ཞིག་མ་གཏོགས་མེད་ངེས་ཡིན། སྤར་པན་བོད་དབྱུས་གཞུང་ནས་མཐའ་
མཆམས་ཁག་ལ་འབྲེལ་བ་དང་ལྷ་རྟོག་ཡག་པོ་ཞིག་མ་བྱུང་བ་དང་། མཐའ་མཆམས་ཁག་གི་མི་ཆོའི་ངོས་ནས་ཀྱང་
བོད་དབྱུས་གཞུང་འདི་གནད་ཆེན་པོ་དང་རྩ་ཆེན་པོ། བོད་མི་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་ཁེ་གྱུར་ལ་ཐུག་པའི་གནས་ཚུལ་ཡང་
གསལ་པོ་གོ་རྟོགས་མ་བྱུབ་པའི་རྒྱུ་ཁྱིམ་འབྲས་ཤོར་ཕྱིན་འདུག ། “ རྩ་བ་ང་ཆོ་(སྤྱི་འབྲུམ་གཡས་གཡོན་)བོད་
རིགས་ཡིན་པ་རེད་དེ། རང་བཞིན་གྱིས་བསམ་སྒྲུབ་ནང་ལ་དཔོན་པོ་ནི་ལྷ་བྱུ་རྒྱུ་ཡིན་བསམ་པ་ལས། བོད་གཞུང་
ཡིན་བསམ་པ་ཏ་ལམ་བྱ་གྱིན་མེད། དེ་ཆོའི་གསུམ་རྩ་བ་ནས་ཞོར་འབྲུལ་རེད། བོད་གཞུང་ནས་ཀྱང་དེ་སྤོར་འབྲུལ་
བྱས་འདུག ། མ་འོངས་པའི་བོད་གཞུང་གི་དབང་ཆ་ངོས་ཀྱིས་ཐེན་ནས་འགན་འཁུར་བའི་རིང་ལ་དེའི་རིགས་རྩ་བ་ཉིད་
ནས་ཡོང་གི་མ་རེད། ཅེས་ཐུགས་ཐག་ཆོད་པོས་བཀའ་སྤྱུལ་ལྟར་བོད་ས་ཁྱོན་ཡོངས་དང་བོད་མིའི་རྩས་པ་གཅིག་
ཏུ་བསྐྱེལ་བའི་མཛད་ཆེན་དེ་བཅན་གྱོལ་དུ་ཞབས་སོར་འཁོད་ཅམ་ནས་དབྱ་འཇུགས་མཛད། ཅུང་ཟད་བརྗོད་ན།
བཅན་གྱོལ་དུ་ཞབས་སོར་འཁོད་མ་ཐག་ནས། མང་གཅོའི་གཞུང་གསར་འཇུགས་བསྐྱེད་ཀྱི་ཆོལ་གསུམ་དབྱེར་
མེད་ཀྱི་འབྲས་མི་བསྐྱོ་བཞག་དང་། བཀའ་སྒྲོན་དང་བྱུང་ཆེ་སོགས་ཀྱང་བྱིས་རྒྱུད་དང་དབྱུས་ཐུག་སོགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་
མེད་པར་སྤྱི་འཛོན་སྤྱུས་པན་གཅོར་དམིགས་ཀྱིས་བདམས། ཨ་མའི་བྱ་ལ་འཛོན་ཐང་ཡོད་ན། དགའ་ལྷན་ཁྲི་ལ་
བདག་པོ་མེད་པའི་དཔེ་ལྟར་གྱི་ལམ་སྒོལ་གསར་གཏོད་གནང་། དེ་ལྟར་གཞུང་རྒྱུང་པའི་ལམ་སྒོལ་ཡོངས་སྤྱོད་རྒྱ་
མང་གཅོར་བསྐྱར་བའི་རྒྱུ་ལྷོངས་སམ་དགོངས་ཐུགས་གཏོད་སར་བསམ་གཞིག་བྱས་ཆོ། དེ་ནི་རྒྱལ་སྤྱིའི་ལམ་
སྒོལ་ལ་ལད་རྒྱུས་ཀྱིས་སྤྱི་བྱུང་ལམ་ཐུགས་བཅོས་བསྐྱར་གནང་བའི་ཆེད་མ་ཡིན་པར། ཆོལ་གསུམ་བོད་མིའི་རྩས་
འུགས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེལ་བའི་སྤྱད་ཡིན་པར་ཤིན་ཏུ་གསལ། དེ་ཡང་མང་གཅོའི་ལམ་སྒོལ་གསར་གཏོད་མཛད་པ་ནི་
དབང་ཆ་བཀོ་བཤའ་རྒྱུག་པའི་དོན་མ་ཡིན་པར། ཐོབ་དབང་གཅིག་མཚུངས་སྤྱད་དེ་རྩས་པ་མཉམ་རྒྱུ་ཡོང་བའི་
ཁོར་ཡུག་ཆེན་པོ་ཞིག་གསར་བཟོ་གནང་བའི་ཆེད་རེད། ཕྱིའི་སྤྱད་ཐུགས་ཀྱི་སྒྲོམ་གཞིའི་ནམ་པ་བསྐྱར་བ་ནི་
དམིགས་དོན་ལ་ཕྱོགས་པའི་གོམ་རིམ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་ཡང་། དེ་ཅམ་གྱིས་རྩས་པ་གཅིག་བསྐྱེལ་ཡོང་བའི་ངེས་
པ་མེད། བཀའ་སྒྲོབ་ལས།

རྒྱ་གར་ནང་བཅན་གྱོལ་བོད་མིའི་གངས་འཁོར་ལ་མ་བསྐྱན་པར་བོད་ཆོལ་ཁ་གསུམ་ལ་ཕྱོགས་བཀོས་བྱས་པ་རེད། དེ་
ལ་དགེ་མཆན་ཡང་གང་ལ་གང་འཆམས་ཞིག་བྱུང་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ལས་ཀ་གང་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ནའང་རྩ་བའི་ངོ་བོ་དེ་
ཡག་པོ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་། བོད་སྤྱི་དབྱེད་སྤྱངས་དང་ལག་ལེན་དུ་འགེལ་སྤྱངས་ཀྱི་ཐོག་ནས་སྤྱོད་ཡོང་སྤྱད་པ་ལྟར། བར་
ལམ་ཞིག་ལ་ཆོལ་ཁའི་ཐོབ་ཐང་འདྲ་མཉམ་ཡོད་པ་དེ་བོད་མི་ཡོངས་སྤྱོད་རྒྱ་ཆོགས་པ་དམ་ཆིག་འོ་རྒྱ་གཅིག་འདྲེས་ཡག་པོ་
ཞིག་དང་། གཅིག་བསྐྱེལ་གྱི་རྩས་པ་ཐོན་པའི་མཐུན་རྒྱུ་དུ་འགྲོ་བའི་ཆབ་ལ། དེ་བྱུང་གི་བྱ་སྤྱོད་དང་བྱེད་སྤྱངས་ཀྱི་

རྒྱུན་པས་ནང་ཁྱལ་འཕེན་འཁྲེར་བྱེད་པ་དང་། ཆོལ་ཁའི་དབྱེ་འབྱེད་བྱེད་མཁན་གྱི་བཟོ་འདྲ་པོ་ཞིག་ཆགས་ཀྱིན་ཡོད་པ་
རེད།²⁰⁴ ཅེས་བཀའ་སྩལ། དེ་ལྟ་ནའང་། མགོན་པོ་མཆོག་ནས།
ང་ཆོ་ཐོག་མར་རྒྱ་གར་ལ་བསྐྱབས་པའི་སྐབས་སུ་དབྱིན་ཇིའི་མིང་ཆོག་ Tibetan ཟེར་བའི་ཆོག་འདིའི་འོག་ལ་ང་ཆོ་
བོད་རིགས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ཚུད་ནས་བསྐྱད་ཡོད་པ་རེད། ང་ཆོས་བོད་མི་ས་ཡ་དྲུག་དང་ས་ཡ་དྲུག་ཅེས་རྟག་ཏུ་
བརྩོན་དོན་ཡང་ཆོལ་ཁ་གསུམ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེལ་བའི་བོད་གཅིག་ལ་བསམ་སྒྲོ་བཏང་ནས་བཤད་པ་རེད། ད་ཆ་ཆོལ་ཁ་
གསུམ་གྱི་བོད་མི་ཆང་མ་སྤྱིད་གཅིག་སྤུག་གཅིག་བྱེད་པའི་དུས་ཚོད་ལ་བསྐྱབས་པར་བརྟེན། ང་རང་ཆོར་སྤྱིད་སྤུག་
བཟང་ངན་ལེགས་ཉེས་ཅི་བྱུང་ན་ཡང་། གཅིག་སྤིལ་བྱས་ནས་སྤྱོད་རྒྱའི་དམིགས་ཡུལ་བཟུང་སྟེ། ཞེས་སོགས་ཡང་ནས་ཡང་
དུ་བསྐྱབ་བྱ་དང་བཀའ་སློབ་ལམ་སྟོན་མཛད་པར་བརྟེན། ད་ཆ་བོད་ཕྱི་ནང་གཉིས་སུ་བོད་རིགས་གཅིག་གྱུར་གྱི་འདུ་
ཤེས་སྤར་ལས་སྤར་བརྟན་དུ་གྱུར་ཅིང་། ལག་ལེན་དངོས་ཀྱི་ཐད་ནས་ཀྱང་མཉམ་རུབ་དང་པན་ཚུན་ལ་རམ་འདེགས་
སོགས་ཕྱོགས་གང་ཐད་ནས་རྒྱས་པ་གཅིག་ཏུ་སྤངས་པའི་རྣམ་པ་ཉིན་རེ་ནས་ཉིན་རེར་གསལ་ནས་གསལ་དུ་འགྲོ་
བཞིན་ཡོད། དེ་ལ་དཔལ་རྒྱལ་བ་ཀམ་པ་ཨོ་རྒྱན་འཕྲིན་ལས་དོ་རྩེ་མཆོག་ནས། སྤྱི་ལོ་ 2015 ཟླ་བ་ 4 ཆོས་ 16
ཉིན་ཨ་རིའི་རྒྱལ་ས་ཕུ་ཤིན་ཁོ་ན་དུ་གནས་པའི་བོད་རིགས་དང་བོད་ཀྱི་ཕྱོགས་པོ་ཕྱི་རྒྱལ་བ་རྣམས་ལ།

ང་རང་ཆོ་བོད་ལ་སྤར་འབྱུང་སྤྱོད་མེད་པའི་གོད་ཆག་གས་རྒྱན་ཆག་ཏ་ཅང་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱུང་ནས་གཞིས་བྱེས་གཉིས་
སུ་ཁ་བལ་བ་དང་། བོད་ཀྱི་སྤྱོད་བཅུད་གཉིས་ལ་རྒྱད་པ་ཆབས་ཆེན་བྱུང་བ་རེད། ཡིན་ནའང་། ཕྱོགས་གཅིག་ནས་
ཉུས་ན། ང་ཆོ་བོད་ལ་སྤར་པོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཐོག་བྱུང་བར་དཀའ་བའོ། ཡང་ན་བྱུང་མ་སྤྱོད་པའི་ཆོལ་གསུམ་བོད་རིགས་
ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་མཐུན་སྤིལ་དོག་ཅ་གཅིག་སྤིལ་བྱེད་པའི་གོ་སྐབས་ཤིག་བྱུང་བ་རེད། ང་རང་ཆོ་འདིའི་ནང་ལ་ཆོལ་
ཁ་གསུམ་ནས་ཡིན་པའི་བོད་མི་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་པས་ཆང་མས་མཁྱེན་མཁྱེན་པ་རེད། མང་པོ་ཞིག་བོད་ནས་རྒྱ་
ཡོང་ཡོད་པ་རེད། ང་ཆོ་རྒྱུད་དུས་བོད་ལ་བསྐྱད་པའི་སྐབས་བསམ་སྒྲོ་གཏོང་སྤངས་གང་འདྲ་ཡོད། ད་ལྟ་བོད་ལ་ཡོད་
པའི་བོད་མི་ཆོའི་བསམ་སྒྲོ་གཏོང་སྤངས་གང་འདྲ་ཡོད། དེ་གཉིས་བར་ལ་བྱུང་བར་གང་འདྲ་ཡོད། དེ་ཆོ་ང་ཆོས་ཉན་
ཉན་མཁྱེན་ཐུབ་ཀྱི་རེད། ང་རང་སྤྱིས་ས་དེ་ཁམས་ཀྱི་ལུང་བ་རྒྱུད་ཆུང་ཞིག་རེད་དེ། ང་ཆོ་བོད་ལ་བསྐྱད་དུས་ཁམས་བ་
བོད་པ་ཟེར་དུས་ཁ་ཁ་ཡིན་སྤང་འདྲ་པོ་ཞིག་འཆར་གྱི་རེད། ཁམས་བ་ཟེར་ན་ང་ཆོ་ཡིན་པ་ཞིག་དང་། དུས་གཅིང་ལ་
ཡོད་པ་ཆོ་བོད་པ་རེད་ཅེས་ལྟ་སྤངས་དེ་ཅམ་ཡག་པོ་ཡོད་པ་མ་རེད། གང་ལྟར། ཁམས་བ་དང་བོད་པ་ཟེར་བའི་ལྟ་
སྤངས་ཤིག་ཡོད་པ་རེད། ད་ལྟའི་ཆ་ལ་མི་ཆང་མས་ང་ཆོ་བོད་རིགས་ཆོ་བོད་གངས་ཅན་གྱི་ལྗོངས་ཀྱི་ཤར་ལྷོ་གསུང་
རྒྱུད་གཅིག་ལས་མཆེད་པའི་སྤྱན་རྒྱ་ཡིན་པ་ཞིག་དང་། མི་མེར་ཡིན་པའི་ཆོར་སྤང་ཏ་ཅང་གཏོང་ཟབ་པོ་བྱུང་འདུག་
ག །མི་ཞིག་གིས་དེ་ལྟ་བུའི་གཅིག་གྱུར་ཅིག་བཟོ་དགོས་བྱུང་ན་ཏ་ཅང་དཀའ་ལས་ཁག་པོ་རེད། དྲག་པོའི་མཆོན་ཆ་
དང་ཞི་བའི་བསྐྱེད་མེད་གང་ལ་ཡང་བརྟེན་མ་དགོས་པར་ཆོལ་གསུམ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེལ་བའི་གོང་བུ་གཅིག་གྱུར་གྱི་རྒྱས་
པ་འདི་འདྲ་ཞིག་བྱུང་བ་དེ། ང་ཆོ་ཆང་མ་དགའ་འོས་པ་ཞིག་དང་སྤོབས་པ་སྤྱེ་འོས་པ་ཞིག་རེད། གོང་བུ་གཅིག་གྱུར་དེ་

²⁰⁴ འདི་དང་གཤམ་གསལ་གཉིས་ཀ་བཀའ་སྤྱི་ལས་གསུམ་ལ་སྩལ་བའི་བཀའ་སློབ་དེབ་དང་པོ་ལས་ཤངས།

འདྲ་ཞིག་ཡོང་བ་དེ་ཡང་རྒྱ་མེད་རྒྱུ་མེད་དུ་བྱུང་བ་མ་ཡིན་པར་རྒྱ་རྒྱུ་མང་པོ་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་ཡོད་ཀྱང་།
 གཙོ་ཆེ་གོས་ང་རང་ཆོར་དབུ་ཁྲིད་འགན་ཁུངས་ལ་བཞུགས་པ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བ་ཉ་ཅང་གསལ་པོ་རེད། སྤྱིར་
 བཏང་རྒྱལ་དབང་སྐུ་མེད་རིམ་གྱི་ཆོང་མ་འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྤྲུལ་པ་དང་། བོད་གངས་ཅན་
 གྱི་ལྗོངས་ཀྱི་གདུལ་བྱའི་ཞིང་གི་མགོན་པོའི་ཚུལ་དུ་བཞུགས་ཡོད་པ་རེད། ལྷག་པར་དུ་ཡགོང་ས་སྐུ་མེད་བཙུ་བཞི་པ་
 ཆེན་པོ་མཆོག་དགྲང་ལོ་རྒྱུད་དུ་ལྷན་ནས་བཟུང་སྟེ། ད་ལྟ་དགྲང་ན་མ་སྤྱིན་པའི་བར་དུ་བོད་ཀྱི་བསྟན་སྲིད་ཀྱི་ཆེད་དུ་
 སྐུ་ལས་གཞན་ཅིག་བསྐྱོན་ཡོད་པ། དེ་བཞིན་དུ་ཐུགས་བརྩེའི་གཟིགས་པ་གཞན་ཅིག་གནང་ཡོད་པ་དེ་ང་ཚོས་བཤད་
 མི་དགོས་པ་ཞིག་རེད། ང་ཚོ་བོད་པའི་སྐད་ལ། ལྷ་ཁང་རྩིང་པར་རྟེན་བཞེངས་གསར་པ་ཟེར་བ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་
 པ་རེད། གང་ལྟར། བཀའ་འཁྲིན་ཆེན་པོ་ཡིན་པ་དེ་བཤད་མི་དགོས་པ་ཞིག་རེད། དེའི་ནང་ནས་ཀྱང་། ཆོལ་གསུམ་བོད་
 མི་ཡོངས་སུ་རྩོགས་པ་མཐུན་སྒྲིལ་དོག་རྩ་གཅིག་སྒྲིལ་ཡོང་བ་ལ་ཡགོང་ས་སྐུ་བས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་ཤུགས་
 རྒྱུན་ཆེན་པོ་ཞིག་ཐེབས་ཡོད་པ་དེ་བཤད་མི་དགོས་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་རེད། དེའི་རྒྱ་མཆོག་ལ་བརྟེན་ནས། ང་རང་
 ཆོར་དེ་འདྲའི་འགན་ཁུངས་དང་བྲལ་བའི་དབུ་ཁྲིད་དམ་རིན་ཐང་བྲལ་བའི་གཙོ་འཛིན་ཟེར་ཡང་འདྲ། དེ་འདྲ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་
 ང་རང་ཆོའི་ངོས་ནས་ཉ་གོ་དོན་རྟོགས་དགོས་པ་དེ་གལ་ཆེན་པོ་འདུག་ཅེས་བསམ་གྱིན་ཡོད། ཅེས་བཀའ་གནང་བ་ལྟར་ཏེ།
 ཞིབ་འགྲེལ་གཞན་དགོས་པར་མ་མཐོང་།

ཉིན་གསུམ་ལ། དགྲུང་གངས་བརྒྱ་དང་བཅུ་གསུམ་བར་དུ་བཞུགས་པའི་མནལ་ལྷས་ལུང་བསྟན་ དང་གསོལ་འདེབས་ཀྱི་རིམ་པར་བྲེ་བ།

མགོན་པོ་མཆོག་གི་མནལ་ལྷས་དང་རྫོགས་པའི་ལུང་བསྟན་སོགས།

དེ་ལ་སྤྱི་ལོ་ 2010 ལྷ་བ་ 7 ཆེས་ 7 ཉིན། རྒྱ་གར་གྱི་NDTVབརྒྱན་འཛིན་གསར་འགོད་པ་གྲགས་ཅན་
Barkha Dutt ཀ་ས་མགོན་པོ་མཆོག་དགྲུང་གངས་དོན་ལྡར་པེབས་པའི་འཁྲུངས་སྐར་དང་བསྟན་བཅར་འདི་ཞུས་ཏེ་
ལེ་ཆོན་ཆེད་གཏོང་སྐབས། ལུང་སྟོན་གསུང་བྲུ་མོ་ཁྲ་ཐེ་རིའེན་ཞེས་པས་སྐྱ་ཆེ་ཡུན་དུ་བཞུན་པའི་གསོལ་འདེབས་ལུང་
བར། མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

ངོས་རང་ལོ་བརྒྱ་ཡས་མས་ཤིག་གི་བར་དུ་སྟོན་པ་ནི་ཡོང་སྤྲོད་པ་ཞིག་རེད། དེ་ཡང་སྟོན་གྱི་ལུང་བསྟན་དུ་མ་དང་།
ལྷག་པར་དུ་བོད་ཀྱི་མཁས་གྲུབ་ཆེན་པོ་ཞིག་གིས་ལོ་ཉིས་བརྒྱ་ཙམ་གྱི་གོང་དུ་ངོས་དང་འབྲེལ་བའི་ལུང་བསྟན་ཞིག་
གནང་འདུག་པའི་ནང་། མི་དེའི་(མགོན་པོ་མཆོག་)ཆེ་ཆོད་ལོ་བརྒྱ་དང་བཅུ་གསུམ་ཡིན་ཞེས་གསུངས་འདུག་ལ། དེ་
དང་མཚུངས་པར་ལོ་རབས་དྲུག་ཅུ་པའི་མགོ་སྟོད་ཙམ་ལ། ངོས་རང་ལོ་བརྒྱ་དང་བཅུ་གསུམ་བར་དུ་སྟོན་པའི་མི་ལས་
ཞིག་ཀྱང་མི་སྟོང་། གོང་དུ་བཤད་པའི་ལུང་བསྟན་དེ་ལོ་གཉིས་ཀྱི་གོང་ལ་ངོས་ཀྱི་ལག་ཏུ་འབྱོར། ཞེས་བཀའ་ལྷན་གྱི་རྫོགས་
ཆེན་སྐྱ་ལྷེད་དང་པོ་འཛིགས་མེད་འོད་ཟེར་འཛིན་ལས་(1745-1821)ཀྱི་ལུང་བསྟན་ནི།

“པུ་ཤི་གཞི་ཀ་དག་སྟོང་ཆེན་དྲུངས་མའི་མཁར་ཅུལ་ཤར་གྲོལ་བདེ་སྟོང་ཤིག་ལྷུ་སྟོན་ལེགས་བྲས་ནོར་བུའི་
རང་འོད་ཀྱིས་རྟེན་འདོད་འཛོའི་གདུལ་བྱའི་ཞིང་ས་བརྒྱུན་དུར་སྤྲིག་ཁྱིམ་ས་ལྷན་གྱི་གཟི་བྱན་འབར་ཐབས་
མཁས་ཀྱིས་བོད་འབངས་རྗེས་སུ་སྟོངས་སྟེན་གཟིགས་སྤྲུལ་པ་བསྟན་མིང་པ་ཡི་ལོ་འབྱུང་ཤིང་པག་སྟེ་བ་
གཉིས་ནག་བསྟན་པ་སྤྲར་གསོ་ལྷ་ལྷན་ཡུལ་འཁྲུངས་སྟོན་ལས་དང་གནས་དུས་ལྷན་ཆོགས་ལྷའི་རྟེན་
འབྲེལ་གྱི་སྟོན་བརྒྱ་དུས་གཅིག་འབྲེལ་དུས་ས་བྱི་སྟེ་བ་གཅིག་དཀར་དུས་གངས་ལྷོངས་བདེ་སྟོན་ཉི་མ་ཤར་
དད་ལྷན་ལས་འཕྲོ་ཅན་གྱི་མི་རྣམས་ཀྱིས་མི་དགེ་བཅུ་སྟོང་ཁྲད་པར་སྟོན་གཅོད་སྟོང་སྟེན་སྟེན་གཟིགས་
སིཾ་དུང་ལྷར་བརྒྱུ་གནས་ཆེན་གནས་རྒྱུ་ལ་མཐོང་གྲོལ་བཞག་མ་འགོ་བའི་བསོད་ནམས་མཁའ་
དབྱིངས་སུ་དོན་དགེ་ལེགས་ཉི་མའི་འོད་སྤང་མཛེས་ཁོང་དགྲུང་གངས་བརྒྱ་དང་བཅུ་གསུམ་བཞུགས་
འབྲེལ་བཅས་ཀྱིས་འགོ་བ་མིག་འཕྲུལ་བཞིན་ཞིང་གང་འདོད་གནས་ལ་ཁྱུ་འདེད་བྱེད་སྟེན་ཆོས་དུང་དཀར་
པོའི་རང་སྟོན་ཀྱིས་འདབ་དྲུག་གི་ལྷ་འབངས་མགོན་དུ་བསྟན་ཁམས་གདུལ་བྱའི་ཡུལ་གྱི་ལྷན་པ་སེལ་
དོན་ལེགས་ཆོགས་འབྲས་བྱ་ཀྱན་གྱིས་བརྒྱུད་ཅུ་སྟེན་གྱི་བསྟན་ལྷན་དོ་རའི་ཁོད་ཀྱང་ཀྱང་དྲུག་གི་གཞོན་ནུ་
གར་ལ་བྲེལ་ལས་དག་པའི་གདུལ་བྱའི་སྤྲོད་ཞུ་སྐབས་ཡར་ལྷན་གྱི་སྟོན་པ་ཡར་ལྷན་སྟེན་དགེ་ལེགས་ཀྱི་

དབྱར་རྩ་ཤྱགས་སུ་སྟན་ཞེས་སོགས་སྤང་ཆ་མི་ཤིག་ཆོས་དབྱིངས་ལྷུང་། ཞེས་བ་འདི་ཡིན་ལ། ཤོག་བྱང་དུ་རི་ལྷ་ར་གསལ་བ་བཞིན་བཀོད།

སྤྱི་ལོ་ 2011 ལྷ་བ་ 5 ཆོས་ 24 ཉིན་བཀའ་སློན་ཁྲི་བ་ཐམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ནས། བོད་གཞུང་རྒྱལ་ཡོངས་ཆོགས་ཆེན་ཐེངས་གཉིས་པའི་མཐུག་བསྟེན་མཉམ་མཉམ་གསུང་བཤད་དུ། “ཉེ་བའི་ཆར་བཅན་ཤོལ་གཞུང་གི་སྤྱི་ལུ་ལས་བྱེད་པ་ཡོངས་རྫོགས་དང་། གཞུང་བསྟན་དག་ལྟ་ཆེད་མའི་ངོས་ནས་ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ལ་བརྟན་བཞགས་བསྟར་འབྲུལ་ཞུ་སྐབས། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་གནས་དགའ་བསྟན་མ་ཆེ་རིང་མཆེད་ལྟ་ཆེད་མར་དགྲང་ལོ་ 113 བར་བཞགས་རྒྱུ་འཕྲུལ་བཞེས་མཛད་འདུག །དེ་སྔོན་གཞུང་དགའ་ལྡན་པོ་བྱང་བཅུགས་ནས་ལོ་ 360 འཁོར་བའི་དུས་ཆེན་སྐབས་གཞུང་དམངས་ལྟ་མི་ཡོངས་ནས་བརྟན་བཞགས་བསྟར་ཞུ་སྐབས་དགྲང་གངས་ 101 བར་བཞགས་རྒྱུ་འཕྲུལ་བཞེས་མཛད་པ་དེ་གནས་ཆུང་གིས་བཀའ་བསྐྱུར་གནང་བ་རེད། ད་རེས་དགྲང་གངས་ 113 བར་བཞགས་རྒྱུ་འཕྲུལ་བཞེས་མཛད་ཡོད།” ཅེས་གསུངས། ཡང་། སྤྱི་ལོ་ 2013 ལྷ་བ་ 9 ཆོས་ 2 ཉིན་ཉེ་བོད་ལྗོངས་མང་གཅོའི་དུས་ཆེན་གྱི་ཉིན་ཀྱབ་པོ་བྱང་དུ་མགོན་པོ་མཆོག་ནས་མང་གཅོའི་ཀ་བ་གསུམ་གྱི་མཛད་གཅོ་རྣམ་པ་དང་སྤྱི་ཆེན་འགན་འཛིན་སོགས་ལ། དེ་སྔོན་དགྲང་གངས་ 113 བཞགས་འཆར་ཡོད་ཀྱང་། ད་ནི་ངོས་ལ་ཡིད་ཆེས་མེད་ན་དགྲང་གངས་ 101 ཅམ་མིན་ནམ། ཞེས་བཀའ་སྐྱབས། གཞན་ཡང་། མགོན་པོ་མཆོག་དགྲང་གངས་བརྒྱད་ཅུར་ཐེབས་སྐབས་བོད་ལྗོངས་མདོ་སྤང་ཆོལ་ཁས་གོ་སྤྱི་ལུ་ལས་པའི་སྤྱི་ལྟ་སྟོན་གྱི་མཛད་སྟོན་ཆེན་མོར། འཇམ་མགོན་རྒྱལ་བའི་རྒྱལ་ཆབ་དགའ་ལྡན་ཁྲི་བ་རི་རྩེད་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ནས། ཡགོང་ས་མཆོག་དགྲང་གངས་ 16 བར་བཞགས་རྒྱུ་འཕྲུལ་བཞེས་ཡོད། ཅེས་གསུངས།

ཅིའི་བྱིར་དགྲང་གངས་ 113 དང་ 101 དང་ 16 ཅེས་སོ་སོར་བཀའ་སྐྱབས་བ་ཡིན་ནམ་སྟམ་ན། དེ་ནི། དེོས་ཡོད་མཐོང་བའི་མིག་རས་གཉིས་ཀ་རྫོངས་པའི་ཡིང་ཉོག་གིས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱིབས་ཏེ་རིགས་ཞེན་དང་རང་བཅན་ཁ་ལ་ཁྱེར་བའི་བོད་རིགས་ལོག་ལམ་པ་འགས་མགོན་པོ་མཆོག་ལ་མ་འགྲིག་མ་འཐུས་པ་སོགས་སྤྱད་དན་ཅི་མང་འདོད་གཏམ་དུ་བསྐྱགས་པའི་སྐབས་ཀྱིས་རེད། ཞིབ་ཏུ་བསམས་ན་དེ་ནི། རྒྱལ་མཆོག་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་བོད་འབངས་སྤྱིའི་བདེ་ཐབས་དང་བསྟན་སྤྱིད་ལ་དགོངས་ཏེ། སྟོན་ཐམས་ཅད་ནས་པལ་པའི་སྟོར་མི་ཆུད་པའི་ཐུགས་བསྐྱེད་དང་བཅོམ་པ་སྤྱོད་ཆོགས་བསྟན་ན་ཡང་། བཞེད་དོན་རི་བཞིན་འགྲུབ་པ་ལ་ནང་ཁུལ་གྱི་གོགས་སྤྱོད་ཆོགས་བྱང་བས། མཐར་བཞེད་དོན་འགྲུབ་དགའ་བར་གཞིགས་ཏེ་དགྲང་གངས་དོན་བདུན་ནས་རེ་བྲུག་དང་། དེ་ནས་བྲུག་ཅུ། དེ་ནས་ཀྱང་དགྲའི་བར་དུ་སྤྱོད་སྤྱོད་བར་མཛད་པའི་ཆུལ་གོང་དུ་ལུང་བསྟན་དང་སྤྱགས་ཏེ་བཤད་ཐེན་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་སྟམ་པས། བསྟན་འགྲོ་བ་སྤྱིར་གཅིས་ཤིང་བྱེ་བྲག་གངས་ཅན་པའི་བདེ་ཐབས་གཅིགས་སུ་འཛིན་པ་དག་གིས་ཉེན་འབྲེལ་ལ་གཞོད་པའི་ལས་ཐབས་ཆེ་བྲ་ཐམས་ཅད་ལ་ཅིས་ཀྱང་འཛེམ་འཆལ་ཞུའོ།

བརྟན་བཅུགས་གསོལ་འདེབས་བསྐྱལ་བཟང་ཉི་གཞིན་
བསྟ་བའི་པོ་ཉ།

དེ་ཡང་འཕགས་པ་འཛིན་ཉེ་དབང་སྤྱག་གི་ལྷ་པར་སྤྱུལ་བ་རིགས་ལྷན་བརྒྱ་དཀར་པོ་གསུམ་ལྷན་ཏུ་
 མྱིག་འཛིན་པའི་ལྷ་པར་ཁྱེད་པ་དོན་མཆར་བྱལ་མཆོག་བཅུ་གཞི་བ་ཆེན་པོ་གང་གི་ཞལ་སྤྱ་ནས་གྱིས། སྤྱི་ལོ་
 2006 ལྷ་པ་ 1 ལྷ་གནས་མཆོག་དཔལ་ལྷན་འབྲས་སྤྲངས་མཆོད་ཉེན་ཆེན་པོ་ག་ལ་བར། དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་
 ལོའི་བཀའ་དབང་ཟབ་མོ་ཐངས་སྤྲུལ་ཅུ་པ་སྤྱུལ་བའི་སྐབས་ཉིད་དུ། “བསེལ་ལྷན་ཁ་བའི་ལྷོངས་ནས་གངས་ཅན་པ་
 ཞིག་གིས། རོས་ལ་ཡིད་འགྲུལ་ཐེབས་ངེས་ཀྱི་བརྟན་བཞུགས་གསོལ་འདེབས་ཤིག་བྲིས་ཏེ་བསྐྱར་བ་ཐེངས་གཅིག་
 ལྷོག་པར་འདོད་པས། གསོན་ཅིག །”ཅས་བཀའ་སྤྱུལ་ཏེ། གསོལ་འདེབས་བསྐྱལ་བ་ཟང་ཉི་གཞོན་བསྐྱ་བའི་པོ་ཉ་
 ཞེས་བྱ་བ་ཀྱི་ནང་གི་ཆོས་ལྷ་པ་མི་སྤྱག་མང་པོར་སྤྱགས་ལྷོག་མང་དུ་བ་འདི་ལྟར།

༡༡། རོད་ཀྱི་དབུ་ཁྲིད་སྒྲུབ་མེད་པ་ཡགོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཡིད་བཞིན་ལོང་བུ་མཆོག་ལ་གསེལ་བ་
འདེབས་པ་བསྐྱེད་བཟང་ཉི་ལེན་བསྟུ་བའི་ཐོན།

ཨྱ་སཏྲ་སྟེ། རིག་སྤྱོད་གཏུག་མ་མི་ཞིག་ས་ཐིག་ལའི་སྤྱབ་ས། །སྟུན་སྡེས་བདེ་བ་ཆེན་པོའི་ཡེ་ཤེས་སྒྲ། །ཁམས་གསུམ་འཁྲོ་
བའི་འདྲེན་བ་སྟུན་རས་གཟིགས། །འཕགས་བ་འཛིག་རྟེན་དབང་སྟུག་ཁྱེད་ཕྱག་འཆོལ། །རྒྱལ་སྐས་སྟེ་ཕྱག་ན་བརྒྱ་
མཆོག་། །ལྷ་མའི་གཏུག་རྒྱན་ཆོས་རྒྱལ་ཚུལ་འཛིན་ཞིང་། །ཕྱི་སྤྱིང་རྒྱལ་ཁབ་ཆོས་ཀྱིས་འདུལ་དགོངས་ནས། །གངས་ཅན་
བོད་ནས་ཨྱ་ཁེ་ཡ་ནང་གཞུགས། །རྒྱལ་བསྟན་འཛམ་སྤྱིང་ཀུན་ཏུ་སྤྱང་བར་བྱེད། །འོན་ཀྱང་གངས་མའི་ཁྱོད་འདིར་ལྷག་བ་
ནམས། །སྟོན་བསགས་དཀར་མིན་ལས་ཀྱིས་རབ་ཏུ་མཐར། །འདི་ལས་སྟོབ་པའི་དུས་ཞིག་ནམ་འོངས་ན། །སྟུན་སྡེ་རེ་སྟོས་
བྱེད་ལུལ་ཁྱེད་གཅིག་ལ། །ཁྱོད་ཞལ་ཡིད་ལ་བྱེད་བ་ཉིན་དང་མཆོག་། །རྒྱན་ཆད་མེད་པར་གཏུང་བས་འབོད་ལགས་ན།
ཐམས་ཅད་མཁའུ་བས་དཀོན་མི་དགོངས་སམ། །གངས་སྤྱོདས་སྤྱང་བའི་སྟོན་མེ་ཁྱེད་གཅིག་ལ། །བདག་ཅག་ཡལ་བར་འདོར་
རམ་སྟོང་རྗེའི་བདག་། །འོན་ཀྱང་འཛམ་སྤྱིང་སྤྱི་དང་ཁྱེད་པར་བྱ། །བསེལ་སྟུན་ར་བ་དཀར་པོའི་སྤྱོདས་འདི་ན། །རྒྱལ་བའི་
བསྟན་དང་དེ་འཛིན་འདུལ་བའི་སྟེ། །རི་སྟེང་འབྱུང་བ་མགོན་པོ་ཁྱོད་ཀྱི་ནིན། །ནིན་དེ་བསམ་གྱིན་སྟོང་ནས་མཆི་མ་
འབྱུགས། །གསོལ་བ་འདེབས་སོ་བསྟན་འཁྲོའི་མགོན་གཅིག་ལ། །ཁྱིན་གྱིས་རྒྱོབས་ཞིག་མཚུངས་པ་མེད་པའི་སྟེ། །དཀོན་
གདུལ་བྱའི་སྟོན་ལམ་འདིར་དགོངས་རྟེ། །གངས་སྤྱོདས་ས་ཡི་སྟེ་བ་སྤང་པའི་སྤྱང་། །རོ་མཆར་རི་པོ་པོ་བྱང་བྱུ་འཛིན་བྱ།
མི་འཛིགས་གདོང་སྤྱས་བཀྲེགས་པའི་གསེར་ཁྱིའི་མཁར། །ཁྱེད་སྐྱེ་ཉི་གཞོན་བྱེ་བའི་ལང་ཆོའི་དཔལ། །རབ་བརྟན་གཡོ་མེད་
བསྐྱལ་བརྒྱར་བཞུགས་གསོལ་འདེབས། །གངས་ཅན་སྟུན་གཅིག་ཕྱག་ན་བརྒྱ་དང་། །གང་གི་སྤུལ་པའི་སྤྱིང་བ་དུ་མ་ཡིས།
བོད་འབངས་འཁྲོ་བ་སྟོབ་པའི་དམ་བཅས་བཞིན། །མད་བྱང་སྟུགས་བསྟེན་སྟུན་གྱིས་འབྱུང་བ་དང་། །ཁྱེད་སྐྱེ་གཞོན་གཞིག་

བྲལ་བ་དོན་མཁས། །ཆོ་མཐའ་ཡས་པའི་རོ་བོར་འཆོ་གཞེས་གསོལ། །བསྐྱལ་བ་རྒྱ་མཆོའི་རྒྱལ་གྱི་གངས་སྟེང་
བུ། །མགོན་པོ་ཁྱེད་དང་སྐད་ཅིག་མི་འབྲལ་བར། །མགོན་ཁྱེད་རི་བཞིན་དོན་གཉིས་སྟུན་གྲུབ་ནས། །ཁམས་གསུམ་འཁོར་
བ་དོང་ནས་སྒྲུགས་ཀྱས་ཤོག། །ཅེས་བཀའ་སྩལ་བ་དང་། །འཁོར་བུ་འདུས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་
ཆེན་པོ་རྣམས་དང་། །ཤར་ཀྱབ་གྱི་རིགས་གྱི་བྱ་དང་རིགས་གྱི་བྱ་མོ་དང་ལྷན་མ་ལུས་པ་ཡི་རངས་ཏེ། །བཞིན་ལ་
འཇུག་གིས་ཁེངས། །དག་གིས་བསྐྱུགས་པ་བརྟུན། །ཡིད་གྱིས་གསོལ་འདེབས་བྲལ། །ལག་པས་ཐལ་མོ་བརྟུགས་པ་
དང་བཅས་མགོན་པོ་མཆོག་གིས་གསུངས་པ་ལ་མངོན་པར་བསྟོན་དོ།། དེ་ནས་སྤར་ཡང་།

རོས་རང་སྤར་གྱི་རོས་ནས་བཤད་ན། །ལོ་བདུན་ཅུའི་དོན་གངས་ནང་བསྐྱེབས་ཡོད། །ཉན་མོངས་སྤངས་ནས་དབྱ་བཅོམ་
པ་བྱ་བ་བྱེད་པ་ནང་བཞིན་མ་རེད་དེ། །གང་ལ་གང་འཆོམས་གིས་ཞབས་འདེགས་འབྲ་བསྐྱབས་ཡོད། །རོས་རང་གིས་
ཉམས་ལེན་ཡང་ཐུན་བྱ་ཐུན་བྱ་བྱེད་རྒྱ་བྱང་། །ད་མི་ཆེའི་བྱ་བ་ཉ་ལམ་རྫོགས་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་བྲན་ཡོང་གིན་འདུག །ཡིན་
ནའང་། །བོད་གངས་ཅན་གྱི་སྤྱེ་འཁོ་ཆོས་རེ་བ་རྒྱག་སྤངས་དང་། །དཀའ་ངལ་འཕྲད་སྤངས་སོགས་བྲན་ཡོང་དུས། །རོས་
མ་བསྟན་ན་མི་འགྲིག་སྟུང་པ་ཉག་པར་བྲན་བསྟན་ཡོད། །བྱས་ཅང་། །ད་དུང་ཡིན་ནའང་། །སྟོན་ལམ་བརྒྱབས། །སྟོང་
སྟོབས་བསྐྱེད་དེ་བྱེད་གྱི་ཡིན། །ཁྱེད་རང་ཆོས་ཀྱང་སྟོན་ལམ་རྒྱུ་གི་ཡིན། །ཞེས་བཀའ་སྩལ་
བ་དང་། །འཁོར་ཐམས་ཅད་གྱིས་སྤར་ཡང་ཐལ་མོ་བརྟུགས་སོ།།

དེ་ནས་ཀྱང་མགོན་པོ་མཆོག་གི་ཞལ་སྤྱན་ནས་གྱིས། “དེ་ནི་བོད་གངས་ཅན་གྱི་ལྗོངས་ནས་ཆོས་ལྷ་བར་ཡོང་བ་
རྣམས་ཕྱིར་འཁོ་དགོས་ཀྱང་། །རང་ཅག་གཞིས་བྱེས་མཉམ་འཛོམས་གྱི་བསྐྱལ་བཟང་ལུགས་བཟང་བཟའི་སྤྱིད་གྱི་ཉི་
མ་ཞིག་འཆར་བར་ངེས་པས། །སྟོ་བདེ་པོ་གྱིས་ཤིག །བཟའི་སྤྱིད་པོ་བདེ་ལེགས།” །ཞེས་འབྲལ་དཀའ་བའི་ཐུགས་ཆོར་དང་
བཅེ་བས་རྗེས་སུ་འཛིན་པའི་བཀའ་བཟང་སྩལ་ཏོ།།

དེ་ལྟར་རྒྱལ་མཆོག་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོའི་མཛད་ནཱ་གྲུ་འཛིན་ཞིབ་གི་ཉིན་ཤེད་ཅེས་བྱ་བའི་སྟོན་ཆ་རེ་ཞིག་
གྲུབ་པར་བྱས་སོ།།

ཀུན་བཟའི་སྤྱིད་པོ་བདེ་ལེགས་ལྟར་ལྟར་། །

ཐུར་རྒྱལ། འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་སོགས་ཀྱི་ཐུགས་བསྐྱེད་དང་དགོངས་གཞིའི་
རིམ་བར་བྲེ་བ།

འཕགས་མཆོག་སྤྱན་རས་གཟིགས་ནས་རྒྱལ་མཆོག་ལྷ་པའི་བར་གྱི་
ཐུགས་བསྐྱེད་དང་དགོངས་གཞི།

སྤྱི་སྐོར་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་དར་རྒྱུ་ཐམས་ཅད་འདས་སོང་གི་རྒྱ་དང་འཕམ་གྱི་རྒྱུན་ལ་བརྟེན་ཞིང་། དེ་
དག་ལ་ཡང་སྤྱི་བོ་པལ་པའི་སྤྱང་རོར་ཤར་བའི་འཛིག་རྟེན་མཐོང་ཆོས་དང་། ཐུན་མོང་བ་ལ་མ་གྲུབ་པའི་སློབ་གྲུར་གྱི་
གནད་དོན་གཉིས་ཀ་ཡོད་ཆོག་ངེས། འཛམ་གླིང་སྤྱི་སྤྱོལ་ལྟར་ན། སྤྱི་བོ་ཐ་མལ་པའི་སྤྱང་རོར་གྲུབ་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་ཅམ་
མ་གཏོགས་དེ་ལས་ཐུགས་རིང་བའི་གནད་དོན་དག་ལ་སློ་ཁ་ཅམ་ཡང་མི་སྟོགས། དེ་དག་ནི་རིག་གཞུང་དང་ལྟ་གྲུབ་
མི་འབྲས་བའི་དབང་གིས་བྱུང་བ་ཡིན་སྟབས་རང་དགར་ལེགས་ཉེས་ཀྱི་ཤུན་འབྲེད་མི་རུང་ཡང་། དངོས་པོའི་གཤིས་
ལ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ཕྱིན་གང་ལ་ཡང་འཇུག་ཏུ་རུང་བ་གཏན་ཆེགས་ཀྱིས་གྲུབ་པས། ཐུན་མོང་བ་དང་སློབ་གྲུར་
གཉིས་ཀར་དཔྱོད་པའི་ཚུལ་དེ་འབྲས་སློ་ཤིན་ཏུ་ཆང་བ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་པར་མགོ་བོ་སྤྱད་དགོས་དོན་ནམ་ཡང་
མེད་ལ། ཐམས་ཅད་གཞན་གྱི་འདོད་དབང་ལ་བསྟུན་དགོས་པའི་གནས་ཐུགས་ཀྱང་རྟེན་དཀའ། ཁྱད་པར་དུ་རྟེན་
འབྱུང་གི་གནས་ཐུགས་ཆད་མར་བྱེད་ཅིང་ལས་འབྲས་ཀྱི་ནམ་གཞག་ལ་ཅིས་ཆེ་བའི་མི་རིགས་ཤིག་ལ་མཆོན་ན།
དར་རྒྱུད་ཀྱི་གནས་ཐུགས་འཆོལ་བ་ན་མཐོང་ཆོས་དང་སློབ་གྲུར་གཉིས་ཀར་གཞི་མི་བཅོལ་ཀ་མེད་ཡིན། སྤྱི་ལོར་
ལ་གོང་ས་སྐུ་བས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་ཀྱང་གནས་ཐུགས་དེ་གཉིས་ཀའི་སྤྱིང་ནས་བོད་ཀྱི་གནས་བབ་སྤྱི་ལ་
སྤྱོམ་ཆེག་བསྐྱོན་པ་དང་། འབྱུང་འགྱུར་ལ་འབྲུལ་བ་མི་འབྱུང་བའི་ལམ་སྟོན་གནད་བ་ཐེངས་གཅིག་གཉིས་ཅམ་ག་
ལ་ཡིན། འོན་ཀྱང་། འཛམ་གླིང་སྤྱི་སྤྱོལ་ལྟར་གྱི་ལོ་རྒྱུས་འབྲི་བའམ་འཛིག་རྟེན་མི་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་བྱུང་རབས་རྫོད་པ་ན།
ཐུན་མོང་བ་ཉིད་གཅིགས་སུ་འཛིན་པ་གལ་གནད་དུ་གཟིགས། དེ་ལ་<<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ>>ཞེས་པའི་དབྱིན་དེབ་
ལས། “ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ལྟ་ཚུལ་དེ་དག་ལོ་རྒྱུས་སུ་བཟང་མི་ཆོག་ལ། ལོ་རྒྱུས་སུ་བ་དག་གིས་བྱུང་རབས་སུ་འགོད་
ཀྱང་མི་རུང་། ཡིན་ནའང་། དེ་དག་མི་བདེན་པའི་ངེས་པ་མེད་པས། ནང་པའི་ཆོས་དད་ལས་བྱུང་བའི་འཆར་སྤང་ཅམ་དུ་
འདོད་མི་རུང་།” ཞེས་བཀའ་སླུལ། དེ་ལྟར་ན། གཤམ་དུ་འཆད་པར་འགྱུར་བའི་ཐུགས་བསྐྱེད་དང་དགོངས་གཞིའི་
གནས་ཚུལ་ནམས་དེང་རབས་ལོ་རྒྱུས་རིག་པར་བསྟན་པའི་ལྟ་ཚུལ་གྱི་སྤྱིང་ནས་བསམ་གཞིག་བྱ་མིན་དོ་བདག་རང་
ཉིད་ལ་རག་ལས་པས། གང་གནད་དོན་དུ་མཐོང་བ་ནམས་རང་དོན་རང་གཅེས་ཀྱིས་མི་འཆོར་བར་བྱ་རྒྱུ་གལ་ཆེ།

ཤེས་དགོས་པ་གཞན་ཞིག་ནི། བརྗོད་ཆེན་འདིའི་གཞི་འཛིན་ས་གཙོ་བོ་<<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ་>>²⁰⁵ ཞེས་པའི་དཔེ་དཔ་དེ་ཡིན། དཔེ་དཔ་དེ་ནི་ཚུམ་པ་པོ་ཐོ་མ་སི་ལེར་ཏེ་(Thomas Laird)ཞེས་པས་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡང་ཡང་བསྐྲགས་པའི་མང་གཞིའི་སྟེང་ཡགོང་ས་མཆོག་ལ་ཡུན་རིང་བཀའ་འདི་ཞུས་ཏེ་བཅུ་མས་པ་ཞིག་སྟེ་བར་སྐྱེན་མ་བྱས་གོང་དེ་ལ་ The History of Tibet སྟེ་“བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་”ཞེས་བཏགས་ཀྱང་། སྤང་མར་ The Story of Tibet སྟེ་“བོད་ཀྱི་བྱུང་བ་”ཞེས་བར་བསྐྱར་བའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ལན་དུ་མར་གོ། གང་ལྟར། དཔེ་དཔ་དེའི་མགོར་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས།

དོན་དངོས་བཤད་ན། ངོས་ཀྱིས་ལོ་རྒྱུས་དེ་ཙམ་མི་ཤེས་པས་ལོ་རྒྱུས་ལ་དོ་སྣང་ཆེན་པོ་མེད། དེས་པའི་སྐབས་སུ་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཆོས་ངོས་ལ་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་འཁྲིད་པའི་འབད་བཙོན་མ་གནང་བར་སྐབས་དེའི་གྲུ་བ་དཀྱུས་མ་དག་ལ་དགོས་པའི་ཤེས་ཡོན་ཙམ་ཞིག་གནང་། ངོས་ཀྱི་སློབ་ཆེན་ནི་ནང་པའི་ལྷ་གྲུབ་ཀྱི་སྟོར་རེད། ལོ་ན་ཆུང་བའི་དུས་སུ་ལྷེ་བས་རིས་དང་གཞན་གྱི་སྟེང་མོལ། །དུས་དཔ་སྟེང་ཐོན་པའི་འཛམ་གླིང་གནས་ཚུལ་བཅས་ལ་བརྟེན་ནས་ལོ་རྒྱུས་ཐོན་ཙམ་སྤངས་པ་ལས་སློབ་ཆེན་ངོ་མའི་སྟེང་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་མ་སྟོང་། འོན་ཀྱང་། རྒྱ་མིས་བཙན་བཟུང་བྱས་པའི་རྗེས་སུ་སྤྱི་ལོ་ 1959 ལོར་བཙན་བྱོལ་དུ་འབྱོར་སྐབས་ད་གཞི་དལོ་རྒྱུས་ལ་དོ་སྣང་སྟེ་མགོ་ཚུགས། ཡིན་ནའང་། འདིར་གསལ་པོ་བྱེད་འདོད་པ་ཞིག་ནི། ངོས་རང་ལོ་རྒྱུས་སྤྱི་བ་ཞིག་མིན་ལ། གནད་དོན་འགའ་ཞིག་གི་ཞིབ་པའི་གནས་ཚུལ་ཡང་མི་ཤེས་པ་དེ་ཡིན། ... ཁོ་པོས་ལོ་རྒྱུས་ཆེད་དུ་མ་སྤངས་ཀྱང་། གལ་ཏེ་མི་ཞིག་གིས་ངོས་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་ཅི་ཡིན་ཞེས་དྲིས་ན། ངོས་ལ་རང་ཉིད་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་བཤད་རྒྱུ་ལོས་ཡོད། སྐབས་རེར་ངོས་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་ནི་གཞན་གྱི་བསམ་ཚུལ་ལས་གྲང་ཤ་དོད་ཅིང་གནད་དུ་འཁེལ་བ་ཞིག་ཡིན་སྟེ་སྟུང་། ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ།

འདིར་བརྗོད་འདོད་པ་དངོས་ནི། སྤྱི་ནོར་ཡགོང་ས་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོས་བོད་ཀྱི་དར་རྒྱུད་ལས་འཕྲོས་པའི་བྱུན་མོང་དང་བྱུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ལོ་རྒྱུས་སྒྲ་ཆོགས་གསུངས་པའི་ཁྲོད་ནས། དམིགས་ཀྱིས་བཀར་ཏེ་འཕགས་པ་སྐུན་རས་གཟིགས་ཀྱི་བྱུགས་བསྐྱེད་དང་ཆོས་རྒྱལ་སྟོང་བཙན་སྐྱམ་པའི་དགོངས་གཞི། རྒྱལ་བ་ན་རིམ་གྱི་མཛད་པ་དང་བྱུགས་བསྐྱེད་བཅས་གསལ་བར་མཛད་པའི་གསུང་དང་། སྐབས་འབྲེལ་གྱི་གནད་དོན་དུ་མ་བྱངས་

²⁰⁵ <<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ་>>ཞེས་པར་ THE STORY OF TIBET-Conversations with the Dalai Lama ཞེས་ཟེར་ཞིང་སྤྱི་ལོ་ 2006 ལོར་པར་དུ་བསྐྱུན། ཚུམ་པ་པོ་ནི་བོད་དང་འབྲེལ་བའི་དཔེ་དཔ་དུ་མ་འབྲི་བ་པོ་ཐོ་མ་སི་ལེར་ཏེ་(THOMAS LAIRD)ཞེས་པ་དེ་ཡིན། དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1997 ཟླ་བ་ 11 ནས་ 2000 ཟླ་བ་ 7 བར་ཐེངས་ 71 ཙམ་ཡགོང་ས་མཆོག་ལ་མཇུག་འབྲེད་ཀྱིས་ཚུ་ཆོད་ 40 རིང་བཅར་འདྲི་ཞུས་ཏེ་བཀའ་ལན་གནང་བ་རྣམས་གཙོ་གནད་དུ་བཟུང་ཞིང་། མཐར་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་ཡིད་ཆེས་འཕེར་བའི་མཁས་པ་གསུམ་ལ་བཀའ་ལན་ཁག་ལ་བསྐྱར་ཞིབ་ནན་ཏེ་བྱེད་དགོས་པའི་བཀའ་བཀོད་གནང་བ་ལྟར་གྲུབ་པར་བྱས་པ་ཞིག་རེད། མགོན་པོ་མཆོག་སྐུ་ན་པ་བའི་སྐབས་ཀྱི་དངོས་བྱུང་སྒྲ་ཆོགས་དང་། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གཟིགས་སྟོགས་དམིགས་བསལ་བ། སྤྱི་དོན་གྱི་བཞེངས་སྟོགས་ཁྱད་པར་ཅན་སོགས་ཞིབ་ཙམ་མཁྱེན་པར་འདོད་ན་དཔེ་དཔ་འདི་ལན་གཅིག་རེས་པར་དུ་གཟིགས་དགོས་ཆོད་དུ་སྤང་བས་མཆོམས་སྦྱོར་བྱུང་འདི་བྱས་སོ།།

ཉེ་སྐར་ཐོད་མིའི་ཁོད་དེ་ཙམ་གྲགས་མི་ཆེ་བའི་གནས་ཚུལ་དུ་མ་ཡིན། དེ་ལ་<<ཐོད་ཀྱི་བྱུང་བ་>>ཞེས་པའི་དཔེ་
 དེབ་ཏུ་འདྲིར་བཤད་པའི་སྤྲུགས་བསྐྱེད་དང་དགོངས་གཞི་ལ་ master plan ཞེས་དང་། གླུ་བས་རེར་ plan ཞེས་པ་
 ཙམ་ཞིག་ཀྱང་བྲིས། འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱི་ཐོད་དང་འབྲེལ་བའི་སྤྲུགས་བསྐྱེད་ལ་ Chenrezig's
 master plan for Tibet ཞེས་བྲིས་ཉེ་ཡགོང་ས་མཆོག་དང་ལྷན་ཅིག་ཐོད་ཀྱི་འདས་དོན་སྐྱེད་། གླུ་བས་གཞན་དུ་
 ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་“འཆར་གཞི”ཞེས་ཀྱང་ཐོད་སྐྱེད་དུ་གསུངས། གོ་ཚུལ་སྤྱན་མོང་བའི་དབང་དུ་བྱས་ན།
 master plan ཞེས་པ་ནི་གཙུག་ཆེར་གནས་བཤམ་ཆོག་འདྲིར་ཅན་ཀྱི་ནང་དུ་དོན་གནད་ཐམས་ཅད་གཞུག་པའམ་སྤངས་
 འདྲིན་ངེ་བཞིན་བྱེད་སྤྲུབ་པར་དམིགས་པའི་འཆར་གཞི་ཞིབ་ཆ་གས་ཅན་ལ་གོ་ཡང་། འདྲིར་ནི་སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱི་
 སྤྲུགས་བསྐྱེད་དང་། མོང་བཅན་སྐུ་པོ་དང་རྒྱལ་དབང་ན་རིམ་ཀྱི་དགོངས་གཞི་ཞེས་བརྗོད་ན་བབ་འོས་ཆེ་སྟེ།

མོག་མར་དེ་དག་གི་ཚུལ་ཆེས་མདོར་བསྟུན་སྟུ་མཛོད་ན། དེ་ཡང་འཕགས་པ་སྐུན་རས་གཟིགས་ཀྱི་ཐུགས་
 བསྐྱེད་ནི། མེན་བྱང་ཚུལ་མེས་ས་དཔའི་སྟུང་བ་སྟེང་བའི་ཆེ་སར་ས་རྒྱས་སྟོར་གི་རྒྱུན་ལྡན། ཏུས་གསུམ་སངས་རྒྱས་
 གང་གི་ཡང་གདུལ་བྱར་མ་གྱུར་བའི་གནས་མཐའ་འཁོབ་ཁ་བ་ཅན་གྱི་སེམས་ཅན་རྣམས་སྟོར་བར་དམ་བཅས་ཤིང་།
 དེ་བཞིན་གསལ་གསལ་བའི་ཆོས་ཚུལ་ཟབ་མོ་རྣམས་སྤེལ་ཞིང་འདིར་ཏུ་གནས་པར་བཞེད་པ་དེ་རེད། ཆོས་རྒྱལ་སྟོར་
 བཅོན་སྐམ་པོས། རི་ལྟར་འཕགས་པ་སྐུན་རས་གཟིགས་ཀྱིས་ཐུགས་བསྐྱེད་པ་རྣམས་པོད་གངས་ཅན་གྱི་སྟོངས་སྟུ་
 འབྲུག་པར་མཛད་རྒྱ་དང་། རྒྱལ་བ་སྐུ་མེར་དང་པོ་གཉིས་ཀྱིས། སྐུ་མེར་གསུམ་པའི་མཛད་འཕྲིན་རྒྱས་པ་དང་རྒྱས་ཏེ་
 མོག་ཡུལ་དུ་ཆོས་ཀྱི་ཁ་ཡོ་བསྐྱར་བའི་གཞི་འདིར་བར་མཛད། གསུམ་པས་བཞི་བ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཆོ་མོག་པོར་
 འབྱུངས་པའི་སྟུ་པོན་དང་། བཞི་བས་པོད་མོག་གི་སྐྱེ་པོ་རྣམས་ཆོས་ཀྱི་དབང་དུ་བསྟུས་ཏེ་མཐར་ལྷ་བ་ཆེན་པོས་པོད་
 ཀྱི་རྒྱལ་སྟིང་སྟོར་བའི་རྒྱ་ཆོགས་འབྲུག་པར་མཛད། མདོར་ན། སྐུ་མེར་དང་པོ་བཞིས་ཆོས་རྒྱལ་སྟོར་བཅོན་སྐམ་
 པོས་བཅུམས་པའི་མཛད་པ་བར་ཆད་ཀྱི་དབང་དུ་གྱུར་པ་དེ་དག་སྦྱར་གསོ་གནང་བར་བཞེད་པ་དེ་རེད། རྒྱལ་མཆོག་
 ལྷ་བ་ཆེན་པོའི་དགོངས་གཞི་ནི། ཆོས་ཕྱོགས་ནས་ཆོས་བསྐྱེད་འིས་མེད་གནང་སྟེ་སྤྱི་མོས་ཅན་གྱི་དབྱ་ཁྱིད་ཅིག་
 དང་། སྟིང་ཕྱོགས་ནས་ཆོས་རྒྱལ་དངོས་ཀྱི་ལམ་ཕྱགས་བསྐྱར་གསོ་གནང་བའི་ཉེར་བསྟོགས་ཡོངས་སུ་བྱུང་བར་
 མཛད་རྒྱ་དང་། ཏུག་པ་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོའི་དགོངས་གཞི་ནི། ལྷ་བ་ཆེན་པོས་བཏིང་བའི་དགོངས་གཞི་ལྟར་
 ཆོས་ཕྱགས་འིས་མེད་དང་གདུང་སྐས་བསྐྱེད་དེ་ཆོས་རྒྱལ་དངོས་ཀྱི་ལམ་སྟོན་ཕྱག་བསྐྱར་གནང་རྒྱ་དེ་ཡོན་པར་
 མཛོན། རྒྱལ་མཆོག་བདུན་པ་ཆེན་པོར་འདིར་བཞད་པའི་དགོངས་གཞི་ཞིག་ཡོད་སྟིང་གྲང་གསལ་བར་མ་གསུངས་
 པས་བཞད་དགའ་ལ། སྟིང་པ་ཐུགས་སྦྱང་མ་མཛད་པར་བཞུགས་པ་ཡང་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོའི་དགོངས་གཞི་
 ལམ་དུ་མ་སྟོངས་པས་ཡོན་སྟིང་། བསྐྱེད་པ་ནས་བཅུ་གཉིས་པའི་བར་དུ་འདིར་བཞད་པའི་དགོངས་གཞི་དམིགས་

བསལ་བ་མེད་པའི་ཚུལ་གསུངས། རྒྱལ་མཆོག་བརྟུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་དགོངས་གཞི་དང་པོ་ནི། མོ་ཀྱན་ནས་བོད་
ཀྱི་སྤྲོད་ལུགས་དེ་རྒྱལ་སྤྱིའི་གནས་བབ་ཅན་དུ་བསྐྱར་ཏེ་སངས་རྒྱལ་གྱི་བསྟན་པ་དང་བོད་ཀྱི་འགྲོ་བ་བསྐྱར་རྒྱ་དེ་
རེད། གཉིས་པ་ནི། དགོངས་གཞི་དང་པོ་མ་གྲུབ་པ་ན་དེ་ལྷན་མ་བཞུགས་པར་གང་མཁྱོགས་གང་སྤྱར་གྱིས་སྐྱ་སྐྱ་
ཕྱི་མ་ཐེབས་ཏེ་འཛམ་གླིང་ཁྱོད་ཡོངས་ལ་ཆེབས་ཀྱི་ཁ་ལོ་བསྐྱར་ནས་བོད་བསྟན་སྤྲོད་མི་རིགས་རིག་གཞུང་དང་
བཅས་པ་ཆགས་འདྲིལ་གི་གཡང་ས་ལས་སྐྱོབ་ཐབས་གནང་རྒྱ་དེ་རེད། ཕྱི་མ་འདི་ཉིད་ཡོངས་སུ་ཤེས་པར་འདོད་ན།
རྒྱལ་མཆོག་བརྟུ་གསུམ་པའི་སྐོར་ལ་སྦྱལ་བའི་བཀའ་སློབ་སྤྲ་ཕྱི་དང་། གནས་ཚུང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོའི་བཀའ་ལུང་།
རྒྱལ་མཆོག་འདི་པའི་མཛད་འཕྲིན་བཅས་ཀྱང་བསྐྱིགས་ཏེ་བསམ་རྒྱུ་གལ་ཆེ།

ཅུང་ཟད་བཤད་ན། གོང་དུ་བཤད་མ་ཐག་པ་ལྟར་སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱི་སྤྱགས་བསྐྱེད་ནི་བོད་ཁམས་སྐྱོང་
ཞེང་བསྟན་པ་སྤེལ་རྒྱ་དེ་ཡིན་ལ། སྐོང་བཅན་སྐམ་པོ་ནི་སྤྱགས་བསྐྱེད་དེ་ཉིད་དངོས་སུ་ལག་བསྟར་གནང་མཁན་དེ་
རེད། རྟོག་ས་མཆོག་ནས། ཆོས་རྒྱལ་སྐོང་བཅན་སྐམ་པོས་མཛད་པ་མཐའ་ཡས་པ་བསྐྱེད་ས་པ་ལས་བོད་ཁམས་
སྐྱོང་ཞེང་བསྟན་པ་དར་བར་མཛད་པ་ནི་འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱིས་སྤྱགས་བསྐྱེད་པའི་དོན་དེ་ཡིན་ལ། བོད་
ཁམས་གཅིག་སྒྲུང་བྱ་སྤྲད་མཛད་པ་སྤྱ་ཆོགས་བཅམས་པ་དང་རྒྱལ་པོའི་མཛད་འགན་གཞན་དང་གཞན་མང་དུ་
བསྐྱབས་པ་ནི་མི་རང་བཞིན་པའི་བྱ་བའམ་སྤྱན་མོང་བར་སྤང་བའི་མཛད་པ་དག་ཡིན་ཞེས་<<བོད་ཀྱི་བྱང་བ>>ཞེས་
བར་གསུངས། འདིར་མི་རང་བཞིན་པའི་བྱ་བ་ཞེས་པ་ནི། དག་འདུལ་གཉེན་སྐྱོང་སོགས་སྐྱོ་བོ་སྤྱན་མོང་བ་ལ་སྤང་
བའི་རྒྱལ་པོའི་མཛད་པ་དག་ཡིན། ཅོམ་པ་པོ་ཐོ་མ་སི་ནས་ལྟོག་ས་མཆོག་ལ་ཆོས་རྒྱལ་སྐོང་བཅན་ནས་སྤང་དར་
བར་གྱི་གནས་ཚུལ་རགས་ཅམ་བཀའ་འདྲི་བྱས་ཇེས། སྤར་ཡང་། རགས་ཅིས་བྱས་ན། སྤྱི་ལོ་ 600 ནས་ 850
བར་བྱར་བཅད་ཀྱིས། དེ་ནི་སྤེ་ཆོན་གཅིག་དུ་གཏོགས་སམ་ཞེས་བྱས་པར། ལྟོག་ས་མཆོག་ནས། “རེད། འདི་ནི་
བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དུས་སྐབས་གཅིག་རེད།” ཅེས་དང་ཡང་། སྤང་དར་མས་བསྟན་པ་བསྐྱབས་པའི་ཇེས་ནས་རིམ་
གྱིས།

བོད་སྤྱི་ལ་ཁྱབ་པའི་སྤྲོད་དབང་མེད་པར་གྱུར་ཅིང་། སྤྲོད་དབང་འདྲིན་མཁན་རྣམས་ཀྱིས་རང་རང་གི་ས་ཁུལ་ཅམ་དང་།
ཆོས་བྱེད་པ་ཆོས་ཀྱང་རང་རང་གི་དགོན་སྡེ་དང་ཆོས་བརྒྱུད་ཅམ་ལས་བོད་སྤྱི་ལ་སྤྱགས་སྤང་གནང་མེད། དེའི་རྒྱ་
མཆོན་གཅིག་ནི། བོད་དེ་ས་རྒྱ་ཏ་ཅང་ཆེ་བས་ས་བབ་ཀྱི་གནད་ཀྱིས་ཡིན། གལ་ཏེ་བོད་དེ་ས་རྒྱ་ཆུང་ཆུང་ཞིག་ཡིན་ན།
དབུས་གཞུང་ནས་སྤངས་འདྲིན་བྱ་རྒྱུར་དཀའ་ངལ་དེ་ཅམ་མེད། གནས་སྤངས་འདི་དག་གི་ཁྲིད་དུ། ལམ་སྐོལ་ལམ་
ཤུགས་རྒྱུན་འཁུལ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི། ཆོས་ལ་དད་ཞེན་ཆེ་བྱགས་པའི་དབང་གིས་མི་རིགས་ནི་ཆོས་བརྒྱུད་ལ་ལྟོས་ཏེ་
རིམ་བཤགཉིས་པ་དང་། སྤྲོད་དོན་གྱི་གནད་དོན་ནི་ཆོས་ལ་ལྟོས་ཏེ་རིམ་བཤགཉིས་པར་བཞག་པ་དེ་རེད། སྤྱག་ཤོས་
ཤིག་ལ། ཁོང་ཆོས་དོ་ཁྱར་བྱེད་པར་བསྟན་པའི་ཆོས་དེ་ནི་དགོན་པའི་རྟེན་དང་བརྟེན་པ་རྒྱ་བསྐྱེད་བྱེད་རྒྱ་དང་། མཛེས་

མཆོར་དང་རྒྱུ་ཉམས་དོད་པའི་བཟོ་སྐྱེད་ལ་འབད་རྒྱ་ཅམ་ལས་ཆོས་རྣམས་མ་དེ་མ་རེད། ཅེས་<<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ་>>ཞེས་
པར་བཀའ་སྟུགས། སྐབས་དེ་ཅམ་ཞིག་ནས་འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱི་སྤྱགས་བསྐྱེད་དང་མཐུན་པའི་ཆོས་ཀླུ་
སྲོང་བཙན་ཀྱི་དགོངས་གཞི་དེ་ཀླུ་སྲིད་ཀྱི་དོ་ར་ནས་རེ་ཞིག་མཆོམས་ཆད་པའི་ཚུལ་གསུངས། དེ་ལྟར་དགོངས་
གཞི་ཟབ་མོ་མ་གྲུབ་པ་ན། འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱིས་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་སོགས་ཀྱི་ཚུལ་མཛད་དེ་
ཡུན་རིང་བོད་ཁམས་བསྐྱངས་མཐར། སྐར་ཡང་སྤྱགས་བསྐྱེད་དེ་ཉིད་འབྲུབ་ཐབས་གནང་བ་ནི་ཀླུ་དབང་སྐྱ་ཐེང་
དང་པོའི་དུས་ཏེ་ཐད་ཀར་བཤད་ན། ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་སྐབས་ནས་བོད་ཁམས་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀྱིས་སྐྱོང་བའི་སྟ་གོན་
གནང་རྒྱ་དེ་རེད། དེའི་ཚུལ་ལ་<<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ་>>ལས་མགོན་པོ་མཆོག་ནས།

འཆར་གཞི་དེ་ནི་མི་རབས་གཅིག་གས་གཉིས་ལྷག་གི་རིང་ལ་དམིགས་པ་ཞིག་སྟེ། རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མའི་སྤྱི་གཤམ་ཅམ་
དུ་མ་ཟད། བོད་མི་ཡོངས་དང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྐྱེད་པ་བཙས་ལ་པན་པ་ཞིག་ཡིན། བོད་མི་རིགས་ཀྱི་དོན་དུ་བཏིང་
བའི་འཆར་གཞི་དེ་སྐྱ་ཐེང་དང་པོ་ནས་ལྷ་པའི་བར་དུ་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ཞིག་དང་། སྐྱ་ཐེང་དེ་ནས་དམིགས་ཡུལ་
གཅིག་གི་དོན་དུ་སྤྱགས་རེ་གནང་བ་རྒྱུ་ཞིན་གཅིག་རྒྱུ་གཉིས་མཐུད་དུ་འཁུངས་ཏེ་ཁ་ཕྱོགས་གཅིག་དུ་ཐེབས་ཡོད། ཅེས་
བཀའ་གནང་། ཅིའི་ཕྱིར་མི་རབས་གཅིག་གས་གཉིས་ལྷག་ཅེས་གསུངས་ཤིང་། སྐྱ་ཐེང་དང་པོས་དམངས་ཁྲིད་ནས་
ཀླུ་ཉེན་ཀྱི་མང་གཞི་འཇུགས་རྒྱ་དང་། གཉིས་པས་རྒྱུ་འབྲུང་གི་ས་ཁོངས་རྒྱ་བསྐྱེད་གནང་རྒྱ་དེ་ཡིན་པས་དེ་སྐད་
ཅེས་བཀའ་སྟུགས། སྐྱ་ཐེང་དང་པོ་གཉིས་ཀྱིས་དེ་ལྟར་གནང་བ་ནི། གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་སྐྱ་ཐེང་གསུམ་པ་མཆོག་
སོག་ཡུལ་དུ་ཐེབས་ཏེ་ཆོས་ཀྱི་མངའ་དབང་བསྐྱར་བའི་དོན་དུ་སྟེ། དེ་ལ་<<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ་>>ལས་ཡགོང་ས་མཆོག་
གིས།

བསྐྱས་ཏེ་བརྗོད་ན། རྒྱ་ལའི་ཁྲ་མ་སྐྱ་ཐེང་དང་པོས། གཙང་ཁུལ་དུ་དབང་ཆའི་མང་གཞི་བཏིང་ཡོད། དེ་ནི་དམག་དབྱེད་
དང་སྲིད་དབང་མིན་པར་དམངས་ཁྲིད་ཀྱི་རྒྱུ་ཉེན་ཅམ་ཡིན། སྐྱ་ཐེང་དང་པོས་བཀའ་ཤིས་སྤྱན་པོ་གསར་བཞེངས་
གནང་བ་ལ་བཞེན་ནས་དེའི་ཁུལ་དུ་ཁྲ་མ་གནད་ཅན་ཞིག་དུ་གྱུར། དེ་ནས་སྐྱ་ཐེང་གཉིས་པ་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཆོ་བཀ་
ཤིས་སྤྱན་པོ་དགོན་པར་ཐེབས་ཏེ་དགྲུང་གངས་བཙུ་བྱག་གས་བཙུ་བདུན་བར་དུ་བཞུགས། དེ་ནས་ཐག་དོག་གས་རྟོག་
ཐེང་གཞན་གྱིས་རྒྱུ་ཉེན་ཀྱི་དགོན་པ་དེ་གར་བཞུགས་སྐབས་མ་བདེ་བར་ཐེབས་ཐོན་གནང་དགོས་བྱུང་། ལྷ་སར་
ཐེབས་ཏེ་གཞུང་ཆེན་ལ་གསན་བསམ་མཛད་མཐར་འབྲས་སྤྱངས་ཀྱི་ཁྲིར་ཐེབས། དེར་བཞེན། དབྱུས་ཁུལ་དུ་མཆོན་
སྤྱན་ཆེན་པོ་བྱུང་། རྒྱུ་སྐྱོ་ཁུལ་དུ་ཐེབས་ཏེ་རང་ཉིད་ཀྱི་དགོན་པ་ཆོས་འཁོར་རྒྱལ་བྱག་བཏབ། ... དེ་དང་དུས་
མཚུངས་པར་བོད་ཀྱི་ས་གནས་གཉིས་ཏེ། ཀོང་པོ་དང་དུགས་པོའི་ཁུལ་དུ་ཡང་འབྲེལ་བ་གསར་འཇུགས་གནང་། དེ་
ལྟར་སྐྱ་ཐེང་གཉིས་པའི་སྐབས་སུ་བོད་ཀྱི་དབྱུས་དང་ལྷོ་ཁུལ་དུ་འབྲེལ་ལམ་ཀྱི་གཞི་རྒྱུགས་སྤུལ་བ་བྱུང་། ཞེས་དང་། སྤྱི་ལོ་

2014 ལོའི་ལོ་མཇུག་འབྲས་སྤྱངས་ཆོས་སྐར་དུ།

ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཆོ་དགྲའ་ལོ་བཅུ་དྲུག་བཅུ་བདུན་ལ་མེབས་པའི་སྐབས། བཟ་ཤིས་ལྷན་པོ་ལ་
ཏོག་ཙམ་བཞུགས་སྐབས་མ་བདེ་བ་ཞིག་བྱུང་། དེ་ཆོར་དགོས་པ་ཆེན་པོ་ཡོད། མོ་བྱར་དུ་བལྟས་ན། བཞུགས་བཅོས་
མ་བདེ་བ་བྱུང་བ་རེད། དེ་ནི་གནས་སྡོད་རྒྱལ་པོས་ཆོ་འཕྲུལ་རེད་གསུང་། དེ་འབྲེལ་ཐོག་ནས་བཞུགས་བཅོས་མ་བདེ་བ་
བྱུང་། ཡང་། ལུ་མོང་སྒྲུང་འོར་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཆོ་ཚུང་ཚུང་སྐབས་ནས་མི་མང་པོས་དད་མོས་ཞུས་པ་སོགས་ཀྱི་རྒྱུ་
པས་དགེ་འདུན་གྲུབ་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཐུ་བོའི་གསུང་པའཆ་ཆེན་ཡེ་ཤེས་ཅེ་མོ་ཏོག་ཙམ་མ་བདེ་བ་ཞིག་བྱུང་། འོན་ཀྱང་། བཟ་
ཤིས་ལྷན་པོ་རང་ལ་བཞུགས་པ་ཡིན་ན། བཟ་ཤིས་ལྷན་པོ་རྒྱ་བསྐྱེད་པ་མ་གཏོགས། དབྱས་དང་སྟོ་ཁ། དྲགས་ཀོང་གི་
ཞུལ་ལ་མཛད་པ་རྒྱས་མི་ཐུབ་པའི་བཅོ་འདྲ་ཞིག་རེད། དེར་བརྟེན། ལྷ་སར་མེབས། འབྲས་སྐྱངས་ཀྱི་འདབས་ནས་
ཡར་མེབས་བྱམས་ཀྱི་ཕྱོགས་བཞི་ནས་ལྷ་མོ་བཞིས་བཏེགས་ཏེ་མེབས་པ་ཞིག་འབྲས་སྐྱངས་མཁན་པོའི་མཆན་ལམ་
དུ་བྱུང་། འབྲས་སྐྱངས་ཀྱི་གནས་སྐྱང་གཙོ་བོ་བཟན་པ་ཡིན། དེ་ལྟར་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཆོ་འཕྲིན་ལས་རྒྱས་ཏེ། སྐབས་
བབས་ལྟ་བུར་སྟོན་ལ་ཆོས་འཁོར་རྒྱལ་ཀྱི་གནས་སྟོན་ལྟེ། ལྷ་མོའི་སྒྲ་མཆོ་ངོས་འཛིན་གནང་། དེ་ནས་བཟུང་ལྷ་མོའི་སྒྲ་
མཆོ་དེ་མ་འོངས་ལུང་བསྟན་ཞུ་ས་ཞིག་ཏུ་བྱུང་། རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་སྲེང་མང་པོ་ཞིག་ཀྱང་ལྷ་མོའི་སྒྲ་མཆོ་ལ་མཆོ་གཟིགས་
གནང་སྟེ་ཐག་བཅད། དེ་ལྟར་ཆོས་འཁོར་རྒྱལ་ཕྱག་བཏབ། མངའ་ངེས་ཕྱོགས་ནས་གྲུ་རྒྱུན་མང་པོ་འཕྱོར་བར་མངའ་
ངེས་གྲུ་ཆང་ཡང་ཕྱག་འདེབས་གནང་། དེ་ནས་དྲགས་པོ་གྲུ་ཆང་གི་མཁན་པོ་གནང་སྟེ་མཛད་འཕྲིན་བསྐྱངས། དེ་
བཞིན་དུ་མེ་རའི་མཁན་པོ་ཡང་གནང་། ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ། དེའི་རྒྱལ་ལ། གཡང་བ་ཆོས་རྗེས་མཛད་པའི་རྒྱལ་བ་དགེ་
འདུན་རྒྱ་མཆོའི་རྣམ་ཐར་ལས། “དེའི་ཆེ་བཟ་ཤིས་ལྷན་པོ་བ་དཔོན་སྟོབ་རྣམས་ལ། སྐྱ་སྐྱེ་རིན་པོ་ཆེ་དབྱས་ཕྱོགས་ལ་
སྐྱུགས་སོ་ཞེས་མཆན་རན་ཆེ་བར་བྱུང་ན་ཡང་། འོན་ཀྱང་གཙོ་བོ་ནི། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དགེ་འདུན་གྲུབ་དེ་ཉིད་སྟོན་རི་བོ་
དགའ་ལྡན་དུ་བཞུགས་པའི་སྐབས་ཤིག་ཐུབ་པ་ཆེན་པོ་ལ་གནས་བཟན་བཅུ་དྲུག་གིས་བསྐྱོར་བ་ཞལ་གཟིགས། དེའི་ཆེ་
གསོལ་བ་བཏབ་པས་མཆོག་གི་དངོས་གྲུབ་བརྟེན་པར་འབྱུང་བུ་བ་ཞིག་བྱུང་གསུང་། སྐར་གསོལ་བ་བཏབ་པས། གཙང་གི་
བརྒྱགས་ལྟག་ཁམས་སུ་འབྱེད་བར་ཤོག་ཅེས་ཀྱང་གསུངས་གངལ། དེའི་དོན་སྐྱ་སྐྱེ་འདིར་ཁམས་དང་དབྱས་ཀྱི་འགྲོ་བ་
དཔག་ཏུ་མེད་པའི་དོན་རྒྱ་ཆེ་བར་འབྱུང་བ་འདི་ལ་དགོངས་པར་སྤང་ཞིང་། བའཆ་ཆེན་ཡེ་ཤེས་ཅེ་མོས་ཀྱང་དེ་ལ་དགོངས་པར་
སྤང་སྟེ། བའཆ་ཆེན་གྱི་ཞལ་ནས། ཁོང་རྗེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་སྐྱ་སྐྱེ་ཡིན་པར་འདུག ། འམ་བྱ་ལ་རྗེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་མི་
ལམ་དུ་ཡང་ཡང་འབྱོན་པ་ཞིག་ཡོད་ན་ཡང་། ཕྱིས་ཁོང་དབྱས་ལ་ཐེགས་རྗེས་ཡེ་མ་བྱུང་ཞེས་གནས་སྡོད་རྗེ་ལ་ཞུས། དེས་
བདག་གི་སྒྲ་མ་རྗེ་བཅུན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆན་པ་ལ་གསུངས་པར་སྤང་། དེས་ན། སྐུལ་བ་དག་གིས་འགྲོ་བའི་དོན་དུ་རྒྱལ་སྐྱ་
ཆོགས་སྟོན་པ་ལ་རང་ཅག་སོ་སོ་སྐྱེ་བོ་དག་གིས་དབྱས་གདགས་པར་བྱ་མི་རུང་སྟེ། མཁས་པའི་དབང་པོ་མང་པོ་ནི་བའཆ་
ཆེན་ཉིད་ལྟ་སྟོན་ཆེན་པོའི་སྐུལ་པར་ཡང་བཞེད་དོ།” ཞེས་གསུངས། གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་ཐུན་མོང་དང་ཐུན་མོང་མ་
ཡིན་པའམ་སྤང་རྒྱལ་དང་གནས་རྒྱལ་ཞེས་པ་འདི་ལྟ་བུ་དག་གི་སྟེང་ནས་གོ་དགོས་ལ། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱས་སུ་འདི་ལྟ་
བུ་ཤིན་ཏུ་མང་། མགོན་པོ་མཆོག་ནས། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱས་ནི་མི་རིགས་གཞན་གྱི་ལོ་རྒྱས་དང་ཅུང་མི་འདྲ་བར་

གསུངས་པའང་གནད་འདི་ལྟ་བུར་སྤྱད་ཡོད། ཡང་སྤྱི་ལོ་ 2014 ལོའི་ལྷ་མོའི་རྗེས་གནང་སྐབས་འབྲས་སྤངས་ཆོས་
སྐར་དུ།

དེ་ནས་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཆོས་དབུས་དང་གཙང་ལྷོ་དྲགས་ཀྱི་ཁུལ་སོགས་སུ་འབྲེལ་བ་ཡོད་སྐབས་ཐོག་ལ། ཆབ་མདོ་
དང་མི་ཐང་དགོན་ཆེན་སོགས་ཁམས་ཁུལ་དང་། དེ་ནས་མར་ཨ་མདོའི་ཕྱོགས་ལ་སྤྱི་ལོ་འབྲེལ་བ་བྱུང་
སྟེ་མཐར་སོག་ཡུལ་དུ་ཕེབས། ཆོན་པོ་རྟོག་གི་ཡུལ་ལ་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་བསྟན་པ་སྤྱི་དང་། ལྷག་པར་དུ་འཇམ་མགོན་ལྷ་
མའི་བསྟན་པ་དར་སྤེལ་གནང་། སོག་པོས་ཀྱང་རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་ཞེས་པའི་མཆོན་དེ་ལུ། དེ་ལྟར་སོག་པོ་དང་ཐུན་མོང་མ་
ཡིན་པའི་འབྲེལ་བ་བྱུང་ནས་མཐར་སོག་ཡུལ་དུ་དགོངས་པ་རྩོགས། ཞེས་བཀའ་སྩལ་བ་ལྟར། རྒྱལ་དབང་སྐུ་ཐོང་གསུམ་
པས་འབྲས་སྤངས་སུ་གསན་བསམ་མཛད་ཅིང་ཁྲིར་ཕེབས་པ་སོགས་མཆོན་སྟན་ཐུར་ལས་རྒྱས། ཆོས་བརྒྱད་
གཞན་དང་བྱིས་མཆོས་རྒྱལ་ཁབ་དུ་འང་མཆོན་སྟན་བྱས། སོག་པོ་ནམས་ཀྱིས་མཇུག་འདོད་ཆོས་ཆེར་བྱས། ཨལ་
ཐན་རྒྱལ་པོས་གནན་འཛེན་སྤྱིར་སྤྱུལ། མཐར་སོག་ཡུལ་དུ་ཕེབས་ཏེ་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱོར་ཏེ་ཀུན་དང་
པར་མཛད། སྐུ་ཐོང་བཞེ་བ་སོག་པོའི་རིགས་སུ་འཁྱུང་རྒྱུའི་ལྷ་པོན་ནམ་གྱི་སྤྱི་གཤེགས་པར་བསྐྱབས། དེ་ནས་བཞེ་
བ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཆོ་སོག་པོའི་རྒྱལ་རྒྱུད་དུ་འཁྱུངས། བོད་དུ་ཕེབས་ཏེ་གསན་བསམ་དང་མེ་འབྲས་ཀྱི་ཁྲིར་ཕེབས་པ་
སོགས་མཛད་པ་རྒྱ་ཆེ། དེ་ལྟར་རྒྱལ་དབང་གོང་མ་བཞེས་རྒྱལ་དབང་ལྷ་པས་བོད་ཁམས་སུ་དབང་ལུང་བསྐྱར་བའི་
གྲ་སྤྱི་གྲུབ་པར་མཛད། དེ་དག་འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱི་སྤྱད་ལྟར་འགྲོ་བ་བདེ་བ་དང་བསྟན་པ་
དར་བར་བཞེད་པ་ཅུ་ལས། རྒྱ་དབང་དང་མིང་གསུམ་སོགས་ཀྱི་དོན་དུ་མིན། སྤྱི་ལོ་ 2014 ལོའི་ལྷ་མོའི་རྗེས་
གནང་སྐབས་འབྲས་སྤངས་ཆོས་སྐར་དུ། “དེའི་ཡང་སྤྱིར་རྒྱལ་དབང་སྐུ་ཐོང་བཞེ་བ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཆོ་སོག་པོའི་དཔོན་པོ་
ཞིག་གི་སྤྱས་སུ་འཁྱུངས། དེ་ནས་དབུས་ལ་ཕེབས། སྐུ་ཆེ་རིང་པོར་མ་བཞུགས། དེའི་གཞུག་ལ། འཕྱོངས་རྒྱས་སུ་ཡགོང་
ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོ་འཁྱུངས། ཅ་གསུམ་ལྷ་ཡི་སྤང་བ་གཞན་དང་མི་འབྲེལ་བཞིག་ཡོད།” ཅེས་གསུངས། <<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ།>>
ལས་ཡགོང་ས་མཆོག་གིས།

ངོས་ཀྱིས་དེ་ལྟ་བུའི་འབྲེལ་རིམ་ལ་བསམ་གཞིག་བྱེད་སྐབས། པལ་ཆེར་དེ་དག་བཀོད་སྤྱི་གཞན་མཁན་ཞིག་ཡོད་པ་
ལྟ་བུ་དང་འཆར་གཞི་ཞིག་ཡོད་པེས་སྤྱུམ་པ་འབྱུང་། འོན་ཀྱང་། འདིར་བཀོད་སྤྱི་གཞན་མཁན་ཞེས་པ་ནི། འཛིག་རྟེན་
ཐམས་ཅད་ཀྱི་བཀོད་པ་པོར་འདོད་པའི་དགོན་མཆོག་ལྟ་བུ་ཞིག་ལ་མི་ཟེར། དེ་ནི་སྤྱན་རས་གཟིགས་དང་སྤྱན་རས་
གཟིགས་ཀྱིས་ཆེད་དུ་བདམས་པ་ལྟ་བུའི་བོད་མི་རིགས་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་ཡོད་པའི་དཀར་པོ་ལས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དེ་རེད།
དེ་ཡང་གོང་དུ་བཤད་ཅིན་པ་ལྟར་ཆོས་རྒྱལ་སྤོང་བཅོན་གྱི་སྐུ་ཆེ་ལྟ་བུ་ཡིན། རྒྱལ་དབང་སྐུ་ཐོང་དང་པོ་བཞེས་རྒྱལ་
མཆོག་ལྷ་པ་ཆེན་པོ་ཕེབས་པར་སྟོན་འགྲོའི་བྱ་བ་བསྐྱབས་པའམ་ཕེབས་ལམ་བཅོས་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་དུ་སྤྱང་། སྤྱིར་བཏང་
འབྲེལ་བཤད་དེ་ལྟར་མི་བྱེད་ཀྱང་ངོས་ཀྱིས་འདི་ལྟར་དུ་འདོད། ཅེས་བཀའ་སྩལ་བ་ལྟར་རྒྱལ་དབང་ལྷ་པ་ཆེན་པོས་ཆོས་
བརྒྱད་རིས་མེད་གནང་ཞིང་བོད་ཁམས་དབང་དུ་བསྐྱར། ལྷ་མཐུད་བོད་ཁམས་འི་ལྟར་སྤྱོད་བར་དགོངས་བཞེས་

མཛད་པའི་མཐའ་སྐྱོམ་ལྟ་བུར། སྐྱེ་སྤང་རྗེས་མ་ནས་ས་ཤྱལ་བུ་འཛིན་བྱེད་པའི་ལམ་ལུགས་ཤིག་ཐུགས་ལ་འཁྱུངས།
དེ་དང་ཆོས་བརྒྱུད་རིས་མེད་གནད་རྒྱ་གཉིས་ནི། འདིར་བཤད་པའི་ཀླུ་མཆོག་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་“དགོངས་གཞི་
”གཙོ་བོར་མངོན། དེ་ཡང་ཀླུ་པོའི་བརྒྱལ་ཞུགས་བཞེས་ཏེ་ཆོས་སྤྱིད་གཉིས་ཀའི་ཡོན་ཏན་རྣམས་ས་ཤྱལ་བུ་འཛིན་
ལྟར་གཏུང་སྤྲས་ཀྱིས་བར་མ་ཆད་དུ་བསྐྱུངས་ཆོ། བར་མཆོམས་སུ་སྤྲེ་སྤྱིད་དམ་ཀླུ་ཆབ་གཞན་ཞིག་སྒོ་བུར་དུ་
ལྟགས་ཏེ་ལུགས་གཉིས་སྐྱོང་ཁུལ་བྱེད་མི་དགོས་པ་སོགས་དགེ་མཆོན་མང་དུ་གཞིགས། དེ་ལ་<<བོད་ཀྱི་བྱུང་
བ།>> ལས་ཡགོང་ས་མཆོག་ནས།

ཀླུ་དབང་ལྷ་པ་ཆེན་པོས། སྤྲེ་སྤྱིད་གང་ཞིག་གིས་སྤྱིད་དབང་བཟུང་བའི་དུས་སྐབས་ལ་ཐུགས་ཁུལ་བྱུང་སྤྲེ་སྤྱིད་
སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཆོར། “ངོས་ཀྱི་ཆེ་ཡི་འདུ་བྱེད་རྫོགས་པ་ན། དེ་རེ་ཞིག་གསང་བ་བྱེད་དགོས།” ཞེས་གདམས་ཡོད།
ཀླུ་མཆོག་ལྷ་པ་ཆེན་པོས་སྐྱེ་མ་གཤེགས་གོང་ཐུགས་འཆབ་གནད་ཡོད་པར་མངོན། སྤྱིད་དོན་ཅམ་གཉིར་མཁན་
ཞིག་ཡིན་ནའང་འབྱུང་འབྱུར་ཅི་ཡོང་པལ་ཆེར་ཤེས་ཀྱས་ལ། ཀླུ་མཆོག་ལྷ་པ་ཆེན་པོ་ནི། སྤྱིད་སྐྱོང་བ་ཅམ་དུ་མ་ཟད་
ཆོས་ཀྱི་ཉམས་རྟོགས་ཀྱང་ཏ་ཅང་མཐོན་པོར་ཤེས་པའི་སྤྲེས་བྱ་ཞིག་ཡིན་པས། མ་འོངས་པར་འབྱུང་སྤྱིད་པའི་གནད་
དོན་རྣམས་གཞིགས་པའི་རྒྱས་པ་ལྟར་བར་ཐེ་ཆོམ་མེད། “ ཀླུ་དབང་གང་ཞིག་དགོངས་པ་གཞན་དོན་དུ་གཤེགས་
པ་ན། ཐོག་མར་ཡང་སྤྱལ་མ་ཤེས་ཀྱི་བར་དུ་སྐྱུག་དགོས་ལ། དེ་ནས་ཡང་སྤྱལ་ཅད་གཅོད་ཀྱི་མགོ་ཅོམ་དགོས། དེ་
ནས་ཀྱང་སྤྱལ་སྐྱེ་དེ་ཉིད་ནར་མ་སོན་ཀྱི་བར་དུ་སྐྱུག་དགོས། དེ་ནི་དཀའ་རྙོག་སྒོན་མ་འབྱུང་བའི་དུས་སྐབས་ཉེན་
ཆབས་ཅན་ཞིག་སྟེ། ཀླུ་དབང་ལྷ་པ་ཆེན་པོ་དགོངས་པ་རྫོགས་རྗེས་དཀའ་རྙོག་དེ་རི་བཞིན་བྱུང་ཡོད། ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ།
ཀླུ་མཆོག་ལྷ་པོའི་དགོངས་གཞི་དངོས་ཀྱི་ཐད་ལ། <<མཛད་ནཱ་རྒྱ་ཆེན་སྤྱིད་རྗེའི་རོལ་མཆོ་>>ལས་ཡགོང་ས་
མཆོག་ནས།

ཡགོང་ས་ལྷ་པས་འཆར་གཞི་ཆེན་པོ་ཞིག་བཏིང་གནད་ཡོད། དེར་ཡག་ཉེས་འདྲ་པོ་གཉིས་འདུག །དཔེར་ན། ལྷ་པ་
ཆེན་པོས་དགོངས་པ་དེ་འདྲ་ཞིག་བཞེས་པའི་དབང་དུ་བཏང་ནས་དེ་ནང་བཞིན་གཏུང་རྒྱུད་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཕྱིན་པ་ཡིན་ན།
པལ་ཆེར་དེ་དུས་ཏན་ཏན་འདི་ལས་བརྟན་པ་ཞིག་ཡོང་གིན་ཡོད་པའོ་འདུག །ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ། <<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ་>>ལས།
ངོས་ཀྱིས་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་རྣམ་ཐར་སྒྲོག་སྒྲོང་། རྣམ་ཐར་དུ་ཀླུ་དབང་ལྷ་པས། རི་བོ་དགེ་ལྟན་པའི་སྤྱལ་སྐྱེའི་ལམ་
ལུགས་དང་མི་མཚུངས་པར་ས་ཤྱལ་བུ་འཛིན་བྱེད་པའི་ས་སྐྱེའི་ལུགས་དེ་ཤིན་ཏུ་བརྟན་ཞེས་དེ་ལ་བསྐྱུགས་བརྗོད་
ཆེས་ཆེར་མཛད་པ་དང་། ང་ཆོའི་ལམ་སྒོལ་འདི་ནི་མི་བརྟན་པ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་གསུངས་ཡོད། ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ། ཀླུ་
མཆོག་ལྷ་པས་ས་སྐྱེ་བ་ལྟར་ལུགས་གཉིས་གཏུང་སྤྲས་ཀྱིས་སྐྱོང་བའི་ལམ་ལུགས་ལ་བསྐྱུགས་པ་རི་ལྟར་མཛད་
སྟུང་ན། དེ་ཡང་དུ་ཀྱུ་ལའི་གོས་བཟང་ལས། “རྒྱ་གར་དང་མི་འདྲ་བའི་བོད་ལུལ་འདིར་སྤྲེལ་པ་གཏུང་བརྒྱུད་དང་སྐྱེ་བས་
འཛིན་པ་གཉིས་སུ་འདུག་པའི་སྤྲེལ་པ་ཀྱུ་ལུང་བརྒྱུད་ཀྱིས་འཛིན་པ་]ནི། ལུགས་གཉིས་ཀའི་ཡོན་ཏན་རྣམས་ས་ཤྱལ་བུ་
འཛགས་ལྟ་བུའི་བར་གསེང་མེད་ཅིང་དུ་སྒོལ་འཁོར་འབངས་རྣམས་ཀྱང་བག་ཤེས་པར་སྤྲང་།” ཞེས་པ་འདི་ཡིན་འདྲ་ལ།

དེའི་དོན་གསལ་བར་བཤད་ན། རྒྱལ་སྲིད་གཏུང་སྤྲུལ་གྱིས་བཟུང་ཆོ། སྤྲུལ་ཐེང་རེ་རེ་ཕྱ་ངན་ལས་འདས་མ་ཐག་
གཤམ་འོག་ཏུ་དབང་ཚོད་ནང་འཁྲུག་འབྱུང་བའི་སྐབས་མེད་ལ། བར་དུ་སྤེ་སྲིད་དམ་རྒྱལ་ཆབ་གང་ཞིག་གིས་སྲིད་
དབང་བཟུང་སྟེ་སྤྲུལ་བརྟན་སྤྲུང་མི་སྤྲུལ་པའི་ཉེན་ཁ་དེ་ཡང་མེད། ལྷ་པ་ཆེན་པོས་“སྤྲུལ་སྤེ་འཛིན་པའི་ལས་
ལུགས་”ལ་མཉམ་པར་མ་མཛད་པའི་ཚུལ་རི་ལྟ་བུ་ཞིན། དེ་ཡང་དུ་ཀུ་ལའི་གོས་བཟང་ལས།

སྤེ་མ་[སྤྲུལ་སྤེ་འཛིན་པ་]ནི་གོང་མ་[གཏུང་བརྟུན་གྱིས་འཛིན་པ་]ལས་གོ་ལྟོག་ཅིང་གི་གསོན་གྱི་དགོར་ནག་སོགས་
ཟང་ཟེང་གི་འབྲུལ་བ་མ་ཉི་པའི་ཉེན་སྐྱུ་ལྟར་ལེན་རྒྱ་རྣམས་རྒྱལ་འཆད་པའི་དབང་གིས་རྗེས་འབྲུག་ཆོ་སྤྲུལ་གྱི་སྤྲུལ་སྤེ་
ལས་སྤྲུལ་བ་མ་བྱུང་བ་སེམས་ལས་ཆེ་ཞིང་དེ་གའི་ཐ་ཆད་གྱིས་ཡུལ་གྱུ་ཆེ་གོ་མོན་གྱིས་བ་པ་མ་སོགས་གྱིས་གཡོ་སྤྲུལ་
བཅོས་པ་འདྲ་ལ་ཆོས་ཆོས་མེད་པར་བདག་ཏུ་བཟུང་བའི་བཞུགས་གཤམ་ལ་ཆུད་དེས་གྱི་ཐག་ཁ་ལ་སྤྲུལ་དུ་མཐོང་བ་ལྟར་

སྤྲུལ་སྤེ་ཐེང་རེ་ཐོང་ཅལ་སྤྲུལ་ལ་བརྟེན་མ་སྤྲུལ་སེང་གེར་བརྟུ་བའི་སྤྲུང་ཚུལ་ཁོན་སྟེ། ཞེས་སྤྲུལ་མ་འདས་པ་ན། དུག་མཛོད་
སོགས་གྱིས་དགོར་ནག་གི་འབྲུལ་བའི་རྒྱུན་རེ་ཞིག་ཆད་པར་མ་བཅོད་པར་སྤྲུལ་མ་འདས་པར་ཕྱ་ངན་ཏུ་རྒྱུའི་ཆབ་ཏུ།
འབྲུལ་དངོས་དང་རྒྱ་དབང་སོགས་ལ་སྤེད་ཞེན་གྱིས་ཡང་སྤྲུལ་ནམ་ཐེབས་ལ་སེམས་ཁུར་ཆེས་ཆེར་བྱེད་པའི་
སེམས་ངལ་གྱི་རྒྱབས་ཁ་མཐོ་པའི་དབང་གིས། ཆོས་ཆོས་དང་བརྟག་དབྱེད་དེ་ཅམ་མེད་པར་སྤྲུལ་གྱུ་གང་ཞིག་སྤྲུལ་མའི་
སྤྲུལ་གྱུ་འཛོག་ཐབས་ལ་འབད་པའི་ངང་ཚུལ་དེ་གསུངས།

གོང་དུ་མགོན་པོ་མཆོག་ནས་རྒྱལ་དབང་ལྷ་པ་ཆེན་པོས་སྤྲུང་པར་མཛད་པའི་ལས་ལུགས་དེ་གསུང་སྐབས་
དགོ་ལྟར་པའི་མིང་གསལ་འདོན་གནང་བ་ཅི་ཡིན་སྟུང་ན། ཆོས་བརྟུན་གྱི་གནས་ཚུལ་དང་འབྲེལ་བའི་རྒྱ་མཆོན་
གཞན་ཞིག་ཡོད་སྲིད་ཀྱང་། གཙོ་བོ་ནི་རྒྱལ་དབང་ན་རིམ་གྱི་སྤྲུལ་སྤེ་རྣམས་དགོ་ལུགས་པ་དང་ཐད་ཀར་འབྲེལ་བའི་
དབང་གིས་ཡིན་པར་གདོན་མི་ཟ་བས། རང་སྤྲུག་རང་གིས་ཉོ་བ་ལ་ཅི་མི་སྟུང་པར་ཤ་ཐང་ཐང་དུ་འབད་ཅིང་ཆོས་
བརྟུན་གྱི་ཆོར་བ་སྤྲུལ་པ་རྣམས་གྱིས། རྒྱ་མཆོན་བྲལ་བའི་ངན་རྟོག་གི་སྤྲུང་བ་གང་ཤུར་ཤུར་བ་དག་སེམས་ཁོང་དུ་
མི་བསྤྲུལ་བར་འཆལ་ཞེས་གསལ་འདེབས་སུ་བཅོད་པར་འདོད།

རྒྱལ་མཆོག་ལྷ་པས་རིས་མེད་གནང་བའི་ཚུལ་ལ་<<རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེར་བཅར་འདྲི>>ཞེས་པ་ལས་ཡ་གོང་
ས་མཆོག་ནས། “རྒྱལ་དབང་ལྷ་པ་ཆེན་པོར་མཆོན་ན། འདས་པའི་དུས་སུ་སྲིད་དབང་གི་སྤྲུགས་འགན་མ་བཞེས་གོང་
དགོན་པ་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་ཏུ་གཏོགས་ལ། སྲིད་གཞུང་གི་སྤྲུགས་འགན་བཞེས་པ་ནས་ཆོགས་སྤེ་གཅིག་ཅམ་མ་ཡིན་པར་
ཆོས་བརྟུན་ཐབས་ཅད་དུ་གཏོགས་པའི་ཚུལ་མཛད།” ཅེས་རིས་མེད་གནང་དགོས་པའི་དོན་གྱི་འགངས་ཆེན་པོ་ཞིག་
གསལ་སྟོན་མཛད། དེ་ལྟར་ན། རྒྱལ་དབང་ན་རིམ་“དགོ་ལྟར་པ་ཁེ་གཙང་”དུ་བཞུགས་དགོས་པར་འདོད་པ་རྣམས་
གྱིས་གནད་དོན་འདི་ལྟ་བུར་བསམ་གཞིག་གནད་དུ་ཐིང་བར་བྱ་འོས། ཡང་<<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ>>ལས་ཡ་གོང་ས་
མཆོག་ནས། “གཞན་གྱིས་རྒྱལ་དབང་གོང་མ་ཆོའི་མཛད་པ་དེ་དག་སྲིད་དོན་གྱི་ཐབས་སུ་མཐོང་ཡང་། ཁོང་ཆོའི་དགོངས་

པ་ནི་དེ་ལྟར་ག་ལ་ཡིན། རོས་ཀྱིས་བཤད་ཟིན་པ་ལྟར། སལ་ཆེར་སྲིད་ཕྱོགས་ཀྱི་ཐོབ་དབང་ལ་དམིགས་ཏེ་གཞན་གྱིས་རྒྱལ་
དབང་ཆོའི་མཛད་པ་རྣམས་སྲིད་དོན་གྱི་བྱ་བར་བསྐྱར་བ་རེད།” ཅེས་རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་མེད་ན་རེམ་གྱི་མཛད་པ་རྣམས་
བསྟན་པ་དང་འགོ་བ་སྐྱོང་བའི་དོན་ཅམ་ལས་སྲིད་དབང་གི་དགོས་མཁོར་གཟིགས་པ་མིན་པའི་ཚུལ་གསལ་བཤད་
མཛད། དེ་ལྟར་ན། རྒྱལ་དབང་གོང་མ་ལུང་དགོངས་གཞི་རྟོགས་ཀྱས་སྟུམ་མོ།

རྒྱལ་བ་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོ་མཆོག་གི་ དགོངས་གཞི་སོགས།

ད་ནི་རིག་འཛིན་ཆེན་པོ་རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་མེད་དྲུག་པ་རེན་ཆེན་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོ་མཆོག་གི་དགོངས་
གཞིའམ་འཆར་གཞི་ཅུང་ཟད་སྟོས་ཏེ་བཤད་པ་ལ། དེ་ཡང་འཕགས་པ་སྐྱུན་རས་གཟིགས་ཀྱིས་བོད་ཁམས་སྐྱོང་བར་
དམ་བཅས་ཤིང་ཐུགས་བསྐྱེད་པ་དང་། རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་མེད་ན་རེམ་འཕགས་མཆོག་ཕྱག་ན་བསྐྱོའི་རྣམ་སྐྱུལ་དུ་ཐེ་ཆོམ་
མེད་པར་ཡིད་ཆེས་ཤིང་ཁས་ལེན་པར་འདོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱལ་དབང་དྲུག་པའི་མཛད་པ་རྣམས་ཀྱང་སྐྱེ་པོ་རང་ག་
བའི་སྐྱོད་ཚུལ་དང་མི་མཚུངས་པ་ཞིག་ཏུ་ཁས་ལེན་མི་བྱ་ཀ་མེད་ཡིན་མོད། དྲུག་པ་ཆེན་པོ་སལ་ཉེས་ཡང་བ་ཞིག་
གིས་ལྟ་སའི་མཐེལ་ནས་ཐེབས་དགོས་བྱུང་བའི་ལོ་ལྷ་དེ་དག་གི་ནང་དེ་ལྟར་གནང་མཁན་དུ་མ་ཞིག་ལས་བྱུང་མེད་
ཆོད་དུ་སྤང་། གང་ལྟར། རྒྱལ་བ་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོས་གསུང་གི་ཐོག་མར། “རོས་རྒྱལ་བ་སྐོ་བཟང་རྒྱ་མཆོ་ཡིན།”
ཞེས་ལྟ་བུ་ཆེན་པོའི་ཡང་སྐྱུལ་དུ་དངོས་སུ་གསུངས་པ་དང་། བྱལ་བའི་རྟགས་མཆོན་གཞན་དང་གཞན་ཡང་མང་དུ་
སྟོན་པར་མཛད་པ་རྣམ་ཐར་དང་ཆོས་འབྱུང་སོགས་སུ་གསལ།²⁰⁶ དེ་ལྟ་བུའི་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོ་ཞིག་རྒྱལ་བའི་སྐྱུ་གཤམ་
དུ་བཞུགས་མ་ཐུབ་པ་ཅི་ཡིན་ནམ་སྟུམ་ན། རྒྱ་མང་བར་རེས་ཀྱང་འཕྲལ་རྒྱུན་གཅིག་ནི་ཐུན་མོང་བའི་དོར་བྱིས་པའི་
བརྒྱལ་ཞུགས་ལ་མཉེས་པའི་རྣམ་པ་བདག་གིར་མཛད་པ་དེ་རེད། དེ་ཡང་སྐབས་དེར་ཆོས་སྲིད་ཀྱི་མཐོ་ས་ན་འབྱུང་

²⁰⁶ བདུན་འཛོམས་རྒྱལ་རབས་ལས། གསུང་གི་ཐོག་མར་རྒྱལ་བ་སྐོ་བཟང་རྒྱ་མཆོ་ཡིན་ཞེས་གསུངས་ཤིང་། ཅུང་ནར་སོན་པ་ན། སྐྱུ་ཅིང་
སྐབས་རྒྱུ་ཕྱག་ཞབས་ཀྱི་རྗེས་བཞག་པ་སོགས་དོ་མཆར་བའི་མཛད་པ་བསྟན། ཞེས་གསུངས། ཁྱེད་སྐབས་ཀྱི་མཛད་པ་མང་དུ་བྱུང་བ་གཞན་
ཡང་དེ་བཟེང་དང་རྣམ་ཐར་སོགས་ལས་ཤེས་དགོས། དྲུག་པའི་རྣམ་ཐར་ལས། བཅས་མ་ཐག་ས་གཡོས་ལན་གསུམ་དང་། དེ་རྗེས་འབྲུག་སྐྱོད་
ཆེན་པོ་དང་སྐྱགས་ཆར་ཐེམ་དང་མེ་ཉོག་ཆར་འབྲེས་སུ་བབས། ཞག་གསུམ་པའི་བར་རྩ་མའི་རིགས་མ་བརྒྱངས། གཞན་ཡང་མའི་སྤང་བ་ལ་དོ་
མཆར་བ་སྐྱོ་ཆོགས་བྱུང་ཞིང་། ཨ་རི་སོགས་གཞན་ལ་ཡང་ཡ་མཆོན་མང་ལ། མེས་པོའི་སྤང་བར་སྐྱུ་གཤམ་གསུ་མོ་དར་གོས་སྟོན་པོ་
གསེར་གྱི་རིགས་ལྟ་བུ་ཞིན། རུས་པའི་རྒྱུན་ལྷག་གིས་སྤྲས་པ་མདའ་དར་དཀར་པོ་སོགས་པ་དང་། གཡོན་དུ་དེ་བཞིན་དར་གོས་དམར་པོ་མདའ་དར་
མེར་པོ་སོགས་པ་གཉིས་འབྲལ་མེད་དུ་བྱུང་བ་སོགས་དོ་མཆར་བའི་གནས་ཚུལ་དུ་མ་དང་། བཅས་ནས་ཞག་གསུམ་སོང་བའི་ཉི་མ་དགུང་མ་ཟིན་
ཅམ་དུ་མེས་པོས་གསང་སྐྱགས་བསྟན་འཛིན་ཞེས་མིང་བཏགས། ཞེས་གསལ།

བ་དུ་མས་དེ་ཉིད་སྐྱེ་བོ་དམ་པའི་མཛད་པར་མི་འོས་ཤིང་རང་གི་ལུགས་དང་འགལ་བ་དང་། སྐྱེ་བོ་པལ་པའི་སྤྱི་ཚུལ་དང་། “གཞན་གྱི་ལུགས་”སྤྱི་མཐོང་བས་ཡིན། དེའི་ཙུ་བ་ནི་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོའི་དགོངས་གཞི་མ་རྟོགས་པའམ་ཆོས་བརྒྱད་ཀྱི་འདུ་ཤེས་བཅན་པ། སྤིང་གི་དབང་ཅོད་ནོ་བ་སོགས་ལ་ཐུག་ཡོད། གཤམ་དུ་གསལ་བ་ལྟར་མགོན་པོ་མཆོག་ནས། དེ་ནི། “ཅུང་ཟད་ཞབས་འདྲེན་ལྟ་བུ་རེད།” ཅེས་དང་། “ཕྱིའི་སྤང་ཚུལ་ལྟར་ན། རྒྱལ་བ་དུག་པའི་མཛད་སྤྱིད་དེ་ཡང་དེ་ཙམ་ལེགས་པ་ཞིག་མིན།” ཞེས་ཐུགས་འཁང་བའི་ཚུལ་མཛད་པར་གཞིགས་ན། རྒྱལ་བ་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོ་མཆོག་གིས་དུས་བསྐྱེད་ཐབས་མཁས་མ་གནང་བས་ཀྱང་ཅུང་ཟད་ལན་བ་ལྟ་བུར་མངོན་ཡང་། འཕགས་ཆེན་ནམས་ཀྱི་མཛད་པ་ལ་པལ་བ་སྤྱི་ཞིག་གིས་འབྲས་གདགས་པར་བྱས། གང་ལྟར། འདིར་བཤད་པའི་རྒྱལ་བ་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོའི་དགོངས་གཞི་ནི། གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་ཆོས་ལུགས་རིས་མེད་དང་གདུང་སྤྱི་བསྐྱེད་དེ་ཆོས་རྒྱལ་དངོས་ཀྱི་ལམ་སྟོན་ཐུག་བསྐྱེད་གནང་རྒྱུ་དེ་རེད། དེ་ལ་སྤྱི་ལོ་ 2014 ལོའི་ལྷ་མོའི་རྗེས་གནང་སྐབས་འབྲས་སྤངས་ཆོས་སྐར་དུ། “དེའི་རྗེས་སུ་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོ་འཁྲུངས། སྤོམ་གཙང་བྱས་ནས་མ་བཞུགས་པ་ནི་ཅུང་ཟད་ཞབས་འདྲེན་ལྟ་བུ་རེད། དེར་དགོས་པ་ཞིག་ནི་ཡོད་ས་རེད། ལམ་དུ་མ་བྱིན་པ་མ་གཏོགས། དེ་དང་མཐུན་པའི་འཆར་གཞི་ཞིག་ཡོད་པའི་བཟོ་འདྲ་པོ་ཞིག་རེད། གང་ལྟར། རྗེས་སུ་ལམ་ལ་མ་བྱིན་པ་རེད།” ཅེས་དང་། <<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ>>ལས་ཡོངས་མཆོག་གིས།

རྒྱལ་བ་དུག་པ་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོས་འཆར་གཞི་དང་བསྐྱེད་ཏེ་བསྐྱབ་པ་ལུལ་ཡོད། གལ་ཏེ་རྒྱལ་བ་ཆོག་གིས་བསྐྱབ་པ་ལུལ་ཏེ་ཐུ་མཐུད་རྒྱལ་བའི་མཆོན་གནས་ཐོག་གནས་ཤིང་། དེ་ལ་མི་དམངས་ཀྱི་རྒྱལ་སྤྱོད་ཐུ་མཐུད་བྱུང་ཡོད་ན། ཁོང་ལ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོར་བཞེངས་ངེས་ཀྱི་སྤྱི་ཞིག་ཡོད་ངེས། དེ་ནི་སྤང་ལས་ལེགས་པ་ཞིག་དང་། ལམ་སྤྱི་བརྒྱད་པའི་བར་ནས་རྒྱ་ལའི་སྤང་མའི་གོ་བབ་ཀྱང་རྗེ་བཙན་དུ་འགྲོ་ངེས། དེ་ལྟར་བྱུང་ན། མན་རྩ་གོང་མའི་རོགས་རམ་མཁ་སྤང་སྤྱོད་དེ་ནམ་ཡང་དགོས་དོན་མེད་ལ། དུས་རབས་བཅུ་བདུན་པ་ནས་བཅུ་དགུ་པའི་བར་གྱི་བསྐྱེད་གཙུག་དེ་དག་ཀྱང་པལ་ཆེར་བྱུང་མེད། འདི་ནི་ངོས་ཀྱི་ཆོར་སྤང་ངམ་བསམ་ཚུལ་ཡིན། ཞེས་གསུངས། བསྐྱབ་སྤོམ་འབྲལ་གནང་མཛད་པའི་ཐད་ལ་ཡོངས་མཆོག་ནས་ཐུ་མཐུད། “རྒྱལ་དབང་དུག་པས་རྗེགས་ཆེན་ཉམས་བཞེས་མཛད་པར་བཞེད་ནས་བསྐྱབ་སྤོམ་ལུལ་བར་འདོད་མི་བྱུང་སྟེ། དེ་ལ་འབྲེལ་བ་ཅི་ཡང་མེད། ཁོང་གིས་དང་པོ་ཉིད་ནས་སྤེ་སྤིང་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཆོ་དང་སྤང་མ་གཞན་གྱི་བྱུང་ནས་རྗེགས་ཆེན་གསན་ཡོད།” ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ། དེ་ནས་བཞེད་མོ་དང་བཅས་ཏེ། “རྒྱལ་བ་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོས་བསྐྱབ་པ་ལུལ་པའི་རྒྱ་མཆོན་མངོན་གསལ་ཅན་ཞིག་ནི་གཞོན་ནུ་མ་དག་ལ་དགའ་བ་དེ་ཡིན། རོས་ཀྱིས་བསམས་ན། དེ་ནི་སྤང་མོང་བར་སྤང་བའི་གནས་ཚུལ་རེད། རོས་རང་ཞོར་ཡོད་སྤིང་ཀྱང་དེ་ལས་གཏིང་ཐབ་པའི་རྒྱ་མཆོན་ནི་ཁྱེད་ལ་བཤད་ཟིན།” ཞེས་གསུངས།

ཀླུ་བ་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོས་བསྐྱབ་པ་རི་ལྟར་ཕྱུལ་སྟུམ་ན། <<རྩེ་བཅུན་དམ་པ་མཆོན་བརྗོད་པར་
དཀའ་བ་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པའི་དོ་རྩེའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ཡོངས་སུ་བརྗོད་པའི་གཏམ་དུ་བྱ་བ་དད་པའི་སྒོ་འབྱེད་
ཀྱི་ཏ་ཀའི་འབྲེང་བ་>>ཞེས་པའི་ཞོག་གངས་གྲུ་བྱུག་པའི་མདུན་ངོས་ཐིག་ཐེང་གཉིས་པ་ན།

དེ་ནས་ཆངས་དབྱངས་པ། བདེ་མོ་སྐུལ་སྒྲ། རྩེ་འདི། ཀླུ་སྐས་ལྷ་བཟང་། སྒྲེ་བ་སྐྱལ་ཅེ་སོགས་བཅས་གཙང་ལ་
ཐེབས། བཏ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་བསུ་བ་ཡིན་ལམ་གཅིག་གིས་སར་ཐེབས། སྟོན་མོ་བྱས་མཇུག་འབྲེད་གནང་བས་
བཞུགས་གྲུལ་དེ་ནས་ཆངས་དབྱངས་པས། བཏ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ལ་སྟོན་པ་ལེན་དུས་དགེ་བསྟེན། དགེ་ཚུལ། དགེ་སློང་
རིམ་གྱིས་ལེན་ཨེ་དགོས་ཞུས། བཏ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་ཞལ་ནས་དེ་དགོས་གསུངས། འོ་ན་འབྲུལ་དུས་དེ་ལྟར་རིམ་
གྱིས་འབྲུལ་དགོས་སམ་ཞུས་པས། བཏ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་དེ་མི་དགོས། གཅིག་ཆར་ཕྱུལ་ཆོག་གསུངས་པས། འོ་ན་
ངའི་བསྐྱབ་བ་བྱེད་ལ་ཕྱུལ་བ་ཡིན་ཞུས་ནས་ལངས་གྲུ་བྱས་པས། བཏ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ཏ་ཐར་ནས་འབྲུལ་གསུངས་རྒྱ་
མ་རྟེན། དེ་འབྲུ་གནང་ན་མི་ཡོང་གསུངས་པས། ཆངས་དབྱངས་པ་ལངས་ནས་ཐེབས་སྟེ། ན་བཟའ་དཀར་པོ་བཞེས་
མདའ་གཞུ་བཏགས་ནས་ཐེབས་སོང་། ཞེས་དང་། ཡང་གོང་གསལ་རྣམ་ཐར་གྱི་ཞོག་གངས་གྲུ་བདུན་པའི་མདུན་
ངོས་ཡིག་ཐེང་བཞི་པ་ན།

མདོར་ན་ཆངས་དབྱངས་པས་ཀྱང་རྩེ་འདི་དང་། བཏ་ཆེན་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་ཞལ་གསུངས་ལྟར་བྱས་ན་ཁོ་རང་ལ་བཟང་རྒྱ་
ཡིན་པ་ལ་སེམས་ཅན་རང་གི་ལས་སྒྲིན་ཡོངས་དུས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཐུ་ཡང་རྒྱག་ཟེར་བ་དེ་འབྲུ་ཡིན་འདུག །དེ་ཡང་
རྩེ་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཐུགས་ཐག་པས་ཆངས་དབྱངས་པ་དང་སྒྲེ་སྲིད་དང་བཅས་སྒྲིབས་ཐབས་ལ་འབད་ཀྱང་ཁོ་རང་ཆོས་ནི་
ཕྱིར་ལ་ལོག་རྟོག་ཁོ་ན་བྱེད་པར་འདུག །ཅེས་གསལ། གོང་དུ་བྱངས་པའི་ལུང་ཆོད་དག་གི་ཡི་གའི་དག་སྟེན་དང་
གཙོད་མཆོམས་སོགས་མ་དཔེ་རིམ་བཞིན་བཞོད་ཡོད་ལ། གཤམ་དུང་དེ་ལྟར་ཞེས་པར་བྱ་སྟེ་དོན་མི་རྟོགས་པ་ཆེར་
མེད།

དེ་ནས། ཀླུ་བ་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོའི་སྒྲུ་ཕྱིར་བརྒྱལ་ཞུགས་རི་ལྟར་བྱ་བཞུག་གིར་མཇུག་ཡོད་དམ་
སྟུམ་ན། སྟོན་གྱི་དམ་པ་འགས་ནི། ནག་ཆང་ཅམ་ལ་རོལ་ཏེ་བྱིམ་པ་པལ་པ་ཅམ་ལ་ཡང་མི་དོ་བ་ལྟ་བུའི་ཚུལ་འབྲུ་བ་
ཞིག་དངོས་ཤུགས་ཀྱིས་བསྟན་པ་ཐིག་ལམ་དུ་མདོན་ཡང་འདིར་མི་སྟོ་ལ། སྟེ་ལུང་རྩེ་བྱང་པསྒྲུ་བཞད་པའི་དོ་རྩེའི་
རང་རྣམ་<<རིག་པ་འཛིན་པ་སྒྲོ་བཟང་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་རྟོགས་པ་བརྗོད་པ་སྐུལ་བཟང་དགའ་སྟོན་>>ཞེས་པར་ཀླུ་བ་
ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོ་མཆོག་དངོས་སུ་མཇུག་སྐབས་ཀྱི་རྣམ་པ་དང་གཟིགས་ཚུལ་བཞོད་པ་ནི།

དེ་ལོ་གོང་ས་རིན་པོ་ཆེ་བཟུ་ཤིས་ལྷན་པོར་རབ་བྱུང་འབྲུལ་བར་ཐེབས་ནས་ཆེར་མ་སོང་བའི་སྐབས་ཡིན་འདུག་ཅིང་།
སྐྱེ་ཆས་བསྐྱར་བས་ཆང་མ་སྒོར་མ་རྒྱུད་ཅིང་སྐྱུང་ཆེ་བ་དང་བཅས་ཟེ་ཁོལ་བ་འདུག །གཟའ་ཆེས་ལོགས་པ་ཞིག་ལ་
འཛིག་རྟེན་དབང་ལྷག་གི་པོ་བྱང་ཆེན་པོ་པོ་ཏ་ལར་ཕྱིན། ཐུགས་མཐའ་རིས་མེད་ཀྱི་འདུ་ལོང་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཞིང་། ལྷག་
པར་བྱང་བ་ཡོན་བདག་གི་རིགས་གཟབས་མཆོར་ཅན་ཤིན་ཏུ་མང་བ་འདུག་ཅིང་གང་ཡིན་ན་གཞོན་པས་མ་ངེས།

ཐམས་ཅད་གོས་དང་གསེར་དངུལ་སོགས་མཇུག་འབྲུལ་སྒོས་མི་འཁྲུང་བ་འདུག །ཆོས་མཆོད་སྟེང་དུ་བསྐྱེད་པ་བ་
དང་། གསོལ་དཔོན་ཆེན་མོས་མི་གནང་སྟེ་རེ་ཞིག་དེ་གར་སྐྱགས་ཤིག །ད་ལྟ་གོང་ས་རིན་པོ་ཆེ་རྒྱུ་ཏུ་བྱུག་
མཛད་པེབས་རྒྱ་ཡིན་པས་པེབས་ཞོར་དུ་མཇུག་ཁ་ཡོང་གསུངས། “ དེ་ནས་མཇུག་ཁར་བྱིན་པར་གོང་ས་རིན་པོ་ཆེ་
གོས་ཡིང་སྤྱི་སྤྱིའི་ལ་བ་ཤག་སྤུ་མོ་ཞིག་བཞེས། དབུ་སྐྱ་སྐྱ་གཤམ་དུ་སྐྱེབ་ཅན་དང་། བྱུག་སོར་ཐམས་ཅད་ལ་བྱུག་
རྒྱ་སོགས་བཞེས་པའི་སྐྱ་གཞོགས་གཡས་གཡོན་རྣམས་སུ་སྐྱ་འཁོར་རྣམས་ཀྱང་ན་བཟའ་ལ་མ་བྱུང་སྐྱ་ཆོགས་དང་།
མདའ་དོང་དང་བྱུག་ཨོད་སོགས་བསྐྱམས་ཏེ་བཞེངས་ནས་བཞུགས་འདུག་པར་གོང་ཞབས་རིན་པོ་ཆེ་ནི་གཟི་བཞིན་
མཚུངས་པ་མེད་ཅིང་མཇུག་ཅན་དང་བ་ཤུགས་འབྱུང་གིས་སྐྱེ་ཞིང་ཡིད་འཕྲོག་པ། སྐྱ་ཟེལ་ཆེ་བས་ཅར་རྒྱག་ཏུ་
བལྟ་མི་རྒྱས་པ་སོགས་དམ་པའི་ཡོན་ཏན་འགོག་མེད་དུ་བཞུགས་འདུག་པས་བཅོས་མིན་གྱི་དད་པ་ཐོབ། བྱུག་དབང་
ཞུས་པར་བྱུག་རྒྱ་དང་སྐྱགས་བྱུག་གི་བྱིས་རེག་ཅན་བཀའ་འཛིན་བསྐྱུངས་པས་སྐྱ་འཁོར་རྣམས་བཞད་ཆ་དང་བཅས་
ཤར་རྒྱག་ཏུ་པེབས་སོང་། ཞེས་དང་། དེའི་རྗེས་སུའང་།
གོང་ས་རིན་པོ་ཆེ་ཆོས་འཁོར་རྒྱལ་ནས་ཚུར་ལམ་ལྷུན་གྲུབ་ཁང་གསར་དུ་གདན་འདྲེན་མཛད་སོང་བར་ཆོས་འཁོར་
རྒྱལ་ནས་ནས་ལངས་ལ་པེབས་པ་མར་ལམ་རྒྱ་བཟང་ཆོས་ལུང་སོགས་བརྒྱུད་དེ། ཞོལ་དུ་ཆ་རྟེང་ཁར་ཆིབས་ཁ་
བསྐྱུར་བྱུང་། དེ་ཉིན་ཉིན་འཁྲོངས་ཀྱི་བར་བཞུགས་ཤིང་ཐོག་སྟེང་ནས་ཞལ་མཇུག་ཞུས་ཆོག་པས་སྐལ་བ་ཤིན་ཏུ་
བཟང་། སྐྱ་ཞབས་གཡས་གཡོན་ཐམས་ཅད་ནག་ཆང་གིས་ཁེངས་པ། ཞབས་བྱི་རྣམས་ཀྱང་ཀུན་སྟོན་སྐྱ་ཆོགས་པ་
བཅས་ལས་མ་དག་པའི་སྐྱེ་པོ་རྣམས་སྒོར་མི་རྒྱུད་པའི་ཏ་ལས་སུ་བྱེད་ཀྱང་། སལ་མོ་ཆེ་ནི་སྐྱ་ཞབས་དེ་ཉིད་མཇུག་བ་
ཅན་གྱིས་དད་པ་དབང་མེད་དུ་ཆེས་ཆེར་སྐྱེ་བ་དང་། མཐོང་ན་མི་མཐུན་པ་མེད་པ་ཞིག་འདུག །དེ་ཉིན་ཀྱང་སྟེ་སྟེད་དང་
དེ་མོ་སྐལ་པའི་སྐྱ་སོགས་ཞབས་བྱི་ཆང་མ་བཞེས་ཁྲུང་གིས་བད་པས་ངོ་ཆ་དང་བལ་བའི་སྟོང་དན་སྐྱ་ཆོགས་དང་།
ཕན་ཚུན་དུ་འཁྲོར་ནས་བཞེངས་བཞུགས་མི་ཐུབ་པ་ཅན་འདུག་ཀྱང་གོང་(ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་)ནི་འཁྱར་ཕྱོག་སྐྱད་
ཅིག་ཀྱང་མེད་པར་སྒོ་བ་སྟོན་དང་བཀའ་ཅོམ་བྱུག་བྱིས་གསུང་སྐྱ་གནང་བ་ཐམས་ཅད་འཁྲུལ་མེད་དུ་གནང་ཞིང་ཐུགས་
འཁྲོལ་བས་ཞལ་མཇུག་དང་གསུང་མཇུག་གང་འདོད་དུ་བྱུང་བས་ཤིན་ཏུ་སྐལ་བ་བཟང་། འཕགས་པ་སྐྱན་རས་
གཟིགས་དངོས་ཡིན་སྐྱམ་པའི་དད་གདུང་བཅོས་མིན་དུ་བྱུང་། ཞེས་རྒྱལ་བ་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོའི་སྐུའི་རྣམ་པ་དང་
ཆ་ལུགས། སྐྱ་འཁོར་གྱི་ཚུལ། སྐྱ་གཟི་བཞིན་ཆེ་ཞིང་དད་གུས་འགོག་མེད་དུ་སྐྱེ་བ། འཕགས་པ་སྐྱན་རས་གཟིགས་
དངོས་སུ་མཇུག་ཚུལ་སོགས་གསུངས། ཚུལ་དེ་ལྟར་རྒྱལ་དབང་བྱུག་པ་མཚོག་ནས་བྱིས་པའི་བརྒྱལ་ཞུགས་བཞེས།
མཛད་སྟོན་སྐྱ་ཆོགས་བདག་གིར་མཛད། གདན་ས་དང་པོ་བྱང་དུ་སྟེང་རྩྭ་བྱུང་། སྐལ་བ་དེ་ཤིང་དུ་ཀུན་མཁུན་སྒྲ་མ་
སོགས་ལ་གཟིགས་ཚུལ་གཞན་ཞིག་བྱུང་བ་ནི། <<རྗེ་བཙུན་དམ་པ་མཚན་བཞེད་པར་དཀའ་བ་འཇམ་དབྱངས་
བཞད་པའི་རྟོ་རྟེའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ཡོངས་སུ་བཞེད་པའི་གཏམ་དུ་བྱ་བ་དད་པའི་སྟོ་འབྲེད་ཀྱི་ཏ་ཀའི་འཕྲེང་བ>>
ཞེས་པའི་ཤོག་གངས་པོ་གཅིག་གི་མདུན་ངོས་ཡིག་ཤིང་བཞེ་བ་ན།

སྐབས་ཤིག་མི་ལམ་གྱི་ཚུལ་དུ་རྩེ་(གཙང་)ངོས་ནས་གཡག་ཆེན་པོ་ཞིག་དབུས་ལ་ཡོང་བས་སྤྱི་(སྤྱིད་)ཡོད་ལུང་བ་
ལ་ཡོང་མི་ཡོང་བའི་ཆོད་འདུག །གཡག་དེ་འཁྲབ་འཁྲབ་ནས་རྒྱུ་ཆེ་ལ་དབུས་ཀྱི་མི་གཉིས་འབྲར་སོང་བས་རྒྱུ་སྤྱིད་
ན་མར་འགོས་པ་བཞིན་འདུག །མནལ་སད་ནས་ཐུགས་ལ། ཆངས་དབྱངས་པ་དང་སྤེ་བ་གཉིས་དགེ་ལུགས་ལ་མི་
དགའ་བ་འདུག ། ཆོས་སྤྱོད་ཆོས་ལུན་མི་རིང་བར་བཞག་པ་འདྲ། བན་ཆེན་འདི་ཡང་རྒྱས་པ་ཆེ་བ་བདེན་པ་རེད།
ཐུགས་དམིགས་ཅུང་ཟད་རེས་ཀྱང་འདི་ཙམ་བྱས་འདུག་དགོངས་གསུངས། ཞེས་གསལ། གཟིགས་ཚུལ་དང་དགོངས་
ཕྱོགས་དེ་ལྟ་བུ་སྒྲ་བྲ་གཞན་ལ་ཡང་སྤྱིར་བྱུང་ཡོད་ཆོད་དུ་སྤྱང་སྟེ། <<རིག་པ་འཛིན་པ་སྒོ་བཟང་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་
རྟོགས་པ་བརྗོད་པ་སྐལ་བཟང་དགའ་སྟོན་>>ལས།

མངའ་རིས་ཞབས་བྱུང་རིན་པོ་ཆེ་ཡོང་མས། ཅེས་ཐང་ལྷ་མཆོད་པའི་ཁྱོད་དུ་ཆོགས་གཏམ་གནང་དུས། དམ་ཅན་ཆོས་
རྒྱལ་གྱིས་སྤེ་སྤྱིད་ཁོའི་སྤྱི་ནས་ཞགས་པ་ཞིག་བརྒྱབ་ནས་འཕྲེན་སོང་བ་དེ་རེས་མ་བྱུང་བ་ཨེ་ཡིན་ཞེས་གསུངས་པ་
དང་། གཞན་ཡང་རང་རེའི་གྲ་ས་གྲ་ཆང་དུ་མ་ནས་ཡོན་ཏན་ཆེ་ཆུང་ལ་མ་བཟོས་པའི་སྤེ་སྤྱིད་ཆེན་མོར་སྐྱར་འདེབས་
དང་། བདུད་སྤྱིག་ཅན་དངོས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་ཀྱིས་མ་གཅིག་ལ་བ་སྒྲོན་ལ་ཁག་བཏགས་པའི་ལུང་བསྟན་གསུང་བ་འཆོས་
པ་སོགས་སྤྱོད་ངན་ཆབས་པོ་ཆེ་སྤྱི་ཆོགས་པ་ཞིག་བཀྲིས་འདུག་པ། དམ་པ་རྣམས་གསུང་བ་ནི་དགོངས་གཞི་བྱས་
པར་ཅན་ཡོད་པ་གཞིར་བཅས་ཤིང་། དེ་དག་གི་དགོངས་པ་མ་རྟོགས་པའི་བབ་ཅོལ་བྱུང་རྒྱལ་དུ་སྤྱི་བ་དག་ནི་རང་ཉིད་
ངན་སོང་དུ་འགྲོ་བའི་རྒྱ་ཆབས་པོ་ཆེ་ཡིན་པ་གཞིར་བཅས་མོད། བོད་ཁམས་སྤྱིའི་བདེ་སྤྱོད་འཕྲོག་པ་ལ་ཡང་གནོད་
ཤོས་གཅིག་ཏུ་བྱུང་སྤྱང་ངོ་། ། ཞེས་དམ་པ་དུ་མས་དམ་ཅན་ཆོས་རྒྱལ་གྱིས་སྤེ་སྤྱིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཆོ་བསྐལ་བར་
འདོད་པ་དང་། ཡང་འགའ་ཞིག་གིས་སྤེ་སྤྱིད་མཆོག་བདུད་སྤྱིག་ཏེ་ཅན་དུ་བསྐྱབ་སྤྱད་ལུང་བསྟན་རྩུན་མ་གསར་བཙོ་
བྱས་པའི་ཚུལ་སོགས་གསལ་བར་བྲིས།

རྒྱལ་བ་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོས་མཛད་པ་དེ་ལྟ་བུ་མཛད་པ་ལ། སྤེ་སྤྱིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཆོར་ལེ་ཁག་
དང་སྟན་བསྟན་མང་དུ་བྱུང་ཡོད་འདུག་སྟེ། དེ་ཡང་སྤེ་ལུང་རྗེ་བྱུང་སྒོ་བཟང་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་རང་རྣམ་ལས། “སྤེ་སྤྱིད་
སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཆོས་བཟུལ་ཤིས་ལྷན་པོར་ངན་གཏད་མང་དུ་གནང་བ་མཛོན་སུམ་དུ་སོན་པ་ཡིན་ཟེར་བའི་གྲགས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་
བར་འདུག་ཅིང་། བོད་འཕྲང་བྱེད་ཀྱི་འབྲུང་པོ་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱུད་བརྒྱུམས་པའི་སྤྱི་བོའི་གདུག་རྩུབ་གཡོ་བའི་འགོ་ཚུགས་གྲུབ་
འདུག །”ཅེས་སྤེ་སྤྱིད་བཟུལ་ཤིས་ལྷན་པོར་སྤྱང་བའི་བཤད་ཡམས་ཤིག་ཁྲབ་ཡོད་པའི་ཚུལ་གསུངས། ཡི་གེ་དག་
ན་གསལ་བའི་དངོས་ཤུགས་ཀྱི་དོན་རྣམས་བསྟུས་ཏེ་ཕྱོགས་བསྟོམས་ལྟ་བུར་བཀོད་ན། སྐབས་དེ་དག་ཏུ་སྒྲ་བྲ་མང་
པོས་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོའི་མཛད་སྤྱོད་རྣམས་མི་ལེགས་པར་མཐོང་ཞིང་ཆོས་བརྒྱུད་འགྱུར་བར་དོགས། ལེ་ཁག་
རྣམས་སྤེ་སྤྱིད་ལ་བཀལ། སྤེ་སྤྱིད་དགེ་ལུགས་པར་སྤྱང་བར་བཤད། ལྟ་བཟང་ཁང་དབང་ཆར་སྤེད། དགེ་ཕྱོགས་
ཀྱིས་ལྟ་བཟང་ཁང་བསྐྱོར། ལྟ་བཟང་ཁང་གིས་བོད་མའི་ནང་ཁུལ་གྱི་འཕྲེན་འབྲེར་བེད་ལོག་ཏུ་སྤྱད། སྐབས་དེར་ཁ་
གཏད་ཀྱི་ཕྱོགས་གཉིས་དང་བར་གནས་བཅས་གསུམ་ཀྱི་ཁར། ཅེ་ཡང་མི་ཤེས་པ་གཅིག་སྟེ་སྤེ་ཁག་བཞི་ཙམ་ཡོད་

པར་སྤང་། དེ་ལྟར་ན། ཁ་ཆོན་ནི་ནམ་ཡང་གཅོད་དགལ། གང་ལྟར། <<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ་>>ལས་ཡགོང་ས་
མཆོག་ནས།

སྡེ་སྲིད་སངས་རྒྱལ་རྒྱ་མཆོའི་ནང་གི་ཉམས་པའི་སྡེ་སྲིད་མ་ཡིན་ལ། སྡེ་སྲིད་ཀྱིས་ཆངས་དབྱུངས་རྒྱ་མཆོ་ངོས་
འཛིན་གནང་བའི་སྡེ་སྲིད་ཆོས་སྒྲོར་མཛུབ་ཁྲིད་གནང་། དེའི་རྗེས་ལ། དུག་པ་མཆོག་གིས་བསྐྱབ་པ་ལུལ།
ཕྱིའི་སྤང་ཚུལ་ལྟར་ན། རྒྱལ་བ་དུག་པའི་མཛད་སྤྱོད་དེ་ཡང་དེ་ཙམ་ལེགས་པ་ཞིག་མིན། ལྷ་བཟང་ཁང་ནི་དགེ་ལུགས་
པ་ཡིན། དེ་ནི་སྡེ་སྲིད་དང་མི་མཐུན་པའི་རྒྱ་མཆོན་གཅིག་ཡིན་སྟེ། ལྷ་བཟང་ཁང་ཆངས་དབྱུངས་རྒྱ་མཆོ་དང་ཆངས་
དབྱུངས་རྒྱ་མཆོའི་མཛད་སྤྱོད་གཉིས་ཀར་མི་དགའ་བར་གྱུར། དེ་ནས་ལྷ་བཟང་ཁང་གིས་བཟང་ཆུ་བྱ་ལྷག་དང་བཅས་
པ་ཡོད་པའི་སྡེ་སྲིད་ལ་ལེ་ཁག་བཀལ། ཞེས་སོགས་བཀའ་སྤྱུལ། དེ་ནས་<<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ་>>ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་
ཚུམ་པ་པོས། “སྐུ་མདུན་ཁྱེད་ཀྱིས། མཆོམས་འདིར་བོད་དང་འབྲེལ་བའི་ཐུགས་བསྐྱེད་དེ་ལམ་སྟོངས་མ་བྱུང་བའི་(master plan
for Tibet failed)ཚུལ་གསུངས་བྱུང་། དེ་གསུངས་དུས། འོན་ཏེ། རྒྱལ་དབང་ལྷ་པའི་བར་དུ་རིམ་གྱིས་འཕེལ་བའི་ཆོས་སྲིད་ཀྱི་
དབང་ལུགས་དང་། རྒྱལ་དབང་དུག་པ་ནས་གདུང་སྤངས་བསྐྱེད་དེ་རྒྱལ་རྒྱུད་འཛིན་པའི་ལྷ་བ་ཆེན་པོའི་དགོངས་གཞི་དེ་གསུང་གིན་
ཡོད་དམ།” ཞེས་ཞུས་པར།

ཡགོང་ས་མཆོག་ནས། “དེ་ག་རང་རེད། ཡིན་ན་ཡང་། དེ་ནི་ངོས་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་ཙམ་ཡིན།” ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ།
ཚུམ་པ་པོས་སྤང་ཡང་། “དགོངས་ཚུལ་ཨ། དེ་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཉམས་ཞིབ་ཀྱི་དབྱུང་དོན་མ་རེད་དམ།” ཞེས་དོགས་འདྲི་ཞུས་པར།
ཡགོང་ས་མཆོག་ནས། “རེད། དེ་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཉམས་ཞིབ་དང་། ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་བརྟག་ཐབས་དང་འབྲེལ་བའི་སྤྱི་ཀྱི་ཉམས་ཞིབ་
གཉིས་ཀའི་དབྱུང་དོན་ཡིན།” ཞེས་ལོ་རྒྱུས་ཉམས་ཞིབ་དང་སྤྱི་སྤྱིར་ཀྱི་དགོངས་ཚུལ། ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་ཉམས་སྤང་
ངམ་གཞིགས་ཕྱོགས་བཅས་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བའི་བྱུང་དོན་ཡིན་པའི་ཚུལ་གསུངས།
ཡང་ཚུམ་པ་པོས། “དེ་ལྟར་ཡིན་ནའང་། ལྷ་བཟང་ཁང་གིས་[རྒྱལ་དབང་གོང་མ་ཆོའི་དགོངས་གཞི]འདི་དག་གང་ཡང་མ་རྟོགས་
པར་ཐུན་མོང་སྤང་ཆོད་ཙམ་ཞིག་མཛོང་འདུག །” ཅེས་ཞུས།

ཡགོང་ས་མཆོག་ནས། བཞད་མོ་དང་བཅས་ཏེ། “ལྷ་བཟང་ཁང་ཁོ་སྡེ་རྗེ་ཨང་། ཁོ་ནི་མི་བྱུང་ཆུང་ཞིག་རེད། ངོས་ཀྱིས་དེ་ག་
རང་ཤོད་ཀྱིན་ཡོད། དགེ་དགོན་ཁ་ལས་ཀྱིས་ལྷ་བཟང་ཁང་དང་ཁོའི་དམག་དབྱང་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱས། དེ་ལྟར་དགེ་ལུགས་པ་དང་
རྟེན་མ་པའི་བར་དུ་འཕེན་འཁྲེར་ཕྱོགས་ཞེན་གྱི་རྟོག་བྱ་དེ་བྱུང་བ་རེད།” ཅེས་གསུངས། དེ་ནི་དེའི་སྡེ་སྲིད་ཀྱི་
འཕེན་འཁྲེར་མེད་པའི་དོན་མ་ཡིན་པར་འཕེན་འཁྲེར་གྱི་རྩ་རྗེ་དམག་དང་རྩ་གསལ་དུ་གྱུར་པའི་དོན་ཡིན། དེ་ནས་ཀྱང་
ཡགོང་ས་མཆོག་གིས། ལྷ་བཟང་ཁང་གིས་བོད་རིགས་ནང་ཁུལ་གྱི་ཕྱོགས་རིས་འཕེན་འཁྲེར་གྱི་རྟོག་བྱ་དེ་དག་ལག་
ཆར་སྤྱད་དེ་ཁོ་པ་རང་ཉིད་ལ་དབང་ལུགས་ཐོབ་ཐབས་བྱས་པའི་ཚུལ་ཡང་གསུངས། གླུ་བས་དེའི་གནས་སྤངས་རི་ལྷ་
བྱ་ཞེ་ན། དེ་ཡང་<<རིག་པ་འཛིན་པ་སྒོ་བཟང་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་རྟོགས་པ་བརྗོད་པ་སྐལ་བཟང་དགའ་སྟོན་>>ལས།

དམག་གི་ཉིན་དོགས་ཆེ་བའི་སྐབས་ཡིན་པར་རྒྱལ་བ་ཡབ་སྐུ་ལ་ཁྱད་པར་ཅི་ཡོད་ཀྱང་། དབུས་གཙང་གི་ཕྱོགས་
ལྷང་ཆེ་བ་འདིས་ཐོད་འཕྲང་བྱེད་ཀྱི་གཞི་ཙུ་གཅིག་ཏུ་འདུག་པར་དགེ་སློང་ཡང་དེ་གའི་མདངས་འཁྲིད་པའི་གོང་ཞབས་
རིན་པོ་ཆེར་(ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོ་)དད་ཞེན་ཆུང་ཞིང་། ལྷག་པར་སྡེ་སྡིད་ཆེན་མོར་ཤིན་ཏུ་གནག་པས་རྒྱན་པར་
ཡང་དཔོན་པོ་སངས་རྒྱལ་པ་[ཞེས་]སོགས་སྐྱར་འདེབས་སྒྲ་ཆོགས་རང་ལྟ། ལྷག་པར་ཐོད་དུ་སོག་དམག་འབྲུག་ན་
བཀའ་ཤིས་ལྷན་པོར་ཡོ་འཁྱོམས་ནི་མི་ཡོང་། སྡེ་སྡིད་མེད་པ་ཞིག་འཆོས་སྐབས་ན་སྐྱུ་ལ་རང་བྱེད། ཅས་དགེ་འདུན་པའི་ཁྲོད་
དུ། དབུས་གཙང་གཉིས་ཀྱི་ཕྱོགས་ཞེན་བྱེད་ཅིང་རྒྱལ་བ་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོར་དད་འདུན་མེད་ལ། སྡེ་སྡིད་ལ་
སྤང་བྱུག་ཆེ་བའི་ཁར་ཁོང་ཉིད་མེད་པར་བཟོ་སྐབས་ན་ཅི་མ་རུང་སྐྱུ་ལའི་སེམས་ཁམས་ཅན་དུ་མ་ཡོད་པ་བཅས་
གསལ་བར་གསུངས། དེ་ལྷར་སྡེ་ཤོག་ཆོས་བརྒྱད་ཀྱི་འཕྲུལ་འཁྲེད་དང་ལྷ་བཟང་ཁང་གི་འདོད་སྡེད་སོགས་མེ་ཆུབས་
བཞིན་འཕྱར་བའི་སྐབས་ཏེ་སྤྱི་ལོ་ 1705 ལོར། སྡེ་སྡིད་སངས་རྒྱལ་རྒྱ་མཆོས་གནད་ཡོད་ལྷ་མི་གཉིས་ཀ་འདུས་
པའི་སར་གྲོས་བསྐྱར་ཏེ། ལྷ་བཟང་ཁང་རྒྱལ་པོའི་མིང་གནས་རང་འཇགས་ཐོག་ལྷ་ས་ནས་ཐོན་རྒྱུ་དང་། སྡེ་སྡིད་རང་
ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་དགོངས་པ་ལྟ་རྒྱུར་ཐག་བཅད། <<རྗེ་བཙུན་དམ་པ་མཆོན་བརྗོད་པར་དཀའ་བ་འཇམ་དབྱངས་བཞད་
པའི་རྩ་རྗེའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ཡོངས་སུ་བརྗོད་པའི་གཏམ་དུ་བྱ་བ་དད་པའི་སྒོ་འབྲེད་ཀྱི་ཏ་ཀའི་འཕྲེང་བ>>ཞེས་པའི་
ཤོག་གངས་གོ་བརྒྱད་པའི་མདུན་ངོས་ཐེག་ཕྱིང་བཞི་པ་ན།

དགྲང་མོང་བརྒྱད་པ་མེ་བྱའི་ལོ་²⁰⁷ཆོ་འཕྱུལ་ཀྱི་དུས་སུ་སྡེ་བ་དང་། རྒྱལ་པོ་གཉིས་མ་འཆས་པར་རྒྱལ་པོས་སྡེ་བ་ལ་
ཁྲོད་ཀྱིས་ཁོ་ལ་དུག་ཅི་འདོད་སྤྲད་པ་ཡིན་ཞེས་དང་། ... དེ་ནས་སྡེ་བས་སྤང་ནས་ལ་མོ་[ཆོས་སློང་]ལ། རྒྱལ་པོ་རང་
ཡུལ་ལ་སོང་ན་བཟང་གསུངས་ཞེས་ཞུས་ཡོད་པའི་ངོར་ལ་མོས་དེ་མཐུན་གསུངས་ནས། རྒྱལ་པོ་མཆོ་ཁ་ལ་འགྲོ་བར་
ཐག་བཅད། ... དེ་ནས་སྡེ་བས་རྒྱལ་པོ་ལྷ་བཟང་འདི་འདྲིན་དགོས་ཟེར། ལྷ་མ་ཆོ་ལ་གྲོས་ཁྲིས་པས། ལྷ་མ་གཞན་
ཆོས་ཅང་མི་གསུངས། རྗེ་འདིའི་ཞལ་ནས། རྒྱལ་པོ་འདྲིན་ན་ང་དེའི་ནང་ན་མེད། མཆོ་ཁ་ན་རྒྱལ་པོའི་ཤ་ཉེ་ཐམས་ཅད་
ཡོད། དེ་ཆོས་གཞུང་དང་དེད་རང་ཆོ་ཀུན་ལ་བཟང་པོ་བྱས་མི་ཡོང་གསུངས་པས་གཞན་ཆོས་དེས་ཕྱོགས་འབྲུག་བཟེར་
བས་འདྲིན་མ་རུས། དེ་ཉིན་ཁོང་ཆོས་བསམ་པ་ལ་རྒྱལ་པོ་འདྲིན། དེ་ནས་རྗེ་འདི་ཡང་འདྲིན་བསམ་ཡོད་འདུག་ཀྱང་།
དཀར་ཕྱོགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཕྱོགས་བྱས་ནས་དེ་མ་ཐོད། ཅས་གསལ། དེ་ནས་ལྷ་བཟང་ཁང་གིས་གཡོ་ཐོལ་གྱིས་
གྲོས་དོན་ལྷར་མ་བསྐྱབས་པར་ལམ་བར་ནས་གསང་སྐབས་ཀྱིས་སོག་དམག་བསྐྱར་ཏེ་ལྷ་སར་བྱིར་ལོག་པའི་
གཤམས་བྱས། ཐོད་དམག་གིས་སོག་དམག་དང་འཐབ་ཁུལ་བྱས་ཀྱང་རང་ཕྱོགས་ཀྱི་ལ་རྒྱ་དོར། ལྷ་མ་མཁན་པོ་
སོགས་པར་འདུམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་ཐོད་གཞུང་ལྷ་བཟང་ཁང་ལ་སློད་རྒྱའི་ཐག་བཅད་པའི་ཚུལ་སྡིད་དོན་རྒྱལ་
རབས་ཀྱིས་ཀྱང་བྲིས། <<རྗེ་བཙུན་དམ་པ་མཆོན་བརྗོད་པར་དཀའ་བ་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པའི་རྩ་རྗེའི་རྣམ་པར་
ཐར་པ་ཡོངས་སུ་བརྗོད་པའི་གཏམ་དུ་བྱ་བ་དད་པའི་སྒོ་འབྲེད་ཀྱི་ཏ་ཀའི་འཕྲེང་བ>>ཞེས་པའི་ཤོག་གངས་བརྒྱ་དང་

²⁰⁷ འདྲིགས་མེད་དབང་པོས་ཤིང་མོ་བྱ་ཞེས་གསུངས།369

གཅིག་གི་མདུན་ངོས་ཐིག་མེད་གསུམ་པ་ན། “དེ་ནས་སྒྲ་མ་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱལ་པོ་དང་སྡེ་བ་གཉིས་ཀྱི་བར་བཤད་ནས་སྡེ་
བ་ཁྱི་བཞག་ནས་གོང་ཀར་རྫོང་ལ་བཞུགས། གཞུང་རྒྱལ་པོ་ལ་སྟོན་པ་བྱས་ནས་སྡེ་བ་དེར་ཕེབས། རྒྱལ་པོ་གོང་སྟོན་ལ་
བཞུགས།” ཞེས་གསལ། དེ་ནས་སོག་དམག་གིས་སྟོན་ལུང་སྤང་ཅེར་སྡེ་སྤྱིད་ཀྱི་མགུལ་བཅད་དེ་བཏོངས། <<རིག་
པ་འཛིན་པ་སྒོ་བཟང་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་རྟོགས་པ་བརྗོད་པ་སྤྲུལ་བཟང་དགའ་སྟོན་>>ལས།

ཕྱིས་རྒྱལ་པོས་སྤང་ཅེར་སྡེ་སྤྱིད་རིན་པོ་ཆེ་བཏོངས་པའི་སྤྲུང་ཆ་ཆོར་དུས་དགའ་ཆོར་ཆེ་བ། རྒྱལ་པོའི་བྲུ་རིགས་གན་
པོ་གནད་མ་རྟོགས་ཤིང་ཕྱོགས་སྤྱང་ཅན་འགའ་ཞིག་གིས་ཀྱང་སྡེ་སྤྱིད་ནས་རྟོར་སྤྲོན་(རྟོ་རྩེ་བྲག་དང་སྤྲོན་ཕོལ་སྤྱིང་)
སོགས་ལ་བདག་སྤྱོད་གནད་བསྐྱོས་མ་བཟོད་པས་རང་རེའི་བྲུ་ས་སྤྱི་སྤྲོས་ལ་བཀའ་འཁུར་རྩི་ལྟར་ཡོང་སྤྲུལ་གཅིག་ཀྱང་མ་
བསམས་པའི་སྤྱར་འདེབས་དང་དུས་འགྱུར་གྱི་སྟོན་ལས་ཀྱེད། སྡེ་སྤྱིད་བཏོངས་དུས་ཀྱི་ག་བཏང་སོང་། དེ་ལས་ལུན་
རིང་ན་དགེ་ལུགས་པའི་མིང་གྲག་ཏུ་འཕྱག་པ་མི་འདུག་ཅེས་ཡང་ཡང་ཟེར་བ་ཐོས་པས་རང་ན་སོ་གཞོན་ཀྱང་ཡི་མ་
རངས་པ་བྱུང་། “ འདི་ལོ་རྒྱལ་པོ་བྱང་དུ་བརྒྱུད་པ་ཚུར་ལོག་གི་དམག་རྣམས་ཁད་ཉེར་འབྱོར་བས་དམག་ཅེས་ཀྱི་
རྩལ་ཞོགས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཞིང་། མངའ་དུགས་གཉིས་དང་རྒྱལ་པོ་སོགས་ཀྱང་བན་དམག་དགོས་མིན་གྱི་སྟེང་བརྗོད་དང་སྟོ་
གཡེང་སོགས་ཀྱེད། དུགས་ཕྱོགས་ཀྱི་དམག་རྣམས་ཀྱང་རིམ་པར་འཕྲོན་སོང་ཞིང་། རིམ་གྱིས་སྟོ་ལའི་རྩས་ཉེས་བཏང་
བས་རྒྱལ་པོ་ལྷ་སར་ཕེབས་པའི་གཏམ་གྲགས་ཀྱིས་ས་གཡོས། ཕྱོགས་མཐའ་ཀུན་ཏུ་སོག་པོ་རྒྱག་ཅིང་བཀའ་བརྩམས་
ཀྱི་རིགས་མང་བས་རྩལ་གསེགས་ཆེ། སྤྲོ་ཆེན་འགའ་ཞིག་ནི། ཉེན་དོགས་ཆེ་བས་བྱེད་ཆེར་མའི་སྟེང་དུ་ཉལ་བ་ལྟར་ཆེ་
སྟོག་ནས་ཆུང་དངོས་པོའི་བར་ལ་འཕོ་འཕྱགས་བྱུང་དོགས་ཀྱིས་མནར། འགའ་ཞིག་ནི་མ་འགྱུངས་པར་བདག་སྤྱོད་
ཡོང་བའི་ཁ་འཛུམ་དཔུལ་ལེ་མེམས་སྟོ་སྤྲུལ་གོ། འགའ་ཞིག་ནི་སོག་པོའི་ཁོད་དུ་འཕྱག་ཅིང་རྒྱ་བ་སོགས་དགའ་སྤྲུག་
གི་རྣམ་འགྱུར་ཤིན་ཏུ་ཆེ། ཞེས་གསལ། ཕྱོགས་མཐའི་གནས་ཚུལ་དེ་ལྟ་བུ་ཡིན་ན་ལྷ་ས་མཐའ་ཀྱི་རྩལ་གྱི་
གནས་བབ་ནི་དེ་ལས་ཀྱང་ཆ་བས་ཆེ་བ་སྟོས་ག་ལ་དགོས། དེ་ལྟར་འཕགས་པ་འཛིག་ཉེན་དབང་ཕྱག་གི་རྣམ་སྤྲུལ་
རྒྱལ་བ་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོ་མཆོག་ནས་ཡུལ་སྤྱི་མ་རྣམས་ཀྱི་དགོངས་གཞི་ལྟར་ཐུགས་བརྩོན་
བདག་གིར་མཛད་ཀྱང་། ལས་དུ་མ་ཕྱིན་པ་ནི་ད་ལྟའི་བོད་ཀྱི་ཉམས་ཉེས་ཆེན་པོ་འདིའི་མགོ་འཕྲོན་ལྟ་བུར་གྱུར་ཡོད་
ལ། དེའི་རྩ་བ་ཡང་སྡེ་ཤོག་དང་ཆོས་བརྒྱད་ཀྱི་འཕེན་འཁྱེར་ཉིད་ལ་ཐུག་འདུག་པ་ནི་ལོ་རྒྱུས་རང་ན་ཁ་ཁ་མེར་
གསལ་བ་འདི་ག་ཡིན། གང་ལྟར། ད་ལྟ་ཤོད་འདོད་པ་ནི། སྡེ་སྤྱིད་བཏོངས་པའི་རྩལ་ལ་སྤྲུལ་བཟང་ཁང་སོགས་ཀྱིས་
ཅི་ཞིག་བྱས་པ་དང་། རྒྱལ་བ་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོ་མཆོག་གིས་རི་ལྟར་གནད་མིན་དེ་ཡིན། དེ་ལ་སྟེ་ལུང་རྩེ་དུང་
སྟོ་བཟང་འཕྲིན་ལས་ཀྱིས། “སྤྱོད་བྱུབ་ཁང་གསར་ཀྱི་གསོལ་དཔོན་ཆེན་མོ་ཡང་སྤེར་གཞིས་སུ་རྩ་ལོག་གིས་ཕེབས་པ་
བཅས་སྤྱོད་བྱུབ་ཁང་གསར་དུ་འབོད་མི་བྱུང་བ་བཞིན་ཕྱིན། བདག་སྤྱོད་དང་སྟོས་མ་སོགས་གཟུབས་པར་མཛད། ཁོང་པ་
གོང་ཞབས་རིན་པོ་ཆེར་དད་ཞེན་ཆེ་བས་ཐུགས་ལས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཞིང་། ལྷག་པར་གོང་(ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོ་)ནས་ཐུག་
ཕྱིས་མའི་བཀའ་ཤོག་ཅིག་ཕེབས་འདུག་པར། རྒྱལ་པོས་དེད་ལ་བསྟེན་རྟོགས་སྤྱབ་ན་བོད་ལ་བསྟན་ཆོག། དེ་མིན་རྒྱ་ནག་ཏུ་

རྒྱུ་མེད་པའི་བྲག་འཇུག་ཁྱེད་འདུག་ཀྱང་རྫོང་པལ་པ་ཞིག་མ་བྱུང་བྱིན་ཉན་སྐྱ་ཅི་ཡོད།” ཅེས་གསལ་བར་གསུངས་པ་
ལྟར་ཡིན་ལ། རྒྱུ་མེད་ཀྱི་ཞིག་ཡོང་ངེས་པ་སྐལ་བ་རང་ཉིད་གྱིས་སྤར་ནས་མཐེན་ཡོད་པའི་ཚུལ་ཡང་། མེ་
ལུང་པས་སྐྱ་མཐུད་ནས་གསུང་དོན།

[ཀྱལ་བ་ཚངས་དབྱངས་ཀྱི་མཆོས་ལྷན་གྲུབ་ཁང་གསར་གྱི་གསོལ་དཔོན་ཆེན་པོར།] གཞི་ནས་ལོ་ཉི་ཤུ་ཙུ་ལས་ཆེ་
 ཆད་མེད་པ་ལ་ཞེས་སོགས་ནང་བཅར་ལྷག་པར་གནང་འདུག་ཅིང། [གསོལ་དཔོན་ཆེན་མོས་]ད་ཞལ་བཞུགས་པ་
 མེད། རྩ་གོང་སྤྱ་ཆས་བསྐྱར་བ་མ་གནང་བའི་གོང་རང་ནས་ཆེ་ཆད་ནི་ལོ་ཉི་ཤུ་ཙུ་ལས་མེད། དེའི་རིང་ལ་གང་དགའ་
 གང་སྤྱིད་བྱས་པ་དགའ་ཞེས་ཡང་ཡང་ཐེབས་ཀྱིན་ཡོད་གསུང་ཞིང་སྤྱན་ཆབ་མཛད། ཅེས་རྒྱལ་བ་ཚངས་དབྱངས་ཀྱི་
 མཆོས་དགེ་ལྷན་གྱི་སྟོན་པ་མ་ལུལ་གོང་ནས་དགྲུང་ལོ་ཉིར་ལྷའི་སྤྱ་ཆའི་ཆད་ལས་མེད་ལྷན་གསུངས་འདུག་ལ། དེ་
 བྱི་རེས་དོན་དུ་སྐབས་དེ་ཅུ་ཞིག་ནས་ཡགོང་ས་རྒྱ་ལའི་སྤྱ་མཐའ་རྒྱལ་དབང་གི་མཆོན་གནས་འཆོར་བར་རེས་པའི་
 ལུང་བསྟན་ཡིན་པར་གདོན་མི་བ། དེ་ནས་ལྷ་བཟང་ཁང་སོགས་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བསྐྱབས་སམ་སྟུང་ན། <<ཐེ་བཙུན་
 དམ་པ་མཆོན་བརྗོད་པར་དགའ་བ་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པའི་རྟོ་རྟའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ཡོངས་སུ་བརྗོད་པའི་གཏམ་དུ་
 བྱ་བ་དང་པའི་སྟོ་འབྱེད་ཀྱི་ཏ་ཀའི་འཕྲེང་བ>>ཞེས་པའི་སོག་ངོས་བསྐྱད་དང་ལྷའི་རྒྱལ་ངོས་ཀྱི་ཐིག་ཐེང་དང་པོ་ན།

རྒྱལ་པོ་རྒྱལ་མོ་སོགས་ལ་ཆོས་མང་པོ་གནང་། རྒྱལ་པོས་རྒྱ་ནག་བར་ཆེན་མི་ཆེན་པོ་ཅིག་སྤེལ་ས་ལ་ཁད་ཡོད་པས།
 བོད་མ་རྒྱལ་པོ་འདིའི་གསེར་ཡིག་ལ་ཅི་ཟེར་ཡོད་ཆོད་མི་ཐེག་། །ལྷག་ཏུ་གཞུང་བསྟན་པའི་ལ་རྒྱལ་བོད་མ་རང་ལ་ཞུ་
 དགོས་པ་སོགས་ཐུགས་སྤོས་ཞུས་པས་ཞལ་བཞོད་ལེགས་པར་མཛད། རྒྱལ་པོས་དངུལ་སྲང་སྤྲུམ་བརྒྱ་གོས་དར་
 མང་པོ་བཅས་ལུ། སྤར་ལམ་བསང་གི་མགོན་པོ་ཁམས་ཅན་ལ་མཛལ་ནས་གསོལ་ཁ་བཏང་འཕྲིན་ལས་བཅོལ། འདི་
 གདན་འདེན་བྱས་ན་དགོངས་ཡང་འཆུབ་ཆེན་པོ་བྱེད་གིན་མི་ཉན་པ་འབྲ་གསུངས། དེ་དུས་ཆངས་དབྱངས་པ་པོ་ཏ་
 ལའི་ཅེ་ནས་ཆེར་མི་བཞུགས་པར་རྒྱབ་ངོས་ན་ལྷ་སྒྲ་དགའ་ཆའ་ཟེར་བ་ཅིག་བྱས་ནས་རྒྱན་དེར་བཞུགས་པ་ལ། འབྲས་
 སྤང་གི་སྒྲ་མ་རྣམས་འཆོགས་སོག་ནས་ཇེ་འདིའི་ཞལ་ནས་བྱེད་པོ་ཏ་ལ་ནས་བཞུགས་དགོས། འདི་རྟེན་འབྲེལ་ལ་
 གནོད་པས་མི་བཟང་གསུངས་པས། ཆངས་དབྱངས་པས་ལན་ཅི་ཡང་མ་ཞུས། ཞེས་གསལ། ཡང་དེའི་གཤམ་དུ།
 ངས་ནི་ལས་འབྲས་དཔང་བཞག་གི་ཆོག་ཞུས་པ་ཡིན། སྐུ་ཕྱོགས་འདིའི་མཛད་པ་ལོར་ན་གཞུང་དགའ་ལྷན་པོ་བྲང་ལ་
 བཟང་པོ་མི་ཡོང་བས། ང་དགའ་ལྷན་པོ་བྲང་ལ་ཤ་ཆ་བ་ཡིན། བྱེད་ཆོས་ཡང་ཞུ་དགོས་པ་ཡིན་མོད་གསུངས། སྐབས་
 ཤིག་ཆངས་དབྱངས་པ་ལམོར་བཅས་ཀྱི་ཇེ་འདི་གདན་འདེན་བྱས་ནས། བྱེད་པོ་རྒྱ་ལར་བཞུགས་གཞུང་གི་བྱ་བ་དང་།
 དགེ་ལུགས་ཀྱི་ལ་རྒྱ་མཐེན་པ་བྱེད་དགོས། ང་རང་ཆོས་ད་ཐིན་དགའ་བ་འབྲ་ཞུས། ཇེ་འདིའི་ཞལ་ནས་བྱེད་ཆོས་ངའི་
 ལག་ལ་འཛོག་ན་སྤྲ་མོ་དགའ་ལྷན་པོ་བྲང་མ་ཉམས་དུས་བཞག་ན་ངས་ཀྱང་སྤུབ་མི་སྤུབ་གང་ཡིན་ཀྱང་ཨུ་ཡུ་སྤྲ་བྲུ་བྱེད་
 མོད། ད་སྤེ་བ་མེད་པར་བྱས། བྱག་རྩས་མཛོད་ཐམས་ཅད་མེད་པར་བྱས། དེ་ནས་ངས་ཅིའི་སྤེང་ནས་དགའ་ལྷན་པོ་
 བྲང་འཛོན་རྒྱ་ཡིན། དན་ཁེག་ངས་ལེན་རྒྱ་ཨེ་ཡིན་གསུངས་སྤར་ལེབས་ཡོངས། དེ་སྐབས་རྒྱལ་པོ་བྲང་ཁ་ནས་རྩུར་
 དམག་དང་བཅས་ལེབས་པ་དང་མཉམ་དུ་རྒྱ་ནག་གི་མི་སྤྲ་ཡོད་བ་དེ་ཡང་ལྷ་སར་ཡོད། ཅས་གསལ།

ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོས་རྒྱལ་བའི་མཆན་གནས་རི་ལྷོ་ཤོར་བའི་ཚུལ་ལ། བྱང་བ་ལྷ་ཕྱི་རྣམས་དཔྱུས་གཅིག་ཏུ་བརྒྱུད་ན། དེ་ཡང་ཐོག་མར་རྒྱལ་བ་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོ་མཆོག་ལྷ་སར་གདན་ཞུའི་སྐབས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ལ། <<རྩེ་བཙུན་དམ་པ་མཆན་བརྒྱུད་པར་དཀའ་བ་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པའི་རྩོམ་རྩེའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ཡོངས་སུ་བརྒྱུད་པའི་གཏམ་དུ་བྱ་བ་དད་པའི་སྒོ་འབྲེད་ཀྱི་ཏ་ཀའི་འཕྲེང་བ་>>ཞེས་པའི་ཤོག་གངས་བདུན་ཅུའི་མདུན་གྱི་ཡིག་ཐེང་གསུམ་པ་ན། “དེ་དུས་གཟིགས་སྤང་གང་ལགས་ཞུས་པས། སྐྱ་སྐྱེས་དེ་ལ་དབུ་མི་འདུག་སྐྱམ་པ་ཡུན་རིང་གཟིགས་པས། མ་མཐོང་ཞིབ་ཏུ་ཡང་ཡང་གཟིགས་པས་རེ་ཞིག་ལ་མ་ཤར་གསུངས། དོན་ལ་རྩུ་མ་གཅིག་ཡིན་པའི་བརྟེན་རེད།” ཅེས་གསལ། ཡང་གོང་གསལ་རྣམ་ཐར་གྱི་ཤོག་གངས་བརྒྱ་དང་གསུམ་གྱི་རྒྱབ་ངོས་ཐིག་ཐེང་བཞི་པ་ན། “དེ་དུས་ཏུང་ཐེའི་རིས་ཀྱང་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་སྐུ་སྐྱ་ཆངས་དབྱངས་པ་མིན་ལུགས་མང་པོ་བཤད་འདུག། རྩེ་འདྲིའི་ཞལ་ནས་རྒྱལ་བའི་སྐྱེའི་སྐྱེ་བ་འདི་ལུང་བསྟན་མང་པོའི་བབ་ལ་ཁམས་ནས་འཁྱུངས་པ་འདི་ཡིན། ཆངས་དབྱངས་པ་ལ་ལུང་བསྟན་མེད་གསུངས་པས། དཔོན་པོ་སྒོ་བཟང་ལུན་ཆོགས་ཀྱིས་དེ་ཞུ་མི་ཉན།” ཞེས་སོགས་གསལ།

རྒྱལ་བ་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོ་མཆོག་སོག་དམག་གི་ལག་ནས་འབྲས་སྐྱུངས་པས་བཅན་འཕྲོག་བྱས་ཏེ་འབྲས་སྐྱུངས་སུ་བཞུགས་སྐབས། གནས་ཚུང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོས། “སློབ་དཔོན་འདི་ཉིད་ཀྱང་མཐུན་ལྷ་པའི་ཡང་སྲིད་མིན་ན་གཟུགས་མེད་འདི་མགོ་བོ་ཁོས་ཤིག།” ཅེས་རྩོམ་རྩེའི་བློ་བོར་བར་སོག་གྲ་སྒྲིང་སྒྲིང་ཅན་འགས། “གཟུགས་མེད་ལ་མགོ་བོ་འཁོས་རྒྱ་མེད་པའི་ཕྱིར།” ཞེས་སོགས་བརྒྱུད་པའི་ཚུལ་སྲིད་དོན་རྒྱལ་རབས་ན་གསལ། དེ་ནས་གོང་གསལ་ཀྱང་མཐུན་ལྷ་པའི་རྣམ་ཐར་གྱི་ཤོག་གངས་བརྒྱ་དང་བཙུ་བཞིའི་མདུན་གྱི་ཐིག་ཐེང་ལྷ་པ་ན།

དེ་ནས་རྒྱལ་བོས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཆོས་སྒྲིང་ཁགས་སོ་སོ་ལ་བརྟག་པ་བྱས་ནས་ཁམས་ནས་འཁྱུངས་པའི་བད་དཀར་འཛིན་པ་འདི་རྒྱལ་བའི་སྐུ་སྐྱ་ཡིན་པའི་ལུང་བསྟན་བབས། རྒྱ་ནག་གོང་མ་ཆེན་པོ་ལ་ཞུས་པས་ཀྱང་དེ་རྒྱལ་བའི་ཁྱི་ལ་བཞུགས་ཚུག་དང་བདག་རྒྱུན་བྱེད་ཅེས་བཀའ་ཐེབས་པས་རྒྱལ་བོས་རྩེ་འདྲིའི་ཞལ་ནས་རེ་ཞིག་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་གདན་དྲངས་ནས་དབུས་ནས་བཞུགས། སྐུ་སྐྱེ་ལ་ཐུགས་གཉེར་བྱེད་བཙུག་ནས་མི་མདོན་པར་བྱས་ན་བཟང་གསུངས་ཀྱང་། རྒྱལ་བོས་དེ་བྱས་ན་གཞུང་དགའ་ལྷན་པོ་བྲང་ལ་གཞོད་ཅིང་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་རྒྱལ་བོ་དགའ་ལྷན་པོ་བྲང་མེད་པར་བྱས་ཐེར་འོང་། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་སྐུ་སྐྱ་ཞིག་ཡོད་ཕྱིན་ཁྱི་ལ་སྐུ་དུ་འདོན་དགོས་ཐེར་ཐབས་མ་བྱུང་བར་རྒྱལ་བོ་ཐེབས་ནས། པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དབུས་ལ་གདན་དྲངས། བད་དཀར་འཛིན་པ་

དགྲུང་ལོ་ཉི་ཤུ་རྩ་གཉིས་ཀྱི་སྤྱིང་ནས་ཉོར་ཆེ་གཉིས་པའི་ཉི་ཤུ་ལྷའི་ཉིན་ཁྱེད་ཞི་ལ་བཏོན། ཁྱི་སྟོན་བྱས། ཞེས་གསལ། སྤྱི་ལུང་རྩེ་བྱང་སྒོ་བཟང་འཕྲིན་ལས་ཀྱིས། “དེ་སྐབས་གོང་ས་རིན་པོ་ཆེ་བྱང་ལམ་དུ་གདན་དྲངས་ཤིང་རྒྱལ་བོ་ལྷ་སར་ཐེབས་ནས་[སྤྱི་བ་]པའི་ལགས་དང་། རྩ་ག་སྤྱི་ལགས་པར་གྲགས་ཤིང་གང་ལྷར་ཀྱང་རྒྱ་ཅན་སོགས་ལུང་བསྟན་རྣམས་ལ་གོ་བ་ལོག་འབྲེལ་གྱི་རྩ་ཆོག་ཆེན་མོ། གོང་ས་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོ་ཡོངས་ལྷ་པའི་ཡང་སྲིད་འཁྱུང་མེད་མིན་པ་དང་། ཅེ་[པར་དཀར་འཛིན་པ་]དག་དབང་ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཆོ་ཡིན་པའི་སྐུ་བྱེད་སྐྱ་ཆོགས་བཏོད་པ་ཞིག་བཟུམ་ཞིང་ཁྱིམས་བསྐྱགས།”

ཞེས་གསུངས། གོང་གསལ་ཀུན་མཁྱེན་སྒྲ་མའི་རྣམ་ཐར་གྱི་ཤོག་གངས་བརྒྱ་དང་དགྲའི་མདུན་ངོས་ཐེག་སྒྲིང་གཉིས་
པ་ན།

དེ་ནས་ཆངས་དབྱངས་པ་རྒྱལ་པོས་སྟོགས་ནས་རྒྱ་ནག་བར་ཆེན་ལ་བྱིན་ནས་ཁྱེད་སོང་། འཁྱེད་ཉིན་ཡང་དཔོན་པོ་སློ་
བཟང་ལུན་ཆོགས་དང་། གཤམ་སྒྲོར་སྒྲ་མ་འཇམ་དབྱངས་གཉིས་སྒྲ་མདུན་ལ་སོང་ནས་ཆངས་དབྱངས་པ་ཁྱེད་སོང་
ཆར། ད་ཡག་པོ་བྱུང་ཞུས་པས། རྗེ་འདིའི་ཞལ་ནས་ད་རུང་འདིས་ཅི་བྱས་ཡོང་ཏེ་མི་གོ་གསུངས། ཁྱོད་གཉིས་གྱིས་
དེའི་ཅི་ཡོང་ཞུས་པས། ལུགས་འཇུགས་ནས་མི་སྒྲིན་པོ་ཆོ་ཁྱོད་ཆོས་ཅི་ཤེས། ད་རུང་གཞན་གྱི་སྒྲེ་བ་རྗེས་མ་འདི་ལས་
ཆེ་གཅིག་གིས་དགོ་ལུགས་ལ་གཞོད་པ་བྱས་ཡོང་། ཁྱེད་རང་ཆོས་སྟོན་སྟོན་གི་མ་སོང་ན་ཡང་རིག་ཡོང་གསུངས། དེ་
དང་མཆུངས་པས་གསུངས་འགའ་རེ་ཕྱོན་བྱུང་བས། དེ་དུས་གསུངས་རང་འགའ་བ་ཡིན་མོད། དེ་ཙམ་མི་ཡོང་བ་ལས་
ཆེ་བསམ་ཀྱང་ཅུང་ཟད་ཞོར་བ་མ་བྱུང་། ཞེས་གསལ། སྐབས་དེར་དམངས་ཁྱོད་དུ་ཅི་ཞིག་བྱུང་ཡོད་དམ་སྙམ་ན། དེ་
ཡང་སྟེ་ལུང་པས། “སེར་འབྲས་ཀྱི་གྲ་རིགས་ཁ་ཅིག་གིས། གོང་ས་རིན་པོ་ཆེ་བྱང་ནས་ཁ་སང་འདིར་ཐེབས་ཏེ་ཆེབས་པའི་
ཞབས་རྗེས་འཛོག་པ་གནང་སོང་ཞེས་ལབ་པས་རྒྱན་བྱས། རག་མེད་ཀྱི་སྒྲེ་པོ་འགའ་ཞིག་ལ་དོན་མེད་དུ་སྦྱོང་སྦྱོང་དང་འཛིན་
འཆང་སོགས་སྒྲ་ཆོགས་བྱུང་སོང་།” ཞེས་དང་། “འཕགས་པ་འདིག་རྟེན་དབང་ལུག་གི་གསུང་སྒྲུལ་དང་ཅོག་རོ་སྒྲུའི་རྒྱལ་
མཆོན་གྱིས་རྣམ་རོལ་དུ་ལུང་གིས་ཐེན་པའི་དུང་དཀར་སྒྲུལ་པའི་སྒྲུའི་མཇལ་ཁར་ཕྱིན། ... ཀུན་མཁྱེན་ལྷ་བ་དང་འབྲ་བར་
ཡིན་ཡིན་ས་དང་མིན་མིན་ས་མ་གཏོགས་མཛེས་མཛེས་ཀྱི་བསྐྱབ་སྟོན་དེ་རིགས་རྩ་བ་ནས་མི་གནང་བས་རྒྱལ་པོའི་དཔུང་
བཙན་དུས་དེ་སྐབས་ཀྱང་ངག་དབང་ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཆོ་སྒྲུ་ལྷ་པའི་རྣམ་རོལ་མིན་སོར་བཞག་དང་། རྒྱལ་བ་རྒྱུ་ཐེབས་ཡིན་
སོར་བཞག་བསྐྱབ་སྟོན་ཁོམ་བསྐྱགས་མར་གནང་བཞིན་པ་ཡིན།” ཞེས་གསལ། དེ་ལྟ་བུ་དག་ལ་གཞིགས་ན། འབངས་
མི་བྱིངས་གྱིས་རྒྱལ་བ་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོ་མཆོག་ལ་གོང་ས་ལྷ་པའི་ཡང་སྒྲུལ་འཁྲུལ་མེད་དུ་འདོད་པར་མངོན།

གོང་དུ་སྒྲེས་བྱ་ཆེན་པོ་དག་གི་གསུང་བྲངས་ཏེ་མང་ཙམ་གྱིས་ཀྱང་བྱེད་འདོད་པ་ངོ་མ་ནི། ལ་གོང་ས་བརྒྱ་
བཞི་པ་ཆེན་པོས་རྒྱལ་བ་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོ་མཆོག་ལ་གོང་ས་ལྷ་པའི་དགོངས་གཞིའི་སྟེང་ཐེབས་ཀྱང་ལམ་
སྟོངས་མ་བྱུང་བའི་ཚུལ་བྱུང་ཙམ་བཀའ་སྒྲུལ་བ་ཡོངས་གྲགས་སུ་གྱུར་པ་དེ་ཉིད་ལུང་འབྲེན་ཞུ་རྒྱུ་དང་། དེའི་རྒྱལ་
སྟོངས་ཅུང་ཟད་གསལ་སྟོན་བྱེད་པ་ལས་གཞན་ཅང་མིན་ལ། གོང་དུ་བྲིས་པའི་ཡིག་རིགས་དེ་དག་སྟོག་དགོས་པའི་
རྒྱ་མཆོན་ཡང་དོན་དེ་ཉིད་ཀྱི་སྒྲ་དུ་ཡིན་པ་ལས་རང་རྒྱུད་དཀྱག་པའི་དམིགས་ལུལ་གཞན་སྟེ་གཅིག་ཀྱང་མེད།
གང་ལྟར། ལ་གོང་ས་མཆོག་ནས་སྤྱི་ལོ་ 1991 ལྷ་བ་ 3 ཆེས་ 7 ཉིན་ཐེག་ཆེན་ཆོས་སྒྲིང་གཞུག་ལག་ཁང་དུ་
འཕགས་མཆོག་ལུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་བཀའ་དབང་གནང་སྐབས།

ད་ལྟ་བལྟས་པའི་སྐབས་ལ། ཁ་སང་ཞུས་པ་བཞིན། རྒྱལ་བ་ལྷ་པས་འཆར་གཞི་ཞིག་ཏན་ཏན་བཏོང་འདུག །རིན་ཆེན་
ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོ་སྒྲུ་འཁྲུངས་ནས་གཞོན་ནུའི་སྐབས་ལ་རྒྱལ་བ་ལྷ་པས་བཏོང་བའི་འཆར་གཞི་ལྟར་བྱིན་
ཡོད་པ་འདྲ། དེ་ནས་འཆར་གཞི་དེ་རྗེ་བཞིན་ལག་ལེན་དུ་འཁེལ་བྱས་ཡོད་པ་མ་རེད། དེའི་སྐབས་ལ་གྲུབ་མཐའི་འཐེན་

འཁྱེར་བྱས་པའི་ཐོག་ནས་སྤྱོད་མང་པོ་ཞིག་ཏན་ཏན་བྱུང་འདུག། དེ་བྱུང་བའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་ཞིག་ཡོད་དམ་ཟེར་ན།
སྐབས་དེའི་སློ་མང་སློབ་དཔོན་ཀུན་མཁྱེན་སླ་མ་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པ་འཇམ་བཞད་དག་དབང་བཙུན་འབྲུས་དངོས་
གནས་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པའི་སླ་མ་རེད། དངོས་གནས་ངོ་མཚར་སྤྱོད་པོ་ལ། རྗེ་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱེ་བྱེད་ཡིན་ཞེས་ཞུ་
ཡང་ཞུ་གིན་ཡོད་པ་རེད་ལ། ཞུས་དོན་གཞིར་བཟུང་དངོས་གནས་བྱང་གནས་ཆ་མཚུངས་པའི་སྐྱེས་བུ་ཡིན་པ་རེད།
ཁོང་གི་མཛད་རྗེས་ལ་ཆ་བཞག་ནའང་། ཡིག་ཆ་མང་པོ་མཛད་ཡོད། ད་ལྟ་སླ་བྲང་བ་ཀྱང་ཤིས་འབྲིལ་གྱིས་མཚོན་པའི་
བསྟན་པ་འཛིན་སྤྱོད་སྤེལ་གསུམ་གནང་མཁན་གྱི་བསྟན་པའི་གཞི་མ་དེ་འདྲ་བཅུགས། སྐྱེས་བུ་དམ་པ་བསམ་གྱིས་མི་
ཁྱབ་པ་རེད། ཡིན་ནའང་། རྒྱལ་པོ་ལྷ་བཟང་དང་ཀུན་མཁྱེན་སླ་མ་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པ་ཆོས་བརྒྱུད་གྱི་ཐོག་ནས་
དམིགས་བསམ་གྱིས་ཐུགས་འདིས་ཡོད་པ་དང་། སྤྱི་མིའི་གྱི་ཐོག་ནས་འགལ་སྒྲ་ཞིག་བསྐྱེད་པ། དེ་འདྲའི་གནས་ཚུལ་
གྱི་ཐོག་ནས་རིན་ཆེན་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་དངོས་གནས་ཡོང་ས་ལྷ་བཟང་པོའི་ཡང་སྤྱི་ལ་ཐེ་ཆོས་བྱེད་མི་
དགོས་པའི་སྐྱེལ་པའི་སྐྱེ་དེ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་ཡང་སྤྱི་ལ་ངོས་འཛིན་ཞུས་ཡོད་པ་མ་རེད། དཔེར་ན། ཀུན་མཁྱེན་སླ་
མ་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པས་མཛད་པའི་ལེགས་བཤད་གྱི་གསུམ་འཛིགས་བྱེད་ཆོས་འབྱུང་ནང་ལ་ལོ་རྒྱུས་གསུངས་
ཡོད། ཡོང་ས་ལྷ་བཟང་པོའི་རྗེས་ལ་ད་ལྟ་བད་དཀར་འཛིན་པ་དག་དབང་ལེགས་རྒྱ་མཚོ་འཛོལ་ཞིང་གཞེས་པ་འདིའི་
ཞེས་འཁོད་ཡོད་པ་རེད། དེར་བརྟེན། རིན་ཆེན་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྤྱི་ལ་ཡིན་པར་ངོས་འཛིན་གནང་
ཡོད་པ་མ་རེད། ལྷ་བཟང་ཁང་དང་། དེ་འདྲའི་ཐོག་ནས་བཅུགས་བཞག་པའི་བད་དཀར་འཛིན་པ་དག་དབང་ལེགས་རྒྱ་
མཚོ་ཟེར་བ་དེ་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྤྱི་ལ་ངོས་འཛིན་གནང་ཡོད་པ་རེད། རྟེན་འབྲེལ་ཉེས་སྤངས་དེ་ལྟར་ཉེས་ཀྱིན་ཡོད་པ་
རེད། ཡིན་གཅིག་མིན་གཉིས་མཐའ་ནས་དབྱེ་བའི་དམག་ཡོད་དགོས་ཀྱིན་མི་འདུག་ག། ལྷག་བསམ་མ་དག་པ་ཡིན་
དགོས་ཀྱིན་མི་འདུག་ག། ཡིན་ནའང་། བྱི་དང་ནང་གི་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་དབང་གིས་འདི་འདྲ་ཡོད་གིན་ཡོད་པ་རེད། གང་
ལྟར། དེ་འདྲའི་ཐོག་ནས་རིན་ཆེན་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་རྒྱལ་བ་ལྷ་བསམ་འཆར་གཞི་བཏིང་བཞག་པའི་ཐོག་ལ་རྗེ་
བཞིན་མ་བྱིན་པར་བྱས་ནས་མཐའ་མར་རྒྱལ་བའི་མཚན་གྱི་ནང་ལ་འདྲ་བཞག་མ་ཐུབ་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་བྱུང་བ་ཡིན་
ས་རེད། དེ་ནས་རྟེན་འབྲེལ་ཉེས་པའི་ལག་རྗེས་ལ། ཁ་སང་ཞུས་པ་བཞིན་རྒྱལ་བ་སྐྱེ་བྱེད་རིམ་བྱོན་སྐྱེ་ཆེའི་མཐའ་མ་
འཁྱོངས་པར་མཐའ་མར་སྐྱེ་བྱེད་བཅུ་གསུམ་པའི་སྐབས་ལ། གཞི་ནས་གནས་ཚུལ་སྤྱག་པ་ཞིག་གི་འོག་ནས་འཆར་
གཞི་ཞིག་བཏིང་བ་རེད། ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། དེ་ལྟར་རྒྱལ་དབང་ལྷ་བཟང་པོ་མཚོག་གིས་དགོངས་གཞི་དམིགས་
བསམ་པ་ཞིག་བཏིང་བ་དང་། རྒྱག་པ་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་མཚོག་ཐོག་མའི་དུས་སུ་དགོངས་གཞི་དེ་ཉིད་གཞིར་
བཞག་གིས་ཐེབས་ཀྱང་གྲུབ་མཐའི་འཐེན་འཁྱེར་གྱི་དབང་དུ་གྱུར་པ་དང་། སྤྱི་མིར་བྱི་ནང་གི་རྟེན་འབྲེལ་ཉེས་པའི་
ལག་རྗེས་སུ་རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་བྱེད་བྱི་མ་ནམས་ཡུན་རིང་མ་བཞག་པར་རྒྱལ་བའི་“དགོངས་གཞི”མ་གྲུབ་ཅིང་། དེ་
ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱལ་མཚོག་བཀའ་བྱིན་སྒྲ་མེད་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོས་དགོངས་གཞི་གཞན་ཞིག་མི་འདིང་ག་མེད་དུ་
གྱུར་པའི་རྒྱལ་མོགས་གནད་དུ་མ་བཀའ་སྤྲུལ། གོང་དུ་གསུངས་པའི་འཛིགས་བྱེད་ཆོས་འབྱུང་ནི། <<དཔལ་འཛོལ་རྗེ་

འཛིགས་ཤིང་གི་ཆོས་འབྱུང་ཁམས་གསུམ་ལས་རྣམ་པར་རྒྱལ་བ་དངོས་གྲུབ་གི་གཏེར་མཛོད་ཅེས་བྲ་བ་>>ཞེས་པ་
དེ་ཡིན་ལ། དེ་ཉིད་ལས།

དེ་ནས་སྤྱི་ལོ་འོ་གཉིས་མ་ལོན་པ་གཅིག་འཕར་ནས། སྤར་བར་ཁམས་ཆ་རོང་ཁ་དཀར་དུ། མཆོག་གི་སྤྱི་ལོ་བའི་
སྤྱི་ཟླ་བཅུ་ལྔ་ལོ་རྒྱུ་རས་གཟིགས་དབང་ལྷན་མིའི་སྒྲོལ་གར་མཛད་པ་པད་དཀར་འཛོན་པ་དག་དབང་ཡི་ཞེས་རྒྱ་མཆོ་
དཔལ་བཟང་པོ་འདི་འབྱུངས་ཏེ། དེ་དུས་རྟགས་མཆོན་ཤིན་ཏུ་ཡ་མཆོན་པ་མང་པོ་བྱུང་། གསང་ཤིན་ཏུ་དཔལ་ཡང་སྤོང་
མ་ཐུབ་པས་སྤྱེ་སྤྱིད་ཀྱིས་སྒོ་གནས་གདན་པར་སྤྱོད། ལྷགས་པོ་རི་ལ་སྤྱི་སྤྱི་ཡིན་ཟེར་མཁན་འགའ་ཞིག་དང་ལྷན་དུ་
བཞག་ནས་མིན་གྲུ་བ་བྱས་ཀྱང་། སྤྱེ་སྤྱིད་གཤེགས་ཟེས་སུ་མེ་མོ་པག་ལ་པོ་ཏུ་ལའི་ཁྱིར་བཏོན་ཅིང་། ད་ལྟ་སྤྱི་རྒྱ་བདེ་
ཞིང་ཐུགས་གཏེར་དང་གསུང་ཆོས་རྣམས་འཕེལ་བར་བཞུགས་པ་འདི་ལགས་སོ།། ཞེས་རྒྱལ་དབང་ལྷ་པོའི་འཕྲོར་རིན་
ཆེན་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོ་མཆོག་རྒྱལ་བའི་སྤྱི་གྲུ་ལ་དུ་བཞུགས་སུ་གསོལ་མེད། ཀུན་མཁྱེན་སྤྱི་མ་འཇམ་དབྱངས་
བཞད་པ་མཆོག་ནི། སྤབས་འབྲེལ་ལོ་རྒྱུས་ཁོད་ཀྱི་གདན་སའམ་དགོ་ཕྱོགས་ཀྱི་མི་སྤྱི་གནད་ཅན་དེ་ཡིན་པས་མཆོན་
དངོས་སུ་སྒྲོལ་པར་མཛད་ཀྱང་། སྤྱིར་ནི། རྒྱལ་བ་ཆངས་དབྱངས་པོའི་རྣམ་ཐར་དུ། “ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དགོ་འདུན་
གྲུབ་པ་དཔལ་བཟང་པོས། ལར་ད་ལྟ་གངས་རིའི་ཁོད་འདི་ན། །རང་བསྟན་པ་འཛོན་པར་ཁས་ལེན་ཅིང་། །གཞན་བསྟན་
འཛོན་དག་པོའི་དྲངས་མར་འཛོན། །ཚུལ་འདི་ལ་སྤྱི་བ་གཏིང་ནས་སྤྱོད། ཞེས་དང་། རྒྱུན་དགའ་ལེགས་པའི་རྣམ་ཐར་ལས།
ང་ཡི་ཐག་དོག་སྟོར་བས་སེ་འབྲས་ཀྱིས་ཁྱིར་ཏེ། མིང་སྒྲོལ་ནས་ལ་རྒྱ་ཞེས་བཏགས་འདུག་ཅེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར།”
ཞེས་དམ་པ་གོང་མའི་གསུང་བྱངས་ཏེ་ཟུར་ཟ་གནད་བ་ལྟར་རོ།། འོ་ན། རྒྱལ་བ་སྤྱི་མེད་གཉིས་ཀྱི་རིང་དགའ་ལྷན་པོ་
བྱང་ལ་ཞབས་འདེགས་བསྐྱབས་ཏེ་མཐར། རང་ཉིད་ཀྱི་དབྱེད་ཡང་སོག་དཔག་གི་ལག་ཏུ་ཤོར་བའི་སྤྱེ་སྤྱིད་སངས་
རྒྱལ་རྒྱ་མཆོ་ཞེས་པ་དོན་ལ་སུ་ཡིན་སྟེ་མ་ན། དགོས་དབང་ཚུལ་བསྟན་བྱང་དོན་དང་ངེས་དོན་གང་ཡིན་མ་ངེས་ཀྱང་
དགོ་ཕྱོགས་ཀྱི་དཔལ་པ་གོང་མ་དུ་མའི་གཟིགས་ཚུལ་མི་ལེགས་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ་ཡང་། རྒྱལ་དབང་ལྷ་པོས། “མ་རིག་
གཉིད་སངས་རྣམ་དཔྱོད་རབ་རྒྱས་པ། །རྒྱ་ཆེན་གཙུག་ལག་མཆོ་ལྟར་གཏིང་ཟབ་པར། །མཁྱེན་དཔྱོད་ཡངས་པའི་ས་སྤྱོད་ལྷ་
སྤྱི་ལྟ། །རྣམ་སྤྱོད།” ཞེས་དང་། <<གངས་ཅན་པོད་ཆེན་པོའི་རྒྱལ་རབས་འདུས་གསལ་དུ་བཀོད་པ་སྟོན་མེད་
དྲངས་ཤེལ་འབྲུལ་གི་མེ་ལོང་>>ལས། “སྤྱི་ལོ་ ༡༥༠༥ པར་ལྷ་བཟང་ཁང་པ་པོད་དུ་འབྱོར་ཏེ། སངས་རྒྱལ་པས་དགོ་
བསྟན་ལ་དང་བ་མ་མཛད་པར་བསྟན་ནས་གཡོ་སྤྱིའི་སྤྱོད་པས་སྤྱེ་སྤྱིད་སངས་རྒྱལ་རྒྱ་མཆོ་དེ་ཉིད་སྟོད་ལུང་སྤང་ཅེ་རུ་
མགུལ་སྤངས་ཏེ་བཀོད་སྤྱོད། འདི་ནི་ལེགས་ལྷན་རྒྱུ་ཞིའི་གཏེར་ལུང་དུ། མ་འོངས་འཇམ་གླིང་རྒྱལ་པོ་ཆངས་པའི་སྤྱི་སྤྱི་ དེ་ཡི་
འཕྲིན་ལས་གདུལ་སྤྱོད་བསྟན་པའི་བདག་ལྷ་སྤྱི་སྤྱི་པ་བྱ་སྤྱིའི་མིང་ཅན་འབྱུང་། འོན་ཀྱང་ཆོས་ཟབ་ཆེན་བདུད་ཀྱང་ཟབ་
རྟེན་འབྲེལ་མ་འགྲིག་བདུད་ཀྱི་བར་ཆད་དང་། སེམས་ཅན་བསོད་ནམས་ཟད་པའི་དུས་འཛོམ་ཆེ་། ཐག་དོག་དབང་གིས་པན་
ཚུན་མཐོ་གཏོན་ཤིང་། གཅིག་ལ་གཅིག་དག་ཤིང་ཅིང་ཅོད་པ་ན་། བསྤྱིའི་ཐུགས་སྤྱི་ཡིན་ཀྱང་ཡི་རེ་ཐུག་ལྷ་མཛོ་གླིང་རྒྱལ་
པོ་གམ་ཁའི་ཆེར་ལུང་འདྲེ་། བསྤྱི་བདག་གིས་བསྐྱབས་ཀྱང་སྤྱོད་པའི་འགྱུར་། ཞེས་གསུངས་པའི་ཐོག་ཏུ་བསྐྱབས་པར་གོ།”

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཤེས་དགོས་སམ་སྟུང་ཡང་དམ་པ་རྣམས་ཞལ་མི་འཆས་པས་ཀྱན་ལ་དག་སྒྲུབ་བསྒྲུལ་རྒྱུ་ལས་
ཐབས་གཞན་ཅི་ཡོད་སྟུང་དུ་སེམས་སོ།།

མདོ་དོན། རྒྱལ་བ་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོས་ཡུལ་པོང་ས་ལྷ་པའི་དགོངས་གཞི་བྱལ་བསྐྱར་མཛད་པར་བྱལ་ས་
བཅོན་བསྐྱེད་ཀྱང་ལམ་སྟོངས་མ་བྱུང་། ཆོས་བརྒྱད་ཀྱི་འཐེན་འབྱེར་དང་ལྷ་བཟང་ཁང་གི་འདོད་སྟོད་སོགས་ཀྱི་རྒྱུ་
པས་སོག་དམག་གིས་སྡེ་སྡིད་ཀྱི་མགུལ་སྒྲངས། ལྷ་བཟང་ཁང་གིས་སྡེ་སྡིད་ཀྱི་པ་ཁྲིམ་ཉང་བཅ་མོང་སྒྲུབ་གཞིས་
ཀའི་ཆས་ཀ་རྣམས་ཉེ་སའི་གྲུ་བ་རྣམས་ལ་བྱིན། གྲུ་བ་བསམ་མེད་ཆོས་ཉལ་ཐོབ་བརྒྱབས་ཚུལ་ཤུར་སྟོག་དག་
དབང་བྱམས་པས་གསུངས་པ་སྡིད་དོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་བྲིས། རྒྱལ་བ་ཆངས་རྒྱ་མཆོ་རྒྱལ་པའི་ཁྲི་ལས་པབ་སྟེ་
སོག་དམག་གི་སྡོད་གནས་ལྷ་སྐྱར་སྐྱུན་བངས། རྒྱ་ཡུལ་དུ་གདན་འདེན་ཞུས་པར་ལམ་བར་དུ་འབྲས་སྐྱངས་པས་
ཐོགས་ཏེ་དགའ་ལྷན་པོ་བྱང་དུ་བཞུགས་སུ་གསོལ། དགོན་གྲར་ཉམས་ཉེས་ཡོང་དོགས་ཀྱིས་མ་བཟོད་པར་སྐྱུ་རྒྱུ་
སོག་དམག་གི་ལག་དུ་བྱིར་ཐེབས། དེ་ལ་<<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ>>ལས་ཡུལ་པོང་ས་མཆོག་ནས།

རྒྱལ་བ་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོའི་བྱལ་ས་ལ། གལ་ཏེ་རང་ཉིད་དགེ་འདུན་པའི་རྒྱལ་སྐྱོར་འོག་འབྲས་སྐྱངས་སུ་བཞུགས་
ཆེ་དགེ་འདུན་པ་མང་པོར་འཆི་སྟོན་འབྱུང་བར་ཐེ་ཆོས་མེད་པས། རང་ཉིད་གཅིག་ཤུའི་སྐྱེ་སོག་ཤོར་ཡང་སྟོན་མེད་པར་
དགོངས་ཤིང་། དེ་ལྷ་བྱའི་གནས་སྐྱངས་ལ་གཞིགས་ཏེ་རྒྱ་ཡུལ་དུ་ཐེབས་པའི་ཞལ་བཞེས་མཛད། གནས་དུས་དེར་
གོ་མཆོན་ཐོགས་པའི་སོག་དམག་ ༡༠༠༠ ཅུ་ཡོད་པས་བོད་དམག་ལས་སྟོབས་བྱལ་ས་ཤིན་ཏུ་ཆེ། སོག་པོ་དང་ལྷན་
དུ་རྒྱ་ཡུལ་དུ་ཐེབས་པ་ནི་ཁོང་གི་བྱལ་ས་བཞེད་མིན་ཡང་། གལ་ཏེ་ཞལ་བཞེས་མ་གནང་ཆེ་བོད་མི་མང་པོ་སྐྱལ་བསྐྱལ་
ཀྱི་གནས་སུ་བསྐྱལ་ངེས་ཡིན་པས། དཀའ་ངལ་དེ་ཁོང་རང་ཉིད་ཀྱིས་སེལ་དགོས་པའི་དགོངས་བཞེས་མཛད། དེ་ལྷར་

ཆོས་ཐོགས་ཀྱི་གནད་དོན་ལ་དགོངས་ཏེ་ཐག་གཅོད་གནང་བ་རེད། ཅེས་སྟུལ། <<མཛད་ནཱ་རྒྱ་ཆེན་སྟོང་རྗེའི་རོལ་
མཆོ>>དེ་བ་སྟེང་བཞི་པ་ལས་ཡུལ་པོང་ས་མཆོག་གིས། “བྱལ་བ་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོ་དངོས་གནས་བྱས་ན། མཛད་
འཛིན་རྒྱས་བྱུབ་པའི་ཆ་རྒྱུ་ཡག་པོ་ཞེ་བྲག་ཡོད་པའི་བཟོ་འདྲ་པོ་ཡོད་ན་ཡང་། བར་ཆད་ཀྱི་དབང་གིས་རྒྱས་མ་བྱུབ་པ་
རེད།” ཅེས་བཀའ་སྟུལ་བ་ནི་འདིར་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྟོན་དུ་འགོད་ཆོག་སྟུང་། དེ་ལྷ་བྱའི་གནས་སྐྱངས་རྫོག་འདྲིལ་ཅན་
ཀྱི་འོག་ནས་རྒྱལ་བ་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོ་མཆོག་གིས་རང་ཉིད་སྟོན་གཏོང་མཛད་དེ་རེ་ཞིག་ཆེས་ལ་ང་བའི་ལོ་
རྒྱས་རྫོག་འདྲིལ་ཅན་དེའི་མཁུག་བསྐྱེ་སྟེ་བྱུབ་ཀྱི་འབད་པ་བྲག་དུ་བསྟེན་ཏེ་རྒྱ་ཡུལ་དུ་ཐེབས། འགའ་ཞིག་གིས་ནི་
ཐེབས་ལམ་དུ་ནི་བར་གཤེགས་ཟེར། གཞན་དག་གིས་ནི་དེ་ལས་སྟོན་སྟེ་གསང་རྣམ་སྟེང་། བཅ་ཆེན་བཅུ་པས་ཀྱང་
བྱལ་བ་བཞུགས་བཞིན་དུ་བདུན་པ་ཐེབས་པར་གསུངས། སྐྱེ་བོ་རང་ག་བའི་སྟོར་ཤོང་དཀའ། སར་གནས་ཀྱི་སེམས་
དཔའ་དག་གི་མཛད་པ་ནི་སྟོན་ལས་འདས། འདིག་རྟེན་པ་རྣམས་སུ་མཐུད་ནས་མགོ་འཛོམ། བོད་ལ་གསང་བ་
མང་། དེ་ལྷར་ལོ་རྒྱས་མང་པོ་མག་མོག་དུ་སྐྱར་རྒྱོ།།

རྒྱལ་མཆོག་བརྒྱུད་པ་སོགས་ཀྱི་ དགོངས་གཞི།

དེ་ནི་རྒྱལ་དབང་བརྒྱུད་པ་བསྐྱེད་པའི་རྒྱལ་མཆོག་ནས་བཅུ་གཉིས་པ་འཕྲིན་ལས་རྒྱལ་མཆོག་པོའི་བར་གྱི་གནས་
ཚུལ་ཅུང་ཟད་བརྗོད་པ་ལ། སྤྱི་ལོ་ 2014 ལོར་འབྲས་སྤྲེལ་ཆོས་སྐྱེད་ཀྱི་ “དེའི་(ཆོངས་དབྱེད་རྒྱལ་མཆོག་)རྗེས་ལ།
རྒྱལ་མཆོག་བསྐྱེད་པའི་རྒྱལ་མཆོག་པོའི་མཛད་ནས་སྤྱི་ལོ་འདི་ལོ་བཞུགས་མེད། ཕྱིས་སྤྱི་ལོ་འདི་བཅུ་
གསུམ་པ་མཛད་འཕྲིན་རྒྱལ་མཆོག་གི་གཞི་བྱུང་བ་མེད།” ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས་པད་དཀར་འཛིན་པ་ཡི་
ཤེས་རྒྱལ་མཆོག་རྒྱལ་བའི་སྤྱི་ལོ་འདི་ལོ་འཕྲིན་པའི་མཛད་པར་མཛོད། <<ཐོད་ཀྱི་བྱུང་བ>>ལས་ཡགོང་ས་མཆོག་
ནས།

རྒྱལ་དབང་བྱུག་པའི་སྐབས་སུ། སྤྱི་ལོ་དང་ལོ་ནས་བྱུང་བའི་དགོངས་གཞི་དེ་ལས་དུ་ཕྱིན་མེད། རྒྱལ་དབང་བརྒྱུད་པ་
ཆོན་པོའི་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་ དགོངས་གཞི་གཞན་ཞིག་འཁུངས་པའི་སྐབས་ཡོད་ཆོད་དུ་སྤངས་ཡང་། དེ་ནས་བཟུང་སྤྱི་ལོ་དགོངས་
གཞི་དེ་ལྟ་བུ་བྱུང་མེད་པ་འདྲ། སྤྱི་ལོ་དབྱེད་པ་དགུང་ལོ་གཞོན་དུས་གཤེགས། དགུ་པ་ནི་དགུང་ལོ་བཅུ་ཙམ་ལ་
མེད་སྐབས་སྤྱི་ལོ་དེ་ནས་འདས། དགུ་པ་དེ་ནི་དགུང་ལོ་དང་མི་འདྲ་བ་ཞིག་ཡིན། གལ་སྲིད་བྱུང་དེ་སྤྱི་ལོ་འཛིན་
གཞིས་ཡོད་ན་གནད་དོན་མང་པོ་ཞིག་ལེགས་བཅོས་གནང་ཡོད་པའི་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་ ཁོང་ནི་རྒྱལ་དབང་སྤྱི་ལོ་དགཉིས་པ་ལྟར་
དག་སྤངས་པར་དུ་ཡོང་བའི་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་ཆོན་པོའི་ཞིག་ཡིན། ཞེས་དང་། བཅུ་པ་ནས་བཅུ་གཉིས་པའི་བར་དུ་ཡང་དགུང་ན་
གཞོན་པའི་དུས་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་དེ་ལས་འདས་པའི་ཚུལ་གསུངས། བཅུད་པར་མཆོན་ན། མགོན་པོ་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་སྤྱི་ལོ་
འཛིན་པའི་རྒྱལ་མཆོག་བརྒྱུད་ཀྱི་ཆོག་ཆོན་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་བཅུ་གཉིས་པའི་སྤྱི་ལོ་

འཇམ་དབལ་རྒྱལ་མཆོག་སྤྱི་ལོ་འཛིན་པའི་ཡོངས་འཛིན་ཡི་ཤེས་རྒྱལ་མཆོག་གི་བྱུག་བཞུགས་གཙོ་བོ་དང་སྤྱི་ལོ་འཛིན་པ་
ཡགོང་ས་མཆོག་པོའི་བྱུག་བཞུགས་གཙོ་བོར་གནང་སྟེ། ཅེས་གཞི་ཆུང་ཉི་འོད་ཀྱི་ནང་དུ་རྒྱལ་དབང་ལྟ་བུའི་འདྲ་སྤྱི་
ཞིག་ཀྱང་བཞུངས། གསང་བ་རྒྱུ་ཆུང་གི་དཀར་གནད་ལས་འཕྲོས་པའི་དོགས་གཙོད་བཀའ་འདྲི་སོགས་ཁྱི་ཆོན་བསྐྱེད་
པ་རབ་རྒྱལ་ལ་གནང་བ་སོགས་ཁྱི་ཆོན་དེ་ཉིད་ཀྱི་གསུང་ན་གསལ། ཞེས་སོགས་བཀའ་སྤྲུལ་བར་གཞིགས་ན། སྤྱི་ལོ་
བཅུད་པས་འཛིན་གནང་སྟེ་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་དགོངས་གཞི་ཆ་གཅིག་བྱུག་བསྐྱེད་གནང་བར་མཛོད།

སྤྱི་ལོ་དེ་སྤྱི་ལོ་ཆོན་པོའི་མཛད་ནས་འཕྲིན་པའི་རྒྱལ་མཆོག་འདྲ་མིན་བཤད་པ་མང་ཡང་། དེ་ནི་རྒྱལ་མཆོག་ལྟ་བུ་
ཆོན་པོ་དགོངས་པ་གཞན་དོན་དུ་གཤེགས་ནས་རྒྱལ་མཆོག་ཆོངས་དབྱེད་རྒྱལ་མཆོག་པོའི་དུས་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་བཅུད་ཅོད་ཆོག་
སོགས་ཀྱི་དབང་གིས་ཐོད་པ་དཀར་པའི་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་ཆོན་པོའི་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་འཛིན་པ་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་ དེ་ཡང་ཡགོང་ས་
མཆོག་ནས། “ཉེན་འབྲེལ་ཉེན་པའི་ལག་རྗེས་ལ། རྒྱལ་བ་སྤྱི་ལོ་དེ་ལོ་སྤྱི་ལོ་ཆོན་པོའི་མཛད་ནས་འཕྲིན་པ།” ཞེས་སོགས་
གསུངས། རྒྱལ་མཆོག་བསྐྱེད་པའི་རྒྱལ་མཆོག་པོའི་ དགོངས་གཞི་ཁོང་གནང་སྟེ་ཆོས་འཕྲིན་ཀྱི་མཛད་པ་གཙོ་

བོད་བསྐྱེད་པ་ལས་སྤྱི་ལུགས་ལ་ཐེ་རྩུ་དེ་ཅམ་མ་གནང་བ་ནི་ཡོངས་གྲགས་ལྟར་ཡིན། ཡལོང་ས་མཆོག་ནས་
སྤྱི་ལོ་ 1994 ཟླ་བ་ 3 ཆེས་ 14 ཉིན་གཟུགས་ལག་ཁྲ་དུ།

ཀླུ་མཆོག་བསྐྱེད་པ་བཟང་ཆུ་མཆོ་ནི་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་བའི་སྒྲ་མ་མཐོང་ཆོས་རང་ལ་བྱུང་འདྲུག་གི་གོ་འཕང་བརྟེས་
བ་རེད་ཅེས་ཏ་ལས་བརྗོད་ཆོག་པ་ཡིན་ནའང་། སྤྱི་ལུགས་ནས་ཡལོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོས་བརྟུགས་པའི་དགའ་ལྷན་པོ་
བྲང་གི་ཁྱི་འདིའི་སྟེང་ལ་བཞུགས་སྐྱེའི་མཆོན་ཉིད་ཡོངས་སུ་ཆང་མེད་པ་ཞིག་ངོས་གྱིས་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད།
ཀླུ་མཆོག་བསྐྱེད་པ་བཟང་ཆུ་མཆོས་ཡལོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་ལས་སྟོན་ཆ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཛུགས་སྐྱོང་སྤྱི་ཐག་ཐག་ཅིག་
གནང་ཡོད་ན། དེང་སང་ཆུ་མིས་བོད་ཆུ་ཁོངས་ཡིན་ཞེས་ལག་པ་བྱིས་ས་ལྷ་བྱུང་ཆུའི་དབང་རིམ་བྱོན་དང་འབྲེལ་བ་
ཡོད་ཅེས་ཐེར་བ་འདི་ཡོང་དོན་མེད། ཡལོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོས་འཆར་གཞི་བཏིང་བའི་ལས་སྟོན་ཐོག་འགྲོ་མ་ཐུབ་པས་
ཆེན་བྱས་ཏེ་བོད་གཞུང་གི་རྒྱུ་པ་ཉམས་དམས་སུ་བྱིན། དེའི་ཉིང་ལེན་གྱིས་ནང་ཁུལ་དབང་ཡོད་ཤོད་རེས་ཀྱི་རྩྭ་བ་
ཡོང་སྐབས་བོད་པས་མཆོད་ཡོན་སྟོན་བདག་གི་ལ་ཆུའི་འབྲེལ་བའི་ཐོག་ནས་མན་རྩེའི་གོང་མ་ཆུབ་ཉིན་དུ་བཅའ། ཆུ་
མིའི་ངོས་ནས་དེ་དག་དཔོན་འབངས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་ངོ་བོར་བེད་སྤྱོད་ལོག་པར་བྱས་ཏེ་འཁྲོག་བཤད་བྱེད་བཞིན་ཡོད།
ཡལོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོས་ལས་སྟོན་གནང་བ་དེའི་ཐོག་འགྲོ་ཐུབ་པ་ཞིག་བྱུང་ཡོད་ན་པལ་ཆེར་གོང་གསལ་གནས་ཚུལ་
དེ་ཆོ་ཡོང་གི་མ་རེད་བསམ་གྱིན་འདུག། དེ་ནི་ངོས་ཀྱི་མཐོང་ཚུལ་ཡིན། ཞེས་དང་། <<མཛད་ནས་ཆུ་ཆེན་སྟོང་རྩེའི་རོལ་
མཆོ་>>ལས་མགོན་པོ་མཆོག་ནས། “དེ་ནས་ཀླུ་མཆོག་བསྐྱེད་པ་བཟང་ཆུ་མཆོ་དགེ་ལུགས་པ་གཙང་མ་གནང་བ་རེད།
སྒྲ་མ་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་བ་ཞིག་རེད། སྤྱི་ལུགས་གཙོང་པོ་ག་མ་འགྲིག་པ་ལྷ་བྱུ་ཡོད་བསྐྱེད་པ་དེ་འདྲ་བྱུང་བ་རེད། ...
ཀླུ་དབང་གོང་མའི་གོང་མ་ཀླུ་དབང་ལྷ་པའི་སྐབས་ཞེ་བྲག་ག་འགྲིག་པོ་དང་ཡག་པོ་ཡོད་པ་དེ་འཕྱས་ཤོར་ཆེན་པོར་བྱིན་
པ་དང་། ཀླུ་དབང་རང་ཡང་ཏ་ཅང་ཡག་པོ་ཡིན་རུང་། ཀླུ་དབང་ལྷ་པའི་བཞུགས་ཁྱིའི་སྤང་ལ་བཞུགས་མཁན་དེས་མི་གོ་
ཆ་ཆང་ཞིག་ཆོད་མི་འདུག་བསམ་པ་ཞིག་བྲན་ཡོང་གིན་འདུག།”ཅེས་གསུངས། བཀའ་སློབ་འདི་ལྷ་བྱུ་ལན་གཅིག་ཅམ་
མ་ཡིན་པར་ཐེངས་དུ་མར་གནང་།

ཡལོང་ས་བརྟུ་གཉིས་པ་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་མཆོ་མཆོག་ལ་འདྲིར་བཤད་པའི་དགོངས་གཞི་དེ་ཡོད་མེད་ཤེས་
དགའ་ཡང་། འདྲིར་འབྲེན་འདོད་པའི་དག་སྤྱང་ལུང་བསྟན་ཞིག་མངལ་བ་ནི། ཀླུ་དབང་བརྟུ་གསུམ་པའི་རྣམ་ཐར་
ལས།

ཀླུ་དབང་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་མཆོར་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་བརྟུ་འབྱུང་གནས་དངོས་སུ་ཞལ་གཟིགས་གྱིས་ལུང་བསྟན་སྟུལ་
བ་ལས། འཕྲིན་ལས་ཀྱི་མཆོ་ཆོས་ཀྱི་མཆོག་ཅེ་ཡི་ཐུགས་ཀྱི་སྟུལ་པ་ཡིན་ཅེ་གསང་སྟགས་རིག་མ་བཞེས་གྱུར་ན་
བོད་ཀྱི་བསྟན་པ་བདེ་བར་འབྱུང་ དེ་ནས་དམ་སྤྱི་ཅན་གྱིས་དཀྱུག་ ཐུག་ཀྱི་དངོས་ཐུབ་མ་བསྟེན་ན་ ཁྱེད་ཉིད་ཆེ་
འཕོས་ཁྱེད་ཆབ་ནི་ སྤང་ལུང་ནགས་ལ་ཐུབ་པའི་མིང་ཅན་འབྱུང་ ལོ་ཁམས་བྱི་བ་ལོ་བ་སྟེ་ ཀླུ་སྤྱི་ཆོས་སྤྱི་ད་
གཉིས་སུ་འཛིན་ཅེ་ཞེས་པ་འདི་རེད།

ཀླུ་མཆོག་བརྩ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་དགོངས་གཞིའི་ཐད་ལ། ཡགོང་ས་མཆོག་ནས། “སྐྱེ་མཐུན་སྐྱེ་གོང་མར་
ཆ་བཞག་ནའང་། ཉན་ལྟར་དུ་ཕུར་བ་ཉམས་བཞེས་གཙོ་བོར་གནང་ལ། གཏོར་སྟོན་གྱི་མཆོན་ཞིག་ཀྱང་ཡོད།” ཅེས་ངེས་
མེད་གནང་ཚུལ་ཆོས་བརྒྱུད་སྤྲ་ཆེན་གྱི་ཆོག་མཆོག་ཆེན་ལྷོང་གསུངས་ཤིང་། <<བོད་ཀྱི་བྱུང་བ་>>ལས། “ཀླུ་མཆོག་
བརྩ་གསུམ་པའི་སྐབས་སུ། དགོངས་གཞི་ཞིག་ཡོད། ཁོང་ཕྱང་ན་ལས་མ་འདས་སྟོན་གྱི་ལོ་ཤས་གོང་། དགོངས་གཞི་དེ་མ་
བྱུང་བས། དགོངས་པ་ཕྱང་ན་ལས་འདས་ཏེ་ཀླུ་མཆོག་བརྩ་བཞི་པ་ཆེན་པོའམ་བརྩ་བཞི་པ་བྱུང་རྒྱུ་དོས་རང་། ཁོང་གི་
ཆབ་རྟུ་གཏོར་བའི་དགོངས་བཞེས་མཛད་པ་རེད།” ཅེས་བཞད་མོ་དང་བཅས་ཏེ་བཀའ་གནང་། ལེགས་འབྲུག་མ་བྱུང་
བའི་དགོངས་གཞི་ནི། “ཚུ་སྤྱེལ་ཞལ་གདམས་ཀྱི་བཀའ་སྟོབ་ནང་། ཀླུ་ཐབས་སྐྱོང་ལུགས་གང་འདྲ་བྱེད་དགོས་ཀྱིན་ཡོད་
མེད་དང་། སྤྱིར་བཏང་གི་དགོངས་པ་གང་འདྲ་བཞེས་པ། འབད་བཙོན་གང་འདྲ་གནང་བ། མཐའ་མར་དགོངས་གཞི་མ་བྱུང་
པའི་ཐོག་ནས་ཐུགས་པམ་ཡོད་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་གསལ་པོ་རེད། སོ་སོས་རང་ས་རང་སྤྱང་བྱེད་དགོས་པ་དང་། སོ་སོའི་
མི་རིགས་དང་རྒྱལ་ཁབ། ཀླུ་ཁབ་འདི་བརྟན་པོ་གནས་ཐུབ་ཐབས་ལ་འབད་བཙོན་ཏེ་ཅང་ཆེན་པོ་གནང་ཡོད།”²⁰⁸ ཅེས་
བཀའ་སྤྱུལ་བ་ལྟར་བོད་ལྗོངས་དེར་རབས་ཀྱི་ལུགས་སམ་འཛམ་གླིང་སྤྱི་སྤྱོལ་དང་མཐུན་པར་བསྐྱར་ཏེ་རང་ས་རང་
སྤྱང་གནང་རྒྱ་དེ་ཡིན། དེ་ལྟ་བུའི་དགོངས་གཞི་དེ་རི་བཞིན་ལམ་དུ་མ་སྟོངས་པས་མཐར་སྐྱོད་བརྩ་བཞི་པ་ལེབས་
ཏེ་འཛམ་གླིང་ཁྲོན་ལ་དངོས་སུ་ཆེབས་ཞལ་བསྐྱར་ནས་བོད་བསྟན་སྤྱི་དམི་རིགས་རིག་གནས་དང་བཅས་པར་
བདག་སྐྱོང་གནང་རྒྱར་དགོངས་བཞེས་མཛད་པ་དེ་རེད། དེ་ལ་<<མཛད་ནཱ་རྒྱ་ཆེན་སྤྱི་དཔྱེད་རྩོམ་མཆོ་>>ལས།

དེ་ནས་དུས་ཆོད་ཏེ་ཅང་ཐུག་པོ་དེ་ཆོ་ཕྱིན་ཟེན་པའི་རྗེས་སྐྱེ་མཐུན་སྐྱེ་གོང་མའི་སྐབས་ཡང་བསྐྱར་གཞི་ནས་ལེའུ་
གསར་པ་ཞིག་ཚུགས་ཏེ་དགོངས་པ་རྒྱ་ཆེན་པོ་བཞེས་པའི་བཟོ་འདྲ་པོ་བྱུང་འདུག ། ཡང་དེའི་ཅིས་ཀྱང་འཁྲུགས་པ་
རེད། ཁམས་ལ་མདོ་སྤྱི་རེད་སྐབས་ཁྱེས་ཆེན་པོ་བྱུང་ཞིང་། དེ་སྐབས་རེད་ལ་བཀའ་ཉེས་ཤིག་ཀྱང་གནང་
ཡོད། སྐྱེ་གོང་མ་ཐུགས་པམ་ཆེན་པོ་བྱུང་བ་དང་ནོར་བུ་གླིང་ཁར་གཏོར་རྒྱག་ཅིག་ཀྱང་བསྟོན། གཏོར་རྒྱག་དེ་བསྟོན་
པའི་ཡས་མས་སུ། སྤྱི་བྱར་བཞེས་ཉམས་ཆེན་པོ་བཞེས་སོང་ཞེས་དཔོན་པོས་གསུངས་བྱུང་། ... དེ་རྗེས་བར་ཆད་ཀྱི་
དབང་དུ་ཕྱིན་པ་ཡིན་ནའང་འདྲ། གང་ལྟར་ཁྱེས་ཉེས་ནས་སྤྱི་བྱར་དུ་སྐྱེ་ཆེ་བསྐྱངས་པ་མིན་ནམ་བསམ་པ་སྟེ། འཕེན་པ་
སྤྱང་དུ་བཏང་གནང་བ་ཞིག་པལ་ཆེར་མིན་ནམ་འདྲ་གྱིན་འདུག ། ཅེས་བཀའ་སྤྱུལ།

²⁰⁸ 1996 ཟླ་བ་ 5 ཆེས་ 8 ཉིན་བཀའ་སྤྱུལ་བ་དོམ་རྒྱལ་དང་འབྲེལ་བའི་སྤྱི་དོར་བཀའ་སྟོབ་དེབ་དང་པོ་ལས་བྱུངས།

རྒྱལ་མཆོག་བརྒྱ་བཞི་པ་ཆེན་པོའི་ དགོངས་གཞི།

ཡལོང་ས་བརྒྱ་བཞི་པ་ཆེན་པོའི་དགོངས་གཞི་ཅི་ཡིན་མ་བཤད་གོང་། ཐོག་མར་སྟོན་གྱི་མཁས་གྲུབ་ཆེན་པོ་
རེ་བྱུང་དང་མགོན་པོ་ཉིད་ཀྱི་གསུང་བྲངས་ཏེ་བཤད་པར་བྱ་བ་ཅུང་ཟད་མཐོང་བ་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ། དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1954
ཟླ་བ་ 5 ནང་། གངས་རིའི་ཁོང་གི་སྐུ་བ་པའི་རྒྱལ་མཆོན་འཛིན་པ་མཐའ་དག་གི་དབུས་ན་གཟེ་བྱིན་གྱི་དཔལ་མངོན་
པར་མཐོ་བ་གྲུབ་པའི་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོ་ཏེ་རྟོར་སྐྱོར་དཔོན་རིན་པོ་ཆེ་ཞེས་བྱ་བ་གང་དེ་གཡོ་བ་མེད་པའི་གཉིད་གྱི་འོད་
གསལ་ཆེན་པོའི་སྐོར་དུ་འབྱམས་སུ་ལྷས་པའི་སྐུ་བས་ཤིག་ན། ཐུགས་ཀྱི་སྤང་བར་སུ་ཡིན་ངེས་ཆ་འཛོངས་དཀའ་བ་
ཞིག་གིས། ད་ནི་དབུས་འགྲུར་ལྟ་ལྟོན་ཞིང་དུ་འབྲོམ་སྟོན་རྒྱལ་བའི་འབྱུང་གནས་ཉིད་ཀྱིས་ཟབ་ཆོས་ཀྱི་གདམས་པ་
སྦྱོལ་བཞིན་པས་ངེས་པར་དུ་ཕེབས་དགོས་ཞེས་བརྟུན་པར། དེ་མ་ཉིད་དུ་ཀུན་སྤངས་བྱ་བལ་ཆེན་པོ་ཉིད་འཁོར་
དང་བཅས་ཏེ་ལྟ་ལྟོན་ཕྱོགས་སུ་ཞབས་བཏེགས། དེའི་ཚུལ་ལ་<<ཏེ་རྟོར་སྐྱོར་དཔོན་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ངོ་མཆར་
རིན་ཆེན་དོ་ཤལ་>>ལས།

དེ་ནས་འགོ་བ་རྣམས་ལ་བྱ་གཅིག་པ་ལྟར་གཟིགས་པའི་སྤྱིར་རྗེའི་ཤུགས་ཀྱིས་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་ལ་གཅིག་དུ་
དགོངས་ཏེ། རྒྱལ་བའི་བཅས་མཆོམས་སྤྱོད་ལས་ཀྱང་ཅུང་ཟད་ཅམ་ཡང་མི་འདའ་ཞིང་། བཤད་སྐུ་བ་གཉིས་ཀྱི་སྟོན་ནས་
བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་གྱུ་བཞི་ལམ་གྱིས་འཁྱེར་བའི་རྒྱལ་བའི་རིང་ལུགས་པ་ཆེན་པོ་ཡལོང་ས་སྐུ་བས་མགོན་རྒྱལ་བའི་
དབང་པོ་སྐྱེ་བྱེད་བརྒྱ་བཞི་པ་ཆེན་པོས་བཅོམ་ལྷན་འདས་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་བཀའ་དབང་སྦྱལ་བ་ལ་མངོན་དུ་
ཕྱོགས་པའི་ཚུལ་གསན་པ་ན། དད་གུས་ཀྱི་འོ་མཆོ་བྱེད་དུ་འཕྱར་ནས་འཁོར་སྟོན་རྣམས་ལ། ད་ང་ཆོ་རྒྱལ་བ་འབྲོམ་
སྟོན་པའི་བྱུང་དུ་དབང་ཁྱེད་འགོ་དགོས་པས་གཞུགས་གྱིས་ཤིག་གསུངས། ... ད་ལྟ་བསྟན་པ་ལག་མཐོལ་ཅམ་ཞིག་
གནས་པ་འདི་ཡལོང་ས་སྐུ་བས་མགོན་ཡིད་བཞིན་ལོར་བའི་ཐུགས་རྗེས་རེད། ཅེས་དང་། རྣལ་འབྱོར་པ་ཆེན་པོ་དེ་ཉིད་
བཅོན་བྱིལ་དུ་ཕེབས་ཏེ་འབྲུག་ཡུལ་ནས་སྤྱ་རྩ་ཁྱེད་འབྱོར་སྐུ་བས། “ཤག་སྟོར་མཁན་རིན་པོ་ཆེ་ཞལ་སྤྱ་ནས་ཉི་མ་
རྒྱལ་མཆོན་པ་ཡང་ཁྱེད་ཀྱི་ཆེད་གཉེར་གྱིས་དེར་བྱོན་ཏེ། འདི་ནས་མཛད་པ་གཞན་གྱིས་བར་མ་ཆོད་པར་ཁྱེད་ཀྱི་ཉམ་
སེར་ཆེབས་བསྐྱར་ཡོང་བ་དང་། དེར་ལམ་རིམ་ཆེན་མོའི་བཤད་ཁྱིད་ཅིག་ཀྱང་ཐུགས་རྗེས་འཛིན་འཆོལ་ཞུས་པར། ཏེ་རྟོར་
སྐྱོར་དཔོན་རིན་པོ་ཆེའི་གསུང་ལས། ང་འདི་ནས་ཐོག་མར་རྒྱལ་བ་འབྲོམ་གྱི་གདན་སར་འགོ། དེ་ནས་རིམ་གྱིས་ཁྱེད་ཀྱི་
དུ་ཡོང་ཆོག་ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ།” ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་དག་པའི་སྤང་ངོར་རྒྱལ་མཆོག་བརྒྱ་བཞི་
པ་ཆེན་པོ་གང་ཉིད་དཔལ་རྒྱལ་བ་འབྲོམ་གྱི་རྣམ་སྐུ་ལ་འཁྱེད་མེད་དུ་ཤར་བའི་ཚུལ་གསུངས་པ་དང་། སྤྱི་ལོ་ 1961
ཟླ་བ་ 11 ཆོས་ 15 ནས་ 17 བར་དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་དབང་ཆེན་གནང་སྐུ་བས། ཐུབ་པའི་དབང་ཐུག་ཆེན་
པོ་ཏེ་རྟོར་སྐྱོར་དཔོན་རིན་པོ་ཆེས་དཔལ་གསང་བ་འདུས་པ་དངོས་དང་། སྐུ་བས་རྗེ་བདུད་འཛོམས་རིན་པོ་ཆེས་གྲུ་

རུ་རིན་པོ་ཆེ་སྐུ་དངོས་སུ་མཛུལ་བའི་ཚུལ་རྣམས་མཛད་ནཱ་གྲུ་ཆེན་སྙིང་མཛུལ་འོས་མཆོ་དེས་སྤངས་བདུན་པར་གསལ།

གཞན་ཡང་། རུ་བ་ཕྱོགས་པ་དག་གི་སྒོ་ངོ་ན། སྐུལ་པའམ་“ལྷ་རྒྱལ་”(God-King)ཞེས་ཤེས་ཆོར་རང་ག་བ་དང་བྲལ་ཞིང་། མི་རང་བཞིན་པའི་ཚུལ་ལས་འདས་པའི་སྤང་བརྟན་ཞིག་ཨ་འཐས་སུ་ཡོད་ཅིང་། ཡགོང་ས་མཆོག་ནི་དེ་ལས་ལྷོག་སྟེ་དག་ཞན་བར་མ་སུ་དང་མཛུལ་ཡང་། གཞིགས་ཚུལ་ལ་མཐོ་དམའ་དང་འདྲ་ཆགས་མེད་ཅིང་སྐུལ་ཚུགས་བྲལ་བ། གཞན་དང་འདྲིས་སྤྱོད་བྲལ་གི་ཉམས་རང་ཆས་སུ་མཛོད་པ། གྲུ་རེ་ཅིང་མཆར་ལ་དབྱེས་ཤིང་མཛུལ་བ་ཙམ་གྱིས་ཡིད་ལ་བདེ་བ་སྐྱེན་པ། སྤོང་བོར་སྤྱོད་སྤྱོད་བྲལ་ལེན་དུ་བསྟར་བ། སྐྱུ་གསལ་ལ་བཀག་གྲུ་མེད་ཅིང་མི་རང་བཞིན་པ་ལྷར་ཤེས་ཆོར་ཉ་ཅང་སྐྱེན་པ་སོགས་སུ་མཛུལ་བས། ཁོ་བ་ཅག་ཉ་ལས་ཤིང་ཡིད་དབང་མེད་དུ་ཕྱོགས་པས་བཀའ་འདྲི་སྤྱོད་ཆགས་ལྷ་འདོད་ཀྱི་སེམས་ཆོར་འགོག་མེད་དུ་སྤྱེས། དེར་བརྟེན། <<གོང་ས་སྐུ་སྤང་བརྟན་བཞི་པ་ཆེན་པོའི་མཛད་ནཱ་>>ཞེས་པའི་ཙོ་མ་པ་པོ་ Michael Harris Goodman གིས། མགོན་པོ་མཆོག་“ལྷ་རྒྱལ་”ཞེས་པ་ཡིན་མིན་སོགས་ཀྱི་ཐད་བཀའ་འདྲི་ལྟ་སྐབས། མགོན་པོ་མཆོག་ནས། “སྐུལ་པ་ལ་རིགས་མི་འདྲ་བ་དུ་མ་ཡོད། ངོས་ཀྱི་ངོ་བོ་འཕམ་གནས་བབ་ནི་སྐྱེན་རས་གཞིགས་ཀྱིས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་ཏེ་འཛིག་རྟེན་འདིར་སྐྱེན་རས་གཞིགས་རང་ཉིད་ཀྱི་སྐྱེ་ཆ་བ་ཏུ་མངགས་གཏོང་མཛད་པ་ཞིག་རེད། དེར་བརྟེན། [ལྷ་ཞེས་པ་]དེ་ནི་བདེན་པ་རེད།”²⁰⁹ ཅེས་གསུངས། སྤང་ཡང་ཙོ་མ་པ་པོས། རྒྱལ་པོ་མ་རེད་དམ་ཞེས་བཀའ་འདྲི་ལྟས་པར། བཞད་མོ་དང་བཅས་ཏེ། “ཐོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་རྒྱལ་རྒྱུད་དུས་རབས་དུ་མའི་གོང་ནས་ཆད་ཀྱང་། ལེགས་སྤྱར་ཀྱི་སྤྱད་དུ་རྩམ་ཆ་རྩམ་ཞེས་པ་སྟེ་ཆོས་རྒྱལ་ཞེས་པའི་ཐད་ནས་བཤད་ན། ངོས་རང་ཆོས་དད་ཅན་ཀྱི་སྤྱོད་ཆགས་ཤིག་གི་མགོ་ཁྲིད་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་དེ་ཡང་བདེན་པ་རེད།” ཅེས་གསུངས་ཤིང་། “ངོས་ཀྱིས་རང་ཉིད་སངས་རྒྱུ་བཙུན་ལྷན་འདས་ཀྱི་རྗེས་འབྲང་དགེ་སྟོང་དཔྱུས་མ་ཞིག་ཡིན་པ་ནི་དེ་བས་ཀྱང་གལ་ཆེ་བར་ཅི་གིན་ཡོད།” ཅེས་ཀྱང་བསྟན་ཏེ་བཀའ་སྤྱུལ།

སྤྱི་ལོ་ 1988 ལོར་དབྱིན་ལན་དུ་ཆིབས་ཞལ་བསྐྱར་ཏེ་མཛད་འཛིན་སྟོང་བའི་སྐབས་སུ། གསར་འགོད་པ་ཞིག་གིས། མགོན་པོ་མཆོག་ཁོ་བ་ཅག་གིས་འདོད་པ་ལྷར་ཀྱི་ལྷ་ཡིན་མིན་སོགས་ཀྱི་བཀའ་འདྲི་ལྟས་པར།

²⁰⁹ བཀའ་གདམས་སུ་ཆོས་ཀྱི་ལུ་གཉིས་པ་ལས་འགོ་མ་སྟོན་པ་རྒྱལ་བའི་འབྱུང་གནས་ཀྱིས། “རྩོག་ཁྲིད་ཐོས་པ་དང་ཡོན་ཏན་གྱིས་ར་རྒྱལ་མེད། དད་གུས་ཀྱི་གཞི་ཆེ། རྩམ་དང་ཕྱོགས་པོ་ལ་རྩམ་དང་ཕྱོགས་པོར་འཛིན། མི་ཆོས་དང་ལྷ་ཆོས་གཉིས་ཀ་ལ་མཁས་པས། མགོན་པོ་སྐྱེན་རས་གཞིགས་ལ་དདུལ་གྱི་མཐུལ་ཞིག་ལ་དུང་རྒྱུད་དཀར་པོའི་རྒྱན་བཀོད་ལ་བྱུལ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྤྱུག་བསྐུལ་ལ་གཞིགས་ལ། སྙིང་རྩེ་ཞིག་ཀྱང་སྟོམས། བདག་ལའང་སྐྱེན་རས་གཞིགས་ཀྱིས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་པའི་སྐུལ་པ་ཡིན་སྟེ་མི་པོས་པ་མཛོད་ལ་ཉོན་ཅིག །”ཅེས་རྒྱལ་བ་འགོ་མ་རང་ཉིད་སྐྱེན་རས་གཞིགས་ཀྱིས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་པའི་སྐུལ་པར་ཞལ་གྱིས་བཞེས་པ་དང་ཀུན་ནས་མཚུངས།

ནང་པས་འདིག་རྟེན་བཀོད་པ་པོའི་རྣམ་གཞག་ཁས་མི་ལེན། སྟོན་པ་རང་ཉིད་ཀྱང་ཐོག་མར་ཐ་མལ་བ་ཡིན་ཞིང་། དེ་
ནས་སེམས་སྟེང་གི་དྲི་མ་སྦྱངས་ཏེ་མཐར་སངས་རྒྱས་པ་ཞིག་ཡིན། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་གོ་འཕང་
དེ་ལྟ་བུ་མངོན་དུ་བྱེད་པའི་ཐབས་སྟེན་བཞིན་ཡོད། གང་ལྟར། རྒྱལ་དབང་གོང་མ་རྣམས་སྤྱན་རས་གཟིགས་དང་
དམིགས་བསལ་གྱི་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་རྟགས་གསལ་པོ་འདུག འོས་རང་ནི། མི་ལམ་དང་སྤྱོད་སྤྱང་ཁྱད་པར་ཅན་དག་
གཞིར་བྱས་ན། ཡི་དམ་གྱི་ལྷ་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དུ་མ་ཞིག་གི་བྱིན་རྒྱལས་སམ། དེ་དག་ལ་འབྲེལ་བ་ཁྱད་པར་
ཅན་ཞིག་ཡོད་པའི་ཆོར་སྤྱང་ཡོད། རོ་མ་ཡིན་མིན་མི་ཤེས་ཀྱང་། དེའི་མཆོན་མ་དང་ཆོར་སྤྱང་གཉིས་ཀ་ཡོད། ཅེ་བའི་
ཆ་ནས། རོས་རང་དག་སྟོང་ཞིག་ཡིན་པ་བསྟོན་དུ་མེད་ཅིང་། དེ་ནི་དོན་དངོས་ཡིན། ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ།

སྤྱི་ལོ་ 1992 ལྷ་བ་ 3 ཆེས་ 27 ཉིན་བོད་མི་རྣམས་ལ། “རོས་ལ་རྟོགས་པའི་ཡོན་ཏན་གང་ཡང་མེད་ཀྱང་།
ཆེ་རབས་མང་པོ་ནས་ལས་དང་བསོད་ནམས་བསགས་པའི་སྟོན་ལམ་གྱི་མཐུ་བཅན་པོ་ཡིན་པ་རིགས་པས་བསྐྱབས་ན་པལ་
ཆེར་ཤེས་ཐུབ།” ཅས་དང་། སྤྱི་ལོ་ 1995 ལྷ་བ་ 7 ཆེས་ 12 ཉིན་བོད་མི་རྣམས་ལ། “རོས་ཀྱིས་ནམ་རྒྱུ་མིང་རྟགས་
འགོད་པའི་སྐབས་ལ་ཡང་། ཤུག་ཏེ་དག་སྟོང་ཞེས་རྟག་པར་འབྲི་གིན་ཡོད། རོས་རང་གི་བསམ་སྟོང་ནང་ལ། སེམས་ཐག་ཉེ་
ཤོས་དེ་དག་སྟོང་ཡིན་བསམ་པ་དེ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། མི་ལམ་རྟེན་ཆད་ལ་ཡང་རོས་དག་སྟོང་ཡིན་བསམ་པ་དེ་ཡོང་གིན་ཡོད།
རོས་ཀྱི་མི་ལམ་ནང་རོས་རྒྱལ་བ་རེན་པོ་ཆེ་ཡིན་བསམ་པ་དེ་ཉ་ལམ་ཡོང་མ་སྤྱོད་།” ཞེས་བཀའ་སྤྱུལ། སྤྱི་ལོ་ 1976 ལྷ་
བ་ 3 ཆེས་ 21 ཉིན་ལོ་འཁོར་ལས་བསྟོམས་ཐོག་བཅན་བྱུང་བོད་མིའི་མགོ་གཙོ་རྣམས་ལ།

གང་ལྟར་ལོ་འདིའི་ནང་ལ་མ་ཉི་གང་འཆོམས་ཤིག་བསགས་ན་ཡག་པོ་རེད། ཞབས་བརྟན་དེ་ལས་ལྷག་པ་དགོས་དོན་
མེད། ཆོས་ལ་ཡིད་ཆེས་བྱས། ཆོས་ཀྱི་ཐོག་ནས་སྤྱད་ཆ་བཤད་པ་ཡིན་ན། ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ལ་གསོལ་བ་བཏབ་པ་
ལས་ལྷག་པ་ཁྱོད་ནས་ཡོད་པ་མ་རེད། རོས་འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་རེད་ཟེར་གྱིན་མེད། རོས་འཕགས་པ་སྤྱན་
རས་གཟིགས་ཡིན་ན། སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱི་ཞབས་འདྲན་རེད། ཡིན་ནའང་། སོ་སོའི་ཆེ་སྟོན་མའི་ལས་དང་སྟོན་ལམ་
མང་པོ་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་སྤྱན་རོང་མ་ཡིན་པའི་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། གནས་རྒྱལ་གང་འབྲེལ་ལ་བལྟས་ཀྱང་
པལ་ཆེར་སྤྱན་རོང་མ་ཡིན་པའི་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་རེད། ཅས་བཀའ་སྤྱུལ།

ཡང་། <<གོང་ས་རྒྱ་ལའི་སྐ་མའི་མཛད་ནཱ་>>ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་ཚོམ་པ་པོ་ Claude B. Levenson
ཀྱིས། རྟོག་པར་མཆོག་ལ། སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱི་སྤྱུལ་པ་ཡིན་པའི་ཐད་ལ་དགོངས་རྒྱུ་ཅི་ཡོད་ཅས་བཀའ་འདྲི་ཞུ་
སྐབས། མགོན་པོ་མཆོག་ནས་ཞལ་འཇུག་བག་དང་བཅས་ཏེ།

སྤྱི་བ་ལ་རིགས་བཞི་ཡོད་པར་ང་ཆོས་ཡིད་ཆེས་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། དེ་ཡང་དང་པོ་ནི། སྤྱིར་བཏང་གི་སྤྱི་བ་སྟེ་སྟོན་ལས་
ཀྱི་དབང་གིས་རང་དབང་མེད་པར་སྤྱི་བའི་སྤྱི་བ་དང་། གཉིས་པ་ནི། དེ་ལས་ལྷོག་སྟེ་མངོན་པར་རྟོགས་པར་སངས་
རྒྱས་ནས་གཞན་དོན་གཞུགས་སྤྱི་རྣམས་པར་རོལ་བ་དེ་རེད། འདི་ནི་སངས་རྒྱས་ཡིན་པ་སྟོན་མེད་ཡིན། གསུམ་པ་ནི།
ཉམས་རྟོགས་མཐོན་པོར་ཐེབས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་རང་ཉིད་གང་དུ་སྤྱི་བའི་གནས་དང་རྒྱུ་ལ་ཡོངས་སུ་དབང་འབྱོར་
བའམ་དེ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་སྟོན་སྤྱི་བའི་སྤྱི་བ་དེ་རེད། བཞི་པ་ནི། བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་པའི་སྤྱུལ་པ་ཞེས་པ་སྟེ།

དེ་ནི་སྐྱེ་བོ་པལ་པའི་རྒྱལ་མཁུ་པས་འདའ་བར་བྱེད་པའི་བྱིན་རྒྱལས་ཁྱད་པར་ཅན་ཐོབ་པའི་དབང་གིས་ཆོས་སྟོན་པ་
སོགས་གཞན་དོན་རྒྱ་ཆེར་སྐྱབ་པའི་གང་ཟག་ཏུ་གྱུར་པ་རྣམས་རེད། སྐྱེ་བོ་འདིའི་རིགས་ནི་ཆེ་རབས་སྲ་མར་གཞན་
དོན་ཏུ་སྐྱགས་བསྐྱེད་པ་ཞིག་རེས་པར་ཏུ་ཡིན་དགོས་ལ། དེ་ལྟ་བུའི་བྱིན་རྒྱལས་ཀྱི་ཆོན་ཁ་འབྱུང་བའི་རྒྱ་མཆོན་ཡང་དེ་
ཡིན། རོས་རང་ནི་དེ་དག་ལས་གང་ཡིན་མི་ཤེས། ཞེས་བགའ་སྩལ་ཉེ་གསལ་བར་མ་གསུངས། ཡང་དེ་ཉིད་ལས། “ཆེ་
འདིར་རོས་རང་འཆོ་ཞིང་གནས་པར་བྱེད་པའི་སྟོབས་འབྲུགས་ནི། རི་སྲིད་ནས་མཁའ་གནས་པ་དང་། །འགོ་བའི་སྲིད་གནས་
གྱུར་ལ། །དེ་སྲིད་བདག་ནི་གནས་གྱུར་ནས། །འགོ་བའི་སྐྱག་བསྐྱེད་སེལ་བར་ཤོག །ཅེས་པའི་སྟོན་ལམ་དེ་ཡིན་ལ། ཆེ་
རབས་སྲ་མ་རྣམས་སུ་ཡང་དེ་ལྟར་སེམས་བསྐྱེད་ཡོད་པ་རོས་ཀྱིས་ཤེས།” ཞེས་གསུངས།

དེ་ནི་ཡོངས་རྒྱུ་མཆོག་བཅུ་གཞི་བ་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་འདིར་བཤད་པའི་དཔོངས་གཞི་དེ་ཅི་ཡིན་སྟེ།
ན། དེ་ནི་བཀའ་སློབ་དུ་མ་བྲངས་ན་ཤེས་པར་འགྱུར་བས་འདི་སྙམ། དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་ 1986 ཟླ་བ་ 3 ཚེས་ 3 ཉིན་
བཞུགས་སྐྱོད་ཐོག་ཆེན་ཆོས་སྨིར་གཙུག་ལག་ཁང་དུ།

ཡགོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོ་དགའ་ལྷན་པོ་བྲང་དང་པོར་འཇུག་ས་མཁན་དེ་ཡིན། འདི་འབྲེལ་ཐོག་ནས་དཔེ་རྒྱུ་
 བོད་ནང་ལ་བོད་མི་མང་པོ་ཞིག་གིས། རྒྱལ་བ་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོ་ཞེས་ངོས་ལ་རེ་རྟེན་ཆེན་པོ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། ངོས་
 གྱིས་འཛིན་ཀྱིན་ཡོད་པ་མ་རེད། དངོས་གནས་བྲང་གནས་དེ་རིང་ཁ་སང་བོད་སྤྱི་བའི་དོན་དག་གི་གནས་ཚུལ་གཉན་
 འཕྲང་། འགག་དོག་པོ། འགན་ཆེན་པོ་འདི་འབྲེལ་ཞིག་ཁྲིགས་མཁན་གྱི་མི་ཞིག་ཆགས་ཡོད་པ་མ་རེད། ཡིན་ནའང་། སོ་
 སོའི་ཆེ་སྟོན་མའི་ལས་དང་སྟོན་ལས། བོད་སྤྱི་བའི་སྤུང་མོང་མ་ཡིན་པའི་ལས་འབྲེལ་གྱི་ཐོག་ནས། ངོས་ཨ་མ་དེའི་བྱ་གུ་
 ལུང་བ་རྒྱས་མེད་ཁྲག་གྲོག་ཅིག་ནས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆའི་ཡང་སྤྱིད་ཀྱི་གས་ལ་བསྐྱེད་ས་པ་རེད། ངོས་རང་སོ་སོ་སྐྱེར་
 གྱི་ཉམས་ལེན་གྱི་གནས་སྤངས་ག་རེ་ཡིན་ཅུང་མིན་ཅུང་། སྤྱིའི་ཐོག་ནས་ངོས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆའི་ཁྲི་དེའི་སྤང་ལ་
 བསྟན་ཡོད་པ་དང་། ཡགོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་ཁྲི་དེའི་སྤང་ལ་བསྟན་དེ་ཡགོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་མཇུག་བསྟན་ཀྱིན་ཡོད་
 པའི་སྤྲད་ཆ་རེད། ཅས་ཡགོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་དགོངས་གཞི་རྒྱན་འཁྲོངས་གནང་བཞིན་པའི་ཚུལ་གསུངས་ཤིང་། སྤྱི་ལོ་
 1994 ཟླ་བ་ 3 ཆེས་ 14 ཉིན་གཤམ་ལག་ཁང་དུ་བོད་ནས་གསར་དུ་འབྱོར་བ་ཆོར་སྤུལ་བའི་བཀའ་སློབ་ལས།
 “ངོས་ནས་རི་སྤྱང་གཞུང་འདིའི་འགན་འཁུར་བའི་རིང་ཐོག་མར་ཡགོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོས་ལས་སྟོན་གནང་བ་དེ་ལ་ཡིད་ཆེས་
 བྱས་ཏེ་ཁོང་གི་རྗེས་སུ་འགོ་གི་ཡོད། དཔེར་ན། ངོས་རང་གིས་ཆོས་བརྒྱད་ཉམས་ལེན་བྱེད་སྤངས་ཀྱང་ཡགོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་
 པོ་མིག་དཔེ་གཙོ་བོར་འཛིན་ཀྱིན་ཡོད།” ཅས་དང་། སྤྱི་ལོ་ 1996 ཟླ་བ་ 3 ཆེས་ 21 ཉིན་ཐེག་ཆེན་ཆོས་སྤྱིང་གཤམ་
 ལག་ཁང་དུ་རྟ་མགིན་ཡང་གསར་དང་གསར་སྐྱབ་ཀྱི་རྟ་གོན་སྐབས། “ངོས་ཡགོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་སྤྱེ་གས་ལ་ཡོད་པ་
 ཞིག་ཆགས། ལས་འབྲེལ་ཀི་ཏན་ཏན་ཡོད་ས་རེད། དེ་བཞིན་སྤྱི་མདུན་སྤྱི་གོང་མར་ལས་འབྲེལ་ཏན་ཏན་ཡོད་ས་རེད། རྣམ་
 པར་ཤེས་པའི་རྒྱན་ཟེར་བ་དེ་ག་རེ་ཡིན་ཅུང་མིན་ཅུང་། གང་ལྟར། ལས་འབྲེལ་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་དེ་ངོས་རང་གིས་ཤེས་ཀྱིན་
 འདུག ། ཡགོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོ་དང་སྤྱི་མདུན་སྤྱི་གོང་མའི་སྐབས་བྲག་ལེན་དུ་ཡོད་པའི་མཇུག་བསྟན་རྒྱུ་དེ་ངོས་ཀྱི་ལས་

འགན་ཡིན།” ཞེས་དང་། མཆོག་ལས་དུ་རྒྱལ་དབང་གོང་མ་རྣམས་གཉིས་ཡང་ཡང་མཇུག་ཏེ་བཀའ་འདི་གནང་བ་
སོགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཡང་གསུངས།

སྤྱི་ལོ་ 2011 ལྷ་བ་ 8 ཆེས་ 8 ཉིན། “ངོས་རང་སྤྱི་ལོ་ཆ་བཞག་ན། དེ་རིང་གི་ཉིན་མོ་འདིར་དངོས་གནས་
ངོས་ཀྱི་མི་ཆེད་ནང་། རིང་ནས་སྤྱི་དུ་བརྒྱུགས་པའི་འདོད་པའི་དོན། ཞེས་བཟོད་པའི་འདོད་དོན་གཅིག་དངོས་སུ་འགྲུབ་
ཐུབ་པ་བྱུང་།” ཞེས་སྤྱི་ལོ་གསུངས་ཀྱི་སྤྱི་དབང་དམངས་ཀྱིས་བདམས་པའི་དབུ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཆེས་མཆོག་གནང་བའི་མཇུག་སྤྱི་
ཐོག་བཀའ་གནང་བ་ལྟར་ཡང་ཤེས་དགོས་སྟེ། གསུང་འདིའི་གནད་ཤེས་དགོས་ན། གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་རྒྱལ་
དབང་སྤྱི་ཁྲིམས་དང་པོ་ནས་དབུག་པའི་བར་ཀྱི་སྐབས་འབྲེལ་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རྣམས་གྲུང་བསྐྱོད་ནས། དེ་ནས་སྤྱི་ཆོག་ཀྱི་
གནས་བབ་ཀྱི་དབང་གིས་འགྲུར་ལྡོག་བྱུང་བའི་རྒྱལ་མཆོག་བཅུ་གསུམ་པའི་དགོངས་གཞི་གཙོ་བོ་དག་གི་རྒྱལ་
ལྷོངས་དང་། རྒྱལ་མཆོག་འདི་པས་རྒྱལ་སྤྱི་ཆོས་སྤྱི་ཀྱི་ཐུགས་འགན་མ་བཞེས་གོང་གི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱང་ཡིད་དུ་བྱས་
ཏེ། ད་ལྟའི་མཇུག་པ་རྣམས་ལ་བསམས་ན་ཤེས་པར་འགྱུར་ཏེ། མདོར་ན། རྒྱལ་མཆོག་དང་པོ་ནས་བཞེས་པའི་བར་དུ་
དགོངས་གཞིའི་རིམ་བུ་གཅིག་དང་། ཡགོང་ས་ལྷ་བ་ཆེན་པོ་དང་དབུག་པའི་བར་དུ་རིམ་བུ་གཅིག་། བདུན་པ་ནས་བཅུ་
གཉིས་པའི་བར་དུ་མི་གསལ། བཅུ་གསུམ་པ་དང་བཅུ་བཞེས་པའི་བར་དུ་རིམ་བུ་གཅིག་བཅས་སུ་དབྱེ་ཆོག་སྟེ།
ཉུང་དུས་བཤད་ན། རྒྱལ་མཆོག་ན་རིམ་ཀྱི་དགོངས་གཞི་ནི། ཐུན་མོང་སྤང་ངོར་གངས་ཅན་མགོན་པོ་ནས་འཛིག་
ཉེན་མགོན་པོར་བཞེངས་པའི་བར་དུ་བསྐྱུས་ཆོག་པར་སེམས་སོ།། །

རྒྱལ་མཆོག་བརྟུ་བཞི་པ་ཆེན་པོའི་མཛད་ནཱ་གྲུ་འཛིན་ཞིང་གི་ཉིན་ཤེད་གི་
ལུང་ཁྲུངས་དབྱེད་གཞིའི་ཡིག་རིགས།

1. <<སྐྱེ་འབྱས་བྱམས་པ་སྤྱིང་གི་གདན་རབས་དོན་ལྡན་ཆངས་པའི་དབྱེད་སྒྲུ། >>གསེར་རྟོག་སྒོ་བཟང་ཚུལ་
ཁྲིམས་རྒྱ་མཆོས་མཛད།
2. <<གདན་ས་ཆེན་པོ་སྐྱེ་འབྱས་བྱམས་པ་སྤྱིང་གི་གདན་རབས་ལུ་རྟོག་འཕྲེང་བ། >>ཀུན་མཁྱེན་འཛིགས་མེད་
དབང་པོས་མཛད།
3. <<རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་ཤར་ཙོང་ཁ་བ་སྒོ་བཟང་གྲགས་པའི་དཔལ་གྱི་རྣམ་ཐར་སྐལ་ལྡན་པད་ཆལ་རྒྱས་པའི་འོད་
སྟོང་། >>མངའ་རིས་ཤུག་བཙུན་དག་དབང་འཇམ་དབྱེད་ཉི་མ་བསྐྱེད་པའི་རྒྱལ་མཆོན་དཔལ་བཟང་པོ་ཐེག་
མཆོག་མི་འགྱུར་དབང་གི་སྒྲིམ་བཅུམས།
4. <<རྗེ་བཙུན་སྒྲུ་མ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་ངོ་མཆར་མད་དུ་བྱུང་བའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་དད་པའི་འདུག་རྟོགས། >>
མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་གིས་ལྷགས་ཚོམ་མཛད།
5. <<འཕགས་པ་འཛིག་ཉེན་དབང་ལྷག་གི་རྣམ་སྤྱལ་རིམ་ཁྱོན་གྱི་འཁྲུངས་རབས་དེབ་ཐེར་ནོར་བུའི་འཕྲེང་བ། >>
དེབ་ཕྲེང་ ༥ ཅན། སྐྱེ་སྤྱིང་ཡིག་ཆང་གིས་པར་སྐྱེན་མཛད།
6. <<རྗེ་ཞུ་དམར་དགེ་འདུན་བསྐྱེད་འཛིན་རྒྱ་མཆོའི་རྣམ་ཐར། >>དགེ་བཤེས་གྲགས་པ་རྒྱ་མཆོས་མཛད།
7. <<མཉམ་མེད་རི་བོ་དགེ་ལྡན་པའི་གྲུབ་མཐའི་རྣམ་གཞག་མདོ་ཙམ་བརྗོད་པ་འཇམ་མགོན་བསྐྱེད་པའི་མཛེས་
རྒྱ། >>བསེ་ཆང་སྒོ་བཟང་དཔལ་ལྡན་གྱིས་བཅུམས།
8. <<སྒྲུ་ཆེན་དགོངས་པ་རབ་གསལ་གྱི་རྣམ་པར་ཐར་པ་མདོ་ཙམ་བརྗོད་པ་ལུབ་བསྐྱེད་ཁང་བཟང་མཛེས་པའི་
རྟོག་། >>ཆེ་ཏན་ཞབས་བྱུང་གིས་བཅུམས།
9. <<ངོས་གྱི་ཡུལ་དང་ངོས་གྱི་མི་དམངས། >>ཡགོང་ས་སྐྱེ་ཕྱེད་བརྟུ་བཞི་པ་ཆེན་པོས་ལྷགས་ཚོམ་མཛད།
10. <<འཇམ་མགོན་ཡུལ་བའི་ཡུལ་ཆབ་ཡུལ་བས་རྗེ་ཡོངས་འཛིན་སྤྱིང་སྤྱལ་རྟོ་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོའི་མཛད་རྣམ་
མདོ་ཙམ་བརྗོད་བ། >>ཡགོང་ས་སྐྱེ་ཕྱེད་བརྟུ་བཞི་པ་ཆེན་པོས་ལྷགས་ཚོམ་མཛད།
11. <<རིགས་དང་དཀྱིལ་འཁོར་རྒྱ་མཆོའི་མངའ་བདག་བཀའ་བློན་སུམ་ལྡན་རྗེ་ཞུ་དམར་པ་དགེ་འདུན་བསྐྱེད་འཛིན་

ལྷ་མཆོད་དཔལ་བཟང་པོའི་རྟོགས་པ་མཛོད་པ་མཛོད་བཟང་རིན་ཆེན་ཁམས་ཆོགས་ལེགས་སྐྱེས་ཉམས་
འཕྱུར་གཟེ་ཁྱིན་འབར་བའི་སྟོན་མེད་རྣམ་ཐར་ནོར་ཕྱེ་ཕྱེད་ལ། > > ལོང་ས་འཁྱུགས་ལ་བྱལ་བ་སྟོན་ལྷ་
མཆོས་སྐྱགས་ཆོས་མཛོད།

12. <<མདོ་སྐད་སྐྱོ་འབྲས་བྱམས་པ་གླིང་དང་ལྷ་ལྷན་ཆོ་འཕྲུལ་སྒོན་ལམ་ཆེན་པོ་བཅས་ཀྱི་ཆོག་མཐོན་དུ་ཕེབས་སྐབས་སྐྱེས་རབས་སོགས་ཀྱི་གསུང་བཤད་ལྷགས་བསྐྱེགས།>> ཡལོང་ས་བཅུ་གསུམ་པའི་གསུང་འབྲས། བོད་གཉིས་པ།
13. <<དཔལ་རྩོམ་འཛིགས་བྱེད་ཀྱི་ཆོས་འབྲུང་ཁམས་གསུམ་ལས་རྣམ་པར་རྒྱལ་བ་དངོས་གྲུབ་ཀྱི་གཏེར་མཛོད་ཅེས་བྱ་བ།>> ཀུན་མཁྱེན་ཆེན་པོ་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པས་མཛད།
14. <<མཛད་རྣམ་རྒྱུ་ཆེན་སྙིང་རྩེའི་རོལ་མཆོ།>> དེབ་སྟེང་ ༤ ཅན། རོར་གླིང་བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་གཅེས་སྦྱང་ཁང་གིས་པར་སྐྱབ་གནང་།
15. <<མིད་དོན་རྒྱལ་རབས།>> མྱོད་སྐད་ ༩ ཅན། ལྷ་སྐབ་པ་དབང་ལྷག་བདེ་ལྷན་གྱིས་བཅམས།
16. <<ཡལོང་ས་རྒྱལ་མཆོག་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོའི་སྐུའི་གཅེན་པོ་སྐྱེ་འབྲས་ཁྱི་བྱར་སྐྱེས་མཆོར་མཆོག་སྐུལ་ཐུབ་བསྐྱབ་འཛིགས་མེད་རོར་བུའི་ཐུན་མེད་གི་མཛད་རིམ་བསྐྱས་དོན་དཔྱད་ལྷན་ཡོངས་ལ་གཏམ་དུ་བྱ་བ་ལྟོན་མེད་ལེགས་བཤད་རིམ་དོན་སྒྲིན་གྱི་པོ་ཉ།>> ཡོན་ཏན་རྒྱུ་མཆོས་བཅམས།
17. <<བོད་གཞུང་ཅེ་ཡིག་ཆང་དང་། བྱི་རྒྱལ་ལས་ཁུངས།>> ལྷུ་ལཱ་ཐུབ་བསྐྱབ་ཐར་པ།
18. <<ལྷར་བཅས་འཕྲོ་བའི་འབྲེན་མཆོག་ཡལོང་ས་ལྷུབས་མཐོན་རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་བྱེད་བཅུ་བཞི་པ་བསྐྱབ་འཛིན་རྒྱུ་མཆོ་ཆེན་པོ་མཆོག་ཐོག་མར་ཅད་དཔྱད་རིམ་འཛིན་གདན་ཁུམ་རི་ལྷར་ཁུམ་སྐྱོར་རང་སྤྱོད་མ་བཅོས་ལྷག་པར་བཀོད་པའི་བདེན་གཏམ་ན་བའི་བདུད་ཅི།>> ཁེ་སྐྱོད་སྐས་བསོད་ནམས་དབང་འབྲས།
19. <<འབྲི་གྲང་ཆོས་འབྲུང་།>> འབྲི་གྲང་དགོན་མཆོག་རྒྱུ་མཆོས་བཅམས།
20. <<མྱོན་པ་ཐུགས་རྩེ་ཅན་གྱི་བཀའ་ལུང་ལྷར་ལྷུ་ལོར་ཡལོང་ས་སྐྱུབས་མཐོན་ཆེན་པོའི་མཛད་འབྲེན་ལས་འཕྲོས་པའི་འབྲེལ་ཡོད་པོ་རྒྱས་མདོ་ཅམ་སྟེང་བ།>> སྐུའི་ཐ་སྐྱབ་སྟོ་བཟང་དབང་རྒྱལ་གྱིས་བཅམས།
21. <<རྒྱལ་དབང་སྐྱེ་ཐོག་གཉིས་ཀྱི་ཞབས་ཁུའི་བསྐྱལ་བཟང་ལ་ཡོངས་སུ་སྦྱད་པའི་པོ་རྒྱས་ཆོག་ཐོ།>> ཐོན་མདའ་སྐྱབ་ཁྱོང་བྱག་ནང་འཆི་མེད་མཐོན་པོས་གསུངས།
22. <<དགའ་ལྷན་ཁྱི་ཆེན་བྱང་ཚུབ་ཆོས་འཕེལ་གྱི་སྤྱི་གལ་དུ་རྒྱུ་པའི་གྱི་ན་པ་ཞིག་གིས་རང་གི་རང་རྒྱལ་མ་

བཅོས་ལྷན་པར་བཀོད་པ་འབྲུག་ལྗང་ལྷན་མའི་ཆོས་གར། >>ཡོངས་འཛིན་གྱི་བྱང་འོག་པོ་ཆེས་ལྷན་ཅོས་
མཛད།

23. <<ཁོང་ས་ལྷ་མིའི་ནམ་འཛོལ་སྐྱ་ཤིང་བཅུ་བཞི་བ་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་རབ་བྱུང་གསལ་བཞེས་མཛད་སྒྲིའི་ཐེག་
མེས།>>ཡོངས་འཛིན་སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེས་ལྷགས་ཚུམ་མཛད།
24. <<ཁོང་ས་ལྷ་ཤིང་བཅུ་བཞི་བ་ཆེན་པོར་བསྐྱུས་ཆད་པར་ཕྱིན་དབུ་སོགས་ཀྱི་གསལ་བཞེས་སྤུལ་བའི་སྒྲོང།>>
ཡོངས་འཛིན་སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེས་ལྷགས་ཚུམ་མཛད།
25. <<ཁོང་ས་ལ་རྒྱལ་དབང་མཆོག་གི་འབྱུངས་ལྷ་སྐྱེས་རི་གཉན་པོའི་གསོལ་མཆོད་ཀུན་བཟང་སྤྱིན་སྤང་།>>
ཡོངས་འཛིན་སྟག་བྲག་རིན་པོ་ཆེས་ལྷགས་ཚུམ་མཛད།
26. <<མི་ཆེའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ།>> དེབ་ཤིང་ ༣ ཅན། སྟག་ལྷ་སྤུན་ཆོགས་བཟ་ཤིས་ཀྱིས་བཅུམས།
27. <<རང་ཉིད་རོ་སྒྲོང།>> ཉ་ར་བ་བསྟན་འཛིན་ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་གསུངས།
28. <<མི་ཆེའི་སྤྱིང་ཆོར་གསལ་བར་བཤད་པ།>>ཅེ་བྱུང་ཤར་ཅེ་བྱུང་བསྟན་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་གསུངས།
29. <<ཐོད་དམག་ཅིག་གི་མི་ཆེ། སྐྱ་སྤྱང་རུ་དཔོན་བསོད་ནམས་བཟ་ཤིས་ཀྱི་མི་ཆེའི་ལོ་རྒྱུས།>>སྐྱ་སྤྱང་རུ་དཔོན་
བསོད་ནམས་བཟ་ཤིས་ཀྱིས་གསུངས།
30. <<མི་ཆེའི་ལོ་རྒྱུས་དངོས་བྱུང་བདེན་པའི་རང་སྒྲ།>>བར་ཞི་རྗེ་བྱུང་ངག་དབང་བསྟན་སྤྱིང་གིས་བཅུམས།
31. <<བྱ་བ་ལས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་ནམ་གཞག །>>བཀའ་རྒྱུར་ལྷོག་སྟེང་བྱུང་བསྟན་ཁོར་བཟང་གིས་བཅུམས།
32. <<རྩ་སྤྱིང་བསྟན་བ་ཆེ་རིང་གི་མི་ཆེའི་སྤྱིང་བ།>>དགུ་བཅུ་གསུམ་ལས་འབྲུལ་ཆོགས་པས་དབར།
33. <<རྩ་སྤྱིང་སྐྱ་ཤིང་ལྷ་བ་བྱུང་བསྟན་འཇམ་དཔལ་ཡེ་ཤེས་བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཆོན་གང་གི་མཛད་ནམ་མའོ་ཅམ་
བརྗོད་པ།>>རྩ་སྤྱིང་རོ་སྒྲོང་དཔལ་རྒྱལ་མཆོན་ཀྱིས་བཅུམས།
34. <<ཐུན་ཆེ་དབང་ནོ་རྗེ་རང་ཉིད་ཀྱི་བྱུང་བ་རགས་རིམ་བརྗོད་པ།>>ཞེས་པའི་ཚུམ་ཡིག །
35. <<དུས་འགྱུར་མ་བྱུང་གོང་ཐོད་དུ་ཆབ་སྤྱིད་སྤྱིང་རིམ།>>ངག་དབང་ཆོས་འཕེལ། རྒྱལ་མཁར་ནང་བ་ཆེ་དབང་
ཉ་མཁྱིན། རྒྱར་ཁང་དབང་ཆེན་དགེ་ལེགས། ཉོར་རྒྱར་བསོད་ནམས་ཆོས་འཕེལ་བཅས་ཀྱིས་གསུངས།
36. <<རང་གི་ལོ་རྒྱུས་སྟང་མེད་ཟངས།>>ཤན་ཁ་བ་འགྱུར་མེད་བསོད་ནམས་སྟོབས་རྒྱས་ཀྱིས་བཅུམས།
37. <<བཅན་ཁོ་ལ་རྒྱལ་སྤྱོད།>>དེབ་ཤིང་ ༤ ཅན། ཙོང་ཁ་རྩ་མོ་ཆེ་རིང་གིས་བཅུམས།
38. <<ཡབ་གཞིས་སྟག་འཆར་པའི་ལོ་རྒྱུས་དང་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཡབ་གཞིས་དེའི་ཞབས་ཞུའི་བརྒྱུད་རིམ་ཅུང་ཟད་
སྤྱིང་བ།>>དཀོན་མཆོག་ལྷ་སྐྱབས་ཀྱིས་བྲིས།

39. <<རྒྱལ་ཁམས་ཉལ་བའི་ལོ་རྒྱུས་དོན་བསྐྱུས་སོགས་རྒྱལ་པོའི་འབེལ་གཏམ་སྡེ་ཆོན་ལྷ་ལྷན།>>ཇ་སག་ཁེ་སྤྲོད་
བསོད་ནམས་དབང་འདུས་ཀྱིས་བཅུམས།
40. <<ཡབ་གཞིས་གཡུ་ཐོག་ས་དབང་དམ་པ་བཀའ་ཤིས་དོན་གྲུབ་མཆོག་གི་སྐུ་ཆའི་བྱང་བ་ཆེ་ལོང་ཅམ་མ་བཅོས་
ལྷག་པར་བརྗོད་པ།>>གཡུ་ཐོག་ཆེ་རིང་སྦྱོལ་དཀར་ཀྱིས་བཅུམས།
41. <<དགོ་སྤྱི་ལས་ཀྱི་སྤྱོད་བ།>>དེབ་སྤེང་ ༩ ཅན། སེར་སྤྲོད་རི་འབྱར་རིན་པོ་ཆེས་ལྷགས་ཅོམ་གནང་།
42. <<ཉེ་ཉོར་སྦྱོར་དཔོན་རིན་པོ་ཆའི་རྣམ་ཐར་ངོ་མཆར་རིན་ཆེན་དོ་ཤལ།>>སེར་སྤྲོད་རི་འབྱར་རིན་པོ་ཆེས་
ལྷགས་ཅོམ་གནང་།
43. <<འའི་པ་ཡུལ་གྱི་ཡ་ང་བའི་ལོ་རྒྱུས།>>ཨ་ལགས་ཅ་ཡུས་བསྟན་འཛིན་དཔལ་འབར་ཀྱིས་ལྷགས་ཅོམ་མཛད།
44. <<བསྟན་སྲུང་དང་བླངས་དམག །>>སློ་བཟང་བསྟན་འཛིན་ཀྱིས་ཕྱོགས་བསྐྱིགས་གནང་།
45. <<སྒྲེར་བྱར་ཁང་གི་གཡོག་ནས་བོད་ཀྱི་བཀའ་སློན་ཁྲི་པ་བར་གྱི་ལོ་རྒྱུས་བཤད་པ།>>བཀའ་བྱར་བདེ་སྤོང་
དབང་འདུད་རྟོ་རྗེས་གསུངས།
46. <<བཅན་བྱོལ་བོད་མའི་བཅའ་ཁྲིམས།>>སོགས་གཞུང་ཡིག་ཆ་ཆུང་དུ་མ།
47. <<རྒྱ་གར་ཉི་མ་ཅལ་མངའ་སྡེ་རྩ་རམ་ས་ལ་ཐེག་ཆེན་ཆོས་སྤྱིང་གཙུག་ལག་རྟེན་དང་བརྟེན་པར་བཅས་པའི་ལོ་
རྒྱུས་དཀར་ཆག་དང་གསུམ་འཛིན་པའི་ཤིང་རྟ།>>རྒྱལ་དབང་སྐུ་སྤེང་བཅུ་བཞི་པས་མཛད།
48. སློབ་བྲུ་ཁག་དང་བཀའ་ཤེས་། སྤྱི་འཐུས། ལས་བྱེད། ཆོགས་པ་ཁག །གཉེན་འཕྲད་པ། མི་དམངས་སོགས་ལ་
སྦལ་བའི་བཀའ་སློབ་ཕྱོགས་བསྐྱེབས། དེབ་སྤེང་ ༡༡ ཅན། ཕྱི་དྲིལ་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་པར་སྐྱུན་གནང་།
49. <<བཀའ་སློབ་སྤྱིང་གི་ལོ་རྒྱུས།>> བོད་ཀྱི་བྱུང་མེད་ལྷན་ཆོགས་ནས་འགྲེམས་སྤེལ་གནང་།
50. <<བོད་གཞུང་གཞུང་ཤེས་རིག་ལས་ཁུངས་མ་ལག་དང་བཅས་པའི་ལོ་རྒྱུས།>>བོད་གཞུང་ཤེས་རིག་ལས་
ཁུངས་ཀྱིས་བསྐྱིགས།
51. <<ཤེས་རིག་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་བའི་གལ་ཆའི་ཡིག་ཆ་ཕྱོགས་བསྐྱིགས།>>ཤེས་རིག་ལས་
ཁུངས།
52. <<བཅན་བྱོལ་བོད་མའི་གཞི་རིམ་གྱི་ཤེས་ཡོན་སྤྱིད་བྱས།>>ཐམ་གདོང་སློ་བཟང་བསྟན་འཛིན་མཆོག་གིས་
མཛད།
53. <<བཅན་བྱོལ་བོད་མའི་གཞི་རིམ་སློབ་བྲུ་ཁག་གི་ལོ་རྒྱུས།>>བོད་གཞུང་ཤེས་རིག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་འགྲེམས་
སྤེལ་གནང་།

54. <<བཅན་ཤྱོལ་བོད་མིའི་མང་གཙོའི་བྱང་བ་བརྗོད་པ།>>དེབ་ཐེང་ ༡ ཙན། བོད་མི་མང་སྤྱི་འཐུས་ལྷན་ཆོག་གས་
ཀྱིས་དཔར།
55. <<བཅན་ཤྱོལ་བོད་མིའི་གཞིས་ཆགས་ཁག་གི་ལོ་རྒྱུས།>>དེབ་ཐེང་ ༡ ཙན། བོད་གཞུང་ནང་སྤྱི་དམས་ཁྲུངས་
ནས་འགྲེམས་སྤེལ་གནང།
56. <<བཅན་ཤྱོལ་བོད་མིའི་དགོན་སྡེ་ཁག་གི་ལོ་རྒྱུས།>>དེབ་ཐེང་ ༡ ཙན། བཅན་ཤྱོལ་བོད་གཞུང་ཆོས་རིག་
ལས་ཁྲུངས་ནས་འགྲེམས་སྤེལ་གནང།
57. <<བཅན་ཤྱོལ་དུ་ལོ་ལྔ་བཅུའི་ལོ་རྒྱུས་ཕྱོགས་བསྒྲིག་པ།>>བོད་གཞུང་དཔལ་འབྱོར་ལས་ཁྲུངས་ནས་འགྲེམས་
སྤེལ་གནང།
58. <<བཅན་ཤྱོལ་ནང་གི་བྱང་པ།>>ཕྱི་དྲིལ་ལས་ཁྲུངས་ནས་འགྲེམས་སྤེལ་གནང།
59. <<སྤྱི་ལོ་༡༩༥༩་ས་༡༩༦༠་ས་མཐོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་ཀུན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་ཡང་སྤྱི་དོན་
འཛིན་མཛད་རིམ།>>ཆོས་རིག་ལས་ཁྲུངས་ནས་འགྲེམས་སྤེལ་གནང།
60. <<གངས་ཅན་བོད་ཆེན་པོའི་རྒྱལ་རབས་འདུས་གསལ་དུ་བཀོད་པ་སྔོན་མེད་དྲུངས་ཤེལ་འབྲུལ་གྱི་མེ་ལོང་>>
བདུད་འཛུམས་འཛིགས་བྲལ་ཡེ་ཤེས་རྩོད་རྒྱུ་ལས་ཆོས་མཛད།
61. <<མི་ཆེའི་ལོ་རྒྱུས་ལས་འབྲོས་པའི་གཏམ་ཐབས་བྱས་སྤྱིང་སྟོབས་ཀྱི་འབྲས་བུ།>> དེབ་ཐེང་ ༡ ཙན། བཀའ་
ཐུར་ཀུན་སྤྱིང་འོད་ཟེར་རྒྱལ་མཆོག་གིས་བརྒྱུ་མས།
62. <<མི་ཆེའི་ལོ་རྒྱུས་ཐོལ་མེད་སྤྱིང་པའི་གཏམ་གྱི་རོལ་མོ།>>དེབ་ཐེང་ ༡ ཙན། མདའ་ཐུར་མི་ཐང་དབྱ་སྤྱུག་དག་
དབང་གིས་བརྒྱུ་མས།
63. <<དོལ་རྒྱལ་སྒྲོར་གྱི་ལམ་སྟོན་བཀའ་སློབ།>>དེབ་དང་པོ། ཤེས་རིག་པར་ཁང་ནས་བསྐྱུན།
64. <<དོལ་རྒྱལ་སྒྲོར་གྱི་ལམ་སྟོན་བཀའ་སློབ།>>དེབ་གཉིས་པ་དང་གསུམ་པ། རྟོག་ས་མཆོག་གི་གསུང་འབྲུམ་
ཕྱོགས་སྤྱིག་ཁང་གིས་དཔར།
65. <<ཆོས་ཆོག་ཁག་གི་ལམ་སྟོན་བཀའ་སློབ།>>དེབ་ཐེང་ ༡ ཙན། རྟོག་ས་མཆོག་གི་གསུང་འབྲུམ་ཕྱོགས་
སྤྱིག་ཁང་གིས་དཔར།
66. <<རིག་པ་འཛིན་པ་སྟོ་བཟང་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་ཉོགས་པ་བརྗོད་པ་སྐལ་བཟང་དགའ་སྟོན།>>སྤྱི་ཕྱིང་རྩི་བྱང་བརྒྱ་
བཞད་པའི་རྩོད་རྒྱུ་ལས་མཛད།
67. <<རྩི་བཅུན་དམ་པ་མཆོག་བརྗོད་པར་དགའ་བ་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པའི་རྩོད་རྒྱུ་ལས་མཛད་པར་ཐར་པ་ཡོངས་སུ་

- བརྗོད་པའི་གཏམ་དུ་བྱ་བ་དང་པའི་སློ་འབྲེད་ཀྱི་ཉ་ཀའི་འཕྲེང་བ། >>བསེ་དག་དབང་བཟ་ཤིས་ཀྱིས་མཛད།
68. <<སྒྲག་ས་ཆོས་སྐར་གྱི་བྱང་བ་ནོར་བུའི་ཕྱེང་བ། >>དགོ་བཤེས་ཆེ་དབང་ཉི་མས་མཛད།
69. <<ཆོལ་གསུམ་ཆིག་བསྐྱེལ་ཆོགས་པའི་ལོ་རྒྱུས་དངོས་བདེན་བྱང་རིམ་དེབ་ཐེང་བྲང་སྲོང་དབྱེས་པའི་མཆོད་
སྤྱི། >> ཆིག་བསྐྱེལ་ཆོགས་པས་བྲིས།
70. <<ཞེ་བོ་སློ་བཟང་དར་རྒྱས་ཀྱི་མི་ཆེའི་བྱང་བ་བརྗོད་བ། >>ཞེ་བོ་སློ་བཟང་དར་རྒྱས་ཀྱིས་བཅུམས།
71. <<སློབ་དཔོན་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གི་གསུང་བཤད་དང་གསུང་ཚུལ་སོགས་གལ་ཆེ་ཁག་ཕྱོགས་
བསྟུས་>> དེབ་ཕྱེང་དང་པོ། ཕྱོགས་བསྐྱེགས།
72. <<སློབ་དཔོན་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གི་གསུང་བཤད་དང་གསུང་ཚུལ་སོགས་གལ་ཆེ་ཁག་ཕྱོགས་
བསྟུས་>> དེབ་ཕྱེང་དྲུག་པ། ཕྱོགས་བསྐྱེགས།
73. <<རྒྱ་སློ་བཟང་བཟ་ཤིས་དང་ཆུ་སྐར། >>བུ་རྫོང་ལྷ་མོ་ཆང་ཆེ་རིང་དབང་བུ་གིས་བཅུམས།
74. <<རང་གི་མི་ཆེའི་ལོ་རྒྱུས་སྲོང་པོར་བརྗོད་པ་བྱ་དུར་ཆངས་ཐེག་། >>དེབ་ཕྱེང་ ༡ ཅན། བྱ་དུར་བཟང་པོས་
བཅུམས།
75. ཀུན་གཟིགས་པཌ་ཆེན་སྐུ་ཕྱེང་བཅུ་པ་མཆོག་དགོངས་པ་གཞན་དོན་དུ་གཤེགས་ནས་མི་ལོ་ ༡༠ འཁོར་བའི་
དུས་བཞུག་མཛད་སློའི་སྐབས་ཀྱི་ཡགོང་ས་མཆོག་གི་གསུང་བཤད་དང་། གསུང་ཆོས། བཀའ་སློབ་སོགས་
བརྟན་འཁོར་དང་སྐད་འཁོར་ཅི་མང།
76. <<ནང་པའི་ཆོན་རིག་དང་ལྷ་གྲུབ་ཀུན་བདུས། >>དེབ་ཕྱེང་ ༡ ཅན། ཀུན་བདུས་ཚུལ་སྤྱི་གཞི་ཆོགས་ཚུང་ནས་
འགྲེམས་སྤེལ་གནང།
77. དགོ་ཕྱགས་རྒྱལ་ཡོངས་ཆོགས་ཆེན་དང་པོའི་མཇུག་བསྡེམས་བཀའ་སློབ། 2015 ལོའི་ཟླ་བ་ 6 ནང་ཆོགས།
78. THE DISCOVERY, RECOGNITION, AND INSTALLATION OF THE FOURTEENTH
DALAI LAMA by B. J. Gould, C.M.G., C.I.E. Political Officer in Sikkim
<<ལྷ་ར་བཅས་སྤྱི་ཞིའི་གཙུག་རྒྱུ་ཡགོང་ས་རྒྱལ་དབང་སྐུ་ཕྱེང་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་ངོས་འཛིན་ལྷ་ཚུལ་
དང་། གསེར་ཁྱི་མངའ་གསོལ་སོགས་མདོ་ཅམ་བཀོད་བ། >> དབྱིན་གཞུང་འབྲས་སྤྱི་སློན་ཆེན་སྐུ་ཞབས་
སྟོལ་ཁྱི་ཡིས་བྲིས།
79. FREEDOM IN EXILE-The Autobiography of the DALAI LAMA
ཡགོང་ས་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོའི་རང་རྒྱུ་<< བཅོན་ཁྱོལ་གྱི་རང་དབང་། >> ཞེས་བྱ་བ།

92. The early life of the Dalai Lama—TENZIN GYATSO by Claude B. Levenson

<<གོང་ས་ཀླུ་དབང་བསྟན་འཛིན་ཀྱི་མཚོ་སྤྱོད་ཀྱི་མཛད་ཀླུ།>>

93. Travels in Tartary, Thibet, and China (1844-1848) by E. Huc and Gabet

<<ཁྲ་ཁྲ་རེའི་དང་། བོད། རྒྱ་ནག་བཅས་སུ་བསྐྱོད་པ།>>

94. Like a Waking Dream, THE AUTOBIOGRAPHY OF GESHE LHUNDUB SOPA by Geshe Sopa with Paul Donnelly

དགེ་བཤེས་ལྷུན་གྲུབ་བཟོད་པའི་རང་ཀླུ་<<ཉིན་མོའི་མི་ལམ།>> ཞེས་བྲ་བ།

95. TOWARDS THE TRUE KINSHIP OF FAITHS—How the world's religions can come together by H.H the Dalai Lama

<<ཆོས་ལུགས་མཐུན་སྦྲིལ་ནལ་མའི་ཕྱོགས་སུ་སྐྱོད་ཐབས།>>

96. THE HEART OF THE PATH by Lama Zopa Rinpoche

<<ལམ་གྱི་སྙིང་བོ།>>

97. THE WISDOM OF FORGIVENESS by H.H the Dalai Lama and Victor Chan

<<དཔྱེལ་ཡངས་བཟོད་བསམ་གྱི་རྣམ་དཔྱོད།>>

98. THE WISDOM OF COMPASSION by H.H the Dalai Lama and Victor Chan

<<སྙིང་རྩེ་ཅན་གྱི་རྣམ་དཔྱོད།>>

99. TIBET-My Story by Jetsun Pema

སྤྱི་ལུ་གཙུང་མོ་རྩེ་བཙུན་པ་རྣམས་བཅུ་མས་པའི་<<བོད། ང་ཡི་བྱང་བ།>>

100. THE DALAI LAMA-A BIOGRAPHY by Claude B. Levenson

<<གོང་ས་རྒྱ་ལའི་སྤྱོད་མཚོ་མཛད་ཀླུ།>>

101. Worlds in Harmony-Dialogues on Compassionate Action by the Dalai Lama with Daniel Goleman etc.

<<མཛད་པ་བཅུ་མ་འཆོ་བའི་འཛིན་ཉེན། -སྙིང་རྩེའི་བྲ་སྐྱོད་སྤྱོད་པ།>>

102. THE UNIVERSE IN A SINGLE ATOM by H.H the Dalai Lama

<<རྒྱལ་མཉམ་གཅིག་ཁོ་ནའི་སྙིང་གི་འཛིན་ཉེན།>>

103. How to Practice-The Way to a Meaningful Life by H.H the Dalai Lama

<<མི་ཆེ་དོན་ལྡན་ཡོང་བའི་ཉམས་ལེན་གྱི་རིམ་བ།>>

104. ETHICS FOR THE NEW MILLENNIUM by H.H the Dalai Lama

<<སྔོང་ལོ་གསར་པའི་སྐབ་དོར་གྱི་རྣམ་གཞག། >>

105. THE NOODLE MAKER OF KALIMPONG-The Untold story of My Struggle for Tibet by

Gyalo Thondup and Anne F. Thurston

<<ཀ་ལིམ་པོང་གི་སྤྱག་པ་ལས་བཅོ་བ། -སྤར་མ་གྲགས་པའི་ངའི་བོད་དོན་འཐབ་ཅོད་གྱི་བྱང་བ། >>

106. SUNRISE / SUNSET

<<ཉི་མ་འཆར་ཏུབ། >>ཅེས་པ་ཉིན་ཞག་སྤྱགས་གཅིག་གི་མཛད་རྣམ་མཁུ་བྱ་སྤེལ་སྐད་དུ་པབ་པའི་དངོས་
བཤུས་སྒྲིག་བརྟན།

107. Compassion in Exile

<<བཅའ་བྱོལ་ནང་གི་བྱམས་བརྩེ། >>ཞེས་པའི་དངོས་བཤུས་སྒྲིག་བརྟན།

108. སྤྱི་ལོ་ 2010 ཟླ་བ་ 7 ཆེས་ 7 ཉིན། རྒྱ་གར་གྱི་NDTVབརྟན་འཕྲིན་གསར་འགོད་པ་སྤན་གྲགས་ཅན་

Barkha Dutt རྣམ་བཅར་འདྲི།

(གསལ་བཤད། ལུང་ཁྲངས་དབྱེད་ཡིག་ཁག་ཅིག་དང་སྐྱབ་བརྟན་འཁོར་ཐག་སྐོར་ཞིག་འདིར་ཚུད་མེད།)

“དཀྱིལ་པོའི་མཆོན་ཆ་དང་ཞི་བའི་བསྐྱེད་པ་
གང་ལ་ཡང་མ་བརྟེན་པར་ཆོལ་གསུམ་གཅིག་
ཏུ་བསྐྱེད་པའི་གོང་བུ་གཅིག་གྱུར་གྱི་རྒྱས་པ་
འདི་འདྲ་ཞིག་བྱུང་བ་དེ། ཆང་མ་དགའ་འོས་
ཤིང་སློབས་པ་སྐྱེ་འོས་པ་ཞིག་རེད། གོང་བུ་
གཅིག་གྱུར་དེ་འདྲ་ཞིག་ཡོང་བ་དེ་ཡང་རྒྱ་མེད་
རྒྱུན་མེད་དུ་བྱུང་བ་མ་ཡིན་པར་རྒྱ་རྒྱུན་མང་
པོ་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་ཡོད་ཀྱང་། གཙོ་ཆེ་
ཤོས་ང་ཆོར་དབུ་ཁྲིད་འགྲན་ཆེན་གྱི་ཐུག་པ་ཞིག་
ཡོད་པ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བ་ཏུ་ཅང་གསལ་
པོ་རེད།”

--སྐུལ་བ་ཀམ་པ་ཨོ་རྒྱུན་འཕྱོད་པ་ལས་རྩོམ་པ།

“ལྟུལ་བ་སྐྱེ་བྱེད་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་འདི་ལྟུལ་བ་སྐྱེ་བྱེད་བཅུ་གསུམ་པོ་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་མཛད་པ་
འཕྱོད་པས་ལས་ཀྱང་ལྷག་པའི་མཛད་འཕྱོད་རྒྱས་པོ་བྱུང་ཡོད།”

--སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གིས།

“ལྟོང་ས་ཏུ་ལའི་སྐྱ་མ་མཆོག་གི་སྟེང་ནས་སྟོན་པ་ཡི་ཤུའི་རྒྱལ་བ་མཇུག་པ་ལྷ་བུ་ཞིག་ཡི་ཤུའི་ཆོས་པ་
ངོ་མ་དག་གི་སྟེང་ནས་མཇུག་མ་སྟོང་།”

--ཡི་ཤུའི་ཟླ་པ་གཤམ་ཅན་ Brother Wayne Teasdale གིས།

“ཡི་ཤུའི་སྐྱ་ཆེན་པོ་དང་ལྟོང་ས་ཏུ་ལའི་སྐྱ་མ་གཉིས་བསྟར་ན། ཆངས་སྟོང་ལ་གནས་ཤིང་ཟླ་ཆས་
མནའ་བས་པ་དང་། རྩིས་འཇུག་ཆོས་དང་མོས་བྱེད་པ་བཅས་ནི་གཉིས་ཀའི་ཐུན་མོང་གི་བྱུང་ཆོས་རེད། རྩི་
ཚུལ་དེ་ལས་བཞུགས་ཏེ་བསམ་གཞིག་བྱས་ན། ལྟོང་ས་ཏུ་ལའི་སྐྱ་མ་མཆོག་གི་ལམ་སྟོན་ནི། སྐྱ་ཆེན་པོ་
ཀྱི་ལམ་སྟོན་ལས་ཆོས་ཆེར་བཞུགས་ཞིང་འཇིག་རྟེན་གྱི་འཕྲིན་ལྷན་གྱི་རང་བཞིན་དུ་གྱུར། ལྟོང་ས་མཆོག་
ནི། རང་ཉིད་སྤྱི་ཡོན་དང་ཅི་གནད་ལ་གདོང་སློབས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཞིང་། གཞན་གྱི་ཆོས་ལུགས་དང་ལྷ་ཚུལ་
བསྟར་ཐབས་ནམ་ཡང་མི་གནད་པའི་སྐྱེས་བུ་ཞིག་རེད། གལ་ཏེ་སྐུལ་བ་བསྟར་འཛིན་རྒྱ་མཆོན་ནང་པའི་
སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་ཞིག་མིན་ཆེ། རོལ་དབྱངས་སྟར་པོའི་ཁྲོད་བདེན་པ་གདངས་སྤྱིར་བའི་དེང་རབས་
རོལ་དབྱངས་པ་འགྲན་ཆེན་གྱི་ཐུག་པ་ཞིག་ཡིན་པར་ཐེ་ཆོས་མེད་པའི་ཆོར་སྤང་བྱུང་།”

--ཨ་རིའི་བུ་མོ་ Megan གིས།

ཆོས་པ་པོ། ཤེས་རབ་དར་རྒྱས།
རྒྱལ་ཤུལ་སྟོན་པ། ཤེས་རབ་དར་རྒྱས།
རྒྱལ་ཤུལ་འགོད་པ། ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོ།

